

ΤΟ ΜΕΓΑ ΓΕΡΟΝΤΙΚΟΝ

Τόμος Δ'

”Εκδοση ‘Ι. ‘Ησυχ. «Τό Γενέσιον τῆς Θεοτόκου»
Πανόραμα Θεσσαλονίκης

Ὡς εἰς λειμῶνα ἀρετῶν ἀνθηφοροῦντα τῶν
θεοφόρων ἀσκητῶν περιπατοῦντες, τῆς ὁσμῆς
πληρούμεθα τῆς ἡδυπνόου· τοῖς ἄθλοις γὰρ
στομωθέντες* τῶν πειρασμῶν, τὸ σῶμα τῇ ἐγ-
κρατεῖα δουλοπρεπῶς καθυπέταξαν πνεύματι,
ἀγγελικὴν ἐπὶ γῆς πολιτείαν διώσαντες· δόξης
οὖν ἡξιώθησαν.

Ἀπό τὴν ὑμνολογία τῆς Ἐκκλησίας

(*ἐγίναν χαλύβδινοι)

ΤΟ ΜΕΓΑ ΓΕΡΟΝΤΙΚΟΝ

Θεματική Συλλογή

Κείμενο-Μετάφραση-Σχόλια

Τόμος Τέταρτος

Ἔκδοση Ἰ. Ἡσυχαστηρίου
«Τό Γενέσιον τῆς Θεοτόκου»
Πανόραμα Θεσσαλονίκης

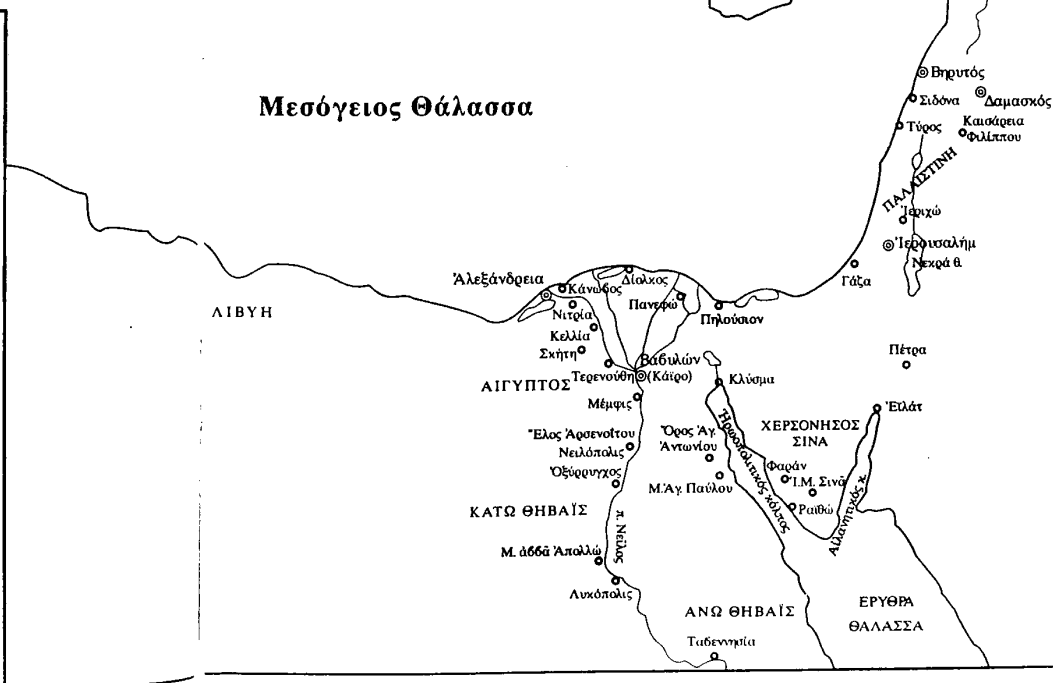
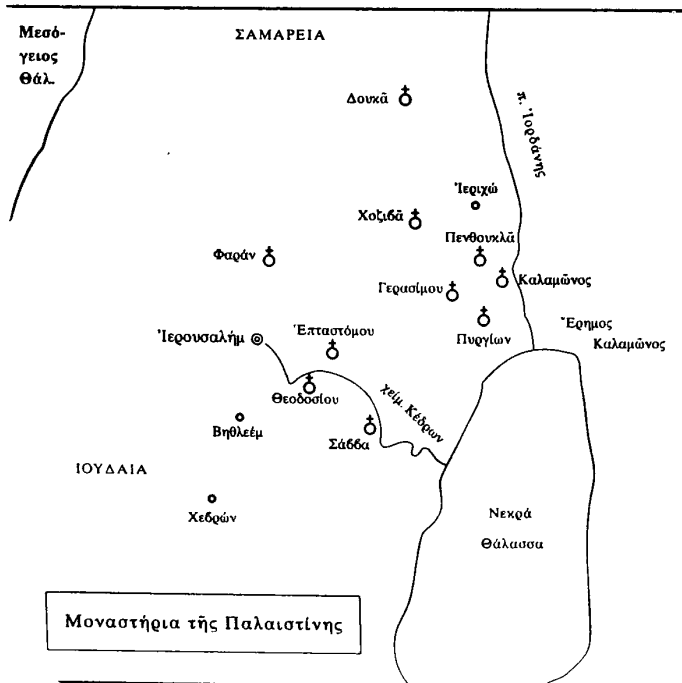
Α' έκδοση Μάρτιος 1999

© Γυν. Ἱερὸν Ἦσυχαστήριον «Τό Γενέσιον τῆς Θεοτόκου»
Ἀναπαύσεως 18 – 55236 Πανόραμα Θεσσαλονίκης
Τηλ. (031) 343-901

Κεντρική διάθεση:
Βιβλιοπωλεῖο «Τό Περιδόλι τῆς Παναγίας»
Πρασακάκη 9 – 54622 Θεσσαλονίκη
Τηλ. (031) 283-805, Fax (031) 241-254

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα	5
Χάρτης	6-7
Ὁδηγὸς παραπομπῶν καὶ συντομογραφιῶν	8
Εἰσαγωγικὸ σημείωμα	9
Κεφάλαιο ΙΕ'. <i>Περὶ ταπεινοφροσύνης</i>	13
Κεφάλαιο ΙΖ'. <i>Περὶ ἀνεξικακίας</i>	193
Κεφάλαιο ΙΖ'. <i>Περὶ ἀγάπης</i>	237
Κεφάλαιο ΙΗ'. <i>Περὶ διορατικῶν</i>	295
Κεφάλαιο ΙΘ'. <i>Περὶ σημειοφόρων</i>	429
Κεφάλαιο Κ'. <i>Σχετικὰ μέ τήν ἐνάρετη ζωή</i>	461
Κεφάλαιο ΚΑ'. <i>Διάλογος ἀγίων Γερόντων μέ ἐρωτήσεις καὶ ἀπο- κρίσεις</i>	511
Κεφάλαιο ΚΒ'. <i>Γιά τοὺς δώδεκα ἀναχωρητές</i>	541
Βιογραφικά σημειώματα	579
Εὐρετήρια	
Α'. Ὀνομάτων καὶ τοπωνυμίων	587
Β'. Ἐννοιῶν	594
Γ'. Ἀγιογραφικῶν χωρίων	600

Μοναστήρια της Παλαιστίνης

Ὁδηγός παραπομπῶν καί συντομογραφιῶν

ἀπόφθ.	= ἀπόφθεγμα
βιογρ. σημ.	= βιογραφικό σημείωμα
βλ.	= βλέπε
(βλ.) Εἰσαγ.	= (βλέπε στό) Εἰσαγωγικό σημείωμα
κεφ.	= κεφάλαιο
κώδ.	= κώδικας
λ.	= λέξη
πρβλ.	= παράβαλε
σελ.	= σελίδα
τ.	= τόμος
ὑποσημ.	= ὑποσημείωση
PG	= Patrologia Graeca (Ἑλληνική Πατρολογία Migne)

• Ἡ παραπομπή σέ ἀπόφθεγμα ἢ σέ ἔννοια ἑνός ἀποφθέγματος δηλώνεται μέ τό ἀλφαθητικό γράμμα τοῦ κεφαλαίου, πού χαρακτηρίζει τή σειρά του, καί τόν εἰδικό ἀριθμό πού ἔχει τό ἀπόφθεγμα μέσα στό κεφάλαιο αὐτό.

Π.χ. ΙΕ 29 σημαίνει τό ἀπόφθ. 29 τοῦ ΙΕ' κεφ.

Γιά ἀποφθέγματα πού ἡ ἔκτασή τους εἶναι πάνω ἀπό μία σελίδα, καί πρόκειται νά παραπέμψουμε σέ κάποια ἔννοια τοῦ ἀποφθέγματος, ἀναγράφεται στίς στήλες τῶν Εὐρετηρίων καί ἡ σελίδα στήν ὁποία θρῖσκεται ἡ ἔννοια.

Π.χ. ΙΗ 59 (σελ. 395) σημαίνει ὅτι ἡ ἔννοια πού ἀναζητοῦμε θρῖσκεται στό ἀπόφθ. 59 τοῦ ΙΗ' κεφ. καί στή σελ. 395.

• Οἱ ὑποσημειώσεις κάθε κεφαλαίου ἔχουν δική τους ἀριθμητική σειρά. Στά Εὐρετήρια ἡ παραπομπή στίς ὑποσημειώσεις τῶν ἀποφθεγμάτων δηλώνεται μέ τό γράμμα τοῦ κεφαλαίου, τόν ἀριθμό τῆς ὑποσημείωσης καί, ὅπου χρειάζεται, τόν ἀριθμό τῆς σελίδας στήν ὁποία θρῖσκεται.

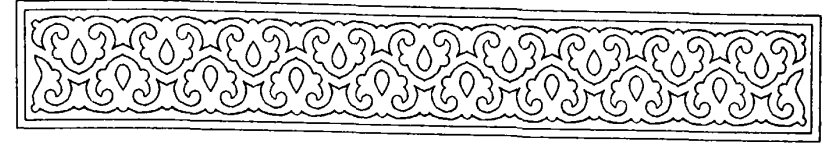
Π.χ. ΙΕ ὑποσημ. 75, σελ. 106.

• Ὁ ἀστερίσκος (*) πάνω σέ κάποια κύρια ὀνόματα σημαίνει ὅτι γι' αὐτά ὑπάρχει βιογραφικό σημείωμα στίς σελ. 579-586 στό τέλος τοῦ βιβλίου.

• Στό Εὐρετήριο ἐννοιῶν, ὅπου μέσα σέ παρενθέσεις παρατίθενται κάποιες προσδιοριστικές λέξεις, ἀν ὑπάρχει μία παύλα (–) μέ τό ἀρχικό ἢ καί τό δεῦτερο γράμμα τῆς ἔννοιας στήν ὁποία γίνεται ἡ παραπομπή, ἡ παύλα δηλώνει ἀκριβῶς τήν ἴδια τήν ἔννοια.

Π.χ. στή λ. ὑπερηφάνεια: (πνεῦμα ὑ–) σημαίνει: πνεῦμα ὑπερηφανείας.

Στή λ. κρίση: (κρ– τοῦ Θεοῦ) σημαίνει: κρίση τοῦ Θεοῦ.

Εἰσαγωγικό σημείωμα

Πρῖν ἀπό ἕξι περίπου χρόνια μᾶς ἐγίνε πρόταση –σέ ἀνύποπτο χρόνο– νά ἀσχοληθοῦμε μέ τήν ἔκδοση τῆς θεματικῆς σειρᾶς τῶν ἀποφθεγμάτων τῶν ἁγίων Γερόντων Αἰγύπτου, Θηβαΐδος, Σινᾶ, Παλαιστίνης καί περιχώρων, τά ὁποῖα ὡς τότε, στό σύνολό τους τουλάχιστον, παρέμεναν ἀνέκδοτα (βλ. Εἰσαγωγή Α' τ. Μ. Γερ.).

Ἐχοντας συνείδηση τῶν περιορισμένων δυνατοτήτων μας, ἡ πρώτη μας ἀντίδραση στήν πρόταση ὑπῆρξε ὁ δισταγμός. Γρήγορα ὅμως ὑπερίσχυσε ἡ πεποίθηση ὅτι ὁ Θεός πού κυβερνᾷ τή ζωή μας καί οἰκονομεῖ τά πάντα, εἶναι Αὐτός πού παρουσίασε τήν εὐκαιρία αὐτή, ἀζήτητη ἀπό μέρους μας. Ἐτσι θεωρήσαμε χρέος μας νά μὴν ἀντιπαρέλθουμε τό σχέδιο τοῦ Θεοῦ καί ὅπου φτάσουμε.

Ὦντως εὐδόκησε ὁ Θεός καί ἤδη ἔχουμε στά χέρια μας τόν Δ' τόμο τοῦ Μεγάλου Γερωντικοῦ, μέ τόν ὁποῖο ὁλοκληρώνεται καί ἡ σειρά.

Ὁ τόμος αὐτός περιλαμβάνει τά ὀκτώ (8) τελευταῖα κεφάλαια τῆς σειρᾶς τοῦ Μ. Γερωντικοῦ:

ΙΕ'. Περὶ ταπεινοφροσύνης

ΙΖ'. Περὶ ἀνεξικακίας

ΙΖ'. Περὶ ἀγάπης

ΙΗ'. Περὶ διορατικῶν

ΙΘ'. Περὶ σημειοφόρων

Κ'. Σχετικά μέ τήν ἐνάρετη ζωή

ΚΑ'. Διάλογος Γερόντων μέ ἐρωτήσεις καί ἀποκρίσεις

ΚΒ'. Γιά τοὺς δώδεκα ἀναχωρητές.

Κατά τήν ἀρίθμηση τῶν κεφ. τοῦ Δ' τόμου θεωρήσαμε σκόπιμο νά δώσουμε ξεχωριστό ἀριθμό στά “Περί σημειοφόρων” ἀποφθέγματα –πού ἀκολουθοῦν τά “Περί διορατικῶν”– καθώς διαφοροποιοῦνται ἀπ’ αὐτά σέ ὁρισμένους κώδικες. Γιά τόν λόγο αὐτόν ὁ τελικός ἀριθμός τῶν κεφαλαίων ὅλης τῆς σειρᾶς (Α', Β', Γ', Δ' τόμων) ἀνέρχεται σέ εἴκοσι δύο (22), ἐνῶ ἡ ἀρχική ἐκτίμηση (Α' τόμος) τά κατέτασσε σέ εἴκοσι ἕνα (21) κεφάλαια.

Ὅφείλουμε εὐχαριστίες στόν Θεό τόν συνεργήσαντα ἐν τῇ ἀδυναμίᾳ μας στήν πραγματοποίηση τῆς ἔκδοσης αὐτῆς, ἡ ὁποία πιστεύουμε ὅτι θά εἶναι μιὰ “πηγή ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον” σ' ὅσων τά χέρια καί τίς καρδιές θά φτάσει.

Παρακαλοῦμε τοὺς ἀγαπητοὺς ἀναγνώστες νά παραβλέψουν τίς δικές μας ἀτέλειες, μιὰ καί θά ἀποζημιωθοῦν γενναῖα –καί αὐτό εἶναι τό ζητούμενο– ἀπό τήν Ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ, πού ἐκφράζεται μέσα ἀπό τήν πείρα τῶν πνευματοφόρων παλαιστῶν τῆς Ἐρήμου, τῶν ἁγίων Πατέρων, οἱ ὁποῖοι ὡς ἄγγελοι διώσαντες ἐπὶ τῆς γῆς μᾶς κληροδότησαν τοὺς ἀδάμαντες τῆς ἐμπειρίας τους, τόν ἀτίμητο αὐτόν θησαυρό.

Χρέος ἐπίσης αἰσθανόμαστε νά ἐκφράσουμε καί ἀπό τῆς θέσεως αὐτῆς τήν εὐγνωμοσύνη μας καί τίς εἰλικρινεῖς εὐχαριστίες μας στοὺς φίλους συνεργάτες τῆς Ἀδελφότητος, οἱ ὁποῖοι μέ ὅλα τά μέσα πού ἡ ἀγάπη τους ἐπινοοῦσε συνέβαλαν στήν πραγματοποίηση τῆς ἱερῆς αὐτῆς ἔκδοσης.

Τά ὀνόματά τους εἶναι γραμμένα ἐν οὐρανοῖς, μιὰ καί προτιμοῦν τήν ἀνωνυμία στή γῆ μιμούμενοι τόν πτωχεύσαντα δι' ἡμᾶς Κύριον.

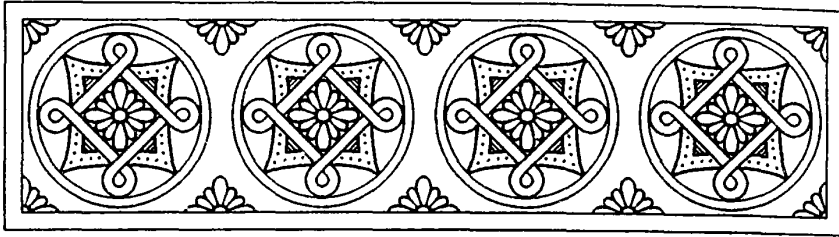
Εὐχεσθε, παρακαλοῦμε, γιά τή μετάνοιά μας.

Ἐκ τοῦ ἱεροῦ Ἡσυχαστηρίου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΕ'

*Εἶπε Γέρων: «Ὁ ἔχων ταπείνωσιν
ταπεινοῖ τοὺς δαίμονας,
ὁ δὲ μὴ ἔχων ταπείνωσιν
καταπαίζεται ὑπὸ τῶν δαιμόνων».*

(Απόφθ. 171)

Περὶ ταπεινοφροσύνης

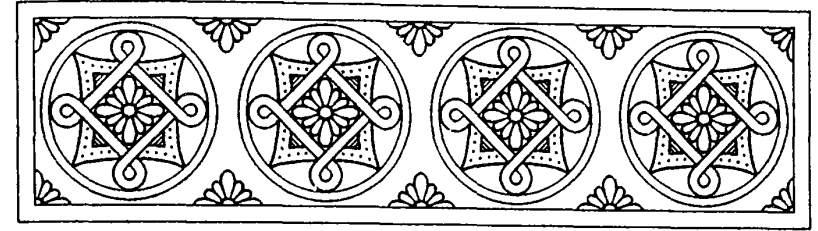
ἄβδᾱς Ἀντώνιος ἀτενίσας πρὸς τὸ θάθος τῶν τοῦ Θεοῦ κριμάτων ἤτησε λέγων· Κύριε, πῶς τινες ὀλιγόδιοι ἀποθνήσκουσι, τινὲς δὲ καὶ ὑπεργηγῶσι; Καὶ διατί τινες μὲν πένονται, ἄλλοι δὲ πλουτοῦσι; καὶ πῶς ἄδικοι μὲν πλουτοῦσι, δίκαιοι δὲ πένονται; Ἦλθε δὲ αὐτῷ φωνὴ λέγουσα· Ἀντώνιε, σεαυτῷ πρόσσεχε· ταῦτα γὰρ κρίματα Θεοῦ εἰσι καὶ οὐ συμφέρει σοὶ αὐτὰ μαθεῖν.

2. Εἶπεν ὁ ἄβδᾱς Ἀντώνιος τῷ ἄβδᾱ Ποιμένι ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μεγάλη ἐργασία τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα τὸ σφάλμα αὐτοῦ ἐπάνω ἑαυτοῦ θάλῃ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ προσδοκῇ πειρασμὸν ἕως ἐσχάτης ἀναπνοῆς.

3. Εἶπε πάλιν· Εἶδον πάσας τὰς παγίδας τοῦ ἐχθροῦ ἠπλωμένας ἐπὶ τῆς γῆς καὶ στενάξας εἶπον· Τίς ἄρα παρέρχεται ταῦτα; Καὶ ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι· Ἡ ταπεινοφροσύνη.

1. Κρίματα: κρίσεις, ἀποφάσεις.

2. Ὁ ἄβδᾱς Ποιμὴν σ' αὕτῃ τὴν συνάντησιν μετὰ τὸν ἄβδᾱ Ἀντώνιον πρέπει

Περὶ ταπεινοφροσύνης

ἄβδᾱς Ἀντώνιος* θυθίζοντας κάποια φορὰ βαθιὰ τὴ σκέψιν τοῦ στοῦ Θεοῦ τὰ κρίματα¹ ζήτησε νὰ μάθῃ· «Κύριε, εἶπε, πῶς μερικοὶ ζοῦν λίγα χρόνια καὶ πεθαίνουν, ἐνῷ ἄλλοι φτάνουν στὰ βαθιὰ γεράματα; Γιατί κάποιοι ζοῦν μέσα στὴ φτώχεια καὶ ἄλλοι πλουτίζουν; Καὶ πῶς συμβαίνει ἄδικοι νὰ πλουτίζουν καὶ δίκαιοι ἄνθρωποι νὰ ᾔναι φτωχοί;» Ἀκουσε τότε μιὰ φωνὴ νὰ τοῦ λέει· «Ἀντώνιε, τὸν ἑαυτὸ σου πρόσσεχε. Αὐτὰ εἶναι κρίματα Θεοῦ καὶ δὲν σοῦ συμφέρει νὰ τὰ μάθῃς».

2. Εἶπε ὁ ἄβδᾱς Ἀντώνιος στὸν ἄβδᾱ Ποιμένα² ὅτι ἡ σπουδαιότερη ἐργασία πού ἔχει νὰ κάνει ὁ ἄνθρωπος εἶναι νὰ ἀναλαμβάνει τὴν εὐθύνη τῶν σφαλμάτων τοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ἀναμένει πειρασμὸ μέχρι τελευταίας τοῦ πνοῆς.

3. Εἶπε ἐπίσης· «Εἶδα ὅλες τίς παγίδες τοῦ διαβόλου ἀπλωμένες πάνω στὴ γῆ καὶ στενάζοντας εἶπα· Ποιὸς ἄρα γε μπορεῖ νὰ τίς προσπεράσῃ αὐτές; Καὶ ἤκουσα μιὰ φωνὴ νὰ μοῦ λέει· Ἡ ταπεινοφροσύνη».

νὰ ἦταν μόλις ἑφθῆς· διότι γεννήθηκε περὶ τὸ 340 καὶ ὁ Μ. Ἀντώνιος ἐκοιμήθη περὶ τὸ 356.

4. Εἶπε πάλιν· Οὐδείς ἀπείραστος δυνήσεται εἰσελθεῖν εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

5. Παρέβαλόν ποτε Γέροντες τῷ ἀδβᾶ Ἀντωνίῳ. Καὶ ἦν ὁ ἀδβᾶς Ἰωσήφ μετ' αὐτῶν. Καὶ θέλων ὁ Γέρων δοκιμάσαι αὐτοὺς προεβάλετο ἐκ τῆς Γραφῆς καὶ ἤρξατο ἐρωτᾶν ἀπὸ τῶν μικροτέρων τί ἐστὶ τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἕκαστος ἔλεγε κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν. Ὁ δὲ Γέρων ἐκάστω ἔλεγεν· Οὐπω εὗρες. Ὑστερον ὁλων λέγει τῷ ἀδβᾶ Ἰωσήφ· Σὺ πῶς λέγεις εἶναι τὸν λόγον τοῦτον; Ἀποκρίνεται λέγων· Οὐκ οἶδα. Λέγει οὖν ὁ ἀδβᾶς Ἀντώνιος· Πάντως ὁ ἀδβᾶς Ἰωσήφ εὗρε τὴν ὁδόν, ὅτι εἶπεν οὐκ οἶδα.

6. Τρεῖς τῶν Πατέρων εἶχον ἔθος κατ' ἐνιαυτὸν ὑπάγειν πρὸς τὸν μακάριον Ἀντώνιον. Καὶ οἱ μὲν δύο ἡρώτων αὐτὸν περὶ λογισμῶν καὶ σωτηρίας ψυχῶν, ὁ δὲ εἰς πάντοτε ἐσιώπα μὴδὲν ἐρωτῶν. Μετὰ δὲ πολὺν χρόνον λέγει αὐτῷ ὁ ἀδβᾶς Ἀντώνιος· Ἰδὸν τοσοῦτον χρόνον ἔχεις ἐρχόμενος ὧδε καὶ οὐδὲν ἐρωτᾷς με. Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ· Ἀρκεῖ μοι μόνον τὸ βλέπειν σε, πάτερ.

7. Ἐπέστησάν ποτε τῷ ἀδβᾶ Ἀρσενίῳ οἱ δαίμονες ἐν τῷ κελλίῳ, θλίβοντες αὐτόν. Παραβαλόντες δὲ οἱ διακονοῦντες αὐτῷ καὶ στάντες ἔξω τῆς κέλλης ἤκουον αὐτοῦ βοῶντος πρὸς τὸν Θεόν καὶ λέγοντος· Ὁ Θεός, μὴ ἐγκαταλίπῃς με· οὐδὲν ἐποίησα ἐνώπιόν σου ἀγαθόν, ἀλλὰ δός μοι κατὰ τὴν χρησιότητά σου βαλεῖν ἀρχήν.

8. Ἔλεγον περὶ αὐτοῦ ὅτι ὥσπερ οὐδείς τοῦ παλατίου

4. Ὅποιος δὲν δοκιμάσθηκε σὲ πειρασμούς –εἶπε ἄλλη φορὰ– δὲν θά μπορέσει νά μπεῖ στὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

5. Ἐπισκέφθηκαν κάποτε Γέροντες τὸν ἀδβᾶ Ἀντώνιο· μαζί τους ἦταν καὶ ὁ ἀδβᾶς Ἰωσήφ. Θέλοντας ὁ Γέροντας νά τοὺς δοκιμάσει, τοὺς εἶπε ἓνα ρητό ἀπὸ τὴν ἁγία Γραφή καὶ ἄρχισε ἀπὸ τοὺς νεώτερους νά τοὺς ρωτᾷ ποιό εἶναι τὸ νόημά του.

Ὁ καθένας ἔλεγε ὅπως τὸ καταλάβαινε, καὶ ὁ Γέροντας τοῦ ἀπαντοῦσε· «Δέν τό βρῆκες». Τελευταῖο ἀπ' ὅλους ρώτησε τὸν ἀδβᾶ Ἰωσήφ· «Ἐσύ τί νομίζεις ὅτι σημαίνει ὁ λόγος αὐτός;» «Δέν γνωρίζω» ἀπάντησε ἐκεῖνος. Λέει τότε ὁ ἀδβᾶς Ἀντώνιος· «Ὅπωςδήποτε ὁ ἀδβᾶς Ἰωσήφ βρῆκε τὸν δρόμο, γιατί εἶπε· δέν γνωρίζω».

6. Τρεῖς Πατέρες εἶχαν τὴ συνήθεια νά ἐπισκέπτονται κάθε χρόνο τὸν μακαριστό Ἀντώνιο. Οἱ δύο τὸν ρωτοῦσαν σχετικά μέ τοὺς λογισμούς καὶ τὴ σωτηρία τῆς ψυχῆς. Ὁ τρίτος ἔμενε σιωπηλός καὶ δέν ρωτοῦσε τίποτε. Μετὰ ἀπὸ πολὺ χρονικό διάστημα, τοῦ λέει ὁ ἀδβᾶς Ἀντώνιος· «Εἶναι τόσοσ καιρός πού ἔρχεσαι ἐδῶ καὶ δέν μέ ρωτᾷς τίποτε». «Μοῦ ἀρκεῖ –ἀπάντησε ἐκεῖνος– καὶ μόνο πού σέ βλέπω, πάτερ».

7. Ἐκαναν ἔφοδο κάποτε οἱ δαίμονες στὸν ἀδβᾶ Ἀρσένιο* μέσα στό κελί του καὶ τὸν ταλαιπωροῦσαν. Ἐφθασαν κάποια στιγμή οἱ διακονητές του καὶ καθὼς ἦσαν ἔξω ἀπὸ τό κελί, τὸν ἄκουσαν νά κραυγάζει πρὸς τὸν Θεό καὶ νά λέει· «Θεέ μου, μὴ μέ ἐγκαταλείψεις. Δέν ἔκανα τίποτε τό καλό ἐνώπιόν σου ἀλλά βοήθησέ με κατὰ τὴν ἀγαθότητά σου νά βάλω ἀρχή».

8. Ἔλεγαν γι' αὐτόν ὅτι, ὅταν ἦταν στό παλάτι, κανέ-

ἐφόρει βελτίονα αὐτοῦ ἐσθῆτα, οὕτως οὐδὲ ἐν τῇ Σκήτει εἰς τὴν ἐκκλησίαν εὐτελεστέραν τις αὐτοῦ ἐφόρεσεν.

9. Εἶπέ τις τῷ μακαρίῳ Ἀρσενίῳ· Πῶς ἡμεῖς ἀπὸ τοσαύτης σοφίας καὶ παιδεύσεως οὐδὲν ἔχομεν, οὗτοι δὲ οἱ ἄγριοι καὶ Αἰγύπτιοι τοσαύτας ἀρετὰς κέκτηνται; Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδδᾶς Ἀρσένιος· Ἡμεῖς ἀπὸ τῆς τοῦ κόσμου παιδείσεως οὐδὲν ἔχομεν, οὗτοι δὲ οἱ ἄγριοι καὶ Αἰγύπτιοι ἀπὸ τῶν ἰδίων πόνων ἐκτήσαντο τὰς ἀρετὰς.

10. Ἐρωτῶντός ποτε τοῦ ἀδδᾶ Ἀρσενίου τινὰ Γέροντα Αἰγύπτιον περὶ τῶν ἰδίων λογισμῶν, ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν εἶπεν· Ἀρσένιε, πῶς τοσαύτην παίδευσιν ῥωμαϊκὴν καὶ ἑλληνικὴν ἐπιστάμενος τοῦτον τὸν ἄγρικον περὶ τῶν σῶν λογισμῶν ἐρωτᾷς; Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν· Τὴν μὲν ῥωμαϊκὴν καὶ ἑλληνικὴν ἐπίσταμαι παίδευσιν, τὸν δὲ ἀλφάδητον τοῦ ἀγροίκου τούτου οὐπω μεμάθηκα.

11. Ἐλεγεν ὁ ἀδδᾶς Ἀρσένιος ὅτι ξένος μοναχὸς εἰς ἀλλοτρίαν χώραν μηδὲν μεσαζέτω καὶ ἀναπαύεται.

12. Ἐλεγον οἱ Γέροντες ὅτι ἐδόθη ποτὲ εἰς Σκήτιν πρὸς ὀλίγα ἰσχάδια, καὶ ὥς μηδὲν ὄντα οὐκ ἀπέστειλαν τῷ ἀδδᾶ Ἀρσενίῳ, ὥς μὴ ὕβριν πάθοι. Ὁ δὲ Γέρων ἀκούσας οὐκ ἦλθεν εἰς τὴν σύναξιν λέγων· Ἡφορίσατέ με τοῦ μὴ δοῦναί μοι τὴν εὐλογίαν ἣν ἔπεμψεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀδελφοῖς, ἣν οὐκ

3. Ἄς μὴ παρεμβαίνει σὲ καμιά περίπτωση.

νας ἄνθρωπος τοῦ παλατιοῦ δὲν φοροῦσε πολυτελέστερη ἐνδυμασία ἀπ' αὐτόν· ἔτσι καὶ στὴν ἐκκλησία τῆς Σκήτης τώρα κανένας δὲν φόρεσε πιὸ φτωχικὴ ἐνδυμασία ἀπ' αὐτόν.

9. Εἶπε κάποιος στὸν μακαριστὸ Ἀρσένιο· «Πῶς ἡμεῖς μετὰ ἀπὸ τόση σοφία καὶ παιδεία δὲν ἀποκομίσαμε τίποτε, ἐνῶ αὐτοὶ οἱ χωριάτες καὶ μάλιστα Αἰγύπτιοι ἔχουν ἀποκτήσει τόσες ἀρετές;» Καὶ ὁ ἀδδᾶς Ἀρσένιος τοῦ λέει· «Ἐμεῖς ἀπὸ τὴν κοσμικὴ παιδεία δὲν ἀποκομίσαμε τίποτε, ἐνῶ αὐτοὶ οἱ χωριάτες καὶ Αἰγύπτιοι μὲ τὸν προσωπικὸν τους ἀγῶνα ἀπέκτησαν τίς ἀρετές;»

10. Κάποια φορὰ πού ὁ ἀδδᾶς Ἀρσένιος συμβουλευόταν ἓναν Γέροντα Αἰγύπτιο γιὰ τοὺς λογισμοὺς του, τὸν εἶδε ἓνας γνωστός του καὶ τοῦ λέει· «Ἀρσένιε, ἐσύ πού εἶσαι κάτοχος τόσο μεγάλης παιδείας ῥωμαϊκῆς καὶ ἑλληνικῆς, αὐτόν τὸν χωριάτη ρωτᾷς γιὰ τοὺς λογισμοὺς σου;» Καὶ ἐκεῖνος τοῦ εἶπε· «Τὴν ῥωμαϊκὴ βέβαια καὶ τὴν ἑλληνικὴ παιδεία τὴ γνωρίζω, ἀλλὰ τὴν ἀλφάδητα τοῦ χωριάτη αὐτοῦ δὲν τὴν ἔμαθα ἀκόμη».

11. Ἐλεγε ὁ ἀδδᾶς Ἀρσένιος ὅτι μοναχὸς πού βρίσκεται σὲ ξένη χώρα ἄς μὴν κάνει τὸν μεσολαθητή³ ποτὲ καὶ θά εἶναι ἀναπαυμένος.

12. Ἐλεγαν οἱ Γέροντες ὅτι κάποτε προσφέρθηκαν στοὺς ἀδελφούς τῆς Σκήτης ἀπὸ λίγα ξερά σύκα. Κι ἐπειδὴ ἡ προσφορά ἦταν μηδαμινή, δὲν ἔστειλαν στὸν Ἀρσένιο, γιὰ νὰ μὴν τὸν προσβάλουν. Ὁ Γέροντας ὅμως τὸ πληροφορήθηκε καὶ δὲν πῆγε στὴ σύναξη λέγοντας· «Μὲ ξεχωρίσατε μὲ τό νὰ μὴ μοῦ δώσετε τὴν εὐλογία πού ἔστειλε ὁ Θεὸς στοὺς ἀδελφούς, γιατί δὲν ἤμουν ἄξιος νὰ τὴν πάρω».

ἤμην ἄξιος λαβεῖν. Καὶ ἀκούσαντες πάντες ὠφελήθησαν εἰς τὴν ταπείνωσιν τοῦ Γέροντος. Καὶ ἀπελθὼν ὁ πρεσβύτερος ἀπήνεγκεν αὐτῷ τὰ ἰσχάδια καὶ ἤνεγκεν αὐτὸν εἰς τὴν σύναξιν μετὰ χαρᾶς.

13. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Δανιήλ ὅτι ποτὲ ἦλθόν τινες ἀπὸ Ἀλεξανδρείας Πατέρες ἰδεῖν τὸν ἀδβᾶν Ἀρσένιον. Καὶ ἦν εἷς ἐξ αὐτῶν θεῖος τοῦ παλαιοῦ Τιμοθέου τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας τοῦ λεγομένου ἀκτῆμονος καὶ εἶχεν ἓνα ἐκ τῶν τεκναδέλφων αὐτοῦ. Εἶχε δὲ τότε ὁ Γέρων ἀσθένειαν καὶ οὐκ ἠθέλησεν ὑπαντῆσαι αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ ἄλλοι ἔλθωσι καὶ παρενοχλήσωσιν αὐτόν. Ἦν δὲ τότε εἰς τὴν πέτραν τῆς Τρώης καὶ ἀνέκαμψαν λυπούμενοι.

Συνέβη δὲ ἐπίστασιν βαρβάρων γενέσθαι, καὶ ἐλθὼν ἔμεινεν ἐν τοῖς κάτω μέρεσι. Καὶ ἀκούσαντες πάλιν ἦλθον ἰδεῖν αὐτόν. Καὶ μετὰ χαρᾶς προσελάβετο αὐτούς. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός, ὃς ἦν μετ' αὐτῶν. Οὐκ οἶδας, ἀδβᾶ, ὅτι ἤλθομεν παραβαλεῖν σοι εἰς Τρώην, καὶ οὐκ ἐδέξω ἡμᾶς; Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων. Ὑμεῖς ἐγεύσασθε ἄρτου καὶ ἐπίετε ὕδατος· φύσει δὲ ἐγώ, τέκνον, οὔτε ἄρτου οὔτε ὕδατος ἐγευσάμην, οὔτε μὴν ἐκάθησα, κολάζων ἐμαντόν, ἕως οὔ ἐδοκίμασα ὅτι ἐφθάσατε εἰς τὸν τόπον ὑμῶν, ὅτι δι' ἐμὲ καὶ ὑμεῖς ἐσχύλετε· ἀλλὰ συγχωρήσατέ μοι, ἀδελφοί. Καὶ παρακληθέντες ἀνεχώρησαν.

14. Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀδβᾶ Ἀρσενίου ὅτι ἀσθενήσαντος αὐτοῦ ποτε εἰς Σκήτιν, ἀπῆλθεν ὁ πρεσβύτερος καὶ ἤνεγκεν

4. Ὁ ἱερεὺς τῆς Σκήτης.

5. Τιμόθεος ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας, ὁ ὁποῖος διαδέχθηκε ἀπὸ τοῦ 379

Σάν τό ἄκουσαν, ὅλοι ὠφελήθηκαν ἀπὸ τὴν ταπείνωσιν τοῦ Γέροντα. Πῆγε ἀμέσως καὶ τοῦ πρόσφερε ὁ πρεσβύτερος⁴ τὰ ξερά σύκα καὶ τὸν ὁδήγησε στὴ σύναξιν μέ πολλή χαρά.

13. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Δανιήλ* ὅτι κάποτε ἦρθαν ἀπὸ τὴν Ἀλεξανδρεία κάποιοι Πατέρες νὰ δοῦν τὸν ἀδβᾶ Ἀρσένιο. Ἐνας ἀπ' αὐτοὺς ἦταν θεῖος τοῦ παλίου Τιμοθέου⁵, τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας, πού ἔφερε τὸ προσωνύμιον ἀκτῆμων, καὶ εἶχε μαζί του ἓνα ἀπὸ τοὺς ἀνεψιούς αὐτοῦ. Συνέπεσε τότε ὁ Γέροντας νὰ βρίσκεται σὲ κατάσταση ἀδυναμίας καὶ δὲν θέλησε νὰ τοὺς συναντήσῃ, γιὰ νὰ μὴν ἔλθουν καὶ ἄλλοι καὶ τὸν ἐνοχλήσωσιν. Ἐμενε τότε στὴ σπηλιά τῆς Τρώης· καὶ ἐπέστρεψαν οἱ ἐπισκέπτες λυπημένοι.

Συνέβη τὸν καιρὸ ἐκεῖνο ἐπιδρομὴ βαρβάρων γι' αὐτὸ ὁ Γέροντας ἔφυγε ἀπὸ καὶ καὶ ἔμενε στὰ Κάτω μέρη⁶. Τὸ πληροφορήθηκαν οἱ Πατέρες καὶ πῆγαν πάλιν νὰ τὸν δοῦν καὶ τοὺς δέχθηκε χαρούμενος. Τοῦ λέει τότε ὁ ἀδελφός πού τοὺς συνόδευε: «Δὲν τό γνωρίζεις, ἀδβᾶ, πού ἤλθαμε νὰ σέ δοῦμε στὴν Τρώη καὶ δὲν μᾶς δέχθηκες;» Καὶ ἀπάντησε ὁ Γέροντας: «Ἐσεῖς φάγατε ψωμί καὶ ἤπιατε νερό· ἀλήθεια σᾶς λέω, παιδί μου, ἐγώ οὔτε ψωμί ἔβαλα στό στόμα μου οὔτε νερό, οὔτε κάθησα τιμωρόντας τὸν ἑαυτό μου, ἕως-τοῦ βεβαιώθῃκα ὅτι φθάσατε στὸν τόπο σας· γιατί ἐξαιτίας μου καὶ σεῖς κακοπαθήσατε. Παρακαλῶ, ἀδελφοί μου, συγχωρήστε με». Ἐφυγαν κατόπιν παρηγορημένοι.

14. Ἐλεγον γιὰ τὸν ἀδβᾶ Ἀρσένιο ὅτι, ὅταν βρισκόταν στὴ Σκήτι, ἀρρώστησε κάποια φορὰ καὶ πῆγε ὁ ἱερέας καὶ

τόν ἀδελφό του Πέτρο, ἐπὶ αὐτοκράτορος Οὐάλεντος.

6. Κάτω μέρη - Κάνωπος ἢ Κάνωδος, βλ. Μ. Γερ. τ. Α', σελ. 248.

αὐτὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν· καὶ ἔθηκεν αὐτὸν εἰς χαράδριον καὶ μικρὸν προσκεφάλαιον πρὸς τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ. Καὶ ἰδοὺ εἰς τῶν Γερόντων ἐλθὼν ἐπισκέψασθαι αὐτὸν καὶ ἰδὼν αὐτὸν εἰς τὸ χαράδριον, καὶ τὸ προσκεφάλαιον ὑποκάτω αὐτοῦ, ἔσκανδαλίσθη λέγων· Οὗτός ἐστιν ὁ ἀβδᾶς Ἀρσένιος καὶ εἰς ταῦτα ἀνάκειται;

Λαβὼν δὲ αὐτὸν ὁ πρεσβύτερος κατ' ἰδίαν λέγει αὐτῷ· Τί ἦν τὸ ἔργον σου ἐν τῇ κώμῃ σου; Ὁ δὲ εἶπε· Ποιμὴν ἤμην. Πῶς οὖν, φησί, διηγες τὸν βίον σου; Ὁ δὲ ἔφη· Ἐν πολλῷ κόπῳ διηγόν αὐτόν. Καὶ λέγει αὐτῷ· Νῦν οὖν πῶς διάγεις ἐν τῷ κελλίῳ; Λέγει αὐτῷ· Μᾶλλον ἀναπαύομαι. Καὶ ἔφη αὐτῷ ὁ Γέρων· Βλέπεις τοῦτον τὸν ἀβδᾶν Ἀρσένιον; Πατὴρ βασιλέων ὑπῆρχεν ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ χίλιοι δοῦλοι χρυσόζωνοι καὶ ὅλοι μανιάκια καὶ ὀλοσῆρικά φοροῦντες παρειστήκεσαν αὐτῷ, πολύτιμα δὲ στρώματα ὑποκάτω αὐτοῦ ἦν. Σὺ δὲ ποιμὴν ὢν οὐκ εἶχες ἐν τῷ κόσμῳ ἢ νῦν ἔχεις ἀνάπαισιν. Καὶ οὗτος τὴν τρυφήν ἦν εἶχεν ἐν τῷ κόσμῳ, ὥδε οὐκ ἔχει. Ἴδου οὖν σὺ ἀναπαύῃ, κἀκεῖνος θλίβεται.

Ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα κατενύγη καὶ ἔβαλε μετάνοιαν λέγων· Συγχώρησόν μοι, ἀβδᾶ, ἡμάρτηκα· ἀληθῶς αὕτη ἐστὶν ἡ ἀληθινὴ ὁδός, ὅτι οὗτος ἦλθεν εἰς ταπείνωσιν, ἐγὼ δὲ εἰς ἀνάπαισιν.

15. Ἐλεγεν ὁ ἀβδᾶς Δανιὴλ ὅτι μέλλων τελευτᾶν ὁ ἀβδᾶς Ἀρσένιος παρήγγειλεν ἡμῖν λέγων· Μὴ φροντίσῃτε

7. Γνωστὴ ἡ προσωνυμία βασιλοπάτωρ πού τοῦ ἀπέδιδε γενικότερα τὸ ἀνακτορικό περιβάλλον. Ἐκφραση τιμῆς, σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης στήν χαρισματικὴ του προσωπικότητα, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα Θεο-

τόν ἔφερε στή σύναξιν. Τὸν ἔβαλε νά ξαπλώσει πάνω σέ κουρελοῦ καὶ ἓνα μαξιλαράκι στό κεφάλι. Καί νά, ἔρχεται κάποιος ἀπὸ τοὺς Γέροντες νά τὸν ἐπισκεφθεῖ· ἀλλὰ σάν τὸν εἶδε πάνω στήν κουρελοῦ καὶ μέ μαξιλάρι στό κεφάλι, σκανδαλίσθηκε καὶ εἶπε· «Αὐτός λοιπόν εἶναι ὁ ἀβδᾶς Ἀρσένιος καὶ ξαπλώνει πάνω σέ στρωσίδια;»

Τὸν πῆρε τότε παράμερα ὁ πρεσβύτερος καὶ τοῦ λέει· «Τί δουλειά ἔκανες στό χωριό σου;»

- Βοσκός ἤμουν.
- Καί πῶς τὰ οἰκονομοῦσες;
- Μὲ πολὺ κόπο.
- Τώρα πῶς τὰ περνᾷς στό κελί;
- Βρῆκα ἀνάπαυση.

Τοῦ λέει τότε ὁ Γέροντας· «Βλέπεις αὐτόν τὸν ἀβδᾶ Ἀρσένιο; Ἦταν βασιλοπάτορας⁷ στήν κατά κόσμον ζωὴ του καὶ χίλιοι ὑπηρέτες μέ χρυσές ζῶνες καὶ περιβραχιόνια καὶ ὀλομέταξα φορέματα τὸν παρέστεκαν. Καὶ σέ πολύτιμα στρωσίδια ξάπλωνε. Ἐνῷ ἐσύ βοσκός ἦσουν καὶ δέν εἶχες στὸν κόσμο τὴν ἀνάπαυση πού ἔχεις τώρα στό κελί σου. Αὐτός τὴν καλοπέραση πού εἶχε στὸν κόσμο, ἐδῶ δέν τὴν ἔχει. Νά λοιπόν πού ἐσύ καλοπερνᾷς καὶ ἐκεῖνος ταλαιπωρεῖται».

Κατανύχθηκε ὁ ἀδελφός ἀκούγοντάς τα καὶ ἔβαλε μετάνοια λέγοντας· «Συγχώρεσέ με, ἀβδᾶ, ἡμάρτησα. Πράγματι αὐτός εἶναι ὁ γνήσιος δρόμος τῆς μοναχικῆς ζωῆς, τὸ ὅτι αὐτός ἦρθε στή στέρηση· ἐνῷ ἐγὼ στή βόλεψη».

15. Ἐλεγε ὁ ἀβδᾶς Δανιὴλ γιὰ τὸν ἀβδᾶ Ἀρσένιο ὅτι, ὅταν πλησίαζε ἡ ὥρα τοῦ θανάτου, μᾶς παρήγγειλε· «Μὴ

δόσιο τὸν Μέγα, πατέρα τῶν Ἀρκαδίου καὶ Ὀνωρίου, ὅταν ἀνέθετε τὴν μορφὴ καὶ ἀγωγὴ τῶν παιδιῶν του στὸν Ἅγιο Ἀρσένιο. Βλ. Μέγα Συναξαριστὴ τ. Ε' σελ. 195, καὶ Μ. Γερ. τ. Α', σελ. 443-4.

ποιεῖν ἀγάπας ὑπὲρ ἐμοῦ· ἐγὼ γὰρ εἰ ἐποίησα ἐμαυτῷ ἀγάπην, ταύτην ἔχω εὐρεῖν.

16. Μέλλοντος τελευτᾶν τοῦ ἀδβᾶ Ἀρσενίου, ἐταράχθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Καὶ λέγει αὐτοῖς· οὐπω ἦλθεν ἡ ὥρα· ὅτε δὲ ἔλθῃ ἡ ὥρα, λέγω ὑμῖν· κριθῆναι δὲ ἔχω μεθ' ὑμῶν ἐπὶ τοῦ θήματος τοῦ φοβεροῦ, ἐὰν δώτε τὸ λείψανόν μου τινί. Οἱ δὲ εἶπον· Τί οὖν ποιήσωμεν, ὅτι οὐκ οἶδαμεν ἐνταφιάσαι; Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Γέρον· Οὐκ οἶδατε βαλεῖν σχοινίον εἰς τὸν πόδα μου καὶ ἄραι με εἰς τὸ ὄρος;

17. Οὗτος δὲ ὁ λόγος τοῦ Γέροντος ἦν· Ἀρσένιε, δι' ὃ ἐξηλθες; Λαλήσας γὰρ πολλάκις μετεμελήθη· σιωπήσας δὲ οὐδέποτε.

18. Ὡς δ' ἐγγὺς ἦν τοῦ τελευτᾶν, εἶδον αὐτὸν τὸν ἀδβᾶν Ἀρσένιον οἱ ἀδελφοὶ κλαίοντα καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Ἐν ἀληθείᾳ καὶ σὺ φοβῇ, πάτερ; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐν ἀληθείᾳ ὁ φόβος ὁ νῦν μετ' ἐμοῦ ὢν ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ, μετ' ἐμοῦ ἐστίν, ἀφοῦ ἐγενόμην μοναχός. Καὶ οὕτως ἐκοιμήθη. Ἐλεγον δὲ ὅτι ὅλον τὸν χρόνον τῆς ζωῆς αὐτοῦ καθεζόμενος εἰς τὸ ἐργόχειρον αὐτοῦ ῥάκος εἶχεν εἰς τὸν κόλπον αὐτοῦ χάριν τῶν δακρύων τῶν πιπτόντων ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ.

Ἀκούσας δὲ ὁ ἀδβᾶς Ποιμὴν ὅτι ἐκοιμήθη, δακρύσας εἶπε· Μακάριος εἶ, ἀδβᾶ Ἀρσένιε, ὅτι ἔκλαυσας σαυτὸν εἰς τὸν ὧδε κόσμον· ὁ γὰρ μὴ κλαίων ἑαυτὸν ὧδε, αἰωνίως ἐκεῖ κλαύσεται· εἴτε οὖν ὧδε ἐκὼν εἴτε ἐκεῖ ἀπὸ θασάνων, ἀδύνατον μὴ κλαῦσαι.

φροντίσετε νὰ κάνετε τραπεζώματα γιὰ τὴν ψυχὴ μου. Γιατί ἂν ἔκανα ἐγὼ γιὰ λογαριασμό μου ἔργα ἀγάπης, αὐτὰ θὰ βρῶ».

16. Ὅταν ἦταν στά τελευταῖα τοῦ ὁ Ἀρσένιος, οἱ μαθητές τοῦ ἀνησύχησαν πολὺ· καὶ τοὺς λέει ὁ ἀδβᾶς· «Δέν ἦρθε ἀκόμη ἡ ὥρα· ὅταν ἔρθῃ θὰ σᾶς τό πῶ. Καί θὰ ζητήσω τὸν λόγο ἀπὸ σᾶς τὴν ὥρα τοῦ φοβεροῦ κριτηρίου, ἐὰν δώσετε σέ κανέναν τό νεκρὸ σῶμα μου». Κι ἐκεῖνοι εἶπαν· «Τί νὰ κάνουμε ὁμῶς πού δέν ξέρουμε πῶς γίνεται ἡ ταφή;»

«Δέν ξέρετε –τοὺς λέει ὁ Γέροντας– νὰ δέσετε ἓνα σχοινὶ στό πόδι μου καὶ νὰ μέ πετάξετε στό βουνό;»

17. Τοῦτον τὸν λόγο συνήθιζε ὁ Γέροντας νὰ λέει· «Ἀρσένιε, γιὰ ποιὸν λόγο ἔφυγες ἀπὸ τὸν κόσμο;»

Ἐπίσης ἔλεγε· «Πολλές φορὲς μετάνιωσα γιατί μίλησα, ἐνῶ ποτὲ (δέν μετάνιωσα) γιατί σιώπησα».

18. Ὅταν πλησίαζε ἡ ὥρα τοῦ θανάτου του, τὸν εἶδαν οἱ ἀδελφοὶ νὰ κλαίει καὶ τοῦ λένε· «Ἀλήθεια, πάτερ, κι ἐσύ φοβᾶσαι;» «Ἀλήθεια –τοὺς λέει– ὁ φόβος πού ἔχω αὐτὴ τὴν ὥρα μέ συνοδεύει ἀπὸ τότε πού ἔγινα μοναχός» καὶ ἔτσι ἐξέπνευσε. Ἐλεγαν μάλιστα ὅτι σ' ὅλη του τὴ ζωὴ, ὅταν καθόταν νὰ κάνει ἐργόχειρο, εἶχε ἓνα κουρέλι στὴν ἀγκαλιά του γιὰ τὰ δάκρυα πού ἔπεφταν ἀπὸ τὰ μάτια του.

Ἄκουσε ὁ ἀδβᾶς Ποιμὴν ὅτι πέθανε καὶ δακρύζοντας εἶπε· «Μακάριος εἶσαι, ἀδβᾶ Ἀρσένιε, γιατί ἔκλαυσες τὸν ἑαυτό σου σ' αὐτὸν τὸν κόσμο. Ὅποιος δέν κλαίει τὸν ἑαυτό του ἐδῶ, θὰ τὸν κλαίει ἐκεῖ αἰώνια. Εἴτε λοιπὸν ἐδῶ ἐκούσια εἴτε ἐκεῖ ἀπὸ τὰ θάσσανα τῆς κόλασης, εἶναι ἀδύνατο νὰ μὴν κλαῦσει κανεὶς».

19. Διηγῆσατο δὲ ὁ ἀβδᾶς Δανιήλ ὅτι οὐδέποτε ἤθελε λαλεῖν τι ζήτημα ἐκ τῆς Γραφῆς, καίπερ δυνάμενος λαλῆσαι, εἰ ἤθελεν. Ἀλλ' οὐδὲ ἐπιστολὴν ταχέως ἔγραφεν. Ὅτε δὲ ἤρχετο εἰς τὴν ἐκκλησίαν διὰ χρόνον, ὀπίσω τοῦ στύλου ἐκαθέζετο, ἵνα μηδεὶς ἴδῃ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, μηδὲ αὐτὸς ἄλλω πρόσχη. Ἦν δὲ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἀγγελικόν, ὥσπερ τοῦ Ἰακώβ· ὀλοπόλιος, ἀστεῖος τῷ σώματι, ξηρὸς δὲ ὑπῆρχεν. Εἶχε δὲ τὸν πώγωνα μέγαν φθάνοντα ἕως τῆς κοιλίας. Αἱ δὲ τρίχες τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ἔπесον ἀπὸ τοῦ κλαυθμοῦ. Μακρὸς δὲ ἦν, ἀλλ' ἐκυρτώθη ἀπὸ τοῦ γήρως. Ἐγένετο δὲ ἐτῶν ἐνενήκοντα πέντε.

Ἐποίησε δὲ εἰς τὸ παλάτιον τοῦ τῆς θείας μνήμης Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου ἔτη εἴκοσι, πατὴρ γενόμενος τῶν θειοτάτων Ὀνωρίου καὶ Ἀρκαδίου· καὶ ἐν τῇ Σκῆτει ἐποίησεν ἔτη τεσσαράκοντα καὶ δέκα εἰς Τρώην τῆς Ἄνω Βαβυλῶνος κατέναντι Μέμφεως· καὶ τρία ἔτη εἰς τὸν Κάνωπον Ἀλεξανδρείας· καὶ τὰ ἄλλα δύο ἔτη ἦλθε πάλιν εἰς Τρώην καὶ ἐκεῖ ἐκοιμήθη, τελέσας ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν φόβῳ Θεοῦ τὸν δρόμον αὐτοῦ. Ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης Πνεύματος Ἁγίου καὶ πίστεως.

Κατέλιπε δέ μοι τὸν χιτῶνα αὐτοῦ τὸν δερμάτινον καὶ τρίχινον καμίσιν λευκὸν καὶ σανδάλια σεβένινα. Καὶ ἐγὼ ὁ ἀνάξιος ἐφόρεσα αὐτά, ἵνα εὐλογηθῶ.

20. Διηγῆσατο πάλιν ὁ ἀβδᾶς Δανιήλ περὶ τοῦ ἀβδᾶ Ἀρσενίου ὅτι ποτὲ ἐκάλεσε τοὺς πατέρας μου, τὸν τε ἀβδᾶ

8. Βλ. Μ. Γερ. τ. Α', σελ. 443.

9. Ἄνω Βαβυλῶν: Ἀρχαία πόλη τῆς Αἰγύπτου πού ἱδρυσαν οἱ Ἕλληνες στὰ δόρεια τῆς Μέμφιδος, ἀκριδῶς πάνω ἀπὸ τὴν περιοχὴ πού ἀρχίζει ἡ διώρυγα τοῦ Νείλου στὴν Ἐρυθρὰ Θάλασσα.

10. Μέμφις: Πρωτεύουσα τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου στὰ νότια τοῦ Δέλτα τοῦ Νείλου καὶ στὴ δυτικὴ του ὁχθῇ. Οἱ νεκροπόλεις τῆς Μέμφιδος, μέ τίς περι-

19. Ἐχει πεῖ ὁ ἀβδᾶς Δανιήλ ὅτι ὁ Ἀρσένιος ποτὲ δὲν ἤθελε νά μιλάει γιὰ κάποιο θέμα ἀπὸ τῆ Γραφῆς, ἂν καὶ εἶχε τὴ δυνατότητα νά μιλήσει, ἐάν ἤθελε. Οὔτε καὶ ἐπιστολὴ ἔγραφε ἀμέσως. Καὶ ὅταν ἐρχόταν στὴν ἐκκλησία σὲ ἀραιὰ χρονικά διαστήματα, καθόταν πίσω ἀπὸ τὸν στύλο, γιὰ νά μὴ δεῖ κανεὶς τὸ πρόσωπό του, οὔτε καὶ ὁ ἴδιος νά δεῖ ἄλλον. Ἡ μορφή του ἦταν ἀγγελικὴ σὰν τοῦ Ἰακώβ, ὀλολευκος, κομπὸς στό παράστημα, ἀλλὰ ξερακιανός. Εἶχε μακριὰ γένια πού ἐφθάναν ὡς τὴ μέση του. Τὰ μαυτοσίνορα εἶχαν πέσει ἀπὸ τὰ δάκρυα. Ἦταν ψηλὸς ἀλλὰ κύρτωσε ἀπὸ τὸ γῆρας. Ἐφθασε στὰ ἐνενηνταπέντε του χρόνια.

Ἐκανε στό παλάτι τοῦ Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου –ιερὴ ἢ μνήμη του– εἴκοσι χρόνια, ὡς ἄλλος “πατέρας” τῶν ὑψηλοτάτων βασιλοπαίδων Ὀνωρίου καὶ Ἀρκαδίου. Σαράντα χρόνια ἔκανε στὴ Σκῆτη, δέκα στὴν Τρώη⁸ τῆς Ἄνω Βαβυλῶνος⁹ ἀπέναντι ἀπὸ τὴν Μέμφη¹⁰. τρία χρόνια στὸν Κάνωπο τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τὰ ἄλλα δύο χρόνια ἦρθε πάλι στὴν Τρώη καὶ ἐκεῖ ἐκοιμήθη, ἀφοῦ διήνυσε εἰρηνικά καὶ μέ φόβο Θεοῦ τὸν δρόμο του. Γιατί ἦταν καλὸς ἄνθρωπος καὶ πλήρης Πνεύματος Ἁγίου καὶ πίστεως.

Ἄφησε σὲ μένα τὸν χιτῶνα του τὸν δερμάτινο καὶ ἕναν ἄλλο τρίχينو χιτῶνα λευκὸ καὶ σανδάλια σεβένινα¹¹. Κι ἐγὼ ὁ ἀνάξιος τὰ φόρεσα γιὰ νά εὐλογηθῶ.

20. Διηγῆθηκε ἐπίσης ὁ ἀβδᾶς Δανιήλ γιὰ τὸν ἀβδᾶ Ἀρσένιο τὰ ἑξῆς: «Κάποτε κάλεσε τὸν ἀβδᾶ Ἀλέξανδρο

φημες πυραμίδες τῆς Αἰγύπτου καὶ τὴ Μεγάλῃ Σφίγγα, βρίσκονται σὲ στενὴ σχέση μέ τὴν πόλιν αὐτή. Καταστράφηκε τὸ 640 μ.Χ. ἀπὸ τοὺς Ἀραβες.

11. Σεβένινα: σεβίνο ἢ σίβινο ἦταν ἴνες ἀπὸ φύλλα φοινικιάς πού κατασκεύαζαν σχοινιά, ψάθες, σκοῦπες, ἀλλὰ καὶ ἐνδύματα ἢ ὑποδήματα. Τὰ σεβένινα ἐνδύματα ἦταν πολὺ τραχιά καὶ τὰ χρησιμοποιοῦσαν οἱ μοναχοὶ γιὰ ἄσκησι.

Ἀλέξανδρον καὶ Ζωῖλον. Καὶ ταπεινῶν ἑαυτὸν εἶπεν αὐτοῖς· Ἐπειδὴ οἱ δαίμονες πολεμοῦσί με καὶ οὐκ οἶδα εἰ κλέπτουσί με ἐν ὕπνῳ, τὴν νύκτα ταύτην κοπιάσατε μετ' ἐμοῦ καὶ τηρήσατέ με, εἰ νυστάξω ἐν τῇ ἀγρυπνίᾳ.

Καὶ ἐκάθισεν εἰς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ καὶ εἰς ἐξ εὐωνύμων ἀπὸ ὀψέ, σιωπῶντες. Καὶ εἶπον οἱ Πατέρες μου ὅτι· Ἡμεῖς ἐκοιμήθημεν καὶ ἀνέστημεν καὶ οὐκ ἠσθάνθημεν αὐτὸν νυστάξαντα· καὶ ἐπὶ τῷ πρωὶ –ὁ Θεὸς οἶδεν εἰ ἀφ' ἑαυτοῦ ἐποίησεν, ἵνα νοήσωμεν ὅτι ἐνύσταξεν ἢ κατὰ ἀλήθειαν ἢ φύσις τοῦ ὕπνου ἦλθεν– ἐφύσησε τρεῖς πνοὰς καὶ εὐθέως ἀνέστη λέγων· Ἐνύσταξα, ναί; Καὶ ἀπεκρίθημεν ἡμεῖς· Οὐκ οἶδαμεν.

21. Ὁ ἀβδᾶς Ἀγάθων μέλλων τελευτᾶν ἔμεινε τρεῖς ἡμέρας ἀνεωγμένους ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ μὴ κινουμένους. Ἐνυξάν δὲ αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ λέγοντες· Ἀβδᾶ Ἀγάθων, ποῦ εἶ; Λέγει αὐτοῖς· Ἐνώπιον τοῦ κριτηρίου τοῦ Θεοῦ ἵσταμαι. Λέγουσιν αὐτῷ· Καὶ σὺ φοβῇ, πάτερ; Λέγει αὐτοῖς· Τέως ἐποίησα τὴν δύναμίν μου εἰς τὸ φυλάξαι τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἄνθρωπός εἰμι. Πόθεν οἶδα, εἰ τὸ ἔργον μου ἤρесе τῷ Θεῷ; Λέγουσιν αὐτῷ οἱ ἀδελφοί· Οὐκ εἶ πεποισθὼς ἐπὶ τῷ ἔργῳ σου ὅτι κατὰ Θεόν ἐστι; Λέγει ὁ Γέρων· Οὐ θαρρῶ, εἰ μὴ τῷ Θεῷ ἀπαντήσω· ἕτερον γάρ ἐστι τὸ τοῦ Θεοῦ κριτήριον καὶ ἕτερον τὸ τῶν ἀνθρώπων.

Ὡς δὲ ἤθελον ἐρωτᾶν αὐτὸν ἕτερον λόγον, λέγει αὐτοῖς· Ποιήσατε ἀγάπην, μὴ λαλεῖτε μετ' ἐμοῦ ἄρτι, ὅτι ἀσχολοῦμαι. Καὶ ἐτελειώθη ἐν χαρᾷ. Ἐώρων γὰρ αὐτὸν ἀναγόμενον, ὃν τρόπον ἀσπάζεται τις τοὺς ἑαυτοῦ φίλους καὶ ἀγαπητούς.

καὶ τὸν ἀβδᾶ Ζωῖλο, τοὺς Πατέρες μου, καὶ ταπεινώνοντας τὸν ἑαυτό του τοὺς εἶπε· “Ἐπειδὴ οἱ δαίμονες μέ πολεμοῦν καὶ δέν ξέρω μήπως μέ κλέψουν στόν ὕπνο, κοπιάστε τή νύκτα αὐτή μαζί μου καὶ φυλάξτε με μή νυστάξω στήν ἀγρυπνία”.

Κάθισαν πράγματι ἀποβραδύς σιωπηλοί ὁ ἕνας ἀπ' τὰ δεξιά καὶ ὁ ἄλλος ἀπ' τὰ ἀριστερά. Καὶ εἶπαν οἱ Πατέρες μου· “Ἐμεῖς κοιμηθήκαμε καὶ ξυπνήσαμε καὶ δέν τόν ἀντιληφθήκαμε νά νυστάξει”. Καὶ ὅταν ξημέρωσε –ὁ Θεὸς γνωρίζει ἐάν ἦταν φτιαχτό αὐτό πού ἔκανε, γιά νά νομίσουμε ὅτι νύσταξε, ἢ ἐάν πραγματικά ἦρθε ὁ φυσικός ὕπνος– ἔβγαλε τρεῖς ἀναπνοές καὶ ἀμέσως σηκώθηκε λέγοντας· Νύσταξα, ναί; Κι ἐμεῖς τοῦ εἶπαμε· Δέν ξέρουμε».

21. Ὁ ἀβδᾶς Ἀγάθων* ὅταν ἦταν στά τελευταῖα του, ἔμεινε τρεῖς μέρες μέ ἀνοιχτά τὰ μάτια καὶ ἀκίνητος. Κάποια στιγμή τὸν κούνησαν λίγο οἱ ἀδελφοὶ λέγοντας· «Ἀβδᾶ Ἀγάθων, ποῦ βρίσκεσαι;» «Στέκομαι μπροστά στό κριτήριο τοῦ Θεοῦ» τοὺς εἶπε. Καὶ τὸν ρωτοῦν «Καὶ σὺ φοβᾶσαι, πάτερ;» «Μέχρι τώρα –τοὺς ἀποκρίθηκε– φρόντισα ὅσο μποροῦσα νά φυλάξω τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ, ἀλλά ἄνθρωπος εἰμαι. Πῶς νά ξέρω ἂν ἡ ἐργασία μου ἄρесе στόν Θεό;» «Δέν εἶσαι σίγουρος –τόν ρωτοῦν οἱ ἀδελφοί– γιά τὴν ἐργασία σου ὅτι ἦταν σύμφωνη μέ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ;» «Δέν μπορῶ νά ξεθαγγέψω, παρά μόνο ἂν συναντήσω τὸν Θεό. Ἄλλο εἶναι τό κριτήριο τοῦ Θεοῦ καὶ ἄλλο τῶν ἀνθρώπων».

Καὶ ἐπειδὴ ἤθελαν νά τοῦ ρωτήσουν καὶ ἄλλα, τοὺς εἶπε· «Κάντε ἀγάπη καὶ μὴ μοῦ μιλάτε αὐτὴν τὴν ὥρα, γιατί εἰμαι ἀπασχολημένος». Καὶ “ἐτελειώθη” χαρούμενος. Γιατί τὸν ἔβλεπαν νά φεύγει ὅπως ὅταν ὑποδέχεται κανεὶς φιλικὰ καὶ ἀγαπημένα του πρόσωπα.

22. Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀβδᾶ Ἀμμωνᾶ ὅτι τινὲς ἦλθον δι-
κασθῆναι παρ' αὐτῶ. Ὁ δὲ Γέρων ἐμωροποιεῖ. Καὶ ἰδὼν γυνή
τις ἔστη πλησίον αὐτοῦ καὶ ἔλεγεν· Οὗτος ὁ Γέρων σαλός
ἐστίν. Ἦκουσεν οὖν αὐτῆς ὁ Γέρων καὶ φωνήσας αὐτὴν λέ-
γει· Πόσους κόπους ἐποίησα ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἵνα κτήσωμαι τὴν
σαλότητα ταύτην καὶ διὰ σέ ἔχω ἀπολέσαι αὐτὴν σήμερον.

23. Ἠρωτήθη ὁ ἀβδᾶς Ἀμμωνᾶς τί ἐστὶν ἡ στενὴ ὁδὸς
καὶ τεθλιμμένη. Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ἡ στενὴ ὁδὸς καὶ τε-
θλιμμένη αὕτη ἐστίν, τὸ διάζεσθαι τοὺς λογισμοὺς ἑαυτοῦ
καὶ κόπτειν διὰ τὸν Θεὸν τὰ ἴδια θελήματα· καὶ τοῦτό ἐστι
τό· Ἰδὼν ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμεν σοι.

24. Εἶπεν ὁ ἀβδᾶς Ποιμὴν ὅτι ἀδελφὸς παρέδαλε τῷ
ἀβδᾶ Ἀμμῶ καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀβδᾶ, εἰπέ μοι λόγον. Καὶ μεί-
νας παρ' αὐτῷ ἡμέρας ἑπτὰ, οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Γέρων.
Καὶ προπέμπων αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ· Ἀπελθὼν πρόσεχε σε-
αυτῷ· ἐμοῦ τέως αἱ ἁμαρτίαι γεγόνاسι τείχος σκοτεινὸν ἀνα-
μέσον ἐμοῦ καὶ τοῦ Θεοῦ.

25. Διηγήσατο ὁ ἀβδᾶς Ἰωάννης ὅτι ὁ ἀβδᾶς Ἀνούδ*
καὶ ὁ ἀβδᾶς Ποιμὴν καὶ οἱ λοιποὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν, ἐκ μιᾶς
κοιλίας ὄντες καὶ μοναχοὶ ἐν τῇ Σκήτει γενόμενοι, ὅτε ἦλθον
ἐκεῖ οἱ Μάξικες καὶ ἠρήμωσαν αὐτὴν τὸ πρῶτον, ἀνεχώρη-
σαν ἐκεῖθεν καὶ ἦλθον εἰς τόπον καλούμενον Τερενούθην,

12. Σαλός-ότης: Βλ. Μ. Γερ. τ. Β', σελ. 420, ὑποσημ. 4.

13. Ματθ. 7, 14.

14. Ματθ. 19, 27.

15. Ὁ Ἀνούδ ἦταν ὁ πρωτότοκος ἀπὸ τὰ ἑπτὰ ἀδελφία τοῦ Ποιμένου.

22. Ἐλεγαν γὰρ τὸν ἀβδᾶ Ἀμμωνᾶ* ὅτι πῆγαν κάποιοι
σ' αὐτόν γιὰ νὰ τοὺς λύσει τῇ διαφορᾷ. Ὁ Γέροντας παρί-
στανε τὸν τρελό. Καὶ ξαφνικά παρουσιάστηκε μιὰ γυναίκα
ἡ ὁποία στάθηκε κοντὰ του καὶ ἔλεγε: «Αὐτός ὁ Γέροντας
εἶναι σαλός¹²». Τὴν ἄκουσε ὁ Γέροντας, τὴν φώναξε καὶ τῆς
εἶπε: «Πόσους κόπους ἔκανα στήν ἐρημο, γιὰ ν' ἀποκτήσω
τὴ σαλότητα αὐτὴ καὶ ἐξαιτίας σου θὰ κινδυνεύσω νὰ τὴν
χάσω σήμερα».

23. Ρωτήθηκε ὁ ἀβδᾶς Ἀμμωνᾶς τί εἶναι “ἡ στενὴ καὶ
τεθλιμμένη ὁδός”¹³. Καὶ ἀποκρίθηκε: «Ἡ στενὴ καὶ τεθλιμ-
μένη ὁδός εἶναι νὰ πολεμᾷ ὁ ἄνθρωπος τοὺς λογισμοὺς
του καὶ νὰ κόβει τὰ δικά του θελήματα ἀπὸ ἀγάπη γιὰ τὸν
Θεό. Καὶ αὐτὸ σημαίνει τὸ ρητό: Ἐγκαταλείψαμε ἑμεῖς τὰ
πάντα καὶ σέ ἀκολουθήσαμε¹⁴».

24. Εἶπε ὁ ἀβδᾶς Ποιμὴν ὅτι κάποιος ἀδελφὸς ἐπισκέ-
φθηκε τὸν ἀβδᾶ Ἀμμῶ καὶ τοῦ εἶπε: «Ἀβδᾶ, πές μου ἕναν
λόγο». Ἐμεινε κοντὰ του ἑφτά μέρες καὶ δὲν τοῦ εἶπε τίποτε
ὁ Γέροντας. Ξεπροβοδίζοντάς τον τοῦ εἶπε μόνο: «Πήγαινε
καὶ πρόσεχε τὸν ἑαυτό σου. Οἱ δικές μου ἁμαρτίες μέχρι
τώρα ἔχουν γίνῃ τείχος σκοτεινὸ ἀνάμεσα σέ μένα καὶ σὸν
Θεό».

25. Διηγήθηκε ὁ ἀβδᾶς Ἰωάννης ὅτι ὁ ἀβδᾶς Ἀνούδ*
καὶ ὁ ἀβδᾶς Ποιμὴν καὶ οἱ ἄλλοι κατὰ σάρκα ἀδελφοὶ
τούς¹⁵, οἱ ὁποῖοι ἔγιναν μοναχοὶ στὴ Σκήτη, ὅταν ἔφθασαν
ἐκεῖ οἱ Μάξικες καὶ τὴν ἐρήμωσαν τὴν πρώτη φορὰ, ἔφυγαν
ἀπὸ κεῖ καὶ πῆγαν σ' ἕνα τόπο πού τὸν ἔλεγαν Τερενούθ¹⁶,

16. Τερενούθη: Πόλη στὶς ὄχθες τοῦ δυτικοῦ βραχίονα τοῦ Νείλου, ἀπ' ὅπου ἦταν εὐκολότερη ἡ μετάβαση στὴ Σκήτη.

ἕως οὗ σκοπήσουσι ποῦ ὀφείλουσιν εἶναι. Καὶ ἔμειναν ἐκεῖ εἰς παλαιὸν ἱερὸν μικρὰς ἡμέρας. Εἶπε δὲ ὁ ἀδδᾶς Ἀνούδ τῷ ἀδδᾶ Ποιμένι· Ποίησον ἀγάπην σὺ καὶ οἱ ἀδελφοί σου· ἕκαστος κατὰ μόνας ἡσυχάσῃ καὶ μὴ ἀπαντήσωμεν ἀλλήλοις τὴν ἐβδομάδα ταύτην. Καὶ εἶπεν ὁ ἀδδᾶς Ποιμήν· Ὡς θέλεις, ποιοῦμεν. Καὶ ἐποίησαν οὕτως. Ἦν δὲ ἐκεῖ ἄγαλμα λίθινον ἐν αὐτῷ τῷ ἱερῷ. Καὶ ἠγείρετο ὁ Γέρων ὁ ἀδδᾶς Ἀνούδ κατὰ πρωὶ καὶ ἐλιθοβολοῖ τὸ πρόσωπον τοῦ ἀγάλματος. Καὶ καθ' ἑσπέραν ἔλεγεν αὐτῷ· Συγχώρησόν μοι. Καὶ ἐπλήρωσε τὴν ἐβδομάδα οὕτω ποιῶν.

Τῇ δὲ ἡμέρᾳ τοῦ Σαββάτου ἀπήντησαν ἀλλήλοις καὶ εἶπεν ὁ ἀδδᾶς Ποιμήν τῷ ἀδδᾶ Ἀνούδ· Εἰδὼν σε, ἀδδᾶ, τὴν ἐβδομάδα ταύτην λιθάζοντα τὸ πρόσωπον τοῦ ἀγάλματος καὶ μετάνοιαν αὐτῷ πάλιν ποιοῦντα· πιστὸς ἄνθρωπος ταῦτα ποιεῖ; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· Καὶ τοῦτο τὸ πρᾶγμα δι' ὑμᾶς ἐποίησα. Ὅτε εἶδετέ με λιθοβολοῦντα τὸ πρόσωπον τοῦ ἀγάλματος, μὴ ἐλάλησεν ἢ ὠργίσθη; Καὶ εἶπεν ὁ ἀδδᾶς Ποιμήν· Οὐ. Καὶ πάλιν, ὅτε ἔβαλον αὐτῷ μετάνοιαν, μὴ ἐταράχθη καὶ εἶπεν οὐ συγχωρῶ; Καὶ εἶπεν ὁ ἀδδᾶς Ποιμήν· Οὐ. Λέγει δὲ ὁ Γέρων· Καὶ ἡμεῖς οὖν ἐσμεν ἐπτὰ ἀδελφοί. Εἰ θέλετε ἵνα μείνωμεν μετ' ἀλλήλων, γενώμεθα ὥσπερ τὸ ἄγαλμα τοῦτο, ὅπερ ἐὰν ὑβρισθῇ ἢ δοξασθῇ, οὐ ταράσσεται. Εἰ δὲ οὐ θέλετε γενέσθαι οὕτως, ἰδοὺ τέσσαρες πύλαι εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ· ἕκαστος ὑμῶν ὅπου θέλει ἀπέλθῃ.

Καὶ ἔβαλον ἑαυτοὺς χαμαὶ λέγοντες τῷ ἀδδᾶ Ἀνούδ· Ὡς θέλεις, πάτερ, ποιοῦμεν· καὶ ἀκούομεν ὡς λέγεις ἡμῖν. Εἶπε δὲ ὁ ἀδδᾶς Ποιμήν ὅτι ἐμείναμεν μετ' ἀλλήλων τὸν ἅπαντα χρόνον ἡμῶν ἐργαζόμενοι κατὰ τὸν λόγον τοῦ Γέροντος, ὃν εἶπεν ἡμῖν, καταστήσαντες ἑαυτοῖς ἓνα ἐξ ἡμῶν οἰκονόμον, καὶ πᾶν ὅπερ ἐτίθει ἡμῖν ἡσθίομεν. Καὶ ἀδύνατον

17. "ἡσυχάσει" μέ τὴν μοναχικὴ ἔννοια. Βλ. Μ. Γερ. τ. Α', σελ. 238.

μέχρις οὗ ἐξετάσουν ποῦ πρέπει νὰ μείνουν. Στὴν Τερενούθη ἔμειναν σ' ἓνα παλιὸ εἰδωλολατρικὸ ἱερὸ λίγες μέρες.

Πῆρε τότε τὸν λόγο ὁ Ἀνούδ καὶ εἶπε στὸν ἀδδᾶ Ποιμένα· «Κάνε ἀγάπη ἐσύ καὶ τὰ ἀδελφία σου, ὁ καθένας μας αὐτὴ τὴν ἐβδομάδα νὰ "ἡσυχάσει"¹⁷ μόνος καὶ νὰ μὴ συναντηθοῦμε μεταξύ μας». «Ὅπως θέλεις θὰ κάνουμε» ἀπάντησε ὁ Ποιμήν καὶ ἔτσι ἔκαναν. Στὸ ἱερὸ αὐτὸ ὑπῆρχε ἓνα ἄγαλμα πέτρινο. Καὶ ὁ Γέροντας ἀδδᾶς Ἀνούδ σηκωνόταν κάθε πρωὶ καὶ πετροβολοῦσε τὸ ἄγαλμα στὸ πρόσωπο. Καὶ κάθε βράδυ τοῦ ἔλεγε· «Συγχώρεσέ με». Κάνοντας τὸ ἴδιο πέρασε ὅλη ἡ ἐβδομάδα.

Τὸ Σάββατο συναντήθηκαν καὶ εἶπε ὁ ἀδδᾶς Ποιμήν στὸν ἀδδᾶ Ἀνούδ· «Σέ εἶδα, ἀδδᾶ, πού πετροβολοῦσες ὅλη τὴν ἐβδομάδα τὸ ἄγαλμα καὶ τοῦ 'βαζες μετάνοιαν· χριστιανὸς ἄνθρωπος κάνει τέτοια πράγματα;» Καὶ ὁ Γέροντας ἀποκρίθηκε· «Καὶ αὐτὸ γιὰ σᾶς τὸ ἔκανα. Μὲ εἶδατε νὰ πετροβολῶ τὸ ἄγαλμα στὸ πρόσωπο· μήπως ἔβγαλε λαλιά ἢ θύμωσε;» «Ὁχι» εἶπε ὁ ἀδδᾶς Ποιμήν. «Καὶ ὅταν πάλι τοῦ 'βαλα μετάνοιαν, μήπως ταράχθηκε καὶ εἶπε, δέν σέ συγχωρῶ;» «Ὁχι» ἐπανέλαβε ὁ ἀδδᾶς Ποιμήν. «Καὶ ἐμεῖς λοιπὸν εἴμαστε ἑφτά ἀδελφία. Ἐάν θέλετε νὰ ζήσουμε ὡς κοινόβιο, νὰ γίνουμε σάν αὐτὸ τὸ ἄγαλμα, τὸ ὁποῖο ἂν τὸ βρῖσουν ἢ τὸ τιμήσουν, δέν ταράζεται. Ἄν ὅμως δέν θέλετε νὰ γίνῃ ἔτσι ἡ συμβίωσή μας, νὰ, τέσσαρες θύρες ὑπάρχουν στὸ ἱερὸ. Ὁ καθένας σας ἄς πάει ὅπου θέλει».

Ἐπесαν τότε ὅλοι στὸ ἔδαφος λέγοντας στὸν ἀδδᾶ Ἀνούδ· «Ὅπως θέλεις, πάτερ, θὰ κάνουμε· καὶ θὰ ὑπακούσουμε σ' αὐτὰ πού λές». Καὶ πρόσθεσε ὁ ἀδδᾶς Ποιμήν· «Ἐτσι ζήσαμε κοινοβιακά σ' ὅλη τὴ διάρκεια τῆς ζωῆς, ἀγωνιζόμενοι σύμφωνα μέ ὅσα μᾶς εἶπε ὁ Γέροντας. Ὅρισαμε ἓναν ἀπὸ μᾶς οἰκονόμο¹⁸ καὶ ὅ,τι μᾶς παρέθετε ἐκείνο τρῶ-

18. Διακόνημα τῆς κοινοβιακῆς ζωῆς. Στὸν οἰκονόμο ἀνατίθεται ἡ φρον-

ἦν εἰπεῖν τινα ἐξ ἡμῶν φέρε ἡμῖν ἄλλο τίποτε ἢ εἰπεῖν ὅτι θέλομεν τοῦτο φαγεῖν. Καὶ ἐποιήσαμεν τὸν ἅπαντα χρόνον ἡμῶν ἐν ἀναπαύσει καὶ εἰρήνῃ.

26. Εἶπεν ὁ ἀδδᾶς Ἀλώνιος· Εἰ μὴ τὸ ὅλον κατέστρεψα, οὐκ ἂν ἠδυνήθην ἐμαυτὸν οἰκοδομῆσαι.

27. Διηγῆσαντο περὶ ἐπισκόπου τῆς Ὁξυρρύγχου ὀνόματι Ἀπφύ, ὅτι ὅτε ἦν, φησί, μοναχὸς πολλὰς σκληραγωγίας ἐποίει· ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπίσκοπος, ἠθέλησε χρῆσασθαι τῇ αὐτῇ σκληραγωγίᾳ καὶ ἐν τῷ κόσμῳ καὶ οὐκ ἴσχυσε. Καὶ ἔρρηφεν ἑαυτὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ λέγων· μὴ ἄρα διὰ τὴν ἐπισκοπὴν ἀπῆλθεν ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἀπ' ἐμοῦ; Καὶ ἀπεκαλύφθη αὐτῷ ὅτι οὐχί· ἀλλὰ τότε ἔρημος ἦν, καὶ μὴ ὄντος ἀνθρώπου, ὁ Θεὸς ἀντελαμβάνετο· νῦν δὲ κόσμος ἐστὶ καὶ οἱ ἄνθρωποι ἀντιλαμβάνονται σου.

28. Ἐλεγεν ὁ μακάριος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος ὅτι· Πῶς εἰς τὴν σωτήριον ταπεινοφροσύνην καταδησόμεθα τὸν ὀλέθριον ὄγκον τῆς ὑπερηφανίας μὴ καταλιπόντες; Ἐὰν διὰ παντὸς ἀσκῶμεν τὸ τοιοῦτον καὶ μηδὲν παρορῶμεν, ὥς οὐ παρὰ τοῦτο βλαπτόμενοι. Τοῖς γὰρ ἐπιτηδεύμασιν ὁμοιοῦται ἡ ψυχὴ καὶ πρὸς ἃ πράττει τυποῦται καὶ πρὸς ταῦτα σχηματίζεται.

Ἔστω οὖν σοι καὶ σχῆμα καὶ ἱμάτιον καὶ βιάδιον καὶ καθέδρα καὶ τροφή καὶ κατάστασις καὶ στρωμνὴς παρα-

τίδα τῆς καθημερινῆς διατροφῆς τῶν μελῶν τοῦ κοινοβίου καὶ τῆς παροχῆς τῶν ἀπαραίτητων μέσων.

19. Τὸ κείμενο πού ἀκολουθεῖ, προφανῶς ἐκ παραδρομῆς, στὸν κώδικα ἀποδίδεται στὸν ἅγιο Γρηγόριο τὸν Θεολόγο, ἐνῶ ἀνήκει στὸν Μέγα Βασι-

γαμε. Καὶ ἦταν ἀδιανόητο νὰ πεῖ κάποιος ἀπὸ μᾶς, φέρε κάτι ἄλλο, ἢ νὰ πεῖ, θέλουμε νὰ φᾶμε τὸ τάδε φαγητό. Καὶ περάσαμε ὅλη μας τὴ ζωὴ μὲ ἀνάπαυση ψυχικὴ καὶ εἰρήνη.

26. Εἶπε ὁ ἀδδᾶς Ἀλώνιος*: «Ἐὰν δὲν γκρέμιζα τὸ πᾶν, δὲν θά μπορούσα νὰ οἰκοδομήσω τὸν ἑαυτό μου».

27. Διηγῆθηκαν γιὰ κάποιον ἐπίσκοπο τῆς Ὁξυρρύγχου πού ὀνομαζόταν Ἀπφύ*, ὅτι ὅταν ἦταν μοναχός, ἀσκοῦνταν σὲ πολλή σκληραγωγία. Ὅταν ἔγινε ἐπίσκοπος, θέλησε τὴν ἴδια σκληραγωγία νὰ ἔχει καὶ μέσα στὸν κόσμο, ἀλλὰ δὲν τὸ κατόρθωσε. Ἐριξε τότε τὸν ἑαυτό του ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ λέγοντας: «Μὴ τυχόν ἔφυγε ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ ἀπὸ μένα, γιατί ἔγινα ἐπίσκοπος;» Καὶ τοῦ ἀποκαλύφθηκε: «Ὅχι· ἀλλὰ τότε ἦταν ἔρημος, καὶ καθὼς δὲν ὑπῆρχαν ἄνθρωποι, ὁ Θεὸς φρόντιζε. Τώρα ὁμως εἶναι κόσμος γύρω σου καὶ οἱ ἄνθρωποι φροντίζουν γιὰ σένα».

28. Ἐλεγε ὁ μακαριστὸς Γρηγόριος ὁ Θεολόγος¹⁹: «Πῶς θά κατεβοῦμε πρὸς τὴν σωτήρια ταπεινοφροσύνη, χωρὶς νὰ ἐγκαταλείψουμε τὸν ὀλέθριο ὄγκο τῆς ὑπερηφανείας; Ἐὰν παντοτινὰ ἐπιδιώκουμε τὴν ταπεινοφροσύνη καὶ δὲν ἀδιαφοροῦμε σὲ καμιὰ περίπτωση, μὲ τὴν ἰδέα ὅτι τάχα δὲν βλαπτόμαστε ἀπὸ αὐτό. Διότι ἡ ψυχὴ ἐξομοιώνεται πρὸς τὸ ἀντικείμενο μὲ τὸ ὁποῖο ἀσχολεῖται καὶ διαπλάθεται σύμφωνα μ' αὐτὰ πού πράττει καὶ παίρνει τὸ ἀνάλογο σχῆμα μ' αὐτά.

Γιὰ σένα λοιπὸν καὶ ἡ ἐμφάνιση καὶ τὸ ἐνδυμα, τὸ βιάδιον ὅσο καὶ τὸ κάθισμα, ἡ τροφή καὶ ἡ ὅλη εἰκόνα τῆς

λειο. Βλ. Μ. Βασιλείου Ἔργα, τ. 6, Λόγος περὶ ταπεινοφροσύνης, ἐκδ. Ε.Π.Ε., σελ. 126.

σκευή καὶ οἶκος καὶ τὰ ἐν οἴκῳ σκεύη, πάντα πρὸς εὐτέλειαν ἡσκημένα. Καὶ μὴν καὶ ψαλμὸς καὶ ᾠδὴ καὶ πρὸς τὸν πλησίον εὐταξία καὶ ταῦτα πρὸς εὐτέλειαν μᾶλλον ἢ πρὸς ὄγκον ὁράτω. Μὴ μοι κόμπους ἐν λόγοις σοφιστικοῖς, μηδὲ ἐν ᾠδαῖς ἡδυφωνίας ὑπερβαλλούσης, μηδὲ διαλέξεις ὑπερφάνους καὶ θαρείας, ἀλλ' ἐν ἅπασιν ὑφαιρεῖν τοῦ μεγέθους.

Χρηστὸς ἐν τοῖς φίλοις, ἥπιος πρὸς οἰκέτην, ἀνεξίκακος πρὸς τοὺς θρασεῖς, φιλάνθρωπος πρὸς τοὺς ταπεινούς, παρηγορῶν κακουμένους, ἐπισκεπτόμενος τοὺς ἐν ὁδύναις, μηδένα καθ' ἅπαξ παρορῶν, γλυκὺς ἐν προσηγορίᾳ, φαιδρὸς ἐν ἀποκρίσει, δεξιὸς καὶ εὐπρόσιτος ἐν πᾶσιν.

29. Εἶπεν ὁ ἀβδᾶς Δανιήλ ὅτι ἦν ἐν Βαβυλῶνι θυγάτηρ τινὸς πρωτεύοντος δαιμόνιον ἔχουσα. Εἶχε δὲ ὁ πατήρ αὐτῆς ἀγαπητὸν μοναχόν τινα. Καὶ λέγει αὐτῷ· Οὐδεὶς δύναται θεραπεῦσαι τὴν θυγατέρα σου, εἰ μὴ οὗς οἶδα ἀναχωρητάς. Καὶ ἐὰν αὐτοὺς παρακαλέσης, οὐκ ἀνέχονται τοῦτο ποιῆσαι διὰ ταπεινοφροσύνην. Ἀλλὰ τοῦτο ποιήσωμεν· ὅταν ἔλθωσιν εἰς τὴν ἀγοράν, ποιήσατε ἐαυτοὺς ὡς θέλοντας ἀγοράσαι σκεύη, καὶ ὅταν ἔλθωσι λαβεῖν τὴν τιμὴν αὐτῶν, λέγωμεν αὐτοῖς, ἵνα ποιήσωσιν εὐχὴν. Καὶ πιστεύω ὅτι θεραπεύεται.

Καὶ ἐξελθόντες ἐν τῇ ἀγορᾷ εὗρον ἕνα μαθητὴν τῶν Γερόντων καθήμενον, ἵνα πωλήσῃ τὰ σκεύη αὐτοῦ. Καὶ λαβὼν αὐτὸν μετὰ τῶν σπυρίδων ἀπήγαγεν αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἵνα λάβῃ τὸ τίμημα αὐτῶν. Καὶ ὅτε ἦλθεν ὁ μοναχὸς εἰς

ζωῆς σου, ἀκόμη καὶ τό στρώσιμο τοῦ κρεββατιοῦ καὶ τό σπίτι καὶ τὰ ἀντικείμενα πού ὑπάρχουν μέσα σ' αὐτό, ὅλα ἄς εἶναι προσαρμοσμένα γιὰ λιτὴ ζωὴ. Ἀλλὰ καὶ ἡ ψαλμωδία καὶ τό ᾄσμα καὶ ἡ καλὴ συμπεριφορὰ πρὸς τὸν πλησίον, καὶ αὐτὰ ἄς κλίνουν πρὸς τὴ λιπότητα περισσότερο παρά στὴν ὑπερβολή.

Μὴν κομπάζεις, σέ παρακαλῶ, μέ λόγους ἐπιδεικτικούς, οὔτε μέ ᾄσματα ὑπερβολικά καλλίφωνα, οὔτε μέ συζητήσεις ὑπερήφανες καὶ δυσνόητες, ἀλλὰ σέ ὅλα νά ἀφαιρεῖς ἀπὸ τό μέγεθος.

Καλοσυνάτος μεταξύ τῶν φίλων, ἥπιος στὸν ὑπηρέτη, ἀνεξίκακος στοὺς θρασεῖς, φιλάνθρωπος στοὺς ἀνήμερους, ἡ παρηγοριά σ' ὅσους ὑποφέρουν, παρὼν σ' ὅσους θλίβονται, μ' ἕνα λόγο μὴ παραβλέποντας κανέναν, γλυκὺς ὅταν ἀπευθύνεσαι σέ κάποιον, ἀνοιχτόκαρδος στὴν ἐξυπηρέτηση, πρόθυμος καὶ καταδεκτικὸς πρὸς ὅλους.

29. Εἶπε ὁ ἀβδᾶς Δανιήλ ὅτι στὴν Βαβυλῶνα ζοῦσε μιὰ δαιμονισμένη, πού ἦταν θυγατέρα κάποιου ἀξιωματοῦχου. Ὁ πατέρας της γνώριζε ἕναν μοναχό, πού τοῦ ἦταν πολὺ ἀγαπητός. Τοῦ λέει λοιπὸν αὐτός· «Κανεῖς δέν μπορεῖ νά θεραπεύσει τὴ θυγατέρα σου παρά οἱ ἀναχωρητὲς πού γνωρίζω. Ἄν ὁμως τοὺς παρακαλέσεις, δέν θά δεχθοῦν νά τό κάνουν αὐτό ἀπὸ ταπεινοφροσύνη. Ἀλλὰ θά κάνουμε τό ἑξῆς· Ὅταν ἔλθουν στό παζάρι, θά προσποιηθοῦμε πὼς θέλουμε τάχα νά ἀγοράσουμε ἐργόχειρα καὶ ὅταν ἔλθουν νά πληρωθοῦν, θά τοὺς ποῦμε νά προσευχηθοῦν· καὶ πιστεύω ὅτι θά θεραπευτεῖ».

Πράγματι βγῆκαν στὴν ἀγορά καὶ συνάντησαν ἕνα μαθητὴ τῶν Γερόντων πού καθόταν γιὰ νά πωλήσῃ τὰ ἐργόχειρά του. Τὸν πῆρε λοιπὸν αὐτὸν μαζί μέ τὰ πανέρια καὶ τὸν ἔφερε στό σπίτι του γιὰ νά πληρωθεῖ τὴν ἀξία τους.

τὸν οἶκον, ἦλθεν ἡ δαιμονιζομένη καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ῥάπισμα. Ὁ δὲ ἔστρεψε καὶ τὴν ἄλλην σιαγόνα κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου. Καὶ βασανισθεὶς ὁ δαίμων ἔκραξε λέγων· Ὡδία, ἡ ἐντολὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐκβάλλει με. Καὶ εὐθέως ἐκαθαρίσθη ἡ γυνή.

Καὶ ὡς ἦλθον οἱ Γέροντες, ἀνήγγειλαν αὐτοῖς τὸ γεγνημένον καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν καὶ εἶπον· Ἔθος ἐστὶ τῇ ὑπερηφανίᾳ τοῦ διαδόλου πίπτειν ἀπὸ τῆς ταπεινώσεως τῆς ἐντολῆς τοῦ Χριστοῦ.

30. Ἐλεγεν ὁ ἀβδᾶς Ἐπιφάνιος· Ἡ Χαναναία δοᾶ καὶ ἀκούεται, καὶ ἡ αἰμόρρους σιωπᾶ καὶ μακαρίζεται, ὁ δὲ Φαρισαῖος κρᾶζει καὶ κατακρίνεται· ὁ τελώνης οὐδὲ ἀνοίγει τὸ στόμα καὶ ἀκούεται.

31. Εἶπεν ὁ ἀβδᾶς Εὐάγριος· Ἀρχὴ σωτηρίας ἡ σαυτοῦ κατάγνωσις.

32. Ἐγένετό ποτε συνέδριον εἰς τὰ Κελλία περὶ πράγματος. Καὶ ἐλάλησεν ὁ ἀβδᾶς Εὐάγριος. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ πρεσβύτερος· Οἶδαμεν, ἀβδᾶ, ὅτι εἰ ἦσθα εἰς τὴν ἐπισκοπὴν σου, πολλάκις καὶ κεφαλὴ πολλῶν εἶχες εἶναι. Νῦν δὲ ὡς ξένος καθέξῃ ὥδε. Ὁ δὲ κατανυγείς οὐκ ἐταράχθη, ἀλλὰ κινήσας τὴν κεφαλὴν λέγει αὐτῷ· Ἀληθῶς οὕτως ἐστί, πάτερ, πλὴν ἅπαξ ἐλάλησα· ἐπὶ δὲ τῷ δευτέρῳ οὐ προσθήσω.

20. Ματθ. 5, 39.

22. Ματθ. 9, 20-22.

21. Ματθ. 15, 22-28.

23. Λουκ. 18, 10-14.

Ὅταν ἔφθασε ὁ μοναχὸς ἐκεῖνος στό σπίτι, ἦρθε ἡ δαιμονισμένη καὶ τοῦ ὅδωσε ἓνα χαστούκι. Καὶ ἐκεῖνος ἔστρεψε καὶ τὸ ἄλλο μάγουλο σύμφωνα μὲ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου²⁰. Καὶ ὁ δαίμονας πιέσθηκε καὶ ἔβγαλε κραυγὴ λέγοντας· «Χάνομαι, ἡ ἐντολὴ τοῦ Ἰησοῦ μέ διώχνει». Καὶ εὐθύς θεραπεύθηκε ἡ γυναῖκα.

Ὅταν ἔφτασαν ἐκεῖ οἱ Γέροντες, τοὺς ἀνέφεραν τὸ γεγονός καὶ ἐκεῖνοι δόξασαν τὸν Θεὸ καὶ εἶπαν· «Εἶναι συνηθισμένο ἡ ὑπερηφάνεια τοῦ διαδόλου νά πέφτει μπροστά στήν ταπείνωση πού ἐκφράζει ἡ ἐντολὴ τοῦ Χριστοῦ».

30. Ἐλεγε ὁ ἀβδᾶς Ἐπιφάνιος·: «Ἡ Χαναναία κραυγάζει²¹ καὶ εἰσακούεται· ἡ αἰμορροοῦσα σωπαίνει²² καὶ καλοτυχίζεται· ὁ Φαρισαῖος μιλάει δυνατὰ καὶ καταδικάζεται· ὁ Τελώνης οὔτε ἀνοίγει τὸ στόμα καὶ δικαιώνεται²³».

31. Εἶπε ὁ ἀβδᾶς Εὐάγριος·: Ἀρχὴ σωτηρίας εἶναι τὸ νά καταδικάζεις τὸν ἑαυτό σου.

32. Ἐγινε κάποτε συνέδριο στὰ Κελλία γιὰ κάποια ὑπόθεση, καὶ μίλησε ὁ ἀβδᾶς Εὐάγριος. Τοῦ λέει τότε ὁ πρεσβύτερος·: «Μᾶς εἶναι γνωστό, ἀβδᾶ, ὅτι ἐάν θά βρισκόσουν στὸν χώρο τῆς ἐπισκοπῆς σου²⁴, θά ἦσουν ἀρχηγὸς πολλῶν καὶ πολλές φορές μάλιστα. Τώρα ὅμως μένεις ἐδῶ ὡς φιλοξενούμενος». Κι ἐκεῖνος αἰσθάνθηκε τὸ σφάλμα του χωρὶς νά ταραχθεῖ, ἀλλὰ κουνώντας καταφατικὰ τὸ κεφάλι, τοῦ εἶπε·: «Πράγματι, πάτερ, ἔτσι εἶναι· ἀλλὰ μιά φορὰ πῆρα τὸν λόγο, δεύτερη φορὰ δὲν θά συμβεῖ».

24. Ἐνδέχεται ἡ λ. ἐπισκοπὴ νά σημαίνει ἐδῶ κατὰ κυριολεξίαν τὸ ἐπισκοπικὸ ἀξίωμα ἢ γενικῶς τὸν χώρο στὸν ὁποῖο ἐποπτεύει.

33. Παρέβαλεν ἀδελφὸς Αἰγύπτιος τῷ ἀβδᾶ Ζήνωνι εἰς Συρίαν καὶ κατηγόρει τῶν λογισμῶν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ Γέροντος. Ὁ δὲ θαυμάσας εἶπεν· Οἱ Αἰγύπτιοι, ἃς μὲν ἔχουσιν ἀρετάς, κρύπτουσιν· ἃ δὲ οὐκ ἔχουσιν ἐλαττώματα, τούτων ἀεὶ κατηγοῦσιν. Οἱ δὲ Σύριοι καὶ οἱ Ἑλληνικοί, ἃς μὲν οὐκ ἔχουσιν ἀρετάς, λέγουσιν ἔχειν· ἃ δὲ ἔχουσιν ἐλαττώματα, κρύπτουσιν.

34. Εἶπεν ὁ ἀβδᾶς Καρίων ὅτι πολλοὺς κόπους ἐποίησα πλεον τοῦ υἱοῦ μου Ζαχαρίου καὶ οὐκ ἔφθασα εἰς τὰ μέτρα αὐτοῦ, ἐν τῇ ταπεινώσει καὶ τῇ σιωπῇ αὐτοῦ.

35. Εἶπεν ὁ ἀβδᾶς Μωυσῆς τῷ ἀδελφῷ ποτε Ζαχαρία· Εἰπέ μοι τί ποιήσω. Ἀκούσας δὲ ἔρριψεν ἑαυτὸν χαμαὶ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ λέγων· Σύ με ἐρωτᾷς, πάτερ; Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Πιστευσόν μοι, τέκνον μου Ζαχαρία· εἶδον τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον κατελθόν ἐπὶ σέ· καὶ ἐκ τούτου ἀναγκάζομαι ἐρωτῆσαί σε.

Καὶ λαβὼν ὁ Ζαχαρίας τὸ κουκούλιον αὐτοῦ ἐκ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἔθηκεν ὑπὸ τοὺς πόδας. Καὶ καταπατήσας αὐτὸ εἶπεν· Ἐὰν μὴ συντριβῇ οὕτως ὁ ἄνθρωπος, οὐ δύναται εἶναι μοναχός.

36. Καθημένου ποτὲ τοῦ ἀβδᾶ Ζαχαρίου εἰς Σκήτιν, ἤλθε θεωρία εἰς αὐτόν. Καὶ ἀναστὰς ἀνήγγειλε τῷ ἀβδᾶ αὐτοῦ Καρίωνι. Ὁ δὲ Γέρων πρακτικὸς ὢν οὐχ ὑπῆρχεν ἀκριβοῦς

25. *Η: πού ὀφείλονται στήν ταπεινώσή του καὶ τῇ σιωπῇ του.

26. Ἐδῶ ἡ ἔννοια “θεωρία” πιθανότερο εἶναι νά σημαίνει θεϊκὴ ἀποκάλυψη ἔντονη στόν νοῦ.

33. Ἐπισκέφθηκε κάποιος μοναχὸς Αἰγύπτιος τὸν ἀβδᾶ Ζήωνα* στή Συρία καὶ καταδίκασε τοὺς λογισμοὺς τοῦ ἐνώπιον τοῦ Γέροντος. Κι ἐκεῖνος θαύμασε καὶ εἶπε: «Οἱ Αἰγύπτιοι κρύβουν τίς ἀρετές πού ἔχουν, καὶ γιὰ ἐλαττώματα πού δέν τὰ ἔχουν, γι' αὐτά πάντοτε κατακρίνουν τὸν ἑαυτό τους. Ἐνῶ οἱ Σύριοι καὶ οἱ Ἕλληνες ἀρετές πού δέν τίς ἔχουν, λένε ὅτι ἔχουν· καὶ τὰ ἐλαττώματα πού ἔχουν, τὰ κρύβουν».

34. Εἶπε ὁ ἀβδᾶς Καρίων: «Υποβλήθηκα σέ πολύ περισσότερους κόπους ἀπὸ τὸν γιό μου Ζαχαρία* καὶ δέν ἔφθασα στὰ μέτρα πού ἔφθασε αὐτός μέ τὴν ταπείνωση καὶ τῇ σιωπῇ του²⁵».

35. Εἶπε ὁ ἀβδᾶς Μωυσῆς* κάποτε στόν ἀβδᾶ Ζαχαρία: «Πές μοι τί νά κάνω». Στό ἄκουσμα τοῦ λόγου αὐτοῦ ἔπεσε (ὁ Ζαχαρίας) μπροστά στὰ πόδια τοῦ λέγοντας: «Ἐσύ μέ ρωτᾷς, πάτερ;» Καὶ ὁ Γέροντας τοῦ λέει: «Ἀλήθεια σοῦ λέω, παιδί μου Ζαχαρία. Εἶδα τὸ Ἅγιο Πνεῦμα νά ἔρχεται ἐπάνω σου καὶ ἐξαιτίας αὐτοῦ ἀναγκάζομαι νά σέ ρωτήσω».

Βγάζει τότε ὁ Ζαχαρίας τὸ κουκούλι ἀπὸ τὸ κεφάλι, τὸ ρίχνει κάτω καὶ καταπατώντας το εἶπε: «Ἐάν δέν συντριβεῖ ἔτσι ὁ ἄνθρωπος, δέν μπορεῖ νά 'ναι μοναχός».

36. Τὸν καιρὸ πού ὁ ἀβδᾶς Ζαχαρίας ἔμενε στή Σκήτη, τοῦ ἦρθε κάποια μυστικὴ “θεωρία”²⁶. Πηγαίνει λοιπόν καὶ τὸ ἀναφέρει στόν ἀβδᾶ τοῦ τὸν Καρίωνα²⁷. Ὁ Γέροντας ὅμως καθὼς ἐπιμελοῦνταν τὴν πρακτικὴ ἀσκήση²⁸, δέν ἦταν κα-

27. Ὁ Καρίων ἦταν καὶ φυσικὸς τοῦ πατέρα. Βλ. ἀπόφθ. 78 καὶ Μ. Γερ. τ. Α', σελ. 448.

28. Βλ. Μ. Γερ. τ. Γ', σελ. 161-3, ὑπόσημ. 115.

περὶ ταῦτα. Καὶ ἀναστὰς ἔδειρεν αὐτὸν λέγων ὅτι ἀπὸ δαιμόνων ἐστὶ. Παρέμεινε δὲ ὁ λογισμός.

Καὶ ἀναστὰς ἀπῆλθε πρὸς τὸν ἀβδᾶν Ποιμένα νυκτὸς καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῷ τὸ πρᾶγμα καὶ πῶς καίεται τὰ ἐντὸς αὐτοῦ. Καὶ ἰδὼν ὁ Γέρων ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐστὶ λέγει αὐτῷ· Ὑπαγε πρὸς τὸν δεῖνα τὸν Γέροντα καί, εἴ τι δ' ἂν σοι λέγη, ποίησον. Καὶ ἀπελθὼν πρὸς τὸν Γέροντα πρὶν ἐξετάσαι αὐτόν τι, προλαβὼν ὁ Γέρων εἶπεν αὐτῷ πάντα, καὶ ὅτι ἡ θεωρία ἀπὸ Θεοῦ ἐστίν. Ἀλλ' ὕπαγε, ὑποτάγηθι τῷ πατρί σου.

37. Εἶπεν ὁ ἀβδᾶς Ποιμὴν ὅτι ἠρώτησεν ὁ ἀβδᾶς Μωυσῆς τὸν ἀβδᾶν Ζαχαρίαν μέλλοντα τελευτᾶν· Τί ὁρᾷς; Καὶ λέγει αὐτῷ· Οὐ δέλιον τὸ σιωπᾶν, πάτερ; Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ναί, τέκνον, σιώπα. Καὶ τῇ ὥρᾳ τοῦ θανάτου αὐτοῦ καθεζόμενος ὁ ἀβδᾶς Ἰσίδωρος, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπεν· Εὐφραίνου, τέκνον μου Ζαχαρία, ὅτι ἀνεώχθησάν σοι αἱ πύλαι τῆς τῶν Οὐρανῶν Βασιλείας.

38. Εἶπεν ὁ ἀβδᾶς Ἡσαΐας· Τὸ ἀγαπᾶν τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων τίκτει τὸ ψεῦδος· τὸ δὲ ἀνατρέψαι αὐτὴν ἐν ταπεινώσει, ποιεῖ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ μείζονα ἐν τῇ καρδίᾳ. Μὴ θελήσης φίλος γενέσθαι τῶν ἐνδόξων τοῦ κόσμου, ἵνα μὴ ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ ἀμβλυνθῇ ἀπὸ σοῦ.

39. Εἶπε πάλιν· Ποιῶν τὰς λειτουργίας σου, ἐὰν ποιήσης

29. Βλ. ἀπόφθ. 78, σελ. 67.

τατοπισμένος πάνω σ' αὐτά. Σηκώθηκε λοιπὸν καὶ τὸν ἔδειρε λέγοντας ὅτι αὐτά προέρχονται ἀπὸ τοὺς δαίμονες. Ὁ λογισμός ὅμως παρέμεινε στὸν Ζαχαρία.

Σηκώνεται λοιπὸν καὶ πηγαίνει τὴν νύκτα στὸν ἀβδᾶ Ποιμένα καὶ τοῦ ἀναφέρει τὴν ὑπόθεση καὶ πῶς μιὰ φωτιά καίει τὰ σωθικά του. Ὁ Γέροντας διαπίστωσε ὅτι εἶναι ἀπὸ Θεοῦ καὶ τοῦ λέει· «Πήγαινε στὸν τάδε Γέροντα καὶ ὅ,τι κι ἂν σοῦ πεῖ, κάνε το».

Πῆγε πράγματι στὸν Γέροντα· καὶ ὁ Γέροντας πρὶν τὸν ρωτήσῃ τίποτε σχετικὸ, πῆρε τὸν λόγο καὶ τοῦ τὰ εἶπε ὅλα ὅσα συνέδησαν καὶ ὅτι ἡ ἀποκάλυψη ἦταν ἀπὸ τὸν Θεό. «Ἀλλά –πρόσθεσε– πήγαινε καὶ συνέχισε νὰ ὑποτάσσεσαι στὸν πατέρα σου».

37. Ὅταν ὁ ἀβδᾶς Ζαχαρίας ἦταν στὰ τελευταῖα του –λέει ὁ ἀβδᾶς Ποιμὴν– τὸν ρώτησε ὁ ἀβδᾶς Μωυσῆς· «Τί βλέπεις;» Καὶ τοῦ λέει ὁ Ζαχαρίας· «Δέν εἶναι καλύτερο νὰ σιωπῶ, πάτερ;» Καὶ συμφώνησε ὁ ἀβδᾶς Μωυσῆς· «Ναί, παιδί μου, σώπασε». Καὶ τὴν ὥρα τοῦ θανάτου του, ὁ ἀβδᾶς Ἰσίδωρος* πού καθόταν δίπλα του, σήκωσε τὰ μάτια του στὸν οὐρανὸ καὶ εἶπε· «Ἀπόλαυσε τὴν οὐράνια εὐφροσύνη, παιδί μου Ζαχαρία, γιατί ἀνοιξαν γιὰ σένα οἱ θύρες τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν»²⁹.

38. Εἶπε ὁ ἀβδᾶς Ἡσαΐας*: «Ἡ ἀγάπη γιὰ τὴν ἀνθρώπινη δόξα γεννᾷ τὴν ἀπάτη· ἐνῶ ἡ κατάργησή της μέ τὴν ταπείνωση μεγαλώνει τὸν φόβο τοῦ Θεοῦ στὴν καρδιά.

Μὴ ζητήσεις νὰ γίνεις φίλος τῶν ἐνδόξων τῆς γῆς, γιὰ νὰ μὴν ἀτονήσῃ μέσα σου ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ».

39. Εἶπε ἀκόμη· «Ὅταν κάνεις τίς ἀκολουθίες σου³⁰, ἐὰν

30. Τὸν κανόνα σου, τίς προσευχές σου.

ἐν ταπεινοφροσύνῃ ὡς ἀνάξιος ὢν, δεκταί εἰσι τῷ Θεῷ· εἰ δὲ ἀναβῇ τι ἐπὶ τὴν καρδίαν σου ὑπερήφανον καὶ συγκατάθῃ ἡ μνησθῆς ἐτέρου κοιμωμένου ἢ ἀμελοῦντος καὶ κατακρίνης τινά, γινῶθι ὅτι ἀργός ἐστιν ὁ κόπος σου.

40. Εἶπε πάλιν διὰ τὴν ταπεινοφροσύνην ὅτι γλώσσαν οὐκ ἔχει πρὸς τινα φθέγξασθαι ὡς ἀμελοῦντα ἢ ἀντιλέξει τῷ καταπονοῦντι αὐτόν, οὐδὲ ὀφθαλμοὺς ἔχει ἄλλου ἐλαττώματα προσέχειν ἢ κατανοῆσαι, οὔτε ὦτα ἔχει ἀκοῦσαι τὰ μὴ ὠφελοῦντα αὐτοῦ τὴν ψυχὴν, οὔτε στόμα ἔχει ἀναγγεῖλαι ἐλαττώματά τινος ἢ καταπονῆσαι τινα, οὔτε πρᾶγμα ἔχει μετὰ τινος, πλὴν τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν. Ἀλλὰ πρὸς πάντας ἀνθρώπους ἐστὶν εἰρηνικός διὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου καὶ οὐ διὰ τινα ἐτέραν προσπάθειαν. Ἐὰν γὰρ νηστεύσῃ ἐξ ἑξ καὶ δῶ ἑαυτὸν εἰς κόπους μεγάλους ἐκτὸς τῆς ὁδοῦ ταύτης, μάταιοί εἰσι πάντες οἱ κόποι αὐτοῦ.

41. Εἶπε πάλιν· Ὁ κτησάμενος ταπεινοφροσύνην ἐπιγινώσκει τὰς ἑαυτοῦ ἁμαρτίας. Εἰ δὲ συνδράμῃ τῇ ταπεινοφροσύνῃ καὶ τὸ πένθος, καὶ παραμείνῃσιν αὐτῷ τὰ ἀμφοτέρω, ἐκβάλλουσιν ἐκ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ πάντα δαιμονικὸν λογισμόν καὶ τρέφουσι τὴν ψυχὴν ἐκ τῆς ἰδίας τιμῆς καὶ ἐκ τῶν ἁγίων ἀρετῶν.

Τῷ γὰρ ἔχοντι πένθος καὶ ταπεινοφροσύνην οὐ μέλει περὶ ὀνειδισμοῦ ἀνθρώπων. Αὐταὶ γὰρ πανοπλῖαι αὐτῷ γίνονται καὶ φυλάττουσιν αὐτὸν ἀπὸ ὀργῆς καὶ ἀνταποδόσεως

τίς κάνει ταπεινοφρονώντας ὡς ἀνάξιος, εἶναι δεκτὲς ἀπὸ τόν Θεό. Ἄν ὅμως ἀνεβῇ στήν καρδιά σου κάποιος λογισμός ὑπερηφανείας καὶ τόν δεχθεῖς ἢ θυμηθεῖς πῶς κάποιος ἄλλος κοιμᾶται τὴν ὥρα ἐκείνη ἢ εἶναι ἀμελής καὶ κατακρίνεις κάποιον, νά ξέρεις ὅτι ὁ κόπος σου εἶναι ἀνώφελος».

40. Εἶπε ἐπίσης ὅτι αὐτός πού ἔχει ταπείνωση δέν ἔχει γλώσσα νά πεῖ σέ κάποιον ὅτι εἶναι ἀμελής ἢ νά ἀντιμιλήσει σ' ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος τόν ταλαιπωρεῖ, οὔτε ἔχει μάτια νά δεῖ ἢ νά ἀντιληφθεῖ ἄλλου ἀνθρώπου ἐλαττώματα, οὔτε αὐτιά ν' ἀκούσει πράγματα πού δέν ὠφελοῦν τὴν ψυχὴ του. Στόμα δέν ἔχει νά φανερώσει ἐλαττώματα κάποιου ἢ νά θλίψει κάποιον μέ τά λόγια του οὔτε ἔχει ἐνδιαφέροντα μέ κάποιον ἐκτός τῶν δικῶν του ἁμαρτημάτων. Ἀντίθετα, εἶναι εἰρηνικός πρὸς ὅλους τούς ἀνθρώπους, γιατί αὐτό εἶναι ἐντολή τοῦ Κυρίου³¹ καὶ ὄχι γιατί χαρίζεται σέ κάποια ἄλλη ἀδυναμία.

Γιατί κι ἂν νηστεύει κανεῖς ὅλη τὴν ἐβδομάδα καὶ κάνει πολλούς κόπους ἔξω ἀπὸ τὴν πορεία αὐτή, πᾶνε χαμένοι ὅλοι οἱ κόποι του.

41. Εἶπε ἄλλοτε: «Αὐτός πού ἀπέκτησε ταπεινοφροσύνην, ἔχει συνειδηση τῶν δικῶν του ἁμαρτιῶν. Ἄν μάλιστα συμπορευθεῖ καὶ τὸ πένθος μέ τὴν ταπεινοφροσύνη καὶ παραμείνουν μέσα του καὶ οἱ δύο ἀρετές, διώχνουν ἀπὸ τὴν ψυχὴ του κάθε δαιμονικὸ λογισμό καὶ τρέφουν τὴν ψυχὴ μέ τὴ δική της ἀξία καὶ μέ τίς ἁγίες ἀρετές.

Αὐτός πού ἔχει πένθος καὶ ταπεινοφροσύνη ἀδιαφορεῖ γιὰ τούς ὀνειδισμούς ἀπὸ μέρους τῶν ἀνθρώπων· γιατί αὐτές οἱ ἀρετές εἶναι ἡ πανοπλία του καὶ τόν προφυλάσσουν ἀπὸ τὴν ὀργή καὶ τὴν ἐκδίκηση καὶ τόν διδάσκουν νά ὑπομένει ὅσα τοῦ συμβαίνουν.

31. Ματθ. 5, 9, Μάρκ. 9, 50 καὶ Ἰω. 14, 27.

καὶ διδάσκουσιν αὐτὸν ὑποφέρειν τὰ ἐπερχόμενα αὐτῷ. Ποῖον γὰρ ὄνειδος ἢ θυμὸς δύνανται προσεγγίσει τῷ πενθοῦντι ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἀμαρτημάτων ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ;

42. Εἶπε πάλιν· Τὸ παραρρίψαι ἑαυτὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἐν γνώσει καὶ τὸ ὑπακοῦσαι τῶν ἐντολῶν ἐν ταπεινοφροσύνῃ φέρουσι τὴν ἀγάπην, καὶ ἡ ἀγάπη φέρει τὴν ἀπάθειαν.

43. Ἠρωτήθη ὁ ἀδβᾶς Ἡσαΐας τί ἐστι ταπείνωσις. Καὶ εἶπεν· Ἡ ταπείνωσίς ἐστι τὸ λογίσασθαι ἑαυτὸν ἀμαρτωλότερον πάντων τῶν ἀνθρώπων καὶ τὸ ἐξουθενεῖν ἑαυτὸν ὡς μηδὲν καλὸν ποιοῦντα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Τὸ δὲ ἔργον τῆς ταπεινώσεώς ἐστι τοῦτο, ἡ σιωπὴ καὶ τὸ μὴ μετρεῖν ἑαυτὸν ἐν τινι, τὸ μὴ φιλονικεῖν, ἡ ὑποταγή, τὸ βλέμμα ἔχειν χαμαί, τὸ πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχειν τὸν θάνατον, τὸ μὴ ψεύδεσθαι, τὸ μὴ ἀργολογεῖν, τὸ μὴ ἀντιλέγειν τῷ μείζονι, τὸ μὴ θέλειν στῆσαι τὸν λόγον ἑαυτοῦ, τὸ ὑποφέρειν ὕδριν, τὸ μισῆσαι τὴν ἀνάπαυσιν, τὸ διάζεσθαι ἑαυτὸν ἐν παντὶ πράγματι, τὸ νῆφειν, τὸ κόψαι τὸ ἴδιον θέλημα, τὸ μὴ παροξύναι τινα, τὸ μὴ φθονεῖν τινι.

44. Εἶπε πάλιν· Ποίησον τὴν δύναμίν σου γενέσθαι ἀψήφιστον, ἵνα δυνηθῇς σχολάσαι εἰς τὸ κλαῦσαι καὶ φρόντισον

32. Ἀργὸς λόγος· ὁ λόγος πού δέν ὠφελεῖ.

33. Τὸ ἀψήφιστον· Εἶναι συνώνυμο τοῦ “μὴ μετρεῖν ἑαυτόν”, νά μὴν ἔχουμε δηλαδή περὶ πολλοῦ τὸν ἑαυτό μας, νά μὴν τὸν δικαιώνουμε καὶ νά μὴν

Ἀλήθεια ποιά ντροπὴ ἢ θυμὸς μποροῦν νά πλησιάσουν τὸν ἄνθρωπο, ὁ ὁποῖος πενθεῖ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ γιὰ τίς ἀμαρτίες του;»

42. Εἶπε ἐπίσης· «Ἡ συνειδητὴ παράδοση τοῦ ἑαυτοῦ μας στὸν Θεό, καὶ ἡ ὑπακοή στίς ἐντολές του μὲ ταπείνωση, φέρουν τὴν ἀγάπην καὶ ἡ ἀγάπη φέρνει τὴν ἀπάθειαν.

43. Ρώτησαν τὸν ἀδβᾶ Ἡσαΐα τί εἶναι ταπείνωση, καὶ ἐκεῖνος εἶπε· «Ταπείνωση εἶναι νά θεωροῦμε τὸν ἑαυτό μας πιὸ ἀμαρτωλό ἀπ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ νά ἐξουθενώσουμε τὸν ἑαυτό μας ὅτι τίποτε τὸ καλὸ δέν κάναμε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

Καὶ ἡ ἐργασία τῆς ταπείνωσης εἶναι ἡ ἐξῆς· Νά σιωποῦμε, νά μὴ ψηφίζουμε τὸν ἑαυτό μας σὲ καμιὰ περίπτωσιν, νά μὴν εἴμαστε φιλονικοί, νά εἴμαστε ἔτοιμοι γιὰ ὑποταγή, μὲ τὸ βλέμμα χαμηλωμένο, τὸν θάνατο νά ἔχουμε πρὸ ὀφθαλμῶν, νά μὴν χρησιμοποιοῦμε τὸ ψέμα καὶ τὸν ἀργὸ λόγον³². Νά μὴν ἀντιμιλοῦμε στὸν μεγαλύτερο, νά μὴ θέλουμε νά περάσει ὁ λόγος μας, νά ὑπομένουμε τίς περιφρονήσεις, νά μισήσουμε τὴν ἀνάπαυση, νά διάζουμε τὸν ἑαυτό μας σὲ κάθε περίπτωσιν, νά εἴμαστε νηφάλιοι, νά κόψουμε τὸ θέλημά μας, νά μὴν προκαλοῦμε κανέναν καὶ νά μὴ φθονοῦμε κανένα».

44. Εἶπε ἀκόμη· «Βάλε τὰ δυνατὰ σου νά μὴν ψηφίζεις³³ τὸν ἑαυτό σου, γιὰ νά μπορέσεις νά κλάψεις τίς ἀμαρτίες σου.

τὸν ὑπολογίζουμε κατὰ τρόπον πού περιμένει κανεὶς ἀναγνώριση ἀπὸ τοὺς ἄλλους.

πάση δυνάμει σου μὴ φιλονικῆσαι περὶ πίστεως μηδὲ δογματίσαι, ἀλλ' ἀκολουθῆσαι τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ. Οὐδεὶς γὰρ δύνатаί τι καταλαβεῖν τῆς θεότητος.

45. Εἶπε πάλιν· Ὁ κτώμενος τὴν ταπεινοφροσύνην ἑαυτῷ ἐπιφέρει τὴν μέμψιν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ λέγων ὅτι ἐγὼ ἔσφαλῃν. Ὁ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ καταφρονῶν ἔχει ἑαυτὸν ὅτι σοφός ἐστι καὶ μέμφεται καὶ ἐπιπλήττει τὸν πλησίον αὐτοῦ· ὁ δὲ ἑαυτὸν μεμφόμενος οὐδέποτε ἔπληξέ τινα.

46. Εἶπε πάλιν· Μὴ λαλείτω σου ἡ γλῶσσα ἀλλ' ἡ πράξις. Ἐστω σου ὁ λόγος ταπεινὸς ὑπὲρ τὴν πράξιν. Μὴ λήσης ἐκτὸς συνειδήσεως καὶ μὴ διδάξης δίχα ταπεινώσεως, ἵνα ὑποδέξηται ἡ γῆ τὸν σπόρον σου.

47. Εἶπε πάλιν· Οὐκ ἔστι σοφία τὸ λαλῆσαι· σοφία δὲ ἐστι τὸ γινῶναι τὸν καιρὸν, ὅτε δεῖ λαλῆσαι. Ἐν γνώσει σιώπα· ἐν γνώσει λάλει· πρόσεχε πρὸ τοῦ λαλῆσαι καὶ ἀποκρίνου τὰ δέοντα. Γενοῦ ἄγνωστος ἐν γνώσει, ἵνα ἐκφύγῃς ἐκ πολλῶν κόπων. Ἐαυτῷ γὰρ ἐγείρει κόπους ὁ ἐμφανίζων ἑαυτὸν ἐν γνώσει. Μὴ καυχῶ ἐν γνώσει σου· οὐδεὶς γὰρ οὐδὲν οἶδε. Τέλος δὲ πάντων, τὸ μέμφεσθαι ἑαυτὸν καὶ τὸ εἶναι ὑποκάτω τοῦ πλησίον προσκολλᾷ σε τῇ θεότητι.

34. Μὲ τὴν ἔννοια: Τὰ λόγια σου νὰ μὴν ἔχουν χαρακτήρα ἐπιδείξεως. Νὰ μὴν ὑπερβαίνουν τὰ διώματά σου, νὰ εἶναι περισσότερο ταπεινά ἀπ' ὅσο ζεῖς τὴν ταπείνωση στὴν πράξη, ὥστε νὰ πιάσει ὁ σπόρος πού θά ρίξεις.

35. Ἀπηχεῖ τό: ἐν οἶδα ὅτι οὐδὲν οἶδα. Βλ. Α' Κορ. 8, 2.

Φρόντισε ἐπίσης μὲ ὅλη σου τὴ δύναμη νὰ μὴ φιλονικεῖς γιὰ θέματα πίστεως οὔτε νὰ δογματίζεις ἀλλὰ νὰ ἀκολουθεῖς τὴν μία καθολικὴ Ἐκκλησίᾳ. Γιατί κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ κατανοήσῃ κάτι σχετικὰ μὲ τὴν οὐσία τῆς Θεότητος».

45. Εἶπε πάλι: «Ἐκεῖνος πού ἀποκτᾷ τὴν ταπεινοφροσύνη, παίρνει ἐπάνω του τό σφάλμα τοῦ ἀδελφοῦ του, λέγοντας: ἐγὼ ἔσφαλα.

Ἐνῷ ἐκεῖνος πού καταφρονεῖ τὸν ἀδελφό του, πιστεύει ὅτι ὁ ἴδιος εἶναι σοφός καὶ κατηγορεῖ καὶ ἐλέγχει τὸν πλησίον του. Ἐκεῖνος ὅμως πού μέμφεται τὸν ἑαυτό του δὲν πληγώνει ποτέ κανέναν».

46. «Ἄς μὴ μιλάει ἡ γλῶσσα σου –εἶπε ἄλλη φορὰ– ἀλλὰ ἡ πράξις. Ὁ λόγος σου νὰ 'ναι ταπεινὸς περισσότερο ἀπ' ὅ,τι ἡ πράξη³⁴.

Μὴν μιλήσεις ἐρήμην τῆς συνειδήσεώς σου καὶ μὴ διδάξεις χωρὶς ταπείνωση, γιὰ νὰ δεχθεῖ ἡ γῆ τὸν σπόρο σου».

47. «Σοφία δὲν εἶναι –εἶπε πάλι– τό νὰ μιλήσεις. Σοφία εἶναι τό νὰ ξέρεις πότε εἶναι ἡ κατάλληλη ὥρα νὰ μιλήσεις. Νὰ γνωρίζεις γιατί σιωπᾷς, νὰ γνωρίζεις γιατί μιᾷς, νὰ σκέπτεσαι προτοῦ μιλήσεις καὶ νὰ λές τὰ πρέποντα.

Νὰ ἐπιδιώκεις συνειδητὰ νὰ φαίνεσαι χωρὶς γνώση (πνευματικὴ), γιὰ νὰ γλυτώσεις ἀπὸ πολλοὺς κόπους. Γιατί αὐτός πού ἐπιδιώκει νὰ προβάλλεται γιὰ τὴ γνώση του, προκαλεῖ κόπους στὸν ἑαυτό του.

Μὴν καυχᾶσαι γιὰ τὴ γνώση σου· γιατί κανεὶς δὲν γνωρίζει τίποτε³⁵.

Καὶ ἀποκορύφωση ὅλων: τό νὰ μέμφεσαι τὸν ἑαυτό σου καὶ τό νὰ εἶσαι χαμηλότερα ἀπὸ τὸν πλησίον, σέ ἐνώνει μὲ τὴ Θεότητα».

48. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Ἡσαΐας διὰ τὴν ταπεινοφροσύνην·
Μνημονεύσωμεν τοῦ μὴ ἔχοντος ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνει.
Νόησον, ὦ ἄνθρωπε, καὶ μὴ μεγάλα φρόνει. Τίς ὢν, τί γέγο-
νε διὰ σέ ὁ Δεσπότης σου, ξένος καὶ οἶκον οὐκ ἔχων! Ὡς τῆς
ἀφάτου σου φιланθρωπίας, Κύριε! Τί τοσοῦτον δι' ἐμέ τὸ
πλαστούργημα σαντὸν ἐταπείνωσας!

Εἰ ὁ τὰ πάντα λόγῳ ποιήσας οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν
κλίνει, τί περισπᾶσαι, ταπεινὸν ἄνθρωπε, περὶ τὰ κτήματα; τί
τυφλοῦσαι τῇ ἀπληστίᾳ; τί φαντάζη; τί οὐ συνάγεις καὶ τρυ-
γᾶς τὸν ἐκεῖ ἀποκείμενον πλοῦτον; Τὰ πάντα γινώσκων τὸ
καλὸν κάτεχε.

49. Εὐκαιρήσέ ποτε ὁ ἀδβᾶς Θεόδωρος μετὰ ἀδελφῶν
Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, κατ' εὐλάβειαν ἐλάμβανον τὰ ποτήρια
σιωπῶντες καὶ οὐκ ἔλεγον τὸ συγχώρησον. Καὶ εἶπεν ὁ ἀδ-
βᾶς Θεόδωρος· Ἀπόλεσαν οἱ μοναχοὶ τὴν εὐγένειαν αὐτῶν,
τὸ λέγειν συγχώρησον.

50. Ὁ αὐτὸς εἶπεν· Ἄλλη ἀρετὴ οὐκ ἔστιν ὥς τὸ μὴ ἐξου-
θενεῖν.

51. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀδβᾶν Θεόδωρον λέγων·
Θέλω ἐπιτελέσαι τὰς ἐντολάς. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρον· περὶ τοῦ
ἀδβᾶ Θεωνᾶ ὅτι εἶπε καὶ αὐτὸς ποτε ὅτι θέλω πληρῶσαι τὸν
λογισμὸν μου μετὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ λαβὼν σιτίαν εἰς τὸ ἀρτο-

48. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Ἡσαΐας γιὰ τὴν ταπεινοφροσύνην·
«Ἄς θυμόμαστε Αὐτὸν πού δέν εἶχε ποῦ νά γείρει τὸ κεφά-
λι³⁶. Κατάλαβέ το, ἄνθρωπε, καὶ μὴ μεγαλοφρονεῖς. Ποῖός
εἶναι καὶ τί ἔγινε γιὰ σένα ὁ Δεσπότης σου; Ξένος καὶ
ἄστεγος. Ὡς, ἡ ἄφατη φιλανθρωπία Σου, Κύριε! Γιατί τόσο
πολύ ταπεινώθηκες γιὰ μένα τὸ πλάσμα Σου!

Ἐάν Αὐτός πού μέ τόν λόγο του δημιούργησε τὰ πάντα
δέν ἔχει ποῦ νά γείρει τὸ κεφάλι, γιὰ ποιόν λόγο νά περι-
σπᾶσαι³⁷, ἐσύ φτωχὲ ἄνθρωπε, στήν ἀπόκτηση κτημάτων;
Γιατί τυφλώνεσαι ἀπὸ τὴν ἀπληστίαν;³⁸ Γιατί κυνηγᾶς φαν-
τασίες; Γιατί δέν μαζεῦεις καὶ δέν κάνεις δικό σου τὸν
πλοῦτο πού μᾶς περιμένει ἐκεῖ;

Τὰ πάντα νά γνωρίζεις καὶ νά κάνεις κτῆμα σου τὸ
καλό»³⁹.

49. Βρέθηκε κάποτε ὁ ἀδβᾶς Θεόδωρος μέ ἀδελφούς
καὶ τὴν ὥρα πού ἔτρωγαν, εὐλαδικά ἔπαιρναν τὰ ποτήρια,
ἀμίλητοι, ἀλλά δέν ἔλεγαν τὸ “συγχώρησον”. Εἶπε τότε ὁ
ἀδβᾶς Θεόδωρος· «Ἐχασαν οἱ μοναχοὶ τὴν εὐγένειά τους,
νά λένε: συγχώρησον».

50. Ὁ ἴδιος εἶπε· «Καμιὰ ἀρετὴ δέν μπορεῖ νά συγκρι-
θεῖ μέ τὸ νά μὴν ἐξουθενώνουμε τοὺς ἄλλους».

51. Ἕνας ἀδελφὸς ἀνέφερε στὸν ἀδβᾶ Θεόδωρο τὸν
λογισμὸ του· «Θέλω νά ἐφαρμόσω τέλεια τίς ἐντολές τοῦ
Θεοῦ». Καὶ ὁ Γέροντας τοῦ μίλησε γιὰ τὸν ἀδβᾶ Θεωνᾶ ὅτι
καὶ αὐτὸς εἶπε κάποτε· Θέλω ὁ λογισμὸς μου νά ταυτίζεται
πλήρως μέ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Πῆρε κατόπιν σιτάρι καὶ

36. Ματθ. 8, 20.

37. Δηλαδή ἐμπαθῶς νά στρέφεις καὶ νά ἐγκλωβίζεις ψυχικὲς δυνάμεις
στήν ἐπιδίωξη κάποιου σκοποῦ (ἐδῶ πλουτισμοῦ).

38. Λουκ. 12, 15-21.

39. Πρβλ. Α' Θεσ. 5, 21.

κοπεῖον ἐποίησεν ἄρτους. Καὶ αἰτησάντων αὐτὸν πτωχῶν, ἔδωκε τοὺς ἄρτους. Καὶ πάλιν αἰτησάντων ἄλλων, ἔδωκε τὰ σφυρίδια καὶ τὸ ἱμάτιον ὃ ἐφόρει. Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ κελ-
λίον περιζωσάμενος τὸ μαφόριον. Καὶ οὕτω πάλιν ἐμέμφετο
ἑαυτὸν λέγων ὅτι οὐκ ἐπλήρωσα τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ.

52. Ἀδελφὸς εἶπε τῷ ἀδβῶ Θεοδώρῳ· Εἰπέ μοι ῥῆμα,
ὅτι ἀπόλλυμαι. Καὶ μετὰ κόπου εἶπεν αὐτῷ· Ἐγὼ κινδυνεύω
καὶ τί σοι ἔχω εἰπεῖν;

53. Ἐλέγετο περὶ αὐτοῦ ὅτι γενόμενος διάκονος ἐν Σκή-
τει οὐκ ἤθελε καταδέξασθαι διακονεῖν καὶ εἰς πολλοὺς τό-
πους ἔφυγε. Καὶ πάλιν οἱ Γέροντες ἔφερον αὐτὸν λέγοντες·
Μὴ καταλίπης τὴν διακονίαν σου. Λέγει αὐτοῖς ὁ ἀδβῶς Θε-
όδωρος· Ἐάσατέ με, καὶ δέομαι τοῦ Θεοῦ, εἰ πληροφορήσει
με στήναι εἰς τὸν τόπον τῆς λειτουργίας μου. Καὶ δεόμενος
τοῦ Θεοῦ ἔλεγεν· Εἰ θέλημά σου ἐστίν, ἵνα σὼ εἰς τὸν τόπον
μου, πληροφορήσόν με. Καὶ ἐδείχθη αὐτῷ στῦλος πυρὸς ἀπὸ
τῆς γῆς ἕως τοῦ οὐρανοῦ, καὶ φωνὴ λέγουσα· Εἰ δύνασαι γε-
νέσθαι ὡς ὁ στῦλος οὗτος, ὕπαγε διακόνησον. Ὁ δὲ ἀκούσας
ἔκρινε μηκέτι καταδέξασθαι.

Ἐλθόντος οὖν αὐτοῦ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἔβαλον αὐτῷ
μετάνοιαν οἱ ἀδελφοὶ λέγοντες· Εἰ οὐ θέλεις διακονεῖν, κἂν
τὸ ποτήριον κάτεχε. Καὶ οὐκ ἠνέσχετο λέγων· Ἐὰν μὴ με

40. Μαφόρι: εἶδος μπερτας πού κάλυπτε τὸ κεφάλι καὶ τοὺς ὤμους
(ὤμος+φέρω, λατινικὸ maforium).

ἔκανε ψωμιά στό ἄρτοποιεῖο. Τοῦ ζήτησαν ὅμως κάποιοι
φτωχοὶ βοήθεια καὶ τοὺς ἔδωσε τὰ ψωμιά. Καί ἄλλοι ἔπειτα
τοῦ ζήτησαν βοήθεια καὶ τοὺς δίνει τὰ ζεμπίλια καὶ τὸ
ἔνδυμα πού φοροῦσε καὶ μπῆκε στό κελί του ζωσμένος τὸ
μαφόρι⁴⁰. Ἄν καὶ ἐνήργησε ἔτσι, καὶ πάλι κατηγοροῦσε τὸν
ἑαυτό του λέγοντας: Δέν ἐκπλήρωσα τὴν ἐντολή τοῦ Θεοῦ.⁴¹

52. Ἀδελφός εἶπε στὸν ἀδβῶ Θεόδωρο: «Πές μου κά-
ποιον λόγο, γιατί χάνομαι». Καὶ τοῦ εἶπε μετὰ δυσκολίας:
«Ἐγὼ κινδυνεύω καὶ τί μπορῶ νά σοῦ πῶ;»

53. Ἦλεγαν γι' αὐτόν ὅτι, ὅταν ἔγινε διάκονος στή
Σκήτη, δέν ἤθελε νά δεχθεῖ τὴν διακονία καὶ πολλοὺς τό-
πους ἄλλαξε γιὰ νά τὸ ἀποφύγει. Ἀλλὰ οἱ Γέροντες τὸν
ἔφερναν πάλι λέγοντάς του: «Μὴν ἐγκαταλείπεις τὴ διακο-
νία σου». Καὶ ὁ ἀδβῶς Θεόδωρος τοὺς εἶπε: «Ἀφήστε με,
καὶ θά παρακαλέσω τὸν Θεό μήπως μέ πληροφορήσει νά
μείνω στὸν τόπο τῆς διακονίας μου».

Προσευχόταν λοιπὸν στὸν Θεό καὶ ἔλεγε: «Ἐάν εἶναι
θέλημά σου νά μείνω στὸν τόπο μου, πληροφορήσέ με».

Καὶ τοῦ παρουσιάσθηκε ἓνας στῦλος ἀπὸ φωτιά πού ἡ
βάση του ἦταν στή γῇ καὶ ἔφτανε ὡς τὸν οὐρανό, καὶ μιά
φωνή ἔλεγε: «Ἐάν μπορεῖς νά γίνεις σάν τὸν στῦλο αὐτόν,
ἐμπρός ἀνάλαβε τὴ διακονία». Ἔτσι, ἔδγαλε τὸ συμπέρα-
σμα ποτέ νά μὴν ἀποδεχθεῖ.

Ὅταν πῆγε στήν ἐκκλησία τοῦ ὅσταν μετάνοια οἱ
ἀδελφοὶ καὶ τοῦ εἶπαν: «Ἐάν δέν θέλεις νά διακονεῖς, του-
λάχιστον κράτα τὸ ἅγιο Ποτήριο». Ἀλλὰ καὶ αὐτό δέν τό

41. Τὰ ἀποφθέγματα 50 καὶ 51 ἀναφέρονται καὶ στὸν Γ' τόμο στό κεφ.
Περί διακρίσεως, σελ. 62.

ἀφῆτε, ἀναχωρῶ ἐκ τοῦ τόπου τούτου. Καὶ οὕτως αὐτὸν ἀφῆκαν.

54. Ὁ μακάριος Θεόφιλος ὁ ἀρχιεπίσκοπος παρέβαλέ ποτε εἰς τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας. Καὶ ἦλθεν ὁ ἀδβᾶς τοῦ ὄρους πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀρχιεπίσκοπος· Τί εὗρες ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῃ πλέον, πάτερ; Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Τὸ αἰτιᾶσθαι καὶ μέμφεσθαι ἐάντων πάντοτε. Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδβᾶς Θεόφιλος· Ἄλλη ὁδὸς οὐκ ἔστιν, εἰ μὴ αὕτη.

55. Ὁ αὐτὸς ἀδβᾶς Θεόφιλος ὁ ἀρχιεπίσκοπος παρέβαλέ ποτε εἰς τὴν Σκήτην. Συναχθέντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ εἶπον τῷ ἀδβᾶ Παμβῷ· Εἰπὲ ἓνα λόγον τῷ Πάπα, ὅπως ὠφελῇ. Λέγει αὐτοῖς ὁ Γέρων· Εἰ οὐκ ὠφελεῖται ἐν τῇ σιωπῇ μου, οὐδὲ ἐν τῷ λόγῳ μου ὠφελῇθαι ἔχει.

56. Ἐλεγεν ἡ ἀμμᾶς Θεοδώρα ὅτι οὐκ ἄσκησις, οὔτε ἀγρυπνία, οὔτε παντοῖος πόνος σώζει, εἰ μὴ γνησία ταπεινοφροσύνη. Ἦν γάρ τις ἀναχωρητὴς ἀπελαύνων δαίμονας καὶ ἐξήταζεν αὐτούς· Ἐν τίνι ἐξέρχεσθε; ἐν νηστεία; Καὶ ἔλεγον· Ἡμεῖς οὔτε ἐσθίομεν οὔτε πίνουμεν. Ἐν ἀγρυπνία; Καὶ ἔλεγον· Ἡμεῖς οὐ κοιμώμεθα. Ἐν ἀναχωρήσει; Καὶ ἔλεγον· Ἡμεῖς εἰς τὰς ἐρήμους διάγομεν. Ἐν τίνι οὖν ἐξέρχεσθε; Καὶ ἔλεγον ὅτι οὐδὲν ἡμᾶς νικᾷ, εἰ μὴ ἡ ταπεινοφροσύνη. Ὅρᾳς ὅτι ἡ ταπεινοφροσύνη νικητὴς ἐστι τῶν δαιμόνων;

42. Διετέλεσε ἀρχιεπίσκοπος Ἀλεξανδρείας ἀπὸ τὸ 385-412. Βλ. Μ. Γερ. τ. Α', σελ. 76.

δέχθηκε καὶ τοὺς εἶπε· «Ἐάν δέν μέ ἀφήσετε, θά φύγω ἀπὸ τὸν τόπο αὐτό». Καὶ ἔτσι τὸν ἀφῆσαν.

54. Ὁ μακαριστὸς Θεόφιλος ὁ ἀρχιεπίσκοπος⁴² ἐπισκέφθηκε κάποτε τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας. Τὸν προϋπάντησε ὁ ὑπεύθυνος ἀδβᾶς τοῦ ὄρους, καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος τοῦ ὑπέβαλε τὴν ἐρώτηση· «Τί περισσότερο βρῆκες, ἀδβᾶ, σ' αὐτόν τὸν τρόπο τῆς ζωῆς ἐδῶ;» Καὶ ὁ Γέροντας τοῦ εἶπε· «Τὸ νά ἀποδίδω τὴν εὐθύνη τῶν ἐνεργειῶν μου στὸν ἑαυτό μου καὶ αὐτόν νά κατηγορῶ πάντοτε». «Ὅντως –εἶπε ὁ ἀδβᾶς Θεόφιλος– δέν ὑπάρχει ἄλλος τρόπος ἐκτός ἀπ' αὐτόν».

55. Ὁ ἴδιος ὁ ἀδβᾶς Θεόφιλος ὁ ἀρχιεπίσκοπος πῆγε κάποτε στὴ Σκήτη. Συγκεντρώθηκαν οἱ ἀδελφοὶ καὶ εἶπαν στὸν ἀδβᾶ Παμβῷ· «Πές ἓνα λόγο στὸν ἀρχιεπίσκοπο νά ὠφελῇθεϊ». «Ἐάν δέν ὠφελεῖται –ἀποκρίθηκε ὁ Γέροντας– μέ τὴ σιωπῇ μου οὔτε κι ἀπ' τὰ λόγια μου θά ὠφελῇθεϊ».

56. Ἐλεγε ἡ ἀμμᾶς Θεοδώρα ὅτι οὔτε ἡ ἄσκησις σώζει οὔτε ἡ ἀγρυπνία οὔτε ὅποιοσδήποτε κόπος, παρὰ μόνο ἡ ταπεινοφροσύνη. Ἦταν ἓνας ἀναχωρητὴς ποὺ ἔτρεπε σὲ φυγὴ τοὺς δαίμονες καὶ τοὺς ἐξέταζε μέ ἐρωτήματα· «Μέ τί βγαίνετε ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο; Μέ νηστεία;» Καὶ ἔλεγον· «Ἐμεῖς οὔτε τρώμε οὔτε πίνουμε».

«Μέ ἀγρυπνία;» Καὶ ἀπαντοῦσαν· «Ἐμεῖς δέν κοιμόμαστε». «Μέ τὴν ἐρημικὴ ζωή;» Καὶ ἔλεγον· «Ἐμεῖς στίς ἐρήμους ζοῦμε».

«Μέ τί λοιπὸν φεύγετε;» Καὶ εἶπαν· «Τίποτε δέν μᾶς νικάει παρὰ μόνο ἡ ταπεινοφροσύνη».

Βλέπεις ὅτι ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι ὁ νικητὴς τῶν δαιμόνων;

57. Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀδβᾶ Ἰωάννου τοῦ Κολοβοῦ ὅτι εἶπε ποτε τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ τῷ μειζοτέρῳ· Ἦθελον ἀμέριμνος εἶναι, ὥς οἱ ἄγγελοι ἀμέριμνοί εἰσι μηδὲν ἐργαζόμενοι, ἀλλ' ἀδιαλείπτως λατρεύοντες τῷ Θεῷ. Καὶ ἀποδυσάμενος τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ ἐξῆλθεν εἰς τὴν ἔρημον. Καὶ ποιήσας ἑβδομάδα μίαν ἀνέκαμψε πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

Καὶ ὡς ἔκρουσε τὴν θύραν, ὑπήκουσεν αὐτῷ πρὶν ἀνοίξει λέγων· Σὺ τίς εἶ; Ὁ δὲ εἶπεν· Ἐγὼ εἰμι, Ἰωάννης ὁ ἀδελφός σου. Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ· Ἰωάννης γέγονεν ἄγγελος καὶ οὐκέτι ἐν ἀνθρώποις ἐστίν. Ὁ δὲ παρεκάλει λέγων· Ἐγὼ εἰμι. Καὶ οὐκ ἤνοιξεν αὐτῷ, ἀλλ' ἀφῆκεν αὐτὸν ἕως πρωὶ θλίβεσθαι. Ὑστερον δὲ ἀνοίξας αὐτῷ λέγει· Ἄνθρωπος εἰς χρεῖαν ἔχεις πάλιν ἐργάζεσθαι, ἵνα τραφῇς. Καὶ ἔβαλε μετάνοιαν λέγων· Συγχώρησόν μοι.

58. Ἦκουσεν ὁ ἀδβᾶς Ἰωάννης ἀδελφοῦ εἰς τὸ θέρος λαλοῦντος τῷ πλησίον μετ' ὀργῆς· Ἐ! καὶ σύ καὶ ἀφήσας τὸν θερισμὸν ἔφυγεν.

59. Ἐλεγεν ὁ ἀδβᾶς Ἰωάννης ὅτι ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ ἐστὶν ἡ ταπείνωσις, καὶ οἱ Πατέρες ἡμῶν διὰ πολλῶν ὕδρεων χαίροντες εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν τοῦ Θεοῦ.

60. Εἶπε πάλιν· Ἡ ταπεινοφροσύνη καὶ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ ὑπεράνω εἰς πασῶν τῶν ἀρετῶν.

61. Εἶπε πάλιν· Τίς πέπρακε τὸν Ἰωσήφ; Καὶ ἀπεκρίθη τις ἀδελφός λέγων· Οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρον· Οὐχί, ἀλλ' ἡ ταπείνωσις αὐτοῦ πέπρακεν αὐτόν· ἡδύνατο

57. Ἐλεγαν γὰρ τὸν ἀδβᾶ Ἰωάννη τὸν Κολοβό* ὅτι εἶπε κάποτε στὸν ἀδελφὸ του τὸν μεγάλου· «Θά ἤθελα νὰ εἶμαι ἀμέριμνος ὅπως εἶναι οἱ ἄγγελοι ἀμέριμνοι· δὲν δουλεύουν καθόλου ἀλλὰ ἀδιαλείπτως λατρεύουν τὸν Θεό». Ἐβγαλε στή συνέχεια τὸ ἐπανωφόρι του καὶ πῆγε στὴν ἔρημο. Ἐκὰν ἐκεῖ μιὰ ἑβδομάδα καὶ γύρισε πίσω στὸν ἀδελφὸ του.

Χτύπησε τὴν πόρτα καὶ ἐκεῖνος τοῦ εἶπε πρὶν ἀνοίξει· «Ποιὸς εἶσαι ἐσύ;» «Ἐγὼ εἰμαι –εἶπε ἐκεῖνος– ὁ Ἰωάννης ὁ ἀδελφός σου». «Ὁ Ἰωάννης –τοῦ ἀπάντησε– ἐγὶνε ἄγγελος καὶ δὲν ἀναστρέφεται τοὺς ἀνθρώπους». «Ἐγὼ εἰμαι» τὸν παρακαλοῦσε· ἀλλὰ δὲν τοῦ ἀνοίξε, τὸν ἄφησε νὰ ταλαιπωρεῖται ὡς τὸ πρωί. Κατόπιν ἀνοίξε καὶ τοῦ εἶπε· «Ἀνθρωπος εἶσαι καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ δουλεύεις γιὰ νὰ ζήσεις».

Τοῦ ἔβαλε μετάνοια τότε λέγοντας «Συγχώρεσέ με».

58. Ὅταν ὁ ἀδβᾶς Ἰωάννης ἦταν στό θέρος, ἄκουσε ἓναν ἀδελφὸ νὰ λέει ὀργισμένος στὸν διπλανό του· «Ἐ, καὶ ἐσύ». Παράτησε λοιπὸν τὸν θερισμό (ὁ ἀδβᾶς Ἰωάννης) καὶ ἔφυγε.

59. Ἐλεγε ὁ ἀδβᾶς Ἰωάννης· «Ἡ πόρτα τοῦ οὐρανοῦ εἶναι ἡ ταπείνωσις. Καὶ οἱ Πατέρες μας, περνώντας μέ χαρά μέσα ἀπὸ πολλές καταφρονήσεις, μπῆκαν στὴν πόλιν τοῦ Θεοῦ».

60. Εἶπε ἐπίσης· «Ἡ ταπεινοφροσύνη καὶ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ εἶναι πάνω ἀπ' ὅλες τίς ἀρετές».

61. Ρώτησε κάποια φορὰ· «Ποιὸς πούλησε τὸν Ἰωσήφ;» «Οἱ ἀδελφοὶ του» ἀποκρίθηκε ἓνας ἀδελφός. «Ὅχι» τοῦ λέει ὁ Γέροντας «ἡ ταπείνωσή του τὸν πούλησε· γιατί μποροῦσε

Ποιμενικό τοπίο στή Βηθλεέμ

γὰρ εἰπεῖν ὅτι ἀδελφὸς αὐτῶν εἰμι καὶ ἀντιλέξαι, ἀλλὰ σιωπήσας τῇ ταπεινώσει ἑαυτὸν πέπρακε. Καὶ ἡ ταπείνωσις αὐτοῦ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον εἰς Αἴγυπτον.

62. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Ἰωάννης· Τὸ ἐλαφρὸν φορτίον ἔασαντες, τουτέστι τὸ ἑαυτοὺς μέμφεσθαι, τὸ βαρὺ ἐδαστάσαμεν, τουτέστι τὸ ἑαυτοὺς δικαιῶν.

63. Ὁ αὐτὸς ἐκάθητο εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐστέναξεν ἀγνοῶν ὅτι ἐστὶ τις ὀπισθεν αὐτοῦ. Γνοὺς δὲ ἔβαλε μετάνοιαν λέγων· Συγχώρησόν μοι, ἀδβᾶ· οὐπω γὰρ κατηχήθη.

43. Γέν. κεφ. 37 κ.έ.

“...καὶ ἐτελεύτησεν Ἰακώβ καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν, καὶ μετετέθησαν εἰς Συγχέμ” (Πράξ. 7, 15-16)

νά πεῖ “εἶμαι ἀδελφός τους” καὶ νά ἀντιδράσει, ἀλλὰ σῶπασε καὶ χάρη στήν ταπείνωση πούλησε τὸν ἑαυτό του. Καὶ ἡ ταπείνωσή του τὸν κατέστησε ἄρχοντα στήν Αἴγυπτο⁴³.

62. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Ἰωάννης· «Ἀφήσαμε τὸ ἐλαφρὺ φορτίο, δηλαδή τὸ νά μεμφομαστε τὸν ἑαυτό μας καὶ κουβαλᾶμε τὸ βαρὺ, δηλαδή τὸ νά δικαιῶνουμε τὸν ἑαυτό μας».

63. Ὁ ἴδιος καθόταν στή σύναξη καὶ στέναξε μὴ γνωρίζοντας ὅτι κάποιος εἶναι πίσω του. Ὅταν τὸ κατάλαβε, ἔβαλε μετάνοια λέγοντας· «Συγχώρεσέ με, ἀδβᾶ· εἶμαι ἀκόμη ἀκατήχητος».

64. Ὁ αὐτὸς εἶπε τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ· Εἰ καὶ πάννυ εὐτε-
λεῖς ἐσμεν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ θαρρῶμεν, ὅπως τι-
μηθῶμεν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

65. Ὁ αὐτὸς γέγονε ζέων τῷ πνεύματι. Παραβαλὼν οὖν
τις αὐτῷ ἐπήνεσεν αὐτοῦ τὸ ἔργον. Εἰργάζετο δὲ τὴν σειρὰν
καὶ ἐσιώπησε. Πάλιν ἐκεῖνος ἐκίνησεν αὐτῷ λόγον, καὶ πάλιν
ἐσιώπησε. Τὸ τρίτον, λέγει τῷ παραβαλόντι· Ἀφ' οὗ εἰς-
ἡλθες ἐνταῦθα, ἔβαλες τὸν Θεὸν ἀπ' ἐμοῦ.

66. Ὁ αὐτὸς ἐκάθητό ποτε ἐν Σκήτει, καὶ οἱ ἀδελφοὶ
αὐτοῦ κύκλῳ αὐτοῦ ἐρωτῶντες τοὺς λογισμοὺς ἐαυτῶν. Καὶ
λέγει αὐτῷ εἰς τῶν Γερόντων· Ἰωάννη, ὡς πόρνη καλλωπί-
ζουσα ἐαυτήν, οὕτως εἶ, ἥτις πληθύνει τοὺς ἐραστὰς αὐτῆς.
Καὶ περιπτυνξάμενος αὐτὸν ὁ ἀδελφὸς Ἰωάννης λέγει· Ἀλήθει-
αν λέγεις, πάτερ. Καὶ μετὰ ταῦτα εἶπέ τις τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ· Ἄρα οὐ τaráσση ἔνδον, ἀδελφῶ; Καὶ λέγει· Οὐχί, ἀλλ'
ὡς εἰμὶ ἐξωθεν, οὕτω καὶ ἔσωθεν.

67. Εἶπέ τις τῶν Πατέρων περὶ αὐτοῦ ὅτι· Τίς ἐστὶν Ἰω-
άννης, ὅτι διὰ τῆς ταπεινώσεως αὐτοῦ ἐκρέμασεν ὅλην τὴν
Σκήτιν ἐν τῷ μικρῷ δακτύλῳ αὐτοῦ.

68. Εἶπεν ὁ ἀδελφὸς Ἰωάννης ὁ Κολοβός ὅτι Γέροντες

44. Ρωμ. 12, 11.

45. Σειρά· Ἔτσι ὀνόμαζαν τὰ σχοινιά ἢ τίς πλεξοῦδες πού ἔκαναν οἱ μο-
ναχοὶ μὲ φοινικόφυλλα καὶ θλαστοὺς φοινίκων ἢ καὶ μὲ βοῦρλα. Συρράπτον-

64. Ὁ ἴδιος εἶπε στὸν ἀδελφὸ του· «Ἄν καὶ δέν ἔχουμε
καμία ἀξία ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, πιστεύουμε ὅμως νά
μᾶς τιμήσει ὁ Θεός».

65. Ὁ ἴδιος ὁ ἀδελφὸς ἦταν πάντοτε μὲ πολὺ ζῆλο πνευ-
ματικό καὶ ἐνθουσιασμό⁴⁴. Κάποτε λοιπὸν τὸν ἐπισκέφθηκε
κάποιος καὶ παίνεψε τὴ δουλειά του. Δούλευε δηλαδὴ τὴ
σειρά⁴⁵ καὶ δέν μίλησε. Σὲ λίγο ὁ ἐπισκέπτης ἄρχισε πάλι
νά τοῦ μιλάει κι ἐκεῖνος πάλι δέν ἔβγαλε μιλιὰ. Ὅταν γιὰ
τρίτη φορὰ ἐπανέλαβε, τοῦ εἶπε· «Ἀπὸ τῆ στιγμῆ πού
μπήκες ἐδῶ μέσα μοῦ ἀπομάκρυνες τὸν Θεό».

66. Ὁ ἀδελφὸς Ἰωάννης μόναζε κάποτε στὴ Σκήτη καὶ
οἱ μαθητὲς του κάθονταν γύρω του καὶ τὸν συμβουλευόν-
ταν γιὰ τοὺς λογισμοὺς τους. Τοῦ λέει λοιπὸν ἓνας Γέρον-
τας· «Ἰωάννη, σάν μιὰ πόρνη πού καλλωπίζει τὸν ἐαυτό
της καὶ πληθαίνει τοὺς ἐραστὲς της, ἔτσι εἶσαι κι ἐσύ». Τὸν
ἀγκαλιάζει τότε ὁ ἀδελφὸς Ἰωάννης καὶ τοῦ λέει· «Ἀλήθεια
εἶναι, πάτερ, αὐτό πού λές».

Κατόπιν τὸν ρώτησε ἓνας ἀπὸ τοὺς μαθητὲς του·
«Ἄραγε δέν τaráζεσαι μέσα σου, ἀδελφῶ;» «Ὅχι –τοῦ λέει–
ὅπως εἶμαι ἀπ' ἐξω, ἔτσι εἶμαι κι ἀπὸ μέσα».

67. Σχετικὰ μὲ τὸ ποιὸς εἶναι ὁ Ἰωάννης, εἶπε κάποιος
ἀπὸ τοὺς Πατέρες ὅτι μὲ τὴν ταπεινώσή του κρέμασε ὅλη
τὴ Σκήτη στο μικρὸ του δάκτυλο.

68. Εἶπε ὁ Ἰωάννης ὁ Κολοβός ὅτι κάποιος Γέροντας,
προχωρημένος στὴν πνευματικὴ ζωή, ἔγινε ἐγκλειστος·

τας τίς πλεξοῦδες σχημάτιζαν τὰ ζεμπίλια, τὰ πανέρια, τὰ καλάθια καὶ ἄλλα
παρόμοια χρήσιμα σκεύη.

πνευματικὸς ἀπέκλεισεν ἑαυτὸν καὶ ἦν ἐπίσημος ἐν τῇ πόλει καὶ δόξαν πολλὴν ἔχων. Ἐδηλώθη δὲ τούτῳ ὅτι μέλλει τις τῶν ἁγίων ἀναλύειν καὶ δεῦρο, ἄσπασαι αὐτὸν πρὶν κοιμηθῆναι. Καὶ ἐνεθυμήθη ἐν ἑαυτῷ ὅτι, ἐὰν ἐξέλθω ἡμέρας, ἐπιτρέχουσί μοι οἱ ἄνθρωποι καὶ πολλή μοι ἡ δόξα γίνεται καὶ οὐκ ἀναπαύομαι ἐνταῦθα· ἀπέρχομαι οὖν ὁππότε τῇ σκοτίᾳ καὶ λανθάνω πάντας.

Ὅπότε οὖν ἐξηλθεν ἐκ τοῦ κελλίου ὡς θέλων λαθεῖν. Καὶ ἰδοὺ ἐκ τοῦ Θεοῦ πέμπονται δύο ἄγγελοι μετὰ λαμπάδων φαίνοντες αὐτῷ. Καὶ λοιπὸν πᾶσα ἡ πόλις κατέδραμε βλέπουσα τὴν δόξαν. Καὶ ὅσον ἔδοξε φεύγειν τὴν δόξαν, πλεονέδοξάσθη. Ἐν τούτῳ πληροῦνται τὰ γεγραμμένα· Πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

69. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Ἰωάννης ὁ Θηβαῖος· Ὁφείλει ὁ μοναχὸς πρὸ πάντων τὴν ταπεινοφροσύνην κατορθῶσαι· αὕτη γάρ ἐστιν ἡ πρώτη ἐντολὴ τοῦ Σωτῆρος λέγοντος· Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν.

70. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Ποιμὴν περὶ τοῦ ἀδβᾶ Ἰσιδώρου ὅτι ἔπλεκε δέμα θαλλίων κατὰ νύκτα, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ λέγοντες· Ἀνάπαυσον σεαυτὸν ὀλίγον, ὅτι λοιπὸν ἐγήρασας. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι ἐὰν καύσωσιν Ἰσίδωρον καὶ τὴν σποδὸν αὐτοῦ ἀνέμῳ σκορπίσωσιν, οὐδὲ μία μοι χάρις ἀκμήν, ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὥδε ἦλθε δι' ἡμᾶς.

ἀλλὰ ἦταν πολὺ γνωστός στοὺς κατοίκους τῆς πόλεως καὶ εἶχε μεγάλη φήμη. Τοῦ ἀνακοινώθηκε λοιπὸν ὅτι κάποιος ἅγιος ἄνθρωπος εἶναι ἐτοιμοθάνατος· «ἔλα –τοῦ εἶπαν– νᾶ τὸν ἀσπασθεῖς πρὶν κοιμηθεῖ». Καὶ σκέφθηκε ὁ Γέροντας· «Ἐὰν βγῶ μέρα, θὰ τρέχουν ἀπὸ πίσω μου οἱ ἄνθρωποι καὶ θὰ μοῦ γίνεи πολλή δόξα καὶ δέν ἀναπαύομαι σέ τέτοια πράγματα. Θὰ βγῶ λοιπὸν ἀργά μέ τό σκοτάδι καὶ δέν θὰ μέ δεῖ κανεῖς».

Βγῆκε πράγματι ἀργά τό βράδυ ἀπὸ τό κελί του, καθὼς ἤθελε νᾶ μὴν τὸν δοῦν. Καὶ νᾶ πού στέλλονται ἀπὸ τὸν Θεό δυό ἄγγελοι μέ λαμπάδες πού ἔφεγγαν πρὸς αὐτόν. Ἔτσι ὅλη ἡ πόλη βλέποντας τὴ λαμπρότητα αὐτῆ, ἔτρεξαν νᾶ τὸν δοῦν. Ὅσο λοιπὸν ἦταν ἀποφασισμένος νᾶ ἀποφύγει τὴ δόξα τῶν ἀνθρώπων, τόσο πιό πολὺ δοξάσθηκε.

Στό πρόσωπό του ἐκπληρώθηκε τό ρητό· «Ὅποιος ὑψώσει τὸν ἑαυτό του θὰ ταπεινωθεῖ· καὶ ὁποιος ταπεινώσει τὸν ἑαυτό του θὰ ὑψωθεῖ⁴⁶».

69. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Ἰωάννης ὁ Θηβαῖος· «Ὁφείλει ὁ μοναχὸς πάνω ἀπ' ὅλα νᾶ ἀποκτήσει τὴν ταπεινοφροσύνη· γιατί αὐτὴ εἶναι ἡ πρώτη ἐντολὴ τοῦ Σωτῆρος πού εἶπε· Μακάριοι ὅσοι ἔχουν ταπεινὸ φρόνημα, γιατί δική τους εἶναι ἡ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν⁴⁷».

70. Ἐλεγε ὁ ἀδβᾶς Ποιμὴν γιὰ τὸν ἀδβᾶ Ἰσίδωρο ὅτι ἔπλεκε ἓνα δεμάτι φοινικόκλαδα κάθε νύκτα. Τὸν παρακαλοῦσαν οἱ ἀδελφοὶ καὶ τοῦ ἔλεγαν· «Ξεκούρασε τὸν ἑαυτό σου, γιατί γέρασες πιά». Κι ἐκεῖνος ἀπαντοῦσε «κι ἂν κάψουν τὸν Ἰσίδωρο καὶ σκορπίσουν τὴν στάχτη του στοὺς ἀνέμους, οὔτε καὶ αὐτό μπορεῖ νᾶ προστεθεῖ στό ἐνεργητικό μου ὡς μιὰ θεάρεστη πράξη, ἀφοῦ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἦρθε ἐδῶ στή γῆ γιὰ χάρι μᾶς».

46. Ματθ. 23, 12.

47. Ματθ. 5, 3.

71. Ὁ αὐτὸς εἶπε περὶ τοῦ ἀβδᾶ Ἰσιδώρου ὅτι ἔλεγον αὐτῷ οἱ λογισμοί· Μέγας εἶ ἄνθρωπος. Καὶ ἔλεγε πρὸς αὐτούς· Μὴ εἶμι κατὰ τὸν Ἀντώνιον ἢ ἐγενόμην ὅλως κατὰ τὸν ἀβδᾶν Παμβῶ ἢ ὡς οἱ λοιποὶ Πατέρες οἱ τῷ Θεῷ εὐαρεστήσαντες; Ὅτε ταῦτα παρεισήνεγκεν, ἀνεπαύετο· ὅτε δὲ ἡ ἔχθρα ἐποίει αὐτὸν ὀλιγοψυχῆσαι, ὡς ὅτι μετὰ ταῦτα πάντα εἰς κόλασιν ἔχεις βληθῆναι, ἔλεγεν αὐτὸς πρὸς αὐτοὺς ὅτι καὶ εἰς κόλασιν ἐμβληθῶ, ὑμᾶς ὑποκάτω εὐρίσκω.

72. Ὁ αὐτὸς ἔλεγεν· Ἐπειδὴ μέγα τῆς ταπεινοφροσύνης τὸ ὕψος καὶ τῆς ἀλαζονείας τὸ πτώμα, συμβουλεύω ὑμῖν ἐκεῖνο μὲν ἀσπάσασθαι, τούτῳ δὲ μὴ περιπεσεῖν.

73. Εἶπεν ὁ ἀβδᾶς Ἰσαάκ· Ὅτε ἤμην νεώτερος, ἐκαθήμην μετὰ τοῦ ἀβδᾶ Κρονίου, καὶ οὐδέποτε εἶπέ μοι ποιῆσαι ἔργον καίπερ γέρων ὦν καὶ τρέμων, ἀλλὰ δι' ἑαυτοῦ ἠγείρετο καὶ παρείχε τὸ θανκάλιον ἐμοὶ καὶ πᾶσιν ὁμοίως. Καὶ μετὰ τοῦ ἀβδᾶ Θεοδώρου τῆς Φέρμης ἐκάθισα, καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἔλεγέ μοι ποιῆσαι τίποτε, ἀλλὰ καὶ τὴν τράπεζαν δι' ἑαυτοῦ ἐτίθει καὶ ἔλεγεν· Ἀδελφέ, ἐὰν θέλῃς, δεῦρο φάγε. Ἐγὼ δὲ πρὸς αὐτὸν ἔλεγον· Ἀβδᾶ, ἦλθον πρὸς σέ, ἵνα ὠφεληθῶ, καὶ πῶς οὐ λέγεις μοι τίποτε ποιῆσαι; Ὁ δὲ Γέρων πάντα ἐσιώπα, καὶ ἀπῆλθον καὶ ἀνήγγειλα τοῖς Γέρονσι. Καὶ ἐλθόντες πρὸς αὐτὸν οἱ Γέροντες εἶπον αὐτῷ· Ἀβδᾶ, ἦλθεν ὁ ἀδελφὸς πρὸς τὴν ἀγιοσύνην σου ὠφεληθῆναι, καὶ διατί οὐ λέγεις αὐτῷ, ἵνα ποιήσῃ τίποτε; Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Γέρων· Μὴ γὰρ κοινοδιάρχης εἰμί, ἵνα διατάξωμαι αὐτῷ; Ἐγὼ τέως οὐδὲν λέγω αὐτῷ, ἀλλ' ἐὰν θέλῃ, ὃ βλέπει ποιοῦντά με, ποιήσῃ καὶ αὐτός.

71. Ὁ ἴδιος εἶπε γιὰ τὸν ἀβδᾶ Ἰσιδώρο ὅτι ὁ λογισμὸς τοῦ ἔλεγε· «Εἶσαι σπουδαῖος ἄνθρωπος». Καὶ τοῦ ἀπαντοῦσε· «Μὴν εἶμαι στὰ μέτρα τοῦ ἀβδᾶ Ἀντωνίου ἢ ἔφθασα σέ ὅλα τὸν ἀβδᾶ Παμβῶ ἢ καὶ τοὺς ἄλλους Πατέρες πού εὐαρέστησαν στὸν Θεό;» Καὶ σάν ἔλεγε αὐτά στὸν λογισμό του, αἰσθανόταν ἀνάπαυση. Ὅταν ὅμως οἱ δαίμονες τὸν ἔκαναν νά ὀλιγοψυχῇ μετὰ τὸν λογισμό ὅτι τάχα στό τέλος σέ περιμένει ἡ κόλαση, ἔλεγε σ' αὐτούς ὅτι κι ἂν μέ ρίξουν στὴν κόλαση, ἐσεῖς θά εἰστε πιό κάτω ἀπὸ μένα.

72. Ὁ ἴδιος ἔλεγε· «Ἐπειδὴ εἶναι μεγάλο τὸ ὕψος τῆς ταπεινοφροσύνης, καὶ τῆς ἀλαζονείας τὸ βάραθρο, σᾶς συμβουλεύω νά ἐγκολπωθεῖτε τὸ πρῶτο καὶ στό δεύτερο νά μὴν περιπέσετε⁴⁸».

73. Εἶπε ὁ ἀβδᾶς Ἰσαάκ· «Στά νεανικά μου χρόνια ἀσκήτευα μαζί μέ τὸν ἀβδᾶ Κρόνιο, καὶ ποτέ δέν μοῦ εἶπε νά κάνω κάποια δουλειά ἂν καὶ ἦταν γέρος καὶ ἔτρεμε· ἀντίθετα σηκωνόταν μόνος του καὶ πρόσφερε τὸ κανάτι τοῦ νεροῦ σέ μένα ἀλλὰ καὶ σέ ὅλους.

Ἀσκήτευσα καὶ μέ τὸν ἀβδᾶ Θεόδωρο τῆς Φέρμης*· οὔτε κι αὐτὸς μοῦ ἔλεγε νά κάνω κάτι τὴν τράπεζα μόνος του τὴν ἐτοίμαζε καὶ ἔλεγε· “Ἀδελφέ, ἂν θέλεις ἔλα νά φᾶς”. Κι ἐγὼ τοῦ ἔλεγα· “Ἀβδᾶ, ἦρθα κοντά σου γιὰ νά ὠφεληθῶ καὶ γιατί δέν μοῦ λές νά κάνω κάτι;” Ὁ Γέροντας πάντοτε ἔμενε σιωπηλός. Πῆγα λοιπὸν καὶ τὸ ἀνέφερα στοὺς Γέροντες. Κι ἐκεῖνοι ἤρθαν καὶ τοῦ εἶπαν· “Ἀβδᾶ, ὁ ἀδελφός ἦρθε στὴν ἀγιοσύνη σου γιὰ νά ὠφεληθεῖ, καὶ γιατί δέν τοῦ λές νά κάνει κάτι;” Καὶ ὁ Γέροντας εἶπε· “Μὴν εἶμαι τάχα κοινοδιάρχης γιὰ νά τὸν διατάξω; Ἐγὼ δέν πρόκειται νά τοῦ πῶ τίποτε, ἀλλὰ, ἂν θέλει, αὐτό πού βλέπει νά κάνω ἐγὼ, ἅς τὸ κάνει κι αὐτός”.

48. Πρβλ. Α' Πέτρο. 5, 5-6.

Ἀπὸ τότε οὖν προελάμβανον καὶ ἐποίουν, εἴ τι ἔμελλεν ὁ Γέρων ποιεῖν, αὐτὸς δέ, εἴ τι ἐποίει, σιωπῶν ἐποίει. Καὶ τοῦτό με ἐδίδαξε, τὸ ποιεῖν μετὰ σιωπῆς πάντα.

74. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Ἰσαὰκ ὅτι οὐδέποτε εἰσήνεγκα εἰς τὸ κελλίον μου λογισμὸν κατὰ ἀδελφοῦ θλίψαντός με· καὶ γὰρ ἐσπούδασα μὴ ἀφείναι ἀδελφὸν εἰσενεγκεῖν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ κατ' ἐμοῦ λογισμόν.

75. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Ἰάκωβος ὅτι ἐπαινούμενον δεῖ λογίζεσθαι τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ καὶ ἐννοεῖν ὅτι οὐκ ἔστιν ἄξιος τῶν λεγομένων.

76. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀδβᾶν Κρόνιον· Ποίῳ τρόπῳ ἔρχεται ἄνθρωπος εἰς ταπεινοφροσύνην; Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων ὅτι διὰ τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ. Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός· Καὶ διὰ ποίου πράγματος ἔρχεται εἰς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ; Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Τὸ κατ' ἐμέ, ἵνα συστείλῃ ἐαυτὸν ἀπὸ παντὸς πράγματος καὶ δώσῃ ἐαυτὸν εἰς κόπον σωματικόν, ὅσῃν ἔχει ἰσχύν, καὶ μνημονεύσῃ τῆς ἐκ τοῦ σώματος ἐξόδου καὶ τῆς κρίσεως τοῦ Θεοῦ.

77. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Κρόνιος ὅτι διηγήσατο ἡμῖν ὁ ἀδβᾶς Ἰωσήφ ὁ τοῦ Πηλουσίου ὅτι καθημένου μου εἰς τὸ Σινᾶ, ἦν ἐκεῖ ἀδελφός καλὸς καὶ ἀσκητής, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ σῶμα εὐειδής, ἦρχετο δὲ εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰς τὴν σύναξιν φορῶν πολὺν γραφὸν καὶ μικρὸν μαφόριον παλαιόν. Καὶ θεωρῶν αὐτὸν καθ' ἅπαξ οὕτως εἰς τὴν σύναξιν ἐρχόμενον λέγων αὐτῷ· Ἀδελφέ, οὐ βλέπεις τοὺς ἀδελφούς πῶς εἰσιν ὡς ἄγγελοι εἰς τὴν ἐκκλησίαν; Πῶς σὺ πάντοτε οὕτως ἔρχῃ ὧδε; Ὁ

Ἔτσι ἀπὸ τότε προλάμβανα καὶ ἔκανα ὅ,τι ἦταν νὰ κάνει ὁ Γέροντας· καὶ ὁ ἴδιος ὅ,τι ἔκανε, τὸ ἔκανε ἀμίλητος. Καὶ μοῦ ἔμαθε αὐτὸ τὸ μάθημα, νὰ κάνω τὰ πάντα σιωπηλός».

74. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Ἰσαάκ· «Ποτέ δὲν ἔφερα μέσα στό κελί μου λογισμό ἐναντίον ἀδελφοῦ, πού μέ στεναχώρησε. Καὶ ἀπὸ μέρους μου εἶχα τὴν ἐννοια νὰ μὴ δώσω ἀφορμὴ σὲ ἀδελφό νὰ φέρει στό κελί του λογισμό ἐναντίον μου».

75. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Ἰάκωβος ὅτι ὅταν ἐπαινεῖται κανεῖς, πρέπει νὰ σκέφτεται τίς ἁμαρτίες του καὶ νὰ αἰσθάνεται ὅτι δὲν ἀξίζει γι' αὐτὰ πού λέγονται.

76. Ρώτησε ἀδελφός τὸν ἀδβᾶ Κρόνιο· «Μέ ποιόν τρόπο φθάνει ὁ ἄνθρωπος στὴν ταπεινοφροσύνη;» «Μέ τὸν φόβο τοῦ Θεοῦ» ἀπαντᾷ ὁ Γέροντας. «Καὶ τί κάνοντας –ρωτᾷ πάλι ὁ ἀδελφός– φθάνει στὸν φόβο τοῦ Θεοῦ;» «Ὅπως τὰ βλέπω ἐγώ –λέει ὁ Γέροντας– μέ τό νὰ περιμαζεύει τὸν ἑαυτό του ἀπὸ κάθε τι καὶ νὰ τὸν δίνει σὲ κόπο σωματικό μέ ὅση δύναμη ἔχει, καὶ νὰ θυμᾶται τὴν ἐξοδό του ἀπὸ τὸν κόσμο αὐτό καὶ τὴν κρίση τοῦ Θεοῦ».

77. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Κρόνιος ὅτι ὁ ἀδβᾶς Ἰωσήφ ἀπὸ τὸ Πηλούσιο μᾶς διηγήθηκε τό ἐξῆς· «Ὅταν μόναζα στό Σινᾶ θρισκόταν ἐκεῖ ἓνας καλὸς ἀδελφός καὶ ἀσκητικός ἀλλὰ καὶ στὴν ἐμφάνισή ὡραίος. Αὐτὸς λοιπὸν ἐρχόταν στὴ σύναξή τῆς ἐκκλησίας ντυμένος μ' ἓνα χιλιομπαλωμένο, κοντό καὶ παλιό μαφόρι⁴⁹. Καὶ βλέποντάς τον νὰ ἔρχεται ἔτσι στὴ σύναξιν πάντοτε, τοῦ εἶπα· “Ἀδελφέ, δὲν βλέπεις τοὺς ἀδελφούς πῶς εἶναι σάν ἄγγελοι μέσα στὴν ἐκκλησία; Πῶς ἐσύ ἔρχεσαι ἐδῶ ἔτσι πάντοτε;” Κι ἐκεῖνος εἶπε· “Συγχώρε-

49. Βλ. σελ. 50, ὑποσημ. 40.

δὲ ἔφη· Συγχώρησόν μοι, ἀβδᾶ, ὅτι οὐκ ἔχω ἄλλα. Καὶ λαβὼν αὐτὸν ἐν τῷ κελλίῳ μου ἔδωκα αὐτῷ λεβήτωνα καὶ εἶ τι ἄλλο ἔχρηζεν. Καὶ ἐφόρει λοιπὸν ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀδελφοί. Καὶ ἦν ἰδεῖν αὐτὸν ὡς ἄγγελον.

Ἐγένετο δὲ ποτε χρεία τοῖς Πατράσιν ἀποστεῖλαι δέκα ἀδελφούς πρὸς τὸν βασιλέα διὰ τина χρείαν. Καὶ ἐψηφίσαντο καὶ αὐτὸν μετὰ τῶν ὑπαγόντων. Ὡς δὲ ἤκουσεν, ἔβαλε μετάνοιαν τοῖς Πατράσι λέγων· Διὰ τὸν Κύριον συγχωρήσατέ μοι, ὅτι δοῦλός εἰμι τινος μεγάλου τῶν ἐκεῖ, καὶ ἐὰν γνωρίσῃ με, ἀποσχηματίζει με καὶ φέρει με πάλιν εἰς τὸ δουλεύειν αὐτῷ. Μετὰ οὖν τὸ πεισθῆναι τοὺς Πατέρας καὶ ἀφεῖναι αὐτόν, ἔμαθον ὕστερον παρὰ τινος ἀκριδῶς ἐπισταμένου αὐτόν, ὅτι ὅτε ἦν ἐν τῷ κόσμῳ, ἔπαρχος πραιτωρίων ὑπῆρχε· καί, ἵνα μὴ γνωσθῇ καὶ ὁχλησιν εὖρη ἐκ τῶν ἀνθρώπων, τοῦτο προεφασίσατο. Τοσαύτη ἦν ἡ σπουδὴ τοῖς Πατράσι φεύγειν τὴν δόξαν καὶ τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ κόσμου τούτου.

78. Γέγονέ τις ἐν Σκήτει μοναχός, ἀβδᾶς Καρίων λεγόμενος. Οὗτος ἐσχηνώς δύο τέκνα, ἑάσας αὐτὰ τῇ ἰδίᾳ γυναικὶ ἀνεχώρησε. Μετὰ δὲ καιρὸν, λιμοῦ γενομένου ἐν τῇ Αἰγύπτῳ, στενωθεῖσα ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἤλθεν ἐν Σκήτει φέρουσα τὰ δύο παιδιά αὐτῆς μεθ' ἑαυτῆς. Ἦν δὲ τὸ ἐν ἀρρενικόν, λεγόμενον Ζαχαρίας, τὸ δὲ ἕτερον θηλυκόν. Καὶ καθίσασα πόρρωθεν τοῦ Γέροντος ἐν τῷ ἔλει – ἔλος γὰρ παράκειται ἐν τῇ Σκήτει, ἐνθα καὶ αἱ ἐκκλησίαι ὠκοδόμηνται καὶ αἱ πηγαὶ

50. Λεβήτων-ωνος· ἡ λ. αὐτὴ τοῦ ἀρχαίου κειμένου, πού τὴ μεταφράζουμε ὡς ἐνδυμα, ἄλλοτε σημαίνει ράσο καὶ ἄλλοτε κολόδιο.

σέ με, ἀβδᾶ, δέν ἔχω ἄλλα". Τὸν πῆρα κατόπιν στό κελί μου καὶ τοῦ ἔδωσα ἓνα ἐνδυμα⁵⁰ καὶ ὅ,τι ἄλλο χρειαζόταν. Ἐτσι ἐρχόταν στό ἐξῆς ντυμένος ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι ἀδελφοί καὶ ἔμοιαζε σάν ἄγγελος.

Μετά ἀπό καιρό παρουσιάσθηκε ἡ ἀνάγκη νά στείλουν οἱ Πατέρες δέκα ἀδελφούς στόν βασιλιά γιά κάποιο θέμα. Καὶ ἀποφάσισαν νά συγκαταλεχθεῖ καὶ αὐτός στήν ἀποστολή. Ἀλλά αὐτός μόλις τό ἄκουσε ἔβαλε μετάνοια στοὺς Πατέρες καὶ εἶπε: "Γιά χάρη τοῦ Κυρίου συγχωρήστε με· εἶμαι δοῦλος κάποιου ἀξιωματοῦχου τοῦ παλατιοῦ καὶ ἐὰν μέ γνωρίσει, θά μέ ἀποσχηματίσει καὶ θά μέ πάρει πάλι στήν ὑπηρεσία του". Ὄντως οἱ Πατέρες πείσθηκαν καὶ τόν ἄφησαν· ἀργότερα ὅμως ἔμαθαν ἀπό κάποιον πού τόν γνώριζε πολύ καλά ὅτι, πρίν γίνει μοναχός, ἦταν διοικητής τῶν ἀνακτόρων καὶ γιά νά μήν τόν ἀντιληφθεῖ κανένας ἀπό τοὺς ἀνθρώπους πού τόν γνώριζαν καὶ τοῦ δημιουργήσουν πρόβλημα, χρησιμοποίησε τὴν πρόφαση πού ἀνέφερε. Μὲ τόσο μεγάλο ζῆλο οἱ Πατέρες ἀπέφευγαν τὴν δόξα καὶ τὴν καλοπέραση στή ζωὴ αὐτή».

78. Ἐξησε κάποτε στή Σκήτη μοναχός πού ὀνομαζόταν Καρίων*. Αὐτός εἶχε δύο παιδιά πού τά ἄφησε στή γυναίκα του, καὶ ἔφυγε στήν ἔρημο. Μετὰ ἀπό λίγο καιρό ἔπεσε πείνα στήν Αἰγύπτο. Ἡ γυναίκα του βρέθηκε σέ πολύ δύσκολη θέση καὶ μαζί μέ τά δύο τῆς παιδιά πῆγε στή Σκήτη. Τό ἓνα ἀπό τά παιδιά ἦταν ἀγόρι, πού τό ὀνόμα του ἦταν Ζαχαρίας, καὶ τό ἄλλο κορίτσι. Στάθηκε λοιπὸν μακριά ἀπό τόν Γέροντα, στό "Ἐλος"⁵¹.

Κοντά στή Σκήτη εἶναι ἓνα ἔλος ἀπ' ὅπου καὶ οἱ μοναστικοὶ οἰκισμοὶ προμηθεύονται ὑλικά ἀλλά εἶναι καὶ οἱ

51. Ἐλος: Πρόκειται γιά τόπο βαλτώδη στήν ἔρημο τῆς Σκήτης. Βλ. Μ. Γερ. τ. Β', σελ. 442, ὑπόσημ. 20.

τῶν ὑδάτων εἰσὶ συνήθεια δὲ ἦν ἐν τῇ Σκήτει, ἵνα εἰ ἔλθῃ γυνὴ λαλῆσαι ἀδελφῷ αὐτῆς ἢ ἄλλῳ διαφέροντι αὐτῇ, ἀπὸ μακρόθεν καθεζομένων αὐτῶν ἀπ' ἀλλήλων ὁμιλῶσιν ἀλλήλοις. Τότε λέγει ἡ γυνὴ τῷ ἀδδᾶ Καρίωνι· Ἰδοὺ γέγονας μοναχὸς καὶ λιμὸς ἐστὶ. Τίς οὖν τρέφει τὰ τέκνα σου; Λέγει αὐτῇ ὁ ἀδδᾶς Καρίων· Ἀπόστειλόν μοι αὐτὰ ὧδε. Λέγει ἡ γυνὴ τοῖς τέκνοις· Ἀπέλθετε πρὸς τὸν πατέρα ὑμῶν.

Ἐρχομένων οὖν αὐτῶν πρὸς τὸν πατέρα αὐτῶν, τὸ θῆλυ ὑπέστρεψε πρὸς τὴν μητέρα αὐτῆς, τὸ δὲ ἀρρενικὸν ἦλθε πρὸς τὸν ἴδιον πατέρα. Τότε λέγει αὐτῇ· Ἰδοὺ καλῶς ἐγένετο· λάβε σὺ τὸ θῆλυ καὶ ἄπελθε, κἀγὼ τὸ ἀρρενικόν.

Ἀνέτρεφεν οὖν αὐτὸ ἐν τῇ Σκήτει, πάντων εἰδότες ὅτι τέκνον αὐτοῦ ἐστίν. Ὡς δὲ ἡλικίας γέγονε, γογγυσμὸς ἐγένετο ἐν τῇ ἀδελφότητι περὶ αὐτοῦ. Καὶ ἀκούσας ὁ ἀδδᾶς Καρίων λέγει τῷ τέκνῳ αὐτοῦ Ζαχαρίᾳ· Ἐγείρου, ἄγωμεν ἐντεῦθεν, ὅτι γογγύζουσιν οἱ Πατέρες. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ μικρός· Ἀδδᾶ, πάντες οἶδασιν ἐνταῦθα ὅτι υἱός σου εἰμὶ· ἐὰν δὲ ἀλλαχοῦ ἀπέλθωμεν, οὐκ ἔχουσιν εἰπεῖν ὅτι υἱός σου εἰμὶ. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ἐγείρου, ἄγωμεν ἐν τῇ Θηβαΐδι. Καὶ ἀπῆλθον ἐκεῖσε.

Ὡς δὲ λαβόντες κελλίον ἐκάθισαν ὀλίγας ἡμέρας, κἀκεῖ ὁ αὐτὸς γογγυσμὸς γέγονε περὶ τοῦ παιδίου. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ πατήρ αὐτοῦ Ζαχαρία, ἐγείρου, ἄγωμεν ἐν τῇ Σκήτει. Καὶ ὀλίγων ἡμερῶν παρελθουσῶν, πάλιν γογγυσμὸς ἐγένετο περὶ αὐτοῦ. Τότε Ζαχαρίας ὁ παῖς ἐλθὼν εἰς τὴν λίμνην τοῦ νίτρου καὶ ἀποδυσάμενος κατῆλθε κάτω μέχρι τῆς ῥινὸς αὐτοῦ καταβαπτίσας ἑαυτόν. Καὶ μέινας ἐπὶ πολλὰς ὥρας, ὅσον ἡδύνατο, ἠφάνισε τὸ ἑαυτοῦ σῶμα· γέγονε γὰρ ὡς λελωδημένος. Καὶ ἀνελθὼν ἐφόρεσε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἀπῆλθε πρὸς τὸν ἴδιον πατέρα καὶ μόλις ἐπέγνω αὐτόν.

πηγὴς τοῦ νεροῦ. Καὶ ὑπῆρχε συνήθεια στῇ Σκήτει ἄν πηγαινε καμιά γυναῖκα γιὰ νά μιλήσει μέ τόν ἀδελφό της ἢ ἄλλον συγγενή της, νά μιλοῦν μένοντας σέ ἀπόσταση ἀρκετή μεταξύ τους.

Εἶπε λοιπόν ἡ γυναῖκα στόν ἀδδᾶ Καρίωνα: «Νά, πού ἔγινες μοναχός καί ἔπεςσε πείνα. Ποιός θά θρέψει τὰ παιδιὰ σου;» «Στείλ' τα μου ἐδῶ» τῆς λέει ὁ ἀδδᾶς Καρίων. «Πηγαινέτε στόν πατέρα σας» λέει ἡ γυναῖκα στά παιδιὰ της.

Καθώς λοιπόν πήγαιναν πρὸς τόν πατέρα τους, τό κορίτσι γύρισε στή μητέρα του, ἐνῶ τό ἀγόρι πῆγε στόν πατέρα του. Τότε λέει ὁ ἀδδᾶς: «Νά, καλὸ ἦταν αὐτό· πάρε ἐσύ τό κορίτσι καί φύγε, καί ἐγὼ θά κρατήσω τό ἀγόρι».

Τό ἀνέτρεφε λοιπόν στή Σκήτη καί ὅλοι ἤξεραν ὅτι εἶναι τό παιδί του. Ὅταν μεγάλωσε, ἄρχισαν οἱ ψίθυροι στήν ἀδελφότητα γι' αὐτόν. Τό πληροφορήθηκε ὁ ἀδδᾶς Καρίων καί εἶπε στό παιδί του Ζαχαρία: «Ἐτοιμάσου νά φύγουμε ἀπ' ἐδῶ, γιατί δυσανασχετοῦν οἱ Πατέρες». Λέει τότε ὁ μικρός: «Ἀδδᾶ, ὅλοι ἐδῶ ξέρουν ὅτι εἰμαι γιός σου. Ἐάν πᾶμε ἀλλοῦ, δέν θά μποροῦν νά ποῦν ὅτι εἰμαι γιός σου». «Σήκω λοιπόν –τοῦ λέει ὁ πατέρας του– νά πᾶμε στήν Θηβαΐδα». Καί ἔφυγαν ἀπό κεῖ.

Φθάνοντας στή Θηβαΐδα πῆραν ἓνα κελί καί ἄρχισαν τή ζωή τους ἐκεῖ. Ἀλλά σέ λίγες μέρες οἱ ἴδιοι ψίθυροι ἀκούστηκαν γιὰ τό παιδί. «Σήκω, Ζαχαρία –τοῦ λέει τότε ὁ πατέρας του– νά γυρίσουμε στή Σκήτη». Πρὶν περάσουν ὅμως πολλές μέρες, οἱ ἴδιοι ψίθυροι πάλι ἔγιναν γιὰ τό παιδί.

Καί τότε ὁ Ζαχαρίας, τό παιδί, πάει στή λίμνη τοῦ νίτρου, βγάζει τὰ ροῦχα του καί βυθίζεται μέσα στό νίτρο μέχρι τή μύτη. Ἐμεινε ἐκεῖ πολλές ὥρες, ὅσο ἄντεχε, καί κατέστρεψε ὅλη τὴν ἐπιδερμίδα τοῦ σώματός του. Ἐγινε δηλαδὴ σάν λεπρός. Βγαίνοντας ἔβαλε τὰ ροῦχα του καί πῆγε στόν πατέρα του, ὁ ὁποῖος μετὰ δυσκολίας τόν γνώρισε.

Ἀπελθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς τὴν ἁγίαν Κοινωνίαν κατὰ τὸ ἔθος, ἀπεκαλύφθη τῷ ἁγίῳ Ἰσιδώρῳ τῷ πρεσβυτέρῳ τῆς Σκήτεως ὅπερ ἐποίησε. Καὶ ἰδὼν αὐτὸν καὶ θαυμάσας εἶπε· Ζαχαρίας, ὁ παῖς, τῇ Κυριακῇ τῇ παρελθούσῃ ἦλθε καὶ ἐκοινωνήσεν ὡς ἄνθρωπος· νῦν δὲ ἄγγελος ἐγένετο.

79. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Λογγῖνος· Ὡςπερ ὁ νεκρὸς οὐκ ἐσθίει, οὕτως οὐτε ὁ ταπεινόφρων δύναται κρῖναι ἄνθρωπον, κἂν ἴδῃ αὐτὸν προσκυνοῦντα εἰδώλοις.

80. Συνήχθησάν ποτε οἱ Πατέρες τῆς Σκήτεως περὶ τοῦ Μελχισεδέκ καὶ ἐπελάθοντο καλέσαι τὸν ἀδβᾶν Κόπρη. Ὑστερον δὲ καλέσαντες αὐτὸν ἠρώτησαν περὶ τούτου. Ὁ δὲ τύψας τὸ στόμα αὐτοῦ ἐπὶ τρεῖς, εἶπεν· Οὐαί σοι, Κόπρη· οὐαί σοι, Κόπρη· οὐαί σοι, Κόπρη, ὅτι ἃ ἐντείλατό σοι ὁ Θεὸς ποιῆσαι ἐγκατέλιπες καὶ ἃ οὐ ζητεῖ παρὰ σοῦ ἐρευνᾷς. Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀδελφοὶ ταῦτα ἔφυγον εἰς τὰ κελλία αὐτῶν.

81. Ἠρωτήθη ὁ ἀδβᾶς Λογγῖνος· Ποία ἀρετὴ μείζων ἐστὶ πάντων, πάτερ; Καὶ εἶπεν ὁ Γέρον· Λογίζομαι ὅτι ὥςπερ ἡ ὑπερηφανία χείρων πάντων τῶν ἁμαρτημάτων ἐστίν, ὥστε καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν οὐρανῶν ἔρριψέ τινας, οὕτως οὖν καὶ ἡ ταπεινοφροσύνη ἰσχύει ἐξ αὐτῶν τῶν ἀδύσσωτων ἀνενέγκαι ἄνθρωπον, κἂν ὡς δαίμων ἐστὶν ἁμαρτήσας. Ὅθεν καὶ ὁ Κύριος μακαρίζει τοὺς πτωχοὺς τῷ πνεύματι.

Καὶ τὴν ἡμέρα πού πῆγε στὴν ἐκκλησία νά κοινωνήσῃ, ὅπως συνήθιζαν, ἀποκαλύφθηκε στὸν ἅγιο Ἰσίδωρο, τὸν πρεσβύτερο τῆς Σκήτης, αὐτό πού ἔκανε. Ὅταν τὸν εἶδε, ἔμεινε ἐκθαμβὸς καὶ εἶπε: «Ὁ Ζαχαρίας, τὸ παλικάρι, τὴν Κυριακὴ τὴν περασμένη ἦρθε καὶ κοινώνησε ὡς ἄνθρωπος· τώρα ὅμως ἔγινε ἄγγελος».

79. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Λογγῖνος: «Ὅπως ὁ νεκρὸς δέν τρώει, ἔτσι καὶ ὁ ταπεινόφρων δέν μπορεῖ νά κρίνει ἄνθρωπο, κι ἂν ἀκόμη τὸν δεῖ νά προσκυνάει εἰδῶλα».

80. Συγκεντρώθηκαν κάποτε οἱ Πατέρες τῆς Σκήτης νά συζητήσουν σχετικά μέ τὸν Μελχισεδέκ⁵² καὶ ξέχασαν νά καλέσουν τὸν ἀδβᾶ Κόπρη. Κατόπιν ὅμως τὸν κάλεσαν καὶ τὸν ρώτησαν γι' αὐτό τὸ θέμα. Κι ἐκεῖνος χτύπησε τὸ στόμα του τρεῖς φορές καὶ εἶπε: «Ἀλίμονό σου, Κόπρη· ἀλίμονό σου, Κόπρη· ἀλίμονό σου, Κόπρη· διότι αὐτά πού σοῦ παρήγγειλε ὁ Θεὸς νά κάνεις τὰ ἐγκατέλειψες, καὶ ἐρευνᾷς αὐτά πού δέν τὰ ζητάει ἀπὸ σένα». Μόλις ἄκουσαν αὐτὸ τὸν λόγο οἱ ἀδελφοί, ἔφυγαν στά κελιά τους.

81. Ρώτησαν τὸν ἀδβᾶ Λογγῖνο: «Ποιά ἀπὸ ὅλες τίς ἀρετές εἶναι μεγαλύτερη, πάτερ;» Καὶ ὁ Γέροντας εἶπε: «Σκέφτομαι ὅτι ὅπως ἡ ὑπερηφάνεια εἶναι ἡ χειρότερη ἀπ' ὅλες τίς ἁμαρτίες, ἀφοῦ κι ἀπὸ τὸν οὐρανὸ ἔριξε κάποιους, ἀντίστοιχα καὶ ἡ ταπεινοφροσύνη ἔχει τὴ δύναμη καὶ ἀπ' αὐτά τὰ ἀπύθμενα βάθη νά ἀνεβάσει πάνω τὸν ἄνθρωπο, ἔστω κι ἂν ἔχει ἁμαρτήσῃ ὅσο καὶ ὁ διάβολος. Γι' αὐτό καὶ ὁ Κύριος μακαρίζει αὐτοὺς πού ἔχουν ταπεινὸ φρόνημα⁵³».

52. Μελχισεδέκ: Βλ. Μ. Γερ. τ. Α', σελ. 46, ὑπόσημ. 18.

53. Ματθ. 5, 3.

82. Διηγῆσατο περὶ ἑαυτοῦ ὁ ἀδβᾶς Μακάριος λέγων· Ὅτε ἤμην νεώτερος καὶ ἐκαθήμην εἰς κελλίον εἰς Αἴγυπτον, ἐκράτησάν με καὶ ἐποίησαν κληρικὸν εἰς τὴν πόλιν· καὶ μὴ θέλων καταδέξασθαι, ἔφυγον εἰς ἕτερον τόπον. Καὶ ἦλθε πρὸς με εὐλαβὴς κοσμικὸς καὶ ἐλάβδανε τὸ ἐργόχειρόν μου καὶ διηκόνει μοι.

Συνέβη δὲ ἀπὸ πειρασμοῦ παρθένον τινὰ εἰς τὴν κώμην ἐκπεσεῖν, καὶ λαβοῦσα κατὰ γαστροὺς ἠρωτᾶτο τίς εἴη ὁ τοῦτο πεποικῶς. Ἡ δὲ ἔλεγεν· Ὁ ἀναχωρητής. Καὶ ἐξελθόντες ἔλαβόν με εἰς τὴν κώμην καὶ ἐκρέμασαν εἰς τὸν τράχηλόν μου ἡσδολωμένας χύτρας καὶ ὠτία κούφων καὶ περιεπόμπουσάν με ἐν τῇ πόλει κατὰ ἄμφοδον τύπτοντές με καὶ λέγοντες· Οὗτος ὁ μοναχὸς ἔφθειρε τὴν παρθένον ἡμῶν· λάβετε αὐτόν, λάβετε. Καὶ ἔτυψάν με παρὰ μικρὸν τοῦ ἀποθανεῖν.

Ἐλθὼν δέ τις τῶν Γερόντων εἶπεν· Ἔως πότε τύπτετε τὸν ξένον μοναχόν; Ὁ δὲ διακονῶν μοι ἠκολούθει ὀπίσω μου αἰδούμενος· ἦσαν γὰρ ὑβρίζοντες αὐτὸν πολλὰ καὶ λέγοντες· Ἴδου ὁ ἀναχωρητής, ὃν σὺ ἐμαρτύρεις, τί ἐποίησε. Καὶ λέγουσιν οἱ γονεῖς αὐτῆς· Οὐκ ἀπολύομεν αὐτόν, ἕως οὗ δῶ ἐγγυητὴν τοῦ τρέφειν αὐτήν. Καὶ εἶπον τῷ διακονητῇ μου καὶ ἐνεγγυήσατό με.

Καὶ ἀπελθὼν εἰς τὸ κελλίον μου ἔδωκα αὐτῷ ὅσα εἶχον σφυρίδια λέγων· Πώλησον αὐτὰ καὶ δὸς τῇ γυναικί μου φαγεῖν. Καὶ ἔλεγον τῷ λογισμῷ μου· Μακάριε, ἰδὸν εὖρες σεαυτῷ γυναῖκα· χρὴ οὖν ἐργάζεσθαι μικρὸν περισσό, ἵνα τρέφῃς αὐτήν. Καὶ ἠργαζόμην νύκτα καὶ ἡμέραν καὶ ἔπεμπον αὐτῇ.

Καὶ ὅτε ἦλθεν ὁ καιρὸς τῇ ἀθλίᾳ τεκεῖν, ἔμεινεν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας καὶ οὐκ ἔτικτε. Καὶ λέγουσιν αὐτῇ· Τί ἐστὶ

82. Ὁ ἀδβᾶς Μακάριος* ἀναφερόμενος κάποτε στὴ ζωὴ του εἶπε· «Ὅταν ἦμουν νέος καὶ μόνον σέ κάποιο κελὶ στὴν Αἴγυπτο, μ' ἐπίασαν καὶ μ' ἔκαναν κληρικό στὴν πόλιν. Ἀλλὰ ἐπειδὴ δὲν ἤθελα νὰ ἀποδεχθῶ τὸ ἔργο αὐτό, ἔφυγα σέ ἄλλο τόπο. Ἐκεῖ παρουσιάσθηκε ἕνας εὐλαβὴς κοσμικὸς ὁ ὁποῖος ἔπαιρνε τὸ ἐργόχειρο πού ἔκανα καὶ μέ ἐξυπηρετοῦσε.

Συνέβη τὸν καιρὸ ἐκεῖνο μιά παρθένος στὴν πόλιν αὐτῇ ἀπὸ δαιμονικὴ ἐπήρεια νὰ πέσει σέ σαρκικὸ ἁμάρτημα. Ὅταν ἔγινε ἀντιληπτὸ ὅτι κυοφοροῦσε, τὴ ρωτοῦσαν ποιὸς τόλμησε καὶ τὸ ἔκανε αὐτό. Καὶ ἐκείνη ἔλεγε “ὁ ἀναχωρητής”. Ἦλθαν λοιπὸν στοὺς κελί, μ' ἐπίασαν, μοῦ πέρασαν στοὺς λαιμοὺς χύτρας καπνισμένες καὶ χεροῦλια ἀπὸ πῆλινα σκευὴ καὶ μέ διαπόμπουσάν σ' ὅλες τίς συνοικίαις τῆς πόλεως χτυπώντας με καὶ λέγοντας· “Αὐτὸς ὁ μοναχὸς διέφθειρε τὴν κόρη μας. Ἀρπάξτε τον, ἀρπάξτε τον”. Καὶ μέ χτύπησαν τόσο πολὺ πού κόντεψα νὰ πεθάνω.

Πλησίασε κάποια στιγμή ἕνας Γέροντας καὶ τοὺς εἶπε· “Ὡς πότε θὰ χτυπᾶτε τὸν ξένο μοναχόν;” Καὶ ὁ διακονητής μου μέ ἀκολουθοῦσε ἀπὸ πίσω ντροπιασμένος, γιατί τὸν ἔλουζαν μέ βρισιές καὶ τοῦ ἔλεγαν· “Νά, τί ἔκανε ὁ ἀναχωρητής γιὰ τὸν ὁποῖο μᾶς μιλοῦσες”. Καὶ οἱ γονεῖς τῆς ἔλεγον “δὲν τὸν ἀφήνουμε, ἕως ὅτου βάλει ἐγγυητὴ ὅτι θὰ ἀναλάβει τὴν διατροφή της”. Εἶπα λοιπὸν στὸν διακονητή μου καὶ ἐγγυήθηκε γιὰ μένα.

Ὅταν πῆγα στοὺς κελί μου τοῦ ἔδωσα ὅσα ζεμπίλια εἶχα καὶ τοῦ εἶπα· Πούλησέ τα καὶ δώσε τα στὴ γυναῖκα μου νὰ ἔχει νὰ τρώει. Καὶ ἔλεγα μέ τὸν λογισμό μου· Μακάριε, νὰ πού ἀπέκτησες καὶ γυναῖκα· πρέπει λοιπὸν νὰ δουλεύεις λίγο παραπάνω γιὰ νὰ τὴν τρέφεις. Ἔτσι δούλευα νύκτα καὶ μέρα καὶ τῆς ἔστελνα.

Ὅταν ἔφτασε ὁ καιρὸς τῆς γέννας, πέρασαν πολλές μέρες καὶ δὲν μποροῦσε ἡ δύστυχη νὰ γεννήσει. Τῆς λένε τότε:

τοῦτο; Ἡ δὲ εἶπεν· Ἐγὼ οἶδα ὅτι τὸν ἀναχωρητὴν ἐσυκοφάντησα καὶ ψευσαμένη ἡτσιασάμην, καὶ οὗτος οὐκ ἔχει πρᾶγμα, ἀλλ' ὁ δεῖνα ὁ νεώτερος.

Καὶ ἐλθὼν ὁ διακονῶν μοι χαίρων ἔλεγεν ὅτι οὐκ ἠδυνήθη τεκεῖν ἢ παρθένος ἐκείνη, ἕως οὗ ὠμολόγησε λέγουσα ὅτι οὐκ ἔχει πρᾶγμα ὁ ἀναχωρητής, ἀλλ' ἐψευσάμην κατ' αὐτοῦ· καὶ ἰδὸν πᾶσα ἡ κώμη θέλει ἐλθεῖν ὧδε μετὰ δόξης καὶ μετανοῆσαί σοι. Ἐγὼ δὲ ἀκούσας ταῦτα, ἵνα μὴ θλίψωσί με οἱ ἄνθρωποι, ἀνέστην καὶ ἔφυγον ὧδε εἰς Σκῆτιν. Αὕτη ἐστὶν ἡ ἀρχὴ τῆς αἰτίας, δι' ἣν ἦλθον ὧδε.

83. Ἐλεγεν ὁ ἀδβᾶς Πέτρος ὅτι ἐν ἀκακίᾳ τοῦ ἀδβᾶ Μακαρίου πολιτευομένου πρὸς πάντας τοὺς ἀδελφούς, ἔφησαν αὐτῷ τινες· Διατί οὕτω σεαυτὸν ποιεῖς; Ὁ δὲ εἶπε· Δώδεκα ἔτη ἐδούλευσα τῷ Κυρίῳ μου, ἵνα χαρίσῃται μοι τὸ χάρισμα τοῦτο, καὶ πάντες μοι συμβουλεύετε ἀποθέσθαι αὐτό;

84. Παρερχόμενός ποτε ἀπὸ τοῦ Ἑλous εἰς τὸ κελλίον ἑαυτοῦ ὁ ἀδβᾶς Μακάριος ἐδάσταζε θαλλία. Καὶ ἰδὸν ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ διάβολος κατὰ τὴν ὁδὸν μετὰ δρεπάνου. Καὶ ὡς ἠθέλησε κροῦσαι αὐτόν, οὐκ ἴσχυσε καὶ λέγει αὐτῷ· Πολλὴ θία ἀπὸ σοῦ, Μακάριε, ὅτι οὐ δύναμαι πρὸς σέ. Ἰδὸν γὰρ εἶ τι ποιεῖς κἀγὼ ποιῶ· σὺ νηστεύεις, κἀγὼ ἀγρυπνεῖς, κἀγὼ ὅλως οὐ κοιμῶμαι. Ἐν ἐστὶ μόνον, ἐν ᾧ νικᾷς με. Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδβᾶς Μακάριος· Ποῖον τοῦτο; Ὁ δὲ ἔφη· Ἡ ταπείνωσίς σου· καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι πρὸς σέ.

85. Παρέδαλέ ποτε ὁ ἀδβᾶς Μακάριος τῷ ἀδβᾶ Ἀντω-

54. Βλ. σελ. 67, ὑποσημ. 51.

Γιὰ ποιὸν λόγο συμβαίνει αὐτό; Κι ἐκείνη εἶπε· “Ἐγὼ γνωρίζω τὸν λόγο· συκοφάντησα τὸν ἀναχωρητὴ καὶ ἄδικα τὸν κατηγορήσα. Δέν φταίει ὁ ἀναχωρητής ἀλλὰ ὁ τάδε νεαρός”.

Ἦρθε τότε χαρούμενος ὁ διακονητής μου καὶ μοῦ λέει· Δέν μποροῦσε νά γεννήσει ἡ κοπέλα ἐκείνη, ἐωσότου ὁμολόγησε ὅτι δέν φταίει ὁ ἀναχωρητής, εἶπα ψέμα ἐναντίον του. Καὶ ὅλη ἡ πόλη εἶναι ξεσηκωμένη νά ῥθει ἐδῶ ἐν πομπῇ καὶ νά σοῦ βάλει μετάνοια.

Μόλις τ' ἄκουσα αὐτά, γιὰ νά ἀποφύγω τὴν ἐνόχληση ἀπὸ μέρους τῶν ἀνθρώπων, σηκώθηκα καὶ ἦρθα ἐδῶ στὴ Σκῆτη. Αὕτη ἦταν ἡ ἀρχικὴ αἰτία πού ἦρθα ἐδῶ».

83. Ἐλεγε ὁ ἀδβᾶς Πέτρος ὅτι ὁ ἀδβᾶς Μακάριος φερόταν μέ πολλή ἀνεξικακία πρὸς ὅλους τοὺς ἀδελφούς καὶ τοῦ ἴαν κάποιοι· «Γιατί μειώνεις τόσο τὸν ἑαυτό σου;» Κι ἐκεῖνος εἶπε· «Δώδεκα χρόνια ὑπηρέτησα τὸν Κύριό μου ζητώντας του νά μοῦ δώσει τὸ χάρισμα αὐτό καὶ τώρα μέ συμβουλεύετε ὅλοι νά τό πετάξω;»

84. Πήγαινε κάποτε ὁ ἀδβᾶς Μακάριος ἀπὸ τὸ Ἑλος⁵⁴ στό κελί του κρατώντας βλαστούς. Καὶ ξαφνικά τὸν συναντάει ὁ διάβολος πάνω στὸν δρόμο μ' ἓνα δρεπάνι στό χέρι. Ἐκανε νά τὸν χτυπήσει ἀλλὰ δέν τό κατόρθωσε καὶ τοῦ λέει· «Πολλὴ ἀντίσταση ὑπάρχει σέ σένα, Μακάριε, γιατί ἡ δύναμή μου δέν ἐνεργεῖ ἐπάνω σου. Ὅτι κάνεις, κάνω κι ἐγὼ· ἐσύ νηστεύεις, νηστεύω κι ἐγὼ· ἐσύ ἀγρυπνεῖς, ἐγὼ δέν κοιμᾶμαι καθόλου. Ἐνα πρᾶγμα μόνο εἶναι στό ὁποῖο μέ νικᾷς». «Καὶ ποῖο εἶναι αὐτό;» τὸν ρωτᾷ ὁ ἀδβᾶς Μακάριος. «Ἡ ταπείνωσή σου –ἀπαντᾷ– καὶ γι' αὐτό δέν μπορῶ νά σέ νικήσω».

85. Ἐπισκέφθηκε κάποια φορὰ ὁ ἀδβᾶς Μακάριος τὸν ἀδβᾶ Ἀντώνιο· καὶ ἀφοῦ τοῦ μίλησε ὁ Γέροντας, ὁ Μα-

νίω, καὶ λαλήσας αὐτῷ, ὑπέστρεψεν εἰς Σκήτην. Καὶ ἦλθον οἱ Πατέρες εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ. Καὶ ὡς ἐλάλουν, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Γέρων· Ἐφην τῷ ἀβδᾷ Ἀντωνίῳ ὡς οὐκ ἔχομεν προσφορὰν ἐν τῷ τόπῳ ἡμῶν. Καὶ ἤρξαντο οἱ Πατέρες λαλεῖν περὶ ἄλλων καὶ οὐκ ἠρώτησαν ἔτι τὴν ἀπόκρισιν μαθεῖν παρὰ τοῦ Γέροντος, οὔτε ὁ Γέρων αὐτοῖς εἶπε.

Τοῦτο οὖν ἔλεγέ τις τῶν Πατέρων, ὅτι ἐὰν ἴδωσιν οἱ Πατέρες ὅτι λανθάνει τοὺς ἀδελφούς τοῦ ἐρωτῆσαι περὶ πράγματος, ὀφείλουσιν αὐτοὶ ἀναγκάζειν αὐτοὺς εἰπεῖν τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου, ἐὰν δὲ μὴ ἀναγκασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, οὐκέτι λαλοῦσι τὸν λόγον, ἵνα μὴ εὗρεθῶσιν ὡς μὴ ἐπερωτώμενοι καὶ λαλοῦντες, καὶ ὡς ἀργολογία εὗρίσκεται.

86. Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀβδᾷ Μακαρίου ὅτι εἰ προσήρχετο αὐτῷ ἀδελφὸς ὡς ἀγίῳ Γέροντι καὶ μεγάλῳ μετὰ φόβου, οὐδὲν ἐλάλει αὐτῷ. Εἰ δὲ ἔλεγεν αὐτῷ τις τῶν ἀδελφῶν ὡς ἐξουθενῶν αὐτόν· Ἀβδᾶ, ἄρα, ὅταν ἦς καμηλίτης καὶ ἔκλεπτες νίτρον καὶ ἐπώλεις αὐτό, οὐκ ἔδερνόν σε οἱ τηρηταί; Εἰ ταῦτά τις ἔλεγεν αὐτῷ, ἐλάλει αὐτῷ μετὰ χαρᾶς, εἴ τι αὐτὸν ἠρώτα.

87. Ἐπέστη ποτὲ δαίμων τῷ ἀβδᾷ Μακαρίῳ μετὰ μαχαίρας θέλων τὸν πόδα αὐτοῦ κόψαι. Καὶ διὰ τὴν ταπεινοφροσύνην αὐτοῦ μὴ δυνηθεὶς, λέγει αὐτῷ· Ὅσα ἔχετε καὶ ἡμεῖς ἔχομεν· μόνη δὲ τῇ ταπεινοφροσύνῃ διαφέρετε ἡμῶν καὶ κρατεῖτε.

88. Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀβδᾷ Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου ὅτι ἀνέβαινε ποτε ἐκ τῆς Σκήτεως εἰς τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας.

κάριος γύρισε πίσω στὴ Σκήτη. Οἱ Πατέρες πῆγαν νὰ τὸν συναντήσουν. Καθὼς μιλοῦσαν, τοὺς εἶπε ὁ Γέροντας: «Εἶπα στὸν ἀβδᾶ Ἀντώνιο ὅτι στὸν τόπο μας δὲν ἔχουμε “προσφορά”⁵⁵». Ἀλλὰ οἱ Πατέρες ἄρχισαν νὰ μιλοῦν γιὰ ἄλλα πράγματα καὶ δὲν ρώτησαν νὰ μάθουν τί ἀπάντησε ὁ Γέροντας ἀλλὰ οὔτε καὶ ὁ ἀβδᾶς τοὺς εἶπε.

Αὐτὸ ἀκριβῶς ἔλεγε κάποιος ἀπὸ τοὺς Πατέρες, ὅτι δηλαδή ἐὰν δοῦν οἱ Πατέρες πὼς οἱ ἀδελφοὶ ξεχνοῦν νὰ ρωτήσουν γιὰ κάποιο θέμα, ὀφείλουν οἱ ἴδιοι νὰ τοὺς παραινῶν νὰ τὸ ξεκινήσουν τὸ θέμα. Ἄν ὅμως δὲν τοὺς ἀναγκάσουν οἱ ἀδελφοί, δὲν ἀναφέρονται οἱ Πατέρες πιά στὸ θέμα γιὰ νὰ μὴν ὑποπέσουν σὲ ἀργολογία, καθὼς θὰ μιλοῦν χωρὶς νὰ τοὺς ἔχουν ρωτήσει.

86. Ἐλεγον γιὰ τὸν ἀβδᾶ Μακάριο ὅτι ἐὰν τὸν ἐπισκεπτόταν κανένας ἀδελφός μὲ πολλή συστολή θεωρώντας τὸν ἅγιο καὶ μεγάλο Γέροντα, δὲν τοῦ μιλοῦσε καθόλου. Ἐνῷ ἂν τοῦ ἔλεγε ὁ ἀδελφός σὰν νὰ τὸν ἐξουθενῶνε «ἀβδᾶ, ὅταν ἦσουν καμηλιέρης καὶ ἔκλεδες νίτρο καὶ τὸ πουλοῦσες, δὲν σὲ ἔδερναν οἱ ἐπιστάτες;», ἂν λοιπὸν τέτοια τοῦ ἔλεγε κανεὶς, μιλοῦσε μαζί του εὐχαρίστως γιὰ ὅ,τι τὸν ρωτοῦσε.

87. Ἐμφανίσθηκε κάποτε ὁ δαίμονας στὸν ἀβδᾶ Μακάριο μ' ἓνα μαχαίρι νὰ τοῦ κόψει τὸ πόδι. Καὶ χάρη στὴν ταπεινοφροσύνη τοῦ ἀβδᾶ, δὲν τὸ κατόρθωσε καὶ τοῦ εἶπε: «Ὅσα ἔχετε κι ἐμεῖς τὰ ἔχομε· διαφέρετε μόνο ὡς πρὸς τὴν ταπεινοφροσύνη ἀπὸ μᾶς καὶ γι' αὐτὸ μᾶς νικᾶτε».

88. Ἐλεγον γιὰ τὸν ἀβδᾶ Μακάριο τὸν Αἰγύπτιο ὅτι κάποτε ἀνέβαινε ἀπὸ τὴ Σκήτη στὸ ὄρος τῆς Νιτρίας. Σὰν

55. Δηλαδή Θεία Λειτουργία.

Καὶ ὡς ἤγγισεν εἰς τὸν τόπον, εἶπε τῷ μαθητῇ αὐτοῦ· Πρόλαβε μικρόν. Καὶ ἐν τῷ προάγειν αὐτὸν συναντᾷ τινι ἱερεῖ τῶν Ἑλλήνων. Καὶ κράξας αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς ἐφώνησε λέγων· Ὁ ἔ, δαῖμον, ποῦ τρέχεις; Στραφεῖς δ' ἐκεῖνος δίδωσιν αὐτῷ πληγὰς καὶ ἀφῆκεν αὐτὸν ἡμιθανῆ καὶ ἄρας τὸ ξύλον ἔτρεχε.

Καὶ προβάντος ὀλίγον συναντᾷ αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς Μακάριος τρέχοντι καὶ λέγει αὐτῷ· Σωθείς, σωθείς, καματηρέ. Καὶ θαυμάσας ἦλθε πρὸς αὐτὸν καὶ εἶπε· Τί καλὸν εἶδες ἐν ἐμοί, ὅτε προσηγόρευσάς με; Ὅτι εἶδόν σε, φησὶν ὁ Γέρων, κοπιῶντα, καὶ οὐκ οἶδας ὅτι εἰς κενὸν κοπιᾷς. Λέγει αὐτῷ καὶ αὐτός· Ἐγὼ ἐπὶ τῷ ἀσπασμῷ σου κατενύγην καὶ ἔμαθον ὅτι τοῦ μέρους τοῦ Θεοῦ εἰ· ἄλλος δὲ κακὸς μοναχὸς ὑπαντήσας μοι ὕβρισέ με, καὶ ἐδωκα αὐτῷ πληγὰς εἰς θάνατον. Καὶ ἔγνω ὁ Γέρων ὅτι ὁ μαθητὴς αὐτοῦ ἐστι. Καὶ κρατήσας τοὺς πόδας αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς ἔλεγεν· Οὐκ ἀφῶ σε, ἐὰν μὴ ποιήσης με μοναχόν.

Καὶ ἦλθεν ἐπάνω, ὅπου ἦν ὁ μαθητὴς, καὶ ἐβάσταξαν καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ὄρους. Καὶ ἰδόντες τὸν ἱερέα μετ' αὐτοῦ ἐξέστησαν καὶ ἐποίησαν αὐτὸν μοναχόν, καὶ πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων ἐγένοντο δι' αὐτοῦ χριστιανοί. Ἐλεγεν οὖν ὁ ἀδελφὸς Μακάριος ὅτι ὁ λόγος ὁ κακὸς καὶ τὸν καλὸν ποιεῖ κακόν, καὶ ὁ καλὸς ὁ λόγος καὶ τὸν κακὸν ποιεῖ καλόν.

89. Ἐλεγεν ὁ ἀδελφὸς Μακάριος ὅτι ὅτε ἡμῖν νεώτερος, ἀκηδιάσας ἐν τῷ κελλίῳ ἐξῆλθον εἰς τὴν ἔρημον λέγων τῷ λογισμῷ μου ὅτι ὅτι ἐὰν ἀπαντήσης, ἐρώτησον αὐτὸν χάριν

56. Ἀκηδία: Βλ. Μ. Γερ. τ. Β', σελ. 60, ὑποσημ. 34.

πλησίασαν τὸν τόπο, λέει στὸν μαθητὴ του: «Πήγαινε ἐσὺ λίγο πιό μπροστά». Καὶ καθὼς ἐκεῖνος προχωροῦσε, συνάντησε ἓναν ἱερέα τῶν εἰδωλολατρῶν. Ἐβγαλε κραυγὴ ὁ ἀδελφὸς καὶ τὸν φώναξε λέγοντας: «Ὁ ἔ, διάβολε, ποῦ τρέχεις;» Στράφηκε τότε ἐκεῖνος, τὸν ξυλοφόρτωσε καὶ τὸν ἄφησε μισοπεθαμένο. Πῆρε κατόπιν τὸ ξύλο καὶ ἔτρεχε.

Ὅταν προχώρησε λίγο, τὸν εἶδε ὁ ἀδελφὸς Μακάριος νὰ τρέχει καὶ τοῦ λέει: «Νὰ σωθεῖς, νὰ σωθεῖς, ἀκούραστε». Ἀπόρησε ἐκεῖνος, τὸν πλησίασε καὶ τοῦ εἶπε: «Τί καλὸ εἶδες σέ μένα καὶ μοῦ μίλησες ἔτσι;» «Ἐπειδὴ σέ εἶδα –εἶπε ὁ Γέροντας– κουρασμένο καὶ δὲν γνωρίζεις ὅτι στά χαμένα κοπιᾶζεις». Κι ἐκεῖνος τοῦ ἀπαντᾷ: «Μαλάκωσε ἡ ψυχὴ μου μέ τὸν χαιρετισμὸ σου καὶ κατάλαβα ὅτι εἶσαι ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ. Ἐνῷ κάποιος κακὸς μοναχὸς πού μέ συνάντησε, μέ ἔβρισε κι ἐγὼ τὸν χτύπησα τοῦ θανατᾶ». Κατάλαβε ὁ Γέροντας ὅτι ἐπρόκειτο γιὰ τὸν μαθητὴ του. Τοῦ ἀγκαλιάζει λοιπὸν τὰ πόδια ὁ ἱερεὺς καὶ τοῦ λέει: «Δὲν θὰ σέ ἀφήσω, ἐὰν δὲν μέ κάνεις μοναχό».

Πῆγαν κατόπιν ἐκεῖ ὅπου βρισκόταν ὁ μαθητὴς, τὸν σήκωσαν στὰ χέρια καὶ τὸν μετέφεραν στὴν ἐκκλησίαν τοῦ ὄρους. Μόλις εἶδαν οἱ ἀδελφοὶ τὸν ἱερέα τῶν εἰδωλολατρῶν μαζί τους, ἔμειναν ἐκπληκτοί. Πράγματι τὸν ἔκαναν μοναχό καὶ χάρη σ' αὐτὸν πολλοὶ εἰδωλολάτρες ἔγιναν χριστιανοί.

Ἐλεγε λοιπὸν ὁ ἀδελφὸς Μακάριος ὅτι ὁ λόγος ὁ κακὸς καὶ τὸν καλὸ τὸν κάνει κακὸ, ἐνῷ ὁ καλὸς λόγος καὶ τὸν κακὸ τὸν μεταβάλλει σέ καλὸ.

89. Εἶπε ὁ ἀδελφὸς Μακάριος: «Ὅταν ἡμῖν νέος μ' ἔπιασε κάποτε ἡ ἀκηδία⁵⁶ μέσα στό κελί καὶ θγῆκα στὴν ἔρημο λέγοντας μέ τὸν λογισμό μου “ὅποιον συναντήσεις ρώτησέ τον κάτω νὰ ὠφεληθεῖς”. Πράγματι συνάντησα ἓνα παιδί

ὠφελείας. Καὶ εὗρον παιδίον βόσκον βοῖδια καὶ λέγω αὐτῷ· Τί ποιήσω, παιδίον, ὅτι πεινῶ; Λέγει μοι· Καὶ φάγε. Πάλιν εἶπον ὅτι ἔφαγον καὶ πάλιν πεινῶ. Πάλιν λέγει μοι· Καὶ πάλιν φάγε. Καὶ πάλιν εἶπον ὅτι πολλάκις ἔφαγον καὶ πάλιν πεινῶ. Τότε λέγει μοι· Τάχα ὄνος εἶ, ἀβδᾶ, ὅτι πάντοτε τρώγειν θέλεις; Καὶ ὠφελήθεις ἀνεχώρησα.

90. Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀβδᾶ Μωυσέως ὅτι ἐγένετο κληρικὸς καὶ ἐπέθηκαν αὐτῷ τὴν ἐπωμίδα. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀρχιεπίσκοπος· Ἰδοὺ γέγονας ὁλόλευκος, ἀβδᾶ Μωυσῆ. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ἄρα τὰ ἔξω, κύρι ὁ πάπας, ἢ τὰ ἔσω;

Θέλων δὲ ὁ ἀρχιεπίσκοπος δοκιμάσαι αὐτὸν λέγει τοῖς κληρικοῖς· Ὅταν εἰσέρχηται ὁ ἀβδᾶς Μωυσῆς εἰς τὸ ἱερατεῖον, διώξατε αὐτὸν καὶ ἀκολουθήσατε αὐτῷ, ἵνα ἀκούσῃτε τί λέγει.

Εἰσῆλθεν οὖν ὁ Γέρων, καὶ ἐπετίμησαν αὐτῷ καὶ ἐδίωξαν λέγοντες· Ὑπαγε ἔξω, Αἰθίοψ. Ὁ δὲ ἐξελθὼν ἔλεγεν ἑαυτῷ· Καλῶς σοι ἐποίησαν, σποδόδερμε, μελανέ· μὴ ὦν ἄνθρωπος τί ἔρχῃ μετὰ ἀνθρώπων;

91. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀβδᾶν Μωυσῆν λέγων· Ὁρῶ ἐνώπιόν μου πρᾶγμα καὶ οὐ δύναμαι αὐτὸ κατασχεῖν. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ἐὰν μὴ γένη νεκρὸς ὡς οἱ ταφέντες, οὐ δύνασαι αὐτὸ κατασχεῖν.

92. Εἶπεν ὁ ἀβδᾶς Ποιμὴν ὅτι ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀβδᾶν Μωυσῆν λέγων ποίῳ τρόπῳ νεκροῖ ἑαυτὸν ἄνθρωπος ἀπὸ τοῦ πλησίον. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Γέρων ὅτι, ἐὰν μὴ θήσῃ ἄνθρωπος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἑαυτὸν ἤδη τριήμερον ὄντα ἐν μνημείῳ, οὐ φθάνει εἰς τὸν λόγον τοῦτον.

πού ἔβοσκε μοσχάρια καὶ τοῦ εἶπα· “Τί νὰ κάνω, παιδί μου, πού πεινῶ;” “Φάγε” μοῦ λέει. Τοῦ ξαναλέω “ἔφαγα καὶ πάλιν πεινῶ”. “Καὶ πάλιν φάγε” μοῦ ἀπαντᾷ. Γιά τρίτη φορά τοῦ λέω “πολλές φορές ἔφαγα καὶ πάλιν πεινῶ”. Τότε μοῦ λέει “ἴσως εἶσαι γάιδαρος, ἀβδᾶ, ἀφοῦ ὅλη τὴν ὥρα θέλεις νὰ μασᾷς”. Ἔτσι ὠφελήθηκα καὶ ἐπέστρεψα.

90. Ἐλεγαν γιὰ τὸν ἀβδᾶ Μωυσῆ* ὅτι ὅταν ἔγινε κληρικὸς καὶ τοῦ φόρεσαν τὰ ἄμφια, τοῦ λέει ὁ ἀρχιεπίσκοπος· «Νά, ἔγινες ὁλόλευκος, ἀβδᾶ Μωυσῆ». Καὶ ὁ Γέροντας τοῦ λέει· «Ἄραγε, δεσπότη μου, στὰ ἔξω ἢ στὰ μέσα;»

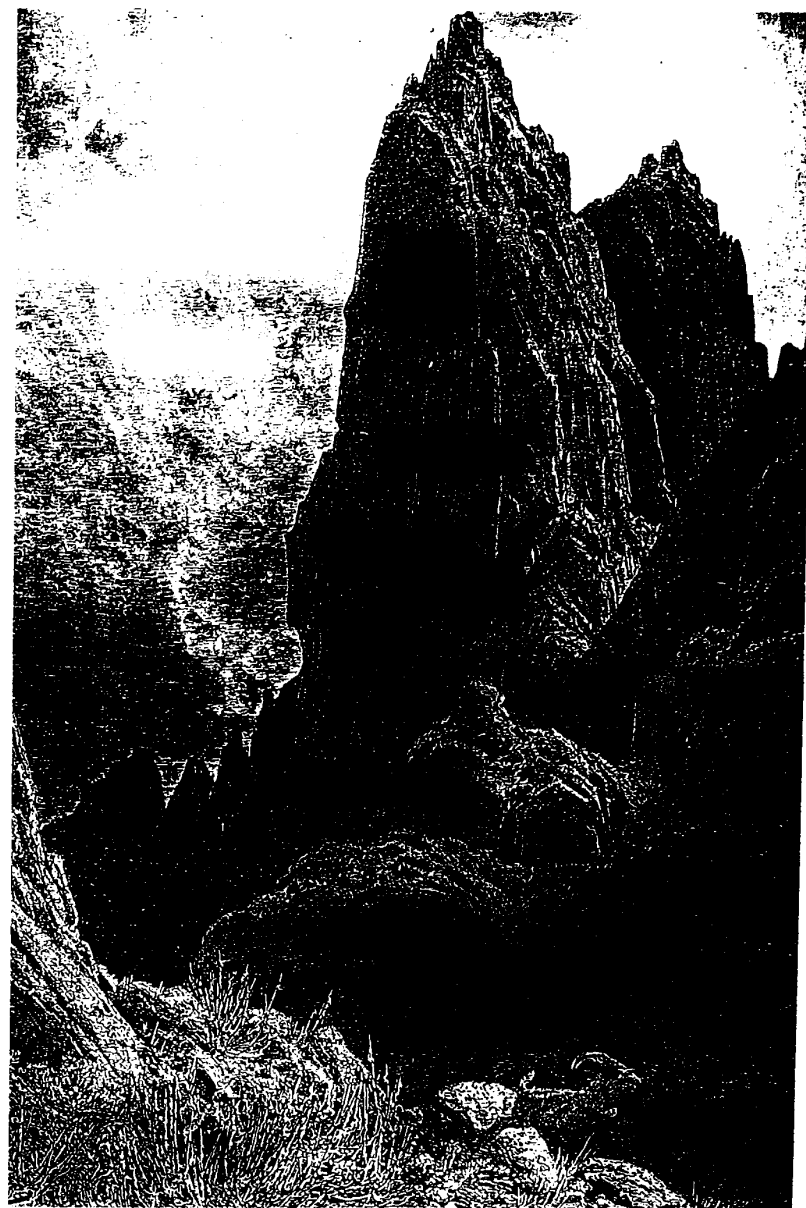
Ὁ ἀρχιεπίσκοπος θέλοντας νὰ τὸν δοκιμάσει λέει στοὺς κληρικοὺς· «Ὅταν θὰ μπαίνει ὁ ἀβδᾶς Μωυσῆς στὸ ἱερό θῆμα, διώξτε τον καὶ παρακολουθήστε τον νὰ ἀκούσετε τί θὰ πεῖ». Καθὼς λοιπὸν μπῆκε ὁ Γέροντας μέσα, τὸν ἀποπῆραν καὶ τὸν ἐδίωξαν λέγοντας· «Πήγαινε ἔξω, ἀράπη». Κι ἐκεῖνος θῆκε καὶ μονολογοῦσε· «Καλὰ σοῦ ἔκαναν, σταχτόδερμε, μαῦρε. Ἀφοῦ δὲν εἶσαι ἄνθρωπος, γιατί ἔρχεσαι ἀνάμεσα σέ ἀνθρώπους;»

91. Κάποιος ἀδελφὸς ἔθεσε στὸν ἀβδᾶ Μωυσῆ τό ἐξῆς θέμα· «Βλέπω μπροστά μου, εἶπε, ἕναν πειρασμό καὶ δὲν μπορῶ νὰ ὑπερισχύσω». Ὁ Γέροντας τοῦ ἀποκρίθηκε· «Ἐὰν δὲν νεκρωθεῖς, ὅπως αὐτοὶ πού εἶναι στὸν τάφο, δὲν μπορεῖς νὰ τὸν ὑπερνικήσεις».

92. Εἶπε ὁ ἀβδᾶς Ποιμὴν ὅτι κάποιος ἀδελφὸς ρώτησε τὸν ἀβδᾶ Μωυσῆ μέ ποιὸν τρόπο νεκρώνει τὸν ἑαυτό του ὁ ἄνθρωπος ἔναντι τοῦ πλησίον. Καὶ τοῦ ἀπάντησε ὁ Γέροντας· «Ἐὰν δὲν βάλῃ ὁ ἄνθρωπος μέσα στὴν καρδιά του ὅτι ὁ ἑαυτός του εἶναι ἤδη τριήμερος νεκρὸς μέσα στὸν τάφο, δὲν εἶναι σέ θέση νὰ καταλάβῃ καὶ νὰ πραγματοποιήσῃ τὸν λόγο αὐτόν».

Κοιλάδα τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης - Σινᾶ

Ὄρος τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης - Σινᾶ

93. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Μωυσῆς· Ἐάν μὴ ἄνθρωπος ἔχη ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ὅτι ἁμαρτωλός ἐστιν, ὁ Θεὸς οὐκ εἰσακούει αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν ὁ ἀδελφός· Τί ἐστιν ἔχειν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ὅτι ἁμαρτωλός ἐστιν; Καὶ λέγει ὁ Γέρων ὅτι εἴ τις βαστάζει τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ, οὐ βλέπει τὰς τοῦ πλησίον αὐτοῦ.

94. Ἠρώτησεν ἀδελφὸς τὸν ἀδβᾶν Μωυσῆν λέγων· Ἐν παντὶ κόπῳ τοῦ ἀνθρώπου τί ἐστὶ τὸ βοηθοῦν αὐτῷ; Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ὁ Θεὸς ἐστὶν ὁ βοηθῶν· γέγραπται γάρ· Ὁ Θεὸς ἡμῶν καταφυγὴ καὶ δύναμις, βοηθὸς ἐν θλίψει ταῖς εὐροῦσαις ἡμᾶς σφόδρα. Καὶ εἶπεν ὁ ἀδελφός· Αἱ νηστεῖαι καὶ αἱ ἀγρυπνίαι, ἃς ποιεῖ ἄνθρωπος, τί γίνονται; Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Γέρων· Αὐταὶ ποιοῦσι τὴν ψυχὴν ταπεινωθῆναι· γέγραπται γάρ· Ἴδε τὴν ταπεινώσιν μου καὶ τὸν κόπον μου καὶ ἄφες πάσας τὰς ἁμαρτίας μου. Ἐάν ἡ ψυχὴ ποιήσῃ τοὺς καρπούς τούτους, σπλαγχνίζεται ὁ Θεὸς ἐπ' αὐτὴν δι' αὐτῶν.

95. Ἠρώτησε πάλιν ὁ ἀδελφός ὅτι ἰδοὺ ἄνθρωπος δέρει τὸν δοῦλον αὐτοῦ δι' ἁμαρτίαν ἣν ἐπραξε· τί ἐρεῖ ὁ δοῦλος; Λέγει ὁ Γέρων· Ἐάν ἐστὶ δοῦλος καλός, ἐρεῖ· Ἐλέησόν με, ἡμάρτηκα. Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός· Οὐδὲν ἄλλο λέγει; Λέγει ὁ Γέρων· Οὐχί. Ἀφ' οὗ γὰρ τὴν μέμψιν ἐπιτίθησιν ἐφ' ἑαυτῷ καὶ εἴπῃ ἡμάρτηκα, εὐθέως σπλαγχνίζεται ἐπ' αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ.

96. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Ματῶης· Ὅσον ἐγγίζει ἄνθρωπος τῷ Θεῷ, τοσοῦτον ἁμαρτωλὸν ἑαυτὸν λέγει. Ἡσαΐας γὰρ ὁ προφήτης ἰδὼν τὸν Θεόν, τάλανα καὶ ἀκάθαρτον ἔλεγεν ἑαυτόν.

57. Ψαλμ. 45, 2.

58. Ψαλμ. 24, 18.

59. Ἦσ. 6, 5.

93. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Μωυσῆς· «Ἐάν ὁ ἄνθρωπος δέν κρατᾷ μέσα στήν καρδιά του ὅτι εἶναι ἁμαρτωλός, ὁ Θεός δέν τόν εἰσακούει». «Καί τί σημαίνει –ρωτάει ὁ ἀδελφός– νά κρατᾷ στήν καρδιά σου ὅτι εἶσαι ἁμαρτωλός;» Καί ἀπαντᾷ ὁ Γέροντας· «Ἐκεῖνος πού σηκώνει συνειδητά τίς ἁμαρτίες του, δέν βλέπει τίς ἁμαρτίες τοῦ πλησίον».

94. Ἀδελφός ρώτησε τὸν ἀδβᾶ Μωυσῆ· «Σέ κάθε κόπο πού κάνει ὁ ἄνθρωπος, τί εἶναι αὐτό πού θά τόν βοηθήσει;»

«Ὁ Θεός –τοῦ ἀπαντᾷ ὁ Γέροντας– εἶναι αὐτός πού βοηθαί· διότι εἶναι γραμμένο στή Γραφή· Ὁ Θεός εἶναι καταφυγὴ καὶ δύναμή μας καὶ βοηθός πανίσχυρος στίς θλίψεις πού μᾶς βρίσκουν⁵⁷». «Καί οἱ νηστεῖες –ξαναρωτᾷ ὁ ἀδελφός– καὶ οἱ ἀγρυπνίες πού κάνει ὁ ἄνθρωπος, τί σκοπὸ ἔχουν;» «Αὐτές –τοῦ λέει ὁ Γέροντας– ταπεινώνουν τὴν ψυχὴ. Καί ἡ Γραφή λέει· Δές τὴν ταπεινώσή μου καὶ τὸν κόπο μου καὶ συγχώρεσε ὅλες τίς ἁμαρτίες μου⁵⁸. Καί ἐάν ἡ ψυχὴ θά φέρει τοὺς καρπούς αὐτούς, θά τὴν σπλαχνιστεῖ ὁ Θεός χάρις σ' αὐτά».

95. Ρώτησε πάλιν ὁ ἀδελφός· «Νά, κάποιος δέρει τὸν δοῦλο του γιὰ κάποιο σφάλμα πού ἔκανε. Τί θά τοῦ πεῖ ὁ δοῦλος;» «Ἐάν εἶναι δοῦλος καλός –τοῦ λέει ὁ Γέροντας– θά πεῖ· Σπλαχνίσου με, ἡμάρτησα». «Τίποτε ἄλλο δέν λέει;» ρωτάει ὁ ἀδελφός. «Τίποτε –ἀπαντᾷ ὁ Γέροντας– ἐφόσον ἀποδίδει τὴν εὐθύνη στὸν ἑαυτό του καὶ λέει “ἔσφαλα”, εὐθύς ὁ κύριός του τὸν σπλαχνίζεται».

96. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Ματῶης· «Ὅσο περισσότερο προσεγγίζει ὁ ἄνθρωπος τὸν Θεό, τόσο πιό πολύ ἁμαρτωλό χαρακτηρίζει τὸν ἑαυτό του. Ὁ προφήτης Ἡσαΐας ὅταν εἶδε τὸν Θεό ἀποκαλοῦσε τὸν ἑαυτό του ταλαίπωρο καὶ βρωμερό⁵⁹».

97. Ἐλεγε πάλιν· Ὅτε ἤμην νεώτερος, ἔλεγον ἐν ἑαυτῷ ὅτι τάχα τίποτε ἐργάζομαι ἀγαθόν· νῦν δὲ ὡς ἐγήρασα, βλέπω ὅτι οὐκ ἔχω ἐν ἔργον ἐν ἑαυτῷ καλόν.

98. Ἀδελφὸς παρέβαλε τῷ ἀδβᾶ Ματῶη καὶ λέγει αὐτῷ· Πῶς οἱ Σκητιῶται ἐποιοῦν περισσότερον τῆς Γραφῆς ἀγαπῶντες τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ὑπὲρ ἑαυτούς; Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδβᾶς Ματῶης· Ἐγὼ τέως τὸν ἀγαπῶντά με οὐκ ἔχω ἀγαπᾶν ὡς ἑμαυτόν.

99. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Ἰάκωβος ὅτι παρέβαλον τῷ ἀδβᾶ Ματῶη καὶ ἀνακάμψαντός μου εἶπον αὐτῷ ὅτι θέλω παραβαλεῖν εἰς τὰ Κελλία, καὶ εἶπέ μοι· Ἀσπασαι ἐξ ἐμοῦ τὸν ἀδβᾶν Ἰωάννην. Ἐλθὼν δὲ ἐγὼ πρὸς τὸν ἀδβᾶν Ἰωάννην λέγω αὐτῷ· Ἀσπάζεται σε ὁ ἀδβᾶς Ματῶης. Καὶ λέγει μοι ὁ Γέρων· Ἰδοὺ ὁ ἀδβᾶς Ματῶης ἀνὴρ Ἰσραηλίτης ἐστίν, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι.

Καὶ πληρωθέντος ἐνιαυτοῦ πάλιν παρέβαλον τῷ ἀδβᾶ Ματῶη καὶ εἶπον αὐτῷ τὸν ἀσπασμὸν τοῦ ἀδβᾶ Ἰωάννου. Καὶ λέγει ὁ Γέρων· Οὐκ εἰμι ἄξιος τοῦ λόγου τοῦ Γέροντος· πλην τοῦτο γίνωσκε, ὅτι ὅταν ἀκούσης Γέροντος τὸν πλησίον δοξάζοντος ὑπὲρ ἑαυτόν, εἰς μέτρα μεγάλα ἔφθασεν· αὕτη γάρ ἐστιν ἡ τελειότης, ὥστε τὸν πλησίον αὐτοῦ δοξάζειν ὑπὲρ ἑαυτόν.

100. Ἀπῆλθέ ποτε ὁ ἀδβᾶς Ματῶης ἀπὸ τῆς Ραιῖθου εἰς τὰ μέρη Μαγδάλων. Ἦν δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ. Καὶ κρατήσας ὁ ἐπίσκοπος τὸν Γέροντα ἐχειροτόνησεν αὐτὸν πρεσβύτερον. Καὶ γενομένων αὐτῶν ὁμοῦ, ἔλεγεν αὐτῷ ὁ

97. Ἐλεγε ἐπίσης· «Ὅταν ἤμουν νέος, εἶχα τὸν λογισμό ὅτι ἴσως κάποια καλὴ ἐργασία κάνω. Τώρα ὅμως πού γέρασα, βλέπω ὅτι καμιά καλὴ ἐργασία δέν ἔχω κάνει».

98. Ἀδελφὸς ἐπισκέφθηκε τὸν ἀδβᾶ Ματῶη καὶ τοῦ λέει· «Πῶς οἱ Σκητιῶτες ἔκαναν περισσότερα ἀπ' αὐτά πού λέει ἡ Γραφή ἀγαπώντας τοὺς ἐχθροὺς τους⁶⁰ παραπάνω ἀπὸ τὸν ἑαυτό τους;» Καὶ ὁ ἀδβᾶς Ματῶης τοῦ εἶπε· «Ἐγὼ μέχρι τώρα ἀκόμη δέν ἔχω καταφέρει νά ἀγαπῶ σάν τὸν ἑαυτό μου ἐκείνον πού μέ ἀγαπᾷ».

99. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Ἰάκωβος· «Ἐπισκέφθηκα τὸν ἀδβᾶ Ματῶη καὶ ὅταν ἔπαιρνα τὸν δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς, τοῦ εἶπα ὅτι θέλω νά πάω στὰ Κελλία, καὶ μοῦ λέει· Χαιρέτησε ἀπὸ μέρους μου τὸν ἀδβᾶ Ἰωάννη. Πῆγα λοιπὸν στὸν ἀδβᾶ Ἰωάννη καὶ τοῦ εἶπα· Σέ ἀσπάζεται ὁ ἀδβᾶς Ματῶης. Καὶ ὁ Γέροντας μοῦ λέει· Νά, ὁ ἀδβᾶς Ματῶης, ἓνας Ἰσραηλίτης στὸν ὁποῖο δέν ὑπάρχει δόλος⁶¹.

Ὅταν συμπληρώθηκε χρόνος, ἐπισκέφθηκα πάλι τὸν ἀδβᾶ Ματῶη καὶ τοῦ εἶπα τὸν χαιρετισμὸ τοῦ ἀδβᾶ Ἰωάννη. Τότε μοῦ λέει ὁ Γέροντας· Δέν εἶμαι ἄξιος γιὰ τὰ λόγια τοῦ Γέροντα, ὅμως νά ξέρεις τοῦτο· Ὅταν ἀκούσεις Γέροντα νά βάζει τὸν πλησίον πιο πάνω ἀπὸ τὸν ἑαυτό του, αὐτὸς ἔχει φθάσει σέ ὑψηλά μέτρα. Αὕτη εἶναι ἡ τελειότης, νά ἀποδίδει στὸν πλησίον του περισσότερη δόξα ἀπ' ὅ,τι στὸν ἑαυτό του».

100. Ἐφυγε κάποτε ὁ ἀδβᾶς Ματῶης ἀπὸ τῆς Ραιῖθου καὶ πῆγε στὴν περιοχὴ Μάγδαλα. Μαζί του ἦταν καὶ ὁ ἀδελφὸς του. Ὁ ἐπίσκοπος τοῦ τόπου αὐτοῦ τὸν κράτησε καὶ τὸν χειροτόνησε πρεσβύτερο. Τὴν ὥρα πού γευματίζαν,

60. Ματθ. 5, 43-48.

61. Ἰω. 1, 48.

ἐπίσκοπος· Συγχώρησόν μοι, ἀδβᾶ· οἶδα ὅτι οὐκ ἤθελες τὸ πρᾶγμα τοῦτο, ἀλλὰ διὰ τὸ εὐλογηθῆναί με παρὰ σοῦ ἐτόλμησα τοῦτο ποιῆσαι. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Γέρων μετὰ ταπεινώσεως· Καὶ ὁ λογισμὸς μου μικρὸν ἤθελε, πλὴν εἰς τοῦτο ἐγὼ κοπιῶ, ὅτι χωρισθῆναι ἔχω ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ μετ' ἐμοῦ, οὐ βαστάζω γὰρ ὅλας τὰς εὐχὰς ποιῆσαι μόνος. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος· Εἰ οἶδας ὅτι ἄξιός ἐστιν, ἐγὼ αὐτὸν χειροτονῶ. Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδβᾶς Ματῶης· Εἰ μὲν ἄξιός ἐστιν οὐκ οἶδα, ἐν δὲ οἶδα, ὅτι ἐμοῦ καλλίων ἐστίν.

Ἐχειροτόνησε δὲ καὶ αὐτόν. Καὶ ἐκοιμήθησαν ἀμφότεροι μὴ ἐγγίσαντες θυσιαστηρίῳ ἕνεκεν τοῦ ποιῆσαι προσφοράν. Ἔλεγε δὲ ὁ Γέρων· Πιστεύω εἰς τὸν Θεὸν ὅτι οὐκ ἔχω κρῖμα πολὺ διὰ τὴν χειροτονίαν, ὁπότε οὐ ποιῶ προσφοράν τῶν γὰρ ἀμέμπτων ἐστὶν ἡ χειροτονία.

101. Ἠρώτησεν ἀδελφὸς τὸν ἀδβᾶν Ματῶην λέγων· εἰπέ μοι ῥῆμα. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ὑπαγε παρακάλεσον τὸν Θεόν, ἵνα δώσῃ πένθος εἰς τὴν καρδίαν σου καὶ ταπεινώσιν· καὶ πρόσεχε πάντοτε τὰς ἁμαρτίας σου· καὶ μὴ κρῖνε ἄλλους, ἀλλὰ γενοῦ ὑποκάτω πάντων· καὶ μὴ ἔχε φιλίαν μετὰ παιδίου, μήτε γνῶσιν μετὰ γυναικός, μήτε φίλον αἰρετικόν· καὶ κόπον τὴν παρησίαν ἀπὸ σοῦ· καὶ κράτησον τῆς γλώσσης σου καὶ τῆς κοιλίας σου καὶ ἀπὸ οἴνου μικρόν· καὶ ἔάν τις λαλήσῃ περὶ πράγματος οἰουδὴποτε, μὴ φιλονίκη μετ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἔάν καλῶς λέγει, εἰπὲ ναί, ἔάν δὲ καὶ κακῶς, εἰπὲ Σὺ οἶδας πῶς λαλεῖς· καὶ μὴ ἔριζε μετ' αὐτοῦ περὶ ὧν ἐλάλησε. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ταπεινώσις.

τοῦ λέει ὁ ἐπίσκοπος· «Συγχώρεσέ με, ἀδβᾶ. Γνωρίζω ὅτι δέν τό ἤθελες αὐτό πού ἐγινε, ἀλλὰ τόλμησα νά τό κάνω γιά νά εὐλογηθῶ ἀπό σένα».

Εἶπε τότε ὁ Γέροντας μέ ταπεινώση· «Καί ὁ λογισμὸς μου λίγο τό ἤθελε· στενοχωροῦμαι μόνο, πού θά ἀποχωρισθῶ τόν ἀδελφό πού ἔχω μαζί μου, καί δέν ἀντέχω νά κάνω ὅλες τίς εὐχές μόνος». Καί ὁ ἐπίσκοπος τοῦ εἶπε· «Ἐάν ξέρεις ὅτι εἶναι ἄξιός, ἐγὼ θά τόν χειροτονήσω». «Ἄν εἶναι ἄξιός –ἀπάντησε ὁ ἀδβᾶς Ματῶης– δέν τό ξέρω, ἕνα μόνο ξέρω, ὅτι εἶναι καλύτερός μου».

Ἔτσι χειροτόνησε καί αὐτόν. Ἀλλά κοιμήθηκαν καί οἱ δύο καί δέν πλησίασαν τό θυσιαστήριο γιά νά τελέσουν τή θεία Λειτουργία.

Ἔλεγε μάλιστα ὁ Γέροντας· «Πιστεύω στόν Θεό ὅτι δέν θά μοῦ καταλογίσει πολλή εὐθύνη γιά τὴν χειροτονία, ὅταν δέν τελῶ θεία Λειτουργία. Γιατί ἡ χειροτονία εἶναι γιά τούς ἁμεμπτοὺς».

101. Παρακάλεσε ἀδελφός τὸν ἀδβᾶ Ματῶη· «Πές μου ἕναν λόγο». Κι ἐκεῖνος τοῦ εἶπε· «Πήγαινε καί παρακάλεσε τὸν Θεό νά δώσει πένθος στήν καρδιά σου καὶ ταπεινώση. Νά ἔχεις πάντοτε στραμμένη τὴν προσοχή σου στίς ἁμαρτίες σου, νά μὴν κρίνεις ἄλλους, ἀλλὰ νά θάζεις τόν ἑαυτό σου κάτω ἀπ' ὅλους. Μὴν ἔχεις φιλία μέ πολύ νεαρό, μὴν ἔχεις γνωριμία μέ γυναῖκα οὔτε καί φίλο αἰρετικό.

Κόψε τὴν παρησίαν σου, κυριάρχησε στή γλώσσα καὶ στήν κοιλία καὶ περιορίσε λίγο καὶ τό κρασί.

Ἐάν κάποιος σοῦ κάνει λόγο γιά κάποιο θέμα, μὴ φιλονικήσεις μαζί του· ἀλλά ἂν αὐτά πού λέει εἶναι σωστά, πές του “ναί”, ἂν δέν εἶναι σωστά, πές του· “Ἐσύ γνωρίζεις πῶς μιλάς” καὶ μὴ λογοφέρνεις μαζί του γιά ὅσα εἶπε. Αὕτη εἶναι ἡ ταπεινώση».

102. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀδβᾶν Ματῶν λέγων· Τί ποιήσω ὅτι ἡ γλῶσσά μου θλίβει με, καὶ ὅταν ἔρχομαι μέσον τῶν ἀνθρώπων, οὐ δύναμαι κατασχεῖν αὐτήν, ἀλλὰ κατακρίνω αὐτοὺς ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ, καὶ ἐλέγχω αὐτούς; Τί οὖν ποιήσω; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Γέρων εἶπεν· Εἰ οὐ δύνασαι κατέχειν αὐτήν, φύγε κατὰ μόνας· ἀσθένεια γάρ ἐστιν. Ὁ δὲ κατήμενος μετὰ ἀδελφῶν οὐκ ὀφείλει εἶναι τετραγωνιαῖος, ἀλλὰ στρογγύλος, ἵνα πρὸς πάντας κυλίνεται. Καὶ εἶπεν ὁ Γέρων· Οὐ κατὰ ἀρετὴν κάθημαι κατὰ μόνας, ἀλλὰ κατὰ ἀσθένειαν· δυνατοὶ γάρ εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι ἐν μέσῳ τῶν ἀνθρώπων.

103. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Μιῶς περὶ τινος Γέροντος ὅτι ἦν ἐν Σκήτει, ἦν δὲ ἀπὸ δούλων, ἐγένετο δὲ διακριτικὸς σφόδρα. Καὶ ἤρχετο κατ' ἐνιαυτὸν εἰς Ἀλεξάνδρειαν φέρων τὴν μισθοφορίαν τοῖς κυρίοις αὐτοῦ. Καὶ ὑπῆντων αὐτῷ καὶ προσεκύνουν. Ὁ δὲ Γέρων ἔβαλλεν ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα καὶ ἔφερεν, ἵνα νίψῃ τοὺς κυρίους αὐτοῦ. Οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν ἔλεγον· Μή, πάτερ, μὴ βαρῆς ἡμᾶς. Ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔλεγεν· Ὁμολογῶ ὅτι δοῦλος ὑμῶν εἰμι καὶ εὐχαριστῶ ὅτι ἀφήκατέ με ἐλεύθερον δουλεύειν τῷ Θεῷ· ἀλλὰ καὶ γὰρ νίπτω ὑμᾶς, καὶ δέξασθε τὴν μισθοφορίαν μου ταύτην. Οἱ δὲ ἐφιλονίκουν μὴ καταδεχόμενοι. Ἐλεγεν οὖν αὐτοῖς· Ἐὰν μὴ θέλητε δέξασθαι, κάθημαι ὧδε δουλεύων ὑμῖν. Καὶ φοβούμενοι αὐτὸν ἠφίου, ὃ

62. Μισθοφορία: (φέρω μισθόν). Ἀπὸ τὰ συμφραζόμενα συνάγεται ὅτι, ὡς ἀπελεύθερος δοῦλος, πρόσφερε στους πρώην κυρίους του κάτι ἀπὸ τὴν ἐρ-

102. Ἀδελφὸς ρώτησε τὸν ἀδβᾶ Ματῶν· «Τί νὰ κάνω πού μέ στενοχωρεῖ ἡ γλῶσσα μου, γιατί σάν βρεθῶ ἀνάμεσα σέ ἀνθρώπους, δέν μπορῶ νὰ τὴν συγκρατήσω καὶ τοὺς κατακρίνω γιὰ κάθε καλὴ πράξη ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐλέγχω. Τί νὰ κάνω λοιπόν;»

Καὶ ὁ Γέροντας ἀποκρίθηκε· «Ἐάν δέν μπορεῖς νὰ κυριαρχήσεις στὴ γλῶσσα σου, πᾶνε νὰ ζήσεις μόνος· γιατί αὐτὸ εἶναι ἀδυναμία σου. Αὐτὸς πού μένει μαζί μέ ἀδελφούς, δέν πρέπει νὰ εἶναι τετράγωνος, ἀλλὰ στρογγυλός γιὰ νὰ κυλάει πρὸς ὅλους». Καὶ πρόσθεσε ὁ Γέροντας· «Τὸ ὅτι ζῶ μόνος δέν εἶναι ἀπὸ ἀρετὴ ἀλλὰ ἀπὸ ἀδυναμία. Δυνατοὶ εἶναι αὐτοὶ πού βάζουν τὸν ἑαυτό τους ἀνάμεσα σέ ἀνθρώπους».

103. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Μιῶς γιὰ κάποιον Γέροντα πού ἦταν στὴ Σκήτη ὅτι προερχόταν ἀπὸ τὴν τάξη τῶν δούλων καὶ ὅτι ἀπέκτησε σέ μεγάλο βαθμὸ τὸ χάρισμα τῆς διακρίσεως.

Αὐτὸς λοιπόν πήγαινε κάθε χρόνο στὴν Ἀλεξάνδρεια γιὰ τὴν μισθοφορία⁶² στοὺς κυρίους του. Ἐκεῖνοι μόλις τὸν συναντοῦσαν, τὸν προσκυνοῦσαν. Καὶ ὁ Γέροντας ἔριχνε νερό στὴ λεκάνη καὶ τὴν ἔφερεν γιὰ νὰ πλένει τὰ πόδια τῶν κυρίων του. Διαμαρτύρονταν ἐκεῖνοι λέγοντας· «Μή, πάτερ, μὴ βαραίνεις τὴ συνείδησή μας». Ἀλλὰ αὐτὸς τοὺς ἔλεγε· «Ὁμολογῶ ὅτι εἰμαι δοῦλος σας· καὶ εὐχαριστῶ πού μέ ἀφήσατε ἐλεύθερο νὰ ὑπηρετῶ τὸν Θεό, καὶ ἐγὼ πλένω τὰ πόδια σας· δεχθεῖτε, παρακαλῶ, τὴν προσφορά μου αὐτή». Ἐκεῖνοι ἀντέλεξαν, γιατί δέν ἤθελαν νὰ δεχθοῦν, καὶ αὐτὸς τότε τοὺς ἔλεγε· «Ἐάν δέν δεχθεῖτε, θὰ μείνω ἐδῶ νὰ εἰμαι δοῦλος σας». Ἀπὸ φόβο λοιπόν τὸν ἄφηναν νὰ κάνει

γασία του· εἴτε σέ εἶδος εἴτε σέ χρῆμα ἀπὸ εὐγνωμοσύνη ἢ ὑπῆρχε κάποιος σχετικὸς νόμος. Ἐφ. 6, 5-9. Πρὸλ. Α' Κορ. 7, 21.

ἐβούλετο ποιῆσαι, καὶ προέπεμπον αὐτὸν μετὰ πολλῶν
χρειῶν καὶ πολλῆς τιμῆς, ἵνα ποιῇ ὑπὲρ αὐτῶν ἀγάπην. Καὶ
διὰ τοῦτο ἐγένετο ὀνομαστός εἰς Σκῆτιν καὶ ἀγαπητός.

104. Παρέβαλεν ὁ ἀβδᾶς Μακάριος πρὸς τὸν ἀβδᾶν
Παχώμιον τὸν Ταβεννησιώτην. Ὁ δὲ ἀβδᾶς Παχώμιος ἠρώ-
τα αὐτὸν λέγων ὅτι εἰσὶν ἀδελφοὶ ἄτακτοι· καλὸν ἐστι παι-
δεῦσαι αὐτούς; Λέγει αὐτῷ ὁ ἀβδᾶς Μακάριος· Παίδευσον
καὶ κρίνων δικαίως τοὺς ὑπὸ σέ· ἔξω δὲ μὴ κρίνης τινάς· γέ-
γραπται γάρ· Οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε; Τοὺς δὲ ἔξω ὁ
Θεὸς κρίνει.

105. Εἶπεν ὁ ἀβδᾶς Νεῖλος· Μακάριός ἐστι μοναχὸς ὁ
πάντων περὶ ψῆμα ἑαυτὸν λογιζόμενος.

106. Τὰ περὶ τοῦ ἀβδᾶ Νισθερώου ἀκούσας ὁ ἀβδᾶς
Ποιμὴν καθεζομένον εἰς κοινόδιον, ἐπεθύμησεν αὐτὸν ἰδεῖν
καὶ ἐδήλωσε τῷ ἀβδᾷ αὐτοῦ, ἵνα ἀποστείλῃ αὐτόν. Καὶ μὴ
βουλόμενος ἀποστεῖλαι αὐτὸν μόνον οὐκ ἀπέστειλε.

Μετὰ δὲ μικρὰς ἡμέρας ὁ οἰκονόμος τοῦ κοινοβίου
ἔχων λογισμὸν παρεκάλεσε τὸν ἀβδᾶν αὐτοῦ ἀπολῦσαι αὐ-
τὸν πρὸς τὸν ἀβδᾶν Ποιμένα θέλων ἐξαιρεῖν αὐτῷ τοὺς ἑαν-
τοῦ λογισμούς. Ὁ δὲ ἀπέλυσεν αὐτὸν εἰπὼν· Λάβε καὶ τὸν
ἀδελφὸν μετὰ σοῦ, ὅτι ἐδήλωσέ μοι ὁ Γέρων περὶ αὐτοῦ, καὶ
μὴ θαρρῶν ἀποστεῖλαι αὐτὸν μόνον, οὐκ ἔπεμψα.

αὐτό πού ἤθελε καὶ τὸν ξεπροβοδοῦσαν τιμώντας τὸν ἰδι-
αίτερα καὶ δίνοντάς του πολλὰ ἀγαθὰ, γιὰ νὰ κάνει ἐλεη-
μοσύνες γιὰ χάρη τους. Μὲ τὸν τρόπο αὐτό ἔγινε γνωστό
τὸ ὄνομά του στὴ Σκήτη καὶ τὸν ἀγαποῦσαν.

104. Πῆγε ὁ ἀβδᾶς Μακάριος στὸν ἀβδᾶ Παχώμιο*
τὸν Ταβεννησιώτη. Καὶ ὁ ἀβδᾶς Παχώμιος ζήτησε τὴ γνώ-
μη του γιὰ τὸ ἐξῆς: «Εἶναι κάποιοι ἀδελφοὶ ἄτακτοι, τοῦ
εἶπε. Εἶναι καλὸ νὰ τοὺς τιμωρήσουμε γιὰ νὰ τοὺς παιδα-
γωγήσουμε;» Καὶ ὁ ἀβδᾶς Μακάριος τοῦ ἀποκρίθηκε: «Τι-
μώρησε τοὺς ὑποτακτικούς σου κρίνοντάς τους δίκαια.
Ἄλλους πού εἶναι ἔξω ἀπὸ τὴν δικαιοδοσία σου μὴν τοὺς
κρίνεις. Γιατί ἡ Γραφή λέει: Τοὺς μέσα δὲν κρίνετε ἐσεῖς;
Τοὺς ἔξω ὁ Θεὸς τοὺς κρίνει⁶³».

105. Εἶπε ὁ ἀβδᾶς Νεῖλος*: «Μακάριος εἶναι ὁ μοναχὸς
ὁ ὁποῖος θεωρεῖ τὸν ἑαυτοῦ ἀπόδρασμα τῆς κοινωνίας⁶⁴».

106. Ὅταν πληροφορήθηκε ὁ ἀβδᾶς Ποιμὴν τὰ σχετι-
κά μὲ τὸν ἀβδᾶ Νισθερῶ, πού μόναζε σὲ κοινόδιο, ἐπεθύ-
μησε νὰ τὸν δεῖ. Φανέρωσε τὴν ἐπιθυμία του στὸν ἀβδᾶ
τοῦ Νισθερώου γιὰ νὰ τὸν στείλει. Ἀλλὰ ὁ ἀβδᾶς δὲν ἤθε-
λε νὰ τὸν στείλει μόνο του καὶ ἔτσι δὲν τοῦ ἔδωσε εὐλογία
νὰ πάει.

Ὑστερα ἀπὸ λίγες μέρες ὁ οἰκονόμος τοῦ κοινοβίου
εἶχε τὸν λογισμό νὰ πάει στὸν ἀβδᾶ Ποιμένα, γιατί ἤθελε
νὰ τοῦ ἐξαγορεύσει τοὺς λογισμούς του. Παρακάλεσε λοι-
πὸν τὸν ἀβδᾶ του νὰ τοῦ δώσει τὴν εὐλογία νὰ πάει. Ὁ
ἀβδᾶς τοῦ ἔδωσε τὴν εὐλογία λέγοντάς του: «Πάρε καὶ τὸν
ἀδελφό μαζί σου (τὸν Νισθερῶ), γιατί ὁ Γέροντας μοῦ μί-
λησε γι' αὐτόν, ἀλλὰ δὲν τόλμησα νὰ τὸν στείλω μόνο, καὶ
ἔτσι δὲν πῆγε».

63. Α' Κορ. 5, 12-13.

64. Πρ6λ. Α' Κορ. 4, 13.

Ὡς δὲ ἦλθε πρὸς τὸν Γέροντα ὁ οἰκονόμος, ἐλάλησεν αὐτῷ τοὺς ἑαυτοῦ λογισμούς, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν. Μετὰ δὲ τοῦτο ἡρώτα ὁ Γέρων τὸν ἀδελφὸν λέγων· Ἀβδᾶ Νισθερῶε, πόθεν ἐκτήσω τὴν ἀρετὴν ταύτην ὅτι, ὅταν τί ποτε συμβῇ θλίψις εἰς τὸ κοινόδιον, οὐ λαλεῖς οὐδὲ μεσάζεις; Καὶ πολλὰ διασθεῖς ὁ ἀδελφὸς ὑπὸ τοῦ Γέροντος εἶπεν· Συγχώρησόν μοι, ἀβδᾶ· ὅτε εἰσῆλθον τὴν ἀρχὴν εἰς τὸ κοινόδιον, εἶπον τῷ λογισμῷ μου ὅτι σὺ καὶ ὁ ὄνος ἔν ἐστε· ὥσπερ ὁ ὄνος δέρεται καὶ οὐ λαλεῖ, ὑβρίζεται καὶ οὐδὲν ἀποκρίνεται, οὕτω καὶ σὺ, καθὼς καὶ ὁ ψαλμωδὸς λέγει· Κτηνώδης ἐγενήθη παρὰ σοί, κἀγὼ διὰ παντὸς μετὰ σου».

107. Εἶπεν ὁ ἀβδᾶς Ξάνθιος· Ὁ κύων κρείσσων μου ἔστι, διότι καὶ ἀγάπην ἔχει καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται.

108. Εἶπεν ὁ ἀβδᾶς Ὁρσίσιος· Πλίνθος ὠμὴ βαλλομένη εἰς θεμέλιον ἐγγὺς ποταμοῦ οὐχ ὑπομένει μίαν ἡμέραν· ὁπτὴ δέ, ὡς λίθος, διαμένει. Οὕτως ἄνθρωπος σαρκικὸν φρόνημα ἔχων καὶ μὴ πυρωθεὶς κατὰ τὸν Ἰωσήφ τῷ φόβῳ τοῦ Θεοῦ, λύεται προελθὼν εἰς ἀρχήν· πολλοὶ γὰρ τῶν τοιούτων οἱ πειρασμοὶ ἐν μέσῳ ἀνθρώπων ὄντων. Καλὸν δέ τινα εἰδότα τὰ ἴδια μέτρα, ἀποφεύγειν τὸ δάρος τῆς ἀρχῆς. Οἱ δὲ ἐδραῖοι τῇ πίστει ἀμετακίνητοί εἰσι.

Περὶ αὐτοῦ γὰρ τοῦ ἀγιωτάτου Ἰωσήφ, ἐὰν θελήσῃ τις λαλῆσαι, λέγει ὅτι οὐκ ἐπίγειος ἦν, πόσα ἐπειράσθη καὶ ἐν ποίᾳ χώρᾳ, ὅπου οὐκ ἦν τότε ἵχνος θεοσεθείας. Ἀλλ' ὁ Θεὸς τῶν πατέρων αὐτοῦ ἦν μετ' αὐτοῦ καὶ ἐξείλετο αὐτόν ἐκ πάσης θλίψεως. Καὶ νῦν ἔστι μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν τῇ

Ὅταν λοιπὸν ἔφτασε ὁ οἰκονόμος στὸν Γέροντα, τοῦ εἶπε τοὺς λογισμούς του καὶ ὁ Γέροντας τὸν ἀνέπαυσε. Κατόπιν ρώτησε ὁ Γέροντας τὸν ἀδελφὸ Νισθερῶο· «Ἀβδᾶ Νισθερῶε, πῶς ἀπέκτησες τὴν ἀρετὴ αὐτή; Δηλαδή ὅποτε συμβεῖ κάποια στενοχώρια στὸ κοινόδιο, ἐσύ δὲν μιλάς καὶ δὲν παρεμβαίνεις». Καὶ ἐπειδὴ πείσθηκε ἀπὸ τὸν Γέροντα ὁ ἀδελφός, εἶπε· «Ἀβδᾶ, συγχώρα με· ὅταν πρωτομπῆκα στὸ κοινόδιο, εἶπα στὸν λογισμὸ μου· ἐσύ καὶ ὁ ὄνος εἰστε ἓνα πράγμα. Ὅπως τὸν ὄνο τὸν χτυποῦν καὶ δὲν μιλάει, τὸν βρίζουν καὶ δὲν ἀπαντάει, ἔτσι κι ἐσύ, σύμφωνα καὶ μ' αὐτὸ πού λέει ὁ Ψαλμωδός· Ἐγὶνα ἐνώπιόν σου ὁμοῖος μέ κτῆνος, ἀλλὰ ἐγὼ θά εἶμαι γιὰ πάντα μαζί σου⁶⁵».

107. Εἶπε ὁ ἀβδᾶς Ξάνθιος· «Τὸ σκυλί εἶναι σὲ καλύτερη μοῖρα ἀπὸ μένα, διότι καὶ ἀγάπη ἔχει καὶ δὲν θά κριθεῖ».

108. Εἶπε ὁ ἀβδᾶς Ὁρσίσιος· «Τοῦδλο ἄψητο, πού τοποθετεῖται σὲ θεμέλια κοντὰ σὲ ποτάμι, δὲν ἀντέχει οὔτε μιά μέρα. Ἐνῷ τό ψημένο, σάν πέτρα, παραμένει. Τό ἴδιο καὶ ὁ ἄνθρωπος, πού ἔχει σαρκικό φρόνημα καὶ δὲν ψήθηκε, κατὰ τό ὑπόδειγμα τοῦ Ἰωσήφ μέσα στὸν φόβο τοῦ Θεοῦ, ὅταν ἀνέλθει στὴν ἐξουσία, διαλύεται. Πολλοὺς πειρασμοὺς ἔχουν αὐτοί, καθὼς βρίσκονται ἀνάμεσα σὲ ἀνθρώπους. Συνετὸ λοιπὸν εἶναι νὰ γνωρίζει κανεὶς τὰ μέτρα του καὶ νὰ ἀποφεύγει τὸ δάρος τῆς ἐξουσίας. Ὅσοι ὁμῶς εἶναι θεμελιωμένοι πάνω στὴν πίστη, εἶναι ἀμετακίνητοι⁶⁶».

Γι' αὐτόν τὸν ἀγιότατο Ἰωσήφ ἂν θελήσῃ κανεὶς νὰ μιλήσῃ, θά πεῖ ὅτι δὲν ἦταν ἐπίγειος ἄνθρωπος. Πόσους πειρασμοὺς ὑπέστη καὶ σὲ ποῖα χώρα, ὅπου δὲν ὑπῆρχε ἵχνος εὐσεβείας! Ἀλλὰ ὁ Θεὸς τῶν πατέρων του ἦταν μαζί του καὶ τὸν γλύτωσε ἀπὸ ὅλες τίς δοκιμασίες. Καὶ τώρα

65. Ψαλμ. 72, 22-23.

66. Α' Κορ. 15, 58.

Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν. Καὶ ἡμεῖς τοίνυν ἐπιγινόντες τὰ ἑαυτῶν μέτρα, ἀγωνισώμεθα· μόλις γὰρ οὕτω δυνησόμεθα ἐκφυγεῖν τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ.

109. Ἐκράτησέ ποτε ὁ ἄρχων τῆς χώρας τινὰ τῆς κώμης τοῦ ἀβδᾶ Ποιμένος. Καὶ ἦλθον πάντες παρακαλοῦντες τὸν Γέροντα ἀπελθεῖν καὶ ἐκβαλεῖν αὐτόν. Ὁ δὲ εἶπεν· Ἐάσατέ με τρεῖς ἡμέρας, καὶ οὕτως ἔρχομαι. Ἡὔξατο οὖν ὁ ἀβδᾶς Ποιμὴν πρὸς Κύριον λέγων· Κύριε, μὴ δῶς μοι τὴν χάριν ταύτην, ἐπεὶ οὐκ ἀφίουσί με καθίσαι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. Ἦλθεν οὖν ὁ Γέρων παρακαλῶν τὸν ἄρχοντα. Ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν ἔφη· Περὶ ληστοῦ παρακαλεῖς, ἀβδᾶ; Ὁ δὲ Γέρων ἐχάρη ὅτι οὐκ ἐδέξατο τὴν χάριν παρ' αὐτοῦ.

110. Εἶπεν ὁ ἀβδᾶς Ποιμὴν ὅτι ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀβδᾶν Ἀλώνιον λέγων· Τί ἐστὶν ἐξουδένωσις; Καὶ εἶπεν ὁ Γέρων· Τὸ εἶναί σε ὑποκάτω τῶν ἀλόγων καὶ εἰδέναι ὅτι ἀκατάκριτά εἰσιν.

111. Ἐλεγεν ὁ ἀβδᾶς Ἰωσήφ ὅτι καθημένων ἡμῶν μετὰ τοῦ ἀβδᾶ Ποιμένου, ὠνόμασε τὸν ἀβδᾶν Ἀγάθωνα. Καὶ λέγομεν αὐτῷ· Νεώτερός ἐστι, καὶ διατί καλεῖς αὐτὸν ἀβδᾶν; Καὶ εἶπεν ὁ ἀβδᾶς Ποιμὴν ὅτι τὸ στόμα αὐτοῦ ἐποίησεν αὐτὸν καλεῖσθαι ἀβδᾶν.

112. Εἶπεν ὁ ἀβδᾶς Ποιμὴν ὅτι διὰ τοῦτο ἐν πολλοῖς πειρασμοῖς κείμεθα, ὅτι τὴν τάξιν καὶ τὰ ὀνόματα ἡμῶν οὐ φυλάσσομεν, καθὼς καὶ ἡ Γραφή λέγει. Οὐχ ὀρῶμεν τὴν γυναῖκα τὴν Χαναναίαν τὴν ὑποδεξαμένην τὸ ὄνομα αὐτῆς,

βρίσκεται μαζί μέ τούς πατέρες του στή Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν.

Καί μεῖς λοιπόν γνωρίζοντας τά μέτρα μας ἄς ἀγωνισθοῦμε· γιατί μόλις ἔτσι θά μπορέσουμε νά ἀποφύγουμε τὴν κρίση τοῦ Θεοῦ».

109. Κάποτε ὁ ἄρχοντας τῆς χώρας ἔβαλε στήν φυλακή κάποιον ἀπό τό χωριό τοῦ ἀβδᾶ Ποιμένου. Πῆγαν λοιπόν ὅλοι καὶ παρακαλοῦσαν τὸν Γέροντα νά πάει καὶ νά τὸν θγάλει. Κι ἐκεῖνος εἶπε· «Δῶστε μου διωρία τρεῖς μέρες καὶ μετὰ θά ρθῶ». Προσενχήθηκε κατόπιν ὁ ἀβδᾶς Ποιμὴν στόν Κύριο καὶ εἶπε· «Κύριε, μὴ μοῦ κάνεις τὴ χάρη αὐτή, γιατί δέν θά μέ ἀφήσουν νά μονάσω στόν τόπο αὐτόν».

Πῆγε μετὰ ὁ Γέροντας στόν ἄρχοντα καὶ τὸν παρακάλεσε. Ἐκεῖνος τοῦ εἶπε· «Γιὰ ληστή μέ παρακαλᾷς, ἀβδᾶ;» Καὶ ὁ Γέροντας χάρηκε πού δέν τοῦ ἔκανε τὴ χάρη.

* 110. Εἶπε ὁ ἀβδᾶς Ποιμὴν ὅτι ἀδελφὸς ρώτησε τὸν ἀβδᾶ Ἀλώνιο τί εἶναι ἐξουδένωση. Καὶ ὁ Γέροντας εἶπε· «Τὸ νά ᾽σαι πῶ κατὰ ἀπὸ τὰ ἄλογα ζῶα καὶ νά γνωρίζεις ὅτι αὐτὰ δέν θά κριθοῦν».

111. Εἶπε ὁ ἀβδᾶς Ἰωσήφ ὅτι καθὼς καθόμασταν μέ τὸν ἀβδᾶ Ποιμένα, ἀπεκάλεσε τὸν Ἀγάθωνα ἀβδᾶ. Καὶ τοῦ ᾽παμε· «Εἶναι νέος, γιατί τὸν ὀνομάζεις ἀβδᾶ;» Καὶ εἶπε ὁ ἀβδᾶς Ποιμὴν· «Τὸ στόμα του τὸν ἔκανε νά ἀποκαλεῖται ἀβδᾶς».

112. Εἶπε ὁ ἀβδᾶς Ποιμὴν· «Ἔχουμε πολλοὺς πειρασμούς, γιατί δέν ἀποδεχόμαστε τὴν τάξη στήν ὁποία εἴμαστε, καθὼς καὶ τὸ ὄνομά μας, ὅπως μᾶς λέει ἡ Γραφή. Δέν βλέπουμε τὴ γυναῖκα τὴ Χαναναία πού ἀποδέχθηκε τὸν χαρακτηρισμό πού τῆς ἔκανε ὁ Κύριος καὶ γι' αὐτό τὴν

ὅτι ἀνέπαυσεν αὐτήν ὁ Σωτὴρ; Καὶ πάλιν Ἀδигаία, ὅτι εἶπε τῷ Δαβὶδ ὅτι ἐν ἐμοί ἐστὶν ἡ ἁμαρτία, καὶ ἤκουσεν αὐτῆς καὶ ἠγάπησεν αὐτήν; Ἀδигаία πρόσωπον λαμβάνει τῆς ψυχῆς, καὶ Δαβὶδ τῆς θεότητος. Ἐὰν οὖν ἡ ψυχὴ ἐαυτὴν μέμνηται ἐνώπιον Κυρίου, ἀγαπᾷ αὐτήν ὁ Κύριος.

113. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Ποιμὴν· Μὴ μέτρει σεαυτὸν, ἀλλὰ κολλήθητι τῷ καλῶς ἀναστρεφομένῳ.

114. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀδβᾶν Ποιμένα· Τὰ ὑψηλὰ τί ἐστί; Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Τὸ δικαίωμα.

115. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Ποιμὴν ὅτι ὁ ἀδβᾶς Παφνούτιος μέγας ἦν καὶ ἔφυγεν εἰς τὰς μικρὰς λειτουργίας.

116. Εἶπε πάλιν ὅτι ἀδελφὸς οἰκῶν ἐν ἀδελφότητι ἠρώτησε τὸν ἀδβᾶν Βησσαρίωνα· Τί ποιήσω; Ὁ δὲ Γέρων εἶπεν αὐτῷ· Σιώπα καὶ μὴ μέτρει σεαυτὸν.

117. Εἶπε πάλιν ὅτι, ἐὰν σεαυτὸν εὐτελίσης, ἔξεις ἀνάπαυσιν εἰς οἶον δ' ἂν τόπον καθήσης.

67. Ματθ. 15, 21-28.

68. Α' Βασ. 25, 2-40. Ἡ Ἀδигаία σύζυγος τοῦ Καρμηλίτη ἄρχοντα Νάβαλ. Ὅταν ὁ Νάβαλ ἀρνήθηκε νὰ δώσει τρόφιμα στοὺς στρατιῶτες τοῦ Δαβὶδ, καὶ ὁ Δαβὶδ ὀργισμένος ἐτοιμαζόταν νὰ ἐπιτεθεῖ ἐναντίον του, ἡ Ἀδигаία ἔσωσε τὴν κατάστασιν μὲ τὴν φρόνησίν της ἀναλαμβάνοντας ὅλη τὴν εὐθύνη ἡ ἴδια.

69. Ἡ λ. λειτουργία στήν ἐκκλησιαστική-μοναστική πραγματικότητα ἔχει πολλαπλὴ σημασία, ἀπὸ τὰ διακονήματα καὶ τὸν μοναχικὸ κανόνα ἕως καὶ τὸ μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας.

Ὁ ὅρος “μικρὲς λειτουργίες”, ἐδῶ, θὰ λέγαμε ὅτι ἐκφράζει τὴν συμμετρία καὶ τὴν μεσότητα στήν ὅλη ἀσκησὴ καὶ ἐργασία τῆς μοναχικῆς ζωῆς. Συχνά

ἀνέπαυσε⁶⁷; Ἐπίσης τὴν Ἀδигаία⁶⁸ πού εἶπε στὸν Δαβὶδ: Ἐγὼ ἔφταιξα, καὶ ἐκεῖνος τὴν ἤκουσε καὶ τὴν ἀγάπησε;

Ἡ Ἀδигаία ἐκπροσωπεῖ τὴν ψυχὴ καὶ ὁ Δαβὶδ τὴν Θεότητα. Ἐὰν λοιπὸν ἡ ψυχὴ μεμνηθεῖ τὸν ἑαυτοῦ τῆς ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, ὁ Κύριος τὴν ἀγαπᾷ.

113. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Ποιμὴν: «Μὴν ἔχεις περὶ πολλοῦ τὸν ἑαυτοῦ σου, ἀλλὰ νὰ προσκολληθεῖς σὲ ἄνθρωπο πού ἡ ζωὴ του εἶναι σωστή».

114. Ἀδελφὸς ρώτησε τὸν ἀδβᾶ Ποιμένα: «Τὸ ὑψηλὸ φρόνημα τί εἶναι;» Καὶ ὁ Γέροντας τοῦ εἶπε: «Τὸ νὰ ὑπεραμύνεσαι τὸ δικίον σου».

115. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Ποιμὴν ὅτι ὁ ἀδβᾶς Παφνούτιος* ἦταν μέγας καὶ ἐντούτοις κατέφευγε στίς μικρὲς λειτουργίες⁶⁹.

116. Εἶπε ἐπίσης ὅτι ἀδελφός, πού ἀνῆκε σὲ κοινοβιακὴ ἀδελφότητα, ρώτησε τὸν ἀδβᾶ Βησσαρίωνα «τί νὰ κάνω;» Καὶ ὁ Γέροντας τοῦ εἶπε: «Νὰ τηρεῖς σιωπὴ καὶ νὰ μὴν ἔχεις περὶ πολλοῦ τὸν ἑαυτοῦ σου».

117. Εἶπε ἀκόμη: «Ἐὰν ταπεινῶνεις τὸν ἑαυτοῦ σου, θὰ ἔχεις ἀνάπαυσιν σ' ὅποιονδήποτε τόπο μονάσεις».

λέγεται ἀπὸ τοὺς Πατέρες ὅτι τὸ μέγεθος –εἴτε πρὸς τὴν ὑπερβολὴ εἴτε πρὸς τὴν ἔλλειψη– ἐνδέχεται νὰ προέρχεται ἀπὸ τοὺς δαίμονες. Ἐνῶ ἡ “βασιλικὴ ὁδός”, ὅρος πού ἐκφράζει στήν Ὀρθοδοξία τὴν μεσότητα, τὴν συμμετρίαν κατὰ περίπτωσιν, ἀπομακρύνει τὸν κίνδυνον τῶν παρεκκλίσεων καὶ ἐξασφαλίζει τὴν δεδαία πορεία καὶ κατάληξιν. (Βλ. Μ. Γερ. κεφ. Γ' Περί διακρίσεως, σελ. 108, ὑπόσημ. 74, καὶ ἀποφθ. 93, 170, 277 κ.ά.).

Ὁ ὅρος “μικρὲς λειτουργίες” σήμερον στὴν μοναστικὴν πραγματικότητα σημαίνει τίς Θεῖες Λειτουργίες πού τελοῦνται κάποιες φορές σὲ παρεκκλήσι μονῆς ἢ σκήτης μὲ ἀπλότητα, ἡσυχία καὶ συντομία. Ὅπωςδήποτε διαφαίνεται καὶ ἐδῶ κάποια ἐγγενὴς σχέση μὲ τὴν θέσιν τῶν ἀρχαίων ἀδβᾶδων.

118. Εἶπεν ὁ ἀδδᾱς Ποιμὴν ὅτι ἐὰν φθάσῃ ἄνθρωπος εἰς τὸ ῥητόν τοῦ ἀποστόλου, τὸ πάντα καθαρὰ τοῖς καθαροῖς, ὁρᾷ ἑαυτὸν ἐλάττωνα πάσης τῆς κτίσεως. Λέγει ὁ ἀδελφός· Πῶς δύναμαι ἑαυτὸν ἐλάττωνα τοῦ φονέως ἡγεῖσθαι; Λέγει ὁ Γέρων ὅτι, ἐὰν φθάσῃ ἄνθρωπος εἰς τὸ ῥητόν τοῦτο καὶ ἴδῃ ἄνθρωπον φονεύοντα, λέγει ὅτι ταύτην τὴν ἁμαρτίαν ἐποίησε μόνην οὗτος, ἐγὼ δὲ φονεύω καθ' ἐκάστην ἡμέραν.

119. Ἦτησεν ὁ ἀδελφός περὶ τοῦ αὐτοῦ ῥητοῦ τὸν ἀδδᾱν Ἀνούβ, ὡς ὅτι τάδε εἶπεν ὁ ἀδδᾱς Ποιμὴν. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀδδᾱς Ἀνούβ ὅτι ἐὰν φθάσῃ ἄνθρωπος εἰς τὸ ῥητόν τοῦτο καὶ ἴδῃ τὰ ὑστερήματα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ποιεῖ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ καταπιεῖν αὐτά. Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός· Ποία ἐστὶν ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ; Ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· Ἵνα πάντοτε καταμέμψηται ἑαυτόν.

120. Εἶπεν ὁ ἀδδᾱς Ποιμὴν ὅτι ἐὰν ἄνθρωπος ἑαυτὸν μέμψηται, καρτερεῖ πανταχοῦ.

121. Ἀδελφός εἶπε τῷ ἀδδᾱ Ποιμένι ὅτι, ἐὰν παραπέσω ἐν οἰκτρῷ παραπτώματι, κατεσθίει με ὁ λογισμός μου καὶ κατηγορεῖ, διατί παρέπεσας. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ἐν ᾗ ὥρᾳ ὑποπίπτει ἄνθρωπος σφάλματι εἶπη ἡμαρτον, πάραντα πέπνυται.

122. Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀδδᾱ Ποιμένους ὅτι οὐδέποτε ἤθελε δοῦναι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐπάνω ἄλλου Γέροντος, ἀλλὰ μᾶλλον κατὰ πάντα ἐπῆνει αὐτόν.

Με τὸ σύντομο αὐτὸ ἀλλὰ τόσο περιεκτικὸ ἀπόφθεγμα, πιθανόν ὁ ἀδδᾱς Ποιμὴν νὰ θέλει τελικὰ νὰ μᾶς πεῖ ὅτι ὁ ἀδδᾱς Παφνούτιος, ἂν καὶ ἦταν

118. Εἶπε ὁ ἀδδᾱς Ποιμὴν ὅτι, ἂν φτάσει ὁ ἄνθρωπος στὰ μέτρα πού ἀναφέρει ὁ ἀπόστολος Παῦλος «ὅλα εἶναι καθαρὰ γιὰ τοὺς καθαρούς»⁷⁰, θεωρεῖ τὸν ἑαυτό του κατώτερο ἀπὸ ὅλη τὴν κτίση. «Καὶ πῶς μπορῶ –ρωτᾷ ὁ ἀδελφός– νὰ θεωρήσω τὸν ἑαυτό μου χειρότερο ἀπὸ τὸν φονιά;» Καὶ ὁ Γέροντας ἀπαντᾷ: «Ἐὰν φτάσει ὁ ἄνθρωπος στὰ μέτρα πού ἀναφέρει τὸ ρητό αὐτό καὶ δεῖ κάποιον νὰ κάνει φόνο, λέει: αὐτὸς μόνο αὐτὴ τὴν ἁμαρτία ἔκανε, ἐνῶ ἐγὼ φονεύω καθημερινά».

119. Γιὰ τὸ ἴδιο ρητό ὁ ἀδελφός ζήτησε τὴ γνώμη τοῦ ἀδδᾱ Ἀνούβ, λέγοντας ὅτι ὁ ἀδδᾱς Ποιμὴν εἶπε τὸ καὶ τό. Καὶ ὁ ἀδδᾱς Ἀνούβ τοῦ λέει: «Ἐὰν φτάσει ὁ ἄνθρωπος στὰ μέτρα πού ἀναφέρει τὸ ρητό καὶ δεῖ τίς ἐλλείψεις τοῦ ἀδελφοῦ του, βάζει τὴν ἀρετὴ του νὰ τίς καταπιεῖ (τίς ἐλλείψεις)». «Καὶ ποιά εἶναι ἡ ἀρετὴ του στὴν περίπτωση αὐτή;» ρωτᾷ ὁ ἀδελφός. «Ἡ ἀρετὴ του εἶναι –ἀποκρίνεται ὁ Γέροντας– νὰ μέμφεται πάντοτε τὸν ἑαυτό του».

120. Εἶπε ὁ ἀδδᾱς Ποιμὴν: «Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος μέμφεται τὸν ἑαυτό του, μπορεῖ νὰ ζήσει μέ καρτερίαν παντοῦ».

121. Ἀδελφός εἶπε στὸν ἀδδᾱ Ποιμένα: «Ἐὰν πέσω σέ ἐλεεινὸ παράπτωμα, μέ κατατρῶει ὁ λογισμός μου κατηγορώντας με “πῶς ἔγινε καὶ ἔπεσες;”» Καὶ ὁ Γέροντας τοῦ λέει: «Ὅποια ὥρα πέσει ὁ ἄνθρωπος σέ κάποιο σφάλμα καὶ πεῖ “ἡμαρτον”, ἀμέσως παύει ὁ λογισμός».

122. Ἐλεγαν γιὰ τὸν ἀδδᾱ Ποιμένα ὅτι ποτὲ δὲν ἤθελε νὰ ἐκφράσει γνώμη πάνω στὴ γνώμη ἄλλου Γέροντος, ἀλλὰ ἐπεδίωκε γενικά νὰ τὸν ἐπαινεῖ.

⁷⁰ “μέγας”, προτιμοῦσε τὰ ταπεινά.

70. Τίτ. 1, 15.

123. Ἐλεγον ὅτι εἰ ἤρχοντό τινες πρὸς τὸν ἀδβᾶν Ποιμένα, ἀπέστελλεν αὐτοὺς πρὸς τὸν ἀδβᾶν Ἀνούδ πρῶτον, ὅτι αὐτὸς μείζων ἦν τοῖς ἔτεσιν. Ὁ δὲ ἀδβᾶς Ἀνούδ ἔλεγεν αὐτοῖς· Πρὸς τὸν ἀδελφόν μου Ποιμένα ὑπάγετε, ὅτι αὐτὸς τὸ χάρισμα τοῦ λόγου ἔχει. Εἰ δὲ ἐκάθητο ἐκεῖ ὁ ἀδβᾶς Ἀνούδ ἐγγὺς τοῦ ἀδβᾶ Ποιμένος, οὐκ ἐλάλει ὅλως ὁ ἀδβᾶς Ποιμὴν παρόντος αὐτοῦ.

124. Ἀδελφὸς ἐκάθητο ἔξω τῆς κώμης ἑαυτοῦ. Καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη οὐκ ἀνέβη εἰς τὴν κώμην· καὶ ἔλεγε τοῖς ἀδελφοῖς· Ἴδου πόσα ἔτη ἔχω καὶ οὐκ ἀνέβην καθάπαξ εἰς τὴν κώμην, καὶ ὑμεῖς ἀναβαίνετε. Εἶπον δὲ τῷ ἀδβᾶ Ποιμένι περὶ αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν ὁ Γέρων· Ἐγὼ εἰ ἤμην, ἀνέβαινον τὴν νύκτα καὶ ἐκύκλουν τὴν κώμην, ἵνα μὴ καυχᾶται ὁ λογισμὸς μου ὡς μὴ ἀναβαίνοντός μου.

125. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Ποιμὴν· Ἄνθρωπος δεῖται τῆς ταπεινοφροσύνης καὶ τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ διὰ παντός, ὥσπερ τῆς πνοῆς τῆς ἐκπορευομένης διὰ τῆς ῥινὸς αὐτοῦ.

126. Ἠρωτήθη ὁ ἀδβᾶς Ποιμὴν ὑπὸ ἀδελφοῦ· Πῶς ὀφείλω εἶναι ἐν τῷ τόπῳ ᾧ κατοικῶ; Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ἐχε φρόνημα παροίκου, ὅπου ἐὰν κατοικῇς, ἵνα μὴ ζητήσης τὸν λόγον σου ἐμπροσθεν ἔχειν, καὶ ἀναπαύῃ.

127. Εἶπε πάλιν· Τὸ ῥῆναι ἑαυτὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ

71. Ὁ ἀδβᾶς Ἀνούδ ἦταν ὁ πρωτότοκος τῶν ἐπτά (φυσικῶν) ἀδελφῶν πού μόναζαν μαζί. Βλ. Μ. Γερ. τ. Α', σελ. 462-3.

72. Ὁ ξένος, πού εἶναι προσωρινός κάτοικος μιᾶς χώρας, δέν λαμβάνει

123. Ἐλεγαν ὅτι ἐὰν ἔρχονταν κάποιοι στὸν ἀδβᾶ Ποιμένα, τοὺς ἔστελνε στὸν ἀδβᾶ Ἀνούδ πρῶτα, γιατί αὐτὸς ἦταν μεγαλύτερός του στήν ἡλικία⁷¹. Καὶ ὁ ἀδβᾶς Ἀνούδ τοὺς ἔλεγε: «Στὸν ἀδβᾶ Ποιμένα, τὸν ἀδελφό μου, πηγαίνετε, γιατί αὐτὸς ἔχει τὸ χάρισμα τοῦ λόγου». Καὶ ἂν ἔμενε ἐκεῖ ὁ ἀδβᾶς Ἀνούδ, κοντὰ στὸν ἀδβᾶ Ποιμένα, δέν μιλοῦσε καθόλου ὁ ἀδβᾶς Ποιμὴν ὅσο ἦταν παρὼν ἐκεῖνος.

124. Κάποιος ἀδελφὸς μόναζε ἔξω ἀπὸ τὸ χωριό του καὶ γιὰ πολλὰ χρόνια δέν πῆγε στό χωριό του. Καὶ ἔλεγε στοὺς ἄλλους μοναχοὺς: «Νά, πόσα χρόνια ἔχω ἐδῶ καὶ δέν πῆγα οὔτε μιὰ φορά στό χωριό, ἐνῶ ἐσεῖς πηγαίνετε».

Ἀνέφεραν στὸν ἀδβᾶ Ποιμένα γι' αὐτόν· καὶ εἶπε ὁ Γέροντας: «Ἐγὼ ἂν ἤμουν, θά πήγαينا τὴ νύκτα καὶ θά ἔφερνα ἓνα γύρο τὸ χωριό, γιὰ νά μὴν καυχιέται ὁ λογισμὸς μου πὼς τάχα δέν πηγαίνω».

125. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Ποιμὴν: «Ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τὴν ταπεινοφροσύνη καὶ τὸν φόβο τοῦ Θεοῦ ὅλη τὴν ὥρα, ὅπως συμβαίνει μέ τὴν ἀναπνοή ἀπὸ τὴ μύτη του».

126. Ρώτησε ἀδελφὸς τὸν ἀδβᾶ Ποιμένα: «Πῶς ὀφείλω νά εἶμαι στὸν τόπο πού κατοικῶ;» Καὶ ὁ Γέροντας τοῦ λέει: «Νά ἔχεις φρόνημα ξένου⁷² ὅπου κι ἂν κατοικεῖς, γιὰ νά μὴ ζητᾷς νά προβάλλεται ὁ λόγος σου ἐνώπιον ὄλων, καὶ θά εἶσαι ἀναπαυμένος».

127. Εἶπε ἐπίσης: «Τὸ νά εἶναι παραδομένος κανεῖς στὸν Θεό μέ ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη, τὸ νά μὴν ἔχει περὶ

μέρος στὰ κοινὰ ὅπως οἱ πολῖτες τῆς χώρας· τὰ δικαιώματά του εἶναι περιορισμένα.

τὸ μὴ ἑαυτὸν μετρεῖν καὶ τὸ θάλλειν ὀπίσω αὐτοῦ τὸ ἴδιον θέλημα ἐργαλεῖά εἰσι τῆς ψυχῆς.

128. Ἀδελφὸς ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων· Ἀδδᾶ, τί με δεῖ προσέχειν καθεζόμενον ἐν τῷ κελλίῳ; Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ἐγὼ τέως ἄνθρωπός εἰμι, ἐν θάθει δορυφόρου ὧν ἕως τραχήλου καὶ φορτίον θαστάζων εἰς τὸν αὐχένα καὶ πρὸς τὸν Θεὸν κράζων· ἐλέησόν με.

129. Εἶπεν ὁ ἀδδᾶς Ποιμὴν ὅτι εἶπεν ὁ μακάριος ἀδδᾶς Ἀντώνιος ὅτι ἡ μεγάλη δυναστεία τοῦ ἀνθρώπου ἐστίν, ἵνα ἐπάνω αὐτοῦ θάλλῃ τὸ ἴδιον σφάλμα ἐνώπιον Κυρίου καὶ προσδοκῇ πειρασμὸν ἕως ἐσχάτης ἀναπνοῆς.

130. Εἶπε πάλιν μετὰ στεναγμῶν· Πᾶσαι αἱ ἀρεταὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦτον εἰσῆλθον παρὰ μίαν ἀρετὴν, καὶ ἐκτὸς αὐτῆς κόπῳ ἴσταται ἄνθρωπος. Ἠρώτησαν οὖν αὐτὸν ποία ἐστί, καὶ εἶπεν· Ἵνα ἄνθρωπος μέμψῃται ἑαυτόν.

131. Ἀδελφὸς παρέβαλε τῷ ἀδδᾶ Ποιμένι καὶ λέγει αὐτῷ· Τί ποιήσω; Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ὑπαγε πλησίασον μετὰ τοῦ λέγοντος τί θέλω ἐγώ, καὶ ἔξεις ἀνάπαυσιν.

132. Εἶπε πάλιν ὅτι ἔλεγεν ὁ ἀδδᾶς Θεωνᾶς ὅτι κἂν κερδοῇ τις ἀρετὴν, ὁ Θεὸς οὐ παρέχει αὐτῷ τὴν χάριν· οἶδε γὰρ ὅτι οὐκ ἦν πιστὸς τοῦ ἰδίου καμάτου, ἀλλ' ἐὰν ἀπέλθῃ πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, τότε παραμένει αὐτῷ.

73. Ἡ: "τί θέλω ἐγώ;" μέ τὴν ἔννοια "τίς ψηφίζει με;" (= ποῖός με ὑπολογίζει;) ἔχει πιάσει δηλαδή τὴν ταπεινώσει στὴ βάση της καὶ δὲν ἀποβλέπει

πολλοῦ τὸν ἑαυτοῦ καὶ τὸ νὰ παραιτεῖται ἀπὸ τὸ θέλημα του, αὐτὰ εἶναι ἐργαλεῖα τῆς ψυχῆς.

128. Ἀδελφὸς ρώτησε τὸν ἴδιο ἀδδᾶ: «Ἀδδᾶ, τί πρέπει νὰ προσέχω ὅταν "ἡσυχάζω" στό κελί;» Καί τοῦ λέει ὁ Γέροντας: «Ἐγὼ πάντως εἶμαι ἓνας ἄνθρωπος θυθισμένος σέ βρωμερὴ λάσπη ὥς τὸ λαιμό, μέ φορτίο βαρὺ στό σῆδερό, καὶ κρᾶζω στόν Θεό: ἐλέησέ με».

129. Εἶπε ὁ ἀδδᾶς Ποιμὴν ὅτι ὁ μακάριος ἀδδᾶς Ἀντώνιος ἔλεγε: «Ἡ μεγάλη δύναμη τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τὸ νὰ ἀναλαμβάνει τὴν εὐθύνη τῶν σφαλμάτων τοῦ ἐνώπιον τοῦ Κυρίου καὶ νὰ ἀναμένει πειρασμό μέχρι τελευταίας τοῦ ἀναπνοῆς».

130. Εἶπε ἀκόμη στενάζοντας: «Ὅλες οἱ ἀρετές ἤρθαν σ' αὐτὸ τὸ σπίτι ἐκτὸς μιᾶς· καὶ χωρὶς αὐτὴν δύσκολα στέκεται ὁ ἄνθρωπος». Τὸν ρώτησαν ἀμέσως: «Ποία εἶναι;» καὶ ἀποκρίθηκε «τὸ νὰ μέμφεται ὁ ἄνθρωπος τὸν ἑαυτό του».

131. Ἀδελφὸς ἐπισκέφθηκε τὸν ἀδδᾶ Ποιμένα καὶ τὸν ρώτησε: «Τί νὰ κάνω;» Ὁ Γέροντας τοῦ λέει: «Πήγαινε καὶ ζῆσε κοντὰ σ' αὐτόν πού λέει "θά κάνεις αὐτό πού λέω ἐγώ"⁷³ καὶ θά βρεῖς ἀνάπαυση».

132. Εἶπε ἐπίσης ὅτι ἔλεγε ὁ ἀδδᾶς Θεωνᾶς: Κι ἂν ἀποκτήσει κανεὶς μιὰ ἀρετὴ, ὁ Θεὸς δὲν τοῦ δίνει τὴ χάρη του. Γιατί ξέρει ὅτι δὲν διαφυλάσσει τὸν καρπὸ τοῦ κόπου του. Ἐνῶ ἂν πάει καὶ μείνει κοντὰ σέ ἀδελφὸ του, θά τὸν κρατήσῃ τότε (ἐν. διὰ τῆς ὑπακοῆς).

σέ ἀναγνώριση, ὁπότε θά τὸν μιμηθεῖ καὶ ὁ ὑποτακτικός.

133. Εἶπε πάλιν· Μὴ πληρώσης τὸ θέλημά σου· ἀναγκαῖον δέ ἐστι μᾶλλον ταπεινῶσαι ἑαυτὸν τῷ ἀδελφῷ σου.

134. Εἶπε πάλιν· Ἄνθρωπος ἐὰν τὴν τάξιν αὐτοῦ φυλάσσει, οὐ ταράσσεται.

135. Εἶπε πάλιν· Ὁ ἐώρακεν ἄνθρωπος καὶ οὐκ ἐφύλαξε, πῶς τὸν πλησίον αὐτοῦ δύναται διδάξαι;

136. Εἶπε πάλιν· Ἄνθρωπος συνοικῶν τῷ πλησίον αὐτοῦ ὀφείλει εἶναι ὡς στήλη λιθίνη· ὑβριζόμενος καὶ μὴ ὀργιζόμενος, δοξαζόμενος καὶ μὴ ἐπαιρόμενος.

137. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Ποιμὴν· Ἐγὼ λέγω ὅτι εἰς τὸν τόπον, ὅπου θάλλεται ὁ σατανᾶς, ἐκεῖ θάλλομαι.

138. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀδβᾶν Ποιμένα λέγων· Ἀδελφοὶ οἰκοῦσι μετ' ἐμοῦ· θέλεις κελεύσω αὐτοῖς; Λέγει ὁ Γέρον· Οὐχί, ἀλλὰ ποιήσον πρῶτον τὸ ἔργον· καὶ ἐὰν θέλουσι ζῆν, ἑαυτοὺς βλέπουνσι. Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός· Θέλουνσι καὶ αὐτοί, πάτερ, ἵνα κελεύσω αὐτοῖς. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρον· Μὴ, ἀλλὰ γενοῦ αὐτοῖς τύπος καὶ μὴ νομοθεσία.

139. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Ποιμὴν· Ἐὰν παραβάλῃ σοι ἀδελ-

74. Ἡ: μπροστά στὸν ἀδελφό σου.

75. Ἡ τάξι τοῦ μοναχοῦ εἶναι τὸ ὅλο πρόγραμμα τοῦ νυχθημέρου στὸ κελί του καὶ οἱ ἀκολουθίες στὸν (Καθολικό) ναό. Ἀλλὰ μπορεῖ νά ἐννοεῖ ἐδῶ

133. Εἶπε πάλι: «Νά μήν κάνεις τὸ θέλημά σου. Ἀνάγκη εἶναι νά ταπεινώνεις τὸν ἑαυτό σου γιὰ χάρη τοῦ ἀδελφοῦ σου⁷⁴».

134. Εἶπε πάλι: «Ἄν ὁ ἄνθρωπος κρατάει τὴν τάξη⁷⁵ του, δέν πέφτει σέ ταραχή».

135. Εἶπε ἐπίσης: «Αὐτό πού γνωρίζει ἓνας ἄνθρωπος καὶ πού δέν τό τήρησε πῶς μπορεῖ νά τό διδάξει στὸν ἄλλον;»

136. Εἶπε ἀκόμη: «Ὁ ἄνθρωπος πού συγκατοικεῖ μέ ἄλλον, πρέπει νά εἶναι σάν πέτρινη στήλη· νά κακολογεῖται καὶ νά μὴν ὀργίζεται, νά δοξάζεται καὶ νά μὴν ὑπερηφανεύεται».

137. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Ποιμὴν: «Ἐγὼ λέω ὅτι ἐκεῖ πού θά βάλουν τὸν σατανᾶ, ἐκεῖ θά βάλουν κι ἐμένα».

138. Ἀδελφός ρώτησε τὸν ἀδβᾶ Ποιμένα: «Κάποιοι ἀδελφοὶ κατοικοῦν μαζί μου. Ἐγκρίνεις νά τοὺς δίνω ἐντολές;» Ὁ Γέροντας εἶπε: «Ὁχι. Κάνε πρῶτα τὸ ἔργο τῆς μοναχικῆς ζωῆς. Καὶ ἐὰν θέλουν νά ζήσουν κατὰ Θεόν, θά παρακολουθοῦν τὸν ἑαυτό τους».

«Τὸ θέλουν καὶ οἱ ἴδιοι, πάτερ –λέει ὁ ἀδελφός– νά τοὺς δίνω ἐντολές». «Μὴν τό κάνεις αὐτό –συνιστᾷ ὁ Γέροντας– ἀλλὰ γίνε ὑπόδειγμα σ' αὐτούς καὶ ὄχι νομοθέτης».

139. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Ποιμὴν: «Ἐὰν σέ ἐπισκεφθεῖ ἓνας

καὶ τὴν ἱεραρχικὴ τάξη· δηλαδή ὁ μοναχὸς νά φροντίζει νά μένει στήν ταπεινὴ θέση του καὶ νά μὴν ἐπιδιώκει τὰ τῶν ἀνωτέρων (πρβλ. ἀπόφθ. 194).

φός, καὶ ἴδῃς ἑαυτὸν μὴ ὠφελούμενον ἐν τῇ εἰσόδῳ αὐτοῦ, ζήτησον ἐν τῇ διανοίᾳ σου καὶ μάθε ποῖος ἦν ὁ λογισμός, ὃν εἶχες πρὸ τῆς εἰσόδου αὐτοῦ, καὶ τότε γνώσῃ τίς ἡ αἰτία τῆς ἀνωφελείας. Ἐὰν δὲ τοῦτο ποιήσῃς μετὰ ταπεινοφροσύνης καὶ ἐννοίας, ἔσῃ ἄμεμπος ἀπὸ τοῦ πλησίον σου βαστάζων τὰ ἑαυτοῦ ἐλαττώματα. Ἐὰν γὰρ μετὰ εὐλαθείας ποιήσῃς ἄνθρωπος τὸ κάθισμα αὐτοῦ, οὐ μὴ πταίῃ· ὁ γὰρ Θεὸς ἐνώπιον αὐτοῦ ἐστίν. Ὡς δὲ ἐγὼ ὁρῶ, ἐκ ταύτης τῆς καθέδρας κτᾶται ἄνθρωπος τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ.

140. Εἶπε πάλιν· Διὰ τοῦτο ἐν τοσοῦτῳ καμάτῳ ἐσμέν, ὅτι οὐ συλλαμβάνομεν τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὃν ἡ Γραφή ἐτύπωσεν ἡμᾶς δέχεσθαι. Ἡ οὐχ ὁρῶμεν τὴν γυναῖκα τὴν Χαναναίαν, ἥτις ἠκολούθησε τῷ Σωτῆρι κρίζουσα καὶ παρακαλοῦσα ἰαθῆναι τὴν θυγατέρα αὐτῆς; Καὶ ἀπεδέξατο αὐτὴν ὁ Σωτὴρ καὶ ἀνέπαυσεν.

141. Εἶπε πάλιν ὅτι καθεζομένων Γερόντων ποτὲ καὶ ἐσθιόντων, ἵστατο ὑπηρετῶν ὁ ἀδελφὸς Ἀλώνιος, καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐπήνεσαν· ὁ δὲ τὸ σύνολον οὐκ ἀπεκρίθη. Λέγει οὖν τις αὐτῷ κατ' ἰδίαν· Διατί οὐκ ἀπεκρίθης τοῖς Γέρονσιν ἐπαινέσασί σε; Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς Ἀλώνιος· Εἰ ἀπεκρίθην αὐτοῖς, εὐρισκόμην καταδεξάμενος τὸν ἔπαινον.

142. Εἶπε πάλιν· Ἡ γῆ ἣ ἐνετείλατο Κύριος θυσίαν ποιεῖν, αὕτη ἐστὶν ἡ ταπεινοφροσύνη.

ἀδελφός καὶ δεῖς ὅτι δὲν ὠφελεῖσαι μέ τὴν ἐπίσκεψή του, ψάξε νὰ θυμηθεῖς ποιὸν λογισμό εἶχες πρὶν μπεῖ στό κελί σου, καὶ τότε θά καταλάβεις γιατί δὲν ὠφελεῖσαι. Καί ἂν αὐτό τό κάνεις μέ ταπείνωση καὶ συνειδητά, θά εἶσαι ἄμεμπος πρὸς τὸν πλησίον σου, βαστάζοντας τά δικά σου ἐλαττώματα.

Ἄν ὁ ἄνθρωπος μέ εὐλάβεια μένει στό κελί του, δὲν θά παραπατήσῃ, γιατί ὁ Θεὸς εἶναι ἐνώπιόν του. Καί ὅπως ἐγὼ βλέπω, ἀπὸ τέτοια διαμονή ἀποκτᾶ ὁ ἄνθρωπος τὸν φόβο τοῦ Θεοῦ.

140. Εἶπε πάλιν· «Γι' αὐτό αἰσθανόμαστε τόσο μεγάλο κόπο, γιατί δὲν ἀποδεχόμαστε τὸν ἀδελφὸ μας κατὰ τὰ ὑποδείγματα πού μᾶς ἔδωσε ἡ ἁγία Γραφή νὰ τὸν δεχόμαστε. Μήπως δὲν βλέπουμε τὴν γυναῖκα τὴν Χαναναία ἣ ὁποία ἀκολούθησε τὸν Σωτῆρα κρίζοντας καὶ παρακαλώντας νὰ θεραπευθεῖ ἡ θυγατέρα της; Καὶ ὁ Σωτὴρ τὴν ἀποδέχθηκε καὶ τῆς ἐκπλήρωσε τὴν ἐπιθυμία;»⁷⁶

141. Εἶπε πάλιν ὅτι κάποτε πού οἱ Γέροντες καθισμένοι στὴν τράπεζα ἔτρωγαν, ἔμενε ἐκεῖ καὶ τοὺς διακονοῦσε ὁ ἀδελφὸς Ἀλώνιος. Ὅταν τὸν εἶδαν, εἶπαν ἐπαινετικά λόγια γι' αὐτόν, ἀλλὰ ἐκεῖνος δὲν ἀποκρίθηκε καθόλου. Τοῦ 'πε μετὰ ἰδιαιτέρως κάποιος ἀπὸ τοὺς Γέροντες· «Γιατί δὲν εἶπες κάτι στοὺς Γέροντες πού σέ ἐπαίνεσαν;» «Ἐάν θά μιλοῦσα –τοῦ εἶπε ὁ ἀδελφὸς Ἀλώνιος– θά σήμαινε ὅτι δέχθηκα τὸν ἔπαινο».

142. Εἶπε ἐπίσης· «Ἡ γῆ στὴν ὁποία ἔδωσε ἐντολή ὁ Κύριος νὰ γίνηται ἡ θυσία, εἶναι ἡ ταπεινοφροσύνη»⁷⁷.

76. Ματθ. 15, 22-28.

77. Ψαλμ. 50, 18-19.

143. Ἦν τις λεγόμενος ἀβδᾶς Παμβῶ. Καὶ περὶ τούτου λέγεται ὅτι τρία ἔτη ἔμεινεν αἰτούμενος τὸν Θεὸν καὶ λέγων· Κύριε, μὴ δοξάσης με ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ οὕτως ἐδόξασεν αὐτὸν ὁ Θεός, ὥστε μὴ δύνασθαι τινα ἀτενίσαι καὶ ἰδεῖν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐκ τῆς δόξης ἣν εἶχεν.

144. Διηγῆσατο ὁ ἀβδᾶς Πέτρος λέγων ὅτι· Ἀπήλθομεν ἐπτὰ ἀναχωρηταὶ πρὸς τὸν ἀβδᾶν Σισόην οἰκοῦντα ἐν τῷ Κλύσματι, παρακαλοῦντες αὐτὸν εἰπεῖν ἡμῖν λόγον. Καὶ εἶπε· Συγχωρήσατέ μοι, ἰδιώτης ἄνθρωπός εἰμι, ἀλλὰ παρέβαλον πρὸς τὸν ἀβδᾶν Ὡρ καὶ τὸν ἀβδᾶν Ἀθρέ. Ἦν δὲ ἐν ἀσθενείᾳ ὁ ἀβδᾶς Ὡρ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη. Καὶ ἔβαλον αὐτοῖς μετάνοιαν εἰπεῖν μοι λόγον. Καὶ εἶπεν ὁ ἀβδᾶς Ὡρ· Τί ἔχω εἰπεῖν σοι; Ἀπελθε καὶ ὁ βλέπεις ποίησον· ὁ Θεὸς ἐκείνου ἐστί, τοῦ πλεονεκτοῦντος, ἥτοι διαζομένου ἑαυτὸν εἰς πάντα. Οὐκ ἦσαν δὲ ἀπὸ μιᾶς ἐνορίας ὁ ἀβδᾶς Ὡρ καὶ ὁ ἀβδᾶς Ἀθρέ. Ἐγένετο δὲ μεγάλη εἰρήνη μεταξύ αὐτῶν, ἕως ἐξηλθον ἀπὸ τοῦ σώματος· ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ὑπακοή τοῦ ἀβδᾶ Ἀθρέ καὶ ἡ ταπεινοφροσύνη τοῦ ἀβδᾶ Ὡρ.

Ἐποίησα δὲ ὀλίγας ἡμέρας ἀνιχνεύων αὐτούς. Καὶ εἶδον μέγα θαῦμα, ὃ ἐποίησεν ὁ ἀβδᾶς Ἀθρέ. Ἦνεγκεν αὐτῷ τις μικρὸν ὀψάριον, καὶ ἡβουλήθη αὐτὸ ποιῆσαι ὁ ἀβδᾶς Ἀθρέ τῷ Γέροντι. Εἶχε δὲ τὴν μάχαιραν κόπτων τὸ ὀψάριον, καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν ὁ ἀβδᾶς Ὡρ, καὶ ἀφῆκε τὴν μάχαιραν μέσον τοῦ ὀψαρίου καὶ οὐκ ἔκοψε τὸ ἐπίλοιπον. Καὶ ἐθαύμασα τὴν μεγάλην ὑπακοὴν αὐτοῦ, διότι οὐκ εἶπε· Μακροθύ-

78. Ὅρισμένοι κώδικες γράφουν τὸ ὄνομα Πιστός καὶ ἄλλοι τὸ ὄνομα Πέτρος. Ἀκολουθήσαμε τὴν ἀρχαιότερη γραφή.

143. Ἦταν κάποιος πού τόν ἔλεγαν ἀβδᾶ Παμβῶ*. Γι' αὐτόν λοιπόν λένε ὅτι ἐπὶ τρία χρόνια παρακαλοῦσε συνεχῶς τὸν Θεό καὶ ἔλεγε: «Κύριε, μὴ μοῦ δώσεις δόξα πάνω στήν γῆ». Καὶ τόσο πολὺ τόν δόξασε ὁ Θεός, ὥστε νά μὴ μπορεῖ κανεὶς νά ἀντικρύσει καὶ νά δεῖ τὸ πρόσωπό του ἀπὸ τὴ λαμπρότητα πού εἶχε.

144. «Ἐπτὰ ἀναχωρητές –διηγῆθηκε ὁ ἀβδᾶς Πέτρος⁷⁸– πήγαμε στὸν ἀβδᾶ Σισόη*, ὅταν κατοικοῦσε στό Κλύσμα, καὶ τόν παρακαλέσαμε νά μᾶς πεῖ ἕναν λόγο. Καὶ μᾶς εἶπε: “Συγχωρήστε με, ἐγὼ εἶμαι ἀγράμματος ἄνθρωπος· ἀλλὰ πῆγα κάποτε στὸν ἀβδᾶ Ὡρ καὶ στὸν ἀβδᾶ Ἀθρέ.

Ὁ ἀβδᾶς Ὡρ ἦταν ἄρρωστος δεκαοκτὼ χρόνια. Τοὺς ἔβαλα λοιπόν μετάνοια, γιὰ νά μοῦ ποῦν ἕναν λόγο. Καὶ εἶπε ὁ ἀβδᾶς Ὡρ: Τί μπορῶ νά σοῦ πῶ; Πῆγαινε καὶ κάνε αὐτό πού βλέπεις. Ὁ Θεός εἶναι μέ τὸ μέρος ἐκείνου πού ἐπιζητεῖ τὰ περισσότερα⁷⁹, δηλαδή μ' αὐτόν πού διάζει τὸν ἑαυτό του σέ ὅλα.

Δέν ἦσαν ἀπὸ τὴν ἴδια περιοχὴ ὁ ἀβδᾶς Ὡρ καὶ ὁ ἀβδᾶς Ἀθρέ. Καὶ ἔζησαν μέ θαυμαστὴ εἰρήνη μεταξύ τους, ἕωςότου ἔφυγαν ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτό. Γιατί ἦταν μεγάλη ἡ ὑπακοή τοῦ ἀβδᾶ Ἀθρέ καὶ ἡ ταπεινοφροσύνη τοῦ ἀβδᾶ Ὡρ.

Ἐμεινα λίγες μέρες λοιπόν παρακολουθώντας τὴ ζωὴ τους καὶ εἶδα κάτι πολὺ θαυμαστό, πού ἔκανε ὁ ἀβδᾶς Ἀθρέ. Κάποιος τοῦ εἶχε φέρεῖ ἕνα μικρὸ ψάρι καὶ θέλησε νά τὸ μαγειρέψει ὁ ἀβδᾶς Ἀθρέ γιὰ τὸν Γέροντα. Τὴν ὥρα πού ἔκοβε τὸ ψάρι μέ τὸ μαχαίρι, τὸν φώναξε ὁ ἀβδᾶς Ὡρ· παράτησε τὸ μαχαίρι στό μέσον τοῦ ψαριοῦ καὶ δέν ἔκοψε τὸ ὑπόλοιπο. Θαύμασα τὴν μεγάλη ὑπακοή του, γιατί δέν

79. Ματθ. 13, 12.

μησον, ἕως κόψω τὸ ὀψάριον. Εἶπον δὲ τῷ ἁβδᾶ Ἀθρέ· Ποῦ εὗρες τὴν ὑπακοὴν ταύτην; Καὶ εἶπέ μοι· Οὐκ ἔστιν ἐμῇ, ἀλλὰ τοῦ Γέροντός ἐστι.

Καὶ ἔλαβέ με λέγων· Δεῦρο βλέπε τὴν ὑπακοὴν αὐτοῦ. Καὶ ἔψησε τὸ ὀψάριον καὶ ἠφάνισεν αὐτὸ θέλων καὶ παρέθηκε τῷ Γέροντι καὶ ἔφαγε μηδὲν λαλήσας. Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Καλὸν ἐστὶ, Γέρον; Καὶ ἀπεκρίθη· Καλὸν ἐστὶ πάννυ. Μετὰ ταῦτα ἠνεγκεν αὐτῷ καλὸν σφόδρα. Καὶ εἶπεν· Ἠφάνισα αὐτό, Γέρον. Καὶ ἀπεκρίθη λέγων· Ναί, ἠφάνισας αὐτὸ μικρόν. Καὶ εἶπέ μοι ὁ ἁβδᾶς Ἀθρέ· Οἶδας ὅτι ἡ ὑπακοὴ τοῦ Γέροντός ἐστι;

εἶπε· Περίμενε ὥσπου νὰ κόψω τὸ ψάρι. Καὶ εἶπα στὸν ἁβδᾶ Ἀθρέ· Ποῦ βρῆκες αὐτὴ τὴν ὑπακοή; Δέν εἶναι δική μου –μου εἶπε– τοῦ Γέροντα εἶναι.

Μέ πῆρε ἀπὸ τὸ χέρι καὶ μου λέει· Ἔλα νὰ δεῖς τὴν ὑπακοὴ τοῦ Γέροντα. Ἐψησε τὸ ψάρι, τὸ χάλασε λίγο ἐπίτηδες καὶ τὸ παρέθεσε στὸν Γέροντα· κι ἐκεῖνος τὸ ἔφαγε χωρὶς νὰ μιλήσει. Τὸν ρώτησε (ὁ ἁβδᾶς Ἀθρέ)· Εἶναι καλό, Γέροντα; Πολύ καλό, ἀποκρίθηκε. Κατόπιν τοῦ ἔφερε ἕνα μικρὸ κομμάτι πολὺ καλοψημένο καὶ τοῦ εἶπε· Τὸ χάλασα αὐτό, Γέροντα. Καὶ ἀποκρίθηκε ὁ Γέροντας· Ναί, τὸ χάλασες λίγο. Μοῦ λέει λοιπὸν ὁ ἁβδᾶς Ἀθρέ· Διαπίστωσης ὅτι ἡ ὑπακοὴ εἶναι τοῦ Γέροντα;

Καὶ ἐξῆλθον ἀπ' αὐτῶν. Καὶ εἴ τι εἶδον, ἐποίησα τὴν δύναμίν μου φυλάξαι. Ταῦτα εἶπε τοῖς ἀδελφοῖς ὁ ἀδδᾱς Σισόης.

Εἷς δὲ ἐξ ἡμῶν παρεκάλεσεν αὐτὸν λέγων· Ποίησον ἀγάπην, εἰπὲ ἡμῖν καὶ αὐτὸς ἓνα λόγον. Καὶ εἶπεν· Ὁ κατέχων τὸ ἀψήφιστον ἐν γνώσει, ἐπιτελεῖ πᾶσαν τὴν Γραφήν. Πάλιν ἕτερος ἐξ ἡμῶν εἶπεν αὐτῷ· Τί ἐστι ξενιτεία, πάτερ; Καὶ εἶπε· Σιωπῶ καὶ οὐκ ἔχω πρᾶγμα ἐν παντὶ τόπῳ, ὅπου ἐὰν ἀπέρχωμαι· καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ξενιτεία.

145. Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀδδᾱ Πέτρου καὶ τοῦ ἀδδᾱ Ἐπίμαχου ὅτι συμφοιτηταὶ ἦσαν εἰς Ῥαϊθῶ. Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐδιάσαντο αὐτοὺς ἐλθεῖν εἰς τὴν τράπεζαν τῶν Γερόντων. Καὶ μετὰ πολλοῦ κόπου ἀπῆλθεν ὁ ἀδδᾱς Πέτρος μόνος.

Καὶ ὡς ἀνέστησαν, λέγει αὐτῷ ὁ ἀδδᾱς Ἐπίμαχος· Πῶς ἐτόλμησας ἀπελθεῖν εἰς τὴν τράπεζαν τῶν Γερόντων; Ὁ δὲ ἀπεκρίθη· Εἰ ἐκάθισα μεθ' ὑμῶν, ὡς γέροντα οἱ ἀδελφοὶ ἔμελλον προτρέπεσθαι με εὐλογεῖν πρῶτον, καὶ ὡς μείζων ὑμῶν εἶχον εἶναι· νῦν δὲ ἀπελθὼν ἐγγὺς τῶν Πατέρων μικρότερος πάντων ἡμῶν καὶ ταπεινότερος τῷ λογισμῷ.

146. Εἶπεν ὁ ἀδδᾱς Πέτρος ὅτι οὐ δεῖ ἐπαίρεσθαι, ὅταν ὁ Κύριος ποιήσῃ τι δι' ἡμῶν, ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστεῖν, ὅτι κατηξιώθημεν προσκληθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. Τοῦτο δὲ ἐπὶ πάσης ἀρετῆς ἔλεγε συμφέρειν λογίζεσθαι.

Φύγαμε ἀπ' αὐτούς· καὶ ὅ,τι εἶδα κατέβαλα κάθε προσπάθεια νὰ τὰ τηρήσω". Αὐτὰ τὰ εἶπε στοὺς ἀδελφούς ὁ ἀδδᾱς Σισόης.

Ἐνας ἀπὸ μᾶς τὸν παρακάλεσε λέγοντας· "Κάνε ἀγάπη καὶ πές μας καὶ σύ ὁ ἴδιος ἓναν λόγο". Καὶ εἶπε· "Ὅποιος ἔχει συνειδητὰ τὴν ἀρετὴ νὰ μὴν ψηφίζει τὸν ἑαυτό του⁸⁰, ἐφαρμόζει ὅλη τὴν ἀγία Γραφή". Ἐνας δεύτερος ἀπὸ τῆ συντροφιά τὸν ρώτησε· "Τί εἶναι ἡ ξενιτεία, πάτερ;" Καὶ εἶπε ἐκεῖνος· "Ἀσκῶ τὴ σιωπὴ καὶ δέν ἔχω ἀνάμιξη ὅπου κι ἂν πάω. Αὕτη λοιπὸν εἶναι ἡ ξενιτεία".

145. Ἐλεγον γιὰ τὸν ἀδδᾱ Πέτρο καὶ τὸν ἀδδᾱ Ἐπίμαχο ὅτι ἦσαν συνασκητές στὴ Ῥαϊθῶ. Ὅταν γινόταν τράπεζα κάποια φορὰ στὴν ἐκκλησία, τοὺς διάσαν νὰ πᾶνε στὴν τράπεζα τῶν Γερόντων. Καὶ μὲ πολλή δυσκολία πῆγε ὁ ἀδδᾱς Πέτρος μόνος.

Ὅταν σηκώθηκαν ἀπὸ τὴν τράπεζα, τοῦ λέει ὁ ἀδδᾱς Ἐπίμαχος· «Πῶς τόλμησες νὰ πᾶς στὴν τράπεζα τῶν Γερόντων;» Κι ἐκεῖνος ἀποκρίθηκε· «Ἐὰν καθόμουν μαζί σας, οἱ ἀδελφοὶ θὰ μὲ προέτρεπαν ὡς γέροντα στὴν ἡλικία νὰ εὐλογήσω πρῶτος, καὶ θὰ ἦμουν σὰν ἀνώτερός σας. Ἐνῶ τώρα πού πῆγα κοντά στοὺς Πατέρες, ἦμουν μικρότερος ἀπ' ὅλους καὶ ταπεινότερος στὸν λογισμό».

146. Εἶπε ὁ ἀδδᾱς Πέτρος· «Δέν πρέπει νὰ ὑψηλοφρονοῦμε, ὅταν κάνει ὁ Κύριος κάτι δι' ἡμῶν, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ τὸν εὐχαριστοῦμε πού μᾶς ἀξίωσε νὰ εἴμαστε προσκαλεσμένοι του. Καὶ αὐτό –ἔλεγε– συμφέρεει νὰ τό σκεφτόμαστε γιὰ κάθε ἀρετῇ».

80. Τὸ ἀψήφιστον· Βλ. ἀπόφθ. 44, ὑπόσημ. 33, σελ. 44.

147. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Ποιμήν ὅτι ἔλεγεν ὁ ἀδβᾶς Παφνούτιος· Εἰς πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς τῶν Γερόντων δις τὸν μῆνα παρέβαλλον αὐτοῖς ἔχων ἀπ' αὐτῶν τὸ διάστημα μίλια δώδεκα. Καὶ πάντα λογισμὸν ἔλεγον αὐτοῖς, καὶ οὐδέν μοι ἕτερον ἔλεγον ἢ τοῦτο, ὅτι εἰς ὃν ἂν τόπον ἀπέλθῃς, μὴ μέτρει σεαυτόν, καὶ ἔσῃ ἀναπανόμενος.

148. Πέτρος ὁ τῶν Δίου πρεσβύτερος, εἴ ποτε ἠῤῃχετο μετὰ τινος, ἐπειδὴ διὰ τὴν ἱερωσύνην ἔμπροσθεν ἴστασθαι ἠναγκάζεται, τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἑαυτὸν ὀπίσω ἴστα ἐξομολογούμενος, ὥς εἰς τὸν βίον τοῦ ἀδβᾶ Ἀντωνίου γέγραπται. Καὶ τοῦτο ἐποίει μὴδένα λυπῶν.

149. Παρέβαλέ τις τῶν ἀδελφῶν πρὸς τὸν ἀδβᾶν Σισόην εἰς τὸ ὄρος τοῦ ἀδβᾶ Ἀντωνίου. Καὶ λαλούντων αὐτῶν ἔλεγε τῷ ἀδβᾶ Σισόῃ· Ἄρτι οὐκ ἔφθασας εἰς τὰ μέτρα τοῦ ἀδβᾶ Ἀντωνίου, πάτερ; Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Εἰ εἶχον ἓνα τῶν λογισμῶν τοῦ ἀδβᾶ Ἀντωνίου, ἐγενόμην ἂν ὅλος ὡς πῦρ· πλὴν οἶδα ἄνθρωπον ὅτι μετὰ καμάτου δύναται διατάσαι τὸν λογισμὸν αὐτοῦ.

150. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀδβᾶν Σισόην λέγων· Ὁρῶ ἑμαυτὸν ὅτι ἡ μνήμη τοῦ Θεοῦ παραμένει μοι. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Οὐκ ἔστι μέγα τὸ εἶναι τὸν λογισμὸν σου μετὰ τοῦ Θεοῦ· μέγα δέ ἐστι τὸ ἑαυτὸν ὁρᾶν ὑποκάτω πάσης τῆς κτίσεως. Τοῦτο γὰρ καὶ ὁ σωματικὸς κόπος ὁδηγεῖ εἰς τὸν τῆς ταπεινοφροσύνης τρόπον.

81. Τὸ ρωμαϊκὸ μίλι ἰσοῦται μέ 1535 μέτρα. Βλ. Μ. Γερ. τ. Β', σελ. 336, ὑποσημ. 34.

147. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Ποιμήν ὅτι ὁ ἀδβᾶς Παφνούτιος ἔλεγε· «Ὅσον καιρὸ ζοῦσαν οἱ Γέροντες, δυὸ φορές τὸν μῆνα τοὺς ἐπισκεπτόμουν, ἂν καὶ ἀπειχα ἀπ' αὐτοῦς ἀπόστασις δώδεκα μιλίων⁸¹. Τοὺς ἔλεγα κάθε λογισμό μου καὶ τίποτε ἄλλο δέν μέ συμβούλευαν παρὰ τοῦτο μόνο· σ' ὅποιον τόπο κι ἂν βρεθεῖς, μὴ μετρᾷς τὸν ἑαυτὸ σου⁸² καὶ θά εἶσαι ἀναπαινόμενος».

148. Ὁ Πέτρος ὁ πρεσβύτερος τῆς μονῆς Δίου, ὁσάκις προσευχόταν μαζί μέ κάποιον, ἀναγκαζόταν ὡς ἱερεὺς νά στέκεται μπροστά· ἀπὸ ταπεινοφροσύνης ὅμως τοποθετοῦσε τὸν ἑαυτὸ του μέ τὸν λογισμό πίσω, τὴν ὥρα πού ἔλεγε τίς εὐχές, ὅπως εἶναι γραμμένο στὸν βίο τοῦ ἀδβᾶ Ἀντωνίου. Καὶ κάνοντας αὐτό δέν γινόταν ἀφορμὴ λύπης σέ κανένα.

149. Κάποιος ἀδελφὸς πῆγε στὸν ἀδβᾶ Σισόη, στὸ ὄρος τοῦ ἀδβᾶ Ἀντωνίου. Καθὼς μιλοῦσαν, εἶπε στὸν ἀδβᾶ Σισόη· «Ἀκόμη δέν ἔφθασες στὰ μέτρα τοῦ ἀδβᾶ Ἀντωνίου, πάτερ;» «Ἄν εἶχα ἓναν ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς τοῦ ἀδβᾶ Ἀντωνίου –τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ Γέροντας– θά ἦμουν ὅλος μιά φωτιά. Ἀλλά γνωρίζω ἄνθρωπο πού μέ κόπο πολὺ μπορεῖ νά ἀντέξει τὸν λογισμό του».

150. Ἀδελφὸς ἀνέφερε στὸν ἀδβᾶ Σισόη τὸ ἑξῆς· «Βλέπω μέσα μου –εἶπε– νά ὑπάρχει πάντοτε ἡ μνήμη τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὁ Γέροντας τοῦ λέει· «Δέν εἶναι σπουδαῖο νά εἶναι ὁ λογισμὸς σου στὸν Θεό. Σπουδαῖο εἶναι νά βλέπεις τὸν ἑαυτὸ σου κατώτερο ἀπ' ὅλη τὴν κτίση. Γιατί αὐτό μαζί μέ τὸν σωματικὸ κόπο ὁδηγεῖ στὴ ζωὴ τῆς ταπεινοφροσύνης».

82. Βλ. σελ. 44, ὑποσημ. 33.

151. Παρέβαλόν τινες πρὸς τὸν ἀβδᾶν Σισόην ἀκοῦσαι παρ' αὐτοῦ λόγον, καὶ οὐδὲν αὐτοῖς ἐλάλησεν. Εἰς πάντα δὲ ἔλεγε· Συγχωρῆσατέ μοι. Ἰδόντες δὲ αὐτοῦ τὰ σπυρίδια, εἶπον τῷ μαθητῇ αὐτοῦ Ἀβραάμ· Τί ποιεῖτε τὰ σπυρίδια ταῦτα; Ὁ δὲ εἶπεν· Ὡδε κακεῖ ἀναλίσκομεν αὐτά. Ἀκούσας δὲ ὁ Γέρων εἶπε· Καὶ Σισόης ἐνθεν κακεῖθεν ἐσθίει. Οἱ δὲ ἀκούσαντες πάνν ὠφελήθησαν καὶ ἀπῆλθον μετὰ χαρᾶς οἰκοδομηθέντες εἰς τὴν ταπείνωσιν αὐτοῦ.

152. Τρεῖς Γέροντες παρέβαλον τῷ ἀβδᾶ Σισόῃ ἀκούοντες τὰ περὶ αὐτοῦ. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ πρῶτος· Πάτερ, πῶς δύναμαι σωθῆναι ἀπὸ τοῦ πυρίνου ποταμοῦ; Ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ. Λέγει αὐτῷ ὁ δεύτερος· Πάτερ, πῶς δύναμαι σωθῆναι ἀπὸ τοῦ θρυγμοῦ τῶν ὀδόντων καὶ ἐκ τοῦ σκώληκος τοῦ ἀκοιμήτου; Λέγει αὐτῷ ὁ τρίτος· Πάτερ, τί ποιήσω, ὅτι ἡ μνήμη τοῦ σκότους τοῦ ἐξωτέρου φονεύει με;

Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Γέρων εἶπεν αὐτοῖς· Ἐγὼ οὐδενὸς τούτων μέμνημαι· φιλεύσπλαγχνος γὰρ ὢν ὁ Θεός, ἐλπίζω ὅτι ποιεῖ μετ' ἐμοῦ ἔλεος. Ἀκούσαντες δὲ τὸν λόγον τοῦτον οἱ Γέροντες ἀπῆλθον λυπούμενοι.

Μὴ θέλων δὲ ὁ Γέρων εἶσαι αὐτοὺς λυπουμενους ἀπελθεῖν, ἐπιστρέψας αὐτοὺς εἶπε· Μακάριοί ἐστε, ἀδελφοί· ἐξήλωσα γὰρ ὑμᾶς. Ὁ πρῶτος γὰρ ὑμῶν εἶπε περὶ τοῦ πυρίνου ποταμοῦ καὶ ὁ δεύτερος περὶ τοῦ ταρτάρου καὶ ὁ τρίτος περὶ τοῦ σκότους. Εἰ οὖν τοιαύτης μνήμης κυριεύει ὁ νοῦς ὑμῶν, ἀδύνατον ὑμᾶς ἀμαρτῆσαι. Τί δὲ ποιήσω ἐγὼ ὁ σκληροκάρδιος μὴ συγχωρούμενος εἰδέναι ὅτι κἂν ἐστι κόλασις τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ἐκ τούτου ἐν πάσῃ ὥρᾳ ἀμαρτάνω; Καὶ μετανοήσαντες εἶπον αὐτῷ· Καθάπερ ἠκούσαμεν, οὕτω καὶ εἶδομεν.

151. Ἐπισκέφθησαν κάποιοι τὸν ἀβδᾶ Σισόη γιὰ ν' ἀκούσουν κάποιον ὠφέλιμο λόγο ἀπ' αὐτόν, ἀλλὰ δὲν τοὺς εἶπε τίποτε. Διαρκῶς ἔλεγε: «Συγχωρῆστε με». Ὅταν πάλι εἶδαν τὰ ζεμπίλια, ρώτησαν τὸν μαθητὴ τοῦ Ἀβραάμ: «Τί τὰ κάνετε αὐτὰ τὰ ζεμπίλια;» Κι ἐκεῖνος ἀπάντησε: «Τὰ διαθέτουμε ἐδῶ κι ἐκεῖ». Καί μόλις τ' ἄκουσε ὁ Γέροντας εἶπε: «Κι ὁ Σισόης τρώει ἀπ' ἐδῶ καὶ ἀπ' ἐκεῖ». Κι ἐκεῖνοι, ὅταν τ' ἄκουσαν, ὠφελήθηκαν πολὺ καὶ ἔφυγαν χαρούμενοι καὶ οἰκοδομημένοι ἀπ' τὴν ταπείνωσή του.

152. Τρεῖς Γέροντες πού ἄκουγαν σχετικὰ μὲ τὸν ἀβδᾶ Σισόη, τὸν ἐπισκέφθησαν. Καί τοῦ λέει ὁ πρῶτος: «Πάτερ, πῶς μπορῶ νά σωθῶ ἀπ' τὸν πύρινο ποταμό;» Ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν τοῦ ἀπάντησε. Τοῦ λέει ὁ δεύτερος: «Πάτερ, πῶς μπορῶ νά σωθῶ ἀπ' τό τρίξιμο τῶν δοντιῶν καὶ ἀπ' τό ἀκοίμητο σκουλήκι;» Τοῦ λέει καὶ ὁ τρίτος: «Πάτερ, τί νά κάνω πού ἡ θύμηση τοῦ ἐξωτέρου σκοταδιοῦ μὲ σκοτώνει;»

Κι ὁ Γέροντας ἀποκρίθηκε καὶ τοὺς εἶπε: «Ἐγὼ δὲν φέρνω στή μνήμη μου τίποτε ἀπ' αὐτὰ, γιατί ἐλπίζω πῶς ὁ Θεός, καθὼς εἶναι φιλεύσπλαχνος, θά μ' ἐλεήσει».

Μὲ τὴν ἀπάντηση αὐτὴ οἱ Γέροντες ἔφυγαν λυπημένοι.

Ἀλλὰ ὁ Γέροντας μὴ θέλοντας νά τοὺς ἀφήσει νά φύγουν λυπημένοι, τοὺς γύρισε πίσω καὶ τοὺς εἶπε: «Εὐτυχισμένοι εἰστε, ἀδελφοί, καὶ σᾶς ζηλεύω. Γιατί ὁ πρῶτος ἀπὸ σᾶς μίλησε γιὰ τὸν πύρινο ποταμό, ὁ δεύτερος γιὰ τὸν τάρταρο κι ὁ τρίτος γιὰ τό σκοτάδι. Ἄν, λοιπόν, κυριαρχεῖ τέτοια μνήμη στὸν νοῦ σας, εἶναι ἀδύνατο νά ἀμαρτήσετε. Τί νά κάνω ὅμως ἐγὼ ὁ σκληρόκαρδος, πού δὲν μπορῶ νά καταλάβω ὅτι ὑπάρχει κἂν κόλαση γιὰ τοὺς ἀνθρώπους καὶ κατὰ συνέπειαν κάθε στιγμή ἀμαρτάνω;» Καὶ ἀφοῦ τοῦ ἔβαλαν μετάνοια, εἶπαν: «Ὅπως ἀκριδῶς τ' ἀκούσαμε, ἐτσι καὶ τὰ βρήκαμε»⁸³.

83. Ψαλμ. 47, 8.

Ἡ Ναζαρέτ

153. Ἐλθόντος ποτὲ τοῦ ἀδβᾶ Σισόη εἰς τὸ Κλύσμα, παρέβαλον αὐτῷ κοσμικοὶ ἰδεῖν αὐτόν. Καὶ πολλὰ λαλησάντων αὐτῶν, οὐκ ἀπεκρίθη αὐτοῖς λόγον. Ὑστερον δὲ εἰς ἐξ αὐτῶν εἶπε· Τί θλίβετε τὸν Γέροντα; Οὐκ ἐσθίει, διὰ τοῦτο οὐδὲ λαλεῖν δύναται. Ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· Ἐγώ, ὅτ' ἂν γένηται μοι χρεία, ἐσθίω· καὶ ὅτ' ἂν γένηται χρεία, λαλῶ.

154. Ἦλθόν ποτε ἀρειανοὶ πρὸς τὸν ἀδβᾶν Σισόην εἰς τὸ ὄρος τοῦ ἀδβᾶ Ἀντωνίου καὶ ἤρξαντο καταλαλεῖν τῶν ὀρθοδόξων. Ὁ δὲ Γέρων οὐκ ἀπεκρίθη αὐτοῖς οὐδέν. Καὶ φωνήσας τὸν ἑαυτοῦ μαθητὴν εἶπεν· Ἀδραάμ, φέρε μοι τὸ διδλίον τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου καὶ ἀνάγνωθι αὐτό. Καὶ σιωπῶντος αὐτοῦ ἐγνώσθη ἡ αἵρεσις αὐτῶν, καὶ ἀπέλυσεν αὐτοὺς μετ' εἰρήνης.

155. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀδβᾶν Σισόην τὸν Θηβαῖον λέγων· Εἰπέ μοι ῥῆμα. Καὶ λέγει· Τί σοι ἔχω εἰπεῖν; ὅτι εἰς τὴν Καινὴν Γραφὴν ἀναγινώσκω καὶ εἰς τὴν Παλαιὰν ἀνακάμπω.

156. Ὁ αὐτὸς ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀδβᾶν Σισόην τὸν τῆς Πέτρας τὸ ῥητόν, ὃ εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Σισόης ὁ Θηβαῖος, καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Γέρων· Ἐγώ εἰς τὴν ἁμαρτίαν κοιμῶμαι καὶ εἰς τὴν ἁμαρτίαν ἐγείρομαι.

157. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Σισόης· Ζήτη τὸν Θεὸν καὶ μὴ ζητεῖ ποῦ κατοικεῖ.

153. Πῆγε κάποτε ὁ ἀδβᾶς Σισόης στό Κλύσμα καὶ πῆγαν καὶ κάποιοι λαϊκοὶ γιὰ νά τόν δοῦν. Καί ἐνῶ πολλά τοῦ εἶπαν οἱ λαϊκοί, ἐκεῖνος δέν τούς ἀπάντησε καθόλου. Στό τέλος ἕνας ἀπ' αὐτούς εἶπε· «Γιατί τόν στενοχωρεῖτε τόν Γέροντα; Δέν τρώει καί γι' αὐτό δέν μπορεῖ καί νά μιλήσει». Κι ὁ Γέροντας τότε ἀποκρίθηκε· «Ἐγώ, ὅταν ὑπάρξει ἀνάγκη, τρώω, καί ὅταν ὑπάρξει ἀνάγκη, μιλῶ».

154. Πῆγαν κάποτε ἀρειανοὶ στόν ἀδβᾶ Σισόη, στό ὄρος τοῦ ἀδβᾶ Ἀντωνίου καὶ ἄρχισαν νά κατηγοροῦν τούς ὀρθοδόξους, ἀλλ' ὁ Γέροντας δέν τούς ἀποκρίθηκε καθόλου. Καί ἀφοῦ φώναξε τόν μαθητὴ του, εἶπε· «Ἀδραάμ, φέρε μου τό διδλίον τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου καὶ διάβασέ το⁸⁴». Καί ἐνῶ ἐκεῖνος σιωποῦσε, ἔγινε φανερὴ ἡ αἵρεσή τους καὶ τούς ἄφησε νά φύγουν μέ εἰρήνη.

155. Ἕνας ἀδελφὸς ρώτησε τόν ἀδβᾶ Σισόη τὸν Θηβαῖο*, λέγοντας· «Πές μου κάτι ὠφέλιμο». Καί τοῦ ἀπαντᾷ· «Τί νά σοῦ πῶ; Ὅτι διαβάζω τὴν Καινὴ Διαθήκη καὶ γυρίζω μέ τὴ ζωὴ μου πίσω στὴν Παλαιά;»

156. Ὁ ἴδιος ἀδελφὸς ρώτησε τόν ἀδβᾶ Σισόη πού ἔμενε στὴν Πέτρα γιὰ τό ρητό πού εἶπε ὁ ἀδβᾶς Σισόης ὁ Θηβαῖος, καὶ τοῦ εἶπε ὁ Γέροντας· «Ἐγώ ἁμαρτωλὸς κοιμᾶμαι καὶ ἁμαρτωλὸς ξυπνῶ».

157. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Σισόης· «Ζήτη τόν Θεό καὶ μὴν ψάχνεις ποῦ κατοικεῖ».

84. Πρόκειται περὶ τῶν «Κατὰ Ἀρειανῶν» λόγων τοῦ Μ. Ἀθανασίου, πού περιλαμβάνονται στὰ Δογματικά του.

158. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀδδᾶν Σισόην λέγων· Τί ποιήσω; Λέγει αὐτῷ· Τὸ πρᾶγμα, ὃ ζητεῖς, τὸ σφόδρα σιωπᾶν καὶ ἡ ταπεινώσις· γέγραπται γάρ· Μακάριοι οἱ ἐμμένοντες ἐν αὐτοῖς. Οὕτω γὰρ δύνασαι σωθῆναι.

159. Εἶπεν ὁ ἀδδᾶς Σισόης τινὶ ἀδελφῷ· Πῶς ἔχεις; Ὁ δὲ ἔφη· Τὰς ἡμέρας ἀναλίσκω, πάτερ. Καὶ λέγει ὁ Γέρων· Ἐὰν κἀγὼ ἀνήλισκον ἡμέρας, εὐχαριστῶ.

160. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀδδᾶν Σισόην λέγων· Εἰπέ μοι ῥῆμα. Ὁ δὲ ἔφη· Τί μοι ἀναγκάζεις λαλῆσαι ἀργῶς; ἰδοὺ, ὃ βλέπεις ποίησον.

161. Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀδδᾶ Σισόη ὅτι καθημένον αὐτοῦ ἔκραξε μεγάλη τῇ φωνῇ· ὦ ταιλαιπωρία! Λέγει αὐτῷ ὁ μαθητὴς αὐτοῦ· Τί ἔχεις, πάτερ; Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ἐνα ἄνθρωπον ζητῶ λαλῆσαι καὶ οὐχ εὐρίσκω.

162. Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀδδᾶ Σισόη ὅτι ἡσθένησε. Καὶ καθημένων Γερόντων πρὸς αὐτὸν ἐλάλει τισί. Λέγουσιν αὐτῷ· Τί βλέπεις, ἀδδᾶ; Καὶ λέγει αὐτοῖς· Ὅρῳ τινας ἐλθόντας ἐπ' ἐμὲ καὶ παρακαλῶ αὐτούς, ἵνα ἐάσωσί με μικρὸν μετανοῆσαι. Λέγει αὐτῷ εἷς τῶν Γερόντων· Καὶ ἐὰν ἐάσωσί σε, ἀπ' ἄρτι δύνασαι χρησιμεῦσαι εἰς μετάνοιαν; Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Εἰ καὶ οὐ δύναμαι ποιῆσαι, ἀλλὰ στενάζω ἐπάνω τῆς ψυχῆς μου μικρὸν καὶ ἀρκεῖ μοι.

158. Κάποιος ἀδελφὸς ῥώτησε τὸν ἀδδᾶ Σισόη· «Τί νὰ κάνω;» Καὶ τοῦ λέει· «Αὐτό πού ζητᾷς εἶναι τὸ νὰ σιωπᾷς πολὺ, καὶ ἡ ταπεινώσις· γιατί ἔχει γραφεῖ· Μακάριοι αὐτοὶ πού μένουν σταθεροὶ σ' αὐτά⁸⁵, διότι ἔτσι μπορεῖς νὰ σωθεῖς».

159. Εἶπε ὁ ἀδδᾶς Σισόης σέ κάποιον ἀδελφό· «Πῶς πᾶς;» Κι ἐκεῖνος εἶπε· «Τίς ἡμέρες μου ξοδεύω, πάτερ». Καὶ τοῦ ἀπαντᾷ ὁ Γέροντας· «Ἐάν κι ἐγὼ ξόδευα μόνον ἡμέρες (καὶ ὄχι καὶ τίς νύκτες), θά ἤμουν εὐχαριστημένος».

160. Κάποιος ἀδελφὸς ῥώτησε τὸν ἀδδᾶ Σισόη λέγοντας· «Πές μου κάτι ὠφέλιμο». Κι ἐκεῖνος εἶπε· «Τί μέ σπρώχνεις σέ ἀργολογία; Νά, αὐτό πού βλέπεις κάνε το».

161. Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀδδᾶ Σισόη πῶς ἐκεῖ πού καθόταν, ἔβγαλε μιὰ μεγάλη φωνή· «ὦ τί ταιλαιπωρία!» Ὅποτε τὸν ρωτᾷ ὁ μαθητὴς του· «Τί σοῦ συμβαίνει, πάτερ;» Καὶ τοῦ λέει ὁ Γέροντας· «Ἐναν ἄνθρωπο ψάχνω γιὰ νὰ μιλήσω καὶ δέν βρίσκω».

162. Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀδδᾶ Σισόη ὅτι ἀρρώστησε. Καὶ ἐνῶ κάθονταν κάποιοι Γέροντες κοντά του, μιλοῦσε σέ κάποιους ἄλλους. Τὸν ρωτᾶνε τότε οἱ Γέροντες· «Τί βλέπεις, ἀδδᾶ;» Καὶ τοὺς ἀπαντᾷ· «Βλέπω κάποιους πού ἔρχονται γιὰ μένα καὶ τοὺς παρακαλῶ νὰ μ' ἀφήσουν λίγο ἀκόμη νὰ μετανοήσω».

Τότε τοῦ λέει ἕνας ἀπ' τοὺς Γέροντες· «Καὶ ἐάν σ' ἀφήσουν, τώρα πιά μπορεῖ νὰ σοῦ χρησιμεύσει αὐτό γιὰ μετάνοια;» «Ἄν καὶ δέν μπορῶ νὰ τό κάνω, ἀπαντᾷ ὁ Γέροντας, ἀλλὰ ὥστόσο θ' ἀναστενάξω λίγο γιὰ τὴν ψυχὴ μου καὶ αὐτό μοῦ εἶναι ἀρκετό».

85. Πρ6λ. Ἦσ. 30, 18.

163. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀδβᾶν Σισόην· Ποία ἐστὶν ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ταπείνωσιν; Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ταπεινοφροσύνην, αὕτη ἐστὶν· ἐγκράτεια καὶ εὐχεσθαι τῷ Θεῷ καὶ τὸ ἀγωνίζεσθαι εἶναι ὑποκάτω παντὸς ἀνθρώπου.

164. Ἐλεγε τις τῶν Γερόντων ὅτι· Ἠρώτησα τὸν ἀδβᾶν Σισόην λέγων· Πῶς λέγουσι περὶ τῶν εἰδώλων ἐν τῷ ψαλμῷ εἶναι; Καὶ λέγει ὁ Γέρων· Γέγραπται περὶ τῶν εἰδώλων ὅτι στόμα ἔχουσι καὶ οὐ λαλήσουσιν, ὀφθαλμοὺς ἔχουσι καὶ οὐ βλέπουσιν, ὦτα ἔχουσι καὶ οὐκ ἀκούσονται· οὕτως ὀφείλει εἶναι ὁ μοναχός, καὶ ὅτι τὰ εἶδωλα δδέλνυμά εἰσι. Καὶ αὐτὸς ἡγήσεται ἑαυτὸν δδέλνυμα.

165. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Σαρματᾶς· Θέλω ἄνθρωπον ἀμαρτήσαντα, εἰ οἶδεν ὅτι ἥμαρτε καὶ μετανοεῖ, ὑπὲρ ἄνθρωπον μὴ ἀμαρτήσαντα καὶ ἔχοντα ἑαυτὸν ὡς δικαιοσύνην ποιῶντα.

166. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Σερίνος ὅτι· Ἐποίησα τὸν χρόνον μου θερίζων, καταρράπτων, πλέκων, καὶ ἐν τούτοις πᾶσιν, εἰ μὴ ἡ χεὶρ τοῦ Θεοῦ ἐχόρτασέ με, οὐκ ἠδυνήθην χορτασθῆναι.

167. Εἶπεν ἡ ἀμμᾶς Συγκλητική· Ὡσπερ πλοῖον ἀδύνατον χωρὶς ἡλῶν κατασκευασθῆναι, οὕτως ἀμήχανον σωθῆναι χωρὶς ταπεινοφροσύνης.

168. Εἶπε πάλιν· Μίμησαι τὸν τελώνην, ἵνα μὴ τῷ Φαρισαίῳ συγκατακριθῇς. Καὶ Μωσέως τὸ προᾶον ἐπίλεξε, ἵνα τὴν

163. Κάποιος ἀδελφὸς ρώτησε τὸν ἀδβᾶ Σισόη· «Ποία εἶναι ἡ ὁδὸς πού ὁδηγεῖ στὴν ταπείνωσιν;» Καὶ τοῦ ἀπαντᾷ ὁ Γέροντας· «Ἡ ὁδὸς πού ὁδηγεῖ στὴν ταπεινοφροσύνη εἶναι· ἡ ἐγκράτεια, ἡ προσευχή στὸν Θεό καὶ ὁ ἀγώνας νά ἔχει κανεῖς τὸν ἑαυτό του κατώτερο ἀπὸ ὅποιονδήποτε ἄνθρωπο».

164. Ἐλεγε κάποιος ἀπ' τοὺς Γέροντες· «Ρώτησα τὸν ἀδβᾶ Σισόη· Πῶς λένε ὅτι εἶναι τὰ εἶδωλα στὸν ψαλμό; Καὶ λέει ὁ Γέροντας· Ἐχει γραφεῖ γιὰ τὰ εἶδωλα ὅτι στόμα ἔχουν καὶ δέν θά μιλήσουν ποτέ, μάτια ἔχουν καὶ δέν βλέπουν, αὐτιά ἔχουν καὶ δέν θ' ἀκούσουν ποτέ⁸⁶. Ἔτσι ὀφείλει νά εἶναι ὁ μοναχός. Ἀκόμη, τὰ εἶδωλα εἶναι σιχαμερά. Καὶ ὁ ἴδιος ὁ μοναχός νά θεωρήσει τὸν ἑαυτό του ἕνα σίχαμα».

165. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Σαρματᾶς· «Προτιμῶ ἄνθρωπο πού ἀμάρτησε, ἐάν κατάλαβε ὅτι ἀμάρτησε καὶ μετανοεῖ, παρὰ ἄνθρωπο πού δέν ἀμάρτησε καὶ ἔχει τὸν ἑαυτό του γιὰ ἐνάρετο».

166. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Σερίνος ὅτι πέρασα τὸν καιρό μου θερίζοντας, ράβοντας μέ τό παραπάνω, πλέκοντας καὶ παρόλα αὐτά, ἐάν δέν μέ εἶχε χορτάσει τό χέρι τοῦ Θεοῦ, δέν θά μπορούσα νά χορτάσω.

167. Εἶπε ἡ ἀμμᾶς Συγκλητική· «Ὅπως ἀκριβῶς εἶναι ἀδύνατο νά κατασκευασθεῖ ἕνα πλοῖο χωρὶς καρφιὰ, ἔτσι εἶναι ἀδύνατο νά σωθεῖ κανεὶς χωρὶς ταπεινοφροσύνη».

168. Εἶπε ἐπίσης· «Νά μιμηθεῖς τὸν τελώνη γιὰ νά μὴν κατακριθεῖς μαζί μέ τὸν Φαρισαῖο⁸⁷. Καὶ προτίμησε τὴν

86. Ψαλμ. 134, 15-17.

87. Λουκ. 18, 10-14.

καρδίαν σου, ἀκρότομον οὖσαν, εἰς πηγὰς ὑδάτων μεταβάλης.

169. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀδβᾶν Τιθόην λέγων· Εἰπέ μοι λόγον. Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἔχεις πίστιν εἰς ἐμέ; Καὶ εἶπε· Ναί. Εἶπεν οὖν αὐτῷ· Ὑπαγε καὶ ὁ ἐώρακάς με ποιῶντα, ποίησον καὶ σύ. Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Τί ὁρῶ, πάτερ, εἰς σέ; Ἐφη δὲ αὐτῷ ὁ Γέρων ὅτι· Ὁ λογισμὸς μου κατώτερός ἐστι πάντων τῶν ἀνθρώπων.

170. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Ὑπερέχιος· Δένδρον εἰς ὕψος ἐγειρόμενόν ἐστιν ἡ ταπεινοφροσύνη.

171. Εἶπε Γέρων· Ὁ ἔχων ταπείνωσιν ταπεινοὶ τοὺς δαίμονας, ὁ δὲ μὴ ἔχων ταπείνωσιν καταπαίζεται ὑπὸ τῶν δαιμόνων.

172. Εἶπε πάλιν· Μὴ μόνον ταπεινολόγει, ἀλλὰ ταπεινοφρόνει· ὑψωθῆναί σε γὰρ ἐν τοῖς κατὰ Θεὸν ἔργοις ἀδύνατόν ἐστι χωρὶς ταπεινοφροσύνης.

173. Ἦν τις ἐπίσκοπος εἷς τινα πόλιν καὶ κατ' ἐνέργειαν τοῦ διαδόλου ἔπεσεν εἰς πορνείαν. Μιᾶ οὖν τῶν ἡμερῶν γενομένης συνάξεως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ μηδενὸς γινώσκοντος περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ, ἀφ' ἑαυτοῦ ὡμολόγησεν ἔμπροσθεν παντὸς τοῦ λαοῦ λέγων· Ἐγὼ εἰς πορνείαν πέπτωκα. Καὶ ἀπέθετο τὸ ὡμοφόριον αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον εἰπὼν ὅτι· Οὐκέτι ὑμῶν δύναμαι εἶναι ἐπίσκοπος.

88. Πρβλ. Ἀριθ. 12, 3.

89. Πρβλ. Ψαλμ. 113, 8.

90. Τὸ ἀπόφθ. αὐτὸ ἀποδίδεται καὶ στὸν ἀδβᾶ Ὑπερέχιο. Βλ. «Ἄγνωστες

πραότητα τοῦ Μωυσῆ⁸⁸ γιὰ νὰ μετατρέψεις τὴν καρδιά σου, πού εἶναι σάν ἀπότομος βράχος⁸⁹, σὲ πηγὲς ὑδάτων».⁹⁰

169. Ἀδελφὸς ρώτησε τὸν ἀδβᾶ Τιθόη· «Πές μου κάποιον λόγο ὠφέλιμο». Καὶ τὸν ρώτησε· «Ἔχεις ἐμπιστοσύνη σέ μένα;» Τοῦ ἀπάντησε· «Ναί». «Τότε λοιπόν, τοῦ εἶπε, πηγαινε καὶ κάνε καὶ σύ αὐτό πού βλέπεις νὰ κάνω». Κι ἐκεῖνος διερωτήθηκε· «Καὶ τί βλέπω, πάτερ, σέ σένα;» «Ὅτι μέ τὸν λογισμό μου, ἀπάντησε ὁ Γέροντας, δάζω τὸν ἑαυτό μου χαμηλότερα ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους».

• 170. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Ὑπερέχιος· «Ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι δένδρο πού ἀνεδαίνει εἰς ὕψος».

171. Εἶπε κάποιος Γέροντας· «Αὐτὸς πού ἔχει ταπείνωση, ταπεινώνει τοὺς δαίμονες, ἐνῶ ἐκεῖνος πού δὲν ἔχει ταπείνωση, ἐμπαίζεται ἀπ' τοὺς δαίμονες».

172. Εἶπε ἐπίσης· «Μὴ λές μόνο λόγια ταπείνωσης, ἀλλὰ νὰ ἔχεις φρόνημα ταπεινό· γιατί χωρὶς ταπεινοφροσύνη εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑψωθεῖς στήν κατὰ Θεὸν ἐργασία».

173. Σὲ κάποια πόλη ὑπῆρχε ἓνας ἐπίσκοπος πού ἀπὸ ἐνέργεια τοῦ διαδόλου ἔπεσε σὲ πορνεία.

Κάποια μέρα, λοιπόν, πού ἔγινε σύναξη στήν ἐκκλησία καὶ ἐνῶ κανένας δὲν γνώριζε γιὰ τὴν ἁμαρτία του, μόνος του ὁμολόγησε μπροστά σ' ὅλο τὸν κόσμον καὶ εἶπε· «Ἐγὼ ἔχω πέσει σὲ πορνεία». Καὶ ἄφησε τὸ ὡμοφόριό του πάνω στήν ἁγία Τράπεζα, ἀφοῦ εἶπε «δὲν μπορῶ πιά νὰ εἶμαι ἐπίσκοπός σας».

σελίδες τοῦ Γεροντικοῦ», σελ. 92, ἔκδ. Τὸ Περιδόλι τῆς Παναγίας, Θεσσαλονίκη 1996.

Καὶ ἀνέκραξε πᾶς ὁ λαὸς μετὰ κλαυθμοῦ λέγοντες· Ἡ ἁμαρτία αὕτη ἐφ' ἡμᾶς, μόνον μεῖνον ἐν τῇ ἐπισκοπῇ. Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Εἰ θέλετε ἵνα μείνω ἐν τῇ ἐπισκοπῇ, ὃ λέγω ὑμῖν ποιήσατε. Καὶ κελεύσας κλεισθῆναι τὰς θύρας τῆς ἐκκλησίας ἔρριπεν ἑαυτὸν εἰς μίαν παράθυρον ἐπὶ πρόσωπον καὶ εἶπεν· Οὐκ ἔχει μέρος μετὰ τοῦ Θεοῦ ὅστις ἐξερχόμενος μὴ πατήσῃ με. Καὶ ποιησάντων κατὰ τὸν λόγον αὐτοῦ καὶ ἐξερχομένου τοῦ ὑστέρου, ἦλθε φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσα· Διὰ τὴν πολλὴν ταπείνωσιν αὐτοῦ συνεχώρησα αὐτῷ τὴν ἁμαρτίαν.

174. Ἀναχωρητῇ τινι μεγάλῳ εἰπόντι· Τί οὕτω με πολεμεῖς, Σατανᾶ; ἐπήκουσεν ὁ Σατανᾶς λέγων· Σὺ εἰ ὁ μέγας με πολεμῶν.

175. Δύο ἀδελφοὶ ἦσαν σαρκικοί. Καὶ ἦλθεν ὁ διάβολος χωρίσαι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων. Μιᾶ οὖν τῶν ἡμερῶν ἀνῆψεν ὁ μικρότερος τὸν λύχνον. Καὶ ἐνεργήσας ὁ δαίμων ἔστρεψε τὴν λυχνίαν καὶ ἐκλάσθη καὶ ὁ λύχνος. Καὶ ἔτνυεν αὐτὸν ὁ ἀδελφὸς ἐν ὀργῇ. Καὶ ἔβαλε μετάνοιαν λέγων· Μακροθύμησον, ἀδελφέ, καὶ πάλιν ἄπτω. Καὶ ἰδοὺ δύναμις Κυρίου ἐξῆλθε καὶ ἐδασάνισε τὸν δαίμονα ἕως πρῶι. Καὶ ἐλθὼν ὁ δαίμων ἀνήγγειλε τῷ ἄρχοντι αὐτοῦ τὸ γινόμενον.

Καὶ ἤκουσεν ὁ ἱερεὺς τῶν Ἑλλήνων τοῦ δαίμονος διηγουμένου. Καὶ ἐξελθὼν γέγονε μοναχὸς καὶ ἐκράτησεν ἐξ ἀρχῆς τὴν ταπείνωσιν καὶ ἔλεγεν ὅτι ἡ ταπείνωσις λύει πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, ὥσπερ καὶ αὐτὸς παρ' αὐτοῦ ἤκουσα, ὅτι ὡς ταράσσω τοὺς μοναχοὺς, στρέφεται εἰς ἐξ αὐτῶν καὶ βάλλει μετάνοιαν καὶ καταργοῦσι τὴν δύναμίν μου.

Καὶ φώναξε δυνατὰ ὅλος ὁ λαὸς μέ δάκρυα λέγοντας· «Ἡ ἁμαρτία αὕτη ἃς πέσει ἐπάνω μας, μόνο μείνε στήν ἐπισκοπῇ». Ἀποκρίθηκε καὶ εἶπε· «Ἐάν θέλετε νά μείνω στήν ἐπισκοπῇ, νά κάνετε ὅ,τι θά σᾶς πῶ». Καὶ ἀφοῦ ἔδωκε ἐντολή νά κλείσουν οἱ πόρτες τῆς ἐκκλησίας, ἔριξε τὸν ἑαυτό του μπρούμυτα σ' ἓνα παραπόρτι καὶ εἶπε· «Δέν θά εἶναι τοῦ Θεοῦ, ὅποιος δέν μέ πατήσῃ θγαίνοντας». Καὶ ἀφοῦ ἔκαναν ὅ,τι τοὺς εἶπε καὶ βγῆκε καὶ ὁ τελευταῖος, ἀκούστηκε φωνὴ ἀπ' τὸν οὐρανὸ πού ἔλεγε· «Γιὰ τὴν μεγάλη του ταπείνωσι τοῦ συγχώρησα τὴν ἁμαρτίαν».

174. Σέ κάποιο μεγάλο ἀναχωρητῇ πού εἶπε· «Γιατί μέ πολεμᾷς ἔτσι, Σατανᾶ;» ἀποκρίθηκε ὁ Σατανᾶς λέγοντας· «Σὺ εἶσαι ἐκεῖνος πού μοῦ κάνεις μεγάλο πόλεμο».

175. Ὑπῆρχαν δύο μοναχοὶ ἀδελφοὶ κατὰ σάρκα. Καὶ βάλλθηκε ὁ διάβολος νά τοὺς χωρίσει μεταξύ τους. Μιά μέρα, λοιπόν, ἄναψε ὁ μικρότερος τὸ λυχνάρι καὶ μέ τὴν διαβολικὴ ἐνέργεια, ἀναποδογύρισε καὶ ἔσπασε ὁ λυχνοστάτης. Καὶ ὁ μέγας ἀδελφὸς ὀργισμένος τὸν χτύπησε. Ἀλλ' ὁ μικρότερος τοῦ ἔβαλε μετάνοια λέγοντάς του· «Μὴ στενοχωρεῖσαι, ἀδελφέ μου, τ' ἀνάβω πάλι». Καὶ νά, βγῆκε δύναμις Κυρίου καὶ βασάνισε τὸν δαίμονα ὡς τὸ πρῶι. Καὶ πῆγε ὁ δαίμονας καὶ ἀνέφερε στὸν ἀρχηγό του αὐτό πού ἔγινε.

Ὁ ἱερεὺς τῶν εἰδωλολατρῶν ἄκουσε τὸν δαίμονα πού τὰ διηγόταν. Ἐγκαταλείπει λοιπόν τὸν κόσμον καὶ γίνεται μοναχός. Καὶ ἀπ' τὴν ἀρχὴ κράτησε τὴν ταπείνωσι. Καὶ ἔλεγε ὅτι ἡ ταπείνωσι παραλύει ὅλη τὴ δύναμη τοῦ ἐχθροῦ, ὅπως ἀκριδῶς ἄκουσα κι ὁ ἴδιος ἀπ' τὸν δαίμονα, πῶς μόλις ταράζω τοὺς μοναχοὺς, γυρίζει ὁ ἓνας ἀπ' αὐτοὺς καὶ βάζει μετάνοια καὶ ἀχρηστεύει τὴ δύναμή μου.

176. Ἐλεγον οἱ Γέροντες· Στέφανός ἐστι μοναχοῦ ἡ ταπεινοφροσύνη.

177. Ἠρωτήθη Γέρων πόθεν κτᾶται ταπείνωσιν ἡ ψυχὴ. Καὶ ἀπεκρίθη· Ὅταν τὰ ἑαυτῆς μόνης μεριμνᾷ κακά.

178. Εἶπε Γέρων· Ὡς ἡ γῆ οὐδέποτε πίπτει κάτω, οὕτως οὐδὲ ὁ ταπεινῶν ἑαυτόν.

179. Εἶπε Γέρων· Οὐκ ὀργίζεται ἡ ταπείνωσις οὐδὲ παροργίζει τινά.

180. Τινὰ τῶν μοναχῶν ἐρημίτην ἄνθρωπος δαιμονιζόμενος καὶ δεινῶς ἀφρίζων ἔτυψε κατὰ τῆς σιαγόνος. Ὁ δὲ Γέρων ἐναλλάξας καὶ τὴν ἄλλην ὑπέθηκεν. Ὁ δὲ δαίμων μὴ φέρων τὴν πύρωσιν τῆς ταπεινώσεως εὐθέως ἤλατο.

181. Εἶπε Γέρων· Ὅταν λογισμὸς ὑψηλοφροσύνης ἢ ὑπερηφανίας ὑπείσέλθῃ σοι, ἐρεῦνα σου τὸ συνειδός, εἰ πάσας τὰς ἐντολὰς ἐφύλαξας, εἰ ἀγαπᾷς τοὺς ἐχθρούς σου καὶ λυπῇ ἐπὶ τῇ ἐλαττώσει αὐτῶν καὶ εἰ ἔχεις σεαυτὸν δοῦλον ἀχρεῖον καὶ πάντων ἁμαρτωλότερον. Καὶ τότε μὴδὲ οὕτω μέγα φρονήσης, ὥσπερ πάντα κατορθώσας, εἰδὼς ὅτι οὗτος ὁ λογισμὸς πάντα καταλύει.

182. Εἶπε Γέρων· Ὁ πλεῖον τῆς ἀξίας τιμώμενος ἢ ἐπαινούμενος πολλὰ ζημιούται, ὁ δὲ μὴ ὅλως τιμώμενος ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἄνωθεν δοξασθήσεται.

176. Ἐλεγαν οἱ Γέροντες· «Ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι τὸ στεφάνι τοῦ μοναχοῦ».

177. Ρώτησαν κάποιο Γέροντα πῶς ἀποκτᾷ ἡ ψυχὴ ταπείνωσι. Καὶ ἀπάντησε· «Ὅταν νοιάζεται μόνον γιὰ τὰ δικά της σφάλματα».

178. Εἶπε κάποιος Γέροντας· «Ὅπως ἡ γῆ δέν πέφτει ποτέ κάτω, ἔτσι οὔτε κι αὐτός πού ταπεινώνει τὸν ἑαυτό του».

179. Εἶπε Γέροντας· «Ἡ ταπείνωσις δέν ὀργίζεται, οὔτε κάνει κάποιον νά ὀργιστεῖ».

180. Κάποιος πού εἶχε δαιμόνιο καὶ ἄφριζε φοβερά, χτύπησε κάποιον μοναχό ἐρημίτη στό πρόσωπο, ἀλλ' ὁ Γέροντας τότε γύρισε καὶ τοῦ πρότεινε καὶ τὴν ἄλλη πλευρά, ὁπότε ὁ δαίμονας μὴ μπορώντας νά σηκώσει τὸ κάψιμο πού προερχόταν ἀπ' τὴν ταπείνωσι, ἀμέσως ἔφυγε.

181. Εἶπε Γέροντας· «Ὅταν σοῦ ἔρθῃ λογισμὸς ὑψηλοφροσύνης ἢ ὑπερηφάνειας, ψάξε τὴ συνειδήσή σου, ἐάν τήρησες ὅλες τίς ἐντολές, ἐάν ἀγαπᾷς τοὺς ἐχθρούς σου καὶ λυπᾷσαι ὅταν αὐτοὶ πέφτουν· ἐάν ἐπίσης ἔχεις τὸν ἑαυτό σου γιὰ δοῦλο ἄχρηστο καὶ πιό ἁμαρτωλό ἀπ' ὅλους. Καὶ τότε πάλι μὴν ὑπερηφανευτεῖς, σάν νά τὰ κατάφερες ὅλα, γνωρίζοντας πῶς ὁ λογισμὸς αὐτός τὰ καταστρέφει ὅλα».

182. Εἶπε Γέροντας· «Αὐτόν πού τὸν τιμοῦν ἢ τὸν ἐπαινοῦν περισσότερο ἀπ' ὅ,τι ἀξίζει, πολὺ ζημιώνεται, ἐνῶ ἐκεῖνος πού δέν τιμᾶται καθόλου ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, θά δοξασθεῖ ἀπὸ τὸν Θεό.

183. Ἀδελφὸς ἠρώτησε Γέροντα· Καλὸν ἐστὶ ποιῆσαι μετανοίας πολλὰς; Λέγει ὁ Γέρων· Ὁρῶμεν Ἰησοῦν τὸν τοῦ Ναυῆ ὅτι ὄντος ἐπὶ πρόσωπον ὤφθη αὐτῷ ὁ Θεός.

184. Ἠρωτήθη Γέρων· Διατί οὕτω πολεμούμεθα ὑπὸ τῶν δαιμόνων; Ὁ δὲ εἶπεν· Ἐπειδὴ τὰ ὅπλα ἡμῶν ἀπορρίπτομεν, λέγω δὴ τὴν ἀτιμίαν καὶ τὴν ταπείνωσιν καὶ τὴν ἀκτημοσύνην καὶ τὴν ὑπομονήν.

185. Ἀδελφὸς ἠρώτησε Γέροντα λέγων· Ἐὰν ἀδελφὸς εἰσάξῃ ἔξωθεν λόγους πρὸς με, θέλεις, ἀβδᾶ, εἰπῶ αὐτῷ, ἵνα μὴ μοι φέρῃ αὐτούς; Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Μή. Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός· Διατί; Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Γέρων· Καθ' ὅτι οὐδὲ ἡμεῖς ἠδυνήθημέν ποτε τοῦτο φυλάξαι, μήποτε λέγοντες τῷ πλησίον μὴ ποιεῖν τοῦτο, εὗρεθῶμεν ἡμεῖς μετὰ ταῦτα ποιῶντες αὐτά. Λέγει ὁ ἀδελφός· Τί οὖν δεῖ ποιεῖν; Λέγει ὁ Γέρων· Ἐὰν θέλωμεν, τοῦ σιωπᾶν ὁ τρόπος ἀρκεῖ τῷ πλησίον.

186. Ἠρωτήθη Γέρων τί ἐστὶ ταπείνωσις καὶ ἀπεκρίθη· Ἐὰν ἀμαρτήσῃ σοι ὁ ἀδελφός σου καὶ συγχωρήσῃς αὐτῷ πρὸ τοῦ μετανοῆσαί σοι.

187. Εἶπε Γέρων· Ἐν παντὶ πειρασμῷ μὴ μέμφου ἀνθρώπους ἀλλὰ σεαυτὸν μόνον, λέγων ὅτι· Διὰ τὰς ἀμαρτίας μου ταῦτα συμβαίνει μοι.

183. Ἀδελφός ρώτησε ἓνα Γέροντα· «Εἶναι καλὸ νὰ κάνει κανεῖς πολλές μετάνοιες;» Κι ἀπάντησε ὁ Γέροντας· «Βλέπουμε πὺς ὁ Θεὸς φάνηκε στὸν Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, ὅταν ἦταν πεσμένος μέ τὸ πρόσωπο στὴ γῆ»⁹¹.

184. Ρώτησαν κάποιον Γέροντα· «Γιατί μᾶς πολεμοῦν ἔτσι σκληρά οἱ δαίμονες;» Κι ἐκεῖνος ἀπάντησε· «Γιατί τὰ ὅπλα μας τὰ πετᾶμε, καὶ ἐννοῶ τὴν περιφρόνηση ἀπὸ μέρους τῶν ἄλλων, τὴν ταπείνωση, τὴν ἀκτημοσύνη καὶ τὴν ὑπομονή».

185. Ἀδελφός ρώτησε ἓνα Γέροντα· «Ἐὰν κάποιος ἀδελφός μοῦ κουβαλήσῃ ἀπ' ἔξω λόγια, θέλεις, ἀβδᾶ, νὰ τοῦ πῶ, νὰ μὴν μοῦ τὰ μεταφέρει;» «Ὅχι» ἀπάντησε ὁ Γέροντας. Ξαναρωτᾷ ὁ ἀδελφός· «Γιατί;» Καὶ ὁ Γέροντας τοῦ λέει· «Διότι οὔτε κι ἐμεῖς οἱ ἴδιοι μπορέσαμε ὥς τώρα νὰ τὸ τηρήσουμε αὐτό. Μήπως λοιπὸν ἐνῶ θὰ λέμε στὸν πλησίον νὰ μὴν τὸ κάνει, βρεθοῦμε μετὰ ἐμεῖς νὰ κάνουμε τὰ ἴδια». Ξαναρώτησε ὁ ἀδελφός· «Λοιπὸν καὶ τί πρέπει νὰ κάνουμε;» Καὶ ἡ ἀπάντηση τοῦ Γέροντα· «Ἐὰν θέλουμε, ἡ τακτικὴ τῆς σιωπῆς εἶναι ἀρκετὴ γιὰ τὸν πλησίον».

186. Ρώτησαν κάποιον Γέροντα τί εἶναι ταπείνωση καὶ ἀποκρίθηκε· «Ἐὰν σφάλει σέ σένα ὁ ἀδελφός σου καὶ τὸν συγχωρήσεις, προτοῦ σοῦ ζητήσῃ συγγνώμη».

187. Εἶπε Γέροντας· «Σέ κάθε πειρασμὸ μὴν κατηγορεῖς τοὺς ἀνθρώπους ἀλλὰ μόνο τὸν ἑαυτὸ σου λέγοντας· ἕξαιτίας τῶν ἀμαρτιῶν μου μοῦ συμβαίνουν αὐτά».

91. Ἰησ. Ναυῆ 7, 6 καὶ 10.

188. Ἀδελφὸς ἠρώτησε Γέροντα λέγων τί ἐστὶ ταπεινοφροσύνη. Καὶ λέγει ὁ Γέρων· Ἵνα εὖ ποιήσης τοῖς ποιοῦσί σε κακά. Λέγει ὁ ἀδελφός· Ἐὰν μὴ φθάσῃ τις εἰς τοῦτο τὸ μέτρον, τί ποιήσει; Λέγει ὁ Γέρων· Φευγέτω ἐλόμενος τὸ σιωπᾶν.

189. Ἀδελφὸς ἠρώτησε Γέροντα λέγων τί ἐστὶ τὸ ἔργον τῆς ξενιτείας. Λέγει ὁ Γέρων· Οἶδα ἀδελφὸν ξενιτεύσαντα καὶ εὐρέθη εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Καὶ κατ' εὐκαιρίαν ὑπήντησεν ἀγάπη καὶ ἐκάθισε μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἐπὶ τὴν τράπεζαν φαγεῖν. Εἶπον δέ τινες· Τίς καὶ τοῦτον κατέστησεν; Καὶ εἶπον αὐτῷ· Ἐγειρε, ὕπαγε ἔξω. Καὶ ἀναστὰς ἀπῆλθεν. Ἔτεροι δὲ λυπηθέντες ἀπῆλθον καὶ ἐκάλεσαν αὐτόν. Καὶ εἶπον αὐτῷ· Ἄρα τί ἦν ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ὅτε ἐξεβλήθης καὶ πάλιν εἰσῆχθης; Ὁ δὲ εἶπεν· Ἐθέμην ἐν τῇ καρδίᾳ μου ὅτι ἐν ἴσῳ κυνὸς εἰμι, ὃς ὅταν ἐκβληθῇ, πορεύεται καὶ ὅταν κληθῇ, ἔρχεται.

190. Ἦλθόν ποτέ τινες ἐν Θηβαῖδι πρὸς τινα Γέροντα φέροντες δαμονιζόμενον, ἵνα θεραπεύσῃ αὐτόν. Ὁ δὲ Γέρων πολλὰ παρακληθεὶς λέγει τῷ δαίμονι· Ἐξελθε ἐκ τοῦ πλάσματος τοῦ Θεοῦ. Καὶ εἶπεν ὁ δαίμων τῷ Γέροντι· Ἐξέρχομαι, ἀλλ' ἐρωτῶ σε ἐν ῥῆμα, καὶ εἰπέ μοι· Τίνες εἰσὶ τὰ ἐρίφια καὶ τίνες τὰ ἀρνία; Καὶ εἶπεν ὁ Γέρων· Τὰ ἐρίφια μὲν ἐγὼ εἰμι, τὰ δὲ ἀρνία ὁ Θεὸς οἶδε. Καὶ ἀκούσας ὁ δαίμων ἐδόγη-

188. Ἀδελφὸς ῥώτησε ἓνα Γέροντα· «Τί εἶναι ταπεινοφροσύνη;» Καὶ τοῦ ἀπαντᾷ ὁ Γέροντας· «Τὸ νὰ κάνεις τὸ καλὸ σ' αὐτοὺς πού σοῦ κάνουν κακό». Καὶ ξαναρωτᾷ ὁ ἀδελφός· «Κι ἂν δέν μπορεῖ νὰ φτάσῃ κάποιος σ' αὐτὸ τὸ μέτρο, τί νὰ κάνει;» Καὶ εἶπε ὁ Γέροντας· «Νὰ φεύγει προτιμώντας τὴ σιωπὴν».

189. Ἀδελφὸς ῥώτησε ἓνα Γέροντα· «Τί εἶναι ἡ ξενιτεία⁹² στήν πράξη;» Κι ὁ Γέροντας ἀπάντησε· «Γνώρισα κάποιον ἀδελφό, πού ζοῦσε σέ ξένο τόπο, καὶ παραδρέθηκε στήν ἐκκλησία. Κατὰ καλὴ συγκυρία ἀκολούθησε “ἀγάπη” καὶ κάθισε στήν τράπεζα νὰ φάει μαζί μέ τοὺς ἀδελφούς. Εἶπαν ὅμως κάποιοι· “Ποιὸς τὸν ἔφερε αὐτόν ἐδῶ;” Καὶ τοῦ λένε· “Σήκω καὶ πήγαινε ἔξω”. Σηκώθηκε αὐτός κι ἔφυγε. Κάποιοι ἄλλοι πού τὸν λυπήθηκαν, πῆγαν καὶ τὸν κάλεσαν. Τὸν ῥώτησαν κατόπιν· “Ἀλήθεια τί ἐνιωσες μέσα σου, ὅταν σ' ἐδιώξαν καὶ ἔπειτα σέ ξανακάλεσαν;” Κι ἐκεῖνος εἶπε· “Θεώρησα τὸν ἑαυτό μου ὅτι εἶναι στήν ἴδια μοῖρα μέ τὸ σκυλί, πού ὅταν τὸ διώξουν, φεύγει, καὶ ὅταν τὸ ξανακαλέσουν, ἐπιστρέφει”».

190. Κάποτε πῆγαν κάποιοι στή Θηβαῖδα σ' ἓνα Γέροντα ἔχοντας μαζί τους ἓνα δαμονισμένο, γιὰ νὰ τὸν θεραπεύσει. Ὑστερα ἀπὸ πολλὰ παρακάλια πού ἔκαναν στόν Γέροντα, εἶπε ὁ Γέροντας στόν δαίμονα· «Βγές ἀπ' τὸ πλάσμα τοῦ Θεοῦ». Κι εἶπε ὁ δαίμονας στόν Γέροντα· «Θά ὀγῶ, ἀλλὰ προηγουμένως νὰ μοῦ ἀπαντήσεις σέ κάτι πού θά σέ ρωτήσω· Ποιοὶ εἶναι τὰ ἐρίφια καὶ ποιοὶ τὰ πρόβατα;»⁹³ Καὶ εἶπε ὁ Γέροντας· «Τὰ ἐρίφια ἐγὼ εἰμαι, τὰ πρόβατα ὅμως ὁ Θεὸς γνωρίζει». Καὶ μόλις τ' ἄκουσε ὁ δαίμονας,

92. Ξενιτεία· Βλ. Μ. Γερ. τ. Α', σελ. 40, ὑποσημ. 7.

93. Ματθ. 25, 33.

σε φωνῇ μεγάλη καὶ εἶπεν· Ἴδου διὰ τὴν ταπείνωσίν σου ἐξέρχομαι. Καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ.

191. Ἐμεινέ τις μοναχὸς ἐν προαστείῳ Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ νέου βασιλέως. Διαβαίνων δὲ τὴν ὁδὸν ἐκείνην ὁ βασιλεὺς κατέλιπε πάντας καὶ ἔρχεται μόνος καὶ κρούει τὴν θύραν τοῦ μοναχοῦ. Καὶ ἀνοίξας ἐπέγνω μὲν τίς ἦν, ἐδέξατο δὲ αὐτὸν ὡς ἓνα ταξιώτην.

Ὡς οὖν εἰσηλθεν, ἐποίησεν εὐχὴν καὶ ἐκάθισαν. Καὶ ἤρξατο αὐτὸν ἐξετάζειν ὁ βασιλεὺς πῶς οἱ Πατέρες οἱ ἐν Αἰγύπτῳ. Ὁ δὲ εἶπε· Πάντες εὐχονται τὴν σωτηρίαν σου. Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Φάγε μικρόν. Καὶ ἔθρεξεν αὐτῷ ἄρτον καὶ ἔβαλε μικρὸν ἔλαιον καὶ ἄλας καὶ ἔφαγε. Καὶ ἐπέδωκεν αὐτῷ ὕδωρ καὶ ἔπιεν. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ βασιλεὺς· Οἶδας τίς εἰμι; Ὁ δὲ εἶπεν· Ὁ Θεὸς οἶδέ σε. Τότε εἶπεν αὐτῷ· Ἐγὼ εἰμι Θεοδόσιος ὁ βασιλεὺς. Καὶ εὐθέως προσεκύνησεν αὐτῷ ὁ Γέρον. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ βασιλεὺς· Μακάριοι ὑμεῖς οἱ ἀμέριμνοι τοῦ θείου. Ἐπ' ἀληθείας, ἐν τῇ βασιλείᾳ γεννηθεὶς οὐδέποτε ἀπήλυσας ἄρτου καὶ ὕδατος ὡς σήμερον· πάννυ γὰρ ἡδέως ἔφαγον.

Ἦρξατο δὲ ἀπὸ τότε τιμᾶν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς. Ὁ δὲ Γέρον ἀναστὰς ἔφυγε πάλιν καὶ ἦλθεν εἰς Αἴγυπτον.

192. Γέρον τις ἀναχωρητὴς πελαζόμενος ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ ὅτι κατώρθωσε τὰς ἀρετὰς καὶ ἠῤῃσεν τῷ Θεῷ λέγων· Δεῖξόν μοι, ἐάν ὑστερῶ τι καὶ ποιήσω. Καὶ θέλων ὁ Θεὸς ταπεινῶσαι τὸν λογισμὸν αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ·

94. Ἐγγονός τοῦ Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου. Ὀνομάσθηκε Μικρὸς σέ διάκριση ἀπὸ τὸν ὁμώνυμο πάππο του. Μετὰ τὸν θάνατο τοῦ πατέρα του

φώναξε δυνατὰ καὶ εἶπε· «Νά, γιὰ τὴν ταπείνωσή σου ἀμέσως θγαίνω». Καὶ θγῆκε ἐκείνη τὴν ὥρα.

191. Τὴν ἐποχὴ τοῦ βασιλιᾶ Θεοδοσίου τοῦ Μικροῦ⁹⁴, ζοῦσε σέ προάστειο τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἓνας μοναχός. Διασχίζοντας τὸν δρόμο ἐκείνο ὁ βασιλιάς, προσπέρασε ὅλους καὶ πῆγε μόνος καὶ χτύπησε τὴν πόρτα τοῦ μοναχοῦ. Μόλις τοῦ ἀνοίξε, ὁ μοναχός κατάλαβε ποιὸς ἦταν, ἀλλὰ τὸν δέχτηκε σάν ἀκόλουθο ἄρχοντα.

Μπῆκε λοιπόν, ἔκαναν προσευχὴ καὶ κάθισαν. Καὶ ἄρχισε ὁ βασιλιάς νά τὸν ρωτᾷ γιὰ τοὺς Πατέρες τῆς Αἰγύπτου. Κι ἐκεῖνος εἶπε· «Ὅλοι εὐχονται γιὰ τὴ σωτηρίᾳ σου». Ὑστερα τοῦ εἶπε· «Νά φᾶς λίγο». Τοῦ ἔθρεξε ἀμέσως λίγο ψωμί, τοῦ ἔβαλε λίγο λάδι καὶ ἀλάτι κι ἔφαγε. Ὑστερα τοῦ ἔδωσε καὶ νερό καὶ ἤπια. Τοῦ εἶπε ὁ βασιλιάς· «Ξέρεις ποιὸς εἰμαι;» «Σέ ξέρει ὁ Θεός» ἀπάντησε ἐκεῖνος. Καὶ τότε τοῦ ἀποκαλύφθηκε· «Ἐγὼ εἰμαι ὁ Θεοδόσιος, ὁ βασιλεὺς». Κι ἀμέσως τὸν προσκύνησε ὁ Γέροντας. Καὶ τοῦ εἶπε ὁ βασιλιάς· «Εὐτυχισμένοι εἰστε σεῖς ποὺ δέν ἔχετε φροντίδες γιὰ τὴ ζωὴ. Πραγματικά παρόλο ποὺ γεννήθηκα βασιλοπαίδι, καμιά φορὰ δέν ἔφαγα τόσο νόστιμο ψωμί καὶ δέν ἤπια τέτοιο νερό ὅπως σήμερα. Ἐφαγα πάρα πολὺ εὐχάριστα».

Κι ἄρχισε ἀπὸ τότε ὁ βασιλιάς νά τὸν τιμᾷ, ἀλλ' ὁ Γέροντας σηκώθηκε κι ἔφυγε ἀπὸ κεῖ. Ξαναγύρισε στὴν Αἴγυπτο.

192. Κάποιος Γέροντας ἀναχωρητὴς ποὺ ζοῦσε περιπλανώμενος στὴν ἐρημο ἔλεγε μέσα του ὅτι ἀπέκτησε ὅλες τίς ἀρετὲς καὶ προσευχήθηκε στὸν Θεὸ λέγοντας· «Δεῖξε μου, ἐάν ὑστερῶ σέ κάτι καὶ θά τό κάνω». Καὶ ὁ Θεὸς θέ-

(Ἀρχαδίου), σέ ἡλικία ἑπτὰ ἐτῶν ἀνακηρύχθηκε αὐτοκράτορας ὑπὸ ἐπιτρόπους (408-450 μ.Χ.)

Ἔπαγε πρὸς τόνδε τὸν ἀρχιμανδρίτην καί, εἴ τι σοι λέγει, ποιήσον.

Ἀπεκάλυψε δὲ ὁ Θεὸς τῷ ἀρχιμανδρίτῃ λέγων· Ἰδοὺ ὁ δεῖνα ὁ ἀναχωρητὴς ἔρχεται πρὸς σε. Εἶπε αὐτῷ λαβεῖν φραγγέλιον καὶ δόσκειν χοίρους. Ἐλθὼν δὲ ὁ Γέρων ἔκρουσε τὴν θύραν καὶ εἰσῆλθε πρὸς τὸν ἀρχιμανδρίτην. Καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους ἐκάθισαν. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀναχωρητὴς· Εἶπέ μοι τί ποιήσω, ἵνα σωθῶ. Λέγει αὐτῷ· Εἴ τι οὖν σοι ἐὰν εἴπω, ποιεῖς; Ὁ δὲ εἶπε· Ναί. Λέγει αὐτῷ· Λάβε τὸ φραγγέλιον καὶ ὑπάγε δόσκει χοίρους. Ἀπελθὼν δὲ ὁ ἀναχωρητὴς ἔδωκε τοὺς χοίρους.

Οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν καὶ ἀκούοντες περὶ αὐτοῦ, βλέποντές τε αὐτὸν δόσκοντα τοὺς χοίρους ἔλεγον· Ἴδετε τὸν μέγαν ἀναχωρητὴν, περὶ οὗ ἠκούσαμεν· ἰδοὺ ἐξέστη καὶ δαιμόνιον ἔχει καὶ δόσκει χοίρους. Ἰδὼν δὲ ὁ Θεὸς τὴν ταπείνωσιν αὐτοῦ, ὅτι οὕτως ὑπέμεινε τοὺς ὀνειδισμοὺς τῶν ἀνθρώπων, ἀπέλυσεν αὐτὸν πάλιν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.

193. Εἶπε Γέρων· Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου λέγων ὅτι νηφαλιώτερός εἰμι καὶ ἀσκητικώτερος, ἀλλ' ὑποτάσσου τῇ χάριτι τοῦ Χριστοῦ ἐν πνεύματι πτωχείας καὶ ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, ἵνα μὴ πνεύματι καυχῇσῃς περιπέσης καὶ ἀπολέσης σου τὸν κόπον. Γέγραπται γάρ· Ὁ δοκῶν ἐστάναι, βλεπέτω μὴ πέσῃ. Ἄλατι δὲ ἡρτυμένος ἔσο ἐν Κυρίῳ.

95. Ἀρχιμανδρίτης ὀνομαζόταν τοὺς πρώτους χριστιανικοὺς αἰῶνες ὁ ἀρχηγός, ὁ ἐπεύθυνος ἐνός ἀριθμοῦ μοναστῶν.

λοντας νὰ τοῦ ταπεινώσει τὸν λογισμό, τοῦ εἶπε: «Πήγαινε στὸν τάδε ἀρχιμανδρίτη⁹⁵ καὶ ὅ,τι σοῦ πεῖ, κάνε το».

Στό μεταξύ ἀποκάλυψε ὁ Θεός στὸν ἀρχιμανδρίτη: «Νά, ὁ τάδε ἀναχωρητὴς ἔρχεται σέ σένα. Πές του νὰ πάρει ἓνα καμτσίκι καὶ νὰ δόσκει γουρούνια».

Πῆγε ὁ Γέροντας, χτύπησε τὴν πόρτα καὶ τὸν δέχτηκε ὁ ἀρχιμανδρίτης. Καὶ ἀφοῦ ἀλληλοασπάστηκαν, κάθισαν. Τότε τοῦ εἶπε ὁ ἀναχωρητὴς: «Πές μου τί νὰ κάνω, γιὰ νὰ σωθῶ». Κι ἐκεῖνος τὸν ρώτησε: «Καὶ ὅ,τι σοῦ πῶ νὰ κάνεις, θά τό κάνεις;» Κι ἐκεῖνος εἶπε «Ναί», ὁπότε τοῦ λέει: «Πάρε τό καμτσίκι καὶ πήγαινε νὰ δόσκεις γουρούνια». Πῆγε λοιπὸν ὁ ἀναχωρητὴς κι ἔδωκε γουρούνια.

Ἐκεῖνοι δὲ πού τὸν εἶχαν δεῖ καὶ ἄκουγαν γι' αὐτόν, βλέποντάς τον νὰ δόσκει γουρούνια, ἔλεγαν: «Δέστε τὸν μεγάλο ἀναχωρητὴ γιὰ τὸν ὁποῖον ἀκούσαμε. Νά, τὰ ἔχασε, ἔχει δαιμόνιο καὶ δόσκει γουρούνια».

Καὶ ὅταν εἶδε ὁ Θεός πού ταπεινώθηκε, γιατί ταπεινά σήκωνε τὴν ντροπὴ ἀπὸ μέρους τῶν ἀνθρώπων, τὸν ἄφησε νὰ γυρίσει πάλι στὸν τόπο του.

193. Εἶπε Γέροντας: «Μὴν πιστέψεις μέσα σου πὼς ἐπαγρυπνεῖς γιὰ τὴν σωτηρία σου πιό πολύ ἀπ' τὸν ἀδελφὸ σου καὶ πὼς εἶσαι πιό ἀσκητικὸς ἀπ' αὐτόν, ἀλλὰ μ' ἓνα πνεῦμα πτωχείας ἐν Χριστῷ⁹⁶ καὶ μέ ἀγάπῃ ἀνυπόκριτη, νὰ εἶσαι ὑποταγμένος στὴ χάρη τοῦ Χριστοῦ γιὰ νὰ μὴν σέ βρεῖ πνεῦμα ὑπερηφάνειας καὶ χάσεις τὸν κόπο σου. Γιατί ἔχει γραφεῖ: Αὐτὸς πού νομίζει ὅτι στέκεται καλὰ στά πόδια του, ἄς προσέξει μὴν πέσει⁹⁷. Νά εἶναι ἀρτυμένη ἡ ζωὴ σου μέ ἄλατι μέσα στό πνεῦμα τοῦ Κυρίου⁹⁸».

96. Πρβλ. Ματθ. 5, 3.

97. Α' Κορ. 10, 12.

98. Κολ. 4, 6.

194. Εἶπε Γέρων· Οὐδέποτε τὴν τάξιν μου παρέβην εἰς ὕψος περιπατῆσαι οὐδὲ κατενεχθεὶς εἰς ταπείνωσιν ἐταράχθην. Ἡ γὰρ φροντίς μου πᾶσά ἐστι δέεσθαι τοῦ Θεοῦ, ἕως ἂν ἐκβάλῃ με ἐκ τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου.

195. Ἀδελφὸς ἠρώτησε Γέροντα λέγων· Εἰπέ ἡμῖν περὶ σωτηρίας, ἀδβᾶ. Ὁ δὲ ἔφη· Κἂν εἴπω, οὐ κρατοῦμεν, ὅτι ἀλμυρά ἐστιν ἡ γῆ ἡμῶν.

196. Ἔλεγον οἱ Γέροντες· Ὅταν μὴ πολεμώμεθα, τότε μᾶλλον ταπεινοῦσθαι χρὴ· ὁ γὰρ Θεὸς εἰδὼς ἡμῶν τὴν ἀσθένειαν σκεπάζει ἡμᾶς. Καὶ ἐὰν κανχησώμεθα, ἀφαιρεῖται ἀφ' ἡμῶν τὴν σκέπην αὐτοῦ καὶ ἀπολλύμεθα.

197. Τινὲ τῶν ἀδελφῶν ἐφάνη ὁ διάβολος μετασχηματισθεὶς εἰς ἄγγελον φωτός λέγων· Ἐγὼ εἰμι Γαβριήλ καὶ ἀπεστάλην πρὸς σέ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ὅρα μὴ πρὸς ἄλλον ἀπεστάλης· ἐγὼ γὰρ οὐκ εἰμι ἄξιος. Ὁ δὲ εὐθέως ἀφανὴς ἐγένετο.

198. Ἔλεγον οἱ Γέροντες ὅτι κἂν ἀληθὴς ἄγγελός σοι φανῇ, μὴ παραδέξῃ, ἀλλὰ ταπείνωσον σεαυτὸν λέγων· Οὐκ εἰμι ἄξιος ἄγγελον ἰδεῖν ἐν ἁμαρτίαις ζῶν.

199. Ἔλεγον περὶ τινος Γέροντος ὅτι καθήμενος ἐν τῷ κελίῳ αὐτοῦ καὶ ἀγωνιζόμενος ἔβλεπε τοὺς δαίμονας φανερώως καὶ ἐξευτέλιζεν αὐτούς. Βλέπων δὲ ὁ διάβολος ἑαυτὸν ἠττώμενον ὑπὸ τοῦ Γέροντος, ἐλθὼν ἐνεφάνισεν αὐτῷ ἑαυ-

99. Εἶναι ἀλμυρό καὶ δέν ἀποδίδει, δέν παράγει.

194. Εἶπε Γέροντας· «Οὐδέποτε ξέφυγα ἀπ' τὰ μέτρα μου γιὰ ν' ἀνεβῶ ψηλότερα, οὔτε πάλι ταράχθηκα, γιὰτί ἀναγκάστηκα νὰ ταπεινωθῶ. Ἡ ὅλη φροντίδα μου εἶναι νὰ παρακαλῶ τὸν Θεό, ὥσπου νὰ μέ ἀπαλλάξει ἀπ' τὸν παλαιό ἄνθρωπο».

195. Ἀδελφὸς παρακάλεσε ἓνα Γέροντα· «Πές μας, ἀδβᾶ, γιὰ τὴ σωτηρία μας». Κι ἐκεῖνος εἶπε· «Καὶ νὰ πῶ δέν ἀφομοιώνουμε, γιὰτί τό ἔδαφός μας εἶναι ἀλμυρό⁹⁹».

196. Ἔλεγον οἱ Γέροντες· «Ὅταν δέν μᾶς πολεμαίει ὁ πονηρός, τότε πρέπει νὰ ταπεινωνόμαστε περισσότερο, γιὰτί ὁ Θεὸς ἐπειδὴ γνωρίζει τὴν ἀδυναμία μας, μᾶς σκεπάζει. Καὶ ἂν τύχει καὶ ὑπερηφανευθοῦμε, παίρνει ἀπὸ πάνω μας τὴ σκέπη του καὶ χανόμαστε».

197. Σέ κάποιον ἀπ' τοὺς ἀδελφούς παρουσιάστηκε ὁ διάβολος μετασχηματισμένος σέ ἄγγελο φωτός καὶ τοῦ ἔπε· «Ἐγὼ εἰμαι ὁ Γαβριήλ καὶ στάλθηκα σέ σένα». Κι ἐκεῖνος ἀπάντησε· «Πρόσεξε μήπως στάλθηκες γιὰ κάποιον ἄλλον, γιὰτί ἐγὼ δέν εἰμαι ἄξιος». Κι ἐκεῖνος ἀμέσως ἔγινε ἀφαντος.

198. Ἔλεγον οἱ Γέροντες ὅτι κι ἂν ἀκόμη σοῦ παρουσιαστεῖ πραγματικὸς ἄγγελος, μὴν τό πιστέψεις, ἀλλὰ ταπεινώσου λέγοντας· «Δέν εἰμαι ἄξιος νὰ δῶ ἄγγελο, μιά πού ζῶ μέσα στὴν ἁμαρτία».

199. Ἔλεγον γιὰ κάποιο Γέροντα ὅτι ἐκεῖ πού καθόταν στό κελί του κι ἔκανε τὸν ἀγῶνα του, ἔβλεπε φανερά μπροστά του τοὺς δαίμονες καὶ τοὺς ἐξευτέλιζε. Βλέποντας ὁ διάβολος τὸν ἑαυτό του νὰ νικεῖται ἀπ' τὸν Γέροντα, πῆγε καὶ παρουσιάστηκε λέγοντας· «Ἐγὼ εἰμαι ὁ Χριστός». Μό-

τὸν λέγων· Ἐγὼ εἰμι ὁ Χριστός. Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Γέρων ἐκάμυνσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ διάβολος· Τί καμμύεις τοὺς ὀφθαλμούς σου; ἐγὼ εἰμι, ὁ Χριστός. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Γέρων εἶπεν αὐτῷ· Ἐγὼ τὸν Χριστὸν ὧδε οὐ θέλω ἰδεῖν. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ διάβολος ἀφανὴς ἐγένετο.

200. Ἄλλω Γέροντι ἔλεγον οἱ δαίμονες· Θέλεις ἰδεῖν τὸν Χριστόν; Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· Ἀνάθεμα ὑμῖν καὶ ᾧ λέγετε· τῷ γὰρ ἐμῷ Χριστῷ πιστεύω εἰπόντι· Ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· Ἴδου ὧδε ὁ Χριστός, ἰδοὺ ἐκεῖ, μὴ πιστεύσητε. Καὶ εὐθέως ἀφανεῖς ἐγένοντο.

201. Διηγῆσαντο περὶ τινος Γέροντος ὅτι ἐποίησεν ἐβδομήκοντα ἐβδομάδας ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος ἐσθίων. Ἦτεῖτο δὲ περὶ τινος ῥητοῦ τῆς Γραφῆς, καὶ οὐκ ἀπεκάλυπτεν αὐτῷ ὁ Θεός.

Λέγει οὖν ἐν ἑαυτῷ· Εἰ τοσοῦτον κάματον ἐποίησα καὶ οὐδὲν ἤνυσσα, ὑπάγω οὖν πρὸς τὸν ἀδελφόν μου καὶ ἐρωτῶ αὐτόν. Καὶ ὡς ἔκλεισε τὴν θύραν αὐτοῦ ἀπελθεῖν, ἀπεστάλη αὐτῷ ἄγγελος Κυρίου λέγων· Αἱ ἐβδομήκοντα ἐβδομάδες, ἃς ἐνήστευσας, οὐκ ἤγγισαν πρὸς τὸν Θεόν. Ὅτε δὲ ἐταπείνωσας ἑαυτὸν ἐξελθεῖν πρὸς τὸν ἀδελφόν σου, ἀπεστάλην τοῦ ἀναγγεῖλαί σοι τὸν λόγον. Καὶ πληροφορήσας αὐτὸν εὐθέως ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ.

202. Εἶπε Γέρων· Ἐάν τις μετὰ φόβου Θεοῦ καὶ ταπεινώσεως ἐπιτάξῃ ἀδελφὸν πράγμα ποιῆσαι, ὁ λόγος ἐκεῖνος ὁ διὰ τὸν Θεὸν ἐξερχόμενος ποιεῖ τὸν ἀδελφὸν ὑποταγῆναι καὶ ποιῆσαι τὸ ἐπιταχθέν. Εἰ δὲ τις θέλων κελεῦσαι ἀδελφὸν οὐ κατὰ φόβον Θεοῦ, ἀλλ' ὡς δι' αὐθεντίας θέλων ἐξουσιά-

λις τὸν εἶδε ὁ Γέροντας ἔκλεισε τὰ μάτια του. Τοῦ λέει τότε ὁ διάβολος· «Γιατί κλείνεις τὰ μάτια σου; Ἐγὼ εἶμαι, ὁ Χριστός». Τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ Γέροντας· «Ἐγὼ δὲν θέλω νὰ δῶ ἐδῶ τὸν Χριστό». Καὶ μόλις τ' ἄκουσε ὁ διάβολος ἔγινε ἄφαντος.

200. Σ' ἄλλο Γέροντα ἔλεγαν οἱ δαίμονες· «Θέλεις νὰ δεῖς τὸν Χριστό;» Κι ἐκεῖνος τοὺς εἶπε· «Νὰ χαθεῖτε καὶ σεῖς καὶ αὐτὰ πού λέτε. Ἐγὼ πιστεύω στὸν Χριστό μου πού εἶπε· Ἐάν σᾶς πεῖ κάποιος, νά, ἐδῶ ὁ Χριστός, νά, ἐκεῖ ὁ Χριστός, μὴν πιστέψετε»¹⁰⁰. Κι ἀμέσως ἐξαφανίστηκαν.

201. Διηγῆθηκαν γιὰ κάποιο Γέροντα ὅτι ἔκανε ἐβδομήντα ἐβδομάδες τρώγοντας μιά φορά τὴν ἐβδομάδα. Ζητοῦσε ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ τοῦ ἀποκαλύψει γιὰ κάποιο ῥητὸ τῆς ἀγίας Γραφῆς, ἀλλὰ δὲν τοῦ ἀπεκάλυπτε.

Κι εἶπε μέσα του· «Ἀλήθεια, τόσο κόπο ἔκανα καὶ τίποτε δὲν κατόρθωσα· ἄς πάω, λοιπόν, στὸν ἀδελφὸ μου νὰ τὸν ρωτήσω». Καὶ μόλις ἔκλεισε τὴν πόρτα γιὰ νὰ φύγει, ἦρθε ἄγγελος σταλμένος ἀπὸ τὸν Κύριο καὶ τοῦ εἶπε· «Οἱ ἐβδομήντα ἐβδομάδες πού νήστεψες δὲν συγκίνησαν τὸν Θεό. Ὅταν ὅμως ταπεινώθηκες γιὰ νὰ πᾶς στὸν ἀδελφὸ σου, στάλθηκα γιὰ νὰ σοῦ ἀποκαλύψω τὸ ῥητό». Καὶ ἀφοῦ τὸν κατατόπισε, ἀμέσως ἀπομακρύνθηκε ἀπ' αὐτόν.

202. Εἶπε κάποιος Γέροντας· «Ἐάν κανεῖς μέ φόβο Θεοῦ καὶ μέ ταπείνωση προστάξῃ κάποιον ἀδελφὸ νὰ κάνει κάτι, ὁ λόγος ἐκεῖνος πού βγαίνει γιὰ τὸν Θεό, κάνει τὸν ἀδελφὸ νὰ ὑποταχθεῖ καὶ νὰ φτιάξῃ αὐτό πού τοῦ ὀρίζουν νὰ κάνει.

Ἐάν ὅμως κάποιος θέλει νὰ προστάξῃ τὸν ἀδελφὸ ὅχι μέ φόβο Θεοῦ, ἀλλὰ νὰ ἐπιβληθεῖ ἐπιτακτικά ὡς ἐξου-

100. Ματθ. 24, 23.

ζειν αὐτόν, ὁ Θεός ὁ βλέπων τὰ κρυπτὰ τῆς καρδιάς οὐ πληροφορεῖ αὐτὸν ἀκοῦσαι, ὅτι φανερόν ἐστι τὸ διὰ τὸν Θεὸν γινόμενον ἔργον καὶ φανερόν τὸ δι' αὐθεντίας.

Τὸ γὰρ τοῦ Θεοῦ ταπεινόν ἐστι μετὰ παρακλήσεως, τὸ δὲ μετὰ αὐθεντίας θυμοῦ γέμει καὶ ταραχῆς· ἐκ τοῦ πονηροῦ γὰρ ἐστίν.

203. Εἶπε Γέρων· Θέλω ἥττημα μετὰ ταπεινοφροσύνης ἢ νίκην μετὰ ὑπερηφανίας.

204. Εἶπε Γέρων· Μὴ καταφρόνει τοῦ παρεστηκότος σοι οὐκ οἶδας γὰρ εἰ ἐν σοὶ ἐστι τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἢ ἐν αὐτῷ. Λέγω δὴ τὸν παρεστηκότα σοι, τὸν διακονοῦντά σοι.

205. Ἀδελφὸς ἠρώτησε Γέροντα λέγων· Ἐὰν οἰκήσω μετὰ ἀδελφοῦ καὶ ἴδω πρᾶγμα παρὰ τὸ πρέπον, θέλεις λαλήσω; Λέγει ὁ Γέρων· Ἐὰν εἰσι μείζονές σου ἢ συνηλικιωταί σου, σιώπα μᾶλλον καὶ ἔξεις ἀνάπαυσιν· ἐν τούτῳ γὰρ σε αὐτὸν ἐλάσσω ποιεῖς καὶ ἀμέριμνον. Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός· Τί οὖν ποιήσω, πάτερ; ταράσσουσι γὰρ με τὰ πνεύματα. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Εἰ κάμνεις, ὑπόμνησον ἅπαξ ταπεινοφρονῶν· ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσωσί σου, ἄφες τὸν κόπον σου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, τὸ καταλιπεῖν τὸ ἴδιον θέλημα. Πρόσεχε δὲ μὴ ἐκφάνης, ὅπως γένηται κατὰ Θεὸν ἢ μέριμνά σου. Ὡς δὲ ὀρῶ, καλὸν μᾶλλον τὸ σιωπᾶν· ταπεινοφροσύνη γὰρ ἐστίν.

206. Ἀδελφὸς ἐλυπεῖτο κατὰ ἀδελφοῦ. Καὶ ἀκούσας ἐκεῖνος ἦλθε μετανοῆσαι αὐτῷ. Ὁ δὲ οὐκ ἤνοιξεν αὐτῷ τὴν

σία, ὁ Θεός πού βλέπει τὰ θαυότερα τῆς καρδιᾶς, δέν πληροφορεῖ τὸν ἀδελφὸ ν' ἀκούσει· διότι εἶναι φανερό τὸ ἔργο πού γίνεται γιὰ τὸν Θεό, φανερό ἐπίσης αὐτό πού γίνεται μὲ διάθεση νὰ ἐπιβληθεῖς στὸν ἄλλο.

Τοῦ Θεοῦ τὸ ἔργο γίνεται μὲ ταπείνωση καὶ μὲ ἥπιον τρόπο, ἐνῶ ἐκεῖνο πού γίνεται ἐπιτακτικά, εἶναι ὅλο θυμὸ καὶ ταραχή, γιατί προέρχεται ἀπ' τὸν πονηρό.

203. Εἶπε Γέροντας· «Προτιμῶ πτώση μὲ ταπείνωση παρὰ νίκη μὲ ὑπερηφάνεια».

204. Εἶπε Γέροντας· «Μὴν καταφρονεῖς αὐτόν πού σέ παραστέκεται, γιατί δέν ξέρεις, ἂν ἀναπαύεται σέ σένα ἢ σ' αὐτόν τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. Καὶ λέγοντας φυσικά αὐτόν πού σέ παραστέκεται, ἐννοῶ αὐτόν πού σέ ὑπηρετεῖ».

205. Κάποιος ἀδελφός ρώτησε ἓνα Γέροντα· «Ἐὰν συγκατοικήσω μὲ κάποιον ἀδελφὸ καὶ δῶ νὰ γίνεται κάτι πού δέν ταιριάζει, τί λές, νὰ μιλήσω;» Κι ὁ Γέροντας ἀπαντᾷ· «Ἐὰν αὐτοὶ μὲ τοὺς ὁποίους συγκατοικεῖς εἶναι μεγαλύτεροί σου ἢ τῆς ἴδιας ἡλικίας μὲ σένα, καλύτερα νὰ σωπάσεις καὶ θὰ ἔχεις ἀνάπαυση. Γιατί μὲ τὸν τρόπο αὐτό κάνεις τὸν ἑαυτό σου μικρότερο καὶ εἶσαι ἀμέριμνος». Τοῦ λέει ὁ ἀδελφός· «Τί νὰ κάνω λοιπόν, πάτερ, γιατί μὲ ταράζουν οἱ λογισμοί;» Κι ὁ Γέροντας τοῦ εἶπε· «Ἄν δέν ἀντέχεις, μίλησε μιά φορὰ μὲ ταπείνωση. Ἐὰν ὅμως δέν σ' ἀκούσουν, ἄφησε τὴν ταλαιπωρία σου στὸν Θεό, ἄφησε δηλαδή τὸ θέλημά σου. Καὶ πρόσεχε μὴν κάνεις νὰ φανεῖ στὸν κόσμον, γιὰ νὰ γίνῃ ἡ φροντίδα σου κατὰ Θεόν. Ἀλλά ὅπως τὰ βλέπω, προτιμότερη εἶναι ἡ σιωπή, γιατί εἶναι ταπεινοφροσύνη».

206. Κάποιος ἀδελφός εἶχε λύπη ἐναντίον ἄλλου ἀδελφοῦ. Ὅταν τὸ ἄκουσε ἐκεῖνος, ἦλθε νὰ τοῦ ζητήσει συγ-

θύραν. Ἀπῆλθεν οὖν πρὸς τινα Γέροντα καὶ εἶπεν αὐτῷ τὸ πρῶγμα. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Γέρων εἶπεν· Ὅρα μὴ δικαίωμα ἔχεις ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὡς μεμφόμενος τὸν ἀδελφόν σου ὅτι ἐκεῖνός ἐστιν ὁ αἴτιος, σεαυτὸν δὲ δικαιοῖς, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἐπληροφορήθη ἀνοίξαί σοι. Πλὴν τοῦτό ἐστιν ὃ λέγω σοι· κἂν ἐκεῖνος ἡμαρτε κατὰ σοῦ, ὕπαγε, θές εἰς τὴν καρδίαν σου ὅτι σὺ ἡμαρτες κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἀδελφόν σου δικαίωσον. Καὶ τότε ὁ Θεὸς πληροφορεῖ αὐτὸν ὁμονοῆσαι σοι.

Καὶ πεισθεὶς ὁ ἀδελφὸς ἐποίησεν οὕτω. Καὶ ἀπελθὼν ἔκρουσε τῷ ἀδελφῷ. Καὶ ὡς μόνον ἦσθετο ἔσωθεν, πρῶτος αὐτὸς μετενόησε καὶ ἀνοίξας ἡσπάσατο αὐτὸν ἀπὸ ψυχῆς. Καὶ γέγονεν ἀμφοτέροις εἰρήνη μεγάλη.

207. Ἐλεγον περὶ τινος τῶν Πατέρων ὅτι ῥήτησατο τὸν Θεὸν ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη περὶ τινος χαρίσματος καὶ ἐδόθη αὐτῷ. Ἀπῆλθεν οὖν πρὸς τινα μέγαν Γέροντα καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῷ διὰ τὸ χάρισμα. Ἀκούσας δὲ ὁ Γέρων ἐκεῖνος ἐλυπήθη λέγων· Μέγας κόπος. Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὑπαγε, ποιήσον ἄλλα ἑπτὰ ἔτη παρακαλῶν τὸν Θεόν, ἵνα ἀρθῇ ἀπὸ σοῦ· οὐ συμφέρει γάρ σοι.

Ἀπελθὼν οὖν ἐποίησεν οὕτως, ἕως οὗ ἦρθη ἀπ' αὐτοῦ.

208. Ἀδελφὸς ἠρώτησε Γέροντα λέγων· Τί ἐστιν ἡ κατὰ Θεὸν προκοπὴ τοῦ ἀνθρώπου; Λέγει ὁ Γέρων· Ἡ προκοπὴ τοῦ ἀνθρώπου ἐστὶν ἡ ταπείνωσις· ὅσον γὰρ ἐάν τις κατὰ-γῆται εἰς ταπείνωσιν, τοσοῦτον εἰς προκοπὴν ἀνάγεται.

γνώμη. Αὐτὸς ὅμως δὲν τοῦ ἀνοιξε τὴν πόρτα. Πῆγε τότε σὲ κάποιον Γέροντα καὶ τοῦ ἀνέφερε τὴν ὑπόθεσιν. Καὶ ὁ Γέροντας τοῦ εἶπε· «Πρόσεξε μήπως ἔχεις θέλημα μέσα σου καθὼς κατηγορεῖς τὸν ἀδελφόν σου πὼς ἐκεῖνος φταίει καὶ δικαιοῦνεις τὸν ἑαυτό σου καὶ γι' αὐτό δὲν τὸν φώτισε ὁ Θεός νά σοῦ ἀνοίξει. Ὡστόσο ὅμως πρόσεξε αὐτό πού θά σοῦ πῶ. Ἀκόμη κι ἂν ἐκεῖνος ἔσφαλε ἐναντίον σου, κοίτα νά πεισθεῖς μέσα σου ὅτι σὺ ἔφταιξες ἐναντίον του καὶ δῶσε δίκαιο στὸν ἀδελφόν σου. Ὑστερα ἀπ' αὐτά ὁ Θεός θά τὸν πληροφορήσει νά συμφιλιωθεῖ μαζί σου».

Πράγματι πείσθηκε ὁ ἀδελφός κι ἔπραξε ἔτσι. Πῆγε λοιπὸν καὶ χτύπησε τὴν πόρτα τοῦ ἀδελφοῦ. Καὶ μόλις τὸν πῆρε εἶδησιν ἐκεῖνος ἀπὸ μέσα, πρῶτος ὁ ἴδιος ἔνιωσεν μετάνοια καὶ ἀφοῦ ἀνοιξε τὴν πόρτα, τὸν ἀγκάλιασε ἐγκάρδια. Καὶ εἰρήνευσαν καὶ οἱ δύο πολὺ.

207. Ἐλεγαν γιὰ κάποιον ἀπ' τοὺς Πατέρες ὅτι παρακαλοῦσε τὸν Θεὸ ἑπτὰ χρόνια νά τοῦ δοθεῖ ἓνα χάρισμα· καὶ τοῦ δόθηκε.

Πῆγε, λοιπὸν, τότε σὲ κάποιο μεγάλο Γέροντα καὶ τοῦ τό ἀνήγγειλε μέ χαρά. Καὶ ὅταν τ' ἄκουσε ὁ Γέροντας, λυπήθηκε καὶ τοῦ εἶπε· «Πολὺς κόπος». Καὶ συμπλήρωσε· «Πήγαινε τώρα νά παρακαλέσεις τὸν Θεὸ ἄλλα ἑπτὰ χρόνια γιὰ νά σοῦ τό πάρει, γιατί δὲν σοῦ συμφέρει».

Γύρισε, λοιπὸν, πίσω καὶ ἔκαμε ἔτσι, ἕως ὅτου τοῦ τό πῆρε ὁ Θεός.

208. Κάποιος ἀδελφὸς ρώτησε ἓνα Γέροντα· «Ποιά εἶναι ἡ προκοπὴ τοῦ ἀνθρώπου πού τὴ θέλει κι ὁ Θεός;» Κι ἀπάντησε ὁ Γέροντας· «Ἡ προκοπὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ ταπείνωσις· γιατί ὅσο κάποιος κατεβαίνει πρὸς τὴν ταπείνωσιν, τόσο ἀνεβαίνει σὲ προκοπὴ».

209. Εἶπε Γέρων· Ἡ φεύγων φεῦγε τοὺς ἀνθρώπους ἢ ἔμπαιξον τῷ κόσμῳ καὶ τοῖς ἀνθρώποις μωρὸν σεαυτὸν εἰς τὰ πολλὰ ποιῶν.

210. Εἶπε Γέρων· Ἐὰν εἴπῃς τινὶ συγχώρησόν μοι ταπεινῶν ἑαυτόν, καίεις τοὺς δαίμονας.

211. Εἶπε Γέρων· Ἐὰν κτήσῃ σιωπὴν, μὴ ἔχε σεαυτὸν ὡς ἀρετὴν κατορθοῦντα, ἀλλὰ λέγε ὅτι ἀνάξιός εἰμι καὶ τοῦ λαλεῖν.

212. Εἶπε Γέρων· Εἰ μὴ ἔβαλεν ὁ ἀρτοκόπος σκέπασμα τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῦ κτήνους, ἐστρέφετο ἂν καὶ τὸν μισθὸν αὐτοῦ ἔτρωγεν. Οὕτω καὶ ἡμεῖς λαμβάνομεν κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ σκεπάσματα, ἵνα μὴ βλέπωμεν ἃ ἐργαζόμεθα καλὰ καὶ μακαρίζομεν ἑαυτοὺς καὶ διὰ τοῦτο ἀπολέσωμεν τὸν μισθὸν ἡμῶν. Διὰ τοῦτο ἀφιέμεθα μίαν μίαν ἐν ῥυπαροῖς λογισμοῖς. Καὶ αὐτοὺς μόνον βλέπομεν, ἵνα ἑαυτοὺς κατακρίνωμεν. Καὶ αὐτὰ τὰ ῥυπαρὰ γίνονται ἡμῖν σκεπάσματα τοῦ μικροῦ ἀγαθοῦ. Ὅταν γὰρ ἄνθρωπος μέμψῃται ἑαυτόν, οὐκ ἀπόλλυσι τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

213. Ἠρωτήθη Γέρων τί ἐστὶ ταπεινώσις. Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ἡ ταπεινώσις μέγα ἔργον ἐστὶ καὶ θεϊκόν, ἢ δὲ ὁδὸς τῆς ταπεινώσεως οἱ κόποι οἱ σωματικοὶ εἰσι καὶ τὸ ἔχειν ἑαυτὸν ἁμαρτωλότερον καὶ ὑποκάτω πάντων. Καὶ εἶπεν ὁ Γέρων· Τοῦτό ἐστὶ τὸ μὴ προσέχειν ἁμαρτίαις ἀλλοτρίαις ἀλλὰ ταῖς ἑαυτοῦ πάντοτε, καὶ δέεσθαι τοῦ Θεοῦ ἀδιαλείπτως.

209. Εἶπε ἓνας Γέροντας· «Ἡ φεύγοντας ἀπόφευγε τοὺς ἀνθρώπους ἢ κοροΐδεψε τὸν κόσμον καὶ τοὺς ἀνθρώπους προσποιούμενος στὰ περισσότερα τὸν μωρό».

210. Εἶπε Γέροντας· «Ἐὰν πεῖς σέ κάποιον, συγχώρησέ με, ταπεινώνοντας τὸν ἑαυτό σου, καὶς τοὺς δαίμονες».

211. Εἶπε Γέροντας· «Ἐὰν ἀποκτήσεις σιωπὴν, μὴ θεωρεῖς τὸν ἑαυτό σου ὅτι πέτυχε ἀρετὴν, ἀλλὰ λέγε· εἰμαι ἀνάξιος ἀκόμη καὶ νὰ μιλῶ».

212. Εἶπε Γέροντας· «Ἐὰν ὁ μυλωνάς δέν ἔβαζε σκέπασμα στὰ μάτια τοῦ ζώου, τότε θὰ γύριζε τὸ ζῶο καὶ θὰ ἔτρωγε τὴν ἀξία πού θὰ ἔδγαζε μέ τὴ δουλειά. Ἔτσι κι ἐμεῖς κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ δεχόμαστε ἀπ' τὸν Θεὸ σκεπάσματα, γιὰ νὰ μὴν βλέπουμε τὰ καλὰ πού κάνουμε καὶ καλοτυχίσουμε τοὺς ἑαυτοὺς μας καὶ ἐξαιτίας αὐτοῦ χάσουμε τὸν μισθὸ μας. Γι' αὐτὸ κάθε τόσο εἴμαστε στὴν ἐπήρεια ρυπαρῶν λογισμῶν. Καὶ βλέπουμε μόνο τοὺς ρυπαροὺς λογισμοὺς, γιὰ νὰ κατακρίνουμε τοὺς ἑαυτοὺς μας.

Ἔτσι αὐτοὶ οἱ ρυπαροὶ λογισμοὶ γίνονται σκεπάσματα στό λίγο καλὸ πού ἔχουμε. Καὶ ὅταν ὁ ἄνθρωπος κατηγορήσῃ τὸν ἑαυτό του, δέν χάνει τὸν μισθὸ του».

213. Ρωτήθηκε κάποιος Γέροντας τί εἶναι ταπεινώσις. Κι ἀπάντησε· «Ἡ ταπεινώσις εἶναι μεγάλο καὶ θεϊκὸ ἔργο· ὁ δρόμος πού ὁδηγεῖ στὴν ταπεινώσις εἶναι οἱ σωματικοὶ κόποι καὶ τὸ νὰ θεωρεῖ κανεὶς τὸν ἑαυτό του πιὸ ἁμαρτωλό ἀπ' ὅλους καὶ κατώτερο ὅλων». Καὶ εἶπε ὁ Γέροντας· «Αὐτὸ στὴν πράξη σημαίνει νὰ μὴν προσέχει κανεὶς ξένες ἁμαρτίες, ἀλλὰ πάντοτε τίς δικές του καὶ διαρκῶς νὰ παρακαλεῖ τὸν Θεό».

214. Ἡρώτησεν ἀδελφός τινα Γέροντα λέγων· Εἰπέ μοι πρᾶγμα, ἵνα τηρήσω καὶ ζήσω δι' αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν ὁ Γέρων· Ἐὰν δυνήθῃς ὑδρισθῆναι καὶ βαστάσαι, μέγα ἐστὶ τοῦτο ὑπὲρ πάσας τὰς ἀρετάς.

215. Εἶπε Γέρων· Ἐξουδένωσιν καὶ ὕδριν καὶ ζημίαν ὁ φέρων δύναται σωθῆναι.

216. Εἶπε Γέρων· Μὴ ἔχε γνώσιν μετὰ ἡγουμένου, μηδὲ σύχναζε πρὸς αὐτόν· ἐκ τούτου γὰρ καὶ παρρησίαν ἔξεις καὶ τοῦ ἡγείσθαι λοιπὸν ἐπιθυμήσεις.

217. Ἀνὴρ ἅγιος θεωρήσας τινὰ ἀμαρτάνοντα, κλαύσας πικρῶς εἶπεν· Οὗτος σήμερον, πάντως ὅτι καὶ γὰρ αὖριον. Πλὴν καὶ ὅπως τις ἀμάρτη ἐνώπιόν σου, μὴ κρίνης αὐτόν, ἀλλὰ ἔχε ἑαυτὸν ἀμαρτωλότερον αὐτοῦ.

218. Ἀδελφός τις ἦν ἐν κοινοδίῳ καὶ ὅλα τὰ θάρη τῶν ἀδελφῶν ἐδάσταζεν ἐπάνω αὐτοῦ. Καὶ ἕως πορνείας κατηγορεῖ ἑαυτοῦ ὅτι ἐγὼ ἐποίησα. Τινὲς δὲ τῶν ἀδελφῶν ἀγνοοῦντες τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ ἤρξαντο γογγύζειν κατ' αὐτοῦ λέγοντες· Πόσα κακὰ ἐποίησεν οὗτος καὶ οὐδὲ ἐργάζεται. Ὁ δὲ ἀδελφὸς γινώσκων τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ ἔλεγε τοῖς ἀδελφοῖς· Θέλω τὸ ἐν ψιάθιον αὐτοῦ μετὰ ταπεινοφροσύνης ἢ τὰ ὑμῶν μετὰ ὑπερηφανίας πολλὰ ὄντα. Καὶ θέλετε πληροφορηθῆναι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ· Καὶ ἠνεγκε τὰ πρὸς τρία αὐτῶν ψιάθια καὶ τὸ ἐν ψιάθιον τοῦ ἀδελφοῦ. Καὶ ἄψας πῦρ ἔρριψεν αὐτὰ ἐν αὐτῷ καὶ ἐκάησαν ὅλα παρεκτός τοῦ ψιαθίου τοῦ ἀδελφοῦ.

214. Παρακάλεσε κάποιος ἀδελφός ἕνα Γέροντα· Πές μου –τοῦ εἶπε– κάτι πού νά τό τηρήσω καί νά σωθῶ μ' αὐτό. Καί τοῦ λέει ὁ Γέροντας· Ἐάν μπορείς νά βαστάξεις ὅταν σέ βρῖσουν, αὐτό εἶναι τό μεγαλύτερο ἀπ' ὅλες τίς ἀρετές.

215. Εἶπε Γέροντας· «Σώζεται ἐκεῖνος πού μπορεί νά σηκώσει ἐξουθένωση καί βρисиές καί ζημία».

216. Εἶπε ἄλλος Γέροντας· Μὴν ἀποκτήσεις γνωριμία μέ ἡγούμενο, οὔτε νά συχνάζεις σ' ἐκεῖνον· γιατί ἀπ' αὐτό καὶ παρρησία¹⁰¹ θ' ἀποκτήσεις καὶ θά ἐπιθυμήσεις νά γίνεις ἡγούμενος.

217. Κάποιος ἅγιος ἄνθρωπος βλέποντας κάποιον ν' ἀμαρτάνει, ἐκλαψε πικρά καὶ εἶπε· «Αὐτός σήμερα ἀμαρτάνει κι ἐγὼ ὅπωςδήποτε αὖριο». Ἐξάλλου ὅποιαδήποτε ἀμαρτία κι ἂν κάνει κάποιος μπροστά σου, μὴν τὸν κρίνεις, ἀλλὰ νά θεωρεῖς τὸν ἑαυτό σου ἀμαρτωλότερο ἀπ' αὐτόν.

218. Ὑπῆρχε κάποιος ἀδελφός σ' ἕνα κοινόβιο πού ἔπαιρνε ἐπάνω του ὅλα τὰ θάρη τῶν ἀδελφῶν. Μάλιστα μέχρι γιὰ πορνεία κατηγοροῦσε τὸν ἑαυτό του καὶ ἔλεγε ὅτι ἐγὼ ἔκανα τὴν ἀμαρτία.

Ὅρισμένοι ἀδελφοί μὴ γνωρίζοντας τὴν τακτικὴ τοῦ ἄρχισαν νά βαρυνκομοῦν ἐναντίον τοῦ λέγοντας· «Πόσα κακὰ ἔκανε αὐτός καὶ οὔτε δουλεύει». Ὁ ἀδελφὸς ὅμως γνωρίζοντας τὴν τακτικὴ τοῦ ἔλεγε στοὺς ἀδελφούς· «Προτιμῶ τό ἕνα ψαθὶ αὐτουνοῦ πού γίνεται μέ ταπείνωση, παρὰ τὰ πολλὰ τὰ δικά σας πού γίνονται μέ ὑπερηφάνεια. Θέλετε νά σᾶς ἀποκαλύψει ὁ Θεός;» Καὶ ἔφερε τό ἕνα ψαθὶ πού ἔκανε ὁ ἀδελφός καὶ τὰ τριπλάσια πού ἔκαναν αὐτοὶ καὶ ἀφοῦ ἄναψε φωτιά τὰ ἔριξε μέσα. Κάηκαν ὅλα ἐκτός ἀπ' τό

101. Παρρησία· Βλ. Μ. Γερ. τ. Γ', σελ. 24, ὑποσημ. 7.

Καὶ τοῦτο ἰδόντες οἱ ἀδελφοὶ ἐφοβήθησαν καὶ ἔβαλον αὐτῷ μετάνοιαν καὶ ἔσχον αὐτὸν τοῦ λοιποῦ ὡς πατέρα.

219. Μοναχὸς τις τραῦμα λαβὼν παρὰ τινος, κατέχων τὸ τραῦμα, μετάνοιαν ἔβαλε τῷ πλήξαντι.

220. Εἶπε Γέρων· Μὴ θήσης εἰς τὴν καρδίαν σου κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου κατηγορίαν περὶ οἰουδήποτε πράγματος.

221. Ἦρωτήθη Γέρων· Πῶς τινες λέγουσιν ὅτι βλέπομεν ὀπτασίαν ἀγγέλων; Καὶ ἀπεκρίθη· Μακάριός ἐστιν ὁ βλέπων τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ πάντοτε.

222. Γέρων τις ἦν ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην καὶ εἰσελθὼν ἐν καύματι εἰς σπήλαιον εὗρεν ἔσω λέοντα, καὶ ἤρξατο βρῦχειν τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ καὶ ὠρύεσθαι. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Τί θλίβῃ; Ἦνι τόπος χωρῶν ἐμὲ καὶ σέ· εἰ δὲ οὐ θέλεις, ἀνάστα, ἔξελθε. Ὁ δὲ λέων μὴ βαστάσας ἐξῆλθεν.

223. Ἀδελφὸς ἠρώτησε Γέροντα λέγων· Διατί θάλλω μετάνοιαν τῷ ἔχοντι κατ' ἐμοῦ καὶ ὁρῶ αὐτὸν μὴ καθαρεύοντα μετ' ἐμοῦ; Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Εἰπέ μοι τὴν ἀλήθειαν, οὐκ ἔχεις ἐν τῇ καρδίᾳ σου δικαίωμα ὡς θάλλεις αὐτῷ μετάνοιαν ὅτι αὐτὸς ἐσφάλη κατὰ σοῦ καὶ διὰ τὴν ἐντολὴν μετανοεῖς αὐτῷ; Καὶ λέγει ὁ ἀδελφός· Ναί, οὕτως ἔχει. Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Γέρων· Διὰ τοῦτο οὐ πληροφορεῖ αὐτὸν ὁ Θεὸς καθαρεύσαι μετὰ σοῦ, ὅτι σὺ οὐ θάλλεις αὐτῷ μετάνοιαν μετὰ

ψαθί τοῦ ἀδελφοῦ. Καὶ ὅταν τό εἶδαν οἱ ἀδελφοί, φοβήθηκαν, τοῦ ἔβαλαν μετάνοια καὶ τὸν εἶχαν στό ἐξῆς ὡς πατέρα.

219. Μοναχὸς πού χτυπήθηκε ἀπὸ κάποιον, κρατώντας τὸ τραῦμα του, πῆγε κι ἔβαλε μετάνοια σ' αὐτὸν πού τὸν τραυμάτισε.

220. Εἶπε Γέροντας· Μὴν κατηγορήσεις μέσα σου τὸν ἀδελφό σου γιὰ ὅποιοδήποτε πράγμα.

221. Ρώτησαν ἓναν Γέροντα· «Πῶς λένε μερικοὶ ὅτι βλέπουν ὀπτασία ἀγγέλων;» Καὶ ἀποκρίθηκε· «Εὐτυχὴς εἶναι ἐκεῖνος πού βλέπει πάντοτε τίς ἁμαρτίες του».

222. Ὑπῆρχε κάποιος Γέροντας στά μέρη τοῦ Ἰορδάνου καὶ σέ καιρὸ καύσωνα μπῆκε σ' ἓνα σπήλαιο καὶ βρῆκε ἓνα λιοντάρι πού ἄρχισε νά τρίζει τὰ δόντια του καὶ νά ὠρύεται. Τότε τοῦ εἶπε ὁ Γέροντας· «Γιατί στενοχωριέσαι; Ὑπάρχει τόπος καὶ γιὰ μένα καὶ γιὰ σένα· κι ἂν πάλι δέν θέλεις, σήκω καὶ βγές ἔξω». Καὶ τὸ λιοντάρι, ἐπειδὴ δέν μπόρεσε νά βαστάξει, βγῆκε ἔξω.

223. Κάποιος ἀδελφὸς ρώτησε ἓναν Γέροντα· «Γιατί, ἐνῶ θάξω μετάνοια στὸν ἀδελφό πού ἔχει κάτι ἐναντίον μου, ὡστόσο τὸν βλέπω νά παραμένει δυσαρεστημένος ἀπέναντί μου;» Καὶ τοῦ εἶπε ὁ Γέροντας· «Πές μοι εἰλικρινά, καθὼς τοῦ θάξεις μετάνοια δέν ἔχεις μέσα σου τὴν αὐτοδικαίωση ὅτι αὐτὸς ἐσφαλε ἐναντίον σου καὶ σύ σύμφωνα μέ τὴν ἐντολὴ τοῦ ζητᾶς συγγνώμη;»¹⁰² Καὶ τοῦ ἀπαντᾷ ὁ ἀδελφός· «Ναί, ἔτσι εἶναι». Τοῦ εἶπε, λοιπόν, ὁ Γέροντας· «Γι' αὐτό δέν τὸν πληροφορεῖ ὁ Θεὸς νά διώξει τὴ δυσἀρεσκεία πού νιώθει ἀπέναντί σου, γιατί ἐσύ δέν τοῦ θάξεις

102. Ματθ. 5, 23-24.

πληροφορίας ὡς σὺ ἁμαρτήσας κατ' αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ μάλλον ἔχεις ὅτι αὐτὸς ἡμαρτεν εἰς σέ. Πλὴν τοῦτό ἐστι καὶ ἐκεῖνος ἡμαρτεν εἰς σέ, θές εἰς τὴν καρδίαν σου ὅτι σὺ εἶ ὁ κατ' αὐτοῦ ἁμαρτῶν καὶ τὸν ἀδελφόν σου δικαίωσον, καὶ τότε αὐτὸν ὁ Θεὸς πληροφορεῖ καθαρεῦσαι μετὰ σοῦ.

Καὶ διηγήσατο αὐτῷ ὁ Γέρον ὑπόδειγμα τοιοῦτον. Ἦσαν τινες κοσμικοὶ εὐλαβεῖς. Καὶ συμφωνήσαντες ἐξήλθον καὶ γεγόνασι μοναχοί. Καὶ ζήλῳ φερόμενοι κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν φωνήν, ἀγνοοῦντες δέ, εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν. Καὶ ἀκούσας ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἐχώρισεν αὐτούς. Ἐκεῖνοι δὲ δοκοῦντες ὅτι καλῶς ἐποίησαν ἠγανάκτησαν κατ' αὐτοῦ λέγοντες· Ἡμεῖς εὐνούχισαμεν ἑαυτοὺς διὰ τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν καὶ οὗτος ἐχώρισεν ἡμᾶς; Ἀγωμεν, ἐντύχωμεν κατ' αὐτοῦ τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Ἱεροσολύμων. Καὶ ἀπελθόντες ἀνήγγειλαν αὐτῷ πάντα. Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ ἀρχιεπίσκοπος· Κἀγὼ ὑμᾶς χωρίζω. Καὶ ἐπὶ τούτῳ λυπηθέντες ἀπῆλθον ἐν Ἀντιοχείᾳ πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον καὶ εἶπον αὐτῷ τὰ καθ' ἑαυτούς. Κἀκεῖνος δὲ ἐχώρισεν αὐτούς. Λέγουσι πρὸς ἀλλήλους· Ἀγωμεν εἰς Ῥώμην πρὸς τὸν πάπαν, κἀκεῖνος ἐκδικεῖ ἡμᾶς ἀπὸ πάντων τούτων.

Ἐλθόντες οὖν πρὸς τὸν μέγαν ἀρχιεπίσκοπον Ῥώμης ἀνήγγειλαν αὐτῷ, ὃ ἐποίησαν αὐτοῖς οἱ ἀρχιεπίσκοποι, λέγοντες· Ἦλθομεν πρὸς σε, ὅτι σὺ εἶ κεφαλὴ πάντων. Εἶπε δὲ καὶ αὐτὸς αὐτοῖς· Κἀγὼ χωρίζω ὑμᾶς καὶ κεχωρισμένοι ἐστέ. Ἀπορούμενοι δὲ πρὸς ἀλλήλους εἶπον ὅτι· Εἰς τῷ ἐνὶ χαρίζεται διὰ τὸ ἐν συνόδῳ ἀνάγεσθαι ἀλλ' ἄγωμεν εἰς τὸν

103. Ματθ. 19, 12.

104. Ἡ λ. "χωρίζω" τοῦ ἀρχαίου κειμένου ἐδῶ ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ ἀφορίζω. Δηλαδή ἐπιβάλλει ὁ ἀρχιεπίσκοπος ὡς ἐπιτίμιο σέ βαρέως ἁμαρτήσαντα τὴν προσωρινή ἀπομάκρυνσή του ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν πρὸς σωφρονισμόν. Βλ. Μ. Γερ. τ. Γ', σελ. 90, ὑπόσημ. 64.

105. Βλ. Μ. Γερ. τ. Α', σελ. 76, ὑπόσημ. 61.

μετάνοια μέ τὴν πεποίθησιν πῶς ἐσύ ἔσφαλες σ' αὐτόν, ἀλλὰ περισσότερο πιστεύεις ὅτι ἐκεῖνος ἔσφαλε ἀπέναντι σέ σένα. Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι τό σωστό: Κι ἂν ἀκόμη ἐκεῖνος ἔσφαλε σέ σένα, παραδέξου μέσα σου ὅτι σὺ εἶσαι ἐκεῖνος πού ἔσφαλε, καὶ δικαίωσε τὸν ἀδελφόν σου. Καὶ τότε ὁ Θεὸς θὰ τὸν πληροφορήσει νὰ μὴν εἶναι δυσαρεστημένος μαζί σου».

Καὶ τοῦ διηγήθηκε ὁ Γέροντας ἓνα σχετικὸ παράδειγμα. Ἦσαν κάποιοι κοσμικοὶ εὐλαβεῖς καὶ ὕστερα ἀπὸ συμφωνία ἄφησαν τὸν κόσμον καὶ ἐγέναν μοναχοί. Καὶ ἀπὸ ὑπερβολικοῦ ζήλου σύμφωνα μέ τὴν εὐαγγελικὴ ἐντολή, πλὴν ὅμως καὶ ἀπὸ ἄγνοια, εὐνούχισαν τοὺς ἑαυτοὺς τοὺς γιὰ νὰ κερδίσουν τὴ Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν¹⁰³. Μόλις τ' ἄκουσε ὁ ἀρχιεπίσκοπος τοὺς ἀφόρισε¹⁰⁴. Ἐκεῖνοι ὅμως νομίζοντας ὅτι καλὰ ἔκαναν, ἠγανάκτησαν ἐναντίον του καὶ εἶπαν: «Ἡμεῖς εὐνούχιστήκαμε γιὰ τὴ Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν καὶ αὐτός μᾶς ἀφόρισε; Πᾶμε νὰ παραπονεθοῦμε στὸν ἀρχιεπίσκοπο τῶν Ἱεροσολύμων». Πῆγαν, λοιπόν, καὶ τοῦ τὰ ἀνέφεραν ὅλα.

Καὶ τοὺς εἶπε ὁ ἀρχιεπίσκοπος: «Κι ἐγὼ σᾶς ἀφορίζω». Στενοχωρημένοι γι' αὐτὸ ἔφυγαν εἰς τὴν Ἀντιόχεια, στὸν ἀρχιεπίσκοπο, καὶ τοῦ εἶπαν τὴν ὑπόθεσίν τους. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος τοὺς ἀφόρισε. Εἶπαν τότε μεταξύ τους: «Ἄς πᾶμε εἰς τὴν Ῥώμην, στὸν Πάπα¹⁰⁵ καὶ ἐκεῖνος θὰ μᾶς ὑπερασπιστεῖ ἐναντι ὅλων αὐτῶν».

Πῆγαν, λοιπόν, στὸν μέγα ἀρχιεπίσκοπο τῆς Ῥώμης καὶ τοῦ ἀνήγγειλαν ὅσα τοὺς ἔκαναν οἱ ἀρχιεπίσκοποι, λέγοντας: «Ἦρθαμε καὶ σέ σένα, γιατί εἶσαι ἡ κεφαλὴ ὅλων». Ἀλλὰ καὶ αὐτός τοὺς εἶπε: «Κι ἐγὼ σᾶς ἀφορίζω καὶ νὰ εἴστε ἀφορισμένοι». Σαστισμένοι μεταξύ τους εἶπαν: «Ὁ ἓνας χαρίζεται στὸν ἄλλο, γιατί γνωρίζονται μεταξύ τους καθὼς συναντιοῦνται ὅταν γίνεται σύνοδος. Ἀλλὰ ἄς πᾶμε

ἅγιον τοῦ Θεοῦ Ἐπιφάνιον, τὸν ἐπίσκοπον Κύπρου, ὅτι προφήτης ἐστὶ καὶ οὐ λαμβάνει πρόσωπον ἀνθρώπου.

Ὡς δὲ ἤγγισαν τῇ πόλει αὐτοῦ, ἀπεκαλύφθη αὐτῷ περὶ αὐτῶν. Καὶ πέμψας εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν εἶπε· Μηδὲ εἰς τὴν πόλιν ταύτην εἰσελθέτωσαν. Τότε ἐν ἑαυτοῖς γενόμενοι εἶπον· Ἐπ' ἀληθείας, ἡμεῖς ἐσφάλημεν. Ἔστω ἐκεῖνοι ἀδίκως ἡμᾶς ἐχώρισαν, μὴ καὶ οὗτος ὁ προφήτης; ἰδοὺ ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψεν αὐτῷ τὰ περὶ ἡμῶν. Καὶ κατέγνωσαν ἑαυτῶν σφόδρα περὶ τοῦ πράγματος οὗ ἐποίησαν.

Τότε ἰδὼν ὁ καρδιογνώστης Θεὸς ὅτι ἐν ἀληθείᾳ κατέγνωσαν ἑαυτῶν, ἐπληροφόρησεν Ἐπιφάνιον τὸν ἐπίσκοπον Κύπρου, καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ πέμψας ἤνεγκεν αὐτούς. Καὶ παρακαλέσας ἐδέξατο εἰς κοινωνίαν. Καὶ ἔγραψε τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Ἀλεξανδρείας· Δέξαι τὰ τέκνα σου· μετενόησαν γὰρ ἐν ἀληθείᾳ.

224. Εἶπεν οὖν ὁ Γέρων· Τοῦτό ἐστιν ἡ θεραπεία τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦτο θέλει ὁ Θεός, ἵνα ὁ ἄνθρωπος δάλῃ τὸ σφάλμα αὐτοῦ ἐπάνω ἑαυτοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

225. Εἶπε Γέρων· Θέλω διδαχθῆναι ἢ διδάξαι.

226. Εἶπε Γέρων· Ἡ εὐλάβεια μετὰ ταπεινοφροσύνης πανταχοῦ καλὸν ἐστίν. Ἔστι γάρ τις χαριεντιζόμενος καὶ

106. Βλ. Μ. Γερ. τ. Α' σελ. 447.

107. Δέν προσωποληπτει· δέν χαρίζεται σέ ἀνθρώπους, δέν κάνει χατίρια.

στόν ἅγιο τοῦ Θεοῦ, τόν Ἐπιφάνιο, τὸν ἐπίσκοπο Κύπρου¹⁰⁶, γιατί εἶναι προφήτης καὶ δέν προσωποληπτει¹⁰⁷.

Καὶ μόλις πλησίασαν τὴν πόλιν του, τοῦ ἔγινε ἀποκάλυψη σχετικά μ' αὐτούς. Ἔστειλε ἀνθρώπους του καὶ τοὺς παρήγγειλε· «Οὔτε καὶ στήν πόλιν αὐτὴ νά μποῦν». Τότε συνῆλθαν καὶ εἶπαν· «Στ' ἀλήθεια ἐμεῖς φταίσαμε. Κι ἂς ποῦμε πῶς ἐκεῖνοι μᾶς ἀδίκησαν καὶ μᾶς ἀφόρισαν, ἀλλὰ αὐτός ἐδῶ ὁ προφήτης; Καὶ νά ὁ Θεὸς τοῦ φανέρωσε τὴν ὑπόθεσή μας». Καὶ κατέκριναν πολὺ τὸν ἑαυτό τους γι' αὐτὸ πού ἔκαναν.

Καὶ ὅταν εἶδε ὁ καρδιογνώστης Θεὸς ὅτι στ' ἀλήθεια καταδίκασαν τοὺς ἑαυτοὺς των, ἔδωσε πληροφορία στόν Ἐπιφάνιο, τὸν ἐπίσκοπο Κύπρου καὶ ἀπὸ μόνος του ἔστειλε καὶ τοὺς κάλεσε. Καὶ ἀφοῦ τοὺς παρηγόρησε, τοὺς δέχθηκε σέ ἐπικοινωνία. Ἐγραψε καὶ στόν ἀρχιεπίσκοπο τῆς Ἀλεξανδρείας· «Δέξου τὰ τέκνα σου, γιατί πραγματικά μετάνιωσαν».

224. Εἶπε λοιπόν ὁ Γέροντας· «Αὐτὸ εἶναι πού θεραπεύει τὸν ἄνθρωπο καὶ αὐτὸ θέλει ὁ Θεός, νά ἀναλάβει δηλαδή ὁ ἄνθρωπος τὴν εὐθύνη τῶν σφαλμάτων του ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ».

225. Εἶπε κάποιος Γέροντας· «Προτιμῶ νά διδαχθῶ παρά νά διδάξω».

226. Εἶπε Γέροντας· «Ἡ εὐλάβεια¹⁰⁸, ὅταν συνοδεύεται ἀπὸ ταπεινοφροσύνη, κάνει καλὸ σέ ὅλες τίς περιπτώσεις. Ὑπάρχει π.χ. κάποιος πού ἀστειεύεται καὶ νομίζει ὅτι γίνε-

108. Ἡ εὐλάβεια μέ τὴν ἔννοια τῆς προσεκτικῆς ζωῆς, τῆς αἰδοῦς, τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ.

δοκῶν ἔχειν χάριν. Ἐὰν δὲ ἐπὶ πολὺ τοῦτο ποιῇ, μέμφεται, ὁ δὲ εὐλαβὴς ἀσφαλιζόμενος ἑαυτὸν ἐν ταπεινοφροσύνῃ πάντοτε ἔχει τιμὴν.

227. Εἶπε πάλιν ὅτι ἡ ταπείνωσις ἰσχύει ὑπὲρ πᾶσαν δυναστείαν. Διηγήσατο γάρ τις τῶν Πατέρων ὅτι δύο ἐπίσκοποι ἦσαν ἐγγύτεροι ἀλλήλων καὶ ἔσχον ποτὲ ὀλιγωρίαν πρὸς ἀλλήλους. Ἦν δὲ ὁ εἷς πλούσιος καὶ δυνάστης, ὁ δὲ ἄλλος ταπεινός.

Καὶ ἐξήτει ὁ δυνάστης κακοποιῆσαι τῷ ἄλλῳ. Καὶ ἤκουσεν ὁ ἄλλος καὶ ἔλεγε τῷ κλήρῳ αὐτοῦ εἰδὼς ὁ μέλλει ποιεῖν· Ἔχομεν νικῆσαι χάριτι Θεοῦ. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Δέσποτα, τίς δύναται αὐτὸν νικῆσαι; Καὶ ἔλεγε· Μείνατε, τέκνα, καὶ ἔχετε ἰδεῖν τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Ἐπιτηρεῖ οὖν καί, ὅτε εἶχεν ἐκεῖνος πανήγυριν ἀγίων μαρτύρων, λαμβάνει τὸν κληρὸν αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἀκολουθήσατέ μοι καί, εἴ τι βλέπετέ με ποιῶντα, ποιήσατε καὶ ὑμεῖς, καὶ ἔχομεν νικῆσαι αὐτόν. Οἱ δὲ ἔλεγον· Ἄρα τί ἔχει ποιῆσαι; Καὶ ἐρχομένου πρὸς αὐτόν καὶ παρερχομένης τῆς λιτῆς καὶ τῆς πόλεως συνειλεγμένης πίπτει εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ μετὰ τοῦ κληρικοῦ αὐτοῦ λέγων· Συγχώρησον ἡμῖν, δέσποτα, δοῦλοί σου ἔσμεν. Ἐκεῖνος δὲ ἐκπλαγεὶς εἰς ὃ ἐποίησε καὶ κατανυγείς, τοῦ Θεοῦ μεταβαλόντος τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ἐπιλαμβάνεται τῶν ποδῶν αὐτοῦ λέγων· Σὺ εἰ δεσπότης καὶ πατήρ. Καὶ ἀπὸ τότε γέγονε μετὰ αὐτῶν μεγίστη ἀγάπη.

Καὶ ἔλεγε τῷ κλήρῳ αὐτοῦ ὁ ταπεινός· Οὐκ ἔλεγον ὑμῖν, τέκνα, ὅτι νικῆσαι ἔχομεν διὰ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ; Καὶ

ταὶ εὐχάριστος. Ἄν ὅμως αὐτό τό κάνει γιὰ πολὺ καιρὸ, τὸν κατηγοροῦν, ἐνῶ τὸν εὐλαβὴ πού ἀσφαλίζει τὸν ἑαυτό του μὲ τὴν ταπεινοφροσύνῃ, πάντοτε τὸν τιμοῦν».

227. Εἶπε ἄλλοτε ὅτι ἡ ταπείνωση εἶναι ἰσχυρότερη ἀπὸ κάθε καταπιεστικὴ ἐξουσία. Διηγήθηκε κάποιος ἀπ' τοὺς Πατέρες ὅτι ὑπῆρχαν δύο ἐπίσκοποι πού γειτόνευαν μεταξύ τους ἀλλὰ κάποτε λόγω κάποιας διαφορᾶς χάλασε ἡ καλὴ τους σχέση. Ὁ ἓνας ἦταν πλούσιος καὶ καταπιεστικός, ἐνῶ ὁ ἄλλος ταπεινός.

Καὶ ζητοῦσε ἀφορμὴ ὁ καταπιεστικὸς νὰ κάνει κακὸ στὸν ἄλλο. Τ' ἄκουσε ὁ ἄλλος καὶ ἔλεγε στὸν κληρὸ του γνωρίζοντας καλὰ τί ἐπρόκειτο νὰ συμβεῖ: «Πρόκειται νὰ νικήσουμε μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ». Καὶ τοῦ εἶπαν: «Δέσποτα, ποῖός μπορεῖ νὰ τὸν νικήσει αὐτόν;» Καὶ τοὺς ἀπαντοῦσε: «Κάνετε ὑπομονή, τέκνα μου, καὶ θὰ δεῖτε τὴν εὐσπλαχνία τοῦ Θεοῦ».

Περίμενε λοιπὸν καὶ ὅταν εἶχε ἐκεῖνος πανήγυρη τῶν ἀγίων μαρτύρων, παίρνει τὸν κληρὸ του καὶ τοὺς λέει: «Ἀκολουθήστε με καὶ ὅτιδήποτε βλέπετε νὰ κάνω, κάνετε το καὶ ἐσεῖς καὶ θὰ τὸν νικήσουμε». Ἔλεγαν ὅμως ἐκεῖνοι: «Ἄραγε τί πρόκειται νὰ κάνει;» Καὶ ὅταν πῆγε ὁ ταπεινὸς πρὸς αὐτόν περνοῦσε ἡ λιτανεία καὶ ἐνῶ ἦταν ὁ λαὸς τῆς πόλεως συγκεντρωμένος, πέφτει στὰ πόδια του μὲ ὅλο τὸν κληρὸ λέγοντας: «Συγχώρησέ μας, δέσποτα, εἴμαστε δοῦλοί σου». Κι ἐκεῖνος αἰφνιδισμένος γι' αὐτό πού τοῦ ἔκανε καὶ συγκινημένος –γιατί ὁ Θεὸς τοῦ ἔλλαξε τὴν καρδιά– πέφτει στὰ πόδια τοῦ ἄλλου λέγοντάς του: «Σὺ εἶσαι ὁ κύριός μου καὶ ὁ πατέρας μου». Καὶ ἀπὸ τότε εἶχαν μετὰ τους μεγάλη ἀγάπη.

Καὶ ἔλεγε στὸν κληρὸ του ὁ ταπεινὸς ἐπίσκοπος: «Δέν σᾶς ἔλεγα, παιδιά μου, ὅτι πρόκειται νὰ νικήσουμε μὲ τὴ

ὕμεῖς, ὅταν ἔχητε ἔχθραν πρὸς τινας, τοῦτο ποιεῖτε καὶ νικᾶτε διὰ τῆς χάριτος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

228. Εἶπε Γέρων· Εἰ ταπεινοφροσύνης ἐπεμελούμεθα, οὐκ ἂν ἐδεήθημεν παιδείας· πάντα γὰρ τὰ δεινὰ διὰ τὴν ἑπαρσιν ἡμῶν συμβαίνει. Εἰ γὰρ τῷ ἀποστόλῳ, ἵνα μὴ ἐπαρθῇ, ἄγγελος σατᾶν ἐδόθη, ἵνα αὐτὸν κολαφίξῃ, πόσῳ μᾶλλον ἡμῖν τοῖς ἐπηρμένοις αὐτὸς ὁ σατανᾶς δοθήσεται καταπατῶν ἡμᾶς, ἕως οὗ ταπεινωθῶμεν.

229. Ἀδελφὸς ἠρώτησε Γέροντα λέγων· Τί ἐστὶν ἡ προκοπὴ τοῦ μοναχοῦ; Καὶ λέγει ὁ Γέρων· Ἡ ταπείνωσίς ἐστιν ἡ εἰς προκοπὴν ἄγουσα τὸν μοναχόν.

230. Εἶπε Γέρων ὅτι· Ὁ στέφανος τοῦ μοναχοῦ ἐστὶν ἡ ταπείνωσις. Ἐὰν μέμψηται μοναχὸς ἑαυτὸν ἐν τινὶ πράγματι μετὰ ταπεινώσεως πολλῆς καὶ ἀγάπης πρὸς τὸν Θεόν, ὅπου ἔαν καθεσθῇ, ἔξει ἀνάπausιν διὰ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ.

231. Γέροντί τινι ἀπὸ πολλῆς ταπεινώσεως, ἧς εἶχεν, ἐχαρίσατο ὁ Θεὸς τὸ διορατικόν. Γνοὺς δὲ ὁ Γέρων ὅτε ἔλθωσί τινες εἰς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ τὰ ἐν ταῖς διανοαῖς αὐτῶν λαλούμενα, ἐδεήθη τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἀρθῇ ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ ἀπελθὼν πρὸς ἄλλον Γέροντα μέγαν παρακάλεσεν αὐτὸν λέγων· Συγκακοπάθησόν μοι, ἵνα ἀρθῇ τὸ πρᾶγμα ἀπ' ἐμοῦ. Καὶ καθίσαντες ἕκαστος ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ ἐδεήθησαν τοῦ

109. Β' Κορ. 12, 7.

χάρη τοῦ Χριστοῦ; Κι ἐσεῖς, ὅταν ἔχετε ἔχθρα μέ κάποιους, κάντε αὐτό καί θά νικήσετε μέ τή χάρη τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ».

228. Εἶπε κάποιος Γέροντας· «Ἐάν φροντίζαμε γιὰ τὴν ταπεινοφροσύνη, δέν θά χρειαζόμασταν παιδαγωγικές τιμωρίες· ὅλα τὰ δεινὰ μᾶς βρίσκουν, ἐπειδὴ ἔχουμε ὑπερηφάνεια. Γιατί, ἂν στὸν ἀπόστολο γιὰ νά μὴν ὑπερηφανευθεῖ δόθηκε ὑπρέτης τοῦ σατανᾶ γιὰ νά τόν ταλαιπωρεῖ¹⁰⁹, πόσο περισσότερο θά δοθεῖ σ' ἐμᾶς τοὺς φαντασμένους ὁ ἴδιος ὁ σατανᾶς γιὰ νά μᾶς ποδοπατεῖ, ὥσπου νά ταπεινωθῶμε;»

229. Ἀδελφὸς ρώτησε ἕναν Γέροντα· «Ποιὰ εἶναι ἡ προκοπὴ τοῦ μοναχοῦ;» Καὶ ἀπαντᾷ ὁ Γέροντας· «Ἡ ταπείνωσις εἶναι πού ὁδηγεῖ τὸν μοναχὸ σὲ προκοπή».

230. Εἶπε Γέροντας ὅτι τὸ στεφάνι τοῦ μοναχοῦ εἶναι ἡ ταπείνωσις. Ἐάν κατηγορήσει ὁ μοναχὸς τὸν ἑαυτό του σὲ κάποια ὑπόθεση μέ πολλή ταπείνωσις καὶ ἀγάπη στὸν Θεό, ὅπου καὶ ἂν μονάσει, θά ἔχει μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ ἀνάπαυση.

231. Σὲ κάποιο Γέροντα, ἐπειδὴ εἶχε πολλή ταπείνωσις, τοῦ ἔδωσε ὁ Θεὸς τὸ χάρισμα νά διαβάξει τίς σκέψεις τῶν ἄλλων. Ἐπειδὴ λοιπὸν γινώριζε ὁ Γέροντας ὅσα εἶχαν στὸ μυαλό τους, ὅταν πῆγαιναν κάποιοι νά τόν ἐπισκεφθοῦν, παρακάλεσε τὸν Θεό νά τοῦ τὸ πάρει. Πῆγε μάλιστα καὶ σὲ κάποιον ἄλλον μεγάλο Γέροντα καὶ τόν παρακάλεσε λέγοντας· «Ἀγωνίσου μαζί μου, γιὰ νά μοῦ ἀφαιρεθεῖ τὸ χάρισμα». Καὶ ἔμειναν ὁ καθένας χωριστά στό κελί του καὶ παρακάλεσαν τὸν Θεό γιὰ τὸ θέμα αὐτό. Ἦρθε λοιπὸν φωνὴ στὸν

Θεοῦ περὶ τοῦ πράγματος. Ἦλθεν οὖν φωνὴ τῷ Γέροντι λέγουσα· Ἴδου αἴρω αὐτὸ ἀπὸ σοῦ, ἀλλ' ὅταν θέλῃς, ἔχεις αὐτό.

232. Ἐγένετό τις φιλάδελφος καὶ ἀγαπητὸς σφόδρα μὴ λογιζόμενος τὸ κακὸν ποτε. Ἀδελφὸς δέ τις σκεύη κλέψας ἤνεγκε καὶ παρέθετο αὐτῷ, μὴ εἰδότος αὐτοῦ τὸ πρᾶγμα. Μετὰ δὲ ἡμέρας ἐγνωρίσθησαν τὰ σκεύη, καὶ κρατηθεῖς ὁ Γέρων ἔβαλε μετάνοιαν λέγων· Συγχωρήσατέ μοι, μετανοῶ.

Μετὰ οὖν ὀλίγας ἡμέρας ἦλθεν ὁ ἀδελφὸς ὁ κλέψας τὰ σκεύη καὶ ἐποίησε διάλογον μετὰ τοῦ Γέροντος, ᾧ παρέθετο τὰ σκεύη, καὶ ἔλεγε τῷ Γέροντι· Σὺ ἔκλεψας τὰ σκεύη. Καὶ ἔβαλεν ὁ Γέρων μετάνοιαν τῷ ἀδελφῷ λέγων· Συγχώρησόν μοι. Οὕτω δὲ καὶ εἴ ποτε ἔπταισέ τις τῶν ἀδελφῶν καὶ ἠρνεῖτο, ἔβαλλε μετάνοιαν λέγων· Ἐγὼ ἐποίησα τὸ σφάλμα, συγχωρήσατέ μοι. Τοσοῦτον ἦν εὐλαβὴς καὶ ταπεινόφρων μὴ ἐπιπλήξας ποτέ τινα καὶ ἕως λόγου ὁ ὅσιος.

233. Ἀναχωρητὴς τις γέγονεν ἐπίσκοπος. Οὗτος δι' εὐλάβειαν καὶ ἡσυχίαν οὐδενὶ ἐπετίμα, μακροθύμως φέρων τὰ ἐκάστου πταίσματα. Ὁ δὲ τούτου οἰκονόμος οὐ κατὰ λόγον ἐδιοίκει τὰ τῆς ἐκκλησίας πράγματα. Καὶ λέγουσί τινες τῷ ἐπισκόπῳ· Διατί οὐκ ἐπιτιμᾷς τῷ οἰκονόμῳ οὕτω καταφρονοῦντι; Παραπέμπεται οὖν ὁ ἐπίσκοπος τὴν ἐπιτίμησιν.

Τῇ δὲ ἐξῆς ἀνέρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ κατὰ τοῦ οἰκονόμου παροξύναντες αὐτόν, καὶ μαθὼν ὁ ἐπίσκοπος ἐκρῦδη ἔν

Γέροντα πού ἔλεγε· «Νά, σοῦ τό παίρνω, ἀλλά πάλι, ὅταν θέλεις, θά τό ἔχεις».

232. Ὑπῆρξε κάποτε κάποιος μοναχὸς πού ἀγαποῦσε πολὺ τοὺς ἀδελφούς ἀλλά καὶ ὁ ἴδιος ἦταν ἀγαπητὸς καὶ δέν ἔβαζε ποτέ κακὸ στό μυαλό του. Κάποιος ἀδελφὸς λοιπὸν ἔκλεψε κάποια σκεύη καὶ τὰ πῆγε στό κελί τοῦ παραπάνω ἀδελφοῦ, χωρὶς νά ἔχει κἀν ιδέα ὁ ἀδελφὸς ἀπ' τὴν ὑπόθεση. Ὑστερα ἀπὸ κάποιες μέρες δγῆκαν στό φανερό τὰ σκεύη καὶ συνέλαβαν τὸν Γέροντα, ὁ ὁποῖος ἔβαλε μετάνοια λέγοντας· «Συγχωρήστε με, μετανοῶ».

Πέρασαν λίγες μέρες κι ἦλθε πάλι ὁ ἀδελφὸς πού ἔκλεψε τὰ σκεύη καὶ ἔπιασε κουθέντα μέ τὸν Γέροντα στοῦ ὁποῖου τό κελί εἶχε κρύψει τὰ σκεύη καὶ ἔλεγε στὸν Γέροντα· «Σὺ ἔκλεψες τὰ σκεύη». Κι ἔβαλε μετάνοια ὁ Γέροντας στὸν ἀδελφὸ λέγοντας· «Συγχώρησέ με».

Ἔτσι κι ἂν κάποτε ἔφταιγε σέ κάτι κάποιος ἀπ' τοὺς ἀδελφούς καὶ τό ἀρνιόταν, ἔβαζε αὐτὸς μετάνοια λέγοντας· «Ἐγὼ ἔκανα τὸ σφάλμα, συγχωρήστε με». Τόσο πολὺ εὐλαβὴς καὶ ταπεινόφρων ἦταν, ὥστε δέν πλήγωσε ποτέ κανένα οὔτε καὶ μέ ἓνα λόγο, ὁ ὅσιος.

233. Κάποιος ἀναχωρητὴς ἐγίνε ἐπίσκοπος. Ἀπὸ εὐλάβεια, λοιπὸν, καὶ ἀπὸ ἀγάπη τῆς ἡσυχίας κανέναν δέν μάλωνε ὑπομένοντας μακρόθυμα τοῦ καθενὸς τὰ σφάλματα. Ὁ οἰκονόμος του ὁμως δέν φρόντιζε ὅπως ἔπρεπε τὰ οἰκονομικά τῆς ἐκκλησίας. Καὶ εἶπαν μερικοὶ στὸν ἐπίσκοπο· «Γιατί δέν μαλώνεις τὸν οἰκονόμο πού δέν κάνει καθόλου καλὰ τὴ δουλειά του;» Ὁ ἐπίσκοπος ὁμως ἀπέφυγε νά τὸν μαλώσει.

Τὴν ἐπομένη πῆγαν πάλι αὐτοὶ πού τὸν ξεσήκωσαν ἐναντίον τοῦ οἰκονόμου. Μόλις τό ἔμαθε ὁ ἐπίσκοπος, κρύ-

τινι τόπῳ. Ἀνελθόντες δὲ ἐκεῖνοι οὐχ εὗρον τὸν ἐπίσκοπον. Πολλὰ δὲ ζητήσαντες καὶ εὐρόντες λέγουσιν αὐτῷ· Διατί ἐκρύβης ἀπ' ἡμῶν; Ὁ δὲ ἔφη ὅτι· Ἄ κατόρθωσα ἐν ἐξήκοντα ἔτεσι δεόμενος τοῦ Θεοῦ, ταῦτα ὑμεῖς εἰς δύο ἡμέρας θέλετε συλῆσαι.

234. Εἶπε Γέρων· Ἐὰν γένηται ἀναμέσον σοῦ καὶ ἄλλου λυπηρὸς λόγος καὶ ἀρνήσῃται τὸν λόγον, μὴ ἐπιξέσης μετ' αὐτοῦ λέγων ὅτι εἶπες, ἐπεὶ ἐκτρέπεται καὶ λέγει· Ναί, εἶπα· καὶ τί; Καὶ γίνεται μέγας παροξυσμός.

Καὶ διηγήσατο οὕτως, ὅτι δύο Γέροντες εἰς τὰ Κελλία ἐλάλησαν λόγον τῆς Γραφῆς. Καὶ ὁ εἰς ἐσφάλη εἰς λόγον καὶ ὁ ἄλλος εἶπε τῷ πρεσβυτέρῳ. Καὶ ἀναστὰς ὁ πρεσβύτερος ἀπῆλθε πρὸς τὸν Γέροντα καὶ εἶπεν αὐτῷ· Σὺ εἶπας τὸν λόγον τοῦτον; Ὁ δὲ εἶπε· Ναί. Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἐὰν ἔλθῃς εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἄρνησαι τὸν λόγον τοῦτον.

Ἐλθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ πρεσβύτερος λέγων· Σὺ εἶπας τὸν λόγον τοῦτον; Ὁ δὲ εἶπεν· Οὐχί. Καὶ λέγει τῷ ἄλλῳ· Σὺ ἤκουσας τὸν λόγον τοῦτον; Καὶ ἠρνήσατο καὶ ἔβαλε μετάνοιαν. Καὶ γέγονεν εἰρήνη μεγάλη.

235. Ἀδελφός ποτε ἐκάλεσεν ἀδελφὸν ἐν Σκήτει λέγων· Δεῦρο εἰς τὸ κελλίον, ἵνα νίψω τοὺς πόδας σου. Ὁ δὲ οὐκ ἀπῆλθεν. Ὑστερον δὲ ἦλθεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ καὶ θαλὼν μετάνοιαν παρεκάλει αὐτὸν λέγων· Δεῦρο εἰς τὸ κελλίον μου. Καὶ ἀναστὰς ἀπῆλθε σὺν αὐτῷ. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἀδελφός· Πῶς παρακληθεῖς ὑπ' ἐμοῦ πολλάκις οὐκ ἦλθες; Ὁ δὲ εἶπεν· Ὅταν λόγῳ μόνῳ ἔλεγες, οὐκ ἐπληροφροσύμην ἐλθεῖν,

φτηκε σέ κάποιο τόπο. Πῆγαν, λοιπόν, ἐκεῖνοι καὶ δέν βρῆκαν τὸν ἐπίσκοπο. Ἀφοῦ ἔψαξαν πολὺ, τὸν βρῆκαν καὶ τὸν ρώτησαν· «Γιατί κρύφτηκες ἀπὸ μᾶς;» Κι ἐκεῖνος τοὺς εἶπε· «Ὅσα κατόρθωσα ἐξήντα χρόνια παρακαλώντας τὸν Θεό, αὐτὰ θέλετε νὰ μοῦ τ' ἀρπάξετε μέσα σέ δύο ἡμέρες».

234. Εἶπε κάποιος Γέροντας· «Ἐὰν ἀνάμεσα σέ σένα καὶ σέ κάποιον ἄλλον δημιουργηθεῖ παρεξήγηση καὶ ἀρνηθεῖ ἐκεῖνος ὅτι εἶπε κάποια λόγια, μὴν τὸν ἐρεθίζεις ἐπιμένοντας ὅτι “εἶπες”, γιατί θὰ ἐκτραπεί καὶ θὰ πεῖ· “Ναί, εἶπα· καὶ τί μ' αὐτό;” Καὶ θὰ γίνει μεγάλη σύγχυση».

Καὶ πάνω σ' αὐτό διηγήθηκε πῶς δύο Γέροντες στά Κελλία ἀναφέρθηκαν σέ ρητό τῆς Γραφῆς. Καὶ ὁ ἓνας μιλώντας εἶπε λόγο πού δέν ἔπρεπε καὶ ὁ ἄλλος τό ἀνέφερε στὸν ἱερέα.

Σηκώθηκε ὁ ἱερέας, πῆγε στὸν Γέροντα καὶ τὸν ρώτησε· «Ἐσύ εἶπες αὐτὸν τὸν λόγο;» Κι ἐκεῖνος εἶπε· «Ναί». Καὶ τοῦ παρήγγειλε ὁ ἱερέας· «Ὅταν θὰ ἔρθεις στὴν ἐκκλησία, νὰ ἀρνηθεῖς ὅτι τὸν εἶπες».

Ὅταν λοιπόν πῆγε στὴν ἐκκλησία, τὸν ρώτησε ὁ ἱερέας· «Ἐσύ εἶπες αὐτὸν τὸν λόγο;» «Ὁχι» ἀπάντησε. Λέει καὶ στὸν ἄλλο· «Ἐσύ ἤκουσες αὐτὸν τὸν λόγο;» Ἐκεῖνος ἀρνήθηκε καὶ ἔβαλε μετάνοια καὶ εἰρήνευσαν πολὺ.

235. Ἀδελφός κάλεσε ἓναν ἀδελφό στὴ Σκήτη λέγοντάς του· «Ἐλα στό κελί μου νὰ σέ περιποιηθῶ». Ἀλλ' ἐκεῖνος δέν πῆγε. Ἀργότερα πῆγε ὁ ἴδιος στό κελί του καὶ ἀφοῦ τοῦ ἔβαλε μετάνοια, τὸν παρακαλοῦσε λέγοντάς του· «Ἐλα στό κελί μου».

Σηκώθηκε τότε καὶ πῆγε μαζί του. Καὶ τοῦ εἶπε ὁ ἀδελφός· «Πῶς ἐνῶ πολλές φορές σέ παρακάλεσα, δέν ἦρθες;» Κι ἐκεῖνος τοῦ ἀπάντησε· «Ὅταν μόνο μέ λόγια μοῦ ἔλεγες, δέν

ὅταν δὲ τῶν μοναχῶν τὸ ἔργον εἶδον, τουτέστιν τὴν μετάνοιαν, καὶ γὰρ χαίρων ἦλθον μετὰ σοῦ.

236. Ἀδελφὸς ἠρώτησε Γέροντα λέγων· Τί ποιήσω ὅτι ἡ κενοδοξία θλίβει με; Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Καλῶς ποιεῖς· σὺ γὰρ ἐποίησας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Καὶ ἐπὶ τούτῳ κατανυγεῖς ὁ ἀδελφὸς ἔβαλε μετάνοιαν λέγων· Συγχώρησόν μοι, ὅτι οὐδὲν τοιοῦτον ἐποίησα. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Εἰ δὲ ποιήσας αὐτὰ ἐν ταπεινοφροσύνῃ ἦλθε, σὺ ὁ πηλὸς διατί κενοδοξεῖς; τί γὰρ ἐστὶ τὸ ἔργον σου, ἄθλιε;

237. Ἐλεγον περὶ τινῶν ἀδελφῶν ὅτι καθεζομένων αὐτῶν, ἦλθεν ἀναμέσον αὐτῶν μικροψυχία. Ἀπελθὼν ὁ εἰς εἰς τὴν κέλλαν αὐτοῦ οὐκ ἠδύνατο καθίσει. Καὶ ἐλθὼν ἔβαλε μετάνοιαν τῷ ἐτέρῳ. Καὶ λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος· Συγχώρησόν μοι, ὅτι οὐδὲ εἰς νοῦν μου ἦλθεν ὅτι ἐμικροψυχήσαμεν. Ἀπελθὼν οὖν ὁ ἀδελφὸς Ἀβραάμ εἶπε τῷ ἀδελφῷ Ποιμένι τὰ περὶ αὐτῶν. Καὶ εἶπεν ὁ Γέρων· Ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν εὗρε τὴν ὁδόν, ὅτι ἔργῳ τὴν ταπείνωσιν ἔδειξεν.

238. Εἶπε Γέρων· Οὐχ ὁ ἑαυτὸν εὐτελίζων οὗτός ἐστι ταπεινόφρων, ἀλλ' ὁ μετὰ χαρᾶς τὰς παρὰ τοῦ πλησίον ὑβρεῖς καὶ ἀτιμίας καταδεχόμενος.

239. Ἀδελφὸς ἦν εἰς τὰ Κελλία. Καὶ εἰς τοιαύτην ταπείνωσιν ἦλθεν, ὥστε τοῦτο εὐχεσθαι πάντοτε, ὅτι· Κύριε, πέμψον μοι κεραυνόν, ὅτι ὑγιαίνων παρακούω σου.

240. Ἀδελφὸς ἀπετάξατο τῷ κόσμῳ σὺν τῷ ἰδίῳ πατρὶ κατὰ σάρκα. Ἐμειναν δὲ ἀμφοτέρω εἰς ἓν μοναστήριον. Με-

εἶχα πληροφορία νὰ ἔρθω, μόλις ὅμως εἶδα τῶν μοναχῶν τὸ ἔργο, δηλαδή τὴ μετάνοια, τότε μετὰ χαρᾶς ἦρθα μαζί σου».

236. Κάποιος ρώτησε ἓναν Γέροντα· «Τί νὰ κάνω πού ἡ κενοδοξία μου μέ θλίβει;» Καὶ τοῦ ἀπαντᾷ ὁ Γέροντας· «Καλὰ κάνεις, μὰ καὶ σὺ ἔκανες τὸν οὐρανὸ καὶ τὴ γῆ». Καὶ ἀπ' αὐτό κατανύχτηκε ὁ ἀδελφός καὶ ἔβαλε μετάνοια λέγοντας· «Συγχώρεσέ με, γιατί τίποτε τέτοιο δέν ἔκανα». Καὶ τοῦ εἶπε ὁ Γέροντας· «Ἄν αὐτός πού τὰ ἐδημιούργησε αὐτά, ἦρθε μέσα σέ ταπεινοφροσύνη, ἐσύ πού εἶσαι πηλός, γιατί κενοδοξεῖς; Ποιό εἶναι, λοιπόν, τὸ ἔργο σου, δυστυχισμένε;»

237. Ἐλεγον γιὰ κάποιους ἀδελφούς ὅτι ἐκεῖ πού κάθονταν δημιουργήθηκε κάποια παρεξήγηση. Κι ὅταν ἀποσύρθηκε ὁ ἓνας στό κελί του, δέν μποροῦσε νὰ ἡσυχάσει. Πῆγε, λοιπόν, κι ἔβαλε μετάνοια στόν ἄλλο. Καὶ τοῦ λέει ἐκεῖνος· «Συγχώρεσέ με, διότι οὔτε μοῦ πέρασε ἀπό τὸν νοῦ ὅτι ψυχρανθήκαμε». Πῆγε, λοιπόν, ὁ ἀδελφός Ἀβραάμ στόν ἀδελφὸ Ποιμένα καὶ τοῦ εἶπε τὰ σχετικά μ' αὐτούς. Καὶ λέει ὁ Γέροντας· «Ὁ ἓνας ἀπ' αὐτούς βρῆκε τὸν δρόμο, διότι ἔμπρακτα ἔδειξε τὴν ταπείνωσιν».

238. Εἶπε Γέροντας· «Δέν εἶναι ταπεινός στό φρόνημα ἐκεῖνος πού ταπεινολογεῖ, ἀλλ' ἐκεῖνος πού δέχεται μέ χαρά τίς βρισιές καὶ ἀτιμίες ἀπό τὸν πλησίον του».

239. Ὑπῆρχε ἓνας ἀδελφός στά Κελλία πού εἶχε φθάσει σέ τόσο μεγάλη ταπείνωση, ὥστε νὰ εὐχεται αὐτό πάντοτε· «Κύριε, στείλε μου κεραυνό, γιατί ἐνῶ ἔχω τὴν ὑγεία μου, δέν ἀκούω καὶ δέν συμμορφώνομαι μ' αὐτά πού λές».

240. Κάποιος ἀδελφός ἐγκατέλειψε τὸν κόσμο καὶ πῆγε νὰ μονάσει μαζί μέ τὸν κατὰ σάρκα πατέρα του. Καὶ

τὰ οὖν χρόνον τινὰ ἤκουσεν ὁ ἀδελφὸς περὶ τοῦ ἰδίου πατρὸς ὅτι ἰάσατό τινα ἀσθενῆ ἀπὸ δαίμονος. Καὶ ἀπελθὼν ἀνήγγειλε μεγάλῳ Γέροντι ὡς λυπούμενος καὶ λέγων· Ἀβδᾶ, ὁ πατήρ μου προέκοψε καὶ δαιμόνιον ἀπὸ ἀδελφοῦ ἀπήλασεν, ἐγὼ δὲ ἐν ἀμελείᾳ εἰμι καὶ οὐδεμία προκοπὴ ἐν ἐμοί.

Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Φύσει, τέκνον, οὐκ ἔστιν αὐτὸ προκοπή, τὸ ἐξενεγκεῖν δαίμονας ἢ ἀσθενοῦντας ἰάσασθαι. Ταῦτα οὐχ ὁ ἄνθρωπος ἐστὶν ὁ ποιῶν, ἀλλ' ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ πίστις τοῦ προσερχομένου. Πλὴν ὅτι καὶ πολλοὶ τοῦτο μὴ νοήσαντες, εἰς ὑπερηφανίαν ἐκ τῶν ἰάσεων ἐλθόντες, ἀπώλονται. Ἐγὼ δὲ λέγω ὅτι, ἐὰν ἄνθρωπος ἔλθῃ εἰς ταπείνωσιν ἀληθινήν, ἄλλη προκοπὴ μείζων ταύτης οὐκ ἔστιν οὐδέποτε πίπτουσα. Ὁ γὰρ ἅπαξ ταπεινῶν τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν κάτω, ποῦ λοιπὸν ἔχει πεσεῖν χαμαὶ βάλλων ἑαυτόν; Τὸ δὲ σημεῖον τοῦ τοιοῦτου τοῦτό ἐστιν, ἐὰν ἀτιμαζόμενος χαίρῃ.

241. Ἦλθέ ποτε ἀδελφὸς ἀπὸ Σκήτεως δόκιμος ἐν Θηβαῖδι καὶ ἔμεινεν εἰς κοινόδιον. Ἦσαν δὲ σχεδὸν εἰπεῖν πάντες οἱ τοῦ κοινοδίου ἄνδρες ἅγιοι τῶν λεγομένων Ταβεννησιωτῶν. Ὡς οὖν ἔμεινε μικρὰς ἡμέρας, λέγει τῷ ἀρχιμανδρίτῃ· Ποίησόν μοι εὐχὴν, ἀβδᾶ, καὶ ἀπόλυσόν με· οὐ γὰρ δύναμαι μένειν ὧδε. Λέγει αὐτῷ ὁ πατήρ· Διατί, τέκνον; Λέγει ὁ ἀδελφὸς ὅτι· Ὡδε κάματος οὐκ ἔστιν οὐδὲ μισθός· πάντες γὰρ οἱ Πατέρες ἀγωνισταί εἰσιν, ἐγὼ δὲ ἀνὴρ ἀμαρτωλός εἰμι καὶ

ἔμειναν κι οἱ δύο στὸ ἴδιο μοναστήρι. Μετὰ ἀπὸ κάποιο χρονικὸ διάστημα ἄκουσε ὁ ἀδελφὸς πὺς ὁ κατὰ σάρκα πατέρας του γιάτρεψε κάποιον ἀσθενή πού ἔπασχε ἀπὸ δαίμονα. Σηκώθηκε, λοιπόν, καὶ πῆγε καὶ τὸ ἀνέφερε σὲ κάποιον μεγάλο Γέροντα, γιατί ἦταν λυπημένος καὶ εἶπε· «Ἀβδᾶ, ὁ πατέρας μου πρόκοψε καὶ ἔβγαλε δαιμόνιο ἀπὸ κάποιον ἀδελφό, ἐγὼ ὅμως ζῶ μέ ἀμέλεια καὶ δέν ἔχω καμιά προκοπή».

Καὶ τοῦ ἀπάντησε ὁ Γέροντας· «Σίγουρα, παιδί μου, δέν εἶναι αὐτὸ προκοπή τὸ νά βγάλει κάποιος δαίμονες ἢ νά θεραπεύει ἀσθενεῖς. Αὐτὰ δέν εἶναι ὁ ἄνθρωπος πού τὰ κάνει, ἀλλ' ἡ δύναμη τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ πίστη αὐτοῦ πού προσέρχεται. Νά ἔχουμε ὑπόψιν μας ὅτι πολλοί, πού δέν τὸ κατάλαβαν αὐτό, χάθηκαν, γιατί ὑπερηφανεύτηκαν γιὰ τίς ἰάσεις πού ἔκαναν.

Κι ἐγὼ λέω πὺς, ἂν ὁ ἄνθρωπος φτάσει σὲ πραγματικὴ ταπείνωση, ἄλλη προκοπή μεγαλύτερη ἀπ' αὐτήν δέν ὑπάρχει, καὶ ποτὲ δέν πέφτει. Γιατί αὐτός πού μιά γιὰ πάντα ταπεινώνει τὴν ψυχὴ του ὡς τὰ πιὸ χαμηλά, ποῦ ἔχει νά πέσει, ἀφοῦ ἔριξε τὸν ἑαυτό του κατὰ γῆς; Καὶ ἀπόδειξη σ' αὐτό εἶναι τοῦτο· ἂν χαίρεται, ὅταν τὸν περιφρονοῦν».

241. Ἦρθε κάποτε ἓνας ἀδελφὸς δοκιμασμένος ἀπὸ τὴ Σκήτη στὴ Θηβαῖδα καὶ ἔμεινε σ' ἓνα κοινόδιο, ὅπου μπορούμε νά ποῦμε ὅλοι σχεδὸν οἱ ἄνδρες τοῦ κοινοδίου, ἀπὸ τοὺς λεγόμενους Ταβεννησιῶτες, ἦσαν ἅγιοι. Ἐμεινε, λοιπόν, λίγες ἡμέρες καὶ μετὰ λέει στὸν ἀρχιμανδρίτη· «Ἀβδᾶ, κάνε μου εὐχὴ καὶ ἄφησέ με νά φύγω, διότι δέν μπορῶ νά μείνω ἐδῶ». «Γιατί, παιδί μου;» ἐρωτᾷ ὁ Γέροντας. Καὶ ὁ ἀδελφὸς ἀπαντᾷ· «Ἐδῶ κόπος δέν ὑπάρχει κι ἐπομένως οὔτε καὶ μισθός, γιατί ὅλοι οἱ Πατέρες εἶναι ἀγωνιστές· ἐνῶ ἐγὼ εἰμαι ἓνας ἀμαρτωλὸς ἄνθρωπος καὶ καλύτερα νά πάω,

ὑπάγω μᾶλλον ὅπου ὑβρισθῆναι εὐρίσκω καὶ ἐξουδενωθῆναι. Ταῦτα γὰρ εἰσι τὰ σώζοντα ἄνθρωπον ἀμαρτωλόν. Θαυμάσας οὖν ὁ ἡγούμενος καὶ μαθὼν ὅτι ἐργάτης ἐστίν, ἀπέλυσεν αὐτὸν εἰπὼν· Πορεύου, τέκνον, ἀνδρίζου καὶ κραταιούσθω ἡ καρδιά σου καὶ ὑπόμεινον τὸν Κύριον.

242. Εἶπε Γέρων· Ἡ ταπείνωσις πολλάκις καὶ χωρὶς κόπους ἔσωσε πολλούς. Καὶ μαρτυρεῖ τοῦτο ὁ τελώνης καὶ ὁ ἄσωτος υἱός, ῥήματα μόνον μικρὰ εἰπόντες καὶ σωθέντες. Οἱ κόποι τοῦ ἀνθρώπου, ἐὰν μὴ ἔχωσι ταπείνωσιν, αὐτοὶ ἀπόλλουσιν αὐτόν· πολλοὶ γὰρ διὰ τῶν μεγάλων κόπων ὧν ποιοῦσιν εἰς ὑπερηφανίαν ἔρχονται, ὡς ὁ Φαρισαῖος.

243. Ἀδελφός παρέδωκε Γέροντι καὶ ἠρώτησεν αὐτόν· Πῶς ἔχεις, πάτερ; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· Κακῶς. Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός· Διατί, ἀδελφῶ; Λέγει ὁ Γέρων· Ἴδον δέκα καὶ ὀκτὼ χρόνους ἔχω ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ παριστάμενος καὶ καθ' ἡμέραν καταρῶμενος ἑαυτὸν καὶ λέγων· Ἐπικατάρατοι οἱ ἐκκλίνοντες ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου. Καὶ τοῦτο ἀκούσας ὁ ἀδελφός ἐξῆλθε πάνυ ὠφελῆθεις εἰς τὴν ταπείνωσιν τοῦ Γέροντος.

244. Ἦλθέ ποτε εἰς τὴν Ραϊθῶ ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ τῆς ξένης καὶ ἔδωκεν ἀγάπην τοῖς ἀδελφοῖς πρὸς νόμισμα, ἔπεμψε δὲ καὶ τινι ἡσυχαστῇ καθημένῳ ἐκεῖ ἐν κελλίῳ. Καὶ

110. “Ἐργάτης”: Ἔτσι χαρακτηρίζαν τοὺς μοναχοὺς πού μέ σοβαρότητα καταπιάνονταν μέ τὴν μοναχικὴ ἄσκηση καὶ ἀκούραστοι καὶ ἀνυποχώρητοι βάδιζαν τὸν δρόμο τοῦ ἁγιασμοῦ.

111. Ψαλμ. 26, 14.

ὅπου θά βρῶ νά μέ βρίζουν καὶ νά μέ ἐξουθενώνουν. Γιατί αὐτά εἶναι ἐκεῖνα πού σώζουν ἕναν ἀμαρτωλό ἄνθρωπο».

Θαύμασε, λοιπόν, ὁ ἡγούμενος καί, ἐπειδὴ διαπίστωσε ὅτι εἶναι “ἐργάτης”¹¹⁰, τὸν ἄφησε νά φύγει λέγοντάς του: «Πήγαινε, παιδί μου, νά εἶναι γενναία καὶ δυνατὴ ἡ καρδιά σου καὶ νά ἀναμένεις τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου»¹¹¹.

242. Εἶπε Γέροντας: «Πολλές φορές ἡ ταπείνωση καὶ χωρὶς κόπους ἔσωσε πολλούς. Καὶ μαρτυροῦν τό γεγονός ὁ τελώνης καὶ ὁ ἄσωτος υἱός πού μόνο λίγες λέξεις εἶπαν καὶ σώθηκαν. Οἱ ἴδιοι οἱ κόποι τοῦ ἀνθρώπου, ἐὰν δὲν ἔχουν ταπείνωση, τὸν καταστρέφουν¹¹². Γιατί πολλοὶ μέ τοὺς μεγάλους κόπους πού κάνουν πέφτουν σέ ὑπερηφάνεια, ὅπως ὁ Φαρισαῖος.

243. Κάποιος ἀδελφός ἐπισκέφθηκε ἕναν Γέροντα καὶ τὸν ρώτησε: «Πῶς εἶσαι, πάτερ;» Κι ἀποκρίθηκε ὁ Γέροντας: «Δέν εἶμαι καλά». «Γιατί, ἀδελφῶ;» ρώτησε ὁ ἀδελφός. Καὶ τοῦ εἶπε ὁ Γέροντας: «Νά, δεκαοκτὼ χρόνια ἔχω πού στέκομαι μπροστά στὸν Θεό καὶ καθημερινὰ καταριέμαι τὸν ἑαυτό μου λέγοντας: Ἐπικατάρατοι αὐτοὶ πού ξεφεύγουν ἀπ' τὶς ἐντολές σου¹¹³». Καὶ αὐτὸ σάν τ' ἄκουσε ὁ ἀδελφός, ἔφυγε πολὺ ὠφελῆμένος ἀπ' τὴν ταπείνωση τοῦ Γέροντα.

244. Ἦλθε κάποτε στὴ Ραϊθῶ ἕνας πλούσιος ἀπὸ ξένη χώρα καὶ ἔδωκε εὐλογία στοὺς ἀδελφούς ἀπὸ ἕνα νόμισμα. Ἔστειλε καὶ σ' ἕναν ἡσυχαστὴ πού ἔμενε ἐκεῖ κοντά σ' ἕνα κελί. Κι ἐκεῖνη τὴ νύχτα βλέπει ὁ Γέροντας ἕναν ἀγρό γε-

112. Τό ρῆμα “ἀπόλλουσιν” τοῦ ἀρχ. κειμένου εἶναι βυζαντινὸς τύπος τοῦ ρ. ἀπόλλυμι καὶ ἀπόλλω, ὁριστ. ἐνεστώτος.

113. Ψαλμ. 118, 21.

τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ θεωρεῖ ὁ Γέρων ἀγρὸν μεμεστωμένον ἀκανθῶν καὶ τινα λέγοντα αὐτῷ· Ἐξέλθε, θέρισον εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ δόντος τὴν ἀγάπην. Καὶ πρωίας μετεστείλατο ὁ ἡσυχαστὴς τὸν ἀποστείλαντα αὐτῷ τὸ νόμισμα φιλόχριστον καὶ δίδωσιν αὐτῷ τὸ χρυσίον λέγων· Δέξαι σου, ἀδελφέ, τὸ νόμισμα· οὐ γὰρ ἀπαντᾷ μοι ἀλλοτρίας ἀκάνθας θερίσαι. Εἴθε τὰς ἑαυτοῦ ἀνασπάσω.

245. Εἶπε Γέρων· Ἐὰν κάθη ἐν ἐρήμῳ ἡσυχάζων, μὴ ἔχε ἐν ἑαυτῷ ὡς μέγα τι ποιῶν, ἀλλὰ μᾶλλον λογίζου ἑαυτὸν ὡς κύνᾳ ἐξορισθέντα ἀπὸ δήμου καὶ δεδεμένον διὰ τὸ δάκνειν καὶ ἐπιχειρεῖν τοῖς ἀνθρώποις.

246. Εἶπε Γέρων ὅτι· Ἐὰν κάμῃ ἄνθρωπος εἰς τὸ διαπαντός ἐλέγχειν καὶ ἐπιτιμᾶν καὶ ἐξουθενεῖν κρυπτῶς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, πείθει αὐτὴν ὅτι ἀτιμότερα τῶν κυνῶν καὶ τῶν θηρίων ἐστίν· ἐκεῖνα γὰρ οὔτε παρώργισαν τὸν ποιήσαντα αὐτὰ οὔτε εἰς κρίσιν ἔρχονται. Πολλῷ οὖν κάλλιον μου ἐστὶ μὴ ἀναστῆναι εἰς κρίσιν ἢ ἀναστῆναι καὶ αἰωνίως κολασθῆναι.

247. Ἀδελφὸς ὀχλούμενος ὑπὸ λογισμῶν πονηρῶν ἐθλίβετο καὶ ἀπὸ πολλῆς ταπεινώσεως ἔλεγεν ὅτι· Ἐγὼ τοιαῦτα λογιζόμενος μέτρον σωτηρίας οὐκ ἔχω. Ἀπελθὼν οὖν πρὸς Γέροντα μέγαν παρεκάλει αὐτόν, ἵνα εὖξηται καὶ κουφισθῶσιν οἱ λογισμοὶ ἀπ' αὐτοῦ. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Οὐ συμφέρει σοι, τέκνον. Ὁ δὲ ἐπέμενε διαζόμενος τὸν Γέροντα. Καὶ δεηθέντος αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ ἤρε τὸν πόλεμον ἐκ τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ εὐθέως ἐνέπεσεν εἰς ὑψηλοφροσύνην καὶ ὑπερηφανίαν.

μάτο ἀγκάθια καὶ κάποιον πού τοῦ ἔλεγε· «Βγές καὶ θέρισε τὸν ἀγρὸ τοῦ τάδε πού σοῦ ἔδωσε εὐλογία». Καὶ τό πρωὶ ἔστειλε καὶ κάλεσε ὁ ἡσυχαστὴς αὐτόν πού τοῦ ἔστειλε τὸ νόμισμα γιὰ τὴν ἀγάπῃ τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ δίνει τό χρυσὸ νόμισμα λέγοντάς του· «Ἀδελφέ, πάρε τό νόμισμά σου. Γιατί δέν μπορῶ νά θερίσω ξένα ἀγκάθια. Μακάρι νά βγάλω τὰ δικά μου».

245. Εἶπε κάποιος Γέροντας· «Ἐάν μείνεις στήν ἔρημο σέ ἡσυχία, μὴ νομίσεις πὼς κάνεις κάτι σπουδαῖο· καλύτερα θεώρησε τὸν ἑαυτό σου σάν σκυλί διωγμένο ἀπ' τὸν κόσμο καὶ δεμένο, γιατί δαγκάνει καὶ ἐπιτίθεται στοὺς ἀνθρώπους».

246. Εἶπε κάποιος Γέροντας ὅτι ἂν κοπιᾷ ὁ ἄνθρωπος νά ἐλέγχει συνέχεια καὶ νά μαλώνει καὶ νά ἐξουθενῶνει κρυφὰ τὴν ψυχὴ του, αὐτὸ τὴν πείθει τελικὰ ὅτι εἶναι χειρότερη κι ἀπ' τὰ σκυλιά καὶ τὰ ἄγρια θηρία. Γιατί ἐκεῖνα οὔτε παρώργισαν τὸν δημιουργό τους κι οὔτε θά κριθοῦν. Μοῦ συμφέρει λοιπὸν, πολὺ περισσότερο, νά μὴν ἀναστηθῶ γιὰ νά κριθῶ, παρά νά ἀναστηθῶ καὶ νά κολαστῶ αἰώνια.

247. Κάποιος ἀδελφὸς εἶχε θλίψη, γιατί ἐνοχλοῦνταν ἀπὸ πονηρές σκέψεις καὶ μέ πολλή ταπεινώση ἔλεγε· «Ἐγὼ μέ τό νά σκέφτομαι τέτοια, προϋποθέσεις σωτηρίας δέν ἔχω». Ἐφυγε, λοιπὸν, καὶ πῆγε σ' ἓνα μεγάλο Γέροντα καὶ τὸν παρακαλοῦσε νά εὖξηθεῖ γιὰ νά ἀνακουφισθεῖ ἀπ' τοὺς λογισμοὺς του. Καὶ τοῦ ἀπάντησε ὁ Γέροντας· «Δέν σοῦ συμφέρει, παιδί μου». Ἐκεῖνος ὁμως συνέχιζε νά πιέζει τὸν Γέροντα. Καὶ ὅταν παρακάλεσε ὁ Γέροντας τὸν Θεό, πῆρε τὸν πόλεμο ἀπ' τὸν ἀδελφό, ἀλλ' ἀμέσως ἔπεσε σέ ὑψηλοφροσύνη καὶ ὑπερηφάνεια. Καὶ πῆγε ξανά καὶ πα-

Καὶ ἀπελθὼν παρεκάλει τὸν Γέροντα, ἵνα εὐξηται καὶ ἔλθωσιν αὐτῷ πάλιν οἱ λογισμοὶ καὶ ἦν ἔσχε πρῶτον ταπεινῶσιν.

248. Ἀδελφὸς παρέβαλέ τινι τῶν Πατέρων ἐν τῇ Λαύρα τοῦ Δουκᾶ ἄνωθεν Ἱερικῶν καὶ λέγει αὐτῷ· Πάτερ, πῶς ἔχεις; Ἀπεκρίθη ὁ Γέρον· Κακῶς. Λέγει ὁ ἀδελφός· Διατί, ἀδελφά; Ἀπεκρίθη ὁ Γέρον· ὅτι Ἰδοὺ τριάκοντα ἔτη ἔχω καθ' ἡμέραν ἰστάμενος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ εὐχῇ μου καὶ ποτὲ μὲν καταρώμενος ἑαυτὸν λέγω τῷ Θεῷ· Μὴ οἰκτιρήσῃς πάντας τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνομίαν, καὶ ἐπικατάρτατοι οἱ ἐκκλίνοντες ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου. Καὶ πάλιν ψευδόμενος καθ' ἡμέραν τῷ Θεῷ λέγω· Ἀπολεῖς πάντας τοὺς λαλοῦντας τὸ ψεῦδος. Καὶ μνησικακῶν τῷ ἀδελφῷ μου λέγω τῷ Θεῷ· Ἄφες ἡμῖν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν.

Καὶ πᾶσαν τὴν μέριμναν ἔχων εἰς τὸ φαγεῖν λέγω ὅτι Ἐπελαθόμην τοῦ φαγεῖν τὸν ἄρτον μου. Καὶ κοιμώμενος ἕως πρωὶ ψάλλω· Μεσονύκτιον ἐξεγειρόμην τοῦ ἐξομολογήσασθαι τῷ ὀνόματί σου. Κατάνυξιν ὅλως οὐ κέκτημαι καὶ λέγω· Ἐκοπίασα ἐν τῷ στεναγμῷ μου, καὶ ἐγενήθη τὰ δάκρυά μου ἐμοὶ ἄρτος ἡμέρας καὶ νυκτός. Καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ μου λογίζομενος πονηρὰ λέγω τῷ Θεῷ ὅτι· Ἡ μελέτη τῆς καρδίας μου ἐνώπιόν σου ἐστὶ διὰ παντός. Καὶ νηστεῖαν ὅλως οὐκ ἔχων λέγω· Τὰ γόνατά μου ἡσθένησαν ἀπὸ νηστείας. Καὶ ὅλος γέμων ὑπερηφανίαν καὶ ἄνεσιν σαρκὸς ἐμαντῷ ἐμπαίζω ψάλλον· Ἴδε τὴν ταπεινῶσίν μου καὶ τὸν κόπον μου καὶ ἄφες πάσας τὰς ἁμαρτίας μου. Καὶ ἀνέτοιμος ὑπάρχων λέγω· Ἐτοιμὴ ἡ καρδιά μου, ὁ Θεός. Καὶ ἀπλῶς πᾶσα ἡ λει-

114. Βλ. Μ. Γερ. τ. Γ', σελ. 268.

115. Ψαλμ. 58, 6.

118. Ματθ. 6, 12.

121. Ψαλμ. 6, 7.

116. Ψαλμ. 118, 21.

119. Ψαλμ. 101, 5.

122. Ψαλμ. 41, 4.

117. Ψαλμ. 5, 7.

120. Ψαλμ. 118, 62.

123. Ψαλμ. 18, 15.

ρακαλοῦσε τὸν Γέροντα, γιὰ νὰ εὐξηθεῖ νὰ τοῦ ξανάρθουν οἱ λογισμοὶ μαζί μέ τὴν ταπεινῶση πού εἶχε πρῶτα.

248. Ἕνας ἀδελφὸς ἐπισκέφθηκε κάποιον ἀπ' τοὺς Πατέρες στή Λαύρα τοῦ Δουκᾶ¹¹⁴, πάνω ἀπ' τὴν Ἱερικῶν καὶ τοῦ λέει· «Πῶς περνᾷς, πάτερ;» Κι ἀποκρίθηκε ὁ Γέροντας· «Ἄσχημα». «Γιατί, ἀδελφά;» τὸν ρωτᾷ ὁ ἀδελφός. Κι ὁ Γέροντας ἀποκρίνεται· «Νά, ἔχω τριάντα χρόνια πού στέκομαι καθημερινά μπροστά στὸν Θεό κατὰ τὴν προσευχή μου καὶ ἄλλοτε μέ κατάρες γιὰ τὸν ἑαυτό μου λέω στὸν Θεό· “Μὴ σπλαχνισθεῖς ὅλους αὐτοὺς πού ἐργάζονται τὴν ἀνομία”¹¹⁵, καὶ εἶναι καταραμένοι ὅσοι ξεφεύγουν ἀπ' τίς ἐντολές σου¹¹⁶”. Καὶ πάλι, ἐνῶ ψεύδομαι καθημερινά, λέω στὸν Θεό· “Θά καταστρέψῃς ὅλους αὐτοὺς πού ψευδολογοῦν”¹¹⁷”. Καὶ ἐνῶ θυμοῦμαι τό κακό πού μοῦ ἔκανε ὁ ἀδελφός, λέω στὸν Θεό· “Συγχώρεσέ μας, ὅπως κι ἐμεῖς συγχωροῦμε”¹¹⁸”.

Ὅλη τὴ φροντίδα μου τὴν ἔχω στό φαγητό καὶ λέω ὅτι ξέχασα νὰ φάω τό ψωμί μου¹¹⁹. Κοιμοῦμαι ὥς τό πρωὶ καὶ ψάλλω· “Σηκωνόμουν τὰ μεσάνυχτα ἀπ' τό κρεβάτι μου γιὰ νὰ δοξολογήσω τό ὄνομά σου”¹²⁰”. Δέν ἔχω καθόλου κατάνυξη καὶ ὅμως λέω· “Ἀπέκαμα ἀπ' τοὺς στεναγμούς μου”¹²¹ καὶ ἔγιναν γιὰ μένα τὰ δάκρυά μου τό ψωμί μου μέρα καὶ νύχτα¹²²”. Ἐνῶ ἔχω πονηροὺς λογισμοὺς στήν καρδιά μου, λέω στὸν Θεό· “Διαρκῶς κρατῶ τὴν καρδιά μου μπροστά σου”¹²³”. Ἐνῶ καθόλου δέν νηστεύω, λέω· “Τὰ γόνατά μου κόπηκαν ἀπὸ τὴ νηστεία”¹²⁴”. Εἶμαι γεμάτος ὑπερηφάνεια καὶ ἀναπαύω τὴν σάρκα μου καὶ κοροϊδεύω τὸν ἑαυτό μου ψάλλοντας· “Δές πόσο ταπεινώθηκα, δές τὸν κόπο μου καὶ συγχώρεσε ὅλες τίς ἁμαρτίες μου”¹²⁵”. Εἶμαι ἀνέτοιμος καὶ λέω· “Θεέ μου, εἶναι ἔτοιμη ἡ καρδιά μου”¹²⁶”. Καὶ μ' ἕναν

124. Ψαλμ. 108, 24.

125. Ψαλμ. 24, 18.

126. Ψαλμ. 56, 8.

τουργία μου καὶ ἡ εὐχή μου εἰς ἔλεγχον καὶ αἰσχύνην μου κατεστάθη.

Λέγει ὁ ἀδελφὸς τῷ Γέροντι· Νομίζω, πάτερ, περὶ ἑαυτοῦ ὁ Δαβὶδ ταῦτα πάντα εἶρηκε. Τότε στενάξας ὁ Γέρων εἶπε· Τί λέγεις, ἀδελφέ; Φύσει ἐὰν μὴ φυλάξωμεν ἅπερ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ψάλλομεν, εἰς ἀπώλειαν ὑπάγομεν.

249. Εἶπε Γέρων· Ἐὰν καταλαλήσης τοῦ ἀδελφοῦ σου, καὶ πλήξῃ σε τὸ συνειδὸς σου, ἄπελθε, βάλε αὐτῷ μετάνοιαν καὶ εἰπὲ ὅτι κατελάλησά σου, καὶ ἀσφάλισαι μηκέτι ἐμπαιχθῆναι· θάνατος γὰρ ἐστὶ τῆς ψυχῆς ἡ καταλαλιά.

250. Εἶπε πάλιν· Ἐὰν ἀκούσης τὰς μεγάλας πολιτείας τῶν ἁγίων Πατέρων, ἐπιχείρησον καὶ σὺ ἐπικαλούμενος τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, ἵνα ἐνισχύσῃ σε εἰς τὸ ἔργον ὃ ἐπεχείρησας. Καὶ ἐὰν τελειώσης, τῷ Θεῷ ἔχε τὴν χάριν. Εἰ δὲ μὴ τελειώσης, μέμψαι τὴν σεαυτοῦ ἀσθένειαν καὶ ἐπίγνωθι τὴν σεαυτοῦ ἀδυναμίαν. Καὶ ταπεινῶσόν σου τὸν λογισμόν ἕως ἡμέρας θανάτου, ὡς ἀνίκανος καὶ πτωχὸς καὶ ἀνυπομόνητος, ἐλέγχων τὴν ἰδίαν ψυχὴν πάντοτε ὡς ἀρξαμένην καὶ μὴ τελειώσασαν.

251. Εἶπε πάλιν· Ἐὰν εἰς ἔρημον οἰκῇς καὶ ἴδῃς ὅτι φροντίζει σου ὁ Θεός, μὴ ὑψωθῇ ἡ καρδία σου, ἐπεὶ αἶρει ὁ Θεὸς τὴν βοήθειαν αὐτοῦ ἀπὸ σοῦ, ἀλλὰ μᾶλλον εἰπὲ ὅτι· Διὰ τὴν ὀλιγωρίαν καὶ ἀσθενειάν μου ποιεῖ ὁ Θεὸς ἔλεος μετ' ἐμοῦ, ἵνα ὑπομείνω καὶ μὴ ἀκηδιάσω.

λόγο ὅλος ὁ κανόνας μου καὶ ἡ προσευχή μου εἶναι γιὰ νὰ ἐλέγχομαι καὶ νὰ ντρέπομαι».

Καὶ ἀπάντησε ὁ ἀδελφὸς στὸν Γέροντα· «Νομίζω, πάτερ, πὼς ὁ Δαβὶδ ὅλα αὐτὰ τὰ ἔχει πεῖ γιὰ τὸν ἑαυτό του». Τότε ἀναστέναξε ὁ Γέροντας καὶ εἶπε· «Τί λές, ἀδελφέ; Σίγουρα ἂν δέν φυλάξουμε ὅσα ψάλλουμε μπροστά στὸν Θεό, πᾶμε στὴν ἀπώλεια».

249. Εἶπε κάποιος Γέροντας· «Ἐὰν κατηγορήσεις τὸν ἀδελφό σου καὶ σέ ἐλέγξει ἡ συνείδησή σου, πηγαινέ, βάλλ' του μετάνοια καὶ πές του ὅτι σέ κατηγόρησα καὶ φρόντισε νὰ μὴν τό ξαναπάθεις στό ἐξῆς. Γιατί ἡ καταλαλιά¹²⁷ εἶναι θάνατος γιὰ τὴν ψυχή».

250. Εἶπε πάλι· «Ἄν ἀκούσεις γιὰ τίς μεγάλες ἀσκήσεις τῶν ἁγίων Πατέρων, ἐπιχείρησέ το καὶ σὺ ζητώντας ἀπὸ τὸν Κύριο νὰ σέ στηρίξει στό ἔργο πού καταπιάστηκες. Καὶ ἐὰν τό φέρεις εἰς πέρας, ἀπόδωσέ το μέ εὐγνωμοσύνη στὸν Κύριο. Ἐὰν ὅμως δέν τό ἀποτελειώσεις, κατηγόρησε τὴν ἀνημπορία σου καὶ ἔχε ἐπίγνωση τῆς ἀδυναμίας σου. Καὶ ταπεινώσε τὴ σκέψη σου, ὥσπου νὰ πεθάνεις, μέ τὴ συναισθησι πὼς εἶσαι ἀνίκανος καὶ φτωχὸς καὶ χωρὶς ὑπομονή, ἐλέγχοντας πάντοτε τὴν ψυχὴ σου ὅτι ἄρχισε ἀλλὰ δέν ἔφερε εἰς πέρας τό ἔργο».

251. Ἄλλοτε εἶπε· «Ἄν μένεις στὴν ἔρημο καὶ δεῖς ὅτι σέ φροντίζει ὁ Θεός, μὴ ὑπερηφανευτεῖς, γιατί θά πάρει ὁ Θεὸς τὴν βοήθειά του ἀπὸ σένα, ἀλλὰ προτιμότερο εἶναι νὰ πεῖς· Μέ εὐσπλαχνίζεται ὁ Θεός γιὰ τὴν ἀμέλειά μου καὶ τὴν ἀδυναμία μου στὰ πνευματικά, ὥστε νὰ κάνω ὑπομονή καὶ νὰ μὴν πέσω σέ ἀκηδία¹²⁸».

127. Βλ. Ματθ. 7, 1-5· Ρωμ. 2, 1· 14, 4.

128. Ἀκηδία· Βλ. Μ. Γερ. τ. Β', σελ. 60, ὑπόσημ. 34· τ. Α', σελ. 126, ὑπόσημ. 109.

252. Εἶπε πάλιν· Ἐὰν ἐπιλάβῃ ἀσκήσεως καὶ χαννωθῇς, πάλιν ἐπιχείρησον καὶ μὴ παύσῃ ἕως θανάτου τοῦτο ποιῶν. Ὅπου γὰρ φθασθῇ ἄνθρωπος, ἐκεῖ καὶ ὑπάγει, ἐὰν εἰς ἀμέλειαν, ἐὰν εἰς ἐγκράτειαν. Καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ ἐν-αυτὸν καὶ ἐβδομάδα ἐρευνήσον σεαυτὸν εἰς τί προέκοψας, εἰς προσευχήν, εἰς νηστείαν, εἰς ἡσυχίαν, πλέον δὲ πάντων, εἰς ταπεινῶσιν. Αὕτη γὰρ ἐστὶν ἡ ἀληθὴς προκοπὴ τῆς ψυχῆς, ἵνα ἡμέραν καθ' ἡμέραν ταπεινότεραν ἔχει ἑαυτὴν λέγουσα ὅτι· Πᾶς ἄνθρωπος βελτίων μου ἐστὶ. Χωρὶς γὰρ τοῦ λογισμοῦ τούτου, κἂν σημεία ποιήσῃ, κἂν νεκροὺς ἀναστήσῃ ἄνθρωπος, μακρὰν εὐρίσκεται ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.

253. Εἶπε πάλιν· Ἐὰν ἐπαινέσῃ σε ἄνθρωπος εἰς πρόσω-πὸν σου, ἐννόησον εὐθὺς τὰς ἁμαρτίας σου καὶ παρακάλε-σον αὐτὸν λέγων· Διὰ τὸν Κύριον, ἀδελφέ, μὴ ἐπαινέσῃς με, ὅτι ταλαίπωρός εἰμι καὶ οὐ βαστάζω. Εἰ δὲ μέγας ἄνθρωπός ἐστιν, εὖξαι τῷ Θεῷ λέγων· Κύριε, σκέπασόν με ἐκ τοῦ ἐπαί-νου καὶ ἐκ τοῦ ψόγου τῶν ἀνθρώπων.

254. Εἶπε πάλιν· Ἐὰν καταλαλήσῃ ἀδελφὸς ἀδελφοῦ ἔμπροσθέν σου, βλέπε μὴ διατραπῇς αὐτὸν καὶ εἴπῃς· Ναί, οὕτως ἐστίν. Ἀλλὰ ἢ σιώπα ἢ εἰπὲ αὐτῷ ὅτι· Ἐγώ, ἀδελφέ, κατακεκριμένος εἰμι καὶ οὐ δύναμαι κρίναι ἄλλον. Καὶ σφί-ξεις καὶ σεαυτὸν καὶ ἐκεῖνον.

255. Εἶπε πάλιν· Ἐὰν ἀσθενήσῃς καὶ αἰτήσῃς παρὰ τι-νος πρᾶγμα λαβεῖν εἰς χρεῖαν σου, καὶ μὴ δώσῃ σοι, μὴ θλι-βῇς κατ' αὐτοῦ, ἀλλὰ μᾶλλον εἰπὲ ὅτι· Εἰ ἡμην ἄξιός λαβεῖν, ἐπληροφόρησεν ἂν ὁ Θεὸς τὸν ἀδελφὸν δοῦναί μοι ἀγάπην.

252. Εἶπε πάλιν· «Ἐὰν ἀρχίσῃς κάποια ἄσκηση καὶ χα-λαρώσῃς, πάλιν βάλε ἀρχή καὶ μὴ σταματήσῃς νὰ τὸ κάνεις αὐτό ὥσπου νὰ πεθάνῃς. Γιατί, ὅπου βρεῖ τὸν ἄνθρωπο ὁ θάνατος, ἀνάλογη θά 'ναι καὶ ἡ ἀμοιβή του, εἴτε στήν ἀμέ-λεια, εἴτε στήν αὐτοκυριαρχία. Καθημερινά καὶ κάθε χρόνο καὶ κάθε ἐβδομάδα, ἐξέταζε τὸν ἑαυτό σου σὲ τί πρόκοψες, στήν προσευχή, στή νηστεία, στήν ἡσυχία καὶ προπάντων στήν ταπεινῶση. Γιατί αὕτη φανερῶνει τὴν πραγματικὴ προκοπὴ τῆς ψυχῆς γιὰ νὰ ἔχει κάθε μέρα καὶ ταπεινότερο φρόνημα ὥστε νὰ λέει· “Κάθε ἄνθρωπος εἶναι καλύτερός μου”. Γιατί χωρὶς αὐτὸν τὸν λογισμό, κι ἂν ἀκόμη κάνῃ θαύματα καὶ ἂν ἀκόμη καὶ νεκροὺς ἀναστήσῃ ὁ ἄνθρω-πος, βρίσκεται μακριὰ ἀπ' τὸν Θεό».

253. Ἄλλοτε εἶπε· «Ἐὰν σ' ἐπαινέσῃ ἄνθρωπος μπρο-στά σου, βάλε στό νοῦ σου ἀμέσως τίς ἁμαρτίες σου καὶ παρακάλεσέ τον λέγοντας· “Τιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ἀδελφέ μου, μὴν μ' ἐπαινῇς, γιατί εἶμαι ταλαίπωρος καὶ δέν τό ση-κώνω”. Ἄν πάλιν εἶναι σπουδαῖος ἄνθρωπος, εὐχήσου στὸν Θεό λέγοντας· “Κύριε, σκέπασέ με ἀπ' τὸν ἔπαινο καὶ τὴν κατηγορία τῶν ἀνθρώπων”».

254. Εἶπε ἐπίσης· «Ἄν μπροστά σου κατηγορήσῃ κά-ποιος ἀδελφός ἕναν ἄλλο ἀδελφό, πρόσεξε μὴν τὸν ντρα-πεῖς καὶ πεῖς· “Ναί, ἔτσι εἶναι”, ἀλλὰ ἢ σιώπα ἢ πές του· “Ἐγώ, ἀδελφέ, εἶμαι καταδικασμένος καὶ δέν μπορῶ νὰ κρί-νω ἄλλον”. Καὶ ἔτσι σώξεις καὶ τὸν ἑαυτό σου καὶ ἐκεῖνον».

255. Εἶπε ἀκόμη· «Ἄν ἀρρωστήσῃς καὶ ζητήσῃς ἀπὸ κάποιον νὰ πάρῃς κάτι πού σοῦ χρειάζεται καὶ δέν σοῦ τό δώσει, μὴν στενοχωρηθεῖς μαζί του, ἀλλὰ μᾶλλον πές· “Ἄν ἦμουν ἄξιός νὰ τό πάρω, θά πληροφοροῦσε ὁ Θεός τὸν ἀδελφό νὰ μοῦ τό προσφέρει”.

Γίνωσκε δὲ ὅτι τρεῖς τάξεις εἰσὶ περὶ τοῦ λαβεῖν ἀγάπην. Οἱ τέλειοι ἀσκηταὶ οὐ ταχὺ ἐδέχοντο πρᾶγμα παρὰ τινος τὸ σύνολον. Οἱ δὲ μέσοι οὐ λέγουσιν τινι δοῦναί τί ποτε. Εἰ δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ τις δώσει, δέχονται ὡς ἀπὸ Θεοῦ πεμφθέντα. Εἰ δὲ ἀσθενεῖς ἐσμεν καὶ οὐκ ἰσχύομεν ἐργάσασθαι τὴν χρεῖαν ἑαυτῶν, αἰτήσωμεν μετὰ πολλῆς ταπεινώσεως μεμφόμενοι ἑαυτοὺς διὰ παντός.

256. Εἶπε πάλιν· Ἐάν μὴ ἔχῃς ταπείνωσιν πνευματικὴν ἢ προσευχὴν πνευματικὴν, κτῆσαι αὐτὰ καὶ σωματικά. Καὶ διὰ τῶν σωματικῶν ἔρχονται σοι καὶ τὰ πνευματικά, ἐπεὶ μάτην κοπιᾷς.

257. Εἶπε πάλιν· Ἐάν ὀχλῶσί σοι ῥυπαροὶ λογισμοί, μὴ κρύψῃς αὐτούς, ἀλλ' εὐθέως εἰπὲ αὐτοὺς τῷ πνευματικῷ σου πατρὶ καὶ ἔλεγχον αὐτούς. Ὅσον γὰρ κρύβῃ ἄνθρωπος τοὺς λογισμοὺς αὐτοῦ, τοσοῦτον πληθύνονται καὶ λαμβάνουσι δύναμιν. Ὡς περὶ γὰρ ὄφιν, ἐάν ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ φωλεοῦ, εὐθὺς φεύγει, οὕτω καὶ ὁ πονηρὸς λογισμὸς φανερούμενος εὐθέως ἀπόλλυται. Καὶ ὥς περὶ σκώληξ εἰς ξύλον, οὕτω πονηρὸς λογισμὸς ἀφανίζει καρδίαν.

Ὁ φανερῶν τοὺς λογισμοὺς αὐτοῦ ταχὺ θεραπεύεται, ὁ δὲ ἀποκρύπτων αὐτοὺς ὑπερηφανίαν νοσεῖ. Ἐάν γὰρ οὐ πληροφορηῇσαι εἰς τινα τοῦ ἀναγγεῖλαι αὐτῷ τοὺς πολέμους σου, σημεῖόν ἐστι τοῦτο ὅτι ταπείνωσιν οὐκ ἔχεις. Ὁ γὰρ ταπεινὸς πάντας ἁγίους βλέπει, ἑαυτὸν δὲ μόνον ἁμαρτωλόν.

Γνώριζε δὲ ὅτι τρεῖς περιπτώσεις ὑπάρχουν, σχετικά μὲ τὸ νὰ παίρνει κάποιος ἐλεημοσύνη.

Οἱ τέλειοι ἀσκηταὶ γενικῶς δὲν δέχονταν εὐκόλα ἓνα πρᾶγμα ἀπὸ κάποιον. Οἱ μέσοι δὲν λένε ποτέ σέ κάποιον νὰ τοὺς δώσει κάτι. Καὶ ἐάν κάποιος ἀπὸ μόνος του δώσει, τὰ δέχονται σάν σταλμένα ἀπ' τὸν Θεό. Ἄν πάλι εἴμαστε ἄρρωστοι καὶ δὲν μπορούμε νὰ ἐργαστοῦμε καὶ νὰ καλύψουμε τίς ἀνάγκες μας, ἄς ζητήσουμε μὲ πολλή ταπείνωση, κατηγορώντας τοὺς ἑαυτοὺς μας πάντοτε».

256. Εἶπε πάλιν: «Ἐάν δὲν ἔχεις ταπείνωση πνευματικὴ ἢ προσευχὴ πνευματικὴ, ἀπόκτησε αὐτὰ ἔστω καὶ σωματικά. Καὶ μὲ τὰ σωματικά θὰ σοῦ ἔρθουν καὶ τὰ πνευματικά· ἄλλιῶς κοπιᾷς ἄδικα».

257. Ἄλλοτε εἶπε: «Ἐάν σ' ἐνοχλοῦν ρυπαροὶ λογισμοὶ μὴν τοὺς κρύψῃς ἀλλ' ἀμέσως πές τους στὸν πνευματικὸ σου πατέρα καὶ ἐλεγξέ τους. Γιατί ὅσο κρύβει ὁ ἄνθρωπος τοὺς λογισμοὺς του, τόσο πληθαίνουν καὶ ἀποκτοῦν δύναμη.

Γιατί, ὅπως ἀκριβῶς ἓνα φίδι, ἐάν θγεί ἀπ' τὴ φωλιά, ἀμέσως φεύγει, ἔτσι καὶ ὁ πονηρὸς λογισμὸς, ὅταν φανερώνεται, ἀμέσως χάνεται. Καὶ ὅπως ἀκριβῶς εἶναι ἓνα σκουλήκι στό ξύλο, ἔτσι κι ἓνας πονηρὸς λογισμὸς, καταστρέφει τὴν καρδίαν.

Ἐκεῖνος πού φανερώνει τοὺς λογισμοὺς του, γρήγορα θεραπεύεται, ἐκεῖνος πού δὲν τοὺς ἐξαγορεύει, πάσχει ἀπὸ τὴν ἀρρώστια τῆς ὑπερηφάνειας. Ἐάν δὲν ἐμπιστεύεσαι σέ κάποιον νὰ τοῦ φανερώσεις τοὺς πολέμους σου, αὐτό εἶναι ἀπόδειξη πὺς δὲν ἔχεις ταπείνωση. Γιατί ἐκεῖνος πού ἔχει ταπεινὸ φρόνημα ὅλους τοὺς βλέπει ἁγίους καὶ μόνον τὸν ἑαυτό του ἁμαρτωλό.

Πλήν ὅτι, ἐὰν ἐξ ὅλης καρδίας ἐπικαλέσεται ἄνθρωπος τὸν Θεὸν καὶ ἀπελθὼν ἐπερωτήσῃ ἄνθρωπον περὶ τῶν ἐαυτοῦ λογισμῶν, ἀποκρίνεται αὐτῷ ὁ ἄνθρωπος, μᾶλλον δὲ διὰ τοῦ ἀνθρώπου τὰ συμφέροντα ὁ Θεὸς ὁ ἀνοίξας τὸ στόμα τῆς ὄνου ἐπὶ τοῦ Βαλαάμ, καὶ ἀνάξιός ἐστι καὶ ἁμαρτωλὸς ὁ ἐρωτώμενος.

258. Εἶπε πάλιν· Ἐὰν κρατηθῇς εἰς ἀγάπην, καὶ δάλωσί σε εἰς τὸν ἐλάχιστον τρόπον, μὴ γογγύσῃ ὁ λογισμὸς σου, ἀλλὰ λέγε ὅτι· Οὐδὲ ὧδε ἤμην ἄξιός. Τοῦτο γὰρ λέγω σοι, ὅτι οὐδὲ μία θλίψις ἔρχεται τῷ ἀνθρώπῳ, εἰ μὴ ἄνωθεν ἐκ τοῦ Θεοῦ πρὸς δοκιμὴν καὶ πρὸς τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ. Καὶ ὁ μὴ κρατῶν οὕτως οὐ πιστεύει ὅτι ὁ Θεὸς κριτὴς δίκαιός ἐστιν.

259. Εἶπε πάλιν· Ἐὰν λογισμὸς ὑπερηφανίας ὀχλήσῃ σοι, εἰπὲ τῷ δαίμονι ὅτι εἶπεν ὁ Θεός· Ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται. Ἐὰν γὰρ οὐκ ἐνδύσῃς τοῦ λέγειν ὅτι καλὸς εἰμι, πληροφοροῦμαι ὅτι ἀλλότριος τοῦ Θεοῦ εἰμι. Κύριος γὰρ ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται.

260. Ἐλεγέ τις Γέροντων ὅτι· Ἐν τῇ χώρᾳ ἡμῶν κατὰ τινα

129. Ὁ Βαλαάμ (ψευδοπροφήτης) προσκλήθηκε ἀπὸ τὸν βασιλιά τῶν Μωαβιτῶν Βαλάκ γιὰ νὰ καταραστῇ τοὺς Ἑβραίους, πού εἶχαν εἰσβάλει μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Μωυσῆ στὰ ἐδάφη του. Ὅταν ξεκίνησε ὁ Βαλαάμ γιὰ νὰ πάει πρὸς τὸν Βαλάκ μὲ σκοπὸ νὰ καταραστῇ τοὺς Ἰσραηλίτες, ἔστειλε ὁ Θεὸς ἄγγελον πού ἐμπόδιζε τὴν ὁδὸν του νὰ προχωρήσῃ, γι' αὐτό καὶ ὁ Βαλαάμ τὴν χτυποῦσε. «Ἡ ὁδὸς ἰδοῦσα τὸν ἄγγελον τοῦ Θεοῦ ἐκάθισε ἐπὶ τοῦ

Ὅστος, ἂν ὁ ἄνθρωπος ἐπικαλεσθῇ τὸν Θεὸ μ' ὅλην τὴν ψυχὴ καὶ πάει νὰ συμβουλευθῇ σχετικὰ μὲ τοὺς λογισμοὺς τοῦ κάποιον ἄλλον ἄνθρωπο, τοῦ ἀπαντᾷ ὁ ἄνθρωπος –καί, καλύτερα, διὰ μέσου τοῦ ἀνθρώπου τοῦ ἀπαντᾷ τὰ συμφέροντα ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος ἀνοίξε τὸ στόμα τῆς ὄνου στὴν περίπτωση τοῦ Βαλαάμ¹²⁹– ἀκόμη καὶ ἂν αὐτὸς πού ἐρωτήθηκε εἶναι ἀνάξιος καὶ ἁμαρτωλός».

258. Ἄλλοτε πάλι εἶπε: «Ἐὰν σέ κρατήσουν σέ τραπέζι γιὰ φαγητό καὶ σέ δάλουν στὴν πιὸ τελευταία θέση, νὰ μὴ γογγύσῃ ὁ λογισμὸς σου, ἀλλὰ λέγε “οὔτε γιὰ ἐδῶ ἤμουν ἄξιός”. Αὐτό ἔχω νὰ σοῦ πῶ, ὅτι καμιά θλίψη δὲν ἔρχεται στὸν ἄνθρωπο, παρὰ ἄνωθεν, ἀπὸ τὸν Θεό, γιὰ νὰ τὸν δοκιμάσῃ (νὰ τὸν παιδαγωγῇ) καὶ εἶναι ἀνάλογη μὲ τίς ἁμαρτίες του. Κι ἐκεῖνος πού δὲν τὰ παίρνει ἔτσι, δὲν πιστεύει ὅτι ὁ Θεός ἐστὶν δίκαιος κριτής».

259. Ἄλλοτε εἶπε: «Ἐὰν σ' ἐνοχλήσῃ κάποιος λογισμὸς ὑπερηφάνειας, πές στὸν δαίμονα ὅτι εἶπε ὁ Θεός: Ἐκεῖνος πού ὑψώνει τὸν ἑαυτό του θὰ ταπεινωθῇ¹³⁰. Γιατί ἂν δὲν σταματήσῃς νὰ λές ὅτι εἰμαι καλός, εἰμαι βέβαιος ὅτι εἰμαι ξένος γιὰ τὸν Θεό. Γιατί ὁ Κύριος πάει ἀντίθετα στοὺς ὑπερήφανους»¹³¹.

260. Εἶπε κάποιος Γέροντας: «Στὸν τόπο μας, κάποια

ἐδάφους ἔχουσα ἐπάνω της τὸν Βαλαάμ. Ἐθύμωσε ὁ Βαλαάμ καὶ ἐκτύπη τὴν ὁδὸν διὰ τῆς ράβδου του διὰ τρίτην φορὰν (στίχ. 27). Ὁ Θεὸς ἤνοιξε τὸ στόμα τῆς ὄνου καὶ λέει εἰς τὸν Βαλαάμ: Τί σοῦ ἔκανα καὶ μὲ κτυπᾷς διὰ τρίτην φορὰν; (28)...» (Ἀριθ. κεφ. 22 κ.ε. Βλ. Β' Πέτρ. 2, 15-17 καὶ Ἀποκ. 2, 14).

130. Ματθ. 23, 12.

131. Παροιμ. 3, 34.

καιρὸν συνήγοντο πρὸς ἀλλήλους οἱ Γέροντες ὠφελείας χάριν. Καὶ ἀναστὰς εἷς ἐξ αὐτῶν λαβὼν τὸ μικρὸν κερδικάριον τὸ ἐπικείμενον τῷ καθίσματι αὐτοῦ ἔβαλεν ἐπάνω τῶν ὤμων αὐτοῦ. Καὶ κρατῶν ταῖς δύο χερσὶν αὐτοῦ ἔστη ἐν μέσῳ πάντων κατὰ ἀνατολὰς βλέπων καὶ ἠύξατο λέγων· Ὁ Θεός, ἐλέησόν με. Καὶ ἀπεκρίνατο ἑαυτῷ λέγων· Εἰ θέλεις, ἵνα σὲ ἐλεήσω, θὲς ὅπερ θαστάζεις, καὶ ἐλεῶ σε. Καὶ πάλιν ἔλεγεν· Ὁ Θεός, ἐλέησόν με. Καὶ ἀπεκρίνατο ἑαυτῷ· Εἰπόν σοι· Θὲς ὅπερ θαστάζεις, καὶ ἐλεῶ σε.

Τοῦτο δὲ ἐπὶ πολὺ ποιήσας ἐκάθισε. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ Πατέρες· Εἰπέ ἡμῖν, τί ἐστὶν ὃ ἐποίησας. Καὶ φησι πρὸς αὐτούς· Τὸ κερδικάριον, ὅπερ ἐδάσταζον ἐπὶ τῶν ὤμων μου, τὸ θέλημά μου ἐστὶ. Καὶ παρεκάλουν τὸν Θεὸν ἵνα μετ' αὐτοῦ ἐλεήσῃ με, καὶ εἶπέ μοι· Ἄφες ὃ θαστάζεις, καὶ ἐλεῶ σε. Καὶ ἡμεῖς οὖν, φησὶν, ἐὰν θέλωμεν ἐλεηθῆναι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀφήσωμεν τὸ ἴδιον θέλημα καὶ τυγχάνομεν ἐλέους.

261. Ἠρωτήθη Γέρων· Τί ἐστὶ ταπείνωσις; Ὁ δὲ εἶπεν· Ἐὰν ἀμάρτη εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου καὶ συγχωρήσῃς αὐτῷ πρὸ τοῦ ἐκεῖνον μετανοῆσαί σοι.

262. Εἶπε Γέρων· Ἐν παντὶ πειρασμῷ μὴ μέμφου ἄνθρωπον, ἀλλὰ σεαυτὸν, λέγων ὅτι· Διὰ τὰς ἀμαρτίας μου ταῦτά μοι συμβαίνει.

ἐποχή, συγκεντρώνονταν οἱ Γέροντες μεταξύ τους χάριν ὠφελείας. Κάποια φορὰ σηκώθηκε ἕνας ἀπ' αὐτούς καὶ ἀφοῦ πῆρε τὸ μικρὸ μαξιλάρι πού βρισκόταν πάνω στὸ κάθισμά του, τὸ ἔβαλε ἐπάνω στοὺς ὤμους του. Καὶ κρατώντας τὸ μὲ τὰ δύο του χέρια στάθηκε ἀνάμεσα σ' ὅλους καὶ βλέποντας πρὸς τὴν ἀνατολή, ἄρχισε νὰ προσεύχεται “Θεέ μου, ἐλέησέ με”. Καὶ ἀπαντοῦσε ὁ ἴδιος στὸν ἑαυτό του λέγοντας· “Ἄν θέλεις νὰ σ' ἐλεήσω, ἄφησε αὐτὸ πού κρατᾷς καὶ θὰ σὲ ἐλεήσω”. Καὶ ἐπανελάμβανε· “Θεέ μου, ἐλέησέ με”. Καὶ ἀπαντοῦσε στὸν ἑαυτό του· “Σοῦ εἶπα· ἄφησε ὅ,τι ἀκριβῶς κρατᾷς καὶ σ' ἐλεῶ”.

Καὶ ἀφοῦ τὸ ἔκαμε αὐτὸ πολλές φορές, κάθισε. Καὶ τὸν ρωτᾶνε οἱ Πατέρες· “Ἐξηγήσέ μας τί εἶναι αὐτὸ πού ἔκανες;” Καὶ τοὺς ἀπαντᾷ· “Τὸ μαξιλάρι πού κρατοῦσα στοὺς ὤμους μου, ἦταν τὸ θέλημά μου καὶ ζητοῦσα ἀπ' τὸν Θεὸ νὰ μ' ἐλεήσει μαζί μ' αὐτό, καὶ μοῦ ἀπάντησε· Ἄφησε αὐτὸ πού κρατᾷς κι ἐγὼ θὰ σ' ἐλεήσω”. Καὶ ἡμεῖς, λοιπόν, εἶπε, ἂν θέλουμε νὰ ἐλεηθοῦμε ἀπ' τὸν Θεό, ἅς ἀφήσουμε τὸ δικό μας θέλημα καὶ θὰ ἔχουμε τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ.

261¹³². Ρωτήθηκε κάποιος Γέροντας· «Τί εἶναι ταπείνωση;» Κι ἐκεῖνος εἶπε· «Ἐὰν σφάλει ἀπέναντί σου ὁ ἀδελφός σου, καὶ ἐσύ τὸν συγχωρήσεις προτοῦ νὰ σοῦ δάλει ἐκεῖνος μετάνοια».

262. Εἶπε κάποιος Γέροντας· «Σὲ κάθε πειρασμό μὴ κατηγορεῖς ἄλλον ἄνθρωπο, ἀλλὰ τὸν ἑαυτό σου λέγοντας· ἕξαιτίας τῶν ἀμαρτιῶν μου μοῦ συμβαίνουν αὐτά».

132. Τὰ τέσσερα ἀποφθέγματα 261-264 τὰ συναντήσαμε μὲ ἐλάχιστες διαφορὲς στὰ ὑπ' ἀριθ. 186, 187, 208 καὶ 177.

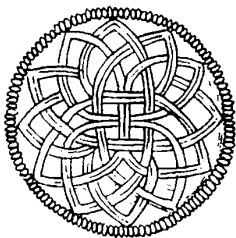
263. Ἠρωτήθη Γέρων· Τί ἐστὶν ἡ προκοπή τοῦ ἀνθρώπου; Καὶ ἀπεκρίθη· Ταπείνωσις. Ἄλλη γὰρ προκοπή οὐκ ἔστιν· ἐν ὧσφι γὰρ κατὰγεται εἰς ταπείνωσιν, ἀνάγεται εἰς ὕψος.

264. Ἠρωτήθη Γέρων· Πῶς κτᾶται ἡ ψυχὴ ταπείνωσιν; Καὶ ἀπεκρίθη· Ἐὰν τὰ ἑαυτῆς καὶ μόνα μεριμνήσῃ κακὰ.

265. Ἐλεγέ τις τῶν Πατέρων διὰ τὴν ταπεινοφροσύνην παραβολήν, ὅτι αἱ κέδροι εἶπον τοῖς καλάμοις· Πῶς ὑμεῖς ἀσθενεῖς ὄντες καὶ ἀδύναμοι οὐ κλᾶσθε ἐν τῷ χειμῶνι, ἡμεῖς δὲ τηλικαῦται οὕσαι συντριβόμεθα, ἔστιν ὅτε καὶ ἐκρίζουμεθα; Καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ καλάμοι λέγοντες· Ἡμεῖς, ὅταν ἔλθῃ ὁ χειμὼν καὶ φυσήσωσιν οἱ ἄνεμοι, κλινόμεθα μετὰ τοῦ ἀνέμου ὧδε καὶ ὧδε, καὶ διὰ τοῦτο οὐ κλώμεθα. Ὑμεῖς δὲ ἀνθιστάμενοι τοῖς ἀνέμοις κινδυνεύετε.

Καὶ ἔλεγεν ὁ Γέρων ὅτι δεῖ παραχωρεῖν, ὅταν λόγος ὕβρεως γένηται, καὶ διδόναι τόπον τῇ ὀργῇ καὶ μὴ ἐναντιοῦσθαι καὶ πίπτειν εἰς ἀτόπους λογισμοὺς καὶ πράγματα.

Τέλος τῆς περὶ ταπεινοφροσύνης πραγματείας.

133. Τί εἶναι δηλαδή αὐτό πού ἀποδεικνύει τὴν προκοπὴ τοῦ κατὰ Θεὸν ἀγωνιζομένου.

263. Ρώτησαν κάποιο Γέροντα: «Τί εἶναι ἡ προκοπή τοῦ ἀνθρώπου;»¹³³ Καὶ ἀποκρίθηκε: «Ἡ ταπείνωσις. Γιατί ἄλλη προκοπή δέν ὑπάρχει. Ὅσο δηλαδή κατεβαίνει σέ ταπείνωσις ὁ ἄνθρωπος, τόσο ἀνεβαίνει σέ ὕψος».

264. Ρώτησαν κάποιο Γέροντα: «Πῶς ἀποκτᾶ ἡ ψυχὴ ταπείνωσις;» Καὶ ἀποκρίθηκε: «Ἐὰν νοιαστεῖ μόνο γιὰ τίς δικές της ἁμαρτίες».

265. Ἐλεγε κάποιος ἀπὸ τοὺς Πατέρες μιὰ παραβολή γιὰ τὴν ταπεινοφροσύνη, πῶς εἶπαν δηλαδή οἱ κέδροι στὰ καλάμια: «Πῶς ἐσεῖς ἐνῶ εἰστε ἀσθενικά καὶ ἀδύναμα δέν σπάζετε τὸν χειμῶνα, ἐνῶ ἐμεῖς παρόλο πού εἴμαστε τόσο μεγάλοι σπάζουμε, μερικές φορές μάλιστα καὶ ξεριζωνόμαστε;» Καὶ ἀποκρίθηκαν τὰ καλάμια λέγοντας: «Ἐμεῖς, ὅταν ἔρθῃ κακοκαιρία καὶ φυσήξουν οἱ ἄνεμοι, γέρνουμε μαζί μέ τὸν ἄνεμο πότε ἔτσι, πότε ἀλλιῶς καὶ γι' αὐτό δέν σπάζουμε. Ἐσεῖς ὅμως, ἐπειδὴ ἀντιστέκεστε στοὺς ἀνέμους, κινδυνεύετε».

Καὶ ἔλεγε ὁ Γέροντας πῶς πρέπει νά παραμερίζουμε, ὅταν τύχει νά ὕβριστοῦμε, καὶ νά δίνουμε τόπο στὴν ὀργή· νά μὴν ἐρχόμαστε σέ ἀντίθεση καὶ πέφτουμε σέ ἀνάρμοστους λογισμοὺς καὶ ἐνοχλήσεις.

Τέλος τῆς πραγματείας γιὰ τὴν ταπεινοφροσύνη.

Ἀνάβαση στὴν ἁγία κορυφή τοῦ Σινᾶ

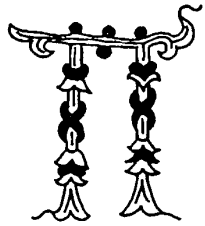
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΖ΄

*Εἶπεν ὁ ἀβδᾶς Ποιμὴν: «Ἡ πονηρία
τὴν πονηρίαν οὐδαμῶς ἀναιρεῖ.
Ἄλλ' ἐάν τις σε κακοποιήσῃ,
εὖ ποιήσον αὐτῷ, ἵνα διὰ τῆς ἀγαθο-
ποιΐας ἀνέλῃς τὴν πονηρίαν».*

(Απόφθ. 18)

Περὶ ἀνεξικακίας

ἀρέβαλον ἀδελφοὶ τῷ ἀδδᾶ Ἀντωνίῳ καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Εἰπέ ἡμῖν λόγον, πῶς σωθῶμεν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Γέρων· Ἠκούσατε τῆς Γραφῆς· καλῶς ὑμῖν ἔχει· Οἱ δὲ εἶπον· Καὶ παρὰ σοῦ θέλομεν ἀκοῦσαι, πάτερ. Εἶπε δὲ αὐτοῖς ὁ Γέρων· Λέγει τὸ Εὐαγγέλιον· Ἐάν τις σε ῥαπίσῃ εἰς

τὴν δεξιὰν σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην. Οἱ δὲ εἶπον· Οὐ δυνάμεθα τοῦτο ποιῆσαι. Λέγει αὐτοῖς ὁ Γέρων· Εἰ τοῦτο οὐ δύνασθε ποιῆσαι, καὶ τὴν μίαν ὑπομείνατε. Λέγουσιν αὐτῷ· Οὐδὲ τοῦτο δυνάμεθα. Λέγει ὁ Γέρων· Εἰ οὐδὲ τοῦτο δύνασθε, μὴ δώτε ἀνθ' ὧν ἐλάβετε. Καὶ εἶπον· Οὐδὲ τοῦτο δυνάμεθα.

Λέγει οὖν ὁ Γέρων τῷ μαθητῇ αὐτοῦ· Ποίησον αὐτοῖς μικρὰν ἀθήραν, ἀσθενοῦσι γάρ. Εἰ τοῦτο οὐ δύνασθε κάκεῖνο οὐ θέλετε, τί ὑμῖν ποιήσω; εὐχῶν χρεία.

2. Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀδδᾶ Γελασίου ὅτι εἶχε βιβλίον ἐν δέρμασιν ἄξιον δεκαοκτῶ νομισμάτων. Εἶχε δὲ τὴν Παλαιὰν καὶ Καινὴν Διαθήκην γεγραμμένην ὅλην, καὶ ἔκειτο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἵνα ὁ θέλων τῶν ἀδελφῶν ἀναγινώσκῃ.

Περὶ ἀνεξικακίας

ἀποιοὶ ἀδελφοὶ ἐπισκέφθησαν τὸν ἀδδᾶ Ἀντώνιο* καὶ τοῦ εἶπαν· «Πές μας κάποιο λόγο, πῶς θὰ μπορέσουμε νὰ σωθοῦμε;» Κι ὁ Γέροντας τοὺς εἶπε· «Ἀκούσατε τί λέει ἡ Γραφή· Καλὰ δὲν σᾶς τὰ λέει;» Κι ἐκεῖνοι εἶπαν· «Καὶ ἀπὸ σένα, πάτερ, θέλουμε νὰ ἀκούσουμε».

Τότε ὁ Γέροντας τοὺς εἶπε· «Λέει τὸ Εὐαγγέλιο· Ἐάν κάποιος σέ χτυπήσῃ στὸ δεξιὸ μάγουλο, γύρισέ του καὶ τὸ ἄλλο»¹. Κι αὐτοὶ εἶπαν· «Αὐτὸ δὲν μποροῦμε νὰ τὸ κάνουμε». Τότε τοὺς εἶπε ὁ Γέροντας· «Ἐάν αὐτὸ δὲν μπορεῖτε νὰ κάνετε, τουλάχιστον ἀνεχθεῖτε τὸ ἓνα χτύπημα». «Οὔτε αὐτὸ μποροῦμε» τοῦ εἶπαν. «Ἐάν οὔτε αὐτὸ μπορεῖτε, τοὺς λέει ὁ Γέροντας, μὴν ἀνταποδώσετε γι' αὐτὰ πού σᾶς ἔκαναν»². Καὶ εἶπαν· «Οὔτε αὐτὸ μποροῦμε».

Τότε λέει ὁ Γέροντας στὸν μαθητὴ του· «Φτιάξε τους λίγη σούπα πληγουρίσια, γιατί εἶναι ἄρρωστοι. Ἐάν αὐτὸ δὲν μπορεῖτε καὶ ἐκεῖνο δὲν τὸ θέλετε, τί νὰ σᾶς κάνω; Ἐχετε ἀνάγκη ἀπὸ προσευχές».

2. Ἐλεγαν γιὰ τὸν ἀδδᾶ Γελάσιο ὅτι εἶχε ἓνα δερμάτινο βιβλίον πού κόστιζε δεκαοκτῶ νομίσματα. Περιεῖχε ὁλόκληρη τὴν Παλαιὰ καὶ τὴν Καινὴ Διαθήκη καὶ ἦταν τοποθετημένο στὴν ἐκκλησία, γιὰ νὰ τὸ διαβάξῃ ὅποιος ἀδελφός ἤθελε.

1. Ματθ. 5, 39.

2. Ρωμ. 12, 17.

Ἐλθὼν δέ τις ξένος ἀδελφὸς παρέβαλε τῷ Γέροντι· ὡς εἶδε δὲ αὐτό, ἐπεθύμησε, καὶ κλέψας ἐξῆλθεν. Ὁ δὲ Γέρων οὐκ ἐδίωξεν ὀπίσω αὐτοῦ, ὥστε καταλαβεῖν αὐτὸν καίπερ νοήσας. Ἀπελθὼν οὖν ἐκεῖνος ἐν τῇ πόλει ἐζήτηι πωλῆσαι αὐτό. Καὶ εὐρὼν τὸν θέλοντα ἀγοράσαι ἀπῆτει τὴν τιμὴν νομίσματα δέκα ἕξ. Ὁ θέλων δὲ ἀγοράσαι λέγει αὐτῷ· Δὸς μοι πρῶτον δοκιμάσω αὐτό καὶ οὕτω τὸ τίμημά σοι παρέχω. Δέδωκεν οὖν αὐτῷ. Ὁ δὲ λαβὼν ἠνεγκε τῷ ἀδελφῷ Γελασίῳ δοκιμάσαι αὐτό, εἰρηκῶς αὐτῷ τὴν ποσότητα ἣν ὁ πωλὼν εἶπε. Λέγει ὁ Γέρων· Ἀγόρασον αὐτό· καλὸν γάρ ἐστι καὶ ἄξιον ἧς εἴρηκε τιμῆς.

Καὶ ἐλθὼν ὁ ἄνθρωπος εἶπε τῷ πωλοῦντι αὐτό ἄλλα καὶ οὐ καθὼς εἶπεν αὐτῷ ὁ Γέρων, λέγων· Ἴδου ἔδειξα αὐτὸ τῷ ἀδελφῷ Γελασίῳ, καὶ εἶπέ μοι ὅτι πολλοῦ ἐστι καὶ οὐκ ἔστιν ἄξιον ἧς εἴρηκε τιμῆς. Ἐκεῖνος ἀκούσας λέγει αὐτῷ· Οὐδέν σοι ἄλλο εἶπεν ὁ Γέρων; Λέγει αὐτῷ· Οὐχί. Τότε λέγει· Οὐκέτι θέλω πωλῆσαι αὐτό.

Κατανυγείς δὲ ἦλθε πρὸς τὸν Γέροντα μετανοῶν καὶ παρακαλῶν αὐτὸν δέξασθαι αὐτό. Ὁ δὲ Γέρων οὐκ ἠθέλε λαβεῖν. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός· Ἐάν μὴ λάβῃς αὐτό, οὐκ ἔχω ἀνάπαυσιν. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Εἰ οὐκ ἀναπαύῃ, ἰδοὺ δέχομαι αὐτό. Καὶ ἔμεινεν ὁ ἀδελφὸς ἐκεῖνος μετ' αὐτοῦ ἕως τῆς τελευτῆς αὐτοῦ, ὠφεληθεὶς ἀπὸ τῆς ἐργασίας τοῦ Γέροντος.

Ὅταν ἦλθε κάποιος ξένος ἀδελφός καὶ ἐπισκέφθηκε τὸν Γέροντα, μόλις τὸ εἶδε, τὸ ζήτησε. Τὸ ἔκλεψε λοιπὸν καὶ ἔφυγε. Ὁ Γέροντας ὅμως, παρόλο πού τὸ κατάλαβε, δέν τὸν πῆρε ἀπὸ πίσω γιὰ νὰ τὸν πιάσει. Ἐφυγε λοιπὸν ἐκεῖνος στήν πόλιν καὶ ἔψαχνε νὰ τὸ πουλήσει. Καὶ ὅταν βρῆκε αὐτόν πού ἠθέλε νὰ τὸ ἀγοράσει, ζητοῦσε δεκαεξί νομίσματα. Αὐτός ὅμως πού ἠθέλε νὰ τὸ ἀγοράσει τοῦ λέει· «Δῶς μου τὰ πρῶτα νὰ τὸ δῶ, ἂν εἶναι καλὸ, καὶ μετὰ σοῦ πληρῶνω τὴν ἀξία του». Τοῦ τὸ ἔδωσε λοιπὸν. Καὶ αὐτός τὸ πῆρε καὶ τὸ ἔφερε στὸν ἀδελφῷ Γελασίῳ γιὰ νὰ τὸ ἐκτιμήσει, ἀφοῦ τοῦ εἶπε προηγουμένως καὶ τὸ ποσό πού ὄρισε ὁ πωλητής. Ὁ Γέροντας τοῦ λέει· «Ἀγόρασέ το, εἶναι καλὸ καὶ ἀξίζει γιὰ τὴν τιμὴν πού σοῦ ἔχει πει».

Ἀλλ' ὅταν πῆγε ὁ ἄνθρωπος σ' αὐτόν πού τὸ πουλοῦσε, τοῦ εἶπε ἄλλα, διαφορετικὰ ἀπ' αὐτὰ πού τοῦ εἶπε ὁ Γέροντας Γελασίος. «Νά, τοῦ εἶπε, τὸ ἔδειξα στὸν ἀδελφῷ Γελασίῳ καὶ μοῦ εἶπε ὅτι εἶναι ἀκριβὸς καὶ δέν ἀξίζει τὴν τιμὴν πού εἶχες πει». Ἐκεῖνος μόλις ἤκουσε, τοῦ εἶπε· «Τίποτε ἄλλο δέν σοῦ εἶπε ὁ Γέροντας;» Ὅχι, τοῦ ἀπάντησε. Τότε τοῦ εἶπε· «Δέν θέλω πιά νὰ τὸ πουλήσω».

Κατανύχθηκε καὶ ἦλθε στὸν Γέροντα δάζοντάς του μετάνοια καὶ παρακαλῶντας τὸν νὰ τὸ δεχθεῖ. Ἀλλ' ὁ Γέροντας δέν ἠθέλε νὰ τὸ πάρει. Καὶ ὁ ἀδελφός τοῦ εἶπε· «Ἐάν δέν τὸ πάρεις πίσω, δέν θά ἔχει ἀνάπαυση ἡ ψυχὴ μου». Τότε ὁ Γέροντας τοῦ λέει· «Ἐφόσον δέν ἀναπαύεσαι, νά, τὸ παίρνω». Καὶ ἔμεινε ἐκεῖνος ὁ ἀδελφός μαζί του μέχρι τὸν θάνατό του, ὠφελημένος ἀπὸ τὴν πνευματικὴν ἐργασίαν³ τοῦ Γέροντος.

3. Ἡ γνήσια κατὰ Θεὸν ζωὴ τοῦ Γέροντα, ἡ ἀγιότητά του, ἡ ἐκδηλουμένη πάνω στήν καθημερινή πράξη, ἦταν αὐτὴ πού συνετάραξε τὸν ἁμαρτήσαντα καὶ τὸν ὁδήγησε σὴ μετάνοια.

3. Ὁ ἀδβᾶς Εὐπρέπιος συλόμενος συνήργει αὐτοῖς. Μετὰ δὲ τὸ βαστάξαι αὐτοὺς τὰ ἐνδον κείμενα, καταλειψάντων αὐτῶν τὴν ῥάβδον αὐτοῦ, ὡς ταύτην ἐθεάσατο ὁ ἀδβᾶς Εὐπρέπιος ἠχθέσθη καὶ λαδῶν ἀνέτρεχε βουλόμενος ἀποδοῦναι. Τῶν δὲ μὴ θελόντων δέξασθαι, ἀλλὰ δεδιότων μὴ ἄρα τι γέγονε, περιτυχὼν τισὶν ἡξίου ἀποδοῦναι δι' αὐτῶν τὴν ῥάβδον τὴν αὐτὴν ὁδὸν ὁδευόντων.

4. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Ζήνων· Ὁ θέλων, ἵνα ταχὺ εἰσακούσῃ ὁ Θεὸς τῆς εὐχῆς αὐτοῦ, ἡνίκα ἀναστῇ καὶ ἐκτείνῃ τὰς χεῖρας αὐτοῦ πρὸς Θεόν, πρὸ πάντων καὶ πρὸ τῆς ἰδίας ψυχῆς ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ ἀπὸ ψυχῆς εὔχεται. Καὶ διὰ τοῦ τοιοῦτου κατορθώματος, εἴ τι ἂν παρακαλέσῃ τὸν Θεόν, ὑπακούει αὐτοῦ.

5. Ἦλθόν ποτε ἐπάνω τοῦ ἀδβᾶ Θεοδώρου τρεῖς λησταί, καὶ οἱ δύο ἐκράτουν αὐτόν, ὁ δὲ εἷς ἐκονθάλει τὰ σκεύη αὐτοῦ. Ὡς δὲ ἐξήνεγκε τὰ βιβλία καὶ τὸν λεβίτωνα ἤθελε λαβεῖν, τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Γέρων· Τοῦτον ἄφετε. Οἱ δὲ οὐκ ἤθελον, καὶ κινήσας τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἔρριψε τοὺς δύο. Καὶ ἰδόντες ἐφοβήθησαν, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Γέρων· Μηδὲν δειλιάσητε· ποιήσατε αὐτὰ εἰς τέσσαρα μέρη καὶ λάβετε τὰ τρία καὶ ἄφετε τὸ ἕν.

Καὶ οὕτως ἐποίησαν διὰ τὸ λαβεῖν τὸ μέρος αὐτοῦ, τὸν λεβίτωνα τὸν συνακτικόν.

6. Καθημένον ποτὲ τοῦ ἀδβᾶ Ἰωάννου τοῦ Κολοβοῦ ἔμπροσθεν τῆς ἐκκλησίας, ἐκύκλωσαν αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ καὶ

3. Ὁ ἀδβᾶς Εὐπρέπιος βοηθοῦσε αὐτοὺς πού τοῦ ἔκλεβαν. Ἀφοῦ ξεσήκωσαν αὐτοὶ ὅλα ὅσα ὑπῆρχαν μέσα καὶ ἄφησαν τελικὰ μόνο τὸ μπαστούνι του, στενοχωρήθηκε μόλις τὸ εἶδε ὁ ἀδβᾶς Εὐπρέπιος. Τὸ ἄρπαξε καὶ ἔτρεχε ἀπὸ πίσω τους γιὰ νὰ τοὺς τὸ δώσει. Ἐπειδὴ ὅμως αὐτοὶ δὲν ἤθελαν νὰ τὸ πάρουν, ἀπὸ φόβο μήπως συνέβη κάτι, μόλις συνάντησε κάποιους πού βάδιζαν τὸν ἴδιο δρόμο μέ τοὺς κλέφτες, τοὺς παρακάλεσε ἐπίμονα νὰ πάρουν τὸ ραβδί καὶ νὰ τοὺς τὸ δώσουν.

4. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Ζήνων*: «Ἐκεῖνος πού θέλει ν' ἀκούσει γρήγορα ὁ Θεὸς τὴν προσευχή του, μόλις σταθεῖ ὀρθιος καὶ ὑψώσει τὰ χέρια του γιὰ νὰ προσευχηθεῖ πρὸς τὸν Θεό, πρὶν ἂπ' ὅλα καὶ προτοῦ ἀκόμα εὐχηθεῖ γιὰ τὴ δική του ψυχή, ἅς προσευχηθεῖ ἂπ' τὰ κατάβαθα τῆς ψυχῆς του γιὰ τοὺς ἐχθρούς του. Καὶ μ' αὐτὴ του τὴν πράξη, γιὰ ὅ,τι κι ἂν παρακαλέσει τὸν Θεό, θά εἰσακουσθεῖ».

5. Κάποτε ἐπιτέθηκαν στὸν ἀδβᾶ Θεόδωρο τρεῖς ληστές. Καὶ οἱ μὲν δύο τὸν κρατοῦσαν, ἐνῶ ὁ τρίτος κουβαλοῦσε τὰ πράγματά του. Μόλις ὅμως ἔβγαλε ἔξω τὰ βιβλία καὶ ἤθελε νὰ πάρει καὶ τὸ ράσο, γυρίζει ὁ Γέροντας καὶ τοὺς λέει: «Αὐτὸ ἀφήστε το». Αὐτοὶ ὅμως δὲν ἤθελαν, καὶ μέ μιὰ κίνηση τῶν χειρῶν του ἔριξε κάτω καὶ τοὺς δύο. Αὐτοί, ὅταν εἶδαν αὐτό, τρόμαξαν, ὅποτε καθησυχάζοντάς τους λέει ὁ Γέροντας: «Μὴν ταράζεσθε καθόλου. Χωρίστε τὰ αὐτὰ σὲ τέσσερα μέρη, πάρτε τὰ τρία καὶ ἀφήστε μου τὸ ἕνα».

Πράγματι ἔτσι ἔκαναν γιὰ νὰ πάρει τὸ ἀναλογοῦν μερίδιο, δηλαδή τὸ ράσο πού φοροῦσε στίς συνάξεις.

6. Ἐνῶ καθόταν κάποτε ὁ ἀδβᾶς Ἰωάννης* ὁ Κολοβός μπροστὰ ἀπὸ τὴν ἐκκλησία, τὸν περιτριγύρισαν οἱ ἀδελφοὶ

ἐξήταζον αὐτῷ τοὺς λογισμοὺς αὐτῶν. Καὶ ἰδὼν τις τῶν Γερόντων καὶ πολεμηθεὶς εἰς φθόνον λέγει αὐτῷ· Τὸ θανατάλιόν σου, Ἰωάννη, φαρμάκων γέμει. Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς Ἰωάννης. Οὕτως ἐστίν, ἀδελφά. Καὶ τοῦτο εἶπες, ὅτι τὰ ἔξω βλέπεις μόνον. Εἰ δὲ ἔβλεπες τὰ ἔσω, τί εἶχες εἰπεῖν;

7. Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀδελφοῦ Ἰσιδώρου τοῦ πρεσβυτέρου τῆς Σκήτεως, ὅτι εἴ τις εἶχεν ἀδελφὸν ἀσθενῆ ἢ ὀλίγων ἢ ὑδριστὴν καὶ ἤθελε θαλεῖν αὐτὸν ἔξω, ἔλεγε· Φέρετε αὐτὸν ὧδε. Καὶ ἐλάμβανεν αὐτὸν καὶ διὰ τῆς μακροθυμίας ἔσωζεν αὐτόν.

8. Εἶπεν ὁ ἀδελφὸς Ποιμὴν περὶ τοῦ ἀδελφοῦ Ἰσιδώρου ὅτι, ὅταν ἐλάλει πρὸς τοὺς ἀδελφούς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τοῦτο μόνον τὸ ῥῆμα ἔλεγεν· Ἀδελφοί, ἄφετε, καὶ ἀφεθήσεται ὑμῖν.

9. Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀδελφοῦ Ἰωάννου τοῦ Πέρσου ὅτι κακούργων αὐτῷ ἐπιστάντων νιπτῆρα προσέφερε καὶ ἡξίου τοὺς πόδας αὐτῶν νίπτειν. Κακεῖνοι αἰδεσθέντες μετανοεῖν ἤρξαντο.

10. Ἐλεγον περὶ τοῦ μικροῦ Ἰωάννου τοῦ Θηβαίου, μαθητοῦ τοῦ ἀδελφοῦ Ἀμμώη, ὅτι δώδεκα ἔτη ἐποίησεν ὑπηρετῶν τῷ Γέροντι, ὅτε ἡσθένη, καὶ μετὰ ταῦτα ἦν εἰς τὸ χαράδριον καθήμενος. Καὶ ὀλιγώρει ὁ Γέρων ἐπάνω αὐτοῦ. Καὶ πολλὰ κοπιῶντα, οὐδέποτε εἶπεν αὐτῷ· Σωθείς. Ὅτε δὲ ἔμελλε τελευτᾶν, καθεζομένων τῶν Γερόντων ἐκράτησε τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτῷ· Σωθείς, σωθείς, σωθείς. Καὶ παρῆ-

καὶ τοῦ ἐμπιστεύονταν τοὺς λογισμούς τους. Τὸν εἶδε κάποιος ἀπ' τοὺς Γέροντες καὶ ἐπειδὴ πολεμήθηκε ἀπὸ φθόνου, τοῦ εἶπε· «Τὸ θανάτι σου, Ἰωάννη, εἶναι γεμάτο δηλητήριο». Καὶ ὁ ἀδελφὸς Ἰωάννης τοῦ εἶπε· «Ἔτσι εἶναι, ἀδελφά. Καὶ αὐτό τό εἶπες, γιατί βλέπεις μόνο τὰ ἔξω. Καὶ τί δὲν θὰ εἶχες ἀκόμη νὰ πεῖς, ἂν ἔβλεπες καὶ τὰ μέσα;»

7. Ἐλεγον γὰρ τὸν ἀδελφὸν Ἰσιδώρο*, τὸν πρεσβύτερο τῆς Σκήτης, πῶς, ἐάν κάποιος εἶχε ἀδελφὸ ψυχικὰ ἀδύνατο ἢ ἀδιάφορο ἢ αὐθάδη καὶ ἤθελε νὰ τὸν διώξει, ἔλεγε· «Φέρτε τον ἐδῶ». Τὸν ἔπαιρνε κοντά του καὶ μετὰ τὴν μακροθυμίαν του τὸν ἔσωζε.

8. Εἶπε ὁ ἀδελφὸς Ποιμὴν* γὰρ τὸν ἀδελφὸν Ἰσιδώρο ὅτι, ὅταν μιλοῦσε στοὺς ἀδελφούς στὴν ἐκκλησίαν, αὐτὸν τὸν λόγο μόνον ἔλεγε· «Ἀδελφοί, συγχωρεῖτε καὶ θὰ συγχωρηθοῦν καὶ οἱ δικές σας ἁμαρτίες⁴».

9. Ἐλεγον γὰρ τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννη τὸν Πέρση πῶς, ὅταν τοῦ ἐπιτέθηκαν κακούργοι, τοὺς ἔδγαλε λεκάνη καὶ ἤθελε νὰ τοὺς πλένει τὰ πόδια. Κι ἐκεῖνοι ἀπὸ σεβασμὸ καὶ ντροπῆς ἄρχισαν νὰ μετανιώνουν.

10. Ἐλεγον γὰρ τὸν μικρὸν Ἰωάννη τὸν Θηβαῖο, πού ὑπῆρξε μαθητὴς τοῦ ἀδελφοῦ Ἀμμώη, ὅτι δώδεκα χρόνια ὑπηρετῆσε τὸν Γέροντα, ὅταν ἦταν ἄρρωστος. Καὶ μετὰ τὴν ὑπηρεσίαν του καθόταν σὲ μιὰ ψάθα. Ὁ Γέροντας σάν νὰ ἀδιαφοροῦσε γι' αὐτόν. Ἐνῶ ἔκανε πολλοὺς κόπους, καμιά φορὰ δὲν τοῦ εἶπε· «Εἶθε νὰ σωθεῖς». Ὅταν πλησίαζε τὸ τέλος του καὶ ἐνῶ κάθονταν γύρω του οἱ Γέροντες, τοῦ κράτησε ὁ Γέροντάς του τὸ χεῖρ καὶ τοῦ εἶπε· «Εἶθε νὰ σωθεῖς,

4. Ματθ. 6, 14.

δωκεν αὐτὸν τοῖς Γέρονσι λέγων· Οὗτος ἄγγελός ἐστι καὶ οὐκ ἄνθρωπος.

11. Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀβδᾶ Λογγίνου ὅτι διεβλήθη ποτέ τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἵνα διώξῃ αὐτόν. Ἐλθόντες δὲ οἱ περὶ τὸν ἀβδᾶ Θεόδωρον εἶπον αὐτῷ· Ἀβδᾶ, ἀκούομεν περὶ τοῦ ἀδελφοῦ τούτου τί ποτε πράγμα. Καὶ εἰ κελεύεις, λαμβάνομεν αὐτὸν ἀπὸ σοῦ καὶ φερόμέν σοι καλὸν ἀδελφόν. Ὁ δὲ Γέρων εἶπεν αὐτοῖς· Ἐγὼ οὐ διώκω αὐτόν, ἀναπαύει γάρ με. Ὡς δὲ ἤκουσε τὴν αἰτίαν ὁ Γέρων, εἶπεν· Οὐαί μοι, ὅτι ἐρχόμεθα ὧδε ἄγγελοι γενέσθαι καὶ γινόμεθα ἄλογα, ἀκάθαρτα ζῶα.

12. Ὁ ἀβδᾶς Μακάριος ὁ ἐν Αἰγύπτῳ εὗρεν ἄνθρωπον ἔχοντα κτῆνος καὶ συλοῦντα τὰ σκεύη αὐτοῦ. Καὶ αὐτὸς ὡς ξένος παραστάς τῷ συλοῦντι συνεγέμου τὸ κτῆνος καὶ μετὰ πολλῆς ἡσυχίας προέπεμπεν αὐτὸν λέγων· Οὐδὲν εἰσηνέγκामεν εἰς τὸν κόσμον, δῆλον ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα. Ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὡς αὐτὸς ἠθέλησεν, οὕτω καὶ ἐγένετο. Εὐλογητὸς Κύριος ἐπὶ πᾶσιν.

13. Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀβδᾶ Μακαρίου ὅτι ἀπόντος αὐτοῦ εἰσῆλθε ληστής εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ. Παραγενομένου δὲ αὐτοῦ εἰς τὸ κελλίον εὗρε τὸν ληστὴν γεμίζοντα τὴν κάμηλον τὰ σκεύη αὐτοῦ. Αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὸ κελλίον ἐλάμβανεν ἀπὸ τῶν σκευῶν καὶ συνεγέμιζε μετ' αὐτοῦ τὴν κάμηλον. Ὡς οὖν ἐγέμισαν, ἤρξατο ὁ ληστής τύπτειν τὴν κάμηλον,

νά σωθεῖς, νά σωθεῖς». Καὶ παραδίδοντάς τον στοὺς Γέροντες εἶπε: «Αὐτός εἶναι ἄγγελος καὶ ὄχι ἄνθρωπος».

11. Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀβδᾶ Λογγίνο ὅτι τοῦ κατηγόρησαν κάποτε ἓναν ἀπὸ τοὺς μαθητές του, ὥστε νά ἀναγκασθεῖ νά τὸν διώξῃ. Ὅταν ἦλθαν κάποιοι ἀπ' τὴ συνοδιά τοῦ ἀβδᾶ Θεοδώρου, τοῦ εἶπαν: «Ἀβδᾶ, κάτι ἄσχημο ἀκούμε γιὰ τὸν ἀδελφὸ αὐτόν καὶ ἂν συμφωνεῖς, τὸν παίρνουμε ἀπὸ σένα καὶ σοῦ φέρνουμε ἓναν καλὸ ἀδελφόν». Κι ὁ Γέροντας εἶπε: «Ἐγὼ δὲν τὸν διώκω, γιατί με ἀναπαύει». Ἀλλὰ μόλις ἔμαθε τὴν αἰτία, εἶπε: «Ἀλίμονό μου, ἐρχόμαστε ἐδῶ γιὰ νά γίνουμε ἄγγελοι καὶ γινόμαστε ἄλογα καὶ βρωμερά ζῶα».

12. Ὁ ἀβδᾶς Μακάριος* ὁ Αἰγύπτιος πέτυχε στό κελί του κάποιον μέ τό ζῶο του πού τοῦ ἔκλεβε τό νοικοκυριό του. Καὶ ἀμέσως καὶ ὁ ἴδιος σάν κάποιος περαστικός στάθηκε καὶ βοηθοῦσε τὸν κλέφτη φορτώνοντας μαζί του τό ζῶο· καὶ ὕστερα τὸν κατευόδωνε πολὺ ἥρεμα λέγοντάς του: «Ὅταν γεννηθήκαμε δὲν φέραμε τίποτε στόν κόσμο καὶ εἶναι φανερό πὼς καὶ τίποτε δὲν θά μπορέσουμε νά πάρουμε μαζί μας⁵. Ὁ Κύριος τὰ ἔδωσε καὶ ὅπως Αὐτός θέλησε, ἔτσι καὶ ἔγινε. Ἄς εἶναι εὐλογημένο τό ὄνομά Του γιὰ ὅλα⁶».

13. Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀβδᾶ Μακάριο ὅτι κάποια φορὰ, πού ἔλειπε ὁ ἴδιος, μπῆκε ἓνας ληστής στό κελί του. Ὅταν γύρισε ὁ ἀβδᾶς, βρῆκε τὸν ληστὴ νά φορτώνει στήν καμήλα τὰ σκεύη του. Μπῆκε καὶ ὁ ἴδιος στό κελί του καὶ ἔπαιρνε ἀπ' τὰ σκεύη του καὶ τὰ φόρτωνε μαζί μέ τὸν κλέφτη στήν καμήλα.

Ἀφοῦ λοιπόν τὰ φόρτωσαν ὅλα, ἄρχισε ὁ ληστής νά χτυπᾶ τὴν καμήλα γιὰ νά σηκωθεῖ, ἀλλ' αὐτὴ δὲν σηκωνό-

5. Α' Τμ. 6, 7.

6. Ἰώβ 1, 21.

ἵνα ἀναστῇ, καὶ οὐκ ἠγείρετο. Ἰδὼν δὲ ὁ ἀδβᾶς Μακάριος ὅτι οὐκ ἠγείρετο εἰσελθὼν ἐν τῷ κελλίῳ εὗρε μικρὸν σκαλίδιν καὶ ἐκβαλὼν ἐπέθηκε τῇ καμῆλῳ λέγων· Ὁ ἀδελφέ, τοῦτο ζητεῖ ἡ κάμηλος. Καὶ κρούσας αὐτὴν ὁ Γέρον τῷ ποδὶ λέγει· Ἀνάστα. Καὶ εὐθέως ἀνέστη καὶ ἀπῆλθε μικρὸν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ καὶ πάλιν ἐκάθισε καὶ οὐκ ἀνέστη, ἕως ἀπεγέμισαν ὅλα τὰ σκεύη, καὶ οὕτως ἀπῆλθε.

14. Γενομένου ποτὲ συνεδρίου ἐν τῇ Σκήτει, θέλοντες οἱ Πατέρες δοκιμάσαι τὸν ἀδβᾶν Μωυσῆν ἐξουδένωσαν αὐτὸν λέγοντες· Τί καὶ ὁ Αἰθίοψ οὗτος ἔρχεται εἰς τὸ μέσον ἡμῶν; Ὁ δὲ ἀκούσας ἐσιώπησε. Μετὰ δὲ τὸ ἀπολύσαι αὐτοὺς λέγουσιν αὐτῷ· Ἀδβᾶ, ἄρτι οὐκ ἐταράχθης; Λέγει αὐτοῖς· Ἐταράχθην, ἀλλ' οὐκ ἐλάλησα.

15. Διηγήσατο περὶ τοῦ ἀδβᾶ Μωτίου ὁ ἀδβᾶς Ἰσαάκ, ὁ μαθητὴς αὐτοῦ –ἀμφότεροι δὲ ἐγένοντο ἐπίσκοποι– ὅτι πρῶτον ὠκοδόμησεν ὁ Γέρον μοναστήριον εἰς τὸ Ἡράκλειον καί, ὥς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν, ἀπῆλθεν εἰς ἕτερον τόπον καὶ ὠκοδόμησεν ἐκεῖ πάλιν. Καὶ κατ' ἐνέργειαν τοῦ διαδόλου εὐρέθη ἀδελφός τις ἐχθραίνων αὐτῷ καὶ θλίβων αὐτόν. Καὶ ἀναστὰς ὁ Γέρον ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἰδίαν κώμην καὶ ἐποίησεν ἐαυτῷ μοναστήριον καὶ ἐνέκλεισεν ἐαυτόν.

Καὶ μετὰ χρόνον ἦλθον οἱ Γέροντες τοῦ τόπου, ὅθεν ἐξῆλθε, λαβόντες καὶ τὸν ἀδελφόν, ὅπου εἶχε πρὸς αὐτὸν τὴν λύπην καὶ ἀπῆλθον παρακαλέσαι αὐτόν, ἵνα ἐνέγκωσιν αὐτόν εἰς τὴν μονὴν αὐτοῦ. Ὡς δὲ ἤγγισαν, ὅπου ἦν ὁ ἀδβᾶς Σώρης, ἀφῆκαν τὰ μηλωτάρια αὐτῶν ἐγγὺς αὐτοῦ καὶ τὸν ἀδελφὸν τὸν ἔχοντα τὴν λύπην. Καὶ ὥς ἔκρουσαν, βάλλει ὁ

ταν. Ὅταν εἶδε ὁ ἀδβᾶς Μακάριος ὅτι δέν σηκωνόταν, ξαναμπῆκε στοῦ κελεῖ καὶ βρῆκε ἓνα σκαλιστηράκι. Τὸ ἔβαλε κι αὐτό πάνω στὴν καμήλα καὶ εἶπε: «Ἀδελφέ, αὐτό ζητοῦσε ἡ καμήλα». Καὶ ἀφοῦ τὴν χτύπησε μέ τὸ πόδι του ὁ Γέροντας, εἶπε: «Σήκω». Καὶ ἀμέσως σηκώθηκε καὶ προχώρησε λίγο ὑπακούοντας στὸν λόγο του. Ἀλλὰ καὶ πάλι κάθισε καὶ δέν σηκώθηκε, ὥσπου ξεφόρτωσαν ὅλα τὰ σκεύη καὶ ἔτσι ἔφυγε.

14. Κάποτε πού συνεδρίαζαν οἱ Πατέρες στὴ Σκήτη, θέλοντας νὰ δοκιμάσουν τὸν ἀδβᾶ Μωυσῆ*, τὸν ἐξευτέλισαν λέγοντας: «Τί καὶ αὐτός ὁ ἀράρης ἔρχεται ἀνάμεσά μας;» Κι αὐτός, ὅταν τ' ἄκουσε, σῶπασε. Ἀργότερα, ὅταν διαλύθηκαν αὐτοί, τοῦ εἶπαν: «Ἀλήθεια, ἀδβᾶ, δέν ταράχτηκες;» Τούς ἀπάντησε: «Ταράχτηκα, ἀλλὰ δέν μίλησα».

15. Διηγήθηκε γιὰ τὸν ἀδβᾶ Μώτιο ὁ ἀδβᾶς Ἰσαάκ, ὁ μαθητὴς του –καὶ οἱ δύο ἔγιναν ἀργότερα ἐπίσκοποι– ὅτι στὴν ἀρχὴ ἔφτιαξε ὁ Γέροντας μοναστήρι στὸ Ἡράκλειο καὶ ὅταν ἀνεχώρησε ἀπὸ κεῖ, πῆγε σ' ἄλλον τόπο καὶ ἔκανε κι ἐκεῖ μοναστήρι. Ἀλλὰ κατ' ἐνέργειαν τοῦ διαδόλου βρέθηκε κάποιος ἀδελφός πού τὸν ἐχθρευόταν καὶ τὸν στενοχωροῦσε. Σηκώνεται λοιπὸν ὁ Γέροντας καὶ φεύγει στὸ χωριό του, ὅπου φτιάχνει ἓνα μοναστήρι γιὰ τὸν ἑαυτό του καὶ ἀρχίζει νὰ ζεῖ ὡς ἐγκλειστος.

Μετὰ ἀπὸ κάποιο χρονικὸ διάστημα ἦλθαν οἱ Γέροντες τοῦ τόπου ἀπ' ὅπου ἔφυγε ὁ ἀδβᾶς Μώτιος, πῆραν μαζί τους καὶ τὸν ἀδελφό, πού ἐξαιτίας του ἦταν λυπημένος ὁ ἀδβᾶς, καὶ πῆγαν νὰ τὸν παρακαλέσουν γιὰ νὰ ἐπιστρέψει μαζί τους στὸ μοναστήρι του. Ὅταν πλησίασαν στὸ σημεῖο πού βρισκόταν ὁ ἀδβᾶς Σώρης, ἄφησαν τὰ ἐπανωφόρια τους σ' αὐτόν, μαζί καὶ τὸν ἀδελφό πού ἦταν λυπημένος. Σὰν χτύπησαν τὴν πόρτα τοῦ Γέροντα, ἔβαλε ὁ

Γέρων τὸ κλιμάκιον καὶ παρακύπτει καὶ γνωρίζει αὐτοὺς καὶ λέγει· Ποῦ τὰ μηλωτάρια ὑμῶν; Οἱ δὲ εἶπον· Ἴδου ὧδε μετὰ τοῦδε τοῦ ἀδελφοῦ.

Ὡς δὲ ἤκουσε τὸ ὄνομα τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ λυπήσαντος αὐτὸν ὁ Γέρων, ἀπὸ χαρᾶς ἔβαλε πέλεκυν καὶ κατέστρεψε τὴν θύραν καὶ ἐξῆλθε τρέχων, ὅπου ἦν ὁ ἀδελφός. Καὶ ἔβαλεν αὐτῷ μετάνοιαν πρῶτος καὶ ἡσπάσατο αὐτόν. Καὶ εἰσήνεγκεν αὐτόν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ. Καὶ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας εὐφρανεν αὐτοὺς καὶ ἦν καὶ αὐτὸς μετ' αὐτῶν, ὅπερ οὐκ εἶχε συνήθειαν ποιεῖν. Καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη μετ' αὐτῶν. Καὶ μετὰ ταῦτα ἐπίσκοπος γέγονεν· ἦν γὰρ σημειοφόρος. Καὶ τὸν μαθητὴν αὐτοῦ ἐποίησεν ἐπίσκοπον ὁ μακάριος Κύριλλος, τὸν ἀδδᾶν Ἰσαάκ.

16. Ἔσχε Παῖσιος, ὁ ἀδελφός τοῦ ἀδδᾶ Ποιμένος, σχέσιν μετὰ τινος ἔξω τοῦ κελλίου αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἀδδᾶς Ποιμὴν οὐκ ἤθελε. Καὶ ἀναστὰς ἔφυγε πρὸς τὸν ἀδδᾶν Ἀμμωνᾶν καὶ λέγει αὐτῷ· Παῖσιος ὁ ἀδελφός μου ἔχει πρὸς τινα σχέσιν, καὶ οὐκ ἀναπαύομαι. Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδδᾶς Ἀμμωνᾶς· Ποιμὴν, ἀκμὴν ζῆς; ὕπαγε κάθου εἰς τὸ κελλίον σου καὶ θές εἰς τὴν καρδίαν σου ὅτι ἤδη ἔχεις ἐνιαυτὸν ἐν τῷ μνήματι.

17. Εἶπεν ὁ ἀδδᾶς Ποιμὴν· Πᾶς κόπος ὅς, ἐὰν ἐπέλθῃ σοι, ἡ νίκη αὐτοῦ ἐστὶ τὸ σιωπᾶν.

18. Εἶπε πάλιν· Ἡ πονηρία τὴν πονηρίαν οὐδαμῶς ἀναιρεῖ· ἀλλὰ ἐὰν τίς σε κακοποιήσῃ, εὖ ποιήσῃ αὐτῷ, ἵνα διὰ τῆς ἀγαθοποιίας ἀνέλῃς τὴν πονηρίαν.

Γέροντας τὴ σκαλίτσα καὶ σκύδοντας τοὺς γνώρισε καὶ εἶπε· «Ποῦ εἶναι τὰ ἐπανωφόρια σας;» Κι αὐτοὶ ἀπάντησαν· «Νά ἐδῶ μαζί μέ τόν τάδε ἀδελφό».

Μόλις ἄκουσε ὁ Γέροντας τὸ ὄνομα τοῦ ἀδελφοῦ, πού ἐξαιτίας του εἶχε λυπηθεῖ, ἀπὸ τῆ χαρᾶ του πιάνει τὸ τσεκούρι, χαλάει τὴν πόρτα του καὶ βγαίνει τρέχοντας πρὸς τὸ μέρος πού βρισκόταν ὁ ἀδελφός. Πρῶτος βάζει αὐτὸς μετάνοια, τὸν ἀσπάζεται καὶ τὸν φέρνει στό κελί του. Καὶ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρες τοὺς περιποιήθηκε καὶ ὁ ἴδιος ἦταν μαζί τους, πράγμα πού δέν συνήθιζε νά τό κάνει. Καὶ τελικὰ σηκώθηκε ὁ Γέροντας καὶ πῆγε μαζί τους. Ὑστερα ἀπ' αὐτά ἐγινε ἐπίσκοπος, γιατί ἔκανε καὶ θαύματα. Ἐπίσης καὶ τὸν μαθητὴ του, τὸν ἀδδᾶ Ἰσαάκ, τὸν ἔκανε ἐπίσκοπο ὁ μακαριστός Κύριλλος.

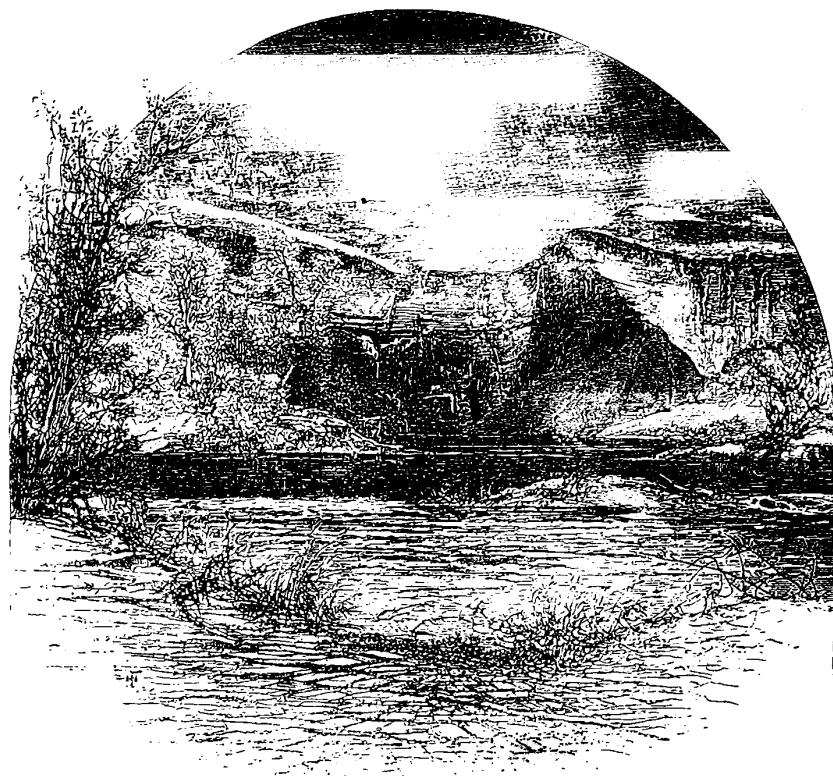
16. Ὁ Παῖσιος, ὁ ἀδελφός τοῦ ἀδδᾶ Ποιμένος, σχετιζόταν μέ κάποιον πού ἔμενε ἔξω ἀπ' τὸ κελί του, πράγμα πού δέν τό ἤθελε ὁ ἀδδᾶς Ποιμὴν. Σηκώθηκε λοιπόν ὁ ἀδδᾶς Ποιμὴν καὶ πάει στόν ἀδδᾶ Ἀμμωνᾶ* καὶ τοῦ λέει· «Ὁ ἀδελφός μου, ὁ Παῖσιος, ἔχει σχέσεις μέ κάποιον καὶ αὐτό δέν μέ ἀναπαύει». Καὶ τοῦ ἀπαντᾷ ὁ ἀδδᾶς Ἀμμωνᾶς· «Ποιμὴν, ἀκόμα ζῆς; Πήγαινε κάθισε στό κελί σου καὶ βάλε στά κατάβαθα τῆς καρδιάς σου ὅτι ἔχεις ἤδη ἓναν χρόνο πού εἶσαι μέσα στό μνήμα».

17. Εἶπε ὁ ἀδδᾶς Ποιμὴν*· «Ὅποιαδήποτε ταλαιπωρία καὶ ἂν πέσει ἐπάνω σου, θά τὴ νικήσεις μέ τὴ σιωπὴ».

18. Ἀκόμα εἶπε· «Ἡ πονηρία δέν ἐξουδετερώνει καθόλου τὴν πονηρία, ἀλλά, ἐὰν κάποιος σοῦ κάνει κακό, ἐσύ εὐεργετήσέ τον, γιὰ νά ἐξαφανίσῃς τὴν κακία μέ τὰ καλὰ ἔργα».

Τὸ ὄρος Θαδῶρ

Ἀποψη τοῦ ποταμοῦ Ἰορδάνη

19. Ἦκουσεν ὁ ἀδβᾶς Ποιμὴν περὶ τινος ἔλκοντος τὰς ἑξ, διότι ὠργίζετο. Ὁ δὲ Γέρων εἶπεν· Ἐμαθεν αἶρειν τὰς ἑξ καὶ οὐκ ἔμαθεν ἐκβάλλειν τὴν ὀργήν.

20. Ὁ μακάριος Πίωρ ἐργασάμενος εἰς τὸ θέρος παρὰ τινι ὑπεμίμησεν τὸν μισθὸν λαβεῖν. Τοῦ δὲ ὑπερτιθεμένου, εἰς τὴν μονὴν ἐπανῆλθε. Πάλιν τοῦ καιροῦ καλέσαντος, θερίσας παρ' αὐτῷ καὶ προθύμως ἐργασάμενος οὐδὲν ἐκείνου παρασχόντος ἐπανῆλθεν εἰς τὴν μονὴν αὐτοῦ. Τοῦ δὲ τρίτου συμπληρωθέντος ἔτους τὴν συνήθη ἐργασίαν τελέσας ὁ Γέρων ἀνεχώρησε μηδὲν λαδών. Καὶ τοῦ Κυρίου ἐτάσαντος τὸν ἐκείνου οἶκον, ἐπιφερόμενος τὸν μισθὸν εἰς τὰ μοναστήρια περιῆγε ζητῶν τὸν ἅγιον. Καὶ μόλις αὐτὸν εὕρων προσέπεσε τοῖς ποσὶν αὐτοῦ καὶ ἀποδιδόνς ἔφασκεν ὅτι ἐμοὶ ὁ Κύριος ἀπέδωκεν. Ὁ δὲ ἐπέτρεψε παρασχεῖν αὐτὰ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῷ πρεσβυτέρῳ.

21. Ὁ ἀδβᾶς Παῦλος ὁ κοσμίτης καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐκαθέζοντο ἐν τῇ Σκήτει. Καὶ πολλαχῶς ἐγένετο μεταξὺ αὐτῶν ἀντιλογία. Λέγει ὁ ἀδβᾶς Παῦλος· Ἔως πότε μένομεν οὕτως; Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδβᾶς Τιμόθεος· Ποίησον ἀγάπην, ὅταν ἔρχωμαι ἐπάνω σου, θάσταξόν με, καὶ ὅταν ἔρχῃ καὶ σὺ ἐπάνω μου, θαστάζω σε καὶ γώ. Καὶ ποιήσαντες οὕτως ἀνεπάησαν τὰς ἐπιλοιπούς αὐτῶν ἡμέρας.

22. Ἀδελφὸς ἀδικηθεὶς ὑπὸ ἑτέρου ἀδελφοῦ ἦλθε πρὸς τὸν ἀδβᾶν Σισόην καὶ λέγει αὐτῷ· Ἠδικήθην παρὰ τινος

7. Κοσμήται λέγονταν ὅσοι ἀδελφοὶ εἶχαν τὸ διακόνημα νὰ εὐτρεπίζουν

19. Ἄκουσε ὁ ἀδβᾶς Ποιμὴν γιὰ κάποιον πού ἔτρωγε κάθε ἑξὶ ἡμέρες, διότι ὠργιζόταν. Καὶ εἶπε ὁ Γέροντας· «Ἐμαθε νὰ σηκώνει τὸ βάρος τῆς νηστείας τῶν ἑξ ἡμερῶν καὶ δὲν ἔμαθε νὰ διώχνει τὴν ὀργήν του»

20. Ὁ μακαριστὸς Πίωρ*, ἀφοῦ ἐργάστηκε στό χωράφι κάποιου θερίζοντας, τοῦ θύμιζε ὅτι ἔχει νὰ πάρει μισθό. Ἐπειδὴ ὅμως ἐκεῖνος ἀνέβαλλε συνεχῶς, γύρισε πίσω στό μοναστήρι. Πάλι ὅταν ἦλθε ὁ καιρὸς, ἀφοῦ θέρισε στό χωράφι του καὶ ἐργάστηκε μέ προθυμία, γύρισε πίσω στό μοναστήρι χωρὶς νὰ πάρει τίποτε. Καὶ τὴν ἐπόμενη τρίτη χρονιά, ἀφοῦ τελείωσε τὴ συνηθισμένη ἐργασία ὁ Γέροντας, ἔφυγε πάλι χωρὶς νὰ πληρωθεῖ. Καὶ ὅταν ὁ Κύριος ἔστειλε μία δοκιμασία στό σπιτικό τοῦ ἀφεντικοῦ του, πῆρε τὸν μισθό καὶ γύριζε στά μοναστήρια ψάχνοντας νὰ βρεῖ τὸν ἅγιο. Μόλις τὸν βρῆκε ἔπεσε στά πόδια του καὶ δίνοντας τὸ χρέος ἔλεγε· Ἐμένα μέ πλήρωσε ὁ Κύριος. Ἐκεῖνος ὅμως (ὁ ἀδβᾶς Πίωρ) τὸν ἔστειλε νὰ τὰ δώσει αὐτὰ στὸν ἱερέα γιὰ τὴν Ἐκκλησία.

21. Ὁ ἀδβᾶς Παῦλος ὁ κοσμήτης⁷ καὶ ὁ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς του ἔμειναν μαζί στὴ Σκήτη καὶ πολλές φορές μάλωναν μεταξύ τους. Εἶπε λοιπὸν ὁ ἀδβᾶς Παῦλος· «Ἔως πότε θὰ ἴμαστε ἔτσι;» Καὶ τοῦ λέει ὁ ἀδβᾶς Τιμόθεος· «Κάνε ἀγάπη καὶ ὅταν σοῦ ἐπιτίθεται νὰ μέ ὑπομένεις· καὶ ὅταν κι ἐσύ μοῦ ἐπιτίθεται, θὰ ὑπομένω κι ἐγὼ ἐσένα». Καὶ κάνοντας ἔτσι εἶχαν ἀνάπαυση τίς ὑπόλοιπες ἡμέρες τῆς ζωῆς τους.

22. Κάποιος ἀδελφός, πού ἀδικήθηκε ἀπὸ ἄλλον ἀδελφὸ, ἦλθε στὸν ἀδβᾶ Σισόη* καὶ τοῦ εἶπε· «Ἀδικήθηκα ἀπὸ

τὸν χώρα τῆς Μονῆς. Βλ. Μ. Γερ. τ. Α', σελ. 273, ἀπόφθ. 49, σημ. 22.

ἀδελφοῦ καὶ γὰρ θέλω ἐμαυτὸν ἐκδικῆσαι. Ὁ δὲ Γέρων παρεκάλει αὐτὸν λέγων· Μὴ τέκνον, κατάλειψον δὲ μᾶλλον τῷ Θεῷ τὰ τῆς ἐκδικήσεως. Ὁ δὲ ἔλεγεν· Οὐ παύσομαι ἕως οὗ ἐκδικήσω ἐμαυτόν. Εἶπε δὲ ὁ Γέρων· Εὐξώμεθα, ἀδελφέ. Καὶ ἀναστὰς εἶπεν ὁ Γέρων· Ὁ Θεός, οὐκέτι σου ἔχομεν χρεῖαν φροντίζειν περὶ ἡμῶν. Ἡμεῖς γὰρ τὴν ἐκδίκησιν ἑαυτῶν ποιοῦμεν. Τοῦτο οὖν ἀκούσας ὁ ἀδελφὸς ἔπescε παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Γέροντος εἰπὼν· Οὐκέτι δικάζομαι μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ, συγχώρησόν μοι, ἀδελφῶ.

23. Περὶ δὲ Σπυρίδωνος, τοσαύτη τῷ ποιμένι προσῆν ὁσιότης, ὥς ἀξιωθέντα αὐτὸν καὶ ἀνθρώπων ποιμένα γενέσθαι μιᾶς τῶν ἐν Κύπρῳ πόλεων ὀνόματι Τριμυθοῦντων. Οὗτος τὴν ἐπισκοπὴν ἐκεκλήρωτο, διὰ δὲ ἀτυφίαν πολλὴν ἐχόμενος τῆς ἐπισκοπῆς ἐποίμεινε καὶ τὰ πρόβατα.

Μεσοῦσης δὲ τῆς νυκτὸς κλέπται τῇ μάνδρᾳ τῶν προβάτων λαθραίως ἐπελθόντες κλέψαι τῶν προβάτων ἐσπούδαζον. Ὁ δὲ Θεὸς ὁ τὸν ποιμένα σφύζων καὶ τὰ πρόβατα ἔσφωξεν. Οἱ γὰρ κλέπται ἀοράτῳ δυνάμει παρὰ τῇ μάνδρᾳ ἐδέδεντο. Ὁρθρὸς δὲ ἦν. Καὶ ἦν ὁ ποιμὴν παρὰ τὰ πρόβατα. Ὡς δὲ εὗρεν ὀπίσω τὰς χεῖρας ἔχοντας, ἔγνω τὸ γεγονός. Καὶ εὐξάμενος λύει τοὺς κλέπτας, πολλὰ δὲ νουθετήσας καὶ παραινέσας αὐτοὺς ἐκ δικαίου πόρου σπουδάζειν μᾶλλον καὶ μὴ ἐξ ἀδικίας ζῆν, καὶ ἕνα κριὸν αὐτοῖς χαρισάμενος ἀπέλυσε. Καὶ χαριέντως ἐπιφθεγξάμενος εἶπεν· Ἵνα μὴ μάτην ἡγρυπνηκότες φανῆτε.

8. Τριμυθοῦς ἢ Τρεμεθοῦσα ἢ Τρεμετούσα καὶ Τρεμετουσιά, κωμόπολις ἐπὶ τῇ ἐπαρχίᾳ Λάρνακας, πού ὑπῆρξε ἐπισκοπικὴ ἔδρα τοῦ ἁγ. Σπυρίδωνα καὶ ἐπέζησε μέχρι τὸν 10ο αἰ.

κάποιον ἀδελφὸ καὶ θέλω νὰ πάρω πίσω τὸ δίκιο μου». Ὁ Γέροντας ὁμως τὸν παρακαλοῦσε λέγοντας· «Μὴ, τέκνον, καλύτερα ἄφησέ το στὸν Θεὸ τὸ θέμα τοῦ δικίου σου». Κι ἐκεῖνος ἐπέμεινε· «Δέν θά σταματήσω τὴν ὑπόθεσιν, ὥσπου νὰ πάρω τὸ δίκιο μου πίσω». Τότε ὁ Γέροντας τοῦ εἶπε· «Ἄς σηκωθοῦμε γιὰ προσευχή, ἀδελφέ». Καί, ἀφοῦ σηκώθηκε, εἶπε ὁ Γέροντας· «Θεέ, δέν σέ ἔχουμε πλέον ἀνάγκη νὰ φροντίζεις γιὰ μᾶς, γιατί ἐμεῖς οἱ ἴδιοι παίρνουμε πίσω τὸ δίκιο μας». Μόλις λοιπὸν τ' ἄκουσε αὐτὸ ὁ ἀδελφός, ἔπescε στά πόδια τοῦ Γέροντα λέγοντας· «Συγχώρεσέ με, ἀδελφῶ, δέν θά ζητήσω πλέον τὸ δίκιο μου ἀπ' τὸν ἀδελφόν».

23. Σχετικὰ μέ τὸν Σπυρίδωνα*, τόσο μεγάλη καθαρότητα βίου ὑπῆρχε στὸν βοσκὸ αὐτόν, ὥστε νὰ ἀξιωθεῖ νὰ γίνεῖ ποιμενάρχης μιᾶς ἀπ' τίς πόλεις τῆς Κύπρου, τῆς Τριμυθοῦντος⁸. Σ' αὐτόν ἔλαχε ὁ κλῆρος νὰ γίνεῖ ἐπίσκοπος, καὶ ἐπειδὴ δέν εἶχε καθόλου ὑπερηφάνεια, παράλληλα πρὸς τὴν ἐπισκοπὴν, ἔβοσκε καὶ τὰ πρόβατα.

Κάποια λοιπὸν μεσάνυχτα ὄρμησαν κρυφὰ κλέφτες στὴ μάνδρα τῶν προβάτων τοῦ καὶ κοίταγαν πῶς νὰ κλέψουν τὰ πρόβατα. Ὁ Θεός ὁμως πού φυλάγει τὸν ποιμένα, ἔσωσε καὶ τὰ πρόβατα. Γιατί οἱ κλέφτες δέθηκαν ἀπὸ κάποια ἀόρατη δύναμις στὴ μάνδρα, ὥσπου ξημέρωσε καὶ ἦλθε καὶ ὁ ποιμένας στὰ πρόβατα. Μόλις τοὺς βρῆκε μέ τὰ χεῖρα ὀπισθάγκωνα, κατάλαβε τί συνέβη. Προσευχήθηκε τότε καὶ τοὺς ἔλυσε (μέ τὴν προσευχή του). Καὶ δίνοντάς τοὺς πολλὰς νουθεσίαις νὰ φροντίζουν νὰ ζοῦν μέ δίκαια μέσα καὶ ὄχι μέ ἀδικίες, τοὺς ἄφησε ἐλεύθερους χαρίζοντάς τοὺς κι ἕνα κριάρι. Καὶ χαριτολογώντας πρόσθεσε· «Γιὰ νὰ μὴ φανεῖ ὅτι ἀδικὰ ξαγρυπνήσατε».

24. Ἦλθέ ποτέ τις ἀδελφός Λιβυκός πρὸς τὸν ἀδβᾶν Σιλουανὸν εἰς τὸ ὄρος εἰς Πανεφῶ καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀδβᾶ, ἐχθρόν ἔχω πολλὰ κακὰ ποιήσαντά με· καὶ γὰρ καὶ τὸν ἀγρόν μου ὡς ἤμην ἐν τῷ κόσμῳ ἤρπασε καὶ πολλάκις ἐπεδούλευσέ μοι καὶ φαρμακοὺς ἐκίνησε πρὸς τὸ ἀδικῆσαί με νῦν· καὶ θούλωμαι παραδοῦναι αὐτὸν τῷ ἄρχοντι. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ὡς ἀναπαύη, τέκνον, ποιήσον. Λέγει ὁ ἀδελφός· Φύσει, ἐὰν παιδευθῇ, πάνυ ὠφελεῖται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. Λέγει ὁ Γέρων· Ὡς δοκεῖ σοι, τέκνον, ποιήσον.

Καὶ λέγει ὁ ἀδελφός τῷ Γέροντι· Ἀνάστα, πάτερ, ποιήσωμεν εὐχήν, καὶ ἀπέρχομαι πρὸς τὸν ἄρχοντα. Καὶ ἀνέστη ὁ Γέρων. Καὶ λεγόντων αὐτῶν τὸ Πάτερ ἡμῶν, ὡς ἦλθον εἰπεῖν τό, καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν, εἶπεν ὁ Γέρων· Καὶ μὴ ἀφήσης ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς οὐδὲ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν. Καὶ λέγει ὁ ἀδελφός τῷ Γέροντι· Μὴ οὕτω, πάτερ. Καὶ εἶπεν ὁ Γέρων· Ἀλλὰ πῶς, τέκνον; Φύσει, ἐὰν πρὸς τὸν ἄρχοντα θούλῃ ἀπελθεῖν, ἵνα ἐκδικήσῃ σε, Σιλουανός ἄλλην εὐχήν οὐ ποιεῖ σοι. Καὶ βαλὼν μετάνοιαν ὁ ἀδελφός συνεχώρησε τῷ ἐχθρῷ αὐτοῦ.

25. Ἀδελφός τις ἐποίησεν ἀντίκλειδον καὶ ἥνοιγεν ἐνὸς τῶν Γερόντων τὸ κελλίον καὶ ἐλάμβανε τὸ κέρμα αὐτοῦ. Ὁ δὲ Γέρων ἔγραψε χάρτην λέγων· Κύρι ἀδελφέ, ὅστις ἂν ᾗς, ποιήσον ἀγάπην, ἄφες μοι τὸ ἥμισυ εἰς τὴν ἐμὴν χρεῖαν. Καὶ ποιήσας τὸ κέρμα δύο μέρη ἀπέθηκε τὸν χάρτην. Ὁ δὲ πάλιν εἰσελθὼν καὶ σχίσας τὸν χάρτην ἔλαβεν ὅλον. Εἶτα μετὰ δύο

24. Κάποιος ἀδελφός ἀπ' τῇ Λιβύῃ πῆγε κάποτε στὸν ἀδβᾶ Σιλουανό*, στὸ ὄρος Πανεφῶ καὶ τοῦ εἶπε: «Ἀδβᾶ, ἔχω ἓναν ἐχθρό πού μοῦ προκάλεσε πολλές συμφορές: ἀκόμη καὶ τὸ χωράφι μου ἄρπαξε τότε πού ἤμουν στὸν κόσμο καὶ πολλές φορές ἐπεδίωξε νά μέ βλάψῃ καὶ τώρα ἔβαλε καὶ μάγους ἐναντίον μου γιὰ νά μοῦ κάνουν κακό. Καὶ θέλω νά τόν παραδώσω στὸν ἄρχοντα». Κι ἀπάντησε ὁ Γέροντας: «Κάνε, παιδί μου, ὅπως ἀναπαύεσαι». Εἶπε ὁ ἀδελφός στὸν Γέροντα: «Σίγουρα πολὺ θά ὠφεληθεῖ ἡ ψυχὴ του, ἐὰν τιμωρηθεῖ». «Ὅπως σοῦ φαίνεται καλό, κάνε, παιδί μου», πρόσθεσε ὁ Γέροντας.

Λέει τότε ὁ ἀδελφός στὸν Γέροντα: «Σήκω, πάτερ, νά προσευχηθοῦμε καὶ μετὰ πάω στὸν ἄρχοντα». Καὶ ὁ Γέροντας σηκώθηκε. Καὶ καθὼς ἔλεγαν αὐτοῖ τό «Πάτερ ἡμῶν», ὅταν ἔφθασαν στὸ σημεῖο νά ποῦν: «Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν» εἶπε ὁ Γέροντας: «Καὶ μὴν ἀφήσεις ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς οὐδέ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν». Καὶ εἶπε ὁ ἀδελφός στὸν Γέροντα: «Ὅχι ἔτσι, πάτερ». Ρώτησε ὁ Γέροντας: «Ἀλλὰ πῶς, τέκνον; Ὅντως, ἂν θέλεις νά πᾶς στὸν ἄρχοντα, γιὰ νά σέ ὑπερασπισθεῖ, ὁ Σιλουανός ἄλλου εἶδους προσευχὴ δέν κάνει γιὰ σένα». Μετὰ ἀπ' αὐτό ἔβαλε μετάνοια ὁ ἀδελφός καὶ συγχώρησε τὸν ἐχθρό του.

25. Κάποιος ἀδελφός ἔφτιαξε ἀντίκλειδι καὶ ἄνοιγε τό κελί κάποιου ἀπ' τοὺς Γέροντες καὶ ἔπαιρνε τὰ κέρματά του. Κι ὁ Γέροντας τοῦ ἔγραψε σημείωμα λέγοντάς του: «Κύρ-ἀδελφέ, ὅποιος κι ἂν εἶσαι, κάνε ἀγάπη καὶ ἄφησέ μου τὰ μισὰ γιὰ τίς ἀνάγκες μου». Καὶ ἀφοῦ χώρισε τὰ κέρματα σέ δύο μέρη, ἄφησε καὶ τό σημείωμα. Ἐκεῖνος ὅμως, ὅταν ξαναμπῆκε, ἔσχισε τό χαρτί καὶ πῆρε ὅλα τὰ χρήματα. Μετὰ ἀπὸ δύο χρόνια βρέθηκε στὰ τελευταῖα του αὐτός,

ἔτη τελευτᾷ καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ οὐκ ἐξήρχετο. Τότε καλέσας τὸν Γέροντα λέγει αὐτῷ· Εὐχαὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, πάτερ· ἐγὼ γὰρ ἤμην ὁ κλέπτων σου τὸ κέρμα. Καὶ εἶπεν ὁ Γέρων· Καὶ διατί τάχιον οὐκ εἶπες; Ὅμως εὐξαμένου αὐτοῦ, παρέδωκε τὸ πνεῦμα.

26. Ἄλλος δέ τις παραδοθεὶς εἰς μαρτύριον ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ δούλης, ἀπερχόμενος ἐπὶ τὸ τελειωθῆναι, εἶδε τὴν δούλην αὐτοῦ, τὴν παραδοῦσαν αὐτόν. Καὶ λαβὼν ὃν ἐφόρει δακτύλιον χρυσοῦν ἔδωκεν αὐτῇ λέγων· Εὐχαριστῶ σοι, ὅτι τοσούτων καὶ τοιούτων ἀγαθῶν πρόξενός μοι γέγονας.

27. Φιλόπονόν τις ἐωρακῶς θαστάζοντα νεκρὸν ἐν κραδβάτῳ λέγει αὐτῷ· Τοὺς νεκροὺς θαστάζεις; Ὑπαγε, βάσταζε τοὺς ζῶντας.

28. Ἐλεγον περὶ τινος μοναχοῦ ὅτι ὅσα ἂν τις ἔτι αὐτὸν ὕβριζεν ἢ ἐδόκει παροξύνειν, τοσούτῳ μᾶλλον πρὸς αὐτὸν ἔτρεχε λέγων ὅτι οἱ τοιοῦτοι αἵτιοι κατορθωμάτων γίνονται τοῖς σπουδαίοις, οἱ δὲ μακαρίζοντες πλανῶσι καὶ ταράσσουσι τὴν ψυχὴν· γέγραπται γὰρ ὅτι οἱ μακαρίζοντες ὑμᾶς πλανῶσιν ὑμᾶς.

29. Ἦλθόν ποτε ἐν μοναστηρίῳ Γέροντός τινος ληστὰι καὶ εἶπον αὐτῷ· Πάντα τὰ ἐν τῷ κελλίῳ σου λαβεῖν ἠκομεν. Ὁ δὲ ἔφη· Ὅσα ἂν δοκῇ ὑμῖν, τέκνα, λάβετε. Ἐλαβον οὖν ἃ εὖ-

9. Φιλόπονοι ἢ σπουδαῖοι λέγονταν ὅσοι ἀνῆκαν σὲ ἐθελοντικές ομάδες ἀφιερωμένων χριστιανῶν, πού ἐπιδίδονταν σὲ ἔργα φιλανθρωπίας. Βλ. Μ. Γερ. τ. Β', σελ. 319.

ἀλλὰ ἡ ψυχὴ του δέν ἔδγαινε. Τότε κάλεσε τόν Γέροντα καί τοῦ εἶπε: «Πάτερ, εὐχήσου γιά μένα, γιατί ἐγώ ἤμουν πού σου ἔκλεβα τά χρήματα». Εἶπε ὁ Γέροντας: «Καί γιατί δέν τό 'πες νωρίτερα;» Ὅμως, μόλις προσευχήθηκε ὁ Γέροντας, παρέδωσε τήν ψυχὴ του.

26. Κάποιος ἄλλος παραδόθηκε ἀπό τή δούλη του στό μαρτύριο. Καί τήν ὥρα πού πήγαινε γιά νά "τελειωθεί", εἶδε τή δούλη του, πού τόν πρόδωσε, καί βγάζοντας τό χρυσό δακτυλίδι πού φοροῦσε, τῆς τό ἔδωσε λέγοντάς της: «Σ' εὐχαριστῶ, γιατί μοῦ στάθηκες πρόξενος τόσο μεγάλων καί τέτοιων ἀγαθῶν».

27. Κάποιος πού εἶχε δεῖ ἕναν "φιλόπονο"⁹ νά κουβαλάει ἕναν νεκρό σέ φορεῖο, τοῦ εἶπε: «Τοὺς νεκροὺς κρατᾷς; Πήγαινε καί ἄντεξε τοὺς ζωντανούς».

28. Ἐλεγαν γιά κάποιον μοναχό ὅτι ὅσο περισσότερο κάποιος τόν κακολογοῦσε ἢ φαινόταν νά τόν ἐρεθίζει, τόσο περισσότερο ἔτρεχε πρὸς αὐτόν λέγοντας πῶς αὐτοῦ τοῦ εἶδους οἱ ἄνθρωποι γίνονται αἵτιοι στοὺς ἐκλεκτοὺς γιά νά προκόψουν, ἐνῶ αὐτοὶ πού τοὺς ἐπαινοῦν τοὺς παραπλανοῦν καί ταράζουν τήν ψυχὴ τους. Γιατί ἔχει γραφεῖ ὅτι αὐτοὶ πού σᾶς ἐπαινοῦν σᾶς παραπλανοῦν¹⁰.

29. Πῆγαν κάποτε στό ἀσκητήριο ἐνός Γέροντα ληστὲς καὶ τοῦ εἶπαν: «Ἐχομε ἔλθει νά σοῦ πάρουμε ὅσα ἔχεις στό κελί σου». Κι ἐκεῖνος εἶπε: «Πάρτε ὅσα νομίζετε, παιδιά μου». Πῆραν λοιπόν ὅσα βρῆκαν στό κελί, ξέχασαν ὅμως

10. Ἦσ. 3, 12.

ρον ἐν τῷ κελλίῳ καὶ ἀπῆλθον, ἐπελάθοντο δὲ ἐν μαρσίπιοι, ὃ ἦν ἐκεῖ κρεμάμενον. Ὁ οὖν Γέρων λαβὼν αὐτὸ κατεδίωξεν ὀπίσω αὐτῶν βοῶν καὶ λέγων· Τέκνα, λάβετε ὃ ἐπελάθεσθε ἐν τῷ κελλίῳ ὑμῶν*. Οἱ δὲ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀνεξικακίᾳ τοῦ Γέροντος ἀπεκατέστησαν αὐτῷ πάντα ἐν τῷ κελλίῳ καὶ μετενόησαν εἰπόντες πρὸς ἀλλήλους· Ἀληθῶς ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ ἐστὶν οὗτος.

30. Ἀδελφὸς παρέβαλε Γέροντί τινι εἰς ἔρημον τόπον καθεζομένῳ, καὶ εὗρεν ἔξω τοῦ μοναστηρίου παῖδας δόσκοντας καὶ λαλοῦντας ῥήματα ἀπρεπῇ. Καὶ μετὰ τὸ ἀναθέσθαι αὐτῷ τοὺς λογισμοὺς αὐτοῦ καὶ ὠφεληθῆναι ἀπὸ τῆς γνώσεως τοῦ Γέροντος λέγει αὐτῷ· Πῶς ἀνέχη, ἀδβᾶ, τῶν παιδῶν καὶ οὐ παραγγέλλεις αὐτοῖς, ἵνα μὴ στρηνιῶσι; Καὶ εἶπεν ὁ Γέρων· Φύσει, ἀδελφέ, ἔχω ἡμέρας θέλων παραγγεῖλαι αὐτοῖς καὶ ἐπιτιμῶ ἐμαυτῷ λέγων· εἰ τὸ μικρὸν τοῦτο οὐ θαστάζω, πῶς, ἐὰν ἐπέλθωσί μοι πειρασμοὶ θαστάζω; Διὰ τοῦτο οὐδὲν αὐτοῖς εἶπον, ἵνα γένηται νομὴ τοῦ θαστάζειν τὰ ἐπερχόμενα.

31. Ἐλεγον περὶ ἀδελφοῦ τινος γειτνιῶντος μεγάλῳ Γέροντι ὅτι εἰσερχόμενος εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ ἔκλεπτεν. Ἐβλεπε δὲ ὁ Γέρων καὶ οὐκ ἤλεγχεν αὐτόν, ἀλλ' εἰργάζετο περισσὸν λέγων ὅτι τάχα χρεῖαν ἔχει ὁ ἀδελφός. Καὶ πολλὴν θλίψιν εἶχεν ὁ Γέρων μετ' ἐνδείας εὐρίσκων τὸν ἄρτον αὐτοῦ. Μέλλοντος δὲ τοῦ Γέροντος τελευτᾶν ἐκύκλωσαν αὐτὸν οἱ ἀδελφοί, καὶ ἰδὼν τὸν κλέπτοντα αὐτὸν λέγει Ἐγγισόν μοι. Καὶ κατεφίλησε τὰς χεῖρας αὐτοῦ λέγων· Εὐχαριστῶ ταῖς χερσὶ ταύταις, ὅτι δι' αὐτῶν ὑπάγω εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν. Ὁ

ἓνα σακκούλι πού ἦταν ἐκεῖ κρεμασμένο. Τό πῆρε λοιπόν ὁ Γέροντας καὶ ἔτρεχε ἀπὸ πίσω τους φωνάζοντάς τους καὶ λέγοντας· « Παιδιά, πάρτε αὐτό πού ξεχάσατε στό κελί σας». Κι ἐκεῖνοι, ἐπειδὴ θαύμασαν τὴν ἀγαθότητα τοῦ Γέροντα, ἔβαλαν στή θέση τους ὅλα τὰ πράγματα τοῦ κελιοῦ καὶ μετανιωμένοι ἔλεγον μεταξύ τους· «Πραγματικά αὐτός εἶναι ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ».

30. Κάποιος ἀδελφός ἐπισκέφθηκε ἓναν Γέροντα πού ἀσκήτευε σέ ἓναν ἔρημο τόπο· καὶ βρῆκε ἔξω ἀπ' τὸ ἀσκητήριο παῖδιά πού ἔδοσκαν ζῶα καὶ ἔλεγον ἄπρεπα λόγια. Ἀφοῦ τοῦ ἐμπιστεύθηκε τοὺς λογισμοὺς του καὶ ὠφελήθηκε ἀπ' τὴν πείρα τοῦ Γέροντα, τοῦ εἶπε· «Πῶς ἀνέχεσαι, ἀδβᾶ, αὐτά τὰ παῖδιά καὶ δέν τὰ λές νά μὴν παραφέρονται;» Κι ὁ Γέροντας εἶπε· «Πράγματι, ἀδελφέ, πᾶνε μέρες πού θέλω νά τὰ μιλήσω καὶ τὰ βάζω μέ τόν ἑαυτό μου λέγοντας· “Ἐάν αὐτό τό λίγο δέν μπορῶ νά σηκώσω, πῶς ἂν μέ βροῦν πειρασμοί, θά τοὺς σηκώνω;” Γι' αὐτό δέν τὰ εἶπα τίποτε, γιὰ νά μοῦ γίνει συνήθεια νά ἀντέχω αὐτά πού θά μοῦ ἔρχονται».

31. Ἐλεγον γιὰ κάποιον ἀδελφό πού γειτόνευε μ' ἓναν μεγάλο Γέροντα ὅτι ἔμπαινε στό κελί τοῦ Γέροντα καὶ ἔκλεβε. Παρόλο πού τό ἔβλεπε ὁ Γέροντας, δέν τόν ἤλεγχε, ἀλλὰ ἐργαζόταν περισσότερο λέγοντας ὅτι ἴσως ἔχει ἀνάγκη ὁ ἀδελφός. Καὶ δυσκολευόταν πολὺ ὁ Γέροντας νά ἐξασφαλίσαι τό λιγοστὸ ψωμί του.

Ὅταν ἐπρόκειτο νά πεθάνει ὁ Γέροντας, τὸν περικύκλωσαν οἱ ἀδελφοί καὶ μόλις εἶδε αὐτόν πού τοῦ ἔκλεβε, τοῦ εἶπε· «Πλησίασέ με». Καὶ ἔπιασε καὶ φιλοῦσε τὰ χέρια του λέγοντας· «Εὐχαριστῶ αὐτά τὰ χέρια, γιατί ἐξαιτίας αὐτῶν πηγαίνω στή Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν». Ὁ ἀδελφός

* Ὁ κώδ. 454 ἔχει· ἡμῶν.

δὲ κατανυγείς καὶ μετανοήσας καὶ αὐτὸς ἐγένετο δόκιμος μοναχὸς ἀπὸ τῶν πράξεων ὧν εἶδε τοῦ μεγάλου Γέροντος.

32. Ἐλεγε τις τῶν Γερόντων ὅτι Ἦκουσα παρὰ τινων ἁγίων ὅτι εἰσὶν νεώτεροι καὶ ὁδηγοῦσιν εἰς ζωὴν. Καὶ διηγεῖτο οὕτως, ὅτι Ἦν τις Γέρων μεθυστὴς καὶ εἰργάζετο ψιάθιον καθ' ἡμέραν καὶ ἐπώλει αὐτὸ εἰς τὴν κώμην καὶ ἔπινε τὴν τιμὴν αὐτοῦ. Ὑστερον δὲ ἦλθέ τις πρὸς αὐτὸν ἀδελφὸς καὶ ἔμεινε μετ' αὐτοῦ καὶ εἰργάζετο καὶ αὐτὸς ψιάθιον. Ἐλάμβανε δὲ καὶ αὐτὸ ὁ Γέρων καὶ ἐπώλει καὶ ἔπινε τὴν τιμὴν τῶν δύο, τῷ δὲ ἀδελφῷ ἔφερε μικρὸν ἄρτον κατ' ὀψέ. Καὶ τοῦτο ποιοῦντος ἐπὶ τρία ἔτη, οὐδὲν ἐλάλησεν αὐτῷ ὁ ἀδελφός. Καὶ μετὰ ταῦτα λέγει ἐν ἑαυτῷ Ἰδοὺ γυμνός εἰμι καὶ τὸν ἄρτον μου μετ' ἐνδείας ἐσθίω. Ἀναστῶ οὖν καὶ πορευθῶ ἔνθεν. Πάλιν δὲ ἐλογίσατο ἐν ἑαυτῷ λέγων Ποῦ ἔχω ἀπελθεῖν; Καθέξομαι πάλιν· ἐγὼ γὰρ τῷ Θεῷ καθέξομαι κοινόδιον. Καὶ εὐθέως ἐφάνη αὐτῷ ἄγγελος λέγων Μηδαμοῦ ἀναχωρήσης· ἔρχομαι γὰρ αὔριον ἐπὶ σέ.

Καὶ παρεκάλει ὁ ἀδελφὸς τὸν Γέροντα κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν λέγων Μηδαμοῦ ἀπέλθης· ἔρχονται γὰρ οἱ ἐμοὶ λαθεῖν με σήμερον. Ὡς οὖν ἦλθεν ἡ ὥρα τοῦ Γέροντος ἀπελθεῖν, ἔλεγεν αὐτῷ Οὐκ ἔρχονται σήμερον, τέκνον· ἐχρόνισαν γάρ. Ὁ δὲ εἶπεν Ναί, ἀβδᾶ, πάντως ἔρχονται. Καὶ λαλῶν μετ' αὐτοῦ ἐκοιμήθη. Ὁ δὲ Γέρων κλαίων ἔλεγεν Οἶμοι, τέκνον, ὅτι ἐν πολλοῖς ἔτεσιν εἰμι ζῶν ἐν ἀμελείᾳ, σὺ δὲ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τὴν ψυχὴν σου ἔσωσας ἐν ὑπομονῇ. Καὶ ἀπὸ τότε ὁ Γέρων ἐσωφρονίσθη καὶ γέγονε δόκιμος μοναχός.

33. Διηγῆσαντο οἱ Γέροντες περὶ ἑτέρου Γέροντος ὅτι

κατανύχθηκε, μετανόησε καὶ ἐγινε καὶ ὁ ἴδιος ἄξιος μοναχὸς ἀπὸ τοῦ παραδείγματος τοῦ μεγάλου Γέροντα.

32. Ἐλεγε κάποιος ἀπ' τούτους Γέροντες: «Ἄκουσα ἀπὸ κάποιους ἁγίους ὅτι ὑπάρχουν νέοι μοναχοὶ ποὺ ὁδηγοῦν στή ζωή». Καὶ διηγήθηκε τό ἐξῆς. Ζοῦσε κάποτε ἕνας Γέροντας μέθυσος ποὺ δούλευε τό ψαθὶ καθημερινά καὶ τό πουλοῦσε στό χωριό καὶ ξόδευε στό πιότό τά χρήματα ποὺ ἔπαιρνε ἀπ' αὐτό. Ἀργότερα ἦλθε κάποιος ἀδελφὸς κοντά του καὶ ἔμεινε μαζί του καὶ δούλευε καὶ αὐτὸς τό ψαθὶ. Ὅμως τό ἔπαιρνε καὶ αὐτὸ ὁ Γέροντας, τό πουλοῦσε καὶ ἔπινε τά χρήματα τῶν εἰσπράξεων καὶ τῶν δύο· στὸν ἀδελφὸ ἔφερνε μόνο λίγο ψωμί κάθε βράδυ. Αὐτὸ τό ἔκανε ἐπὶ τρία χρόνια, καὶ ὁ ἀδελφὸς δὲν τοῦ εἶπε τίποτε. Ἀλλὰ κατόπιν εἶπε μέσα του ὁ ἀδελφός: «Νά, καὶ ἀπὸ ροῦχα στεροῦμαι καὶ τό ψωμί ποὺ τρώω εἶναι λιγοστό. Νά σηκωθῶ λοιπὸν καὶ νά φύγω ἀπὸ ἐδῶ». Πάλι ὅμως συλλογίσθηκε: «Καὶ ποῦ ἔχω νά πάω; Ἄς παραμείνω πάλι. Γιατί ἐγὼ γιὰ τὸν Θεὸ μένω κοινοδιακά μέ ἄλλον». Κι ἀμέσως τοῦ παρουσιάστηκε ἕνας ἄγγελος ποὺ τοῦ εἶπε: «Καθόλου μὴ φύγεις ἀπὸ δῶ, γιατί αὔριο ἔρχομαι γιὰ σένα».

Παρακαλοῦσε λοιπὸν ὁ ἀδελφός τὸν Γέροντα ἐκείνη τὴν ἡμέρα λέγοντάς του: «Μὴ φύγεις πουθενά, γιατί ἔρχονται σήμερα οἱ δικοὶ μου νά μέ πάντων». Ἀλλὰ ὅταν ἦλθε ἡ ὥρα γιὰ νά φύγει ὁ Γέροντας, ἔλεγε στὸν ἀδελφό: «Δέν θά ρθοῦν σήμερα, παιδί μου. Νά, πέρασε ἡ ὥρα». Κι ὁ ἀδελφός εἶπε: «Ναί, ἀβδᾶ, ὅπωςδὴποτε θά ἔλθουν». Καὶ ἐνῶ μιλοῦσε μαζί του, ἐκοιμήθη. Καὶ τότε κλαίγοντας ὁ Γέροντας ἔλεγε: «Ἀλίμονο, παιδί μου, πολλὰ χρόνια ζῶ ἀμελής καὶ σύ μέσα σέ λίγο χρόνο ἔσωσες τὴν ψυχὴ σου μέ τὴν ὑπομονή σου». Καὶ ἀπὸ τότε ὁ Γέροντας ἔβαλε μυαλό καὶ ἐγινε καλὸς μοναχός.

33. Διηγῆθηκαν οἱ Γέροντες γιὰ κάποιον ἄλλον Γέρον-

εἶχε παῖδα σύνοικον καὶ εἶδεν αὐτὸν ποιοῦντα ἔργον μὴ συμφέρον αὐτῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἄπαξ μὴ ποιήσης τὸ πρᾶγμα τοῦτο. Καὶ οὐκ ἤκουσεν αὐτοῦ. Ὡς δὲ παρήκουσεν, ἀπεμερίμνησεν ὁ Γέρων ἐπιρρίψας αὐτῷ τὸ ἴδιον κριμα.

Κλείσας δὲ ὁ νεώτερος τὴν θύραν τοῦ κελλίου ἐν ᾧ ἦσαν τὰ ψωμιά, ἐπὶ ἡμέρας δεκατρεῖς ἀφῆκε τὸν Γέροντα νηστιν. Καὶ οὐκ εἶπεν αὐτῷ ὁ Γέρων ποῦ ἦς ἢ ποῦ ὑπάγεις ἔξω. Εἶχε δὲ γειτνιώντα ὁ Γέρων τινά, καὶ ὡς ἤσθητο ὅτι ἐχρόνισεν ὁ νεώτερος, ἐποίει μικρὸν ἔψημα καὶ παρεῖχεν αὐτῷ διὰ τοῦ τείχους καὶ παρεκάλει αὐτὸν γεύσασθαι. Εἰ δὲ ἔλεγεν αὐτῷ τί ἐβράδυνεν ὁ ἀδελφός, ἔλεγεν ὁ Γέρων ὅτι, ἐὰν εὐκαιρῇ, ἔρχεται.

34. Διηγῆσαντό τινες ὅτι φιλόσοφοι ἠθέλησάν ποτε δοκιμάσαι τοὺς μοναχοὺς. Παρήρχετο οὖν τις ἐστολισμένος καλῶς, καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Σύ, δεῦρο ὦδε. Ὁ δὲ ὀργισθεὶς ὕβρισεν αὐτούς. Ἐπέρασε δὲ καὶ ἄλλος μοναχὸς Λιβυκός, καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Ἐ, σύ, μοναχέ, κακόγηρε, δεῦρο ὦδε. Ὁ δὲ μετὰ σπουδῆς ἀπῆλθε, καὶ διδόασιν αὐτῷ ῥάπισμα. Ὁ δὲ ἔστρεψε καὶ τὴν ἄλλην σιαγόνα. Οἱ δὲ εὐθέως ἀνέστησαν καὶ προσεκύνησαν αὐτὸν λέγοντες· Ἀληθῶς, ἰδοὺ μοναχός.

Καὶ καθίσαντες αὐτὸν ἐν μέσῳ αὐτῶν ἡρώτων αὐτὸν λέγοντες· Τί πλέον ἡμῶν ποιεῖτε εἰς τὴν ἔρημον; Νηστεύετε; καὶ ἡμεῖς νηστεύομεν. Ἀγρυπνεῖτε; καὶ ἡμεῖς ἀγρυπνοῦμεν. Εἴ τι δ' ἂν ποιῆτε, καὶ ἡμεῖς ποιοῦμεν· τί οὖν περισσότερον ποιεῖτε εἰς τὴν ἔρημον καθήμενοι; Λέγει αὐτοῖς ὁ Γέρων· Εἰς τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐλπίζομεν ἡμεῖς καὶ νοῦν τηρῶμεν. Λέ-

τα ὅτι ζοῦσε μαζί μέ κάποιον νεαρό ἀδελφό καί ὅταν τόν εἶδε νά κάνει κάτι πού δέν συνέφερε στὸν ἴδιο τόν ἀδελφό, τοῦ εἶπε· « Ἄλλη φορὰ μὴν τό ξανακάνεις αὐτό». Ὅμως ὁ νεαρός ἀδελφός δέν τόν ἄκουσε. Μετά τὴν ἀνυπακοή αὐτὴ σταμάτησε νά νοιάζεται ὁ Γέροντας, ρίχνοντας σ' αὐτόν ὅλη τὴν εὐθύνη γιὰ τὴν ὑπόθεση.

Κι ὁ νεαρός κλείδωσε τὴν πόρτα τοῦ κελλιοῦ, ὅπου βρισκόνταν τὰ ψωμιά, καὶ ἐπὶ δεκατρεῖς ἡμέρες ἄφησε τόν Γέροντα νηστικό. Καί δέν εἶπε ὁ Γέροντας ποῦ ἦσουν ἢ σέ ποιο μέρος πᾶς ἔξω. Εἶχε ὅμως ὁ Γέροντας κάποιο γείτονα, ὁ ὁποῖος, μόλις ἀντιλαμβανόταν ὅτι ἄργησε νά ἐπιστρέψει ὁ νεαρός, ἔφτιαχνε λίγο φαγητό καὶ τοῦ τό ἔδινε ἀπὸ τό τεῖχος παρακαλώντας τον νά βάλει κάτι στό στόμα του. Καί ἂν τύχαινε καὶ τοῦ ἔλεγε ὁ γείτονας γιατί καθυστέρησε ὁ ἀδελφός, ἀπαντοῦσε ὁ Γέροντας· «Μόλις εὐκαιρήσει, θά ῥθει».

34. Διηγῆθηκαν κάποιοι ὅτι μερικοὶ φιλόσοφοι θέλησαν νά δοκιμάσουν κάποτε τοὺς μοναχοὺς. Περνοῦσε λοιπὸν κάποιος μοναχὸς καλοντυμένος καὶ τοῦ λένε· «Ἐ, σύ, ἔλα ἐδῶ». Ἐκεῖνος ὅμως θύμωσε καὶ τοὺς ἔδρισε. Πέρασε καὶ ἓνας ἄλλος μοναχὸς ἀπὸ τὰ μέρη τῆς Λιβύης καὶ τοῦ εἶπαν· «Ἐ σύ μοναχέ, κακόγερε, ἔλα ἐδῶ». Κι αὐτὸς πῆγε πρόθυμα καὶ τοῦ δίνουν ἓνα χαστούκι. Τότε ἐκεῖνος ἔστριψε καὶ τό ἄλλο μάγουλο. Ὅποτε αὐτοὶ σηκώθηκαν ἀμέσως καὶ τοῦ ἔβαλαν μετάνοια λέγοντας· «Νά, πραγματικὸς μοναχός».

Καὶ βάζοντάς τον νά καθίσει ἀνάμεσά τους ἄρχισαν νά τόν ρωτοῦν· «Τί περισσότερο κάνετε ἐσεῖς οἱ μοναχοὶ στὴν ἔρημο; Νηστεύετε; Κι ἡμεῖς νηστεύουμε. Ἀγρυπνεῖτε; Κι ἡμεῖς ἀγρυπνοῦμε. Ὅτι κάνετε, τό κάνουμε. Τί περισσότερο λοιπὸν κάνετε μένοντας στὴν ἔρημο;» Κι ὁ Γέροντας τοὺς ἀπάντησε· «Ἐμεῖς ἐλπίζουμε στὴν Χάρη τοῦ Θεοῦ καὶ προσέχουμε τοὺς λογισμοὺς μας». Κι εἶπαν οἱ φιλόσοφοι·

γονσι καὶ αὐτοί· Ἡμεῖς τοῦτο φυλάξαι οὐ δυνάμεθα. Καὶ ὠφεληθέντες ἀπέλυσαν αὐτόν.

35. Ἦσαν δύο μοναχοὶ εἰς τόπον οἰκοῦντες, καὶ παρέβα-
λεν αὐτοῖς Γέρων μέγας. Καὶ θέλων δοκιμάσαι αὐτοὺς ἔλαβε
ῥάβδον καὶ ἤρξατο συντρίβειν τὰ λάχανα τοῦ ἐνός. Καὶ ἰδὼν
ὁ ἀδελφὸς ἐκρύβη. Καὶ ὡς παρέμεινε μία ῥίζα, λέγει τῷ Γέ-
ροντι· Ἀδβᾶ, ἐὰν θέλῃς, ἄφες αὐτήν, ἵνα ἐψῆσω καὶ γευσώ-
μεθα ὁμοῦ.

Καὶ ἔβαλεν ὁ Γέρων μετάνοιαν τῷ ἀδελφῷ λέγων· Διὰ
τὴν ἀνεξικακίαν σου ἀναπέπνυται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπὶ
σέ, ἀδελφέ.

36. Γέρων τις κατέλαβεν ἐν Σκήτει ληστὰς συλοῦντας
τὴν κέλλαν αὐτοῦ. Καὶ λέγει αὐτοῖς· Ταχύνετε πρὸ τοῦ ἐλθεῖν
τοὺς ἀδελφούς, καὶ κωλύσωσί με πληρῶσαι τὴν ἐντολὴν τοῦ
Χριστοῦ τοῦ εἰπόντος ἀπὸ τοῦ αἵροντος τὰ σὰ μὴ ἀπαίτει.

37. Εἶπε Γέρων· Ἐὰν ἀκούσῃς περὶ τινος μισοῦντός σε
καὶ λοιδοροῦντος, πέμψον ἢ δὸς αὐτῷ μικρὰν εὐλογίαν κατὰ
τὴν δύναμίν σου, ἵνα ἔχῃς παρηρησίαν εἰπεῖν ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς
κρίσεως· Ἄφες ἡμῖν, Δέσποτα, τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ
ἡμεῖς ἀφήκαμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν.

38. Ἀδελφοὶ ὁδεύοντες καὶ πλανηθέντες τὴν ὁδὸν ἠρώ-
των τινάς, ὥστε μαθεῖν. Οἱ δὲ ὑπῆρχον κακοῦργοι καὶ ἀπε-

«Ἐμεῖς δὲν μποροῦμε αὐτό νὰ τό κάνουμε». Καὶ ἀφοῦ ὠφε-
λήθηκαν, ἄφησαν τὸν μοναχὸ νὰ φύγει.

35. Δύο μοναχοὶ κατοικοῦσαν σ' ἓναν τόπο καὶ τοὺς
ἐπισκέφθηκε κάποτε ἓνας μεγάλος Γέροντας. Θέλοντας
αὐτὸς νὰ τοὺς δοκιμάσει, πῆρε ἓνα ραβδί καὶ ἄρχισε νὰ
καταστρέφει τὰ λαχανικά τοῦ ἐνός. Ὁ ἀδελφὸς μόλις τὸν
εἶδε, κρύφτηκε. Καὶ ὅταν πιά ἔμεινε μία ρίζα, λέει στὸν Γέ-
ροντα· «Ἀδβᾶ, ἂν θέλεις, ἄφυσέ την αὐτήν γιὰ νὰ τή μα-
γειρέψω καὶ νὰ φᾶμε μαζί». Τότε ἔβαλε ὁ Γέροντας μετά-
νοια στὸν ἀδελφὸ καὶ τοῦ εἶπε· «Γιὰ τὴν ἀνεξικακία πού
ἔχεις, ἀδελφέ, ἔχει ἀναπαυθεῖ σέ σένα τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο».

36. Κάποιος Γέροντας ἔπιασε ληστὲς στή Σκήτη νὰ
ἀδειάζουν τὸ κελί του, καὶ τοὺς εἶπε· «Βιαστεῖτε, μὴν ἔρ-
θουν οἱ ἀδελφοί καὶ μ' ἐμποδίσουν νὰ πραγματοποιήσω τὴν
ἐντολὴ τοῦ Χριστοῦ πού εἶπε· Μὴ ζητᾶς πίσω ἀπ' αὐτόν
πού πῆρε τὰ δικά σου¹¹».

37. Εἶπε ἓνας Γέροντας· «Ἄν ἀκούσεις ὅτι κάποιος σέ
μισεῖ καὶ σέ κακολογεῖ, στείλε ἢ δῶσ' του κάποια εὐλογία
ἀνάλογη μέ τὴ δύναμή σου, γιὰ νὰ μπορεῖς νὰ πεῖς τὴν ὥρα
τῆς κρίσεως μέ παρηρησία¹²: Συγχώρεσέ μας, Κύριε, αὐτὰ
πού ὀφείλουμε, ὅπως καὶ ἡμεῖς συγχωρήσαμε σ' αὐτοὺς
πού μᾶς ὀφείλουν¹³».

38. Κάποιοι ἀδελφοὶ καθὼς βάδιζαν, ἔχασαν τὸν δρό-
μο καὶ ρώτησαν κάποιους γιὰ νὰ τὸν βροῦν. Συνέβη ὁμως
αὐτοί, τοὺς ὁποίους ρώτησαν, νὰ ἴναι κακοῦργοι, καὶ τοὺς

11. Λουκ. 6, 35.

12. Παρηρησία· Βλ. Μ. Γερ. τ. Γ', σελ. 24-25, σημ. 7.

13. Ματθ. 6, 12.

πλάνησαν αὐτοὺς εἰς ἐρήμους τόπους. Ἐπακολουθήσαντος δὲ ἑνὸς ὥστε ἀποσυλῆσαι καὶ παρακελευομένου διελθεῖν διώρυγα, ἀρχομένων αὐτῶν διαβαίνειν, κροκόδειλος ἐπέδραμεν ἐπὶ τὸν ληστήν. Ἀλλ' ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑπερείδεν, ἀλλ' ἐδόησε πρὸς τὸν κακοῦργον σημαίνων τὴν τοῦ θηρίου ὁρμὴν, ὡς σωθέντα ἐκείνον εὐχαριστεῖν αὐτῷ καὶ θαυμάσαι αὐτοῦ τὴν ἀγάπην.

39. Διηγῆσατό τις τῶν Αἰγυπτίων Πατέρων ὅτι· Ποτὲ ἐνεθυμήθην ξενιτεῦσαι καὶ ἐμβὰς εἰς πλοῖον κατήντησα εἰς τὰς Ἀθήνας. Καὶ μέλλων εἰσιέναι ἐν τῇ πόλει θεωρῶ τινα γέροντα μοναχὸν ἐστολισμένον ἔχοντα μικρὰν πῆραν βαθυλωνικὴν ἐκλειδωμένην, καὶ ἔτρεχε. Καὶ ἄλλοι δὲ ὀπίσω αὐτοῦ ἔτρεχον.

Καὶ ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, ἀπήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολὺς καὶ εἶλκον αὐτὸν εἰς τὸ θέατρον. Καὶ ἠρώτησά τινα ὅτι τίς ἐστιν οὗτος, καὶ εἶπέ μοι ὅτι· Οὗτος ἀπὸ Ἑλλήνων ἐστί, μειζότερος ὅλων τῶν φιλοσόφων, καὶ γέγονε χριστιανός. Καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ μοναστήριον καὶ γέγονε μοναχός. Καὶ διὰ δεκαπέντε ἐτῶν εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ διὰ τοῦτο τρέχουμεν, ἵνα ἀκούσωμεν τί λέγει. Καὶ ἀπῆλθον καὶ γὰρ μετ' αὐτῶν. Καὶ ὡς ἦλθον οἱ ἄρχοντες, παρεκάλεσαν αὐτὸν ὅτι· Εἶπε ἡμῖν ὃ τι ἔχεις εἰπεῖν. Καὶ εἶπεν· Οὐκ ἔστιν ἔθνος ὑπὸ τὸν οὐρανὸν ὡς τὸ τῶν Χριστιανῶν. Καὶ οὐκ ἔστι πάλιν τάξις ὡς ἡ τάξις τῶν μοναχῶν, ἀλλὰ τοῦτο μόνον ἐστὶ τὸ βλάπτον αὐτούς, ὅτι φέρει αὐτοῖς ὁ διάβολος μνησικακίαν εἰς ἀλλήλους τοῦ λέγειν ὅτι εἶπέ μοι καὶ εἶπον αὐτῷ, καὶ τὰς ἀκαθαρσίας αὐτῶν ἔμπροσθεν αὐτῶν ἔχουσι καὶ οὐ βλέπουσιν αὐτάς. Τοῦτο οὖν ἀκούσαντες πάντες καὶ πολλὰ εὐφημήσαντες αὐτόν, ἀνεχώρησεν.

ἔστειλαν νὰ χαθοῦν στίς ἐρημιές. Ἕνας ὅμως ἀπὸ τούς ληστές τούς πῆρε ἀπὸ πίσω, μέ σκοπὸ νὰ τούς κλέψει. Καὶ καθὼς ἔδωσε ἐντολὴ νὰ περάσουν κάποια διώρυγα, μόλις ἄρχισαν νὰ περνᾶνε, ἐρχόταν μέ ὁρμὴ πρὸς τὸν ληστή ἕνας κροκόδειλος. Καὶ ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ δέν ἀδιαφόρησε, ἀλλὰ φώναξε στὸν κακοῦργο ἐπισημαίνοντας τὴν ἐπίθεση τοῦ θηρίου, μέ ἀποτέλεσμα νὰ τὸν εὐχαριστεῖ ἐκεῖνος, γιατί σώθηκε, καὶ νὰ θαυμάζει τὴν ἀγάπη του.

39. Διηγῆθηκε κάποιος ἀπ' τούς Αἰγυπτίους Πατέρες τό ἐξῆς: «Κάποτε σκέφθηκα νὰ ξενιτευθῶ. Μπῆκα λοιπὸν στό πλοῖο καὶ ἔφθασα στήν Ἀθήνα. Καὶ ὅταν κόντευα νὰ μπῶ στήν πόλη, βλέπω ἕναν γέροντα μοναχὸ περιποιημένον πού κρατοῦσε ἕνα μικρὸ κλειστό βαθυλωνιακό σακκούλι καὶ ἔτρεχε. Ἀπὸ πίσω του ἔτρεχαν καὶ ἄλλοι.

Μόλις μπῆκε στήν πόλη, τὸν προϋπάντησε πολὺς κόσμος καὶ τὸν τραβοῦσαν στό θέατρο. Ρώτησα κάποιον ποιὸς εἶναι αὐτός, καὶ μοῦ εἶπε: «Αὐτός ἦταν παλιά εἰδωλολάτρης, ὁ μεγαλύτερος ἀπ' ὅλους τούς φιλοσόφους, καὶ ἔχει γίνει χριστιανός. Ἐκτισε μάλιστα μοναστήρι γιὰ τὸν ἑαυτό του κι ἔγινε μοναχός. Καὶ μετὰ ἀπὸ δεκαπέντε χρόνια ἔρχεται στήν πόλη, γι' αὐτό τρέχουμε νὰ ἀκούσουμε τί θὰ πεῖ».

Πῆγα λοιπὸν κι ἐγὼ μαζί τους. Καὶ μόλις ἦρθαν οἱ ἄρχοντες, τὸν παρακάλεσαν: «Πές μας ὅ,τι ἔχεις νὰ μᾶς πεῖς». Καὶ εἶπε: «Δέν ὑπάρχει σύνολο ἀνθρώπων κάτω ἀπ' τὸν οὐρανὸ σὰν τῶν χριστιανῶν. Δέν ὑπάρχει ἐπίσης τάξη σὰν τὴν τάξη τῶν μοναχῶν, ἀλλὰ αὐτὸ μόνον τὴν χαλάει, πού σπέρνει ὁ διάβολος ἀνάμεσά τους μνησικακία, ὥστε νὰ λένε “μοῦ εἶπε καὶ τοῦ εἶπα” καὶ ἐνῶ ἔχουν μπροστά τους τὰ ἄσχημα καὶ ἀδύνατα σημεῖα τους, δέν τὰ βλέπουν». Τ' ἀκούσαν αὐτὸ ὅλοι καὶ ἀφοῦ τὸν ἐπευφήμησαν πολὺ, ἀναχώρησε.

40. Εἶπέ τις τῶν Πατέρων· Ἐὰν ὑβρίσῃ σέ τις, εὐλόγησον αὐτόν. Ἐὰν δέξηται, καλῶς τοῖς ἀμφοτέροις ἔσται, ἐὰν δὲ μὴ δέξηται, αὐτὸς λαμβάνει παρὰ τοῦ Θεοῦ τὴν ὑβριν καὶ σὺ τὴν εὐλογίαν.

41. Εἶπε Γέρων· Ἐὰν λάβῃ τις μνήμην θλίψαντος αὐτόν ἢ ἀτιμάσαντος ἢ λοιδορήσαντος ἢ ζημιώσαντος, μεμνησθαι ὀφείλει αὐτοῦ ὡς ἱατροῦ πεμφθέντος ὑπὸ Χριστοῦ, καὶ ὀφείλει ἔχειν αὐτόν ὡς εὐεργέτην. Αὐτὸ γὰρ τὸ θλίβεσθαί σε, νοσοῦσης ἐστὶ ψυχῆς· εἰ μὴ γὰρ ἐνόσεις, οὐκ ἂν ἔπασχες. Καὶ ὀφείλεις χαίρειν ἐν τῷ ἀδελφῷ, ὅτι δι' αὐτοῦ γινώσκεις τὴν νόσον ἑαυτοῦ καὶ εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ ὡς φάρμακον ἱαματικὸν πεμφθὲν ὑπὸ Ἰησοῦ. Ἐὰν δὲ λυπῇ κατ' αὐτοῦ, δυνάμει λέγεις κατὰ τοῦ Ἰησοῦ· Οὐ θέλω δέξασθαί σου τὰ φάρμακα· σαπῆναι θέλω ἐν τοῖς τραύμασί μου.

42. Εἶπε πάλιν· Ὁ βουλόμενος ἰαθῆναι ἐκ τῶν δεινῶν τῆς ψυχῆς τραυμάτων, ἵνα ἀπαλλαγῇ τῆς νόσου, ὀφείλει ὑπομεῖναι τὰ ἐπιφερόμενα ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ. Οὐδὲ γὰρ ὁ νοσῶν σωματικῶς ἡδέως ἔχει τὸ τέμνεσθαι ἢ καίεσθαι ἢ καθάρσιον λαβεῖν, ἀλλὰ καὶ μέμνηται αὐτῶν μετὰ ἀηδίας. Ὅμως πείθει

40. Εἶπε ἓνας ἀπ' τούς Πατέρες: «Ἐάν κάποιος σέ κακολογήσῃ, ἐσύ πές του καλά λόγια¹⁴. Ἐάν τὰ δεχθεῖ, θά εἶναι καλό καὶ γιὰ τούς δύο. Ἐάν πάλι δέν τὰ δεχθεῖ, αὐτός θά λάβει ἀπ' τόν Θεό γιὰ τὰ ὑβριστικά του λόγια καὶ σύ γιὰ τὰ καλά σου λόγια».

41. Εἶπε Γέροντας: «Ἐάν κάποιος θυμηθεῖ αὐτόν πού τόν ἔθλιψε ἢ τόν περιφρόνησε ἢ τόν κακολόγησε ἢ τόν ἔδλωπε, ὀφείλει νά τόν φέρνει στή μνήμη του σάν γιατρό σταλμένο ἀπ' τόν Χριστό. Καί ἔχει χρέος νά τόν θεωρεῖ εὐεργέτη του.

Διότι τό ὅτι στενοχωρεῖσαι, εἶναι χαρακτηριστικό ἄρρωστης ψυχῆς· ἂν δέν ἦσουν ἄρρωστος, δέν θά σέ πείραζε. Ὅφείλεις νά χαίρεσαι μέ τόν ἀδελφό, διότι αὐτός σοῦ φανέρωσε τήν ἀρρώστια σου, καί νά εὐχεσαι γι' αὐτόν ὡσάν νά πρόκειται γιὰ ἓνα θεραπευτικό φάρμακο πού σοῦ τό ἔστειλε ὁ ἴδιος ὁ Χριστός. Ἄν ὅμως νιώθεις μίσος γι' αὐτόν, εἶναι σάν νά λές μέσα σου κατὰ τοῦ Χριστοῦ: Δέν θέλω νά δεχτῶ τὰ φάρμακά σου· θέλω νά σαπίσω μέσα στά τραύματά μου»¹⁵.

42. Εἶπε ἄλλη φορά: «Αὐτός πού θέλει νά γιατρευθεῖ ἀπ' τὰ φοβερά τραύματα τῆς ψυχῆς, προκειμένου ν' ἀπαλλαγεῖ ἀπ' τήν ἀρρώστια, ὀφείλει νά ὑπομένει ὅσα θά τοῦ κάνῃ ὁ γιατρός. Γιατί οὔτε κι αὐτός πού πάσχει σωματικά δέχεται εὐχαρίστως νά τόν κόβουν ἢ νά τόν καυτηριάξουν ἢ νά πάρει καθαρτικό, ἀλλά καί μόνο πού τὰ θυμᾶται ἀηδιάζει. Ὅμως πείθει τόν ἑαυτό του πῶς χωρίς αὐτό τοῦ εἶναι

14. Α' Κορ. 4, 12.

15. Τά ἀποφθ. 41-44 παράβαλέ τα μέ τούς λόγους τοῦ ἀββά Ζωσιμά: Μ. Γερ. τ. Α', σελ. 165 κ.ε.

ἐαυτὸν ὅτι χωρὶς τούτου ἀδύνατον αὐτῷ ἐστὶν ἀπαλλαγῆναι τῆς νόσου. Καὶ ὑποφέρει τὰ παρὰ τοῦ ἱατροῦ προσφερόμενα εἰδὼς ὅτι διὰ μικρᾶς ἀηδίας ἀπαλλαγῆσεται πολυχρονίου ἀσθενείας.

Καντὴρ τοῦ Ἰησοῦ ἐστὶν ὁ ἀτιμάζων σε ἢ λοιδορῶν σε καὶ ἀπαλλάττει σε κενοδοξίας. Καθάρισον τοῦ Ἰησοῦ ἐστὶν ὁ ἐπιφέρων ζημίαν, ἀλλὰ ἀπαλλάττει σε πλεονεξίας. Ὁ φεύγων πειρασμὸν ἐπ' ὠφελείᾳ, φεύγει ζωὴν αἰώνιον. Τίς ἐδώρησατο τῷ ἁγίῳ Στεφάνῳ τοιαύτην δόξαν, οἷαν ἐκτήσατο διὰ τῶν λιθασάντων αὐτόν;

43. Εἶπε πάλιν· Ἐγὼ τοὺς ἐμοῦ κατηγοροῦντας οὐκ αἰτιῶμαι, ἀλλ' εὐεργέτας καλῶ. Καὶ οὐκ ἀπωθοῦμαι τὸν ἱατρὸν τῶν ψυχῶν φάρμακον ἀτιμίας προσάγοντα κενοδόξῳ ψυχῇ.

44. Εἶπε πάλιν· Τὸν σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ βλέπομεν καὶ τὰ πάθη αὐτοῦ ἀναγινώσκομεν καὶ ἡμεῖς οὐδεμίαν ὕδριν ὑποφέρομεν.

45. Εἶπε Γέρων ὅτι ἐπὶ τοῦ μεγάλου Ἰσιδώρου, τοῦ πρεσβυτέρου τῆς Σκήτεως, ἦν τις ἀδελφὸς διάκονος, ὃν καὶ διὰ τὴν ἀρετὴν ἐποίησε πρεσβύτερον ἐπὶ τὸ διαδέξασθαι αὐτὸν μετὰ θάνατον. Ὁ δὲ οὐχ ἥψατο τῆς χειροτονίας δι' εὐλάβειαν, ἀλλ' ἔμενε διακονῶν. Τοῦτον οὖν κατ' ἐπιβουλήν τοῦ ἐχθροῦ ἐφθόνησέ τις τῶν Γερόντων. Καὶ πάντων ὄντων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ

ἀδύνατον ν' ἀπαλλαγεῖ ἀπ' τὴν ἀρρώστια. Καὶ ὑπομένει ὅσα τοῦ κάνει ὁ γιατρός, γιατί γνωρίζει πῶς δοκιμάζοντας προσωρινὰ κάτι ὄχι εὐχάριστο, θά ἀπαλλαγεῖ ἀπ' τὴν μακροχρόνια ἀσθένεια.

Ὅργανο τοῦ Χριστοῦ πού καυτηριάζει εἶναι αὐτός πού σέ προσβάλλει ἢ σέ κακολογεῖ καὶ σέ ἀπαλλάσσει ἀπ' τὴν κενοδοξία. Καθαρτικό πού σοῦ στέλνει ὁ Χριστός εἶναι αὐτός πού σοῦ προκαλεῖ ὑλική ζημία, γιατί σέ ἀπαλλάσσει ἀπ' τὴν πλεονεξία.

Καὶ αὐτός πού ἀποφεύγει ἓναν πειρασμό ἀπ' τὸν ὅποιο θά ἔχει ὠφέλεια, ἀποφεύγει ζωὴ αἰώνια. Καὶ ποιός ἄλλος χάρισε στὸν ἅγιο Στέφανο τέτοια δόξα, σάν αὐτὴ πού ἀπέκτησε ἀπ' αὐτοὺς πού τὸν λιθοβολήσαν;

43. Ἄλλη φορὰ εἶπε: «Ἐγὼ δὲν κατακρίνω αὐτοὺς πού μέ κατηγοροῦν, ἀλλὰ τοὺς ἀποκαλῶ εὐεργέτες μου. Κι οὔτε πάλι κάνω πέρα τὸν γιατρό τῶν ψυχῶν τὴν ὥρα πού προσφέρει τό φάρμακο τῆς ἀτιμίας στήν κενοδοξία ψυχῇ μου».

44. Ἄλλοτε εἶπε: «Βλέπουμε τὸν σταυρό τοῦ Χριστοῦ, διαβάζουμε γιὰ τὰ πάθη του, κι ὅμως ἐμεῖς δὲν σηκώνουμε καμιά προσβολή».

45. Εἶπε κάποιος Γέροντας ὅτι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ μεγάλου Ἰσιδώρου, τοῦ πρεσβυτέρου τῆς Σκήτεως, ὑπῆρχε κάποιος ἀδελφός, διάκονος, τὸν ὅποιο χάριν τῆς ἀρετῆς του τὸν χειροτόνησε ἱερέα μέ ἀπώτερο σκοπὸ νά τὸν ἀφήσει διάδοχό του μετὰ τὸν θάνατό του.

Αὐτός ὅμως ἀπὸ εὐλάβεια ἀρκέστηκε στά καθήκοντα τοῦ διακόνου καὶ δὲν ἔκαμε χρῆση τῆς χειροτονίας του εἰς ἱερέα. Αὐτόν λοιπόν, ἀπὸ κακόβουλο σχέδιο τοῦ διαδόλου, τὸν φθόνησε κάποιος ἀπ' τοὺς Γέροντες. Καὶ τὴν ὥρα πού

σία διὰ τὴν σύναξιν, ἀπελθὼν ὑπέβαλε τὸ ἴδιον βιβλίον εἰς τὸ κελλίον τοῦ ἀδελφοῦ. Καὶ ἐλθὼν ἀπήγγειλε τῷ ἀδελφῷ Ἰσιδώρῳ ὅτι τίς ποτε τῶν ἀδελφῶν ἔκλεψε μου τὸ βιβλίον. Καὶ ἐθαύμασεν ὁ ἀδελφός Ἰσιδώρος λέγων ὅτι οὐδέποτε γέγονέ τι τοιοῦτον ἐν τῇ Σκῆτι. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ γέρον ὁ τὸ βιβλίον ὑποβαλὼν ὅτι Ἀπόστειλον δύο τῶν Πατέρων μετ' ἐμοῦ, ἵνα ἐρευνήσωμεν τὰ κελλία.

Καὶ ἀπελθόντων αὐτῶν ἔλαβεν αὐτοὺς ὁ Γέρον εἰς τὰ κελλία τῶν ἄλλων, ὕστερον δὲ εἰς τὸ κελλίον τοῦ ἀδελφοῦ. Καὶ εὗρεν ἐκεῖ τὸ βιβλίον καὶ ἤνεγκε τῷ πρεσβυτέρῳ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Καὶ ποιεῖ μετάνοιαν ὁ ἀδελφός ἐπὶ παντός τοῦ λαοῦ τῷ ἀδελφῷ Ἰσιδώρῳ λέγων τῷ πρεσβυτέρῳ Ὁμάρτον, δός μοι ἐπιτίμιον. Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ἐπιτίμιον ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας μὴ κοινωνῆσαι. Καὶ ἐρχόμενος καθ' ἐκάστην σύναξιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ προσέπιπτε παντὶ τῷ λαῷ λέγων Συγχωρήσατέ μοι, ὅτι ἡμάρτηκα.

Καὶ μετὰ τὰς τρεῖς ἑβδομάδας ἐδέχθη εἰς τὴν κοινωνίαν. Καὶ εὐθέως ἐδαιμονίσθη ὁ Γέρον ὁ συκοφαντήσας αὐτὸν καὶ ἤρξατο ἐξομολογεῖσθαι λέγων ὅτι Ἐσυκοφάντησα τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ. Καὶ γενομένης εὐχῆς ὑπὸ πάσης τῆς ἐκκλησίας περὶ αὐτοῦ οὐκ ἐθεραπεύετο. Τότε ὁ μέγας Ἰσιδώρος λέγει ἐπὶ πάντων τῶν ἀδελφῶν Εὐξαι ὑπὲρ αὐτοῦ· σὺ γὰρ ἐσυκοφαντήθης. Καὶ εἰ μὴ διὰ σοῦ, οὐ θεραπεύεται. Καὶ εὐξαμένον αὐτοῦ παραχρῆμα ὑγίανεν ὁ Γέρον.

βρίσκονταν ὅλοι στήν ἐκκλησία γιὰ τὴ Θεία Λειτουργία, αὐτός ἔφυγε ἀπ' τὴ σύναξη καὶ πῆγε κι ἔβαλε κρυφά τὸ δικό του βιβλίο στό κελί τοῦ ἐνάρετου ἀδελφοῦ. Ὅταν γύρισε, ἀνέφερε στὸν ἀδελφὸ Ἰσιδώρο «κάποιος ἀπ' τοὺς ἀδελφούς μου ἔκλεψε τὸ βιβλίο».

Ἀπόρησε ὁ ἀδελφός Ἰσιδώρος λέγοντας πῶς ποτέ ὡς τώρα δὲν ἔχει συμβεῖ κάτι τέτοιο στὴ Σκῆτι. Λέει, λοιπόν, στὸν ἀδελφὸ Ἰσιδώρο ὁ γέροντας πού ἔβαλε κρυφά τὸ βιβλίο: «Στείλε μαζί μου δύο ἀπ' τοὺς Πατέρες γιὰ νὰ ψάξουμε στὰ κελιά».

Πράγματι ἔφυγαν αὐτοὶ ἀπ' τὴ σύναξη καὶ τοὺς πῆγε ὁ γέροντας (πού φθόνησε) γιὰ νὰ ψάξουν στὰ κελιά τῶν ἄλλων ἀδελφῶν καὶ τελευταῖα στό κελί τοῦ ἐνάρετου ἀδελφοῦ. Καὶ ἐκεῖ βρῆκε πράγματι τὸ βιβλίο καὶ τὸ ἔφερε στήν ἐκκλησία στὸν ἱερέα. Καὶ δάζει μετάνοια ὁ ἀδελφός ἐνώπιον ὅλου τοῦ λαοῦ στὸν ἀδελφὸ Ἰσιδώρο, τὸν πρεσβύτερο, λέγοντας: «Ὁμάρτον, δάλε μου ἐπιτίμιο». Καὶ τοῦ ἔδωσε ἐπιτίμιο νὰ μὴν κοινωνήσῃ ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδες. Καὶ κάθε φορὰ πού ἐρχόταν σὲ σύναξη στήν ἐκκλησία, ἔβαζε μετάνοια μπροστά σ' ὅλο τὸ πλῆθος λέγοντας: «Συγχωρήστε με, γιατί ἔχω ἁμαρτήσῃ».

Μετὰ βέβαια ἀπὸ τίς τρεῖς ἑβδομάδες ἔγινε δεκτός στὴ Θεία Κοινωνία. Καὶ ἀμέσως δαιμονίσθη ὁ γέροντας πού τὸν συκοφάντησε καὶ ἄρχισε νὰ ὁμολογεῖ λέγοντας: «Συκοφάντησα τὸν δοῦλο τοῦ Θεοῦ». Καὶ παρόλο πού εὐχήθηκε γι' αὐτόν ὅλο τὸ ἐκκλησιασμα, δὲν θεραπευόταν.

Τότε ὁ μέγας Ἰσιδώρος εἶπε στὸν ἐνάρετο ἀδελφὸ ἐνώπιον ὅλων: «Προσευχήσου γι' αὐτόν, γιατί σὺ ὁ ἴδιος συκοφαντήθηκες. Καὶ ἂν δὲν θεραπευθεῖ μέ τὴ δική σου προσευχή, δὲν θεραπεύεται καμία φορὰ». Μόλις προσευχήθηκε ὁ ἐνάρετος ἀδελφός, ἀμέσως θεραπεύθηκε ὁ γέροντας.

46. Γέγονέ τις Πατριάρχης κατὰ τὴν πόλιν Θεούπολιν λεγομένην, ὃς οὕτω γέγονεν ἐλεήμων καὶ φιλοσυμπαθὴς πρὸς τοὺς ἁμαρτάνοντας, εὖσπλαγχνός τε καὶ φιλάνθρωπος, ὅτι ποτὲ εἰς τῶν νοταρίων αὐτοῦ κλέψας αὐτῷ λάθρα χρυσίον καὶ φοβηθεὶς ἔφυγε καὶ ἀπῆλθεν εἰς Θηβαΐδα τῆς Αἰγύπτου.

Τούτῳ οὖν πλανωμένῳ περιτυχόντες οἱ τῆς Αἰγύπτου ἀγρίων θηρῶν ἀγριώτεροι καὶ ὠμότεροι δάρβαροι πρὸς τὰ ἔσχατα τῆς αὐτῶν ἄγουσι χώρας. Καὶ μαθὼν ὁ θειότατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀλέξανδρος ὠνεῖται μὲν αὐτὸν αἰχμάλωτον ὄντα ὀγδοήκοντα καὶ πέντε νομισμάτων. Ἐπανελθόντος δὲ οὕτως ἐχρήσατο εὖσπλαγχνῶς πρὸς αὐτόν, φιλανθρώπως τε καὶ ἀγαθῶς, ὥς εἰπεῖν τινα τῶν τῆς πόλεως οἰκητόρων τότε μηδὲν εἶναι τοῦ εἰς τὸν Πατριάρχην τῆς πόλεως ἐκείνης ἁμαρτάνειν ἐπωφελέστερον.

Τέλος τῆς περὶ ἀνεξικακίας πραγματείας.

16. Θεούπολις ὀνομάστηκε ἡ Μεγάλη Ἀντιόχεια τῆς Συρίας ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ.

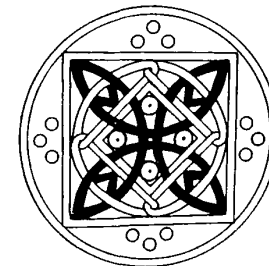
46. Ὑπῆρξε κάποιος Πατριάρχης στήν πόλη πού ὀνομαζόταν Θεούπολη¹⁶, ὁ ὁποῖος ἦταν πολύ ἐλεήμων, πολύ πονετικός στοὺς ἁμαρτάνοντες καὶ σπλαχνικός καὶ φιλάνθρωπος. Γιατί κάποτε ἓνας ἀπ' τοὺς γραμματεῖς του τοῦ ἔκλεψε χρυσάφι καὶ ἐπειδὴ φοβήθηκε, ἔφυγε καὶ πῆγε στὴ Θηβαΐδα τῆς Αἰγύπτου.

Αὐτόν λοιπόν πού περιπλανιόταν ἀπὸ δῶ καὶ ἀπὸ κεῖ, τὸν συνάντησαν οἱ δάρβαροι τῆς Αἰγύπτου, πού εἶναι πιὸ ἄγριοι καὶ πιὸ σκληροὶ κι ἀπ' αὐτά τὰ ἄγρια θηρία, καὶ τὸν ὀδήγησαν στὰ βάρη τῆς χώρας τους.

Καὶ μόλις τό ἔμαθε ὁ εὐσεβέστατος ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, ὁ ἀρχιεπίσκοπος δηλαδή Ἀλέξανδρος¹⁷, τὸν ἐξαγόρασε, καθὼς ἦταν αἰχμάλωτος, μὲ ὀγδονταπέντε χρυσὰ νομίσματα.

Κι ὅταν ἐπέστρεψε, τόσο σπλαχνικά καὶ φιλάνθρωπα καὶ καλά τοῦ φέρθηκε, ὥστε ἔφτασε νά πεῖ κάποιος ἀπ' τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως τότε ὅτι τίποτε δέν φέρνει μεγαλύτερη ὠφέλεια ἀπὸ τό νά κάνει κάποιος κακό στὸν Πατριάρχη τῆς πόλεως ἐκείνης.

Τέλος τοῦ κεφαλαίου περὶ ἀνεξικακίας.

17. Ἀλέξανδρος Α', ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας (413-420).

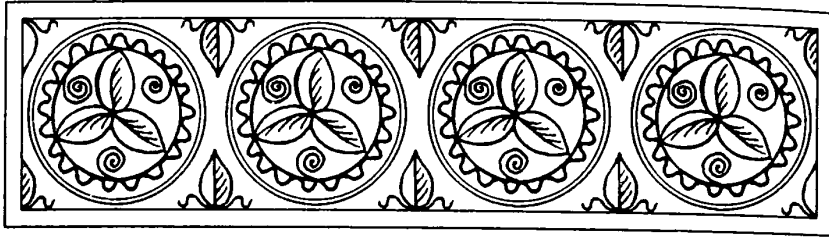
τὸν πατριάρχην τῆς πόλεως
ὡς δὲ ἐμὴς ἀμαρτανῶν· ὁ
ποφθλάττορ·
τέλοι τῆς περιάνεξι καὶ
δε πράγματι δε·

ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΙΖ'

Πλάτης·
ἐν τῷ ὁμοίῳ ἀνταρτίῳ·
ὅς οὐκ ἐτίθει τὸν νόμον·
ἀλλὰ ἡρώατο αὐτόν· ἔγερται
γαῖα· ὁ νόμος ἀλλοτρίος·
ἐν τῷ παλιν· ὅτι ἐκ τῶν παλιν
σίων ἀντιμίζωσις ὁ θάνατος·
δαίνονται· ἐρδύσονται τὸν αἶμα
δαλφόν· τὸν θῆκε δαίμονα·
δαίνονται· σκανδαλισμοὶ τῶν
ἀδελφῶν· ὅς οὐκ ἀμαρτανῶν·
ἐλθόν· ὅτι τὸ σῶμα γόρῳ τῶν.

Ἐλεγεν ὁ ἀδελφὸς Ἀγάθων· «Εἰ δυνα-
τόν μοι ἦν εὐρεῖν κελεφόν (=λεπρόν)
καὶ δοῦναι αὐτῷ τὸ ἐμὸν σῶμα
καὶ λαβεῖν τὸ αὐτοῦ, ἡδέως εἶχον·
αὕτη γὰρ ἐστὶν ἡ τελεία ἀγάπη».

(Απόφθ. 7)

Περὶ ἀγάπης

Ἰπεν ὁ ἀδβᾶς Ἀντώνιος· Ἐγὼ οὐκέτι φοβοῦμαι τὸν Θεόν, ἀλλὰ ἀγαπῶ αὐτόν· ἡ γὰρ ἀγάπη ἔξω θάλλει τὸν φόβον.

2. Εἶπε πάλιν ὅτι· Ἐκ τοῦ πλησίον ἐστὶν ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος· ἐὰν γὰρ κερδήσωμεν τὸν ἀδελφόν, τὸν Θεὸν κερδαίνομεν· ἐὰν δὲ σκανδαλίσωμεν τὸν ἀδελφόν, εἰς Χριστὸν ἁμαρτάνομεν.

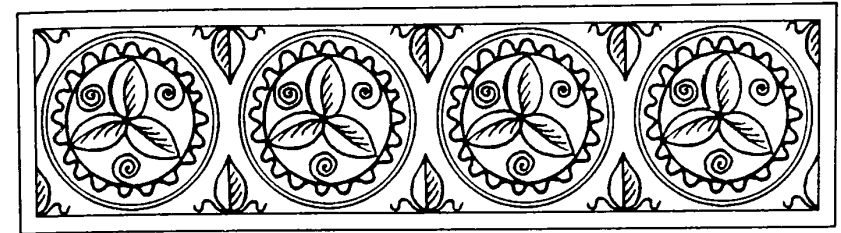
3. Ἔλεγον ὅτι τῶν Γερόντων ἠρώτησε τὸν Θεὸν ἰδεῖν τοὺς Πατέρας. Καὶ εἶδεν αὐτοὺς χωρὶς τοῦ ἀδβᾶ Ἀντωνίου. Λέγει οὖν τῷ δεικνύοντι αὐτῷ· Ποῦ ἐστὶν ὁ ἀδβᾶς Ἀντώνιος; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι εἰς τὸν τόπον ὅπου ὁ Θεός, ἐκεῖ ἐστὶν.

4. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Ἀγάθων ὅτι· Οὐδέποτε ἐκοιμήθην ἔχων κατὰ τινος οὐδὲ ἀφῆκά τινα κοιμηθῆναι ἔχοντα κατ' ἐμοῦ, κατὰ τὴν δύναμίν μου.

5. Ὁ αὐτὸς εἶπεν ὅτι· Οὐδέποτε ἔδωκα ἀγάπην, ἀλλὰ τὸ

1. Α' Ἰω. 4, 18.

2. Α' Ἰω. 3, 14.

Περὶ ἀγάπης

Ἰπε ὁ ἀδβᾶς Ἀντώνιος*: «Ἐγὼ δὲν φοβᾶμαι πιά τὸν Θεό, ἀλλὰ τὸν ἀγαπῶ· γιατί ἡ ἀγάπη διώχνει πέρα τὸν φόβο¹».

2. Εἶπε πάλι: «Ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος τῆς ψυχῆς ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν πλησίον². Ἄν κερδίσουμε τὸν ἀδελφό, τὸν Θεὸ κερδίζουμε· ἐνῶ ἂν σκανδαλίσουμε τὸν ἀδελφό, στὸν Χριστό ἁμαρτάνουμε».

3. Ἔλεγαν ὅτι κάποιος ἀπὸ τοὺς Γέροντες ζήτησε ἀπὸ τὸν Θεό νά δεῖ τοὺς Πατέρες στὸν οὐρανό. Πράγματι τοὺς εἶδε ἐκτός ἀπὸ τὸν ἀδβᾶ Ἀντώνιο. Ρωτᾷ τὸν ἄγγελο πού τοὺς παρουσίαζε: «Ποῦ εἶναι ὁ ἀδβᾶς Ἀντώνιος;» Καὶ ἐκεῖνος τοῦ ἀπαντᾷ: «Στὸν τόπο ὅπου βρίσκεται ὁ Θεός, ἐκεῖ εἶναι».

4. Ὁ ἀδβᾶς Ἀγάθων* εἶπε: «Ποτέ δὲν πλάγιασα νά κοιμηθῶ, ἔχοντας δυσареστηθεῖ μέ κάποιον, ἀλλὰ οὔτε καὶ ἄφησα –ὅσο μπορούσα– ἄλλον νά κοιμηθεῖ, ἔχοντας κάτι μέ μένα».

5. Ὁ ἴδιος εἶπε: «Ποτέ δὲν ἔδωσα ἀπλῶς ἐλεημοσύνη. Φρόντιζα οἱ δοσοληψίες μου νά εἶναι μέ ἀγάπη, γιατί σκε-

δοῦναι καὶ λαβεῖν ἀγάπη μοι ἦν, λογιζόμενος ὅτι τὸ κέρδος τοῦ ἀδελφοῦ μου ἔργον καρποφορίας μοί ἐστιν.

6. Ἐλεγεν ὁ ἀδβᾶς Ἰωσήφ ἀδελφῶν λαλούντων περὶ ἀγάπης ὅτι Ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν τί ἐστὶν ἀγάπη. Καὶ εἶπε περὶ τοῦ ἀδβᾶ Ἀγάθωνος ὅτι σμιλίον εἶχε, καὶ ἦλθε πρὸς αὐτὸν ἀδελφός καὶ ἐπήνεσεν αὐτό· καὶ οὐκ ἀφῆκεν αὐτὸν ἐξελθεῖν, εἰ μὴ ἔλαβε τὸ σμιλίον.

7. Ἐλεγεν ὁ ἀδβᾶς Ἀγάθων ὅτι· Εἰ δυνατόν μοι ἦν εὐρεῖν κελεφὸν καὶ δοῦναι αὐτῷ τὸ ἐμὸν σῶμα καὶ λαβεῖν τὸ αὐτοῦ, ἡδέως εἶχον· αὕτη γάρ ἐστιν ἡ τελεία ἀγάπη.

8. Ἐλεγον πάλιν περὶ αὐτοῦ ὅτι ἐλθὼν ποτε πωλῆσαι σκεύη ἐν τῇ πόλει εὗρεν ἄνθρωπον ξένον ἐν τῇ πλατείᾳ ἐρριμμένον ἄρρωστον, μὴ ἔχοντα τὸν ἐπιμελούμενον, καὶ ἔμεινε σὺν αὐτῷ ὁ Γέρων λαβὼν ἐνοικίου κελλίον. Καὶ ἐκ τοῦ ἐργοχείρου παρείχε τὸ ἐνοίκιον καὶ τὰ λοιπὰ εἰς τὴν τοῦ ἄρρώστου χρεῖαν ἀνήλπισκεν. Καὶ ἔμεινε τετράμηνον, ἕως οὗ ἰάθη ὁ ἄρρωστος. Καὶ οὕτως ὁ Γέρων ἀπῆλθεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ μετ' εἰρήνης.

9. Διηγῆσαντο περὶ τοῦ ἀδβᾶ Ἀγάθωνος ὅτι ἐσπούδαζε πᾶσαν ἐντολὴν ποιεῖν. Καὶ εἰ διέδαινε εἰς πορθημεῖον, αὐτὸς πρῶτος ἐκράτει τὴν κώπην. Καὶ ὅτε παρέβαλλεν αὐτῷ ἀδελφός, εὐθέως ἀπὸ τῆς εὐχῆς ἡ χεὶρ αὐτοῦ τὴν τράπεζαν ἐτίθει· ἦν γὰρ μεστός ἀγάπης Θεοῦ.

10. Εἰσῆλθέ ποτε ὁ ἀδβᾶς Ἀγάθων εἰς τὴν πόλιν πωλῆ-

φτόμουν ὅτι τὸ κέρδος τοῦ ἀδελφοῦ μου φέρνει σέ μένα καρπό».

6. Ἐνῷ κάποιοι ἀδελφοί συζητοῦσαν γενικά γιὰ τὴν ἀγάπη, ὁ ἀδβᾶς Ἰωσήφ εἶπε: «Ἐμεῖς δὲν ξέρουμε τί εἶναι ἀγάπη». Καὶ πρόσθεσε: «Ὁ ἀδβᾶς Ἀγάθων εἶχε ἓνα μικρὸ κλαδευτήρι. Μία φορά πού τὸν ἐπισκέφτηκε ἓνας ἀδελφός τὸ εἶδε καὶ τὸ ἐπαίνεσε. Ἐ, δὲν τὸν ἄφησε νὰ φύγει, παρὰ μόνον ἀφοῦ τὸ πῆρε μαζί του».

7. Ἐλεγε ὁ ἀδβᾶς Ἀγάθων: «Ἄν γινόταν νὰ δοῶ ἓναν λεπρό καὶ νὰ τοῦ δώσω τὸ δικό μου σῶμα καὶ νὰ πάρω τὸ δικό του, εὐχαρίστως θὰ τὸ ἔκαμνα. Γιατί αὕτη εἶναι ἡ τέλεια ἀγάπη».

8. Ἐλεγον πάλι γι' αὐτόν ὅτι πῆγε κάποτε στὴν πόλη, γιὰ νὰ πουλήσει τὸ ἐργόχειρό του. Στὴν πλατεία δοῦκε ριγμένο κάποιον ἄρρωστο, ξένο, πού δὲν εἶχε ἄνθρωπο νὰ τὸν φροντίζει. Ὁ Γέροντας τὸν πῆρε καὶ ἔμεινε μαζί του σὲ δωμάτιο πού νοίκιασε. Ἀπὸ τὸ ἐργόχειρό του πλήρωνε τὸ ἐνοίκιο καὶ τὰ ὑπόλοιπα τὰ ξόδευε γιὰ τίς ἀνάγκες τοῦ ἄρρώστου. Ἐκεῖ παρέμεινε τέσσερις μῆνες, ἕωςότου γιатρεύτηκε ὁ ἄρρωστος. Ἐτσι γύρισε ὁ Γέροντας μέ εἰρήνην στό κελί του.

9. Διηγῆθηκε κάποιος γιὰ τὸν ἀδβᾶ Ἀγάθωνα ὅτι μέ ζῆλο ἀγωνίζοταν νὰ τηρεῖ κάθε ἐντολή. Ἄν ἦταν νὰ πλεύσει ἀπὸ τὴν μιά ὄχθη στὴν ἄλλη, αὐτὸς πρῶτος κρατοῦσε τὸ κουπί. Ἐπίσης, ὅταν ἐρχόταν νὰ τὸν ἐπισκεφθεῖ κάποιος ἀδελφός, ἀμέσως μετὰ τὴν προσευχή ἔστρωνε τραπέζι. Καὶ ὅλα αὐτά, γιατί ἦταν γεμάτος ἀπὸ ἀγάπη Θεοῦ.

10. Κάποτε ὁ ἀδβᾶς Ἀγάθων ἦρθε στὴν πόλη, γιὰ νὰ

σαι σκεύη καὶ εὐρίσκει τινὰ λελωδημένον παρὰ τὴν ὁδόν. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ λελωδημένος· Ποῦ ὑπάγεις; Λέγει αὐτῷ ὁ ἀβδᾶς Ἀγάθων· Εἰς τὴν πόλιν πωλῆσαι σκεύη. Λέγει αὐτῷ· Ποίησον ἀγάπην καὶ ἄρὸν με ἐκεῖ. Καὶ βαστάσας αὐτὸν ἤνεγκεν εἰς τὴν πόλιν. Λέγει οὖν αὐτῷ· Ὅπου πωλεῖς τὰ σκεύη, ἐκεῖ με θές.

Ἐποίησε δὲ οὕτω. Καὶ ὅτε ἐπώλει σκεῦος, ἔλεγεν αὐτῷ ὁ λελωδημένος· Πόσον ἐπώλησας αὐτό; Καὶ ἔλεγε· Τόσον. Καὶ ἔλεγεν αὐτῷ· Ἀγόρασόν μοι πλακοῦντας. Καὶ ἠγόραζε. Καὶ πάλιν ἐπώλει ἄλλο σκεῦος, καὶ ἔλεγε· Καὶ τοῦτο πόσον ἐπώλησας; Καὶ ἔλεγε τόσον. Καὶ ἔλεγεν· Ἀγόρασόν μοι τόδε. Καὶ ἠγόραζε.

Μετὰ οὖν τὸ πωλῆσαι ὅλα τὰ σκεύη καὶ θέλιν ἀπελθεῖν, λέγει αὐτῷ ὁ λελωδημένος· Ὑπάγεις; Καὶ λέγει αὐτῷ· Ναί. Καὶ εἶπε· Ποίησον πάλιν ἀγάπην καὶ ἄρὸν με ὅπου με εὔρες. Καὶ βαστάσας αὐτὸν ἀπήνεγκεν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. Καὶ λέγει αὐτῷ· Εὐλογημένος εἶ, Ἀγάθων, ὑπὸ Κυρίου ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς.

Καὶ ἄρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ οὐδένα εἶδεν· ἦν γὰρ ἄγγελος Κυρίου ἐλθὼν δοκιμάσαι αὐτόν.

11. Ὁ ἀβδᾶς Ἀμμοὺν ὁ Νιτριώτης παρέβαλε τῷ ἀβδᾷ Ἀντωνίῳ καὶ λέγει αὐτῷ ὅτι· Ἐγὼ πλείονά σου κόπον ἔχω καὶ πῶς τὸ ὄνομά σου ἐμεγαλύνθη ἐν τοῖς ἀνθρώποις ὑπὲρ ἐμέ; Λέγει αὐτῷ ὁ ἀβδᾶς Ἀντώνιος· Ἐπειδὴ ἐγὼ ἀγαπῶ τὸν Θεὸν ὑπὲρ σέ.

12. Ἦν τις Γέρων εἰς τὰ Κελλία ὀνόματι Ἀπολλῶ καί, εἰ

3. Πού μόναζε στή Νιτρία. Βλ. Μ. Γερ. τ. Α', σελ. 24.

πουλήσει διάφορα ἀντικείμενα. Πλαί στὸν δρόμο βρίσκει ἓναν λεπρό. Τὸν ρωτᾷ ὁ λεπρός· «Ποῦ πηγαίνεις;» Ὁ ἀβδᾶς ἀπαντᾷ· «Στὴν πόλιν νὰ πουλήσω πράγματα». Τοῦ λέει ὁ λεπρός· «Δεῖξε ἀγάπη καὶ πηγαινέ με ἐκεῖ». Τὸν σήκωσε καὶ τὸν ἔφερε στὴν πόλιν. Τοῦ λέει πάλι ὁ λεπρός· «Ὅπου πουλᾷς αὐτὰ πού ἔφερεις, ἐκεῖ βάλε με».

Ὁ ἀβδᾶς ἔκανε ὅπως τοῦ ζητήσε. Στὴν συνέχεια, ὅταν πουλοῦσε κάτι, τὸν ρωτοῦσε· «Καὶ αὐτό πόσο τό πουλήσες;» Τοῦ ἀπαντοῦσε· «Τόσο». Τοῦ ἔλεγε τότε· «Ἀγόρασέ μου λιχουδιές», καὶ ὁ ἀβδᾶς τοῦ ἀγόραζε. Πάλι, ὅταν πουλοῦσε ἄλλο, τὸν ρωτοῦσε· «Καὶ αὐτό πόσο τό πουλήσες;» Τοῦ ἀπαντοῦσε· «Τόσο». Τοῦ ἔλεγε· «Ἀγόρασέ μου τό τάδε», καὶ τοῦ τό ἀγόραζε.

Ὅταν ὁ ἀβδᾶς πούλησε ὅλα ὅσα εἶχε γιὰ πούλημα καὶ ἐπρόκειτο νὰ φύγει, τὸν ρωτᾷ ὁ λεπρός· «Φεύγεις;» «Ναί» τοῦ ἀπαντᾷ. «Δεῖξε πάλι ἀγάπη – τοῦ λέει ὁ λεπρός – καὶ πηγαινέ με, ὅπου μέ βρῆκες». Τὸν σήκωσε λοιπὸν καὶ τὸν ἔφερε στὸν τόπο του. Καὶ ὁ λεπρός τοῦ λέει· «Ἀγάθων, εἰσαι εὐλογημένος ἀπὸ τὸν Κύριο στὸν οὐρανὸ καὶ στὴ γῆ».

Σήκωσε ὁ Γέροντας τὰ μάτια του καὶ δέν εἶδε κανέναν. Ὁ λεπρός ἦταν ἄγγελος Κυρίου πού εἶχε ἔλθει νὰ τὸν δοκιμάσει.

11. Ἐπισκέφθηκε κάποτε τὸν ἀβδᾶ Ἀντώνιο ὁ ἀβδᾶς Ἀμμοὺν, ὁ Νιτριώτης³, καὶ τοῦ λέει· «Ἐγὼ ἔχω κοπιάσει πῶς πολὺ ἀπὸ σένα, καὶ πῶς ἔγινε καὶ οἱ ἀνθρώποι δόξασαν περισσότερο τὸ δικό σου ὄνομα ἀπὸ τὸ δικό μου;» Τοῦ λέει ὁ ἀβδᾶς Ἀντώνιος· «Ἐπειδὴ ἐγὼ ἀγαπῶ τὸν Θεὸ παραπάνω ἀπὸ ὅ,τι ἐσύ».

12. Στὰ Κελλία ζοῦσε κάποιος Γέροντας, πού τὸν ἔλεγε Ἀπολλῶ. Αὐτός, ἂν ἐρχόταν κάποιος ἀδελφός νὰ τὸν

ἤρχετο τις αἰτούμενος αὐτὸν εἰς οἶονδῆποτε ἔργον, μετὰ χαρᾶς ἀπῆει λέγων· Μετὰ τοῦ Χριστοῦ ἔχω σήμερον ἐργάσασθαι ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ μισθὸς αὐτῆς.

13. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Ἡσαΐας· Ἡ ἀγάπη ἀδολεσχία ἐστὶ πρὸς τὸν Θεὸν μετὰ ἀδιαλείπτου εὐχαριστίας, τῇ δὲ εὐχαριστίᾳ χαίρει ὁ Θεός. Σημεῖον δὲ ἐστὶ τῆς ἀναπαύσεως.

14. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Θεόδωρος ὁ τοῦ Ἐνάτου ὅτι· Ὅτε ἤμην νεώτερος, εἰς τὴν ἔρημον ἔμενον. Ἀπῆλθον οὖν εἰς τὸ ἀρτοκοπεῖον ποιῆσαι δύο σιτίας καὶ εὖρον ἐκεῖ ἀδελφὸν θέλοντα ποιῆσαι ἄρτον, καὶ οὐκ εἶχε τινα δοῦναι αὐτῷ χεῖρα. Ἐγὼ δὲ ἀφῆκα τὰ ἐμὰ καὶ ἔδωκα αὐτῷ χεῖρα. Ὡς δὲ ἐσχόλασα, ἦλθεν ἄλλος ἀδελφός, καὶ πάλιν ἔδωκα καὶ αὐτῷ χεῖρα καὶ ἐποίησα τὰ ψωμιά. Καὶ πάλιν τρίτος ἦλθε καὶ ἐποίησα ὁμοίως. Καὶ οὕτως ἕκαστον τῶν ἐρχομένων ἐποίουν. Καὶ ἐποίησα ἕξ σιτίας. Ὑστερον δὲ ἐποίησα τὰς δύο σιτίας τὰς ἐμὰς ἀποσχόντων τῶν ἐρχομένων.

15. Ἀναβαίνοντός ποτε τοῦ ἀδβᾶ Ἰωάννου τοῦ Κολοβοῦ ἀπὸ Σκήτεως μετ' ἄλλων ἀδελφῶν ἐπλανήθη ὁ ὁδηγῶν αὐτούς· ἦν γὰρ νύξ. Καὶ λέγουσιν οἱ ἀδελφοὶ τῷ ἀδβᾶ Ἰωάννη· Τί ποιήσωμεν, πάτερ, ὅτι ἐπλανήθη ὁ ἀδελφός τὴν ὁδόν; Μήποτε ἀποθάνωμεν πλανώμενοι; Λέγει αὐτοῖς ὁ Γέρον· Ἐὰν εἴπωμεν αὐτῷ, λυπεῖται καὶ αἰσχύνεται· ἀλλ' ἰδὸν ποιῶ ἑμμαντὸν ἀσθενοῦντα καὶ λέγω οὐ δύναμαι ὁδεῦσαι, ἀλλὰ μένω ὧδε ἕως πρωῒ. Καὶ ἐποίησεν οὕτως. Οἱ δὲ λοιποὶ εἶπον·

ζητήσῃ γιὰ ὁποιαδήποτε ἐργασία, πῆγαινε μέ χαρά λέγοντας· «Σήμερα μαζί μέ τόν Χριστό ἔχω νά ἐργασθῶ γιὰ τήν ψυχή μου· γιατί αὐτό εἶναι ὁ μισθός της».

13. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Ἡσαΐας· «Ἡ ἀγάπη εἶναι ἀδολεσχία⁴ πρὸς τόν Θεό πού συνοδεύεται ἀπό συνεχή εὐχαριστία. Μέ αὐτήν τήν εὐχαριστία χαίρεται ὁ Θεός. Ὅλο αὐτό εἶναι ἔνδειξη ὅτι ἡ ψυχή ἔχει ἀνάπαυση».

14. Ὁ ἀδβᾶς Θεόδωρος τοῦ Ἐνάτου⁵ εἶπε· «Ὅταν ἤμουν νέος, ἔμενα στήν ἐρημο. Μιά μέρα πῆγα στό ἀρτοποιεῖο νά κάνω δύο ψωμιά. Ἐκεῖ βρῆκα ἕναν ἀδελφό πού ἤθελε νά κάνει ψωμί, ἀλλά δέν εἶχε κάποιον νά τοῦ δώσει ἕνα χέρι βοήθειας. Ἀφῆσα τότε τά δικά μου καὶ τόν βοήθησα. Μόλις εὐκαίρησα ἀπ' αὐτόν ἦρθε ἄλλος. Τόν βοήθησα καὶ ἐκεῖνον καὶ ἔγιναν τά ψωμιά του. Ἦλθε καὶ τρίτος ἀδελφός· ἔκανα τό ἴδιο. Ἔτσι ἔκαμνα μέ κάθε ἕναν πού ἐρχόταν. Καὶ ἔκανα ἕξι ψωμιά. Ὑστερα, ὅταν σταμάτησαν νά ἐρχονται ἄλλοι, ἔφτιαξα τά δύο δικά μου ψωμιά».

15. Κάποτε ὁ ἀδβᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός* ἀνέβαινε ἀπό τή Σκήτη μαζί μέ ἄλλους ἀδελφούς. Ἦταν νύχτα, καὶ ὁ ὁδηγός τους ἔχασε τόν δρόμο. Οἱ ἀδελφοί τό κατάλαβαν καὶ λένε στόν ἀδβᾶ· «Τί νά κάνουμε, πάτερ; Ὁ ἀδελφός ἔχασε τόν δρόμο, καὶ περιπλανώμενοι θά κινδυνεύσουμε νά πεθάνουμε». Ὁ Γέροντας τοὺς λέει· «Ἄν τοῦ ποῦμε, θά πικραθεῖ καὶ θά ντροπιασθεῖ. Θά κάνω λοιπόν ὅτι ἀρρώστησα. Θά πῶ ὅτι δέν μπορῶ νά περπατήσω· ὅτι θά μείνω ἐδῶ ὡς τό πρωῒ». Ἔτσι καὶ ἔκανε. Ἀλλά καὶ οἱ ὑπόλοιποι εἶπαν·

4. Ἀδολεσχία· Βλ. Μ. Γερ. τ. Α', σελ. 94, ὑπόσημ. 82.

5. Ἐνατον· Βλ. Μ. Γερ. τ. Γ', σελ. 75, ὑπόσημ. 38.

Οὐδὲ ἡμεῖς ὑπάγομεν, ἀλλὰ καθήμεθα μετὰ σοῦ. Καὶ ἐκάθησαν ἕως πρωὶ καὶ τὸν ἀδελφὸν οὐκ ἐσκανδάλισαν.

16. Ἐλεγεν ὁ ἀδβᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός· Οὐ δυνατόν οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον ἄνωθεν ἐπὶ τὰ κάτω, ἀλλ' ἐκ τοῦ θεμελίου ἐπὶ τὰ ἄνω. Λέγουσιν αὐτῷ· Τί ἐστὶν ὁ λόγος οὗτος; Λέγει αὐτοῖς· Ὁ θεμέλιος ὁ πλησίον ἐστίν, ἵνα αὐτὸν κερδάνῃς, καὶ ὠφελῇ πρῶτος· εἰς αὐτὸν γὰρ κρέμανται πᾶσαι αἱ ἐντολαὶ τοῦ Χριστοῦ.

17. Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀδβᾶ Ἰωάννου ὅτι τινὸς νεωτέρας ἐτελεύτησαν οἱ γονεῖς καὶ ὑπελείφθη ὀρφανή, ὄνομα δὲ αὐτῇ Ταῖσία. Ἐλογίσατο οὖν ποιῆσαι τὸν οἶκον ἑαυτῆς ξενοδοχεῖον εἰς λόγον τῶν Πατέρων τῆς Σκήτεως. Ἐμεινεν οὖν οὕτω ξενοδοχοῦσα ἐπὶ χρόνον ἱκανὸν καὶ θεραπέουσα τοὺς Πατέρας.

Μετὰ δὲ χρόνον, ὡς ἀνηλώθη τὰ πράγματα, ἀρχὴν ἐποίησεν ὑστερεῖσθαι. Ἐκολλήθησαν οὖν ἐν αὐτῇ δύστροφοι ἄνθρωποι καὶ μετέστησαν αὐτὴν τοῦ κατὰ Θεὸν σκοποῦ. Καὶ λοιπὸν ἤρξατο διάγειν κακῶς, ὥστε φθάσαι αὐτὴν εἰς τὸ πορνεύειν.

Ἦκουσαν δὲ οἱ Πατέρες καὶ πάνυ ἐλυπήθησαν καὶ προσκαλεσάμενοι τὸν ἀδβᾶ Ἰωάννην τὸν Κολοβὸν λέγουσιν αὐτῷ ὅτι Ἦκούσαμεν περὶ τῆς ἀδελφῆς ἐκείνης ὅτι διάγει κακῶς. Καὶ αὕτη μὲν, ὅτε ἠδύνατο, τὴν ἀγάπην αὐτῆς εἰς ἡμᾶς ἐνεδείξατο. Καὶ νῦν ἡμεῖς ἐπιδειξώμεθα εἰς αὐτὴν ἀγά-

6. «Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ... ἡ ἀγάπη πάντα στέγει» λέει ὁ ἀπόστολος Παῦλος (Α' Κορ. 13, 7) καὶ συνοδευομένη μετὰ τὴν σύνεση ἐπινοεῖ τὸν πιό φιλόανθρωπο τρόπο διόρθωσης τοῦ σφάλματος.

«Οὔτε κι ἐμεῖς θὰ προχωρήσουμε· θὰ μείνουμε μαζί σου». Καὶ κάθησαν ὡς τὸ πρωὶ κι ἔτσι δὲν ἔβαλαν σὲ πειρασμὸ τὸν ἀδελφό⁶.

16. Ἐλεγε ὁ ἀδβᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός· «Δὲν γίνεται νὰ χτίσει κανεὶς τὸ σπίτι, ἀρχίζοντας ἀπὸ πάνω καὶ προχωρώντας πρὸς τὰ κάτω. Ἀπὸ τὰ θεμέλια θὰ ἀρχίσει καὶ θὰ προχωρήσει πρὸς τὰ πάνω». Τὸν ρωτοῦν· «Τί σημαίνουν αὐτὰ τὰ λόγια;». «Τὸ θεμέλιο, ἀπαντᾷ, εἶναι ὁ πλησίον, προκειμένου νὰ τὸν σώσεις· καὶ πρῶτος ἐσύ ὠφελεῖσαι, γιατί ἀπ' αὐτὸν κρέμονται ὅλες οἱ ἐντολές τοῦ Χριστοῦ»⁷.

17. Γιά τὸν ἀδβᾶ Ἰωάννη διηγοῦνταν τὰ ἐξῆς· Μιᾶς νέας πέθαναν οἱ γονεῖς καὶ ἔμεινε ὀρφανή. Τὸ ὄνομά της ἦταν Ταῖσία⁸. Σκέφτηκε λοιπὸν ἡ κόρη αὐτὴ νὰ κάνει τὸ σπίτι της ξενοδοχεῖο, γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τῶν Πατέρων ἀπὸ τὴ Σκήτη, καὶ ἔμεινε σὰν ξενοδόχος ἀρκετὸ καιρὸ, ἐξυπηρετώντας τοὺς Πατέρες.

Μετὰ ἀπὸ καιρὸ ξοδεύτηκαν αὐτὰ πού εἶχε καὶ ἀρχισε νὰ στερεῖται. Ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴν πλησίασαν κάποιοι διεφθαρμένοι ἄνθρωποι καὶ τὴν ἀπομάκρυναν ἀπὸ τὸν καλὸ σκοπὸ της. Ἐτσι, ἀρχισε νὰ ζεῖ κακὴ ζωὴ. Ἐφθασε μέχρι τὴν πορνεία.

Οἱ Πατέρες τὸ πληροφορήθηκαν καὶ πάρα πολὺ λυπήθηκαν. Κάλεσαν τὸν ἀδβᾶ Ἰωάννη τὸν Κολοβὸ καὶ τοῦ λένε· «Μάθαμε γιὰ κείνη τὴν ἀδελφὴ ὅτι ζεῖ ὄχι καλὴ ζωὴ. Αὕτη βέβαια, ὅταν μποροῦσε, μᾶς ἔδειξε τὴν ἀγάπη της. Τώρα κι ἐμεῖς ἄς τῆς δείξουμε ἀγάπη καὶ ἄς τὴν βοηθή-

7. Ματθ. 22, 40.

8. Στὸν κώδ. 108 γράφει Παῖσία, ἐνῶ στὸν 127 Ταῖσία. Στὰ ἐκκλησιαστικά βιβλία φέρεται ὡς Ταῖσία καὶ ἡ μνήμη της ἐορτάζεται στίς 8 Ὀκτωβρίου.

πην καὶ βοηθήσωμεν αὐτῇ. Σκύλθητι οὖν πρὸς αὐτὴν καὶ κατὰ τὴν σοφίαν, ἣν ἔδωκέ σοι ὁ Θεός, οἰκονόμησον τὰ κατ' αὐτήν.

Ἦλθεν οὖν ὁ ἀδβᾶς Ἰωάννης πρὸς αὐτὴν καὶ λέγει τῇ γραῖδι τῇ θυρωρῶ· Μήνυσόν με πρὸς τὴν κυρίαν σου. Ἡ δὲ ἐπεμέμψατο αὐτῷ λέγουσα· Ὑμεῖς ἐξ ἀρχῆς κατεφάγετε τὰ ἑαυτῆς, καὶ ἤδη πτωχή ἐστι. Λέγει αὐτῇ ὁ ἀδβᾶς Ἰωάννης· Εἶπε αὐτῇ, πάνυ γὰρ ἔχω αὐτὴν ὠφελῆσαι. Οἱ δὲ παῖδες αὐτῆς ὑπομειδιῶντες λέγουσιν αὐτῷ· Τί γὰρ ἔχεις δοῦναι αὐτῇ, ὅτι θέλεις αὐτῇ συντυχεῖν; Ὁ δὲ ἀπεκρίθη λέγων· Πόθεν γὰρ οἴδατε τι μέλλω αὐτῇ παρασχεῖν;

Ἀνελθοῦσα οὖν ἡ γραῦς εἶπεν αὐτῇ περὶ αὐτοῦ. Καὶ λέγει αὐτῇ ἡ νεωτέρα· Οὗτοι οἱ μοναχοὶ αἰεὶ διακινουῦνται παρὰ τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν καὶ εὐρίσκουσι μαργαρίτας. Κοσμήσασα οὖν ἑαυτὴν λέγει· Θέλησον ἀνενέγκαι αὐτὸν πρὸς με. Ὡς οὖν ἀνῆλθε, προλαβοῦσα ἐκαθέσθη εἰς τὴν κλίνην. Καὶ ἐλθὼν ὁ ἀδβᾶς Ἰωάννης ἐκαθέσθη ἐγγὺς αὐτῆς. Προσχὼν δὲ εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆς λέγει αὐτῇ· Τί κατέγνωσ τοῦ Ἰησοῦ ὅτι εἰς τοῦτο ἦλθες; Ἀκούσασα δὲ ἀπεπάγη ὅλη. Καὶ κλίνας κάτω τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ὁ ἀδβᾶς Ἰωάννης ἤρξατο κλαίειν σφοδρῶς. Λέγει αὐτῷ ἐκείνη· Ἀδβᾶ, τί κλαίεις; Ὡς δὲ ἀνένευσε, πάλιν ἐκλινεν ἑαυτὸν κλαίων καὶ λέγει αὐτῇ· Βλέπω ὅτι ὁ Σατανᾶς παίζει εἰς τὴν ὄψιν σου, καὶ οὐ μὴ κλαύσω;

Ἀκούσασα δὲ λέγει αὐτῷ· Ἐνι μετάνοια, ἀδβᾶ; Λέγει· Ναί. Λέγει αὐτῷ· Λάβε με, ὅπου θέλεις. Λέγει αὐτῇ· Ἀγωμεν. Καὶ ἀνέστη ἀκολουθῆσαι αὐτῷ. Προσέσχε δὲ ὁ ἀδβᾶς Ἰωάννης ὅτι οὐδὲν διετάξατο ἢ ἐλάλησε περὶ τοῦ οἴκου αὐτῆς, καὶ ἐθαύμασεν.

Ὡς οὖν ἔφθασαν εἰς τὴν ἔρημον, βράδιον ἐγένετο. Καὶ ποιήσας ἐκ τῆς ἄμμου μικρὸν προσκεφάλαιον αὐτῇ, ποιήσας δὲ καὶ ἑαυτῷ ἀπὸ μικροῦ διαστήματος, καὶ σφραγισά-

σουμε. Μπὲς ἐσύ στὸν κόπο νὰ τὴν συναντήσεις καὶ μὲ τὴ σοφία ποῦ σοῦ χάρισε ὁ Θεός τακτοποίησε ὅ,τι ἔχει σχέση μὲ κείνην».

Πῆγε λοιπὸν ὁ ἀδβᾶς. Λέει στὴ γριὰ τῇ θυρωρῶ· «Κάνε γνωστὸ στὴν κυρία σου ὅτι ἦρθα». Αὐτὴ ὅμως τὸν ἀπόδιωξε λέγοντας· «Ἐσεῖς ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς φάγατε ὅ,τι εἶχε, καὶ τώρα πιά εἶναι φτωχή». Τῆς λέει ὁ ἀδβᾶς Ἰωάννης· «Μίλησέ της γιὰ μένα· μπορῶ νὰ τῆς φανῶ πολὺ χρήσιμος». Οἱ ὑπηρέτες της χαμογελώντας εἰρωνικά τοῦ λένε· «Τί μπορεῖς τάχα νὰ τῆς δώσεις καὶ θέλεις νὰ τὴν ἀνταμώσεις;» «Ποῦ ξέρετε ἐσεῖς –ἀποκρίθηκε– τί πρόκειται νὰ τῆς δώσω;»

Ἀνέβηκε λοιπὸν ἡ θυρωρὸς καὶ τῆς εἶπε γιὰ τὸν ἀδβᾶ. Λέει ἡ νέα· «Αὐτοὶ οἱ μοναχοὶ πάντοτε περνοῦν ἀπὸ τὰ παράλια τῆς Ἐρυθρᾶς θάλασσας καὶ βρίσκουν μαργαριτάρια». Ἐπειτα στολίστηκε καὶ τῆς λέει· «Νὰ μοῦ τὸν φέρεις, παρακαλῶ, ἐπάνω». Μόλις ἀνέβηκε ὁ ἀδβᾶς, ἐκείνη πρόλαβε καὶ κάθισε στὴν κλίνη. Ὁ ἀδβᾶς ἦρθε καὶ κάθισε κοντά της καὶ κοιτάζοντάς τὴν μὲ προσοχὴ στό πρόσωπο, λέει· «Γιατί ἀπέρριψες τὸν Ἰησοῦ, ὥστε νὰ φτάσεις ὡς αὐτό τό σημεῖο;» Στὰ λόγια αὐτὰ πάγωσε ὁλόκληρη. Ἐσκυψε τό κεφάλι κάτω ὁ ἀδβᾶς καὶ ἄρχισε νὰ κλαίει δυνατά. «Ἀδβᾶ, τοῦ λέει ἐκείνη, γιατί κλαῖς;» Σήκωσε γιὰ λίγο τό κεφάλι του, ἀλλ' ἔσκυψε πάλι καὶ κλαίγοντας τῆς λέει· «Βλέπω τὸν σατανᾶ νὰ παίζει στὴν ὄψη σου καὶ δέν θά κλάψω;»

Τότε τοῦ λέει· «Ὑπάρχει μετάνοια, ἀδβᾶ;» «Ναί», ἀπαντᾷ. «Πάρε με, τοῦ λέει, καὶ πηγαινέ με ὅπου θέλεις». «Πᾶμε», τῆς ἀποκρίνεται. Σηκώθηκε καὶ τὸν ἀκολούθησε. Δέν ἄφησε καμία ἐντολὴ οὔτε ὅρισε τίποτε γιὰ τό σπίτι της. Τὰ πρόσεξε αὐτὰ ὁ ἀδβᾶς καὶ θαύμασε.

Ἐφθασαν στὴν ἔρημο. Εἶχε βραδιάσει. Ὁ ἀδβᾶς ἔκανε ἀπὸ τὴν ἄμμο ἓνα μικρὸ προσκεφάλι γι' αὐτὴν καὶ σέ μικρὴ ἀπόσταση ἓνα γιὰ τὸν ἑαυτό του. Τό δικό της τῆς τό

μενος λέγει αὐτῇ· Καθεύδῃσον ἐνταῦθα. Πληρώσας δὲ τὰς εὐχὰς αὐτοῦ ἀνεκλίθη καὶ αὐτός. Περὶ δὲ τὸ μεσονύκτιον δι-
υπνισθεὶς βλέπει ὁδὸν τινα φωτεινὴν ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ ἕως
αὐτῆς ἐστηριγμένην. Καὶ εἶδεν τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀνα-
φέροντας τὴν ψυχὴν αὐτῆς. Ἀναστὰς οὖν καὶ ἀπελθὼν ἐνυ-
ξεν αὐτὴν τῷ ποδί. Ὡς δὲ εἶδεν ὅτι ἀπέθανεν, ἔρριπεν ἑαυτὸν
ἐπὶ πρόσωπον δεόμενος τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἤκουσεν ὅτι ἡ μία
ᾠρα τῆς μετανοίας αὐτῆς προσεδέχθη ὑπὲρ μετάνοιαν πολ-
λῶν χρονιζόντων καὶ μὴ ἐνδεικνυμένων τὸ θερμὸν τῆς τοι-
αύτης μετανοίας.

18. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Ἰωάννης ὅτι ὁ πατὴρ ἡμῶν ὁ ἀδβᾶς
Ἀντώνιος εἶπεν· οὐδέποτε τὸ ἑαυτοῦ συμφέρον προέκρινε
τῆς τοῦ ἀδελφοῦ μου ὠφελείας.

19. Παρέβαλεν ὁ ἀδβᾶς Ἰλαρίων ἀπὸ Παλαιστίνης εἰς
τὸ ὄρος πρὸς τὸν ἀδβᾶν Ἀντώνιον. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀδβᾶς
Ἀντώνιος· Καλῶς ἦλθες ὁ ἐωσφόρος ὁ πρῶτὸ ἀνατέλλων. Καὶ
εἶπεν αὐτῷ ὁ ἀδβᾶς Ἰλαρίων· Εἰρήνη σοι, ὁ στῦλος τοῦ πυ-
ρός, ὁ τὴν οἰκουμένην φωτίζειν.

20. Ἦλθέ τις τῶν Γερόντων πρὸς τὸν ἀδβᾶν Λῶτ εἰς τὸ
μικρὸν ἔλος τοῦ Ἀρσενοῖτου καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸν διὰ κελ-
λίον, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ. Ἦν δὲ ὁ Γέρων ἀσθενής, καὶ ἀνέπαν-
σεν αὐτὸν ὁ ἀδβᾶς Λῶτ. Καὶ εἰ ἤρχοντό τινες παραβαλεῖν
τῷ ἀδβᾶ Λῶτ, ἐποίει αὐτοὺς παραβαλεῖν καὶ τῷ Γέροντι τῷ
ἀσθενεῖ. Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς λαλεῖν λόγους τοῦ Ὠριγένους.
Καὶ ἐθλίβετο ὁ ἀδβᾶς Λῶτ λέγων μὴ καὶ νομίσωσιν οἱ Πα-

σφράγισε μέ τὸ σχῆμα τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς λέει· «Κοιμή-
σου ἐδῶ». Καὶ ὁ ἴδιος, ἀφοῦ τελείωσε τίς προσευχῆς του,
ξάπλωσε. Τὰ μεσάνυχτα ξύπνησε. Βλέπει ἕναν δρόμο φω-
τεινὸ, πού ξεκινοῦσε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ καὶ τερμάτιζε πάνω
στὴ γυναῖκα· καὶ εἶδε τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ νὰ ἀνεβά-
ζουν ψηλά τὴν ψυχὴ της. Σηκώθηκε. Τὴν πλησίασε καὶ τὴν
ἔσπρωξε ἀπαλά μέ τὸ πόδι. Ἀντιλήφθηκε ὅτι εἶχε πεθάνει.
Συγκινημένος ἔπεσε μέ τὸ πρόσωπο στὴ γῆ καὶ δέονταν
στόν Θεό.

Μιά φωνὴ ἀκούστηκε πού ἔλεγε· «Ἡ μετάνοια τῆς
μῆς ὥρας αὐτῆς τῆς γυναίκας ἐγίνε περισσότερο δεκτὴ ἀπὸ
τὴ μετάνοια πολλῶν πού χρόνια μετανοοῦν, χωρὶς ὅμως ἡ
μετάνοιά τους νὰ ἔχει μιά τέτοια θερμότητα».

18. Ὁ ἀδβᾶς Ἰωάννης εἶπε· «Ὁ πατέρας μας, ὁ ἀδβᾶς
Ἀντώνιος, εἶπε· ποτέ δὲν ἔβαλε τὸ δικό μου συμφέρον πῶ
πάνω ἀπὸ τὴν ὠφέλεια τοῦ ἀδελφοῦ μου».

19. Κάποτε ὁ ἀδβᾶς Ἰλαρίων πῆγε ἀπὸ τὴν Παλαιστί-
νη στο ὄρος νὰ συναντήσῃ τὸν ἀδβᾶ Ἀντώνιο. Ὅταν ἔφθα-
σε, τοῦ λέει ὁ ἀδβᾶς Ἀντώνιος· «Καλωσόρισες, ὁ αὐγερινὸς
πού ἀνατέλλει τὸ πρῶτ».

Καὶ ἐκεῖνος τοῦ εἶπε· «Εἰρήνη σέ
σένα, τὸν στῦλο τοῦ φωτός πού φωτίζει τὴν οἰκουμένην».

20. Ἦρθε κάποιος ἀπὸ τοὺς Γέροντες στόν ἀδβᾶ Λῶτ,
πού ἔμενε στό μικρὸ ἔλος τοῦ Ἀρσενοῖτου. Τὸν παρακάλεσε
νὰ τοῦ δώσει ἕνα κελί, καὶ τοῦ ἔδωσε. Ὁ Γέροντας αὐτός
ἦταν ἄρρωστος καὶ τὸν τακτοποίησε ὁ ἀδβᾶς Λῶτ. Μάλι-
στα ἂν ἔρχονταν κάποιοι νὰ συναντήσουν τὸν ἀδβᾶ, τοὺς
ἔκανε πρόταση νὰ ἐπισκεφθοῦν καὶ τὸν ἄρρωστο αὐτὸν
Γέροντα. Αὐτός ὅμως ἄρχισε νὰ τοὺς λέει διδασκαλίες τοῦ
Ὠριγένη. Ὁ ἀδβᾶς Λῶτ θλιβόταν, γιατί φοβόταν μήπως

τέρες ὅτι καὶ ἡμεῖς οὕτως ἐσμέν. Καὶ ἐκβαλεῖν αὐτὸν ἐκ τοῦ τόπου ἐφοβεῖτο διὰ τὴν ἐντολήν.

Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀβδᾶς Λὼτ ἦλθε πρὸς τὸν ἀβδᾶν Ἀρσένιον καὶ διηγήσατο αὐτῷ περὶ τοῦ Γέροντος. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀβδᾶς Ἀρσένιος· Μὴ διώξης αὐτόν, ἀλλ' εἰπὲ αὐτῷ· ἰδοὺ, ἐκ τῶν τοῦ Θεοῦ φάγε, πῖε, ὡς θέλεις, μόνον τὸν λόγον τοῦτον μὴ λαλήσης. Καὶ ἐὰν θέλῃ, διορθοῦνται· εἰ δὲ μὴ θέλει διορθώσασθαι, ἀφ' ἑαυτοῦ μέλλει παρακαλεῖν τοῦ ἀναχωρῆσαι ἐκ τοῦ τόπου, καὶ οὐκ ἀπὸ σοῦ γίνεται ἡ ἀφορμή.

Ἀπελθὼν οὖν ὁ ἀβδᾶς Λὼτ ἐποίησεν οὕτω. Καὶ ὁ Γέροντας ὡς ἤκουσε ταῦτα, οὐκ ἤθελε διορθώσασθαι, ἀλλ' ἔβαλε παρακαλεῖν λέγων· Διὰ τὸν Κύριον πέμψατέ με ἐντεῦθεν, ὅτι οὐ δύναμαι βαστάζειν τὴν ἔρημον. Καὶ ἀναστὰς ἐξῆλθε προπεμπόμενος μετὰ ἀγάπης.

21. Ἐλεγεν ὁ ἀβδᾶς Πέτρος περὶ τοῦ ἀβδᾶ Μακαρίου ὅτι παραγενόμενός ποτε πρὸς τινὰ ἀναχωρητὴν καὶ εὐρὼν αὐτὸν κακούμενον ἐπυνθάνετο τί ἔλοιτο τραφῆναι οὐδενὸς ὄντος ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ. Καὶ φήσαντος πάστιλον, εἰς τὴν Ἀλεξανδρέων πόλιν οὐκ ᾔκνησεν ὁ ἀνδρεῖος παραγενέσθαι καὶ δοῦναι τῷ κάμνοντι καὶ τὸ θαυμαστόν, μηδενὶ κατάδηλον γενόμενον.

22. Γέροντας τις ἦν ἐν Αἰγύπτῳ πρὸ τοῦ ἐλθεῖν τοὺς περὶ τὸν ἀβδᾶ Ποιμένα. Καὶ εἶχε γνῶσιν καὶ πολλὴν τιμὴν. Ὡς οὖν ἀνέβησαν οἱ περὶ τὸν ἀβδᾶ Ποιμένα ἀπὸ τῆς Σκήτεως, ἀφῆκαν αὐτὸν οἱ ἄνθρωποι καὶ ἤρχοντο πρὸς τὸν ἀβδᾶ Ποιμένα, καὶ ἐθλίβετο. Καὶ λέγει τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ· Τί

καὶ περάσει ἀπὸ τὸν λογισμό τῶν Πατέρων ὅτι καὶ ἐμεῖς τέτοιοι εἴμαστε. Ὅμως δίσταζε καὶ νὰ τὸν διώξει ἀπὸ τὸν τόπο, παραβαίνοντας τὴν ἐντολὴ τῆς ἀγάπης.

Σηκώνεται λοιπὸν ὁ ἀβδᾶς Λὼτ καὶ πηγαίνει στὸν ἀβδᾶ Ἀρσένιο. Τοῦ ἐξιστορεῖ ὅλα τὰ σχετικὰ μέ τὸν Γέροντα καὶ ὁ ἀβδᾶς Ἀρσένιος τοῦ λέει· «Μὴν τὸν διώξεις, μόνον πές του· Νά, φάε ἀπὸ ὅσα δίνει ὁ Θεός, πῖες ὅπως θέλεις, ἀλλὰ αὐτὰ τὰ λόγια νὰ μὴν τὰ λές. Ἔτσι, ἂν θέλει, διορθώνεται· ἀλλιῶς μόνος του θὰ ζητήσει νὰ φύγει ἀπὸ κεῖ, καὶ δὲν γίνεσαι ἐσύ ἡ ἀφορμή».

Γυρίζοντας ὁ ἀβδᾶς Λὼτ, ἔκανε ὅπως τοῦ εἶπε. Ὁ Γέροντας μὲν ἤκουσε αὐτὰ τὰ λόγια, δὲν ἤθελε νὰ διορθωθεί, καὶ ἄρχισε νὰ παρακαλεῖ· «Γιὰ τό ὄνομα τοῦ Κυρίου, βοηθήστε με νὰ φύγω ἀπὸ δῶ, γιατί δὲν μπορῶ νὰ ἀντέξω τὴν ἐρημικὴ ζωή». Ἔτσι, σηκώθηκε καὶ ἔφυγε, ἀφοῦ τὸν ξεπροβόδισαν μετὰ ἀγάπης.

21. Ἐλεγε ὁ ἀβδᾶς Πέτρος γιὰ τὸν ἀβδᾶ Μακάριο· «Πῆγε κάποτε σὲ ἓναν ἀναχωρητὴ καὶ τὸν βρῆκε ἄρρωστο. Τὸν ρώτησε τί θὰ προτιμοῦσε νὰ τοῦ φέροι νὰ φάει, γιατί τίποτε δὲν ὑπῆρχε στὸ κελί. Καὶ ὅταν τοῦ εἶπε «παστέλι», δὲν δίστασε ὁ καρτερόψυχος ἐκεῖνος ἄνδρας νὰ πάει ὡς τὴν Ἀλεξάνδρεια καὶ νὰ τὸ φέροι στὸν ἀνήμπορο ἀδελφό. Καὶ τό θαυμαστό· δὲν τό ἔμαθε κανεὶς τό γεγονὸς αὐτό».

22. Στὴν Αἴγυπτο ζοῦσε ἓνας Γέροντας, προτοῦ νὰ σχηματισθεῖ ἡ συνοδεία τοῦ ἀβδᾶ Ποιμένα. Ὁ Γέροντας αὐτός εἶχε γνώση καὶ ἀπολάμβανε μεγάλη τιμὴ. Μόλις ὅμως ἀνέβηκαν ἀπὸ τὴ Σκήτη ὁ ἀβδᾶς Ποιμένας καὶ οἱ δικοὶ του, οἱ ἄνθρωποι ἄφησαν αὐτόν τὸν Γέροντα καὶ ἔρχονταν στὸν ἀβδᾶ Ποιμένα. Ὁ ἀβδᾶς θλιβόταν ἀπὸ τό γεγονὸς αὐτό. Μία μέρα λέει στοὺς ἀδελφούς του· «Τί νὰ κάνουμε μετὰ αὐ-

ποιήσωμεν τῷ μεγάλῳ Γέροντι τούτῳ, ὅτι εἰς θλίψιν ἡμᾶς ἔβαλον οἱ ἄνθρωποι καταλιπόντες τὸν Γέροντα καὶ ἡμῖν οὐδὲν οὔσι προσέχοντες; Πῶς οὖν δυνάμεθα τὸν Γέροντα θεραπεῦσαι; Καὶ λέγει αὐτοῖς· Ποιήσατε μικρὰ θρώματα καὶ λάβετε σαῖτην οἴνου καὶ ἄγωμεν πρὸς αὐτὸν καὶ γευσώμεθα ὁμοῦ· τάχα ἐν τούτῳ δυνησόμεθα θεραπεῦσαι αὐτόν.

Ἐδάστασαν οὖν τὰ θρώματα καὶ ἀπῆλθον. Καὶ ὡς ἔκρουσαν τὴν θύραν, ἐπήκουσεν ὁ μαθητὴς αὐτοῦ λέγων· Τίνες ἐστέ; Οἱ δὲ εἶπον· Λάλησον τῷ ἀδελφῷ ὁ Ποιμὴν ἐστι θέλων εὐλογηθῆναι παρὰ σοῦ. Καὶ τοῦτο ἀναγγειλαντος ἐδήλωσεν αὐτῷ λέγων· Ὑπαγε, οὐ σχολάζω. Οἱ δὲ ὑπέμειναν εἰς τὸ καῦμα λέγοντες· Οὐκ ἀναχωροῦμεν, ἐὰν μὴ καταξιωθῶμεν τοῦ Γέροντος. Ὁ δὲ Γέρων ἰδὼν τὴν ταπείνωσιν αὐτῶν καὶ τὴν ὑπομονήν, καταννέει ἀνέωξεν αὐτοῖς. Καὶ εἰσελθόντες ἐγεύσαντο μετ' αὐτοῦ. Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν ἔλεγεν· Ἐπ' ἀληθείας οὐκ εἰσι μόνα ἃ ἀκήκοα περὶ ὑμῶν, ἀλλ' ἑκατονταπλάσια εἶδον ἐν τῷ ἔργῳ ὑμῶν. Ἐγένετο δὲ αὐτῶν φίλος ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης.

23. Εἶπεν ὁ ἀδελφὸς Ποιμὴν ὅτι, ἐὰν παρέδαλλεν ἀδελφὸς τῷ ἀδελφῷ Ἰωάννῃ τῷ Κολοβῷ, παρεδίδου αὐτῷ τὴν ἀγάπην τὴν ἐν τῷ ἀποστόλῳ· Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται.

24. Εἶπε πάλιν· Μείζονα ταύτης τῆς ἀγάπης οὐκ ἔστιν εὐρεῖν τινα, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τοῦ πλησίον αὐτοῦ. Εἰ γάρ τις ἀκούσῃ λόγον λυπηρόν, δυνάμενος καὶ αὐτὸς τὸν ὅμοιον εἰπεῖν, καὶ ἀγωνίσῃται μὴ εἰπεῖν, ἢ ἐὰν πλεονεκτῇ καὶ θαστάξῃ καὶ μὴ ἀνταποδώσῃ αὐτῷ, ὁ τοιοῦτος τίθησι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ πλησίον.

τόν τόν μεγάλο Γέροντα; Σέ θλίψῃ μᾶς ἔβαλαν οἱ ἄνθρωποι τὸν ἐγκατέλειψαν καὶ προσέχουν ἡμᾶς πού εἴμαστε ἓνα τίποτε. Πῶς, λοιπόν, μποροῦμε νὰ φροντίσουμε τὸν Γέροντα;» Ἐπειτα τοὺς λέει: «Ἐτοιμάστε λίγα φαγώσιμα, πάρτε καὶ ἓνα δοχεῖο κρασί, καὶ ἃς πᾶμε νὰ φάμε μαζί του· ἴσως μ' αὐτό τὸν τρόπο μπορέσουμε νὰ τὸν ἀναπαύσουμε».

Πῆραν τὰ φαγητά καὶ πῆγαν. Χτύπησαν τὴν πόρτα. Τοὺς ἄκουσε ὁ μαθητὴς του. Τοὺς ρωτᾷ: «Ποιοὶ εἰστε;» Τοῦ λένε: «Πές στὸν ἀδελφῷ ὅτι εἶναι ὁ Ποιμὴν καὶ θέλει νὰ πάρει τὴν εὐλογία σου». Τὸ ἀνήγγειλε αὐτό ὁ μαθητὴς, ἀλλὰ ἐκεῖνος τοῦ δήλωσε: «Πῆγαινε· δέν εὐκαιρῶ». Ἐκαναν ὅμως ὑπομονή μέσα στὸν καύσωνα καὶ τοῦ εἶπαν: «Δέν φεύγουμε, ἂν δέν γίνουμε ἄξιοι νὰ μᾶς δεχθεῖ ὁ Γέροντας». Ὅταν ὁ Γέροντας εἶδε τὴν ταπείνωσιν καὶ τὴν ὑπομονή τους, ἔνωσε κατάνυξιν καὶ τοὺς ἄνοιξε. Μπήκαν μέσα καὶ ἔφαγαν μαζί του. Καθὼς ἔτρωγαν, ἔλεγε: «Δέν ἀληθεύουν μόνον ὅσα ἔχω ἀκούσει γιὰ σᾶς. Εἶδα ἑκατονταπλάσια στήν πράξιν». Ἀπὸ κείνη τὴ μέρα ἔγινε φίλος τους.

23. Εἶπε ὁ ἀδελφὸς Ποιμὴν: «Ὁ ἀδελφὸς Ἰωάννης ὁ Κολοβός, ἂν τὸν ἐπισκεπτόταν κάποιος ἀδελφός, τοῦ προσέφερε τὴν ἀγάπην πού διαβάζουμε στὸν ἀπόστολο: Ἡ ἀγάπη εἶναι ἀνεκτική, εὐεργετική καὶ ὠφέλιμη».

24. Εἶπε πάλιν: «Δέν μπορεῖ κανεὶς νὰ βρεῖ μεγαλύτερη ἀγάπην ἀπὸ τὸ νὰ δίνει κάποιος τὴ ζωὴ του γιὰ τὸν πλησίον¹⁰. Δηλαδή ἂν κανεὶς ἀκούσῃ λυπηρό λόγο σὲ βάρος τοῦ ἀπὸ τὸν πλησίον καὶ, ἐνῶ μπορεῖ καὶ ὁ ἴδιος νὰ τοῦ πεῖ παρόμοιο, ἀγωνιστεῖ καὶ δέν πεῖ· ἢ ἂν ἀδικηθεῖ καὶ σηκώσῃ τὴν ἀδικίαν, χωρὶς νὰ τὴν ἀνταποδώσῃ, αὐτὸς εἶναι πού προσφέρει τὴ ζωὴ του γιὰ τὸν πλησίον».

9. Α' Κορ. 13, 4.

10. Ἰω. 15, 13 καὶ Α' Ἰω. 3, 16.

25. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀδδῶν Ποιμένα λέγων· Εὖρον τόπον ἔχοντα πᾶσαν ἀνάπαισιν τῶν ἀδελφῶν· θέλεις οἰκῆσαι ἐκεῖ; Καὶ εἶπεν ὁ Γέρων· Ὅπου οὐ βλάπτεις τὸν ἀδελφόν σου, ἐκεῖ μέινον.

26. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀδδῶν Ποιμένα· Ἐὰν ἀδελφὸς ἔχη μου μικρὰ νουμία, θέλεις αὐτὸν ἐρωτήσω; Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ἐρώτησον αὐτὸν ἅπαξ. Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός· Τί οὖν ποιήσω; οὐ γὰρ περιγίνομαι τοῦ λογισμοῦ μου. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ἄφες τὸν λογισμόν σου λακᾶν· μόνον τὸν ἀδελφόν σου μὴ θλίψης.

27. Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀδδῶ Ποιμένος ὅτι ἐκάθητο εἰς Σκήτην μετὰ δύο ἀδελφῶν αὐτοῦ. Καὶ ὁ μικρότερος ἔθλιβεν αὐτούς. Καὶ λέγει τῷ ἄλλῳ ἀδελφῷ· Παραλύει ἡμᾶς ὁ μικρὸς οὗτος. Ἐγείρου, ἄγωμεν ἔνθεν. Καὶ ἐξελθόντες ἀφῆκαν αὐτόν. Ὡς οὖν οἶδεν ὅτι ἐχρόνισαν, εἶδεν αὐτοὺς μακρὰν ἀπέχοντας καὶ ἤρξατο τρέχειν ὀπίσω αὐτῶν κράζων. Λέγει ὁ ἀδδῶ Ποιμήν· Μείνωμεν τὸν ἀδελφόν, ὅτι κοπιᾷ. Ὡς οὖν ἦλθε πρὸς αὐτούς, ἔβαλε μετάνοιαν λέγων· Ποῦ ὑπάγετε καὶ ἀφίετέ με μόνον; Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ὅτι θλίβεις ἡμᾶς, διὰ τοῦτο ἡμεῖς ἀναχωροῦμεν. Λέγει αὐτοῖς· Ναί, ναί· ὅπου θέλετε, ἄγωμεν ὁμοῦ.

Καὶ ἰδὼν ὁ Γέρων τὴν ἀκακίαν αὐτοῦ λέγει τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ· Ἀναστρέψωμεν, ἀδελφέ· οὐ γὰρ θέλων ταῦτα ποιεῖ, ἀλλ' ὁ διάβολός ἐστιν ὁ ταῦτα ποιῶν αὐτῷ. Καὶ ἀναστρέψαντες ἦλθον εἰς τὸν τόπον αὐτῶν.

11. Νουμίων· Βλ. Μ. Γερ. τ. Γ', σελ. 137, ὑποσημ. 95.

25. Ἐνας ἀδελφὸς εἶπε στὸν ἀδδῶ Ποιμένα· «Βοῆκα ἕναν τόπο πού παρέχει κάθε ἀνάπαυση στοὺς ἀδελφούς. Μοῦ δίνεις εὐλογία νὰ ἐγκατασταθῶ ἐκεῖ;» Εἶπε ὁ Γέροντας· «Ὅπου δὲν βλάπτεις τὸν ἀδελφό σου, ἐκεῖ νὰ μέινεις».

26. Ἐνας ἀδελφὸς ἔκανε τὴν παρακάτω ἐρώτηση στὸν ἀδδῶ Ποιμένα· «Ἄν κάποιος ἀδελφός μοῦ χρωστᾷ λίγα νουμία¹¹, ἐπιτρέπεις νὰ τοῦ κάνω λόγο;» Λέει ὁ Γέροντας· «Κάν' του λόγο μιὰ φορά».

Ξανά τὸν ρωτᾷ· «Τί θὰ κάνω λοιπόν; Γιατί δὲν μπορῶ νὰ συγκρατήσω τὸν λογισμό μου». Ὁ Γέροντας ἀπαντᾷ· «Ἄς' τον τὸν λογισμό σου νὰ φύγει· μόνον τὸν ἀδελφό σου νὰ μὴν θλίψεις».

27. Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀδδῶ Ποιμένα ὅτι γιὰ τὴν ἀσκήσιν του ἔμενε στὴ Σκήτην μὲ δύο ἀδελφούς του. Ὁ μικρότερος ὅμως τοὺς στενοχωροῦσε. Μιὰ μέρα λέει στὸν ἄλλο ἀδελφό· «Αὐτός ὁ μικρὸς μᾶς ταλαιπωρεῖ· σήκω νὰ φύγουμε ἀπὸ δῶ». Βγῆκαν καὶ τὸν ἄφησαν. Μόλις κατάλαβε ὁ μικρὸς ὅτι καθυστέρησαν, πρόσεξε καὶ τοὺς εἶδε ὅτι εἶχαν ἀπομακρυνθεῖ ἀρκετά. Ἀρχισε νὰ τρέχει ἀπὸ πίσω τους φωνάζοντας. Λέει ὁ ἀδδῶ Ποιμήν· «Ἄς περιμένουμε τὸν ἀδελφό, γιατί κοπιᾷ». Σάν τοὺς ἔφτασε, ἔβαλε μετάνοια λέγοντας· «Ποῦ πηγαίνετε καὶ μ' ἀφήνετε μόνον;» Τοῦ λέει ὁ Γέροντας· «Ἐπειδὴ μᾶς θλίβεις, γι' αὐτό καὶ μεῖς φεύγουμε». «Ναί, ναί, τοὺς λέει, ὅπου θέλετε, ἄς πᾶμε μαζί».

Βλέποντας ὁ Γέροντας τὴν ἀκακία του, λέει στὸν ἀδελφό του· «Ἄς γυρίσουμε πίσω, ἀδελφέ, γιατί δὲν τὰ κάνει αὐτά μὲ τὴ θέλησή του. Ὁ διάβολος εἶναι πού τὸν βάζει νὰ κάνει». Καὶ ἔκαναν στροφή καὶ ἦρθαν στὸν τόπο τους¹².

12. Βλ. Μ. Γερ. τ. Γ', σελ. 126, ἀπόφθ. 129, ὑποσημ. 90.

28. Ἐγένετό ποτε τὸν ἀδβᾶν Παμβῶ ὁδεύειν μετὰ ἀδελφῶν εἰς τὰ μέρη τῆς Αἰγύπτου. Καὶ ἰδὼν κοσμικοὺς καθημένους λέγει αὐτοῖς· Ἀναστάντες ἀσπάσασθε τοὺς μοναχοὺς, ἵνα εὐλογηθῆτε· συνεχῶς γὰρ τῷ Θεῷ λαλοῦσι, καὶ τὰ στόματα αὐτῶν ἁγία ἐστίν.

29. Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀδβᾶ Παφνουτίου ὅτι οὐ ταχέως ἔπινεν οἶνον. Ὅδεύων δέ ποτε εὐρέθη ἐπάνω κολληγίου ληστῶν καὶ εὗρεν αὐτοὺς πίνοντας οἶνον. Ἐγνώριζε δὲ αὐτὸν ὁ ἀρχιληστής καὶ ἦδει ὅτι αὐτὸς οὐ πίνει οἶνον. Καὶ θεωρῶν αὐτὸν ἀπὸ μεγάλου καμάτου ἐγέμισε ποτήριον οἶνου καὶ τὸ ξίφος ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. Καὶ λέγει τῷ Γέροντι· Ἐὰν μὴ πῆγς, φονεύω σε. Γνούς δὲ ὁ Γέρων ὅτι ἐντολὴν Θεοῦ θέλει ποιῆσαι, δουλόμενος αὐτὸν κερδῆσαι, ἔλαβε καὶ ἔπιεν. Ὁ δὲ ἀρχιληστής μετενόησεν αὐτῷ λέγων· Συγχώρησόν μοι, ἀδβᾶ, ὅτι ἔθλιψά σε. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Πιστεύω τῷ Θεῷ, ὅτι διὰ τὸ ποτήριον τοῦτο ποιεῖ μετὰ σοῦ ἔλεος καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Λέγει αὐτῷ ὁ ἀρχιληστής· Πιστεύω τῷ Θεῷ, ὅτι ἀπὸ τοῦ νῦν οὐ μὴ κακοποιήσω τινά. Καὶ ἐκέρδησεν ὅλον τὸ κολλήγιον ἀφείς τὸ θέλημα αὐτοῦ διὰ τὸν Κύριον.

30. Ἦλθόν ποτε Σαρακηνοὶ καὶ ἐξέδυσαν τὸν ἀδβᾶν Σισόην καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Καὶ ἐξελθόντες αὐτοὶ εἰς τὴν ἔρημον, ἵνα εὗρωσι τι βρώσιμον, εὗρεν ὁ Γέρων βόλβιτα καμῶν. Καὶ κλάσας εὗρε κοκκία κριθῆς. Ἐτρωγε δὲ ἐν κοκκίῳ καὶ τὸ ἐν εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐτίθει.

28. Κάποτε ὁ ἀδβᾶς Παμβῶ* ὁδοιποροῦσε μαζί με ἀδελφούς στά μέρη τῆς Αἰγύπτου. Σέ μιὰ στιγμή εἶδε μερικούς κοσμικούς νά εἶναι καθισμένοι. Τούς λέει: «Σηκωθείτε καὶ ἀσπασθεῖτε τοὺς μοναχοὺς, γιὰ νά πάρετε εὐλογία, γιατί αὐτοὶ συνεχῶς μιλοῦν στὸν Θεό καὶ τὰ στόματά τους εἶναι ἁγιασμένα».

29. Ἐλεγαν γιὰ τὸν ἀδβᾶ Παφνούτιο* ὅτι δέν ἔπινε εὐκολα κρασί. Μιά μέρα καθὼς βάδιζε, ἔπесе σέ μιὰ ὁμάδα ληστῶν. Τούς βρῆκε τὴν ὥρα πού ἔπιναν κρασί. Ὁ ἀρχιληστής γινώριζε τὸν ἀδβᾶ καὶ ἤξερε ὅτι δέν πίνει κρασί. Καθὼς ὅμως τὸν εἶδε κατάκοπο, γέμισε ἓνα ποτήρι κρασί, παίρνοντας καὶ τὸ ξίφος στό χέρι του καὶ λέει στὸν Γέροντα: «Ἄν δέν πιεῖς, σέ σκοτώνω».

Ὁ Γέροντας ἤξερε καλά ὅτι ἐντολή Θεοῦ θά κάνει, καθὼς ἤθελε νά τὸν κερδίσει, γι' αὐτὸ πῆρε καὶ ἤπιε. Τότε ὁ ἀρχιληστής μετανοημένος τοῦ λέει: «Συγχώρεσέ με, ἀδβᾶ, πού σέ λύπησα». Λέει ὁ Γέροντας: «Ἐχω βέβαιη ἐλπίδα στὸν Θεό ὅτι γι' αὐτὸ τὸ ποτήρι θά σοῦ δεῖξει ἔλεος καὶ σ' αὐτὴ τῇ ζωῇ καὶ στὸν μέλλοντα αἰῶνα». Τοῦ λέει ὁ ἀρχιληστής: «Πιστεύω ὅτι μέ τῇ βοήθειᾳ τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τώρα καὶ στό ἐξῆς δέν θά βλάψω κανέναν».

Ἔτσι ὁ ἀδβᾶς, ἀφήνοντας τὸ θέλημά του γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, κέρδισε ὁλόκληρη τὴν ὁμάδα.

30. Κάποτε ἦρθαν Σαρακηνοὶ καὶ πῆραν ὅ,τι εἶχε καὶ δέν εἶχε ὁ ἀδβᾶς Σισόης* καὶ ὁ ἀδελφός του. Γι' αὐτὸ βγῆκαν στὴν ἔρημο, γιὰ νά βροῦν κάτι φαγώσιμο. Ὁ Γέροντας βρῆκε κοπριές ἀπὸ καμῆλες. Τίς ἔσπασε καὶ εἶδε μέσα κόκκους ἀπὸ κριθάρι. Ἐτρωγε τὸν ἓναν κόκκο καὶ ἔβαζε τὸν ἄλλον στό χέρι του.

Ἐλθὼν δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ εὗρεν αὐτὸν ἐσθίοντα καὶ λέγει αὐτῷ· Αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ὅτι εὗρες θρώσιμον καὶ μόνος ἐσθίεις καὶ οὐκ ἐφώνησάς μοι; Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς Σισόης· Οὐκ ἠδίκησά σε, ἀδελφέ· ἰδοὺ τὸ μέρος σου ἐν τῇ χειρὶ μου ἐτήρησα.

31. Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀδελφοῦ Σιλουανοῦ ὅτι ἐκάθισεν εἰς κελλίον κρυφῇ ἔχων μικρὰ ἐρεθίνθια καὶ ἐποίησεν εἰς αὐτὰ ἔργον ἑκατὸν κόσκινα. Καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος ἦλθεν ἀπὸ Αἰγύπτου ἔχων ὄνον μεστὸν ἄρτων. Καὶ κρούσας εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ, ἔθηκε. Λαβὼν οὖν ὁ Γέρων τὰ κόσκινα ἐγέμισε τὸν ὄνον καὶ ἀπέλυσε αὐτόν.

32. Εἶπεν ὁ ἀδελφὸς Ὑπερέχιος· Ῥῦσαι τὸν πλησίον ἀπὸ ἁμαρτιῶν χωρὶς ὀνειδισμοῦ, ὅση σοι δύναμις· Θεὸς γὰρ τοὺς ἐπιστρέφοντας οὐκ ἀπωθεῖται. Ῥῆμα δὲ κακίας καὶ πονηρίας μὴ αὐλιξέσθω ἐν καρδίᾳ σου κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου, ἵνα δυνατός ᾖς τοῦ λέγειν· Ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὥς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν.

33. Διηγῆσατό τις ὅτι μαγιστριανὸς τις πράκτωρ νεώτερος, καλὸς τῷ εἶδει, ὑπηρέτει βασιλικαῖς ἀποκρίσεσιν. Εἶχε δὲ φίλον τινὰ τῶν λαμπρῶν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων, ἔχοντα γυναῖκα νεωτέραν. Ὅτε οὖν ἤρχετο ἐκεῖ, ἐδέχετο αὐτόν, καὶ κατέλυνε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ συνήσθιε μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ἀγάπῃ φερόμενος πρὸς αὐτόν.

Ἐν τῷ οὖν πολλάκις πυκνάζειν πρὸς αὐτὸν ἔλαβε λογι-

Ἔρχεται ὁ ἀδελφὸς καὶ τὸν βρίσκει νά τρώει. Τοῦ λέει· «Αὕτη εἶναι ἡ ἀγάπη; Βρῆκες κάτι φαγώσιμο καὶ τό τρῶς μόνος σου καὶ δέν μέ φωνάζεις;» Τοῦ λέει ὁ ἀδελφὸς Σισόης· «Δέν σέ ἀδίκησα, ἀδελφέ. Νά τό δικό σου μερτικό· τό φύλαξα στό χέρι μου».

31. Ἐλεγαν γιὰ τὸν ἀδελφὸ Σιλουανό* ὅτι κάθισε σέ κελί ἐγκλειστος ἔχοντας λίγα ρεδίνθια. Χρησιμοποιώντας αὐτά ὡς τροφή ἔκανε ἑκατό κόσκινα. Καὶ νά, ἦρθε κάποιος ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο μέ ἓνα γαῖδουράκι φορτωμένο ψωμιά. Χτύπησε τὴν πόρτα τοῦ κελιοῦ καὶ ἄφησε ἐκεῖ τό φορτίο. Ὁ Γέροντας πῆρε τὰ κόσκινα, τὰ φόρτωσε στό γαῖδουράκι καὶ τὸν ἔστειλε στό καλό.

32. Εἶπε ὁ ἀδελφὸς Ὑπερέχιος· «Προσπάθησε νά γλυτώσεις –ὅσο μπορείς– τὸν πλησίον ἀπὸ τίς ἁμαρτίες χωρὶς νά τὸν προσβάλεις, διότι καὶ ὁ Θεὸς δέν ἀποστρέφεται ὅσους μετανοοῦν. Ἐπίσης, λόγος κακίας ἢ πονηρίας ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ σου ἅς μὴν παραμένει στήν καρδιά σου, γιὰ νά μπορείς νά λές· Συγχώρεσέ μας τὰ παραπτώματά μας, ὅπως καὶ ἡμεῖς συγχωροῦμε ἐκείνους πού μᾶς ἔφταιξαν¹³».

33. Κάποιος διηγῆθηκε τὰ ἑξῆς· «Ἕνας μαγιστριανός¹⁴ ὑπάλληλος, νέος καὶ ὡραῖος στή μορφή, ὑπηρετοῦσε σέ βασιλικές ἀποστολές. Σέ κάποια πόλη εἶχε ἓναν φίλο τῆς ὑψηλῆς κοινωνίας, παντρεμένο μέ νέα γυναῖκα. Ὅταν πῆγαινε ἐκεῖ, τὸν ὑποδεχόταν καὶ τὸν φιλοξενοῦσε στό σπίτι του. Μάλιστα ἔτρωγε στό ἴδιο τραπέζι μέ τὴ γυναῖκα τοῦ φίλου του, συμπεριφερόμενος μέ ἀγάπη πρὸς αὐτόν.

Καθὼς ἐρχόταν συχνά στό σπίτι του, ἡ γυναῖκα ἔβαλε

13. Ματθ. 6, 12.

14. Μαγιστριανός· Βλ. Μ. Γερ. τ. Β', σελ. 241, ὑποσημ. 2.

σμούς ἢ γυνή εἰς αὐτὸν μὴ γινώσκοντος αὐτοῦ. Καὶ σωφρονοῦσα οὐκ ἐνέφαινε τι τοιοῦτον πρὸς αὐτόν, ἀλλ' ἐκαρτέρει πάσχουσα.

Συνέβη δὲ αὐτὸν κατὰ τὸ σύννηθες ὁδεῦσαι. Ἐκείνη δὲ ἀπὸ τῶν λογισμῶν ἡσθένει καὶ κατέκειτο. Ἀνέφερε δὲ πρὸς αὐτὴν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἱατρούς. Καὶ ψηλαφῶντες αὐτὴν λέγουσι τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς· Εἰ μὴ τι γε ψυχικὸν πάθος ἔχει, ἐπεὶ σωματικῶς οὐδὲν κακὸν ἔχει. Παρακάθεται δὲ αὐτῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἐπὶ πλεῖον παρακαλῶν αὐτὴν καὶ λέγων· Εἰπέ μοι τί ἔχεις. Ἐκείνη εὐλαβουμένη καὶ ἐρυθριῶσα τὴν ἀρχὴν οὐχ ὡμολόγει. Ὑστερον δὲ ὡμολόγησε λέγουσα· Οἶδας, κύρι, εἴτε ἀπὸ ἀγάπης εἴτε ἀπλότῃ φερόμενος ἀναφέρεις ὧδε πρόσωπα νεώτερα. Καὶ ἐγὼ ὡς γυνὴ ἔπαθον εἰς τὸν μαγιστριανόν. Ἀκούσας δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἡσύχασεν.

Καὶ ὡς συνέβη μεθ' ἡμέρας ἐλθεῖν τὸν μαγιστριανόν, ἀπελθὼν προϋπῆντησεν αὐτόν καὶ λέγει αὐτῷ· Οἶδας, ἀδελφέ μου, πῶς ἡγάπησά σε. Καὶ ἀπὸ ἀγάπης ἐδεχόμην σε, καὶ συνήσθιες τῇ γυναικί μου. Λέγει ἐκεῖνος· Οὕτως ἐστὶ, δέσποτα. Καὶ λέγει αὐτῷ· Ἰδοὺ ἔλαβε λογισμοὺς εἰς σὲ ἡ γυνὴ μου. Ὁ δὲ ἀκούσας οὐ μόνον οὐκ ἔλαβε λογισμοὺς εἰς αὐτήν, ἀλλὰ καὶ πάννυ λυπήθη ἀγάπῃ φερόμενος. Καὶ λέγει αὐτῷ· Μηδὲν λυπηθῆς· ἔχει ὁ Θεὸς βοηθῆσαι.

Ἀπελθὼν οὖν ἐπῆρε τὰς τρίχας αὐτοῦ. Καὶ λαβὼν λαμνίον ἐξύρησε τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν ὄψιν ἕως οὗ ἐξέκαυσεν ἑαυτὸν μέχρι τῶν ὀφρύων, καὶ ἐπῆρεν ὅλην τὴν ὥραιότητα ἐκείνην καὶ ἐφαίνετο ὡς παλαιὸς λελωθμένος. Καὶ ἀποκαλύψας δείκνυσιν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπον. Καὶ ἤρξατο λέγειν ὅτι· Οὕτως ἐποίησέ μοι ὁ Κύριος. Ἐκείνη δέ, ὡς εἶδεν αὐτὸν ἐκ τοιαύτης μορφῆς εἰς τοιαύτην ἀμορφίαν, ἐθαύμασε. Καὶ ἰδὼν ὁ Θεὸς τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ ἐπῆρεν ἀπ' αὐτῆς

μέσα τῆς λογισμοῦς γι' αὐτόν, χωρὶς αὐτὸς νὰ ἔχει ἰδέα. Ἐκείνη καθὼς ἦταν συνετὴ, δὲν φανέρωνε κάτι τέτοιο πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ ἔκαμνε ὑπομονή, ὑποφέροντας τὸ πάθος τῆς.

Ἦρθε ἡ ὥρα ὁ μαγιστριανὸς νὰ ταξιδέψει ὅπως συνήθως. Ἐκείνη ἀπὸ τούς λογισμοὺς ἦταν ἄρρωστη καὶ στό κρεβάτι. Ὁ ἄνδρας τῆς ἔφερε γιατρούς, οἱ ὅποιοι μετὰ τὴν ἐξέταση λένε στὸν ἄνδρα τῆς· «Μήπως ἔχει κάτι ψυχικό, γιατί ἀπὸ τῆς σωματικῆς ἀποψῆς εἶναι ὑγιής». Κάθεται ὁ ἄνδρας τῆς δίπλα τῆς καὶ παρακαλῶντας τὴν πάλι καὶ πάλι, τῆς λέει· «Πές μοι τί ἔχεις». Ἐκείνη γεμάτη σεβασμὸ καὶ κόκκινη ἀπὸ ντροπὴ στὴν ἀρχὴ σιωποῦσε. Ὑστερὰ ὁμολόγησε· «Ξέρεις, κύριέ μου· ἐσύ εἴτε ἀπὸ ἀγάπῃ εἴτε ἀπὸ ἀπλότῃ φέρνεις ἐδῶ στὸ σπῖτι πρόσωπα νέα στὴν ἡλικία. Κι ἐγὼ σὰν γυναῖκα ἐνίωσα συμπάθεια γιὰ τὸν μαγιστριανόν». Ὅταν τὸ ἄκουσε ὁ ἄνδρας τῆς, δὲν μίλησε.

Σὲ λίγες μέρες συνέβη νὰ ἔρθῃ ὁ μαγιστριανὸς. Βγῆκε καὶ τὸν προϋπάντησε. Τοῦ λέει· «Ξέρεις, ἀδελφέ μου, πόσο σέ ἀγάπησα. Ἀπὸ ἀγάπῃ σέ δεχόμουν, καὶ ἔτρωγες μαζί μέ τῇ γυναικί μου». Λέει ἐκεῖνος· «Ἔτσι εἶναι, κύριε». Προσθίεται ὁ πρῶτος· «Νά, ἡ γυναῖκα μου σέ συμπάθησε». Ἐκεῖνος μόλις τ' ἄκουσε, ὅχι μόνον δὲν ἔβαλε λογισμοὺς γι' αὐτήν, ἀλλὰ καὶ λυπήθηκε πάρα πολύ, ἀπὸ ἀγάπῃ πρὸς τὸν φίλον του. Τοῦ λέει· «Καθόλου μὴ λυπηθεῖς· ὁ Θεὸς ἔχει τὴ δύναμη νὰ βοηθήσει».

Πῆγε, ἔκοψε τὰ μαλλιά του καὶ μέ ξυράφι ξύρισε τὸ κεφάλι καὶ τὰ γένια ἀπὸ τὸ πρόσωπο, σὲ σημεῖο πού φαινόταν σὰν καμμένος μέχρι τὰ φρύδια. Ἔτσι, ἀφαίρεσε ὅλη ἐκείνη τὴν ὥραιότητα πού εἶχε, καὶ φαινόταν σὰν λεπρὸς ἀπὸ χρόνια. Ἐρχεται, ξεσκεπάζει καὶ δείχνει τὸ κεφάλι καὶ τὸ πρόσωπο λέγοντας· «Ἔτσι μέ ἔκανε ὁ Κύριος». Ἐκείνη, μόλις τὸν εἶδε σὲ τέτοια ἀσχήμια ἀπὸ τὴν προηγούμενὴ του ὁμορφιά, ἀπόρησε. Καὶ ὁ Θεὸς βλέποντας τὸν ἀγῶνα του,

τὸν πόλεμον καὶ εὐθέως ἀνέστη ἀπορριψαμένη ὅλους τοὺς λογισμοὺς ἐκείνους. Τότε ὁ μαγιστριανὸς λαμβάνει τὸν ἄνδρα αὐτῆς κατ' ἰδίαν καὶ λέγει αὐτῷ· Ἰδοὺ διὰ τοῦ Θεοῦ ἡ γυνή σου οὐδὲν κακὸν ἔχει. Οὐκέτι οὖν βλέπει τὸ πρόσωπόν μου.

Ἰδοὺ, τοῦτό ἐστι τὸ θεῖναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ ἀγάπης καὶ ἀποδοῦναι ἀγαθὸν ἀντὶ ἀγαθοῦ.

34. Δύο τινὲς ἀδελφοὶ εἰλκύσθησαν εἰς τὸ μαρτυρῆσαι. Καὶ βασανισθέντες ἅπαξ ἐβλήθησαν εἰς φυλακὴν. Ἐλυποῦντο οὖν πρὸς ἀλλήλους. Ὁ εἷς οὖν θαλὼν μετάνοιαν τῷ ἀδελφῷ λέγει· Συμβαίνει ἡμᾶς αὔριον τελειωθῆναι. Λύσωμεν οὖν τὴν κατ' ἀλλήλων ἐχθραν καὶ ποιήσωμεν ἀγάπην. Ὁ δὲ ἄλλος οὐκ ἐπείθετο.

Τῇ οὖν ἐξῆς φέρονται πάλιν καὶ βασανίζονται. Καὶ ὁ μὴ δεξάμενος τὴν μετάνοιαν ἀπὸ πρώτης προσβολῆς ἠττήθη. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἄρχων· Διατί χθὲς τοσαῦτα βασανισθεῖς οὐκ ἐπείσθης μοι; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν ὅτι τὸν ἀδελφόν μου ἐμνησικάκησα καὶ οὐκ εἶχον μετ' αὐτοῦ ἀγάπην. Καὶ διὰ τοῦτο οὐ μετέσχον τῆς τοῦ Θεοῦ μου παρακλήσεως.

35. Ἦν τις ξυγοστάτης ἐν τινὶ πόλει. Καὶ ἔρχεται τις τῆς πόλεως φέρων αὐτῷ σφραγίδα πεντακοσίων νομισμάτων καὶ λέγει αὐτῷ· Λάβε τὴν σφραγίδα ταύτην. Καὶ ὅταν χρειαν ἔχω, παρέχεις μοι κατὰ μέρος. Οὐ παρῆν δὲ τις ἐκεῖ, ὅτε

15. Πρβλ. Ἰω. 15, 13.

τῆς ἀφαίρεσε τὸν πόλεμον· ἀμέσως σηκώθηκε ἀπὸ τὸ κρεβάτι, ρίχνοντας μακριὰ ὅλους ἐκείνους τοὺς λογισμοὺς.

Τότε ὁ μαγιστριανὸς παίρνει ἰδιαιτέρως τὸν ἄνδρα τῆς καὶ τοῦ λέει· «Νά, μέ τῇ βοήθεια τοῦ Θεοῦ ἡ γυναίκα σου δέν ἔχει τίποτε· οὔτε θά ξαναδεῖ ποτέ τὸ πρόσωπό μου».

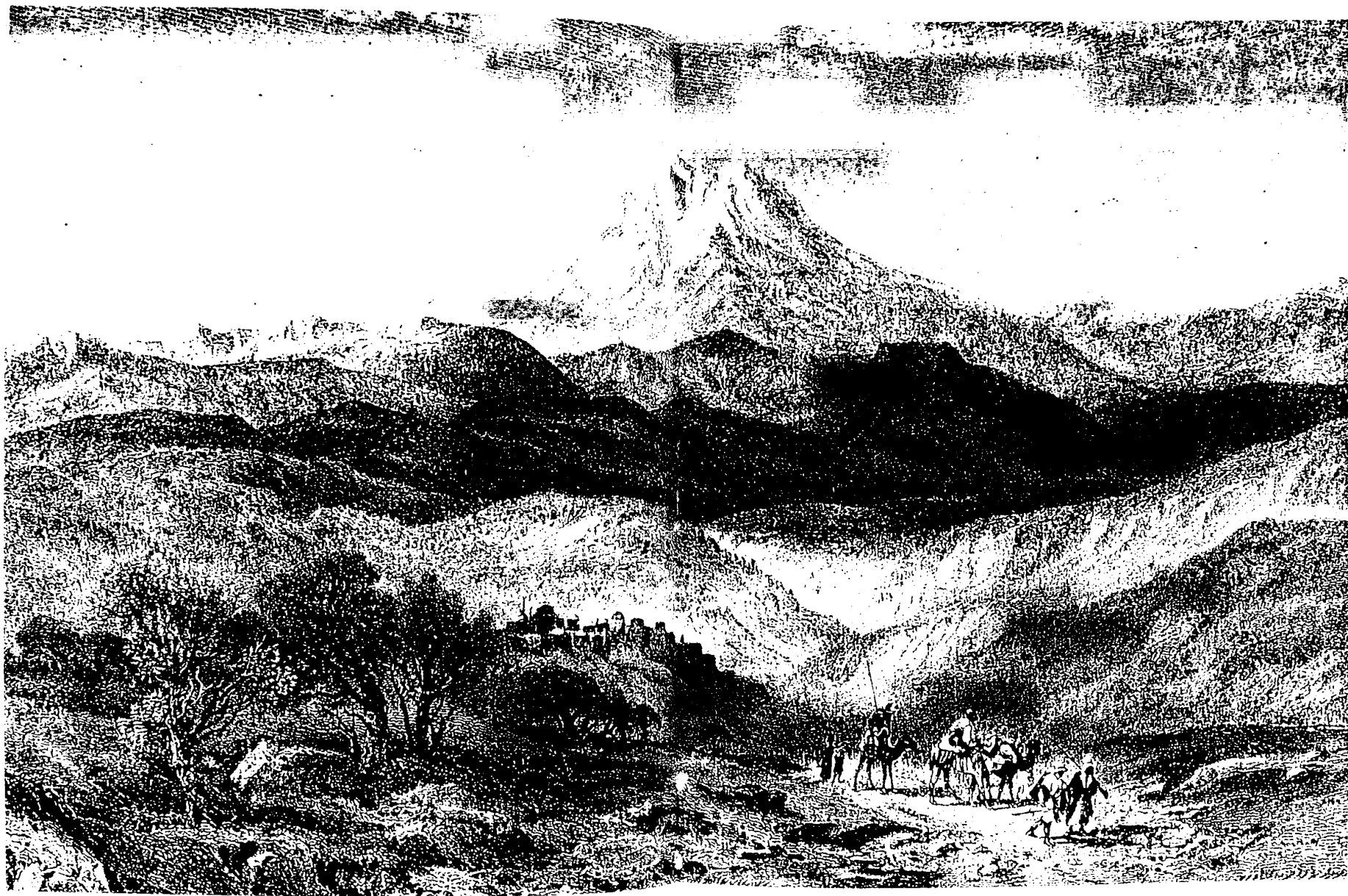
Νά, αὐτό εἶναι ἐκεῖνο πού λέει· «Ἀπὸ ἀγάπη νά προσφέρει κανεὶς τὴ ζωὴ του»¹⁵. Ἐπίσης νά ἀνταποδίδει καλὸ γιὰ τὸ καλὸ πού τοῦ ἔκαναν.

34. Δυὸ ἀδελφοὶ σύρθηκαν στό μαρτύριο. Ἀφοῦ ὑποβλήθηκαν σέ βασανιστήρια μία φορά, ρίχτηκαν στή φυλακὴ. Μεταξὺ τους ὑπῆρχε ψυχρότητα. Μία στιγμή ὁ ἓνας δάζει μετάνοια στὸν ἀδελφό καὶ τοῦ λέει· «Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι αὔριο φεύγουμε ἀπ' αὐτόν τὸν κόσμο. Λοιπόν, ἄς διαλύσουμε τὴν ἐχθρότητα πού ὑπάρχει μεταξύ μας κι ἄς ἔχουμε ἀγάπη». Ὁ ἄλλος ὅμως δέν πειθόταν.

Τὴν ἄλλη μέρα τοὺς φέρουν πάλι καὶ τοὺς ὑποβάλλουν σέ βασανιστήρια. Ἐκεῖνος πού δέν εἶχε δεχθεῖ τὴν μετάνοια, λύγισε μέ τὸ πρῶτο χτύπημα. Τοῦ λέει ὁ ἄρχοντας· «Χθὲς γιατί, ἐνῶ τόσο εἶχες βασανισθεῖ, δέν εἶχες πεισθεῖ στὰ λόγια μου;» «Ἐπειδὴ κράτησα κακία στὸν ἀδελφό μου καὶ δέν εἶχα ἀγάπη μαζί του, ἀποκρίθηκε, γι' αὐτό σήμερα δέν εἶχα συμμετοχὴ στή χάρη τοῦ Θεοῦ μου».

35. Σέ μιὰ πόλιν ἦταν ἓνας ζυγιστής¹⁶. Ἔρχεται κάποιος κάτοικος τῆς πόλης φέρνοντάς του πεντακόσια νομίσματα σφραγισμένα. Τοῦ λέει· «Πάρε τὰ σφραγισμένα πεντακόσια νομίσματα καί, ὅταν θά ἔχω ἀνάγκη, μοῦ τὰ δίνεις λίγα-λίγα».

16. Ζυγιστής· α. ἐλεγκτής, β. δημόσιος υπάλληλος ὡς ἀγορανομικός ἐλεγκτής.

Τό ὄρος Ἐρμών

ἔδωκεν αὐτῷ τὴν σφραγίδα. Εἷς δὲ τῶν λαμπρῶν τῆς πόλεως ἔξωθεν τοῦ ζυγοστατείου ἀναπατῶν ἤκουσε καὶ εἶδεν ὅτι ἔδωκεν αὐτῷ τὴν σφραγίδα, οὐκ ᾔδει δὲ ὁ ζυγοστάτης ὅτι ἤκουσεν.

Μεθ' ἡμέρας δὲ τινὰς ἔρχεται ὁ δοὺς τὴν σφραγίδα καὶ λέγει τῷ ζυγοστάτῃ· Δὸς μοι ἐκ τῆς σφραγίδος, ὅτι χρεῖαν ἔχω. Ἐκεῖνος δὲ θαρρῶν ὅτι οὐ παρῆν τις, ὅτε ἔδωκεν αὐτῷ τὴν σφραγίδα, ἠρνήσατο λέγων· Οὐκ ἔδωκάς μοι τί ποτε. Καὶ ὡς ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν τεταραγμένος, ἀπαντᾷ αὐτῷ ὁ λαμπρὸς ἐκεῖνος καὶ λέγει αὐτῷ· Τί ἔχεις; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ τὸ πρᾶγμα. Καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀκριδῶς δέδωκας αὐτῷ; Λέγει αὐτῷ· Ναί. Λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος· Εἰπέ αὐτῷ· Δεῦρο πληροφορήσόν με εἰς τὸν ἅγιον Ἀνδρέαν, καὶ ἀρκεῖ μοι. Ἦν γὰρ ἐκεῖ μαρτύριον τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου.

Ὅτε δὲ ἐμελλεν ὁμνύειν, λαμβάνει ὁ λαμπρὸς ἐκεῖνος τὸν παῖδα αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτῷ· Εἴ τι ποιῶ σήμερον, μὴ ταραχθῆς, ἀλλ' ὑπόμεινον. Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ μαρτύριον ἀποδύεται τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἤρξατο ποιεῖν ἐαυτὸν δαιμονιζόμενον κρᾶζων φωνὰς ἀτάκτους. Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν, ἔλεγεν· Ὁ ἅγιος Ἀνδρέας λέγει· ἰδοὺ καὶ ὁ φαῦλος οὗτος ἔλαθε τὰ πεντακόσια νομίσματα τοῦ ἀνθρώπου καὶ θέλει ἐπισηκῆσαί με. Καὶ ἔπνιγεν αὐτὸν λέγων· Ὁ ἅγιος Ἀνδρέας λέγει· Δὸς τὰ πεντακόσια νομίσματα τοῦ ἀνθρώπου. Ἐκεῖνος δὲ ταραχθεὶς καὶ φοβηθεὶς ὡμολόγησε λέγων· Ἐγὼ φέρω αὐτά. Ὁ δὲ λέγει αὐτῷ· Ἄρτι φέρε αὐτά.

Ἀπῆλθεν οὖν εὐθέως καὶ ἠνεγκεν αὐτά. Καὶ λέγει ὁ δῆθεν ἐνεργούμενος τῷ κυρίῳ τῶν νομισμάτων· Λέγει ὁ ἅγιος Ἀνδρέας· θές εἰς τὴν τράπεζαν ἕξ νομίσματα. Ὁ δὲ ἔθηκε μετὰ χαρᾶς.

Ὅταν τοῦ τὰ ἔδωσε, κανεῖς ἄλλος δέν ἦταν παρῶν ἐκεῖ. Ἀλλὰ ἓνας ἀπὸ τὰ ὑψηλά πρόσωπα τῆς πόλης, πού περπατοῦσε ἔξω ἀπὸ τὸ ζυγοστάσιο, ἄκουσε καὶ εἶδε ὅτι τοῦ ἔδωσε τὰ σφραγισμένα νομίσματα. Ὅμως ὁ ζυγιστὴς δέν ᾔξερε ὅτι ἄκουσε.

Ὑστερα ἀπὸ μέρες ἔρχεται αὐτός πού εἶχε δώσει τὰ χρήματα καὶ λέει στὸν ζυγιστὴ· «Δῶς μου ἓνα μέρος ἀπὸ τὰ σφραγισμένα, γιατί ἔχω ἀνάγκη». Ἐκεῖνος νομίζοντας ὅτι κανεῖς δέν ἦταν μπροστά, ὅταν τοῦ τὰ εἶχε δώσει, ἀρνήθηκε καὶ εἶπε· «Τίποτε δέν μοῦ ἔδωσες». Μόλις βγῆκε ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ κεῖ τεταραγμένος, τὸν συναντᾷ ἐκεῖνο τὸ ἐπίσημο πρόσωπο καὶ τοῦ λέει· «Τί ἔχεις;» Αὐτός τοῦ παρουσίωσε τὸ πρόβλημα. Τὸν ρωτᾷ· «Πράγματι τοῦ ἔχεις δώσει;» «Ναί», ἀπαντᾷ. Τοῦ λέει τότε· «Πές του· ἔλα καὶ πείσε με ὀρκιζόμενος στὸν ἅγιο Ἀνδρέα, καὶ αὐτό μοῦ ἀρκεῖ». Ἐκεῖ κοντά ὑπῆρχε ναὸς τοῦ ἁγίου μάρτυρα Ἀνδρέα.

Ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ὀρκιστεῖ ὁ ζυγιστὴς, παίρνει ἐκεῖνο τὸ ἐπίσημο πρόσωπο τὸν ὑπηρέτη του καὶ τοῦ λέει· «Σήμερα, μὴν ταραχθεῖς ὅ,τι κι ἂν κάνω· νὰ τὸ ὑπομείνεις». Μπαίνει στὸν ναό, ξεντύνεται, καὶ ἀρχίζει νὰ προσποιεῖται τὸν δαιμονισμένο, βγάζοντας ἀναρθρες κραυγές. Ὅταν μπῆκε ὁ ζυγιστὴς στὸν ναό, ὁ ἄλλος ἔλεγε· «Ὁ ἅγιος Ἀνδρέας λέει· Νά, καὶ αὐτός ὁ ἄθλιος πῆρε τὰ πεντακόσια νομίσματα τοῦ ἀνθρώπου καὶ θέλει νὰ δώσει ψεύτικο ὄρκο στό ὄνομά μου». Καὶ τὸν ἔπνιγε λέγοντας· «Δῶσε τὰ πεντακόσια νομίσματα τοῦ ἀνθρώπου». Ἐκεῖνος ταραχτήκε καὶ φοβισμένος ὡμολόγησε· «Ἐγὼ θὰ τὰ φέρω αὐτά». «Τώρα –τοῦ λέει– νὰ τὰ φέρεις».

Πῆγε ἀμέσως καὶ τὰ ἔφερε. Λέει ὁ δῆθεν δαιμονισμένος στὸν κάτοχο τῶν νομισμάτων· «Ὁ ἅγιος Ἀνδρέας λέει· Βάλε στό τραπέζι ἕξι νομίσματα ὡς δωρεὰ στήν ἐκκλησία». Κι αὐτός τὰ ἔβαλε μέ χαρά.

Ὅτε οὖν ἀνεχώρησαν, λαβὼν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐφόρεσε κοσμίως καὶ ἀπῆλθε πάλιν ἀναπατῶν εἰς τὸ ζυγοστατεῖον κατὰ τὸ ἔθος. Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ ζυγοστάτης προσεῖχεν αὐτῷ ἄνω καὶ κάτω. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ λαμπρὸς ἐκεῖνος· Τί μοι προσέχεις, ἑταῖρε; Πίστευσον, χάριτι Χριστοῦ οὐκ ἔχω δαίμονα, ἀλλ' ἐπειδὴ, ὅτε ἔδωκέ σοι τὴν σφραγίδα ὁ ἄνθρωπος, ἔξω ἤμην ἀναπατῶν καὶ ἤκουσα καὶ εἶδον ἀκριβῶς καὶ εἰ εἶχόν σοι εἰπεῖν, ἔλεγες ὅτι οὐ πιστεύῃ μόνος, ἐλογισάμην οὖν ποιῆσαι τὸ δρᾶμα τοῦτο, ἵνα μὴ καὶ σὺ ἀπολέσης τὴν ψυχὴν σου καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀδίκως ζημιωθῇ αὐτοῦ τὰ χρήματα.

36. Μοναχὸς τις πάνυ εὐλαβὴς καὶ θεοφιλὴς εἶχε τινα ἀναχωρητὴν ἀγαπῶντα αὐτόν. Τελευτᾷ οὖν ὁ ἀναχωρητής. Καὶ εἰσελθὼν ἐν τῷ μοναστηρίῳ αὐτοῦ ὁ μοναχὸς εὗρίσκει πεντήκοντα νομίσματα. Καὶ ἤρξατο θαυμάζειν καὶ δακρύειν φοβούμενος μὴ ἔνεκεν τῶν χρημάτων προσκρούσῃ τῷ Θεῷ ὁ ἀναχωρητής. Καὶ ὡς ἐδέετο τοῦ Θεοῦ ἐπὶ πολὺ περὶ τούτου, ὁρᾷ ἄγγελον Κυρίου λέγοντα αὐτῷ· Τί οὕτως ἀθυμεῖς περὶ τοῦ ἀναχωρητοῦ; Τοῦτο, ὃ ζητεῖς, τῇ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπία κατάλειψον. Εἰ πάντες ἦσαν τέλειοι, ποῦ ἐδείκνυτο ἡ φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ; Καὶ οὕτω πληροφορηθεὶς ὁ ἀδελφὸς ὅτι συγγνώμης ἡξιώθη ὁ ἀναχωρητής, εὐθυμὸς ἐγένετο καὶ ἐδόξασε τὸν Θεὸν ἐξ ὅλης καρδίας.

37. Γέρων τις ἀπέστειλε τὸν μαθητὴν αὐτοῦ εἰς Αἴγυπτον, ἵνα ἐνέγκῃ κάμηλον, καὶ λάβωσι τὰ σπυρίδια αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον. Ὡς δὲ ἤνεγκεν ὁ ἀδελφὸς τὴν κάμηλον εἰς Σκῆτιν,

Ὅταν ἔφυγαν, πῆρε τὰ ροῦχα του, ντύθηκε μέ εὐπρέπεια καὶ πῆγε πάλι καὶ περπατοῦσε στοῦ μέρους πού ζύγιζαν, ὅπως συνήθως. Ὁ ζυγιστής τὸν πρόσεχε ἀπὸ πάνω ὡς κάτω. Τὸν ρωτᾷ ἐκεῖνο τὸ ἐπίσημο πρόσωπο· «Φίλε, γιατί μέ προσέχεις; Πίστεψέ με, μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ δέν ἔχω δαιμόνιο. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος αὐτός σου ἔδωσε τὰ χρήματα, περπατοῦσα ἔξω, καὶ μέ ἀκριβεία ἄκουσα καὶ εἶδα ὅ,τι ἐγινε. Ἄν σου τό φανέρωνα, θά ἔλεγες “ἔσύ μόνος σου τὰ λές αὐτά, δέν μποροῦμε νά σέ πιστέψουμε”. Γι' αὐτό λοιπόν σκέφτηκα νά σκηνοθετήσω αὐτό τό τέχνασμα, ὥστε καὶ σὺ νά μὴ χάσεις τὴν ψυχὴ σου καὶ ὁ ἄνθρωπος νά μὴ χάσει ἄδικα τὰ χρήματά του».

36. Ἐνας μοναχὸς μέ πολλή εὐλάβεια καὶ φόβο Θεοῦ γνώριζε κάποιον ἀναχωρητὴ ὁ ὁποῖος τὸν ἀγαποῦσε. Ὁ ἀναχωρητής κάποτε πέθανε. Μπαίνει ὁ μοναχὸς στοῦ ἀσκηταρίου του καὶ βρίσκει πενήντα νομίσματα. Ἄρχισε νά ἀπορεῖ καὶ νά δακρύζει, φοβούμενος μήπως ὁ ἀναχωρητής βρεῖ δυσαρεστημένο τὸν Θεὸ ἐξαιτίας τῶν χρημάτων αὐτῶν. Καθὼς γιὰ πολὺ προσευχόταν στὸν Θεὸ σχετικά μ' αὐτό τό θέμα, βλέπει ἕναν ἄγγελο Κυρίου ὁ ὁποῖος τοῦ εἶπε· «Γιατί λυπᾶσαι τόσο γιὰ τὸν ἀναχωρητὴ; Αὐτό πού ζητᾷς ἄφησέ το στή φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ. Ἄν ὅλοι ἦταν τέλειοι, ποῦ θά ἀποδεικνυόταν ἡ φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ;» Ἐχοντας μιὰ τέτοια πληροφορία ὁ ἀδελφός, ὅτι δηλαδή ὁ ἀναχωρητής ἡξιώθηκε νά λάβει συγγνώμη, χάρηκε πολὺ καὶ δόξασε τὸν Θεὸ μέ ὅλη του τὴν καρδιά.

37. Ἐνας Γέροντας ἀπὸ τῆ Σκήτη ἔστειλε τὸν μαθητὴ του στήν Αἴγυπτο νά τοῦ φέρει μιὰ καμήλα, γιὰ νά μεταφέρουν τὰ καλάθια τους στήν Αἴγυπτο. Μόλις ἔφερε ὁ ἀδελφός τὴν καμήλα στή Σκήτη, τὸν συναντᾷ ἕνας ἄλλος

ὑπήντησεν αὐτῷ ἄλλος Γέρων καὶ εἶπεν αὐτῷ· Εἰ ἔμαθον ὅτι εἰς Αἴγυπτον ὑπάγεις, ἔλεγον ἄν σοι, ἵνα ἐνέγκῃς κάμοι κάμηλον. Ἀπελθὼν δὲ ὁ ἀδελφὸς εἶπε τῷ πατρὶ αὐτοῦ τὸ πρᾶγμα. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Γέρων· Ἄρον τὴν κάμηλον καὶ δὸς αὐτῷ λέγων· οὐπω ἡντρεπίσθημεν ἡμεῖς· λάβε, ποιήσον τὴν χρεῖαν σου. Καὶ ἀπελθε μετ' αὐτοῦ εἰς Αἴγυπτον καὶ φέρε πάλιν τὴν κάμηλον, ἵνα καὶ τὰ ἡμῶν σκευὴ λάβωμεν ἄνω.

Ἀπελθὼν δὲ ὁ ἀδελφὸς πρὸς τὸν ἄλλον Γέροντα εἶπε· Λέγει ὁ ἀδδᾶς μου ὅτι οὐπω ἡντρεπίσθημεν ἡμεῖς· λάβε τὴν κάμηλον καὶ ποιήσον τὴν χρεῖαν σου. Καὶ λαβὼν ὁ Γέρων ἐγέμισε τὰ σπυρίδια αὐτοῦ. Ὡς δὲ ἔφθασαν εἰς Αἴγυπτον καὶ ἀπεγέμισαν τὰ σπυρίδια, λαβὼν ὁ ἀδελφὸς τὴν κάμηλον εἶπε τῷ Γέροντι· Εὐξαι περὶ ἐμοῦ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ποῦ ἀπέρχῃ; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Εἰς Σκῆτιν, ἵνα ἐνέγκω καὶ τὰς ἡμῶν σπυρίδας. Καὶ κατανυγείς ὁ Γέρων ἔβαλε μετάνοιαν κλαίων καὶ λέγων· Συγχωρήσατέ μοι, ὅτι ἡ πολλὴ ὑμῶν ἀγάπη τὸν καρπὸν μου ἔλαθεν.

38. Εἶπε Γέρων· Ἐάν τις σε αἰτήσῃ πρᾶγμα καὶ βία παράσχῃς αὐτῷ, εὐδοκήσῃ καὶ ὁ λογισμὸς εἰς τὸ διδόμενον, καθὼς γέγραπται· Ἐάν τις σε ἀγγαρεύσῃ μίλιον ἓν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ δύο. Τουτέστιν, ἐάν τις αἰτήσῃ σε πρᾶγμα, δὸς αὐτῷ ἀπὸ ψυχῆς καὶ σώματος.

39. Δύο ἀδελφοὶ ἦσαν εἰς τὰ Κελλία. Ἦν δὲ ὁ εἰς γέρων καὶ παρεκάλει τὸν νεώτερον λέγων· Μείνωμεν ὁμοῦ, ἀδελφέ.

17. Τὸ ρωμαϊκὸ μίλι ἀντιστοιχεῖ μέ 1535 μ.

Γέροντας καὶ τοῦ λέει· «Ἄν ἤξερα ὅτι θά πηγαινες στήν Αἴγυπτο, θά σοῦ ἔλεγα νά φέρεις καὶ γιά μένα μιὰ καμήλα». Ὅταν ἦρθε ὁ ἀδελφὸς στὸν Γέροντα, τοῦ εἶπε τὰ σχετικά. Λέει ὁ Γέροντας· «Πάρε τὴν καμήλα καὶ δῶσ' τὴν σ' αὐτόν μέ τῇ δικαιολογίᾳ ὅτι ἐμεῖς δέν εἴμαστε ἀκόμη ἔτοιμοι γιά τὴ μεταφορὰ. Πάρ' τὴν ἐσύ καὶ ἐξυπηρέτησε τίς ἀνάγκες σου. Πηγαινε ὁμως καὶ σύ μαζί του στήν Αἴγυπτο καὶ φέρε πάλι τὴν καμήλα, γιά νά φορτώσουμε καὶ τὰ δικά μας πράγματα ἐπάνω σ' αὐτήν».

Πῆγε ὁ ἀδελφὸς στὸν ἄλλο Γέροντα καὶ τοῦ εἶπε· «Λέει ὁ ἀδδᾶς μου ὅτι ἐμεῖς δέν εἴμαστε ἀκόμη ἔτοιμοι· πάρε ἐσύ τὴν καμήλα καὶ ἐξυπηρετήσου στίς ἀνάγκες σου». Τὴν πῆρε ὁ Γέροντας καὶ τῆς φόρτωσε τὰ καλάθια του. Σάν ἔφθασαν στήν Αἴγυπτο καὶ ξεφόρτωσαν τὰ καλάθια, παίρνει ὁ ἀδελφὸς τὴν καμήλα καὶ λέει στὸν Γέροντα· «Εὐχῆσου γιά μένα». Ρωτάει ὁ Γέροντας· «Ποῦ πηγαίνεις;» Ἀπαντᾷ· «Στὴ Σκῆτη γιά νά φέρω καὶ τὰ δικά μας καλάθια».

Συγκινήθηκε ὁ Γέροντας. Ἔβαλε μετάνοια καὶ κλαίγοντας εἶπε· «Συγχωρήστε με· ἡ πολλὴ σας ἀγάπη ἔκανε δικό της τὸν δικό μου καρπὸ».

38. Ἕνας Γέροντας εἶπε· «Ἄν κάποιος σοῦ ζητήσῃ ἓνα πρᾶγμα καὶ σύ διάζοντας τὸν ἑαυτό σου τοῦ τό προσφέρεις, φρόντισε καὶ ὁ λογισμὸς σου νά εὐαρεστηθεῖ μέ αὐτό πού δίνεις, καθὼς εἶναι γραμμένο· Ἄν κάποιος σέ ἀγγαρεύσει νά πᾶς μαζί του ἓνα μίλι¹⁷, πηγαινε δύο¹⁸. Δηλαδή ἂν κάποιος σοῦ ζητήσῃ κάτι, νά τοῦ τό δώσεις μέ ὅλο σου τό εἶναι».

39. Δύο ἀδελφοὶ ἔμεναν στὰ Κελλία. Ὁ ἓνας ἡλικιωμένος καὶ παρακαλοῦσε τὸν νέο· «Ἄς μείνουμε μαζί, ἀδελφέ».

18. Ματθ. 5, 41.

Ὁ δὲ λέγει αὐτῷ· Ἐγὼ ἁμαρτωλὸς εἰμι καὶ οὐ δύναμαι μετὰ σοῦ μείναι, ἀβδᾶ. Ὁ δὲ παρεκάλει αὐτὸν λέγων· Ναί, δυνάμεθα. Ἦν δὲ ὁ Γέρων καθαρὸς καὶ οὐκ ἤθελεν ἀκούειν ὅτι μοναχὸς ἔχει λογισμοὺς πορνείας. Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός· Ἄφες με ἐβδομάδα, καὶ πάλιν λαλοῦμεν.

Ἦλθεν οὖν ὁ Γέρων. Καὶ θέλων ὁ νεώτερος δοκιμάσαι αὐτὸν ἔλεγεν· Εἰς μέγαν πειρασμὸν ἐνέπεσον, ἀβδᾶ, τὴν ἐβδομάδα ταύτην· ἀπελθὼν γὰρ εἰς τὴν κώμην εἰς διακονίαν ἔπεσον μετὰ γυναικός. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ἔστι μετάνοια. Λέγει ὁ ἀδελφός· Ναί· Λέγει ὁ Γέρων· Ἐγὼ βαστάζω μετὰ σοῦ τὸ ἡμῖν τῆς ἁμαρτίας. Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός· Ἄρτι δυνάμεθα εἶναι ὁμοῦ. Καὶ ἔμειναν μετ' ἀλλήλων ἕως τῆς τελευτῆς αὐτῶν.

40. Ἐλεγον περὶ τινος ἀδελφοῦ ὅτι σπυρίδια ποιήσας καὶ βαλὼν τὰ ὠτία αὐτῶν ἤκουσε τοῦ γείτονος αὐτοῦ λέγοντος· Τί ποιήσω, ὅτι ἡ ἀγορὰ ἐγγὺς ἐστὶ καὶ οὐκ ἔχω ὠτία βαλεῖν εἰς τὰ σπυρίδιά μου· Καὶ ἀπελθὼν ἀνέλυσε τῶν ἑαυτοῦ σπυρίδων τὰ ὠτία καὶ ἤνεγκε τῷ ἀδελφῷ λέγων· Ἰδού, ταῦτα περισσὰ ἔχω, λάβε καὶ βάλε εἰς τὰ σπυρίδιά σου. Καὶ ἐποίησε τὸ ἔργον τοῦ ἀδελφοῦ προχωρῆσαι καὶ τὸ ἴδιον ἀφῆκεν.

41. Ἐλεγον περὶ τινος Γέροντος εἰς Σκῆτιν ὅτι ἡσθένησε, καὶ ἦλθεν αὐτῷ φαγεῖν ἄρτον νεαρόν. Ἀκούσας δέ τις τῶν ἀγωνιστῶν ἀδελφῶν ἔλαβε τὴν μηλωτὴν αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτῇ ἄρτους ξηροὺς καὶ ἀπῆλθεν εἰς Αἴγυπτον. Καὶ ἀλλάξας τὰ ψωμῖα ἤνεγκε τῷ Γέροντι. Καὶ ἰδόντες αὐτὰ θεομὰ ἐθαύμασαν· ὁ δὲ Γέρων οὐκ ἤθελε γεύσασθαι λέγων ὅτι τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ μου ἐσθίω. Καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν οἱ

Ἐκεῖνος ὁμως τοῦ λέει· «Ἐγὼ εἰμαι ἁμαρτωλὸς καὶ δέν μπορῶ νά μείνω μαζί σου, ἀβδᾶ». Ἀλλὰ αὐτός τόν παρακαλοῦσε, ἐπιμένοντας· «Ναί, μποροῦμε». Ὁ Γέροντας ἦταν καθαρὸς καὶ δέν ἤθελε νά ἀκούει ὅτι ὁ μοναχὸς ἔχει λογισμοὺς πορνείας. Τοῦ λέει ὁ ἀδελφός· «Ἀφῆσέ με μία βδομάδα καὶ πάλι συζητοῦμε τό θέμα».

Ἦρθε λοιπόν ὁ Γέροντας στό τέλος τῆς ἐβδομάδος. Ὁ νέος θέλοντας νά τόν δοκιμάσει, εἶπε· «Ἀβδᾶ, αὐτή τή βδομάδα ἔπεσα σέ μεγάλο πειρασμό· πῆγα στό χωριό γιά διακονία καὶ κοιμήθηκα μέ γυναῖκα». Λέει ὁ Γέροντας· «Ὑπάρχει μετάνοια». Ρωτᾷ ὁ ἀδελφός· «Ναί;» Ὁ Γέροντας λέει· «Ἐγὼ σηκώνω μαζί σου τό μισό βάρος τῆς ἁμαρτίας». Λέει ὁ ἀδελφός· «Ἀπ' αὐτήν τή στιγμή μποροῦμε νά μένουμε μαζί». Καὶ ἔζησαν μαζί ὡς τόν θάνατό τους.

40. Ἐλεγαν γιά κάποιον ἀδελφό ὅτι ἔπλεξε ζεμπίλια καὶ ἔβαλε τὰ χερούλια τους. Σέ λίγο ἀκούει τόν γείτονά του νά λέει· «Τί νά κάνω πού ἡ ἀγορὰ εἶναι κοντά, ἀλλά δέν ἔχω χερούλια νά δάλω στά ζεμπίλια μου;» Πηγαίνει ὁ ἀδελφός, ξηλώνει ἀπό τὰ δικά του ζεμπίλια τὰ χερούλια καὶ τὰ φέρνει στόν ἀδελφό. Τοῦ λέει· «Νά, αὐτά τὰ ἔχω περισσὰ· πάρ' τα καὶ δάλ' τα στά ζεμπίλια σου». Ἔτσι ἔκανε νά προχωρήσει ἡ δουλειά τοῦ ἀδελφοῦ, ἐνῶ παραμέλησε τή δική του.

41. Ἐλεγαν γιά κάποιον Γέροντα πού ἔμενε σέ Σκῆτη ὅτι ἀρρώστησε καὶ τοῦ ἦρθε ἐπιθυμία νά φάει φρέσκο ψωμί. Σάν τό ἄκουσε ἓνας ἀπό τοὺς ἀγωνιστές ἀδελφούς, πῆρε τή μηλωτή του, ἔβαλε σ' αὐτήν ψωμῖα ξερά καὶ πῆγε στήν Αἴγυπτο. Ἐκεῖ τὰ ἀντάλλαξε μέ ψωμάκια καὶ τὰ ἔφερε στόν Γέροντα. Ὅταν τὰ εἶδαν αὐτά ζεστά, ἀπόρησαν. Ὁ Γέροντας δέν ἤθελε νά τὰ φάει, καὶ ἔλεγε· «Τρώω τό αἷμα

Γέροντες λέγοντες· Διὰ τὸν Κύριον, φάγε, ἵνα μὴ εἰς κενὸν γένηται ἡ θυσία τοῦ ἀδελφοῦ. Καὶ παρακληθεῖς ἔφαγεν.

42. Ἀδελφὸς ἠρώτησε Γέροντα λέγων· Πῶς εἰσι καὶ ἄρτι τινὲς κοπιῶντες ἐν ταῖς πολιτείαις καὶ οὐ λαμβάνουσι τὴν χάριν ὡς οἱ ἀρχαῖοι; Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Τότε ἀγάπη ἦν, καὶ ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ εἵλκεν ἄνω· νῦν δέ, ψυγείσης τῆς ἀγάπης, ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ κάτω σύρει. Καὶ διὰ τοῦτο οὐ λαμβάνομεν τὴν χάριν.

43. Ἀπῆλθόν ποτε τρεῖς ἀδελφοὶ εἰς θερισμόν. Καὶ ἔλαβον ἑαυτοῖς ἐξήκοντα ἀρούρας. Εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν ἠσθένησε τὴν πρώτην ἡμέραν καὶ ἀνέκαμψεν εἰς τὴν κέλλαν αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν ὁ εἷς τῶν δύο τῷ ἑτέρῳ· Ἰδοὺ, ἀδελφέ, βλέπεις ὅτι ἠσθένησεν ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν· δίασον οὖν τὸν λογισμόν σου μικρὸν καὶ γὰρ μικρόν, καὶ πιστεύομεν διὰ τῶν εὐχῶν αὐτοῦ θερίσαι τὸν τόπον αὐτοῦ.

Τελεσθέντος δὲ τοῦ ἔργου, ὅτε ἦλθον λαβεῖν τὸν μισθόν, ἐφώνησαν τῷ ἀδελφῷ λέγοντες· Ἐλθέ, ἄρον τὸν μισθόν σου, ἀδελφέ. Ὁ δὲ εἶπε· Ποῖον μισθὸν ἔχω λαβεῖν μὴ θερίσας; Οἱ δὲ εἶπον· Διὰ τῶν εὐχῶν σου γέγονεν ὁ θερισμός σου, καὶ δεῦρο λάβε τὸν μισθόν σου. Πολλῆς δὲ ἀμφιβολίας γενομένης ἀναμέσον αὐτῶν, τοῦ μὲν λέγοντος οὐ λαμβάνω, τῶν δὲ οὐκ ἀνεχομένων παραχωρῆσαι, εἰ μὴ λάβοι, ἀπῆλθον δικάσασθαι πρὸς μέγαν Γέροντα.

Εἶπε δὲ ὁ ἀδελφός· Πάτερ, ἀπήλθομεν θερίσαι οἱ τρεῖς. Ἀπελθόντων δὲ ἡμῶν εἰς τὸν ἀγρόν, τὴν πρώτην ἡμέραν ἠσθένησα καὶ ἀνέκαμψα εἰς τὴν κέλλαν μου μηδεμίαν ἡμέ-

τοῦ ἀδελφοῦ μου». Ὅμως οἱ ἄλλοι Γέροντες τὸν παρακάλεσαν· «Γιὰ τὸν Θεό, φάε, γιὰ νὰ μὴν πάει ἄδικα ἡ θυσία τοῦ ἀδελφοῦ». Παρακινημένος ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς ἔφαγε τελικά.

42. Ἕνας ἀδελφός ρώτησε κάποιο Γέροντα· «Πῶς συμβαίνει καὶ τώρα, ἐνῷ μερικοὶ ἀδελφοὶ κοπιᾶζουν κάνοντας πολλή ἄσκησι, ὅμως δὲν παίρνουν τὴ χάρι ὅπως οἱ παλαιοί;» «Τότε ὑπῆρχε ἀγάπη, ἅπαντὰ ὁ Γέροντας, καὶ ὁ καθένας τραβοῦσε τὸν πλησίον πρὸς τὰ πάνω. Τώρα πάγωσε ἡ ἀγάπη¹⁹ καὶ ὁ καθένας σέρνει πρὸς τὰ κάτω τὸν πλησίον. Γι' αὐτὸ δὲν παίρνουμε χάρι».

43. Κάποτε τρεῖς ἀδελφοὶ πῆγαν γιὰ θερισμό. Ἀνέλαβαν γιὰ λογαριασμό τους ἐξήντα κομμάτια καλλιεργήσιμης γῆς. Τὴν πρώτη μέρα ἕνας ἀπὸ αὐτοὺς ἀρρώστησε καὶ γύρισε στὸ κελί του. Ἀπὸ τοὺς δυὸ ὁ ἕνας εἶπε στὸν ἄλλον· «Νά, ἀδελφέ, βλέπεις ὅτι ὁ ἀδελφός μας ἀρρώστησε· δίασε λοιπὸν λίγο τὸν λογισμό σου, τό ἴδιο κι ἐγώ, καὶ ἔχουμε τὴν πεποίθησι ὅτι μέ τίς εὐχές αὐτοῦ θὰ θερίσουμε καὶ τὸν δικό του χῶρο».

Μέ τό τέλος τοῦ ἔργου, ὅταν ἦρθαν νὰ πάρουν τὸν μισθό, κάλεσαν τὸν ἀδελφὸ λέγοντας· «Ἐλα, ἀδελφέ, νὰ πάρεις τὸν μισθό σου». Ἐκεῖνος εἶπε· «Ποιό μισθό ἔχω νὰ πάρω, ἀφοῦ δὲν θέρισα;» «Μέ τίς εὐχές σου, τοῦ εἶπαν, ἔχει γίνεῖ ὁ θερισμός σου, καὶ ἔλα, πάρε τὸν μισθό σου». Ἐγινε μεγάλη συζήτηση μεταξύ τους, μέ ἀντίθετες γνώμες· ὁ ἕνας ἔλεγε «δὲν τὰ παίρνω» καὶ οἱ ἄλλοι δὲν δέχονταν νὰ ὑποχωρήσουν νὰ μὴν τὰ πάρει. Τελικά πῆγαν νὰ ἐξετασθεῖ τό θέμα ἀπὸ μέγαν Γέροντα.

Εἶπε ὁ ἀδελφός· «Πάτερ, πῆγαμε οἱ τρεῖς νὰ θερίσουμε. Ὅταν φτάσαμε στὸ χωράφι, τὴν πρώτη μέρα ἀρρώστησα καὶ γύρισα στὸ κελί μου, χωρὶς νὰ θερίσω καμιὰ μέρα. Τώρα

19. Πρὸς. Ματθ. 24, 12.

ραν θερίσας. Καὶ ἀναγκάζουσί με οἱ ἀδελφοὶ λέγοντες· Δεῦρο, λάβε μισθὸν ὃν οὐκ ἐθέρισας. Εἶπον δὲ καὶ οἱ ἄλλοι δύο· Πάτερ, οἱ τρεῖς ἐλάβομεν ἐξήκοντα ἀρούρας· καὶ εἰ ἡμεν οἱ τρεῖς, οὐκ εἶχομεν αὐτὰς τελέσαι. Διὰ δὲ τῶν εὐχῶν τοῦ ἀδελφοῦ οἱ δύο ταχέως κατελύσαμεν τὸν θερισμόν. Καὶ λέγομεν αὐτῷ· λάβε τὸν μισθόν σου, καὶ οὐ θέλει.

Ἀκούσας δὲ ὁ Γέρων ἐθαύμασε καὶ εἶπε τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ· Κροῦσον, ἵνα συναχθῶσι πάντες οἱ ἀδελφοί. Ἐλθόντων δὲ πάντων εἶπεν αὐτοῖς· Δεῦτε, ἀδελφοί, ἀκούσατε σήμερον δικαιοκρισίαν· καὶ ἀνήγγειλεν αὐτοῖς πάντα ὁ Γέρων. Καὶ κατεδίκασαν τὸν ἀδελφὸν λαβεῖν τὸν μισθὸν αὐτοῦ καὶ ποιῆσαι εἰς αὐτὸν εἴ τι θέλοι. Καὶ ἀπῆλθεν ὁ ἀδελφὸς κλαίων καὶ λυπούμενος.

44. Εἶπε Γέρων· Οἱ Πατέρες ἡμῶν ἔθος εἶχον παραβάλλειν εἰς τὰ κελλία τῶν νεοφύτων ἀδελφῶν τῶν βουλομένων κατὰ μόνας ἀσκειῖσθαι καὶ ἐπισκέπτεσθαι αὐτούς, μὴ ποτέ τις αὐτῶν πειρασθεῖς ὑπὸ δαιμόνων ἐδλάβῃ τὸν λογισμόν. Καὶ εἴ ποτέ τις αὐτῶν βλαβεῖς εὕρισκετο, ἔφερον αὐτὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἐτίθετο νιπτῆρ, καὶ πάντες οἱ ἀδελφοὶ κατέχεον ἐπάνω αὐτοῦ ἐκ τοῦ ὕδατος, καὶ εὐθέως ἐκαθαρίζετο.

45. Δύο Γέροντες ἦσαν ἔτη πολλὰ καθήμενοι μετ' ἀλλήλων καὶ οὐδέποτε μάχην ἐποίησαν. Εἶπε δὲ ὁ εἷς τῷ ἑτέρῳ· Ποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς μίαν μάχην ὡς οἱ ἄνθρωποι. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Οὐκ οἶδα πῶς γίνεται μάχη. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ἰδού, τίθημι πλινθάρην εἰς τὸ μέσον· κἀγὼ λέγω ὅτι ἐμὸν ἐστὶ, καὶ σὺ λέγε· Οὐχί, ἀλλ' ἐμὸν· καὶ ἔνθεν γίνεται ἡ ἀρχή. Ἐθηκαν οὖν πλινθάρην εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει ὁ εἷς· Τοῦτο

οἱ ἀδελφοὶ μέ φέρουν σέ δύσκολη θέση λέγοντας· πάρε μισθὸ γιὰ κεῖνα πού δέν θέρισες». Οἱ ἄλλοι δύο εἶπαν· «Οἱ τρεῖς πῆραμε γιὰ θερισμό ἐξήντα κομμάτια. Ἄν ἡμασταν οἱ τρεῖς, δέν θά μπορούσαμε νά τά τελειώσουμε. Μὲ τίς εὐχές ὁμως τοῦ ἀδελφοῦ οἱ δύο μας γρήγορα ὁλοκληρώσαμε τὸν θερισμό. Τοῦ λέμε· πάρε τὸν μισθό σου, καὶ δέν θέλει».

Ὅταν τό ἄκουσε ὁ Γέροντας, θαύμασε καὶ εἶπε στὸν συνασκητὴ του· «Χτύπα τό καμπανάκι, νά συγκεντρωθοῦν ὅλοι οἱ ἀδελφοί». Σάν ἦρθαν ὅλοι, τοὺς εἶπε· «Ἐλᾶτε, ἀδελφοί· ἀκοῦστε σήμερα δίκαιη κρίση», καὶ τοὺς ἔκανε γνωστά ὅλα αὐτά. Ἐκεῖνοι ὄρισαν ὁ ἀδελφὸς νά πάρει τὸν μισθό του καὶ νά τὸν κάνει ὅ,τι θέλει. Καὶ ὁ ἀδελφὸς ἔφυγε μὲ δάκρυα καὶ πόνο στήν ψυχή.

44. Ἕνας Γέροντας εἶπε· «Οἱ Πατέρες μας συνήθιζαν νά πλησιάζουν στὰ κελλιά τῶν ἀδελφῶν πού ἤθελαν νά ἀσκοῦνται ὡς ἀναχωρητές καὶ ἦταν νεοφερμένοι. Τοὺς ἐπισκέπτονταν, μήπως ποτέ κανεῖς ἀπὸ αὐτοὺς δέχτηκε δαιμονικό πειρασμό καὶ τοῦ προξενήθηκε ζημιά στὸν λογισμό. Καὶ ἂν κάποτε βρισκόταν κάποιος ἀπὸ αὐτοὺς νά ἔχει πάθει βλάβη, τὸν ἔφερναν στήν ἐκκλησία. Ἐκεῖ ἔβαζαν νιπτῆρα, συγκεντρώνονταν ὅλοι οἱ ἀδελφοί, ἔριχναν ἐπάνω του νερό, καὶ ἀμέσως καθαριζόταν».

45. Δύο Γέροντες ζοῦσαν ὡς μοναχοὶ πολλὰ χρόνια μαζί καὶ ποτέ δέν μάλωσαν. Εἶπε ὁ ἓνας στὸν ἄλλον· «Ἄς φιλονικήσουμε κι ἐμεῖς μιὰ φορὰ ὅπως ὅλοι οἱ ἄνθρωποι». Ὁ ἄλλος ἀποκρίθηκε· «Δέν ξέρω πῶς γίνεται ἡ φιλονικία». Καὶ τοῦ λέει ὁ ἀδελφός· «Νά, θά βάλω στή μέση ἓνα τοῦβλο. Ἐγὼ θά λέω ὅτι εἶναι δικό μου κι ἐσύ νά λές, ὅχι δικό μου εἶναι, καὶ ἀπὸ δῶ γίνεται ἡ ἀρχή». Ἐβαλαν πράγματι στή μέση ἓνα τοῦβλο. Λέει ὁ ἓνας· «Αὐτό εἶναι δικό μου». Ὁ

ἐμόν ἐστι. Εἶπε δὲ ὁ ἄλλος· Οὐχί, ἀλλ' ἐμόν. Καὶ εἶπεν ὁ ἕτερος· Εἰ σόν ἐστιν, ἄρον καὶ ὑπαγε. Καὶ ἀνεχώρησαν μηδὲ φιλονικῆσαι μετ' ἀλλήλων εὐρόντες.

46. Εἶπε Γέρων· Οὐδέποτε ἐπεθύμησα ἔργον ὠφελοῦν με καὶ ζημιοῦν τὸν πλησίον, τοιαύτην ἐλπίδα ἔχων, ὅτι τὸ κέρδος τοῦ ἀδελφοῦ μου ἔργον καρποφορίας μοί ἐστιν.

47. Ἀσκητής τις εὐρηκώς τινα δαιμονιῶντα μὴ δυνάμενον νηστεύειν, τῇ τοῦ Θεοῦ ἀγάπῃ, ὡς γέγραπται, μὴ τὸ ἑαυτοῦ ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου ζητῶν, ἠξίωσε μετελθεῖν εἰς ἑαυτὸν τὸν δαίμονα κάκεινον ἐλευθερωθῆναι. Καὶ δὴ τῆς δεήσεως ἐπήκουσεν ὁ Θεός. Καὶ βαρυνθεὶς ὁ ἀσκητής ὑπὸ τοῦ δαίμονος ἐπέμενε τῇ νηστείᾳ καὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ ἀσκήσει σχολάζων. Τὸ δὲ πλεῖστον διὰ τὴν ἀγάπην αὐτοῦ εἶσω ὀλίγων ἡμερῶν ἀπήλασεν ὁ Θεὸς ἀπ' αὐτοῦ τὸν δαίμονα.

48. Ἀδελφὸς ἠρώτησε Γέροντα λέγων ὅτι εἰσὶ δύο ἀδελφοί· ὁ εἷς ἡσυχάζει ἔλκων τὰς ἐξ καὶ πολὺν κάματον ἑαυτῷ παρέχων, ὁ δὲ ἄλλος κακουμένοις ὑπηρετεῖ· τίνας οὖν τὸ ἔργον πλεον δέχεται ὁ Θεός; Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ἐὰν ὁ ἔλκων ἀδελφὸς τὰς ἐξ κρεμάσῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ ῥώθωνος, οὐ δύναται ἴσος εἶναι τῷ ὑπηρετοῦντι τοῖς κακουμένοις.

49. Ἀδελφὸς ὑπηρετεῖ τινὶ τῶν Πατέρων ἀσθενοῦντι. Συνέβη δὲ αὐτοῦ λυθῆναι τὸ σῶμα καὶ ἐκβάλλειν πῶν μετὰ

ἄλλος εἶπε· «Ὁχι, εἶναι δικό μου». Εἶπε ὁ πρῶτος· «Ἐ, ἂν εἶναι δικό σου, πάρ' το καὶ πῆγαινε». Καὶ ἔφυγαν, χωρὶς νὰ βροῦν αἰτία γιὰ φιλονικία.

46. Ἕνας Γέροντας εἶπε· «Ποτέ δέν ἐπεθύμησα ἓνα ἔργο πού νά ὠφελεῖ ἐμένα καὶ νά θλάπτει τὸν διπλανό, γιατί πίστευα ὅτι τὸ κέρδος τοῦ ἀδελφοῦ μου εἶναι καρποφορία γιὰ μένα».

47. Ἕνας ἀσκητής συνάντησε κάποιον δαιμονισμένο πού δέν μποροῦσε νά νηστεύει. Ἀπὸ ἀγάπῃ Θεοῦ –καθὼς ἔχει γραφεῖ· «Νά μὴ ζητᾷ κανεὶς τὰ δικά του ἀλλὰ τοῦ ἄλλου»²⁰– ἐπίμονα ζήτησε νά μεταπηδήσει σ' αὐτόν τὸ δαιμόνιο καὶ νά ἐλευθερωθεῖ ὁ ἀδελφός. Ὁ Θεὸς ἄκουσε τὴν δέησή του, πράγματι. Ὁ ἀσκητής δαιμονίστηκε, ἀλλὰ ἐπέμενε στὴ νηστεία καὶ τὴν προσευχή καὶ καταγινόταν μὲ τὴν ἄσκησι. Μέσα σὲ λίγες μέρες ὁμως ὁ Θεὸς τὸν ἀπήλλαξε ἀπὸ τὸ δαιμόνιο, κυρίως γιὰ τὴν ἀγάπῃ πού ἔδειξε²¹.

48. Ἕνας ἀδελφός ἔκανε τὴν ἐξῆς ἐρώτησι σὲ ἓναν Γέροντα· «Εἶναι δύο ἀδελφοί. Ὁ ἓνας ζεῖ ὡς ἡσυχαστής, νηστεύοντας τίς ἐξι ἡμέρες τῆς ἐβδομάδος καὶ κοπιάζοντας πολὺ. Ὁ ἄλλος ὑπηρετεῖ ἀρρώστους. Μὲ ποιοῦ τὸ ἔργο ὁ Θεὸς εὐαρεστεῖται περισσότερο;» Ὁ Γέροντας ἀπαντᾷ· «Ὁ ἀδελφός πού νηστεύει τίς ἐξι, κι ἂν κρεμαστεί ἀπὸ τὸ ρουθούνη, δέν μπορεῖ νά εἶναι ἴσος μ' ἐκεῖνον πού ὑπηρετεῖ ἀρρώστους».

49. Κάποιος ἀδελφός ὑπηρετοῦσε ἓναν ἀπὸ τοὺς Πατέρες πού ἦταν ἀρρώστος. Κάποτε συνέβη νά ἀνοίξει τό

20. Α' Κορ. 10, 24.

21. Καὶ ὄχι τόσο γιὰ τὴ νηστεία καὶ τὴν ἄσκησιν του γενικότερα.

σαπρᾶς ὁσμῆς. Εἶπε δὲ ὁ λογισμὸς τοῦ ἀδελφοῦ· Φύγε, οὐ γὰρ δύνασαι ὑπενεγκεῖν τὴν ὁσμὴν τῆς δυσωδίας ταύτης. Ὁ δὲ ἀδελφὸς λαβὼν κεράμιον ἔβαλεν εἰς αὐτὸ τὸ ἀπόπλυμα τοῦ ἀσθενοῦντος. Καὶ εἰ ἤρξατο ὁ λογισμὸς αὐτοῦ λέγειν ὅτι φύγε, ἔλεγε τῷ λογισμῷ· Ἐὰν θελήσω φυγεῖν, ἀπ' αὐτοῦ πίνω. Εἶπε δὲ ὁ λογισμὸς αὐτοῦ· Μήτε φύγῃς μήτε πῆς τὴν δυσωδίαν ταύτην. Καὶ ἐκοπία ὁ ἀδελφὸς καὶ ἐκαρτέρει ὑπηρετῶν τῷ Γέροντι. Καὶ ἰδὼν ὁ Θεὸς τὸν κόπον τοῦ ἀδελφοῦ ἰάσατο τὸν Γέροντα.

50. Ἀδελφοὶ ἐν Σκῆτει ἐκάθησαν καθαρίσαι σειράν. Καὶ τις ἐξ αὐτῶν ἀσθενῶν ἀπὸ τῆς ἀσκήσεως καὶ θήσων ἀνέφερε φλέγματα. Καὶ μὴ θέλοντος αὐτοῦ ἀπῆρχετο ἀπὸ τοῦ πτύσματος ἐπάνω τινὸς ἀδελφοῦ καὶ ὠχλεῖτο ἐκεῖνος ὑπὸ τοῦ ἰδίου λογισμοῦ εἰπεῖν τῷ ἀσθενοῦντι· Παῦσαι τοῦ πτύειν ἐπάνω μου. Πολεμήσας δὲ τῷ λογισμῷ εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· Εἰ δοῦλει φαγεῖν ἀπ' αὐτοῦ, εἰπέ. Τότε λέγει· Μήτε φάγῃς μήτε εἵπῃς αὐτῷ.

51. Τὶς τῶν Πατέρων ἀπῆλθεν εἰς πόλιν πωλῆσαι τὸ ἐργόχειρον αὐτοῦ. Καὶ ἰδὼν πτωχὸν γυμνὸν ὄντα καὶ σπλαγχνισθεὶς ἐπ' αὐτῷ ἐχαρίσατο αὐτῷ τὸν ἑαυτοῦ λεδήτωνα. Ὁ δὲ πτωχὸς ἀπελθὼν ἐπώλησεν αὐτόν. Ὁ οὖν Γέρον μαθὼν ὁ ἐποίησεν ἐλυπήθη καὶ μετέγνω ὅτι ἔδωκεν αὐτῷ τὸ ἱμάτιον. Παρέστη οὖν τῷ Γέροντι ὁ Χριστὸς κατ' ὄναρ ἐν τῇ νυκτί

22. Βλ. Μ. Γερ. τ. Γ', σελ. 202, ὑποσημ. 138.

σῶμα του καὶ νά βγάξει πύον μέ ἀπαίσια ὁσμή. Εἶπε ὁ λογισμὸς τοῦ ἀδελφοῦ· «Φύγε· δέν μπορεῖς νά ἀντέξεις αὐτὴν τὴν ἄσχημη μυρωδιά». Πῆρε ὁ ἀδελφός ἓνα κανάτι καὶ ἔβαλε μέσα τὸ βρώμικο νερό ἀπὸ τὸ πλύσιμο τοῦ ἄρρωστου. Κι ἂν ἄρχιζε ὁ λογισμὸς νά τοῦ λέει· «Φύγε», ἔλεγε στὸν λογισμό· «Ἄν θελήσω νά φύγω, θά πιῶ ἀπ' αὐτό». Ὅποτε ὁ λογισμὸς του εἶπε· «Οὔτε νά φύγεις οὔτε νά πιεῖς αὐτὴν τὴ δυσωδία».

Ἔκανε λοιπὸν ἀγώνα ὁ ἀδελφός καὶ ὑπηρετοῦσε μέ ὑπομονή τὸν Γέροντα. Καὶ ὁ Θεὸς βλέποντας τὸν κόπο τοῦ ἀδελφοῦ, γιάτρεψε τὸν Γέροντα.

50. Μερικοὶ ἀδελφοὶ στή Σκῆτη κάθισαν νά καθαρίσουν σχοινιά²². Ἐνας ἀπὸ αὐτοὺς, ἄρρωστος ἀπὸ τὴν ἄσκησι, ἔβηκε καὶ ἔβγαζε φλέματα. Κι ἐνῷ δέν τό ἤθελε, ἔφτανε φτύσμα σέ κάποιον ἀδελφό.

Τὸν ἀδελφό ἐκεῖνο τὸν ἐνοχλοῦσε ὁ λογισμὸς του νά πεῖ στὸν ἄρρωστο· «Σταμάτα νά φτύνεις ἐπάνω μου». Ὅμως πολέμησε τὸν λογισμό καὶ εἶπε μέσα του· «Ἄν θέλεις νά φάω ἀπ' αὐτό, πές το». Τότε τοῦ λέει· «Οὔτε νά φᾶς οὔτε νά πεις τίποτε»²³.

51. Κάποιος ἀπὸ τοὺς Πατέρες πῆγε στήν πόλη νά πουλήσει τὸ ἐργόχειρό του. Ἐκεῖ εἶδε ἓναν φτωχὸ πού ἦταν γυμνός, καὶ ἐπειδὴ τὸν σπλαχνίστηκε, τοῦ χάρισε τὸ ἐπανωφόρι του. Ὁ φτωχὸς ὅμως πῆγε καὶ τό πούλησε. Ὅταν τό ἔμαθε αὐτό ὁ Γέροντας, λυπήθηκε καὶ μετάνιωσε πού τοῦ ἔδωσε τὸ ἐνδυμα.

Ἐκεῖνη τῇ νύχτα παρουσιάστηκε στὸν Γέροντα –σέ

23. Βλ. Μ. Γερ. τ. Β', ἀπόφθ. 137, σελ. 98, ὑποσημ. 69.

ἐκείνη φορῶν τὸν λεβήτωνα καὶ λέγει αὐτῷ· Μὴ λυποῦ· ἰδοὺ γὰρ φορῶ ὃ δέδωκάς μοι.

52. Ἔλεγον οἱ Γέροντες ὅτι ὀφείλει ἕκαστος τὰ τοῦ πλησίον οἰκιοῦσθαι καὶ συμπάσχειν αὐτῷ ἐν ᾗ πασι καὶ συγκαίρειν καὶ συγκαλαίειν αὐτῷ, καὶ οὕτω διακείσθαι ὥς τὸ αὐτοῦ φορῶν σῶμα, καὶ ὥς περὶ ἑαυτοῦ, εἴ ποτε συμβῇ αὐτῷ θλίψις· καθὼς γέγραπται ὅτι· Ἐν σῶμά ἐσμεν ἐν Χριστῷ· καὶ τοῦ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν ἡ καρδιά καὶ ἡ ψυχὴ μία.

53. Μονάζων τις ἦν ὑφ' ἑαυτὸν ἔχων ἄλλον μονάζοντα. Καὶ ἦν ἐν κελλίῳ ἀπὸ δέκα μιλίων αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν ὁ λογισμὸς αὐτῷ καλέσαι τὸν ἀδελφόν ποτε, ἵνα ἔλθῃ καὶ λάβῃ τὸν ἄρτον. Καὶ πάλιν ἐλογίσασατο ὅτι διὰ τὸν ἄρτον ἔχω σκῦλαι τὸν ἀδελφόν μου δέκα μίλια; Μᾶλλον ἀπενέγκω αὐτῷ τὸ ἥμισυ τοῦ ἄρτου. Καὶ λαβὼν ἀπῆει εἰς τὸ κελλίον τοῦ ἀδελφοῦ.

Καὶ ὥς ὑπῆγε προσέκρουσεν εἰς τὸν δάκτυλον τοῦ ποδὸς αὐτοῦ. Καὶ ἐξερχομένου τοῦ αἵματος ἤρξατο ὁ μονάζων κλαίειν ἀπὸ τοῦ πόνου. Καὶ ἰδοὺ ἄγγελος ἦλθε λέγων αὐτῷ· Τί κλαίεις; Λέγει αὐτῷ ὁ μονάζων· Τὸν δάκτυλον ἐπλήγην καὶ πονῶ. Ἐφη αὐτῷ ὁ ἄγγελος· Καὶ διὰ τοῦτο κλαίεις; Μὴ κλαίει· καὶ γὰρ τὰ θήματα ἃ ἐσὺ ποιεῖς διὰ τὸν Κύριον ἀριθμοῦνται καὶ εἰς πολλὴν μισθὸν πρὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ φαίνονται. Καί, ἵνα γνῶς, ἰδοὺ ἔμπροσθέν σου αἶρω ἀπὸ τοῦ αἵματός σου καὶ ἀναφέρω πρὸς τὸν Θεόν.

Τότε εὐχαριστῶν ὥδευε πρὸς τὸν ἄλλον ἀδελφόν. Καὶ

ὄνειρο— ὁ Χριστός, φορῶντας τὸ ἐπανωφόρι. Τοῦ λέει: «Μὴ λυπᾶσαι· νά, φορῶ αὐτό πού μου ἔχεις δώσει».

52. Οἱ Γέροντες ἔλεγον: «Ὁ καθένας ὀφείλει τὰ προβλήματα τοῦ πλησίον νά τὰ κάνει δικά του καὶ σέ ὅλα νά συμπάσχει μέ αὐτόν. Καί νά χαίρεται καὶ νά κλαίει μαζί μ' αὐτόν, καὶ μέ τέτοια διάθεση νά στέκεται ἀπέναντί του, σάν νά φοράει τὸ σῶμα τοῦ πλησίον καὶ σάν νά πρόκειται γιὰ τὸν ἑαυτό του, ἂν ποτέ συμβεῖ κάτι κακό σ' ἐκείνον.

Αὐτὰ εἶναι σύμφωνα μέ τή Γραφή πού λέει: Χάρη στὸν Χριστό ὅλοι εἴμαστε ἓνα σῶμα²⁴. Καί: Ὅλοι ὅσοι πίστευσαν στὸν Χριστό εἶχαν μιὰ καρδιά καὶ μιὰ ψυχὴ²⁵».

53. Ἕνας ἀσκητὴς εἶχε κάτω ἀπὸ τὴν εὐθύνη του ἄλλον ἀσκητή, πού ἔμενε σέ κελί δέκα μίλια μακριά ἀπὸ τὸ δικό του. Ὁ λογισμὸς τοῦ εἶπε νά καλέσει κάποτε τὸν ἀδελφό νά ἔρθῃ νά πάρῃ τὸ ψωμί. Ἀλλά πάλι συλλογίστηκε: «Νά κάνω τὸν ἀδελφό νά ταιριασθῇ βαδίζοντας δέκα μίλια γιὰ τὸ ψωμί; Καλύτερα νά τοῦ πᾶω ἐγὼ τὸ μισό ψωμί». Τὸ πῆρε καὶ πήγαινε στό κελί τοῦ ἀδελφοῦ.

Καθὼς προχωροῦσε, χτύπησε στό δάχτυλο τοῦ ποδιοῦ. Ἐτρεξε αἷμα καὶ ἄρχισε νά κλαίει ἀπὸ τὸν πόνο. Ξαφνικά ἐμφανίζεται ἓνας ἄγγελος. Τοῦ λέει: «Γιατί κλαῖς;» «Πληγώθηκε τὸ δάχτυλό μου καὶ πονῶ», ἀπαντᾷ ὁ μοναχός. «Καί γι' αὐτό κλαῖς;» εἶπε ὁ ἄγγελος. «Μὴ κλαῖς, γιατί ἀκόμη καὶ τὰ θήματα πού κάνεις γιὰ τὸν Κύριο μετριοῦνται καὶ φαίνονται ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἄξια γιὰ μεγάλο μισθό. Νά, μπροστά στά μάτια σου —γιὰ νά ξέρεις— παίρνω ἀπὸ τὸ αἷμα σου καὶ τὸ φέρνω ἐπάνω στὸν Θεό».

Τότε ἐκεῖνος εὐχαριστῶντας, συνέχισε τὸν δρόμο γιὰ τὸν ἄλλον ἀδελφό. Τοῦ ἔδωσε τὸ μισό ἀπὸ τὸ ψωμί καὶ τοῦ

δούς αὐτῷ τοῦ ἄρτου τὸ ἥμισυ διηγήσατο αὐτῷ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὴν ἰδίαν κέλλαν.

Πάλιν μετὰ μίαν ἡμέραν λαβὼν τὸ ἄλλο ἥμισυ τοῦ ἄρτου ἀπῆλθε πρὸς ἄλλον μοναχόν. Συνέβη δὲ καὶ τὸν ἄλλον ἀδελφὸν τὸν μοναχὸν ζηλώσαντα οὕτω ποιῆσαι καὶ πρὸς ἄλλον ἀδελφὸν ἀπελθεῖν. Ὑπήντησαν οὖν ἀλλήλοις ἐν τῇ ὁδῷ. Καὶ ἄρχεται ὁ μονάζων, ὁ πρῶτος ποιήσας τὸ ἀγαθὸν λέγειν ἐκείνῳ· Θησαυρὸν εἶχον, καὶ αὐτὸν ἐξήτησας συλῆσαι· Λέγει αὐτῷ ὁ ἄλλος· Ποῦ γέγραπται ὅτι ἡ στενὴ θύρα σὲ μόνον χωρεῖ· Ἔασον καὶ ἡμᾶς ἅμα σοι εἰσελθεῖν. Καὶ ἐξαίφνης λαλούντων αὐτῶν φαίνεται ἄγγελος Κυρίου καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἡ ἔρις ὑμῶν ὡς ὁσμή εὐωδίας ἀνῆλθε πρὸς τὸν Θεόν.

54. Δύο ἀδελφοὶ συνοικοῦντες ἀλλήλοις, συνέβαινε τὸν τὰς χρείας οἰκονομοῦντα ἔλαττον κομίζειν τῶν κατὰ συνήθειαν. Ὡς ἐκ τούτου τὸν ἔνδον καθεζόμενον λογίζεσθαι ἢ παρὰ λόγον ἀναλίσκειν ἢ ἐμπαίζεσθαι αὐτόν. Τοῦτο δὲ καὶ μαθεῖν βουληθεὶς ἐπηκολούθησεν αὐτῷ. Τοῦ δὲ εἰς τὸν ἄσεμνον εἰσεληλυθότος τόπον καὶ αὐτὸς προσεποιήσατο προσεισεληλυθέναί. Καὶ οὕτω προσπεσὼν αὐτῷ παρεκάλει μετανοεῖν.

Ἀλλὰ πολλάκις παρακαλοῦντος τοῦ μὴ ἁμαρτήσαντος τὸν ἁμαρτήσαντα εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ ὡς ἡμαρτηκότος, καὶ προτρεπομένου εἰς μετάνοιαν, συνέβη βληθῆναι τὸν μὴ ἁμαρτήσαντα. Μέλλοντος δὲ αὐτοῦ τελειοῦσθαι ὡμολόγησε τῷ ἀδελφῷ λέγων· Καθαρός εἰμι ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας ἧς νομί-

26. Πρὸς Ματθ. 7, 13-14.

περιέγραψε τῇ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Θεοῦ. Ἐπειτα γύρισε στό κελί του.

Μετά ἀπὸ μιά μέρα πῆρε τὸ ἄλλο μισό ψωμί πάλι καὶ ἔφυγε γιὰ ἄλλο μοναχό. Συμπτωματικὰ ὅμως καὶ ὁ ἄλλος ἀδελφός, ὁ μοναχός, προσπαθώντας νὰ τὸν μιμηθεῖ ἔκανε τὸ ἴδιο καὶ πῆγαινε σὲ ἄλλον ἀδελφό. Συναντήθηκαν λοιπὸν στὸν δρόμο. Ἀρχίζει ὁ μοναχός πού πρῶτος εἶχε κάνει τὸ καλὸ· «Εἶχα θησαυρὸ καὶ αὐτόν ζητήσες νὰ ληστέψεις;» Καὶ ἀπαντᾷ ὁ ἄλλος· «Ποῦ εἶδες νὰ ᾿ναι γραμμένο ὅτι ἡ στενὴ θύρα²⁶ μόνον ἐσένα χωρεῖ, Ἄσε κι ἐμᾶς μαζί μέ σένα νὰ μποῦμε ἀπ' αὐτήν».

Ξαφνικά καὶ ἐνῶ αὐτοὶ συζητοῦσαν ἐμφανίζεται ἄγγελος Κυρίου καὶ τοὺς λέει· «Ἡ φιλονικία σας αὐτὴ ὡς ὁσμή εὐωδίας ἀνέβηκε στὸν Θεό».

54. Δύο ἀδελφοὶ κατοικοῦσαν μαζί. Συνέβαινε ἐκεῖνος πού ἐξασφάλιζε τὰ ἀναγκαῖα νὰ φέρνει λιγότερα ἀπὸ ὅ,τι συνήθως, καὶ γι' αὐτόν τὸν λόγο ἐκεῖνος πού ἔμενε μέσα ὑποψιαζόταν ἢ ὅτι ξεδεύει παράλογα ἢ ὅτι ἐμπαίζεται²⁷. Θέλοντας νὰ τὸ ἐξακριβώσει, τὸν παρακολούθησε. Κι ὅταν ἐκεῖνος μπῆκε στὸν ἄσεμνο τόπο, προσποιήθηκε ὅτι καὶ αὐτὸς ἐπίσης μπαίνει ἐκεῖ μέσα γιὰ τὸν ἴδιο σκοπὸ. Ἔτσι, ἔπεσε στὰ πόδια του καὶ ἄρχισε νὰ τὸν παρακαλεῖ νὰ μετανοήσει.

Καθὼς ὅμως αὐτὸς πού δὲν εἶχε πέσει στό ἁμάρτημα παρακαλοῦσε πολλές φορές ἐκεῖνον πού εἶχε ἁμαρτήσει νὰ εὐχεταὶ γι' αὐτόν, γιατί τάχα εἶχε ἁμαρτήσει καὶ συγχρόνως προέτρεπε σὲ μετάνοια, συνέβη αὐτός, πού στήν πραγματικότητα δὲν ἁμάρτησε, νὰ πέσει στό κρεββάτι. Ἐνῶ ἔμελλε νὰ πεθάνει, ὁμολόγησε στὸν ἀδελφό· «Εἶμαι καθαρὸς ἀπὸ

27. Ἐμπαίζεται δηλαδὴ ἀπὸ τοὺς δαίμονες καὶ ἁμαρτάνει, ὅπως καὶ συνέβαινε.

ζεις, ἀλλὰ διὰ σέ τοῦτο πεποίηκα, ἵνα μετανοήσης. Καὶ τοῦ-
του κοιμηθέντος ἐπέτεινε τὴν ἄσκησιν τῆς μετανοίας ὁ
ἡμαρτηκῶς.

55. Ἄλλος ἐπὶ τῆς παιδίσκης τῆς κομιζούσης αὐτῷ τὰς
χρείας τοῦτο καταμαθὼν οὐκ ἤλεγξε τὸν ἀδελφόν, ἀλλ' ἐστέ-
ναξε σιωπῶν καὶ τὴν δέησιν ἠῤῥξανε ἀξιῶν τὸν συνόντα εὐ-
χεσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ λέγων πολλὰ ἡμαρτηκέναι καὶ θέλειν
πρὸ τῆς τελευτῆς τῶν ἁμαρτημάτων ἐλευθερωθῆναι. Τοῦ δὲ
ἁμαρτήσαντος θαυμάζοντος καὶ συντρέχοντος αὐτῷ, συνέβη
κληθῆναι τὸν μὴ ἁμαρτήσαντα. Καὶ οὕτω κατὰ τὸν καιρὸν
τῆς τελευτῆς τὸ πρᾶγμα τῷ ἀδελφῷ ἀπεκάλυψεν.

56. Ἄλλος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καταλείψαντος τὴν μονα-
δικὴν ἐπιστήμην καὶ πρὸς τὴν κοσμικὴν στραφέντος, προσε-
ποιήσατο καὶ αὐτὸς τὴν αὐτὴν πρόθεσιν ἔχειν· καὶ οὕτω πά-
λιν τοῦ Κυρίου ἐλεήσαντος μετανοήσαντες ἐπανελάβον τὴν
παλαιὰν ἄσκησιν μειζρόνως.

57. Ἀπῆλθόν ποτε ἀδελφοὶ εἰς τὸ ὄρος τῆς Διολκοῦ κα-
θίσαι καὶ ἔμαθον ἐργάζεσθαι τὸ πλάγιον χαρτίν. Καὶ εἰργά-
ζοντο ἐπὶ μισθῷ. Καὶ ἐπεὶ οὐκ ἦσαν τεχνῖται, οὐδεὶς πα-
ρεῖχεν αὐτοῖς ἔργον.

Παρέβαλεν οὖν αὐτοῖς εἰς Γέρων καὶ λέγει αὐτοῖς· Διὰ
τὸ οὐκ ἐργάζεσθε; Οἱ δὲ εὐλαβεῖς ὄντες ἀπεκρίθησαν· Ἐπειδὴ

28. Διόλκος: Περιοχὴ παραλιακὴ στό Δέλτα τοῦ Νείλου, ὅπου ὑπῆρχε μο-
ναστικὸν κέντρο καὶ ἔφερε τὸ ὄνομα τῆς περιοχῆς. Βλ. Χάρτη σελ. 6-7.

29. Πλάγιον χαρτίν (στόν κώδ. 454: πλαγιοχάρτην): Ἐπειδὴ δὲν δρεθῆκε
γραπτὴ μαρτυρία γιὰ τὸν ὄρο αὐτόν, παραθέτουμε μιά πιθανὴ ἐρμηνεῖα του.

τὴν ἁμαρτία, πού νομίζεις, ἀλλὰ γιὰ σένα τὸ ἔκανα, γιὰ νὰ
μετανοήσεις». Μετὰ τὸν θάνατο τοῦ ἀδελφοῦ ἐκεῖνος πού
εἶχε ἁμαρτήσῃ ἐπέτεινε τὴν ἄσκησὶν του πρὸς μετάνοιαν.

55. Ἄλλος κατάλαβε ὅτι κάτι τέτοιο συνέβη μέ τόν
ἀδελφό καί τὴν ὑπηρετρία πού τοῦ μετέφερε τὰ ἀπαραίτη-
τα, ἀλλὰ δέν ἔκανε ἔλεγχο στόν ἀδελφό, μόνο στέναξε σιω-
πηλά καί αὖξῃσε τῇ δέησὶν του, ζητώντας ἐπίμονα ἀπό τόν
συγκάτοικό του νὰ εὐχεται γι' αὐτόν, καί προσθέτοντας
ἐπίσης ὅτι ἔχει ἁμαρτήσῃ πολύ καί ὅτι θέλει πρὶν ἀπό τὸ
τέλος του νὰ ἐλευθερωθεῖ ἀπό τὰ ἁμαρτήματά του.

Καθὼς αὐτός πού ἁμαρτήσῃ θαύμαζε καί τόν συμπα-
ραστεκόταν, συνέβη νὰ κληθεῖ γιὰ τόν ἄλλον κόσμον ἐκεῖνος
πού δέν ἁμαρτήσῃ. Ἔτσι, τὴν ὥρα τοῦ θανάτου ἀποκάλυψε
τὸ θέμα στόν ἀδελφό.

56. Ἄλλος, ὅταν ὁ ἀδελφός του ἐγκατέλειπε τὴ μονα-
στικὴ ἐπιστήμην καί στράφηκε στόν κόσμον, προσποιήθηκε
ὅτι καί αὐτός τόν ἴδιο σκοπὸ ἔχει. Ἔτσι, ὅταν ὁ Κύριος
πάλι τοὺς ἐλέησε, μετανόησαν καὶ ἐπανελάβαν τὴν παλαιὰ
τοὺς ἄσκησιν μέ μεγαλύτερο ζῆλο.

57. Κάποτε στό ὄρος τῆς Διολκοῦ²⁸ ἦρθαν νὰ μονάσουν
μερικοὶ ἀδελφοί. Ἐμαθάν νὰ ἐπεξεργάζονται τὸ πλαγιαστό
χαρτί²⁹ κι ἐργάζονταν ὡς μισθωτοί, ἀλλὰ ἐπειδὴ δέν ἦταν
τεχνίτες, κανεὶς δέν τοὺς ἔδινε δουλειά.

Μιά μέρα τοὺς συνάντησε ἓνας Γέροντας καί τοὺς εἶπε:
«Γιατί δέν ἐργάζεσθε;» Αὐτοὶ καθὼς ἦταν εὐλαβεῖς, ἀποκρί-

Ἐνδέχεται ἐδῶ νὰ ἔχουμε ἀναφορὰ στὴν κατασκευὴ κυλίνδρου ἀπὸ πάπυρο,
τοῦ ὁποίου ἡ φορὰ εἶναι "πλάγια" (ὅπως "πλάγιος" θὰ μπορούσε νὰ χαρα-
κτηριστεῖ καὶ ὁ τρόπος γραφῆς σέ τέτοιον κύλινδρο), σέ ἀντίθεση μέ τὸν κύ-
λινδρο ἀπὸ περγαμηνή, ὅπου ἡ φορὰ (καὶ ἡ γραφή) εἶναι κάθετη.

κακῶς ἐργαζόμεθα. Ὁ δὲ Γέρων ἤδει τινὰ ἐργάτην Θεοῦ καὶ λέγει αὐτοῖς· Ὑπάγετε πρὸς τὸν δεῖνα τὸν Γέροντα καὶ παρέχει ὑμῖν ἔργον.

Ἀπῆλθον οὖν καὶ μετὰ χαρᾶς παρεῖχεν αὐτοῖς ἔργον. Οἱ δὲ ἀδελφοὶ ἔλεγον αὐτῷ· Κακῶς ἐργαζόμεθα, πάτερ. Ὁ δὲ Γέρων ἔλεγε· Πιστεύω τῷ Θεῷ, ὅτι διὰ τοῦ ὑμῶν ἐργοχείρου καὶ τὰ ἄλλα προχωροῦσιν. Καὶ τῇ ἀγάπῃ πλεονάζων ὁ Γέρων προεθύμου αὐτοῦς τοῦ ἐργάζεσθαι.

Ἰδοὺ οὖν ἀληθῶς ὅτι διασταὶ ἀρπάζουσι τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν.

58. Ἀδελφὸς ἠρώτησε Γέροντα λέγων· Διατί ἐπιτελῶν τὰς μικράς μου λειτουργίας, ποτὲ μὲν ὁρῶ ἐμαντὸν μὴ ἔχοντα ἐν τῇ καρδίᾳ μου λιπότητα, ποτὲ δὲ προθυμίαν; Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Πῶς οὖν φανήσεται ἄνθρωπος ὅτι ἀγαπᾷ τὸν Θεόν; Εἶπε δὲ πάλιν ὁ Γέρων· Ἐμοῦ τέως οὐκ ἐδάσταξε τὸ σῶμα ποιῆσαι πᾶσάν μου τὴν προαίρεσιν.

59. Ἀδελφὸς τις ἀπῆλθεν ἀγοράσαι λινάρια ἀπὸ χήρας τινός. Καὶ ὡς ἐπώλει αὐτῷ ἀνεστέναξε. Λέγει αὐτῇ ὁ ἀδελφός· Τί ἔχεις; Λέγει αὐτῷ ἡ χήρα· Ὁ Θεὸς ἔπεμψε σε σήμερον οἰκονομῆσαι τοὺς ἀδελφούς σου καὶ ὀρφανούς μου. Καὶ ὡς ἤκουσεν ὁ ἀδελφὸς ἐκεῖνος, ἐλυπήθη καὶ ἔλαβε λινάρια ἐκ τοῦ πλαγίου αὐτοῦ καὶ ἔρριπεν εἰς τὸν κόλπον τῆς χήρας. Καὶ οὕτως ἐποίησε πρὸς αὐτὴν χάριν.

60. Τίς ποτε ἀνασείστης ὁδεύων εὗρε Γέροντα μοναχὸν ἐν τινι κελλίῳ καθεζόμενον. Ἦρξατο οὖν ὁ ἀνασείστης δάλ-

30. Ματθ. 11, 12.

θηκαν· «Ἐπειδὴ δὲν ἐργαζόμαστε μέ τέχνη». Ὁ Γέροντας ἤξερε ἓναν ἐργάτη τοῦ Θεοῦ καὶ τοὺς λέει· «Νά πᾶτε στὸν τάδε Γέροντα καὶ θά σᾶς δώσει δουλειά».

Πῆγαν καὶ μέ χαρά τοὺς ἔδινε ἐργασία. Οἱ ἀδελφοὶ τοῦ ἔλεγον· «Ἄτεχνα ἐργαζόμαστε, πάτερ». Ὁ Γέροντας ἔλεγε· «Πιστεύω ὅτι μέ τῇ βοήθειᾳ τοῦ Θεοῦ χάρη στό δικό σας ἐργόχειρο προχωροῦν καὶ τὰ ἄλλα». Ἔτσι ὁ Γέροντας μέ τὴν περίσσια ἀγάπη του, τοὺς παρακινοῦσε νά ἐργάζονται μέ προθυμία.

Νά, λοιπόν, πράγματι, οἱ διαστές ἀρπάζουν τὴ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν³⁰.

58. Ἕνας ἀδελφὸς ρώτησε κάποιον Γέροντα· «Γιατί, ὅταν κάνω τίς μικρές μου προσευχές (τόν κανόνα μου), προσέχω ὅτι ἄλλοτε δὲν ὑπάρχει εὐφορία³¹ στήν καρδιά μου καὶ ἄλλοτε προθυμία;» Ἀπαντᾷ ὁ Γέροντας· «Πῶς λοιπόν θά φανεῖ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀγαπᾷ τὸν Θεό;» Καὶ συμπλήρωσε· «Ἐμένα τό σῶμα μου μέχρι τώρα δὲν μπόρεσε νά ἀνταποκριθεῖ στήν προαίρεσή μου».

59. Κάποιος ἀδελφὸς πῆγε νά ἀγοράσει σχοινιά ἀπὸ μιὰ χήρα. Καθὼς τοῦ τὰ πουλοῦσε, ἀναστέναξε. Ρωτᾷ ὁ ἀδελφός· «Τί ἔχεις;» Ἀπαντᾷ ἡ χήρα· «Ὁ Θεὸς σέ ἔστειλε σήμερα νά οἰκονομήσεις τοὺς ἀδελφούς σου, δηλαδή τὰ ὀρφανά μου». Μόλις τό ἄκουσε ὁ ἀδελφὸς ἐκεῖνος, λυπήθηκε καὶ πῆρε ἀπὸ δίπλα του λινάρια καὶ τὰ ῥιξε στήν ἀγκαλιά της.

Μ' αὐτόν τὸν τρόπο τὴν βοήθησε.

60. Ἕνας ἄνθρωπος ταραχοποιὸς περιοδεύοντας κάποτε, βρῆκε ἓναν Γέροντα μοναχὸ καθισμένο σ' ἓνα κελί. Ὁ

31. Ζέση, καλή διάθεση.

λεῖν αὐτῷ εὐχὰς καὶ λέγειν· Ἐλέησον, ὁ Θεός, τὸν ταπεινὸν τοῦτον, μὴ εἰδῶς τίς ἐστιν. Καὶ ὑποστρέψας πάλιν τοῦτο ἐποίησε καὶ ὑπὲρ τούτου ἐδικαιώθη. Τοῦτο δὲ διηγείτο ὁ Γέροντων διὰ τὸ τινὰς τῶν παραβαλλόντων, λέγειν τοῖς Γέρονσιν· Ὁ Θεὸς ὑμᾶς φυλάξει δι' ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς, ἵνα πληροφορηθῶσι ὅτι μισθὸν ἔχουσι περὶ τούτου.

61. Εἶπε Γέρον· Μὴ ἀπαίτει ἀγάπην παρὰ τοῦ πλησίον· ὁ γὰρ ἀγαπῶν τινα ταρασσεται, ἐὰν μὴ ἀπαντήσῃ· ἀλλὰ μᾶλλον σὺ δεῖξον τὴν ἀγάπην τῷ πλησίον καὶ ἀναπαύη καὶ οὕτω φέρεις καὶ τὸν πλησίον εἰς ἀγάπην.

62. Εἶπε πάλιν· Τὸ ἀσθενεῖν περὶ τὴν ἀγάπην τῶν ἀδελφῶν ἐκ τοῦ δέχεσθαί σε τοὺς ἐξ ὑποψίας λογισμοὺς καὶ πιστεύειν τῇ ἰδίᾳ καρδίᾳ γίνεται σοι, καὶ ἐκ τοῦ μὴ θέλειν πάσχειν παρὰ προαίρεσιν. Θέλεις οὖν βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ προηγουμένως μὴ πιστεύειν ταῖς ἰδίαις ὑπονοίαις, καὶ πάσῃ σπουδῇ καὶ δυνάμει ταπεινοῦσθαι τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ κόπτειν αὐτοῖς τὸ ἰδιόν σου θέλημα.

63. Ἐλεγε πάλιν ὅτι ἡ κατὰ Θεὸν ἀγάπη δυνατωτέρα ἐστὶ καὶ τῆς φυσικῆς ἀγάπης.

Τέλος τῆς περὶ ἀγάπης πραγματείας.

32. Ἐνν. αὐτοὶ ποὺ προσέρχονται καὶ προσεύχονται.

ταραχοποιὸς ἄρχισε νὰ προσεύχεται γιὰ χάρη του καὶ νὰ λέει: «Ἐλέησε, Θεέ, αὐτόν τὸν ταπεινόν», χωρὶς νὰ ξέρει ποιὸς εἶναι. Σέ λίγο ἐπανῆλθε καὶ ἔκανε τὸ ἴδιο. Γι' αὐτὴν τὴν ἐνέργεια δικαιώθηκε.

Αὐτὸ τὸ διηγοῦνταν ὁ Γέροντας γιὰ ἐκείνους ποὺ ἐπισκέπτονται τοὺς Γέροντες καὶ τοὺς λένε: «Ὁ Θεὸς νὰ σᾶς φυλάξει, γιὰ χάρη ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν», ὥστε νὰ πληροφορηθοῦν³² ὅτι ἔχουν νὰ πάρουν μισθὸ γι' αὐτὴν τὴν πράξη.

61. Ἕνας Γέροντας εἶπε: «Μὴν ἀπαιτεῖς ἀγάπην ἀπὸ τὸν πλησίον, γιατί ἐκεῖνος ποὺ ἀγαπᾷ κάποιον καὶ δέν βρῖσκει ἀνταπόκριση ταραάζεται. Καλύτερα, ἐσύ δεῖξε τὴν ἀγάπην στὸν πλησίον· ἔτσι κι ἐσύ νιώθεις ἀνάπαυση, ἀλλὰ μέ τὸν τρόπο αὐτὸ ὁδηγεῖς σὲ ἀγάπην καὶ τὸν πλησίον».

62. Εἶπε πάλιν: «Τὸ νὰ ὑστερεῖς στὸ θέμα τῆς ἀγάπης ἀπέναντι τῶν ἀδελφῶν προέρχεται ἀπὸ τὸ ὅτι δέχεσαι τοὺς λογισμοὺς ποὺ ξεκινοῦν ἀπὸ ὑποψία καὶ ἐμπιστεύεσαι στὰ αἰσθήματά σου. Ἐπιπλέον καὶ ἀπὸ τὸ ὅτι δέν θέλεις νὰ παθαίνεις ἀντίθετα ἀπὸ ὅ,τι ἐπιθυμεῖς. Ἐκεῖνο λοιπὸν ποὺ σοῦ χρειάζεται εἶναι μέ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, πρῶτα-πρῶτα νὰ μὴ δίνεις ἐμπιστοσύνη στίς ὑπόνοιές σου καὶ ὕστερα μέ ὅλη σου τὴν προθυμία καὶ τὴ δύναμιν νὰ ταπεινώνεσαι ἐνώπιον τῶν ἀδελφῶν, καὶ νὰ κόβεις γιὰ χάρη τους τὸ θέλημά σου».

63. Ἐλεγε ἐπίσης ὅτι ἡ ἀγάπη ποὺ ἔχει ἀφετηρία τὸν Θεὸ εἶναι πιὸ δυνατὴ καὶ ἀπὸ τὴν ἀγάπην ποὺ τὴν ἔχει κανεὶς ἐκ φύσεως.

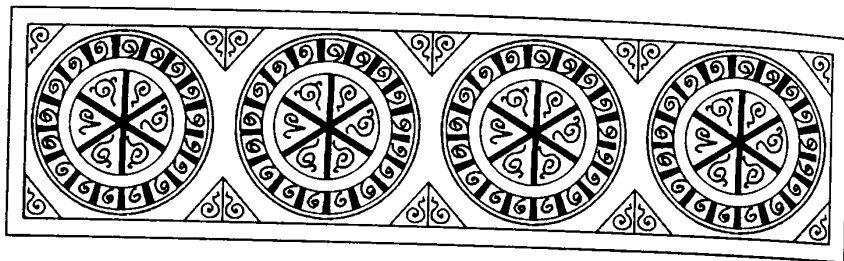
Τέλος τῆς πραγματείας γιὰ τὴν ἀγάπην.

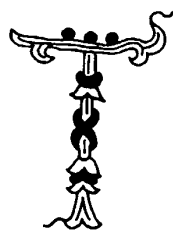
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΗ'

Ἀδελφὸς ἀπελθὼν ἐν τῷ κελλίῳ
τοῦ ἀββᾶ Ἀρσενίου ἐν τῇ Σκήτει
προσέσχε διὰ τῆς θυρίδος.
Καὶ θεωρεῖ τὸν Γέροντα ὅλον ὡς πῦρ·
ἦν δὲ ἄξιος ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἰδεῖν.

(Απόφθ. 3)

Περὶ διορατικῶν

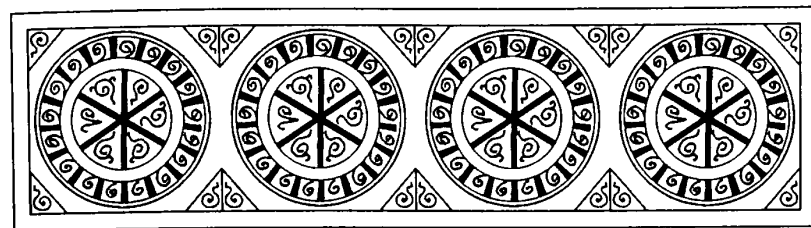

ᾧ ἀδβᾶ Ἀντωνίῳ ἀπεκαλύφθη ποτὲ ἐν τῇ ἐρήμῳ ὅτι· Ἐν τῇ πόλει ἔστι τις ὁμοίός σοι, ἱατρὸς τὴν ἐπιστήμην, τὴν περισσεΐαν αὐτοῦ παρέχων τοῖς χρεΐαν ἔχουσι καὶ πᾶσαν ἡμέραν τὸ τρισάγιον ψάλλον μετὰ τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ.

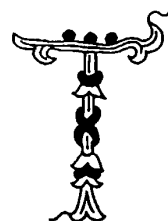
2. Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀδβᾶ Ἀντωνίου ὅτι γέγονε πνευματοφόρος, ἀλλ' οὐκ ἤθελε λαλεῖν διὰ τοὺς ἀνθρώπους· καὶ γὰρ τὰ γινόμενα ἐν τῷ κόσμῳ καὶ τὰ μέλλοντα ἐλθεῖν ἐμήνυνεν.

3. Ἀδελφὸς ἀπελθὼν ἐν τῷ κελλίῳ τοῦ ἀδβᾶ Ἀρσενίου ἐν τῇ Σκήτει προσέσχε διὰ τῆς θυρίδος. Καὶ θεωρεῖ τὸν Γέροντα ὅλον ὡς πῦρ· ἦν δὲ ἄξιος ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἰδεῖν. Καὶ ὡς ἔκρουσεν, ἐξηλθεν ὁ Γέρων καὶ εἶδε τὸν ἀδελφὸν ἐκθαμβὸν καὶ λέγει αὐτῷ· Ἐχεις πολλὴν ὥραν κρούων; μὴ τί ποτε εἶδες; Ὁ δὲ ἔφη· Οὐχί. Καὶ λαλήσας αὐτῷ ἀπέλυσεν αὐτόν.

4. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Δανιήλ ὅτι· Διηγῆσατο ἡμῖν ὁ ἀδβᾶς Ἀρσένιος ὡς περὶ ἄλλου τινός, τάχα δὲ αὐτὸς ἦν, ὅτι καθεξο-

Περὶ διορατικῶν

ότε πού ἦταν στήν ἐρημο ὁ ἀδβᾶς Ἀντώνιος* τοῦ ἀποκαλύφθηκε τό ἐξῆς: «Στὴν πόλὴ ὑπάρχει ἓνας ὁμοῖος μέ σένα, ἱατρὸς στό ἐπάγγελμα. Αὐτός προσφέρει ὅσα τοῦ περισσεύουν ἀπὸ τὰ ἔσοδά του σ' αὐτούς πού ἔχουν ἀνάγκη, καὶ κάθε μέρα ψάλλει τὸν τρισάγιο ὕμνο μαζί μέ τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ».

2. Ἐλεγον γιὰ τὸν ἀδβᾶ Ἀντώνιο ὅτι εἶχε γίνεи πνευματέμφορος, ὅμως δὲν ἤθελε νά τό δείχνει, γιὰ νά ἀποφεύγει τὴ δόξα τῶν ἀνθρώπων. Πράγματι, ἔφερνε στό φῶς ὅσα γίνονταν στόν κόσμο καὶ κεῖνα πού ἔμελλε νά ρθοῦν.

3. Ἕνας ἀδελφός πού πῆγε στή Σκήτη, στό κελί τοῦ ἀδβᾶ Ἀρσενίου, πρόσεξε ἀπὸ τό παράθυρο. Βλέπει τὸν Γέροντα ὁλόκληρο σάν φωτιά. Βέβαια ἦταν ἄξιος ὁ ἀδελφός νά τό δεῖ αὐτό.

Ὅταν χτύπησε τὴν πόρτα, βγῆκε ἔξω ὁ Γέροντας καὶ βλέπει τὸν ἀδελφὸ κατὰπληκτο. Τὸν ρωτᾷ: «Ἐχεις πολλή ὥρα πού χτυπᾷς τὴν πόρτα; Μὴν τυχόν εἶδες τίποτε;» «Ὅχι» ἀπάντησε. Ἐπειτα μίλησε μαζί του καὶ τὸν ἄφησε νά φύγει.

4. Ὁ ἀδβᾶς Δανιήλ* εἶπε: Μᾶς διηγῆθηκε ὁ ἀδβᾶς Ἀρσένιος* –τάχα γιὰ κάποιον ἄλλον, ἐνῶ ὁ ἴδιος ἦταν– τὰ ἐξῆς:

μένου τινὸς Γέροντος εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ λέγουσα· Δεῦρο, δείξω σοι τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ἀναστὰς ἐξῆλθε. Καὶ ἀπήγαγεν αὐτὸν εἰς τόπον τινὰ καὶ ἔδειξεν αὐτῷ Αἰθίοπα κόπτοντα ξύλα καὶ ποιήσαντα φορτίον μέγα· καὶ ἐπειρᾶτο βαστάσαι αὐτὸ καὶ οὐκ ἠδύνατο. Καὶ ἀντὶ τοῦ ἄραι ἐξ αὐτοῦ πάλιν ἔκοπτε ξύλα καὶ προσετίθει τῷ φορτίῳ. Τοῦτο δὲ ἐπὶ πολὺ ἐποίει.

Καὶ προβάς ὀλίγον πάλιν ἔδειξεν αὐτῷ ἄνθρωπον ἐπὶ λάκκου ἰστάμενον καὶ ἀντλοῦντα ὕδωρ ἐξ αὐτοῦ καὶ μεταβάλλοντα εἰς δεξαμενὴν τετρημένην καὶ τὸ αὐτὸ ὕδωρ ἐκχέουσιν εἰς τὸν λάκκον. Καὶ λέγει αὐτῷ πάλιν· Δεῦρο, δείξω σοι ἄλλο. Καὶ θεωρεῖ ἱερὸν καὶ δύο ἄνδρας καθημένους ἵπποις καὶ βαστάζοντας ξύλον πλαγίως ἓνα κατέναντι τοῦ ἑνός. Ἦθελον δὲ διὰ τῆς πύλης εἰσελθεῖν καὶ οὐκ ἠδύναντο διὰ τὸ εἶναι τὸ ξύλον πλάγιον. Οὐκ ἐταπείνωσε δὲ ἑαυτὸν ὁ εἷς ὀπίσω τοῦ ἑτέρου ἐνέγκαι τὸ ξύλον ἐπ' εὐθείας, καὶ διὰ τοῦτο ἔμειναν ἔξω τῆς πύλης.

Οὗτοί εἰσι, φησὶν, οἱ βαστάζοντες ζυγὸν δικαιοσύνης μετὰ ὑπερηφανείας καὶ οὐκ ἐταπεινώθησαν τοῦ διορθώσασθαι ἑαυτοὺς καὶ πορευθῆναι τῇ ταπεινῇ ὁδῷ τοῦ Χριστοῦ· διὸ καὶ μένουσιν ἔξω τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ κόπτων τὰ ξύλα ἄνθρωπός ἐστιν ἐν ἁμαρτίαις πολλαῖς, καὶ ἀντὶ τοῦ μετανοῆσαι ἄλλας ἁμαρτίας προστίθουσιν ἐπάνω τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ. Καὶ ὁ τὸ ὕδωρ ἀντλῶν ἄνθρωπός ἐστι καλὰ μὲν ἔργα ποιῶν· ἀλλ' ἐπειδὴ εἶχεν ἐν αὐτοῖς πονηρὰν συμμιγῆν ἐν τούτῳ ἀπώλεσε καὶ τὰ καλὰ αὐτοῦ ἔργα. Χρὴ οὖν νήφειν πάντα ἄνθρωπον εἰς τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἵνα μὴ εἰς κενὸν κοπιᾷ.

1. Δηλαδή τὸ ξύλο τὸ κρατοῦσαν κάθετα πρὸς τὴν πορεῖα τους καὶ δὲν τοὺς ἐπαιρνε τὸ πλάτος τῆς πύλης.

Ἐνας Γέροντας καθὼς καθόταν στό κελί του, ἄκουσε φωνὴ πού ἔλεγε: «Ἐλα· θά σοῦ δείξω τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων». Σηκώθηκε καὶ βγήκε. Τὸν ἔφερε σὲ κάποιο τόπο καὶ τοῦ ἔδειξε ἓναν Αἰθίοπα νὰ κόβει ξύλα καὶ νὰ κάνει ἀπ' αὐτὰ ἓνα μεγάλο φορτίο, πού προσπαθοῦσε νὰ τὸ φορτωθεῖ, ἀλλὰ δὲν μπορούσε. Καὶ ἀντὶ νὰ ἀφαιρέσει ξύλα ἀπὸ αὐτό, ἔκοβε κι ἄλλα καὶ τὰ στοίβαζε στό φορτίο. Αὐτό τὸ ἔκαμνε γιὰ πολλή ὥρα.

Προχώρησε λίγο παρὰ πέρα. Τοῦ δείχνει ἓναν ἄνθρωπο νὰ στέκεται πάνω σὲ λάκκο, νὰ βγάζει νερό ἀπ' αὐτόν καὶ νὰ τὸ ρίχνει σὲ μιὰ δεξαμενὴ πού ἦταν ὅλο τρύπες καὶ ἔπεφτε τὸ ἴδιο τὸ νερό πάλι στὸν λάκκο.

Ξανά τοῦ λέει: «Ἐλα, θά σοῦ δείξω ἄλλο». Καὶ βλέπει ἓναν ναό καὶ δύο ἄνδρες καθισμένους σὲ ἄλογα πού κρατοῦσαν οἱ δύο τους ἓνα ξύλο σὲ πλάγια θέση ὁ ἓνας δίπλα στὸν ἄλλο. Ἦθελαν νὰ περάσουν ἀπὸ τὴ θύρα, ἀλλὰ δὲν μπορούσαν, γιατί τὸ ξύλο ἦταν πλαγιαστό¹. Καὶ δὲν πῆρε τὴν ταπεινὴ θέση ὁ ἓνας πίσω ἀπὸ τὸν ἄλλο, ὥστε νὰ μεταφέρουν τὸ ξύλο κρατῶντας το πρὸς τὴν εὐθεία πού πήγαιναν, καὶ γι' αὐτό ἔμειναν ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα.

Αὐτοὶ εἶναι, ἐξήγησε, ἐκεῖνοι πού βαστοῦν τὸν ζυγὸ τῆς δικαιοσύνης μὲ ὑπερηφάνεια, καὶ δὲν ταπεινώθηκαν νὰ διορθώσουν τοὺς ἑαυτοὺς τους καὶ νὰ βαδίσουν τὴν ταπεινὴ ὁδὸ τοῦ Χριστοῦ. Γι' αὐτό καὶ μένουσιν ἔξω ἀπὸ τὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖνος πού κόβει τὰ ξύλα, εἶναι ὁ ἄνθρωπος ὁ πεσμένος σὲ πολλές ἁμαρτίες καὶ ἀντὶ νὰ μετανοήσῃ, βάζει κι ἄλλες πάνω στίς ἁμαρτίες του. Τέλος, ἐκεῖνος πού τραβᾷ τὸ νερό εἶναι ὁ ἄνθρωπος πού, ναί μὲν κάνει καλὰ ἔργα, ἀλλὰ ἐπειδὴ σ' αὐτὰ εἶχε ἀναμείξει ὄχι καλὸ σκοπὸ, ἔχασε ἐξαιτίας αὐτοῦ καὶ τὰ καλὰ του ἔργα.

Κάθε ἄνθρωπος λοιπὸν πρέπει νὰ εἶναι προσεκτικὸς στὰ ἔργα του, γιὰ νὰ μὴν κοπιᾷσε ἄδικα.

5. Ἀδελφοῖς συνέβη θλίψις ἐν τῷ τόπῳ αὐτῶν, καὶ θέλον-
τες καταλιπεῖν αὐτὸν ἦλθον πρὸς τὸν ἀβδᾶν Ἀμμωνᾶν. Καὶ
ἰδοὺ Γέρων κατέπλεεν καὶ ἰδὼν αὐτοὺς παρὰ τὴν ὄχθην
ὁδεύοντας τοῦ ποταμοῦ εἶπε τοῖς ναύταις· Βάλετέ με εἰς τὴν
γῆν. Καὶ καλέσας τοὺς ἀδελφούς εἶπεν αὐτοῖς· Ἐγὼ εἰμι
Ἀμμωνᾶς πρὸς ὃν θέλετε ἐλθεῖν. Καὶ παρακαλέσας αὐτῶν
τὰς καρδίας ἐποίησεν αὐτοὺς ὑποστρέφαι, ὅθεν ἐξῆλθον· οὐ
γὰρ εἶχε τὸ πρᾶγμα ζημίαν ψυχῆς ἀλλὰ θλίψιν ἀνθρωπίνην.

6. Διηγῆσατο ὁ πατήρ ἡμῶν Δανιήλ περὶ τοῦ μακαρίου
Ἀρσενίου λέγων ὅτι ἔλεγε περὶ τινος σκητιώτου ὅτι ἦν πρα-
κτικὸς μέγας, ἀφελὴς εἰς τὴν πίστιν καὶ ἐσφάλλετο διὰ ἰδιω-
τείαν καὶ ἔλεγεν ὅτι· Οὐκ ἔστι φύσει ὁ ἄρτος ὃν λαμβάνομεν
σῶμα Χριστοῦ ἀλλ' ἀντίτυπον. Καὶ ἤκουσαν δύο Γέροντες
ὅτι λέγει τὸν λόγον τοῦτον καὶ γινώσκοντες μέγαν αὐτὸν
ὄντα τῷ θίῳ ἐλογίσαντο ὅτι ἐν ἀκακίᾳ καὶ ἀφελότητι λέγει.
Καὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν λέγοντες αὐτῷ· Ἀβδᾶ, λόγον ἡκού-
σαμεν περὶ τινος ἀπιστοῦ, ὅτι λέγει ὅτι ὁ ἄρτος ὃν λαμβάνο-
μεν οὐκ ἔστι φύσει σῶμα Χριστοῦ, ἀλλ' ἀντίτυπόν ἐστι.

Λέγει ὁ Γέρων ὅτι· Ἐγὼ εἰμι ὁ τοῦτο λέγων. Οἱ δὲ παρε-
κάλουν αὐτὸν λέγοντες· Μὴ οὕτω κρατήσης, ἀβδᾶ, ἀλλ' ὡς
παρέδωκεν ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία. Ἡμεῖς γὰρ πιστεύομεν
ὅτι αὐτὸς ὁ ἄρτος σῶμά ἐστι τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὸ ποτήριον
αὐτό ἐστι τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ κατὰ ἀλήθειαν καὶ οὐκ ἀντί-

2. Ὁ πρακτικὸς βίος ἢ πρᾶξις, ὅπως χαρακτηρίζεται ἀπὸ τοὺς Πατέρες,
σημαίνει τὸν πολυμέτρωτο πνευματικὸ ἀγῶνα καὶ τὴν ἀσκησιν γιὰ τὴν κά-
θαρσιν τῆς ψυχῆς μετὰ τὴν τήρησιν τῶν ἐντολῶν. Βλ. Μ. Γερ. τ. Γ', σελ. 161-
163, ὑποσημ. 115.

5. Κάποιους ἀδελφούς, χωρὶς νὰ τὸ περιμένουν, τοὺς
βρῆκε μιά θλίψη στὸν τόπο ὅπου ἔμεναν καί, ἐπειδὴ ἤθε-
λαν νὰ τὸν ἐγκαταλείψουν, ξεκίνησαν γιὰ τὸν ἀβδᾶ Ἀμμο-
νᾶ*. Ὁ Γέροντας, νά, ἔπλεε στό ποτάμι. Τοὺς εἶδε νὰ βαδί-
ζουν δίπλα στὴν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ καὶ λέει στοὺς ναῦτες:
«Νά μέ ἀποβιβάσετε στὴν ξηρά».

Ἐκεῖ φώναξε τοὺς ἀδελφούς καὶ τοὺς εἶπε: «Ἐγὼ εἰμαι
ὁ Ἀμμωνᾶς στὸν ὁποῖο θέλετε νὰ πᾶτε». Ἐνίσχυσε τίς καρ-
διές τους καὶ τοὺς ἔπεισε νὰ ἐπιστρέψουν ἐκεῖ ἀπὸ ὅπου
εἶχαν ἔρθει, γιατί τὸ πρόβλημά τους δέν εἶχε ζημία γιὰ τὴν
ψυχή· ἦταν θλίψη ἀνθρώπινη.

6. Ὁ πατέρας μας Δανιήλ διηγῆθηκε ὅτι ὁ μακάριος
Ἀρσένιος ἔλεγε τὰ ἑξῆς:

Ἕνας σκητιώτης, μέ μεγάλη ἐπίδοση στὴν πρακτικὴ
χριστιανικὴ ζωή², ἀπλοϊκὸς στὴν πίστιν ἔπεφτε σὲ σφάλμα-
τα λόγῳ τῆς ἀγραμματοσύνης του. Ἔλεγε: «Ὁ ἄρτος πού
παίρνουμε μέ τὴ Θεία Κοινωνία δέν εἶναι ἀληθινὰ σῶμα
Χριστοῦ, ἀλλὰ ὁμοίωμα».

Δύο Γέροντες ἄκουσαν ὅτι λέει αὐτὰ τὰ λόγια καὶ ἐπει-
δὴ ἀπὸ τὸν τρόπο τῆς ζωῆς του γνώριζαν ὅτι αὐτὸς ἦταν
μεγάλος, σκέφτηκαν ὅτι ἀπὸ ἀκακία καὶ ἀφελότητα μιλάει
ἔτσι. Ἦρθαν λοιπὸν καὶ τοῦ λένε: «Ἀβδᾶ, ἀκούσαμε γιὰ
κάποιον ὅτι λέει λόγο ἀντίθετο πρὸς τὴν πίστιν μας, ὅτι δη-
λαδή ὁ ἄρτος πού κοινωνοῦμε δέν εἶναι στὴν πραγματικό-
τητα σῶμα Χριστοῦ ἀλλὰ ὁμοίωμα».

Λέει ὁ Γέροντας: «Ἐγὼ εἰμαι αὐτὸς πού τό λέει». Ἐκεῖ-
νοι τὸν παρακαλοῦσαν καὶ τοῦ ἔλεγαν: «Μὴν κρατήσεις,
ἀβδᾶ, αὐτὴ τὴν ἄποψη, ἀλλὰ, ὅπως παρέδωσε ἡ καθολικὴ
Ἐκκλησία, νὰ πιστεύεις. Ἐμεῖς δηλαδή πιστεύουμε ὅτι
αὐτὸς ὁ ἄρτος εἶναι σῶμα τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὸ ποτήριον
ἀληθινὰ εἶναι τὸ ἴδιο τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ καὶ ὄχι ὁμοίω-

τυπον. Ἀλλ' ὥσπερ ἐν ἀρχῇ χοῦν λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς ἔπλασεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν ὅτι οὐκ ἔστι Θεοῦ εἰκὼν, εἰ καὶ ἀκατάληπτος, οὕτω καὶ ὁ ἄρτος ὃν εἶπε σῶμά μου ἔστι, πιστεύομεν ὅτι κατὰ ἀλήθειαν σῶμά ἐστι τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ δὲ Γέρων ἔφη· Ἐὰν μὴ πεισθῶ ἀπὸ πράγματος, οὐ πληροφοροῦμαι. Οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτόν· Δεηθῶμεν τοῦ Θεοῦ τὴν ἐβδομάδα ταύτην περὶ τοῦ μυστηρίου τούτου καὶ πιστεύομεν ὅτι ὁ Θεὸς ἀποκαλύπτει ἡμῖν. Ὁ δὲ Γέρων μετὰ χαρᾶς ἐδέξατο τὸν λόγον καὶ ἐδέετο τοῦ Θεοῦ λέγων· Κύριε, σὺ γινώσκεις ὅτι οὐ κατὰ κακίαν ἀπιστῶ, ἀλλ' ὅπως μὴ ἐν ἀγνωσίᾳ πλανηθῶ. Ἀποκάλυψόν μοι, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ.

Ἀπελθόντες δὲ οἱ Γέροντες εἰς τὰ κελλία ἐαυτῶν παρεκάλουν τὸν Θεὸν καὶ αὐτοὶ λέγοντες· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἀποκάλυψον τῷ Γέροντι τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα πιστεύσῃ καὶ μὴ ἀπολέσῃ τὸν κόπον αὐτοῦ. Καὶ εἰσήκουσεν ὁ Θεὸς ἀμφοτέρων.

Καὶ πληρωθείσης τῆς ἐβδομάδος ἦλθον τῇ Κυριακῇ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Καὶ ἐκάθισαν οἱ τρεῖς μόνοι εἰς ἓν ἐμβρίμιον, μέσος δὲ ἦν ὁ Γέρων. Ἀνεψήχθησαν δὲ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ καί, ὅτε ἐτέθη ὁ ἄρτος εἰς τὴν ἁγίαν Τράπεζαν, ἐφαίνετο τοῖς τρισὶ μόνοις ὡς παιδίον. Καὶ ὡς ἐξέτεινεν ὁ πρεσβύτερος τὰς χεῖρας αὐτοῦ κλάσαι τὸν ἄρτον, ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου κατήλθεν ἐξ οὐρανοῦ ἔχων μάχαιραν καὶ ἔθυσεν τὸ παιδίον καὶ ἐκένωσε τὸ αἷμα αὐτοῦ εἰς τὸ ποτήριον. Ὡς δὲ ἔκλασεν ὁ πρεσβύτερος εἰς μικρὰ μέρη τὸν ἄρτον, καὶ ὁ ἄγγελος ἔκοπτεν ἐκ τοῦ παιδίου μικρὰ μέρη.

Καὶ ὡς προσῆλθον λαβεῖν ἐκ τῶν ἁγίων μυστηρίων, ἐδόθη τῷ Γέροντι μόνῳ κρέας αἱματῶδες. Καὶ ἰδὼν ἐφοδῆθη καὶ

3. Γεν. 2, 7.

4. Γεν. 1, 26-27.

μα. Ὅπως ὁ Θεὸς ἀπὸ τὴν πρώτη ἀρχὴ πῆρε χῶμα³ ἀπὸ τῆ γῆ καὶ ἔπλασε τὸν ἄνθρωπο κατ' εἰκόνα Του⁴, καὶ κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ πεῖ ὅτι δὲν εἶναι εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, ἂν καὶ ἀκατανόητη, ἔτσι καὶ ὁ ἄρτος –γὰ τὸν ὅποιον εἶπε: σῶμα μου εἶναι– πιστεύουμε ὅτι ἀληθινὰ εἶναι σῶμα Χριστοῦ.

Ὁ Γέροντας εἶπε: «Ἄν δὲν πεισθῶ μὲ ἀποδείξεις, δὲν δεβαιώνομαι». Τοῦ εἶπαν: «Ἄς κάνουμε προσευχὴ στὸν Θεὸ αὐτὴν τὴν ἐβδομάδα γι' αὐτὸ τὸ μυστήριον τῆς πίστεώς μας, καὶ ἔχουμε πεποιθήση ὅτι ὁ Θεὸς θὰ μᾶς φανερώσει τὴν ἀλήθεια». Ὁ Γέροντας μὲ χαρὰ δέχτηκε αὐτὴ τὴν πρόταση καὶ προσευχόταν στὸν Θεὸ μὲ τὰ λόγια: «Κύριε, ἐσύ γνωρίζεις ὅτι δὲν ἀπιστῶ κινούμενος ἀπὸ κακία, ἀλλὰ γιὰ νὰ μὴν πλανηθῶ ἀπὸ ἄγνοια. Φανέρωσέ μου τὴν ἀλήθεια, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ».

Οἱ Γέροντες γύρισαν στὰ κελλιά τους καὶ παρακαλοῦσαν καὶ αὐτοὶ τὸν Θεὸ μὲ τὴν προσευχὴ: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, φανέρωσε στὸν Γέροντα αὐτὸ τὸ μυστήριον, γιὰ νὰ πιστέψει καὶ νὰ μὴ χάσει τὸν κόπο του». Καὶ ὁ Θεὸς ἄκουσε καὶ τοὺς δύο.

Ὅταν συμπληρώθηκε ἡ ἐβδομάδα, ἦρθαν στὴν ἐκκλησίαν τὴν Κυριακὴν. Κάθισαν μόνοι οἱ τρεῖς σὲ ἓνα μιντέρι στὴ μέση ἦταν ὁ Γέροντας. Ἀνοίχτηκαν ἀπὸ τὴ θεία Χάρη τὰ μάτια τους καὶ ὅταν τοποθετήθηκε ὁ ἄρτος στὴν ἁγία Τράπεζα, φάνηκε –στοὺς τρεῖς μόνο– σὰν ἓνα μικρὸ παιδί. Μόλις ὁ ἱερέας ἄπλωσε τὰ χεῖρα του νὰ τεμαχίσει σὲ κομμάτια τὸν ἄρτο, νά, ἄγγελος Κυρίου κατέβηκε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ κρατώντας μαχαίρην· θυσίασε τὸ παιδί καὶ ἄδειασε τὸ αἷμα του στὸ ποτήριον. Μόλις ὁ ἱερέας ἔκοψε σὲ μικρὰ μέρη τὸν ἄρτο, καὶ ὁ ἄγγελος ἔκοβε ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ παιδιοῦ μικρὰ μέρη.

Ὅταν προχώρησαν νὰ λάβουν ἀπὸ τὰ ἅγια μυστήρια, δόθηκε –μόνο στὸν Γέροντα– κρέας ματωμένο. Ἐκεῖνος

ἔκραξε λέγων· Πιστεύω, Κύριε, ὅτι ὁ ἄρτος σῶμά σου καὶ τὸ ποτήριον αἷμά σου ἐστι. Καὶ εὐθέως ἐγένετο τὸ κρέας τὸ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἄρτος κατὰ τὸ μυστήριον. Καὶ μετέλαβεν εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ.

Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ Γέροντες· Ὁ Θεὸς οἶδε τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ὅτι οὐ δύναται φαγεῖν κρέα ὠμά, καὶ διὰ τοῦτο μετεποίησε τὸ σῶμα αὐτοῦ εἰς ἄρτον καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ εἰς οἶνον τοῖς πίστει δεχομένοις. Καὶ εὐχαρίστησαν τῷ Θεῷ περὶ τοῦ Γέροντος, ὅτι οὐκ ἀφῆκεν ἀπολέσθαι τοὺς κόπους αὐτοῦ. Καὶ ἀπῆλθον οἱ τρεῖς μετὰ χαρᾶς εἰς τὰ κελλία αὐτῶν.

7. Ὁ αὐτὸς ἀβδᾶς Δανιὴλ διηγήσατο περὶ ἄλλου Γέροντος μεγάλου, καθημένου εἰς τὰ κάτω μέρη τῆς Αἰγύπτου, ὅτι ἔλεγεν ἐν ἀφελότητι ὅτι Μελχισεδέκ αὐτὸς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ· καὶ ἀνγγέλη τῷ μακαρίῳ Κυρίλλῳ τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Ἀλεξανδρείας περὶ αὐτοῦ, καὶ ἔπεμψε πρὸς αὐτόν.

Εἰδὼς δὲ ὅτι σημειοφόρος ἐστὶν ὁ Γέρων καί, εἴ τι ἂν αἰτεῖται τὸν Θεόν, ἀποκαλύπτει αὐτῷ, καὶ ὅτι ἐν ἀφελότητι λέγει τὸν λόγον, ἐχρήσατο τοιαύτη σοφία λέγων· Ἀβδᾶ, παρακαλῶ σε, ἐπειδὴ ὁ λογισμὸς μου λέγει ὅτι ὁ Μελχισεδέκ υἱὸς ἐστὶ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἄλλος λογισμὸς λέγει ὅτι οὐ, ἀλλ' ἀνθρωπὸς ἐστὶν ἀρχιερεὺς τοῦ Θεοῦ, ἐπεὶ οὖν διστάζω περὶ τούτου, ἀπέστειλα πρὸς σε, ἵνα δεηθῇς τοῦ Θεοῦ ὅπως σοι ἀποκαλύψῃ περὶ τούτου. Ὁ δὲ Γέρων τῇ αὐτοῦ πολιτείᾳ θαρρῶν εἶπε μετὰ παρρησίας· Ἐνδὸς μοι τρεῖς ἡμέρας, κά-

5. Σύμφωνα μέ τὴν ἀρχαία τάξη τῆς Ἐκκλησίας, οἱ πιστοὶ μετελάμβαναν χωριστὰ τὸ «σῶμα καὶ τὸ αἷμα» τοῦ Κυρίου. Προσέρχονταν στήν Ὁραία Πύλη ἔχοντας τίς δύο παλάμες τῶν χειρῶν σταυρωτά –τὴν μία πάνω στήν ἄλλη– ὅπου ὁ λειτουργὸς ἔθετε τεμάχιο τοῦ Ἁγίου σώματος, καὶ ὁ πιστὸς ἔλεγε «Ἀμήν» καὶ τὸ ἔπαιρνε στό στόμα. Κατόπιν ἀκολουθοῦσε ἡ μετάληψη τοῦ Τιμίου αἵματος.

6. Βλ. καὶ ἀπόφθ. 59, σελ. 393.

ὅταν τὸ εἶδε, φοβήθηκε καὶ φώναξε: «Πιστεύω, Κύριε, ὅτι ὁ ἄρτος εἶναι σῶμα σου καὶ τὸ ποτήριο αἷμα σου». Ἀμέσως τὸ κρέας πού ἦταν στό χέρι τοῦ⁵ ἔγινε ἄρτος, σύμφωνα μέ τὸ μυστήριον. Ἐπειτα μετέλαβε, εὐχαριστώντας τὸν Θεό.

Τοῦ λένε οἱ Γέροντες: «Ὁ Θεὸς ξέρει ὅτι ἡ ἀνθρώπινη φύση δέν μπορεῖ νά γευθεῖ ὠμό κρέας. Γι' αὐτό μετέβαλε τὸ σῶμα τοῦ σέ ἄρτο καὶ τὸ αἷμα τοῦ σέ οἶνο γι' αὐτοὺς πού τά δέχονται μέ πίστη». Ἐπειτα εὐχαρίστησαν τὸν Θεό γιὰ τὸν Γέροντα, γιατί δέν ἐπέτρεψε νά χαθοῦν οἱ κόποι τοῦ, καὶ ἔφυγαν χαρούμενοι οἱ τρεῖς τους γιὰ τὰ κελλία τους.⁶

7. Ὁ ἴδιος ὁ ἀβδᾶς Δανιὴλ διηγήθηκε γιὰ ἄλλον μεγάλο Γέροντα, πού ἀσκήτεψε στὰ κάτω μέρη τῆς Αἰγύπτου, ὅτι μέ ἀπλοϊκότητα ἔλεγε ὅτι ὁ Μελχισεδέκ⁷ εἶναι ὁ ἴδιος ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Τὸ πράγμα ἔγινε γνωστὸ στὸν μακάριο Κυρίλλο*, ἀρχιεπίσκοπο τῆς Ἀλεξανδρείας, ὁ ὁποῖος ἔστειλε εἰδῆση σ' αὐτόν.

Ἐπειδὴ ἤξερε βέβαια ὅτι ὁ Γέροντας εἶναι σημειοφόρος⁸ καὶ ὅτι, ἂν κάτι ζητήσει ἀπὸ τὸν Θεό, τοῦ τό φανερῶναι καὶ ὅτι ἀπὸ ἀπλοϊκότητα λέει αὐτόν τὸν λόγο, δρῆκε τὸν ἐξῆς σοφὸ τρόπο: Τοῦ εἶπε: «Ἀβδᾶ, σέ παρακαλῶ, ἐπειδὴ ὁ λογισμὸς μου λέει ὅτι ὁ Μελχισεδέκ εἶναι υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ ἄλλος λογισμὸς λέει ὅχι· εἶναι ἀνθρωπὸς ἀρχιερεὺς τοῦ Θεοῦ, κι ἐπειδὴ ἔχω ἀμφιβολία πάνω σ' αὐτὸ τὸ θέμα, ἔστειλα σέ σένα ἀνθρωπό μου νά σοῦ πει νά προσευχηθεῖς στὸν Θεό γιὰ νά σοῦ ἀποκαλύψῃ τὴν ἀλήθεια πάνω σ' αὐτό». Ὁ Γέροντας ἔχοντας ἐμπιστοσύνη στὸν τρόπο τῆς ζωῆς τοῦ, εἶπε μέ θάρρος: «Δὸς μοι προθεσμία τρεῖς μέρες, κι ἐγὼ θά

7. Μελχισεδέκ: Βλ. Γεν. 14, 18-20 καὶ Ἑβρ. κεφ. 7.

8. Σημειοφόροι ἐκαλοῦντο χαρισματοῦχοι Γέροντες, πού ἐπιτελοῦσαν σημεία, δηλαδή ὑπερφυσικά, θαυμαστά γεγονότα.

γὰ ἐρωτῶ τὸν Θεὸν περὶ τούτου καὶ ἀναγγελῶ σοι τίς ἐστιν Ἀπελθὼν οὖν ἐδέετο τοῦ Θεοῦ περὶ τοῦ ῥήματος τούτου. Καὶ ἐλθὼν μετὰ τρεῖς ἡμέρας λέγει τῷ μακαρίῳ Κυρίλλῳ τῷ ἀρχιεπισκόπῳ ὅτι ἄνθρωπός ἐστιν ὁ Μελχισεδέκ. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἀρχιεπίσκοπος· Πῶς οἶδας, ἀδελφά; Ὁ δὲ εἶπεν· Ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψέ μοι ὅλους τοὺς πατριάρχας οὕτως ἓνα ἕκαστον παρερχόμενον ἐνώπιόν μου ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Μελχισεδέκ. Καὶ λέγει μοι ὁ ἄγγελος· Οὗτός ἐστιν ὁ Μελχισεδέκ, καὶ θάρσει ὅτι οὗτός ἐστιν.

Ἀπελθὼν οὖν δι' ἑαυτοῦ ἐκήρυσεν ὅτι ἄνθρωπός ἐστιν ὁ Μελχισεδέκ. Καὶ ἐχάρη μέγας ὁ μακάριος Κύριλλος.

8. Διηγῆσατο ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος ὁ ἐπίσκοπος Κύπρου ὅτι ἐπὶ τοῦ μακαρίου Ἀθανασίου τοῦ μεγάλου κορῶναι περιιπτάμεναι τὸ τοῦ Σαράπιδος ἱερὸν ἔκραζον ἀπαύστως κρᾶς-κρᾶς. Καὶ προστάντες ἐπὶ τὸν μακάριον Ἀθανάσιον οἱ Ἕλληνες ἔκραξαν· Κακόγηρε, εἰπέ ἡμῖν τί κράζουσιν αἱ κορῶναι. Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Αἱ κορῶναι κράζουσι κρᾶς-κρᾶς. Τὸ δὲ κρᾶς τῇ Αὐσονίων φωνῇ· Αὔριον ὄψεσθε τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ.

Καὶ τῇ ἐξῆς ἠγγέλθη ὁ θάνατος Ἰουλιανοῦ τοῦ βασιλέως. Καὶ τούτου γενομένου συνδραμόντες κατέκραζον τοῦ Σαράπιδος λέγοντες· Ἐὰν οὐκ ἤθελες αὐτόν, τί ἐλάβδανες τὰ αὐτοῦ;

9. Κουρούνα (κορώνη): ἀνήκει στήν οἰκογένεια τῶν κοράκων, εἶναι μικρότερη σὲ μέγεθος καὶ ἔχει μαῦρο γυαλιστερό φτέρωμα.

10. Ναός τοῦ Σαράπιδος: Βλ. Μ. Γερ. τ. Β', σελ. 92-93, ὑπόσημ. 65.

11. Αὐσονες: Ἑξελληνισμένη μορφή τῆς ὀνομασίας Αὐρούγκι (λατ.

ρωτήσω τὸν Θεό γιὰ τὸ ζήτημα αὐτό καὶ θὰ σοῦ ἀνακοινώσω ποιὸς εἶναι».

Πῆγε λοιπὸν καὶ προσευχόταν στὸν Θεό γι' αὐτὸ τὸ θέμα. Ὑστερα ἀπὸ τρεῖς μέρες ἦρθε καὶ λέει στὸν μακάριο Κύριλλο, τὸν ἀρχιεπίσκοπο, ὅτι ὁ Μελχισεδέκ εἶναι ἄνθρωπος. Τὸν ρώτησε ὁ ἀρχιεπίσκοπος· «Πῶς τὸ διαπίστωσες, ἀδελφά;» Ἀπάντησε· «Ὁ Θεὸς μοῦ ἔδειξε ὅλους τοὺς πατριάρχες· νὰ περνᾷ ἓνας ἓνας μπροστά μου, ἀπὸ τὸν Ἀδὰμ μέχρι τὸν Μελχισεδέκ. Καὶ ὁ ἄγγελος μοῦ εἶπε· Αὐτός ἐστιν ὁ Μελχισεδέκ· νὰ εἰσαι βέβαιος ὅτι αὐτός ἐστιν».

Ἐφυγε λοιπὸν ὁ ἀδελφά καὶ ἀπὸ μόνος του κήρυττε ὅτι ὁ Μελχισεδέκ εἶναι ἄνθρωπος. Καὶ χάρηκε πολὺ ὁ μακάριος Κύριλλος.

8. Ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος, ὁ ἐπίσκοπος Κύπρου*, διηγῆθηκε ὅτι στά χρόνια τοῦ μακαρίου Ἀθανασίου τοῦ μεγάλου* πετοῦσαν κουροῦνες⁹ γύρω ἀπὸ τὸ ἱερὸ τοῦ Σάραπη¹⁰ καὶ κραύγαζαν ἀκατάπαυστα· κρᾶς-κρᾶς. Οἱ εἰδωολάτρες πλησίασαν τὸν μακάριο Ἀθανάσιο καὶ εἶπαν μέ δυνατὴ φωνή· «Κακόγερε, πές μας τί λένε οἱ κουροῦνες μέ τίς κραυγές τους;» «Οἱ κουροῦνες –ἀποκρίθηκε– κράζουν κρᾶς-κρᾶς, καὶ τὸ κρᾶς στὴ γλώσσα τῶν Αὐσόνων¹¹ σημαίνει· Αὔριο θὰ δεῖτε τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ».

Τὴν ἄλλη μέρα ἀνακοινώθηκε ὁ θάνατος τοῦ βασιλιᾶ Ἰουλιανοῦ. Ὅταν ἐγίνε αὐτό, ὅλοι μαζί ἔτρεξαν καὶ κραύγαζαν ἐνάντια στὸν Σάραπη· «Ἀφοῦ δέν τὸν ἤθελες αὐτόν, γιατί ἔπαιρνες αὐτὰ ποῦ σοῦ ἔστελνε;»

Augurci). Ἦσαν αὐτόχθονες κάτοικοι τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου, ποῦ κατεκτήθηκαν ἀπὸ τοὺς Ῥωμαίους τὸ 314 π.Χ. Ἐκτοτε ἀφομοιώθηκαν μέ τοὺς Ῥωμαίους. Ἐδῶ ἡ ἔκφραση «Αὐσονίων γλώσσα» εἶναι συνώνυμη μέ τῇ Λατινικῇ, διότι κρᾶς (cras) στά λατινικά σημαίνει αὔριο καὶ μετῶν. τὸ μέλλον.

9. Ὁ αὐτὸς διηγήσατο ὅτι ἦν τις ἡνίοχος κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ὃς ἦν μητρὸς Μαρίας υἱός. Οὗτος ἱππικοῦ ἐπιτελούμενου κατέπεσεν, εἶτα ἀναστὰς παρῆλθε τὸν καταβεβληκότα καὶ ἐνίκησε. Καὶ τὸ πλῆθος ἀνεβόησεν· Ὁ υἱὸς Μαρίας πέπτωκε καὶ ἐγήγερται καὶ ἐνίκησε. Ταύτης ἔτι τῆς φωνῆς λεγομένης ἐνέπεσεν ἡ περὶ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Σαράπιδος φήμη τῷ πλήθει ὅτι ὁ μέγας Θεόφιλος ἀνελθὼν τὸ τοῦ Σαράπιδος κατέστρεψεν εἰδωλον καὶ τοῦ ναοῦ γέγονεν ἐγκρατής.

10. Παιδίον ἦν ὁ ἀβδᾶς Ἐφραὶμ καὶ εἶδεν ὄναρ, ἥγονν ὀπτασίαν, ὅτι ἀνῆλθεν ἄμπελος ἐν τῇ γλώσσει αὐτοῦ καὶ ἠύξησε καὶ ἐπλήρωσε πᾶσαν τὴν ὑπ' οὐρανὸν καὶ ἦν εὐκαρπος πάνν· καὶ ἦρχοντο πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἦσθιον ἐκ τοῦ καρποῦ τῆς ἀμπέλου. Καὶ πρὸς ὃ ἦσθιον, ἐπλεόναζεν ὁ καρπὸς αὐτῆς.

11. Ἄλλοτε πάλιν εἶδέ τις τῶν ἁγίων ἐν ὁράματι ἀγγέλων τάγμα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατερχόμενον κατὰ πρόσταξιν Θεοῦ ἔχον ἐπὶ χειρᾶς κεφαλίδα, τουτέστι τόμον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους· Τίς ὀφείλει τοῦτο ἐγχειρισθῆναι; Καὶ οἱ μὲν ἔλεγον· Ὅδε. Οἱ δὲ ἔλεγον ἕτερον. Ἀπεκρίθησαν δὲ καὶ εἶπον· Ἀληθῶς ἅγιοί εἰσι καὶ δίκαιοι, πλὴν τοῦτο οὐδεὶς δύναται ἐγχειρισθῆναι, εἰ μὴ Ἐφραὶμ. Καὶ ὁρᾷ ὁ Γέρων ὅτι τῷ Ἐφραὶμ ἐπέδωκαν τὴν κεφαλίδα.

12. Τὸ διορατικὸν χάρισμα τῶν Πατέρων στά ἀποφθ. 8 καὶ 9 ἔχει σχέση προφανῶς μέ τὴν νίκη τοῦ Χριστιανισμοῦ κατὰ τῆς εἰδωλολατρίας. Ἰσχυρὸ πλῆγμα στήν εἰδωλολατρίαν ἐπέφερε ὁ θάνατος τοῦ Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτη, ὁ ὁποῖος μετέρχετο ποικίλους τρόπους καὶ μεθόδους γιὰ νὰ ἀναζωογο-

9. Ὁ ἴδιος διηγήθηκε ὅτι στήν Ἀλεξάνδρεια ἦταν ἓνας ἀρματηλάτης, γιὸς μητέρας μέ ὄνομα Μαρία. Αὐτὸς σέ ἀγώνα ἱππικὸ ἐπέσε ἀπὸ τό ἄλογο. Ἐπειτα σηκώθηκε, προσπέρασε αὐτόν πού τόν εἶχε ρίξει καὶ νίκησε. Τό πλῆθος μεγαλόφωνα φώναζε: «Ὁ γιὸς τῆς Μαρίας ἐπέσε, σηκώθηκε καὶ νίκησε». Ἐνῷ ἀκόμη ἀκουγόταν ἡ φωνή αὐτή, ἀπλώθηκε στό πλῆθος ἡ εἶδηση, ὅτι ὁ μέγας Θεόφιλος ἀνέβηκε καὶ κατέστρεψε τό εἰδωλο τοῦ Σάραπη καὶ ὅτι ἔγινε κύριος τοῦ ναοῦ¹².

10. Ὁ ἀβδᾶς Ἐφραὶμ ὅταν ἦταν παιδί, εἶδε ὄνειρο, δηλαδή ὄραμα, ὅτι στή γλώσσα του φύτρωσε κληματαριά καὶ μεγάλωσε καὶ γέμισε ὅλη τὴ γῆ κάτω ἀπὸ τόν οὐρανὸ καὶ ἦταν φορτωμένη καρπῷ. Ὅλα τὰ πουλιά ἔρχονταν καὶ ἔτρωγαν ἀπὸ τὰ σταφύλια τῆς κληματαριάς, κι ὅσο ἔτρωγαν τόσο περισσότερος γινόταν ὁ καρπὸς ἐκεῖνος.

11. Ἄλλοτε πάλι ἓνας ἀπὸ τοὺς ἁγίους εἶδε σέ ὄραμα ἓνα τάγμα ἀγγέλων νὰ κατεβαίνει ἀπὸ τόν οὐρανὸ, ὥστε ἀπὸ προσταγὴ τοῦ Θεοῦ. Κρατοῦσαν στά χέρια εἰλητάριο, δηλαδή ἓναν κύλινδρο γραμμένο ἀπὸ μέσα καὶ ἀπὸ ἔξω καὶ ἔλεγαν μεταξύ τους: «Ποιὸς εἶναι ἄξιος νὰ τοῦ παραδοθεῖ αὐτό;» Ἄλλοι ἔλεγαν αὐτὸς ἐδῶ, ἄλλοι κάποιον ἄλλον, ὥσπου εἶπαν: «Στ' ἀλήθεια, εἶναι ἅγιοι καὶ δίκαιοι, ὅμως αὐτό κανεὶς δέν μπορεῖ νὰ τό δεχθεῖ στά χέρια του παρὰ ὁ Ἐφραὶμ». Καὶ βλέπει ὁ Γέροντας ὅτι στὸν Ἐφραὶμ ἔδωσαν τό βιβλίον.

νῆσει καὶ νὰ στηρίξει τὴν ἐκπνέουσα εἰδωλολατρία· ἐπίσης καὶ τό ὅτι γκρεμίσθηκε τό εἰδωλο τοῦ Σάραπη καὶ κατελήφθη τό περίφημο Σερατεῖον, ἀφιερωμένο στὸν Θεὸ Σέραπη (ἢ Σάραπη), ὑποδηλοῖ τὴν ἀρχομένην κατάργευσιν τῆς ἀπὸ αἰώνων εἰδωλολατρίας.

Καὶ ἀναστὰς πρῶτὴ ἤκουσε τοῦ Ἐφραίμ διδάσκοντος, καὶ ὥσπερ πηγὴ ἦν βρύουσα ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ συντάσσοντος. Καὶ ἔγνω ὅτι ἐκ Πνεύματος Ἁγίου ἐστὶ τὰ ἐκπορευόμενα διὰ τῶν χειλέων Ἐφραίμ.

12. Διηγῆσαντο ἡμῖν οἱ μαθηταὶ τοῦ ἀδβᾶ Εὐλογίου ὅτι· Ὅτε ἀπέστελλεν ἡμᾶς ὁ Γέρων εἰς Ἀλεξάνδρειαν πρὸς τὸ πωλῆσαι τὸ ἐργόχειρον, ἐδίδου ἡμῖν ἐντολάς, ἵνα πλεῖον τριῶν ἡμερῶν μὴ ποιήσωμεν. Εἰ δὲ πλεῖον τῶν τριῶν ἡμερῶν ποιήσετε, φησὶν, ἀθῶός εἰμι ἐγὼ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν. Ἡμεῖς δὲ ἠρωτήσαμεν αὐτὸν πῶς οἱ μοναχοὶ ἐν ταῖς πόλεσι καὶ κόμῃσι μετὰ τῶν κοσμικῶν νύκτα καὶ ἡμέραν συναναστρεφόμενοι οὐ βλάπτονται;

Ἀνοίξας δὲ τὸ ἀψευδέστατον αὐτοῦ στόμα ὁ Γέρων λέγει πρὸς ἡμᾶς· Πιστεύσατέ μοι, τέκνα, ἀφ' οὗ ἐμόνασα, ἐποίησα τριάκοντα ὀκτὼ ἔτη μὴ ἐξελθὼν τῆς Σκήτεως. Καὶ μετὰ τὸ τέλος τῶν τριάκοντα ὀκτὼ ἐτῶν ἀπῆλθον μετὰ τοῦ ἀδβᾶ Δανιήλ πρὸς τὸν πάπαν Εὐσέβιον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ διὰ χρεῖαν τινά. Καὶ μετὰ τὸ εἰσελθεῖν ἡμᾶς εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἐθεασάμεθα πολλοὺς μοναχοὺς. Καὶ ἐθεώρουν τοὺς μὲν ἐξ αὐτῶν ὑπὸ κοράκων ῥαπιζομένους, τοὺς δὲ γυναῖκας γυμνάς ἀγκαλιζομένας αὐτοὺς καὶ εἰς τὸ οὖς αὐτῶν ὀμιλοῦσας, τοὺς δὲ ὑπὸ παιδαρίων ἀρρένων καὶ αὐτὰ γυμνά κοσσίζοντα αὐτοὺς καὶ κόπρον ἀνθρώπινον χρίοντα αὐτοὺς. Ἐνίους δὲ ἔβλεπον ὅτι κατέχοντες μάχαιραν ἀπιόντες κατέκοπτον σάρκας ἀνθρώπων καὶ ἐδίδουν τοῖς μοναχοῖς πρὸς τὸ φαγεῖν. Καὶ ἔγνων ὅτι ἕκαστος τῶν μοναχῶν οἷω πάθει προσπταίει, τοιοῦτοι δαίμονες ὀψικεύουσι καὶ ὀμιλοῦσιν αὐτῷ κατὰ διάνοιαν.

13. Πάπας Εὐσέβιος· Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα πρόκειται γιὰ τὸν ἐπίσκοπο Ἀλεξανδρείας (5ος-6ος μ.Χ. αἰ.) μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ ὁποῖου φέρονται

Τὸ πρῶτὴ, ὅταν σηκώθηκε, ἤκουσε τὸν Ἐφραίμ νὰ διδάσκει –ἦταν σὰν νὰ ἔτρεχε πηγὴ ἀπὸ τὸ στόμα του– καὶ νὰ συντάσσει λόγους. Κατάλαβε ὅτι ὅσα βγαίνουν ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ Ἐφραίμ προέρχονται ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα.

12. Οἱ μαθητὲς τοῦ ἀδβᾶ Εὐλογίου μᾶς διηγῆθηκαν τὰ ἑξῆς· Ὅταν ὁ Γέροντας μᾶς ἔστειλε στὴν Ἀλεξάνδρεια νὰ πουλήσουμε τὸ ἐργόχειρο, μᾶς ἔδινε ἐντολὴ νὰ μὴν κάνουμε περισσότερο ἀπὸ τρεῖς μέρες. «Ἄν ἀργοπορήσετε περισσότερο ἀπὸ τρεῖς μέρες –ἔλεγε– ἐγὼ δὲν φέρω εὐθύνη γιὰ τίς ἁμαρτίες σας». Κι ἐμεῖς τὸν ῥωτήσαμε· «Πῶς οἱ μοναχοὶ στίς πόλεις καὶ στὰ χωριά νύχτα-μέρα συναναστρέφονται μετὰ τοὺς κοσμικοὺς καὶ δὲν βλάπτονται;»

Ὁ Γέροντας ἀνοίξε τὸ στόμα του, πού μόνο τὴν ἀλήθεια ἔλεγε, καὶ μᾶς εἶπε· «Πιστέψτε με, παιδιὰ μου· ἀπὸ τότε πού ἔγινα μοναχός εἶχαν περάσει τριάντα ὀκτὼ χρόνια πού δὲν εἶχα βγεῖ ἀπὸ τὴ Σκήτη. Ὑστερα ἀπὸ τριάντα ὀκτὼ χρόνια μαζί μετὰ τὸν ἀδβᾶ Δανιήλ πῆγα στὸν Πάπα Εὐσέβιο¹³, στὴν Ἀλεξάνδρεια, γιὰ κάποια ἀνάγκη.

Μόλις μπήκαμε στὴν Ἀλεξάνδρεια, εἶδαμε πολλοὺς μοναχοὺς. Παρατηροῦσα ἄλλους ἀπὸ αὐτοὺς νὰ τοὺς ραμφίζουν κοράκια στὸ πρόσωπο· ἄλλους, γυναῖκες ἄντρες νὰ τοὺς περιπτύσσονται καὶ νὰ τοὺς ψιθυρίζουν στὸ αὐτί. Ἄλλους νὰ περιτριγυρίζονται ἀπὸ ἀγοράκια, καὶ αὐτὰ γυμνά νὰ τοὺς χαστουκίζουν καὶ νὰ τοὺς ἀλείφουν μετὰ ἀνθρώπινη κόπρη. Ἐβλεπα ἐπίσης κάποιους κρατώντας μαχαίρια πού πῆγαιναν καὶ ἐκοβαν σάρκες ἀνθρώπων καὶ ἔδιναν στοὺς μοναχοὺς νὰ φᾶνε. Κατάλαβα ὅτι καθέναν ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς σὲ ὅποιο πάθος σκοντάφτει, τέτοιοι δαίμονες τὸν ἀκολουθοῦν ἀπὸ κοντὰ καὶ τοῦ μιλοῦν στὴ φαντασία.

“Ὀμιλῖαι” ἠθικοῦ καὶ πρακτικοῦ ἐνδιαφέροντος. Migne P.G. 82.

Καὶ διὰ τοῦτο, ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς χρονίσαι ἐν πόλει, ἵνα μὴ ὑπὸ τῶν τοιούτων λογισμῶν, μᾶλλον δὲ δαιμόνων, ὀχληθῆτε.

13. Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀδβᾶ Ζήνωνος ὅτι καθεζόμενος ἐν Σκήτει ἐξῆλθε νυκτὸς ἐκ τῆς κέλλης αὐτοῦ ὡς ἐπὶ τὸ Ἔλος. Καὶ πλανηθεὶς ἐποίησε τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας περιπατῶν. Καὶ κοπιάσας καὶ ἐκλιπὼν ἔπεσεν εἰς τὸ ἀποθανεῖν. Καὶ ἰδὼν παιδάριον ἔστη ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἔχον ἄρτον καὶ δαυκάλιον ὕδατος καὶ ἔλεγεν αὐτῷ· Ἀνάστα, φάγε. Ὁ δὲ ἀναστὰς προσήγατο νομίζων ὅτι φάντασμα ἔστιν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Καλῶς ἐποίησας. Καὶ πάλιν ἠῤῥατο δεύτερον καὶ τρίτον. Καὶ λέγει αὐτῷ· Καλῶς ἐποίησας.

Ἀναστὰς οὖν ὁ Γέρων ἔλαβε καὶ ἔφαγε. Καὶ μετὰ ταῦτα λέγει αὐτῷ· Ὅσον περιεπάτησας, τοσοῦτον μακρὰν εἰ ἀπὸ τῆς κέλλης σου· ἀλλ' ἀναστὰς ἀκολούθει μοι. Καὶ εὐθέως εὐρέθη εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ. Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Γέρων· Εἴσελθε, ποιήσον ἡμῖν εὐχήν. Καὶ εἰσελθόντος τοῦ Γέροντος ἐκεῖνος ἀφανὴς ἐγένετο.

14. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Ἰωάννης ὅτι εἶδε τις τῶν Γερόντων ἐν ἐκστάσει. Καὶ ἰδὼν τρεῖς μοναχοὶ ἔστηκαν πέραν τῆς θαλάσσης. Καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτοὺς ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους λέγουσα· Λάβετε πτέρυγας πυρὸς καὶ δεῦτε πρὸς με. Καὶ οἱ μὲν δύο ἔλαβον καὶ ἐπετάσθησαν εἰς τὸ ἄλλο πέραν. Ὁ δὲ ἄλλος ἔμεινε καὶ ἔκλαιε σφόδρα καὶ ἔκραζεν. Ὑστερον δὲ ἐδόθησαν καὶ αὐτῷ πτερὰ, οὐ μέντοι πυρὸς ἀλλ' ἀσθενῆ καὶ ἀδύναμα. Καὶ μετὰ καμάτου καταποντιζόμενος καὶ ἀνίστάμενος μετὰ θλίψεως πολλῆς ἦλθεν εἰς τὸ ἄλλο πέραν.

Γι' αὐτό, ἀδελφοί, δὲν θέλω νὰ καθυστερήσετε στὴν πόλη, γιὰ νὰ μὴ σᾶς ἐνοχλήσουν τέτοιοι λογισμοὶ ἢ μᾶλλον δαίμονες».

13. Ἐλεγαν γιὰ τὸν ἀδβᾶ Ζήωνα* ὅτι ὅταν μόναζε στὴ Σκήτη μιά νύχτα βγῆκε ἀπὸ τὸ κελί του νὰ πάει μέχρι τὸ Ἔλος. Χάθηκε ὅμως καὶ ἔκανε τρεῖς μέρες καὶ τρεῖς νύχτες περπατώντας. Ἀπὸ κούραση καὶ ἐξάντληση μεγάλη ἔπεσε ἐτοιμοθάνατος.

Καὶ νά, ἓνα νέο παιδί στάθηκε μπροστά του, κρατώντας ψωμί καὶ μιά κανάτα μέ νερό. Τοῦ λέει: «Σήκω, πάρε νὰ φᾶς». Ἐκεῖνος σηκώθηκε καὶ προσευχήθηκε, νομίζοντας ὅτι εἶναι φάντασμα. Τοῦ λέει: «Καλὰ ἔκανες». Πάλι προσευχήθηκε γιὰ δεύτερη καὶ τρίτη φορὰ. Ξανά τοῦ λέει: «Καλὰ ἔκανες».

Σηκώθηκε λοιπὸν ὁ Γέροντας, πῆρε καὶ ἔφαγε. Ὑστερα ἀπὸ αὐτό τοῦ λέει: «Ὅσο περπάτησες, τόσο μακριὰ εἶσαι ἀπὸ τὸ κελί σου. Ὅμως σήκω καὶ ἀκολούθησέ με». Καὶ ἀμέσως βρέθηκε στὸ κελί του. Ὁ Γέροντας τοῦ λέει: «Πέρασε μέσα· κάνε μας εὐχή». Ἀλλὰ ὅταν μπῆκε μέσα ὁ Γέροντας, ἐκεῖνος ἔγινε ἀφαντος.

14. Ὁ ἀδβᾶς Ἰωάννης εἶπε ὅτι κάποιος Γέροντας βρέθηκε σὲ κατάσταση ἐκστασης. Καὶ νά, εἶδε τρεῖς μοναχοὺς νὰ στέκουν πέρα ἀπὸ τὴ θάλασσα. Συγχρόνως ἀπὸ τὴν ἄλλη ὁχθὴ ἀκούστηκε φωνὴ πού τοὺς ἔλεγε: «Πάρτε φτερὰ πύρινα κι ἐλάτε σέ μένα». Οἱ δύο πῆραν καὶ πέταξαν στὴν ἄλλη ὁχθὴ. Ὁ τρίτος ἔμεινε καὶ ἔκλαιγε δυνατὰ καὶ κραύγαζε. Ὑστερα δόθηκαν καὶ σ' αὐτόν φτερά, ὅμως ὄχι πύρινα, ἀλλὰ ἀνίσχυρα καὶ ἀδύναμα. Ἐτσι μέ κόπο πολὺ καὶ θλίψη, πότε βουλιάζοντας στὴ θάλασσα καὶ πότε ἐπιπλέοντας, ἔφτασε στὴν ἄλλη πλευρά.

Λαξευτά κελιά στή Λαύρα τοῦ ἁγίου Γερασίμου

Οὕτω καὶ ἡ γενεὰ αὐτῇ εἰ καὶ λαμβάνει πτερὰ, οὐ μέντοι πυρός, ἀλλὰ ἀσθενῇ καὶ ἀδύναμα λαμβάνει.

15. Ἦλθέ τις Γέρων εἰς τὸ κελλίον τοῦ ἀδδᾶ Ἰωάννου καὶ εὗρεν αὐτὸν καθεύδοντα καὶ ἄγγελον παριστάμενον καὶ ῥιπίζοντα αὐτόν. Καὶ ἀνεχώρησεν ἰδὼν.

Ὡς δὲ ἀνέστη, λέγει τῷ μαθητῇ αὐτοῦ· Ἦλθέ τις ὧδε κοιμωμένον μου; Λέγει· Ναί, ὁ δεῖνα ὁ Γέρων. Καὶ ἔγνω ὁ ἀδδᾶς Ἰωάννης ὅτι τῶν μέτρων αὐτοῦ ἦν ὁ Γέρων καὶ εἶδε τὸν ἄγγελον.

16. Ἐν τῇ λαύρᾳ τοῦ Ἑπταστόμου, ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε τῆς λαύρας τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα, ἦν τις ἀναχωρητῆς θαυμαστός, ὀνόματι Ἰωάννης σὺν τῷ ἰδίῳ μαθητῇ καθεζόμενος. Ὁ δὲ μαθητῆς θεωρῶν τὴν ταραχὴν καὶ τὴν θλίψιν τὴν γενομένην καθ' ἡμέραν ὑπὸ τῶν Περσῶν τῇ ἀγίᾳ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν πόλει, καθὼς ἔμελλε γίνεσθαι τὰ κατ' αὐτήν, παρεκάλει τὸν αὐτοῦ πατέρα λέγων· Ἐπειδὴ πέπεισμαι, πάτερ, ὅτι ὅσα μέλλει ὁ Θεὸς ποιεῖν οὐ μὴ ἀποκρύψῃ ἀπὸ σοῦ, δέομαί σου εἰπεῖν μοι εἰ παραληφθῆναι μέλλει ἡ πόλις.

Ὁ δὲ Γέρων λέγει αὐτῷ· Πόθεν ἐγὼ ἐπίσταμαι περὶ τούτου ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς ὢν; Ὁ δὲ μαθητῆς ἐπέμενε παρακαλῶν μαθεῖν θέλων. Τότε δακρύσας ὁ Γέρων λέγει· Ἐπειδὴ θεωρῶ σε, ὦ τέκνον, ἐμπόνως μαθεῖν θέλοντα περὶ τούτου, ἐγὼ σοι ἐρῶ ὅσα ὁ Θεὸς ἔδειξέ μοι. Πρὸ τῶν πέντε ἡμερῶν τούτων ἤμην ἀδολεσχῶν περὶ τούτου καὶ θεωρῶ ἐμμαντὸν

14. Ἑπτάστομον· Ἡ Λαύρα τοῦ Ἑπταστόμου ἰδρύθηκε ἀπὸ τὸν ἅγιο Σάββα τὸ 510 μ.Χ. στὴν Ἰουδαϊκὴ ἔρημο, στοὺς λόφους δόρυια τῆς κοιλάδας τῶν Κέδρων. Ἦταν σχετικὰ μικρὴ καὶ δὲν μπορεῖ νὰ εἶχε περισσότερο ἀπὸ εἴκοσι μοναχοὺς.

Τὸ ἴδιο καὶ ἡ γενεὰ αὐτῇ. Παίρνει φτερὰ, ὅμως ὄχι πύρινα, ἀλλὰ ἀσθενικά καὶ ἀδύναμα.

15. Ἐνας Γέροντας πῆγε στό κελί τοῦ ἀδδᾶ Ἰωάννη. Τὸν βρῆκε νὰ κοιμᾶται καὶ ἓνας ἄγγελος νὰ στέκεται καὶ νὰ τοῦ κάνει ἀέρα. Μόλις τὸν εἶδε, ἀναχώρησε.

Ὅταν σηκώθηκε ὁ ἀδδᾶς, ρώτησε τὸν μαθητὴ του· «Ἦρθε κανεὶς ἐδῶ τὴν ὥρα πού κοιμόμουν;» Ἀπαντᾷ· «Ναί, ὁ τάδε Γέροντας». Τότε ὁ ἀδδᾶς Ἰωάννης κατάλαβε ὅτι ὁ Γέροντας ἦταν τῶν δικῶν του μέτρων, γι' αὐτό εἶδε τὸν ἄγγελο.

16. Στὴ λαύρα τοῦ Ἑπταστόμου¹⁴, γύρω στὰ δεκαπέντε στάδια¹⁵ μακριὰ ἀπὸ τὴ λαύρα τοῦ ἁγίου πατέρα μας Σάββα, ἀσκήτευε μαζί μέ τὸν μαθητὴ του ἓνας ἀναχωρητῆς ἄξιος θαυμασμοῦ, ὀνόματι Ἰωάννης. Ὁ μαθητῆς βλέποντας τὴν ταραχὴ καὶ τὴ θλίψη πού ἔφερναν κάθε μέρα οἱ Πέρσες στὴν ἀγία Πόλη τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Θεοῦ μας, καθὼς ἐπρόκειτο νὰ γίνουν ὅσα ἦταν νὰ γίνουν σ' αὐτήν, παρακαλοῦσε τὸν πατέρα του· «Πάτερ, ἐπειδὴ ἔχω πεισθεῖ ὅτι ὅσα πρόκειται νὰ κάνει ὁ Θεὸς δὲν θὰ τὰ κρύψει ἀπὸ σένα, σέ παρακαλῶ νὰ μοῦ πεῖς ἂν μέλλει νὰ κυριευθεῖ ἡ πόλη».

Ὁ Γέροντας λέει· «Ἀπὸ ποῦ κι ὡς ποῦ νὰ γνωρίζω ἐγώ, ἄνθρωπος ἁμαρτωλός, γι' αὐτό τό θέμα;» Ὁ μαθητῆς, ἐπειδὴ ἤθελε νὰ μάθει, ἐπέμενε νὰ τὸν παρακαλεῖ. Τότε ὁ Γέροντας δάκρυσε καὶ τοῦ εἶπε· Παιδί μου, ἐπειδὴ σέ βλέπω νὰ θέλεις μέ πόνο νὰ μάθεις γι' αὐτό τό θέμα, θὰ σοῦ πῶ ὅσα μοῦ ἔδειξε ὁ Θεός. Πρὶν ἀπὸ πέντε μέρες προσευχόμεν μέ ζέση γι' αὐτό τό ζήτημα. Βλέπω τὸν ἑαυτό μου νὰ

15. Στάδιον· μονάδα μήκους (στὴν ἀρχαιότητα) ἴση μέ 100 ὀργιές καὶ 6 πλῆθρα, πού ἰσοδυναμοῦν μέ 184,87 σημερινὰ μέτρα.

ἀρπαγέντα ἔμπροσθεν τοῦ ἁγίου Κρανίου. Καὶ πᾶς ὁ λαὸς σὺν τῷ κλήρῳ ἔκραζον τὸ Κύριε ἐλέησον.

Ἀτενίσας δὲ θεωρῶν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν προσηλωμένον τῷ σταυρῷ καὶ τὴν Παναγίαν Θεοτόκον, τὴν Δέσποιναν τοῦ κόσμου, δυσωποῦσαν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ. Ὁ δὲ ἀπεστρέφετο τὸν λαὸν λέγων· Οὐ μὴ ἐπακούσω αὐτῶν· ἔβδω-
δήλωσαν γὰρ τὸ θυσιαστήριόν μου.

Μετὰ δὲ τὸ κραῖναι ἡμᾶς τὸ Κύριε ἐλέησον σὺν δάκρυσιν καὶ στεναγμοῖς ἀπήλθομεν ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου κράζοντες καὶ ἐκεῖ τὸ Κύριε ἐλέησον. Συνῆλθον δὲ καὶ γὰρ μετὰ τοῦ ἱερατείου, ἤγουν τῷ κλήρῳ, ἐν τῷ ναῷ.

Ἐμοῦ δὲ ἀπελθόντος ἐρευνῆσαι ἐν τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ εὐ-
ρηγνται τὰ τίμια ξύλα τοῦ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, ὁρῶ δόρυδρον ἐξερχόμενον εἰς τὸν ναόν. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ δύο Γέροντες ἱερο-
πρεπεῖς παριστάμενοι, καὶ λέγω αὐτοῖς· Οὐ φοβεῖσθε τὸν Θεόν, ὅτι οὐδὲ εὗξασθαι δυνάμεθα ἐκ τοῦ βορβόρου; πόθεν ἢ δυσωδία ἐνταῦθα κεῖται; Οἱ δὲ λέγουσιν· Ἐκ τῶν ἀνομῶν τῶν κληρικῶν τοῦ τόπου τούτου. Ἐγὼ δὲ εἶπον πρὸς αὐτούς· Καὶ οὐ δύνασθε αὐτὸν καθαρίσαι, ὅπως συγχωρηθῶμεν εὖ-
ξασθαι; Οἱ δὲ εἶπον· Πίστευσον, ἀδελφέ, οὐ μὴ καθαρισθῶσι τὰ ὡδε, εἰ μὴ διὰ πυρός.

Ταῦτα οὖν εἰπὼν ὁ Γέρων δακρύσας λέγει τῷ μαθητῇ αὐτοῦ· Καὶ τοῦτό σοι λέγω, τέκνον· ἐξῆλθεν ἀπόφαισις, ἵνα ἐγὼ ἀποκεφαλίσθω. Καὶ πολλὰ παρεκάλεσα τὸν Θεὸν ἵνα συγχωρήσῃ μοι, καὶ ἀπεκάλυψέ μοι ὅτι πάντα γενέσθαι ἔχει. Καὶ αὐτὸς μόνος ἐπίσταται ὅτι οὐδέποτε ἐξέχεα αἷμα ἐπὶ τῆς γῆς.

Καὶ ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδὼν οἱ βάρβαροι ἦλθον ἐπ' αὐτούς. Καὶ ὁ μὲν μαθητὴς δειλιάσας ἔφυγε, τὸν δὲ Γέ-

ἀρπάζεται καὶ νὰ ἔρχεται μπροστά στὸν τόπο τοῦ ἁγίου Κρανίου. Ὁλος ὁ λαὸς μὲ τὸν κλῆρο μαζί κραύγαζαν τὸ “Κύριε ἐλέησον”.

Σηκώνω τὰ μάτια μὲ προσήλωση. Βλέπω τὸν Κύριο ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστό καρφωμένο στὸν Σταυρό καὶ τὴν Παναγία Θεοτόκο, τὴ Δέσποινα τοῦ κόσμου, μὲ πόνο νὰ τὸν παρακαλεῖ γιὰ τὸν λαό. Ἐκεῖνος ὅμως ἀποστρεφόμενος τὸν λαό καὶ ἔλεγε: «Δέν θά ἀκούσω τὴ δέησή τους, γιατί μόλυναν τὸ θυσιαστήριό μου¹⁶».

Ἐμεῖς ἀφοῦ μὲ δάκρυα καὶ στεναγμούς εἶπαμε δυνατά τὸ “Κύριε ἐλέησον”, πήγαμε στὸν ναὸ τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου κραυγάζοντας κι ἐκεῖ τὸ “Κύριε ἐλέησον”. Μπήκα κι ἐγὼ στὸν ναὸ μαζί μὲ ὅλους τοὺς ἱερεῖς, τὸν κλῆρο δηλαδή.

Ἐπειτα πήγα νὰ ἐρευνήσω τὸν τόπο, ὅπου εἶχαν βρεθεῖ τὰ τίμια ξύλα τοῦ ζωοποιοῦ Σταυροῦ. Βλέπω νὰ δγαίνει βοῦρκος, μὲ κατεύθυνση πρὸς τὸν ναό. Ἐκεῖ στέκονταν δύο Γέροντες σεβάσμιοι. Τοὺς λέω: «Δέν φοβόσαστε τὸν Θεό, πού οὔτε νὰ προσευχηθοῦμε δέν μπορούμε ἀπὸ τὸν βόρβο-
ρο; Ἀπὸ ποῦ προέρχεται αὐτὴ ἡ δυσωδία ἐδῶ;» Λένε: «Ἀπὸ τίς ἀνομίες τῶν κληρικῶν αὐτοῦ τοῦ τόπου». «Καὶ δέν μπορεῖτε –τοὺς εἶπα– νὰ καθαρίσετε αὐτὸν τὸν τόπο, γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ προσευχηθοῦμε;» «Πίστεψέ μας, ἀδελφέ, –εἶπαν– αὐτὰ ἐδῶ δέν θά καθαριστοῦν παρὰ μὲ φωτιά».

Αὐτὰ ἀφοῦ εἶπε ὁ Γέροντας δάκρυσε καὶ λέει στὸν μαθητή: «Καὶ αὐτὸ ἀκόμη σοῦ λέω, παιδί μου· πάρθηκε ἀπόφαση ἐγὼ νὰ ἀποκεφαλίσθω. Παρακάλεσα πολὺ τὸν Κύριο νὰ μὲ συγχωρήσει, καὶ μοῦ φανέρωσε ὅτι ὅλα πρόκειται νὰ γίνουν. Καὶ ὁ ἴδιος μόνον ξέρει καλά ὅτι ποτέ δέν ἔχυσαι αἷμα πάνω στὴ γῆ».

Ἐνῶ αὐτὰ ἔλεγαν, νὰ, οἱ βάρβαροι ὤρμησαν ἐναντίον τους. Ὁ μαθητὴς δειλιάσε καὶ ἔφυγε. Τὸν Γέροντα τὸν συ-

16. Ἰεζ. 9, 7· 5, 11 καὶ 23, 38-39.

ροντα κρατήσαντες ἀνείλον καὶ δρομαῖοι ἀνεχώρησαν. Ὁ δὲ μαθητὴς ἐλθὼν καὶ ἰδὼν τὸν Γέροντα τεθνεῶτα ἐδάκρυσε πικρῶς. Καὶ λαβὼν ἐκήδευσεν αὐτὸν μετὰ τῶν Πατέρων.

17. Οἱ ἅγιοι Πατέρες προεφήτευσαν περὶ τῆς ἐσχάτης γενεᾶς λέγοντες· Τί εἰργασάμεθα ἡμεῖς; Καὶ ἀποκριθεὶς εἷς ἐξ αὐτῶν μέγας τῷ δὶω ὀνόματι Ἰσχυρίων εἶπεν· Ἡμεῖς τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ ἐποιήσαμεν. Οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον· Οἱ δὲ μεθ' ἡμᾶς ἄρα τί ποιήσουσιν; Ὁ δὲ εἶπε· Μέλλουν εἰς τὸ ἡμῖν τοῦ ἔργου ἡμῶν ἔρχεσθαι. Καὶ εἶπον· Οἱ δὲ μετὰ τούτους τί; Καὶ εἶπεν· Οὐκ ἔχουσιν ὅλως ἔργον οἱ τῆς γενεᾶς ἐκείνης. Μέλλει δὲ ἔρχεσθαι αὐτοῖς πειρασμός. Καὶ οἱ εὐρισκόμενοι δόκιμοι ἐν τῷ πειρασμῷ ἐκείνῳ μεῖζονες καὶ ἡμῶν καὶ τῶν Πατέρων ἡμῶν εὐρεθήσονται.

18. Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀδβᾶ Λογγίνου ὅτι τίς ποτε ναύκληρος ἦνεγκεν αὐτῷ χρυσίον ἐκ τοῦ πόρου τῶν πλοίων αὐτοῦ. Ὁ δὲ οὐκ ἤθελε δέξασθαι, ἀλλ' εἶπεν αὐτῷ· Τούτων ὧδε οὐκ ἔστι χρεία, ἀλλὰ ὕπαγε, ποίησον ἀγάπην καὶ ἄνελθε εἰς τὸ ζῶόν σου καὶ σπούδασον καταλαβεῖν τὴν διαβάθραν τοῦ ἁγίου Πέτρου. Καὶ εὐρήσεις νεώτερόν τινα φοροῦντα ἱμάτια τοιάδε. Καὶ ὅλον αὐτῷ δὸς τὸ χρυσίον καὶ ἐρώτησον αὐτὸν τί ἔχει.

Σπεύσας οὖν ὁ ναύκληρος καὶ ἀπελθὼν εὗρε καθὼς εἶπεν ὁ Γέρον καὶ ἠρώτησεν αὐτόν· Ποῦ ἀπέρχῃ, ἀδελφέ; ὅτι ἡμῖν πρὸς τὸν ἀδβᾶν Λογγῖνον, καὶ αὐτὸς ἐπεμψέ με, ἵνα δώσω σοι τὸ χρυσίον τοῦτο. Τότε ὁ νεώτερος διηγῆσατο τὴν θλίψιν αὐτοῦ λέγων ὅτι· Ἐγὼ εἰς χρήματα πολλὰ σύρομαι καὶ μὴ εὐπορῶν ἐξέρχομαι ἀγχόνη χρήσασθαι ἔξω τῆς πόλεως. Ἵνα δὲ πιστεύσης, ἰδοὺ καὶ τὸ σχοινίον βαστάζω. Καὶ ἐξενεγκὼν ἐκ τοῦ κόλπου αὐτοῦ ἔδειξεν αὐτῷ.

17. Μετὰ τὴν ἐννοια τῶν δοκιμασιῶν.

νέλαβαν, τὸν θανάτωσαν καὶ ἀπομακρύνθηκαν τρεχάτοι. Ὁ μαθητὴς ὅταν γύρισε καὶ εἶδε τὸν Γέροντα νεκρό, ἔκλαψε πικρά. Ἐπειτα τὸν ἔθαψε ὅπου ἦταν καὶ οἱ Πατέρες.

17. Οἱ ἅγιοι Πατέρες προφήτευσαν γιὰ τὴν ἐσχάτη γενιά. Ἀναρωτήθηκαν· «Ἐμεῖς τί ἔργο κάναμε;» Ἐνας ἀπὸ αὐτοὺς μέγας στὴν ἀσκητικὴ ζωὴ, ποῦ τὸν ἔλεγαν Ἰσχυρίωνα, ἀποκρίθηκε· «Ἐμεῖς κάναμε τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ». Οἱ ἄλλοι ρώτησαν· «Ἄραγε ἐκεῖνοι ποῦ θὰ ἔρθουν ὕστερα ἀπὸ μᾶς τί θὰ κάνουν;» Ἀπάντησε· «Θὰ φτάσουν στό μισό ἀπὸ τὸ δικό μας ἔργο». Ρώτησαν πάλι· «Οἱ μετὰ ἀπὸ αὐτοὺς τί;» Εἶπε· «Οἱ ἄνθρωποι ἐκείνης τῆς γενιᾶς δὲν θὰ ἔχουν καθόλου ἔργο. Θὰ τοὺς ἔρθει πειρασμός¹⁷. Καὶ κείνοι ποῦ θὰ βρεθοῦν δόκιμοι σ' αὐτόν τὸν πειρασμό, θὰ ἀποδειχθοῦν μεγαλύτεροι καὶ ἀπὸ μᾶς κι ἀπ' τοὺς Πατέρες μας».

18. Ἐλεγον γιὰ τὸν ἀδβᾶ Λογγίνο ὅτι κάποτε ἕνας πλοιοκτήτης τοῦ ἔφερε χρήματα ἀπὸ τὰ ἔσοδα τῶν πλοίων του, ὅμως ὁ ἀδβᾶς δὲν ἤθελε νὰ τὰ δεχθεῖ, μόνο τοῦ εἶπε· «Ἐδῶ δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη γι' αὐτά. Πήγαινε νὰ κάνεις ἔργο ἀγάπης. Ἀνέβα στό ζῶο σου καὶ τρέξε ὡς τὴ σκάλα τοῦ ἁγίου Πέτρου. Ἐκεῖ θὰ βρεῖς ἕναν νέο νὰ φοράει τέτοια ἐνδύματα. Δώσε σ' αὐτόν ὅλα τὰ χρήματα καὶ ρώτησέ τον τί ἔχει».

Ἐτρεξε ὁ πλοιοκτήτης, βρῆκε τὰ πράγματα ὅπως τὰ εἶπε ὁ Γέροντας καὶ ρωτᾷ τὸν νέο· «Ποῦ πηγαίνεις, ἀδελφέ; Σέ ρωτῶ, γιατί ἡμῖν στὸν ἀδβᾶ Λογγίνο, καὶ αὐτός μέ ἔστειλε νὰ σοῦ δώσω αὐτά τὰ χρήματα». Τότε ὁ νέος περιέγραψε τὴ θλιβερὴ κατάστασή του λέγοντας· «Μέ σέρνουν στό δικαστήριο γιὰ ὑπόθεση πολλῶν χρημάτων, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἔχω νὰ τὰ δώσω, βγαίνω ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη νὰ βάλω θηλιά στό λαιμό. Γιὰ νὰ πιστέψεις, νά, βαστῶ καὶ τὸ σχοινί». Τὸ ἔβγαλε ἀπὸ τὸν κόρφο του καὶ τοῦ τό ἔδειξε.

Ὁ δὲ ναύκληρος δούς αὐτῷ τὸ χρυσίον ὑπέστρεψεν ἀπελθεῖν ἐν τῇ πόλει καὶ ἐλθὼν πρὸς τὸν ἀδδᾶν Λογγίνον διηγήσατο αὐτῷ τὸ πρᾶγμα. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Πίστευσον, ἀδελφέ, εἰ μὴ ἔσπενσας καὶ ἔφθασας αὐτόν, ἐγὼ καὶ σὺ κριθῆναι εἶχομεν περὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ.

19. Ἄλλοτε πάλιν καθεζόμενος ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ, Πατέρων παραβαλόντων αὐτῷ ἀθρόως, ἀναστὰς μηδενὶ μηδὲν εἰρηκῶς ἐξῆλθε τοῦ κελλίου αὐτοῦ καὶ ὁρμᾷ ἐπὶ τὴν λίμνην. Καὶ ὡς ἤγγισε τῇ λίμνῃ, ἰδοὺ ἔρχεται πλοῖον ἐγγίσει πρὸς τὴν γῆν ἀπὸ τῶν μερῶν τῆς Αἰγύπτου, ἐν ᾧ ἦν Γέρων τις ἅγιος παραβαλεῖν αὐτῷ θέλων.

Καὶ ὡς ἡσπάσαντο ἀλλήλους τῷ ἁγίῳ φιλήματι, ἔστησαν εἰς εὐχὴν. Καὶ ἔλεγεν ὁ Αἰγύπτιος τῷ Θεῷ· Κύριε, σὺ παρεκάλεσά σε, ἵνα μὴ γνωστὸν γένηται τῷ Γέροντι περὶ ἐμοῦ καὶ κόπον ὑπομείνῃ; Καὶ ἐλθόντες εἰς τὸ κελλίον τοῦ ἀδδᾶ Λογγίνου, ἐπὶ τὴν αὐριον ἐκοιμήθη ὁ Αἰγύπτιος Γέρων.

20. Ὁ ἀδδᾶς Μακάριος ᾤκει ἐν τῇ Πανερήμῳ, ἣν δὲ μόνος ἐν αὐτῇ ἀναχωρῶν. Παρακάτω δὲ ἄλλη ἔρημος ἦν πλειόνων ἀδελφῶν. Παρατήρει δὲ ὁ Γέρων τὴν ὁδὸν καὶ ὁρᾷ τὸν Σατανᾶν ἐν σχήματι ἀνθρώπου καὶ θέλοντα παρελθεῖν δι' αὐτοῦ. Ἐφαίνετο δὲ ὡς στιχάριον φορῶν λινοῦν τρωγλωτόν, καὶ κατὰ τρυμαλιὰν ἐκρέματο ληκύνθιον.

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων ὁ μέγας· Ποῦ πορεύῃ; Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀπέρχομαι ὑπομῆσαι τοὺς ἀδελφούς. Ὁ δὲ Γέρων εἶπε· Καὶ ἵνα τί σοι τὰ ληκύνθια ταῦτα; Καὶ εἶπε· Γεύματα ἀποφέρω τοῖς ἀδελφοῖς. Ὁ δὲ Γέρων εἶπε· Καὶ ταῦτα ὅλα; Ἀπεκρίθη· Ναί· ἐὰν μὴ τὸ ἐν ἀρέσῃ τινί, φέρω ἄλλο· ἐὰν δὲ

Ὁ πλοιοκτῆτης τοῦ ἔδωσε τὰ χρήματα καὶ πῆρε τὸν δρόμο γιὰ τὴν πόλιν. Ἦρθε στὸν ἀδδᾶ Λογγίνο καὶ ὅλα τοῦ τὰ διηγήθηκε. Ὁ Γέροντας τοῦ λέει· «Πίστεψε, ἀδελφέ· ἂν δὲν ἔτρεχες καὶ δὲν τὸν πρόφθαινες, ἐγὼ καὶ σὺ θά κρινόμασταν γιὰ τὴν ψυχὴ του».

19. Ἄλλοτε πάλιν ἐνῶ καθόταν στὸ κελί του καὶ πολλοὶ Πατέρες τὸν ἐπισκέφθηκαν ξαφνικά, σηκώθηκε καὶ χωρὶς νὰ πεῖ τίποτε σὲ κανέναν θγαίνει ἀπὸ τὸ κελί καὶ τρέχει στὴ λίμνη. Μόλις ἔφτασε στὴ λίμνη, ἕνα πλοῖο ἀπὸ τὰ μέρη τῆς Αἰγύπτου πλησίαζε νὰ ἀράξει. Στὸ πλοῖο ὑπῆρχε ἕνας Γέροντας ἅγιος, πού ἠθελε νὰ τὸν συναντήσει.

Χαιρέτισε ὁ ἕνας τὸν ἄλλο μὲ τὸν ἅγιο ἀσπασμὸ καὶ στάθηκαν γιὰ προσευχή. Ὁ Αἰγύπτιος ἔλεγε στὸν Θεό· «Κύριε, δὲν σέ παρακάλεσα νὰ μὴ μάθει γιὰ μένα ὁ Γέροντας, γιὰ νὰ μὴν μπεῖ στὸν κόπο;»

Ἦρθαν στὸ κελί τοῦ ἀδδᾶ Λογγίνου. Τὴν ἄλλη μέρα ὁ Αἰγύπτιος Γέροντας κοιμήθηκε.

20. Ὁ ἀδδᾶς Μακάριος κατοικοῦσε στὴν Πανέρημο. Ἐκεῖ ζοῦσε μόνος ὡς ἀναχωρητής. Παρακάτω ὑπῆρχε ἄλλη ἔρημος μὲ περισσότερους ἀδελφούς.

Μία μέρα παρατηρώντας ὁ Γέροντας τὸν δρόμο, βλέπει τὸν Σατανᾶ μὲ σχῆμα ἀνθρώπου καὶ νὰ θέλει νὰ περάσει ἀπὸ τὴ δική του περιοχὴ. Φαινόταν σὰν νὰ φοροῦσε στιχάρι λινὸ μὲ πολλές τρύπες καὶ ἀπὸ κάθε μία τρύπα κρεμόταν ἕνα μικρὸ δοχεῖο.

Τὸν ρωτᾷ ὁ μέγας Γέροντας· «Ποῦ πηγαίνεις;» «Πηγαίνω στοὺς ἀδελφούς, ἀπαντᾷ, νὰ φέρω διάφορα στὴ μνήμη τους». «Καὶ τί σοῦ χρειάζονται αὐτὰ τὰ δοχεῖα;» λέει ὁ Γέροντας. «Φαγητὰ μεταφέρω, εἶπε, στοὺς ἀδελφούς». «Καὶ ὅλα αὐτά;» ρώτησε ὁ Γέροντας. «Ναί, ἀποκρίθηκε, ἂν δὲν

μηδὲ τοῦτο, δίδωμι ἄλλο· πάντως δὲ ἐξ αὐτῶν κὰν ἐν ἀρέσῃ αὐτῷ. Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπῆλθεν.

Ὁ δὲ Γέρων ἔμεινε παρατηρούμενος τὰς ὁδοὺς, ἕως πάλιν ἐκεῖνος ἐπανῆλθε. Καὶ ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ Γέρων λέγει αὐτῷ· Σωθείης. Ὁ δὲ ἀπεκρίθη· Ποῦ ἐνὶ ἐμοὶ σωθῆναι; Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Διατί; Ὁ δὲ λέγει ὅτι· Πάντες ἄγριοί μοι ἐγένοντο, καὶ οὐδεῖς μοι ἀνέχεται. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Οὐδένα σὺν φίλον ἔχεις ἐκεῖ; Ὁ δὲ ἀπεκρίθη· Ναί, ἓνα μόνον ἔχω ἐκεῖ ἀδελφόν. Καὶ κὰν αὐτὸς πείθεται μοι, καὶ ὅτε ὀρᾷ με, στρέφεται ὡς ἀνέμιν. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Καὶ τίς καλεῖται ὁ ἀδελφός; Ὁ δὲ λέγει· Θεόπεμπος. Εἰπὼν δὲ ταῦτα ἀπῆλθε.

Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀδβᾶς Μακάριος ἀπέρχεται ἐπὶ τὴν παρακάτω ἔρημον. Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀδελφοὶ λαβόντες τὰ βαῖα ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ. Καὶ λοιπὸν ἕκαστος ἐντρεπίζετο νομίζων ὅτι παρ' αὐτῷ ἔμελλε καταλύειν ὁ Γέρων. Ὁ δὲ ἐπεζῆτει τίς ἦν ὁ καλούμενος Θεόπεμπος ἐν τῷ ὄρει. Καὶ εὗρων αὐτὸν εἰσῆλθεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ. Ὁ δὲ Θεόπεμπος ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων.

Ὡς δὲ ἤρξατο ἰδιάζειν αὐτῷ ὁ Γέρων λέγει· Πῶς τὰ κατὰ σέ, ἀδελφέ; Ὁ δὲ εἶπεν· Εὐχαῖς σου καλῶς. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Γέρων· Μὴ πολεμοῦσί σε οἱ λογισμοί; Ὁ δὲ εἶπε· Τέως καλῶς εἰμι. Ἦδεῖτο γὰρ εἰπεῖν. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ἰδὸν πόσα ἔτη ἀσκῶ καὶ τιμῶμαι παρὰ πάντων· καὶ ἐμοὶ τῷ γέροντι ὀχλεῖ τὸ πνεῦμα τῆς πορνείας. Ἀπεκρίθη λέγων καὶ ὁ Θεόπεμπος· Πίστευε, ἀδβᾶ, καὶ ἐμοί.

Ὁ δὲ Γέρων προεφασίζετο καὶ ἑτέρους λογισμοὺς πολεμεῖν αὐτῷ, ἕως ποιήσῃ αὐτὸν ὁμολογῆσαι. Εἶτα λέγει αὐτῷ· Πῶς νηστεύεις; Ὁ δὲ εἶπε· Τὴν ἐνάτην. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων·

ἀρέσει σέ κάποιον τὸ ἓνα, τοῦ προσφέρω ἄλλο· ἂν οὔτε καὶ αὐτό, δίνω ἄλλο. Ἐξάπαντος ἓνα τουλάχιστον ἀπ' αὐτά θά τοῦ ἀρέσει. Αὐτὰ εἶπε καὶ ἔφυγε.

Ὁ Γέροντας παρέμεινε παρατηρώντας τοὺς δρόμους, ἕωςότου ἐκεῖνος ξαναγύρισε. Μόλις τὸν εἶδε ὁ Γέροντας, τοῦ λέει· «Μακάρι νὰ σωθεῖς». «Ποῦ ὑπάρχει γιὰ μένα σωτηρία;» ἀποκρίθηκε. «Γιατί;» ρωτᾷ ὁ Γέροντας. «Ὅλοι ἐγιναν ἐχθρικοὶ μαζί μου –ἀπαντᾷ– καὶ κανεῖς δέν μέ ὑπομένει». «Λοιπὸν –λέει ὁ Γέροντας– κανένα φίλο δέν ἔχεις ἐκεῖ;» «Ναί – ἀποκρίθηκε– ἓναν μόνον ἔχω ἐκεῖ ἀδελφό. Καὶ αὐτός τουλάχιστον ὑπακούει σέ μένα καὶ ὅταν μέ βλέπει, σάν ἀνέμη στρέφεται». «Καὶ πῶς λέγεται ὁ ἀδελφός;» ρωτᾷ ὁ Γέροντας. «Θεόπεμπος» εἶπε καὶ ἔφυγε.

Σηκώνεται ὁ ἀδβᾶς Μακάριος καὶ παίρνει τὸν δρόμο γιὰ τὴν παρακάτω ἔρημο. Ὅταν τὸ πληροφορήθηκαν οἱ ἀδελφοί, πῆραν κλαδιὰ φοινίκων καὶ βγῆκαν νὰ τὸν προὑπαντήσουν. Μάλιστα καθένας περιποιοῦνταν τὸ κελί του, μέ τὴ σκέψη ὅτι σ' αὐτὸν μπορεῖ νὰ φιλοξενηθεῖ ὁ Γέροντας. Ἐκεῖνος ὅμως ζητοῦσε ποιὸς ἦταν μέ τὸ ὄνομα Θεόπεμπος στό ὄρος. Ὅταν τὸν βρῆκε, μπῆκε στό κελί του, καὶ ὁ Θεόπεμπος τὸν ὑποδέχτηκε μέ χαρά.

Μόλις βρέθηκαν μόνοι τους, ὁ Γέροντας ρώτησε· «Πῶς τὰ πᾶς, ἀδελφέ;» «Μέ τίς εὐχές σου, καλὰ» ἀπάντησε. Ρώτησε πάλι· «Μήπως δέχεσαι πόλεμο ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς;» «Μέχρι τώρα καλὰ εἰμαι» ἀποκρίθηκε, γιατί ντρεπόταν νὰ μιλήσει καθαρά. Τοῦ λέει ὁ Γέροντας· «Νά, πόσα χρόνια ζῶ σάν ἀσκητὴς καὶ ὅλοι μέ τιμοῦν, ἀλλὰ καὶ σέ μένα τὸν γέρο μου φέρνει ἐνόχληση τὸ πνεῦμα τῆς πορνείας». Καὶ ὁ Θεόπεμπος εἶπε· «Πίστεψε, ἀδβᾶ, καὶ σέ μένα».

Ὁ Γέροντας προφασιζόταν ὅτι καὶ μ' ἄλλους λογισμοὺς εἶχε πόλεμο, ὥσπου νὰ τὸν κάνει νὰ ὁμολογήσει. Ἐπειτα τὸν ρώτησε· «Πῶς νηστεύεις;» «Ἐως τὴν ἐνάτη ὥρα»

Νήστευε ἕως ὅψε καὶ ἄσκει. Καὶ ἀποστήθιζε τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῶν ἄλλων Γραφῶν. Καὶ ἐάν σοι ἀναβῇ λογισμός, μηδέποτε προσχῆς κάτω, ἀλλὰ πάντοτε ἄνω. Καὶ εὐθέως σοι ὁ Κύριος βοηθεῖ. Καὶ τυπώσας ὁ Γέρων τὸν ἀδελφὸν ἐξῆλθεν εἰς τὴν ἰδίαν ἔρημον.

Καὶ παρατηρῶν πάλιν ὁρᾷ ἐκεῖνον τὸν δαίμονα καὶ λέγει αὐτῷ· Ποῦ πάλιν ἀπέρχῃ; Ὁ δὲ εἶπεν· Ὑπομνήσαι τοὺς ἀδελφούς. Καὶ ἀπῆλθεν. Ὡς δὲ πάλιν ἐπανῆλθε, λέγει αὐτῷ ὁ ἅγιος· Πῶς οἱ ἀδελφοί; Ὁ δὲ λέγει· Κακῶς. Ὁ δὲ Γέρων λέγει· Διατί; Ὁ δὲ εἶπεν ὅτι· Ἀγριοὶ εἰσιν ὅλοι. Καὶ τὸ μεῖζον κακόν, ὅτι καὶ ὃν εἶχον φίλον ὑπακούοντά μου, καὶ αὐτός, οὐκ οἶδα πόθεν, διεστράφη καὶ οὐδὲ αὐτός μοι πείθεται, ἀλλὰ πάντων ἀγριότερος ἐγένετο. Καὶ ὥμοσα μηκέτι ἐκεῖ πατῆσαι, εἰ μὴ μετὰ χρόνον. Καὶ οὕτως εἰπὼν ἀπῆλθεν ἐάσας τὸν Γέροντα. Καὶ ὁ ἅγιος ἀπῆλθεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ.

21. Ἐλεγεν ὁ ἀββάς Μακάριος περὶ τῆς ἐρημώσεως τῆς Σκήτεως ὅτι· Ὅταν ἴδῃτε κελλίον οἰκοδομούμενον ἐγγὺς τοῦ Ἑλous, μάθετε ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. Ὅταν δὲ ἴδῃτε δένδρα, ἐπὶ τῶν θυρῶν ἐστὶν. Ὅταν δὲ ἴδῃτε παιδία, ἄρατε τὰ μελωτάρια ὑμῶν καὶ ἀναχωρήσατε.

22. Ἐλεγε πάλιν παρηγορῆσαι θέλων τοὺς ἀδελφούς· Ἦλθεν ὧδε παιδίον δαιμονιζόμενον μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ ἔλεγε τῇ μητρὶ αὐτοῦ· Ἐγειρε, γραῦ, ἄγωμεν ἔνθεν. Ἡ δὲ εἶπεν· Οὐ δύναμαι πεζεῦσαι. Καὶ εἶπεν αὐτῇ τὸ παιδίον· Ἐγὼ σε βαστάζω. Καὶ ἐθαύμασα τὴν πονηρίαν τοῦ δαίμονος, πῶς ἠθέλησεν αὐτοὺς φυγαδεῦσαι.

ἀπάντησε. «Νά νηστεύεις ὥς τὸ βράδυ –τοῦ συνιστᾷ ὁ Γέροντας– καὶ νά κάνεις ἄσκηση. Ἐπίσης νά ἀποστηθίζεις κομμάτια ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιο καὶ τίς ἄλλες Γραφές, καὶ ἂν σοῦ ἔρθει λογισμός, ποτέ μὴ στρέφεις τὴν προσοχή κάτω πάντοτε πρὸς τὰ πάνω, καὶ ἀμέσως σέ βοηθάει ὁ Κύριος». Καὶ ἀφοῦ ἔδωσε ὁ Γέροντας στὸν ἀδελφὸ κανόνα καὶ ἐντολές, βγῆκε γιὰ τὴ δική του ἔρημο.

Καθὼς παρατηροῦσε πάλι, βλέπει ἐκεῖνον τὸν δαίμονα. Τὸν ρωτᾷ· «Ποῦ πηγαίνεις πάλι;» «Νά πειράξω τοὺς ἀδελφούς», εἶπε καὶ ἀπομακρύνθηκε. Ὅταν ξαναγύρισε, τὸν ρωτᾷ ὁ Γέροντας· «Πῶς εἶναι οἱ ἀδελφοί;» «Ἀσχημα» ἀπάντησε. «Γιατί;» λέει ὁ Γέροντας. «Ὅλοι τοὺς εἶναι ἄγριοι μαζί μου, εἶπε, καὶ τὸ μεγαλύτερο κακό, ὅτι καὶ κείνος, πού τὸν εἶχα φίλο, πού μέ ὑπάκουε, καὶ αὐτός –δὲν ξέρω ἀπὸ ποῦ– ἄλλαξε καὶ δὲν μ' ἀκούει· ἴσα-ἴσα ἔγινε πιὸ ἄγριος ἀπὸ ὅλους. Ὁρκίστηκα, λοιπόν, νά μὴν πατήσω πιά ἐκεῖ παρὰ ὕστερα ἀπὸ καιρό». Ἔτσι μίλησε καὶ ἀποχώρησε, ἀφήνοντας τὸν Γέροντα. Καὶ ὁ ἅγιος πῆγε στό κελί του.

21. Ὁ ἀββάς Μακάριος ἔλεγε γιὰ τὴν ἐρήμωση τῆς Σκήτης· «Ὅταν δεῖτε νά χτίζεται κελὶ κοντὰ στό Ἑλος, νά ξέρετε ὅτι κοντὰ εἶναι ἡ ἐρήμωσή της. Ὅταν δεῖτε δένδρα, ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα εἶναι. Καὶ ὅταν δεῖτε νεαρά παιδιὰ, νά πάρετε τοὺς μανδύες σας καὶ νά φύγετε».

22. Προκειμένου νά στερεώσῃ τοὺς ἀδελφούς ἔλεγε πάλι· Ἦρθε ἐδῶ ἓνα παιδί δαιμονισμένο μέ τὴ μητέρα του, καὶ τῆς ἔλεγε· «Σῆκω, γριά, νά φύγουμε ἀπὸ δῶ». Ἐκείνη εἶπε· «Δὲν μπορῶ νά βαδίσω μέ τὰ πόδια». «Ἐγώ –τῆς εἶπε τὸ παιδί– θά σέ κουβαλήσω». Καὶ θαύμασα τὴν πονηρίαν τοῦ δαίμονα, πῶς θέλησε νά τοὺς κάνει νά φύγουν.

23. Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀδβᾶ Μακαρίου ὅτι, πορευόμενός ποτε εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπιτελέσαι τὴν σύναξιν, ὁρᾷ ἔξωθεν ἑνὸς κελλίου τῶν ἀδελφῶν πλήθη δαιμόνων, τινῶν μετασηματισθέντων εἰς γυναικας ἀπρεπῇ λαλούσας, τινῶν δὲ εἰς νεανίσκους δύσφημα λαλοῦντας, ἄλλων δὲ ὁρχουμένων, ἑτέρων δὲ εἰς διάφορα σχήματα μεταβαλλομένων.

Ὁ δὲ Γέρων, διορατικός ὢν, ἐστέναξε λέγων· Πάντως ὁ ἀδελφός ἐν ἀμελείᾳ διάγει, καὶ διὰ τοῦτο τὰ πονηρὰ πνεύματα οὕτως ἀτάκτως κυκλοῦσιν αὐτοῦ τὸ κελλίον.

Πληρώσας οὖν τὴν σύναξιν ὑποστρέφων εἰσῆλθεν εἰς τὸ κελλίον τοῦ ἀδελφοῦ καὶ λέγει αὐτῷ· Θλίβομαι, ἀδελφέ, ὅτι πάνυ ἀμελής εἰμι, πίστιν δὲ ἔχω εἰς σέ καὶ οἶδα ὅτι, ἐὰν εὗξῃ ὑπὲρ ἐμοῦ, πάντως κουφίζει με ὁ Θεὸς ἀπὸ τῆς θλίψεως. Ὁ δὲ ἀδελφός μετανοήσας τῷ Γέροντι λέγει αὐτῷ· Πάτερ, οὐκ εἰμι ἄξιος εὗξασθαι ὑπὲρ σοῦ. Ὁ δὲ Γέρων ἐπέμενε παρακαλῶν τὸν ἀδελφὸν λέγων· Οὐκ ἀπέρχομαι, ἐὰν μὴ δῶς μοι λόγον μίαν εὐχὴν ποιεῖν ὑπὲρ ἐμοῦ καθ' ἐκάστην νύκτα. Ὑπήκουσε δὲ ὁ ἀδελφός τῇ προστάξει τοῦ Γέροντος.

Τοῦτο δὲ ἐποίησεν ὁ Γέρων θέλων ἀρχὴν αἰτίας παρασχεῖν αὐτῷ τοῦ προσεύχεσθαι τὰς νύκτας. Ἀναστὰς δὲ ὁ ἀδελφός τὴν νύκτα ἐποίησε τὴν εὐχὴν ὑπὲρ τοῦ Γέροντος. Καὶ πληρώσας τὴν εὐχὴν ἐν κατανύξει γενόμενος ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ· Ἀθλία ψυχή, ὑπὲρ τοῦ τοιούτου Γέροντος προσηνέω καὶ ὑπὲρ σεαυτῆς οὐ προσεύχῃ; Ἐποίησεν οὖν καὶ ὑπὲρ ἑαυτοῦ μίαν εὐχὴν ἐκτενῆ.

Ποίησαντος δὲ αὐτοῦ τὴν ἐβδομάδα ὅλην καθ' ἐκάστην νύκτα τὰς δύο εὐχάς, μίαν ὑπὲρ τοῦ Γέροντος καὶ μίαν ὑπὲρ ἑαυτοῦ, τῇ Κυριακῇ πάλιν ἀπερχόμενος εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὁ

23. Ἐλεγαν γὰρ τὸν ἀδβᾶ Μακάριο ὅτι κάποτε, καθὼς πῆγαινε στὴν ἐκκλησίαν νὰ κάνει τὴ Θεία Λειτουργία, βλέπει πλήθη δαιμόνων ἔξω ἀπὸ τὸ κελὶ ἑνὸς ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς. Ἀπ' τοὺς δαίμονες αὐτοὺς ἄλλοι εἶχαν μετασηματισθεῖ σὲ γυναῖκες πού μιλοῦσαν ἀπρεπα, ἄλλοι σὲ νεαροὺς πού τοὺς ἔλεγαν αἰσχρόλογα. Ἄλλοι πάλι χόρευαν καὶ ἄλλοι ἔπαιρναν διάφορα σχήματα.

Καθὼς ἦταν διορατικός ὁ Γέροντας, ἀναστέναξε καὶ εἶπε· «Ὅπωςδήποτε ὁ ἀδελφός ζεῖ μέ ἀμέλεια, γι' αὐτό τὰ πονηρὰ πνεύματα περικυκλώνουν τὸ κελὶ τοῦ μέ τόση ἀταξία».

Ὅταν τελείωσε ἡ ἀκολουθία, ἐπιστρέφοντας μπῆκε στὸ κελὶ τοῦ ἀδελφοῦ. Τοῦ λέει· «Θλίβομαι, ἀδελφέ, γιατί εἶμαι πολὺ ἀμελής. Ὅμως σοῦ ἔχω ἐμπιστοσύνη καὶ ξέρω ὅτι ἂν προσευχηθεῖς γιὰ μένα, τὸ δίχως ἄλλο θὰ μέ ἀνακουφίσει ὁ Θεὸς ἀπὸ τὸν πόλεμο». Ὁ ἀδελφός ἔβαλε μετάνοια στὸν Γέροντα καὶ τοῦ λέει· «Πάτερ, δέν εἶμαι ἄξιος νὰ προσευχηθῶ γιὰ σένα». Ὁ Γέροντας ὁμως ἐπέμενε καὶ τὸν παρακαλοῦσε· «Δέν φεύγω, ἂν δέν μοῦ δώσεις ὑπόσχεση νὰ κάνεις μία προσευχή κάθε νύκτα γιὰ μένα». Ὁ ἀδελφός ἔκανε ὑπακοή στὴν παράκληση τοῦ Γέροντα.

Ὁ Γέροντας αὐτό τό ἔκανε, γιατί ἤθελε νὰ τοῦ δώσει μία ἀφορμὴ νὰ προσεύχεται τίς νύχτες. Ὁ ἀδελφός σηκώθηκε τὴ νύκτα καὶ ἔκανε τὴν προσευχή ὑπὲρ τοῦ Γέροντα. Ὅταν τελείωσε τὴν προσευχή καὶ καθὼς ἦρθε σὲ κατάσταση κατανύξης, ἔλεγε μέσα του· «Ἀθλία ψυχή, προσευχήθηκες γιὰ ἕναν τέτοιο Γέροντα, καὶ δέν θὰ προσευχηθεῖς γιὰ σένα;» Ἐκανε λοιπὸν καὶ γιὰ τὸν ἑαυτό του μιὰ ἐκτεταμένη προσευχή.

Ὁλόκληρη τὴ βδομάδα κάθε νύκτα ἔκανε τίς δύο προσευχές, μία γιὰ τὸν Γέροντα καὶ μία γιὰ τὸν ἑαυτό του. Τὴν Κυριακή, καθὼς πάλι πῆγαινε ὁ ἀδβᾶς Μακάριος στὴν ἐκ-

ἀβδᾶς Μακάριος ὁρᾷ πάλιν τοὺς δαίμονας ἔξω ἱσταμένους εἰς τὸ κελλίον τοῦ ἀδελφοῦ στυγνοὺς πάνυ. Καὶ ἔγνω ὁ Γέρων ὅτι διὰ τὸ εὐχέσθαι τὸν ἀδελφὸν ἐστύγνασαν οἱ δαίμονες.

Καὶ περιχαρὴς γενόμενος εἰσῆλθεν εἰς τὸν ἀδελφὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ποιήσον ἀγάπην καὶ πρόσθε· ὑπὲρ ἐμοῦ ἄλλην μίαν εὐχὴν. Ποιήσας δὲ ὁ ἀδελφὸς τὰς δύο εὐχὰς ὑπὲρ τοῦ Γέροντος, πάλιν ἐν κατανύξει γενόμενος ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ· ὦ ταλαίπωρε ψυχὴ, πρόσθε καὶ ὑπὲρ σεαυτῆς ἄλλην μίαν εὐχὴν. Ἐποίησε δὲ οὕτω τὴν ἐβδομάδα ὅλην τέσσαρας εὐχὰς ἐκτελῶν κατὰ νύκτα.

Καὶ πάλιν ἀπελθὼν ὁ Γέρων εἶδε τοὺς δαίμονας στυγνοὺς καὶ σιωπῶντας, καὶ εὐχαρίστησε τῷ Θεῷ. Καὶ εἰσῆλθε πάλιν πρὸς τὸν ἀδελφὸν καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸν προσθῆναι ἄλλην μίαν εὐχὴν ὑπὲρ αὐτοῦ. Προσέθηκε δὲ καὶ ὁ ἀδελφὸς ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἄλλην μίαν εὐχὴν. Καὶ ἐποίει καθ' ἑκάστην νύκτα ἕξ εὐχὰς.

Πάλιν οὖν ἐλθόντος τοῦ Γέροντος πρὸς τὸν ἀδελφὸν ὠργίσθησαν οἱ δαίμονες κατὰ τοῦ Γέροντος καὶ ὕβρισαν αὐτὸν χαλεπαίνοντες ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τοῦ ἀδελφοῦ. Ὁ δὲ ἀβδᾶς Μακάριος δοξάσας τὸν Θεὸν ἐπὶ τῇ προκοπῇ τοῦ ἀδελφοῦ εἰσῆλθε πάλιν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ καὶ παραινέσας αὐτῷ μὴ ἀμελεῖν ἀλλ' ἀδιαλείπτως προσεύχεσθαι ἀνεχώρησεν ἀπ' αὐτοῦ. Οἱ δὲ δαίμονες ἑωρακότες τὴν πολλὴν τοῦ ἀδελφοῦ σπουδὴν, ἣν περὶ τὰς εὐχὰς ἐκτήσατο χάριτι Θεοῦ, ἀνεχώρησαν ἀπ' αὐτοῦ.

24. Τοῦ Βασιλέως τῶν αἰώνων πλουσίως χαριζομένων τοῖς ἀξίοις τῶν αὐτοῦ ἀγαθῶν εἰς ἔπαινον καὶ δόξαν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ καὶ σωτηρίαν τῶν ἐλπίζοντων ἐπ' αὐτόν, δίκαιον λέγειν πρὸς ὠφέλειαν τὰ διὰ τοῦ ὁσίου Μακαρίου γεγονότα κατορθώματα.

κλησία, βλέπει ξανά τοὺς δαίμονες νὰ στέκονται ἔξω ἀπὸ τὸ κελί τοῦ ἀδελφοῦ, ὅμως πολὺ συνοφρυωμένους. Ὁ Γέροντας κατάλαβε ὅτι σκυθρωπίασαν, ἐπειδὴ ὁ ἀδελφὸς κάνει προσευχή.

Γεμάτος χαρὰ μπῆκε στό κελί τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τοῦ λέει: «Δεῖξε ἀγάπη καὶ πρόσθεσε ἀκόμη μία προσευχή γιὰ μένα». Ἐκανε ὁ ἀδελφὸς τίς δύο προσευχές γιὰ τὸν Γέροντα, ἀλλὰ πάλι, καθὼς τοῦ ἤρθε κατάνυξη, ἔλεγε στὸν ἑαυτό του: «ὦ ταλαίπωρη ψυχὴ, πρόσθεσε καὶ γιὰ σένα ἀκόμη μία προσευχή». Ἐτσι, ὁλόκληρη τὴ βδομάδα ἔκανε τὴ νύχτα τέσσερις προσευχές.

Περνώντας ξανά ὁ Γέροντας, εἶδε τοὺς δαίμονες δυσανεστημένους καὶ σιωπηλοὺς, καὶ εὐχαρίστησε τὸν Θεό. Πέρασε πάλι μέσα στό κελί τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τὸν παρακάλεσε νὰ προσθέσει ἄλλη μία προσευχή γιὰ χάρη του. Ὁ ἀδελφὸς πρόσθεσε καὶ γιὰ τὸν ἑαυτό του ἄλλη μία προσευχή. Ἐτσι, κάθε νύχτα ἔκανε ἕξι προσευχές.

Ὅταν ὁ Γέροντας ξανάρθε στὸν ἀδελφό, οἱ δαίμονες ὀργίστηκαν μέ τὸν Γέροντα καὶ τὸν ὕβρισαν δυσανεστημένοι μαζί του ἐξαιτίας τῆς σωτηρίας τοῦ ἀδελφοῦ. Ὁ ἀβδᾶς Μακάριος δόξασε τὸν Θεὸ γιὰ τὴν προκοπὴ τοῦ ἀδελφοῦ, μπῆκε πάλι στό κελί του, τὸν συμβούλεψε νὰ μὴ δείχνει ἀμέλεια, ἀλλὰ ἀδιάκοπα νὰ προσεύχεται, καὶ ἀναχώρησε. Οἱ δαίμονες ὅταν εἶδαν τὸν μεγάλο ζῆλο τοῦ ἀδελφοῦ πού ἀπέκτησε μέ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴν προσευχή, ἔφυγαν ἀπ' αὐτόν.

24. Ἐφόσον ὁ Βασιλεὺς τῶν αἰώνων πλουσιοπάροχα χαρίζει στοὺς ἀξίους τὰ ἀγαθὰ του, πού αὐτὸ εἶναι ἔπαινος καὶ δόξα στό ὄνομά του καὶ σωτηρία ὅσων ἐλπίζουν σ' αὐτόν, εἶναι δίκαιο νὰ ἐξιστορεῖ κανεῖς –γιὰ νὰ ὠφελήσει– τὰ κατορθώματα τοῦ ὁσίου Μακαρίου.

Οὗτος γάρ, φησίν, εἰς τελειότητα φθάσας τῆς κατὰ Θεὸν ἀρετῆς καὶ πάντων ὑπεράνω γενόμενος τῶν παθῶν, θεωρίας κατηξιώθη τῶν ἀσωμάτων καὶ οὐρανίων μυστηρίων, ἰσάγγελος εὐρεθείς, ὡς διηγοῦνται τινες τῶν τούτου μαθητῶν. Οἱ καὶ παρ' αὐτοῦ ἀκούσαντες ἀποκαλύψεις, ἃς ὁ Θεὸς αὐτὸν γνωρίζειν ἐβούλετο, καὶ φασιν, εἰσιόντος αὐτοῦ εἰς τὸν παράδεισον Ἰαννῆ καὶ Ἰαμβρῆ πολλά προσεπάλαιεν ὁ δεινὸς δαίμων καὶ τῆς κακίας εὐρετῆς διάβολος.

Ὡς δὲ οὐδὲν ὄφελος ἐποιεῖτο τῆς μάχης, ἡττώμενος ὁ πανοῦργος ἐμφανίζειν ἑαυτὸν ἐδόκει τῷ ἁγίῳ καὶ τὰς ἑαυτοῦ τῆς πλάνης ποικίλας τέχνας δεικνύειν ἐπειράτο, Θεοῦ τοῦτον ὁμολογεῖν ἀναγκάζοντος καὶ μὴ βουλόμενον.

Καὶ δὴ πρὸς τὴν βαθυτάτην ὁδεύων ἔρημον ὁ καλὸς τοῦ Χριστοῦ στρατιώτης Μακάριος ὁρᾷ πρεσβύτην πάνυ προσαπαντῶντα αὐτῷ καὶ ἀχθοφοροῦντα σφόδρα καὶ κατὰ παντὸς τοῦ σώματος περικείμενον ἀγγελίων πλήθι, ἐν ἐκάστω δὲ αὐτῶν πτερὸν φέροντα καὶ ἀντὶ περιβολαίου φοροῦντα τὴν ὕλην. Πήξας δὲ τὴν ῥάβδον ἔστη, φησί, πρόσωπον πρὸς πρόσωπον ἀτενίζων. Ὁ δέ, ὡς ὕποπτος λωποδύτης, ἐρυθριᾷν προσεποιήσατο καὶ φησι τῷ δικαίῳ· Τί ποιεῖς ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ πλανώμενος; Ὁ δὲ ἅγιος Μακάριος ἀπεκρίθη· Θεὸν εὐρεῖν θέλων φεύγω τὴν πλάνην. Σὺ δὲ τίς εἶ, ὦ πρεσβῦτα, γνώριζέ μοι· ξένον γάρ σου τὸ σχῆμα τῆς ἀνθρώπων σωτηρίας. Λέγε μοι, τί ταῦτά εἰσι τὰ περιέχοντά σε;

Ὁ δὲ ἄκων ὡμολόγει λέγων· Ὅν λέγετε Σατανᾶν καὶ διάβολον, ἐγὼ τυγχάνω. Καὶ ταῦτά ἐστιν ἐν οἷς τοὺς ἀνθρώ-

18. Β' Τιμ. 3, 8. Πρόκειται γὰρ δύο μάγους στὴν Αἴγυπτο πού ἀντιστάθηκαν στὸν Μωυσῆ. Κατὰ τὸν Θεοδώρητο τὰ ὀνόματα Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς τὰ γινώριζε ὁ ἀπ. Παῦλος ἀπὸ τὴν ἀγραφὴν διδασκαλία τῶν Ἰουδαίων (Π. Τρεμπέλας).

Αὐτὸς -λέει- ἔφτασε στὴν τελειότητα τῆς ἀρετῆς πού ζητάει ὁ Θεὸς καὶ ξεπέρασε ὅλα τὰ πάθη. Ἔτσι ἔγινε ἄξιος τῆς θεωρίας τῶν πνευματικῶν καὶ οὐρανίων μυστηρίων καὶ ἰσάξιος μέ τοὺς ἀγγέλους, ὅπως διηγοῦνται μερικοὶ ἀπὸ τοὺς μαθητὲς του. Αὐτοὶ ἀπὸ τὸν ἴδιο ἄκουσαν ἀποκαλύψεις, πού ὁ Θεὸς ἤθελε νὰ γνωρίζει αὐτός, καὶ ἀφοῦ μπῆκε -λένε- στὸν κῆπο τοῦ Ἰαννῆ καὶ Ἰαμβρῆ¹⁸, πάλαψε δυνατόμαζι του ὁ φοβερός δαίμονας καὶ ἐφευρέτης τῆς κακίας, ὁ διάβολος.

Καθὼς ὅμως κανένα ὄφελος δὲν εἶχε ἀπὸ τὴν πάλη, νικημένος ὁ πανοῦργος ἐνιωθε τὴν ἀνάγκη νὰ ἐμφανίζει τὸν ἑαυτό του στὸν ἅγιο καὶ ἐπιχειροῦσε νὰ δείχνει τὰ ποικίλα τεχνάσματα τῆς πλάνης του, γιατί ὁ Θεὸς τὸν ἐξανάγκαζε νὰ τὰ φανερώνει, παρόλο πού δὲν τό ἤθελε.

Πιὸ συγκεκριμένα: Ὁ καλὸς στρατιώτης τοῦ Χριστοῦ Μακάριος βάδιζε στὴν πολὺ βαθιὰ ἔρημο. Βλέπει ἕναν πολὺ γέρο νὰ τὸν πλησιάζει. Ἦταν καταφορτωμένος. Γύρο ἀπὸ ὅλο του τὸ σῶμα εἶχε πλήθος ἀπὸ ἀγγεῖα καὶ σέ καθένα ἀπὸ αὐτὰ ὑπῆρχε ἕνα φτερό. Ἀντὶ γιὰ ἔνδυμα περιέβαλε τὸ σῶμα του αὐτὸ τὸ πλῆθος τῶν ἀγγελίων.

Ἐμπήξε λοιπὸν ὁ Μακάριος στὸ χῶμα τὸ ραβδί του -λέει- καὶ στάθηκε πρόσωπο μέ πρόσωπο κοιτάζοντάς τον κατὰματα. Κι ἐκεῖνος, σάν ὕποπτος λωποδύτης, προσποιήθηκε ὅτι κοκκίνησε ἀπὸ ντροπὴ καὶ ρωτᾷ τὸν ἀνθρώπο τοῦ Θεοῦ: «Τί θέλεις καὶ περιπλανιέσαι σ' αὐτὴ τὴν ἔρημο;» Ὁ ἅγιος Μακάριος ἀποκρίθηκε: «Ἐπειδὴ ζητῶ νὰ βρῶ τὸν Θεό, φεύγω μακριὰ ἀπὸ τὴν πλάνη. Κι ἐσύ ποιὸς εἶσαι, γέροντα, φανέρωσέ μου, γιατί ἡ ἐμφάνισή σου δὲν δείχνει ὅτι ἐπιδιώκεις τὴν σωτηρία τῶν ἀνθρώπων. Πές μου καὶ τί εἶναι αὐτὰ πού σέ σκεπάζουν».

Ἐκεῖνος, χωρὶς νὰ τὸ θέλει, ἄρχισε νὰ ὁμολογεῖ: «Αὐτὸν πού ὀνομάζετε Σατανᾶ καὶ διάβολο, ἐγὼ εἶμαι. Μ' αὐτὰ

πους διαφόροις τρόποις ἔλκω πρὸς ἑμαυτόν· καὶ ἐκάστω μέρει τὸ ἁρμόζον εἰς ἀπάτης ἔργον σπουδάζω τελέσαι, καὶ πτεροῖς ἐπιθυμιῶν τοὺς ἀκούοντάς μου καταστρέφων εὐφραίνομαι ἐπὶ τῇ πτώσει τῶν ὑπ' ἐμοῦ ἡττωμένων.

Ἀκούσας δὲ ὁ ἅγιος Μακάριος καὶ θαρσήσας πρὸς αὐτὸν εἶπε· Τοῦ Χριστοῦ σε εἰς παίγνιον παραδεδωκότος τοῖς αὐτοῦ ἀγγέλοις, φράσον μοι κατ' εἶδος ὧν ἔχεις φαρμάκων τὴν ἐρμηνείαν· εἰς τοῦτο γὰρ ἐφάνης, ἵνα ἴδωμέν σου τὰς πολυπλόκους μαγγανείας τῆς κακῆς τέχνης, καὶ μαθόντες τὰ πολυμήχανά σου τῆς πλάνης θέλη μὴ συντιθέμεθά σου τῇ γνώμῃ.

Ὁ δὲ ἔφη· Λέγω σοι καὶ μὴ θέλων τὴν ἐμὴν ἐπιστήμην· οὐ γὰρ δύναμαι κρύπτειν ὃ βλέπεις. Μάνθανε οὖν τὴν αἰτίαν ἐκάστου ἀγγείου. Ἐὰν εὕρω τινὰ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ ἀδιαλείπτως μελετῶντα, ἐμποδίζω αὐτὸν κεφαλαλγίαν αὐτῷ ἐπιρράνας, τοῦ περὶ τῆς κεφαλῆς μου ἀγγείου χρίσας. Τὸν δὲ ἀγρυπνεῖν εἰς ὕμνους καὶ εὐχὰς θέλοντα λαβὼν ἐκ τοῦ περὶ τὰς ὀφρῦας μου ἀγγείου καὶ τῷ πτερῷ προσχύσας εἰς ὕπνον ἔλκειν θιάζομαι, νυσταγμὸν ἐπιφέρων. Τὰ δὲ περὶ τὰς ἀκοὰς ὀρώμενά σοι εἰς παρακοῆς ἔργον εἰσὶν ἡτρεπισμένα, καὶ διὰ τούτων ποιῶ μὴ ἀκούειν τὸν τῆς ἀληθείας λόγον τοὺς θέλοντας σωθῆναι. Τοῖς δὲ περὶ τὴν ὀσφρησίν μου μύρροις εὐωδίας τοὺς νέους εἰς πορνείαν κινῶ. Τοῖς δὲ περὶ τὸ στόμα σκευασθεῖσί μοι φαρμάκοις δελεάζω τοὺς ἀσκοῦντας διὰ βρωμάτων καὶ ἃ θέλω ποιεῖν ἐπιπέμπω αὐτοῖς διὰ τούτων τὸ τῆς καταλαλιᾶς εἶδος καὶ τὸ τῆς αἰσχρολογίας.

ἐδῶ χρησιμοποιοῦντας διάφορους τρόπους προσελκύω σέ μένα τοὺς ἀνθρώπους. Σέ κάθε μέλος τοῦ σώματός τους φροντίζω νά κάνω αὐτό πού ταιριάζει γιὰ νά τοὺς ἐξαπατήσω· καὶ καθὼς μέ τὰ φτερά τῶν ἐπιθυμιῶν καταστρέφω ὅσους μέ ὑπακοῦνε, χαίρομαι μέ τὴν πτῶση αὐτῶν πού τοὺς νικῶ.

Ὅταν τ' ἄκουσε ὁ ἅγιος Μακάριος, πῆρε θάρρος καὶ εἶπε· «Ὁ Χριστός σέ ἔχει παραδώσει ὡς παιχνίδι στοὺς ἀγγέλους του. Δῶς' μου λοιπὸν τὴν ἐξήγηση γιὰ κάθε εἶδος ἀπὸ τὰ φάρμακα πού ἔχεις· γιατί γι' αὐτόν τόν λόγο παρουνιάστηκες, γιὰ νά δοῦμε τίς πολὺπλοκες μαγεῖες τῆς κακῆς σου τέχνης καὶ μαθαίνοντας τὰ πολυμήχανα θέλη τῆς πλάνης σου νά μὴ δίνουμε τὴ συγκατάθεσή μας στό θέλημά σου».

Εἶπε λοιπὸν· «Σοῦ φανερῶναι τὴν ἐπιστήμη μου καὶ χωρὶς νά τό θέλω. Ἄλλωστε δέν μπορῶ νά κρύψω αὐτό πού βλέπεις. Μάθε λοιπὸν τὸν στόχο κάθε ἀγγείου.

Ἄν βρῶ κάποιον νά μελετᾷ ἀκατάπαυστα τὸν νόμο τοῦ Θεοῦ, τὸν ἀλείφω ἀπὸ τὸ ἀγγεῖο πού ἔχω στό κεφάλι μου, τοῦ προκαλῶ πονοκέφαλο κι ἔτσι τὸν ἐμποδίζω. Αὐτόν πού ἀγαπᾷ νά ἀγρυπνεῖ μέ ὕμνωδιες καὶ προσευχές παίρνω ἀπὸ τὸ ἀγγεῖο πού ἔχω στά φρύδια μου καὶ χύνοντας λίγο μέ τό φτερό, προσπαθῶ νά τὸν σύρω σέ ὕπνο, κάνοντάς τον νά νυστάξει. Αὐτά πού βλέπεις στ' αὐτιά μου εἶναι φτιαγμένα γιὰ νά ὀδηγήσουν σέ παρακοή· καὶ μέ αὐτά τοὺς κάνω νά μὴν ἀκοῦν τὸν λόγο τῆς ἀλήθειας αὐτοῖ πού θέλουν νά σωθοῦν. Μέ ὅσα ἔχω γύρω στή μύτη μου, μύρα εὐωδιαστά, παρακινῶ τοὺς νέους στήν πορνεία. Μέ τὰ παρασκευάσματα πού ἔχω γύρω στό στόμα ἐξαπατῶ μέ τροφές αὐτούς πού ἀσκοῦνται, καὶ ἐκεῖνα πού θέλω νά κάνουν τοὺς τὰ στέλνω μέσω τῶν φαγητῶν, δηλαδή τὴν καταλαλιά καὶ τὴν αἰσχρολογία.

Καὶ πάντων ὁμοῦ ἰδίων ἔργων τὰ σπέρματα εἰς πλῆθος ἐμοὶ καρπῶν ἀξίων γεωργοῦντες οἱ ἐμοὶ ἐρασταί. Ὑπερηφανίαν δὲ περιθαλὼν περικλείω τὸν ὑψηλόφρονοῦντα διὰ τῶν ἐν τραχήλῳ μου ὄπλων. Ἐκ τούτων γὰρ ἔχω τοῖς τὰ ἐμὰ φιλοῦσιν ἔργα ἐν τῷ βίῳ δόξαν καὶ πλοῦτον καὶ ὅσα ἄλλα ἔργα, ἃ δοκεῖ εἶναι ἀγαθὰ τοῖς ἀπὸ Θεοῦ μεμακρυσμένοις. Τὰ δὲ περὶ τὸ στῆθός μου βλέπεις; τῶν ἐμῶν ἐννοιῶν εἰσι δοχεῖα, ἐξ ὧν ποτίζω τὰς καρδίας εἰς μέθην ἀσεβείας σκοτίζων τὰς εὐσεβεῖς γνώμας τῶν θελόντων ἐνθυμεῖσθαι τὰ μέλλοντα, λήθῃ τὴν μνήμην αὐτῶν ἀφανίζων. Τὰ δὲ περὶ τὴν κοιλίαν εἰσὶ μου ἀγγεῖα ἀναισθησίας πεπληρωμένα, δι' ὧν ἀλόγως καὶ κτηνωδῶς παρασκευάζω τοὺς ἀνόητους θηρίων τρόπον τὸ ζῆν αὐτοῖς παρέχων. Τὰ δὲ ὑπὸ γαστέρα μοι συνόντα πέφυκεν εἶναι πρὸς μῖξιν ἀσελγειῶν, ἀκολασίας αἰσχροῦς διὰ τούτων ποιούμενος.

Τὰ δὲ ἐν χερσὶν ὀρεῖς; εἰς τὴν τῶν φθόνων καὶ φόνων εἰσὶν ὑπηρεσίαν ἡτοιμασμένα, ἐξ ὧν αἱ πράξεις τῶν ἐμῶν ἔργων προχωροῦσι. Τὰ δὲ ὀπισθεν περὶ τῶν νώτων καὶ τοὺς ὤμους ἡρτημένα ὁ γνώφος ἐστὶ τῶν ἐμῶν πειρατηρίων, δι' ὧν ἰσχυρῶς ἀγωνίζομαι πρὸς τοὺς ἐμοὶ πολεμεῖν πειρωμένους, ἐνέδρας ποιῶν ἐκ τῶν ὀπίσω καὶ ῥάσσω τοὺς δυναστεῖα πεποιθότας. Τὰ δὲ περὶ τοὺς μηρούς καὶ τὰ σκέλη ἕως ποδῶν προσέχεις συγκείμενα; παγίδων εἰσὶ καὶ θρόχων μεμεστωμένα, ἐξ ὧν ἐπιρραίνων ταρασσῶ τὰς ὁδοὺς τῶν εὐθέων, ἐμποδίζων τρέχειν τὸν τῆς εὐσεβείας δρόμον καὶ ἐν τῇ ἐμῇ ὁδῷ βαδίζειν αὐτοὺς παρασκευάζω. Ἐν μέσῳ γὰρ καθήμε-

Γενικά, οἱ δικοὶ μου ἐραστὲς καλλιεργοῦν τὰ σπέρματα ὅλων μαζί τῶν ἔργων μου, μέ ἀποτέλεσμα πλούσια καρποφορία, ἀντάξιά μου. Ντύνοντας μέ ὑπερηφάνεια περιζώνω τὸν ἀλαζόνα μέ τὰ ὅπλα πού ἔχω στὸν τράχηλό μου. Ἀπὸ αὐτὰ ἐτοιμάζω, γι' αὐτούς πού ἀγαποῦν τὰ ἔργα μου, δόξα στή ζωὴ καὶ πλούτη καὶ ὅσα ἄλλα, πού φαίνονται ἀγαθὰ γιὰ τοὺς ἀπομακρυσμένους ἀπὸ τὸν Θεό.

Βλέπεις αὐτὰ πού ἔχω στό στῆθος μου; Εἶναι δοχεῖα τῶν δικῶν μου σκέψεων. Ἀπὸ αὐτὰ ποτίζω τίς καρδιές, μέχρι νά φτάσουν σέ μέθη ἀσεβείας, ὅσων θέλουν νά ἔχουν στό νοῦ τους τὰ μέλλοντα, σκοτίζοντας τίς εὐσεβεῖς προθέσεις τους καὶ κάνοντάς τους νά τὰ ξεχνοῦν.

Αὐτὰ πού ἔχω πάνω στήν κοιλιά εἶναι ἀγγεῖα γεμάτα μέ ἀναισθησία. Μέ αὐτὰ προετοιμάζω τοὺς ἀνόητους μέ τρόπο παράλογο καὶ κτηνώδη, κάνοντάς τους νά ζοῦν ὅπως τὰ θηρία. Αὐτὰ πού ὑπάρχουν κάτω ἀπὸ τὴν κοιλιά εἶναι προορισμένα γιὰ ἀσέλγειες καὶ μ' αὐτὰ κάνω αἰσchrές ἀκολασίες.

Βλέπεις αὐτὰ στά χέρια μου; Εἶναι ἐτοιμασμένα γιὰ τὴν ὑπηρεσία φθόνων καὶ φόνων. Μέ αὐτὰ προχωροῦν οἱ πράξεις τῆς δικῆς μου δράσης. Αὐτὰ πού εἶναι κρεμασμένα πίσω ἀπὸ τὴ ράχη καὶ τοὺς ὤμους εἶναι οἱ δικοὶ μου σκοτεινοὶ πειρασμοί. Μέ αὐτοὺς μάχομαι σθεναρά ἐνάντια σέ κείνους πού ἐπιχειροῦν νά μέ πολεμοῦν· στήνῳ ἐνέδρες ἀπὸ πίσω τους καὶ ρίχνω κάτω αὐτοὺς πού ἔχουν ἐμπιστοσύνη στή δύναμή τους.

Προσέχεις αὐτὰ πού εἶναι συμπυκνωμένα στοὺς μηρούς καὶ στά σκέλη μέχρι τὰ πέλματα; Εἶναι γεμάτα παγίδες καὶ θηλίες. Ἀπ' αὐτές ραντίζοντας φέρνω ἀναστάτωση στοὺς δρόμους αὐτῶν πού ἔχουν σταθερὴ κατεύθυνση. Ἔτσι τοὺς ἐμποδίζω νά τρέχουν στὸν δρόμο τῆς εὐσεβείας καὶ τοὺς προετοιμάζω νά βαδίζουν στή δική μου ὁδό. Δηλαδή

νος τῶν ὁδῶν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου σκελίζω τοὺς ἐν τῇ ζωῇ περιπατοῦντας, συγκλείων αὐτοὺς εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ θανάτου καὶ ἐνισχύων αὐτοὺς εἰς τὴν ἐμὴν πορείαν. Εἰς δὲ τὴν ἐμὴν ἀροτρίασιν ἀκάνθας καὶ τριβόλους κατασπείρω, ἐν ᾗ σπειρόμενοι ἀρνοῦνται τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας.

Σὺ δὲ παντελῶς οὐκ ἠβουλήθης ἀκοῦσαί μου κἂν ἅπαξ, ἵνα ἔχω μικρὰν παραμυθίαν, ἀλλὰ πυροῖς με πάντοτε ὄπλον ἔχων μέγα, ὅθεν σπεύδω φυγεῖν εἰς τοὺς ἐμὸν δούλους. Σὺ γὰρ ἔχεις καλὸν Δεσπότην μετὰ τῶν συνδούλων σου πράως ὁμιλοῦντα καὶ σε τηροῦντα ὡς ἴδιον τέκνον.

Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ δοκιμώτατος ἀθλητῆς τοῦ Χριστοῦ ἐπεσφράγισεν ἑαυτὸν εἰπών· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ παραδούς σε εἰς αἰσχύνην τοῖς ἐλπίζουσιν ἐπ' αὐτόν. Καί ἐμὲ φυλάξοι τελείως ἀπὸ τῆς σῆς ἀπάτης, ὅπως νικήσας σε λάβω τὸ βραβεῖον παρὰ τοῦ ἐμοῦ δεσπότη. Φεῦγε τοίνυν μακράν, ὦ Βελίαρ, Χριστοῦ σε καταργοῦντος. Μὴ ἅπτον τῶν ὀλίγων τῇ στενῇ ὁδονόντων καὶ τραχείᾳ ὁδῷ τῆς σωτηρίας. Ἀρκοῦ τοῖς σοῖς καὶ φείδου τῶν εἰς ἐρημίαν.

Λέγοντος δὲ τοῦ ἁγίου ταῦτα εὐθὺς ἐκεῖνος ἀφανῆς ἐγένετο καπνὸν ὥσπερ πυρὸς ἐπιδείξας. Θεὸς τε τὰ γόνата ὁ ἅγιος προσηύξατο λέγων· Δόξα σοι, Χριστέ, ἡ καταφυγὴ τῶν χειμαζομένων, ἡ σωτηρία τῶν εἰς σὲ καταφευγόντων. Ἀμήν.

25. Ἐπολεμήθη ποτὲ ὁ ἀβδᾶς Μωυσῆς εἰς πορνείαν

19. Πρβλ. Ἑβρ. 6, 8.

κάθομαι στό μέσον τῶν ὁδῶν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου καὶ βάζω τρικλοποδιές σ' αὐτοὺς πού περπατοῦν στὸν δρόμο τῆς ζωῆς, κλείνοντάς τους στὴν ὁδὸ τοῦ θανάτου καὶ ἐνισχύοντάς τους νά μέ ἀκολουθοῦν στὴ δική μου πορεία. Στά δικά μου χωράφια σπέρνω ἐδῶ κι ἐκεῖ ἀγκάθια καὶ τριβόλια¹⁹ καὶ ὅσοι σπέρνονται μ' αὐτά ἀρνοῦνται τὴν ὁδὸ τῆς ἀληθείας.

Ἐσύ ὅμως ἐντελῶς δέν θέλησες νά μ' ἀκούσεις, ἔστω καὶ μία φορά, γιὰ νά ἔχω λίγη παρηγοριά, ἀλλὰ πάντοτε μέ καταφλέγεις μέ τό δυνατό ὄπλο πού ἔχεις, γι' αὐτό τρέχω νά καταφύγω στοὺς δούλους μου. Ἐσύ ἔχεις καλὸ Δεσπότη μαζί μέ τοὺς συνδούλους σου, πού μιλάει μέ πραότητα καὶ σέ προφυλάγει σάν παιδί του».

Ὅταν τὰ ἄκουσε ὅλα αὐτά ὁ δοκιμώτατος ἀθλητῆς τοῦ Χριστοῦ, σφράγισε μέ τό σημεῖο τοῦ Σταυροῦ τὸν ἑαυτό του καὶ εἶπε: «Εὐλογητὸς ἅς εἶναι ὁ Θεός, πού σέ παρέδωσε σ' ὅσους ἐλπίζουν σ' αὐτόν, γιὰ τὴν καταισχύνη σου. Εἴθε κι ἐμένα νά μέ φυλάξει τελείως ἀπ' τὴν ἀπάτη σου, γιὰ νά σέ νικήσω καὶ νά πάρω τό βραβεῖο ἀπὸ τὸν Δεσπότη μου. Φύγε λοιπὸν μακριά, Βελίαρ, πού σέ καταργεῖ ὁ Χριστός. Νά μὴν ἀγγίζεις τοὺς λιγοστοὺς πού βαδίζουν τὴ στενὴ καὶ τραχιά ὁδὸ τῆς σωτηρίας²⁰. Νά ἀρκεῖσαι στοὺς δικούς σου καὶ νά ἀπομακρύνεσαι ἀπὸ αὐτοὺς πού ζοῦν στίς ἐρήμους».

Τὴν ὥρα πού τὰ ἔλεγε αὐτά ὁ ἅγιος, ἐκεῖνος ἐγίνε ἀμέσως ἀφαντος, ἀφήνοντας καπνὸ σάν ἀπὸ φωτιά. Ὁ ἅγιος γονάτισε καὶ προσευχήθηκε μέ τὰ λόγια: «Δόξα σέ σένα, Χριστέ, πού εἶσαι ἡ καταφυγὴ τῶν τλαιπωρημένων ἡ σωτηρία αὐτῶν πού καταφεύγουν σέ σένα. Ἀμήν».

25. Κάποτε ὁ ἀβδᾶς Μωυσῆς εἶχε μεγάλο πόλεμο μέ

20. Ματθ. 7, 14.

πάνυ. Καὶ μηκέτι ἰσχύων καθίσαι εἰς τὸ κελλίον ἀπῆλθε καὶ ἀνήγγειλε τῷ Ἀβδᾶ Ἰσιδώρῳ. Καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸν ὁ Γέρον, ἵνα ὑποστρέψῃ εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ. Καὶ οὐ κατεδέξατο λέγων ὅτι· Οὐκ ἰσχύω, Ἀβδᾶ.

Καὶ λαβὼν αὐτὸν μεθ' ἑαυτοῦ ἀνήγαγεν εἰς τὸ δῶμα καὶ λέγει αὐτῷ· Πρόσχες εἰς δυσμάς. Καὶ προσχὼν εἶδε πλήθη διαμόνων, καὶ ἦσαν τεταραγμένοι καὶ θορυβοῦντες τοῦ πολεμεῖν. Λέγει αὐτῷ πάλιν ὁ Ἀβδᾶς Ἰσιδώρος· Βλέπον καὶ πρὸς ἀνατολάς. Καὶ προσέσχε καὶ εἶδεν ἀναρίθμητα πλήθη ἁγίων ἀγγέλων δεδοξασμένων. Καὶ εἶπεν ὁ Ἀβδᾶς Ἰσιδώρος· Ἰδοῦ, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποστελλόμενοι τοῖς ἁγίοις παρὰ Κυρίου εἰς βοήθειαν, οἱ δὲ εἰς δυσμάς εἰσιν οἱ πολεμοῦντες αὐτούς. Πλείους οὖν εἰσιν οἱ μεθ' ἡμῶν.

Καὶ οὕτως εὐχαριστήσας ὁ Ἀβδᾶς Μωυσῆς τῷ Θεῷ ἔλαβε θάρσος καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ.

26. Ἐλεγεν ὁ Ἀβδᾶς Μωυσῆς ἐν Σκήτει· Ἐὰν φυλάξωμεν τὰς ἐντολὰς τῶν Πατέρων ἡμῶν, ἐγὼ ἐγγυῶ ὑμᾶς πρὸς τὸν Θεόν, ὅτι δάρβαροι οὐκ ἔρχονται ὧδε· εἰ δὲ μὴ φυλάξωμεν, ἐρημωθῆναι ἔχει ὁ τόπος οὗτος.

27. Καθημένων δέ ποτε τῶν ἀδελφῶν πρὸς αὐτὸν ἔλεγεν αὐτοῖς· Ἰδοῦ, δάρβαροι σήμερον εἰς Σκήτιν ἔρχονται, ἀλλ' ἀνάστητε καὶ φύγετε. Λέγουσιν αὐτῷ· Σὺ οὖν οὐ φεύγεις, Ἀβδᾶ; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐγὼ τοσαῦτα ἔτη προσδοκῶ τὴν ἡμέραν ταύτην, ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος τοῦ Δεσπότη μου λέγοντος· Πάντες οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μάχαιρα ἀποθάνουσι. Οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ· Οὐδὲ ἡμεῖς φεύγομεν, ἀλλὰ

πειρασμό σαρκικῆς ἁμαρτίας. Δέν μπορούσε πιά νά παραμείνει στό κελί του. Σηκώθηκε λοιπόν καί πήγε νά τό κάνει γνωστό στόν Ἀβδᾶ Ἰσιδώρο. Ὁ Γέροντας τόν συμβούλεψε νά ἐπιστρέψῃ στό κελί του, αὐτός ὅμως δέν δέχτηκε. Εἶπε· «Δέν μπορῶ, Ἀβδᾶ».

Τόν παίρνει μαζί του καί τόν ἀνεβάζει στόν ἐξώστη. Τοῦ λέει· «Στρέψε τήν προσοχή σου πρὸς τά δυτικά». Πρόσεξε καί εἶδε πλήθη ἀπό δαίμονες. Ἦταν ξεσηκωμένοι καί ἔκαναν θόρυβο γιά πόλεμο. Τοῦ λέει πάλι ὁ Ἀβδᾶς Ἰσιδώρος· «Κοίταξε τώρα καί πρὸς τήν ἀνατολή». Πράγματι, πρόσεξε καί εἶδε ἀναρίθμητα πλήθη ἐνδόξων ἁγίων ἀγγέλων. Εἶπε ὁ Ἀβδᾶς Ἰσιδώρος· «Νά, αὐτοί εἶναι πού τοὺς στέλνει ὁ Κύριος στοὺς ἁγίους γιά βοήθεια. Ἐκεῖνοι, στά δυτικά, εἶναι πού τοὺς πολεμοῦν. Λοιπόν, περισσότερους ἔχουμε μέ τό μέρος μας».

Ἔτσι ὁ Ἀβδᾶς Μωυσῆς εὐχαρίστησε τὸν Θεό, πήρε θάρρος καί γύρισε στό κελί του.

26. Ὁ Ἀβδᾶς Μωυσῆς ἔλεγε στή Σκήτη· «Ἄν κρατήσουμε τίς ἐντολές τῶν Πατέρων μας, σᾶς διαβεβαιῶνω, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅτι δέν θά ρθοῦν ἐδῶ δάρβαροι. Ἄν ὅμως δέν τίς κρατήσουμε, ὁ τόπος πρόκειται νά ἐρημωθεῖ».

27. Κάθονταν κάποτε οἱ ἀδελφοί κοντά του καί τοὺς ἔλεγε· «Νά, σήμερα ἔρχονται δάρβαροι στή Σκήτη· σηκωθείτε λοιπόν καί φύγετε». Τόν ρωτοῦν· «Ἐσύ, Ἀβδᾶ, δέν φεύγεις;» Ἀπάντησε· «Ἐγὼ τόσα χρόνια περιμένω αὐτή τή μέρα, γιά νά ἐκπληρωθεῖ ὁ λόγος τοῦ Δεσπότη μου· Ὅλοι ὅσοι πῆραν στό χέρι μαχαίρι, μέ μαχαίρι θά πεθάνουν²¹». Τοῦ λένε· «Οὔτε κι ἐμεῖς φεύγουμε· μαζί σου θά πεθάνου-

21. Ματθ. 26, 52.

μετὰ σοῦ ἀποθνήσκομεν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐγὼ πρᾶγμα οὐκ ἔχω· ἕκαστος βλέπῃ πῶς καθέζεται.

Ἦσαν δὲ ἑπτὰ ἀδελφοὶ καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἴδου οἱ βάρβαροι ἐγγίζουσι τῇ θύρᾳ. Καὶ εἰσελθόντες ἐφόνευσαν αὐτούς. Εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν ἔφυγεν ὀπίσω τῆς θύρας καὶ εἶδεν ἑπτὰ στεφάνους κατελθόντας καὶ στεφανώσαντας αὐτούς.

28. Ἐλεγόν τινες τῶν Πατέρων περὶ τοῦ ἀβδᾶ Μαρκελλίνου τοῦ τῆς Θηβαΐδος, ὃ πολλάκις εἶπεν ὁ μαθητῆς αὐτοῦ, ὅτι μέλλον ἐξελθεῖν τῇ Κυριακῇ εἰς τὴν σύναξιν ἡντρεπίξεν ἑαυτὸν καὶ μέρος τι τῶν Γραφῶν ἀπεστήθιζεν, ἕως ἔλθῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Καὶ οὕτως αὐτοῦ μελετῶντος τὰ χεῖλη αὐτοῦ οὐκ ἐκινουῦντο, ἵνα μὴ τις αὐτοῦ ἀκούσῃ. Καὶ ὅτε ἔστηκεν εἰς τὴν σύναξιν, τὸ στῆθος αὐτοῦ ἐδρέχετο ἀπὸ τῶν δακρύων. Ἐλεγε γὰρ ὅτι· Τῆς συνάξεως ἐπιτελουμένης θεωρῶ ὅλην τὴν ἐκκλησίαν ὡς πῦρ. Καὶ ὅταν ἀπέλυνεν ἡ ἐκκλησία, πάλιν ἀνεχώρει τὸ πῦρ.

29. Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀβδᾶ Σιλουανοῦ ὅτι ὡς ἤθελεν ἐξελθεῖν εἰς Συρίαν εἶπεν αὐτῷ ὁ μαθητῆς αὐτοῦ Μάρκος· Πάτερ, οὐ θέλω ἐξελθεῖν ἐντεῦθεν, ἀλλ' οὐδὲ σε ἀφῶ ἐξελθεῖν, ἀβδᾶ, ἀλλὰ παραμένειν ὧδε τρεῖς ἡμέρας. Καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐκοιμήθη.

30. Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀβδᾶ Παχώμιου ὅτι νεκροῦ σκήνωμα ἐξεφέρετο ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ἀπαντήσας αὐτῷ ὁ ἀβδᾶς Παχώμιος ὁρᾷ δύο ἀγγέλους ἀκολουθοῦντας τῷ νεκρῷ ὀπίσω τοῦ κραδᾶτου. Καὶ λογισάμενος περὶ αὐτῶν παρεκάλεσε τὸν Θεὸν ἀποκαλύψαι αὐτῷ τὸ γεγονός. Ἦλθον δὲ οἱ δύο ἄγγελοι πρὸς αὐτόν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Διατί ὑμεῖς ἄγγελοι ὄντες ἀκολουθεῖτε τῷ νεκρῷ; Καὶ εἶπον οἱ ἄγγελοι πρὸς

με». Τούς εἶπε· «Ἐγὼ δὲν ἀναλαμβάνω τὴν εὐθύνη σας· καθέννας ἅς κοιτάξῃ πῶς θά μείνῃ».

Ἦταν ἑπτὰ ἀδελφοί. Τούς λέει· «Νά, οἱ βάρβαροι πλησιάζουν στὴν πόρτα». Πράγματι, μπῆκαν καὶ τοὺς θανάτωσαν. Ἐνας ὅμως ξέφυγε πίσω ἀπὸ τὴν πόρτα, καὶ εἶδε ἑπτὰ στεφάνια νὰ κατεβαίνουν καὶ νὰ τοὺς στεφανώνουν.

28. Μερικοὶ Πατέρες ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀβδᾶ Μαρκελλίνο τῆς Θηβαΐδας αὐτό πού πολλές φορές τό εἶχε πει ὁ μαθητῆς του, ὅτι δηλαδή ὅταν ἦταν νὰ βγῇ τὴν Κυριακὴ γιὰ τὴ Θεία Λειτουργία, ἐτοίμαζε τὸν ἑαυτό του καὶ ἐωσότου πάει στὴν ἐκκλησία, ἔλεγε ἀπέξω ἕνα κομμάτι ἀπὸ τίς Γραφές. Τὴν ὥρα πού μελετοῦσε μ' αὐτόν τὸν τρόπο, δὲν κινουσε τὰ χεῖλη του, γιὰ νὰ μὴν τὸν ἀκούσει κάποιος. Στὴ Θεία Λειτουργία ὅταν στεκόταν, μούσκευε μέ δάκρυα τὸ στῆθος του. Ἐλεγε· «Ὅταν γίνεται ἡ Θεία Λειτουργία, βλέπω ὁλόκληρη τὴν ἐκκλησία σάν φωτιά», ἐνῶ ὅταν τελείωνε ἡ ἐκκλησία ἔλεγε ὅτι ἔφυγε ἡ φωτιά.

29. Ἐλεγαν γιὰ τὸν ἀβδᾶ Σιλουανό ὅτι κάποτε πού ἤθελε νὰ πάει στὴ Συρία, ὁ μαθητῆς του Μάρκος τοῦ εἶπε· «Πάτερ, δὲν θέλω νὰ φύγω ἀπὸ δῶ, ἀλλὰ οὔτε κι ἐσένα, ἀβδᾶ, σ' ἀφήνω νὰ φύγεις· μείνε ἐδῶ ἀκόμη τρεῖς μέρες». Καὶ τὴν τρίτῃ μέρα κοιμήθηκε.

30. Ἐλεγαν γιὰ τὸν ἀβδᾶ Παχώμιο ὅτι κάποτε κηδεύονταν τὸ σκήνωμα ἑνὸς νεκροῦ καὶ ὅτι τὸ συνάντησε ὁ ἀβδᾶς Παχώμιος ἐν ὁδῷ. Βλέπει δύο ἀγγέλους νὰ ἀκολουθοῦν τὸν νεκρὸ πίσω ἀπὸ τὸ νεκροκρέββατο. Ἀπόρησε γι' αὐτούς καὶ παρεκάλεσε τὸν Θεὸ νὰ τοῦ ἀποκαλύψῃ τὸ γεγονός.

Τὸν πλησιάζουν οἱ δύο ἄγγελοι. Τούς ρωτᾷ· «Γιατί ἐσεῖς πού εἰστε ἄγγελοι ἀκολουθεῖτε τὸν νεκρό;» Καὶ τοῦ

αὐτόν· Ὁ εἷς ἡμῶν τῆς Τετράδος ἐστὶ καὶ ὁ ἕτερος τῆς Παρασκευῆς. Καὶ ἐπειδὴ ἕως οὗ ἀπέθανεν οὗτος οὐ παρέλειπε νηστεύων Τετράδα καὶ Παρασκευὴν διὰ τοῦτο παρηκολογήσαμεν τῷ σκηνώματι αὐτοῦ, ὅτι ἕως θανάτου ἐφύλαξε τὴν νηστείαν. Κατὰ τοῦτο οὖν καὶ ἡμεῖς ἐδοξάσαμεν αὐτὸν ἀγωνισάμενον ἐν Κυρίῳ.

31. Ὁ μακάριος Παῦλος ὁ ἀπλοῦς, ὁ τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου μαθητῆς, διηγήσατο τοῖς Πατράσι πρᾶγμα τοιοῦτον, ὅτι ποτὲ παραγενόμενος ἐν μοναστηρίῳ ἐπισκέψεως ἕνεκα καὶ ὠφελείας χάριν ἀδελφῶν, μετὰ τὴν πρὸς ἀλλήλους συνήθη διάλεξιν εἰσίασιν ἐν τῇ ἀγίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ τὴν συνήθη σύναξιν ἐπιτελέσαι. Ὁ δὲ μακάριος Παῦλος, φησί, προσέσχεν ἐκάστῳ τῶν εἰσιόντων εἰς τὴν ἐκκλησίαν ποία ἄρα ψυχῇ εἰσίασιν εἰς τὴν σύναξιν. Εἶχε γὰρ καὶ ταύτην τὴν χάριν παρὰ Κυρίου δοθεῖσαν αὐτῷ, ὥστε ὁρᾶν ἕκαστον ποιός ἐστι τῇ ψυχῇ, ὥσπερ ἡμεῖς βλέπομεν ἀλλήλους.

Καὶ δὴ πάντων εἰσιόντων λαμπρᾷ τῇ ψυχῇ καὶ φαιδρῷ τῷ προσώπῳ τὸν τε ἐκάστου ἄγγελον χαίροντα ἐπ' αὐτῷ, ἕνα, φησὶν, ὁρᾷ μελανὸν καὶ ζοφώδη ὅλον τὸ σῶμα, δαίμονας δὲ τοῦτον παρ' ἐκάτερα μέρη συνέχοντας καὶ ἔλκοντας αὐτὸν πρὸς ἑαυτοὺς φορβειὰν ἐπὶ τὴν ῥίνα αὐτοῦ βάλλοντας, τὸν τε ἄγγελον αὐτοῦ ἀπὸ μακρόθεν ἀκολουθοῦντα σκυθρωπὸν καὶ κατηφῆ.

Ὁ δὲ Παῦλος δακρύσας καὶ τῇ χειρὶ τὸ στῆθος πλήξας ἐκαθέζετο πρὸ τῆς ἐκκλησίας ἀποκλαιόμενος σφόδρα τὸν οὕτως ὀφθέντα αὐτῷ. Οἱ δὲ Πατέρες θεασάμενοι τὸ παράδοξον τοῦ ἀνδρὸς τὴν τε ὀξείαν αὐτοῦ μεταβολὴν πρὸς δάκρυα καὶ πένθος, πρὸς ὀδυρμὸν καὶ αὐτοὶ ἐκινήθησαν καὶ ἀνηρώτων αὐτὸν παρακαλοῦντες εἰπεῖν τὸ ὁραθέν, δεδιότες

λένε οἱ ἄγγελοι: «Ὁ ἕνας ἀπὸ μᾶς εἶναι τῆς Τετάρτης καὶ ὁ ἄλλος τῆς Παρασκευῆς. Αὐτὸς ὡς τὴ μέρα πού πέθανε δὲν παρέλειπε νὰ νηστεύει Τετάρτη καὶ Παρασκευή· γι' αὐτὸν τὸν λόγο ἀκολουθήσαμε πίσω ἀπὸ τὸ σκῆνωμά του. Ἐπειδὴ λοιπὸν μέχρι τὸν θάνατό του τήρησε τὴ νηστεία, καὶ ἡμεῖς μ' αὐτὸν τὸν τρόπο δοξάσαμε αὐτὸν πού ἔκανε ἀγῶνα ἐνώπιον τοῦ Κυρίου».

31. Ὁ μακάριος Παῦλος ὁ ἀπλός, ὁ μαθητῆς τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου, διηγήθηκε στοὺς Πατέρες ὅτι κάποτε ἐπισκέφθηκε ἕνα μοναστήρι γιὰ ὠφέλεια τῶν ἀδελφῶν. Μετὰ τὴ συνηθισμένη συνομιλία μεταξύ τους, μπῆκαν στὴν ἀγία τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία νὰ κάνουν τὴν καθιερωμένη ἀκολουθία. Ὁ μακάριος Παῦλος –λέει– πρόσεχε τὸν καθένα πού ἔμπαινε στὴν ἐκκλησία, ἄραγε μέ ποία ψυχικὴ διάθεση ἐρχόταν στὴν ἀκολουθία. Γιατί ὁ Θεὸς καὶ αὐτὸ τὸ χάρισμα τοῦ εἶχε δώσει, νὰ βλέπει ποιός εἶναι ὁ καθένας στὴν ψυχῇ, ὅπως ἡμεῖς βλέπουμε ὁ ἕνας τὸν ἄλλο.

Ὅλοι ἔμπαιναν μέ λαμπρὴ τὴν ψυχῇ καὶ τὸ πρόσωπο χαρῶπὸ καὶ ὁ ἄγγελος τοῦ καθενὸς χαίροταν μαζί του. Ἐναν –λέει– τὸν βλέπει μαῦρο καὶ σκοτεινὸ σ' ὅλο του τὸ σῶμα. Δαίμονες τὸν περικυκλοῦσαν καὶ ἀπ' τὰ δύο μέρη, τὸν τραβοῦσαν καὶ τοῦ περνοῦσαν χαλινάρι στὴ μύτη, ἐνῶ ὁ ἄγγελός του ἀκολουθοῦσε ἀπὸ μακριά, σκυθρωπὸς καὶ θλιμμένος.

Ὁ Παῦλος κλαίγοντας καὶ χτυπώντας μέ τὸ χερί τὸ στῆθος, καθόταν ἔξω ἀπὸ τὴν ἐκκλησία καὶ θρηνοῦσε αὐτὸν πού τὸν εἶδε σὲ τέτοια κατάσταση. Οἱ Πατέρες μπροστὰ στὴν παράξενη στάση τοῦ ἀδελφῆ καὶ στὴν ἀπρόοπτη μεταβολή του σὲ δάκρυα καὶ πένθος, ἄρχισαν καὶ οἱ ἴδιοι νὰ θρηνοῦν, καὶ τὸν ρωτοῦσαν καὶ τὸν παρακαλοῦσαν νὰ τοὺς πεῖ τί εἶδε, φοβούμενοι μήπως τὸ ἔκανε

μή τι καταγνοὺς ἀπάντων τοῦτο ποιεῖ. Παρεκάλουν τε αὐτὸν εἰς τὴν σύναξιν εἰσελθεῖν. Ὁ δὲ Παῦλος ἀποσεισάμενος αὐτοὺς ἐκαθέζετο ἔξω ἀποδυρόμενος τὸν οὕτως ὀφθέντα αὐτῷ.

Μετ' οὐ πολὺ δὲ τῆς συνάξεως ἀπολυθείσης καὶ πάντων ἐξιόντων πάλιν κατεμάνθανεν ὁ Παῦλος ἕκαστον βουλόμενος γνῶναι οἷοι ἐξέρχονται. Καὶ ὁρᾷ τὸν ἄνδρα ἐκείνον τὸν μέλανα καὶ ζοφώδη ἐξερχόμενον ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας λαμπρὸν μὲν τῷ σώματι καὶ τοὺς δαίμονας μακρὰν πον ἀκολουθοῦντας τὸν τε ἅγιον ἄγγελον ἐγγὺς αὐτοῦ παρεπόμενον καὶ χαίροντα ἐπ' αὐτῷ σφόδρα. Ὁ δὲ Παῦλος ἀναπηδήσας μετὰ χαρᾶς ἐδόξα εὐλογῶν τὸν Θεὸν καὶ λέγων· Ὡς τῆς ἀφάντου φιλανθρωπίας τοῦ Θεοῦ καὶ ἀγαθότητος· ὡς τῶν θείων αὐτοῦ οἰκτιρμῶν καὶ τῆς ἀμέτρου αὐτοῦ χρηστότητος.

Δραμὼν δὲ καὶ ἀναβὰς ἐπὶ θαύματι ὑψηλοῦ μεγάλης τῇ φωνῇ ἔλεγε· Δεῦτε καὶ ἴδετε τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ὡς φοβερὰ καὶ πάσης ἐκπλήξεως γέμοντα. Δεῦτε, ἴδετε τὸν θέλοντα πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἔλθεῖν. Δεῦτε, προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ καὶ εἰπώμεν· Σὺ μόνος δύνασαι ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας.

Συνέτρεχον δὲ πάντες μετὰ σπουδῆς τῶν λεγομένων ἀκοῦσαι βουλόμενοι. Καὶ συνελθόντων πάντων διηγείτο ὁ Παῦλος τὰ ὁραθέντα αὐτῷ πρὸ τῆς εἰσόδου τῆς ἐκκλησίας. Καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν κατηξίου τὸν ἄνδρα ἐκείνον λέγειν τὴν αἰτίαν, δι' ἣν αὐτῷ τὴν τοσαύτην μεταβολὴν αἰφνιδίως ἐχαρίσατο ὁ Θεός.

Ὁ δὲ ἄνθρωπος ἐλεγχθεὶς ὑπὸ τοῦ Παύλου ἐνώπιον πάντων, ἀνυποστόλως διηγείτο τὰ καθ' ἑαυτὸν λέγων· Ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ἁμαρτωλός, φησί, καὶ ἐκ πολλοῦ τοῦ χρόνου πορνείαις συνέζων μέχρι τοῦ νῦν. Εἰσελθὼν δὲ νῦν ἐν τῇ ἀγίᾳ

γιατί εἶχε κάποιο παράπονο ἀπὸ ὅλους. Τὸν παρακαλοῦσαν ἀκόμη νὰ μπεῖ στὴν ἀκολουθία. Ὁ Παῦλος ὁμως τοὺς ἀπομάκρυνε καὶ καθόταν ἔξω, θρηνώντας μετὰ τὴν ψυχὴν τοῦ αὐτὸν ποῦ τὸν εἶδε ἔτσι.

Ὑστερα ἀπὸ λίγο ἡ ἀκολουθία τελείωσε καὶ ὅλοι ἔβγαιναν. Ὁ Παῦλος πάλι παρατηροῦσε τὸν καθένα, θέλοντας νὰ δεῖ σέ τί κατάσταση ἦσαν αὐτοὶ ποῦ ἔβγαιναν. Βλέπει λοιπὸν ἐκείνον τὸν ἄνδρα, τὸν μαῦρο καὶ ζοφερό, νὰ βγαίνει ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν λαμπρὸς στὸ σῶμα· τοὺς δαίμονες νὰ ἀκολουθοῦν κάπου μακριὰ καὶ τὸν ἅγιο ἄγγελο κοντὰ του νὰ τὸν συνοδεύει καὶ νὰ χαίρεται πολὺ γι' αὐτόν. Ὁ Παῦλος ἀναπήδησε μετὰ χαρᾶς καὶ φώναζε εὐλογώντας τὸν Θεό· «Ὡς ἀνέκφραστη φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ καὶ ἀγαθότητα! Ὡς, δόξα στοὺς θείους οἰκτιρμούς Του καὶ στὴν ἀμετρη φιλανθρωπία Του!»

Τρέχοντας ἀμέσως ἀνέβηκε σὲ ψηλὸ σκαλοπάτι καὶ ἔλεγε μετὰ μεγάλης φωνῆς· «Ἐλᾶτε νὰ δεῖτε τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ τί καταπληκτικὰ καὶ ἀξιοθαύμαστα εἶναι. Ἐλᾶτε νὰ δεῖτε αὐτόν ποῦ θέλει ὅλοι οἱ ἄνθρωποι νὰ σωθοῦν καὶ νὰ γνωρίσουν τὴν ἀλήθεια²². Ἐλᾶτε νὰ τὸν προσκυνήσουμε, νὰ πέσουμε στὰ πόδια του καὶ νὰ τοῦ ποῦμε· Σὺ μόνος μπορεῖς νὰ ἀπαλλάσσεις ἀπὸ τίς ἁμαρτίες».

Ἐτρεχαν ὅλοι μαζί μετὰ ἐνδιαφέρον νὰ ἀκούσουν τὰ λεγόμενα. Ὅταν συγκεντρώθηκαν ὅλοι, ὁ Παῦλος περιέγραψε τί εἶχε ἀποκαλυφθεῖ σ' αὐτόν, πρὶν μπουῖν στὴν ἐκκλησίαν. Ὑστερα ζήτησε ἐπίμονα ἀπὸ κείνον τὸν ἄνδρα νὰ φανερώσει γιὰ ποιά αἰτία ὁ Θεὸς τοῦ χάρισε ξαφνικὰ μιὰ τέτοια ἀλλαγὴ.

Ὁ ἀδελφός, ἀφοῦ ἐξετέθη ἀπὸ τὸν Παῦλο μπροστά σὲ ὅλους, χωρὶς δισταγμὸ ἀρχισε νὰ λέει τὰ σχετικὰ μετὰ τὸν ἑαυτό του. «Ἐγὼ –εἶπε– εἶμαι ἄνθρωπος ἁμαρτωλός. Ἀπὸ πολὺ καιρὸ καὶ μέχρι τώρα ζοῦσα μέσ' στὰ σαρκικὰ ἁμαρτήματα. Ὅταν ὁμως μπῆκα στὴν ἀγίαν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν,

22. Α' Τιμ. 2, 4.

τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ ἤκουσα τοῦ ἁγίου προφήτου Ἡσαΐου ἀναγινωσκομένου, μᾶλλον δὲ τοῦ Θεοῦ λαλοῦντος δι' αὐτοῦ· Λούσασθε, καθαροὶ γίνεσθε· ἀφέλετε τὰς πονηρίας ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν μου. Μάθετε καλὸν ποιεῖν. Καὶ ἐὰν ᾧσιν αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν ὡς φοινικοῦν, ὡς χιόνα λευκανῶ. Καὶ ἐὰν θέλητε καὶ εἰσακούσητέ μου, τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς φάγεσθε.

Ἐγὼ δέ, φησὶν, ὁ πόρνος ἐπὶ τῷ ῥήματι τοῦ προφήτου κατανυγείς τὴν ψυχὴν καὶ στενάξας ἐν τῇ διανοίᾳ μου εἶπον πρὸς τὸν Θεὸν ὅτι· Σὺ εἶ ὁ Θεός, ὁ ἐλθὼν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι. Ἄ νῦν διὰ τοῦ προφήτου σου ἐπηγγείλω, ταῦτα εἰς ἐμὲ πλήρωσον τὸν ἁμαρτωλὸν καὶ ἀνάξιον. Ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν δίδωμί σοι λόγον, συντάσσομαί τε καὶ τῇ καρδίᾳ ἐξομολογοῦμαι σοι ὅτι οὐ μὴ πράξω ἔτι τι τῶν κακῶν τούτων, ἀλλὰ ἀποτάσσομαι πᾶσαν παρανομίαν καὶ δουλεύω σοι ἀπὸ τοῦ νῦν ἐν καθαρᾷ συνειδήσει. Σήμερον, ὦ Δέσποτα, καὶ ἐκ τῆς ὥρας ταύτης δέξαι με μετανοοῦντα καὶ προσπίπτοντά σοι καὶ ἀπεχόμενον τοῦ λοιποῦ πάσης ἁμαρτίας. Ἐπὶ ταύταις, φησί, ταῖς συνθήκαις ἐξῆλθον ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας κρίνας ἐν τῇ ἐμαντοῦ ψυχῇ μηκέτι μηδὲν φαῦλον πρᾶξαι ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ.

Ἀπαντες δὲ ἀκούσαντες ἀνεβόων μιᾷ φωνῇ πρὸς τὸν Θεὸν λέγοντες· Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας.

Γινώσκοντες τοίνυν, ὦ χριστιανοί, ἐκ τῶν θείων Γραφῶν καὶ ἐκ τῶν θείων ἀποκαλύψεων ὅσῃν ἔχει ὁ Θεὸς ἀγαθότητα πρὸς τοὺς γνησίως εἰς αὐτὸν καταφεύγοντας καὶ διὰ μετάνοίας τὰ πρότερον αὐτοῖς ἐπταισμένα διορθουμένους, καὶ ὅτι ἀποδίδωσι πάλιν τὰ ἐπηγγελμένα ἀγαθὰ οὐκ εἰσπραττόμενος δίκας ὑπὲρ τῶν προτέρων ἁμαρτιῶν, μὴ ἀπελπίσωμεν

23. Ἡσ. 1, 16-19.

24. Α' Τιμ. 1, 15,

25. Ψαλμ. 103, 24.

αὐτὴ τὴν ὥρα ἤκουσα ἀπὸ τὸν προφήτη Ἡσαΐα –μᾶλλον ὁ Θεὸς μιλοῦσε μέσω αὐτοῦ– νὰ λέει· Νὰ λουσθεῖτε, νὰ καθαρισθεῖτε. Νὰ ἀφαιρέσετε τίς πονηρίες καὶ τὰ ἁμαρτωλὰ πάθη ἀπὸ τίς καρδιές σας, ὥστε νὰ εἰσθε καθαροὶ ἐνώπιόν μου. Νὰ μάθετε νὰ κάνετε τό καλό. Καὶ ἂν οἱ ψυχές σας εἶναι κόκκινες, θὰ τίς λευκάνω σάν τό χιόνι. Κι ἂν θελήσετε καὶ μέ ἀκούσετε, θὰ ἀπολαύσετε τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς²³.

Καὶ ἐγὼ ὁ πόρνος –λέει– μέ τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ προφήτη ἐνίωσα κατάνυξη στήν ψυχή. Στέναξα μέσα μου καὶ εἶπα στὸν Θεό· Σὺ εἶσαι ὁ Θεός, πού ἦρθες στὸν κόσμον νὰ σώσεις τοὺς ἁμαρτωλοὺς²⁴. Αὐτὰ πού τώρα ὑποσχέθηκες μέ τὸν προφήτη σου, αὐτὰ πραγματοποίησέ τα σέ μένα τὸν ἁμαρτωλό καὶ ἀνάξιο. Νά, ἀπὸ τώρα σοῦ δίνω τὸν λόγο μου κι ἔρχομαι σέ συμφωνία μαζί σου, καὶ μέ τὴν καρδιά μου σοῦ ὑπόσχομαι ὅτι δέν θὰ κάνω πλέον κάτι ἀπὸ αὐτὰ τὰ κακά. Ἐγκαταλείπω κάθε παρανομία καὶ ἀπὸ τώρα ὑπηρετῶ ἐσένα μέ καθαρὴ συνείδηση. Σήμερα, Κύριέ μου, καὶ ἀπ' αὐτὴ τὴν ὥρα δέξαι με μετανοημένο, πεσμένο στὰ πόδια σου καὶ ἀποφασισμένο ἀπὸ δῶ καὶ πέρα νὰ ἀπέχω ἀπὸ κάθε ἁμαρτία. Μέ αὐτές τίς συμφωνίες –λέει– ἔφυγα ἀπὸ τὴν ἐκκλησία παίρνοντας μέσα στήν ψυχὴ μου τὴν ἀπόφαση νὰ μὴν πράξω πιά τίποτε τό κακό ἀπέναντι στὸν Θεό».

Ὅλοι ὅσοι τὰ ἤκουσαν αὐτά, μέ μιὰ φωνὴ ἔψαλλαν δυνατὰ στὸν Θεό· «Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας»²⁵.

Λοιπόν, χριστιανοί, καθὼς ξέρουμε ἀπὸ τίς θείες Γραφές καὶ τίς ἀποκαλύψεις πόση ἀγαθότητα ἔχει ὁ Θεός σέ ὅσους καταφεύγουν μέ εἰλικρίνεια σ' Ἐκεῖνον καὶ διορθῶνουν μέ μετάνοια τὰ προηγούμενα ἁμαρτήματα, καὶ ὅτι δίνει πάλι τὰ ἀγαθὰ πού ἔχει ὑποσχεθεῖ, χωρὶς νὰ τιμωρεῖ τίς προηγούμενες ἁμαρτίες, ἐμεῖς ἅς μὴν ἀπελπιστοῦμε γιὰ τὴ σωτηρία μας.

τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας. Ὡς περ γὰρ διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου ἐπηγγείλατο τοὺς ἐν ἁμαρτίαις βεβορβορωμένους πλύνειν καὶ ὡς ἔριον καὶ χιόνα λευκαίνειν καὶ τῶν ἀγαθῶν τῆς ἐπουρανίου Ἱερουσαλήμ ἀξιοῦν, οὕτως αὖθις διὰ τοῦ ἁγίου προφήτου Ἰεζεκιήλ μεθ' ὅρκου ἡμᾶς πληροφορεῖ μὴ ἀπολύνειν· Ζῶ γὰρ ἐγώ, φησί, λέγει Κύριος, ὅτι οὐ βούλομαι τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ ὥς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν.

32. Διηγῆσατο ὁ μακάριος Παῦλος ὁ ἀπλοῦς ὅτι· Ἐσχον μαθητὴν καὶ περιέπιπτεν ἐν διαφόροις ἁμαρτίαις ἐμοῦ μὴ εἰδότος. Συνέβη οὖν τοῦτον τελευτῆσαι. Καὶ ἐδεήθη τοῦ Θεοῦ ἐκτενῶς καὶ παρεκάλεσα τὴν ἁγίαν Θεοτόκον δειχθῆναί μοι ἐν ποίοις ἐστὶ μετὰ τὴν ἔξοδον τοῦ σώματος.

Καὶ προσκατερήσαντός μου τῇ προσευχῇ ἡμέρας οὐκ ὀλίγας ἐγενόμην ἐν ἐκστάσει. Καὶ θεωρῶ τὸν ἐμὸν μαθητὴν βασταζόμενον ὑπὸ δύο τινῶν μηδεμίαν ἐνέργειαν ἔχοντα μήτε ψυχικὴν μήτε σωματικὴν μήτε λαλοῦντα ὅλως, ἀλλ' ὥς περ ἀπολιθωθέντα. Ἐγὼ δὲ λίαν ἀγωνιῶν καὶ ὥς περ ἔνθους γενόμενος ἐμνήσθην τοῦ ῥήματος τοῦ Κυρίου εἰπόντος· Τὸν μὴ ἐνδεδυμένον ἐνδυμα γάμου, δήσαντες αὐτοῦ χεῖρας καὶ πόδας, ἐμβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ θρυγμὸς τῶν ὁδόντων. Τὸ γὰρ δεδέσθαι χεῖρας καὶ πόδας οὐδὲν ἕτερον αἰνίττεται, ἀλλ' ἢ τὸ σβέννυσθαι καὶ ἀνενέργητον μένειν πᾶσαν ἔννοιαν καὶ προαίρεσιν πονηρὰν τὴν μὴ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ πορευθεῖσαν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ.

Ὡς δὲ ἐπανῆλθον, φησὶν, ἀπὸ τῆς ἐκστάσεως, ἠρξάμην σφόδρα λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν, ἐλεημοσύνας τε ποιεῖν ὑπὲρ αὐτοῦ κατὰ δύναμιν καὶ προσφοράς καὶ παρακαλεῖν

Ὅπως δηλαδή ὑποσχέθηκε μέ τόν προφήτη Ἡσαΐα ὅτι θά πλύνει ὅσους ἔχουν βρεθεῖ στόν βοῦρκο τῆς ἁμαρτίας καὶ ὅτι θά τοὺς λευκάνει σάν μαλλί καὶ χιόνι, καὶ ὅτι θά τοὺς κάνει ἀξιους γιά τὰ ἀγαθὰ τῆς ἄνω Ἱερουσαλήμ, ἔτσι πάλι μέ τόν ἅγιο προφήτη Ἰεζεκιήλ ὁρκίζεται ὅτι δέν θά μᾶς καταστρέψει. Γιατί, λέει ἡ προφητεία: «Ζῶ ἐγώ –διαβεβαιώνει ὁ Κύριος– καὶ δέν θέλω τόν θάνατο τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὥσπου νά ἐπιστρέψει καὶ νά ἔχει ζωή»²⁶.

32. Ὁ μακάριος Παῦλος ὁ ἀπλός διηγῆθηκε τά παρακάτω: «Εἶχα ἓναν μαθητή, ὁ ὁποῖος ἔπεφτε σέ διάφορες ἁμαρτίες, χωρίς νά τό ξέρω. Αὐτός, ἦρθε ἡ ὥρα, καὶ πέθανε. Πολύ προσευχήθηκα στόν Θεό καὶ παρακάλεσα τὴν κυρία Θεοτόκο νά μοῦ φανερώσει ἀνάμεσα σέ ποιούς βρίσκεται ἡ ψυχὴ του μετὰ τὴν ἔξοδό της ἀπό τό σῶμα του.

Στὴν προσευχή ἐπέμενα μέ ὑπομονή γιά ἀρκετές μέρες. Μιά φορά ἦρθα σέ κατάσταση ἔκστασης καὶ βλέπω τόν μαθητὴ μου νά τόν βαστοῦν δύο ἄγνωστοι. Ἐκεῖνος δέν εἶχε καμία ἐνέργεια οὔτε ψυχικὴ οὔτε σωματικὴ, καὶ δέν μιλοῦσε καθόλου· ἦταν σάν ἀπολιθωμένος. Ἐγὼ ἤμουν σέ μεγάλη ἀγωνία. Σέ μιὰ στιγμή σάν νά μοῦ ἦρθε ἔμπνευση θεϊκὴ καὶ θυμήθηκα τὸν λόγο τοῦ Κυρίου: «Αὐτόν πού δέν ἔχει ἐνδυμα γάμου νά τοῦ δέσετε τά χεῖρια καὶ τά πόδια καὶ νά τόν ρίξετε στό βαθύ σκοτάδι· ἐκεῖ θά εἶναι ὁ θρῆνος καὶ τό τρίξιμο τῶν δοντιῶν»²⁷. Καί μέ τό δέσιμο τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδιῶν δέν ὑπαινίσσεται τίποτε ἄλλο παρά τό ὅτι σβήνει καὶ μένει ἀνενέργητη κάθε σκέψη καὶ διάθεση πονηρῇ, πού δέν ἦταν σύμφωνη μέ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ στὴ ζωὴ αὐτή.

Ὅταν συνῆλθα ἀπὸ τὴν ἔκσταση, ἄρχισα νά λυπᾶμαι πολὺ καὶ νά ἀγωνιῶ. Ἐκανα, ὅσο μπορούσα, ἐλεημοσύνες καὶ Θεῖες Λειτουργίες γιά τὴν ψυχὴ του. Παρακαλοῦσα

26. Πρβλ. Ἰεζ. 33, 11.

27. Ματθ. 22, 11-13.

τὴν ἁγίαν Θεοτόκον ἐλεθῆναι αὐτόν, καὶ παρεκάλεσα τὸν φιλάνθρωπον Θεὸν ὑπὲρ αὐτοῦ. Καὶ ἠρξάμην μοχθεῖν ἐν τῇ ἀσκήσει καὶ ξηροφαγεῖν εἰς τοιοῦτον γὰρ γῆρας λοιπὸν ἐληλακώς.

Μετὰ οὖν τινὰς ἡμέρας ὁρῶ τὴν Παναγίαν Θεοτόκον λέγουσάν μοι: *Τί λυπεῖσαι καὶ ἀδημονεῖς, παπία; Καὶ εἶπον· Διὰ τὸν ἀδελφόν, Δέσποινά μου, ὅτι εἶδον αὐτὸν ἐν κακοῖς. Καὶ ἀπεκρίθη καὶ εἶπεν· Οὐχὶ σὺ παρεκάλεσας ἰδεῖν αὐτὸν δουλούμενος; καὶ ἰδοὺ ἐπληροφορήθης. Ἐγὼ δὲ εἶπον· Ναί, δέομαί σου, ἐγὼ παρεκάλεσα, ἀλλ' οὐκ ἤθελον οὕτως ἰδεῖν αὐτόν. Τί γάρ μοι χρήσιμον τὸ ἰδεῖν αὐτόν καὶ κλαίειν καὶ ὀδυνᾶσθαι; Καὶ λέγει μοι ἡ ἁγία Θεοτόκος· Ὑπαγε· διὰ τὴν ταπείνωσιν καὶ τὸν μόχθον καὶ τὴν ἀγάπην σου ἐγὼ σοὶ αὐτὸν δείκνυμι, ἵνα μὴ λυπῇ.*

Καὶ τῇ ἐπαύριον εἶδον πάλιν τὸν ἀδελφὸν ἐρχόμενον πρὸς με περιχαρῇ καὶ δι' ἑαυτοῦ περιπατοῦντα καὶ γελῶντα καὶ λέγει μοι· Αἱ πρεσβεῖαί σου, πάτερ, ἐδυσώπησαν τὴν Παναγίαν Θεοτόκον, διότι πάνν φιλεῖ σε. Καὶ παρεκάλεσε τὸν Σωτῆρα λυθῆναί με τῶν δεσμῶν, ὅτι σειραῖς τῶν ἁμαρτημάτων μου ἤμην περισφιγμένος.

Ταῦτα τοῦ ἀδελφοῦ εἰρηκότος ἐγὼ χαρᾶς ἐπληρώθην. Καὶ εὐθέως εἶδον τὴν Παναγίαν Θεοτόκον, καὶ λέγει μοι· Ἐπληροφορήθης, πρεσβῦτα, κἂν ἄρτι; Ἐγὼ δὲ εἶπον· Ναί, Δέσποινά μου, καὶ πάνν ἐχάρην ὅτι εἶδον αὐτὸν ἐν ἀνέσει. Ἡ δὲ εἶπε πρὸς με· Ἀπιθι τοιγαροῦν καὶ μέμνησο τοῦ ἀδελφοῦ διὰ παντός ἐν ταῖς προσευχαῖς καὶ ἐλεημοσύναις καὶ προσφοραῖς· σφόδρα γὰρ ἐλεεῖ τοὺς κοιμηθέντας ἐλεημοσύνη καὶ αὐτὴ ἡ προσφορά.

καὶ τὴν ἁγία Θεοτόκο νά ἐλεθεῖ. Παρακάλεσα καὶ τὸν φιλάνθρωπο Θεό γι' αὐτόν. Ἐπίσης ἄρχισα νά κοπιᾶζω στήν ἄσκησι καὶ νά κάνω ξηροφαγία, ἐνῶ εἶχα φτάσει σέ βαθιά γεράματα.

Ὑστερα ἀπὸ μερικές μέρες βλέπω τὴν Παναγία Θεοτόκο νά μοῦ λέει: «Γιατί λυπᾶσαι καὶ ἔχεις τόση ἀγωνία, παππούλη;» «Γιὰ τὸν ἀδελφό, Δέσποινά μου –τῆς εἴπα– γιατί τὸν εἶδα σέ κακὴ κατάσταση». Μοῦ ἀποκρίθηκε: «Ἐσύ δέν παρακάλεσες, ἐπειδὴ ἤθελες νά τὸν δεῖς; Νά, πῆρες τὴν πληροφορία». Κι ἐγὼ εἶπα: «Ναί, σέ ἱκετεύω. Ἐγὼ παρακάλεσα, ἀλλὰ δέν ἤθελα νά τὸν δῶ σέ τέτοια κατάσταση. Γιατί, καὶ τί μοῦ χρειάζεται νά τὸν δῶ καὶ νά κλαίω καὶ νά πονῶ;» Μοῦ λέει τότε ἡ ἁγία Θεοτόκος: «Πῆγαινε· γιὰ τὴν ταπείνωσι καὶ τὸν μόχθο καὶ τὴν ἀγάπη σου ἐγὼ θά σοῦ τὸν δείξω ἔτσι πού νά μὴ λυπᾶσαι».

Τὴν ἄλλη μέρα ξαναεῖδα τὸν ἀδελφό νά ἐρχεται σέ μένα πολὺ χαρούμενος, νά περπατᾷ μόνος του καὶ νά γελάει. Μοῦ λέει: «Πάτερ, οἱ δεήσεις σου ἔκαμψαν τὴν Παναγία Θεοτόκο, διότι πολὺ σέ ἀγαπᾷ. Ἐκείνη παρακάλεσε τὸν Σωτῆρα νά λυθῶ ἀπὸ τὰ δεσμά, γιατί ἤμουν περισφιγμένος μέ τὰ σχοινιά τῶν ἁμαρτημάτων μου²⁸».

Μ' αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ ἀδελφοῦ ἐγὼ γέμισα χαρά. Ἀμέσως εἶδα τὴν κυρία Θεοτόκο καὶ μοῦ λέει: «Γέροντα, πῆρες τὴν πληροφορία ἔστω καὶ τώρα;» «Ναί –ἀπάντησα– Δέσποινά μου, καὶ χάρηκα πάρα πολὺ, πού τὸν εἶδα σέ ἄνετη κατάσταση». Ἐκείνη μοῦ εἶπε: «Πῆγαινε, λοιπόν, καὶ γιὰ πάντα νά θυμᾶσαι τὸν ἀδελφό μέ τίς προσευχές, τίς ἐλεημοσύνες καὶ τίς Θεῖες Λειτουργίες. Γιατί πολὺ-πολὺ βοηθάει τοὺς νεκροὺς ἡ ἐλεημοσύνη καὶ ἡ ἴδια ἡ Θεία Λειτουργία».

28. Παροιμ. 5, 22.

33. Εἰσῆλθέ ποτε ὁ μαθητὴς τοῦ ἀδβᾶ Σιλουανοῦ Ζαχαρίας καὶ εὗρεν αὐτὸν ἐν ἐκστάσει, καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν ἤπλωμένοι. Καὶ κλείσας τὴν θύραν ἐξῆλθε. Καὶ ἔλθων περὶ ὥραν ἕκτην καὶ ἐνάτην εὗρεν αὐτὸν οὕτω. Καὶ περὶ ὥραν δεκάτην ἔκρουσε καὶ εἰσελθὼν εὗρεν αὐτὸν ἡσυχάζοντα καὶ λέγει αὐτῷ· Τί ἔχεις σήμερον, πάτερ; Ὁ δὲ εἶπεν· Ἠσθῆνησα σήμερον, τέκνον. Ὁ δὲ κρατήσας τοὺς πόδας αὐτοῦ ἔλεγεν· Οὐ μὴ σε ἐάσω, ἐὰν μὴ εἴπῃς μοι τί εἶδες. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ἐγὼ εἰς τὸν οὐρανὸν ἠρπάγην καὶ εἶδον τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἐκεῖ ἰστάμην ἕως ἄρτι, καὶ νῦν ἀπελύθην.

34. Ἐλεγεν ὁ ἀδβᾶς Φωκᾶς ὁ τοῦ κοινοβίου τοῦ ἀδβᾶ Θεογνίου τοῦ πρώτου Ἱεροσολυμίτου ὅτι· Καθεζομένου μου ἐν Σκήτει γέγονέ τις ἀδβᾶς Ἰάκωβος νεώτερος ἐν τοῖς Κελλίοις ἔχων καὶ πατέρα τὸν αὐτοῦ σαρκικὸν ἅμα καὶ πνευματικόν. Ἐχει δὲ τὰ Κελλία ἐκκλησίας δύο, μία τῶν ὀρθόδοξων, ἔνθα καὶ ἐκοινώνει, καὶ μία τῶν ἀποσχιστῶν.

Ἐπεὶ οὖν ὁ ἀδβᾶς Ἰάκωβος εἶχε τὴν χάριν τῆς ταπεινοφροσύνης, ἡγαπᾶτο παρὰ πάντων, καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῶν ἀποσχιστῶν. Ἐλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ὀρθόδοξοι· Ἀδβᾶ Ἰάκωβε, μὴ ἀπατήσῃ σε οἱ ἀποσχισταὶ καὶ ἐλκύσῃ σε εἰς τὴν κοινωνίαν αὐτῶν. Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἀποσχισταὶ ἔλεγον αὐτῷ· Ἰνα εἰδῇς, ἀδβᾶ Ἰάκωβε, ὅτι μετὰ τῶν διφυσιτῶν κοινωνῶν ἀπώλλυς τὴν ψυχὴν σου· νεστοριανοὶ γάρ εἰσι καὶ συκοφαντοῦσι τὴν ἀλήθειαν.

29. Σχετικὰ μὲ τὴν ὥρα βλ. Μ. Γερ. τ. Β', σελ. 20, ὑποσημ. 3.

30. Διφυσίτες ἢ Δυοφυσίτες· Ἔτσι ἀποκαλοῦσαν κατὰ τὴν ἐποχὴ τῶν μεγάλων χριστολογικῶν ἐρίδων (5ος αἰ. μ.Χ.), οἱ μονοφυσιτίζοντες χριστιανοὶ τοὺς ἀντιφρονοῦντες νεστοριανίζοντες, οἱ ὅποιοι ἔκαναν ὀξεῖα διάκριση τῶν

33. Κάποτε ὁ Ζαχαρίας, μαθητὴς τοῦ ἀδβᾶ Σιλουανοῦ, μπῆκε στό κελί καὶ βρῆκε τὸν ἀδβᾶ σέ ἐκσταση, καὶ τὰ χεῖρια του ὑψωμένα στὸν οὐρανό. Ἐκλείσε τὴν πόρτα καὶ βγῆκε. Ξανά πῆγε στίς δώδεκα καὶ στίς τρεῖς τὸ μεσημέρι καὶ τὸν βρῆκε στὴν ἴδια στάση. Κατὰ τίς τέσσερις²⁹ χτύπησε τὴν πόρτα καὶ μπῆκε. Τὸν βρῆκε νὰ ἡσυχάζει. Τὸν ρωτᾷ· «Πάτερ, τί ἔχεις σήμερα;» «Ἀδιαθέτησα σήμερα, παιδί μου» ἀπάντησε. Ἐκεῖνος ὅμως ἀγκάλιασε τὰ πόδια του καὶ τοῦ εἶπε· «Δέν θά σ' ἀφήσω, ἂν δέν μοῦ πεῖς τί εἶδες». Κι ὁ Γέροντας τοῦ λέει· «Ἐγὼ ἀρπάχτηκα στὸν οὐρανὸ καὶ εἶδα τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖ στεκόμουν ὥς πρὶν ἀπὸ λίγο, καὶ τώρα γύρισα».

34. Ὁ ἀδβᾶς Φωκᾶς, πού μόνάζε στό κοινόβιο τοῦ ἀδβᾶ Θεογνίου, τοῦ πρώτου Ἱεροσολυμίτου, ἔλεγε· «Ὅταν ἔμενα στὴ Σκήτη, στά Κελλία ἦταν ἓνας ἀδβᾶς Ἰάκωβος, νέος στὴν ἡλικία, πού τὸν σαρκικό του πατέρα τὸν εἶχε καὶ πνευματικό. Τὰ Κελλία εἶχαν δύο ἐκκλησίες, μία τῶν ὀρθόδοξων, ὅπου καὶ κοινωνοῦσε, καὶ μία τῶν αἰρετικῶν.

Ἐπειδὴ ὁ ἀδβᾶς Ἰάκωβος εἶχε τὴ χάρη τῆς ταπεινοφροσύνης, τὸν ἀγαποῦσαν ὅλοι, καὶ οἱ τῆς ὀρθόδοξης ἐκκλησίας καὶ οἱ αἰρετικοί. Οἱ ὀρθόδοξοι τοῦ ἔλεγον· «Ἀδβᾶ Ἰάκωβε, πρόσεχε μήπως σέ ἐξαπατήσουν οἱ αἰρετικοὶ καὶ σέ τραβήξουν στὴ δική τους κοινωνία». Παρόμοια καὶ οἱ αἰρετικοὶ τοῦ ἔλεγον· «Νὰ ξέρεις, ἀδβᾶ Ἰάκωβε ὅτι, ἀφοῦ κοινωνᾷς μὲ τοὺς διφυσίτες³⁰, χάνεις τὴν ψυχὴ σου, γιατί αὐτοὶ εἶναι νεστοριανοὶ καὶ διαβάλλουν τὴν ἀλήθεια».

δύο φύσεων τοῦ Χριστοῦ. Τὴν ἴδια ὀνομασία ἀπέδιδαν ἐπίσης καὶ σέ ὅσους πίστευαν στὴν ὀρθόδοξη διδασκαλία τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, οἱ ὅποιοι δέχονταν τὸν Χριστό «ἐν δύο φύσειν ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιακρίτως, ἀχωρίστως γνωριζόμενον».

Ὁ δὲ ἀβδᾶς Ἰάκωβος ἀκέραιος ὢν καὶ στενωθεὶς ἐκ τῶν λεγομένων αὐτῷ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ἐσκέπατο ἐν ἑαυτῷ παρακαλέσαι τὸν Θεόν. Καὶ δὴ ἀπέκρυσεν ἑαυτὸν ἐν κελλίῳ ἔξω τῆς Λαύρας ἡσυχάζων, ἐνδυσάμενος τὰ ἐντάφια αὐτοῦ ὡς μέλλων ἀποθνήσκειν. Ἔχουσι γὰρ ἔθος οἱ Αἰγύπτιοι Πατέρες τὸν λεβίτωνα, εἰς ὃν λαμβάνουσι τὸ ἅγιον σχῆμα, καὶ τὸ κουκούλιον φυλάττειν ἕως θανάτου καὶ ἐν αὐτοῖς ἐνταφιάζεσθαι, κατὰ Κυριακὴν μόνον εἰς τὴν ἁγίαν Κοινωνίαν φοροῦντες αὐτὰ καὶ εὐθέως συστέλλοντες.

Ἀπελθὼν οὖν ἐν τῷ κελλίῳ ἐκείνῳ παρεκάλει τὸν Θεόν. Καὶ ἐξατονήσας τῇ νηστείᾳ ἔπεσεν εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἔμεινε κείμενος. Πολλὰ δὲ ἔλεγε πεπονθέναι ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ὑπὸ τῶν δαιμόνων καὶ μάλιστα κατὰ διάνοιαν.

Τεσσαράκοντα δὲ ἡμερῶν διελθουσῶν ὁρᾷ παιδίον εἰσελθὼν πρὸς αὐτὸν περιχαρὲς καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀβδᾶ Ἰάκωβε, τί ποιεῖς ὧδε; Ὁ δὲ παραχρῆμα φωτισθεὶς καὶ λαθὼν δύναμιν ἐκ τῆς ὀπτασίας εἶπεν αὐτῷ· Δέσποτα, σὺ γινώσκεις τί ἔχω. Ἐκεῖνοι λέγουσί μοι, μὴ ἀφῆς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ οἱ ἄλλοι λέγουσί μοι πλανῶσί σε οἱ διφυσίται. Κἀγὼ ἀπορούμενος καὶ μὴ εἰδὼς τί δράσω, ἦλθον εἰς τὸ πρᾶγμα τοῦτο. Ἀποκρίνεται αὐτῷ ὁ Κύριος· Ὅπου εἶ, καλῶς εἶ. Καὶ εὐθέως σὺν τῷ λόγῳ εὐρέθη πρὸ τῶν θυρῶν τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τῶν ὀρθοδόξων τῶν συνοδικῶν.

35. Ἐλεγον περὶ τινος Γέροντος ὅτι περιεπάτει ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἰδοὺ, δύο ἄγγελοι συνώδευον αὐτῷ, εἷς ἐκ δεξιῶν καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων. Καὶ ἐλθόντες εὗρον θνησιμαῖον κατὰ

Ὁ ἀβδᾶς Ἰάκωβος, ἐπειδὴ ἦταν ἄνθρωπος εἰλικρινής, ἀλλὰ καὶ πιέστηκε ἀπὸ τὰ λεγόμενα τῶν δύο πλευρῶν, ἀποφάσισε νὰ παρακαλέσει γιὰ τὸ θέμα αὐτό τὸν Θεό. Ἔτσι, κλείστηκε σὲ ἓνα κελί ἔξω ἀπὸ τὴ Λαύρα, ζώντας ὡς ἡσυχαστής, ἀφοῦ φόρεσε τὰ ἐντάφιά του ροῦχα, σὰν νὰ ἔμελλε νὰ πεθάνει.

Οἱ Αἰγύπτιοι Πατέρες ἔχουν τὸ ἔθιμο, τὸ ράσο μὲ τὸ ὁποῖο λαμβάνουν τὸ ἅγιο σχῆμα καὶ τὸ κουκούλι, νὰ τὰ φυλάγουν ὡς τὸν θάνατό τους καὶ μ' αὐτὰ νὰ θάπτονται. Μόνο τὴν Κυριακὴ στὴν ἁγία Κοινωνία τὰ φοροῦν καὶ ἀμέσως μετὰ τὰ συμμαζεύουν.

Πῆγε λοιπὸν σὲ κεῖνο τὸ κελί καὶ παρακαλοῦσε τὸν Θεό. Ἐξαντλημένος ὅμως ἀπὸ τὴ νηστεία ἔπεσε κάποια στιγμή στό ἔδαφος καὶ κοίτονταν ἐκεῖ. Μάλιστα διηγοῦνταν κατόπιν ὅτι πολλὰ εἶχε πάθει ἐκεῖνες τίς μέρες ἀπὸ τοὺς δαίμονες καὶ προπαντός στὸν λογισμό.

Ἀφοῦ πέρασαν σαράντα μέρες, βλέπει ἓνα παιδί νὰ ἔρχεται χαρούμενο κοντά του. Τοῦ λέει· «Ἀβδᾶ Ἰάκωβε, τί κάνεις ἐδῶ;» Ἐκεῖνος ἀμέσως φωτίστηκε καὶ πῆρε δύναμη ἀπὸ τὸ ὄραμα. Τοῦ λέει· «Κύριε, ἐσύ γνωρίζεις τί ἔχω. Ἐκεῖνοι μοῦ λένε· Μὴν ἀφήσεις τὴν Ἐκκλησία. Οἱ ἄλλοι· Σὲ πλανοῦν οἱ διφυσίτες. Κι ἐγὼ βρέθηκα σὲ ἀμηχανία καὶ μὴ ξέροντας τί νὰ κάνω, ἔφτασα σ' αὐτὴ τὴν ἀπόφαση». Ὁ Κύριος τοῦ ἀπαντᾷ· «Ὅπου εἶσαι, καλὰ εἶσαι».

Τὴν ἴδια στιγμή πού ἄκουσε αὐτὰ τὰ λόγια βρέθηκε μπροστὰ στὴν πόρτα τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τῶν ὀρθοδόξων, πού ἀκολουθοῦσαν τὴ Σύνοδο.

35. Ἐλεγον γιὰ κάποιον Γέροντα ὅτι κάποια φορὰ περπατοῦσε στὴν ἐρημο καὶ ξαφνικά δύο ἄγγελοι βρέθηκαν συνοδοὶ του, ἓνας ἀπὸ τὰ δεξιὰ καὶ ἓνας ἀπὸ τὰ ἀριστερὰ. Καθὼς προχωροῦσαν, βρῆκαν ἓνα πτώμα ζώου. Ὁ Γέρον-

τὴν ὁδόν. Καὶ ἐσκέπασεν ὁ Γέρων τὴν ῥίνα αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὁσμῆς, ἐποίησαν δὲ καὶ οἱ ἄγγελοι οὕτω. Καὶ ὁδεύσαντες μικρὸν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Γέρων· Καὶ ὑμεῖς ὁσφραίνεσθε ταύτης· Οἱ δὲ εἶπον· Οὐχί, ἀλλὰ διὰ σέ ἐσκεπάσαμεν καὶ ἡμεῖς, ἐπεὶ τὴν ἀκαθαρσίαν τοῦ κόσμου τούτου οὐκ ὁσφραινόμεθα, οὐδὲ προσεγγίζει ἡμῖν, ἀλλ' αἱ ψυχαὶ αἱ ὄζουσαι ἐν ἁμαρτίαις ταύτης ὁσφραίνονται.

36. Διηγῆσατό τις λέγων ὅτι· Εἰς Σκῆτιν, ὅτε προσέφερον οἱ κληρικοί, κατέβαιναν εἰς αἰτὸς ἐπὶ τὴν προσφορὰν καὶ οὐδεὶς αὐτὸν ἔβλεπεν, εἰ μὴ οἱ κληρικοί. Μιᾶ οὖν τῶν ἡμερῶν ἤτησέ τις τινὰ τῶν διακόνων τί ποτε. Καὶ λέγει αὐτῷ· Οὐ σχολάζω ἄρτι. Ἀνελθόντος οὖν αὐτοῦ εἰς τὴν προσφορὰν οὐ κατήλθε τὸ ὁμοίωμα τοῦ αἰτοῦ κατὰ τὸ ἔθος. Καὶ εἶπεν ὁ πρεσβύτερος τῷ διακόνῳ· Τί ἐστι τὸ πρᾶγμα τοῦτο, ὅτι οὐ παραγέγονεν ὁ αἰτὸς κατὰ τὸ ἔθος; Ἡ ἐν ἐμοί ἐστιν ἡ πλημμέλεια ἢ ἐν σοί. Ἀπόστα οὖν ἀπ' ἐμοῦ. Καὶ ἐὰν καταβῇ, γνωσθήσεται ὅτι διὰ σέ οὐ κατήλθε.

Καὶ ἀποστάντος τοῦ διακόνου, εὐθέως κατήλθεν ὁ αἰτὸς. Καὶ τελεσθείσης τῆς συνάξεως, εἶπεν ὁ πρεσβύτερος τῷ διακόνῳ· Εἰπέ μοι τί ἐποίησας. Ὁ δὲ πληροφορῶν αὐτὸν ἔλεγεν· Οὐ σύννοδα ἐαντὸν ἁμαρτήσαντά τι, εἰ μὴ ὅτι ἐλθόντος ἀδελφοῦ καὶ αἰτήσαντός με τότε ἀπεκρίθην αὐτῷ· οὐ σχολάζω. Καὶ εἶπεν ὁ πρεσβύτερος· Οὐκοῦν διὰ σέ οὐ κατήλθε, τοῦ ἀδελφοῦ λυπηθέντος κατὰ σοῦ. Καὶ ἀπελθὼν ὁ διάκονος μετενόησε τῷ ἀδελφῷ.

τας σκέπασε τὴ μύτη του, γιὰ νὰ ἀποφύγει τὴ μυρωδιά. Τὸ ἴδιο ἔκαναν καὶ οἱ ἄγγελοι. Προχώρησαν λίγο ἀκόμη. Ὁ Γέροντας τοὺς ρωτᾷ· «Κι ἐσεῖς μυρίζετε αὐτὴ τὴ μυρωδιά;» «Ὁχι, ἀπαντοῦν, γιὰ σένα κάναμε αὐτὴ τὴν κίνηση κι ἐμεῖς. Τὴν ἀκαθαρσία αὐτοῦ τοῦ κόσμου ἐμεῖς δὲν τὴν ὁσφραινόμαστε οὔτε μᾶς πλησιάζει. Οἱ ψυχές πού ἐκπέμπουν τὴν κακοσμία τῆς ἁμαρτίας τὴν ὁσφραίνονται».

36. Κάποιος διηγῆθηκε τὸ ἑξῆς· Στὴ Σκῆτη, ὅταν οἱ κληρικοὶ πρόσφεραν τὰ τίμια δῶρα, κατέβαινε κάτι σάν αἰτὸς πάνω στὴν προσφορὰ, καὶ κανεὶς δὲν τὸν ἔβλεπε, παρὰ μόνο οἱ κληρικοί.

Μιὰ μέρα λοιπὸν κάποιος ζήτησε ἀπὸ ἕναν διάκονο μιὰ ἐξυπηρέτηση. Ὁ διάκονος τοῦ λέει· «Δὲν εὐκαιρῶ τώρα». Ὅταν λοιπὸν ἀνέβηκε ὁ διάκονος στὴν προσφορὰ, δὲν κατέβηκε τὸ ὁμοίωμα τοῦ αἰτοῦ, ὡς συνήθως. Τότε ὁ πρεσβύτερος εἶπε στὸν διάκονο· «Τί σημαίνει αὐτό τὸ πρᾶγμα, πού δὲν ἦρθε ὁ αἰτὸς ὅπως ἐρχόταν κάθε φορὰ; Ἡ ἐγὼ ἔπεσα σέ σφάλμα ἢ ἐσύ. Ἀπομακρύνσου λοιπὸν ἀπὸ μένα, καὶ ἂν κατεβεῖ, θὰ καταλάβουμε ὅτι ἐξαιτίας σου δὲν κατέβηκε».

Πράγματι μόλις ἀπομακρύνθηκε ὁ διάκονος, εὐθύς κατέβηκε ὁ αἰτὸς. Ἐγινε λοιπὸν ἡ Θεία Λειτουργία, καὶ ρωτᾷ ὁ πρεσβύτερος στὸν διάκονο· «Πές μου τί ἔκανες». Κι ἐκεῖνος τὸν διαβεδαίωσε ὡς ἑξῆς· «Δὲν μοῦ μαρτυρεῖ ἡ συνείδησή μου ὅτι ἔκανα κάποια ἁμαρτία. Μόνο πού ἦλθε ἕνας ἀδελφός καὶ μοῦ ζήτησε νὰ τὸν ἐξυπηρετήσω καὶ τοῦ ἀπάντησα· Δὲν εὐκαιρῶ».

«Λοιπὸν –εἶπε ὁ πρεσβύτερος– ἐξαιτίας σου δὲν κατέβηκε, γιατί ὁ ἀδελφός πικράθηκε ἀπὸ τὴ συμπεριφορὰ σου».

Ἀμέσως ὁ διάκονος πῆγε καὶ ἔβαλε μετάνοια στὸν ἀδελφό.

37. Ἐλεγόν τινες τῶν Πατέρων ὅτι μέλλοντος τελειοῦσθαι τοῦ ἁγίου Πέτρου τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας εἶδε τινα Ἀειπαρθένου ὀπτασίαν καὶ ἤκουσε φωνῆς λεγούσης· Πέτρος ἀρχαῖος ἀπόστολος καὶ Πέτρος τέλος μαρτύρων.

38. Διηγῆσατό τις τῶν Πατέρων ὅτι· Τρία πράγματα εἰσιν ἔντιμα παρὰ τοῖς μοναχοῖς, οἷς δεῖ ἡμᾶς μετὰ φόβου καὶ τρόμου καὶ χαρᾶς πνευματικῆς προσέρχεσθαι· ἡ κοινωνία τῶν ἁγίων μυστηρίων καὶ ἡ τράπεζα τῶν ἀδελφῶν καὶ ὁ νιπτῆρ αὐτῶν. Ἐφερε δὲ καὶ ὑπόδειγμα τοιοῦτον λέγων ὅτι· Ἦν τις Γέρων μέγας διορατικὸς καὶ συνέβη αὐτὸν γενέσθαι μετὰ πλειόνων ἀδελφῶν. Καὶ ἐν τῷ ἐσθίειν αὐτοὺς προσεῖχε τῷ πνεύματι ὁ Γέρων καθεζόμενος ἐπὶ τραπέζης καὶ ἔβλεπε τοὺς μὲν ἐσθίοντας μέλι, τοὺς δὲ ἄρτον, τοὺς δὲ κόπρον, καὶ ἐθαύμαζεν ἐν ἑαυτῷ. Καὶ ἐδέετο τοῦ Θεοῦ λέγων· Κύριε, ἀποκάλυψόν μοι τὸ μυστήριον τοῦτο, ὅτι τὰ αὐτὰ θρώματα προτίθενται πᾶσιν ἐπὶ τῆς τραπέζης, καὶ ἐν τῷ ἐσθίειν οὕτως ἐνηλλαγμένα φαίνονται, καὶ οἱ μὲν ἐσθίουσι μέλι, οἱ δὲ ἄρτον, οἱ δὲ κόπρον.

Καὶ ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ ἄνωθεν λέγουσα ὅτι· Οἱ ἐσθίοντες τὸ μέλι, οὗτοί εἰσιν οἱ μετὰ φόβου καὶ τρόμου καὶ χαρᾶς πνευματικῆς καθεζόμενοι ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ἀδιαλείπτως προσευχόμενοι, καὶ ἡ εὐχὴ αὐτῶν ὡς θυμίαμα ἀνέρχεται πρὸς τὸν Θεόν, δι' ὃ καὶ μέλι ἐσθίουσιν. Οἱ δὲ τὸν ἄρτον ἐσθίοντες οὗτοί εἰσιν οἱ εὐχαριστοῦντες ἐπὶ τῇ μεταλήψει

31. Πρόκειται γιὰ τὸν ἅγιο ἱερομάρτυρα Πέτρο, ἀρχιεπίσκοπο Ἀλεξανδρείας, πού μαρτύρησε ἐπὶ Μαξιμίνου τὸ 311. Ἡ μνήμη του ἐορτάζεται στίς 24 Νοεμβρίου.

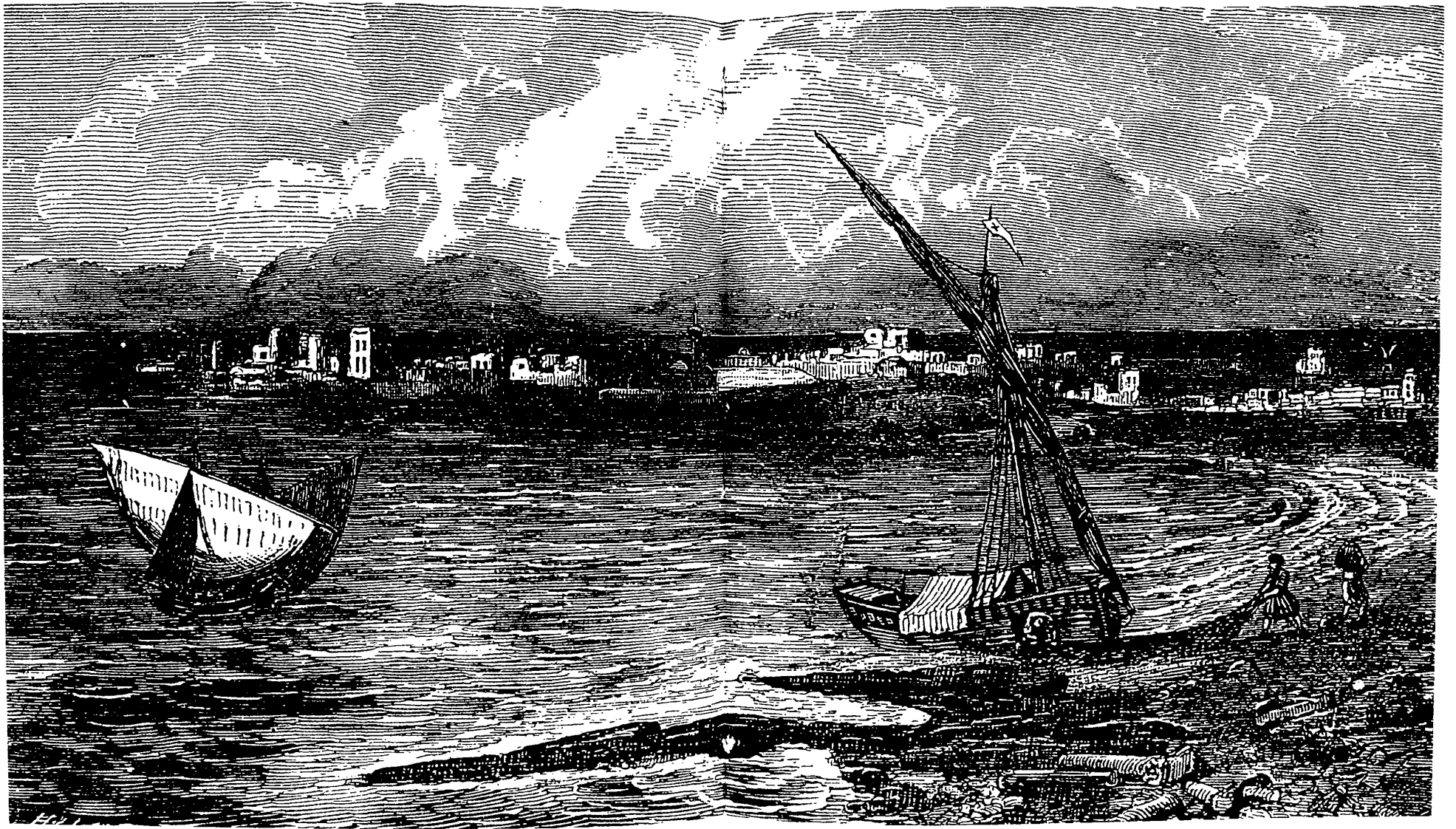
32. Ὁ προφητικὸς χαρακτήρας τῆς ρήσεως αὐτῆς ἐπαλήθευσε τὸ ἴδιο ἔτος, καθὼς ὁ αὐτοκράτορας Γαλέριος, βαρὴ ἀσθενής, ἐξέδωσε διάταγμα

37. Κάποιοι Πατέρες ἔλεγον ὅτι, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ τελειωθεῖ (μαρτυρικῶς) ὁ ἅγιος Πέτρος ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἀλεξανδρείας³¹, εἶδε μιὰ ὀπτασία τῆς Ἀειπαρθένου καὶ ἤκουσε φωνὴ πού ἔλεγε: «Πέτρος ὁ πρῶτος Ἀπόστολος, καὶ Πέτρος ὁ τελευταῖος μάρτυρας»³².

38. Κάποιος ἀπὸ τοὺς Πατέρες εἶπε ὅτι οἱ μοναχοὶ τρία πράγματα τιμοῦν ἰδιαίτερα, πού κι ἐμεῖς πρέπει νὰ τὰ πλησιάζουμε μὲ φόβο καὶ τρόμο καὶ χαρὰ πνευματικῆ. Αὐτὰ εἶναι ἡ κοινωνία τῶν ἁγίων μυστηρίων, ἡ τράπεζα τῶν ἀδελφῶν καὶ ὁ νιπτῆρας τους. Ἐφερε καὶ ἀνάλογο παράδειγμα: Ἐνας Γέροντας, μέγας διορατικὸς, μιὰ μέρα ἦταν μαζί μὲ πολλοὺς ἀδελφούς. Τὴν ὥρα πού αὐτοὶ ἔτρωγαν, ὁ Γέροντας καθισμένος στὴν τραπέζι πρόσεχε μὲ τὸ πνεῦμα του, κι ἔβλεπε ἄλλους νὰ τρῶνε μέλι, ἄλλους ψωμί, ἄλλους κόπρον. Ἀποροῦσε μέσα του, καὶ παρακαλοῦσε τὸν Θεό: «Κύριε, φανέρωσέ μου αὐτὸ τὸ μυστηριῶδες πρᾶγμα, ὅτι οἱ ἴδιες τροφές εἶναι μπροστά σέ ὅλους πάνω στὴν τραπέζι, ὅμως τὴν ὥρα πού τρῶνε φαίνονται τόσο ἀλλαγμένες, ὥστε ἄλλοι τρῶνε μέλι, ἄλλοι ψωμί καὶ ἄλλοι κόπρον».

Ἦρθε φωνὴ ἀπὸ ψηλά πού ἔλεγε: «Αὐτοὶ πού τρῶνε τὸ μέλι εἶναι ὅσοι μὲ φόβο καὶ τρόμο καὶ πνευματικὴ χαρὰ κάθονται στὴν τραπέζι, καὶ ἡ προσευχή τους εἶναι ἀκατάπαυστη· ἔτσι ἡ εὐχὴ τους σάν θυμίαμα ἀνεβαίνει στὸν Θεό, γι' αὐτὸ καὶ τρῶνε μέλι. Αὐτοὶ πού τρῶνε τὸ ψωμί εἶναι ἐκεῖνοι πού εὐχαριστοῦν γιὰ τὸ ὅτι τρῶνε αὐτὰ πού δωρί-

ἀνεξιθρησκείας καὶ ἀνεστάλησαν οἱ διωγμοί, μὲ ἐξαίρεση τίς περιοχὲς πού διοικοῦσε ὁ Μαξέντιος καὶ ἐν μέρει περιοχὲς πού ἤλεγχε ὁ Μαξιμίνος. Μετὰ ἀπὸ μιὰ διετία, τὸ 313, ἀκολούθησε ἡ ἐπίσημη παύση τῶν διωγμῶν καὶ ἡ ἀποκατάσταση τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας μὲ τὸ διάταγμα τῶν Μεδιολάνων ἀπὸ τὸν Μέγα Κωνσταντῖνο.

Ἡ Τύρος

τῶν ὑπὸ Θεοῦ δεδορημένων. Οἱ δὲ τὴν κόπρον ἐσθίοντες, οὗτοί εἰσιν οἱ γογγύζοντες καὶ λέγοντες· Τοῦτο καλόν, κακὸν σαπρόν. Οὐ χρὴ δὲ ταῦτα λογίζεσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον δοξολογεῖν τὸν Θεὸν καὶ ὕμνους ἀναπέμπειν αὐτῷ, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥητόν· Εἴτε ἐσθίετε εἴτε πίνετε εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε.

39. Ἐλεγε Γέρων ὅτι· Πολλάκις τοῦ διακόνου λέγοντος ἀσπάσασθε ἀλλήλους εἶδον τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἰς τὰ στόματα τῶν ἀδελφῶν.

40. Ἐλεγέ τις τῶν Πατέρων ὅτι· Καθημένων ποτὲ Γερόνων καὶ λαλούντων περὶ ὠφελείας ἦν τις ἐν αὐτοῖς διορατικός καὶ ἔβλεπε τοὺς ἀγγέλους κατασεύοντας βαῖσις καὶ εὐφημοῦντας αὐτούς. Ὡς δὲ ἤρχετο ἄλλη ὁμιλία, ἀνεχώρουν οἱ ἄγγελοι, καὶ ἐκυλίωντο χοῖροι ἐν μέσῳ αὐτῶν μεστοὶ δυσωδίας, καὶ ἠφάνιζον αὐτούς. Ὡς δὲ πάλιν ἐλάλουν περὶ ὠφελείας, ἤρχοντο πάλιν οἱ ἄγγελοι καὶ εὐφῆμον αὐτούς.

41. Εἶπε Γέρων· Τοῦτό ἐστι τὸ γεγραμμένον ἐπὶ ταῖς δυοὶ καὶ τρισὶν ἁμαρτίαις Τύρου, ἐπὶ δὲ ταῖς τέσσαρσιν οὐκ ἀποστραφήσομαι· τὸ ἐνθυμηθῆναι τὸ κακὸν καὶ τὸ συγκαταθῆναι τῷ λογισμῷ καὶ τὸ λαλῆσαι, τὸ δὲ τέταρτόν ἐστι τὸ ἐκτελέσαι τὸ ἔργον. Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τούτοις οὐκ ἀποστραφήσομαι μετανοοῦντι λέγει Κύριος.

33. Α' Κορ. 10, 31.

ζει ὁ Θεός. Αὐτοὶ πού τρῶνε τὴν κόπρον εἶναι ὅσοι γογγύζουν καὶ λένε· Αὐτὸ εἶναι καλὸ καὶ κεῖνο σάπιο.

Δέν πρέπει ἔτσι νά σκέφτεται κανεὶς, ἀλλὰ μᾶλλον νά δοξολογεῖ τὸν Θεὸ καὶ νά τὸν ὑμνολογεῖ, γιὰ νά ἐκπληρωθεῖ τὸ ρητό· «Εἴτε τρῶτε εἴτε πίνετε εἴτε κάτι ἄλλο κάνετε, ὅλα νά τὰ κάνετε γιὰ τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ»³³.

39. Ἐνας Γέροντας ἔλεγε ὅτι πολλές φορές, τὴν ὥρα πού ὁ διάκονος ἐκφωνοῦσε· «Νά ἀσπασθεῖτε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον», εἶδα τὸ Ἅγιο Πνεῦμα στά στόματα τῶν ἀδελφῶν.

40. Ἐνας ἀπ' τοὺς Πατέρες ἔλεγε· «Κάποτε κάθονταν Γέροντες καὶ μιλοῦσαν γιὰ τὴν ὠφέλεια τῆς ψυχῆς. Μεταξύ τους ἦταν ἕνας διορατικός. Αὐτὸς ἔβλεπε τοὺς ἀγγέλους νά σείουν κλαδιά βαῖων θριαμβευτικά καὶ νά τοὺς ἐπαινοῦν. Μόλις ὅμως ἄρχιζε διαφορετικὴ συνομιλία, οἱ ἄγγελοι ἀναχωροῦσαν κι ἀνάμεσά τους κυλιόνταν χοῖροι γεμάτοι δυσσομία καὶ τοὺς ταλαιπωροῦσαν. Ὅταν τὸ θέμα τους ἦταν πάλι γιὰ ὠφέλεια, οἱ ἄγγελοι ἐπανερχόνταν καὶ ἔλεγαν καλὰ λόγια γι' αὐτούς».

41. Ἐνας Γέροντας εἶπε· Αὐτὸ λέει ἡ Γραφή γιὰ τίς δύο καὶ τρεῖς ἁμαρτίες τῆς Τύρου· ἀλλὰ καὶ γιὰ τίς τέσσερις δέν θά στρέψω ἄλλοῦ τὸ πρόσωπό μου³⁴.

Δηλαδή τέσσερα εἶναι τὰ στάδια τῆς ἁμαρτίας· τὸ νά ἔρθει τὸ κακὸ στὸν νοῦ, τὸ νά δώσεις τὴ συγκατάθεση στὸν λογισμό καὶ τὸ νά συζητᾷς μαζί του· τὸ τέταρτο εἶναι τὸ νά ἐκτελέσεις τὴν ἁμαρτία. Ἀλλὰ καὶ γιὰ ὅλα αὐτὰ δέν θά ἀποστραφῶ ἐκείνον πού μετανοεῖ, λέει ὁ Κύριος.

34. Ἀμώς 1, 9.

42. Ἐλεγον περὶ μεγάλου Γέροντος ἐν Σκήτει ὅτι, ὅτε οἱ ἀδελφοὶ ὠκοδόμουν κελλίον, ἐξήρχετο μετὰ χαρᾶς. Καὶ ἔβαλλε θεμέλιον καὶ οὐκ ἀνεχώρει, ἕως οὗ ἐτελειώθη.

Ποτὲ οὖν ἐξελθὼν εἰς οἰκοδομὴν κελλίου ἐστύγνασε πολὺ. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ ἀδελφοί· Τί στυγνὸς εἶ καὶ λυπούμενος, ἀβδᾶ; Ὁ δὲ εἶπεν· Ἐρημωθῆναι ἔχει ὁ τόπος οὗτος, τέκνα. Ἐγὼ γὰρ εἶδον ὅτι πῦρ ἀνήφθη εἰς Σκήτιν· καὶ λαβόντες οἱ ἀδελφοὶ θαῖα τύπτοντες ἔσθεσαν αὐτό. Καὶ πάλιν ἐκ δευτέρου ἀνήφθη, καὶ ἔσθεσαν αὐτό. Τὸ δὲ τρίτον ἀνήφθη καὶ ἐπλήρωσε πᾶσαν τὴν Σκήτιν· καὶ οὐκέτι ἡδυνήθη κατασβεσθῆναι. Καὶ διὰ τοῦτο στυγνάζω καὶ λυποῦμαι.

43. Εἶπε Γέρων· Γέγραπται· Δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει. Σημαίνει δὲ ὁ λόγος τὸ ἐκ τῶν ὑψηλῶν πράξεων ἀγαθὸν καὶ ὀρθὸν καὶ γλυκύ. Ἔστι δὲ καὶ μία τοῦ φοίνικος ἡ καρδιά καὶ αὕτη λευκή, πᾶσαν ἔχουσα τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ. Τοῦτο δὲ ἐστὶν ὁμοίον ἐπὶ τῶν δικαίων εὐρεῖν· μία γὰρ αὐτῶν καὶ ἀπλὴ ἡ καρδιά πρὸς τὸν Θεὸν ὀρῶσα. Ἔστι δὲ καὶ λευκὴ τὸν ἐκ τῆς πίστεως φωτισμὸν ἔχουσα. Καὶ πᾶσα δὲ ἐργασία τῶν δικαίων ἐν καρδίᾳ αὐτῶν ἐστὶν. Τὸ δὲ ὀξὺ τῶν σχολόπων, ἢ πρὸς τὸν διάβολόν ἐστιν ἀντίστασις.

44. Εἶπε Γέρων· Ἡ Σωμανίτις τὸν Ἐλισσαῖον ἐδέξατο παρὰ τὸ μὴ ἔχειν αὐτὴν σχέσιν μετὰ τινος ἀνθρώπου. Λέγε-

35. Ψαλμ. 91, 13.

36. Ὁ σχολόψ-οπος· Καθετὶ πού ἀπολήγει σὲ ὀξύ, καὶ κυρίως πάσσαλος, παλούκι. Ἐδῶ σημαίνει τοὺς χαρακτηριστικούς ρόζους (ἐξογκώματα) τοῦ

42. Ἐλεγαν γιὰ κάποιο μεγάλο Γέροντα στή Σκήτη ὅτι, ὅταν ἦταν νά χτίσουν οἱ ἀδελφοὶ ἓνα κελί, ἔβγαινε χαρούμενος κι ἔβαζε τὸ θεμέλιο. Καὶ δὲν ἀναχωροῦσε, παρὰ ἀφοῦ τελείωνε.

Κάποτε βγῆκε γιὰ τὸ χτίσιμο ἑνὸς κελιοῦ, ἀλλὰ ἡ ὄψη του ἔγινε πολὺ σκοτεινὴ. Τὸν ρωτοῦν οἱ ἀδελφοί· «Ἀβδᾶ, γιατί εἶσαι σκυθρωπὸς καὶ λυπημένος;» «Παιδιά μου –εἶπε– ὁ τόπος αὐτός εἶναι νά ἐρημωθεῖ. Δηλαδή ἐγὼ εἶδα ὅτι ἄναψε φωτιά στή Σκήτη καὶ ὅτι οἱ ἀδελφοὶ πῆραν κλαδιά φοινίκων καὶ χτυπώντας τὴν ἔσθησε. Καὶ γιὰ δεύτερη φορὰ ἄναψε ἡ φωτιά καὶ τὴν ἔσθησαν. Ἀλλὰ ἄναψε καὶ τρίτη φορὰ καὶ ξαπλώθηκε σ' ὀλόκληρη τὴ Σκήτη, καὶ δὲν στάθηκε δυνατό νά σβηστεῖ. Γι' αὐτό εἶμαι σκυθρωπὸς καὶ λυπημένος».

43. Εἶπε Γέροντας· «Εἶναι γραμμένο· Ὁ δίκαιος θά ἀνθίσει σάν τὸν φοίνικα³⁵. Αὐτός ὁ λόγος σημαίνει τὸ ἀγαθὸ καὶ τὸ ὀρθὸ καὶ τὸ εὐχάριστο, πού ἀπορρέει ἀπὸ τίς ὑψηλές πράξεις. Μία εἶναι καὶ τοῦ φοίνικα ἡ καρδιά, καὶ αὕτη λευκή, καὶ αὕτη πού κάνει ὅλη τὴν ἐργασία του. Κάτι παρόμοιο μπορεῖ νά βρεῖ κανεὶς στοὺς δικαίους. Μία καὶ ἀπλὴ ἡ καρδιά τους, στραμμένη στὸν Θεό. Εἶναι καὶ λευκή, καθὼς ἔχει τὸν φωτισμὸ πού πηγάζει ἀπὸ τὴν πίστη. Ἐπίσης κάθε ἐργασία τῶν δικαίων γίνεται μέσα στὴν καρδιά τους. Καὶ τὸ σουβλερό τῶν σχολόπων³⁶ εἶναι ἡ ἀντίσταση πρὸς τὸν διάβολο».

44. Ἐνας Γέροντας εἶπε· «Ἡ Σωμανίτιδα δέχτηκε τὸν Ἐλισσαῖο³⁷, ἐνῶ δὲν εἶχε σχέσεις μέ κανένα. Καὶ λέγεται ὅτι

κορμοῦ τῶν φοινικοδένδρων.

37. Βλ. Δ' Βασ. 4, 12-37.

ται δὲ ἡ Σωμανίτις πρόσωπον ἔχειν τῆς ψυχῆς, τὸν δὲ Ἑλισσαῖον πρόσωπον ἔχειν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Οἷαν οὖν ὦραν ἡ ψυχὴ ἀφίσταται τῆς βιοτικῆς συγχύσεως καὶ ταραχῆς, παραβάλλει αὐτῇ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. Καὶ τότε δυνήσεται τεκεῖν, στεῖρα ὑπάρχουσα.

45. Εἰπέ τις τῶν Πατέρων ὅτι· Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ χοίρου φυσικὴν ἔχουσι τὴν πλάσιν, ὥστε ἀνάγκη νεύειν εἰς τὴν γῆν καὶ μηδέποτε δύνασθαι βλέψαι εἰς τὸν οὐρανόν. Οὕτως οὖν, φησί, καὶ τοῦ ταῖς ἡδοναῖς ἐγκυλισθέντος ἡ ψυχὴ ἅπαξ κατολισθήσασα πρὸς τὸν τῆς ἡδυπαθείας δόρδορον δυσχερῶς ἀνανεῦσαι δύναται πρὸς τὸν Θεὸν ἢ φροντίσαι ἄξιόν τι τοῦ Θεοῦ.

46. Ἐγένετό τις μέγας διορατικὸς Γέρων. Οὗτος διεβεβαιώσατο λέγων ὅτι· Τὴν δύναμιν ἣν εἶδον ἐπὶ τοῦ φωτισματος ἐστῶσαν, τὴν αὐτὴν εἶδον καὶ ἐπὶ τοῦ ἐνδύματος τοῦ μοναχοῦ, ὅταν λαμβάνῃ τὸ σχῆμα.

47. Ἐπληροφορήθη Γέρων ποτὲ τοῦ ὁρᾶν τὰ γινόμενα καὶ ἔλεγεν ὅτι· Εἶδον ἀδελφὸν μελετῶντα ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ. Καὶ ἰδοὺ δαίμων ἐλθὼν ἵστατο ἔξω τοῦ κελλίου. Καὶ ἐν τῷ μελετᾶν τὸν ἀδελφὸν οὐκ ἴσχυεν εἰσελθεῖν. Ὡς δὲ ἐπαύετο μελετῶν, τότε εἰσῆρχετο ὁ δαίμων εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ καὶ ἐπολέμει αὐτῷ.

48. Εἰπέ τις τῶν Πατέρων ὅτι ἀδελφοὶ δύο ἦσαν γεινῶντες αὐτῷ, ὁ εἷς ξενικὸς καὶ ὁ εἷς ἐγχώριος. Ἦν δὲ ὁ ξενικὸς μικρὸν ἀμελέστερος, ὁ δὲ ἐγχώριος σπουδαῖος πάνν.

ἡ Σωμανίτιδα ἀντιπροσωπεύει τὴν ψυχὴν, καὶ ὁ Ἑλισσαῖος τὸ Ἅγιο Πνεῦμα. Λοιπόν, ὅποια ὦρα ἀπομακρύνεται ἡ ψυχὴ ἀπὸ τῆς βιοτικῆς σύγχυσης καὶ ταραχῆς, τὴν ἐπισκέπτεται τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, καὶ τότε θὰ μπορέσει νὰ γεννήσῃ, ἐνῶ εἶναι στεῖρα».

45. Ἕνας ἀπὸ τοὺς Πατέρες εἶπε ὅτι τὰ μάτια τῶν χοίρων ἀπὸ τῆς φύσεως εἶναι φτιαγμένα νὰ κλίνουν στὴ γῆ καὶ ποτὲ νὰ μὴ μποροῦν νὰ κοιτάξουν στὸν οὐρανόν. Ἔτσι –λέει– καὶ ἡ ψυχὴ ἐκείνου ποὺ κυλίστηκε στὶς ἡδονές, ἀφοῦ μιὰ φορὰ γλύστρησε στὸν βόρκο τῆς ἀκολασίας, δύσκολα μπορεῖ νὰ σηκώσῃ τὰ μάτια πρὸς τὸν Θεόν ἢ νὰ ἀσχοληθεῖ μέ κάτι ἀντάξιο τοῦ Θεοῦ.

46. Κάποιος Γέροντας ἐγίνε μεγάλος διορατικὸς. Αὐτός μέ βεβαιότητα εἶπε: «Τὴ δύναμη ποὺ εἶδα νὰ στέκεται κατὰ τὴν ὥρα τοῦ βαπτίσματος, τὴν ἴδια εἶδα καὶ πάνω στὸ ἐνδυμα τοῦ μοναχοῦ, ὅταν παίρνει τὸ σχῆμα».

47. Ἕνας Γέροντας κάποτε πῆρε τὸ χάρισμα νὰ βλέπει ὅσα γίνονται. Ἐλεγε: «Εἶδα ἀδελφό νὰ μελετάει³⁸ στὸ κελί του, καὶ νὰ, ἓνας δαίμονας ἦρθε καὶ στεκόταν ἔξω ἀπὸ τὸ κελί. Ὅσο ὁ ἀδελφός μελετοῦσε, δέν μποροῦσε νὰ μπεῖ μέσα. Μόλις ὅμως σταματοῦσε τὴ μελέτη, τότε ὁ δαίμονας ἔμπαινε στὸ κελί του καὶ τοῦ ἔφερνε πόλεμο».

48. Ἕνας ἀπὸ τοὺς Πατέρες εἶπε ὅτι δύο ἀδελφοὶ κατοικοῦσαν γειτονικά μ' αὐτόν. Ὁ ἓνας ἦταν ξένος καὶ ὁ ἄλλος ντόπιος. Ὁ ξένος ἦταν κάπως ἀμελής, ἐνῶ ὁ ντόπιος πολὺ συνεπής στὰ καθήκοντά του.

38. Ἐδῶ δέν ἐννοεῖ τόσο τὴ μελέτη βιβλίων ὅσο τὴν «κρυπτὴ μελέτη» τῆς

καρδίας ὡς εὐχή, ὡς ἀδολεσχία κλπ. Βλ. Μ. Γερ. τ. Α' σελ. 94, ὑπόσημ. 82.

Συνέβη δὲ κοιμηθῆναι τὸν ξενικόν. Καὶ ὁ Γέρων, διορατικὸς ὢν, εἶδε πλῆθος ἀγγέλων ὁδηγούντων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. Καὶ ὡς ἔφθασε τὸν οὐρανὸν καὶ ἦλθεν εἰσελθεῖν, ἐγένετο περὶ αὐτοῦ ζήτησις. Καὶ ἦλθεν ἄνωθεν φωνὴ λέγουσα· Φανερόν μὲν ὅτι ἀμελής ἦν μικρόν. Διὰ δὲ τὴν ξεντείαν αὐτοῦ ἀνοίξατε αὐτῷ.

Καὶ μετὰ ταῦτα ἐκοιμήθη καὶ ὁ ἐντόπιος. Καὶ ἦλθε πᾶσα ἡ συγγένεια αὐτοῦ. Καὶ εἶδεν ὁ Γέρων ὅτι οὐδαμοῦ ἄγγελοι καὶ ἐθαύμασε καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ λέγων· Πῶς ὁ ξένος ἀμελής ὢν τοιαύτης δόξης ἔτυχε, καὶ οὗτος ὁ σπουδαῖος οὐδενὸς τοιούτου ἔτυχε; Καὶ ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ λέγουσα· Οὗτος ὁ σπουδαῖος, ὅτε ἦλθε κοιμηθῆναι, ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ εἶδε τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ κλαίοντας, καὶ παρεκλήθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. Ὁ δὲ ξένος, εἰ καὶ ἀμελής ἦν, ἀλλ' οὐδένα τῶν ἰδίων αὐτοῦ εἶδε καὶ στενάξας ἔκλαυσε, καὶ ὁ Θεὸς παρεκάλεσεν αὐτόν.

49. Διηγῆσατό τις τῶν Πατέρων ὅτι ἦν τις ἀναχωρητὴς εἰς τὴν ἔρημον Νειλουπόλεως, καὶ διηκόνει αὐτῷ κοσμικὸς πιστός. Ἦν δὲ καὶ ἐν τῇ πόλει ἄνθρωπος πλούσιος καὶ ἀσεβής. Καὶ συνέβη αὐτῷ κοιμηθῆναι, καὶ προέπεμψεν αὐτόν ἡ πόλις πᾶσα καὶ ὁ ἐπίσκοπος μετὰ λαμπάδων καὶ θυμιαμάτων.

Ἐξῆλθε δὲ ὁ διακονητὴς τοῦ ἀναχωρητοῦ κατὰ τὸ ἔθος ἀπενεγκεῖν αὐτῷ ἄρτους. Καὶ εὗρίσκει αὐτόν θεδρωμένον ὑπὸ ὑαίνης. Καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ λέγων· Οὐκ ἐγείρομαι, Κύριε, ἕως οὗ πληροφορήσης με τί

39. Ξεντεία: Βλ. Μ. Γερ. τ. Α', σελ. 40, ὑποσημ. 7.

Ἦρθε ἡ ὥρα πού κοιμήθηκε ὁ ξένος. Ὁ Γέροντας, καθὼς ἦταν διορατικὸς, εἶδε πλῆθος ἀγγέλων νὰ ὁδηγοῦν τὴν ψυχὴ του. Ὅταν ἡ συνοδεία ἔφτασε στὸν οὐρανὸ καὶ ἦταν νὰ μπουῖν μέσα, ἐγινε συζήτηση γι' αὐτόν. Ἦρθε ὁμοῦ φωνὴ ἀπὸ πάνω πού ἔλεγε: «Εἶναι βέβαια φανερό ὅτι αὐτός ἦταν κάπως ἀμελής, ὁμοῦ, ἐπειδὴ εἶχε τὴν ἀρετὴ τῆς ξεντείας³⁹, νὰ τοῦ ἀνοίξετε».

Ὑστερα πέθανε καὶ ὁ ἐντόπιος. Ἦρθαν ὅλοι οἱ συγγενεῖς του, ἀλλὰ ὁ Γέροντας εἶδε ὅτι πουθενὰ δὲν ὑπῆρχαν ἄγγελοι, καὶ ἀπόρησε. Ἔπεσε, λοιπόν, μέ τὸ πρόσωπο κατὰ γῆς στὸν Θεό καὶ ἔλεγε: «Πῶς ὁ ξένος, ἂν καὶ ἦταν ἀμελής, γνώρισε τόση δόξα καὶ αὐτός ὁ τόσο προσεκτικὸς δὲν εἶχε τίποτε παρόμοιο;»

Τότε ἄκουσε φωνὴ νὰ λέει: «Αὐτός ὁ ἐπιμελής, ὅταν ἦρθε ἡ ὥρα νὰ πεθάνει, ἄνοιξε τὰ μάτια του καὶ εἶδε τοὺς συγγενεῖς του νὰ κλαῖνε· ἔτσι, παρηγορήθηκε ἡ ψυχὴ του. Ὁ ξένος ὁμοῦ, πού ἦταν βέβαια ἀμελής, κανέναν ἀπὸ τοὺς δικούς του δὲν εἶδε, καὶ μόνος του στέναξε καὶ ἔκλαψε. Αὐτόν ὁ Θεὸς τὸν παρηγόρησε».

49. Κάποιος ἀπὸ τοὺς Πατέρες διηγῆθηκε ὅτι στὴν ἔρημο Νειλουπόλεως ἦταν ἓνας ἀναχωρητὴς καὶ ὅτι τὸν ὑπηρετοῦσε ἓνας κοσμικὸς πιστός. Στὴν πόλη ζοῦσε ἓνας ἄνθρωπος πλούσιος καὶ ἀσεβής. Ὅταν αὐτὸς πέθανε, τὸν ξεπροβόδισε ὁλόκληρη ἡ πόλη καὶ ὁ ἐπίσκοπος μέ λαμπάδες καὶ θυμιάματα.

Ὁ διακονητὴς τοῦ ἀναχωρητῆ⁴⁰ βγῆκε νὰ τοῦ πάει ψωμί, ὅπως συνήθιζε, καὶ βρῖσκει τὸν ἀναχωρητὴ κατασπαράγμένο ἀπὸ ὑαῖνα. Ἔπεσε μέ τὸ πρόσωπο ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ἔλεγε: «Κύριε, δὲν σηκώνομαι μέχρις ὅτου μέ πλη-

40. Δηλαδή ὁ πιστὸς κοσμικὸς πού ἔμενε στὴν πόλη.

ἐστι ταῦτα, ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἀσεβὴς τοσαύτην ἔσχε φαντασίαν, οὗτος δὲ ὁ δουλεύων σοι νύκτα καὶ ἡμέραν οὕτως ἀπέθανε.

Καὶ ἐλθὼν ἄγγελος Κυρίου εἶπεν αὐτῷ· Ἐκεῖνος ὁ ἀσεβὴς εἶχε μικρὸν καλὸν καὶ ἀπέλαβεν αὐτὸ ὧδε, ἵνα ἐκεῖ μηδεμίαν ἄνεσιν εὕρῃ· οὗτος δὲ ὁ ἀναχωρητὴς, ἐπειδὴ ἄνθρωπος ἦν κεκοσμημένος πάσῃ ἀρετῇ, εἶχε δὲ καὶ αὐτὸς μικρὸν σφάλμα, ἀπέλαβεν αὐτὸ ἐνταῦθα, ἵνα ἐκεῖ εὗρεθῇ καθαρὸς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

Καὶ πληροφορηθεὶς ἀπῆλθε δοξάζων τὸν Θεὸν ἐπὶ τοῖς κρίμασιν αὐτοῦ.

50. Ἔλεγον περὶ τινος Γέροντος ὅτι ἐδεήθη τοῦ Θεοῦ ἰδεῖν τοὺς δαίμονας. Καὶ ἀπεκαλύφθη αὐτῷ ὅτι· Οὐ χρεῖαν ἔχεις ἰδεῖν αὐτούς. Ὁ δὲ Γέρων παρεκάλει λέγων· Κύριε, δυνατὸς εἰ σκεπάσαι με τῇ χάριτί σου. Ὁ δὲ Θεὸς ἀπεκάλυψε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ εἶδεν αὐτούς ὅτι ὥσπερ μέλισσαι κυκλοῦσι τὸν ἄνθρωπον θρύχοντες τοὺς ὁδόντας αὐτῶν ἐπ' αὐτόν, ὁ δὲ ἄγγελος Κυρίου ἐπετίμα αὐτοῖς.

51. Ἀδελφός τις εἰς ὁργὴν κινηθεὶς μετὰ τινος ἔστη ἐνχόμενος καὶ αἰτούμενος μακροθυμῆσαι ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ καὶ τὸν πειρασμὸν διελθεῖν ἀβλαβῶς. Καὶ εὐθέως ὁρᾷ καπνὸν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐξερχόμενον.

52. Εἶπε Γέρων περὶ τινος ἁγίου ἀνδρὸς ὅτι μὴ μαθὼν παρὰ τινος ψαλμούς, μήτε τὰς ἐνχὰς τῶν ἁγίων μυστηρίων – ἦν γὰρ πρεσβυτερίου ἡξιωμένος – διὰ τὴν πολλὴν αὐτοῦ ἀγάπην τὴν πρὸς τὸν Θεόν, ὡς μαθὼν τὰ πάντα ἐγίνωσκεν. Ἐγένετο δὲ καὶ ἐνάρετος σφόδρα καὶ ἰάσεις ἐπετέλει. Εἶχε δὲ

ροφορήσεις πῶς ἐξηγοῦνται αὐτά· Ἐκεῖνος ὁ ἀσεβὴς εἶχε τόση μεγαλοπρέπεια καὶ αὐτὸς πού σέ ὑπηρέτησε νύχτα-μέρα πέθανε μέ τέτοιο τρόπο».

Ἦρθε ἄγγελος Κυρίου καὶ τοῦ εἶπε· «Ἐκεῖνος ὁ ἀσεβὴς εἶχε κάποιο μικρὸ καλὸ καὶ πῆρε τὴν ἀνταμοιβή του ἐδῶ, ἐνῶ δὲν θά ἔχει ἐκεῖ καμιά ἄνεση. Αὐτὸς ὁ ἀναχωρητὴς, ἦταν βέβαια ἄνθρωπος στολισμένος μέ κάθε ἀρετή, ὅμως καὶ αὐτὸς εἶχε σφάλει λίγο. Καὶ πλήρωσε ἐδῶ, γιὰ νὰ βρεθεῖ ἐκεῖ καθαρὸς μπροστὰ στὸν Θεό».

Πῆρε τὴν πληροφορία αὐτή κι ἔφυγε, δοξάζοντας τὸν Θεό γιὰ τὴ δικαιοσύνη του.

50. Ἔλεγαν γιὰ ἓναν Γέροντα ὅτι ζήτησε ἀπὸ τὸν Θεό νὰ δεῖ τοὺς δαίμονες. Τοῦ ἦρθε ἀπάντηση· «Δέν ἔχεις ἀνάγκη νὰ τοὺς δεῖς». Ὁ Γέροντας ὅμως παρακαλοῦσε· «Κύριε, μπορεῖς νὰ μέ σκεπάσεις μέ τὴ χάρη σου».

Ὁ Θεὸς τοῦ ἄνοιξε τὰ μάτια καὶ εἶδε ὅτι σάν τίς μέλισσες περικυκλώνουν τὸν ἄνθρωπο, τρίζοντας τὰ δόντια τους ἐναντίον του, ἐνῶ ὁ ἄγγελος τοῦ Κυρίου τοὺς ἐπιτιμοῦσε.

51. Ἕνας ἀδελφός τὴν ὥρα πού ἐνίωσε νὰ ὀργίζεται ἐναντίον κάποιου, στάθηκε σέ προσευχή· ζήτησε βοήθεια γιὰ νὰ δείξει μακροθυμία στὸν ἀδελφό καὶ ὁ πειρασμός νὰ περάσει, χωρὶς νὰ τὸν βλάψει. Ἀμέσως βλέπει καπνὸς νὰ βγαίνει ἀπὸ τὸ στόμα του καὶ νὰ χάνεται.

52. Ἕνας Γέροντας εἶπε γιὰ κάποιον ἅγιο ἄνδρα ὅτι παρόλο πού δέν ἔμαθε ψαλμούς ἀπὸ ἄλλον οὔτε τίς εὐχές τῶν ἁγίων μυστηρίων – εἶχε βέβαια τὸ ἀξίωμα τοῦ πρεσβυτέρου – ἀπὸ τὴν πολλή του ἀγάπη στὸν Θεό τὰ γνώριζε ὅλα, σάν νὰ τὰ εἶχε διδαχθεῖ. Ἐγινε μάλιστα πολὺ ἐνάρετος

καὶ τοῦτο, κατόρθωμα μέγα· εἰς γὰρ τὰ ἐξήκοντα ἔτη τῆς ἀσκήσεως αὐτοῦ οὐκ ἐθεάσατο γυναικα οὐδὲ τὴν τρίχα τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἔτεμεν.

Ἐν δὲ τῷ τελευτᾷ αὐτὸν πρὸ τριῶν ἡμερῶν προέγνω. Καὶ καλέσας τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἀνήγγειλεν αὐτοῖς καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐτελειώθη.

53. Μονάζων τις ἦν μὴ ἐργαζόμενος τὸ σύνολον καὶ ἀδιαλείπτως προσευχόμενος. Καθ' ἑσπέραν οὖν εἰσῆει εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ καὶ εὗρισκε τὸν ἄρτον αὐτοῦ καὶ ἤσθιεν. Ἄλλος δὲ ἀδελφὸς παρέβαλεν αὐτῷ ἔχων σεβένινα καὶ ἐποίησε τὸν Γέροντα ἐργάσασθαι τὰ σεβένινα. Ἐσπέρας δὲ γενομένης εἰσέδη κατὰ τὴν συνήθειαν φαγεῖν καὶ οὐδὲν εὔρε. Κοιμᾶται οὖν λυπούμενος. Καὶ ἀποκαλύπτεται αὐτῷ ὅτι· Ὅτε μετ' ἐμοῦ ἐσχόλαζες, ἔθρεψά σε· ὅτε δὲ ἤρξω ἐργάζεσθαι, ἐκ τοῦ ἐργοχείρου σου ζήτησον τὴν τροφήν σου.

54. Ἀδελφὸς ἠρώτησε Γέροντα λέγων· Τὸ ὄνομά ἐστι τὸ σῶζον ἢ τὸ ἔργον; Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρον· Οἶδα ἐγὼ ἀδελφὸν εὐχόμενόν ποτε, καὶ παρεισῆλθον αὐτῷ λογισμοί, ὅτι ἤθελον ἰδεῖν ψυχὴν ἁμαρτωλοῦ καὶ δικαίου ἀνασπωμένην ἐκ τοῦ σώματος.

Μὴ θέλων δὲ ὁ Θεὸς λυπῆσαι αὐτὸν ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ αὐτοῦ, καθεζομένου αὐτοῦ ἐν τῷ κελλίῳ εἰσῆλθε λύκος πρὸς αὐτὸν καὶ ἐπιλαβόμενος τῶν ἱματίων αὐτοῦ τῷ στόματι ἔσυσεν αὐτὸν ἔξω. Ἀναστὰς οὖν ἐπηκολούθησεν αὐτῷ, ἕως οὗ ἀπῆνεγκεν αὐτὸν εἰς πόλιν τινά, καὶ ἔδασας αὐτὸν ἐν αὐτῇ ἀνεχώρησεν.

41. Σέβινο ἢ σίδινο: Εἶναι ἵνες ἀπὸ φοινικόφυλλα, ὕλη μὲ τὴν ὁποία κατασκεύαζαν σχοινιά, ψαθιά, σκοῦπες κ.ά. Καὶ ροῦχα ὑφαίναν πού ἦσαν τραχιά

καὶ θεράπευε. Εἶχε ἐπίσης καὶ αὐτό –μεγάλο κατόρθωμα– δηλαδή στά ἐξήντα χρόνια τῆς ἀσκήσεως του δέν εἶδε γυναῖκα οὔτε ἔκοψε τὰ μαλλιά του.

Τὴν ὥρα τοῦ θανάτου του τὴν γνώρισε τρεῖς μέρες πρίν. Ἔτσι κάλεσε τοὺς μαθητὰς του, τοὺς τὸ ἔκανε γνωστὸ καὶ τὴν τρίτη μέρα ἀναπαύθηκε.

53. Ὑπῆρχε ἓνας ἐρημίτης πού δέν ἐργαζόταν καθόλου· μόνο προσευχόταν ἀδιάκοπα, καὶ νωρὶς τὸ βράδυ ἐμπαινε στό κελί του καὶ ἔδρισκε τὸ ψωμί του καὶ ἔτρωγε.

Μιά μέρα τὸν ἐπισκέφθηκε ἓνας ἀδελφός πού εἶχε μαζί του σεβένινα⁴¹ καὶ ἔμαθε καὶ τὸν Γέροντα νὰ δουλεύει τὰ σεβένινα. Σάν βράδιασε, κατὰ τὴ συνήθειά του μπῆκε στό κελί νὰ φάει, ἀλλὰ δέν βρῆκε τίποτε. Κοιμήθηκε λοιπὸν λυπημένος. Καὶ τοῦ ἀποκαλύπτεται: «Ὅταν περνοῦσες τὴν ὥρα σου μαζί μου, σέ ἔθρεψα πάντοτε. Ἀπὸ τότε πού ἄρχισες νὰ ἐργάζεσαι, ζήτησε τὴν τροφή σου ἀπὸ τὸ ἐργόχειρό σου».

54. Ἕνας ἀδελφός ἔκανε σέ κάποιον Γέροντα τὴν ἐρώτηση: «Ἐκεῖνο πού σώζει εἶναι τὸ ὄνομα πού ἔχει ἀποκτήσει κανεὶς ἢ τὸ ἔργο του;» Ἡ ἀπάντηση τοῦ Γέροντα: «Ξέρω ἓναν ἀδελφό πού μιὰ φορὰ καθὼς προσευχόταν μπῆκαν στὸν νοῦ του λογισμοί, νὰ δεῖ τὴν ψυχὴ ἑνὸς ἁμαρτωλοῦ καὶ ἑνὸς δικαίου, τὴν ὥρα πού βγαίνει ἀπὸ τὸ σῶμα καὶ φεύγει πρὸς τὰ πάνω».

Ὁ Θεὸς δέν ἤθελε νὰ τὸν κακοκαρδίσει γι' αὐτὴν του τὴν ἐπιθυμία. Ἔτσι, ἐνῶ ἦταν καθιστὸς στό κελί του, μπῆκε ἓνας λύκος. Μὲ τὸ στόμα του τὸν ἔπιασε ἀπὸ τὰ ροῦχα καὶ τὸν τραβῆξε ἔξω. Σηκώθηκε καὶ τὸν ἀκολούθησε, μέχρι πού τὸν ἔφερε σέ μιὰ πόλη. Ἐκεῖ ὁ λύκος τὸν ἄφησε καὶ ἔφυγε.

καὶ τὰ χρησιμοποιοῦσαν οἱ μοναχοὶ γιὰ ἀσκησι.

Ὡς οὖν ἐκαθέζετο ἔξω τῆς πόλεως εἰς μοναστήριον ἔχον τινὰ οἰκοῦντα ἐν αὐτῷ, ὄνομα μεγάλου ἀναχωρητοῦ ἔχοντα - ἦν δὲ ἄρρωστων καὶ ἐκδεχόμενος τὴν ὥραν αὐτοῦ- ὁρᾷ ὁ ἀδελφὸς πολλὴν ἐτοιμασίαν κηρῶν καὶ κανδηλῶν ἡντρεπισμένων αὐτῷ. Καὶ πᾶσα ἡ πόλις ἔκλαιε δι' αὐτόν, ὥς ὅτι ὁ Θεὸς διὰ τῶν εὐχῶν αὐτοῦ τὸν ἄρτον καὶ τὸ ὕδωρ παρεῖχεν ἡμῖν, καὶ πᾶσαν τὴν πόλιν ἔσωζεν ὁ Θεὸς δι' αὐτοῦ. Ἐὰν οὖν συμβῇ αὐτῷ τίποτε, πάντες ἀποθνήσκομεν.

Γενομένης δὲ τῆς ὥρας τῆς ἀναγκαίας ἰδὼν προσέχει ὁ ἀδελφὸς καὶ βλέπει τὸν τάρταρον τοῦ ἔδου μετὰ τριόδοντος πυρίνου. Καὶ ἤκουσε φωνῆς τοιαύτης: Ὡσπερ οὐκ ἀνέπασέ με ἡ ψυχὴ αὐτοῦ οὐδεμίαν ὥραν, μηδὲ σὺ αὐτόν ἐλεήσης ἀνασπῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ· οὐ γὰρ μὴ ἀναπαῇ εἰς τοὺς αἰῶνας. Χαλάσας οὖν τὸν πύρινον τριόδοντα εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ πολλὴν ὥραν θασανίζων αὐτόν, οὕτως ἀνέσπασε τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.

Μετὰ ταῦτα εἰσῆλθεν ἐν τῇ πόλει ὁ ἀδελφὸς καὶ ἐκαθέζετο κλαίων. Καὶ ὁρᾷ ξένον ἀδελφὸν ἐν τῇ πλατείᾳ ἐρριμμένον ἄρρωστον καὶ μὴ ἔχοντά τινα τὸν ἐπιμελούμενον αὐτοῦ. Καὶ ἔμεινε πρὸς αὐτόν μίαν ἡμέραν. Καὶ ἐν τῷ καιρῷ τῆς κοιμήσεως αὐτοῦ ὁρᾷ ὁ ἀδελφὸς τὸν Μιχαὴλ καὶ τὸν Γαβριὴλ ἐλθόντας διὰ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. Καὶ καθεσθεις ὁ εἰς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ καὶ ὁ ἕτερος ἐξ εὐωνύμων, ἔμειναν παρακαλοῦντες τὴν ψυχὴν ζητοῦντες παραλαβεῖν αὐτήν.

Τῆς δὲ μὴ βουλομένης ἔᾶσαι τὸ σῶμα εἶπεν ὁ Μιχαὴλ πρὸς τὸν Γαβριήλ: Ἀνάσπασον αὐτήν, ἵνα ἀπέλθωμεν. Λέγει πρὸς αὐτόν ὁ Γαβριήλ: Ἐκελεύσθημεν ὑπὸ τοῦ Δεσπότου ἡμῶν ἀπόνως αὐτὴν ἐκβαλεῖν διὰ τοῦτο οὐ δυνάμεθα αὐτὴν διάσασθαι. Ἐδόθησεν οὖν ὁ Μιχαὴλ φωνῇ μεγάλῃ: Κύριε, τί βούλει περὶ τῆς ψυχῆς ταύτης, ὅτι οὐ δούλεται ἐξελθεῖν; Ἦλθε δὲ αὐτῷ φωνὴ λέγουσα: Ἴδου ἀποστέλλω τὸν Δαβὶδ μετὰ

42. Ἡ λ. τάρταρος (= ἄδυσσος) ἐδῶ σημαίνει τὸν ἄγγελον τοῦ θανάτου.

Καθόταν λοιπόν ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν σὲ μοναστήριον ὅπου ζοῦσε κάποιος μὲ ὄνομα μεγάλου ἀναχωρητῆ, πού τώρα ἦταν ἄρρωστος καὶ περίμενε τὴν ὥρα του. Ὁ ἀδελφὸς βλέπει μεγάλη προετοιμασία ἀπὸ κεριὰ καὶ καντήλες πού εἶχαν ἐτοιμασθεῖ γι' αὐτόν. Ὅλη ἡ πόλη τὸν ἔκλαιγε, μὲ τὴ σκέψη ὅτι ὁ Θεὸς μὲ τίς εὐχὲς αὐτοῦ τοῦ ἀναχωρητῆ μᾶς ἔδινε τὸ ψωμί καὶ τὸ νερό. Γενικά, ἔλεγαν ὅτι ὁλόκληρη τὴν πόλιν ὁ Θεὸς τὴν ἔσωζε μὲ τίς προσευχὲς αὐτοῦ, κι ἐπομένως, ἂν συμβεῖ κάτι σ' αὐτόν, ὅλοι πεθαίνουμε.

Ὅταν ἦρθε ἡ ἀναπόφευκτη ὥρα, νά, ὁ ἀδελφὸς προσέχει καὶ βλέπει τὸν τάρταρο⁴² τοῦ Ἄδη μὲ τὴν πύρινη τρίαινα. Ἄκουσε καὶ μιὰ φωνὴ πού ἔλεγε: Ὅπως οὔτε μιὰ ὥρα δέν μὲ ἀνέπασε ἡ ψυχὴ του, ἔτσι κι ἐσύ νά μὴν τὸν λυπηθεῖς καθὼς θά θγάξεις τὴν ψυχὴ του. Ἀλλὰ καὶ οὔτε θά βρεῖ ἀνάπαυση στοὺς αἰῶνες. Ἐπειτα ἐκεῖνος κατέβασε τὴν πύρινη τρίαινα στὴν καρδιά του, θασανίζοντάς τον γιὰ πολλή ὥρα, κι ἔτσι τράβηξε τὴν ψυχὴ του.

Ὑστερα ἀπὸ αὐτὰ ὁ ἀδελφὸς μπῆκε στὴν πόλιν, κάθησε κάπου κι ἔκλαιγε. Στὴν πλατεία βλέπει ἕναν ξένο ἀδελφὸ ἄρρωστο καὶ κατάκοιτο, χωρὶς νά ἔχει κάποιον νά τὸν φροντίζει. Ἐμεινε κοντά του μιὰ μέρα. Τὴν ὥρα πού πέθαινε αὐτός, βλέπει ὁ ἀδελφὸς τὸν Μιχαὴλ καὶ τὸν Γαβριήλ νά ἔρχονται γιὰ τὴν ψυχὴ του. Στάθηκαν ὁ ἕνας ἀπὸ τὰ δεξιά, ὁ ἄλλος ἀπὸ τὰ ἀριστερά καὶ περίμεναν, παρακαλώντας τὴν ψυχὴ καὶ ζητώντας νά τὴν παραλάβουν.

Ἡ ψυχὴ ὅμως δέν ἤθελε ν' ἀφήσει τὸ σῶμα. Κι ὁ Μιχαὴλ εἶπε στὸν Γαβριήλ: Τράβηξέ την, γιὰ νά φύγουμε. Τοῦ λέει ὁ Γαβριήλ: Πήραμε ἐντολὴ ἀπὸ τὸν Δεσπότη μας νά τὴν θγάλουμε χωρὶς νά πονέσει. Γι' αὐτό δέν μποροῦμε νά τὴν πιέσουμε. Τότε ὁ Μιχαὴλ φώναξε μὲ μεγάλη φωνή: Κύριε, ποιό εἶναι τὸ θέλημά σου γι' αὐτὴν τὴν ψυχὴ, ἐπειδὴ δέν θέλει νά θγεῖ; Ἄκουσε φωνὴ πού ἔλεγε: Τώρα στέλνω

τῆς κιθάρας καὶ πάντας τοὺς ψάλλοντας, ὥστε ἀκούσασαν αὐτὴν τῆς μελωδίας τῆς φωνῆς αὐτῶν ἐξελθεῖν μετὰ χαρᾶς· ἐπεὶ μὴ διάσασθε αὐτήν.

Καὶ κατελθόντων πάντων ἐκύκλωσαν τὴν ψυχὴν καὶ ᾄδόντων τοὺς ὕμνους ἐκπηδήσασα ἐσκίρτησεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Μιχαὴλ καὶ ἀνελήφθη μετὰ χαρᾶς.

55. Εἶπε πάλιν ὁ αὐτὸς περὶ τινος Γέροντος ὅτι ἀπῆλθέ ποτε εἰς πόλιν πιπράσκων σκεύη, καὶ κατ' εὐκαιρίαν ἐκαθέσθη εἰς πυλῶνά τινος πλουσίου μέλλοντος τελευτᾶν. Καθημένου δὲ αὐτοῦ προσέσχε καὶ ὁρᾷ ἵππους μελανοὺς καὶ οἱ ἐπιβάται αὐτῶν μελανοὶ καὶ φόβου μεστοὶ ἔχοντες πυρίνας δάκλας ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν.

Φθασάντων δὲ αὐτῶν τὸν πυλῶνα ἔστησαν τοὺς ἵππους ἔξω. Καὶ εἰσῆλθεν ἕκαστος αὐτῶν. Καὶ ἰδὼν αὐτοὺς ὁ ἄρρωστος ἐκράυγασε μεγάλη τῇ φωνῇ· Κύριε, ἐλέησόν με καὶ βοήθησον. Λέγουσιν αὐτῷ οἱ ἀποσταλέντες· Ἄρτι, ὅτε ὁ ἥλιος ἔδυσεν, ἤλθες μνησθῆναι τοῦ Θεοῦ; Διατί ἀνυπακούεις τῆς ἡμέρας οὐκ ἐξεζήτησας αὐτόν; Νῦν οὐκ ἔστι σοι μερὶς ἐλπίδος οὐδὲ παράκλησις. Καὶ οὕτω παραλαβόντες τὴν ἀθλίαν αὐτοῦ ψυχὴν ἀπῆλθον.

56. Εἶπε Γέρων· Ἦκούσαμεν παρὰ τινων ἁγίων τὸν Χριστὸν ἐχόντων ἐν ἑαυτοῖς λαλούντων περὶ συμφωνίας τεσσάρων πρεσβυτέρων ἁγίων, οἵτινες δεξιὰς ἔδωκαν ἀλλήλοις, ἵνα ὁμόψυχοι καὶ ὁμόχρονοι ζήσωσιν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ καὶ ὁμοῦ πάλιν ἐν οὐρανοῖς εὐρεθῶσι, τῇ δεσποτικῇ φωνῇ πιστεύσαντες τῇ λεγούσῃ· Ἐὰν δύο ὑμῶν συμφωνήσωσιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

τὸν Δαβὶδ μέ τὴν κιθάρα καὶ ὅλους τοὺς ψάλτες, ὥστε ν' ἀκούσει τὴ μελωδίᾳ τῆς φωνῆς τους καὶ νὰ βγεῖ μέ χαρά. Γι' αὐτό μὴν ἀσκήσετε βία.

Κατέβηκαν ὅλοι καὶ στάθηκαν γύρω στὴν ψυχὴ. Ἐκείνη, καθὼς ἔψαλλαν τοὺς ὕμνους, ἀναπήδησε καὶ τινάχθηκε στὰ χέρια τοῦ Μιχαήλ. Ἔτσι, χαρούμενη πῆγε ψηλά».

55. Ὁ ἴδιος πάλι εἶπε γιὰ κάποιον Γέροντα ὅτι πῆγε μιά μέρα στὴν πόλιν νὰ πουλήσει ἀντικείμενα τοῦ ἐργοχείρου του. Συμπτωματικά κάθησε στὴν ἐξωτερικὴ εἴσοδο τοῦ σπιτιοῦ ἐνὸς πλούσιου, πού πέθαινε. Καθόταν καὶ πρόσεχε. Σὲ μιά στιγμή βλέπει μαύρα ἄλογα, μέ τοὺς ἐπιβάτες τους μαύρους καὶ ὅλο φοβέρα καὶ μέ ρόπαλα στὰ χέρια τους.

Ὅταν αὐτοὶ ἔφτασαν στὴν εἴσοδο, ἄφησαν τὰ ἄλογα ἔξω, ἐνῶ μπῆκε μέσα ὁ καθένας τους. Ὅταν τοὺς εἶδε ὁ ἄρρωστος, φώναξε μέ μεγάλη φωνή· «Κύριε, ἐλέησέ με καὶ βοήθησέ με». Τοῦ λένε οἱ ἀπεσταλμένοι· «Τώρα, ὅταν βασίλεψε ὁ ἥλιος (τῆς ζωῆς σου), ἀποφάσεις νὰ θυμηθεῖς τὸν Θεό; Γιατί δὲν τὸν ζήτησες ὅταν ἔλαμπε τό φῶς τῆς μέρας; Τώρα δὲν ὑπάρχει γιὰ σένα μερίδα ἐλπίδας οὔτε παρηγορία». Ἔτσι, πῆραν τὴν ἀθλία ψυχὴ του καὶ ἔφυγαν.

56. Ἕνας Γέροντας εἶπε· Ἀκούσαμε ἀπὸ κάποιους ἁγίους ἀνθρώπους, πού εἶχαν μέσα τους τὸν Χριστό, νὰ κάνουν λόγο γιὰ μιά συμφωνία πού ἔκαναν τέσσερις ἅγιοι πρεσβύτεροι, δείχνοντας ἐμπιστοσύνη στὴ δεσποτικὴ φωνὴ πού εἶπε· «Ἄν δύο ἀπὸ σᾶς συμφωνήσουν μεταξύ τους πάνω στὴ γῆ, γιὰ κάθε πράγμα πού θὰ ζητήσουν, θὰ τὸ ἔχουν ἀπὸ τὸν οὐράνιο Πατέρα μου»⁴³. Αὐτοὶ ἔκαναν συμφωνία νὰ ζήσουν σ' αὐτόν τὸν κόσμον μέ μιά ψυχὴ καὶ νὰ ἔχουν τὸν ἴδιο χρόνο ζωῆς, καὶ μαζί πάλι νὰ βρεθοῦν στὸν οὐρανό.

43. Ματθ. 18, 19.

Καὶ οἱ μὲν τρεῖς τῇ ἀσκήσει προσκαρτεροῦντες ἡσύχαζον ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὁ δὲ ἄλλος διηκόνει αὐτοῖς τὰ πρὸς τὴν χρείαν. Συνέβη οὖν τοὺς δύο τελειωθῆναι ἐν Χριστῷ καὶ ἀναλῦσαι ἐκ τοῦ βίου καὶ ἀπενεχθῆναι ἐν ἐνὶ τόπῳ ἀναπαύσεως, περιλειφθῆναι δὲ τοὺς δύο ἐν τῇ γῇ, τὸν διακονητὴν καὶ ἓνα ἡσυχάζοντα.

Ἐξ ἐπιβουλῆς δὲ τοῦ πονηροῦ δαίμονος ἔπεσεν ὁ διακονητής εἰς πορνείαν, καὶ ἀπεκαλύφθη ἐνὶ τῶν διορατικῶν Γερόντων τῶν ἀγίων ὅτι οἱ δύο οἱ τελειωθέντες παρεκάλουν τὸν Θεὸν περὶ τοῦ διακονητοῦ λέγοντες ὅτι· Παράδος τὸν ἀδελφὸν βρωθῆναι ὑπὸ λέοντος ἢ ὑπὸ ἄλλου θηρίου, ἵνα ἀποनिψάμενος τὴν ἁμαρτίαν ἔλθῃ ἐν τῷ τόπῳ ἐν ᾧ ἔσμεν, καὶ μὴ διαπέσῃ ἡ συμφωνία ἡμῶν.

Καὶ ἐγένετο ἐλθεῖν τὸν ἀδελφὸν κατὰ τὸ ἔθος τῆς διακονίας, καὶ ἐν τῷ ὑποστρέφειν πρὸς τὸν ἡσυχαστὴν ὑπῆντησεν αὐτῷ λέων καὶ ἐζήτει αὐτὸν θανατῶσαι. Ἔγνω δὲ ὁ ἡσυχαστής τὸ γενόμενον· ἀπεκαλύφθη γὰρ αὐτῷ. Καὶ ἔστη εἰς προσευχὴν δεόμενος τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ. Καὶ πάραυτα ἔστη ὁ λέων. Οἱ οὖν δύο Γέροντες οἱ ἤδη τελειωθέντες παρεκάλουν τὸν Θεὸν λέγοντες· Δεόμεθά σου, Δέσποτα, συγχώρησον αὐτὸν βρωθῆναι, ἵνα ἔλθῃ μεθ' ἡμῶν ἐν τῇ μακαριότητι ταύτῃ, καὶ μὴ ἐπακούσῃς, Ἄγιε, τοῦ παρακαλοῦντος ὑπὲρ αὐτοῦ ἐν τῇ γῇ.

Ὁ δὲ Γέρων ἐν τῷ κελίῳ σὺν πάσῃ ἐκτενεῖ εὐχὴ μετὰ δακρύων ἰκέτευε τὸν Θεὸν ἐλεηθῆναι τὸν ἀδελφὸν καὶ ῥυθῆναι τοῦ λέοντος. Ὑπήκουσε δὲ ὁ Θεὸς τῆς κραυγῆς τοῦ Γέροντος καὶ φησι πρὸς τοὺς Πατέρας τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ ὄντας· Δίκαιόν ἐστιν ἐκείνου ὑπακούσαι. Ὑμεῖς γὰρ ὧδε ἐν ἀνέσει ἐστὲ ἀπαλλαγέντες τῶν πόνων καὶ τῶν ιδρώτων τοῦ βίου· ἐκεῖνος δὲ κεκμηκὼς ἐν τῷ μόχθῳ τῆς σαρκὸς καὶ ἐν

Οἱ τρεῖς κάνοντας ὑπομονὴ στήν ἄσκησι ζοῦσαν ὡς ἡσυχαστές στήν ἐρημο. Ὁ ἄλλος τοὺς ὑπηρετοῦσε στίς ἀνάγκες τους. Οἱ δύο συνέβη νά ἀναπαυθοῦν ἐν Χριστῷ καί νά φύγουν ἀπό τή ζωή καί νά ὀδηγηθοῦν στόν ἴδιο τόπο ἀναπαύσεως. Οἱ ἄλλοι δύο, ὁ διακονητής καί ὁ ἓνας ἡσυχαστής, ἔμειναν στή γῇ.

Ὁ διακονητής ἔπεσε σέ σαρκικό ἁμάρτημα ἀπό ὑπουλη ἐνέργεια τοῦ πονηροῦ δαίμονα. Σέ ἓναν ἀπό τοὺς διορατικούς ἅγιους Γέροντες ἀποκαλύφθηκε ὅτι οἱ δύο κοιμηθέντες Γέροντες παρακαλοῦσαν τὸν Θεό γιά τὸν διακονητή καί ἔλεγαν: «Παράδωσε τὸν ἀδελφό νά κατασπαραχθεῖ ἀπό λιοντάρι ἢ ἀπό ἄλλο θηρίο, γιά νά ξεπλύνει τὴν ἁμαρτία καί νά ἔρθει στόν τόπο πού εἴμαστε, καί νά μὴν ἀκυρωθεῖ ἡ συμφωνία μας».

Ὁ ἀδελφός πῆγε γιά τή συνηθισμένη διακονία. Ἐπιστρέφοντας στόν ἡσυχαστή τὸν συνάντησε ἓνα λιοντάρι καί ἤθελε νά τὸν θανατώσει. Ὁ ἡσυχαστής ἔμαθε τό γεγονός ἀπό ἀποκάλυψη. Στάθηκε σέ προσευχή καί παρακαλοῦσε τὸν Θεό γιά τὸν ἀδελφό. Τό λιοντάρι ἀμέσως σταμάτησε. Ἀλλά οἱ δύο Γέροντες, πού ἤδη εἶχαν ἀναπαυθεῖ, παρακαλοῦσαν τὸν Θεό: «Δέσποτα, σέ παρακαλοῦμε, δώσε τὴν ἄδεια νά κατασπαραχθεῖ, γιά νά ἔρθει μαζί μας σ' αὐτὴ τὴ μακαριότητα. Μὴν ἀκούσεις, Ἄγιε Θεέ, τὴν προσευχή τοῦ ἀδελφοῦ πού παρακαλεῖ γι' αὐτόν στή γῇ».

Ὁ Γέροντας ἀπό τὴν ἄλλη στό κελί μέ ἐκτεταμένη προσευχή καί δάκρυα ἰκέτευε τὸν Θεό νά ἐλεήσει τὸν ἀδελφό καί νά τὸν γλυτώσει ἀπό τό λιοντάρι. Ὁ Θεός ἄκουσε τὴν κραυγὴ τοῦ Γέροντα, καί λέει στοὺς Πατέρες πού ἦταν στόν οὐρανό: «Δίκαιο εἶναι ἐκεῖνον νά ἀκούσω. Ἔσεῖς ἐδῶ εἴσατε σέ ἄνεση, ἀπαλλαγμένοι ἀπὸ τοὺς κόπους καί τοὺς ιδρώτες τῆς ζωῆς, ἐνῶ ἐκεῖνος εἶναι κουρασμένος ἀπὸ τὸν κόπο τῆς ζωῆς καί βρίσκεται σέ παλαί-

πάλαις πρὸς τὰ πνεύματα τῆς πονηρίας. Δίκαιον οὖν ἐστὶν ἐκεῖνῳ δοῦναι τὴν χάριν ἥπερ ὑμῖν.

Εὐθέως οὖν ἀνεχώρησεν ὁ λέων ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ. Καὶ ἐλθὼν ἐν τῷ κελλίῳ εὗρε τὸν Γέροντα δακρύοντα ὑπὲρ αὐτοῦ. Καὶ διηγήσατο αὐτῷ πάντα τὰ συμβάντα αὐτῷ καὶ ἐξωμολογήσατο τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῦ. Καὶ γνοὺς ὅτι ἐφείσατο αὐτοῦ ὁ Θεὸς μετενόησε. Καὶ ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ἦλθεν εἰς τὸ ἀρχαῖον μέτρον.

Συνέβη δὲ κοιμηθῆναι ἀμφοτέρους καὶ τελειωθῆναι ἐν Χριστῷ. Καὶ ἀπεκαλύφθη τῷ προρρηθέντι διορατικῷ ἀγίῳ ὅτι οἱ τέσσαρες ἐν ἐνὶ τόπῳ εἰσὶ κατὰ τὰς ἀψευδεῖς ἐπαγγελίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

57. Ἄλλος πάλιν ἀποκρισιάριος κοινοβίου μεγάλου ἦν. Καὶ ἐν τῷ τὰς ἀποκρίσεις ποιεῖν αὐτὸν τοῦ κοινοβίου συνέβη ἐμπεσεῖν εἰς τὸν τῆς ἀκολασίας δόρδορον. Ἐγένετο τοίνυν τελευτῆσαι αὐτόν. Καὶ ἐγένετο τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ἡ ἀσδόλη ἀπὸ χύτρας. Ὁ οὖν τοῦ μοναστηρίου πατήρ, πνευματικὸς ὢν, ὡς εἶδε τὸ γεγονός, συνήγαγε πᾶσαν τὴν ἀδελφότητα λέγων· Ὁ ἀδελφὸς οὗτος ὑπεξῆλθε τὸν βίον. Καὶ οἴδατε ὅτι διὰ τὴν ὑμετέραν ἀνάπαυσιν καὶ ἡσυχίαν ὀλοψύχως ἔκαμνεν ἐν ταῖς ἀποκρίσεσι. Καὶ ὑπεσκελίσθη ὡς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ. Καὶ ἐπειδὴ τῇ προφάσει ἡμῶν ἁμαρτήματι περιέπεσεν, δεῦτε κάμωμεν ἐκτενῶς ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ παρακα-

44. Ἀποκρισιάριος ἢ ἀποκρισιάριος: Στὴν ἐκκλησιαστικὴ γλῶσσα οἱ ἀποκρισιάριοι ἦσαν κληρικοί, οἱ ὅποιοι ἐστέλλοντο ὡς ἀντιπρόσωποι ἐπισκόπων πρὸς Μητροπολίτες καὶ τὸν Πατριάρχη. Ἀργότερα ἀντικαταστάθηκαν με λαϊκούς.

Ἡ νομοθεσία τοῦ Ἰουστινιανοῦ προέβλεπε ἀποκρισαρίους καὶ γιὰ μοναστηριακές ὑποθέσεις σὲ σχέση κυρίως με τὶς ἐκκλησιαστικὲς καὶ πολιτικὲς

σματα μετὰ τὰ πονηρὰ πνεύματα. Λοιπὸν, δίκαιο εἶναι σέ κείνον νὰ δώσω τὴν χάρη παρὰ σέ σᾶς».

Ἀμέσως τὸ λιοντάρι ἔφυγε ἀπὸ τὸν ἀδελφό. Ἐκεῖνος γύρισε στό κελί καὶ βρῖσκει τὸν Γέροντα νὰ χύνει δάκρυα γι' αὐτόν. Τοῦ ἐξιστόρησε ὅ,τι τοῦ συνέβη καὶ ἐξομολογήθηκε τὴν ἁμαρτία του. Ἐμαθε καὶ ὅτι ὁ Θεὸς τὸν λυπήθηκε καὶ μετανόησε. Καὶ μέσα σὲ λίγο χρονικὸ διάστημα ἔφθασε στὰ πρωτινὰ μέτρα.

Ἦρθε ἡ ὥρα πού κοιμήθηκαν καὶ οἱ δύο καὶ ἡ ζωὴ τους τελείωσε ἐν Χριστῷ. Στόν διορατικὸ ἅγιο, πού ἀναφέραμε προηγουμένως, φανερώθηκε ὅτι οἱ τέσσερις βρῖσκονται στὸν ἴδιο τόπο, σύμφωνα με τὶς ἀδιάψευστες ὑποσχέσεις τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ.

57. Ἄλλος πάλι ἦταν ἀποκρισιάριος⁴⁴ ἐνὸς μεγάλου κοινοβίου, καί, καθὼς ἐκτελοῦσε τὶς ἐξωτερικὲς ὑποθέσεις τοῦ κοινοβίου, συνέβη νὰ πέσει στὸν βοῦρκο τῆς ἀκολασίας. Ἦρθε ἡ ὥρα καὶ πέθανε. Τὸ πρόσωπό του ἔγινε ὅπως ἡ καπνιά ἀπὸ χύτρα.

Ὁ ἡγούμενος τοῦ μοναστηριοῦ, ἄνθρωπος πνευματικός, μόλις εἶδε τὸ γεγονός, κάλεσε σὲ σύναξη ὅλη τὴν ἀδελφότητα καὶ εἶπε: «Ὁ ἀδελφός αὐτός ἔφυγε ἀπ' τὴ ζωὴ. Ξερετε βέβαια ὅτι γιὰ τὴ δική σας ἀνάπαυση καὶ ἡσυχία ὀλοψυχα κουραζόταν στίς ἐξωτερικὲς ἐργασίες. Ὡς ἄνθρωπος ἔπεσε στὴν παγίδα τοῦ πονηροῦ. Ἐπειδὴ ἀπὸ δική μας ἀφορμὴ ἔπεσε σὲ ἁμάρτημα, ἐλᾶτε, ἅς κοπιᾶσουμε μετὰ προ-

ἀρχές. Ἀρχικά ἀνελάμβαναν μοναχοὶ ἐκάστης μονῆς, ἀπὸ τοὺς πλέον ἐναρέτους. Ἀργότερα ἀντεκατεστάθησαν ἀπὸ λαϊκούς γιὰ νὰ μὴν ἀπουσιάζουν ἐκ τῆς μονῆς οἱ μοναχοί.

λέσωμεν τὸν φιλόανθρωπον Θεόν· οἱ γὰρ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ.

Ἦρξαντο οὖν μετὰ δακρύων νηστεύειν καὶ ἱκετεύειν τὸν Θεὸν ἐλεῆσαι αὐτόν. Καὶ ἐποίησαν τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας ἄσιτοι πάντες, μηδὲν ἐσθίοντες, ἀλλὰ θρηνοῦντες καὶ ὀλοφνρόμενοι τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἀδελφοῦ.

Καὶ γίνεται ὁ ἀδβᾶς ἐν ἐκστάσει καὶ θεωρεῖ τὸν Σωτῆρα συμπαθοῦντα τῷ κόπῳ τῶν ἀδελφῶν. Ὁ δὲ διάβολος ἤρξατο κατηγορεῖν καὶ λέγειν· Δέσποτα, ἐμός ἐστιν οὗτος· δέομαί σου, τῶν ἡμετέρων ἐστίν· ἐγὼ συνήργησα αὐτῷ εἰς τὸ ἁμάρτημα· δικαιοκρίτης ὢν, Κύριε, ὁμοίως κρῖνον. Ἀπεκρίθη οὖν ὁ Σωτὴρ λέγων· Δικαιοκρίτης εἰμί, ἀλλὰ καὶ ἐλεήμων. Καὶ πέρας τῆς δικαιοσύνης ἡ ἐλεημοσύνη καὶ ἡ φιланθρωπία μου τυγχάνει, ἐπεὶ ἐλεήμων εἰμί καὶ φιλόανθρωπος. Εὐλογόν ἐστι μὴ παριδεῖν τοσούτων ἀγίων ἀνδρῶν ἱκεσίαν ὑπὲρ ἐνὸς τραυματισθέντος προσαγομένην μοι. Καὶ ταῦτα δι' ἐκείνους αὐτοὺς τοὺς παρακαλοῦντας πεσόντος αὐτοῦ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ. Ἠδύνατο γὰρ καὶ οὗτος ἐν ἡσυχίᾳ μένειν, ὥσπερ καὶ πάντες ἐν τῷ μοναστηρίῳ, καὶ ἄτρωτος φυλαχθῆναι ἀπὸ τῶν δελῶν τοῦ ἐχθροῦ. Ἀλλὰ προφάσει τῆς ἀποκρίσεως τῶν ἀδελφῶν ὡς ἄνθρωπος ὠλίσθησεν.

Ἡ οὐχ ὀρᾷς πῶς πάντες εἰς θάνατον ἔδωκαν ἑαυτοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ πάντες ὑπὲρ τοῦ ἐνὸς ἀποθνήσκουσιν; Ὅμως μέντοι πείσῃ αὐτοὺς ἀποστῆναι τοῦ παρακαλεῖν με καὶ λάβε αὐτόν. Ἰδέ, τοσαῦται ψυχαὶ κινδυνεύουσι λιμῷ ἀπολέσθαι τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας παρακαλοῦντές με καὶ δεόμενοι μετὰ δακρύων ὑπὲρ αὐτοῦ· μὴ ἀφιστάμενοι ἀπὸ τῶν προσευχῶν ἐν στεναγμῷ καὶ γονυκλισίαις καὶ τῇ σποδῷ ἢ κατέπασαν τὰς ἑαυτῶν κεφαλὰς τοσοῦτον πλήθος

45. Ματθ. 5, 45-47.

θυμία γι' αὐτόν κι ἄς παρακαλέσουμε τὸν φιλόανθρωπο Θεό, γιατί ἡ εὐσπλαχνία του ἀπλώνεται σ' ὅλα του τὰ ἔργα»⁴⁵.

Ἐκεῖνοι ἄρχισαν μὲ δάκρυα νά νηστεύουν καὶ νά ἱκετεύουν τὸν Θεό νά τὸν σπλαχνιστεῖ. Τρεῖς μέρες καὶ τρεῖς νύχτες ἔμειναν ὅλοι νηστικοί, χωρὶς νά τρῶνε τίποτε· μόνο θρηνολογοῦσαν κι ἔχυναν δάκρυα γιὰ τὴν ἀπώλεια τοῦ ἀδελφοῦ.

Ὁ ἀδβᾶς ἤρθε σὲ ἐκσταση. Βλέπει τὸν Σωτῆρα νά δείχνει συμπάθεια γιὰ τὸν κόπο τῶν ἀδελφῶν. Ἀπὸ τὴν ἄλλη ὁ διάβολος ἄρχισε νά κατηγορεῖ καὶ νά λέει: «Δέσποτα, δικός μου εἶναι αὐτός· σέ παρακαλῶ, ἀπ' τοὺς δικούς μου εἶναι ἐγὼ ἡμουν συνεργός του στό ἁμάρτημα. Καθὼς εἶσαι δικαιοκρίτης, Κύριε, ἀνάλογα νά κρῖνεις». Ὁ Σωτὴρ ἀποκρίθηκε: «Εἰμαι δικαιοκρίτης ἀλλὰ καὶ ἐλεήμων. Τό πέρας τῆς δικαιοσύνης μου εἶναι τό ἔλεος καὶ ἡ φιλανθρωπία μου, γιατί εἰμαι ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος. Λογικό εἶναι νά μὴν ἀδιαφορήσω γιὰ τὴν ἱκεσία τόσων ἀγίων ἀνδρῶν, πού εὐχονται σέ μένα γιὰ ἓναν τραυματισμένο, ὁ ὁποῖος μάλιστα ἔπεσε στήν ἁμαρτία, γιὰ νά ἐξυπηρετήσῃ αὐτοὺς τοὺς ἰδιοὺς πού παρακαλοῦν. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι κι αὐτός μποροῦσε νά μένει στήν ἡσυχία –ὅπως ἔκαναν ὅλοι στό μοναστήρι– καὶ νά μὴν πληγωθεῖ ἀπὸ τὰ θέλη τοῦ ἐχθροῦ· ἀλλὰ μέ ἀφορμή τίς ἐξωτερικὲς ὑποθέσεις τοῦ μοναστηριοῦ γλίσטרησε ὡς ἄνθρωπος.

Ἡ δὲν βλέπεις ὅτι γιὰ χάρη του ὅλοι ἀψηφοῦν τὸν θάνατο καὶ ὅλοι γιὰ τὸν ἓναν πεθαίνουν; Ὅμως, τουλάχιστον νά τοὺς πείσεις νά σταματήσουν νά μέ παρακαλοῦν, καὶ τότε πάρ' τὸν. Δές, τόσες ψυχὲς κινδυνεύουν νά πεθάνουν ἀπὸ πείνα, καθὼς τρεῖς μέρες καὶ τρεῖς νύχτες μέ παρακαλοῦν καὶ ἱκετεύουν γι' αὐτόν μὲ δάκρυα. Δέν σταματοῦν τίς προσευχὲς μέ στεναγμούς καὶ γονυκλισίες, καὶ μέ τό κεφάλι πασπαλισμένο μὲ στάχτη μέ παρακαλεῖ τόσο πλήθος.

παρακαλεῖ. Καί ταῦτα μὴ κατὰ σκοπὸν καὶ μελέτην ἀποστασίας ἀμαρτήσαντος τοῦ ἀδελφοῦ, ἀλλὰ κατὰ συναρπαγὴν πεσόντος ἐν τῇ ἀμαρτίᾳ ὡς ἀνθρώπου, οὐκ εὐλογόν ἐστιν ἀπολαῦσαι αὐτοὺς τῆς αἰτήσεως αὐτῶν;

Εἰ γὰρ τοῖς ἐπὶ γῆς βασιλεῦσιν, ἐὰν ἡ πόλις ὁλόκληρος ἴδῃ κατάδικόν τινα ἀπαγόμενον ἐπὶ θάνατον, ἀνακαλεῖται τὴν βασιλικὴν ψῆφον ἢ ἰκεσία τοῦ πλήθους καὶ ἐξαρπάζει τῶν τοῦ δημίου χειρῶν τὸν ὑπεύθυνον, πόσω μᾶλλον ἐγὼ ὁ Βασιλεὺς ὁ ὄντως δίκαιος καὶ φιλόανθρωπος χαρίσομαι τοῖς ἐμοῖς στρατιώταις τὴν ὑπὲρ τοῦ ἐνὸς αἵτησιν καὶ ἰκετηρίαν μοι προσφερομένην!

Ταῦτα τοῦ Κυρίου εἰπόντος κατησχύνθη ὁ διάβολος καὶ ἀφανὴς ἐγένετο. Ὡς δὲ ἐπανῆλθεν ἀπὸ τῆς ἐκστάσεως ὁ ἀδδᾶς τῆς μονῆς, διηγήσατο πάντα τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα. Καὶ ἤρξατο τὸ πρόσωπον τοῦ ἀδελφοῦ κατὰ μικρὸν ἀποκαθαίρεσθαι τῆς μελανίας καὶ γέγονεν ὅλον καθαρὸν. Καὶ πληροφορηθέντες ὅτι ἔταξεν ὁ Θεὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κλήρῳ τῶν σωζομένων, συνεκόμισαν τὸ λείψανον καὶ ἔθαψαν αὐτὸ καὶ ἠγαλλιάσαντο ἐπὶ τῇ γενομένῃ παραδόξῳ σωτηρίᾳ τοῦ ἀδελφοῦ, ὅτι ἐγγὺς Κύριος πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ.

58. Διηγήσατο δὲ ὁ αὐτὸς Γέρον καὶ περὶ τινος ἐπισκόπου, ἵνα μάλιστα καὶ ἐξ ἐκείνου τὸ θάρσος λαβόντες τῆς ἐαντῶν γενώμεθα σωτηρίας. Ἠγγέλλετο παρὰ τινων τῷ παρ' ἡμῖν ἐπισκόπῳ, ὡς αὐτὸς ταῦτα ἔφασκε, τινὰς τῶν κοσμικῶν δύο ἐλευθέρως γυναῖκας, πιστάς, μὴ σωφρόνως διοῦν. Ὁ δὲ ἐπίσκοπος ὑπὸ τῶν ἀπαγγειλάντων παθὼν τι ἀνθρώπινον, ὑποτοπάσας δὲ καὶ περὶ ἐτέρων τοῦτο, ἐπὶ παράκλησιν

46. Ψαλμ. 144, 18.

Καὶ παίρνοντας ὑπόψιν ὅτι ὁ ἀδελφός δὲν ἀμάρτησε κατόπιν προμελέτης ἔχοντας σκοπὸ τοῦ τὴν ἀποστασία, ἀλλὰ ὅτι ἀπὸ ἀπροσεξία ὡς ἀνθρώπος ἔπεσε στὴν ἀμαρτία, δὲν ἀρμόζει νὰ πετύχουν αὐτοὶ αὐτὸ πού ζητοῦν;

Ἄν στοὺς ἐπίγειους βασιλεῖς, καὶ τῇ στιγμῇ ἀκόμη πού ἡ πόλη ὁλόκληρη βλέπει ἕναν κατάδικο νὰ ὁδηγεῖται στὸν θάνατο, ἢ ἰκεσία τοῦ πλήθους ἀκυρώνει τὴ βασιλικὴ ἀπόφαση καὶ ἀρπάζει μέσα ἀπὸ τὰ χέρια τῶν δημίων τὸν κατάδικο, πόσο περισσότερο ἐγὼ ὁ Βασιλιάς, ὁ ἀπόλυτα δίκαιος καὶ φιλόανθρωπος, θὰ ἱκανοποιήσω τῶν στρατιωτῶν μου τὸ αἶτημα καὶ τὴν ἰκεσία πού μοῦ προσφέρουν γιὰ τὸν ἕνα!»

Μ' αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ Κυρίου ντροπιάστηκε ὁ διάβολος καὶ ἐγένε ἀφαντος. Ὅταν ὁ ἀδδᾶς τῆς μονῆς συνῆλθε ἀπὸ τὴν ἐκσταση, τὰ διηγήθηκε ὅλα στοὺς ἀδελφούς καὶ χάρηκαν πάρα πολύ.

Συγχρόνως τὸ πρόσωπο τοῦ ἀδελφοῦ ἄρχισε λίγο-λίγο νὰ καθαρίζει ἀπὸ τῆ μαυρίλα καὶ ἐγένε ὁλόκληρο καθαρὸ. Οἱ ἀδελφοί, ἀφοῦ πληροφορήθηκαν ὅτι ὁ Θεὸς ἔταξε τὴν ψυχὴ του στὸν κλῆρο τῶν σωζομένων, πῆραν τὸ λείψανον καὶ τὸ ἔθαψαν. Ἐνίωσαν ἀγαλλίαση γιὰ τὴν παράδοξη σωτηρία τοῦ ἀδελφοῦ καὶ βεβαιώθηκαν ὅτι ὁ Κύριος εἶναι κοντὰ σὲ ὅλους, πού τὸν ζητοῦν μὲ εἰλικρίνεια⁴⁶.

58. Ὁ ἴδιος Γέροντας ἀναφέρθηκε καὶ σὲ κάποιον ἐπίσκοπο, ὥστε ἐμψυχωμένοι καὶ ἀπὸ κεῖνον νὰ ἀφοσιωθοῦμε στό ἔργο τῆς σωτηρίας μας.

Κάποιοι ἀνήγγειλαν στὸν ἐπίσκοπό μας –ὅπως ὁ ἴδιος ἀφηγοῦνταν– ὅτι δύο γυναῖκες λαϊκές, πού δὲν προέρχονταν ἀπὸ τὴν τάξη τῶν δούλων, πιστές, δὲν ζοῦν μὲ σωφροσύνη. Ὁ ἐπίσκοπος ὅμως ἐπειδὴ ἀπ' αὐτοὺς πού τοῦ τὰ ἀνήγγειλαν παρασύρθηκε σὰν ἀνθρώπος, καὶ συγχρόνως ὑποψιάσθηκε ὅτι κάτι τέτοιο συμβαίνει καὶ μὲ ἄλλους πι-

Θεοῦ ἦει, ἐκεῖθεν τὸ ἀκριδὲς ἀξιῶν μαθεῖν, οὐπερ καὶ ἔτυχε.

Μετά γάρ τὴν θείαν καὶ φοδερὰν ἐκείνην προσκομιδὴν, τῶν προσιόντων εἰς μετάληψιν τῶν ἁγίων μυστηρίων τὰς ψυχὰς ἑώρα διὰ τῶν ὄψεων, ὁποίαις ἐκάστη ὑπόκειται ἁμαρτίαις. Καὶ τῶν ἁμαρτωλῶν ἑώρα τὰς ὄψεις καθάπερ ἀσθόλην, τινὰς δὲ αὐτῶν δίκην ἀποκαύματος τὸ πρόσωπον ἔχοντας, τοὺς δὲ ὀφθαλμοὺς πυρώδεις καὶ ὑφαίμους, ἐτέρους δὲ αὐτῶν λαμπροὺς μὲν τὴν ὄψιν, λευκοὺς δὲ τὴν ἐσθῆτα. Καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις ὡς μετεδίδου τοῦ Κυρίου τὸ σῶμα περιφλέγειν αὐτοὺς φησι καὶ διακαίειν, τῶν δὲ ὥσπερ φῶς γινομένων ἐκ τοῦ διὰ στόματος αὐτῶν εἰσιόντος μαργαρίτου καὶ ἅπαν τὸ σῶμα αὐτῶν καταλάμπειν. Ἦσαν δὲ ἐν αὐτοῖς, φησι, καὶ τῶν τὸν μονήρη βίον ἐπανηρημένων καὶ τῶν ἐν συζυγίαις, οἱ ἔπασχον ταῦτα.

Εἶτα, φησὶν, ὁρμᾷ καὶ ταῖς γυναιξὶν αὐτὸς μεταδοῦναι, ὅπως ἂν γινῶ οἷαι καὶ αὐταὶ τυγχάνουσι τὴν ψυχὴν. Καὶ ὁρᾷ καὶ ἐν αὐταῖς τὸν ὅμοιον τρόπον γινόμενον, πρόσωπα μέλανά τε καὶ ὑφαιμα καὶ πυρώδη καὶ λευκά. Ἐν ταύταις δὲ παρὰ γίνονται καὶ αἱ δύο γυναῖκες ἐκεῖναι, ἃς διέβαλον τῷ ἐπισκόπῳ, δι' ἃς καὶ μάλιστα ἐπὶ τὴν τοιαύτην εὐχὴν ἐλήλυθεν ὁ ἐπίσκοπος. Καὶ ὁρᾷ καὶ αὐτὰς ἐν τῇ προσελεύσει τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ μυστηρίων, λαμπρὸν μὲν καὶ ἐντιμον ἔχουσας τὸ πρόσωπον, λευκὴν δὲ τὴν ἐσθῆτα περιβεβλημένας. Εἶτα μεταλαβούσας καὶ αὐτὰς τῶν ἁγίων τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων ἐγένετο ὡς ὑπὸ φωτὸς καταλάμπεσθαι.

Ὁ δὲ πάλιν ἐπὶ τὴν συνήθη τοῦ Θεοῦ ἱκεσίαν ἐτρέπετο μαθεῖν ἀξιῶν τῶν δεδειγμένων αὐτῷ ἀποκαλύψεων τὸν τρόπον. Παραστὰς δὲ αὐτῷ ἄγγελος Κυρίου περὶ ἐκάστον ἐρωτᾶν ἐκέλευεν. Ὁ δὲ ἐπίσκοπος εὐθέως περὶ τῶν δύο ἐκείνων

στούς, κατέφυγε στὸν Θεό, ζητώντας μέ ἐπιμονὴ ἀπὸ κείνῳ μάθει τὴν ἀλήθεια, πρᾶγμα πού τό πέτυχε.

Μετά δηλαδή ἀπὸ τῆς θείας καὶ φοδερῆς ἐκείνης προσκομιδῆς πού ἔκανε, ἔβλεπε μέσα ἀπὸ τὰ πρόσωπα τίς ψυχές ἐκείνων πού ἔρχονταν νά μεταλάβουν τὰ ἅγια μυστήρια, σέ ποιές ἁμαρτίες εἶναι ἔνοχη καθεμίᾳ. Τὴν ὄψιν τῶν ἁμαρτωλῶν τὴν ἔβλεπε σάν καπνιά. Ἄλλοι ἀπ' αὐτοὺς εἶχαν τὸ πρόσωπο σάν καμμένο, ἄλλοι τὰ μάτια κατακόκκινα καὶ ματωμένα. Καὶ ἄλλοι ἦσαν φωτεινοὶ στὴν ὄψιν καὶ ντυμένοι λευκὸ ἔνδυμα. Καὶ τὴν ὥρα πού μετέδιδε ὁ ἐπίσκοπος τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου, ἔβλεπε ἄλλους νά τοὺς περιβάλλει φλόγα καὶ νά τοὺς κατακαίει, ἐνῶ οἱ ἄλλοι νά γίνονται σάν φῶς ἀπὸ τὸν μαργαρίτη πού ἔπαιρναν στό στόμα τους, καὶ ὅλο τὸ σῶμα τους νά φεγγοβολάει. Σ' αὐτοὺς πού τὰ πάθαιναν αὐτά, ἀνῆκαν –λέει– καὶ μοναχοὶ καὶ παντρεμένοι.

Ἐπειτα στράφηκε –λέει– νά κοινωνήσῃ ὁ ἴδιος καὶ τίς γυναῖκες, γιὰ νά μάθει κι αὐτές τί λογῆς εἶναι στὴν ψυχὴ. Βλέπει καὶ σ' αὐτές νά ἰσχύει τὸ ἴδιο: πρόσωπα μαῦρα καὶ ματωμένα καὶ κόκκινα καὶ λευκά. Ἀνάμεσά τους ἦταν κι ἐκεῖνες οἱ δύο γυναῖκες, πού τίς εἶχαν κατηγορήσῃ στὸν ἐπίσκοπο, γιὰ τίς ὁποῖες κυρίως εἶχε ἔρθῃ στό σημεῖο ὁ ἐπίσκοπος νά κάνει μιὰ τέτοια προσευχή. Τίς βλέπει κι αὐτές, τὴν ὥρα πού προσέρχονταν στὰ ἅγια μυστήρια τοῦ Θεοῦ, νά ἔχουν τὸ πρόσωπο λαμπρὸ καὶ ἄξιο τιμῆς καὶ νά εἶναι ντυμένες μέ λευκὸ ἔνδυμα. Ἐπειτα, ἀφοῦ μετάλαβαν κι αὐτές τὰ ἅγια μυστήρια τοῦ Χριστοῦ, φάνηκε νά λάμπουν μέσα σέ φῶς.

Ὁ ἐπίσκοπος στράφηκε πάλι στὴ συνηθισμένη ἱκεσία πρὸς τὸν Θεό, ζητώντας τὴ σημασία τῶν ἀποκαλύψεων πού τοῦ εἶχαν φανερωθεῖ. Ἦρθε κοντά του ἄγγελος Κυρίου καὶ τὸν παρήγγελε νά τὸν ρωτᾷ γιὰ τὸ καθετί. Ὁ ἐπίσκοπος

ἡρώτα γυναικῶν, εἰ ἄρα ἀληθῆς ὑπάρχει ἢ προτέρα αὐτῶν διαβολή ἢ ψευδής. Ὁ δὲ ἄγγελος ἐπέφηνεν ἀληθῆ εἶναι πάντα τὰ περὶ αὐτῶν λεχθέντα. Ὁ δὲ ἐπίσκοπος ἔφη πρὸς τὸν ἄγγελον· Καὶ πῶς ἐν τῇ μεταλήψει τῶν ἁγίων τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων λαμπραὶ μὲν τὴν ὄψιν ὑπῆρχον, λευκὴν δὲ τὴν ἐσθῆτα εἶχον, φωτὸς δὲ ἀπέστιλβον οὐκ ὀλίγου;

Ὁ δὲ ἄγγελος εἶπεν ὅτιπερ εἰς αἴσθησιν ἔλθοῦσαι τῶν πεπραγμένων αὐταῖς καὶ ἀποστᾶσαι τούτων, δάκρυσιν καὶ στεναγμοῖς καὶ ἐλεημοσύναις πενήτων καὶ δι' ἐξομολογήσεως τῶν θείων ἔτυχον καταλλαγῶν, τοῦ λοιποῦ μηκέτι τοῖς αὐτοῖς περιπίπτειν ἐπαγγειλάμεναι, εἴπερ ἐπὶ τοῖς προτέροις ἁμαρτήμασι τύχοιεν συγγνώμης. Καὶ τετυχήκασι δὲ διὰ τούτων τῆς θείας καταλλαγῆς καὶ τῶν ἐγκλημάτων ἀπελύθησαν. Ζῶσι δὲ τοῦ λοιποῦ σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς.

Ὁ δὲ ἐπίσκοπος θαυμάζειν, ἔφησεν, οὐ τὴν μεταβολὴν τῶν γυναικῶν τοσοῦτον – τοῦτο γὰρ πολλοῖς συνέδῃ γενέσθαι – ἀλλὰ τὴν τοῦ Θεοῦ δωρεάν, ὡς οὐ μόνον αὐταῖς τιμωρίαις οὐχ ὑπηγάγετο, ἀλλὰ καὶ τοσαύτης ἡξίωσε χάριτος. Καὶ ὁ ἄγγελος ἔφη πρὸς αὐτόν· Θαυμάζεις τοῦτο; Δικαίως· ἄνθρωπος γὰρ τυγχάνεις. Ὁ δὲ Δεσπότης, ἡμῶν τε καὶ ὑμῶν Θεός, φύσει ὦν ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος, τοῖς πανομένοις τῶν οἰκείων πλημμελημάτων καὶ δι' ἐξομολογήσεως προσπίπτουσιν αὐτῷ οὐ μόνον εἰς κόλασιν οὐ πέμπει, ἀλλὰ καὶ τὴν ὀργὴν παύει καὶ τιμῆς ἀξιοῖ. Καὶ γὰρ οὕτως ἀγαπᾷ ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν Υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν ὑπὲρ αὐτοῦ. Ὁ τοίνυν ὑπὲρ ἐχθρῶν ἀποθανεῖν ἐλόμενος, οὐ πολλῷ μᾶλλον οἰκείους αὐτῷ γινομένους καὶ μεταμελομένους ἔφ'

ἀμέσως ρώτησε γιὰ κεῖνες τίς δυὸ γυναῖκες ἂν εἶναι ἀληθινὴ ἢ προηγούμενη σέ βάρους τους κατηγορία ἢ ψεύτικη. Ὁ ἄγγελος βεβαίωσε ὅτι ὅλα ὅσα εἶπαν γι' αὐτές εἶναι ἀληθινά. Καὶ ὁ ἐπίσκοπος ρώτησε τὸν ἄγγελο· «Τότε, πῶς κατὰ τὴν μετάληψιν τῶν ἁγίων μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ ἦταν λαμπρές στήν ὄψη, εἶχαν ἄσπρη τὴν ἐνδυμασίαν καὶ ἔλαμπαν μέσα σέ πολύ φῶς;»

Ὁ ἄγγελος ἀπάντησε ἀκριβῶς ὅτι, ἀφοῦ συναισθάνθηκαν αὐτά πού εἶχαν κάνει καὶ ἀπομακρύνθηκαν ἀπ' αὐτά, μέ δάκρυα, στεναγμούς καὶ ἐλεημοσύνες στοὺς φτωχοὺς καὶ μέ ἐξομολόγηση, πέτυχαν τὴν θείαν συγχώρηση. Καὶ ὑποσχέθηκαν στό ἐξῆς νά μὴν περιπέσουν πλέον στά ἴδια, ἂν βέβαια βροῦν συγχώρηση γιὰ τὰ προηγούμενα ἁμαρτήματα. Μὲ ὅλα αὐτά ἔχουν πετύχει τὴν θείαν συμφιλίωση καὶ ἀπαλλάχθηκαν ἀπὸ τὴν κατηγορίαν. Τώρα πλέον ζοῦν μέ σύνεση, σύμφωνα μέ τὸν νόμο τοῦ Θεοῦ καὶ μέ εὐσέβεια.

Ὁ ἐπίσκοπος εἶπε ὅτι δέν θαυμάζει τόσο τὴν ἀλλαγὴν τῶν γυναικῶν – αὐτό μέ πολλοὺς ἔχει γίνεῖ – ἀλλὰ τὴν δωρεὰ τοῦ Θεοῦ, γιατί ὅχι μόνο δέν τίς τιμώρησε ἀλλὰ τίς ἔκανε κι ἄξιες γιὰ τόση χάρη. Ὁ ἄγγελος τοῦ εἶπε· «Αὐτό θαυμάζεις; Δικαιολογημένα βέβαια, ἀφοῦ εἶσαι ἄνθρωπος. Ὁ Δεσπότης, καὶ δικὸς μας καὶ δικὸς σας Θεός, ἀπὸ τὴ φύση του ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος, αὐτοὺς πού παύουν νά διαπράττουν τὰ ἁμαρτήματά τους καὶ μέ ἐξομολόγηση πέφτουν στά πόδια Του, ὅχι μόνο δέν τοὺς στέλνει γιὰ νά τιμωρηθοῦν, ἀλλὰ καὶ τὴν ὀργὴν παύει καὶ τοὺς κάνει ἄξιους γιὰ τιμὴ. Καὶ αὐτό συμβαίνει, ἀκριβῶς διότι τόσο ἀγαπᾷ ὁ Θεός τὸν κόσμον, ὥστε τὸν Υἱό του τὸν μονογενῆ παρέδωκε στόν θάνατο γιὰ χάρη του⁴⁷. Λοιπόν, ἐκεῖνος πού διάλεξε νά πεθάνει γιὰ χάρη τῶν ἐχθρῶν του⁴⁸, αὐτὸς πολὺ περισσότερο δέν θά ἀπαλλάξει ἀπὸ τίς τιμωρίες αὐτοὺς πού ἔγιναν δικοὶ του καὶ μετάνιωσαν γιὰ ὅσα ἔκαναν⁴⁹; Καὶ δέν

47. Ἰω. 3, 16.

48. Ρωμ. 5, 6-11.

49. Πρβλ. Ἰω. 5, 24.

οἷς διεπράξαντο, λύσει μὲν τὰς τιμωρίας, τῶν δὲ παρ' αὐτοῦ εὐτρεπισμένων ἀγαθῶν παρέξει τὴν ἀπόλαυσιν;

Τοῦτο τοίνυν ἴσθι, εἰδὼς ὡς οὐδὲν τῶν ἀνθρωπίνων ἁμαρτημάτων νικᾷ τὴν τοῦ Θεοῦ φιlanθρωπίαν, μόνον ἔαν διὰ τῆς μετανοίας ἡ πρότερον ἔπραξέ τις ἀπαλείψῃ κακά. Φιλάνθρωπος γὰρ ὢν ὁ Θεὸς ἐπίσταται τὴν ἀσθένειαν τοῦ ὑμετέρου γένους καὶ τῶν παθῶν τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν τοῦ διαβόλου δύναμιν καὶ κακουργίαν. Καὶ πίπτουσι μὲν τοῖς ἀνθρώποις εἰς ἁμαρτίαν ὡς υἱοῖς συγγινώσκει καὶ ἀναμένει τὴν διόρθωσιν μακροθυμῶν ἐπ' αὐτοῖς, μεταβαλλομένοις δὲ καὶ τῆς αὐτοῦ δεομένοις ἀγαθότητος, ὡς ἀσθενέσι συμπαθεῖ καὶ λύει παραντίκα τὰς τιμωρίας καὶ χαρίζεται αὐτοῖς τὰ ἡτοιμασμένα τοῖς δικαίοις ἀγαθά.

Ἐφη δὲ ὁ ἐπίσκοπος τῷ ἀγγέλῳ· Λέξον μοι λοιπὸν καὶ τὴν τῶν προσώπων διαφορὰν, δέομαί σου. Ἐπὶ ποίοις ἁμαρτήμασιν ἕκαστος αὐτῶν διάκειται, ἵνα καὶ περὶ τούτων μαθὼν πάσης ἀγνοίας ἀπαλλαγῶ.

Ὁ δὲ ἄγγελος Κυρίου λέγει πρὸς αὐτόν· Οἱ μὲν λαμπροί, φησί, καὶ φαιδροὶ τὰς ὄψεις ἐν σωφροσύνῃ καὶ ἀγνείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ ζῶσιν, ἐπιεικεῖς τε καὶ συμπαθεῖς καὶ ἐλεήμονές εἰσιν. Οἱ δὲ μέλαινας ἔχοντες τὰς ὄψεις πορνείας καὶ ἀσελγείας εἰσὶν ἐργάται καὶ τῆς ἄλλης ἀσωτίας καὶ τρυφῆς. Οἱ δὲ φανέντες ὕψαιμοι καὶ πυρῶδεις πονηρίᾳ καὶ ἀδικίᾳ εἰσὶ συζῶντες, φιλολοῖδοροί τε καὶ βλάσφημοι, δόλιοί τε καὶ φόνιοι τυγχάνουσι.

Καὶ λέγει αὐτῷ πάλιν ὁ ἄγγελος· Βοήθησον τοίνυν αὐτοῖς, εἴπερ τὴν αὐτῶν σωτηρίαν ἐπιποθεῖς. Καὶ γὰρ διὰ τοῦτο, φησί, τετύχηκας τῶν οἰκείων εὐχῶν, ἵνα, ὅψει μαθὼν τὰς τῶν μαθητευομένων ἁμαρτίας, ταῖς νουθεσίαις καὶ ταῖς παραιnéσεσι θελτίους ποιήσῃς διὰ μετανοίας αὐτοὺς τῷ

θά τοὺς δώσει νὰ ἀπολαύσουν τὰ ἀγαθὰ ποὺ ἔχει ἐτοιμάσει ὁ Ἰδιος⁵⁰;

Αὐτὸ νὰ ξέρεις καλὰ, ὅτι κανένα ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα ἁμαρτήματα δὲν νικᾷ τὴ φιlanθρωπία τοῦ Θεοῦ· ἀρκεῖ νὰ ἐξαλείψῃ κανεὶς μὲ τὴ μετάνοια τὰ κακά ποὺ ἔκανε προηγουμένως. Ὁ Θεός, ὡς φιlanθρωπος ποὺ εἶναι, γνωρίζει τὴν ἀδυναμία τοῦ γένους σας καὶ τὴ δύναμη τῶν παθῶν καὶ τὴν μεγάλη κακουργία τοῦ διαβόλου. Γι' αὐτό, ὅταν οἱ ἄνθρωποι πέφτουν σὲ ἁμαρτήματα, τοὺς συγχωρεῖ σάν παιδιά του καὶ δείχνοντας μακροθυμία περιμένει τὴ διόρθωσή τους. Ὅταν ἀλλάζουν καὶ προσεύχονται στὴν ἀγαθότητά του, αἰσθάνεται συμπάθεια σάν ἀσθενεῖς ποὺ εἶναι καὶ σταματᾷ ἀμέσως τίς τιμωρίες. Ἐπίσης τοὺς χαρίζει τὰ ἀγαθὰ ποὺ ἔχει ἐτοιμάσει γιὰ τοὺς δικαίους.

Εἶπε ὁ ἐπίσκοπος στὸν ἄγγελο· «Σέ παρακαλῶ νὰ μοὺ διευκρινίσῃς καὶ τὴ διαφορὰ τῶν προσώπων· ὁ καθένας ἀπ' αὐτοὺς σὲ ποιά ἁμαρτήματα βρίσκεται, γιὰ νὰ τὰ μάθω κι αὐτὰ καὶ νὰ μὴν ἔχω ἄγνοια γιὰ καμιά περίπτωσή».

«Οἱ λαμπροὶ καὶ χαρῶποι στὴν ὄψη –τοῦ λέει ὁ ἄγγελος τοῦ Κυρίου– ζοῦν μὲ σεμνότητα, μὲ ἀγιότητα καὶ δικαιοσύνη. Εἶναι καὶ ἐπιεικεῖς, δείχνουν συμπάθεια στοὺς ἄλλους καὶ εἶναι ἐλεήμονες. Ἐκεῖνοι ποὺ ἔχουν μαῦρα τὰ πρόσωπα ὑπηρετοῦν τὴν πορνεία, τὴν ἀσελγεία καὶ γενικά τὴν ἄσωτη καὶ ἡδυπαθὴ ζωὴ. Ὅσοι φάνηκαν ματωμένοι καὶ κόκκινοι σάν φωτιά εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ ἡ ζωὴ τους ἔχει γίνῃ ἓνα μὲ τὴν πονηρίᾳ καὶ ἀδικία, εἶναι φιλοκατήγοροι, βλάσφημοι, πανοῦργοι καὶ αἰμοδόροι».

Ὁ ἄγγελος συμπλήρωσε· «Βοήθησέ τους, ἂν βέβαια ποθεῖς πολὺ τὴ σωτηρία τους. Ἐξάλλου γι' αὐτό τὸν λόγο ἔγιναν δεκτές οἱ προσευχές σου· ἀφοῦ ἀπὸ τὴν ὄψη τους ἔμαθες τίς ἁμαρτίες τῶν μαθητευομένων, νὰ τοὺς κάνεις μὲ τίς συμβουλές καὶ τίς νουθεσίες σου νὰ γίνουν καλύτεροι,

ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι ἐκ νεκρῶν Χριστῷ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

Ὅση σοι τοίνυν ἐστὶ δύναμις καὶ σπουδὴ καὶ ἀγάπη περὶ τὸν σὸν Δεσπότην Χριστόν, πᾶσαν πρόνοιαν αὐτῶν ποιῶν ἐπιστρέφειν αὐτοὺς ἐκ τῶν οἰκείων ἁμαρτημάτων πρὸς τὸν Θεὸν πείθων τε αὐτοὺς ὁποίων ἁμαρτημάτων ὑποχείριοι εἴσι καὶ μὴ τῆς ἑαυτῶν ἀμελῶσι σωτηρίας. Ἔσται γὰρ ἐκ τούτου ἐκείνοις μὲν μετανοοῦσι καὶ ἐπιστρέφουσι πρὸς τὸν Θεὸν ψυχῆς σωτηρία καὶ ἀπόλαυσις τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, σοὶ δὲ πολὺς ὁ μισθὸς μιμησαμένῳ τὸν οἰκεῖον Δεσπότην, τὸν οὐρανοὺς μὲν καταλείψαντα, τὰς δὲ ἐπὶ γῆς διατριβὰς ποιησάμενον διὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων σωτηρίαν.

59. Ἐλεγον περὶ τινος ἀδελφοῦ ὅτι γενομένης συνάξεως ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ ἀνέστη κατὰ τὸ ἔθος ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Καὶ ἐχλεύασεν αὐτὸν ὁ διάβολος λέγων αὐτῷ ὅτι Ποῦ ἀπέρχῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἵνα μεταλάβῃς ἄρτου καὶ οἴνου, καὶ εἴπωσιν οἱ ἄνθρωποι ὅτι σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου ἐστὶ; Μὴ γλευάζου. Ὁ δὲ ἀδελφὸς ἐπείσθη τῷ λογισμῷ καὶ οὐκ ἀπῆλθε κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Τῶν δὲ ἀδελφῶν τῶν λοιπῶν ἐκδεχομένων τὸν ἀδελφόν – οὕτω γὰρ ἦν τὸ ἔθος τῆς ἐπισήμου Κυριακῆς – οὐ γὰρ ἐποίουν τὴν σύναξιν, ἕως οὗ πάντες ἦλθον – ἐπιμενόντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλεῖον κἀκείνου μὴ ἐρχομένου, ἀναστάντες ἔρχονται πρὸς αὐτὸν λέγοντες: Ἄρα μὴ ἀσθενεῖ ἢ ἀπέθανεν; Ὡς δὲ ἦλθον εἰς τὸ κελλίον τοῦ ἀδελφοῦ, ἐπυνθάνοντο λέγοντες: Διατί οὐκ ἦλθες εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἀδελφέ; Ὁ δὲ ἀδελφὸς ἠσχύνετο ἀπαγγεῖλαι αὐτοῖς. Ἐπιγινόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ τὴν τοῦ διαδόλου κακοβουλίαν καὶ τέχνην αὐτοῦ τοῦτο εἶναι ἔβαλον αὐτῷ μετάνοιαν, ἵνα αὐτοῖς ὁμολογήσῃ τὴν τοῦ διαδόλου κακοτεχνίαν.

δείχνοντας μετάνοια στὸν Χριστό, τὸν Κύριό μας, πού πέθανε γι' αὐτούς καὶ ἀναστήθηκε ἀπὸ τοὺς νεκρούς.

Μέ ὅση δύναμη καὶ προθυμία κι ἀγάπη ὑπάρχει μέσα σου γιὰ τὸν Δεσπότη σου Χριστό, φρόντισε μέ κάθε τρόπο νὰ ἐπιστρέφουν αὐτοὶ ἀπὸ τίς ἁμαρτίες τους στὸν Θεό, κατατοπίζοντάς τους σὲ ποιά ἁμαρτήματα εἶναι ὑποδουλωμένοι καὶ παρακινώντας τους νὰ μὴ δείχνουν ἀδιαφορία γιὰ τὴ σωτηρία τους. Ἀπ' αὐτὴ σου τὴν προσπάθεια, γιὰ κείνους θὰ προέλθει σωτηρία ψυχῆς καὶ ἀπόλαυση τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, καθὼς θὰ μετανοοῦν καὶ θὰ ἐπιστρέφουν στὸν Θεό. Καὶ σέ σένα μεγάλος θὰ εἶναι ὁ μισθός, ἐφόσον μιμεῖσαι τὸν Δεσπότη σου, πού ἄφησε τοὺς οὐρανοὺς καὶ ἔζησε στὴ γῆ, γιὰ τὴ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων».

59. Ἐλεγαν γιὰ κάποιον ἀδελφό ὅτι μιὰ Κυριακῇ, ὅταν ἦταν νὰ γίνεῖ ἡ Λειτουργία, σηκώθηκε ὅπως συνήθως νὰ πάει στὴν ἐκκλησία. Ὁ διάβολος ὅμως τὸν περιέπαιξε λέγοντάς του: «Τί πηγαίνεις στὴν ἐκκλησία; Γιὰ νὰ μεταλάβεις ψωμί καὶ κρασί, καὶ οἱ ἄνθρωποι νὰ ποῦν ὅτι εἶναι σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου; Μὴ ξεγελιέσαι». Ὁ ἀδελφός πείσθηκε στὸν λογισμό καὶ δέν πῆγε στὴν ἐκκλησία ὅπως συνήθιζε. Ἐνῶ οἱ ἄλλοι ἀδελφοὶ περίμεναν τοὺς ἀδελφούς – ἔτσι συνήθιζαν τὴν ἐπίσημη μέρα τῆς Κυριακῆς – δέν ἄρχιζαν τὴν Λειτουργία, μέχρις ὅτου ἔρθουν ὅλοι – καθὼς λοιπὸν αὐτοὶ περίμεναν ἄρκετά κι ἐκεῖνος δέν ἐρχόταν, σηκώθηκαν καὶ πῆγαν σ' αὐτὸν μέ τὴ σκέψη, μήπως εἶναι ἄρρωστος ἢ πέθανε. Ὅταν ἔφτασαν στό κελλί τοῦ ἀδελφοῦ, τὸν ρώτησαν: «Γιατί, ἀδελφέ, δέν ἦρθες στὴν ἐκκλησία;» Ὁ ἀδελφός ντρεπόταν νὰ τοὺς πεῖ τὰ σχετικά. Κατάλαβαν ὅμως ὅτι αὐτό ἦταν μοχθηρία καὶ τέχνασμα τοῦ διαδόλου καὶ τοῦ ἔβαλαν μετάνοια, γιὰ νὰ τοὺς ὁμολογήσῃ τὴν παnouργία τοῦ διαδόλου.

Ὁ δὲ ἀπήγγειλεν αὐτοῖς λέγων· Συγχωρήσατέ μοι, Πατέρες, ὅτι ἀνέστην κατὰ τὸ ἔθος ἐλθεῖν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ εἶπέ μοι ὁ λογισμὸς ὅτι οὐκ ἔστι σῶμα καὶ αἷμα ὃ ὑπάγεις μεταλαβεῖν, ἀλλὰ ἄρτος καὶ οἶνος. Εἰ οὖν θέλετε, ἵνα ἔλθω μεθ' ὑμῶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, θεραπεύσατέ μου τὸν λογισμὸν περὶ τῆς ἁγίας προσφορᾶς. Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Ἀνάστα, ἐλθέ μεθ' ἡμῶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἡμεῖς παρακαλοῦμεν τὸν Θεόν, ἵνα σοι δείξῃ τὴν θείαν δύναμιν κατερχομένην.

Καὶ ἀναστὰς ἦλθε μετ' αὐτῶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Καὶ γενομένης μεγάλης ἱκεσίας πρὸς τὸν Θεὸν περὶ τοῦ ἀδελφοῦ, οὕτως ἤρξαντο ἐπιτελεῖν τὴν σύναξιν τῆς λειτουργίας στήσαντες τὸν ἀδελφὸν ἐν μέσῳ τῆς ἐκκλησίας. Καὶ μέχρις οὗ ἀπέλυσεν ἡ ἐκκλησία, οὐκ ἔπαυσεν ὁ ἀδελφὸς δάκρυσι καταδρέχων τὴν ὄψιν αὐτοῦ. Μετὰ δὲ τὴν σύναξιν προσκαλεσάμενοι τὸν ἀδελφὸν ἡρώτων αὐτὸν λέγοντες· Εἴ τί σοι ἔδειξεν ὁ Θεός, ἀπάγγειλον ἡμῖν, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὠφεληθῶμεν.

Ὁ δὲ μετὰ πολλῶν δακρύων χαίρων ὁμοῦ καὶ τρέμων ἤρξατο λέγειν ὅτι· Ὅτε ἀνεγνώσθη ἡ τοῦ ἀποστόλου διδαχὴ καὶ ἀνῆλθεν ὁ διάκονος ἀναγνῶναι τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, εἶδον ἐγὼ τὴν στέγην τῆς ἐκκλησίας ἀνεωγμένην καὶ τὸν οὐρανὸν φαίνοντα. Καὶ ἐκλαλοῦντος τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου ὡς πῦρ ἐγένετο ὁ διάκονος εἰς τὸ ἀναλογεῖν. Καὶ εἶδον πάλιν τὴν στέγην ἀνεωχθεῖσαν ἐν τῷ ἁγίῳ θυσιαστηρίῳ, καὶ οἱ κατέχοντες τὴν τῶν θείων μυστηρίων δωρεὰν ἱερεῖς μετὰ φόβου ἴσταντο. Εἶδον δὲ πάλιν τοὺς οὐρανοὺς ἀνεωγμένους καὶ κατερχόμενον πῦρ καὶ μετὰ τὸ πῦρ πλήθη ἀγγέλων.

Καὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν ἄλλα δύο πρόσωπα ἐνάρετα, ἃ οὐκ ἔνι τὰ κάλλη αὐτῶν διηγῆσασθαι ἦν γὰρ τὸ φέγγος αὐτῶν ὡς ἡ ἀστραπὴ ἢ ἐν τῇ βροντῇ γινομένη· καὶ ἐν μέσῳ τῶν δύο προσώπων μικρὸν παιδίον· καὶ οἱ μὲν ἄγγελοι ἐστάθησαν κύκλῳ τῆς ἁγίας Τραπέζης, τὰ δὲ δύο πρόσωπα ἐπάνω

Τοὺς εἶπε τότε· «Νά μέ συγχωρήσετε, Πατέρες. Σηκώθηκα νά ἔρθω στήν ἐκκλησία, ὅπως συνηθίζουμε, καὶ ὁ λογισμὸς μοῦ εἶπε ὅτι δέν εἶναι σῶμα καὶ αἷμα αὐτό πού πᾶς νά μεταλάβεις, ἀλλὰ ψωμί καὶ κρασί. Ἄν λοιπόν θέλετε νά ρθῶ μαζί σας στήν ἐκκλησία, θεραπεύστε μου τὸν λογισμό γιὰ τὴν ἁγία προσφορά». Τοῦ λένε ἐκεῖνοι· «Σήκω· ἔλα μαζί μας στήν ἐκκλησία, καὶ ἐμεῖς θά παρακαλέσουμε τὸν Θεὸ νά σοῦ δείξει νά κατεβαίνει ἡ θεία δύναμη».

Σηκώθηκε καὶ ἦρθε μαζί τους στήν ἐκκλησία. Ἐγινε πρῶτα μεγάλη ἱκεσία στὸν Θεὸ γιὰ τὸν ἀδελφὸ, καὶ ἔτσι ἄρχισαν τὴν ἀκολουθία τῆς Θείας Λειτουργίας, ἀφοῦ ἔβαλαν τὸν ἀδελφὸ στὴ μέση τῆς ἐκκλησίας. Ὡσπου νά ἀπολύσει ἡ ἐκκλησία, ὁ ἀδελφὸς δέν ἔπαψε νά λούζει τὸ πρόσωπό του μέ δάκρυα. Μετὰ τὴ Θεία Λειτουργία τὸν κάλεσαν καὶ τὸν ρωτοῦσαν· «Ἄν ὁ Θεὸς σοῦ ἔδειξε κάτι, φανέρωσέ το μας, γιὰ νά ὠφεληθοῦμε καὶ ἐμεῖς».

Ἐκεῖνος μέ πολλὰ δάκρυα, γεμάτος χαρὰ καὶ συγχρόνως τρέμοντας, ἄρχισε· «Ὅταν διαβάστηκε ἡ περικοπή ἀπὸ τὸν Ἀπόστολο καὶ ἀνέθηκε ὁ διάκονος νά διαβάσει τὸ Ἅγιο Εὐαγγέλιο, εἶδα ἀνοιχτὴ τὴ στέγη τῆς ἐκκλησίας καὶ φεγγοβολοῦσε ὁ οὐρανός. Καὶ τὴν ὥρα πού ἄρχισε νά ἐκφωνεῖ τὸ ἅγιο Εὐαγγέλιο στὸν ἁμβωνα ὁ διάκονος ἔγινε σάν φωτιά. Εἶδα μετὰ ὅτι ἀνοίχτηκε ἡ στέγη στό ἅγιο θυσιαστήριο καὶ οἱ ἱερεῖς πού κρατοῦσαν τὰ τίμια δῶρα τῶν ἁγίων μυστηρίων στέκονταν μέ φόβο. Εἶδα κατόπιν (στὸν καθαγιασμό) τοὺς οὐρανοὺς ἀνοιχτούς καὶ φωτιά νά κατεβαίνει καὶ μετὰ τὴ φωτιά πλήθη ἀγγέλων.

Ἀνάμεσα στοὺς ἀγγέλους ἦταν δύο ἄλλα πρόσωπα ἐνάρετα, πού δέν εἶναι δυνατό νά περιγράψει κανεὶς τὴν ὁμορφιά τους. Ἡ λάμψη τους ἦταν ὅπως ἡ ἀστραπὴ πού ἔχουμε στὴ βροντή. Μεταξύ τῶν δύο προσώπων βλέπω ἓνα μικρὸ παιδί. Οἱ ἄγγελοι στάθηκαν γύρω ἀπὸ τὴν ἁγία Τρά-

αὐτῆς καὶ τὸ παιδίον ἐν μέσῳ αὐτῶν. Ὡς δὲ προσήγγισαν οἱ ἱερεῖς κλάσαι τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως, εἶδον ἐγὼ τὰ δύο πρόσωπα τὰ ἐπάνω τῆς ἁγίας Τραπεζῆς πῶς ἐκράτησαν τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας τοῦ παιδίου καὶ κατέχοντες μάχαιραν ἔσφαξαν τὸ παιδίον καὶ ἐκένωσαν τὸ αἷμα αὐτοῦ εἰς τὸ ποτήριον ὃ ἦν κείμενον ἐπάνω τῆς ἁγίας Τραπεζῆς· καὶ κατακόψαντες τὸ σῶμα αὐτοῦ ἔθηκαν ἐπάνω τῶν ἄρτων, καὶ ἐγένοντο οἱ ἄρτοι σῶμα. Καὶ ἐμνήσθην τοῦ ἀποστόλου λέγοντος· Καὶ γὰρ τὸ Πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη Χριστός.

Ὡς δὲ προσήγγισαν οἱ ἀδελφοὶ μεταλαβεῖν τῆς θείας προσφορᾶς, ἐπεδίδοδο σῶμα. Καὶ ὅτε ἐπεκαλοῦντο λέγοντες ἀμήν, ἐγένετο πάλιν ἄρτος εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν. Ὡς δὲ προσήγγισα ἐγὼ τοῦ μεταλαβεῖν με τῆς θείας προσφορᾶς, ἐπεδόθη μοι σῶμα καὶ οὐκ ἠδυνάμην αὐτὸ μεταλαβεῖν. Καὶ ἤκουσα φωνῆς λεγούσης εἰς τὰ ὦτά μου· Ἄνθρωπε, διατί οὐ μεταλαμβάνεις; οὐκ ἔστι τοῦτο ὃ ζητεῖς; Καὶ γὰρ ἰδὼν εἶπον· Ὡς μοι γενοῦν, Κύριε· σῶμα οὐ δύναμαι μεταλαβεῖν. Καὶ εἶπέ μοι· Εἰ οὖν ἠδύνατο ἄνθρωπος σῶμα μεταλαβεῖν, σῶμα Θεοῦ εὐρίσκετο καθὼς σὺ εὗρες· ἀλλ' οὐ δύναται φαγεῖν σῶμα, καὶ διὰ τοῦτο ὁ Κύριος καὶ Θεὸς ἡμῶν ἄρτους ἔταξε τῆς προθέσεως. Ὡς περ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἀδάμ διὰ τῶν χειρῶν τοῦ Θεοῦ ἐγένετο σὰρξ, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς αὐτὸν πνοὴν ζωῆς, καὶ ἡ μὲν σὰρξ ἐχωρίσθη εἰς τὴν γῆν, τὸ δὲ πνεῦμα ἔμεινεν, οὕτως καὶ ὁ Χριστὸς δίδει τὴν ἑαυτοῦ σάρκα σὺν τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι. Καὶ ἡ μὲν σὰρξ σπανίζεται εἰς τὸν ἄνθρωπον, τὸ δὲ Πνεῦμα ἴσταιται εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν.

Εἰ οὖν ἐπίστευσας, μετάλαβε. Καὶ ἐγὼ εἶπον· Πιστεύω, Κύριε. Καὶ τοῦτό μου εἰπόντος ἐγένετο τὸ σῶμα ὃ εἶχον ἐν

51. Α' Κορ. 5, 7.

52. Ἐννοεῖ τὴν Θείαν Κοινωνία.

53. Στὴν παράγραφο αὕτη ἀκολουθήσαμε τὴν ὀρθότερη γραφὴ ἀπὸ κείμενου τοῦ Ἀναστασίου Σιναΐτου (F. Nau, Le texte grec des récits utiles à l'âme

πεζᾶ· τὰ δύο πρόσωπα ἐπάνω ἀπὸ αὐτὴν καὶ τὸ παιδί ἀνάμεσά τους. Μόλις πλησίασαν οἱ ἱερεῖς νὰ τεμαχίσουν τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως, ἐγὼ εἶδα τὰ δύο πρόσωπα ποὺ θρίσκονταν πάνω στὴν ἁγία Τράπεζα πῶς κράτησαν τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια τοῦ παιδιοῦ, κι ἔχοντας μαχαίρι ἔσφαξαν τὸ παιδί καὶ ἔχυσαν τὸ αἷμα του στὸ ποτήρι ποὺ ἦταν πάνω στὴν ἁγία Τράπεζα. Ἐπειτα ἔκοψαν τὸ σῶμα του, τὸ ἔδωκαν πάνω στὰ κομμάτια ἀπὸ τὸν ἄρτο καὶ αὐτὰ ἔγιναν σῶμα. Καὶ θυμήθηκα τότε τὸν Ἀπόστολο ποὺ λέει· Στὸ δικό μας Πάσχα σφαγιασθήκε γιὰ χάρη μας ὁ Χριστός⁵¹.

Ὅταν πλησίασαν οἱ ἀδελφοὶ νὰ κοινωνήσουν, τοὺς δινόταν τὸ σῶμα. Μόλις ἔλεγαν “ἀμήν”, τὸ σῶμα γινόταν πάλι ἄρτος στὰ χέρια τους. Ὅταν πλησίασα ἐγὼ νὰ μεταλάβω, μοῦ δόθηκε σῶμα, καὶ δὲν μπορούσα νὰ τὸ μεταλάβω. Ἄκουσα φωνὴ νὰ μοῦ λέει στὰ αὐτιά· “Ἄνθρωπε, γιατί δὲν μεταλαμβάνεις; Δὲν εἶναι αὐτὸ ἐκεῖνο ποὺ ζητᾷς;” Ἐγὼ τὸ εἶδα καὶ εἶπα· «Σπλαχνίσου με, Κύριε· δὲν μπορῶ νὰ μεταλάβω σῶμα». Μοῦ εἶπε τότε· «Ἄν μπορούσε ὁ ἄνθρωπος νὰ μεταλάβει σῶμα, σῶμα Θεοῦ θὰ εἶχε μπροστά του, καθὼς καὶ σὺ ἔχεις. Ὅμως δὲν μπορεῖ νὰ φάει σῶμα, γι' αὐτὸ ὁ Κύριος καὶ Θεὸς μας ὅρισε τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως. Ὅπως ἀκριβῶς ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὁ Ἀδάμ πλάστηκε ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Θεοῦ σὰρκα, καὶ ὁ Θεὸς τοῦ φύσησε πνοὴ ζωῆς, καὶ ἡ μὲν σὰρκα μέ τὸν θάνατο χωρίσθηκε καὶ ἐπέστρεψε στὴ γῆ, τὸ πνεῦμα ὅμως παρῆμεινεν, ἔτσι καὶ ὁ Χριστὸς δίνει τὴν σὰρκα του μαζί μέ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα⁵². Καὶ ἡ μὲν σὰρκα του διαχέεται στὸν ἄνθρωπο, ἐνῶ τὸ Πνεῦμα παραμένει στὶς καρδιές σας⁵³.

Ἄν λοιπόν πίστεψες, μετάλαβε». Ἐγὼ εἶπα· «Πιστεύω, Κύριε». Μὲ τὰ λόγια μου αὐτὰ τὸ σῶμα ποὺ εἶχα στὰ χέρια

d'Anastase le Sinaïte. Oriens Christianus 1903, σελ. 77).

τῇ χειρί μου ἄρτος. Καὶ εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ μετέλαβον τῆς ἁγίας προσφορᾶς. Ὡς δὲ ἡ σύναξις προέκοψε καὶ ἤλθον οἱ ἱερεῖς ἐπὶ τὸ αὐτό, εἶδον πάλιν τὴν στέγην τῆς ἐκκλησίας ἀνεωγμένην καὶ τὰς θείας δυνάμεις ὑψουμένας εἰς τοὺς οὐρανούς.

Καὶ ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἀδελφοὶ καὶ πολλὴν κατάνυξιν λαβόντες τῆς τῶν ἁγίων μυστηρίων δωρεᾶς, ἀνεχώρησαν ἕκαστος εἰς τὰ κελλία αὐτῶν δοξάζοντες τὸν Θεόν.

60. Διηγῆσατό τις Γέρων ὅτι Ἦν τις παρθένος πρεσβῦτις πάνν τὴν ἡλικίαν προκόψασα ἐν φόβῳ Θεοῦ. Καὶ ἐρωτωμένη παρ' ἐμοῦ τὸν τρόπον τῆς ἀναχωρήσεως αὐτῆς, στενάξασα οὕτως ἤρξατο λέγειν Ἐμοὶ μὲν, ὦ θαυμάσιε, ὑπῆρχε παιδί τυγχανούσῃ πατρὸς τυχεῖν ἐπιεικοῦς καὶ πράου τὸν τρόπον, ἀσθενοῦς δὲ καὶ νοσώδους τῷ σώματι, ὡς πάντα τὸν χρόνον αὐτοῦ κλίνη καὶ νοσοτροφία κατέχεσθαι.

Ὅς τοσαύτῃ συνέξῃ ἰδιοπραγμοσύνῃ, ὥστε τοῖς τὸ χωρίον οἰκοῦσι μόλις εἰς συντυχίαν ἔρχεσθαι ποτε, τῇ δὲ γῇ προσκαρτερῶν κάκει τὸν βίον ἀπασχολῶν, εἴ ποτε ὑγιάνας, τοὺς καρπούς ἐκόμιζεν οἴκοι. Τοσαύτῃ δὲ ἦν αὐτῷ ἡ σιωπή, ὡς καὶ τοὺς ἀγνοοῦντας αὐτὸν δοκεῖν ἄφωνον εἶναι.

Μήτηρ δέ μοι ὑπῆρχεν ἐκ τῶν ἐναντίων περιειργάζετο δὲ καὶ τὰ ὑπὲρ τὴν πατρίδα. Λόγοι δὲ αὐτῇ πρὸς ἅπαντας τοσοῦτοι ἐκινούντο, ὡς δοκεῖν αὐτῆς ἅπαν τὸ σῶμα γλῶσσαν ὑπάρχειν. Μάχαι συνεχεῖς συνήπτοντο πρὸς ἅπαντας παρ' αὐτῆς. Τῇ δὲ μέθῃ τοῦ οἴνου μετὰ ἀνδρῶν ἀκολάστων διέτριβεν. Ἐδιοίκει δὲ καὶ τὰ ἔνδον ὡς πόρνη πονηρῶς, ὡς καὶ πολλὰ σφόδρα ὑπάρχοντα μὴ δύνασθαι ἡμῖν ἐπαρκεῖν. Ταύτῃ γὰρ ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἐπετέτραπτο ἡ διοίκησις. Τῷ δὲ σώματι οὕτως ἐκέχρητο εἰς αἰσχροτήτα, ὡς ὀλίγους τοῦ χω-

μου ἔγινε ἄρτος. Εὐχαρίστησα τὸν Θεό καὶ κοινώνησα τὴν ἁγία προσφορά. Ὅταν ἡ Θεία Λειτουργία ἔφτασε στό τέλος τῆς καὶ οἱ ἱερεῖς βρέθηκαν μαζί, εἶδα πάλι ἀνοιχτὴ τὴ στέγη τῆς ἐκκλησίας καὶ τίς θεῖες δυνάμεις νὰ ὑψώνονται στοὺς οὐρανούς.

Οἱ ἀδελφοὶ πού τ' ἄκουσαν αὐτά καὶ ἐνίωσαν μεγάλη κατάνυξη γιὰ τὴ δωρεὰ τῶν ἁγίων μυστηρίων, ἀναχώρησε καθένας γιὰ τὸ κελί του, δοξάζοντας τὸν Θεό.

60. Ἐνας Γέροντας διηγῆθηκε ὅτι ὑπῆρχε μία μοναχὴ πολὺ ἡλικιωμένη πού εἶχε προκόψει πολὺ στὸν φόβο τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὅταν τὴν ρώτησε ποιὸς ἦταν ὁ τρόπος τῆς ἀναχωρήσεώς της, στενάξε καὶ ἄρχισε νὰ λέει τὰ παρακάτω: «Ὅταν ἤμουν παιδί, εὐλογημένε ἄνθρωπε, συνέβη νὰ ἔχω πατέρα καλοσυνάτο καὶ ἥπιο στὴ συμπεριφορὰ, ἀλλὰ ἄρρωστο καὶ ἀσθενικό στό σῶμα· ἔτσι ὅλα τὰ χρόνια τὰ πέρασε στό κρεβάτι μὲ εἰδικὴ δίαιτα καὶ φροντίδα ἀρρώστου.

Ὁ πατέρας ἦταν τόσο πολὺ ἀπορροφημένος ἀπὸ τίς δικές του ὑποθέσεις, ὥστε μὲ τοὺς συγχωριανοὺς του σπάνια νὰ συναντᾶται. Καταγινόταν, ἂν ποτέ ἦταν ὑγιής, μὲ τὴν καλλιέργεια τῆς γῆς κι ἔφερνε στό σπίτι τοὺς καρπούς. Ἦταν τόσο σιωπηλός, πού ὅσοι δέν τὸν γνώριζαν νόμιζαν ὅτι ἦταν ἄφωνος.

Ἡ μητέρα μου ἦταν ἐντελῶς ἀντίθετη. Ἐνδιαφερόταν ἀκόμη καὶ γιὰ κεῖνα πού συνέβαιναν ἔξω ἀπὸ τὴν πατρίδα. Τόσα πολλὰ ἔλεγε σ' ὅλους, ὥστε νὰ φαίνεται ὅτι ὅλο τὸ σῶμα τῆς ἦταν γλῶσσα. Φιλονεικοῦσε συνεχῶς μὲ ὅλους. Μεθοῦσε καὶ περνοῦσε ὥρες μὲ ἄνδρες ἀκόλαστους. Τὰ οἰκονομικά τοῦ σπιτιοῦ –σ' αὐτὴν ὁ πατέρας εἶχε ἀναθέσει τὴ διαχείριση– τὰ διαχειριζόταν κακῶς σάν πόρνη, ὥστε ἂν καὶ ὑπῆρχαν πολλὰ, νὰ μὴ μᾶς φτάνουν. Χρησιμοποιοῦσε τὸ σῶμα στὴν αἰσχροτήτα κατὰ τέτοιο τρόπο, ὥστε λίγοι

ρίου δυνηθῆναι διαδραῖσαι τὴν ἐκείνης ἀσέλγειαν. Οὐ νόσος αὐτῆς τῷ σώματι ἀπῆντησέ ποτε, οὐ πόνον ἥσθετο καὶ τοῦ τυχόντος, ἀλλ' ἐκ γεννήσεως μέχρι τελευτῆς ὁλόκληρον τὸ σῶμα ἐν ὑγείᾳ ἐκέκτητο.

Ἐπὶ τούτοις συνέβη τὸν πατέρα πολυχρονίοις νόσοις παλαίσαντα ἀποθανεῖν. Καὶ εὐθέως ὁ ἀὴρ συνεκινεῖτο, θρονταί τε καὶ ἀστραπαὶ καὶ βροχαὶ τὸν ἀέρα συνήλαννον, καὶ οὔτε νυκτὸς οὔτε ἡμέρας ὁ ὑετὸς διαλείπων τριταῖον αὐτὸν κεῖσθαι ἐπὶ τῆς κλίνης ἄταφον ἐποίει, ὥστε τοὺς τοῦ χωρίου τὰς κεφαλὰς αὐτῶν κατασεύοντας θαυμάζειν, ὅποιον κακὸν τοῖς πᾶσιν ἐν λήθῃ ἐτύγχανεν. Οὗτος γάρ, φησὶν, ἐστὶ τοῦ Θεοῦ ὁ ἐχθρὸς, ὡς μηδὲ τὴν γῆν αὐτὸν παραδέξασθαι εἰς ταφήν. Ἀλλ' ὅμως, ἵνα μὴ ἔνδον διαλυθεῖς ἄδατον ἡμῖν τὴν οἰκίαν ποιήσῃ, τοῦ ἀέρος ἐπικειμένου ἔτι καὶ τῶν ὑετῶν καταφερομένων ὅπως δὴ ποτε τοῦτον ταφῇ παραδεδόαμεν.

Ἡ δὲ μήτηρ, ὡς πλείονα ἄδειαν λαβοῦσα, ἀναιδέστερον τῇ τοῦ σώματος ἐκέχρητο ἀσωτίᾳ. Καὶ πορνεῖον σχεδὸν τὸν οἶκον καταστήσασα, τοσαύτη συνέζησεν ἀσωτία καὶ τρυφῇ, ὡς μικρὰ μοι ἔτι περιούση καταλιπεῖν τὰ πράγματα. Τοῦ δὲ θανάτου μόλις αὐτῇ καὶ μετὰ φόβου, ὡς ἔμοιγε δοκεῖ, ἐπελθόντος τοσαύτης ἔτυχε κηδείας καὶ σπονδῆς, ὡς νομίζειν καὶ τὸν ἀέρα συγκηδεύειν αὐτῇ.

Ἐγὼ δὲ μετὰ τὴν ἐκείνης τελευτὴν τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἐξελθοῦσα, καὶ τῶν τοῦ σώματος ἐπιθυμιῶν κινουμένων καὶ γαργαλίζουσῶν, ἐν ἐσπέρᾳ τινί, οἷα συμβαίνειν εἰκός, εἰς ἔννοιαν ἤλθον καὶ ἐσκοποῦν τὸ ποῖόν τινα βίον ἔλωμαι ζῆν, πότερον τὸν τοῦ πατρὸς ἐν ἐπιεικείᾳ καὶ πραότητι καὶ καλῇ σωφροσύνῃ; Ἀλλ' ἰδού, φησί, πάλιν ἐκεῖνο ἐλογιζόμεν, ὅτι οὐδενὸς ἐν τῷ βίῳ τετύχηκεν ἀγαθοῦ, ἀλλὰ πάντα τὸν βίον

ἀπὸ τοῦ χωρίου μπόρεσαν νὰ ξεφύγουν ἀπὸ τὴν ἀσέλγειά της. Δὲν τὴν βρῆκε ποτέ καμιά σωματικὴ ἀρρώστια οὔτε αἰσθάνθηκε ἔστω ἀπλό πόνο. Ἀπὸ τῆς γέννησής μέχρι τοῦ θανάτου εἶχε ὑγεία σ' ὅλο τὸ σῶμα.

Ὁ πατέρας, ὕστερα ἀπὸ πάλῃ μὲ πολυχρόνιες ἀρρώστιας, συνέβη νὰ πεθάνει. Ἀμέσως μὲ τὸν θάνατό του ἄρχισε νὰ φυσάει δυνατά. Βροντὲς καὶ ἀστραπὲς καὶ βροχὲς συνόδευσαν τὸν ἀέρα. Ἡ βροχὴ δὲν σταματοῦσε οὔτε νύχτα οὔτε μέρα, καὶ ἔκανε νὰ μένει ὁ νεκρὸς τρεῖς μέρες πάνω στό κρεβάτι ἄταφος. Οἱ ἄνθρωποι τοῦ χωριοῦ κουνοῦσαν τὸ κεφάλι καὶ ἀποροῦσαν τί λογῆς κακὸ ἦταν καὶ κανεῖς δὲν τό ἤξερε. Αὐτὸς ἔλεγαν εἶναι ὁ ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ, ἀφοῦ οὔτε ἡ γῆ δὲν τὸν δέχεται γιὰ ταφή. Ὅμως γιὰ νὰ μὴ ἀποσυντεθεῖ τὸ σῶμα μέσα στό σπῖτι καὶ μᾶς τὸ κάνει ἄδατο, ἂν καὶ ἐπέμενε ὁ ἀέρας καὶ οἱ βροχὲς ἦταν ὀρμητικὲς, ὅπως κι ἂν ἦταν, τὸν θάψαμε.

Μετά ἀπ' αὐτὰ ἡ μητέρα, σάν νὰ πῆρε μεγαλύτερη ἄδεια, μὲ περισσότερὴ ἀναιδέεια ἀσώτευε. Τό σπῖτι τὸ ἔκανε σχεδὸν πορνεῖο. Ἐξῆσε μὲ τόση ἀσωτία καὶ ἀκολασία, ὥστε νὰ μοῦ ἀφήσει ἐλάχιστα γιὰ κληρονομιά, ὅσο ἀκόμη ζοῦσα στὸν κόσμο. Ὁ θάνατος ἦρθε σ' αὐτήν, ὅπως μοῦ φαίνεται, μόλις καὶ μετὰ βίας καὶ μὲ φόβο. Καὶ εἶχε μιὰ τέτοια κηδεῖα καὶ φροντίδα, ὥστε νὰ νομίζει κανεῖς ὅτι καὶ ὁ καιρὸς νὰ προσαρμόζεται στὴν κηδεῖα.

Μετά τὸν θάνατό της, καθὼς εἶχα θγεῖ πιά ἀπὸ τὴν παιδικὴ ἡλικία, οἱ ἐπιθυμίες τοῦ σώματος ἄρχισαν νὰ κινοῦνται καὶ νὰ μὲ ἐρεθίζουν. Ἐνα βράδυ, ὅπως εἶναι φυσικό, ἄρχισα νὰ τὸ σκέφτομαι καὶ ἐξέταζα ποιὸν δρόμο ζωῆς νὰ διαλέξω. Ποιὰ ἀπὸ τίς δύο· τὴν ζωὴν τοῦ πατέρα μου, μὲ τὴν καλοσύνη καὶ πραότητα καὶ ὠραία σύνεση; Ἀλλὰ νὰ -λέει κανεῖς- πάλι ἐκεῖνο σκεφτόμουν, ὅτι κανένα καλὸ δὲν εἶχε στὴ ζωὴν του. Ὅλη του τὴ ζωὴν τὴν ξόδεψε σὲ ἀρρώστια

νόσω καὶ θλίψει δαπανώμενος οὕτω μετήλλαξε τὴν ζωὴν αὐτοῦ, οὐδὲ τῆς γῆς τὴν ταφὴν αὐτοῦ παραδεχομένης. Εἰ τοίνυν ἀγαθὸν ἦν παρὰ τῷ Θεῷ ἡ τοιαύτη διαγωγή, τίνος ἔνεκεν τοσούτων ἐπειράθη κακῶν ὁ πατήρ οὕτως ἐλόμενος;

Ἀλλ' ὥς ἡ μήτηρ ἄρα, φησί, καλόν, καὶ ἐκδιδόναι τὸ σῶμα δεῖ τῇ ἀκολασίᾳ καὶ ἀσελγείᾳ καὶ ἡδυπαθείᾳ; Καὶ γὰρ ἐκείνη μηδὲν τῶν αἰσχυρῶν ἔργων καταλιποῦσα, μεθύουσα δὲ πάντοτε, ἐν ὑγείᾳ καὶ εὐπραγίᾳ τὴν ζωὴν ὑπεξῆλθε. Τί οὖν, φησὶν, οὕτω χρὴ ζῆν, ὥς ἡ μήτηρ; Βέλτιον γὰρ ἐστὶ τοῖς ἰδίῳις ὀφθαλμοῖς πιστεῦσαι καὶ τῶν φανερώς ἐγνωσμένων μηδὲν ὑπερβαίνειν. Καὶ ἐδέδοκτό μοι τῇ ἀθλίᾳ τοιαύτην ἑαυτῇ καταστῆσαι ζωὴν.

Ἐπελάβετο δὲ ἡ νύξ· καὶ ὕπνου μοι εὐθέως ἐπελθόντος μετὰ τοὺς λογισμοὺς τούτους, ἐφίσταται τις μέγας τῷ σώματι, φοβερός δὲ τῇ ὄψει· εἶτα τῷ σχήματί με ἐκφοβῶν ὀργίλῳ τῷ προσώπῳ καὶ τραχείᾳ τῇ φωνῇ ἀνηρώτα με· Εἰπέ μοι, φησὶν, ἡ δεῖνα, τίνες οἱ λογισμοὶ τῆς καρδίας σου; Ἐγὼ δὲ ἀπὸ τῆς ὄψεως καὶ τοῦ σχήματος ἔντρομος γενομένη οὐδὲ ἐμβλέπειν αὐτῷ ἐτόλμων.

Μεῖζονι δὲ τῇ φωνῇ κεχρημένος πάλιν ἐκέλευσε τὰ δεδογμένα ἀπαγγέλλειν. Ἐγὼ δὲ ἀπὸ τοῦ φόβου παραθεῖσα καὶ πάντων ἐπιλαθομένη τῶν λογισμῶν οὐδὲν ἔλεγον εἰδέναι. Ἐκεῖνος δὲ ἀρνούμενην ἀνεμύνησκε πάντα τὰ ἐν τῇ διανοίᾳ μου μεμελετημένα. Ἐγὼ δὲ ἐλεγχθεῖσα καὶ ἐπὶ παράκλησιν τραπέῖσα ἰκέτεον συγγνώμης ἀξιωθῆναι καὶ τὴν αἰτίαν διηγούμενη τῆς τοιαύτης διανοίας. Ὁ δὲ φησιν· Ἐλθὲ τοίνυν ὀψομένη ἀμφοτέρους, τὸν τε πατέρα καὶ τὴν μητέρα. Καὶ ὃν βούλει βίον λοιπὸν τὸ τηνικαῦτα ἔκλεξαι σεαυτῇ.

καὶ θλίψεις καὶ ἔφυγε ἀπὸ τῆ ζωῆς, ἔτσι πού οὔτε ἡ γῆ δεχόταν τὴν ταφὴν του. Λοιπὸν, ἂν ἓνας τέτοιος τρόπος ζωῆς ἦταν ἀρεστός στὸν Θεό, γιὰ ποιό λόγο ὁ πατέρας δοκίμασε τόσα κακά, ἐνῶ αὐτόν τὸν τρόπο ζωῆς εἶχε διαλέξει;

Ἀλλὰ μήπως ὅπως ἡ μητέρα –θὰ ἔλεγε κανεῖς– εἶναι καλὸ νὰ ζήσει, καὶ πρέπει νὰ ἐκδίδει τὸ σῶμα του στὴν ἀκολασία, στὴν ἀσελγεία καὶ στὴν ἡδονή; Ἐκείνη βέβαια, μολονότι δὲν ἄφησε κανένα αἰσχυρὸ ἔργο πού δὲν τό ἔκανε καὶ μεθοκοποῦσε πάντοτε, παρόλ' αὐτὰ διήνυσε τὴ ζωὴ ὅλη μὲ ὑγεία καὶ καλοπέραση. Τί λοιπὸν, θὰ ἔλεγε κανεῖς; ἔτσι πρέπει νὰ ζήσω, ὅπως ἡ μητέρα; Ἄλλωστε εἶναι καλύτερο νὰ ἔχω ἐμπιστοσύνη στὰ μάτια μου καὶ καθόλου νὰ μὴν προσπερνῶ αὐτὰ πού καλὰ ἔχω γνωρίσει. Κι ἐγὼ ἡ ἄθλια πῆρα τὴν ἀπόφαση νὰ ἀκολουθήσω μιὰ τέτοια ζωὴ.

Ἦρθε ἡ νύχτα. Μὲ πῆρε ἀμέσως ὁ ὕπνος ὕστερα ἀπ' αὐτοὺς τοὺς λογισμοὺς. Μπροστὰ μου παρουσιάζεται ἓνας μεγαλόσωμος καὶ φοβερός στὴν ὄψη. Ἐπειτα τρομάζοντάς με μὲ τὴ μορφὴ του, μὲ ρωτοῦσε, ἔχοντας ὀργισμένο πρόσωπο καὶ σκληρὴ τὴ φωνή: "Πές μου –λέει– ἐσύ ἡ δεῖνα, ποιοὶ εἶναι οἱ λογισμοὶ τῆς καρδιάς σου;" Ἐγὼ κατατρομαγμένη ἀπὸ τὴν ὄψη καὶ τὴν ἐμφάνισή του δὲν τολμοῦσα οὔτε ἓνα βλέμμα νὰ ρίξω ἐπάνω του.

Μὲ πιὸ δυνατὴ φωνὴ πάλι μὲ πρόσταξε νὰ τοῦ ἀνακοινώσω τίς ἀποφάσεις μου. Ἐγὼ παραλυμένη ἀπὸ τὸν φόβο κι ἔχοντας ξεχάσει τοὺς λογισμοὺς, ἔλεγα ὅτι τίποτε δὲν ξέρω. Ἐκεῖνος, ἐνῶ ἀρνιόμουν, μοῦ θύμιζε ὅλα ὅσα εἶχα μελετήσει στό μυαλό μου. Ἐγὼ ἐλέγχθηκα καὶ στράφηκα σὲ παρακάλια. Ἰκέτευα νὰ πετύχω συγχώρηση καὶ ἐξιστοροῦσα τὴν αἰτία τῆς ἀπόφασης αὐτῆς κι ἐκεῖνος εἶπε: "Ἐλα λοιπὸν νὰ δεῖς καὶ τοὺς δύο, καὶ τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα. Καὶ ὅποια ζωὴ θέλεις, αὐτὴν διάλεξε στό ἔξῃς γιὰ τὸν ἑαυτό σου".

Καὶ λαβόμενός μου τῆς χειρὸς εἴλκεν. Ἀγαγὼν δὲ ἐν μεγίστῃ τινὶ πεδιάδι παραδείσους ἐχούσῃ πολλοὺς καὶ παντοδαποὺς καρποὺς καὶ δένδρα ποικίλα, καὶ τῷ κάλλει τὴν διήγησιν νικῶντα, εἰσάγει με ἔνδον ἐκεῖ. Ὑπαντήσας δέ μοι ὁ πατήρ καὶ περιλαβὼν κατεφίλει τέκνον ἀποκαλῶν. Ἐγὼ δὲ περιπλακείσα αὐτῷ παρεκάλουν αὐτὸν συμμένειν αὐτῷ. Ὁ δέ· Νῦν μέν, φησὶν, οὐ δυνατόν. Εἰ δὲ τοῖς ἐμοῖς ἔχουσιν ἀκολουθῆσαι θελήσεις, ἥξεις ἐνταῦθα μετ' οὐ πολὺ.

Ἐμοῦ δὲ ἔτι δεομένης συμμένειν αὐτῷ, ἐλκύσας με πάλιν τῆς χειρὸς ὁ ἐκεῖ ἀγαγὼν ἦκε, ἔφη, καὶ τὴν μητέρα ὀφόμενη τὴν σὴν πυρὶ φλεγομένην, ἵνα γνῶς πρὸς ὁπότερον καλὸν καὶ συμφέρον ἀποκλῖναι θίον. Ἐπιστήσας δέ με εἰς οἶκον σκοτεινὸν καὶ ζοφερὸν παντελῶς θρυγμοῦ τε καὶ ταραχῆς πεπληρωμένον δείκνυσί μοι κάμινον πυρὸς ἀναφλεγομένην καὶ πίσσαν ἀναπαφλάζουσαν καὶ τινας φοβεροὺς τῇ ὁράσει ἐφεστῶτας τῇ καμίνῳ. Ἐγὼ δὲ ἐμβλέψασα κάτω ὁρῶ τὴν ἐμαντῆς μητέρα ἐν τῇ καμίνῳ μέχρι τοῦ τραχήλου δεδαπτισμένην καὶ τοὺς ὀδόντας τρίζουσιν καὶ συγκρούουσιν καὶ τῷ πυρὶ φλεγομένην, σκωλήκων τε πολλὴν βρωμὴν γενόμενον.

Ἰδοῦσα δέ με ἐκείνη μετὰ θρηνῶν ἀνεβόα, τέκνον με ἀνακαλοῦσα ὅτι· Οἴμοι, τέκνον, τῶν οἰκείων ἔργων, οἴμοι τῶν οἰκείων πράξεων, ὅτι ὥσει λῆρος ἅπαντά μοι τὰ περὶ σωφροσύνης ἐφαίνετο ἔργα, πορνείας δὲ καὶ μοιχείας οὐκ ἐπιστεύοντο τιμωρίαι, μέθης δὲ καὶ ἀσελγείας οὐχ ἡγούμεν βάσανον εἶναι. Ἰδοὺ μικρᾶς ἡδονῆς ὁπόσῃν ἀντιλαμβάνω κόλασιν καὶ ὑπομένω τιμωρίαν. Ἰδοὺ ἐλαχίστης παρανόμου τρυφῆς ὁπόσῃν ἐκτίνω τὴν δίκην. Ἰδοὺ τῆς τοῦ Θεοῦ καταφρονήσεως ὁπόσους ἀπολαμβάνω τοὺς μισθοὺς. Κατέλαβέ με ἅπαντα τὰ ἀνήμεστα κακά.

Μέ ἔπιασε ἀπὸ τοῦ χέρι καὶ μέ τραβοῦσε. Μέ ἔφερε σέ μιὰ πολὺ μεγάλη πεδιάδα, μέ πολλοὺς κήπους καὶ κάθε λογῆς καρποὺς καὶ ποικίλα δένδρα· τὴν ὁμορφιά τους δὲν μπορεῖ νὰ περιγράψῃ κανεὶς. Μέ ἔβαλε μέσα. Ἐκεῖ μέ συνάντησε ὁ πατέρας. Μέ ἀγκάλιασε, μέ φιλοῦσε καὶ μέ ὀνόμαζε παιδί του. Ἐγὼ τὸν ἔσφιξα στὴν ἀγκαλιά μου καὶ τὸν παρακαλοῦσα νὰ μείνω μαζί του. Αὐτός, “τώρα –λέει– δὲν εἶναι δυνατό. Ἄν ὅμως θελήσεις νὰ ἀκολουθήσεις τὰ δικά μου ἀχνάρια, θὰ ρθεῖς ἐδῶ, ὅχι ὕστερα ἀπὸ πολὺ”.

Ἐγὼ ἐπέμενα νὰ ζητῶ νὰ μείνω μαζί του, ὅμως μέ τράβηξε πάλι ἀπὸ τὸ χέρι ἐκεῖνος πού μέ ἔφερε ἐκεῖ. “Ἐλα, εἶπε, νὰ δεῖς καὶ τὴ μητέρα σου νὰ φλέγεται σέ φωτιά, γιὰ νὰ κρίνεις σέ ποιὸν ἀπὸ τοὺς δύο τρόπους ζωῆς εἶναι καλὸ καὶ σέ συμφέρει νὰ στραφεῖς”. Μέ σταμάτησε σέ ἓνα σπίτι σκοτεινὸ καὶ τελείως ζοφερό, γεμάτο ἀπὸ τρίξιμο δοντιῶν καὶ ταραχῇ. Μοῦ δείχνει ἓνα καμίνι μέ φωτιά πού καίγονταν, καὶ πίσσα νὰ ἀναβράζει καὶ μερικoὺς φοβεροὺς στή ὄψῃ νὰ στέκονται στό καμίνι. Ἐγὼ κοίταξα κάτω. Βλέπω τὴ μητέρα μου θυθισμένη μέχρι τὸν λαιμό στό καμίνι. Νὰ τρίξει καὶ νὰ χτυπάει τὰ δόντια καὶ νὰ καίγεται μέ τὴ φωτιά. Συγχρόνως νὰ βγαίνει ἄσχημη μυρωδιά ἀπὸ σκουλήκια.

Ἐκείνη ὅταν μέ εἶδε, ἄρχισε θρηνῶντας δυνατὰ νὰ μέ ἀποκαλεῖ παιδί της καὶ νὰ λέει: “Ἀλίμονο, παιδί μου, στὰ ἔργα μου, ἀλίμονο στίς πράξεις μου. Ὅλα τὰ συνετὰ ἔργα μοῦ φαινόταν φλυαρία, καὶ δὲν πίστευα στίς τιμωρίες γιὰ πορνεία καὶ μοιχεία. Δὲν νόμιζα ὅτι ὑπάρχουν βασανισμοὶ γιὰ τὴ μέθη καὶ τὴν ἀσελγεία. Νά, γιὰ λίγη ἡδονὴ πόση κόλαση δοκιμάζω καὶ τί τιμωρία ὑποφέρω. Νά, γιὰ ἐλάχιστη παράνομη ἀπόλαυση πόσο τιμωροῦμαι. Νά, γιὰ τὴν καταφρόνηση τοῦ Θεοῦ τί μισθοὺς παίρνω. Μέ ἔχουν βρεῖ ὅλα τὰ ἀνεπανόρθωτα κακά.

Νῦν καιρὸς δοηθείας, ὦ τέκνον. Νῦν μνήσθητι τροφείων ὧν παρ' ἐμοῦ ἔτυχες. Νῦν ἀντίδος εὐεργεσίαν, εἴ τινος τίποτε ἀγαθοῦ μετείληφας ἀπ' ἐμοῦ. Ἐλέησον, φησί, τὴν ἐν πυρὶ φλεγομένην καὶ ὑπ' αὐτοῦ δαπανωμένην. Ἐλέησόν με τὴν ἐν τοιαύταις θασάνοις ἐξεταζομένην. Οἰκτείρησόν με, τέκνον, καὶ δός μοι χεῖρα καὶ ἀνάγαγέ με ἐντεῦθεν.

Ἐμοῦ δὲ παραιτουμένης τοῦτο ποιεῖν διὰ τοὺς ἐφεστῶτας, πάλιν ἐκείνη μετὰ δακρύων ἐδόα· Τέκνον, βοήθει· τέκνον, βοήθησόν μοι καὶ μὴ παρίδης οἰκείας μητρὸς ὀδυρμούς. Μνήσθητι ἡμέρας ὠδίνων καὶ μὴ παρίδης τὴν ἐν γέννη πυρὸς ἀπολλυμένην. Ἐγὼ δὲ ὑπὸ τῶν δακρύων καὶ τῆς φωνῆς παθοῦσά τι ἀνθρώπινον ἐξέτεινα τὴν χεῖρά μου ἀνασπάσαι αὐτήν· τοῦ δὲ πυρὸς τὴν χεῖρά μου φλέξαντος, ἡρξάμην μετὰ δακρύων στενάζειν.

Διεγερθέντες δὲ οἱ ἐκ τῆς οἰκίας καὶ ἄψαντες πῦρ τὴν αἰτίαν τῶν οἰμωγῶν ἀνηρώτων. Ἐγὼ δὲ αὐτοῖς διηγησάμην τὰ ὁραθέντα ἐν οἷς ἐγενόμην, τοῦ λοιποῦ τοῦ πατρὸς λέγουσα μετελθεῖν μᾶλλον τὸν δῖον, πληροφορηθεῖσα διὰ τῆς τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας οἷαι τιμωρίαι ἀπόκεινται τοῖς κάκιστα ζῆν βουλομένοις.

Τοιαῦτα μὲν ἡ μακαρία παρθένος ἐκείνη ἐκ τῆς ὁράσεως πολλὴν εἶναι τῶν ἀγαθῶν τὴν ἀνταπόδοσιν, φαύλων δὲ πράξεων καὶ δίου αἰσχροῦ μεγάλας εἶναι τὰς τιμωρίας ἀπήγγειλε. Διὸ γενώμεθα θελτίους τῇ συμβουλῇ, ἵνα εὕρεθῶμεν μακάριοι.

Ἱερωνύμου μοναχοῦ περὶ ἀποκαλύψεων

61. Ἄξιόν ἐστιν, ἀγαπητοί, τὴν τῶν ἁγίων Πατέρων πολιτείαν ἔργων τε καλῶν καὶ παραινέσεων πεπληρωμένην

Τώρα εἶναι καιρὸς γιὰ βοήθεια, παιδί μου. Τώρα νὰ θυμηθεῖς τὰ ἔξοδα ποὺ ἔκανα γιὰ νὰ σέ μεγαλώσω. Τώρα νὰ ἀνταποδώσεις τὴν εὐεργεσία, ἃν πῆρες ποτέ κάτι καλὸ ἀπὸ μένα. Σπλαχνίσου –ἔλεγε– αὐτὴν ποὺ φλέγεται καὶ λυώνει στὴ φωτιά. Δεῖξε συμπόνια σέ μένα ποὺ δοκιμάζομαι μὲ τέτοια θάσανα. Λυπήσου με, παιδί μου, δός μου τὸ χέρι καὶ ἀνέδασέ με ἀπ' ἐδῶ”.

Ἐγὼ ἀπέφευγα νὰ τὸ κάνω αὐτό ἐξαιτίας αὐτῶν ποὺ στέκονταν σάν ἐπόπτες, ἀλλὰ ἐκείνη πάλι μὲ δάκρυα φώναζε: “Παιδί μου, βοήθα με, παιδί μου, βοήθησέ με καὶ μὴν ἀδιαφορήσεις γιὰ τοὺς θρήνους τῆς μητέρας σου. Θυμήσου τοὺς πόνους ποὺ τράβηξα στὴ γέννα σου καὶ μὴν παραβλέψεις αὐτὴν ποὺ χάνεται στὴν κόλαση τῆς φωτιᾶς”. Ἐγὼ ἀπὸ τὰ δάκρυα καὶ τῇ φωνῇ συγκλονίστηκα. Ἀπλωσα τὸ χέρι νὰ τὴν τραβήξω, ἀλλὰ ἡ φωτιά μοῦ ἔκαψε τὸ χέρι καὶ ἄρχισα νὰ στενάζω μὲ δάκρυα.

Οἱ τοῦ σπιτιοῦ σηκώθηκαν, ἀναψαν φωτιά γιὰ φωτισμό καὶ ζητοῦσαν νὰ μάθουν τὴν αἰτία τοῦ θρήνου. Ἐγὼ τοὺς περιέγραψα ποῦ βρέθηκα καὶ ὅσα εἶδα. Εἶπα ὅτι προτιμῶ νὰ ἀκολουθήσω στὸ μέλλον τὴ ζωὴ τοῦ πατέρα, ἀφοῦ μὲ τὴ φιλανθρωπία ποὺ μοῦ ἔδειξε ὁ Θεὸς πληροφορήθηκα ποιὲς τιμωρίες περιμένουν αὐτοὺς ποὺ θέλουν νὰ ζοῦν ἁμαρτωλά».

Ἡ μακαρία ἐκείνη μοναχὴ αὐτὰ ἀφηγήθηκε γιὰ τὸ ὄραμα, ὅτι μεγάλη εἶναι ἡ ἀνταπόδοση στίς ἐνάρετες ψυχές, ἐνῶ μεγάλες οἱ τιμωρίες γιὰ κακές πράξεις καὶ αἰσchrή ζωή. Γι' αὐτό μὲ τὴ συμβουλὴ τῆς ἁς γινόμαστε καλύτεροι, γιὰ νὰ βρεθοῦμε μακάριοι.

Ἱερωνύμου μοναχοῦ, γιὰ ἀποκαλύψεις

61. Ἀξίζει, ἀγαπητοί, νὰ σᾶς κάνουμε γνωστὴ τὴ ζωὴ τῶν ἁγίων Πατέρων, τὴ γεμάτη καλὰ ἔργα καὶ συμβουλές,

οὐσαν εἰς γνῶσιν ὑμῖν ἀγαγεῖν, ἵνα ἐπιβεβαιωθῇ τὸ φρόνημα ὑμῶν· πολλὰ τοίνυν καὶ παντοδαπὰ διηγήματα εἰς προκοπὴν τῶν ἀγγελικὴν ἔχόντων πολιτείαν μαθόντες ὀλίγα πειρασόμεθα διηγῆσασθαι, μάλιστα πρὸς τὴν ὑμετέραν ὠφέλειαν συντείνοντα.

Ἐλήλυθέ τις πρὸ βραχέος χρόνου ἀνὴρ πρεσβύτης τῇ ἡλικίᾳ, πολὺς τὴν τρίχα· τῷ μὲν οἰκείῳ σχήματι τὸν ἀγγελικὸν μαρτυρούμενος τρόπον, τῷ δὲ ἡρεμαίῳ καὶ ἐπιεικεῖ τοῦ προσώπου τὴν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ παραδεικνύων καθαρότητα καὶ φιλανθρωπίαν· τούτῳ δὲ καὶ ἕτερος συνείπετο, νέος μὲν τῷ χρόνῳ, πολὺς δὲ τὴν φρόνησιν καὶ θεδῆκώς τὴν διάνοιαν. Ἐρωτώμενοι δὲ ὑπ' ἐμοῦ πόθεν εἶεν καὶ ἐπὶ τίνα πράξιν ἐνταῦθα παραγεγόνασι, πρῶως καὶ ἡρέμα ἔφη ὁ πρεσβύτης·

Ἡμεῖς μὲν, ὦ χριστιανέ, τυγχάνομεν μοναχοὶ τῶν κατὰ τὴν Θηβαΐδα μοναστηρίων, ἡγμέθα δὲ ἐπὶ τοῦτον τὸν δῖον ὑπὸ τινος ἁγίου ἀνδρός, οὐπερ πολλή τις καὶ ἀδιήγητος καθέστηκεν ἀρετὴ, ὥστε καὶ τοῖς ἀπανταχόθεν περὶ πολλοῦ εἶναι τοῦ ἁγίου τούτου καὶ θεοφόρου ἀνδρός τὸν περὶ τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν πνευματικὸν καὶ θεάρεστον λόγον. Ἀλλ' οὗτος μὲν εὐσεβῶς ζήσας τοῦ δίου μετέστη ἐνδόξως, εἰς ἕτερον δὲ μετῆλθεν ἡ διοίκησις τοῦ μοναστηρίου παραπλήσιον ἐκείνου τὴν πολιτείαν.

Οὗτος οὖν ἀδελφὸν ἓνα τῇ ἀσκήσει κατατρίβοντα μακρῷ τῷ χρόνῳ ἀπέστειλεν ἐπὶ τίνα χρεῖαν τοῦ μοναστηρίου εἰς Αἴγυπτον· χρονίσαντος δὲ τοῦ ἀδελφοῦ ἔξω τῆς μονῆς πέπονθε τὸ τῶν ἰχθύων πάθος, οἷ ὅταν τοῦ ὕδατος χωρισθῶσιν, τάχιστα τῷ θανάτῳ παραπέμπονται· τὸ αὐτὸ γὰρ συνέδη καὶ τούτῳ τῷ ἀδελφῷ· ἐκ γὰρ τῆς ἔξω μακρᾶς διατριβῆς τῷ τῆς πορνείας περιπέπτωκεν ἁμαρτήματι. Ἐχων δὲ τὸ οἰκεῖον συνειδὸς κατήγορον τῆς τοιαύτης ἁμαρτίας, οὐδὲ τοὺς ἄλλους ἥλπισε λαθεῖν· καὶ διὰ ταύτην τὴν πράξιν τὴν αἰσχύνην οὐ φέρων ἠδεῖτο ἀναστρέψαι εἰς τὸ ἐαυτοῦ μοναστήριον·

γιά νά στερεωθεῖ τὸ φρόνημά σας. Γνωρίζουμε πολλές καὶ ποικίλες διηγήσεις γιὰ τὴν προκοπὴ ὧσων κάνουν ἀγγελικὴ ζωὴ, ὅμως θὰ προσπαθήσουμε νά σᾶς διηγηθοῦμε λίγα, αὐτὰ πού συντελοῦν κυρίως στήν ὠφέλειά σας.

Πρὶν λίγο καιρὸ ἦρθε ἓνας ἄνδρας περασμένης ἡλικίας, μέ ἄσπρα μαλλιά. Μὲ τὸ γνωστὸ σχῆμα μαρτυροῦσε τὸν ἀγγελικὸ τρόπο ζωῆς, μέ τὴν ἡρεμία καὶ καλοσύνη τοῦ προσώπου του φανέρωνε τὴν καθαρότητα καὶ φιλανθρωπία τῆς ψυχῆς του. Τὸν συνόδευε ἓνας ἄλλος, νέος στήν ἡλικία, ἀλλὰ γέρος στή φρόνηση καὶ προχωρημένος στό νοῦ. Τούς ρώτησα ἀπὸ ποῦ εἶναι καὶ γιὰ ποιό λόγο ἦρθαν ἐδῶ. Μὲ ἡρεμία καὶ πραότητα ἀπάντησε ὁ ἡλικιωμένος:

«Ἐμεῖς, χριστιανέ, εἴμαστε μοναχοὶ ἀπὸ τὰ μοναστήρια τῆς Θηβαΐδος. Στόν μοναχικὸ δίο ὁδηγηθήκαμε ἀπὸ ἓναν ἅγιο ἄνδρα, πού ἡ ἀρετὴ του ὑπῆρξε μεγάλη καὶ ἀπαράμιλλη, ὥστε ἀπὸ παντοῦ νά τιμοῦν τὸν πνευματικὸ καὶ θεάρεστο λόγο, γιὰ τὴ σωτηρία τῶν ψυχῶν, τοῦ ἁγίου καὶ θεοφόρου αὐτοῦ ἀνδρα. Αὐτός ἔζησε μέ εὐσέβεια καὶ ἔφυγε ἀπὸ τὴ ζωὴ μέ τὴν κατὰ Θεὸν καλὴ φήμη. Ἡ διοίκησις τοῦ μοναστηρίου πέρασε σὲ ἄλλον, μέ παρόμοια ζωὴ.

Αὐτός ἔστειλε στήν Αἴγυπτο γιὰ ἀνάγκη τοῦ μοναστηρίου ἓναν ἀδελφό, πού πολὺ καιρὸ εἶχε δοκιμαστῆ στήν ἄσκησι. Ὅμως ὁ ἀδελφός αὐτός καθυστέρησε ἔξω ἀπὸ τὴ μονὴ καὶ ἔπαθε ὅτι παθαίνουν τὰ ψάρια, πού, ὅταν βγοῦν ἀπὸ τὸ νερό, γρήγορα καταλήγουν στόν θάνατο. Τό ἴδιο ἔγινε καὶ μ' αὐτόν. Ἀπὸ τὴ μακρὰ παραμονὴ του ἔξω, ἔπεσε στό ἁμάρτημα τῆς πορνείας. Ἡ συνειδήσή του τὸν κατηγοροῦσε γιὰ τὴν σοβαρὴ ἁμαρτία κι οὔτε εἶχε ἐλπίδα νά διαφύγει τὴν προσοχὴ τῶν ἄλλων. Δέν σήκωνε τὴ ντροπὴ γι' αὐτὴ τὴν πράξη καὶ ντρεπόταν νά γυρίσει στό μονα-

τοιαῦτα γὰρ τῆς ἁμαρτίας τὰ τέλη· οὐ μόνον γὰρ τῆς ἀρετῆς ἀποστερεῖ καὶ τοῦ Θεοῦ ἀλλότριον ποιεῖ, ἀλλὰ καὶ αἰσχύνην καὶ ἀτιμίαν τῶν πειθομένων αὐτῇ καταχέει.

Ὁ δὲ καλὸς τοῦ ἡμετέρου τάγματος ποιμὴν μαθὼν τοῦ ἀνδρὸς τὴν ἐκτροπὴν στένειν τε καὶ θρηνεῖν καὶ δακρύειν ἤρξατο τὸν ὀλισθόν καὶ τὴν ἔκπτωσιν τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ μὴ τοσοῦτον ἐπὶ τῇ ἁμαρτίᾳ αὐτοῦ, ὅσον ἐπὶ τῇ ἀπογνώσει αὐτοῦ. Ἐφασκε γάρ· Φυλάττεσθαι μὲν γὰρ δεῖ παντὶ τρόπῳ τὴν ἁμαρτίαν ὡς πολυκέφαλον ὄφιν, ὅτι διὰ ποικίλων καὶ διαφόρων προφάσεων ἀγωνίζεται εἰς τὴν ἡμέτεραν εἰσδύεσθαι ψυχὴν· συμβᾶσαν δὲ τὴν ἁμαρτίαν ἢ ἐξ ἀσθενείας ἢ ἐκ προαιρέσεως ἰδίας ἢ ἐκ τῆς τοῦ διαδόλου δυναστείας μὴ συγχωρεῖν ἐπὶ πλεῖον ἐν ταύτῃ κρατεῖσθαι, ἀλλ' ὥσπερ νόσφ περιπεσόντας ἐπὶ τὴν θεραπείαν αὐθις ἐπαναδραμεῖν καὶ μὴ ἀπογνόντας τὴν σωτηρίαν ἑαυτοὺς τῷ διαδόλῳ ἐκδοῦναι· τοῦτο γάρ ἐστιν ἀπιστεῖν τῇ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίᾳ καὶ τὰ τῆς μετανοίας μὴ παραδέχεσθαι φάρμακα.

Συναθροίσας τοίνυν τοὺς αὐτοῦ μαθητὰς σκέψιν μετ' αὐτῶν ἐποιεῖτο τί δεῖ ποιεῖν περὶ τῆς τοῦ ἀδελφοῦ σωτηρίας, οὐκ ἀγνοῶν αὐτὸς τὸ πρακτέον· οὐ γὰρ ἂν ἦν δίκαιος ἄρχειν καὶ ποιμαίνειν μὴ εἰδὼς τὸ συμφέρον τῶν οἰκείων προβάτων, ἀλλὰ τοὺς ἄλλους γυμνάζων καὶ ἀποπειρώμενος ὁποῖαν ἄρα πρὸς ἀλλήλους ἀποσφύζουσι τὴν προαίρεσιν. Οἱ δὲ ἀδελφοὶ πάντες, ὥσπερ ἀπὸ μιᾶς ψυχῆς, παρεκάλουν ὅσους ἂν δούληται ἐξ αὐτῶν ἐπὶ ἀναζητήσει τούτου καὶ ἐπιστροφῇ ἐκπέμπειν· ἔτοιμοι γὰρ εἶεν ὑπηρετεῖν. Ὁ καὶ πεποίηκεν ὁ καλὸς ἐκεῖνος καὶ ἀγαθὸς ἀνὴρ καὶ μαθητῆς ὄντως τοῦ ἀληθινοῦ ποιμένος, τοῦ θέντος τὴν ψυχὴν ὑπὲρ τῶν ἰδίων προ-

στήρι του. Αὐτὴ εἶναι ἡ πληρωμὴ τῆς ἁμαρτίας. Ὅχι μόνο στερεῖ τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὴν ἀρετὴ καὶ τὸν κάνει ξένο στὸν Θεό, ἀλλὰ καὶ ντροπὴ καὶ ἀτιμία περιχύνει σ' αὐτοὺς πού πείθονται καὶ τὴν ἀκολουθοῦν.

Ὁ ποιμένας ὁ καλὸς τοῦ δικοῦ μας τάγματος, ὅταν ἔμαθε τὴν παρεκτροπὴ τοῦ ἀδελφοῦ, ἄρχισε νὰ στενάζει, νὰ θρηνεῖ καὶ νὰ χύνει δάκρυα γιὰ τὸ ὀλίσθημα καὶ τὴν κατὰπτωσιν τοῦ ἀδελφοῦ. Καὶ ὅχι τόσο γιὰ τὴν ἁμαρτίαν του ὅσο γιὰ τὴν ἀποθάρρυνσή του. Ἐλεγε συχνά: "Πρέπει μὲ κάθε τρόπο νὰ προφυλαγόμεσθε ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, σάν ἀπὸ φίδι μὲ πολλὰ κεφάλια, γιατί μὲ ποικίλες καὶ διάφορες ἀφορμὲς προσπαθεῖ νὰ μπεῖ μέσα στὴν ψυχὴ μας. Ἄν ὅμως ἡ ἁμαρτία γίνεῖ εἴτε ἀπὸ ἀδυναμία εἴτε μὲ τὴ δική μας θέλησιν εἴτε ἀπὸ δαιμονικὴ ἐπήρεια, νὰ μὴν ἐπιτρέπουμε στὸν ἑαυτό μας νὰ μένει ἄλλο σ' αὐτήν, ἀλλὰ σάν νὰ πέσαμε σὲ ἀρρώστια, πάλι νὰ ἀνατρέξουμε στὴ θεραπεία, καὶ ὅχι νὰ παραδώσουμε τοὺς ἑαυτοὺς μας στὸν διάβολο, ἀπελπισμένοι γιὰ τὴν σωτηρία. Αὐτὸ σημαίνει ἀπιστία στὴν φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι δέν δέχεται κανεὶς τὰ φάρμακα τῆς μετανοίας".

Ὁ ποιμένας λοιπὸν αὐτὸς ἔκανε σύναξιν τῶν μαθητῶν του καὶ σκεφτόταν μαζί τους τί πρέπει νὰ κάνουν γιὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀδελφοῦ, ἂν καὶ ὁ ἴδιος γνώριζε τί ἔπρεπε νὰ γίνεῖ, γιατί δέν θὰ ἦταν δίκαιο νὰ κυβερνάει καὶ νὰ ποιμαίνει, ἂν δέν ἤξερε τὸ συμφέρον τῶν προβάτων. Ἀλλὰ τὸ ἔκανε γυμνάζοντας τοὺς ἄλλους καὶ προσπαθώντας νὰ δεῖ ποιά καλὴ διάθεσιν διατηροῦν ὁ ἕνας γιὰ τὸν ἄλλο.

Οἱ ἀδελφοὶ ὅλοι μὲ μιὰ ψυχὴ τὸν παρακαλοῦσαν νὰ στείλει γιὰ τὴν ἀναζήτησιν καὶ ἐπιστροφήν του ὅσους τυχόν θέλει, διότι ἦταν ἔτοιμοι νὰ ἀναλάβουν ὑπηρεσία. Πράγμα πού ἔκανε ὁ καλὸς καὶ ἀγαθὸς ἐκεῖνος ἄνδρας καὶ πραγματικὸς μαθητῆς τοῦ ἀληθινοῦ Ποιμένα, πού θυσίασε τὴν

δάτων. Ἀπέστειλεν οὖν ἡμᾶς μὲν ἐνταῦθα, ἑτέρους δὲ ἐν ταῖς ἄλλαις πατρίσιν, εἴ πως τὸ πλῆθος τῶν ἐκπεμφθέντων θηράσαι τὸ ζητούμενον δυνηθείη.

Ἐμοῦ δὲ σφόδρα θαυμάσαντος τὴν τοσαύτην αὐτῶν ἀγάπην καὶ ἐπιμέλειαν περὶ τὸν ἁμαρτήσαντα, ἔφην πρὸς αὐτόν· Ἄραγε, ὦ μακάριε, ἔστι τις καλῶν καὶ φαύλων ἀνταπόδοσις ἐν τῷ μέλλοντι; Ἐφη δέ μοι ἐκεῖνος· Ναί, χριστιανέ, ἔστιν ἀνταπόδοσις ὧν τε ἐν ἡμέρᾳ καὶ νυκτὶ λογιζόμεθά τε καὶ πράττομεν ἔργων πονηρῶν τε καὶ ἀγαθῶν. Καὶ ἅμα τῷ εἰπεῖν ταῦτα τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνατείνας διώμνυντο ἡμῖν εἰς ἀπόδειξιν τούτων διηγούμενός μοι ἀποκαλύψεις, ἃς ὑπὸ τινων ὁραθῆναι συνέβη, καὶ δακρύων σφοδρῶς ἤρξατο λέγειν ἡμῖν οὕτως·

Ὅτι πρεσβύτερός τις τῶν παρ' ἡμῖν ἐπιχωρίων, ἀνὴρ θαυμαστός καὶ πολλῷ χρόνῳ τῇ ἀσκήσει ἐγκαρτερήσας, πολλήν τε ἀνάγνωσιν τῶν θείων Γραφῶν τῇ μελέτῃ πεποιημένος ἐξηγήσατό μοι τάδε· Γέγονέ μοι, φησί, ἀδελφὴ παρθένος νέα μὲν τῷ χρόνῳ, πρεσβυτικὴν δὲ τὴν φρόνησιν κεκτημένη, νηστεία καὶ ἐγκρατεία πάντα τὸν χρόνον αὐτῆς διαπεράσασα. Αὕτη παρακαθημένη μοί ποτε ἄφνω ἐπὶ νῶτον κλιθεῖσα ἄφωνός τε καὶ ἄπνους ἔκειτο ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα, τῇ δὲ ἑξῆς ἡμέρᾳ κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν ὥσπερ ἐξ ὕπνου διαναστᾶσα ἔμφοδος καὶ ἔντρομος ὑπῆρχεν. Ἐμοῦ δὲ ἐρωτῶντος τί τὸ συμβᾶν αὐτῇ εἶη, παρεκάλει με τέως αὐτῇ συγχωρεῖν σιωπᾶν μέχρις ὀλίγον, ἕως ὃ τῆς ψυχῆς φόβος ὑποχωρήσας εὐχερῇ καὶ εὐκόλῳ αὐτῇ τὴν διήγησιν παράσχοι τῶν δειχθέντων· ἔφασκε γὰρ ὑπερβαίνειν καὶ ὄψιν καὶ ἀκοὴν τὰ παρ' αὐτῆς ὁραθέντα καλὰ τε καὶ φαῦλα. Θρηνοῦσα δὲ ἐπὶ πλείστας ἡμέρας διετέλει μήτε αὐτὴ λόγον παραδεχομένη παρὰ τινος ἀκοῦσαι, μήτε τοῦ παρὰ ἑτέροις μεταδοῦναι πολλάκις τε ὀνομαστὶ τινων ἐμέμνητο μετὰ θρήνων καὶ οἰμωγῶν ταλανίζουσα αὐτούς. Ἐγὼ δὲ πλείονα τὴν σπουδὴν

ζωὴ γιὰ τὰ πρόβατά του⁵⁴. Ἔτσι, ἔστειλε ἐμᾶς ἐδῶ, ἄλλους σ' ἄλλα μέρη, μήπως οἱ πολλοὶ πού βγῆκαν γιὰ κυνήγι μπορέσουν νά πιᾶσουν αὐτό πού ζητοῦν».

Ἐγὼ θαύμασα πολὺ τὴν τόση ἀγάπη καὶ φροντίδα γι' αὐτόν πού ἁμάρτησε καὶ τὸν ρώτησα· «Ἄραγε, μακάριε, ὑπάρχει στό μέλλον κάποια ἀνταπόδοση γιὰ τὰ καλὰ καὶ τὰ κακά;» «Ναί, χριστιανέ, ἀπάντησε, ὑπάρχει, γιὰ ὅσα ἔργα πονηρά καὶ ἀγαθὰ μέρα-νύχτα σκεφτόμαστε καὶ κάνουμε». Τὴν ἴδια στιγμὴ σήκωσε τὰ χεῖρια στὸν οὐρανὸ καὶ μᾶς ὀρκιζόταν, γιὰ νά τὰ βεβαιώσει αὐτὰ πού εἶπε, καὶ μοῦ διηγούνταν ἀποκαλύψεις πού ἔγιναν ὁρατές ἀπὸ κάποιους. Συγκεκριμένα, χύνοντας πολλὰ δάκρυα, ἄρχισε νά μᾶς λέει τὰ ἀκόλουθα·

«Ἕνας ἱερέας ἀπὸ τὰ μέρη μας –ἄνδρας ἀξιοθαύματος, μέ πολλά χρόνια στὴν ἀσκήση καὶ πολὺ καταρτισμένος στίς θεῖες Γραφές– μοῦ φανέρωσε τό ἑξῆς·

Εἶχα –λέει– ἀδελφὴ παρθένα, νέα στὴν ἡλικία ἀλλὰ μέ φρόνηση γεροντικὴ. Ὅλη της τῇ ζωὴ τὴν πέρασε μέ νηστεία καὶ ἐγκράτεια. Κάποτε καθὼς καθόταν δίπλα μου, ξαφνικά ξάπλωσε κι ἔμεινε ἄφωνη καὶ χωρὶς νά ἀναπνέει ὅλη τὴ μέρα καὶ τὴ νύχτα. Τὴν ἄλλη μέρα τὴν ἴδια ὥρα σάν ἀπὸ ὕπνο σηκώθηκε φοβισμένη καὶ ἔτρεμε. Τὴν ρώτησα τί τῆς εἶχε συμβεῖ. Μὲ παρακαλοῦσε νά τῆς ἐπιτρέψω ἐκείνη τὴν ὥρα νά σιωπᾷ γιὰ λίγο, ἐωσότου ὑποχωρήσει ὁ φόβος της, ὥστε νά μπορέσει ἄνετα κι εὐκόλα νά περιγράψει αὐτὰ πού τῆς φανερώθηκαν. Ἐλεγε ὅτι αὐτὰ πού εἶδε, καλὰ καὶ κακά, ξεπερνοῦν καὶ τὴν ὄραση καὶ τὴν ἀκοή. Γιὰ μέρες θρηνοῦσε καὶ δέν δεχόταν οὔτε ἡ ἴδια νά ἀκούσει κάποια λόγια ἀπὸ ἄλλον οὔτε νά μιλήσει σὲ ἄλλους. Πολλές φορές θυμόταν μερικούς μέ τό ὄνομά τους καὶ τοὺς ταλάνιζε μέ θρήνους καὶ κραυγές. Ἐγὼ μεγαλύτερη προθυμία εἶχα νά

54. Πρβλ. Ματθ. 18, 12-13 καὶ Ἰω. 10, 11-15.

ἐποιοῦμένην μαθεῖν τὰ παρ' αὐτῆς ὁραθέντα· μόλις δέ ποτε ἐνδοῦσα τῇ παρακλήσει τοιοῦδε ἤρξατο λόγου.

Κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην, ἐν ᾗ ἔτυχόν σοι παρακαθημένη, δύο τινὲς ἄνδρες πολιοὶ τὴν τρίχα καὶ τὸ εἶδος ἔνδοξοι, λευκὴν δὲ τὴν ἐσθῆτα περιβεβλημένοι, ἐλθόντες καὶ κρατήσαντες τῆς δεξιᾶς μου χειρὸς ἐκέλευον ἀκολουθεῖν. Ἐγὼ δέ, φησί, πάντα καταλιποῦσα εἰπόμην αὐτοῖς· ὁ δὲ εἷς αὐτῶν ῥάβδον ἐν τῇ χειρὶ κατέχων ἐκτείνας αὐτὴν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ τοῦτον διανοίξας ἔνδον ἡμᾶς γενέσθαι παρεσκεύασεν· λαβόμενοι δέ με ἄγουσιν ἐπὶ τινὰ τόπον, ἔνθα πολὺ πλῆθος ἀγγέλων περιειστῆκει προπύλαιά τε καὶ καταπετάσματα ὑπὲρ πᾶσαν διήγησιν ὄντα. Ἐνδον δὲ εἰσελθοῦσα ὁρῶ θρόνον εἰς ὕψος ἀνεγηγερμένον καὶ πολλοὺς ἐκεῖσε περιεστῶτας τῷ κάλλει καὶ τῷ μεγέθει τοὺς ἔξωθεν ὑπερφέροντας· ἐκάθητο δὲ τις ἐπὶ τοῦ θρόνου τῷ περὶ αὐτὸν φωτὶ ἅπαντας καταλάμπων, ὃ προσπίπτοντες ἅπαντες προσεκύνουν. Οἱ δὲ κατέχοντές με προσέτασσόν μοι προσκυνεῖν αὐτῷ· ἤκουσα δὲ αὐτοῦ κελεύοντος ἀγαγεῖν με καὶ δεικνύειν ἅπαντα εἰς ἐξήγησιν τῶν ἐν τῷ βίῳ ἔτι ὑπαρχόντων· οἱ δὲ τῆς χειρὸς μου αὐθις λαβόμενοι τὸ κελευσθὲν αὐτοῖς ἐπλήρουν.

Καὶ δὴ ἐλθοῦσα κατὰ τινὰ τόπον ὁρῶ κτισμάτων τινὰ μεγέθη τῷ κάλλει ἀδιήγητα διαφόροις σχήμασι δεδημιουργημένα χρυσῷ τε καὶ λίθοις τιμίοις καταυγαζόμενα καὶ καταπετάσματα ποικίλα καὶ διάφορα καὶ διάγοντας ἐν αὐτοῖς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας πλῆθος πολὺ ἐν τιμῇ καὶ δόξῃ· ἕκαστον δὲ ὑποδεικνύοντές μοι ἔλεγον τοὺς μὲν εἶναι ἐπισκόπους δικαίως καὶ ὁσίως ἄρξαντας τῶν λαῶν· ἄλλους τε κληρικούς καὶ λαϊκούς, τοὺς μὲν ἐν τῷ οἰκείῳ βαθμῷ διαλάμπαντας, τοὺς δὲ σωφρόνως καὶ δικαίως βιώσαντας.

μάθω αὐτὰ πού εἶχε δεῖ. Μὲ δυσκολία κάποια στιγμή ὑποχώρησε στὴν παράκλησή μου καὶ ἄρχισε νὰ λέει τὰ ἑξῆς:

Ἐκείνη τὴν ὥρα πού ἔτυχε νὰ κάθομαι δίπλα σου, δύο ἄνδρες ἡλικιωμένοι, ἔνδοξοι στὴν ἐμφάνιση καὶ ντυμένοι στὰ λευκά, ἦρθαν, μὲ κράτησαν ἀπ' τὸ δεξιὸ χέρι καὶ μὲ παρότρυναν νὰ τοὺς ἀκολουθήσω. Ἐγὼ –εἶπε– τ' ἄφησα ὅλα καὶ τοὺς ἀκολουθοῦσα. Ὁ ἓνας ἀπ' τοὺς δύο κρατοῦσε στὸ χέρι ραβδί. Αὐτὸς ἄπλωσε τὸ ραβδί στὸν οὐρανό, τὸν ἄνοιξε καὶ μᾶς ἐτοίμασε νὰ μποῦμε μέσα.

Μὲ παίρνουν λοιπὸν καὶ μ' ὁδηγοῦν σ' ἓναν τόπο, ὅπου γύρω-γύρω στεκόταν πλῆθος ἀπὸ ἀγγέλους. Ὑπῆρχαν καὶ προπύλαια καὶ παραπετάσματα πού ξεπερνοῦν κάθε περιγραφή. Μπῆκα μέσα καὶ βλέπω ἓναν θρόνο στημένο σὲ ὕψος καὶ ἐκεῖ ἔστεκαν ὁλόγυρα πολλοὶ πού ὑπερτεροῦσαν στὴν ὁμορφιά καὶ στὸ μέγεθος τοὺς ἔξω. Πάνω στὸν θρόνο καθόταν κάποιος πού ὅλους τοὺς ἔκανε νὰ λάμπουν μὲ τὸ φῶς πού εἶχε γύρω του· καὶ αὐτοὶ ὅλοι ἔπεφταν καὶ τὸν προσκυνοῦσαν. Οἱ ὁδηγοί μου μοῦ ἔδωσαν ἐντολὴ νὰ τὸν προσκυνήσω. Τὸν ἄκουσα νὰ τοὺς προστάζει νὰ μὲ ὁδηγήσουν καὶ νὰ μοῦ τὰ δείχνουν ὅλα, γιὰ νὰ τὰ διηγηθῶ σ' αὐτούς πού ὑπάρχουν ἀκόμη στὴ ζωὴ. Ἐκεῖνοι μ' ἔπιασαν πάλι ἀπὸ τὸ χέρι, καὶ ἐκτελοῦσαν τὸ παράγγελμά του.

Ὅταν ἦρθα σὲ μιὰ περιοχὴ, βλέπω κάποια ἔξοχα κτίσματα, ἀπερίγραπτα σὲ ὁμορφιά, χτισμένα μὲ διάφορα σχήματα, καὶ λαμποκοποῦσαν ἀπὸ χρυσάφι καὶ πολύτιμους λίθους. Εἶδα ἐπίσης καὶ καλύμματα πλουμιστά λογιῶ-λογιῶ καὶ διάφορα. Ἐκεῖ ζοῦσαν ἄνδρες καὶ γυναῖκες, πλῆθος πολὺ, μὲ δόξα καὶ τιμὴ. Καθέναν μοῦ τὸν ἔδειχναν καὶ ἔλεγαν: Αὐτοὶ ἦταν ἐπίσκοποι πού διοίκησαν τὰ πλήθη τῶν ἀνθρώπων δίκαια καὶ σύμφωνα μὲ τὸν θεῖο νόμο. Ἄλλοι ἦταν κληρικοὶ καὶ λαϊκοί. Οἱ πρῶτοι διακρίθηκαν στὸν βαθμὸ του ὁ καθένας, οἱ δεῦτεροι ἔζησαν μὲ σωφροσύνη καὶ ἀρετὴ.

Ἐκεῖ τοίνυν, ἀδελφέ, καὶ τοῦδε τοῦ χωρίου τὸν πρεσβύτερον καὶ τοὺς κληρικοὺς ἑώρακα, οὓς ἐγὼ τε καὶ σὺ ἐπιστάμεθα, παρθένων τε καὶ χηρῶν πλῆθος καὶ τὰς ἐν γάμφεμνῳ διωσάσας, πολλὰς δὲ καὶ τῶν γνωρίμων ἐθεώρουν τὰς μὲν ἐκ τοῦ ἡμετέρου χωρίου, τὰς δὲ ἐκ διαφόρων, αἷς εἰς συντυχίαν κατὰ τὰς τῶν μαρτύρων συνάξεις συνήμην, τινὰς δὲ ἃς οὐδὲ ἐπιστάμην, περὶ ὧν μᾶλλον παρεκάλουν τοὺς ἄγοντάς με λέγειν ἀνὰ μέρος περὶ αὐτῶν. Οἱ δὲ ἔφασκον ἐκ διαφόρων πόλεων τε καὶ χωρῶν ὑπάρχειν αὐτάς, τὰς μὲν ἐν ἀσκητηρίοις ἀνατραφείσας, τὰς δὲ κατ' ἰδίαν κατὰ μόνας διωσάσας καὶ τὰς μὲν ἐν χηρεία τὸν πλεῖστον διανυσάσας βίον καὶ θλίψει καὶ ταλαιπωρίαις συντριβείσας πολλαῖς· ὑπάρχειν δὲ ἐν αὐταῖς τινὰς καὶ παρθενία καὶ χηρεία σφαλείσας μὲν πρότερον, πάλιν δὲ διὰ μετανοίας καὶ πολλῶν δακρύων ἐπὶ τὴν προτέραν αὐτῶν ἀποκατασταθείσας τάξιν. Ἐκεῖθεν με πάλιν λαβόντες ἄγουσιν ἐπὶ τινὰς τόπους φοβεροὺς μὲν τῇ ὄψει, φρικτοὺς δὲ τῇ θέᾳ καὶ παντοίων θρῆνων καὶ οἰμωγῶν πεπληρωμένους.

Τῆς διηγέσεως δὲ ταύτης μέλλουσα ἄρχεσθαι ἐπὶ τοσοῦτον ἤλθε φόβον ὥς ἀπὸ τῶν δακρύων πᾶσαν βρέχειν αὐτῆς τὴν ἐσθῆτα καὶ τῷ φόβῳ τῶν δειχθέντων αὐτῇ διακόπτεσθαι τὴν φωνήν, τὴν δὲ γλῶτταν αὐτῆς ἀπροαιρέτως τοῖς ὁδοῦσιν αὐτῆς συγκρουομένην ἀσήμεως ἐπὶ πολὺ φθέγγεσθαι· ὁμως διαζομένη ὑπ' ἐμοῦ τοιάδε ἤρξατο λέγειν·

Εἶδον τόπους οὕτω φρικτοὺς καὶ φοβεροὺς ὥς μήτε τῇ ὄψει, μήτε τῇ ἀκοῇ ἀνέτους ὑπάρχειν, οὓς ἔλεγον οἱ παρεστῶτες ἅπασιν τοῖς ἀσεβέσι καὶ παρανόμοις ἐτοιμασθῆναι, τισὶ δὲ καὶ τῶν ἐν κόσμῳ χριστιανῶν μὲν λεγομένων, πολλοῖς δὲ τοῖς κακοῖς ἐνεχομένων. Ἐκεῖθεν, φησί, ὁρῶ κάμινον ἐκπεφλεγμένην καὶ φοβερὸν θρόασμα ἐκφέρουσιν· ἰδοῦσα δὲ καὶ

Ἐκεῖ, ἀδελφέ, εἶδα καὶ τὸν πρεσβύτερο καὶ τοὺς κληρικοὺς αὐτοῦ τοῦ χωριοῦ, πού κι ἐγὼ κι ἐσύ τοὺς γνωρίζουμε, καὶ πλῆθος ἀπὸ παρθένας καὶ χῆρες καὶ τίς ἔγγαμες πού ἐξησαν μὲ σεμνότητα. Ἔβλεπα καὶ πολλὰς ἀπὸ τίς γνωστές, ἄλλες ἀπὸ τό χωριό μας, ἄλλες ἀπὸ ἄλλα χωριά, πού μαζί τους εἶχα συναντηθεῖ στίς γιορτές τῶν ἁγίων μαρτύρων. Μερικὲς οὔτε τίς ἤξερα. Γι' αὐτές ἰδιαίτερα παρακάλεσα τοὺς ὁδηγοὺς μου νὰ μοῦ δίνουν ἐξηγήσεις κατὰ περίπτωσιν. Ἐλεγον ὅτι προέρχονται ἀπὸ διάφορες πόλεις καὶ χῶρες, ἄλλες ὅτι εἶχαν ἀνατραφεῖ σὲ ἀσκητήρια, ἄλλες ὅτι εἶχαν ζήσει μόνες, ἄλλες ἦταν χῆρες τὸν περισσότερο καιρὸ καὶ εἶχαν βασανιστεῖ μὲ πολλὰς ταλαιπωρίες καὶ θλίψεις. Ἀνάμεσα σ' αὐτές ὑπῆρχαν μερικὲς πού σάν παρθένας καὶ χῆρες ἔπесαν σὲ ἁμαρτίες πιὸ μπροστά, ἀλλὰ μὲ μετάνοια καὶ πολλὰ δάκρυα πάλι ἤρθαν στὴν πρώτη τους τάξιν. Ἀπὸ κεῖ πάλι μὲ πῆραν καὶ μὲ ὁδήγησαν σὲ τόπους πού σοῦ προκαλοῦν φόβο νὰ τοὺς βλέπεις, φρικτὸ τό θέαμα· καὶ ἀκουγες παντοῦ θρήνους καὶ κραυγές.

Τὴν ἀδελφή μου, καθὼς ἦταν αὐτὰ ν' ἀρχίσει νὰ ἀναπαρασταίνει, τόσος φόβος τὴν κατέλαβε, ὥστε νὰ βρέχεται ὅλη της ἡ ἐνδυμασία ἀπὸ τὰ δάκρυα, κι ἀπὸ τὸν τρόμο της γι' αὐτὰ πού τῆς ἔδειξαν, νὰ διακόπτεται ἡ φωνή· καθὼς ἡ γλώσσα της, χωρὶς νὰ τό θέλει, συμπλεκόταν μὲ τὰ δόντια, γιὰ πολλή ὥρα μιλοῦσε χωρὶς νὰ καταλαβαίνω τί ἔλεγε. Ὅμως ὕστερα ἀπὸ δική μου πίεσιν ἄρχισε νὰ λέει τὰ ἀκόλουθα:

Εἶδα τόπους τόσο φρικκιστικούς καὶ τρομακτικούς, ὥστε οὔτε στό βλέμμα οὔτε στὴν ἀκοή νὰ παρέχουν κάποια ἄνεσιν. Οἱ ὁδηγοί μου ἔλεγον ὅτι ἐτοιμάστηκαν οἱ τόποι αὐτοὶ γιὰ τοὺς ἀσεβεῖς καὶ παράνομους καὶ γιὰ μερικοὺς πού ζοῦν στὸν κόσμον καὶ λέγονται χριστιανοί, ὁμως περιπλέχτηκαν σὲ πολλὰ κακά. Ἀπὸ κεῖ –λέει– βλέπω ἕνα καμίνι ἀναμμένο καὶ ἔβγαζε φοβερό ἀφρό. Τό εἶδα καὶ κατατρόμαξα.

ἐντρομος γενομένη ἀνηρώτων τίσιν ἄρα τῶν ἀθλίων ἡτοίμα-
σται ταῦτα· οἱ δὲ ἔφασκον τοῖς ἐν κλήρῳ τεταγμένοις, φιλαρ-
γυρία δὲ καὶ ἀκηδία τὴν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν ὑβρίζουσιν
βίῳ τε αἰσχροῦ ζῶσιν ἀμετανόητα· ἐν οἷς καὶ ὀνόματά τινων
φανερῶς ἔλεγε, τινῶν δὲ καὶ κατὰ τὴν πόλιν, οὓς καὶ αὐτός,
φησὶν, ἤκουον αἰσχροῦς διώσαντας, τινῶν δὲ καὶ ἐκ τῆς παρ'
ἐμοῦ ἐκκλησίας.

Ἐγὼ δέ, φησί, τρέμουσα ὑπὸ ὀδόντα ἐφθεγγόμην εἰ ἄρα
καὶ τότε ἐν κλήρῳ, φησί, καὶ παρθενία τηλικαῦτα ἡντρέπι-
σται κακά· ὁ δὲ καὶ πόρρωθεν ὑπάρχων ἀποκριθεὶς, ἔφη μοι·
Ἀρκοῦντα, ὦ παρθένε, καταλήψεται αὐτοὺς τὰ κακά τῆς τε
εἰς Θεὸν παρανομίας καὶ τῆς εἰς τὸν πλησίον ἀδικίας· ἐνταῦ-
θα γὰρ ἀχθέντες ἀπολήφονται ἅπαντα δικαίως· οὔτε γὰρ
τοὺς ἐκεῖ πάσχοντας ὑπ' αὐτῶν ὑπερόψεται ὁ Θεός, οὔτε
τοὺς ποιοῦντας τὰ ἀπαρέσκοντα αὐτῷ καταλείψει ἀτιμωρή-
τους· ἅπασι τε εἰς τὰ καλὰ καὶ κακὰ ἀρκέσει ὁ Θεὸς ὁ παν-
τοδύναμος.

Πάλιν ἐκεῖθεν ἀπαγαγόντες ἰσθῶσιν ἐπὶ τινος τόπου
σκοτούς βαθέος πεπληρωμένον· οἰμωγῆς δὲ καὶ ταραχῆς καὶ
θρυγμοῦ καὶ ἐλεεινοῦ ἤχου καὶ πατάγου φοβεροῦ πάντα τὰ
ἐκεῖσε μεστὰ ἦν. Ἐκεῖ οὖν, ἀδελφέ, φησὶν, πολλὰς καὶ διαφό-
ρους ἐώρων παρθένους δῆθεν καὶ χήρας μετὰ καὶ ἐτέρων
τινῶν, ἃς ἔφασκον μηδέποτε ἄξιόν τι τοῦ ἐπαγγέλματος
αὐτῶν διαπράξασθαι, περιερχομένας δὲ τόπον ἐκ τόπου καὶ
οἰκίαν ἐξ οἰκίας, λοιδορούσας τοὺς ἐτέρων θίους, μέθη καὶ
τρυφῇ προσεχούσας, ψαλμωδίας δὲ καὶ προσευχῆς καὶ νη-
στείας μηδένα ποιουμένας λόγον, καίτοι ἐπὶ τοιαύταις ἐπαγ-
γελίαις πρὸς τὸν Χριστὸν συνθήκας θέμεναι· τινὰς δὲ αὐτῶν
ὑπάρχειν ἔλεγον τῶν μὴ σωφρόνως καθηγησαμένων καὶ δι-

Ρωτοῦσα γὰρ ποιούς ἄραγε δυστυχισμένους ἔχουν ἐτοιμα-
στεῖ αὐτά. Ἐκεῖνοι εἶπαν· Γιά τοὺς κληρικούς πού προσβάλ-
λουν τὴν Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ μέ τὴν φιλαργυρία καὶ τὴν
ἀδιαφορία τους καὶ ζοῦν χωρὶς μετάνοια μιά ζωὴ αἰσchrή".

Μερικῶν καὶ τὰ ὀνόματά τους ἀνέφερε φανερά ἡ
ἀδελφή μου, μερικῶν πού ἦταν κι ἀπὸ τὴν πόλη. Γι' αὐτούς
κι ἐγὼ ὁ ἴδιος ἄκουγα ὅτι ἔζησαν μέ αἰσchrό τρόπο, μάλιστα
μερικοί ἦταν ἀπὸ τὴν ἐκκλησία μου.

Ἐγὼ τρέμοντας –συνέχισε ἡ ἀδελφή μου– μουρμούρι-
ζα μέσα στά δόντια μου πῶς καὶ γιὰ τὸν κληρο καὶ γιὰ τὴν
παρθενία ἔχουν ἐτοιμαστεῖ τόσο μεγάλες τιμωρίες. Ὁ συνο-
δός μου, ἂν καὶ ἦταν μακριά, μοῦ ἀποκρίθηκε· Ὅπως ται-
ριάζει, παρθένα, θά τοὺς βροῦν τὰ κακά, γιὰ τὴν παρανο-
μία τους στὸν Θεό καὶ γιὰ τὴν ἀδικία τους στὸν πλησίον.
Ὅταν ἔρθουν ἐδῶ, μέ δίκαιο τρόπο ὅλα θά ξεπληρωθοῦν.
Δηλαδή ὁ Θεός δέν θά παραβλέψει ὅσους ὑπέφεραν ἐκεῖ
ἀπὸ αὐτοὺς οὔτε θ' ἀφήσει ἀτιμώρητους αὐτοὺς πού ἔκα-
ναν ὅ,τι δέν ἦταν σ' Αὐτόν ἀρεστό. Ὁ παντοδύναμος Θεός
σέ ὅλους θά ἀνταποκριθεῖ γιὰ τὰ καλὰ καὶ γιὰ τὰ ἄσχημα.

Ξανά μέ πῆραν ἀπὸ κεῖ καὶ μέ σταματοῦν σ' ἓνα μέ-
ρος μέ βαθύ σκοτάδι. Ὅλα τὰ ἐκεῖ ἦταν ἀναμειγμένα μέ
κραυγὴ καὶ ταραχὴ καὶ τρίξιμο τῶν δοντιῶν καὶ ἐλεεινό
ἦχο καὶ φοβερό κρότο. Ἐκεῖ λοιπόν, ἀδελφέ –λέει– εἶδα
πολλές καὶ διάφορες, τάχα παρθένες καὶ χῆρες μαζί μέ με-
ρικές ἄλλες. Αὐτές, ἔλεγαν οἱ συνοδοὶ μου, ποτέ δέν ἔκαναν
κάτι ἀντάξιο στὴν ιδιότητά τους, ἀλλὰ γύριζαν ἀπὸ τόπο
σέ τόπο καὶ ἀπὸ σπίτι σέ σπίτι, περιγελῶντας τὴ ζωὴ τῶν
ἄλλων κι ἔχοντας τό νοῦ στή μέθη καὶ στὴν ἀπόλαυση⁵⁵.
δέν φρόντιζαν διόλου γιὰ ψαλμωδία καὶ προσευχή καὶ νη-
στεία, μολονότι τέτοιες ὑποσχέσεις εἶχαν δώσει στὸν Χρι-
στό. Κάποιες ἀπ' αὐτές, ἔλεγαν, ἦταν ἀπὸ κείνες πού δέν
διοίκησαν μέ σωφροσύνη καὶ ἀρετὴ τὴ συνοδία τους, ἀλλὰ

55. Πρ6λ. Α' Τιμ. 5, 13.

καίως τῆς συνοδίας, ἀλλὰ τισιν αὐτῶν διαφθορᾶς καὶ ἀπώλειας αἰτίους γεγονυίας.

Ἐγὼ δὲ τὴν πολλὴν αὐτῶν οἰμωγὴν καὶ τὸν θρήνον ὁρῶσα οὐδὲν ἔλαττον ἐκείνων τὸν φόβον ὑφιστάμην. Ἀκριδῶς δὲ θεωμένη ὁρῶ καὶ τὰς ἐμοὶ πάνυ φιλότατας δύο παρθένους ἐκείνῳ τῷ πυρὶ καὶ τῇ κολάσει κατεχομένας, ἃς πλειστάκις, ὦ ἀδελφέ, πολλαῖς συμβουλίαις καὶ παρακλήσεσι ἐνουθέτεις στέργων αὐτὰς μάλιστα διὰ τὴν περὶ ἐμὲ φιλίαν αὐτῶν· ἰδοῦσα τοίνυν αὐτὰς καὶ ἀνοιμώξασα μέγα, ἐξ ὀνόματος ἐκάλουν μίαν αὐτῶν. Αἱ δὲ ἐμβλέψασαί μοι καὶ τῷ προσώπῳ τὴν αἰσχύνην λαβοῦσαι ὑπὲρ τὴν τιμωρίαν, ἣν ὑφίσταντο, πλεῖον ἤλγησαν τῇ αἰσχύνῃ καὶ ἔνευσαν κάτω.

Ἐγὼ δὲ μετὰ δακρύων ἡρόμην αὐτὰς τίνα εἶη τὰ πεπραγμένα αὐταῖς ἐν κρυπτῷ, ἃ τοὺς πλείονας ἐλάνθανε, καὶ ποίαις πράξεσι φαύλαις περιπεσοῦσαι τῶν ἐνταῦθα μετέχουσι κακῶν. Αἱ δὲ ἔφασκον· τῶν κολάσεων, φησί, κατηγορουσῶν καὶ δεικνυσουσῶν τὰς πράξεις ἡμῶν τί δεῖ ἡμᾶς ἐρωτᾶν; τί δὲ δεῖ καὶ τοῦ λοιποῦ ἐπικρύπτειν ἡμᾶς; τὴν γὰρ παρθενίαν διαφθορᾷ ἀπολώλαμεν, φόνους δὲ διὰ τὰς συλλήψεις ἐτολήσαμεν. Ἐγκράτειαν δὲ καὶ νηστείαν εἰς πρόσωπον ἐτέρων ἐπιτηδεύουσαι ἐν κρυπτῷ τὰ ἐναντία διεπρατόμεθα· τῆς γὰρ ἀνθρώπων μόνον δόξης ὀρεγόμεναι, τῶν ἐνταῦθα ἡμῖν ἡπειλημένων λόγος οὐδεὶς ὑπῆρχεν· ἀλλ' ἰδού, φησὶν, ἅπαντα τὰ ἐν κρυπτῷ ἐκεῖ πεπραγμένα ἡμῖν ἤλεγξε τὰ ἐνταῦθα κακά.

Ἰδού, τῆς ἐκεῖ ἀπάτης ἀξίας ἀπολαμβάνομεν τὰς τιμωρίας· ἰδού, τῆς ἐκεῖ φιλοδοξίας ἀρκοῦσαν ἐνταῦθα ὑφιστάμεθα τὴν αἰσχύνην πάντων τε τῶν πράξεων ἡμῶν δικαίαν ἐκτινύομεν τὴν δίκην, οὐδεμιᾶς δὲ ὑπ' οὐδενὸς τῶν ἐκεῖ φίλων ἀξιούμεθα βοθηθείας· ἀλλ' εἴ τίς σοι δύναμις νῦν ἐστὶ καὶ

56. Ἐννοεῖ τίς ἐκτρώσεις.

εἶχαν γίνει αἰτία γιὰ διαφθορά καὶ ἀπώλεια μερικῶν ἀπὸ τῆς συνοδίας.

Ἐγὼ καθὼς ἄκουγα τίς θλιδερὲς κραυγὲς καὶ τὸν θρήνο τους, μέ κατέλαβε ὁ φόβος ἐξίσου μ' ἐκείνες. Παρατηρώντας μέ προσοχή, βλέπω καὶ τίς δύο πολὺ ἀγαπημένες μου παρθένες ριγμένες μέσα σ' ἐκείνη τὴ φωτιά καὶ τὴν κόλαση. Αὐτές, ἐσύ ἀδελφέ, συχνά τίς νουθετοῦσες μέ συμβουλές καὶ παρακάλια, δείχνοντάς τες στοργή κυρίως γιὰ τὴν φιλία τους μαζί μου. Τίς πρόσεξα· στέναξα βαθιά καὶ φώναξα τὴν μιά ἀπ' αὐτές μέ τό ὄνομά της. Ἐκείνες μόλις ἔστρεψαν τὰ μάτια τους σέ μένα, καὶ στό πρόσωπό τους ζωγραφίστηκε ἡ ντροπὴ πρὸς ἔντονα ἀπὸ τὰ δάσανα τῆς τιμωρίας πού δοκίμαζαν, πόνεσαν περισσότερο ἀπὸ τὴν ντροπὴ τους καὶ ἔριξαν κάτω τό βλέμμα.

Ἐγὼ κλαίγοντας τίς ρωτοῦσα τί εἶχαν κάνει στά κρυφά, πού ξέφυγε τὴν προσοχή τῶν πολλῶν, καὶ σέ ποιὲς κακὲς πράξεις εἶχαν περιπέσει καὶ ἔχουν συμμετοχὴ στίς ἐδῶ τιμωρίες. Ἐκείνες εἶπαν: Ἀφοῦ οἱ τιμωρίες μαρτυροῦν καὶ δείχνουν τίς πράξεις μας, τί χρειάζεται νά μᾶς ρωτᾶς; Καὶ ποιὸς λόγος στό ἐξῆς νά τὰ κρύβουμε; Τὴν παρθενία τὴν χάσαμε μέ τὴν ἀνηθικότητα. Μὲ τίς συλλήψεις τομήσαμε φόνους⁵⁶. Ἐγκράτεια καὶ νηστεία προσποιούμασταν γιὰ τὰ μάτια τῶν ἄλλων, ἐνῶ στά κρυφά κάναμε τὰ ἀντίθετα. Γιατί ἐπιθυμούσαμε μόνο τὴν δόξα τῶν ἀνθρώπων καὶ καμιά σημασία δέν δίναμε σ' αὐτά πού μᾶς ἀπειλοῦνταν νά πάθουμε ἐδῶ. Ἀλλὰ νά, ὅλα ὅσα εἶχαμε κάνει ἐκεῖ κρυφά ἀπὸ τοὺς ἄλλους τὰ ἀποδεικνύουν τὰ ἐδῶ κακά.

Νά, ἀπολαμβάνουμε ἀντάξια τίς τιμωρίες γιὰ τὴν ἐκεῖ ἐξαπάτηση. Νά, γιὰ τὴν ἐκεῖ ἀγάπη τῆς δόξας ἐδῶ ἔχουμε τὴν ἀνάλογη ντροπὴ καὶ γιὰ ὅλες τίς πράξεις μας δίκαια πληρώνουμε. Δέν θεωροῦμε τὸν ἑαυτό μας ἄξιο γιὰ καμιά βοήθεια ἀπὸ κανένα τῶν ἐκεῖ φίλων· ἀλλὰ ἐσύ, φίλη μας,

παρηγορία, ὦ φίλη, ἐκ τοῦ βίου σου τοῦ καλοῦ πρὸς αὐτούς, βοήθησον ἡμῖν ἐκ τῶν κατεχόντων δεινῶν ἡμᾶς βασάνων· δείξον τὴν περὶ ἡμᾶς στοργὴν καὶ ἀγάπην καὶ μικρὸν κἂν γοῦν ἔλεος αἰτησαι ἡμῖν παρὰ τῶν κολαζόντων.

Ἐγὼ δὲ ἀπεκρινόμενην πρὸς αὐτάς· Καὶ ποῦ εἰσιν αἱ τοσαῦται παραινέσεις καὶ συμβουλῖαι τοῦ ἐμοῦ ἀδελφοῦ; ποῦ αἱ παρακλήσεις, ποῦ ἡ πολλὴ αὐτοῦ ἐπιμέλεια, ποῦ αἱ συνεχεῖς εὐχαί; οὐδὲν τούτων ἤρκεσεν ὑμῖν, ὦ ἀδελφαί, εἰς τὸ μὴ ἐνταῦθα καταταγῆναι; Νῦν ἔστιν ἀληθῶς εὐρεῖν ὡς πᾶσα συμβουλή καὶ ἐπιμέλεια καὶ εὐχαὶ παρὰ τινος γενόμεναι, ἐξίτηλοι καὶ ἀνωφελεῖς γίνονται, εἰ μὴ αὐτὸς ἑαυτὸν ὑπήκοον εἰς ταῦτα παράσχοι.

Αἱ δὲ αἰσχυρόμεναι πρῶτον μὲν ἐσιώπων, εἶτα ἔλεγον πάλιν μὴ εἶναι καιρὸν ἐγκλήσεως καὶ ὀνειδισμοῦ, ἀλλὰ παρακλήσεως καὶ βοήθειας· τὰ γὰρ συνέχοντα ἡμᾶς κακὰ ἐλέους χρήζει καὶ συμπαθείας· εἴ τι οὖν δύνασαι, βοήθησον ἡμῖν σπλαγχνισθεῖσα ἐφ' ἡμᾶς. Ἐγὼ δέ, φησὶν, εἴ τι ἂν δυναίμην ποιῆσαι ἀγαθὸν θέλω· αἱ δὲ τοὺς ἐφεστῶτας ἔφασκον ταῖς τιμωρίαις ὑπὲρ αὐτῶν παρακαλεῖν καὶ εἰ μὲν δυνατόν ταύτης αὐτάς παντελῶς ἐλευθερῶσαι τῆς κολάσεως, εἰ δὲ μήγε κἂν ἄνεσιν μικρὰν εἰς παραμυθίαν εὐρεῖν τῶν τηλικούτων κακῶν.

Ἐγὼ δὲ προσπίπτουσα μετὰ δακρύων καὶ θρήνων ἰκέτευον αὐτοὺς λέγουσα· Μιμήσασθε τὸν ἑαυτῶν δεσπότην φιλόανθρωπόν τε ὄντα καὶ ἀγαθὸν καὶ τοῦ λοιποῦ τῆς κολάσεως ταύτης ἀναπαύσατε αὐτάς. Οἱ δὲ μετὰ φοβεροῦ τοῦ βλέμματος ἄπρακτον ἀπέπεμπόν με λέγοντες μὴ εἶναι καιρὸν αὐταῖς μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως· τὸν γὰρ ἐπὶ τὸ μετανοῆσαι χρόνον ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀφορισθέντα αὐταῖς πορνείαις καὶ φόνοις καὶ τρυφῇ καὶ πάσῃ ἀνομίᾳ προσαναλώσασαι, ἀνέσεως ἐνταῦθα τυχεῖν οὐ δύνανται. Μῦθον δὲ τὰ ὧδε ἀγαθὰ ὑπολαμβάνουσαι τότε, πῶς νῦν ζητοῦσιν ἐκείνων τὴν

ἂν τώρα ἔχεις κάποια δύναμη καὶ θάρρος σ' αὐτούς, γιὰ τὴν ἐνάρετη ζωὴ σου, βοήθησέ μας στὰ φοβερά βάσανά μας· δείξε τὴ στοργή καὶ τὴν ἀγάπη πού μᾶς εἶχες καὶ ζήτησε γιὰ μᾶς, ἔστω μικρή, συμπόνια ἀπὸ τοὺς τιμωροὺς.

Ἐγὼ τίς ἔλεγα; Καὶ ποῦ πῆγαν οἱ τόσες προτροπές καὶ συμβουλές τοῦ ἀδελφοῦ μου; Ποῦ οἱ παρακλήσεις, ποῦ ἡ τόση του φροντίδα, ποῦ οἱ συνεχεῖς εὐχές; Τίποτε ἀπὸ αὐτά, ἀδελφές, δὲν στάθηκε ἱκανό νά σᾶς κάνει νά μὴν πάρετε θέση ἐδῶ; Τώρα ἔχουμε ἀληθινά τὴν ἀπόδειξη ὅτι, κάθε συμβουλή καὶ ἡ φροντίδα καὶ οἱ προσευχές πού γίνονται ἀπὸ κάποιον, σβήνουν κι εἶναι χωρὶς ἀποτέλεσμα, ἐάν ὁ ἴδιος δὲν ὑποχρεώσει τὸν ἑαυτό του νά τὰ ἐφαρμόσει.

Ἐκεῖνες σιωποῦσαν στὴν ἀρχὴ ἀπὸ ντροπῆς. Ἀλλὰ ἔπειτα ἔλεγαν πάλι ὅτι δὲν εἶναι καιρὸς γιὰ κατηγορίες κι ἐλέγχους, ἀλλὰ γιὰ παρηγοριά καὶ βοήθεια. Τὰ κακὰ πού μᾶς πιέζουν –ἔλεγαν– ἐπιζητοῦν εὐσπλαχνία καὶ συμπάθεια. Λοιπόν, ἂν μπορεῖς, βοήθησέ μας δείχνοντάς μας φιλάνθρωπια. Ἐγὼ –ἀλήθεια– ἂν θά μπορούσα νά κάνω κάτι καλό, θά τό ἤθελα. Ἐκεῖνες ἔλεγαν νά παρακαλέσω γι' αὐτές τοὺς ἐπόπτες στίς τιμωρίες, κι ἂν ἦταν δυνατό νά τίς ἐλευθερώσουν τελείως ἀπὸ αὐτὴ τὴν κόλαση· εἰδάλλως νά βροῦν τουλάχιστον λίγη ἄνεση γιὰ παρηγοριά στὰ τόσα κακά.

Ἐγὼ τότε ἔπεσα στὰ πόδια τους καὶ μέ δάκρυα καὶ θρήνους τοὺς παρακαλοῦσα, λέγοντας: Μιμηθεῖτε τὸν Κύριό σας, πού εἶναι φιλόανθρωπος καὶ ἀγαθός, καὶ στό ἐξῆς ἀπαλλάξτε τις ἀπ' αὐτὴ τὴν κόλαση. Ἐκεῖνοι ὅμως μέ φοβερό τό βλέμμα μέ ξαπέστειλαν ἄπρακτα λέγοντας: Δὲν εἶναι γι' αὐτές τώρα καιρὸς μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως. Ἀφοῦ τὸν χρόνο πού τίς καθορίστηκε ἀπὸ τὸν Θεό γιὰ μετάνοια τὸν δαπάνησαν σέ πορνείες καὶ φόνους καὶ ἀπόλαυση καὶ κάθε παρανομία, δὲν μποροῦν νά βροῦν ἐδῶ ἀνάπαυση. Τότε θεωροῦσαν μῦθο τὰ ἐδῶ ἀγαθὰ· πῶς τώρα

μετάληψιν; Δίκαιον αὐταῖς ἐστὶν οἷα σπερ ἔσπειραν ἐκεῖ πράξεις, τοιούτους θερίσαι τοὺς καρπούς. Πρέπει δὲ αὐταῖς, ὧν ὑπερεῖδον ἀγαθῶν, τούτων ἐνταῦθα μὴ τυχεῖν, ὧν δὲ κατεφρόνησαν κολάσεων, τούτων πειρασθῆναι διὰ τέλους διὰ τὰ μέχρι θανάτου αὐτῶν κακά. Ἄπιθι δέ, ὦ παρθένε, τὰ ὧδε τοῖς ἐκεῖ ἀναγγέλλουσα κακά τε καὶ ἀγαθὰ, εἵπερ ἄρα μὴ καὶ σὺ ληρεῖν αὐτοῖς πλεῖον πάντων δόξης.

Αἱ δὲ κατιδοῦσαι ἄπρακτόν μου τὴν παράκλησιν γεγυνῖαν, θρηνηοῦσαι καὶ τρίζουσαι τοὺς ὁδόντας ἔλεγον· οὐδὲν ἀνάξιον τῶν πεπραγμένων ἡμῖν ὑφιστάμεθα· καὶ γὰρ ἡμεῖς τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ἐκείνων νουθετούντων ἡμᾶς ἀξίως τῆς παρθενίας ζῆν οὐχ ὑπηκούσαμεν, καὶ καλῶς τὰς παρακλήσεις ἡμῶν ἀπράκτους ἐνταῦθα ἀποφαίνουσιν. Ἀλλ' ἐπειδὴ καταλιμπάνουσα ἡμᾶς ἀπέρχη πάλιν ἐπὶ τὸν κόσμον, δεόμεθά σου ἀπάγγειλον ταῦτα πάντα τῇ συνοίκῳ ἡμῶν· καὶ γὰρ καὶ αὐτὴ τὰ ὅμοια σὺν ἡμῖν διεπράξατο, καταγελῶσα μὲν τῶν ἐνταῦθα, μύθους δὲ τὰ λεγόμενα κρίνουσα καθάπερ καὶ ἡμεῖς· ἀπάγγειλον αὐτῇ τὰς ἡμῶν βασάνους, ἵνα μὴ παραπλήσια πράττουσα ἕως τέλους τῶν ὁμοίων κακῶν καὶ αὐτὴ πειραθῇ. Πείσον δὲ αὐτὴν ὥς ἐστὶν ἀληθὴ πάντα τὰ ὧδε καὶ παρακάλεσον μετανοῆσαι· ἴσως γὰρ ἔσται τις σωτηρία τῇ ταύτης ψυχῇ.

Κύριος δὲ ὁ Θεὸς ἀξιῶσσι ἡμᾶς ῥυσθῆναι τῶν κολάσεων, ὧν ἠκούσαμεν, καὶ τυχεῖν τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν αὐτοῦ· ἐν αὐτῷ Χριστῷ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

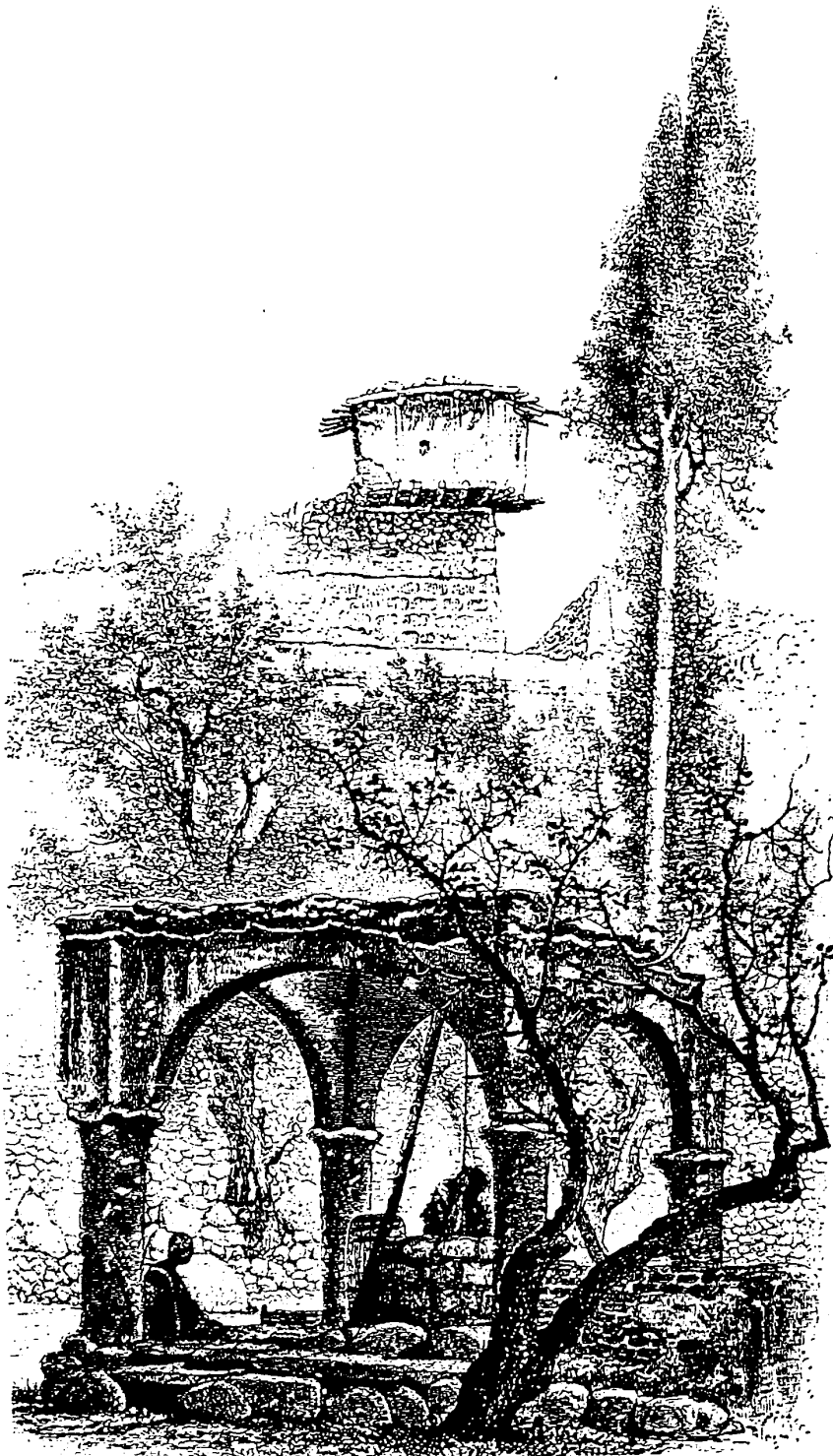
Τέλος τῆς περὶ διορατικῶν πραγματείας.

ζητοῦν νὰ τὰ ἔχουν; Εἶναι δίκαιο γι' αὐτές ὅποιες ἀκριβῶς πράξεις ἔσπειραν ἐκεῖ, τέτοιους καρπούς νὰ θερίσουν. Ἐπιβάλλεται τὰ ἀγαθὰ ποὺ περιφρόνησαν ἐκεῖ νὰ μὴν τὰ ἀπολαύσουν ἐδῶ, καὶ σέ ὅποιες τιμωρίες δέν ἔδωσαν σημασία, ἀπ' αὐτές νὰ δοκιμαστοῦν αἰώνια, γιὰ τὰ κακά ποὺ ἔκαναν μέχρι τὸν θάνατό τους. Πήγαινε, παρθένα, νὰ ἀναγγείλεις ἐκεῖ κάτω στοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ ἄσχημα καὶ τὰ καλὰ ποὺ ὑπάρχουν ἐδῶ, ἂν βέβαια δέν τοὺς φανεῖς ἐσὺ ὅτι φλυαρεῖς περισσότερο ἀπὸ ὅλους.

Ἐκείνες ὅταν εἶδαν ὅτι ἡ παράκλησή μου δέν ἔφερε ἀποτέλεσμα, θρηνώντας καὶ τρίζοντας τὰ δόντια ἔλεγαν: Τίποτε δέν παθαίνουμε ποὺ νὰ μὴν τό ἀξίζουμε γιὰ ὅσα κάναμε. Ἐμεῖς ἐκείνους ποὺ στὸν κόσμον μᾶς συμβούλευαν νὰ ζοῦμε ἀντάξια μὲ τὴν παρθενία, δέν τοὺς ἀκούσαμε· ἐδῶ πολὺ σωστά οἱ παρακλήσεις μας ἀποδεικνύονται ἀνώφελες. Ὅμως ἐπειδὴ μᾶς ἐγκαταλείπεις καὶ ἐπιστρέφεις στὸν κόσμον, σέ παρακαλοῦμε νὰ παρουσιάσεις ὅλα αὐτὰ στὴ συγκάτοικό μας. Κι αὐτὴ τὰ ἴδια μὲ μᾶς ἔκανε· περιγελοῦσε τὰ ἐδῶ καὶ θεωροῦσε φανταστικές διηγῆσεις ὅσα λέγονταν, ὅπως ἀκριβῶς κι ἐμεῖς. Μίλησέ της γιὰ τοὺς βασανισμοὺς μας, γιὰ νὰ μὴ δοκιμάσει κι αὐτὴ ὅμοια κακά, κάνοντας μέχρι τέλους παραπλήσιες μὲ τίς δικές μας πράξεις. Νὰ τὴν πείσεις ὅτι ὅλα τὰ ἐδῶ εἶναι ἀληθινά, καὶ παρακάλεσέ την νὰ μετανοήσῃ· ἴσως θὰ ὑπάρχει κάποια σωτηρία γιὰ τὴν ψυχὴ της».

Ὁ Κύριος ὁ Θεὸς εἴθε νὰ μᾶς ἀξιῶσιν νὰ γλυτώσουμε ἀπὸ τίς τιμωρίες ποὺ ἀκούσαμε καὶ νὰ ἔχουμε τὰ αἰώνια ἀγαθὰ του, μὲ τὴν κοινωνία μας μὲ τὸν ἴδιο τὸν Χριστό, τὸν Κύριό μας, στὸν ὁποῖο ἀνήκει ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμη τώρα καὶ πάντοτε καὶ στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Τέλος τῆς πραγματείας περὶ τῶν διορατικῶν.

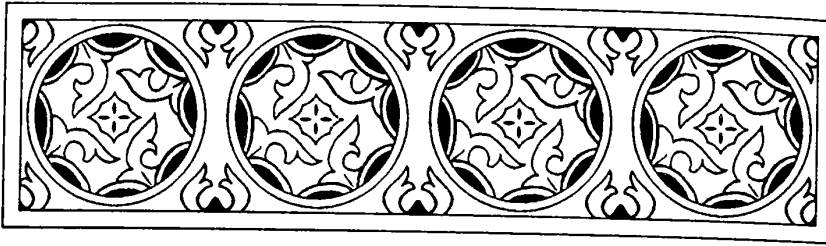

ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΙΘ'

*Ἐπειράσθη ποτὲ Ἀβραάμ ὁ μαθητὴς
τοῦ ἀββᾶ Σισοῦ ἀπὸ δαίμονος.
Καὶ εἶδεν αὐτὸν ὁ Γέρων ὅτι πέπτωκε.
Καὶ ἀναστὰς ἐξέτεινε τὰς χεῖρας αὐτοῦ
εἰς τὸν οὐρανὸν λέγων·
Ὁ Θεός, θέλεις οὐ θέλεις,
οὐκ ἀφῶ σε, ἐὰν μὴ αὐτὸν θεραπεύσης.
Καὶ εὐθέως ἐθεραπεύθη.*

(Απόφθ. 22)

Περὶ σημειοφόρων

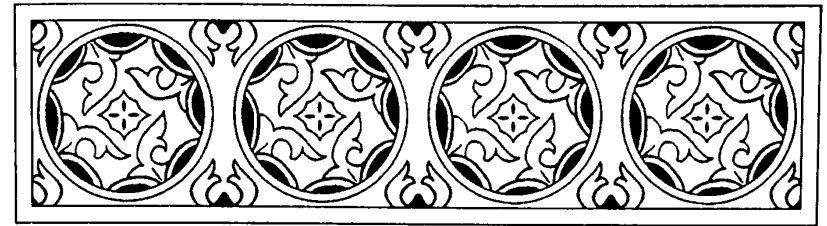

λεγον περὶ τοῦ ἀδδᾶ Ἀμμωνᾶ ὅτι βασιλίσκον ἀπέκτεινεν· ἀπελθὼν γὰρ εἰς τὴν ἔρημον ἀντλήσαι ὕδωρ ἀπὸ λάκκου καὶ ἰδὼν τὸν βασιλίσκον ἔβαλεν ἑαυτὸν ἐπὶ πρόσωπον λέγων· Κύριε, ἢ ἐγὼ ἔχω ἀποθανεῖν ἢ οὗτος· καὶ εὐθέως ὁ βασιλίσκος ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Χριστοῦ διερράγη.

2. Ἀπῆλθέ ποτε ὁ ἀδδᾶς Ἀμμωνᾶς παραβαλεῖν τῷ ἀδδᾶ Ἀντωνίῳ καὶ ἐπλανήθη τὴν ὁδόν. Καὶ καθίσας ἐκοιμήθη μικρόν· καὶ ἀναστὰς ἐκ τοῦ ὕπνου ἠΰξατο τῷ Θεῷ λέγων· Δέομαί σου, Κύριε ὁ Θεός μου, μὴ ἀπολέσης τὸ πλάσμα σου. Καὶ ὤφθη αὐτῷ χεὶρ ἀνθρώπου κρεμαμένη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ δεικνύουσα αὐτῷ τὴν ὁδόν, ἕως οὗ ἦλθε καὶ ἔστη κατὰ τοῦ σπηλαίου τοῦ ἀδδᾶ Ἀντωνίου.

3. Ἦλθέ ποτέ τις ἄρχων εἰς τὸ Πηλούσιον καὶ ἤθελεν ἀπαιτῆσαι ἐπικεφάλαια τοὺς μοναχοὺς, ὥσπερ τοὺς κοσμικοὺς. Καὶ συνήχθησαν ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ πρὸς τὸν ἀδδᾶν Ἀμμωναθὰν περὶ τούτου. Καὶ ἐψηφίσαντο τινὰς τῶν Πατέρων ἀνελθεῖν πρὸς τὸν βασιλέα. Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ ἀδδᾶς Ἀμμο-

1. Βλ. Χάρτη σελ. 6-7· στά δόρεια παράλια τῆς Αἰγύπτου.

Περὶ σημειοφόρων

λεγαν γιὰ τὸν ἀδδᾶ Ἀμμωνᾶ ὅτι θανάτωσε ἓνα φαρμακερὸ φίδι. Καθὼς δηλαδή πῆγε στὴν ἔρημό γιὰ νὰ πάρει νερό ἀπὸ κάποιο λάκκο καὶ εἶδε τὸ φίδι, ἔπεσε κατὰ πρόσωπο στὴ γῆ λέγοντας· «Κύριε, ἢ ἐγὼ θά πεθάνω ἢ αὐτό». Καὶ ἀμέσως τὸ φαρμακερὸ φίδι μέ τῇ δυνάμει τοῦ Χριστοῦ ἔσκασε.

2. Ξεκίνησε κάποτε ὁ ἀδδᾶς Ἀμμωνᾶς μέ σκοπὸ νὰ συναντήσῃ τὸν ἀδδᾶ Ἀντώνιο καὶ ἔχασε τὸν δρόμο. Κάθισε λοιπὸν κάπου καὶ τὸν πῆρε γιὰ λίγο ὁ ὕπνος. Ὅταν ξύπνησε, προσευχήθηκε στὸν Θεό λέγοντας· «Σέ παρακαλῶ, Κύριε καὶ Θεέ μου, μὴν ἐπιτρέψεις νὰ χαθεῖ τὸ πλάσμα σου». Καὶ ἀμέσως τοῦ παρουσιάστηκε ἓνα ἀνθρώπινο χερί κρεμασμένο ἀπ' τὸν οὐρανὸ πού τοῦ ἔδειχνε τὸν δρόμο, ὥσπου ἔφθασε καὶ στάθηκε ἀπέναντι ἀπὸ τὸ σπήλαιο τοῦ ἀδδᾶ Ἀντωνίου.

3. Ἦλθε κάποτε ἓνας ἄρχοντας στό Πηλούσιο¹ καὶ ἤθελε νὰ ζητήσῃ κεφαλικὸ φόρο ἀπ' τοὺς μοναχοὺς, ὅπως ἀκριβῶς καὶ ἀπ' τοὺς κοσμικοὺς. Συγκεντρώθηκαν λοιπὸν ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ γι' αὐτὸ τὸ θέμα στοῦ ἀδδᾶ Ἀμμωναθᾶ. Καὶ πῆραν τὴν ἀπόφαση νὰ πᾶνε στὸν βασιλιά κάποιοι ἀπ' τοὺς Πατέρες. Ἀλλὰ ὁ ἀδδᾶς Ἀμμωναθᾶς τοὺς εἶπε· «Δέν

ναθάς· Οὐ χρεία τοῦ σκυλμοῦ τούτου, ἀλλὰ μᾶλλον ἡσυχάσατε εἰς τὰ κελλία ὑμῶν καὶ νηστεύσατε δύο ἐβδομάδας. Καὶ τῇ χάριτι τοῦ Χριστοῦ ἐγὼ μόνος ποιῶ τὸ πρᾶγμα. Καὶ ἀπῆλθον οἱ ἀδελφοὶ εἰς τὰ κελλία ἐαυτῶν καὶ ὁ Γέρων ἡσυχασεν εἰς τὸ ἴδιον κελλίον.

Ὡς οὖν ἐπληρώθησαν δεκατέσσαρες ἡμέραι, ἐλυπήθησαν οἱ ἀδελφοὶ κατὰ τοῦ Γέροντος, ὅτι οὐκ εἶδον αὐτὸν πώποτε κινηθέντα καὶ ἔλεγον· Κατήργησεν ὁ Γέρων τὸ πρᾶγμα ἡμῶν. Τῇ δὲ πέμπτῃ καὶ δεκάτῃ ἡμέρᾳ συνήχθησαν οἱ ἀδελφοὶ κατὰ τὰς συνταγὰς, καὶ ὁ Γέρων ἦλθε πρὸς αὐτοὺς φέρων τὴν σάκραν ἀπὸ τοῦ βασιλέως ἐσφραγισμένην. Ἰδόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ ἐξέστησαν λέγοντες· Πότε ταύτην ἤνεγκας, ἀδβᾶ; Καὶ λέγει ὁ Γέρων· Πιστεύσατέ μοι, ἀδελφοί, ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἀπῆλθον πρὸς τὸν βασιλέα καὶ ἔγραψα τὴν σάκραν ταύτην· καὶ ἐλθὼν εἰς Ἀλεξάνδρειαν ὑπέγραψα αὐτὴν παρὰ τῶν ἀρχόντων καὶ οὕτως ἦλθον πρὸς ὑμᾶς. Ἀκούσαντες δὲ ἐφοβήθησαν καὶ ἔβαλον αὐτῷ μετάνοιαν, καὶ ἡνύσθη αὐτῶν τὸ πρᾶγμα, καὶ οὐκ ἠνώχλησεν αὐτοῖς ὁ ἄρχων.

4. Ἐλεγεν ὁ ἀδβᾶς Δουλᾶς, ὁ μαθητὴς τοῦ ἀδβᾶ Βησσαρίωνος ὅτι· Ὅδευόντων ποτὲ ἡμῶν εἰς ὄχθαν τῆς θαλάσσης ἐδίψησα καὶ εἶπον τῷ ἀδβᾶ Βησσαρίωνι· Ἀδβᾶ, διψῶ πάννυ. Καὶ ποιήσας εὐχὴν ὁ Γέρων λέγει μοι· Πίε ἐκ τῆς θαλάσσης. Καὶ ἐγλυκάνθη τὸ ὕδωρ, καὶ ἔπιον. Ἐγὼ δὲ ἠντλησα εἰς τὸ ἀγγεῖον, μή ποτε παρεκεῖ διψήσω. Καὶ ἰδὼν ὁ Γέρων λέγει μοι· Διατί ἠντλησας; Καὶ λέγω αὐτῷ· Συγχώρησόν μοι, μή ποτε παρεκεῖ διψήσω. Καὶ εἶπεν ὁ Γέρων· Ὁ Θεὸς ὧδε καὶ παντὶ Θεός.

χρειάζεται αὐτός ὁ κόπος. Προτιμότερο εἶναι νὰ μείνετε στὰ κελιά σας καὶ νὰ νηστεύετε δύο ἐβδομάδες. Καὶ μέ τῇ χάρι τοῦ Χριστοῦ μόνος μου ἐγὼ θὰ τακτοποιήσω τὴν ὑπόθεσιν». Οἱ ἀδελφοὶ ἀποσύρθηκαν στὰ κελιά τους καὶ ὁ Γέροντας ἀποσύρθηκε στό δικό του κελί.

Ὅταν συμπληρώθηκαν δεκατέσσερες ἡμέρες, στενοχωρήθηκαν οἱ ἀδελφοὶ γιὰ τὸν Γέροντα, γιατί δέν τὸν εἶδαν ποτέ νὰ κάνει κάποια κίνηση καὶ ἔλεγον· «Τῇ ματαίωσιν τὴν ὑπόθεσίν μας ὁ Γέροντας». Καὶ τὴν δέκατη πέμπτη ἡμέρα, ὅπως εἶχε ὀρισθεῖ, συγκεντρώθηκαν οἱ ἀδελφοὶ καὶ παρυσιάζεται ὁ Γέροντας κρατώντας τὴν ἀπόφαση σφραγισμένη ἀπ' τὸν βασιλιά.

Τὴν εἶδαν οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἀπορώντας εἶπαν· «Πότε τὴν ἔφερες, ἀδβᾶ;» Καὶ ἀπάντησε ὁ Γέροντας· «Πιστέψτε με, ἀδελφοί, πῶς αὐτὴ τῇ νύχτᾳ πῆγα στὸν βασιλιά καὶ πῆρα γραμμένη αὐτὴ τὴν ἀπόφαση. Μετὰ πῆγα στὴν Ἀλεξάνδρεια ὅπου τὴν ὑπέγραψαν οἱ ἄρχοντες καὶ ὕστερα γύρισα σὲ σᾶς». Μόλις τ' ἀκούσαν οἱ ἀδελφοί, ἐνίωσαν δέος καὶ τοῦ ἔβαλαν μετάνοια. Ἔτσι τακτοποιήθηκε ἡ ὑπόθεσί τους καὶ δέν τοὺς ἐνόχλησε ὁ ἄρχοντας.

4. Ἐλεγε ὁ ἀδβᾶς Δουλᾶς, ὁ μαθητὴς τοῦ ἀδβᾶ Βησσαρίωνα· Καθὼς βαδίζαμε κάποτε στὰ ἀμμώδη ὑψώματα δίπλα ἀπὸ τὴ θάλασσα, δίψασα καὶ εἶπα στὸν ἀδβᾶ Βησσαρίωνα· «Ἀδβᾶ, διψῶ πολὺ». Καὶ ὁ Γέροντας, ἀφοῦ ἔκαμε εὐχή, μοῦ εἶπε· «Πίε ἀπ' τὴ θάλασσα». Κι ἔγινε γλυκὸ τὸ νερό καὶ ἤπια. Ὡστόσο ὅμως ἐγὼ γέμισα καὶ τὸ δοχεῖο μου, μή τυχόν διψᾶσω παρακάτω. Καὶ μόλις μέ εἶδε ὁ Γέροντας μοῦ εἶπε· «Γιατί γέμισες νερό;» «Συγχώρησέ με, τοῦ ἀπάντησα, μή τυχόν διψᾶσω παραπέρα». Καὶ ἡ ἀπάντησι τοῦ Γέροντα· «Ὁ Θεὸς εἶναι ἐδῶ ἀλλὰ καὶ παντοῦ εἶναι ὁ Θεός».

5. Ἄλλοτε χρείας αὐτῷ γενομένης ἐποίησεν εὐχὴν καὶ διέδθη τὸν Χρυσορρόαν πεζῇ καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν. Ἐγὼ δὲ θαυμάσας μετενόησα αὐτῷ λέγων· Πῶς ἡσθάνου τοὺς πόδας σου ἐν τῷ περιπατεῖν σε εἰς τὸ ὕδωρ; Καὶ λέγει ὁ Γέρων· Ἔως τῶν ἀστραγάλων ἡσθανόμην τοῦ ὕδατος· τὸ δὲ λοιπὸν ἦν στερεόν.

6. Ἄλλοτε πάλιν ὑπαγόντων ἡμῶν πρὸς τινα Γέροντα ἦλθεν ὁ ἥλιος εἰς τὸ δῦναι. Καὶ εὐξάμενος ὁ Γέρων εἶπε· Δέομαί σου, Κύριε· στήτω ὁ ἥλιος, ἕως οὗ φθάσω εἰς τὸν δοῦλόν σου. Καὶ ἐγένετο οὕτως.

7. Ἦλθέ ποτέ τις δαιμονιζόμενος εἰς τὴν Σκῆτιν. Καὶ ἐγένετο εὐχὴ περὶ αὐτοῦ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ οὐκ ἐξήρχετο ὁ δαίμων· ἦν γὰρ σκληρός. Λέγουσιν οἱ κληρικοί· Τί ἔχομεν ποιῆσαι τῷ δαίμονι τούτῳ; Οὐδεὶς δύναται αὐτὸν ἐκβαλεῖν, εἰ μὴ ὁ ἀδβᾶς Βησσαρίων. Καὶ ἐὰν αὐτὸν παρακαλέσωμεν, οὐδὲ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἔρχεται. Τοῦτο οὖν ποιήσωμεν. Ἰδοὺ ἔρχεται πρῶι πρὸ πάντων εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ποιήσωμεν τὸν πάσχοντα καθευδῆσαι εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. Καὶ ὅτε εἰσέρχεται, στῶμεν εἰς εὐχὴν καὶ εἴπωμεν αὐτῷ· Ἐξύπνισον καὶ τὸν ἀδελφόν, ἀδβᾶ. Ἐποίησαν δὲ οὕτω.

Καὶ ἐλθόντος τοῦ Γέροντος πρῶι ἔστησαν εἰς εὐχὴν καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Ἐξύπνισον καὶ τὸν ἀδελφόν, ἀδβᾶ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ἀναστὰς ἔξελθε ἔξω. Καὶ εὐθέως ἐξῆλθεν αὐτοῦ ὁ δαίμων, καὶ ἰάθη ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

8. Διηγῆσαντο οἱ μαθηταὶ τοῦ ἀδβᾶ Γελασίου ὅτι ποτὲ ὀψαρίου ἐνεχθέντος αὐτοῖς, τοῦτο τηγανίσας ὁ μάγειρος εἰς-

5. Ἄλλη φορά, ὅταν τοῦ παρουσιάστηκε ἀνάγκη, ἔκαμε εὐχὴ καὶ πέρασε πεζὸς τὸν Χρυσορρόα² καὶ βρέθηκε στὴν ἀπέναντι ὄχθη. Κι ἐγὼ γεμάτος θαυμασμὸ τοῦ ἔβαλα μετὰ-νοια λέγοντας· «Πῶς ἐνιωθες τὰ πόδια σου, ὅταν περπατοῦ-σες στὸ νερό;» Κι εἶπε ὁ Γέροντας· «Μόνο ἕως τοὺς ἀστρα-γάλους αἰσθανόμουν τὸ νερό, τὸ πιό κάτω ἦταν στερεό».

6. Κάποια ἄλλη φορά πάλι, καθὼς πηγαίναμε σὲ κά-ποιον Γέροντα, πῆγε ὁ ἥλιος νὰ βασιλέψει. Προσευχήθηκε τότε ὁ Γέροντας καὶ εἶπε· «Σέ παρακαλῶ, Κύριε, ἅς σταθεῖ ὁ ἥλιος ὥσπου νὰ φτάσω στὸν δοῦλο σου». Κι ἔγινε ἔτσι.

7. Κάποτε ἦλθε ἓνας δαιμονισμένος στὴ Σκῆτη. Καὶ προσευχήθηκαν γι' αὐτὸν στὴν ἐκκλησία καὶ δέν ἔφευγε τὸ δαιμόνιο, γιατί ἦταν δυνατό. Κι εἶπαν οἱ κληρικοί· «Τί νὰ κάνουμε μ' αὐτὸν τὸν δαίμονα; Κανένας δέν μπορεῖ νὰ τὸν βγάλει, παρὰ μονάχα ὁ ἀδβᾶς Βησσαρίων. Ἀλλά, ἂν τοῦ τό παρακαλέσουμε, οὔτε πού θά πατήσῃ στὴν ἐκκλησία. Ἄς κάνουμε, λοιπὸν, τοῦτο. Νά, ἔρχεται πρῶι-πρῶι πρὶν ἀπ' ὅλους στὴν ἐκκλησία. Θά δάλουμε λοιπὸν τὸν ἀσθενή νὰ κοιμηθεῖ στὴ θέση του. Καὶ μόλις μπεῖ, ν' ἀρχίσουμε τὴν ἀκολουθία καὶ νὰ τοῦ ποῦμε· Ξύπνησε, ἀδβᾶ, καὶ τὸν ἀδελ-φό». Κι ἔτσι ἔκαναν.

Μόλις ἦρθε τὸ πρῶι ὁ Γέροντας, στάθηκαν γιὰ προ-σευχὴ καὶ τοῦ εἶπαν· «Ἀδβᾶ, ξύπνησε καὶ τὸν ἀδελφό». Κι ἐκεῖνος εἶπε στὸν δαιμονισμένο· «Σήκω καὶ πῆγαινε ἔξω». Κι ἀμέσως βγῆκε τὸ δαιμόνιο ἀπ' αὐτὸν καὶ θεραπεύτηκε ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ κείνη τὴν ὥρα.

8. Διηγοῦνταν οἱ μαθηταὶ τοῦ ἀδβᾶ Γελασίου πὼς κά-ποτε τοὺς ἔφεραν ἓνα ψάρι κι ἀφοῦ τὸ τηγάνισε ὁ μάγει-

2. Χρυσορρόας· Ποταμὸς τῆς Συρίας κοντὰ στὴν Δαμασκό.

ήνεγκε τῷ κελλαρίτῃ. Χρείας δὲ ἐπειγούσης τὸν κελλαρίτην, ἐξῆλθε τοῦ κελλαρίου ἐάσας τὸ ὀψάριον ἐν σκεύει χαμαί, παραγγείλας θρεπταρίῳ μικρῷ τοῦ μακαρίου Γελασίου φυλάσσειν αὐτὸ πρὸς ὥραν, ἕως οὗ ἀνακάμψῃ.

Τὸ δὲ παιδίον λιχνευθὲν ἔβαλεν ἐσθίειν ἀφειδῶς τὸ ὀψάριον. Εἰσελθὼν δὲ ὁ κελλαρίτης καὶ εὗρων αὐτὸ ἐσθίον ἀγανακτήσας κατὰ τοῦ παιδὸς χαμαί καθημένου ἀπαρτηρήτως τῷ ποδὶ ὤθησεν. Ἐξ ἐνεργείας δὲ τινος κατὰ καιρίου κρουσθὲν λιποθυμήσαν ἀπέθανεν. Ὁ δὲ κελλαρίτης φόβῳ ληφθεὶς ἀνακλίνας τοῦτο ἐν τῇ ἰδίᾳ στρώσει καὶ σκεπάσας, ἀπελθὼν προσέπεσε τοῖς ποσὶ τοῦ ἀδβᾶ Γελασίου ἀπαγγέλλων αὐτῷ τὸ γινόμενον.

Ὁ δὲ παραγγείλας αὐτῷ μηδενὶ ἄλλῳ εἰπεῖν ἐκέλευσεν αὐτῷ μετὰ τὸ πάντας ἡσυχάσαι ἐσπέρας εἰσενέγκαι αὐτὸ εἰς τὸ διακονικὸν καὶ θεῖναι ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἀναχωρῆσαι. Καὶ ἐλθὼν ὁ Γέρων εἰς τὸ διακονικὸν ἔστη εἰς προσευχήν. Καὶ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτερινῆς ψαλμωδίας συναχθέντων τῶν ἀδελφῶν ἐξῆλθεν ὁ Γέρων ἔχων ἀκολουθοῦν αὐτῷ τὸ μειράκιον μηδενὸς τὸ γινόμενον εἰδότος πλὴν αὐτοῦ καὶ τοῦ κελλαρίτου, ἕως τῆς τελευτῆς αὐτοῦ.

9. Ἐλεγον οἱ Γέροντες τῷ ἀδβᾶ Ἡλία εἰς Αἴγυπτον περὶ τοῦ ἀδβᾶ Ἀγάθωνος ὅτι· Καλὸς ἀδελφός ἐστι. Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Γέρων· Κατὰ τὴν γενεὰν αὐτοῦ καλὸς ἐστι. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Κατὰ δὲ τοὺς ἀρχαίους τί; Καὶ ἀποκριθεὶς λέγει· Εἶπον ὑμῖν ὅτι κατὰ τὴν γενεὰν αὐτοῦ καλὸς ἐστι, κατὰ δὲ

3. Κελαρίτης· Ὁ μοναχὸς ποῦ εἶχε τὴν ἐπίδλεψη καὶ τὴ φροντίδα τοῦ κελαριοῦ.

ρας, τὸ ἔδωκε μέσα στὸν κελαρίτη³. Ἐπειδὴ ὅμως κάποια ἀνάγκη πίεζε τὸν κελαρίτη, δγῆκε ἀπ' τὴν ἀποθήκη ἀφήνοντας τὸ ψάρι καταγῆς μέσα σ' ἓνα σκεῦος. Καὶ ἔδωσε ἐντολὴ σ' ἓνα μικρὸ παιδί ποῦ τὸ ἀνέτρεφε ὁ μακαριστὸς Γελάσιος νὰ τὸ προσέχει γιὰ λίγο, ὥσπου νὰ ἐπιστρέψῃ ἐκεῖνος.

Τὸ παιδί ὅμως, σπρωγμένο ἀπὸ λαιμαργία, ἄρχισε νὰ τρώει ἀχόρταγα τὸ ψάρι. Καθὼς λοιπὸν μπῆκε ὁ κελαρίτης καὶ τὸ βρῆκε νὰ τρώει, ἀπὸ ἀγανάκτηση, χωρὶς νὰ προσέξῃ ἔδωσε μιὰ κλωτσιὰ στὸ παιδί ποῦ καθόταν κάτω. Καὶ ἀπὸ κάποια κακὴ ἐνέργεια, ἐπειδὴ χτυπήθηκε σὲ καίριο σημεῖο, ἔχασε τίς αἰσθήσεις του καὶ ξεψύχησε. Τότε ἀπ' τὸν φόβο του ὁ κελαρίτης τὸ ξάπλωσε στὸ στρῶμα του καὶ ἀφοῦ τὸ σκέπασε, πῆγε κι ἔπεσε στὰ πόδια τοῦ ἀδβᾶ Γελασίου ἀναφέροντάς του τὸ συμβάν.

Κι ἐκεῖνος, ἀφοῦ τοῦ ἔδωσε ἐντολή, νὰ μὴν πεῖ σὲ κανέναν ἄλλον τίποτε, τοῦ πρόσταξε, ὅταν ἡσυχάσουν ὅλοι, τὸ βράδυ, νὰ τὸ μεταφέρει στὸ διακονικὸ καὶ νὰ τὸ τοποθετήσῃ μπροστά στὴν ἀγία Τράπεζα καὶ νὰ φύγει. Πῆγε λοιπὸν ὁ Γέροντας στὸ διακονικὸ καὶ ἄρχισε νὰ προσεύχεται. Καὶ τὴν ὥρα τῆς νυκτερινῆς ἀκολουθίας, ὅταν ἔγινε σύναξη τῶν ἀδελφῶν, δγῆκε ὁ Γέροντας ἔχοντας ἀπὸ πίσω του τὸν νέο χωρὶς νὰ πάρει εἶδηση κανέναν τί εἶχε συμβεῖ ἐκτός ἀπὸ τὸν Γέροντα καὶ τὸν κελαρίτη, ἕως τὸν θάνατό του.

9. Ἐλεγαν οἱ Γέροντες στὸν ἀδβᾶ Ἡλία, στὴν Αἴγυπτο, γιὰ τὸν ἀδβᾶ Ἀγάθωνα πὼς εἶναι καλὸς ἀδελφός. Καὶ τοὺς ἀπάντησε ὁ Γέροντας· «Συγκρινόμενος μὲ τὴ γενιά του εἶναι καλός». Μετὰ τὸν ρώτησαν πάλι· «Ὡς πρὸς τοὺς πρῶτους Γέροντες ποιά εἶναι ἡ θέση του;» Καὶ τοὺς ἀποκρίθηκε· «Σᾶς εἶπα πὼς ὅσον ἀφορᾷ στὴ γενιά του εἶναι καλός, ἀλλὰ ὡς πρὸς τοὺς παλιούς Πατέρες, ἔχω γνωρίσει

τοὺς ἀρχαίους ἐώρακα ἄνθρωπον ἐν Σκήτει, ὅτι ἡδύνατο τὸν ἥλιον στῆσαι καθάπερ Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ. Καὶ ταῦτα ἀκούσαντες ἐθαμβήθησαν καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεόν.

10. Διηγήσατο ὁ ἀδδᾶς Κασσιανὸς ὅτι Ἦν τις Γέρων καὶ ὑπηρετεῖτο ὑπὸ ἀγίας παρθένου. Καὶ οἱ ἄνθρωποι ἔλεγον· Οὐκ εἰσὶ καθαροί. Καὶ ἤκουσεν ὁ Γέρων· Ὅταν δὲ ἐμελλε τελευτᾶν, εἶπε τοῖς Πατράσιν· Ὅταν τελευτῶ, φυτεύσατε τὴν ῥάβδον μου εἰς τὸν τάφον μου. Καὶ ἐὰν βλαστήσῃ καὶ ποιήσῃ καρπὸν, μάθετε ὅτι καθαρὸς εἰμι ἀπ' αὐτῆς. Εἰ δὲ μὴ βλαστήσῃ, γινώσκετε ὅτι πέπτωκα μετ' αὐτῆς. Καὶ ἐφυτεύθη ἡ ῥάβδος καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐβλάστησε καὶ ἐποίησε καρπὸν. Καὶ πάντες ἐδόξασαν τὸν Θεόν.

11. Γυνή τις ἔχουσα πάθος κατὰ τοῦ μαστοῦ τὸ λεγόμενον καρκίνον, ἀκούσασα περὶ τοῦ ἀδδᾶ Λογγίνου ἐζήτησε συντυχεῖν αὐτῷ. Ἐκάθητο οὖν οὗτος ἐν τῷ Ἐνάτῳ Ἀλεξανδρείας. Ἐπιζητούσης δὲ τῆς γυναικὸς συνέδῃ τὸν μακάριον ἐκεῖνον συλλέγειν ξύλα παρὰ τὴν θάλασσαν. Καὶ εὐροῦσα αὐτὸν λέγει αὐτῷ· Ἀδδᾶ, ποῦ μένει ὁ ἀδδᾶς Λογγίνος, ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ; μὴ εἰδυῖα ὅτι αὐτός ἐστιν. Ὁ δὲ φησι· Τί θέλεις τὸν ἐπιθέτην ἐκεῖνον; Μὴ ἀπέλθῃς πρὸς αὐτόν· ἐπιθέτης γάρ ἐστι. Τί δὲ ἐστὶν ὃ ἔχεις; Ἡ δὲ γυνὴ ἔδειξε τὸ πάθος. Ὁ δὲ σφραγίσας τὸν τόπον ἀπέλυσεν αὐτὴν εἰπὼν· Ἀπελθε καὶ ὁ Θεὸς σε θεραπεύει. Λογγίνος γὰρ οὐδὲν σε δύναται ὠφελῆσαι.

4. Πρβλ. ἀπόφθ. 6.

5. Ἰησ. Ναυῆ 10, 12-14.

6. Ἐνατον· Τόπος μοναστικός πού ἀπεῖχε ἑννέα "σημεῖα" ἀπὸ τὴν Ἀλεξανδρεία. Τὰ μοναστήρια πού δρίσκονταν στὴν κατεύθυνση αὐτή, τὰ ὀνόμαζαν ἀπὸ τὴν ἀπόσταση πού ἀπεῖχαν ἀπὸ τὴν Ἀλεξανδρεία.

"Σημεῖον": ἀπόσταση πού ἰσοῦται μὲ ἓνα μίλι. Τὸ ρωμαϊκὸ μίλι ἔχει μῆκος

ἄνθρωπο στὴ Σκήτη πού μπορούσε νά σταματήσει τὸν ἥλιο⁴, ὅπως ἀκριδῶς ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ⁵. Μόλις ἀκούσαν αὐτὰ θαύμασαν καὶ δόξασαν τὸν Θεό.

10. Διηγήθηκε ὁ ἀδδᾶς Κασσιανὸς ὅτι ὑπῆρχε κάποιος Γέροντας πού τὸν ὑπηρετοῦσε ἀφιερωμένη παρθένος καὶ οἱ ἄνθρωποι ἔλεγαν πὼς δὲν ζοῦν καθαρὴ ζωή. Τ' ἀκουσε ὁ Γέροντας καί, ὅταν ἐπρόκειτο νά πεθάνει, εἶπε στοὺς Πατέρες· «Ὅταν πεθάνω, φυτέψτε τὸ ραβδί μου στὸν τάφο μου καὶ ἂν βλαστήσῃ καὶ καρποφορήσῃ, βγάλτε τὸ σύμπερασμα ὅτι ἡμουν καθαρὸς ἀπ' αὐτήν· ἐάν ὅμως δὲν βλαστήσῃ, νά ξέρετε ὅτι ἔπεςα μαζί της στὴν ἁμαρτία».

Καὶ φυτέψανε τὸ ραβδί καὶ τὴν τρίτῃ ἡμέρᾳ βλάστησε καὶ καρποφόρησε, ὅποτε δόξασαν ὅλοι τὸν Θεό.

11. Κάποια γυναίκα πού ἔπασχε ἀπὸ καρκίνο τοῦ μαστοῦ, καθὼς ἀκουσε σχετικά μὲ τὸν ἀδδᾶ Λογγίνο, ζήτησε νά τὸν συναντήσει.

Ἀσκήτεue ἐκεῖνος στό Ἐνατο τῆς Ἀλεξανδρείας⁶. Καθὼς τὸν ἀναζητοῦσε ἡ γυναίκα, συμπτωματικά ὁ μακαριστὸς ἐκεῖνος μάζεue ξύλα στὴν ἀκροθαλασσιᾷ. Μόλις τὸν συνάντησε τοῦ εἶπε· «Ἀδδᾶ, ποῦ μένει ὁ ἀδδᾶς Λογγίνος, ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ;» χωρὶς νά βάλει μὲ τὸ νοῦ της ὅτι εἶναι ὁ ἴδιος. Κι ἐκεῖνος τῆς εἶπε· «Τί τὸν θέλεις ἐκεῖνον τὸν ἀπατεῶνα; Καθόλου μὴν πᾶς σ' αὐτόν, γιατί εἶναι κατεργάρης. Καὶ τί εἶναι αὐτό πού ἔχεις;» Ἡ γυναίκα τότε ἔδειξε τὸ πάθος της κι ἐκεῖνος, ἀφοῦ ἔκαμε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ στό μέρος πού ἔπασχε, τὴν ἄφησε νά φύγει λέγοντάς της· «Πήγαινε καὶ θά σέ θεραπεύσει ὁ Θεός, γιατί ὁ Λογγίνος σέ τίποτε δὲν μπορεῖ νά σέ ὠφελήσει».

1535 μέτρα. Βλ. Κατὰ αἰρέσεων, Ἐπιφανίου Κύπρου «...ἀντὶ ἐνὸς σημείου, ἥτοι μιλίου», PG 41, 1036B.

Ἀπῆλθε δὲ ἡ γυνὴ πιστεύσασα τῷ λόγῳ καὶ ἐθεραπεύθη παραχρῆμα. Μετὰ ταῦτα δὲ διηγησαμένη τισὶ τὸ πρᾶγμα καὶ τὰ σημεῖα εἰποῦσα τοῦ Γέροντος μανθάνει ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ ἀδβᾶς Λογγίνος.

12. Ἄλλοτε πάλιν φέρουσιν αὐτῷ τινὲς δαιμονιῶντα. Ὁ δὲ φησι πρὸς αὐτούς· Ἐγὼ τί ποιῆσαι ὑμῖν ἔχω; ἀλλὰ μᾶλλον ἀπέλθετε πρὸς τὸν ἀδβᾶν Ζήνωνα. Εἶτα ὁ ἀδβᾶς Ζήνων ἤρξατο ἐπικεῖσθαι τῷ δαίμονι ἐκδιώκων αὐτόν. Καὶ ἤρξατο δοᾶν ὁ δαίμων Ἄρτι νομίζεις, ἀδβᾶ Ζήνων, ὅτι διὰ σέ ἐξέρχομαι; Ἰδού, ὁ ἀδβᾶς Λογγίνος ἐκεῖ προσεύχεται κατ' ἐμοῦ ἐντυγχάνων. Καὶ φοβούμενος τὰς εὐχὰς αὐτοῦ ἐξέρχομαι, ἐπεὶ οὐκ ἐδίδουν σοι ἀπόκρισιν.

13. Ἄλλοτε πάλιν γυνὴ τις πάθος ἔχουσα δυσίατον εἰς τὴν χεῖρα, ἐλθοῦσα μετὰ ἐτέρας γυναικὸς ἔξωθεν τοῦ κελλίου αὐτοῦ εἰς τὸ βορεινὸν θυρίδιον προσέσχεν αὐτῷ καθεζομένῳ καὶ ἐργαζομένῳ. Καὶ ἐπετίμα αὐτῇ λέγων Ἄπελθε, γύναι. Ἡ δὲ ἐπέμενε προσέχουσα καὶ μὴ λαλοῦσα· ἐφοβεῖτο γάρ. Γνοὺς οὖν ὁ Γέρων καὶ πληροφορηθεὶς ὃ εἶχεν, ἀνέστη καὶ ἔκλεισε πρὸς αὐτὴν τὸ θυρίδιον καὶ εἶπεν Ἄπελθε, οὐδὲν σαπρὸν ἔχεις. Καὶ ἐθεραπεύθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

14. Ἄλλοτε πάλιν ἦλθε πρὸς αὐτόν τις παραβαλεῖν αὐτῷ. Καὶ ἔλαβεν αὐτοῦ τὸ κουκούλιον. Καὶ ἐλθὼν πρὸς τινα πάσχοντα, ὡς ἤγγισε τῇ θύρᾳ εἰσελθεῖν, ἔκραξεν ὁ πάσχων λέγων· Τί ἤνεγκας ὧδε Λογγίνον διῶξαί με; Καὶ εὐθέως ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

Ἐφυγε ἡ γυναῖκα, ἀφοῦ πίστεψε στὸν λόγο του καὶ θεράπευτηκε ἀμέσως. Μετὰ ἀπὸ αὐτά, ἀφοῦ διηγήθηκε σέ κάποιους τὴν ὑπόθεση καὶ ἀνέφερε τὰ χαρακτηριστικά τοῦ Γέροντα, διαπίστωσε ὅτι αὐτός ὁ ἴδιος ἦταν ὁ ἀδβᾶς Λογγίνος.

12. Ἄλλοτε πάλι τοῦ ἔφεραν κάποιοι ἓναν δαιμονισμένο καὶ ἐκεῖνος τοὺς εἶπε· «Σὰν τί θὰ μπορούσα νὰ σᾶς κάνω, πᾶτε καλύτερα στὸν ἀδβᾶ Ζήωνα». Ἀργότερα ὁ ἀδβᾶς Ζήνων ἄρχισε νὰ ἐπιπλήττει τὸν δαίμονα προσπαθώντας νὰ τὸν διώξει. Κι ἄρχισε νὰ φωνάζει τὸ δαιμόνιο· «Καὶ τί νομίζεις, ἀδβᾶ Ζήνων, ὅτι ἐξαιτίας σου φεύγω; Νά, ἐκεῖ προσεύχεται ὁ ἀδβᾶς Λογγίνος, παρακαλώντας τὸν Θεὸ ἐναντίον μου καὶ ἐπειδὴ φοβᾶμαι τίς προσευχὲς του θγαίνω· ἐσένα οὔτε πού σου ἔδινα σημασία».

13. Ἄλλοτε πάλι μιὰ γυναῖκα πού εἶχε στό χέρι της ἀρρώστια πού δὲν θεραπευόταν, πῆγε μαζί μέ μιὰ ἄλλη γυναῖκα ἔξω ἀπ' τὸ κελί του, πρὸς τὸ βορεινὸ παράθυρο καὶ τὸν ἔβλεπε ἐκεῖ πού καθόταν καὶ ἐργαζόταν. Καὶ τὴ μάλωνε λέγοντας· «Φύγε ἀπὸ δῶ, γυναῖκα». Ἀλλ' αὐτὴ ἔμενε ἐκεῖ κοιτάζοντάς τον δίχως νὰ μιλάει, γιατί φοβόταν. Κατάλαβε ὅμως ὁ Γέροντας τί εἶχε, ἀπὸ πληροφορία πού τοῦ ἔδωσε ὁ Θεός. Σηκώνεται λοιπὸν καὶ κλείνοντας τὸ παράθυρο μπροστά της τῆς εἶπε· «Φύγε, δὲν ἔχεις τίποτε τὸ κακό». Καὶ ἀπὸ κείνη τὴ στιγμή θεράπευτηκε ἡ γυναῖκα.

14. Ἄλλοτε πάλι πῆγε σ' αὐτόν κάποιος μέ σκοπὸ νὰ τὸν συναντήσῃ. Καὶ πῆρε τὸ κουκούλι τοῦ Γέροντα καὶ καθὼς πῆγε σέ κάποιον πού ἔπασχε ἀπὸ δαιμόνιο, μόλις ἀκούμπησε τὴν πόρτα γιὰ νὰ μπεῖ, ἔβγαλε κραυγὴ ὁ δαιμονισμένος λέγοντας· «Τί μοῦ ἔφερες ἐδῶ τὸν Λογγίνο γιὰ νὰ μέ διώξει;» Καὶ ἀμέσως, τὴν ἴδια στιγμή, βγῆκε τὸ δαιμόνιο ἀπ' αὐτόν.

15. Ἐλεγεν ὁ ἀδβᾶς Σισόης ὅτι ὅτε ἤμην εἰς Σκήτην μετὰ τοῦ ἀδβᾶ Μακαρίου, ἀνέβημεν θερίσαι μετ' αὐτοῦ ἑπτὰ ὀνόματα. Καὶ ἰδοὺ μία χήρα καλαμωμένη ἦν ὀπίσω ἡμῶν καὶ οὐκ ἐπαύετο κλαίονσα. Ἐφώνησεν οὖν ὁ Γέρων τὸν κύριον τοῦ χωρίου καὶ εἶπεν αὐτῷ· Τί ἔχει ἡ γραῦς αὕτη ὅτι πάντοτε κλαίει; Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὅτι· Ὁ ἀνὴρ αὐτῆς εἶχε παραθήκην τινὸς καὶ ἀπέθανεν ἄφνω καὶ οὐκ εἶπε ποῦ ἔθηκεν αὐτήν. Καὶ θέλει ὁ κύριος τῆς παραθήκης λαβεῖν αὐτήν καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς εἰς δούλους.

Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Εἰπὲ αὐτῇ, ἵνα ἔλθῃ πρὸς ἡμᾶς, ὅπου ἀναπαυόμεθα τὸ καῦμα. Καὶ ἐλθούσης τῆς γυναικὸς εἶπεν αὐτῇ ὁ Γέρων· Τί πάντοτε οὕτω κλαίεις; Καὶ εἶπεν· Ὁ ἀνὴρ μου ἀπέθανε λαβὼν παραθήκην τινὸς καὶ οὐκ εἶπεν ἀποθνήσκων ποῦ ἔθηκεν αὐτήν. Καὶ εἶπεν ὁ Γέρων πρὸς αὐτήν· Δεῦρο, δεῖξόν μοι ποῦ ἔθηκας αὐτόν. Καὶ λαβὼν τοὺς ἀδελφούς μεθ' ἑαυτοῦ ἐξῆλθε σὺν αὐτῇ. Καὶ ἐλθόντων ἐπὶ τὸν τόπον εἶπεν αὐτῇ ὁ Γέρων· Ἀναχώρησον εἰς τὸν οἶκόν σου.

Καὶ προσευξαμένων αὐτῶν ἐφώνησεν ὁ Γέρων τὸν νεκρὸν λέγων· Ὁ δεῖνα, ποῦ ἔθηκας τὴν ἀλλοτρίαν παραθήκην; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Εἰς τὸν οἶκόν μου κέκρυπται ὑπὸ τὸν πόδα τῆς κλίνης. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Κοιμῶ πάλιν ἕως τῆς ἡμέρας τῆς ἀναστάσεως. Ἰδόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔπεσον εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Γέρων· Τοῦτο οὐ δι' ἐμὲ γέγονεν, οὐδὲν γάρ εἰμι, ἀλλὰ διὰ τὴν χήραν καὶ τὰ ὀρφανὰ ὁ Θεὸς ἐποίησε τὸ πρᾶγμα τοῦτο. Τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ μέγα, ὅτι ἀναμάρτητον θέλει ὁ Θεὸς τὴν ψυχὴν. Καὶ εἴ τι ἂν αἰτήσῃται, λαμβάνει.

Ἐλθὼν δὲ ἀνήγγειλε τῇ χήρᾳ ποῦ κεῖται ἡ παραθήκη.

7. Ποσό χρημάτων ἢ ἀντικείμενο ἀξίας (ἐδῶ).

15. Ἐλεγε ὁ ἀδβᾶς Σισόης ὅτι ὅταν ἤμουν στή Σκήτη μετὰ τὸν ἀδβᾶ Μακάριο, πήγαμε γιὰ νὰ θερίσουμε μαζί του ἑπτὰ ἄτομα. Καὶ νὰ μιὰ χήρα, σταχομαζώχτρα, στεκόταν πίσω μας καὶ ἔκλαιε χωρὶς νὰ σταματᾷ. Στὸ μεταξύ φώναξε ὁ Γέροντας τὸν νοικοκύρη τοῦ χωραφιοῦ καὶ τοῦ εἶπε· «Τί τέλος πάντων ἔχει αὐτὴ ἡ γριά καὶ συνεχῶς κλαίει;»

«Ὁ ἄνδρας τῆς –τοῦ ἀπάντησε– εἶχε τὴν παρακαταθήκη⁷ κάποιου, μὰ ξαφνικὰ πέθανε καὶ δέν εἶπε ποῦ τὴν ἔβαλε. Καὶ θέλει ὁ κάτοχος τῆς παρακαταθήκης νὰ πάρει αὐτὴν καὶ τὰ παιδιὰ τῆς γιὰ δούλους».

Καὶ τοῦ εἶπε ὁ Γέροντας· «Πές τῆς νὰ ἔρθει σέ μᾶς ἐκεῖ πού ἀναπαυόμαστε, ὅταν ἔχει καύσωνα». Καὶ ὅταν πῆγε ἡ γυναίκα, τῆς λέει ὁ Γέροντας· «Γιατί κλαῖς ἔτσι πάντοτε;» Καὶ ἡ ἀπάντησή τῆς ἦταν ὅτι πέθανε ὁ ἄνδρας τῆς, ἀφοῦ πῆρε τὴν παρακαταθήκη κάποιου, καὶ πεθαίνοντας δέν εἶπε ποῦ τὴν ἔβαλε. «Ἐλα δεῖξε μοι ποῦ τὸν ἔθαψες» τῆς εἶπε ὁ Γέροντας. Καὶ ὅγῃκε ἔξω μαζί τῆς παίρνοντας καὶ τοὺς ἀδελφούς. Καὶ ὅταν πῆγαν στὸν τάφο, τῆς εἶπε ὁ Γέροντας· «Γύρισε πίσω στό σπίτι σου».

Ἀφοῦ προσευχήθηκαν αὐτοί, φώναξε ὁ Γέροντας στὸν νεκρὸ ἔτσι· «Ἐ, ὁ τάδε, ποῦ ἔβαλες τὴν ξένη παρακαταθήκη;» Κι ἐκεῖνος ἀπαντώντας εἶπε· «Εἶναι στό σπίτι μου κάτω ἀπὸ τὸ πόδι τοῦ κρεββατιοῦ». Καὶ τοῦ εἶπε ὁ Γέροντας· «Κοιμήσου πάλι ὡς τὴν ἡμέρα τῆς ἀναστάσεως». Οἱ ἀδελφοί, ἀπὸ τὸν φόβο τους ἔπεσαν στὰ πόδια του. Τότε ὁ Γέροντας τοὺς εἶπε· «Δέν ἔγινε αὐτό γιὰ μένα, γιατί ἐγὼ δέν εἰμαι τίποτε, ἀλλὰ γιὰ τὴ χήρα καὶ τὰ ὀρφανὰ ἔκαμε ὁ Θεός τὸ θαῦμα. Τό σημαντικό εἶναι τοῦτο· ὅτι ὁ Θεὸς θέλει τὴν ψυχὴ ἀναμάρτητη καὶ τότε ὅ,τι κι ἂν ζητήσῃ, τό ἔχει».

Ἐπιστρέφοντας εἶπε στή χήρα ποῦ βρίσκεται ἡ παρακαταθήκη κι ἡ χήρα τὴν πῆρε καὶ τὴν ἔδωσε στὸν κάτοχό

Καὶ λαβοῦσα αὐτὴν ἔδωκε τῷ κυρίῳ αὐτῆς καὶ ἡλευθέρωσε τὰ τέκνα αὐτῆς. Καὶ οἱ ἀκούσαντες ἐδόξασαν τὸν Θεόν.

16. Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀβδᾶ Μακαρίου ὅτι ἀναβαίνων ἀπὸ Σκήτεως καὶ θαστάζων σπυρίδας, κοπιάσας ἐκαθέσθη καὶ ἠΰξατο λέγων· Ὁ Θεός, σὺ οἶδας ὅτι οὐκέτι ἰσχύω. Καὶ εὐθέως εὐρέθη ἐπὶ τὸν ποταμὸν πλησίον τοῦ τόπου οὗ ἀπῆρχετο.

17. Εἶχε τις υἱὸν παραλυτικὸν ἐν Αἰγύπτῳ. Καὶ ἤνεγκεν αὐτὸν εἰς τὸ κελλίον τοῦ ἀβδᾶ Μακαρίου. Καὶ ἀφείς αὐτὸν παρὰ τὴν θύραν κλαίοντα ἀνεχώρησε μακρὰν. Παρακύψας οὖν ὁ Γέρων καὶ ἰδὼν τὸ παιδίον κλαῖον λέγει αὐτῷ· Τίς ἤνεγκέ σε ὧδε; Καὶ λέγει τὸ παιδίον· Ὁ πατήρ μου ἔρριψέ με ὧδε καὶ ἀπῆλθε. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ἀναστὰς κατάλαβε αὐτόν. Καὶ εὐθέως ὑγιάνας ἀνέστη καὶ κατέλαβε τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἀπῆλθον εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν.

18. Παρερχόμενός ποτε ὁ ἀβδᾶς Μίλης διὰ τινος τόπου εἶδε τινα μοναχὸν κρατούμενον ὑπὸ τινων ὡς φόνον ποιήσαντα. Καὶ προσεγγίσας ὁ Γέρων ἐπηρώτησε τὸν ἀδελφόν. Καὶ μαθὼν ὅτι συκοφαντεῖται λέγει πρὸς τοὺς κατέχοντας αὐτόν· Ποῦ ἐστὶν ὁ φονευθεῖς; Καὶ ἔδειξαν αὐτῷ. Καὶ προσεγγίσας τῷ φονευθέντι εἶπε πᾶσι προσεύξασθαι. Αὐτοῦ δὲ ἐκπετάσαντος τὰς χεῖρας πρὸς τὸν Θεὸν ἀνέστη ὁ νεκρός, καὶ εἶπεν αὐτῷ ἐπὶ πάντων· Εἰπέ ἡμῖν τίς ἐστὶν ὁ φονεύσας σε; Ὁ δὲ εἶπεν ὅτι· Εἰσελθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν δέδωκα χρήματα τῷ πρεσβυτέρῳ. Ὁ δὲ ἀναστὰς ἔσφαξέ με καὶ ἀπενέγκας ἔθηκέ με εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ ἀβδᾶ. Ἀλλὰ παρα-

της καὶ ἡλευθέρωσε τὰ παιδιά της. Κι ὅσοι ἄκουσαν δόξασαν τὸν Θεό.

16. Ἐλεγαν γιὰ τὸν ἀβδᾶ Μακάριο ὅτι καθὼς πῆρε τὸν ἀνηφορικὸ δρόμο ἀπ' τὴ Σκήτη κρατώντας ζεμπίλια, κουράστηκε καὶ κάθισε κάπου νὰ ξεκουραστεῖ καὶ εἶπε τὰ ἐξῆς λόγια προσευχῆς· «Θεέ μου, σὺ ξέρεις πὼς δέν ἀντέχω ἄλλο».

Καὶ ἀμέσως δρέθηκε στίς ὄχθες τοῦ ποταμοῦ, κοντὰ στὸν τόπο γιὰ τὸν ὁποῖο πῆγαινε.

17. Κάποιος στὴν Αἴγυπτο εἶχε ἓνα γιό παράλυτο καὶ τὸν ἔφερε στό κελί τοῦ ἀβδᾶ Μακαρίου. Τὸν ἄφησε κοντὰ στὴν πόρτα νὰ κλαίει καὶ ἔφυγε μακριά. Σάν ἔσκυψε ὁ Γέροντας καὶ εἶδε τὸ παιδί νὰ κλαίει, τοῦ εἶπε· «Ποιός σ' ἔφερε ἐδῶ;» «Ὁ πατέρας μου –ἀπάντησε ἐκεῖνο– μ' ἔριξε ἐδῶ κάτω καὶ ἔφυγε». Τότε τοῦ εἶπε ὁ Γέροντας· «Σήκω νὰ τὸν προλάβεις». Καὶ ἀμέσως θεραπεύτηκε, σηκώθηκε καὶ ἔφτασε τὸν πατέρα του καὶ ἔτσι γύρισαν στό σπίτι τους.

18. Περνώντας κάποτε ὁ ἀβδᾶς Μίλης μέσα ἀπὸ κάποιο τόπο εἶδε νὰ ἔχουν πιάσει κάποιοι ἓναν μοναχό, γιατί τάχα εἶχε διαπράξει φόνο. Πλησίασε ὁ Γέροντας καὶ ρώτησε τὸν ἀδελφό. Ὅταν ἔμαθε ὅτι συκοφαντεῖται, λέει σ' αὐτούς πού τὸν εἶχαν πιάσει· «Ποῦ εἶναι ὁ σκοτωμένος;» Καὶ τοῦ ἔδειξαν. Πλησίασε τὸν σκοτωμένο καὶ εἶπε σ' ὅλους νὰ προσεύχονται. Καὶ μόλις ὁ ἴδιος ὁ Γέροντας ὕψωσε τὰ χεῖρια του στὸν Θεό, ἀναστήθηκε ὁ νεκρός καὶ τὸν ρώτησε ἐνώπιον ὅλων· «Πές μας ποιός σέ σκότωσε;» Κι ἐκεῖνος εἶπε· «Μόλις μπῆκα στὴν ἐκκλησία ἔδωσα χρήματα στὸν πρεσβύτερο. Τότε ἐκεῖνος μ' ἔσφαξε καὶ μέ μετέφερε ἐδῶ στό ἀσκητήριό τοῦ ἀβδᾶ. Ἀλλὰ σᾶς παρακαλῶ πάρετε τὰ

καλῶ ὑμᾶς ληφθῆναι τὰ χρήματα καὶ δοθῆναι τοῖς τέκνοις μου. Τότε εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Γέρων Ἀπελθε, κοιμῶ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ Κύριος καὶ ἐγερεῖ σε.

19. Ἀνέβη ποτὲ ὁ ἀδβᾶς Ξανθίας ἀπὸ Σκήτεως εἰς Τερενούθην. Καὶ ὅπου κατέλυσε διὰ τὸν κόπον τῆς ἀσκήσεως, ἤνεγκαν αὐτῷ ὀλίγον οἶνον. Ἀκούσαντες δὲ τινες ἤνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζόμενον. Καὶ ἤρξατο ὁ δαίμων λοιδορεῖν τὸν Γέροντα καὶ λέγειν· Πρὸς τὸν οἰνοπότην τοῦτον ἡνέγκατέ με; Καὶ ὁ μὲν Γέρων ταπεινοφρονῶν οὐκ ἤθελεν αὐτὸν ἐκβαλεῖν, διὰ δὲ τὸν ὀνειδισμόν αὐτοῦ εἶπε· Πιστεύω τῷ Χριστῷ ὅτι οὐ μὴ τελέσω τὸ ποτήριον τοῦτο πίνων, ἕως οὗ ἐξέλθῃς. Καὶ ὡς ἤρξατο ὁ Γέρων πίνειν, ἔκραξεν ὁ δαίμων λέγων· Καίεις με, καίεις με. Καὶ πρὸ τοῦ τελέσαι αὐτὸν τὸ ποτήριον ἐξηλθεν ὁ δαίμων διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ.

20. Παρέβαλόν ποτε Γέροντες πολλοὶ τῷ ἀδβᾶ Ποιμένι. Καὶ ἰδού τις τῶν τοῦ ἀδβᾶ Ποιμένος εἶχε παιδίον. Καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ κατ' ἐνέργειαν ἐστράφη ὀπίσω. Καὶ ἰδὼν ὁ πατὴρ αὐτοῦ τὸ πλῆθος τῶν Πατέρων λαβὼν τὸ παιδίον ἔξω τοῦ μοναστηρίου ἐκάθητο κλαίων. Εὐκαίρῃσιν δὲ τινι Γέροντι ἐξελθεῖν, καὶ ἰδὼν αὐτὸν εἶπε· Τί κλαίεις, ἄνθρωπε; Ὁ δὲ εἶπε· Συγγενής εἰμι τοῦ ἀδβᾶ Ποιμένος. Καὶ ἰδὼν συνέβη τῷ παιδίῳ τούτῳ ὁ πειρασμὸς οὗτος. Καὶ θέλοντες τῷ Γέροντι προσενηγεῖν αὐτὸ ἐφοδῆθημεν· οὐ γὰρ θέλει ἰδεῖν ἡμᾶς. Καὶ νῦν, ἂν μάθῃ ὅτι ὧδέ εἰμι, πέμπει καὶ διώκει με. Ἐγὼ δὲ βλέπων

8. Βλ. Χάρτη σελ. 6-7.

χρήματα καὶ δώστε τὰ στά παιδιά μου». Κι ὁ Γέροντας τοῦ εἶπε· «Γύρισε καὶ κοιμήσου, ὥσπου νά ἔρθῃ ὁ Κύριος καὶ νά σέ ξυπνήσει».

19. Ἀνέβηκε κάποτε ὁ ἀδβᾶς Ξανθίας ἀπὸ τῆ Σκήτη στήν Τερενούθη⁸. Καί στόν τόπο πού πῆγε νά μείνει, γιά νά τόν ξεκουράσουν ἀπ' τόν κόπο τῆς ἀσκήσεως, τοῦ πρόσφεραν λίγο κρασί. Κάποιοι πού ἄκουσαν τήν ἀφιξή του, τοῦ ἔφεραν ἕναν δαιμονισμένο. Κι ἄρχισε ὁ δαίμονας νά κοροῖδεύει τόν Γέροντα καί νά λέει· «Μέ φέρατε σ' αὐτόν τόν μέθυσο;» Καί ἀπό ταπείνωση ὁ Γέροντας δέν ἤθελε νά τόν βγάλει, ἀλλά ἐπειδὴ κοροΐδευε, τοῦ εἶπε· «Πιστεύω στόν Χριστό πὼς δέν θά προλάβω νά πιῶ αὐτό τό ποτήρι πού πίνω καί θά ἔχεις βγεῖ».

Καί μόλις ἄρχισε νά πίνει, φώναξε ὁ δαίμονας· «Μέ καῖς, μέ καῖς». Καί προτοῦ τελειώσει τό ποτήρι, βγῆκε ὁ δαίμονας μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ.

20. Ἐπισκέφθηκαν κάποτε πολλοὶ Γέροντες τόν ἀδβᾶ Ποιμένα. Καί νά ἀνάμεσά τους κάποιος ἀπ' τοὺς συγγενεῖς τοῦ ἀδβᾶ Ποιμένα μαζί μέ τό παιδί του. Καί ἀπὸ ἐνέργεια τοῦ διαβόλου τό πρόσωπο τοῦ παιδιοῦ αὐτοῦ ἦταν στραμμένο πίσω. Μόλις εἶδε ὁ πατέρας τοῦ παιδιοῦ τόσους πολλοὺς Πατέρες μπροστά του, πῆρε τό παιδί του καί πῆγε καί κάθισε ἔξω ἀπὸ τό ἀσκητήριό κι ἔκλαιγε.

Καί καθὼς κάποιος ἀπ' τοὺς Πατέρες συνέπεσε νά βγεῖ ἔξω, τόν εἶδε καί τοῦ εἶπε· «Τί ἔχεις καί κλαῖς, ἄνθρωπε;» Καί κείνος τοῦ εἶπε· «Εἶμαι συγγενής τοῦ ἀδβᾶ Ποιμένα καί συνέβη στό παιδί μου αὐτό τό κακό καί ἐνῶ θέλαμε νά τοῦ τό φέρουμε γιά νά τό θεραπεύσει, φοβηθήκαμε, γιατί δέν θέλει νά μᾶς δεῖ καί τώρα, ἂν μάθει ὅτι βρίσκομαι ἐδῶ, θά στείλει κάποιον καί θά μέ διώξει. Καί μιά πού εἶδα

τὴν παρουσίαν ὑμῶν ἐτόλμησα ἐλθεῖν. Ὡς θέλεις οὖν, ἀδδᾶ, ἐλέησόν με. Καὶ λάβε τὸ παιδίον ἔσω καὶ εὗξασθε περὶ αὐτοῦ.

Καὶ λαβὼν ὁ Γέρων αὐτὸ εἰσῆλθε καὶ ἐχρήσατο φρονίμως καὶ οὐ προσήνεγκεν αὐτὸ εὐθέως τῷ ἀδδᾶ Ποιμένι, ἀλλὰ ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν μικροτέρων ἀδελφῶν ἔλεγε· Σφραγίσате τὸ παιδίον. Ποιήσας δὲ πάντας κατὰ ἀκολουθίαν σφραγίσαι αὐτό, ὕστερον ἤνεγκε τῷ ἀδδᾶ Ποιμένι. Ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν αὐτὸ ἐγγίσει. Οἱ δὲ παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες· Ὡσπερ πάντες, καὶ σύ, πάτερ.

Καὶ στενάξας ἀναστὰς ἠύξατο λέγων· Ὁ Θεός, ἴασαι τὸ πλάσμα σου, ἵνα μὴ κατακυριευθῇ ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ. Καὶ σφραγίσας αὐτὸ εὐθέως ἐθεράπευσε, καὶ ἀπέδωκεν τῷ πατρὶ αὐτοῦ ὑγιές.

21. Διηγῆσατό τις τῶν Πατέρων περὶ τινος ἀδδᾶ Παύλου ὅτι ἦν ἐκ τῶν κάτω μερῶν τῆς Αἰγύπτου οἰκῶν ἐν Θηβαΐδι, ὅτι οὗτος ἐκράτει ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τοὺς κεράστας καὶ τοὺς σκορπίους καὶ τοὺς ὄφεις, καὶ ἔσχιζεν αὐτοὺς μέσον. Καὶ ἔβαλον αὐτῷ οἱ ἀδελφοὶ μετάνοιαν λέγοντες· Εἰπέ ἡμῖν, ποίαν ἐργασίαν ἐποίησας, ἵνα λάβῃς τὴν χάριν ταύτην; Ὁ δὲ ἔφη· Συγχωρήσατέ μοι, Πατέρες. Ἐάν τις κτήσεται τὴν καθαρότητα, πάντα ὑποτάσσεται αὐτῷ, ὡς τῷ Ἀδάμ ὅτε ἦν ἐν παραδείσῳ, πρὶν ἢ παραδῆναι τὴν ἐντολήν.

22. Ἐπειράσθη ποτὲ Ἀβραάμ ὁ μαθητὴς τοῦ ἀδδᾶ Σισόη ἀπὸ δαίμονος. Καὶ εἶδεν αὐτὸν ὁ Γέρων ὅτι πέπτωκε.

πῶς ἦρθατε τόσοι πολλοί, τόλμησα νὰ ῥθω. Λοιπόν, ἀδδᾶ, μ' ὅποιο τρόπο μπορεῖς, ἐλέησέ με· πάρε μέσα τὸ παιδί καὶ προσευχηθεῖτε γι' αὐτό».

Καὶ παίρνοντάς το ὁ Γέροντας ἐνήργησε συνετά καὶ δέν τὸ ἔφερε ἀμέσως στὸν ἀδδᾶ Ποιμένα, ἀλλὰ κάνοντας ἀρχὴ ἀπ' τοὺς μικρότερους ἀδελφούς, ἔλεγε· «Κάνε τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ ἐπάνω στό παιδί». Καὶ ἀφοῦ τοὺς ἔβαλε ὅλους μέ τὴ σειρὰ νὰ τὸ σταυρώσουν, τελευταῖα τὸ ᾤφερε καὶ στὸν ἀδδᾶ Ποιμένα, πού δέν ἤθελε κάν νὰ τὸ ἀκουμπήσει. Ἐκεῖνοι ὁμως τὸν παρακαλοῦσαν λέγοντας· «Ὅπως ὅλοι, πάτερ, καὶ σύ εὐλόγησέ το».

Καὶ ἀφοῦ ἀναστέναξε, σηκώθηκε καὶ προσευχήθηκε ἔτσι· «Θεέ, θεράπευσε τὸ πλάσμα σου γιὰ νὰ μὴν τὸ καταστρέψει ὁ ἐχθρός». Καὶ μόλις σταύρωσε τὸ παιδί, ἀμέσως τὸ θεράπευσε καὶ τὸ ἔδωσαν πίσω στὸν πατέρα του γερό.

21. Κάποιος ἀπ' τοὺς Πατέρες διηγῆθηκε σχετικὰ μέ ἓναν ἀδδᾶ Παῦλο ὅτι καταγόταν ἀπ' τὰ κάτω μέρη τῆς Αἰγύπτου καὶ ἔμενε στὴ Θηβαΐδα καὶ ὅτι ἔπιανε μέ τὰ χέρια του τοὺς κεράστες⁹ καὶ τοὺς σκορπιούς καὶ τὰ ἄλλα φίδια καὶ τὰ ἔσχιζε στά δύο.

Τοῦ ἔβαλαν μετάνοια οἱ ἀδελφοὶ λέγοντάς του· «Πές μας τί ἄσκηση ἔκανες καὶ ἀπέκτησες τέτοια χάρη;» «Πατέρες, συγχωρέστε με –εἶπε ἐκεῖνος– ἐάν ὁ ἄνθρωπος ἀποκτήσει καθαρότητα, ὅλα τοῦ ὑποτάσσονται, ὅπως στὸν Ἀδάμ, ὅταν ἦταν μέσα στὸν παράδεισο, προτοῦ παραβεῖ τὴν ἐντολήν».

22. Πείραξε κάποτε ὁ σατανᾶς τὸν Ἀβραάμ, τὸν μαθητὴ τοῦ ἀδδᾶ Σισόη. Καὶ εἶδε ὁ Γέροντας πῶς εἶχε πέσει. Σή-

9. Κεράστες· φίδια πού φαίνονται σάν νὰ ἔχουν κέρατα.

Καὶ ἀναστὰς ἐξέτεινε τὰς χειράς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν λέγων· Ὁ Θεός, θέλεις οὐ θέλεις, οὐκ ἀφῶ σε, ἐὰν μὴ αὐτὸν θεραπεύσης. Καὶ εὐθέως ἐθεραπεύθη.

23. Παρέβαλέ ποτε κοσμικὸς ἔχων τὸν υἱὸν αὐτοῦ πρὸς τὸν ἀβδᾶ Σισόην, εἰς τὸ ὄρος τοῦ ἀβδᾶ Ἀντωνίου. Καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν συνέβη ἀποθανεῖν τὸν υἱὸν αὐτοῦ· καὶ οὐκ ἔταράχθη, ἀλλ' ἔλαβεν αὐτὸν πρὸς τὸν Γέροντα πίστει ἀδιστάκτῳ. Καὶ προσέπεσε μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ὡς μετάνοιαν ποιῶν, ὥστε εὐλογηθῆναι παρὰ τοῦ Γέροντος. Καὶ ἀναστὰς ὁ πατὴρ κατέλιπε τὸ παιδίον πρὸς τοὺς πόδας τοῦ Γέροντος καὶ ἐξῆλθεν ἔξω. Ὁ δὲ Γέρων νομίζων ὅτι μετάνοιαν αὐτῷ βάλλει, λέγει αὐτῷ· Ἀνάστα, ἐξελθε ἔξω· οὐ γὰρ ᾔδει ὅτι ἀπέθανε. Καὶ παραχρῆμα ἀνέστη καὶ ἐξῆλθε.

Καὶ ἰδὼν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐξέστη. Καὶ εἰσελθὼν προσεκύνησε τῷ Γέροντι καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῷ τὸ πρᾶγμα. Ἀκούσας δὲ ὁ Γέρων ἐλυπήθη· οὐ γὰρ ᾔθελε τοῦτο γενέσθαι. Παρήγγειλε δὲ αὐτῷ ὁ μαθητὴς αὐτοῦ μηδενὶ εἰπεῖν, ἕως τῆς τελευτῆς τοῦ Γέροντος.

24. Ἐλεγον περὶ τοῦ ἐν ἀγίοις Σπυρίδωνος ὅτι θυγάτριον ἦν αὐτῷ παρθένος, τῆς τοῦ πατρὸς εὐλαθείας μετέχουσα, τοῦνομα Εἰρήνη. Ταύτῃ γνώριμός τις πολῦτιμον παρέθετο κόσμιον. Ἡ δὲ ἀσφαλέστερον ποιοῦσα γῇ τὴν παραθήκην ἔκρυψε. Μετ' ὀλίγον δὲ τὸν βίον ἀπέλιπεν.

Ἦλθε δὲ μετὰ χρόνον ὁ παραθέμενος. Καὶ μὴ εὐρὼν τὴν παρθένον κατέπλεκε τῷ πατρὶ αὐτῆς τῷ ἀβδᾶ Σπυρίδωνι,

κωσε τότε (ὁ Γέροντας) τὰ χέρια του στὸν οὐρανὸ λέγοντας· «Θεέ μου, θέλεις δὲν θέλεις, δὲν θά σ' ἀφήσω, ἐὰν δὲν τὸν θεραπεύσεις». Καὶ ἀμέσως θεραπεύτηκε.

23. Κάποτε ἓνας κοσμικὸς ἐπισκέφθηκε τὸν ἀβδᾶ Σισόην, στὸ ὄρος τοῦ ἀβδᾶ Ἀντωνίου, ἔχοντας μαζί του καὶ τὸν γιό του.

Κατὰ τὴ διαδρομῇ, λοιπόν, συνέβη νὰ πεθάνει ὁ γιός του, ἀλλὰ δὲν ταράχτηκε· μάλιστα τὸν ἔφερε στὸν Γέροντα μέ ἀκλόνητη πίστη. Καὶ ἔπεσε μαζί μέ τὸν γιό του στὰ πόδια τοῦ Γέροντα, κάνοντας δῆθεν μετάνοια, γιὰ νὰ πάρουν τὴν εὐλογία του. Ὑστερα σηκώθηκε ὁ πατέρας, ἄφησε τὸ παιδί στὰ πόδια τοῦ Γέροντα καὶ βγήκε ἔξω. Ὁ Γέροντας πάλι νομίζοντας πὼς τοῦ βάζει τὸ παιδί μετάνοια, τοῦ λέει· «Σήκω καὶ πήγαινε ἔξω», γιατί δὲν ᾔξερε ὅτι πέθανε. Κι ἀμέσως ἀναστήθηκε καὶ βγήκε ἔξω.

Ὁ πατέρας εἶδε τὸν γιό του καὶ τὰ ἔχασε. Μπήκε ἀμέσως, ἔβαλε μετάνοια στὸν Γέροντα καὶ τοῦ ἀνήγγειλε τὸ γεγονός. Σάν τ' ἄκουσε ὁ Γέροντας λυπήθηκε. Δὲν ᾔθελε νὰ γίνει αὐτό. Ἐδωσε ὅμως ἐντολὴ στὸν πατέρα ὁ μαθητὴς τοῦ Γέροντα νὰ μὴν τὸ πει σὲ κανένα μέχρι τὸν θάνατο τοῦ Γέροντα.

24. Ἐλεγαν γιὰ τὸν ἅγιο Σπυρίδωνα* ὅτι εἶχε μία θυγατέρα παρθένο, εὐλαβὴ σάν τὸν πατέρα της, μέ τὸ ὄνομα Εἰρήνη. Ἐνας γνωστός αὐτῆς τῆς ἔδωσε ἓνα πολῦτιμο κόσμημα νὰ τοῦ τὸ φυλάξει. Κι αὐτὴ γιὰ νὰ τὸ ἀσφαλίσει καλύτερα, ἔκρυψε τὸν θησαυρὸ στὴ γῇ. Μετὰ ὅμως ἀπὸ λίγο καιρὸ ἔφυγε ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτὸ ἡ παρθένος.

Πέρασε κάποιο χρονικὸ διάστημα καὶ παρουσιάζεται αὐτός ποὺ εἶχε δώσει τὸν θησαυρὸ. Μὴ δρίσκοντας τὴν θυγατέρα του, τὰ ἔβαλε μέ τὸν πατέρα της, τὸν ἀβδᾶ Σπυ-

νῦν μὲν ἔλκων, πάλιν δὲ παρακαλῶν. Ἐπειδὴ δὲ συμφορὰν ἐποιεῖτο τὴν τοῦ παραθεμένου ζημίαν, ὁ Γέρων ἐλθὼν ἐπὶ τὸ μνημεῖον τῆς θυγατρὸς ἐπεκαλεῖτο τὸν Θεὸν πρὸ καιροῦ δεῖξαι αὐτῷ τὴν ἐπηγγελμένην ἀνάστασιν· καὶ δὴ τῆς ἐλπίδος οὐ διήμαρτε. Ζῶσα γὰρ αὖθις ἡ παρθένος φαίνεται τῷ πατρὶ καὶ τὸν τόπον σημάνασα, ἔνθα τὸ κόσμιον ἔκειτο, αὖθις ἀπεχώρει. Καὶ λαβὼν τὴν παραθήκην ὁ Γέρων ἔδωκεν αὐτήν.

25. Δύο ἀδελφοὶ ἦσαν γνήσιοι καθεζόμενοι ἐν Σκῆτι. Καὶ συνέβη τὸν ἓνα ἀσθενῆσαι. Ἐλθόντος οὖν τοῦ ἀδελφοῦ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ αἰτησαμένου αὐτοῦ παρὰ τοῦ πρεσβυτέρου προσφοράν, ἀκούσας ὁ πρεσβύτερος λέγει τοῖς ἀδελφοῖς· Ἄγωμεν, ἐπισκεψώμεθα τὸν ἀδελφόν. Ἐλθόντων οὖν καὶ εὐξαμένων ἀνεχώρησαν. Πάλιν οὖν τὴν ἄλλην Κυριακὴν ἐρωτᾷ ὁ πρεσβύτερος πῶς ἔσχεν ὁ ἀδελφός. Ὁ δὲ φησιν· Εὐξαι ὑπὲρ αὐτοῦ. Πάλιν οὖν ὁ πρεσβύτερος τοὺς ἀδελφούς λαβὼν ἐπορεύθη σὺν αὐτοῖς πρὸς τὸν κάμνοντα ἀδελφόν.

Ἐλθόντων οὖν αὐτῶν, ὡς ἦσαν καθήμενοι, ἔμελλε κοιμᾶσθαι. Τῶν δὲ ἀδελφῶν φιλονικούντων καὶ τινων λεγόντων ὅτι ἡξιώθη τοῦ Παρακλήτου, ἄλλων δὲ περὶ τούτου ἀμφιβαλόντων, βλέπων αὐτοὺς ὁ ἀδελφός αὐτοῦ ἔφη πρὸς αὐτούς· Τί φιλονικεῖτε πρὸς ἀλλήλους; Θέλετε γινῶναι τίς ἔχει τὴν δύναμιν; Καὶ στραφεὶς ἔφη πρὸς τὸν ἀδελφόν· Ὑπάγεις, ἀδελφέ μου; Ὁ δὲ ἀδελφός ἔφη· Ναί, ἀλλ' εὐξαι ὑπὲρ ἐμοῦ. Ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν ἔφη· Φύσει, ἀδελφέ, οὐκ ἀφῶ σε ἀπελθεῖν πρὸ ἐμοῦ. Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς καθημένους ἀδελφούς ἔφη·

ρίδωνα, ἄλλοτε ἀπειλώντας τον καὶ ἄλλοτε παρακαλώντας τον.

Καὶ ἐπειδὴ ὁ Γέροντας θεωροῦσε ὡς συμφορὰ τὴ ζημίᾳ πού ἔπαθε αὐτός πού ἔδωσε τὸν θησαυρό, ἦρθε στὸν τάφο τῆς θυγατέρας του καὶ ζητοῦσε ἀπ' τὸν Θεό νά τοῦ δείξει πρόωρα τὴν ἀνάστασι πού ἔχει ὑποσχεθεῖ. Καί νά πού δέν διαψεύδεται· γιατί ἐμφανίζεται ἀμέσως ζωντανή ἡ παρθένος στὸν πατέρα της καὶ ἀφοῦ τοῦ ἔδειξε τὸν τόπο, ὅπου βρισκόταν τὸ κόσμημα, ἔφυγε πίσω πάλι. Ἔτσι πῆρε ὁ Γέροντας τὸν θησαυρό καὶ τὸν ἔδωσε.¹⁰

25. Δύο ἀδέλφια ἀσκήτευαν στὴ Σκῆτι. Καὶ ἦρθε καιρός πού ἀρρώστησε ὁ ἓνας. Τότε ὁ ἀδελφός του πῆγε στὴν ἐκκλησία καὶ ζήτησε Θεία Κοινωνία ἀπὸ τὸν ἱερέα· καὶ καθὼς τὸ πληροφορήθηκε ὁ ἱερέας, εἶπε στοὺς ἀδελφούς· «Πᾶμε νά ἐπισκεφθοῦμε τὸν ἀδελφό». Ἦρθαν, λοιπόν, προσευχήθηκαν κι ἔφυγαν. Τὴν ἐπομένη Κυριακὴ ρωτᾷ πάλι ὁ ἱερέας πῶς εἶναι ὁ ἀδελφός. Κι ἐκεῖνος τοῦ εἶπε· «Προσευχῆσου γι' αὐτόν». Καὶ γιὰ δεύτερη φορὰ ξαναπῆρε ὁ ἱερέας τοὺς ἀδελφούς καὶ πῆγαν μαζί στὸν ἀρρωστο.

Ὅταν λοιπόν ἔφτασαν, ἐκεῖ πού καθόντουσαν, ἐπρόκειτο νά ἐγκαταλείψει τὸν κόσμο ὁ ἀσθενής ἀδελφός. Καὶ καθὼς φιλονικοῦσαν οἱ ἀδελφοὶ μεταξὺ τους –γιατί ἄλλοι ἔλεγαν πῶς (ὁ θνήσκων) εἶχε λάβει τὸ Ἅγιον Πνεῦμα κι ἄλλοι ἀμφέβαλλαν γι' αὐτό– βλέποντάς τους ὁ ὑγιής ἀδελφός τοὺς εἶπε· «Γιατί φιλονικεῖτε μεταξὺ σας; Θέλετε νά μάθετε ποῖός ἔχει τὴ δύναμη;» Στράφηκε τότε πρὸς τὸν ἀδελφό καὶ τοῦ εἶπε· «Φεύγεις, ἀδελφέ μου;» Κι ὁ ἀδελφός εἶπε· «Ναί, ἀλλὰ εὐχήσου γιὰ μένα». Καὶ ὁ ὑγιής ἀδελφός τοῦ εἶπε· «Πράγματι, ἀδελφέ μου, δέν πρόκειται νά σ' ἀφῶ νά φύγεις πρὶν ἀπὸ μένα». Καὶ στρέφοντας τὸ κεφάλι πρὸς τοὺς ἀδελφούς, εἶπε· «Δώστε μου ἓνα ψαθὶ κι ἓνα μα-

10. Βλ. Βιογρ. σημ. ἀγίου Σπυρίδωνα σελ. 585.

Δότε μοι ψιάθιον καὶ ἐμβρίμιον. Καὶ λαβὼν καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκε πρῶτος τὴν ψυχὴν, ἔπειτα ὁ ἀσθενῶν.

Καὶ εὐθέως ἀμφοτέρους κηδεύσαντες οἱ Πατέρες ἀπὴνεγκαν καὶ ἔθαψαν μετὰ χαρᾶς, ὅτι ἀπειλήφασιν τὸ Φῶς τὸ νοητόν.

26. Ἀδελφὸς εἶχε Γέροντα, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ὅτι θαυμαστῶς τοὺς νεκροὺς κηδεύει, εἶπε πρὸς αὐτόν· Εἰ καὶ μετέθνηκότα οὕτω κηδεύσεις; Ὁ δὲ πρὸς αὐτόν εἶπεν· Οὕτω κηδεύσω σε, ἄχρισ ἂν εἴπης· ἀρκεῖ. Μετ' οὐ πολὺ δὲ τέθνηκεν ὁ ἀδελφός, καὶ ὁ λόγος εἰς ἔργον γέγονε. Κηδεύσας γὰρ αὐτὸν εὐσεβῶς ἔφη πρὸς αὐτόν ἐπὶ πάντων· Καλῶς ἐκηδεύθης, ὦ τέκνον; ἢ ἔτι μικρὸν λείπεται; Καὶ φωνὴν ἀφῆκεν ὁ νεανίσκος· Καλῶς ἔχει, ὦ πάτερ· τὴν γὰρ ἐπαγγελίαν ἐπλήρωσας.

27. Διηγῆσαντο οἱ Πατέρες ὅτι ἦν τις κοινοβίου πατήρ. Καὶ συνέδη τὸν τούτου διακονητὴν ὀλιγορήσαντα ἐξελθεῖν ἐκ τῆς μονῆς καὶ ἀπελθεῖν εἰς ἄλλον τόπον. Ὁ δὲ Γέρων δι' ὅλου σχεδὸν ἀπῆει πρὸς αὐτὸν δυσωπῶν αὐτὸν ἵνα ἐπιστραφῇ. Ὁ δὲ οὐκ ἐβούλετο. Τοῦτο δὲ ἐποίησεν ὁ Γέρων ἐπὶ τρία ἔτη. Καὶ οὕτω πεισθεὶς ὁ διακονητὴς ἐπέστρεψεν.

Ἐπιτάσσει οὖν αὐτῷ ὁ Γέρων ἐξελθεῖν καὶ συναγαγεῖν στοιδῆν. Καὶ δὴ τοῦτο ποιήσας ὁ διακονητὴς κατ' ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ τὸν ὀφθαλμὸν ἀπώλεσεν. Ὁ δὲ Γέρων λυπηθεὶς σφόδρα ἄρχεται νουθετεῖν αὐτὸν ὀδυνώμενον· καὶ λέγει αὐτῷ

11. Κηδεύω τὸν νεκρό (κῆδος = φροντίδα) σημαίνει φροντίζω γιὰ τὴν ἐτοιμασίαν τοῦ νεκροῦ (πλύσιμο, ντύσιμο, διευθέτηση στοῦ νεκροκρέββατο), τίς νεκρώσιμες προσευχάς καὶ ἀναγνώσεις, καὶ τέλος γιὰ τὴν ἐκφορὰ καὶ ταφή.

ξιλάρι». Καὶ μόλις τὰ πῆρε, ἔγειρε τὸ κεφάλι του καὶ ἄφησε πρῶτος τὴν ψυχὴν του καὶ μετὰ πέθανε καὶ ὁ ἀσθενής.

Ἀμέσως οἱ Πατέρες ἐτοίμασαν¹¹ καὶ τοὺς δύο, τοὺς μετέφεραν καὶ τοὺς ἔθαψαν χαρούμενοι, γιατί εἶχαν ἀποκτήσει τὸ Φῶς τὸ οὐράνιο.

26. Κάποιος ἀδελφὸς εἶχε ἓναν Γέροντα ποῦ, ὅταν τὸν εἶδε ὅτι κατὰ θαυμάσιο τρόπο φροντίζει τοὺς νεκροὺς γιὰ τὴν ταφή, τοῦ εἶπε: «Ἄραγε καὶ ἐμένα σάν πεθάνω, ἔτσι θά με φροντίσεις;» Κι ἐκεῖνος τοῦ ἀπάντησε: «Ἔτσι θά σέ φροντίσω μέχρι ποῦ νά πεῖς: φτάνει».

Ὑστερα ἀπὸ λίγο καιρὸ πέθανε ὁ ἀδελφὸς καὶ ὁ λόγος ἔγινε ἔργο. Γιατί, ἀφοῦ τὸν φρόντισε μέ εὐλάβεια, ὕστερα γύρισε πρὸς τὸν νεκρό καὶ τοῦ εἶπε ἐνώπιον ὅλων: «Καλὰ κηδεύτηκες, τέκνον, ἢ μήπως σοῦ χρειάζεται ἀκόμη κάτι;» Κι ὁ νέος τότε ἔδγαλε φωνή καὶ εἶπε: «Καλὰ εἶναι ὅλα, πάτερ, ἐκπλήρωσες τὴν ὑπόσχεση ποῦ ἔδωσες».

27. Διηγῆθηκαν οἱ Πατέρες ὅτι κάποιος Γέροντας ἦταν πνευματικὸς πατέρας κοινοβίου. Καὶ συνέδη ἀπὸ ἀκηδία¹² ὁ διακονητὴς του νά φύγει ἀπ' τὸ μοναστήρι καὶ νά πάει σ' ἄλλο τόπο. Ὁ Γέροντάς του σχεδὸν ὅλο αὐτὸ τὸ χρονικὸ διάστημα πῆγαινε στὸν διακονητὴν του καὶ τὸν παρακαλοῦσε νά γυρίσει πίσω. Ἀλλ' ἐκεῖνος δέν ἤθελε. Ὁ Γέροντας ὅμως συνέχισε αὐτὴν τὴν τακτικὴ γιὰ τρία χρόνια, ὥσπου πείσθηκε ὁ διακονητὴς καὶ γύρισε πίσω.

Σάν γύρισε τοῦ ὤωσε μετὰ ὁ Γέροντας ἐντολὴ νά θγεῖ ἔξω καὶ νά μαζέψει χόρτα γιὰ σκοῦπες. Καὶ πράγματι, ὅταν δγῆκε γι' αὐτὴ τὴ δουλειά ὁ διακονητὴς, ἀπὸ σατανικὴ ἐνέργεια ἔχασε τὸ μάτι του. Τότε ὁ Γέροντας βαθιά λυπημένος, ἄρχισε νά τὸν συμβουλεύει καθὼς ἐκεῖνος πονοῦσε,

12. Ἀκηδία: Βλ. Μ. Γερ. τ. Α', σελ. 126, ὑποσημ. 109.

ὁ διακονητής· Ἐγώ εἰμι ὁ αἴτιος· διὰ γὰρ τοὺς κόπους οὓς παρέσχον σοι τοῦτο ὑπέμεινα.

Μετὰ χρόνον ἀπαλλάσσεται τῆς ὁδύνης, τοῦ πάθους μείναντος. Καὶ πάλιν ἐπιτάσσει αὐτῷ ὁ Γέρων ἐξελθεῖν καὶ τίλλαι βαῖα. Ἐργαζόμενος οὖν κατ' ἐνέργειαν τοῦ ἐχθροῦ πάλιν ῥαβδίου πηδήσαντος ἀπώλλυ καὶ τὸν ἄλλον ὀφθαλμόν. Ἐρχεται οὖν εἰς τὴν μονὴν καὶ ἡσυχάζει μηδὲν ἔτι ποιῶν. Ὁ δὲ ἀβδᾶς πάλιν ἐδυσφόρει. Καὶ ὡς ἦλθεν αὐτοῦ ἡ κλῆσις, προγινώσκει καὶ μεταστέλλεται πάντας τοὺς ἀδελφούς καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἐγγύς ἐστιν ἡ κλῆσις μου· βλέπετε ἑαυτούς. Ἀρχεται οὖν ἕκαστος λέγειν· Τί με ἔῃς ἡμᾶς, ἀβδᾶ; Ὁ δὲ Γέρων ἐσιώπα. Καὶ μεταστέλλεται τὸν τυφλὸν μόνον. Καὶ λέγει αὐτῷ περὶ τῆς κλήσεως. Ὁ δὲ ἐδάκρυσε λέγων· Τί με ἔῃς τὸν τυφλόν; Ὁ δὲ Γέρων λέγει· Εὐξαι, ἵνα σχῶ παρρησίαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἐλπίζω ὅτι τῇ Κυριακῇ ποιεῖς τὴν σύναξιν.

Καὶ κοιμηθέντος αὐτοῦ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀνέδλεψε καὶ γέγονε τοῦ κοινοβίου πατήρ.

28. Ἀπέστειλέ τις τῶν Γερόντων τὸν μαθητὴν αὐτοῦ ἀντλήσαι ὕδωρ· ἦν δὲ μακρὰν τὸ φρέαρ ἀπὸ τοῦ κελλίου αὐτῶν. Ὁ δὲ ἐπελάθετο τὸ σχοινίον ἄραι. Καὶ ἐλθὼν ἐπὶ τὸ φρέαρ ἔγνω ὅτι οὐκ ἦνεγκε. Καὶ ποιήσας εὐχὴν ἐφώνησε λέγων· Λάκκε, λάκκε, εἶπεν ὁ ἀβδᾶς μου γέμισον τὸ κεράμιον ὕδωρ. Καὶ παραχρῆμα ἀνῆλθε τὸ ὕδωρ ἄνω. Καὶ γεμίσαντος τοῦ ἀδελφοῦ πάλιν ἀποκατεστάθη τὸ ὕδωρ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.

ὁπότε τοῦ λέει ὁ διακονητής· «Ἐγώ φταίω, γιατί τό ἔπαθα γιά τίς ταλαιπωρίες στίς ὁποῖες σέ ὑπέβαλα».

Ὑστερα ἀπό κάποιο χρονικό διάστημα σταμάτησε ὁ πόνος, ἀλλά τοῦ ἔμεινε ἡ ἀναπηρία. Τοῦ δίνει πάλι ὁ Γέροντας ἐντολή νά θγεῖ ἔξω ἀπ' τό μοναστήρι καί νά κόψει φύλλα βαῖων. Πάλι, λοιπόν, πάνω στή δουλειά ἀπό πειρασμό διαβολικό, πετάχτηκε ἕνα κλωναράκι καί χάνει καί τό ἄλλο μάτι του. Γυρίζει, λοιπόν, στό μοναστήρι καί μένει στήν ἡσυχία του χωρίς νά ἐργάζεται πλέον καθόλου.

Κι ὁ ἀβδᾶς, πάλι στενοχωριόταν. Καί ὅταν ἤρθε ἡ ὥρα νά φύγει ἀπό τόν κόσμον αὐτόν, τοῦ ἔγινε γνωστό ἐκ τῶν προτέρων καί εἰδοποιεῖ νά ρθοῦν ὅλοι οἱ ἀδελφοί καί τοὺς λέει· «Εἶναι κοντά ἡ ὥρα μου. Προσέχετε τοὺς ἑαυτούς σας». Κι ὁ καθένας ἄρχισε νά λέει· «Σέ ποιόν μᾶς ἀφήνεις, ἀβδᾶ;» Ὁ Γέροντας ὁμως σιωποῦσε. Στέλνει καί καλεῖ τὸν τυφλὸ μόνον του. Καί τοῦ ἀνακοινώνει γιά τὸν θάνατό του. Ὁ τυφλὸς δάκρυσε λέγοντας· «Σέ ποιόν ἀφήνεις ἐμένα τὸν τυφλό;» Κι ὁ Γέροντας τοῦ λέει· «Εὐχήσου νά βρῶ παρρησία στόν Θεό καί ἐλπίζω ὅτι τὴν Κυριακὴ θά κάνεις ἐσύ τὴ σύναξιν».

Καί μόλις κοιμήθηκε ὁ Γέροντας, ὕστερα ἀπό λίγες μέρες ξαναβρῆκε τό φῶς του ὁ διακονητής κι ἔγινε Γέροντας τοῦ κοινοβίου.

28. Κάποιος ἀπ' τοὺς Γέροντες ἔστειλε τὸν μαθητὴ του νά πάρει νερό. Τό πηγάδι ἦταν μακριὰ ἀπ' τό κελί τους κι ὁ μαθητής ἔξεχασε νά πάρει τό σχοινί. Ὅταν πιά ἔφτασε στό πηγάδι, διαπίστωσε ὅτι δέν τό εἶχε πάρει μαζί του. Τότε, ἀφοῦ ἔκαμε εὐχή, φώναξε· «Λάκκε, λάκκε! εἶπε ὁ ἀβδᾶς μου νά γεμίσεις τό σταμνὶ νερό».

Κι ἀμέσως ἀνέβηκε τό νερό ἐπάνω καί ἀφοῦ γέμισε ὁ ἀδελφός τό σταμνί, ξαναγύρισε τό νερό στήν προηγούμενη στάθμη του.

29. Γέρων τις Σκητιώτης ἔμενεν εἰς τὸ ὄρος τοῦ Παῖσιου. Καὶ ἠνέχθη αὐτῷ τις τοῦ παλατίου δαιμονιζόμενος, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν. Καὶ προσήνεγκεν αὐτῷ θάλιν μεστὸν χρυσοῦ. Ὁ δὲ Γέρων οὐκ ἤθελε δέξασθαι. Ἰδὼν δὲ αὐτὸν λυπούμενον ἐκράτησε τὸ θάλιν κοῦφον. Καὶ λέγει αὐτῷ· Τὸ χρυσίον δὸς τοῖς πτωχοῖς ἀγάπην. Καὶ ἐποίησεν ὁ Γέρων τὸ θάλιν κολόδιον. Ἦν γὰρ τρίχινον καὶ σκληρόν. Καὶ ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐφόρεσεν αὐτό, ἵνα καταφάγῃ τὰς σάρκας αὐτοῦ.

30. Ἔλεγον περὶ τινος Γέροντος ὅτι ἐκάθητο ἐν τῇ Σκῇ-τει, καὶ ἦλθε πρὸς αὐτὸν δαίμων θέλων εἰσελθεῖν. Καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἔξω τῆς ἐκκλησίας. Καὶ πάλιν ἄλλος δαίμων ἦλθε, καὶ τοῦτον ἔδωκε. Καὶ προσθεὶς ἕτερος δαίμων ἦλθε καὶ εὗρε δεδεμένους τοὺς δύο καὶ λέγει αὐτοῖς· Τί ἐστήκατε ὧδε ἔξω; Καὶ λέγουσιν αὐτῷ ὅτι· Ἔστι καθήμενος ἔσω καὶ μὴ ἐὼν ἡμᾶς εἰσελθεῖν. Καὶ αὐτὸς τυραννήσας ἐπεχείρησεν εἰσελθεῖν. Ὁ δὲ Γέρων ἔδωκε καὶ αὐτόν.

31. Ἔλεγον περὶ τινος Γέροντος ὅτι ἡ κέλλα αὐτοῦ φωτεινὴ ὑπῆρχε καθάπερ ἡμέρα. Καὶ ὥσπερ ἀνεγίνωσκε καὶ εἰργάζετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὕτω καὶ ἐν τῇ νυκτί.

32. Ἀπῆλθέ ποτε Γέρων μετὰ ἀδελφοῦ γεμίσει ὕδωρ. Καὶ προλαβὼν ὁ ἀδελφὸς εἰς τὸν λάκκον εἶδε δράκοντα. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ὑπαγε πάτησον τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Καὶ φοβηθεὶς οὐκ ἀπῆλθεν. Ἦλθε δὲ ὁ Γέρων, καὶ εἶδεν αὐτὸν τὸ θηρίον καὶ καταισχυνθὲν ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον.

Τέλος τῆς περὶ σημειοφόρων πραγματείας.

29. Κάποιος Γέροντας Σκητιώτης ἔμενε στοῦ ὄρους τοῦ Παῖσιου, ὅταν τοῦ φέρανε ἕνα δαιμονισμένο ἀπ' τοῦ παλάτι καὶ τὸν θεράπευσε. Τότε ὁ θεραπευμένος πρόσφερε στὸν Γέροντα ἕνα σακκούλι γεμάτο χρυσάφι, ἀλλ' ὁ Γέροντας δὲν ἤθελε νὰ τὸ πάρει. Ἐπειδὴ ὁμοῦ τὸν εἶδε λυπημένο, κράτησε μόνο τὸ σακκούλι καὶ τοῦ εἶπε· «Τὸν χρυσὸ δώσ' το ἑλεημοσύνη στοὺς φτωχοὺς».

Κι ἔκανε ὁ Γέροντας τὸ σακκούλι κολόδιο, γιατί ἦταν τρίχινο καὶ σκληρό, καὶ τὸ φόρεσε γιὰ πολὺ χρονικὸ διάστημα γιὰ νὰ καταφάγῃ τίς σάρκες του.

30. Ἔλεγον γιὰ κάποιον Γέροντα πὼς ἀσκήτευε στὴ Σκῇ-τει, καὶ ἦλθε σ' αὐτόν ἕνας δαίμονας μὲ διάθεση νὰ μπεῖ μέσα στοῦ κελί του, ἀλλὰ τὸν ἔδωσε ἔξω ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν. Ἦρθε καὶ δεύτερος δαίμονας καὶ τὸν ἔδωσε κι αὐτόν. Γιὰ τρίτη φορὰ ἦρθε κι ἕνας ἄλλος δαίμονας, βρῆκε δεμένους τοὺς δύο προηγούμενους καὶ τοὺς λέει· «Γιατί ἔχετε σταθεῖ ἐδῶ ἔξω;» Καὶ τοῦ εἶπαν· «Κάθεται μέσα καὶ δὲν μᾶς ἀφήνει νὰ μποῦμε». Κι αὐτὸς ὁ δαίμονας ἐνεργώντας δυναμικὰ ἐπιχείρησε νὰ μπεῖ, ἀλλ' ὁ Γέροντας τὸν ἔδωσε καὶ αὐτόν.

31. Ἔλεγον γιὰ κάποιον Γέροντα ὅτι τὸ κελί του ἦταν φωτεινὸ σάν τὴν ἡμέρα. Καὶ ὅπως διάβαζε καὶ ἐργαζόταν τὴν ἡμέρα, ἔτσι γινόταν καὶ τὴ νύχτα.

32. Κάποτε πῆγε ἕνας Γέροντας μαζί μὲ κάποιον ἀδελφὸ νὰ γεμίσουν νερό. Κι ὁ ἀδελφὸς καθὼς πῆγε πρῶτος στὸν λάκκο, εἶδε ἕνα φίδι. Τότε τοῦ εἶπε ὁ Γέροντας· «Πῆγαινε καὶ πάτησε τὸ κεφάλι του». Ἀλλ' ἀπ' τὸν φόβο του δὲν πῆγε.

Μετὰ ἦρθε κι ὁ Γέροντας καὶ σάν τὸν εἶδε τὸ θηρίο, ἔφυγε καταντροπιασμένο στὴν ἔρημο.

Τέλος τῆς πραγματείας περὶ τῶν θαυματουργῶν Πατέρων.

τομ τὸ θηρίον καὶ λατρεῖ σ
 χυμ ὁ ὄφθινος ὅτι ἡ ὄφθινος
 μορ: ~ τίλος τῆς π^εκλεῖ
 οφώρι προγεατείας: ~

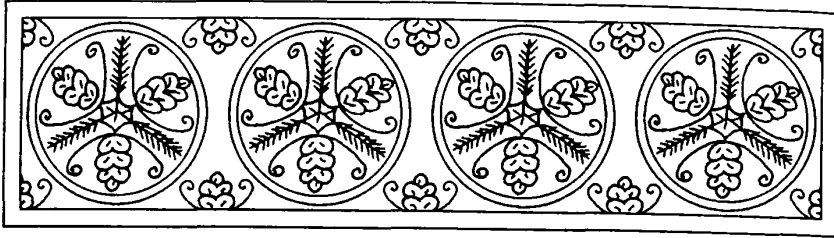
+ π πολυειδεια δρετον:-
 υρομορου ποτε του ημου αν
 παμίου εντω λεβηλίου αυτου
 ημεθεν τιτω φωμη ημεροσα.
 αμτωμιε ουτω εφλασαν
 εστο μετρον του δε του σλε
 ρτωσ του εν αμδραμδρεια.
 αμασασειν το πορρι λεαμα
 κωμωλη και ημελη ερεμδομα
 πη ε πορσ αυτον. εχλωμ
 οιν εστον το ουμ. εισημελ
 πορσ αυτον. ιδωμ δε αυτον
 ερεμωσ ερεμωσ. λερεμω
 πορσ αυτον ο γερων. ερεμ
 μοι τας πορσ ερεμωσ. ο δε
 ερεμωσ. ουκ οιδε ερεμωσ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ

K'

*Ἐπὶ τις τῶν Πατέρων ὅτι συνέτυχέ τις
τῷ ἀδδᾶ Σιλουανῷ καί,
ἑωρακῶς αὐτοῦ τὸ πρόσωπον
καὶ τὸ σῶμα ὡς ἀγγέλου λάμπσαν,
ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον.
Ἔλεγε δὲ καὶ ἄλλους τινὰς
ἐσχηκέναι τοῦτο τὸ χάρισμα.*

(Απόφθ. 15)

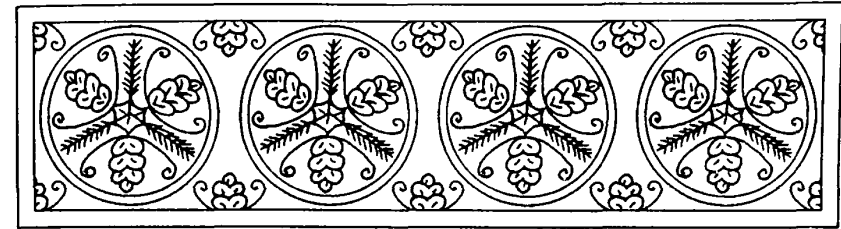

Περὶ πολιτείας ἐναρέτου

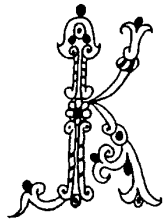
 ὕχόμενου ποτὲ τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ λέγουσα· Ἀντώνιε, οὐπω ἔφθασας εἰς τὸ μέτρον τοῦδε τοῦ σκυτέως τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Ἀναστὰς οὖν τὸ πρωὶ καὶ λαβὼν τὴν βαῖνην ῥάβδον ἀπῆει πρὸς αὐτόν. Ἐλθὼν οὖν εἰς τὸν τόπον εἰσηλθε πρὸς αὐτόν. Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ἐκείνος ἐταράχθη. Λέγει οὖν πρὸς αὐτόν ὁ Γέρων· Εἰπέ μοι τὰς πράξεις σου. Ὁ δὲ εἶπεν· Οὐκ οἶδα ἐμαυτὸν τί ποτε καλὸν πράξαντα, εἰ μὴ μόνον, ὥς ἀνίσταμαι τὸ πρωὶ καθίσαι εἰς τὸ ἐργόχειρόν μου, λέγω ὅτι πᾶσα ἡ πόλις αὕτη, ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου αὐτῶν, εἰσέρχονται εἰς τὴν Βασιλείαν διὰ τὰς δικαιοσύνας αὐτῶν, ἐγὼ δὲ μόνος κληρονομῶ τὴν κόλασιν διὰ τὰς ἁμαρτίας μου. Καὶ πάλιν, ὁψὲ λέγω τὸν αὐτὸν λόγον πρὶν κοιμηθῶ.

Ἀκούσας δὲ ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος λέγει· Ἐν ἀληθείᾳ, ὥς καλὸς χρυσοχόος καθεζόμενος ἐν τῇ οἰκίᾳ μετὰ ἀναπαύσεως τὴν Βασιλείαν ἐκληρονόμησας. Ἐγὼ δὲ ἀδιάκριτος ὢν ὅλον μου τὸν χρόνον τὴν ἔρημον οἰκῶν οὐ κατέλαβόν σε.

2. Δύο τινὲς τῶν Πατέρων παρεκάλεσαν τὸν Θεόν, ἵνα δείξῃ αὐτοῖς εἰς ποῖον ἔφθασαν μέτρον. Καὶ ἦλθεν αὐτοῖς

Σχετικὰ μέ τὴν ἐνάρετη ζωὴ

 ἀποία φορὰ τὴν ὥρα πού ὁ ἅγιος Ἀντώνιος προσευχόταν στό κελί του, ἄκουσε μιά φωνή πού τοῦ ἔλεγε· «Ἀντώνιε, δέν ἔφθασες ἀκόμη στό μέτρο τοῦ τάδε τσαγκάρη πού ζεῖ στήν Ἀλεξάνδρεια». Σηκώθηκε τό πρωί, πῆρε τό βαῖτικο ραβδί του καί πῆγε νά τόν βρεῖ. Ἐφθασε σέ κείνο τό μέρος καί μπῆκε στό ἐργαστήριό του. Ἐκεῖνος ὅταν τόν εἶδε ταράχτηκε. Τοῦ λέει λοιπόν ὁ Γέροντας· «Μίλησέ μου γιά τίς πράξεις σου». Ὁ τσαγκάρης εἶπε· «Δέν ξέρω νά ἔχω κάνει ποτέ κάτι καλό, παρά μόνο, μόλις σηκωθῶ τό πρωί νά καθίσω στό ἐργόχειρό μου, λέω ὅτι ὁλόκληρη ἡ πόλη αὕτη, ἀπό τόν πιό μικρό μέχρι τόν πιό μεγάλο, μπαίνουν στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ γιά τίς ἐνάρετες πράξεις τους καί ὅτι μόνο ἐγὼ κληρονομῶ τὴν κόλαση γιά τίς ἁμαρτίες μου. Τό βράδυ πάλι λέω τὰ ἴδια λόγια, πρὶν κοιμηθῶ».

Τ' ἄκουσε αὐτά ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος καί εἶπε· «Ἀληθινά, σάν καλὸς χρυσοχόος, ἐνῶ κάθεσαι στό σπίτι, ἀναπαυτικά κληρονόμησες τὴ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν. Ἐγὼ ὅλο μου τὸν χρόνο τὸν περνῶ στήν ἔρημο, ὅμως, καθὼς δέν ἔχω διάκριση, δέν σέ ἔφθασα».

2. Δύο Πατέρες παρακάλεσαν τὸν Θεό νά τοὺς δείξει σέ ποῖο πνευματικὸ μέτρο ἔφθασαν. Τοὺς ἤρθε φωνή πού

φωνή λέγουσα ὅτι· Εἰς τήνδε τὴν κώμην τῆς Αἰγύπτου ἔστι τις κοσμικὸς Εὐχάριστος ὀνόματι, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ καλεῖται Μαρία. Οὐπὼ ἤλθετε εἰς τὰ μέτρα αὐτῶν.

Καὶ ἀναστάντες οἱ δύο Γέροντες ἦλθον εἰς τὴν κώμην καὶ ἐρωτήσαντες εὗρον τὸ κελλίον καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Καὶ λέγουσιν αὐτῇ· Ποῦ ἔστιν ὁ ἀνὴρ σου; Ἡ δὲ εἶπε· Ποιμὴν ἔστι καὶ δόσκει τὰ πρόβατα. Καὶ εἰσήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ. Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο, ἦλθεν ὁ Εὐχάριστος μετὰ τῶν προβάτων. Καὶ ἰδὼν τοὺς Γέροντας ἡτοίμασεν αὐτοῖς τράπεζαν καὶ ἤνεγκεν ὕδωρ νῦναι τοὺς πόδας αὐτῶν. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ Γέροντες· Οὐ μὴ γευσώμεθά τινος, ἐὰν μὴ ἀναγγείλῃς ἡμῖν τὴν ἐργασίαν σου. Ὁ δὲ Εὐχάριστος μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης εἶπεν· Ἐγὼ ποιμὴν εἰμι, καὶ αὕτη ἡ γυνὴ μου. Οἱ δὲ Γέροντες ἐπέμενον παρακαλοῦντες αὐτόν, καὶ οὐκ ἤθελεν εἰπεῖν.

Καὶ εἶπον αὐτῷ· Ὁ Θεὸς ἔπεμψεν ἡμᾶς πρὸς σε. Ὡς δὲ ἤκουσε τὸν λόγον τοῦτον, ἐφοβήθη καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἴδού τὰ πρόβατα ταῦτα ἔχομεν ἀπὸ τῶν γονέων ἡμῶν. Καὶ εἴ τι ἂν εὐοδώσῃ ὁ Κύριος εἰσοδιάσαι ἐξ αὐτῶν, ποιοῦμεν εἰς τρία μέρη· μέρος ἓν τοῖς πτωχοῖς καὶ μέρος ἓν εἰς τὴν φιλοξενίαν· καὶ τὸ τρίτον μέρος εἰς τὴν χρείαν ἡμῶν. Ἀφ' οὗ δὲ ἔλαβον τὴν γυναῖκά μου, παρθένος ἔστί. Καὶ ἕκαστος ἡμῶν καθ' ἑαυτὸν καθεύδει. Τὴν δὲ νύκτα φοροῦμεν σάκκους, τὴν δὲ ἡμέραν τὰ ἱμάτια ἡμῶν. Καὶ ἕως ἄρτι ἀνθρώπων οὐδεὶς ταῦτα ἔγνωκε.

Καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν καὶ ἀνεχώρησαν δοξάζοντες τὸν Θεόν.

3. Ἦλθέ ποτε ὁ ἀδβᾶς Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος ἀπὸ Σκήτεως εἰς τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας, εἰς τὴν προσφορὰν τοῦ ἀδβᾶ

1. Ἐννοεῖ τὴν πνευματικὴν ἐργασίαν.

2. Σάκκος· ἔνδυμα τραχὺ ὑφασμένο ἀπὸ τρίχες αἰγός, ποὺ φοροῦσαν οἱ

ἔλεγε· «Στό τάδε χωριό τῆς Αἰγύπτου ὑπάρχει κάποιος κοσμικὸς ποὺ ὀνομάζεται Εὐχάριστος καὶ ἡ γυναῖκα του Μαρία. Δέν ἤρθατε ἀκόμη στὰ μέτρα τους».

Οἱ δύο Γέροντες σηκώθηκαν καὶ ἤρθαν στό χωριό. Ἐψαξαν καὶ βρῆκαν τὸ καλύδι καὶ τὴ γυναῖκα του. Τῇ ῥωτοῦν· «Ποῦ εἶναι ὁ ἄνδρας σου;» «Εἶναι βοσκός –ἀπάντησε ἐκείνη– καὶ δόσκει τὰ πρόβατα». Καὶ τοὺς ὁδήγησε μέσα στό καλυδάκι του. Τὸ βράδυ ἦρθε ὁ Εὐχάριστος μέ τὰ πρόβατα. Ὅταν εἶδε τοὺς Γέροντες, τοὺς ἐτοίμασε τραπέζι καὶ ἔφερε νερό νά τοὺς πλύνει τὰ πόδια. Τοῦ λένε οἱ Γέροντες· «Δέν θά πάρουμε τίποτε, ἂν δέν μᾶς ἀναφέρεις τὴν ἐργασία σου¹». Ὁ Εὐχάριστος πολὺ ταπεινά εἶπε· «Εἶμαι βοσκός καὶ αὕτη εἶναι ἡ γυναῖκα μου». Οἱ Γέροντες ἐπέμεναν παρακαλώντας τον, ἀλλὰ αὐτός δέν ἤθελε νά μιλήσει.

Τοῦ λένε τότε· «Ὁ Θεὸς μᾶς ἔστειλε σέ σένα». Ὅταν τὸ ἄκουσε αὐτό, ἔνιωσε φόβο καὶ τοὺς εἶπε· «Νά, τὰ πρόβατα αὐτά τὰ κληρονομήσαμε ἀπὸ τοὺς γονεῖς μας. Ὅτι τυχόν εἰσόδημα μέ τὴν εὐλογία τοῦ Κυρίου ἔχομε ἀπ' αὐτά τὸ κάνουμε τρία μέρη· ἓνα μέρος γιὰ τοὺς φτωχοὺς, ἓνα γιὰ τὴ φιλοξενία καὶ τὸ τρίτο γιὰ τίς δικές μας ἀνάγκες. Ἡ γυναῖκα μου ἀπὸ τότε ποὺ τὴν πῆρα εἶναι παρθένα. Καθένας μας κοιμᾶται μόνος του. Τὴ νύχτα φορᾶμε σάκκους², ἐνῶ τὴ μέρα τὰ ροῦχα μας. Καὶ ὥς τώρα κανεὶς δέν τὰ ἔμαθε αὐτά».

Σάν τὰ ἄκουσαν οἱ Γέροντες θαύμασαν καὶ ἀναχώρησαν δοξάζοντας τὸν Θεό.

3. Κάποτε ὁ ἀδβᾶς Μακάριος ἦρθε ἀπὸ τὴ Σκήτη στό ὄρος τῆς Νιτρίας στὴ σύναξη (πανήγυρη) τοῦ ἀδβᾶ Παμ-

μοναχοί, κυρίως, γιὰ ἄσκηση. Τὸν σάκκο χρησιμοποιοῦσαν καὶ οἱ Ἰουδαῖοι σὲ ἐνδειξη πένθους.

Παμβώ. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ Γέροντες· Εἰπὲ ῥῆμα τοῖς ἀδελφοῖς, πάτερ. Ὁ δὲ εἶπεν· Ἐγὼ οὐπω γέγονα μοναχός, ἀλλ' εἶδον μοναχοὺς. Καθημένῳ γάρ μοι ποτὲ ἐν τῷ κελλίῳ εἰς Σκήτιν ὥχλησάν μοι οἱ λογισμοὶ λέγοντες· Ἀπελθε εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἴδε τί βλέπεις ἐκεῖ. Καὶ ἔμεινα πολέμων τῷ λογισμῷ πέντε ἔτη λέγων μήπως ἀπὸ δαιμόνων ἐστί. Καὶ ὡς ἐπέμενε ὁ λογισμός, ἀπῆλθον εἰς τὴν ἔρημον.

Καὶ εὗρον ἐκεῖ λίμνην ὑδάτων καὶ νῆσον ἐν μέσῳ αὐτῆς. Καὶ ἦλθον τὰ κτήνη τῆς ἐρήμου πιεῖν ἐξ αὐτῆς. Καὶ εἶδον ἐν μέσῳ αὐτῶν δύο ἀνθρώπους γυμνοὺς, καὶ ἐδειλίασε τὸ σῶμά μου. Ἐνόμισα γὰρ ὅτι πνεύματά εἰσιν. Αὐτοὶ δέ με ὡς εἶδον δειλιῶντα ἐλάλησαν πρὸς με· Μὴ φοβοῦ· καὶ ἡμεῖς ἄνθρωποι ἐσμεν. Καὶ εἶπον αὐτοῖς· Πόθεν ἐστὲ καὶ πῶς ἦλθετε εἰς τὴν ἔρημον ταύτην; Οἱ δὲ εἶπον· Ἀπὸ κοινοδίου ἐσμέν· καὶ γέγονεν ἡμῖν συμφωνία καὶ ἐξήλθομεν ὧδε ἰδὸν τεσσαράκοντα ἔτη. Καὶ ὁ μὲν εἰς ὑπάρχει Αἰγύπτιος, ὁ δὲ ἕτερος Λιβυκός.

Καὶ ἐπηρώτησάν με καὶ αὐτοὶ λέγοντες· Πῶς ὁ κόσμος, καὶ εἰ ἔρχεται τὸ ὕδωρ κατὰ καιρὸν αὐτοῦ, καὶ εἰ ἔχει ὁ κόσμος τὴν εὐθηνίαν αὐτοῦ. Καὶ εἶπον αὐτοῖς· Ναί. Καγὼ αὐτοὺς ἠρώτησα· Πῶς δύναμαι γενέσθαι μοναχός; Καὶ λέγουσί μοι· Ἐὰν μὴ ἀποτάξῃται τις πᾶσι τοῖς τοῦ κόσμου, οὐ δύναται γενέσθαι μοναχός. Καὶ εἶπον αὐτοῖς· Ἐγὼ ἀσθενής εἰμι καὶ οὐ δύναμαι ὡς ὑμεῖς. Καὶ εἶπόν μοι καὶ αὐτοί· Καὶ ἐὰν οὐ δύνασαι ὡς ἡμεῖς, κάθου εἰς τὸ κελλίον σου καὶ κλαῖε τὰς ἁμαρτίας σου.

Καὶ ἠρώτησα αὐτούς· Ὅτε γίνεται χειμῶν, οὐ ῥιγαῖτε; Καὶ ὅτε γίνεται καῦμα, οὐ καίεται τὰ σώματα ὑμῶν; Οἱ δὲ εἶπον· Ὁ Θεὸς ἐποίησεν ἡμῖν τὴν οἰκονομίαν ταύτην, καὶ οὔτε τῷ χειμῶνι ῥιγῶμεν οὔτε ἐν τῷ θέρει τὸ καῦμα ἡμᾶς ἀδικεῖ.

βώ. Τοῦ λένε οἱ Γέροντες· «Πάτερ, πές ἓνα λόγο στοὺς ἀδελφούς». Ἐκεῖνος εἶπε· «Ἐγὼ δὲν ἔχω γίνεи ἀκόμη μοναχός ἀλλὰ εἶδα μοναχοὺς. Κάποτε ἐνῷ ἔμεινα στό κελί μου στή Σκήτη, μέ ἐνόχλησαν οἱ λογισμοί· Πήγαινε στήν ἔρημο καὶ πρόσεξε τί θά δεῖς ἐκεῖ. Πέντε χρόνια πολемоῦσα τόν λογισμό αὐτόν, μέ τή σκέψη μήπως εἶναι ἀπό τοὺς δαίμονες. Καθὼς ὅμως ἐπέμενε ὁ λογισμός, δγῆκα στήν ἔρημο.

Ἐκεῖ βρῆκα μιὰ λίμνη μ' ἓνα νησί στή μέση. Τὰ ζῶα τῆς ἐρήμου ἦρθαν νά πιοῦν νερό ἀπ' αὐτήν. Ἀνάμεσά τους βλέπω δύο ἀνθρώπους γυμνοὺς. Δείλιασα ὁλόκληρος, γιατί νόμισα ὅτι εἶναι πνεύματα. Αὐτοὶ μόλις μέ εἶδαν φοβισμένο, μοῦ φώναξαν· “Μὴ φοβᾶσαι κι ἐμεῖς εἴμαστε ἄνθρωποι”. Τούς ρώτησα· “Ἀπὸ ποῦ εἴσαστε καὶ πῶς ἦρθατε σ' αὐτὴ τὴν ἔρημο;” “Ἀπὸ κοινοδίο εἴμαστε –ἀπάντησαν– ἀλλὰ συμφωνήσαμε μεταξύ μας καὶ ἦρθαμε ἐδῶ, νά, σαράντα χρόνια τώρα. Ὁ ἓνας εἶναι Αἰγύπτιος, ὁ ἄλλος ἀπὸ τὴ Λιβύη”.

Μέ ρώτησαν καὶ κείνοι πῶς εἶναι ὁ κόσμος κι ἂν ἔρχεται τὸ νερό³ στήν ἐποχὴ του κι ἂν οἱ ἄνθρωποι ἔχουν ἀφθονία ἀγαθῶν. “Ναί” τοὺς εἶπα καὶ τοὺς ρώτησα κι ἐγώ· “Πῶς μπορῶ νά γίνω μοναχός;” Καὶ μοῦ ἀπαντοῦν· “Ἄν κανεῖς δὲν ἀπαρνηθεῖ ὅλα τὰ τοῦ κόσμου, δὲν μπορεῖ νά γίνεи μοναχός”. “Ἐγὼ εἶμαι ἀδύναμος –τοὺς εἶπα– καὶ δὲν μπορῶ νά κάνω ὅπως ἐσεῖς”. “Ἄν δὲν μπορεῖς –μοῦ λένε– σάν ἐμᾶς, τότε νά κάθεσαι στό κελί σου καὶ νά κλαῖς τίς ἁμαρτίες σου”.

Ἐπειτα τοὺς ρώτησα· “Ὅταν ἔρχεται κακοκαιρία δὲν κρυώνετε; Καὶ ὅταν εἶναι καύσωνας, δὲν καίγονται τὰ σώματά σας;” “Ὁ Θεός –ἀπάντησαν– οἰκονόμησε τὰ πράγματα γιὰ μᾶς ἔτσι, πού οὔτε στό κρύο τρέμουμε οὔτε τό καλοκαίρι ὁ καύσωνας μᾶς βλάπτει”».

3. Πρέπει νά ἐννοεῖ ἐδῶ τὰ νερά τοῦ ποταμοῦ Νείλου, στά ὁποῖα καὶ

ὀφείλαν τὴ μεγάλη παραγωγή καὶ ἀφθονία τῶν γεωργικῶν προϊόντων στήν Αἴγυπτο.

Διὰ τοῦτο εἶπον ὑμῖν ὅτι οὐπω γέγονα μοναχός, ἀλλ' εἶδον μοναχοὺς. Συγχωρήσατέ μοι, ἀδελφοί.

4. Διηγήσατο ὁ ἀββᾶς Βιτίμιος ὅτι ἔλεγεν ὁ ἀββᾶς Μακάριος· Καθημένου μου ποτε ἐν Σκήτει κατέβησαν δύο νεώτεροι ξενικοὶ ἐκεῖ. Καὶ ὁ μὲν εἰς εἶχε γένειον, ὁ δὲ ἄλλος ἀρχὴν βάλλων γενείου. Καὶ ἦλθον πρὸς με λέγοντες· Ποῦ ἐστὶν ἡ κέλλα τοῦ ἀββᾶ Μακαρίου; Κἀγὼ εἶπον· Τί θέλετε αὐτόν; Καὶ λέγουσιν· Ἀκούοντες τὰ περὶ αὐτοῦ καὶ τῆς Σκήτεως ἦλθομεν ἰδεῖν αὐτόν. Λέγω αὐτοῖς· Ἐγὼ εἰμι. Καὶ ἔβαλον μετάνοιαν λέγοντες· Ὡδε θέλομεν μεῖναι. Ἐγὼ δὲ βλέπων αὐτοὺς τρυφεροὺς καὶ ὡς ἀπὸ πλούτου λέγω αὐτοῖς· Οὐ δύνασθε καθίσαι ὧδε. Καὶ λέγει ὁ μειζότερος· Ἐὰν μὴ δυνάμεθα καθίσαι ὧδε, ὑπάγομεν ἀλλαχοῦ.

Λέγω τῷ λογισμῷ μου· Διατί διώκω αὐτούς, καὶ σκανδαλίζονται; Ὁ κόπος ποιεῖ αὐτοὺς δι' ἑαυτῶν φυγεῖν. Καὶ λέγω αὐτοῖς· Δεῦτε, ποιήσατε ἑαυτοῖς κελλίον, εἰ δύνασθε. Καὶ λέγουσι· Δεῖξον ἡμῖν τόπον, καὶ ποιοῦμεν. Ἐδωκε δὲ αὐτοῖς ὁ Γέρων πέλεκυν καὶ ἀναβολίδιον μεστὸν ψωμίων καὶ ἄλας. Ἐδειξε δὲ αὐτοῖς καὶ πέτραν σκληρὰν λέγων· Λατομήσατε ὧδε καὶ φέρετε ξύλα ἐκ τοῦ Ἑλous. Καὶ στεγάσαντες καθίσατε.

Ἐνόμιζον δὲ ἐγὼ, φησὶν, ὅτι μέλλουσι διὰ τὸν κόπον ἀναχωρεῖν. Ἡρώτων δέ με· Τί ἐργάζονται ὧδε; Λέγω αὐτοῖς· Τὴν σειρὰν. Καὶ λαμβάνω βαῖα ἐκ τοῦ Ἑλous καὶ δεικνύω αὐτοῖς τὴν ἀρχὴν τῆς σειρᾶς καὶ πῶς ῥάπτειν δεῖ. Καὶ εἶπον· Ποιεῖτε σπυρίδια καὶ παρέχετε τοῖς φύλαξι, καὶ φέρουσιν ὑμῖν ψωμιά.

Λοιπὸν οὖν ἐγὼ ἀνεχώρησα, αὐτοὶ δὲ μεθ' ὑπομονῆς πάντα ἐποίησαν ὅσα εἶπον αὐτοῖς καὶ οὐ παρέβαλόν μοι ἐπὶ

4. Σειρά: Βλ. κεφ. ΙΕ', ἀπόφθ. 65, ὑποσημ. 45, σελ. 58.

Ὁ ἀββᾶς συμπλήρωσε· «Γι' αὐτό, ἀδελφοί, σᾶς εἶπα ὅτι δέν ἔχω γίνει ἀκόμη μοναχός ἀλλά γνώρισα μοναχοὺς. Συγχωρήστε με, ἀδελφοί».

4. Ὁ ἀββᾶς Βιτίμιος διηγήθηκε ὅτι ὁ ἀββᾶς Μακάριος εἶπε τὰ παρακάτω· «Κάποτε ὅταν ζοῦσα στή Σκήτη, ἦρθαν ἐκεῖ δύο νεαροὶ ἀπὸ ξένη χώρα. Ὁ ἓνας εἶχε γένια. Ὁ ἄλλος μόλις ἔδγαζε. Μὲ πλησίασαν καὶ μοῦ ἔλενε· “Ποῦ βρῖσκεται τό κελί τοῦ ἀββᾶ Μακαρίου;” “Τί τὸν θέλετε;” τοὺς ῥώτησα. Καὶ εἶπαν· “Ἀκοῦμε γι' αὐτόν καὶ γιὰ τὴ Σκήτη κι ἦρθαμε νὰ τὸν γνωρίσουμε”. “Ἐγὼ εἶμαι” τοὺς ἔλεω. Ἐβαλαν μετάνοια λέγοντας· “Θέλουμε νὰ μείνουμε ἐδῶ”. Ἐγὼ ἐπειδὴ τοὺς εἶδα σάν καλομαθημένους καὶ ἀπὸ πλούσια οἰκογένεια, τοὺς εἶπα· “Δέν μπορεῖτε νὰ μείνετε ἐδῶ”. Καὶ ἔλεε ὁ μεγαλύτερος· “Ἄν δέν μπορούμε νὰ μείνουμε ἐδῶ, πηγαίνουμε ἄλλοῦ”.

Ἐλεω στὸν λογισμό μου· “Γιατί τοὺς διώχνω καὶ σκανδαλίζονται; Ὁ κόπος θὰ τοὺς κάνει νὰ φύγουν ἀπὸ μόνοι τους”. Τοὺς εἶπα λοιπὸν· “Ἐλᾶτε, κάντε, ἂν μπορεῖτε, ἓνα κελί γιὰ τὸν ἑαυτὸ σας”. “Δεῖξε μας –ἀποκρίθηκαν– ἓναν τόπο καὶ θὰ κάνουμε”. Ὁ Γέροντας τοὺς ἔδωκε ἓνα τσεκούρι κι ἓναν ντουρβά γεμάτο μὲ ψωμί καθὼς καὶ ἄλατι. Τοὺς ἔδειξε καὶ ἓνα βράχο σκληρό. Τοὺς ἔλεε· “Κόψτε πέτρες ἐδῶ, κουβαλήστε ξύλα ἀπὸ τὸ Ἑλος, σκεπάστε μὲ στέγη τό καλύδι καὶ μείνετε μέσα”.

Νόμιζα ἐγὼ –ἔλεε– ὅτι ἐξαιτίας τοῦ κόπου θὰ φύγουν. Καὶ μὲ ῥωτοῦν· “Τί ἐργόχειρο ἐργάζονται ἐδῶ;” “Τὴ σειρᾶ” τοὺς εἶπα. Παίρνω λοιπὸν βᾶϊα ἀπὸ τὸν βάλτο, τοὺς δείχνω τὴν ἀρχὴ τῆς σειρᾶς καὶ πῶς πρέπει νὰ κάνουν τὴ ραφή. Καὶ τοὺς εἶπα· “Θὰ κάνετε μικρὰ καλάθια, θὰ τὰ δίνετε στοὺς ἐπιστάτες κι ἐκεῖνοι θὰ σᾶς φέρουν ψωμιά”.

Ἐγὼ ἔφυγα. Αὐτοὶ μὲ ὑπομονὴ ἔκαναν ὅλα ὅσα τοὺς εἶπα, καὶ δέν ἦρθαν νὰ μὲ δοῦν τρία χρόνια. Παρέμεινα

τρία ἔτη. Καὶ ἔμεινα πολεμῶν τοῖς λογισμοῖς λέγων· Τίς ἄρα ἔσται ἡ ἐργασία αὐτῶν; ὅτι οὐκ ἤλθον ἐρωτῆσαι λογισμόν. Οἱ ἀπὸ μήκοθεν ἔρχονται πρὸς με, καὶ οὗτοι οἱ ἐγγὺς οὐκ ἤλθον, οὔτε δὲ πρὸς ἄλλον ὑπῆγον, εἰ μὴ μόνον εἰς τὴν ἐκκλησίαν σιωπῶντες λαβεῖν τὴν προσφοράν. Καὶ εὐξάμην τῷ Θεῷ νηστεύσας τὴν ἐβδομάδα, ἵνα δείξῃ μοι τὴν ἐργασίαν αὐτῶν. Ἀναστὰς δὲ μετὰ τὴν ἐβδομάδα ἀπῆλθον πρὸς αὐτοὺς ἰδεῖν πῶς κάθηνται. Καὶ κρούσαντός μου ἀνέωξαν καὶ ἡσπάσαντό με σιωπῶντες. Καὶ ποιήσας εὐχὴν ἐκάθισα. Νεύσας δὲ ὁ μείζων τῷ μικροτέρῳ ἐξελθεῖν ἐκάθισε πλέκειν τὴν σειρὰν λαλήσας μηδέν.

Καὶ τῇ ὥρᾳ τῆς ἐνάτης ἔκρουσε, καὶ ἤλθεν ὁ νεώτερος καὶ ἐποίησε μικρὸν ἔψημα καὶ παρέθηκε τράπεζαν νεύσαντος αὐτῷ τοῦ μειζοτέρου. Καὶ ἔθηκεν εἰς αὐτὴν τρεῖς παξιμάδας· καὶ ἔστη σιωπῶν. Ἐγὼ δὲ εἶπον· Ἐγείρεσθε, φάγωμεν. Καὶ ἀναστάντες ἐφάγομεν. Καὶ ἤνεγκε τὸ βανκάλιον, καὶ ἐπίομεν.

Ὡς δὲ ἐγένετο ἑσπέρα, λέγουσί μοι· Ὑπάγεις; Ἐγὼ δὲ εἶπον· Οὐχί, ἀλλ' ὧδε κοιμῶμαι. Καὶ ἔθηκάν μοι ψιαθίον παρὰ μέρος. Καὶ ἦσαν τὰς ζῶνας αὐτῶν καὶ τοὺς ἀναλάβους. Καὶ ἔθηκαν ἑαυτοὺς ὁμοῦ εἰς τὸ ψιαθίον ἔμπροσθέν μου. Ὡς δὲ ἔθηκαν ἑαυτοὺς, εὐξάμην τῷ Θεῷ, ἵνα μοι ἀποκαλύψῃ τὴν ἐργασίαν αὐτῶν.

Καὶ ἀνέωχθη ἡ στέγη, καὶ ἐγένετο φῶς ὡς ἡμέρα. Αὐτοὶ δὲ οὐκ ἐθεώρουν τὸ φῶς. Καὶ ὡς ἐνόμιζον ὅτι κοιμῶμαι, νύσσει ὁ μείζων τὸν μικρότερον εἰς τὴν πλευράν, καὶ ἐγείρονται καὶ ζωννύουσιν ἑαυτοὺς καὶ ἐκτείνουναι τὰς χεῖρας αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ ἐθεώρουν αὐτούς, αὐτοὶ δὲ οὐκ ἐθεώρουν με. Καὶ εἶδον τοὺς δαίμονας ὥσπερ μνίας ἐρχομένους ἐπὶ τὸν μικρότερον. Καὶ οἱ μὲν ἤρχοντο καθίσει εἰς τὸ

5. Ἀνάλαθος· εἶναι τὸ πολυσταύρι πού φοροῦν οἱ μοναχοὶ ἀπὸ τοὺς

πολεμώντας μέ τοὺς λογισμούς· “Ἄραγε ποιά θά εἶναι ἡ ἐργασία τους; Γιατί δὲν ἦρθαν νά ρωτήσουν σχετικὰ μέ τοὺς λογισμούς. Οἱ ἀπὸ μακριὰ ἔρχονται σ' ἐμένα καὶ αὐτοὶ πού εἶναι κοντὰ δὲν ἔρχονται. Οὔτε σέ ἄλλον πῆγαν, παρὰ μόνον ἔρχονται στήν ἐκκλησία σιωπηλά νά κοινωνήσουν”. Κάνοντας νηστεία μιὰ ἐβδομάδα προσευχήθηκα στὸν Θεό νά μοῦ φανερώσει τὴν ἐργασία τους. Μέ τὸ τέλος τῆς ἐβδομάδας σηκώθηκα καὶ πῆγα νά δῶ ποιά εἶναι ἡ μοναχικὴ τους ζωὴ. Σάν χτύπησα μοῦ ἀνοιξαν καὶ μέ χαιρέτησαν σιωπηλοί. Ἐκανα εὐχή καὶ κάθισα. Ὁ μεγαλύτερος, ἀφοῦ ἔκανε νόημα στὸν μικρότερο νά θγεῖ, κάθισε νά πλέκει τὴ σειρὰ, χωρὶς νά μιλάει καθόλου.

Κατὰ τίς τρεῖς τό μεσημέρι χτύπησε. Ἦρθε ὁ νεώτερος, ἔκανε λίγο θρασμένο φαγητό, ἐτοίμασε τραπέζι ὥστερα ἀπὸ νεῦμα πού τοῦ ἔκανε ὁ μεγαλύτερος κι ἔβαλε ἐπάνω τρία παξιμάδια. Ἐπειτα στάθηκε σιωπῶντας. Ἐγὼ εἶπα· “Σηκωθεῖτε νά φᾶμε”. Σηκωθήκαμε καὶ φάγαμε. Ἐφερε καὶ τὸ κανάτι μέ τὸ νερό καὶ ἤπιαμε.

Ὅταν βράδιασε, μέ ρωτοῦν· “Θά φύγεις;” “Ὁχι –ἀπάντησα– ἐδῶ θά κοιμηθῶ”. Μοῦ ἔστρωσαν παράμερα ἓνα ψαθί. Ἐβγαλαν τίς ζῶνες τους καὶ τοὺς ἀναλάβους⁵ καὶ ξάπλωσαν μαζί στήν ψάθα, πού ἔβαλαν μπροστά μου. Ὅταν πλάγιασαν, προσευχήθηκα στὸν Θεό νά μοῦ ἀποκαλύψει τὴν ἐργασία τους.

Ἀνοιξε τότε ἡ στέγη κι ἔγινε φῶς σάν νά 'ταν μέρα. Αὐτοὶ δὲν ἔβλεπαν τὸ φῶς. Καθὼς νόμιζαν ὅτι κοιμᾶμαι, χτυπάει ἀπαλὰ ὁ μεγαλύτερος τὸν μικρότερο στό πλευρό. Σηκώνονται καὶ φοροῦν τίς ζῶνες κι ἀπλώνουν τὰ χέρια στὸν οὐρανό. Τοὺς ἔβλεπα, αὐτοὶ ὅμως δὲν μ' ἔβλεπαν. Εἶδα τοὺς δαίμονες σάν μύγες νά ἔρχονται στὸν μικρότερο. Ἄλλοι

ὧμους σταυροειδῶς.

στόμα αὐτοῦ, οἱ δὲ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. Καὶ εἶδον ἄγγελον Κυρίου κατέχοντα ῥομφαίαν πυρὸς καὶ περιχαροῦντα αὐτὸν καὶ διώκοντα τοὺς δαίμονας ἀπ' αὐτοῦ. Τῷ δὲ μειζοτέρῳ οὐκ ἠδύναντο προσεγγίσει.

Καὶ ὡς περὶ τὴν πρωίαν ἔθηκαν ἑαυτούς. Καὶ ἐποίησα ἑμᾶντὸν ὅτι διυπνίσθην, καὶ αὐτοὶ ὡσαύτως. Εἶπε δέ μοι ὁ μείζων τὸν λόγον τοῦτον μόνον· Θέλεις δάλωμεν τοὺς δώδεκα ψαλμοὺς; Λέγω· Naί. Ψάλλει ὁ μικρότερος πέντε ψαλμοὺς ἀπὸ ἑξ στίχων καὶ ἐν ἀλληλούϊα. Καὶ κατὰ στίχον ἐξήρχετο λαμπὰς πυρὸς ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ ἀνέβαινεν εἰς τὸν οὐρανόν. Ὡσαύτως καὶ ὁ μείζων, ὅτε ἤνοιγε τὸ στόμα αὐτοῦ ψάλλων, ὡς σχοινίον πυρὸς ἐξήρχετο καὶ ἔφθανεν ἕως τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ ἐῖπον μικρὸν ἀπὸ στήθους.

Καὶ ἐξελθὼν λέγω· Εὐξασθε περὶ ἐμοῦ. Αὐτοὶ δὲ ἔβαλον μετάνοιαν σιωπῶντες. Ἐμαθον οὖν ὅτι ὁ μείζων τέλειός ἐστι, τῷ δὲ μικροτέρῳ ἀκμὴν πολεμεῖ ὁ ἐχθρός. Μετὰ δὲ μικρὰς ἡμέρας ἐκοιμήθη ὁ μείζων ἀδελφὸς καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ὁ μικρότερος. Καὶ ὅτε παρέβαλλόν τινες τῶν Πατέρων πρὸς τὸν ἀδδᾶν Μακάριον, ἐλάμβανεν αὐτοὺς εἰς τὴν κέλλαν αὐτῶν λέγων· Δεῦτε, ἴδετε τὸ μαρτύριον τῶν μικρῶν ξένων.

5. Εὐχομένου ποτὲ τοῦ ἀδδᾶ Μακαρίου ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ λέγουσα· Μακάριε, οὐπω ἔφθασας εἰς τὰ μέτρα τῶνδε τῶν γυναικῶν τῆσδε τῆς πόλεως. Ἀναστὰς δὲ πρωὶ ὁ Γέρον καὶ λαβὼν τὴν βαῖνην ῥάβδον ἤρξατο τὴν ὁδοπορίαν ποιεῖσθαι ἐπὶ τὴν πόλιν.

Φθάσας οὖν ἐν αὐτῇ καὶ γνοὺς τὸν τόπον ἔκρουσε πρὸς τὴν θύραν. Ἐξελθοῦσα δὲ ἡ μία ἐδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον. Καθεσθέντος δὲ αὐτοῦ μικρὸν ἦλθε καὶ ἡ ἄλλη. Καὶ

πήγαιναν στό στόμα του καὶ ἄλλοι στά μάτια του. Εἶδα καὶ ἄγγελο Κυρίου μέ πύρινη ρομφαία στό χέρι νά τόν περιφρουρεῖ καὶ νά ἀπομακρύνει ἀπ' αὐτόν τοὺς δαίμονες. Στόν μεγαλύτερο δὲν μποροῦσαν νά πλησιάσουν.

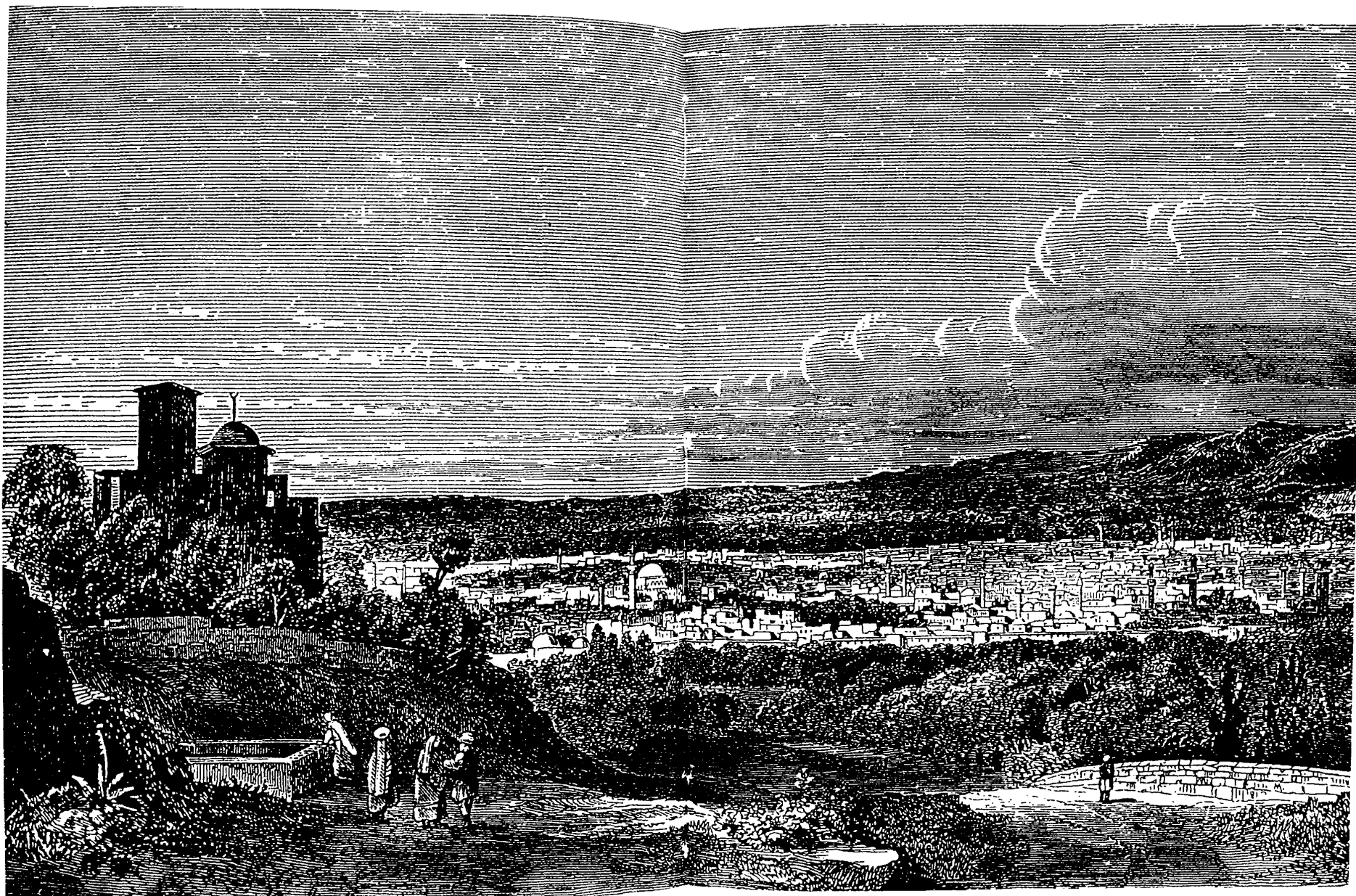
Σχεδόν κατὰ τὰ ξημερώματα ἔγειραν στήν ψάθα. Ἐγὼ προσποιήθηκα ὅτι μόλις εἶχα ξυπνήσει τό ἴδιο ἔκαναν κι αὐτοί. Μοῦ λέει ὁ μεγαλύτερος αὐτό μόνο· “Θέλεις νά ψάλλουμε τοὺς δώδεκα ψαλμούς;” Λέω· “Naί”. Ψάλλει ὁ μικρότερος πέντε ψαλμούς ἀπὸ ἑξὶ στίχους καὶ ἓνα “ἀλληλούϊα”. Σέ κάθε στίχο πύρινη λαμπάδα ἔδβαινε ἀπὸ τό στόμα του κι ἀνέβαινε στόν οὐρανό. Τό ἴδιο κι ὅταν ὁ μεγαλύτερος ἄνοιγε τό στόμα του νά ψάλλει, ἔδβαινε σάν σχοινί ἀπὸ φωτιά κι ἔφθανε μέχρι τόν οὐρανό. Εἶπα κι ἐγὼ κάτι λίγα ἀπὸ στήθους.

“Ὅταν ἔφευγα, εἶπα· “Εὐχηθεῖτε γιὰ μένα”. Αὐτοὶ ἔβαλαν μετάνοια σιωπηλοί. Πληροφορήθηκα λοιπόν ὅτι ὁ μεγαλύτερος εἶναι τέλειος, ἐνῶ τόν μικρότερο ἀκόμη τόν πολεμαίει ὁ ἐχθρός. Ὑστερα ἀπὸ λίγες μέρες κοιμήθηκε ὁ μεγαλύτερος ἀδελφός καὶ τὴν τρίτῃ μέρᾳ ὁ μικρότερος.”

Καὶ κάθε φορὰ πού πήγαιναν Πατέρες στόν ἀδδᾶ Μακάριο, τοὺς ἔπαιρνε καὶ τοὺς πήγαινε στό κελί αὐτῶν καὶ τοὺς ἔλεγε· «Ἐλᾶτε νά δεῖτε τὸν τόπο τοῦ μαρτυρίου τῶν νεαρῶν ξένων».

5. Κάποτε τὴν ὥρᾳ πού προσευχόταν ὁ ἀδδᾶς Μακάριος στό κελί του, ἄκουσε μιὰ φωνὴ πού ἔλεγε· «Μακάριε, δὲν ἔφθασες ἀκόμη στά μέτρα τῶν τάδε γυναικῶν αὐτῆς ἐδῶ τῆς πόλης». Τό πρωὶ ὁ Γέροντας σηκώθηκε, πήρε τό βαῖτικο ραβδί του κι ἄρχισε νά ὁδοιπορεῖ γιὰ τὴν πόλιν.

Ὅταν ἔφτασε στήν πόλιν καὶ βρῆκε τό σπίτι, χτύπησε τὴν πόρτα. Βγῆκε ἡ μία καὶ τόν ὑποδέχτηκε στό σπίτι. Ἀφοῦ κάθισε γιὰ λίγο, ἦρθε καὶ ἡ ἄλλη. Τίς κάλεσε, κι ἐκεῖνες ἦρθαν

Ἡ Δαμασκός

«...ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίξεν τῇ Δαμασκῷ, καὶ ἐξαίφνης περι-
ήστραψεν αὐτὸν φῶς ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ» (Πράξ. 9, 3)

ἐκάλεσεν αὐτάς. Αἱ δὲ ἐλθοῦσαι ἐκάθισαν σὺν αὐτῷ. Καὶ λέγει πρὸς αὐτάς ὁ Γέρων· Δί' ὑμᾶς τὴν πορείαν καὶ τὸν τοσοῦτον κάματον ὑπέμεινα ἐκ τῆς ἐρήμου παραγενόμενος. Εἶπατε οὖν μοι τὴν ἐργασίαν ὑμῶν, πῶς ἐστιν.

Αἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ· Πίστευσον ἡμῖν, πάτερ· οὐκ ἐσμέν ἐκτὸς τῆς κοίτης τοῦ ἀνδρὸς ἐκάστη ἡμῶν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ. Ποίαν οὖν ἐργασίαν ζητεῖς παρ' ἡμῶν; Μετανοήσας οὖν αὐτοῖς ὁ Γέρων παρεκάλει λέγων· Φανερώσατέ μοι τὴν πρᾶξιν ἑαυτῶν. Τότε λέγουσιν αὐτῷ· Ἡμεῖς κατὰ τὸν κόσμον ξέναι ἐσμέν ἀλλήλαις. Ἐτυχε δὲ ἡμᾶς ζευχθῆναι δύο ἀδελφοῖς σαρκικοῖς. Καὶ ἰδοὺ δεκαπέντε ἔτη σήμερον ἐν τῇ οἰκίᾳ ταύτῃ οἰκοῦμεν καὶ οὐκ οἶδαμεν εἴ ποτε μάχην ἐποιήσαμεν ἢ αἰσχρὸν λόγον ἐλαλήσαμεν. Ἦλθε δὲ εἰς τὸν λογισμὸν ἡμῶν τοὺς μὲν ἀνδρας καταλιπεῖν, εἰσελθεῖν δὲ εἰς τὸ τῶν παρθένων τάγμα. Καὶ πολλὰ παρακληθέντες παρ' ἡμῶν οἱ ἄνδρες ἀπολῦσαι ἡμᾶς οὐκ ἐπείσθησαν. Ἀποτυχοῦσαι οὖν τοῦ σκοποῦ τούτου ἐθέμεθα διαθήκην μεταξὺ ἡμῶν καὶ τοῦ Θεοῦ, ὥστε μέχρι θανάτου μὴ λαλῆσαι διὰ στόματος ἡμῶν λόγον κοσμικόν.

Ἀκούσας δὲ ὁ ἀββᾶς Μακάριος εἶπεν· Ἐν ἀληθείᾳ οὐκ ἔστι παρθένος ἢ ὑπανδρος ἢ μοναχὸς ἢ κοσμικός, ἀλλ' ὁ Θεὸς προαίρεσιν ζητεῖ καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα πᾶσι παρέχει.

6. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν διὰ τὸν ἀββᾶν Παμβῶ ὅτι εἶπε περὶ αὐτοῦ ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος ὅτι ἐκ τοῦ φοβεῖσθαι τὸν Θεὸν ἐποίησε τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ οἰκεῖν ἐν αὐτῷ.

7. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν ὅτι· Πολλοὶ τῶν Πατέρων ἡμῶν ἐγένοντο ἀνδρεῖοι εἰς τὴν ἄσκησιν, εἰς δὲ τὴν λεπτότητα τῶν λογισμῶν εἰς εἰς.

καὶ κάθισαν μαζί του. Τίς λέει ὁ Γέροντας· «Γιὰ σᾶς ἔκανα τόση πορεία καὶ ὑπέμεινα τόσο κόπο, ὥσπου νὰ φτάσω ἀπὸ τὴν ἐρημο. Πέστε μου λοιπὸν τὴν ἐργασία σας· ποιά εἶναι;»

«Πάτερ –τοῦ λένε– πιστεψέ μας· δέν εἴμαστε ἢ καθεμιά μας ἔξω ἀπὸ τὴν κλίνη τοῦ ἀνδρα της μέχρι σήμερα. Ποιά ἐργασία λοιπὸν ζητᾶς ἀπὸ μᾶς;» Ὁ Γέροντας ἔβαλε μετάνοια καὶ τίς παρακαλοῦσε· «Φανερώστε μοι τό ἔργο σας». Τότε τοῦ λένε· «Ἐμεῖς κατὰ κόσμον εἴμαστε ξένες μεταξύ μας. Ἐτυχε ὅμως νὰ παντρευτοῦμε δύο ἀδελφούς κατὰ σάρκα. Καὶ νά, ἐδῶ καὶ δεκαπέντε χρόνια ὡς σήμερα κατοικοῦμε σ' αὐτό τό σπίτι καὶ δέν ξέρουμε νὰ φιλονικήσαμε ποτέ ἢ νὰ ἀναφερθῆκαμε σέ αἰσχρά πράγματα. Μάλιστα, ἦρθε στὸν λογισμό μας νὰ ἀφήσουμε τοὺς ἀνδρες μας καὶ νὰ μποῦμε στό τάγμα τῶν μοναχῶν. Πολύ παρακάλεσαμε τοὺς ἀνδρες μας νὰ μᾶς ἐπιτρέψουν νὰ φύγουμε, ἀλλὰ δέν τοὺς πείσαμε. Ἐτσι, ἀφοῦ δέν πετύχαμε αὐτόν τὸν σκοπό, κάναμε συμφωνία μεταξύ μας καὶ μέ τὸν Θεό, μέχρι τὸν θάνατό μας νὰ μὴ βγεί ἀπὸ τό στόμα μας κανένας κοσμικὸς λόγος».

Ὅταν τ' ἄκουσε αὐτὰ ὁ ἀββᾶς Μακάριος, εἶπε· «Ἀληθινά· δέν ὑπάρχει παρθένα ἢ παντρεμένη ἢ μοναχὸς ἢ κοσμικός· ὁ Θεὸς τὴν πρόθεση ζητάει καὶ δίνει τό Ἅγιον Πνεῦμα σέ ὅλους».

6. Ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν εἶπε ὅτι ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος εἶχε πει γιὰ τὸν ἀββᾶ Παμβῶ ὅτι ἀπὸ τὸν φόβο τοῦ Θεοῦ, ποὺ εἶχε, ἔκανε τό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ νὰ κατοικεῖ μέσα του.

7. Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν· «Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Πατέρες μας ἔγιναν ἀνδρεῖοι στὴν ἄσκησι, ἀλλὰ στὴ λεπτότητα^δ τῶν λογισμῶν ἐλάχιστοι».

6. Λεπτότης λογ· Μέ τὴν ἔννοια τῆς ἀκριβοῦς διακρίσεως τῶν λογισμῶν.

8. Εἶπεν ὁ ἀβδᾶ Ποιμὴν ὅτι· Τρεῖς σωματικὰς πράξεις εἶδομεν τοῦ ἀβδᾶ Παμβῶ, ἀσιτίαν ἕως ὅψε καθ' ἐκάστην ἡμέραν καὶ σιωπὴν καὶ ἐργόχειρον.

9. Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀβδᾶ Ποιμένος ὅτι, εἰ ἐκάθηντό τινες Γέροντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ καὶ ἐλάλουν περὶ Γερόντων ἢ ὠνόμαζον τὸν ἀβδᾶν Σισόην, ἔλεγεν· Ἄφετε περὶ τοῦ ἀβδᾶ Σισόη· οὐ γὰρ ἔρχεται εἰς μέτρον διηγήματος τὰ περὶ αὐτοῦ.

10. Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀβδᾶ Παμβῶ ὅτι, ὡς ἔλαβε Μωυσῆς τὴν εἰκόνα τῆς δόξης τοῦ Ἀδάμ, ὅτε ἐδοξάσθη τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, οὕτω καὶ τοῦ ἀβδᾶ Παμβῶ ὡς ἀστραπὴ ἔλαμπε τὸ πρόσωπον, καὶ ἦν ὡς βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ. Τῆς αὐτῆς ἐργασίας ἦν καὶ ὁ ἀβδᾶς Σιλουανός καὶ ὁ ἀβδᾶς Σισόης.

11. Μέλλοντος τοῦ ἀβδᾶ Ῥωμανοῦ τελευτᾶν συνήγοντο πρὸς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες αὐτῷ· Πῶς ὀφείλομεν διοικηθῆναι; Ὁ δὲ Γέρων εἶπεν· Οὐδέποτε οἶδα εἰπῶν τινι ὑμῶν ποιῆσαι τί ποτε, εἰ μὴ πρότερον ἔπεισα τὸν λογισμὸν μὴ ὀργισθῆναι, ἐὰν μὴ ποιήσῃ ὃ εἶπον γενέσθαι. Καὶ οὕτως ὅλον τὸν χρόνον ἡμῶν ψήκσαμεν μετ' εἰρήνης.

12. Ἐκάθητό ποτε ὁ ἀβδᾶς Σισόης εἰς τὸ ὄρος τοῦ ἀβδᾶ Ἀντωνίου. Καὶ χρονίσαντος τοῦ διακονητοῦ αὐτοῦ ἐλθεῖν πρὸς αὐτόν, ἕως μηνῶν δέκα οὐκ εἶδεν ἄνθρωπον. Περιπατῶν δὲ ἐν τῷ ὄρει εὗρίσκει Φαρανίτην ἀγρεύοντα ἄγρια

7. Ἐξ. 34, 29-30 καὶ 34, 34-35. Πρβλ. Λουκ. 9, 29-32.

8. Ὁ ἴδιος εἶπε· «Τρεῖς σωματικὲς πράξεις εἶδαμε στὸν ἀβδᾶ Παμβῶ· Ἀσιτία κάθε μέρα ὡς τὸ βράδυ, σιωπὴ καὶ ἐργόχειρο».

9. Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀβδᾶ Ποιμένα ὅτι ἂν κάθονταν μπροστά του κάποιοι Γέροντες καὶ μιλοῦσαν γιὰ ἀβδάδες ἢ ἀνέφεραν τὸ ὄνομα τοῦ ἀβδᾶ Σισόη, τοὺς ἔλεγε· «Ἀφήστε τὸν ἀβδᾶ Σισόη· τὰ σχετικά μ' αὐτόν ξεπερνοῦν κάθε διήγηση».

10. Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀβδᾶ Παμβῶ ὅτι ὅπως ὁ Μωυσῆς, ὅταν ἔλαμψε μέ τὸ Φῶς τοῦ Θεοῦ, τὸ πρόσωπό του⁷ πῆρε τὴν εἰκόνα τῆς δόξας τοῦ Ἀδάμ πρὶν ἀπὸ τὴν πτώση, ἔτσι καὶ τὸ πρόσωπο τοῦ ἀβδᾶ Παμβῶ ἔλαμπε σάν ἀστραπὴ, καὶ ὁ ἴδιος ἦταν σάν βασιλιάς καθισμένος στὸν θρόνο του. Τῶν ἰδίων μέτρων ἦταν καὶ ὁ ἀβδᾶς Σιλουανός καὶ ὁ ἀβδᾶς Σισόης.

11. Ὅταν ἦταν νὰ πεθάνει ὁ ἀβδᾶς Ῥωμανός, συγκεντρώθηκαν γύρω του οἱ μαθηταὶ του καὶ τὸν ρωτοῦσαν· «Πῶς πρέπει νὰ διοικηθοῦμε;» Ὁ Γέροντας ἀπάντησε· «Ποτέ δὲν θυμᾶμαι νὰ εἶπα σὲ κάποιον ἀπὸ σᾶς νὰ κάνει κάτι, παρὰ ἀφοῦ πιό μπροστά ἔπειθα τὸν λογισμό μου νὰ μὴν ὀργισθῶ, ἂν δὲν τὸ κάνει αὐτό πού εἶχα πεῖ νὰ γίνει. Μ' αὐτόν τὸν τρόπο ὅλο μας τὸν καιρὸ ζήσαμε εἰρηνικά».

12. Κάποτε ὁ ἀβδᾶς Σισόης μόναζε στὸ ὄρος τοῦ ἀβδᾶ Ἀντωνίου. Ὁ διακονητής του καθυστέρησε νὰ ἔρθει σ' αὐτόν κι ἔτσι δὲν εἶχε δεῖ ἄνθρωπο γιὰ δέκα περίπου μῆνες. Μιά μέρα, καθὼς περπατοῦσε στὸ ὄρος, συναντάει ἕναν Φαρανίτη⁸ πού κυνηγοῦσε ἄγρια ζῶα. Τὸν ρωτᾷ ὁ Γέρον-

8. Κάτοικος τῆς Φαράν Αἰγύπτου.

ζῶα. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Πόθεν ἔρχῃ καὶ πόσον χρόνον ἔχεις ὧδε; Ὁ δὲ ἔφη· Φύσει, ἀβδᾶ, ἔχω ἑνδεκα μῆνας ἐν τῷ ὄρει τούτῳ καὶ οὐκ εἶδον ἄνθρωπον, εἰ μὴ σέ.

Ἀκούσας δὲ ὁ Γέρων ταῦτα εἰσελθὼν εἰς τὸ κελλίον ἔτυπεν ἑαυτὸν λέγων· Ἰδοῦ, Σισόη, ἐνόμισάς τί ποτε πεποιηκέναι καὶ οὐδὲ ὡς ὁ κοσμικὸς οὗτος ἀκμὴν πεποίηκας.

13. Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀβδᾶ Σισόη ὅτι, ὅτε ἔμελλε τελευτᾶν, καθημένων τῶν Πατέρων πρὸς αὐτόν, ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος. Καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἰδοῦ, ὁ ἀβδᾶς Ἀντώνιος ἦλθε. Καὶ μετὰ μικρὸν λέγει· Ἰδοῦ, ὁ χορὸς τῶν προφητῶν ἦλθε. Καὶ πάλιν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ περισσῶς ἔλαμψε. Καὶ εἶπεν· Ἰδοῦ, ὁ χορὸς τῶν ἀποστόλων ἦλθε. Καὶ ἐδιπλασίασε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πάλιν. Καὶ ἰδὼν αὐτὸς ὡς μετὰ τινων λαλῶν.

Καὶ ἐδεήθησαν αὐτοῦ οἱ Γέροντες λέγοντες· Μετὰ τίνος ὁμιλεῖς, πάτερ; Ὁ δὲ ἔφη· Ἰδοῦ, ἄγγελοι ἦλθον λαβεῖν με. Καὶ παρακαλῶ, ἵνα ἀφεθῶ μετανοῆσαι μικρόν. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ Γέροντες· Οὐ χρεῖαν ἔχεις μετανοῆσαι, πάτερ. Εἶπε δὲ αὐτοῖς ὁ Γέρων· Φύσει, οὐκ οἶδα ἑμαυτὸν ὅτι ἔβαλον ἀρχήν. Καὶ ἔμαθον πάντες ὅτι τέλειός ἐστι.

Καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ ἐφοβήθησαν πάντες. Καὶ λέγει αὐτοῖς· Βλέπετε, ὁ Κύριος ἦλθε καὶ λέγει· Φέρετέ μοι τὸ σκεῦος τῆς ἐρήμου. Καὶ εὐθέως παρέδωκε τὸ πνεῦμα, καὶ ἐγένετο ὡς ἀστραπή, καὶ ἐπλήσθη ὅλος ὁ οἶκος εὐωδίας.

14. Ὁ αὐτὸς ἀβδᾶς Σισόης καθημένος εἰς τὸ κελλίον πάντοτε τὴν θύραν ἔκλειεν. Εἰ ἠρώτησέ τις τὸν ἀβδᾶν Σισόην περὶ τοῦ ἀβδᾶ Παμβῶ, ἔλεγε· Παμβῶ μέγας, μέγας ἦν ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ.

τας· «Ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι καὶ πόσο καιρὸ ἔχεις ἐδῶ;» Ἀπάντησε· «Ἀβδᾶ, ἀλήθεια ἔχω ἑντεκα μῆνες σ' αὐτὸ τό βουνό καὶ δέν εἶδα ἄνθρωπο ἐκτός ἀπὸ σένα».

Ὅταν τ' ἄκουσε αὐτό ὁ Γέροντας, μπῆκε στό κελί του, χτυποῦσε τὸ στῆθος του κι ἔλεγε· «Ὅρίστε, Σισόη· νόμισες ὅτι τέλος πάντων κάτι ἔχεις κάνει, ἀλλὰ ἀκόμη δέν ἔχεις καταφέρει οὔτε ὅ,τι αὐτός ὁ κοσμικός».

13. Διηγοῦνταν γιὰ τὸν ἀβδᾶ Σισόη ὅτι τὴν ὥρα τοῦ θανάτου του, ἐνῶ κάθονταν ὁλόγυρά του οἱ Πατέρες, τὸ πρόσωπό του ἔλαμψε σάν τὸν ἥλιο. Καὶ τοὺς λέει· «Νά, ἦρθε ὁ ἀβδᾶς Ἀντώνιος». Ὑστερα ἀπὸ λίγο λέει· «Νά, ἦρθε ἡ χορεία τῶν προφητῶν». Πάλι τὸ πρόσωπό του ἔλαμψε περίσσια. Εἶπε· «Νά, ἦρθε ὁ χορὸς τῶν Ἀποστόλων». Κι ἔγινε дуό φορές λαμπρότερο τὸ πρόσωπό του καὶ φαινόταν σάν νά μιλοῦσε ὁ ἴδιος μέ κάποιους.

Οἱ Γέροντες τὸν παρακάλεσαν· «Μέ ποιόν μιλάς, πάτερ;» «Νά –εἶπε ἐκεῖνος– ἄγγελοι ἦρθαν νά μέ πάρουν καὶ παρακαλῶ νά παραμείνω, γιὰ νά μετανοήσω λίγο». Τοῦ λένε τότε οἱ Γέροντες· «Πάτερ, δέν ἔχεις ἀνάγκη νά μετανοήσεις». Κι ὁ Γέροντας τοὺς εἶπε· «Ἀλήθεια λέω· δέν βλέπω στὸν ἑαυτό μου νά ἔχω βάλει ἀρχή». Καὶ κατάλαβαν ὅλοι ὅτι ἔφθασε στὴν τελειότητα.

Τὸ πρόσωπό του ἔλαμψε πάλι ὅπως ὁ ἥλιος καὶ ὅλοι φοβήθηκαν. Τοὺς λέει· «Βλέπετε· ὁ Κύριος ἦρθε καὶ λέει· Φέρετε σέ μένα τὸ σκεῦος τῆς ἐρήμου». Ἀμέσως παρέδωσε τὸ πνεῦμα, καὶ φάνηκε σάν νά ἀστραψε, καὶ ὅλο τό κελί γέμισε μέ εὐωδία.

14. Ὁ ἴδιος ὁ ἀβδᾶς Σισόης ὅταν ἔμενε στό κελί του, πάντοτε ἔκλεινε τὴν πόρτα. Κάθε φορὰ πού τὸν ρωτοῦσε κάποιος γιὰ τὸν ἀβδᾶ Παμβῶ, ἔλεγε· «Μέγας ὁ Παμβῶ· μέγας ἦταν στὰ ἔργα του».

15. Εἶπέ τις τῶν Πατέρων ὅτι συνέτυχέ τις τῷ ἀδβᾶ Σιλουανῷ· καὶ ἑωρακῶς αὐτοῦ τὸ πρόσωπον καὶ τὸ σῶμα ὡς ἀγγέλου λάμπαν· ἔπescen ἐπὶ πρόσωπον. Ἔλεγε δὲ καὶ ἄλλους τινὰς ἐσχηκέναι τοῦτο τὸ χάρισμα.

16. Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀδβᾶ Σαρματᾶ ὅτι πολλάκις ἐλάμβανε τεσσαράκοντα ἡμέρας τῇ βουλῇ τοῦ ἀδβᾶ Ποιμένας, καὶ ὡς οὐδὲν ἐπληροῦντο αἱ ἡμέραι ἐνώπιον αὐτοῦ. Ἦλθεν οὖν ὁ ἀδβᾶς Ποιμὴν πρὸς αὐτὸν καὶ λέγει αὐτῷ· Εἶπέ μοι τί ἑώρακας ποιῶν τὸν τοσοῦτον κόπον. Ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν ἔλεγε· Οὐδὲν πλέον. Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ ἀδβᾶς Ποιμὴν· Οὐκ ἀφῶ σε, ἐὰν μὴ μοι εἴπῃς. Ὁ δὲ εἶπεν· Ἐν μόνον εἶδον, ὅτι ἐὰν εἴπω τῷ ὕπνῳ ὕπαγε, ὑπάγει· καὶ ἐὰν εἴπω ἐλθέ, ἔρχεται.

17. Ἐλεγεν ὁ ἀδβᾶς Ματώης περὶ τοῦ ἀδβᾶ Τιθόῃ ὅτι· Οὐκ εὐρίσκει ἄνθρωπος ἀνοῖξαι τὸ στόμα αὐτοῦ ἐν τινι πράγματι εἰς αὐτόν, ἀλλ' ὥσπερ τὸ καθαρὸν χρυσίον ἴσταται ἐν ζυγῷ, οὕτω καὶ ὁ ἀδβᾶς Τιθόῃς.

18. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Φιλόρωμος ὅτι· Ἀφ' οὗ ἀνεγεννήθην δι' ὕδατος καὶ Πνεύματος μέχρι τῆς σήμερον, ἄρτον ἀλλότριον δωρεὰν οὐκ ἔφαγον, ἀλλ' ἐκ τῶν ἰδίων πόνων διακόσια νομίσματα ἐκ τοῦ ἔργου τῶν χειρῶν μου δέδωκα λελωθημένοις. Ἦν γὰρ καλλιγράφος πάννυ εὐφνῆς, ὃς τοῦ γράφειν οὐκ ἀνεχώρησεν ὀγδοηκοστὸν πον ἀγων ἔτος τῆς ἡλικίας καὶ μηδέποτε ἀποστάς κατὰ νοῦν τοῦ Θεοῦ.

19. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Ψενθαῖσιος καὶ ὁ ἀδβᾶς Σοῦρος καὶ Ψώιος ὅτι· Ἀκούοντες τῶν λόγων τοῦ πατρὸς ἡμῶν Παχωμίου, εἶχαμε μεγάλη ὠφέλεια, γιατί παρακινούμασταν σὲ ζῆλον γιὰ καλὰ ἔργα. Ἀλλὰ βλέποντας τὴν ζωὴν του νὰ μᾶς μιλάει κι ὅταν σιωποῦσε, θαυμάζαμε καὶ λέγαμε μεταξὺ μας:

15. Ἐνας ἀπὸ τῶν Πατέρες εἶπε ὅτι κάποιος συνάντησε τὸν ἀδβᾶ Σιλουανὸ καὶ ὅταν εἶδε τὸ πρόσωπό του καὶ τὸ σῶμα του ὅτι ἔλαμπε σάν ἀγγέλου, ἔπescε μὲ τὸ πρόσωπο στὴ γῆ. Ἔλεγε ἐπίσης ὅτι καὶ μερικοὶ ἄλλοι ἔχουν αὐτὸ τὸ χάρισμα.

16. Ἐλεγαν γιὰ τὸν ἀδβᾶ Σαρματᾶ ὅτι πολλές φορές ἔκανε ἄσκηση ἐπὶ σαράντα ἡμέρες σύμφωνα μὲ τὴ γνώμη τοῦ ἀδβᾶ Ποιμένα, καὶ περνοῦσαν οἱ μέρες σάν ἕνα τίποτε γι' αὐτόν. Ἦρθε ὁ ἀδβᾶς Ποιμὴν καὶ τοῦ λέει: «Πές μοι τί ἔχεις κερδίσει κάνοντας τόσο κόπο». Ἐκεῖνος ἔλεγε: «Τίποτε περισσότερο». Τοῦ λέει πάλι ὁ ἀδβᾶς: «Δέν θά σ' ἀφήσω, ἂν δέν μοῦ πείς». Ἐκεῖνος εἶπε: «Ἐνα μόνο εἶδα, ὅτι ἂν πῶ στὸν ὕπνο “πήγαινε”, πηγαίνει. Καὶ ἂν πῶ “ἔλα”, ἔρχεται».

17. Ὁ ἀδβᾶς Ματώης ἔλεγε γιὰ τὸν ἀδβᾶ Τιθόῃ: «Δέν μπορεῖ νὰ ἀνοίξει ἄνθρωπος τὸ στόμα του καὶ νὰ πεῖ κάτι σὲ δᾶρος του, ἀλλὰ ὅπως τὸ καθαρὸ χρυσάφι στέκεται στὴ ζυγαριὰ μὲ ἀκρίβεια, ἔτσι καὶ ὁ ἀδβᾶς Τιθόῃς».

18. Ὁ ἀδβᾶς Φιλόρωμος εἶπε: «Ἀπὸ τὴ στιγμή πού βαφτίστηκα μέχρι σήμερα δέν ἔφαγα δωρεάν ξένο ψωμί, ἀλλὰ ἐπίσης ἀπὸ τὸν προσωπικό μου κόπο, δηλαδή ἀπὸ τὸ ἔργο τῶν χειρῶν μου ἔχω δώσει διακόσια νομίσματα σὲ λεπρούς».

Ἦταν καλλιγράφος πολὺ ἐπιδέξιος, πού δέν σταμάτησε νὰ ἀντιγράφει παρὰ τὰ ὀγδόντα του σχεδόν χρόνια, καὶ χωρὶς ποτέ νὰ ἀπομακρύνει τὸν νοῦ του ἀπὸ τὸν Θεό.

19. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Ψενθαῖσιος καὶ ὁ ἀδβᾶς Σοῦρος καὶ Ψώιος: «Καθὼς ἀκούγαμε τὰ λόγια τοῦ Πατέρα μας Παχωμίου, εἶχαμε μεγάλη ὠφέλεια, γιατί παρακινούμασταν σὲ ζῆλο γιὰ καλὰ ἔργα. Ἀλλὰ βλέποντας τὴν ζωὴν του νὰ μᾶς μιλάει κι ὅταν σιωποῦσε, θαυμάζαμε καὶ λέγαμε μεταξὺ μας:

πάντας τοὺς ἁγίους οὕτω πεποιῆσθαι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκ κοι-
λίας μητρὸς αὐτῶν, ἁγίους καὶ ἀτρέπτους καὶ οὐχὶ αὐτεξου-
σίους, καὶ τοὺς ἁμαρτωλοὺς μὴ δυναμένους ζῆν εὐσεβῶς διὰ
τὸ οὕτω κτισθῆναι αὐτούς. Ἄρτι δὲ βλέπομεν τὴν ἀγαθότητα
τοῦ Θεοῦ φανερῶς ἐπὶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν τούτου, ὅτι ἐξ
Ἑλλήνων γονέων ὧν τοσοῦτον θεοσεβῆς γέγονε καὶ πάσας
τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ ἐνδεδυμένος ἐστίν.

Οὐκοῦν καὶ ἡμεῖς δυνάμεθα καὶ πάντες ἀκολουθῆσαι
αὐτῷ, ἀνθ' ὧν ἀκολουθεῖ τοῖς ἁγίοις. Ἄρα τὸ γεγραμμένον
τοῦτό ἐστι· Δεῦτε πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι
κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. Συναποθάνομεν οὖν καὶ συζήσωμεν
τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ, ὅτι ὁρθῶς ὁδηγεῖ ἡμᾶς πρὸς τὸν Θεόν.

20. Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀβδᾶ Ὡρ ὅτι οὔτε ἐψεύσατό ποτε
οὔτε ὥμοσεν οὔτε κατηράσατο ἄνθρωπον οὔτε ἐκτὸς ἀνάγκης
ἐλάλησεν.

21. Ἔλεγεν ὁ αὐτὸς ἀβδᾶς Ὡρ τῷ μαθητῇ αὐτοῦ
Παύλῳ· Βλέπε, μηδέποτε ἀλλότριον λόγον ἐνέγκης εἰς τὸ
κελλίον τοῦτο.

22. Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀβδᾶ Ὡρ καὶ τοῦ ἀβδᾶ Θεοδώρου
ὅτι ἦσαν διάλλοντες ἀρχὰς ἀγαθὰς καὶ εὐχαριστοῦντες τῷ
Θεῷ διαπαντός.

23. Ἦν τις ἀναχωρητῆς δοσκόμενος μετὰ τῶν δουδά-
λων καὶ εὔξατο τῷ Θεῷ λέγων· Κύριε, τί ὕστερῳ δίδαξόν με.

Εἶχαμε τὴ γνώμη πὼς ὅλοι οἱ ἅγιοι ἀκόμη ἀπὸ τὰ σπλάχνα
τῆς μητέρας τοὺς ἔχουν πλαστεῖ ἀπὸ τὸν Θεό ἔτσι, δηλαδή
νά εἶναι ἅγιοι, ἀμετάτρεπτοι καὶ ὅτι δέν καθορίζουν αὐτοὶ
τὴ ζωὴ τοὺς. Ἀλλὰ λέγαμε πὼς καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ δέν μπο-
ροῦν νά ζοῦν μέ εὐσέβεια, γιατί κι αὐτοὶ ἔτσι εἶναι πλασμέ-
νοι. Τώρα ὅμως βλέπουμε καθαρά τὴν ἀγαθότητα τοῦ
Θεοῦ σ' αὐτόν τὸν πατέρα μας· γιατί, μολονότι κατάγεται
ἀπὸ εἰδωλολάτρες γονεῖς, τόσο θεοσεβῆς ἔχει γίνει καὶ ἔχει
ταυτίσει τὴ ζωὴ του μέ ὅλες τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ.

Λοιπὸν κι ἐμεῖς καὶ ὅλοι μπορούμε νά τὸν ἀκολουθή-
σουμε ὅπως κι ἐκεῖνος ἀκολουθεῖ τοὺς ἁγίους. Ἄρα, ἰσχύει
ἐδῶ αὐτό πού λέει ἡ Γραφή· «Δεῦτε πάντες οἱ κοπιῶντες
καὶ πεφορτισμένοι κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς»⁹. Κι ἐμεῖς ἄς πε-
θάνουμε κι ἄς ζήσουμε μαζί μ' αὐτόν τὸν ἄνθρωπο, γιατί μέ
ὁρθό τρόπο μᾶς ὁδηγεῖ στὸν Θεό».

20. Ἐλεγαν γιὰ τὸν ἀβδᾶ Ὡρ ὅτι οὔτε ποτέ εἶπε ψέ-
ματα οὔτε ὀρκίστηκε οὔτε ἔδωσε κατάρα σέ ἄνθρωπο οὔτε
μίλησε χωρὶς νά ὑπάρχει ἀνάγκη.

21. Ὁ ἴδιος ὁ ἀβδᾶς Ὡρ ἔλεγε στὸν μαθητὴ τοῦ
Παύλου· «Πρόσεχε νά μὴ φέρεις ποτέ σ' αὐτό τό κελί ἀνάρ-
μιστα λόγια».

22. Ἐλεγαν γιὰ τὸν ἀβδᾶ Ὡρ καὶ τὸν ἀβδᾶ Θεόδωρο
ὅτι συνήθιζαν ἀδιάκοπα νά βάζουν ἀρχὴ γιὰ κάθε καλό
καὶ νά εὐχαριστοῦν τὸν Θεό.

23. Ὑπῆρχε ἓνας ἀναχωρητῆς πού ζοῦσε στό ὕπαιθρο
μαζί μέ τοὺς δούβαλους¹⁰. Μιά μέρα προσευχήθηκε στὸν

10. Βούβαλος· Εἶδος εὐσωμης ἀντιλόπης, ἀγριόγιδα τῆς Ἀφρικῆς, πού
μοιάζει μέ μεγάλο δόδι (Liddell-Scott).

Καὶ ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ λέγουσα· Ὑπαγε εἰς τόδε τὸ κοινόδιον καί, εἴ τι ἐπιτάσσουσί σοι, ποίησον. Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὸ κοινόδιον ἔμεινε καὶ οὐκ ἤδει τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἀδελφῶν. Καὶ ἔλεγον αὐτῷ· Ποίησον τοῦτο, ἰδιῶτα. Καί· Ποίησον ἐκεῖνο, σαλὲ γέρον. Καὶ θλιδόμενος εὗξάτο πρὸς τὸν Θεὸν λέγων· Κύριε, οὐκ οἶδα τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἀνθρώπων. Πέμψον με πάλιν πρὸς τοὺς δουδάλους. Καὶ ἀπελύθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πάλιν ἀπελθεῖν εἰς χωρίον δοσκηθῆναι μετὰ τῶν δουδάλων.

24. Εἶπε Γέρον ὅτι· Ἦν τις Γέρον καθεζόμενος ἐν τῇ ἐρήμῳ πολλοῖς ἔτεσι δουλεύων τῷ Θεῷ καὶ λέγων· Κύριε, πληροφόρησόν με, εἰ εὐηρέστησά σοι. Καὶ ὁρᾷ ἄγγελον λέγοντα αὐτῷ· Οὐπω ἐγένου κατὰ τὸν λαχανὰν τὸν ἐν τῷδε τῷ τόπῳ. Ὁ δὲ Γέρον θαυμάσας εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· Ἀπέρχομαι εἰς τὴν πόλιν ἰδεῖν αὐτὸν τί ἄρά ἐστιν ὃ εἰργάσατο, ὥστε ὑπερβῆναι τὴν ἐργασίαν καὶ τὸν πόνον τῶν τοσούτων ἐτῶν μου.

Ἀνῆλθεν οὖν ὁ Γέρον καὶ ἦλθεν εἰς τὸν τόπον ὅπου ἤκουσε παρὰ τοῦ ἀγγέλου. Καὶ εὔρε τὸν ἄνθρωπον καθεζόμενον καὶ πωλοῦντα λάχανα. Καὶ ἐκαθέζετο μετ' αὐτοῦ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ἡμέρας. Καὶ ὡς κατέλυσεν ὁ ἄνθρωπος, λέγει αὐτῷ ὁ Γέρον· Δύνη, ἀδελφέ, δέξασθαί με ἐν τῷ κελλίῳ σου τὴν νύκτα ταύτην; Περιχαρὴς δὲ γενόμενος ὑπεδέξατο αὐτόν. Ἀνελθὼν οὖν ἐν τῷ κελλίῳ καὶ τοῦ ἀνθρώπου εὐτρεπίσαντος τὰ πρὸς ἀνάπαισιν τοῦ Γέροντος λέγει αὐτῷ ὁ Γέρον· Ποίησον ἀγάπην, ἀδελφέ, εἰπέ μοι τὴν πολιτείαν σου. Τοῦ δὲ ἀνθρώπου μὴ δουλομένου ἐξιπεῖν, ἐπὶ πολὺ ὁ Γέρον ἐπέμενε παρακαλῶν.

Δυσωπηθεὶς δὲ ὁ ἄνθρωπος εἶπεν ὅτι· Κατ' ὅψ' ἐσθίω τὸ δι' ὅλου. Καὶ ὡς καταλύω, τὸ τῆς τροφῆς μου μόνον ἐπαί-

Θεό· «Κύριε, φανέρωσέ μου σέ τί ὕστερῳ». Ἄκουσε φωνὴ πού ἔλεγε· «Πῆγαινε στό τάδε κοινόδιο καί ὅ,τι ἐντολή σου δίνουν νά τήν ἐκτελεῖς». Πῆγε στό κοινόδιο καί ἔμεινε, ἀλλά δέν ἤξερε τό ἔργο τῶν ἀδελφῶν. Τοῦ ἔλεγαν λοιπόν· «Κάνε αὐτό, ἀδέξιε. Κάνε τό ἄλλο, σαλέ γέροντα». Ἐνίωσε θλίψη καί εἶπε στήν προσευχή του στόν Θεό· «Κύριε, δέν γνωρίζω τόν τρόπο πού ἐργάζονται οἱ ἄνθρωποι· στείλε με πάλι στούς δούδαλους». Καί πῆρε ἄδεια ἀπό τόν Θεό πάλι νά γυρίσει στό λιβάδι καί νά ζεῖ μαζί μέ τούς δούδαλους.

24. Ἐνας Γέροντας εἶπε· Ὑπῆρχε κάποιος Γέροντας πού ζοῦσε ὡς ἀσκητής στήν ἐρημο, ὑπηρετώντας γιά πολλά χρόνια τόν Θεό. Καί ἔλεγε· «Κύριε, πληροφόρησέ με ἂν ἔχω εὐαρεστήσει σέ Σένα». Καί βλέπει ἕναν ἄγγελο νά τοῦ λέει· «Δέν ἔγινες ἀκόμη σάν τόν μανάδη πού ζεῖ στόν τάδε τόπο». Ὁ Γέροντας ἀπόρησε καί εἶπε ἀπό μέσα του· «Θά πάω στήν πόλη νά τόν γνωρίσω· τί εἶναι ἄραγε αὐτό πού ἔκανε, ὥστε νά ξεπεράσει τὴν ἐργασία καί τόν κόπο μου τόσων χρόνων».

Ἀνέδθηκε καί ἦρθε στόν τόπο πού πληροφορήθηκε ἀπό τόν ἄγγελο. Βρῆκε τόν ἄνθρωπο νά κάθεται καί νά πουλάει κηπουρικά. Κάθισε κοντά του τὴν ὑπόλοιπη μέρα. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος τελείωσε τὴ δουλειά του, τοῦ λέει ὁ Γέροντας· «Ἀδελφέ, μπορεῖς νά μέ φιλοξενήσεις στό σπίτι σου αὐτὴν τὴ νύκτα;» Γεμάτος χαρὰ τόν δέχτηκε. Ὅταν ἀνέδθηκε στό σπίτι καί ὁ ἄνθρωπος ἐτοίμασε τὰ σχετικά μέ τὴν φιλοξενία τοῦ Γέροντα, τοῦ λέει ὁ Γέροντας· «Δεῖξε ἀγάπη, ἀδελφέ, καί φανέρωσέ μου τὸν τρόπο τῆς ζωῆς σου». Ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος δέν ἤθελε νά μιλήσει, ὁ Γέροντας ἐπέμενε πολλή ὥρα παρακαλῶντας τον.

Τελικά ὑποχώρησε ὁ ἄνθρωπος καί εἶπε· «Μία φορά μόνο τρώω ὅλο-ὅλο, τό βράδυ. Καί ὅταν βλέπω τὰ ἔσοδά

ρω καὶ τὸ λοιπὸν παρέχω τοῖς δεομένοις. Καὶ ἐάν τινος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ ὑποδέξωμαι, αὐτοῖς ἀναλίσκω αὐτό. Καὶ ὡς ἀνίσταμαι τὸ πρωί, πρὶν καθίσω εἰς τὸ ἐργόχειρόν μου, λέγω ὅτι ἡ πόλις αὕτη ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου αὐτῶν εἰσέρχονται εἰς τὴν Βασιλείαν διὰ τὰς δικαιοσύνας αὐτῶν, ἐγὼ δὲ μόνον κληρονομῶ τὴν κόλασιν διὰ τὰς ἁμαρτίας μου. Καὶ πάλιν ὁψὲ λέγω τὸν αὐτὸν λόγον πρὶν κοιμηθῶ.

Ἀκούσας δὲ ὁ Γέρων εἶπεν αὐτῷ· Καλὴ μὲν ἡ ἐργασία αὕτη, οὐκ ἀξία δὲ ὑπερβαλεῖν τοὺς πόνους μου τῶν τοσούτων ἐτῶν. Μελλόντων δὲ αὐτῶν γεύσασθαι ἀκούσας ὁ Γέρων εἰς τὴν ὁδὸν τινων ἄσματα λεγόντων – ἦν γὰρ τὸ κελλίον τοῦ λαχανᾶ ἐν ἐπισήμῳ τόπῳ – λέγει αὐτῷ· Ἀδελφέ, οὕτω βουλόμενος κατὰ Θεὸν ζῇν πῶς μένεις ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ; Ἄρτι οὐ ταράσσει, ὅτε ἀκούεις τὰ ἄσματα ταῦτα; Λέγει αὐτῷ ὁ ἄνθρωπος· Λέγω σοι, ἀδελφέ, ὅτι οὐδέποτε ἐταράχθην ἢ ἐσκανδαλίσθην. Ἀκούσας δὲ ὁ Γέρων λέγει· Τί οὖν λογίζῃ ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ὅτε ταῦτα ἀκούεις; Καὶ εἶπε· Λογίζομαι ὅτι πάντες εἰς τὴν Βασιλείαν ἀπέρχονται.

Ἀκούσας δὲ ὁ Γέρων ἐθαύμασε καὶ εἶπεν ὅτι· Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐργασία ἡ ὑπερβάσα τῶν τοσούτων ἐτῶν μου τὸν κόπον. Καὶ βαλὼν μετάνοιαν εἶπε· Συγχώρησόν μοι, ἀδελφέ, οὕπῳ ἔφθασα εἰς τὸ μέτρον τοῦτο. Καὶ μὴ γευσάμενος ἀνεχώρησε πάλιν εἰς τὴν ἔρημον.

25. Διηγῆσατό τις τῶν Πατέρων ὅτι· Δύο πραγματευταὶ ἦσαν φίλοι Ἀπαμείς ἐπὶ ξένης πραγματευόμενοι, ὁ εἰς πλού-

11. Ἀπάμεια· Πρόκειται γιὰ τὴν ἐπὶ τοῦ Ὀρόντου ποταμοῦ (ἀρχαία) πρωτεύουσα τῆς συριακῆς ἐπαρχίας Ἀπαμηνῆς, στὰ νότια τῆς Ἀντιόχειας. Ἡ

μου τὸ βράδυ, παίρνω μόνο τὸ ἀπαραίτητο γιὰ τὴ συντήρησή μου. Τὸ ὑπόλοιπο τὸ δίνω σ' αὐτοὺς πού ἔχουν ἀνάγκη. Καὶ ἂν φιλοξενήσω κάποιους δούλους τοῦ Θεοῦ, γι' αὐτούς τὸ ξοδεύω. Τὸ πρωί μόλις σηκωθῶ, πρὶν καθίσω στὸ ἐργόχειρό μου, λέω ὅτι ἡ πόλη αὕτη ἀπὸ τὸν πιὸ μικρὸ μέχρι τὸν πιὸ μεγάλο μπαίνουν στὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ γιὰ τίς ἀρετές τους, ἐνῶ ἐγὼ μόνον κληρονομῶ τὴν κόλαση γιὰ τίς ἁμαρτίες μου. Τὸ βράδυ πάλι λέω τὸ ἴδιο, πρὶν κοιμηθῶ.

Ὅταν τ' ἄκουσε αὐτὰ ὁ Γέροντας, σκέφτηκε· «Καλὴ βέβαια εἶναι ἡ ἐργασία αὕτη, ἀλλὰ ὅχι καὶ ἀξία νὰ ξεπερνάει τοὺς κόπους πού ἔκανα τόσα χρόνια».

Ἐνῶ ἦταν ἡ ὥρα νὰ φᾶνε, ὁ Γέροντας ἄκουσε κάποιους νὰ τραγουδᾶνε στὸν δρόμο – τὸ σπίτι τοῦ λαχανοπώλη βρισκόταν σὲ κεντρικὸ μέρος. Τοῦ λέει ὁ Γέροντας· «Ἀδελφέ, ἀφοῦ θέλεις μέ τόση ἀκρίβεια νὰ ζεῖς σύμφωνα μέ τὸ τί θέλει ὁ Θεός, πῶς μπορείς καὶ μένεις σ' αὐτόν τὸν τόπο; Τώρα δὲν ταράζεσαι, ὅταν ἀκοῦς αὐτὰ τὰ τραγούδια;» Τοῦ λέει ὁ ἄνθρωπος· «Ἀδελφέ, σοῦ λέω ὅτι οὐδέποτε ταράχθηκα ἢ σκανδαλίσθηκα». Σάν τ' ἄκουσε αὐτὸ ὁ Γέροντας ρώτησε· «Τί σκέφτεσαι μέσα στὴν καρδιά σου, ὅταν τ' ἀκοῦς αὐτά;» Ἀπάντησε· «Συλλογίζομαι ὅτι ὅλοι πηγαίνουν στὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ».

Στὰ λόγια αὐτὰ θαύμασε ὁ Γέροντας καὶ εἶπε· «Αὕτη εἶναι ἡ ἐργασία πού ξεπέρασε τὸν τόσων χρόνων κόπο μου». Ἐβαλε μετάνοια καὶ εἶπε· «Συγχώρεσέ με, ἀδελφέ. Δὲν ἔφθασα ἀκόμη σ' αὐτὸ τὸ μέτρο». Καὶ χωρὶς νὰ καθίσει γιὰ φαγητό, ἔφυγε πάλι γιὰ τὴν ἔρημο.

25. Κάποιος ἀπὸ τοὺς Πατέρες διηγῆθηκε τὸ ἑξῆς· «Δύο ἔμποροι ἀπὸ τὴν Ἀπάμεια¹¹, πού ἐμπορεύονταν σέ

Ἀπάμεια ἦταν ἔδρα περιφημῶν σχολῶν φιλοσοφίας καὶ ἐξελίχθηκε σὲ σημαντικό χριστιανικὸ κέντρο. Ἀπὸ τὸν 2ο αἰῶνα ἦταν ἔδρα Ἐπισκοπῆς.

σιος καὶ ὁ ἄλλος σύμμετρος. Εἶχε δὲ ὁ πλούσιος γυναῖκα ὠραιότητα καὶ σώφρονα, ὡς τὰ πράγματα ἔδειξε. Τελευτήσας οὖν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, καὶ ἰδὼν ὁ ἄλλος τὴν σεμνότητα αὐτῆς ἠθέλησε λαβεῖν αὐτὴν ἑαυτῷ εἰς γυναῖκα. Εὐλαβεῖτο δὲ εἰπεῖν αὐτῇ, μήπως οὐκ ἀνέξεται. Ἐκείνη δὲ συνετὴ οὖσα ἐνόησε καὶ λέγει αὐτῷ· Κύριε Συμεῶν (οὕτω γὰρ ἐλέγετο), βλέπω σε λογισμοὺς ἔχοντα· ἀλλ' εἰπέ μοι ὃ ἔχεις, καὶ πληροφοροῦμαι σε.

Ὁ δὲ τὸ μὲν πρῶτον εὐλαβεῖτο εἰπεῖν, ὕστερον δὲ ὁμολόγησεν αὐτῇ καὶ παρεκάλεσεν αὐτήν, ὅπως λάβῃ αὐτήν εἰς γυναῖκα. Λέγει αὐτῷ ἐκείνη· Ἐὰν ποιήσης ὃ ἐπιτάσσω σοι, ἀνέχομαι. Λέγει αὐτῇ· Εἴ τι ἂν ἐπιτάξῃς μοι, ἐγὼ ποιῶ. Λέγει αὐτῷ ἐκείνη· Κάτελθε σὺ εἰς τὸ ἐργαστήριόν σου καὶ νήστευσον, ἕως ἂν καλέσω σε, ἐμοῦ ἐν ἀληθείᾳ μηδὲν γενομένης, ἕως ἂν καλέσω σε. Ὁ δὲ συνέθετο.

Οὐκ ἔδωκε δὲ ὅρον πότε καλέσει αὐτόν, ἐκεῖνος δὲ ἐνόμιζεν ὅτι αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ καλεῖ αὐτόν. Παρῆλθεν οὖν μία ἡμέρα, δευτέρα, τρίτη, καὶ οὐκ ἐκάλεσεν αὐτόν. Καὶ ἐνεκαρτέρησεν εἴτε διὰ τὸν πρὸς αὐτὴν πόθον εἴτε τοῦ Θεοῦ ταῦτα οἰκονομήσαντος καὶ παρασχόντος ὑπομονήν, τοῦ εἰδότος ποῦ μέλλει καλεῖν αὐτόν. Ἐγένετο γὰρ μετὰ ταῦτα σκεῦος ἐκλογῆς.

Τῇ δὲ τετάρτῃ ἡμέρᾳ πέμπει πρὸς αὐτόν. Ἐκεῖνος δὲ παρ' ὀλίγον ἐξέλιπε καὶ μὴ δυνάμενος τοῖς ποσὶν ἀνελθεῖν ἀπὸ ταιλαιπωρίας βασταζόμενος ἀνῆλθεν. Ἐκείνη δὲ λοιπὸν ἐτοιμάζει τράπεζαν καὶ στρώννυσσι κλίνην. Καὶ λέγει αὐτῷ· Ἰδοὺ ἡ τράπεζα καὶ ἡ κλίνη· ὅπου κελεύεις, ὀρμῶμεν. Λέγει αὐτῇ· Δέομαί σου, ἐλέησόν με καὶ δός μοι μικρὸν φαγεῖν, ὅτι ἐκλείπω· οὐδὲ γὰρ εἰ ἐστὶ γυνὴ ἐπίσταμαι ἐκ τῆς συνεχούσης με ἐκλείψεως. Τότε λέγει αὐτῷ ἐκείνη· Ἰδοὺ, ὅτε ἐπείνας καὶ ἐμοῦ καὶ πάσης γυναικὸς καὶ ἡδονῆς προετίμησας

ξένη χώρα, ἦταν φίλοι. Ὁ ἓνας ἦταν πλούσιος· ὁ ἄλλος μέτρια περιουσία. Ὁ πλούσιος εἶχε γυναῖκα πολὺ ὁμορφὴ καὶ ἐγκρατὴ, ὅπως ἀπέδειξαν τὰ πράγματα. Πέθανε ὁ ἄνδρας τῆς, καὶ ὁ ἄλλος βλέποντας τὴν σεμνότητά της θέλησε νὰ τὴν πάρει γυναῖκα του, ὅμως ντρεπόταν νὰ τῆς τὸ πει μήπως δὲν δεχθεῖ. Ἐκείνη καθὼς ἦταν μυαλωμένη, τὸ κατάλαβε. Τοῦ λέει· «Κύριε Συμεῶν –ἔτσι ὀνομαζόταν– σέ βλέπω ὅτι ἔχεις λογισμοὺς· πές μου αὐτὸ ποῦ σέ ἀπασχολεῖ, καὶ ἐγὼ θὰ σέ πληροφορήσω».

Αὐτὸς στὴν ἀρχὴ δίσταζε νὰ μιλήσῃ, ὕστερα ὅμως τῆς τὸ ὁμολόγησε καὶ τὴν παρεκάλεσε νὰ τὴν κάνει γυναῖκα του. Ἐκείνη τοῦ λέει· «Ἄν κάνεις ὅ,τι σοῦ παραγγείλω, δέχομαι». Τῆς λέει· «Ὅτι καὶ ἂν μέ προστάξεις, θὰ τὸ κάνω». Τοῦ λέει· «Κατέβα κάτω στοῦ ἐργαστήριό σου καὶ μείνε νηστικός, ὥσπου νὰ σέ καλέσω· καὶ ἐγὼ –ἀλήθεια σοῦ λέω– δὲν θὰ γευθῶ τίποτε, ὥσπου νὰ σέ φωνάξω». Αὐτὸς συμφώνησε.

Δέν τοῦ ἔδωσε προθεσμία πότε θὰ τὸν καλέσει. Ἐκεῖνος εἶχε τὴν ἐντύπωση ὅτι τὴν ἴδια μέρα θὰ τὸν φωνάξῃ. Πέρασε μιά μέρα, δεύτερη, τρίτη καὶ δέν τὸν κάλεσε. Ἐκὼς ὑπομονὴ εἴτε ἐξαιτίας τοῦ πόθου του γι' αὐτὴν εἴτε γιατί ὁ Θεός, ποῦ ἤξερε ποῦ ἐπρόκειτο νὰ τὸν προσκαλέσει, οἰκονόμησε ἔτσι τὰ πράγματα καὶ τοῦ ἔδωσε ὑπομονή. Γιατί ὕστερα ἀπ' αὐτὰ ἐγίνε σκεῦος ἐκλογῆς.

Τὴν τετάρτη μέρα τοῦ στέλνει εἰδοποίησι. Ἐκεῖνος ἀκόμη λίγο θὰ πέθαινε, καὶ μὴ μπορῶντας ἀπὸ τὴν ἐξάντλησιν ν' ἀνεβῇ μέ τὰ πόδια, τὸν βαστοῦσαν καὶ ἀνέβηκε. Ἐκείνη ἐτοιμάζει τραπέζιν καὶ στρώνει κρεβάτι. Τοῦ λέει· «Νὰ τὸ τραπέζιν καὶ ἡ κλίνη· ὅπου ὀρίζεις ἅς πάμε». Τῆς λέει· «Σέ παρακαλῶ· δεῖξε ἀγάπην καὶ δός μοι κάτι νὰ φάω, γιατί χάνομαι· καὶ οὔτε ποῦ ξέρω ἂν ὑπάρχει γυναῖκα ἀπὸ τὴν ἀδυναμία μου». Τότε τοῦ λέει· «Νὰ, ὅταν πείνας, προτίμησες τὸ φαγητὸ καὶ ἀπὸ μένα καὶ ἀπὸ κάθε γυναῖκα καὶ

τὸ φαγεῖν. Ὅταν οὖν ἔχῃς λογισμοὺς τοιούτους τούτῳ τῷ φαρμάκῳ χρῶ καὶ ἀπαλλάσσει παντὸς λογισμοῦ ἀτόπου. Πείσθητί μοι γάρ, ὅτι μετὰ τὸν ἄνδρα μου οὔτε σοὶ οὔτε ἄλλῳ συνάπτομαι, ἀλλὰ τῇ σκέπῃ τοῦ Χριστοῦ οὕτως ἐλπίζω μεῖναι χήρα.

Τότε κατανυγείς καὶ θαυμάσας τὴν σύνεσιν καὶ τὴν σωφροσύνην αὐτῆς λέγει αὐτῇ· Ἐπειδὴ εὐδόκησεν ὁ Κύριος ἐπισκέψασθαι τοῦ σῶσαί με διὰ τῆς συνέσεώς σου, τί συμβουλεύεις μοι ποιῆσαι; Ἐκείνη δὲ μὴ θαρροῦσα τῇ νεότητι καὶ τῷ κάλλει, εὐλαβηθεῖσα μὴ ποτὲ τινι καιρῷ καὶ αὐτὴ τὸ αὐτὸ πάθοι, λέγει αὐτῷ· Νομίζω ὅτι οὐδένα ἀγαπᾷς διὰ τὸν Θεὸν λοιπὸν πλέον ἐμοῦ. Λέγει αὐτῇ· Οὕτως ἔχει. Εἶπε δὲ αὐτῷ· Κἀγὼ ἐν ἀληθείᾳ διὰ τὸν Θεὸν ἀγαπῶ σε· ἀλλ' ἐπειδὴ φωνὴ δεσποτική ἐστιν ἢ λέγουσα· Εἴ τις ἔρχεται πρὸς με καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ τοὺς ἀδελφούς, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, οὐ δύναται μοι εἶναι μαθητής, μακρύνωμεν ἑαυτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ἵνα καὶ σοὶ λογίσηται ὁ Κύριος ὅτι ἀπετάξω δι' αὐτὸν τῇ γυναικί σου, κάμοι ὅτι ἀπεταξάμην τῷ ἀνδρί μου. Ἴδου οὖν μοναστήριόν ἐστιν εἰς τὴν χώραν ἡμῶν ἐγκλείστων εἰς Ἀπάμειαν. Εἰ ὅλως ἐπιποθεῖς σωθῆναι, ἐκεῖ ἀπόταξαι καὶ εὐαρεστεῖς ἐν ἀληθείᾳ τῷ Θεῷ.

Εὐθέως οὖν ἀπαλλάξας ἑαυτὸν τῶν πραγμάτων ὥρμησεν εἰς ἐκεῖνο τὸ μοναστήριον καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ ἕως οὗ ἀνεπάη. Καὶ γέγονε δόκιμος καθαρὸν ἔχων τὸν νοῦν καὶ βλέπων πράγματα εὐθετα καὶ θεωρῶν αὐτὰ πνευματικῶς. Ταῦτα δὲ πάντα αὐτὸς ὁ ἀδβᾶς Συμεὼν ἐξηγήσατο τῷ διηγησαμένῳ.

ἀπὸ τὴν ἡδονή. Ὅταν λοιπὸν ἔχῃς τέτοιους λογισμούς, αὐτὸ τὸ φάρμακο νὰ χρησιμοποιεῖς, καὶ θὰ γλυτώνεις ἀπὸ κάθε ἄπρεπο λογισμό. Πίστεψέ με· μετὰ τὸν ἄνδρα μου οὔτε ἐσένα οὔτε ἄλλον παίρνω, ἀλλὰ κάτω ἀπὸ τὴ σκέπη τοῦ Χριστοῦ ἐλπίζω νὰ μείνω χήρα».

Τότε γεμάτος κατάνυξη καὶ θαυμασμό γιὰ τὴ σύνεση καὶ τὴ σωφροσύνη της, τῆς λέει· «Ἐπειδὴ ὁ Κύριος εὐδόκησε νὰ μέ ἐπισκεφθῇ, γιὰ νὰ μέ σώσει μέ τὴ φρόνησίν σου, τί μέ συμβουλεύεις νὰ κάνω;» Ἐκείνη, καθὼς δὲν εἶχε θάρρος ἀπὸ τὴ νεότητα καὶ τὴν ὁμορφιά της, καὶ νιώθοντας φόβο μήπως κάποτε σέ κάποια ὥρα πάθει καὶ αὐτὴ τὸ ἴδιο, τοῦ λέει· «Νομίζω ὅτι κανέναν, ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, δὲν ἀγαπᾷς περισσότερο ἀπὸ μένα». Τῆς λέει· «Ἔτσι εἶναι». Τοῦ λέει· «Κι ἐγώ, τοῦ λέει, σ' ἀλήθεια, στό ὄνομα τοῦ Θεοῦ σ' ἀγαπῶ· ἀλλὰ ἐπειδὴ εἶναι τοῦ Κυρίου ἡ φωνὴ πού λέει· “Ὅποιος ἔρχεται σέ μένα καὶ δὲν μισεῖ τὸν πατέρα του καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ τ' ἀδελφία, ἀκόμη καὶ τὴν ψυχὴν του δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι μαθητής μου”¹², γι' αὐτό ἅς ἀπομακρυνθοῦμε ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλο, γιὰ νὰ ὑπολογίσει καὶ σέ σένα ὁ Κύριος ὅτι γιὰ Ἐκεῖνον ἀπαρνήθηκες τὴν γυναῖκα σου καὶ σέ μένα ὅτι ἀπαρνήθηκα τὸν ἄνδρα μου. Νά, στή χώρα μας ὑπάρχει μοναστήρι ἐγκλείστων, στήν Ἀπάμεια. Ἄν ἀληθινὰ ποθεῖς νὰ σωθεῖς, ἐκεῖ νὰ κάνεις τὴν ἀπάρνηση τοῦ κόσμου καὶ θὰ εὐαρεστήσεις ἀληθινὰ στὸν Θεό».

Ἀμέσως ἀπαλλάχτηκε ἀπὸ ὅλες τίς δεσμεύσεις κι ἔτρεξε σ' ἐκεῖνο τὸ μοναστήρι. Ἐκεῖ ἔμεινε μέχρι τὴν κοίμησίν του. Ἐγινε ἅγιος, ἔχοντας καθαρὸ νοῦ, βλέποντας πράγματα ἀρμόζοντα καὶ φθάνοντας στήν πνευματικὴ τους θεωρία. Αὐτὰ ὅλα τὰ ἐξιστόρησε ὁ ἴδιος ὁ ἀδβᾶς Συμεὼν στὸν Γέροντα, πού μᾶς τὰ διηγήθηκε.

12. Λουκ. 14, 26.

26. Διηγῆσατό τις τῶν ἀναχωρητῶν τοῖς ἀδελφοῖς ἐν Ῥαῖθοῦ, ὅπου τὰ ἐβδομήκοντα στελέχη τῶν φοινίκων, ἔνθα παρέδαλε Μωυσῆς μετὰ τοῦ λαοῦ, ὅτε ἐξῆλθεν ἐκ τῆς Αἰγύπτου. Καὶ ἔλεγεν οὕτως· Ἐλογισάμην ποτὲ εἰσελθεῖν εἰς τὴν ἐσωτέραν ἔρημον, εἴ πως εὔρω τινὰ ἐνδότερόν μου δουλεύοντα τῷ Θεῷ. Καὶ ὁδεύσας νυχθήμερα τέσσαρα εὔρον σπηλαιον. Καὶ προσεγγίσας βλέπω ἔσω καὶ θεωρῶ συγκαθήμενον ἄνθρωπον καὶ κρούω κατὰ τὸ ἔθος τῶν μοναχῶν πρὸς τὸ ἐξελθεῖν αὐτὸν ἀσπάσασθαι με. Ὁ δὲ οὐκ ἐκινεῖτο· ἦν γὰρ ἀναπεπαυμένος.

Ἐγὼ δὲ μηδὲν μελήσας εἰσέρχομαι καὶ κρατῶ αὐτὸν τοῦ ὤμου. Καὶ εὐθέως ἐλύθη καὶ ἐγένετο κόνις. Ἔτι δὲ προσεσηκῶς ὁρῶ κολόδιον κρεμάμενον. Ὡς δὲ καὶ τοῦτο ἐκράτησα, διελύθη καὶ ἐγένετο εἰς οὐδέν. Ὡς δὲ διηπόρουν, ἐξῆλθον ἐκεῖθεν καὶ εὔρον ἕτερον σπήλαιον καὶ ἵχνη ἀνδρός. Εὐθυμος οὖν γενόμενος προσεγγίζω τῷ σπηλαίῳ. Ὡς δὲ πάλιν ἐκρουσα καὶ οὐδεὶς μοι ἐπήκουσεν, εἰσελθὼν οὐδένα εὔρον. Στάς δὲ ἔξωθεν τοῦ σπηλαίου ἔλεγον ἐν ἑαυτῷ ὅτι δεῖ τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ ἐλθεῖν, ὅπου δ' ἂν εἴη.

Ὡς δὲ ἡμέρα λοιπὸν ἐγένετο, ὁρῶ βουβάλους ἐρχομένους καὶ τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ γυμνόν, ταῖς θριξίν αὐτοῦ σκέποντα τὰ ἀσχήμονα μέλη τοῦ σώματος. Ὡς δὲ προσήγγισέ μοι, νομίσας με πνεῦμα εἶναι ἔστη εἰς προσευχήν. Ἦν γάρ, ὡς ἔλεγεν ὑστερον, πολλὰ πειρασθεὶς ὑπὸ τῶν πνευμάτων. Ἐγὼ δὲ νοήσας τοῦτο ἔλεγον αὐτῷ· Ἄνθρωπός εἰμι, δοῦλε τοῦ Θεοῦ. Ὅρα τὰ ἵχνη μου καὶ ψηλάφησόν με, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμά εἰμι. Ὡς δὲ μετὰ τὸ Ἀμήν προσέσχε μοι, παρεκλήθη.

Καὶ λαβὼν με ἐν τῷ σπηλαίῳ ἡρώτα· Πῶς ἐνταῦθα παρεγένου; Ἐγὼ δὲ εἶπον· Χάριν τοῦ ἐπιζητῆσαι τοὺς δούλους

13. Ραῖθῷ: Βλ. Μ. Γερ. τ. Α', σελ. 82, ὑπόσημ. 67.

14. Ἐξ. 15, 27.

15. Κολόδιον: πανωφόρι μοναχοῦ ἀμάνικο.

16. Βλ. σελ. 483, ὑπόσημ. 10.

26. Ἐνας ἀναχωρητῆς διηγῆθηκε στοὺς ἀδελφούς τῆς Ραῖθοῦ¹³, ὅπου βρίσκονται τὰ ἐβδομήκοντα φοινικόδεντρα –στόν τόπο πού ἔφτασε ὁ Μωυσῆς μετὰ τὸν λαό, ὅταν βγῆκε ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο¹⁴– καὶ εἶπε τὰ παρακάτω: «Κάποτε σκέφτηκα νὰ πάω στὴν πιὸ βαθιὰ ἔρημο, μήπως βρῶ κανέναν πού νὰ ὑπηρετεῖ τὸν Θεό σέ τόπο πιὸ ἀπομακρυσμένο ἀπὸμένα. Περπάτησα τέσσερα μερόνυχτα καὶ βρῆκα μιά σπηλιά. Πλησιάζω καὶ παρατηρῶ. Βλέπω μέσα ἕναν ἄνθρωπο καθισμένο. Χτυπῶ ὅπως συνηθίζουν οἱ μοναχοί, γιὰ νὰ βγεῖ νὰ μέ χαιρετίσει. Αὐτὸς ὅμως δέν κουνιόταν· ἦταν πεθαμένος.

Ἐγὼ χωρὶς καθόλου νὰ νοιαστῶ, μπαίνω καὶ τὸν πιάνω ἀπὸ τὸν ὦμο. Ἀμέσως διαλύθηκε· ἔγινε σκόνη. Προσέχω ἀκόμη καλύτερα καὶ βλέπω κρεμασμένο ἕνα κολόδιο¹⁵. Μόλις τὸ ἔπιασα κι αὐτό, διαλύθηκε καὶ δέν ἔμεινε τίποτε. Καθώς βρίσκουσιν σέ ἀπορία, βγῆκα ἀπὸ κεῖ καὶ βρίσκω ἕνα ἄλλο σπήλαιο μέ ἵχνη ἀπὸ ἀνδρικά πόδια. Χάρηκα. Πλησιάζω τῇ σπηλιά. Πάλι χτύπησα, ἀλλὰ κανεὶς δέν μ' ἄκουσε. Μπαίνω μέσα καὶ δέν βρίσκω κανένα. Στάθηκα ἔξω ἀπὸ τὴ σπηλιά καὶ σκεφτόμουν ὅτι ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ πρέπει νὰ ρθεῖ, ὅπου κι ἂν εἶναι.

Ὅταν ξημέρωσε, βλέπω νὰ ἔρχονται βουβάλοι¹⁶ καὶ τὸν δοῦλο τοῦ Θεοῦ γυμνό, πού 'χε σκεπασμένα μέ τὰ μαλλιά τῆς κεφαλῆς τὰ ἀσχήμονα μέλη τοῦ σώματός του. Ὅταν μέ πλησίασε, μέ πέρασε γιὰ πνεῦμα, γι' αὐτό ἄρχισε τὴν προσευχή· εἶχε δοκιμάσει πολλοὺς πειρασμούς ἀπὸ τοὺς δαίμονες, ὅπως ἔλεγε ἀργότερα. Ἐγὼ τὸ κατάλαβα καὶ τοῦ λέω: «Δοῦλε τοῦ Θεοῦ, ἄνθρωπος εἶμαι κοίταξε τὰ χνάρια μου καὶ ψηλάφησέ με, γιατί εἶμαι σὰρκα καὶ αἷμα». Ὅταν μετὰ τὸ Ἀμήν μέ κοίταξε, παρηγορήθηκε.

Μέ πῆρε στὴ σπηλιά καὶ μέ ρωτοῦσε: «Πῶς ἦρθες ἐδῶ;» «Γιὰ νὰ ἀναζητήσω –τοῦ εἶπα– τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ,

τοῦ Θεοῦ ἦλθον εἰς τὴν ἔρημον ταύτην. Καὶ οὐκ ἐστέρησέ με ὁ Θεὸς τῆς ἐπιθυμίας μου. Καὶ γὰρ ἠρώτησα αὐτὸν λέγων· Ἐνταῦθα οὖν καὶ αὐτὸς πῶς παρεγένου; καὶ πόσον χρόνον ἔχεις; καὶ πῶς τρέφῃ; καὶ πῶς γυμνὸς ὢν οὐ δέῃ ἐνδυμάτων; Ὁ δὲ ἔφη· Ἐγὼ ἐν κοινοδίῳ τῆς Θηβαΐδος ἤμην ἔργον ἔχων τὸ λινυφικόν. Ὑπεισῆλθε δέ μοι λογισμὸς λέγων· Ἐξελθε καὶ καθ' ἑαυτὸν καθέξου· καὶ δύνασαι ἡσυχάζειν καὶ φιλοξενεῖν καὶ πλείονα μισθὸν κτήσασθαι ἀπὸ τοῦ πόρου τοῦ ἔργου σου. Ὡς δὲ συνεθέμην τῷ λογισμῷ, καὶ δὴ τὸ ἔργον διήνουν. Οἰκοδομήσας γὰρ μοναστήριον ἔσχον τοὺς ἐπιτάσσοντας. Πολλὰ δὲ πορίζων τὰ συναγόμενα ἡγωνιζόμεν πτωχοῖς καὶ ξένοις διανέμειν.

Ὁ δὲ ἐχθρὸς ἡμῶν διάβολος φθονήσας ὥς αἰεὶ καὶ τότε τῇ μελλούσῃ ἀνταποδόσει γίνεσθαι εἰς ἐμὲ ὑπὲρ ὃ ἔσπευδον τοὺς κόπους μου τῷ Θεῷ ἀνατίθεσθαι, ἰδὼν μίαν παρθελεύουσιν ἐπιτάξασάν μοι εἶδη καὶ ταῦτα ποιήσαντός μοι καὶ δεδωκότος, ὑποβάλει αὐτῇ πάλιν ἐπιτάξαι μοι ἄλλα. Ὡς δὲ λοιπὸν συνήθεια ἐγένετο, καὶ ἡ παρρησία περισσοτέρα. Τέλος καὶ ἀφ' ἡμερῶν καὶ γέλωτος καὶ συναλισμὸς. Καὶ ὠδινήσαντες ἐτέκομεν τὴν ἁμαρτίαν.

Ὡς δὲ ἔμεινα ἐν τῷ πτώματι μετὰ ταῦτα ἕξ μῆνας, ἐλογισάμην ὅτι καὶ σήμερον καὶ αὐριον θανάτῳ ὑποβληθεὶς τὴν αἰώνιον ἔξω κόλασιν. Εἰ γὰρ γυναῖκά τις ἀνθρώπου φθείρας κολάσει καὶ τιμωρία ὑποβάλλεται, πόσων τιμωριῶν ἄξιός ὁ τὴν δούλην τοῦ Θεοῦ διαφθείρας; Καὶ οὕτω πρὸς τὴν ἔρημον ταύτην λαθραίως δραμὼν, ἑάσας πάντα τῇ γυναικὶ καὶ ἐλθὼν ἐνταῦθα, εὗρον τὸ σπήλαιον τοῦτο καὶ τὴν πηγὴν καὶ τὸν φοῖνικα φέροντά μοι δώδεκα σπαθία τοῦ ἐνιαυτοῦ φοινίκων. Κατὰ μῆνα δὲ φέρει ἐν σπαθίῳ, ὅπερ ἀρκεῖ μοι τὰς τριάκοντα ἡμέρας, μετὰ δὲ τοῦτο ἀκμάζει τὸ δεύτερον.

17. Παρρησία: Βλ. Μ. Γερ. τ. Γ', σελ. 24, ὑποσημ. 7.

ἦρθα σ' αὐτὴ τὴν ἔρημο, καὶ ὁ Θεὸς ἱκανοποίησε τὴν ἐπιθυμία μου". "Κι ἐσύ πῶς ἔφτασες ἐδῶ; -τόν ρώτησα ἐγώ- Πόσον καιρὸ εἶσαι; Πῶς τρέφεσαι; Πῶς εἶσαι γυμνὸς καὶ δέν ἔχεις ἀνάγκη ἀπὸ ρούχα;" "Ἡμουν σὲ κοινόδιο τῆς Θηβαΐδας -ἀπάντησε- καὶ ἐργόχειρο εἶχα νά ὑφαίνω λινά. Μπῆκε ὅμως μέσα μου ὁ λογισμὸς: Φύγε καὶ ἀσκήτεψε μόνος· ἔτσι μπορεῖς νά ζεῖς ἡσυχαστικά καὶ νά φιλοξενεῖς καὶ ν' ἀποκτήσεις περισσότερα ἀπὸ τὰ ἔσοδα τοῦ ἐργοχείρου σου. Δέχτηκα τὸν λογισμό καὶ καταπιάστηκα μὲ τὸ ἔργο. Ἐχτισα μοναστήρι καὶ εἶχα πελάτες, πού ἔδιναν παραγγελίες. Πολλὰ ἦταν αὐτὰ πού συγκέντρωναν ἀπὸ τὰ ἔσοδα καὶ ἀγωνιζόμενοι νά τὰ μοιράζω σὲ φτωχοὺς καὶ ξένους.

Ὅμως ὁ ἐχθρὸς μας διάβολος φθόνισε καὶ τότε, ὅπως πάντοτε, τὴν μελλοντικὴ ἀνταμοιβή πού ἐπρόκειτο νά μοῦ δοθεῖ, γιὰ χάρη τοῦ ὁποίου καὶ ἔσπευδα νά ἀφιερῶνω τοὺς κόπους μου στὸν Θεό. Κι ὅταν εἶδε ὅτι μία μοναχὴ μοῦ παρήγγειλε εἶδη καὶ τὰ ἔκανα αὐτὰ καὶ τῆς τὰ ἔδωσα, τῆς δάξει τὴν ἐπιθυμία πάλι νά μοῦ παραγγεῖλει ἄλλα. Ἐτσι λοιπὸν δημιουργήθηκε μιὰ οἰκειότητα καὶ ἡ παρρησία¹⁷ αὐξήθηκε. Τέλος καὶ ἀκούμπημα χεριῶν καὶ γέλια καὶ συντροφιά καὶ πέσαμε στὴν ἁμαρτία.

Μετὰ ἀπ' αὐτά, ἀφοῦ ἔμεινα στὴν πώση μου αὐτὴ ἕξι μῆνες, σκέφτηκα ὅτι εἴτε σήμερα εἴτε αὐριον πεθαίνω καὶ θά ᾿χω τὴν αἰώνια κόλαση. Γιατί ἂν κάποιος πού διέφθειρε τὴ γυναῖκα κάποιου κολάζεται καὶ τιμωρεῖται, γιὰ πόσες τιμωρίες εἶναι ἄξιός ἐκεῖνος πού ἀτίμασε τὴ δούλη τοῦ Θεοῦ; Μ' αὐτὲς τίς σκέψεις πέρασα κρυφά σ' αὐτὴν τὴν ἔρημο, ἀφοῦ ὅλα τὰ ἄφησα στὴ γυναῖκα. Ἦρθα ἐδῶ καὶ βρῆκα αὐτὴν τὴ σπηλιά καὶ τὴν πηγὴ καὶ τὸν φοῖνικα πού μοῦ δίνει δώδεκα τσαμπιά χουρμάδες τὸν χρόνο. Κάθε μῆνα δίνει ἓνα τσαμπί, πού μοῦ φτάνει γιὰ τίς τριάντα μέρες· ἔπειτα ἀπ' αὐτὸ ὠριμάζει τὸ δεύτερο. Ὑστερα ἀπὸ πολὺ καιρὸ με-

Μετὰ χρόνον οὖν πολὺν ἠϋξῆσαν αἱ τρίχες μου· καὶ φθαρέντων μου τῶν ἱματίων ἐν αὐταῖς ὁ πρέπει τοῦ σώματος περιβάλλομαι μέρος.

Ὡς δὲ πάλιν ἡρώτων αὐτὸν εἰ ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἐδυσχέρανεν ἐκεῖσε, ἔφη· Ἐν ταῖς ἀρχαῖς πάνν ἐθλίδην, ὥστε με χαμαὶ κεῖσθαι ἀπὸ τοῦ ἥπατος καὶ μὴ δύνασθαι ἐστῶτα σύναξιν ἐπιτελεῖν, ἀλλὰ κείμενόν με δοᾶν πρὸς τὸν Ὑψιστον. Ἐν δὲ τῷ σπηλαίῳ ὄντος μου ἐν ἀθυμίᾳ πολλῇ καὶ πόνῳ, ὥστε με λοιπὸν μηδὲ ἐξιέναι δύνασθαι, θεωρῶ ἄνδρα εἰσελθόντα καὶ πλησίον μου στάντα καὶ λέγοντά μοι· Τί πάσχεις; Ἐγὼ δὲ πάραυτα ἐνδυναμωθείς μικρὸν ἔφην· Τὸ ἥπαρ πάσχω. Ὡς δὲ ἔδειξα αὐτῷ τὸν τόπον, τοὺς δακτύλους αὐτοῦ εἰς ὀρθὸν συζεύξας διχοτομεῖ τὸν τόπον ὥσπερ ξίφει καὶ ἐκσπᾶσας τὸ ἥπαρ ἔδειξέ μοι τὰ τραύματα. Καὶ τῇ χειρὶ ξέσας ἐν ῥάκει τὰς σχάρας ἐξέβαλε. Καὶ πάλιν θεῖς τὸ ἥπαρ, τῇ χειρὶ τὸν τόπον ἀπήλειψε καὶ εἶπέ μοι· Ἴδου ὑγιῆς γέγονας· δοῦλενε τῷ δεσπότη Χριστῷ καθὼς πρέπει. Καὶ ἔκτοτε ὑγιῆς γέγονα. Καὶ λοιπὸν ἀκόπως διατρίδω ἐνταῦθα.

Πολλὰ δὲ παρεκάλεσα αὐτόν, ὥστε με διατρίψαι ἐν τῷ προτέρῳ σπηλαίῳ· καὶ εἶπέ μοι μὴ δύνασθαι με ὑπενεγκεῖν τὰς τῶν δαιμόνων ὁρμάς. Καὶ γὰρ δὲ αὐτὸ τοῦτο διακριθεὶς παρεκάλουν εὐξάμενον ἀπολῦσαί με. Καὶ εὐξάμενος ἀπέλυσέ με. Καὶ ταῦτα διηγησάμην ὑμῖν ὡφελείας χάριν.

27. Ἐλεγε πάλιν ἄλλος Γέρων, ὃς ἠξιώθη τῆς ἐπισκοπῆς

γάλωσαν τὰ μαλλιά μου καὶ καθὼς ἔλιωσαν τὰ ροῦχα μου, μὲ τὰ μαλλιά σκεπάζω τὸ μέρος τοῦ σώματος ποῦ πρέπει”.

Τὸν ρώτησα πάλι ἂν στίς ἀρχές συνάντησε δυσκολίες στή ζωὴ αὐτή. “Ἀρχικά –εἶπε– πάρα πολὺ παιδεύτηκα. Ἐφτασα στό σημεῖο νὰ κοιτομαι καταγῆς ἀπὸ πόνο στό συκώτι καὶ νὰ μὴν μπορῶ νὰ σταθῶ ὀρθίος, προκειμένου νὰ κάνω προσευχή, ἀλλὰ ξαπλωμένος κραύγαζα στὸν Ὑψιστο. Μιὰ μέρα ἐνῶ ἤμουν στή σπηλιά μὲ μεγάλη θλίψη καὶ τόσο πόνο, ποῦ νὰ μὴν μπορῶ πιά νὰ θγαίνω ἔξω, βλέπω ἕναν ἄνδρα νὰ μπαίνει μέσα, νὰ στέκεται κοντά μου καὶ νὰ μοῦ λέει: Ἀπὸ τί πάσχεις; Ἐγὼ ἀμέσως δυνάμωσα λίγο καὶ τοῦ εἶπα: Τὸ συκώτι μου πονάει. Μόλις τοῦ ἔδειξα τὸ μέρος, ἔνωσε τὰ δάχτυλά του σὲ ἴσια γραμμὴ καὶ σχίζει τὸ μέρος αὐτὸ σὰν μὲ ξίφος. Ἀφοῦ τράβηξε τὸ συκώτι, μοῦ ἔδειξε τίς πληγές του καὶ ἀφοῦ ἔξυσε μὲ τὸ χέρι, ἔβγαλε τὸ κακάδι κομματιασμένο. Ἐπειτα ἔβαλε πάλι τὸ συκώτι στή θέση του καὶ μὲ τὸ χέρι ἐξαφάνισε τὸ σημάδι. Μοῦ λέει: Νά, ἔχεις γίνει καλὰ· νὰ ὑπηρετεῖς τὸν Δεσπότη Χριστό ὅπως πρέπει. Ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα εἶμαι γερός, καὶ τὸν ὑπόλοιπο καιρὸ ζῶ ἐδῶ χωρὶς κόπους”.

Τὸν παρακάλεσα πολὺ νὰ μείνω στήν προηγούμενὴ του σπηλιά, ἀλλὰ μοῦ εἶπε ὅτι δὲν θὰ μπορέσω νὰ ὑποφέρω τίς ἐπιθέσεις τῶν δαιμόνων. Κι ἐγὼ φοβήθηκα αὐτό, ἔτσι τὸν παρακάλεσα νὰ κάνει εὐχή καὶ νὰ μ’ ἀφήσει νὰ φύγω. Ἐκανε εὐχή καὶ ἔφυγα. Αὐτὰ σὰς τὰ διηγήθηκα γιὰ ὠφέλειά σας».

27. Ἐνας ἄλλος πάλι Γέροντας, ποῦ εἶχε ἀξιωθεῖ νὰ γίνεῖ ἐπίσκοπος τῆς πόλης Ὁξύρρυγχος¹⁸, ἔλεγε ὅτι τάχα τοῦ

18. Ὁξύρρυγχος: Ἀρχαία πόλη στό δυτικὸ ἄκρο τῆς κοιλάδας τοῦ Νείλου. Βλ. Μ. Γερ. τ. Γ', σελ. 432, ὑπόσημ. 41.

πόλεως Ὀξυρρύγχου, ὡς περὶ ἑτέρου τινὸς αὐτὸ διηγησαμένου. Ἦν δὲ αὐτὸς ὁ τοῦτο πεποιηκώς.

Ἔδοξέ μοι ποτὲ εἰς τὴν ἔρημον τὴν ἐσωτέραν τὴν κατ' ὄασιν εἰσελθεῖν, ἔνθα τὸ τῶν Μαζίκων γένος, καὶ ἰδεῖν εἴ που εὖρω τινὰ πτωχὸν δουλεύοντα τῷ Θεῷ. Καὶ δὴ λαβὼν ὀλίγα παξαμάτια καὶ ὡς ἡμερῶν τεσσάρων ὕδωρ τὴν πορείαν ἐποιούμην. Ὡς δὲ διῆλθον αἱ τέσσαρες ἡμέραι τῶν τροφῶν ἀναλωθεισῶν διηπόρουν τί πράξω. Καὶ θαρρήσας ἐξέδωκα ἑμαυτὸν καὶ διώδευσα ἄλλας τέσσαρας ἡμέρας μείνας ἄσιτος. Τῆς δὲ ἀσιτίας καὶ τοῦ κόπου τῆς ὁδοῦ τὴν τάσιν τοῦ σώματος μηκέτι φέροντος εἰς λιποθυμίαν ἦλθον. Καὶ δὴ ἐκείμην χαμαί.

Ἐλθὼν δὲ τις τῷ δακτύλῳ αὐτοῦ ἤψατο τῶν χειλέων μου καθάπερ ἰατρὸς τῇ μήλῃ τῶν ὀφθαλμῶν παρατρέχων καὶ εὐθέως ἐνεδυναμώθη ὥστε νομίσαι μήτε ὠδενκέναι μήτε λιμῶξαι. Ὡς οὖν εἶδον τὴν δύναμιν ταύτην ἐπελθοῦσάν μοι ἀναστὰς διώδευον τὴν ἔρημον. Ὡς δὲ διῆλθον ἄλλαι τέσσαρες ἡμέραι, πάλιν ἠτόνησα καὶ ἐξέτεινα τὰς χεῖράς μου εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ ἰδού, ὁ ἀνὴρ ὁ τὸ πρότερον ἐνδυναμώσας με καὶ πάλιν τῷ δακτύλῳ αὐτοῦ χρίσας τὰ χεῖλη μου ἐστερέωσέ με.

Διῆλθον δὲ ἡμέραι δεκαεπτὰ. Καὶ μετὰ ταύτας εὐρίσκω καλύβην καὶ ὕδωρ καὶ φοῖνικα καὶ ἄνδρα στήκοντα, οὗ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ἦσαν ἔνδυμα αὐτῷ. Πεπολιωμένοι πᾶσαι ὑπῆρχον, καὶ φοβερός δὲ ἦν τῇ ὄψει. Ὡς δὲ ἐθεάσατό με ἔστη εἰς προσευχήν. Καὶ τελέσας τὸ Ἀμήν ἔγνω εἶναι με ἄνθρωπον. Κρατήσας οὖν τῆς χειρὸς μου ἠρώτα λέγων· Πῶς ἐνταῦθα παραγένονας; Καὶ εἰ ἔτι συνέστηκε πάντα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ εἰ ἐπικρατοῦσιν ἔτι οἱ διωγμοί. Ἐγὼ δὲ εἶπον· Χά-

διηγήθηκε κάποιος ἄλλος, ἐνῶ ὁ ἴδιος ἦταν πού τό εἶχε κάνει αὐτό.

«Κάποτε μοῦ φάνηκε καλὸ νά μπῶ στὴν βαθύτερη ἔρημο περνώντας τὴν ὄασιν, ὅπου ζεῖ ἡ φυλὴ τῶν Μαζίκων, καὶ νά ἐρευνήσω μήπως κάπου βρῶ κάποιον φτωχὸ πού νά ὑπηρετεῖ τὸν Θεό. Πῆρα λοιπὸν λίγα παξιμάδια καὶ νερό γιὰ τέσσερις μέρες κι ἄρχισα τὴν πορεία. Ὅταν πέρασαν οἱ τέσσερις μέρες καὶ ξοδεύτηκαν οἱ τροφές, προβληματίζομαι τί θά κάνω. Βρῆκα ὅμως κουράγιο καὶ παρακίνησα τὸν ἑαυτό μου καὶ ὁδοιπόρησα ἄλλες τέσσερις μέρες, μένοντας νηστικός. Καθὼς ὅμως τὸ σῶμα δέν ἄντεχε ἄλλο τὴν πίεση τῆς ἀσιτίας καὶ τοῦ κόπου τῆς ὁδοιπορίας, λιγοθύμησα· ἤμουν λοιπὸν πεσμένος κατὰ γῆς.

Ξαφνικά ἤρθε κάποιος κι ἄγγιξε μέ τό δάχτυλο τὰ χεῖλη μου, ἔτσι ὅπως ὁ γιατρός πού μόλις καὶ ἐγγίξει μέ τό ἐργαλεῖο τὰ μάτια. Ἀμέσως δυνάμωσα, ὥστε νά μοῦ φαίνεται πῶς οὔτε εἶχα διανύσει ἀπόσταση οὔτε πεινοῦσα. Μόλις ἀντιλήφθηκα αὐτὴ τὴ δύναμη πάνω μου, σηκώθηκα καὶ περπατοῦσα στὴν ἔρημο. Ἀφοῦ πέρασαν ἄλλες τέσσερις μέρες, πάλι ἐνίωσα ἀδυναμία, κι ἄπλωσα τὰ χεῖρια στὸν οὐρανό. Καὶ νά, ἐμφανίστηκε ὁ ἄνδρας πού μέ εἶχε δυνάμώσει τὴν προηγούμενη φορὰ. Πάλι μέ τό δάχτυλό του ἀκούμπησε τὰ χεῖλη μου καὶ μέ στερέωσε.

Πέρασαν δεκαεφτά μέρες. Ἐπειτα ἀπ' αὐτές βρίσκω ἓνα καλύβι καὶ νερό καὶ φοῖνικα κι ἓναν ἄνδρα νά στέκεται, πού τὰ μαλλιά ἀπὸ τὸ κεφάλι του ἦταν ἔνδυμά του. Τὰ μαλλιά του ἦταν κάτασπρα καὶ κείνος φοβερός στὴν ὄψη. Μόλις μέ εἶδε, στάθηκε γιὰ προσευχή. Ὅταν εἶπε καὶ τὸ Ἀμήν κατάλαβε ὅτι εἰμαι ἄνθρωπος. Μέ κράτησε ἀπὸ τὸ χεῖρι καὶ μέ ρωτοῦσε: «Πῶς ἔφτασες ἐδῶ;» καὶ ἂν ὅλα τὰ τοῦ κόσμου βρίσκονται ἀκόμη στὴ θέση τους καὶ ἂν οἱ διωγμοὶ ἀκόμη συνεχίζονται. Ἐγὼ τοῦ εἶπα: «Γιὰ σᾶς πού

ριν ὑμῶν τῶν ἐν ἀληθείᾳ δουλευόντων τῷ δεσπότῃ Χριστῷ ταύτην τὴν ἔρημον διέρχομαι. Τὰ δὲ τοῦ διωγμοῦ πέπαυται διὰ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ. Φράσον δέ μοι καὶ αὐτὸς πῶς ἐνταῦθα παραγέγονας.

Ὁ δὲ ἀποδουρόμενος ἤρξατο λέγειν· Ἐγὼ ἐπίσκοπος ἐτύγγανον, καὶ διωγμοῦ γενομένου καὶ πολλῶν τιμωριῶν προσενεχθεισῶν μοι, μὴ δυνηθεὶς ὑπενεγκεῖν τοὺς αἰκισμούς, ἐπέθυσσα. Ὡς δὲ ἐν ἑμαυτῷ ἐγενόμην καὶ ἐπέγνων τὴν ἀνομίαν μου ἐξέδωκα ἑμαυτὸν ἀποθανεῖν ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ. Καὶ εἰμι ἐνταῦθα διάγων ἔτη τεσσαράκοντα ἐννέα ἐξομολογούμενος καὶ παρακαλῶν τὸν Θεόν, εἴ πως ἀφεθήσεται μοι ἡ ἁμαρτία μου. Καὶ τὴν μὲν τροφὴν παρέσχετό μοι ὁ Κύριος ἐκ τοῦ φοίνικος τούτου, παράκλησιν δὲ τῆς συγχωρήσεως οὐκ ἔλαβον ἕως ἐτῶν τεσσαράκοντα ὀκτώ. Ἐν δὲ τῷ ἐνιαυτῷ τούτῳ παρεκλήθην.

Ὡς δὲ ταῦτα ἔλεγεν, ἄφνω ἀναστὰς ὁρμαίως ἔξω ἔστη εἰς προσευχὴν ἐπὶ πολλὰς ὥρας. Ὡς δὲ ἐτέλεσε τὴν προσευχὴν, ἦλθε πρὸς με. Ἐγὼ δὲ θεωρήσας τὸ πρόσωπον αὐτοῦ εἰς ἐκπληξιν ἦλθον καὶ δειλίαν· ἦν γὰρ γενόμενος ὡς πῦρ. Εἶπε δέ μοι· Μὴ φοβοῦ. Καὶ γὰρ ὁ Κύριος ἀπέσταλκέ σε, ἵνα κηδεύσης μου τὸ σῶμα. Ὡς δὲ ἐτέλεσε λέγων, εὐθὺς ἐκτείνας τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας τέλος ἔσχε τοῦ βίου.

Παραλύσας δὲ ἐγὼ τὸν λεβήτονά μου τὸ ἥμισυ ἑμαυτῷ ἑάσας καὶ τῷ ἡμίσει περιτυλίξας τὸ σῶμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον ἀπέκρυψα αὐτὸ ἐν τῇ γῇ. Ὡς δὲ ἔθαψα αὐτό, εὐθέως ὁ φοῖνιξ ἐξηράνθη, καὶ ἡ καλύβη ἔπεσεν. Ἐγὼ δὲ πολλὰ ἔκλανσα δεόμενος τοῦ Θεοῦ, εἴ πως παράσχει μοι τὸν φοίνικα, καὶ διατελέσω ἐν τῷ τόπῳ τὸν ἐπίλοιπόν μου χρόνον. Ὡς δὲ οὐκ ἐγένετο τοῦτο, εἶπον ἐν ἑμαυτῷ μὴ εἶναι θέλημα Θεοῦ. Εὐξάμενος οὖν ὤρμησα πάλιν ἐπὶ τὴν οἰκουμένην. Καὶ ἰδοὺ ὁ ἄνθρωπος ὁ χρίσας τὰ χεῖλη μου ἦλθε καὶ ἐνεδυνάμωσέ με. Καὶ οὕτως ἔφθασα ἐλθεῖν πρὸς τοὺς ἀδελφούς. Καὶ διηγησάμην

δουλεύετε ἀληθινὰ στὸν Δεσπότη Χριστό περνῶ μέσα ἀπ' αὐτὴν τὴν ἔρημο. Ὁ διωγμός, μὲ τὴ χάρη τοῦ Χριστοῦ, ἔχει σταματήσει. Πές μοι κι ἐσύ ὅμως, πῶς ἔχεις ἔρθει ἐδῶ;”

Ἀρχισε μὲ κλάματα νά λέει· “Ἦμουν ἐπίσκοπος κι ὅταν ἔγινε διωγμός, μὲ ὑπέβαλαν σὲ πολλές τιμωρίες, ἀλλὰ δέν μπόρεσα νά ὑποφέρω τίς κακοποιήσεις κι ἔκανα θυσία σέ βωμό. Μόλις ὅμως συνῆλθα καὶ κατάλαβα τὴν ἀνομία μου, ἔριξα τὸν ἑαυτό μου νά πεθάνει σ' αὐτὴ τὴν ἔρημο. Ἔτσι εἶμαι ἐδῶ σαράντα ἐννιά χρόνια, ὁμολογώντας τὴν ἁμαρτία μου καὶ παρακαλώντας τὸν Θεό μήπως καὶ μοῦ τὴν συγχωρήσει. Τὴν τροφὴ μοῦ τὴν ἔδωσε ὁ Κύριος ἀπὸ αὐτὴν τὴ φοινικιά, ἀλλὰ τὴν παρηγοριά γιὰ τὴ συγχώρηση δέν τὴν εἶχα πάρει σαράντα ὀκτὼ χρόνια. Τὴ χρονιά ὅμως αὐτὴ παρηγορήθηκα”.

Ἐνῷ τὰ ἔλεγε αὐτά, ξαφνικὰ σηκώθηκε καὶ τρεχάτος στάθηκε ἔξω σὲ προσευχὴ γιὰ πολλές ὥρες. Μόλις τελείωσε τὴν προσευχὴ, γύρισε σέ μένα. Πρόσεξα τὸ πρόσωπό του. Ἐμείνα κατάπληκτος. Δείλιασα· ἦταν ὅλος σάν φωτιά. Μοῦ λέει· “Μὴ φοβᾶσαι· ἐξάλλου ὁ Κύριος σέ ἔστειλε, γιὰ νά κηδέψεις τὸ σῶμα μου”. Μὲ τὰ λόγια αὐτά ἀμέσως ἄπλωσε τὰ χεῖρα καὶ τὰ πόδια. Ἦταν τὸ τέλος του.

Ἐλυσά τὸ πανωφόρι μου. Τὸ μισό τὸ ἄφησα γιὰ μένα καὶ μὲ τὸ ἄλλο μισό περιτύλιξα τὸ ἅγιο σῶμα του καὶ τὸ ἔκρυψα στὴ γῇ. Μόλις τὸ ἔθαψα, ἀμέσως ὁ φοίνικας ξεράθηκε καὶ τὸ καλύδι ἔπεσε. Ἐγὼ ἔκλαψα πολὺ, παρακαλώντας τὸν Θεό μήπως μοῦ δώσει τὸν φοίνικα καὶ περάσω τὴ ζωὴ μου τὴν ὑπόλοιπη σὲ κεῖνο τὸν τόπο. Ἐπειδὴ ὅμως αὐτό δέν ἔγινε, εἶπα στὸν ἑαυτό μου ὅτι δέν εἶναι θέλημα Θεοῦ. Ἐκανα προσευχὴ καὶ κίνησα πάλι γρήγορα γιὰ τὴν κατοικημένη περιοχὴ.

Καὶ νά, ὁ ἄνθρωπος ποῦ μοῦ εἶχε ἀγγίξει τὰ χεῖλη, ἦρθε καὶ μὲ ἐνίσχυσε. Ἔτσι μπόρεσα νά ρθῶ στοὺς ἀδελ-

πάντα αὐτοῖς καὶ παρεκάλουν μὴ ἀπελπίζειν ἑαυτῶν, ἀλλὰ τῇ ὑπομονῇ εὐρίσκειν τὸν Θεόν.

28. Δύο τινὲς μεγάλοι Γέροντες ὤδενον εἰς τὴν ἔρημον τῆς Σκήτεως. Καὶ ἀκούσαντές τινος γογγύζοντος ἐκ τῆς γῆς ἐζήτησαν τὴν εἴσοδον τοῦ σπηλαίου. Καὶ εἰσελθόντες εὗρόν τινα γραῖδα παρθένον ἀγίαν κειμένην. Καὶ λέγουσιν αὐτῇ· Πότε ἦλθες ὧδε, γραῦ; καὶ τίς ἐστὶν ὁ διακονῶν σοι; Οὐδὲν γὰρ εὗρον ἐν τῷ σπηλαίῳ, εἰ μὴ αὐτὴν μόνην κειμένην καὶ ἀσθενοῦσαν. Ἡ δὲ εἶπε· Τριακοστὸν ὄγδοον ἔτος ἔχω ἐν τῷ σπηλαίῳ τούτῳ βοτάναις ἀρκουμένη καὶ δουλεύουσα τῷ Χριστῷ, καὶ οὐκ εἶδον ἄνθρωπον, εἰ μὴ σήμερον. Ἀπέστειλε γὰρ ὑμᾶς ὁ Θεός, ἵνα θάψῃτέ μου τὸ λείψανον. Καὶ εἰποῦσα τοῦτο ἐκοιμήθη. Οἱ δὲ Γέροντες δοξάσαντες τὸν Θεὸν καὶ θάψαντες τὸ σῶμα ἀνεχώρησαν.

29. Διηγήσαντο περὶ τινος ἀναχωρητοῦ ὅτι ἐξῆλθεν εἰς τὴν ἔρημον ἔχων λεβήτονα μόνον. Καὶ περιπατήσας τρεῖς ἡμέρας ἀνέβη εἰς πέτραν. Καὶ εἶδεν ὑποκάτω αὐτῆς γλὺν καὶ ἄνθρωπον βοσκόμενον ὥς τὰ θηρία. Καὶ κατέβη ἐν κρυφῇ καὶ ἐπίασεν αὐτόν. Ὁ δὲ Γέρον γυμνὸς ἦν καὶ ὀλιγώρησε μὴ δυνάμενος δαστάξει τὴν ὁσμὴν τῶν ἀνθρώπων. Ἡδυνήθη δὲ ἐξειλῆσαι καὶ φυγεῖν ἀπ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἀδελφὸς κατεδίωξεν ὀπίσω αὐτοῦ κρᾶζων· Διὰ τὸν Θεὸν διώκω σε, μείνόν με. Ὁ δὲ στραφεὶς εἶπεν αὐτῷ· Κἀγὼ διὰ τὸν Θεὸν φεύγω ἀπὸ σοῦ. Καὶ ῥίψας τὸν λεβήτονα αὐτοῦ ἐδίωξεν ὀπίσω αὐτοῦ. Ὡς δὲ εἶδεν ὅτι ἔρριψε τὸ ἱμάτιον ἀπ' αὐτοῦ, ἐδέξατο αὐτόν καὶ εἶπεν· Ὅτε ἔρριψας τὴν ὕλην τοῦ κόσμου ἀπὸ σοῦ, κἀγὼ περιέμεινα.

φούς. Τούς τὰ διηγήθηκα ὅλα καὶ τοὺς παρακαλοῦσα νά μὴν ἀπελπίζονται ἀπὸ τὸν ἑαυτοὺς ἀλλὰ μέ τὴν ὑπομονή νά βρίσκουν τὸν Θεό».

28. Δύο μεγάλοι Γέροντες προχωροῦσαν στήν ἔρημο τῆς Σκήτης. Σέ μιά στιγμή ἄκουσαν κάποιος νά βογγάει ἀπὸ τῆ γῆ καὶ ἀναζήτησαν τὴν εἴσοδο τῆς σπηλιάς. Μπήκαν μέσα καὶ βρίσκουν μιά γριά παρθένα ἀγία ξαπλωμένη. Τὴν ρωτοῦν· «Πότε ἦρθες ἐδῶ, γερόντισσα, καὶ ποιὸς σέ διακονεῖ;» Τῆς τό ρώτησαν αὐτό, γιατί δέν βρῆκαν τίποτε στή σπηλιά, παρὰ μόνον αὐτὴν πλαγιασμένη καὶ ἄρρωστη. Ἐκείνη ἀπάντησε· «Τριάντα ὀκτὼ χρόνια ἔχω στή σπηλιά αὐτή, ἀρκουμένη στὰ βότανα καὶ ὑπηρετώντας τὸν Χριστό. Δέν ἔχω δεῖ ἄνθρωπο, παρὰ σήμερα. Ὁ Θεὸς δέβαια σᾶς ἔστειλε, γιὰ νά μοῦ θάψετε τὸ λείψανο». Αὐτό εἶπε καὶ ἀναπαύτηκε. Οἱ Γέροντες δόξασαν τὸν Θεό, ἔθαψαν τὸ σῶμα τῆς καὶ ἔφυγαν.

29. Διηγήθηκαν γιὰ κάποιον ἀναχωρητὴ ὅτι διηγήκε στήν ἔρημο ἔχοντας μόνο τὸ πανωφόρι του. Ἀφοῦ περπάτησε τρεῖς μέρες, ἀνέβηκε σέ βράχο. Κάτω ἀπ' αὐτόν εἶδε χορτάρι καὶ ἕναν ἄνθρωπο νά τρέφεται ἀπ' αὐτό ὅπως τὰ θηρία. Κατέβηκε κρυφά καὶ τὸν ἐπίασε. Ὁ Γέροντας ἦταν γυμνός καὶ δυσφόρησε, γιατί δέν μπορούσε νά δαστάξει τὴν παρουσία τῶν ἀνθρώπων. Μπόρεσε νά ξεγλυστρήσει καὶ νά φύγει ἀπ' τὰ χέρια του. Ὁ ἀδελφὸς τὸν κυνήγησε φωνάζοντας· «Γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἔρχομαι ἀπὸ πίσω σου· περιμένέ με». Ἐκεῖνος στράφηκε καὶ τοῦ λέει· «Κι ἐγὼ γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ φεύγω ἀπὸ σένα». Τότε ἔριξε τὸ πανωφόρι του καὶ ἔτρεχε ἀπὸ πίσω του. Μόλις εἶδε ὅτι ἔριξε τὸ ροῦχο ἀπὸ πάνω του, τὸν δέχτηκε καὶ τοῦ εἶπε· «Ὅταν πέταξες τὰ γήινα ἀπὸ πάνω σου, καὶ ἐγὼ σέ περιέμεινα».

Παρεκάλει δὲ αὐτὸν ὁ ἀδελφὸς λέγων· Πάτερ, εἰπέ μοι ῥῆμα, πῶς σωθῶ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Φεῦγε τοὺς ἀνθρώπους καὶ σιώπα καὶ σῶζῃ.

30. Ἄλλος τις ἀναχωρητῆς πλαζόμενος ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ ὅτι· Κατόρθωσα τὰς ἀρετάς. Καὶ ἠῤῥατο τῷ Θεῷ λέγων· Κύριε, δεῖξόν μοι, ἐὰν ὑστερῶ τι, καὶ ποιήσω. Καὶ θέλων ὁ Θεὸς ταπεινῶσαι τὸν λογισμόν αὐτοῦ λέγει αὐτῷ· Ὑπαγε πρὸς τόνδε τὸν ἀρχιμανδρίτην καὶ εἴ τι σοι λέγει ποιήσον. Ἀπεκάλυψε δὲ ὁ Θεὸς τῷ ἀρχιμανδρίτῃ λέγων· Ἰδοὺ ὁ δεῖνα ὁ ἀναχωρητῆς ἔρχεται πρὸς σε. Εἰπὲ αὐτῷ λαβεῖν φραγγέλιον καὶ δόσκειν τοὺς χοίρους.

Ἐλθὼν δὲ ὁ Γέρων ἔκρουσε τὴν θύραν. Καὶ εἰσελθὼν πρὸς τὸν ἀρχιμανδρίτην ἀσπασάμενοι ἀλλήλους ἐκάθησαν. Καὶ λέγει ὁ ἀναχωρητῆς· Εἰπέ μοι τί ποιήσω, ἵνα σωθῶ. Καὶ λέγει αὐτῷ· Εἴ τι ἂν εἴπω σοι ποιεῖς; Καὶ λέγει· Ναί. Εἶπε δὲ αὐτῷ· Λάβε τὸ φραγγέλιον καὶ ὕπαγε δόσκει τοὺς χοίρους. Ὁ δὲ ἀπελθὼν ἔδοσκε τοὺς χοίρους. Οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν καὶ ἀκούσαντες περὶ αὐτοῦ ὅτι δόσκει τοὺς χοίρους ἔλεγον· Ἴδε τὸν μέγαν ἀναχωρητὴν περὶ οὗ ἠκούσαμεν. Ἰδοὺ ἐξέστη ἡ καρδία αὐτοῦ καὶ δαιμόνιον ἔχει καὶ δόσκει τοὺς χοίρους. Ἰδὼν δὲ ὁ Θεὸς τὴν ταπείνωσιν αὐτοῦ, ὅτι οὕτως ὑπέμενε τοὺς ὀνειδισμοὺς τῶν ἀνθρώπων, ἀπέλυσεν αὐτόν.

19. Ἀρχιμανδρίτες λέγονταν ἀρχικά οἱ ἔχοντες τὴν ἐπιστασία μοναστικοῦ οἰκισμοῦ. Καὶ σήμερα ἀκόμη χρησιμοποιεῖται μὲ τὴν ἔννοια αὕτη ὁ ὄρος στίς μονές τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

20. Τὸ ἀπόφθεγμα αὐτὸ ἀναφέρεται καὶ στό κεφ. ΙΕ', ἀπόφθ. 192. Δέν πρόκειται περὶ ἀπλῆς ἐπαναλήψεως. Ἡ ἀρετὴ –ἡ ὅποια γνήσια ἀρετὴ– δέν πηγαίνει ποτὲ μόνῃ της, καὶ ἰδιαίτερα ἡ ταπεινοφροσύνη. Στό ΙΕ' κεφ. τό ἀπόφθ. 192 ἐκφράζει τὴν κατὰ Θεόν πηγαία ταπεινοφροσύνη τοῦ ἀναχωρητῆ. Ἐδῶ, στό Περί πολιτείας ἐναρέτου, μπορεῖ ὁ ἀναγνώστης νά δεῖ ἄλλες ἀρετές πού συνοδεύουν τὴν ταπείνωσι. Προβάλλεται ἡ ὑπακοή, ἡ ὑπομονή,

Ὁ ἀδελφός τὸν παρακαλοῦσε· «Πάτερ, πές μου ἓνα λόγο· πῶς θά σωθῶ;» Ἐκεῖνος εἶπε· «Νά ἀποφεύγεις τοὺς ἀνθρώπους, νά σιωπᾷς, καὶ σῶζεσαι».

30. Ἐνας ἄλλος ἀναχωρητῆς πού περιπλανιόταν στήν ἔρημο ἔλεγε ἀπό μέσα του· «Κατόρθωσα τίς ἀρετές». Μιά φορά προσευχήθηκε στόν Θεό λέγοντας· «Κύριε, δεῖξε μοι ἂν σέ κάτι ὑστερῶ, καὶ θά τό κάνω». Ὁ Θεός θέλοντας νά ταπεινώσει τὸν λογισμό του, τοῦ λέει· «Πήγαινε στόν τάδε ἀρχιμανδρίτη¹⁹ καὶ ὅ,τι σοῦ πεῖ νά τό κάνεις». Ὁ Θεός ἀποκάλυψε καὶ στόν ἀρχιμανδρίτη· «Ἰδοὺ ὁ δεῖνα ἀναχωρητῆς ἔρχεται σέ σένα· πές του νά πάρει ἓνα καμτσίκι καὶ νά δόσκει τά γουρούνια».

Ἦρθε ὁ Γέροντας καὶ χτύπησε τὴν πόρτα. Μπήκε μέσα· ἀλληλοασπάστηκαν μὲ τὸν ἀρχιμανδρίτη καὶ κάθησαν. Λέει ὁ ἀναχωρητῆς· «Πές μου τί νά κάνω γιά νά σωθῶ». Τὸν ρωτᾷ· «Ὅ,τι κι ἂν σοῦ πῶ θά τό κάνεις;» Ἀπαντᾷ· «Ναί». Τοῦ λέει· «Πάρε τό καμτσίκι καὶ πήγαινε νά δόσκεις τά γουρούνια».

Ἐκεῖνος πήγε κι ἔδοσκε τά γουρούνια. Οἱ ἄλλοι πού τὸν εἶδαν κι ἄκουσαν γι' αὐτόν ὅτι δόσκει τά γουρούνια, ἔλεγον· «Κοίταξε τὸν μεγάλο ἀναχωρητὴ πού ἔχουμε ἀκουστά! Νά, τρελάθηκε· δαιμόνιο ἔχει καὶ δόσκει τά γουρούνια». Ὁ Θεός ὅμως εἶδε τὴν ταπείνωσή του, ὅτι τόσο γενναῖα ὑπέμενε τίς προσβολές τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὸν ἄφησε νά φύγει πάλι στήν ἔρημο.²⁰

ἡ ἀνοχή στήν περιφρόνησι ἀπὸ μέρους τῶν ἀνθρώπων, καθὼς μάλιστα ἦταν γνωστός ὡς μέγας ἀναχωρητῆς, κ.ἄ. Ἔτσι ἡ πολὺπλευρῆ ἀρετὴ τοῦ κατοχυρώνει καὶ καταξιώνει τὴν ἀρετὴ τῆς ταπεινοφροσύνης του, γιατί ἡ γνήσια ταπείνωσι εἶναι αὕτη πού ἔλκει τὴν Χάρη τοῦ Θεοῦ ἄνωθεν, «ταπεινοῖς δίδωσι χάριν» (Ἰακ. 4, 6), καὶ ἐξαγιαζεται ὁ ὅλος ἄνθρωπος.

31. Συμφωνηταὶ δύο ἐμόνασαν. Οὗτοι ἄσκησιν ὑπερβάλλουσαν καὶ δίον ἐνάρετον ἐπολιτεύσαντο. Συνέβη δὲ τὸν ἕνα κοινοδιάρχην γενέσθαι, ὁ δὲ ἄλλος ἀναχωρητῆς μείνας καὶ τελείως ἀσκήσας, θαύματα ἐποίει μεγάλα· ἰᾶτο δαιμονίωντας καὶ προρρήσεις ἔλεγε καὶ νοσοῦντας ἐθεράπευεν. Ὁ οὖν ἀπὸ ἀσκητῶν κοινοδιάρχης γενόμενος ἀκούσας ὅτι τοσούτων χαρισμάτων ἡξιώθη ὁ συμφωνητῆς αὐτοῦ, ἡσύχασεν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐβδομάδας τρεῖς, ἐκτενῶς δεόμενος τοῦ Θεοῦ ἀποκαλῦψαι αὐτῷ πῶς μὲν ἐκεῖνος θαυματουργεῖ καὶ περιδόητος παρὰ πᾶσι γέγονεν, ἐγὼ δὲ οὐδενὸς τούτων μετέλαβον.

Καὶ ὥφθη αὐτῷ ἄγγελος Κυρίου λέγων ὅτι Ἐκεῖνος τῷ Θεῷ κάθηται στενάζων καὶ κλαίων πρὸς αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτός, πεινῶν καὶ διψῶν διὰ τὸν Κύριον· σὺ δὲ πολλὰ μεριμνῶν ἔχεις τὴν τῶν πολλῶν συντυχίαν. Ἀρκεῖ σοι οὖν ἡ παράκλησις τῶν ἀνθρώπων.

32. Ἐλεγον περὶ τῶν Σκητιωτῶν ὅτι οὐχ ὑπῆρχεν ἔπαρσις ἐν μέσῳ αὐτῶν διὰ τὸ ὑπερβαίνειν ἀλλήλους ταῖς ἀρεταῖς. Ἦσαν δὲ νηστεύοντες. Καὶ ὁ μὲν διὰ δύο ἡσθιεν, ὁ δὲ διὰ τριῶν, ἄλλος δὲ διὰ τεσσάρων καὶ ἄλλος δι' ἐβδομάδος. Καὶ ὁ μὲν οὐκ ἡσθιεν ἄρτον, ὁ δὲ οὐκ ἔπινεν οἶνον, καὶ ἵνα εἴπω συντόμως, ἐν πάσῃ ἀρετῇ κεκοσμημένοι ἦσαν.

Τέλος τῆς περὶ πολιτείας ἐναρέτου πραγματείας.

31. Δύο ἄνθρωποι συμφώνησαν καὶ ἐγιναν ἀσκητές. Ἐκαναν μεγάλη ἄσκησις καὶ ἐζησαν ἐνάρετη ζωὴ. Ὁ ἕνας συνέβη νὰ γίνῃ ἡγούμενος κοινοβίου. Ὁ ἄλλος παρέμεινε ἀναχωρητῆς καὶ φτάνοντας στὴν τελειότητα τῆς ἀσκήσεως, ἔκαμνε μεγάλα θαύματα: γιάτρευε δαιμονισμένους, ἔλαβε τὸ προορατικὸ χάρισμα, καὶ ἀρρώστους θεράπευε. Ἐκεῖνος ποῦ ἀπὸ ἀσκητῆς ἐγινε κοινοδιάρχης, ὅταν ἤκουσε ὅτι τόσα χαρίσματα ἀξιώθηκε νὰ πάρῃ ὁ συνασκητῆς του, ἀπομονώθηκε γιὰ τρεῖς βδομάδες ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους καὶ προσευχήθηκε ἐκτενῶς στὸν Θεὸ νὰ τοῦ φανερώσῃ «πῶς ἐκεῖνος κάνει θαύματα καὶ ἔχει γίνῃ περιδόητος σ' ὅλους, ἐγὼ ὅμως σὲ τίποτε ἀπ' αὐτὰ δέν μετέχω».

Παρουσιάστηκε ἄγγελος Κυρίου σ' αὐτόν καὶ τοῦ λέει: «Ἐκεῖνος τὴν πνευματικὴ ἐργασία του μέσα στό κελί τὴν κάνει μέ στεναγμούς καὶ δάκρυα στὸν Θεὸ μέρα καὶ νύχτα, πεινώντας καὶ διψώντας γιὰ χάρη τοῦ Κυρίου. Ἐσύ καθὼς μεριμνᾷς γιὰ πολλά, ἔχεις τὴν ἐπικοινωνία μέ τοὺς πολλούς· ἔ, σοῦ φτάνει ἡ παρηγορία τῶν ἀνθρώπων».

32. Ἐλεγον γιὰ τοὺς Σκητιῶτες ὅτι δέν ὑπῆρχε ὑπερηφάνεια ἀνάμεσά τους γιὰ τὸ ὅτι ξεπερνοῦσε ὁ ἕνας τὸν ἄλλο στίς ἀρετές. Ἀσκοῦσαν κυρίως τὴ νηστεία· ὁ ἕνας ἔτρωγε κάθε δύο μέρες, ὁ ἄλλος κάθε τρεῖς, ἄλλος κάθε τέσσερις καὶ ἄλλος μιά φορά τὴν ἐβδομάδα. Ἐπίσης, ἄλλος δέν ἔτρωγε ψωμί, ἄλλος δέν ἔπινε κρασί.

Γιὰ νὰ μιλήσω συνοπτικά, ἦταν στολισμένοι μέ κάθε ἀρετή.

Τέλος τῆς πραγματείας γιὰ τὴν ἐνάρετη ζωὴ.

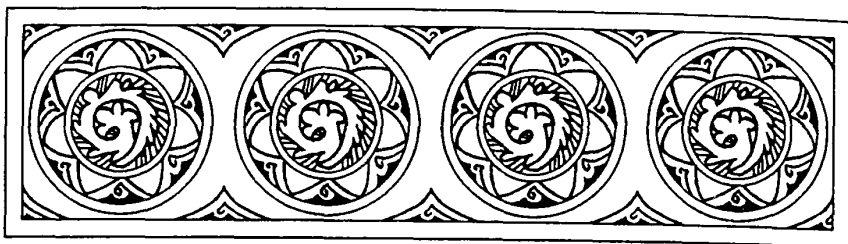

Ἡ μονή τοῦ ἁγίου Σάββα

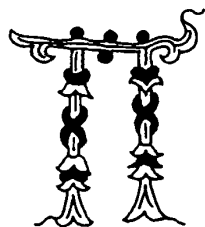
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΑ'

*Αὕτη ἐστὶν ἡ τελεία ἐργασία
τοῦ μοναχοῦ,
τὸ προσέχειν τῷ Θεῷ διαπαντός
ἀπερισπάστως.*

(Ἀπόφθ. 14)

Διάλεξις ἁγίων Γερόντων κατὰ πεῦσιν καὶ ἀπόκρισιν

ὥς δεῖ εἶναι τὸν μοναχὸν ἐν τῷ κελλίῳ;
Ἀπόκρισις: Τοῦ ἀπέχεσθαι τῆς τῶν πολλῶν
γνώσεως, ἵνα τοῦ λογισμοῦ σχολάζοντος ἡ γνῶ-
σις τοῦ Κυρίου κατοικήσῃ.

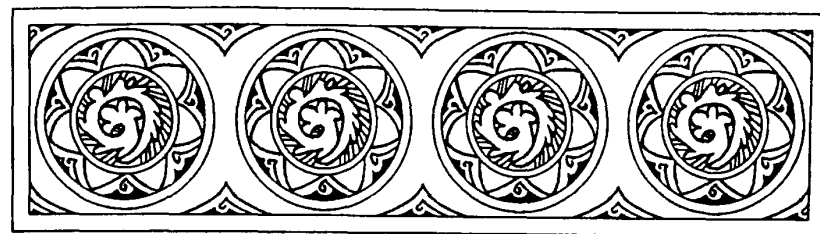
2. Ἐρώτησις: Τί θέλει εἶναι ὁ μοναχός;

Ἀπόκρισις: Ὁ μοναχὸς περιστερά ἐστιν. Ὡσπερ γὰρ ἡ
περιστερὰ ἐξέρχεται τῷ καιρῷ αὐτῆς εἰς τὸν ἀέρα ἐκτινάξαι
τὰς πτέρυγας αὐτῆς, καὶ ἐὰν θραδύνῃ ἔξω τῆς κοίτης, ὑπὸ
ἀγρίων θηρῶν κολαφιζομένη ἀπόλλει τὴν εὐπρέπειαν ἑαυ-
τῆς, οὕτω καὶ ὁ μοναχός· ἐξέρχεται τῷ καιρῷ τῆς συνάξεως
ἐκτινάξαι τοὺς λογισμοὺς ἑαυτοῦ, καὶ ἐὰν θραδύνῃ ἔξω τοῦ
κελλίου, κολαφιζόμενος ὑπὸ τῶν δαιμόνων σκοτίζονται αὐ-
τοῦ οἱ λογισμοί.

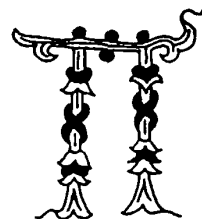
3. Ἐρ.: Ποίῳ λογισμῷ ἐκφέρει ὁ διάβολος τὸν μοναχὸν
ἐκ τοῦ κελλίου;

Ἀπ.: Ὁ διάβολος ἐπασιδός ἐστιν. Ὡσπερ γὰρ ὁ ἐπαιδὸς
ἀπαλοῖς λόγοις ἐκφέρει τὸ θηρίον ἐκ τοῦ φωλεοῦ καὶ ἐπιλα-
βόμενος αὐτοῦ ἐκφέρει ἐπιρρίπτων αὐτὸ εἰς τὰς πλατείας

*Στὰ κεφ. ΚΑ' καὶ ΚΒ', τῶν ὁποίων τὸ περιεχόμενο δὲν εἶναι ὁμοιογενές.

Διάλογος ἁγίων Γερόντων μέ ἑρωτήσεις καὶ ἀποκρίσεις*

ὥς πρέπει νὰ εἶναι ὁ μοναχὸς στό κελί;
Ἀπόκριση: Νά ἀπέχει ἀπό τῆ γνώση τῶν πολ-
λῶν πραγμάτων, ὥστε, καθὼς ὁ λογισμὸς μέ-
νει ἐλεύθερος ἀπὸ τὰ διάφορα, νά κατοικήσῃ
ἡ γνώση τοῦ Κυρίου.

2. Ἐρώτηση: Τί εἶναι ὁ μοναχός;

Ἀπόκριση: Ὁ μοναχὸς εἶναι σάν τὴν περιστερά. Ὅπως
ἡ περιστερά βγαίνει στὸν ἀέρα τὴν κατάλληλη στιγμή νά
τινάξῃ τὰ φτερά της, καὶ ἂν καθυστερήσῃ ἔξω ἀπὸ τὴ φω-
λιά, δέχεται χτυπήματα ἀπὸ τὰ ἄγρια πουλιά καὶ χάνει τὴν
ὁμορφιά της, ἔτσι καὶ ὁ μοναχός· βγαίνει τὴν ὥρα τῆς σύ-
ναξης νά ξετινάξῃ τοὺς λογισμοὺς του, καὶ ἂν ἀργοπορήσῃ
ἔξω ἀπ' τὸ κελί, ραπίζεται ἀπὸ τοὺς δαίμονες καὶ σκοτει-
νιάζουν οἱ λογισμοί του.

3. Ἐρ.: Μὲ ποιό λογισμό ὁ διάβολος βγάζει ἔξω ἀπὸ τὸ
κελί τὸν μοναχό;

Ἀπ.: Ὁ διάβολος εἶναι σάν τὸν γητευτὴ τῶν φιδιῶν.
Ὅπως ὁ γητευτὴς μέ μαγευτικά λόγια κάνει τὸ φίδι νά βγεῖ
ἀπὸ τὴ φωλιά καὶ ἀφοῦ τὸ πιάσει, τὸ πάει καὶ τὸ ρίχνει

ὡς τίτλος μπῆκε, ἐνδεικτικὰ ἀπλῶς, αὐτὸς τῆς πρώτης ἐνότητος τοῦ καθενός.

τῆς πόλεως καὶ ἀπολύει αὐτὸ εἰς χλεύασμα τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὅταν καταγερᾷ μετ' αὐτοῦ ὕστερον ἢ πυρὶ αὐτὸ ἀναλίσκει ἢ καταποντίζει αὐτό, οὕτω καὶ ὁ μοναχὸς τὸν αὐτὸν τρόπον πάσχει, ὅταν ὑπὸ τῶν λογισμῶν ἐλκόμενος καταλίπη τὸ κελλίον αὐτοῦ.

4. Ἐρ.: Ἐὰν ἐξέλθῃ ἀδελφὸς εἰς διακονίαν, καὶ συναντήσῃ αὐτῷ γυνὴ κατὰ τὴν ὁδόν, πῶς δύναται φυγεῖν τὸν πόλεμον τῆς πορνείας;

Ἀπ.: Τὸν πόλεμον οὐ δύναται φυγεῖν. Τὴν δὲ πρᾶξιν δύναται ἐκφυγεῖν, ἐὰν σιωπήσῃ τῇ ὥρᾳ τῆς ἀπαντήσεως. Ὡσπερ γὰρ τὸ πυρέκβολον συγκρουόμενον μετὰ τοῦ θειαφίου ἐκβάλλει τὸ πῦρ, οὕτως ἡ λαλιά τῆς γυναικὸς συγκρουομένη μετὰ τοῦ ἀνδρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἐργάζεται.

5. Ἐρ.: Ποίῳ λογισμῷ ἔρχεται ἡ πορνεία εἰς τὸν ἄνθρωπον;

Ἀπ.: Οὔτε μία οὔτε δύο οὔτε πέντε οὔτε δέκα ὁδοὶ ἀρκοῦσι τῇ πορνείᾳ. Πάντες γὰρ οἱ λογισμοὶ τοῦ διαδόλου τὴν πορνείαν ἔχουσι κεκρυμμένην.

6. Ἐρ.: Καλὸν ἐστὶ κτήσασθαι δύο χιτῶνας;

Ἀπ.: Κτῆσαι δύο χιτῶνας καὶ μὴ κτήσῃ κακίαν τὴν σπιλοῦσαν ὅλον τὸ σῶμα. Ἡ γὰρ ψυχὴ οὐ χρειαν ἔχει τῆς κακίας. Τὸ δὲ σῶμα χρειαν ἔχει τῆς σκέπης. Ἐχοντες δὲ τὰ δέοντα καὶ τὰ ἀντάρκη τούτοις ἀρκεσθῆσώμεθα.

7. Ἐρ.: Πῶς δεῖ ἐπιτελεῖν τὴν λειτουργίαν τῆς ψαλμωδίας καὶ τὸ μέτρον τῆς νηστείας;

1. Τὸ πονηρὸν, τὴν φαυλότητα, τὴν ἁμαρτία.

στὶς πλατεῖες τῆς πόλης καὶ τὸ ἀφήνει ἐκεῖ νὰ τὸ περιπαίξουν οἱ ἄνθρωποι· καὶ ὅταν γεράσει πολὺ μαζί του, ὕστερα ἢ τὸ θανατώνει στὴ φωτιά ἢ τὸ πνίγει στὴ θάλασσα, ἔτσι καὶ ὁ μοναχὸς τὰ ἴδια παθαίνει, ὅταν παρασύρεται ἀπ' τοὺς λογισμοὺς καὶ ἐγκαταλείπει τὸ κελί του.

4. Ἐρ.: Ἄν ἓνας ἀδελφὸς θγεί γιὰ διακόνημα καὶ στὸν δρόμο τὸν συναντήσῃ μὴ γυναῖκα, πῶς μπορεῖ νὰ ἀποφύγει τὸν πόλεμο τῆς πορνείας;

Ἀπ.: Τὸν πόλεμο δὲν μπορεῖ νὰ τὸν ἀποφύγει· τὴν πράξιν μπορεῖ νὰ ξεφύγει, ἂν τὴν ὥρᾳ τῆς συνάντησης σιωπήσῃ. Ὅπως τὸ πυρέκβολο (τσακμάκι) ὅταν συγκρουστῇ μὲ τὸ θειάφι, βγάζει φωτιά, ἔτσι ἡ ὁμιλία τῆς γυναίκας ὅταν συναντᾶται μὲ τοῦ ἀνδρᾶ, προκαλεῖ τὴν ἁμαρτία.

5. Ἐρ.: Μὲ ποῖο λογισμό ἔρχεται ἡ πορνεία στὸν ἄνθρωπο;

Ἀπ.: Οὔτε ἓνας δρόμος οὔτε δύο οὔτε πέντε οὔτε δέκα εἶναι ἀρκετοὶ γιὰ τὴν πορνεία. Γιατί ὅλοι οἱ λογισμοὶ ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὸν διάβολο ἔχουν κρυμμένη τὴν πορνεία.

6. Ἐρ.: Εἶναι καλὸ νὰ ἀποκτήσῃ κανεὶς δύο χιτῶνες;

Ἀπ.: Ἀπόκτησε δύο χιτῶνες· τὸ κακό¹ ποὺ λερώνει ὅλο τὸ σῶμα νὰ μὴν ἀποκτήσῃς. Ἡ ψυχὴ ἄλλωστε δὲν τὸ χρειάζεται τὸ κακό², ἐνῶ τὸ σῶμα ἔχει ἀνάγκη νὰ προστατευεῖται μὲ τὰ ἐνδύματα. Ἄν λοιπὸν ἔχουμε τὰ ἀπαραίτητα καὶ αὐτὰ ποὺ ἐπαρκοῦν στὶς ἀνάγκες μας, μ' αὐτὰ ἄς εἴμαστε ἱκανοποιημένοι³.

7. Ἐρ.: Πῶς πρέπει νὰ γίνεται τὸ ἔργο τῆς ψαλμωδίας καὶ ποῖο νὰ εἶναι τὸ μέτρο τῆς νηστείας;

2. Ἐννοεῖται: ὥστε νὰ τὸ ἐπιδιώξουμε.

3. Α' Τιμ. 6, 8.

Ἀπ.: Μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον. Πολλοὶ γὰρ θέλοντες ὑπεράνω, ὕστερον οὔτε ὀλίγον ἴσχυσαν ἐκτελέσαι.

8. Ἐρ.: Ἐὰν διάσηταί με ἀδελφός, ἵνα πῖω ποτήριον οἴνου εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ, καλὸν ἐστὶ τὸ ἀπελθεῖν;

Ἀπ.: Φεῦγε τὰς οἰνοποσίας καὶ σφῆξ, ὥσπερ δορκὰς ἐκ βρόχων. Πολλοὶ γὰρ ἔνεκεν τῆς χρείας ταύτης ἐνέπεσον εἰς πτώσιν λογισμῶν.

9. Ἐρ.: Ἐὰν σκανδαλίση με ἀδελφός, θέλεις δάλλω αὐτῷ μετάνοιαν;

Ἀπ.: Βάλε αὐτῷ μετάνοιαν καὶ ἔκκοψον σεαυτὸν ἀπ' αὐτοῦ. Ἔχομεν γὰρ τὸν ἀβδᾶν Ἀρσένιον λέγοντα· Μετὰ πάντων ἀγάπην ἔχε καὶ ἀπὸ πάντων ἀπέχου.

10. Ἐρ.: Τί ἐστὶν ἀνθρώπῳ τὸ προσενέγκαι εὐχαριστήριον εἰς τὴν ἐκκλησίαν;

Ἀπ.: Τὸ πρᾶγμα τοῦτο θησαυρός ἐστὶν ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ κείμενος. Καὶ ὁ δάλλεις ὧδε, ἄνω τρέχει.

11. Ἐρ.: Θέλω μαρτυρῆσαι διὰ τὸν Θεόν.

Ἀπ.: Ἐὰν ἐν καιρῷ ἀνάγκης ἀνέξηταί τις τοῦ πλησίον, ἴσον ἐστὶ τῆς καμίνου τῶν τριῶν Παίδων.

12. Ἐρ.: Διὰ τί ἡ πορνεία ἐνοχλεῖ τῷ ἀνθρώπῳ;

Ἀπ.: Ἐπειδὴ οἶδεν ὁ διάβολος ὅτι ἡ πορνεία ἀλλοτρίους ἡμᾶς ποιεῖ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου· ἀκούει γὰρ τοῦ Κυρίου λέγοντος· Οὐ μὴ καταμείνῃ τὸ Πνεῦμά μου ἐν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις, διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς σάρκας.

4. Δαν. 3, 12 κ.έ.

Ἀπ.: Τίποτε παραπάνω ἀπ' αὐτό πού ἔχει ὀρισθεῖ. Γιατί πολλοὶ θέλοντας τὸ παραπάνω, ὕστερα οὔτε τὸ λίγο μπόρεσαν νὰ ἐκτελέσουν.

8. Ἐρ.: Ἄν κάποιος ἀδελφός μέ πιέσει, γιὰ νὰ πῶ ἓνα ποτήρι κρασί στὸ κελί του, εἶναι καλὸ νὰ τὸ ἀποφύγω;

Ἀπ.: Νὰ ἀποφεύγεις τὸ κρασί καὶ σώζεσαι, ὅπως τὸ ζαρκάδι ἀπ' τὶς παγίδες. Πολλοὶ ἐξαιτίας τῆς ἀνάγκης αὐτῆς, περιπλέχτηκαν σὲ πτώση λογισμῶν.

9. Ἐρ.: Ἄν μέ σκανδαλίσει ὁ ἀδελφός, μέ συμβουλεύεις νὰ τοῦ δάλλω μετάνοια;

Ἀπ.: Βάλε του μετάνοια καὶ ξέκοψε ἀπ' αὐτόν. Ἔχομε τὸν ἀβδᾶ Ἀρσένιο πού λέει· Μέ ὅλους νὰ ἔχεις ἀγάπη καὶ ἀπ' ὅλους νὰ θρίσκεσαι σὲ ἀπόσταση.

10. Ἐρ.: Τί σημασία ἔχει γιὰ τὸν ἄνθρωπο τὸ νὰ προσφέρει εὐχαριστήριο δῶρο στὴν ἐκκλησία;

Ἀπ.: Αὐτό τὸ πρᾶγμα εἶναι θησαυρός φυλαγμένος μπροστὰ στὸν Θεό. Ὅτι δάξεις ἐδῶ, ἀμέσως πηγαίνει ἐπάνω.

11. Ἐρ.: Ἔχω ἐπιθυμία νὰ μαρτυρήσω γιὰ τὸν Θεό.

Ἀπ.: Ἄν σέ ὦρα δύσκολη ὑπομείνει κανεὶς τὸν πλησίον, αὐτό εἶναι ἴσο μέ τὸ καμῖνι τῶν τριῶν Παίδων⁴.

12. Ἐρ.: Γιατί ἡ πορνεία ἐνοχλεῖ τὸν ἄνθρωπο;

Ἀπ.: Ἐπειδὴ ὁ διάβολος γνωρίζει ὅτι ἡ πορνεία μᾶς ἀποξενώνει ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο, καθὼς ἀκούει τὸν Κύριο πού λέει· «Δέν θά παραμείνει τὸ Πνεῦμα μου σ' αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους, γιατί αὐτοὶ εἶναι σάρκες»⁵.

5. Γέν. 6, 3.

Ἐρώτησις νεωτέρου πρὸς Θηβαῖον Γέροντα
περὶ τοῦ πῶς δεῖ καθίσαι ἐν τῷ κελλίῳ

13. Ἐρ.: Πῶς δεῖ ἡσυχάζειν ἐν τῷ κελλίῳ;

Ἀπ.: Τὸ μὴ ἔχειν μνήμην ἀνθρώπου τὸ σύνολον ἐν τῷ
κελλίῳ καθεζόμενον.

14. Ἐρ.: Ποίαν οὖν ὀφείλει ἔχειν ἐργασίαν ἡ καρδιά, ἵνα
εἰς ἑαυτὸν ἀσχολῇται;

Ἀπ.: Αὕτη ἐστὶν ἡ τελεία ἐργασία τοῦ μοναχοῦ, τὸ προσ-
έχειν τῷ Θεῷ διαπαντὸς ἀπερισπάστως.

15. Ἐρ.: Πῶς ὀφείλει ἐκδιώκειν ὁ νοῦς τοὺς πονηροὺς
λογισμούς;

Ἀπ.: Οὐ δύναται ἀφ' ἑαυτοῦ ὅλως τοῦτο ποιῆσαι· οὔτε
γὰρ ἔχει ἰσχὺν τοιαύτην, ἀλλ' εἰ καὶ λογισμοῖς περιπέσει ἡ
ψυχὴ, εὐθέως ὀφείλει καταφυγεῖν πρὸς τὸν ποιήσαντα
αὐτὴν μετὰ δεήσεως, καὶ κείνος αὐτοὺς διαλύει ὡς κηρὸν. Ὁ
γὰρ Θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον.

16. Ἐρ.: Πῶς οὖν οἱ Πατέρες τῆς Σκήτεως τῷ ἀντιρρη-
τικῷ λογισμῷ ἐχρῶντο;

Ἀπ.: Κάκεινη μὲν ἡ ἐργασία μεγάλη καὶ ἐξαίρετος, κό-
πον δὲ ἔχουσα καὶ οὐ πᾶσιν ἀσφαλής.

17. Ἐρ.: Πῶς οὐ πᾶσιν ἀσφαλής;

Ἀπ.: Ὄταν λογισμὸς ἐπέλθῃ τῇ ψυχῇ καὶ δυννηθῇ πολλὰ
ἀγωνισαμένη ἐκβαλεῖν αὐτόν, ἄλλος ἐπελθὼν περιλαμβάνει

6. Ἐδρ. 12, 29 καὶ Δευτ. 4, 24.

Ἐρώτηση ἑνὸς νέου σὲ κάποιον Θηβαῖο Γέροντα γιὰ τὸ
πῶς πρέπει νὰ κάνει τὴν πνευματικὴ ἐργασία στό κελί

13. Ἐρ.: Πῶς πρέπει νὰ “ἡσυχάζει” κανεῖς στό κελί;

Ἀπ.: Ὅταν κάνει τὴν ἄσκηση στό κελί, διόλου νὰ μὴ
θυμᾶται ἄνθρωπο.

14. Ἐρ.: Ποιά ἐργασία ὀφείλει ἡ καρδιά νὰ κάνει, γιὰ
νὰ εἶναι στραμμένος ὁ μοναχὸς στὸν ἑαυτό του;

Ἀπ.: Αὕτη εἶναι ἡ τέλεια ἐργασία τοῦ μοναχοῦ, τὸ νὰ
ἔχει πάντοτε στραμμένη τὴν προσοχή στὸν Θεὸ χωρὶς νὰ
περισπᾶται ὁ νοῦς.

15. Ἐρ.: Πῶς ὀφείλει νὰ διώχνει ὁ νοῦς τοὺς πονηροὺς
λογισμούς;

Ἀπ.: Εἶναι ἐντελῶς ἀδύνατον ἀπὸ μόνος του νὰ τὸ κά-
νει αὐτό οὔτε ἔχει τέτοια δύναμη. Ἀλλὰ κι ἂν ἡ ψυχὴ πέσει
σὲ λογισμούς, ἀμέσως ὀφείλει νὰ καταφύγει σ' αὐτόν ποῦ
τὴν ἐπλασε ἰκετεύοντάς τον, καὶ κείνος τοὺς διαλύει σάν
κερί. Γιατί ὁ Θεὸς μας εἶναι φωτιά ποῦ κατακαίει⁶.

16. Ἐρ.: Πῶς λοιπὸν οἱ Πατέρες τῆς Σκήτης χρησιμο-
ποιοῦσαν τὸν ἀντιρρητικὸ λογισμό⁷;

Ἀπ.: Καὶ κείνη ἡ ἐργασία εἶναι μεγάλη καὶ σπουδαία,
ὅμως ἔχει κόπο καὶ δέν εἶναι γιὰ ὅλους ἀκίνδυνη.

17. Ἐρ.: Πῶς δέν εἶναι ἀκίνδυνη γιὰ ὅλους;

Ἀπ.: Ὅταν ὁ λογισμὸς ἔρθῃ στὴν ψυχὴ καὶ κείνη μπο-
ρέσει μὲ πολὺ ἀγῶνα νὰ τὸν ἀποκρούσει, ἔρχεται ἄλλος καὶ

7. Ἀντιρρητικὸς λογισμὸς λέγεται ἡ διὰ τῶν λογισμῶν ἐπιχειρηματολογία
ἐναντίον ἄλλου λογισμοῦ.

τὴν ψυχὴν· καὶ οὕτως, ὅλην τὴν ἡμέραν ἀντιλέγουσα τοῖς λογισμοῖς, οὐδέποτε σχολάζει τῇ τοῦ Θεοῦ θεωρίᾳ.

18. Ἐρ.: Ποία οὖν τέχνη καταφεύγει ὁ λογισμὸς πρὸς τὸν Θεόν;

Ἀπ.: Ἐάν σοι λογισμὸς πορνείας προσγένηται, εὐθέως ἀποσπάσας τὸν νοῦν ἀνένεγκαι αὐτὸν μετὰ σπουδῆς καὶ μὴ χρονίσης· τὸ γὰρ χρονίσαι συγκαταθέσσεως ὅρον ἔχει.

19. Ἐρ.: Ἐάν οὖν κενοδοξίας λογισμὸς ἐπέλθῃ, ὅτι κατώρθωσας ἀρετὴν, οὐκ ὀφείλει ἀντιλέξει ὁ λογισμὸς;

Ἀπ.: Οἷαδὴποτε ὥρα ἀντιλέγει τις, εὐθέως ἐκεῖνος ἰσχυρότερος καὶ ῥαγδαιότερος γίνεται. Πλεῖον γὰρ σοῦ εὕρισκεται ἐκεῖνος ἀντιλέγων. Καὶ οὐ τοσοῦτον τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἀντιλαμβάνεται σου· εὕρισκῃ γὰρ ὡς μεγαλανχῶν, ὅτι ἐμαντῷ ἀρκοῦμαι μαχήσασθαι πρὸς τὰ πάθη. Ὡσπερ γὰρ ὁ πατέρα ἔχων πνευματικὸν τῷ πατρὶ παραχωρεῖ καὶ ἀμέριμνός ἐστι κατὰ πάντα καὶ μέριμναν οὐκέτι ἔχει παρὰ Θεῷ, οὕτω καὶ ὁ τῷ Θεῷ ἑαυτὸν ἐπιδοὺς οὐκ ὀφείλει ὅλως φροντίδα ποιῆσαι λογισμοῦ ἢ ἀντιλέξει ἢ ὅλως εἶσαι αὐτὸν εἰσελθεῖν.

Ἐάν δὲ καὶ εἰσέλθῃ, ἄνω πρὸς τὸν Πατέρα σου ἄρον αὐτὸν καὶ εἰπὲ αὐτῷ· Ἐγὼ οὐκ ἔχω πρᾶγμα· ἰδοὺ ὁ Πατήρ μου, αὐτὸς οἶδε. Καὶ ἔτι ἀνάφερε αὐτόν, καὶ μέσον τῆς ὁδοῦ καταλείψας σε φεύγει· οὐ γὰρ δύναται ἐλθεῖν μετὰ σοῦ πρὸς ἐκεῖνον οὐδὲ στῆναι ἐνώπιον αὐτοῦ.

8. Θεωρία τοῦ Θεοῦ: Βλ. Μ. Γερ. τ. Γ', σελ. 287, ὑπόσημ. 12.

τὴν περιλαβαίνει. Ἔτσι ὅλη τὴ μέρα ἡ ψυχὴ ἀντιλέγοντας στοὺς λογισμοὺς, οὐδέποτε ἔχει καιρὸ γιὰ τὴ θεωρία τοῦ Θεοῦ⁸.

18. Ἐρ.: Λοιπὸν, μέ ποιά τέχνη καταφεύγει ὁ λογισμὸς στὸν Θεό;

Ἀπ.: Ἄν σοῦ ἔρθῃ λογισμὸς πορνείας, ἀμέσως τράδηξε ἀπὸ καὶ τὸν νοῦ καὶ φέρτον ψηλά μέ διασύνῃ. Μὴν ἀργοπορήσεις, γιατί ἡ ἀργοπορία ἰσοδυναμεῖ μέ συγκατάθεση.

19. Ἐρ.: Ἄν ἔρθῃ λογισμὸς κενοδοξίας ὅτι κατόρθωσες ἀρετὴ, δὲν ὀφείλει νά τὸν ἀντικρούσει ὁ λογισμὸς;

Ἀπ.: Ὅποιαδὴποτε ὥρα κανεῖς ἀντιλέγει στὸν λογισμὸ, ἀμέσως ὁ λογισμὸς γίνεται πιὸ ἰσχυρὸς καὶ πιὸ ὀρμητικὸς· ἐκεῖνος μέ τὴν ἀντιλογία τοῦ βρῖσκεται σέ πλεονεκτικότερη θέση ἀπὸ σένα. Ἐπιπλέον τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο δὲν σέ βοηθαί καὶ τόσο, γιατί παρουσιάζεσαι σάν νά καυχίεσαι, ὅτι δηλαδή μπορῶ ἐγὼ νά τὰ βγάλω πέρα μέ τὰ πάθη.

Ὅπως ἐκεῖνος πού ἔχει πνευματικὸ πατέρα, στὸν πατέρα τὰ ἀναθέτει καὶ εἶναι ἀμέριμνος γιὰ ὅλα καὶ οὔτε νοιάζεται πιά τί λόγο θά δώσει καὶ στὸν Θεό, ἔτσι κι ἐκεῖνος πού παρέδωσε τὸν ἑαυτό του στὸν Θεό δὲν πρέπει νά ἔχει καθόλου φροντίδα γιὰ τὸν λογισμὸ ἢ νά ἀντιπαραταχθεῖ στὸν λογισμὸ ἢ γενικά νά μὴν τὸν ἀφήσει νά μπεῖ μέσα του.

Ἄν γίνῃ καὶ μπεῖ, σύρε τον πάνω στὸν Πατέρα σου⁹ καὶ πές στὸν λογισμὸ: «Ἐγὼ δὲν ἔχω τίποτε μέ σένα· νά ὁ Πατέρας μου· αὐτὸς ξέρει». Κι ἐπίμονα τράδα τον ἐπάνω, ὅποτε σ' ἀφήνει στά μισὰ τοῦ δρόμου καὶ φεύγει, γιατί δὲν μπορεῖ νά ρθεῖ μαζί σου σέ Ἐκεῖνον οὔτε νά σταθεῖ μπροστά Του.

9. Ἐννοεῖ τὸν Θεό.

Ταύτης τῆς ἐργασίας οὐκ ἔνι μείζων οὐδὲ ἀμεριμνοτέρα ἐν ὅλῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ.

20. Ἐρ.: Πῶς οὖν οἱ Σκητιῶται ἐν τῷ ἀντιρρητικῷ λογισμῷ εὐηρέστησαν τῷ Θεῷ;

Ἀπ.: Ἐπειδὴ ἐκεῖνοι ἀπλότητι καὶ φόβῳ Θεοῦ ἐποιοῦν, διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ἀντελαμβάνετο αὐτῶν. Καὶ ὕστερον αὐτὴ ἡ ἐργασία τῆς θεωρίας ἦλθεν εἰς αὐτοὺς τοῦ Θεοῦ βουληθέντος διὰ τὸν πολὺν αὐτῶν κόπον καὶ τὴν φιλοθεΐαν.

Ἐλεγε δὲ ὁ μέγας ὁ καὶ ταῦτα διδάξας ὅτι· Γενομένου μου ποτὲ ἐν τῇ Σκῆτι παρέβαλον ἐνὶ ἀγίῳ χρονίσαντι ἐκεῖ. Καὶ μόνον ἡσπάσατό με καθίσας μηδὲν ἕτερόν μοι ἀποκριθεὶς, ἀλλὰ καθήμενος ἐγὼ καὶ τῇ θεωρίᾳ σχολάζων κἀκεῖνος τὴν σειρὰν ἐργαζόμενος οὐκ ἀνένευσεν ὅλως προσέχειν μοι οὔτε φαγεῖν ἐπέτρεψεν, ἀλλὰ καίτοι ἔχων ἕξ ἡμέρας μὴ φαγὼν ἔμεινεν ὅλην τὴν ἡμέραν πλέκων.

Καὶ τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ περὶ ὥραν δεκάτην ἀποκρίνεται καὶ λέγει μοι· Ἀδελφέ, πόθεν ἔσχες τὴν ἐργασίαν ταύτην; Ἐγὼ δὲ εἶπον· Σὺ δὲ πόθεν εὗρες αὐτήν; Ἡμεῖς γὰρ ἐκ παιδόθεν ταύτην τὴν ἐργασίαν ἐδιδάχθημεν ἐκ τῶν πατέρων ἡμῶν. Ἐφη δὲ ὁ Σκητιώτης· Ἐγὼ μὲν τοιαύτην ἐργασίαν οὐ παρέλαβον ἐκ τῶν πατέρων μου, ἀλλ' ὥσπερ ὀρεῶς με ἄρτι, οὕτως ἔμεινα ὅλον τὸν χρόνον μου, μικρὸν ἐργόχειρον καὶ μικρὰν μελέτην καὶ κατὰ δύναμιν καθαρεύειν τῷ λογισμῷ καὶ ἀντιλέγειν τοῖς ἐπερχομένοις. Καὶ οὕτω τὸ τῆς θεωρίας πνεῦμα ἦλθε ἐμοῦ μὴ εἰδότος μηδὲ ὅλως μαθόντος ὅτι τοιαύτην ἐργασίαν τινὲς ἔσχον. Καὶ ἀπεκρίθην· Ἐγὼ δὲ ἐκ παιδόθεν ταύτην ἐδιδάχθην.

Ἀπ' αὐτὴ τὴν ἐργασία ἀνώτερη καὶ πιὸ ἀμεριμνη δὲν ὑπάρχει σ' ὅλη τὴν Ἐκκλησία.

20. Ἐρ.: Πῶς λοιπὸν οἱ Σκητιῶτες εὐαρέστησαν στὸν Θεὸ μέ τὸν ἀντιρρητικὸ λογισμό;

Ἀπ.: Ἐπειδὴ ἐκεῖνοι ἐργάζονταν μέ ἀπλότητα καὶ φόβῳ Θεοῦ, γι' αὐτὸ ὁ Θεὸς τοὺς βοηθοῦσε. Καὶ ἀργότερα ἤρθε σ' αὐτοὺς αὐτὴ ἡ ἐργασία τῆς θεωρίας¹⁰, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς τὸ θέλησε γιὰ τὸν μεγάλον τοὺς κόπον καὶ τὴν ἀγάπην τοὺς σ' Ἐκείνον.

Ὁ μέγας Γέροντας, αὐτὸς πού τὰ δίδαξε αὐτά, ἔλεγε: «Κάποτε, πού θρискόμουν στὴ Σκῆτι, ἐπισκέφθηκα ἕναν ἅγιο πού εἶχε χρόνια ἐκεῖ. Μόνο μέ χαιρέτισε καὶ κάθισε· τίποτε ἄλλο δὲν εἶπε. Ἐγὼ καθισμένος καὶ ἀφοσιωμένος στὴ θεωρία κι ἐκεῖνος πλέκοντας τὴ σειρὰ, δὲν σήκωσε καθόλου τὸ κεφάλι νά μέ προσέξει οὔτε εἶπε νά φῶμε, ἀλλά, ἂν καὶ εἶχε ἕξι μέρες νηστικός, ἔμεινε ὅλη τὴ μέρα πλέκοντας.

Τὴν ἄλλη μέρα κατὰ τίς τέσσερις τὸ ἀπόγευμα παίρνει τὸν λόγο καὶ μοῦ λέει: «Ἀδελφέ, ἀπὸ ποῦ ἔμαθες αὐτὴ τὴν ἐργασία;» Ἐγὼ εἶπα: «Ἐσὺ ἀπὸ ποῦ τὴν γνώρισες; Ἡμεῖς ἀπὸ τὰ παιδικὰ μας χρόνια διδαχθήκαμε αὐτὴ τὴν ἐργασία ἀπὸ τοὺς Πατέρες μας». Ὁ Σκητιώτης εἶπε: «Ἐγὼ τέτοια ἐργασία δὲν πῆρα ἀπὸ τοὺς Πατέρες μου, ἀλλὰ ὅπως μέ βλέπετε τώρα, ἔτσι ἔμεινα ὅλα τὰ χρόνια μου: λίγο ἐργόχειρο καὶ λίγη μελέτη καὶ σύμφωνα μέ τὴ δύναμή μου νά κρατῶ καθαρό τὸν λογισμό καὶ νά ἀντιλέγω σέ κείνους (τοὺς λογισμούς) πού ἔρχονταν. Καὶ ἔπειτα ἤρθε τὸ πνεῦμα τῆς θεωρίας, χωρὶς ἐγὼ νά ξέρω κι οὔτε καθόλου νά μάθω ὅτι εἶχαν τέτοια ἐργασία μερικοί». «Ἐγὼ ὁμως, ἀποκρίθηκα, ἀπὸ παιδί τὴν διδάχθηκα».

10. Βλ. Μ. Γερ. τ. Γ', σελ. 161-3, ὑπόσημ. 115.

21. Ἐρ.: Ποίῳ τρόπῳ ὁ τοιοῦτος προσέχειν ὀφείλει τῇ θεωρίᾳ;

Ἀπ.: Καθὼς αἱ θεῖαι Γραφαὶ διδάσκουσιν ἡμᾶς· ὁ μὲν γὰρ Δανιήλ ὡς παλαιῶν ἡμερῶν ἐθεώρει, ὁ δὲ Ἰεζεκιήλ ἐπὶ ἄρματος χειρουδικοῦ, ὁ δὲ Ἡσαΐας ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ καὶ ἐπηρμένου, ὁ δὲ Μωυσῆς τὸν ἀόρατον ὡς ὄρων ἐκαρτέρει.

22. Ἐρ.: Πῶς δύναται θεωρεῖν ὁ νοῦς ὁ οὐδέποτε εἶδεν;

Ἀπ.: Βασιλέα οὐδέποτε εἶδες καθήμενον ὡς ἐπὶ τῶν εἰκόνων;

23. Ἐρ.: Καὶ ὀφείλει ὁ νοῦς διαγράφειν τὸ Θεῖον;

Ἀπ.: Οὐκ ἔστι κάλλιον διαγράψαι καὶ μὴ τοῖς ἀκαθάρτοις λογισμοῖς συγκατατίθεσθαι;

24. Ἐρ.: Μήποτε ὡς ἁμαρτία λογισθεῖ;

Ἀπ.: Κράτει τέως τοῦτο, ὡς οἱ προφῆται εἶδον ἱστορικῶς, καὶ αὐτὸ τὸ τέλειον ἔρχεται. Καθὼς καὶ ὁ ἀπόστολος λέγει· Βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι· τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον. Τὸ δὲ τότε δηλοῖ, φησὶν, ὅτε ὁ λογισμὸς τελειωθῇ, τότε παρρησίᾳ βλέπει.

25. Ἐρ.: Οὐκ ἔχει οὖν ἔκστασιν φρενῶν τοῦτο;

Ἀπ.: Οὐκ ἔχει ὅλως τὸ σύνολον, ἐάν τε ἐν ἀληθείᾳ ἀγωνίζεται.

11. Δαν. 7, 13-14.

13. Ἡσ. 6, 1 κ.έ.

12. Ἰεζ. 1, 2 κ.έ.

14. Ἐβρ. 11, 27.

21. Ἐρ.: Μὲ ποιό τρόπο ὀφείλει νὰ ἔχει τὸν νοῦ στὴ θεωρίᾳ αὐτός πού τὴν διδάχθηκε;

Ἀπ.: Ὅπως μᾶς διδάσκουν οἱ θεῖες Γραφές: Ὁ Δανιήλ τὸν θεώρησε ὡς τὸν Παλαιὸ τῶν ἡμερῶν¹¹, ὁ Ἰεζεκιήλ πάνω σὲ χειρουδικό ἄρμα¹², ὁ Ἡσαΐας πάνω σὲ θρόνο ψηλὸ καὶ μεγαλόπρεπο¹³, ὁ Μωυσῆς πρόσμενε καρτερικὰ τὸν ἀόρατο ὡσάν νὰ τὸν ἔβλεπε¹⁴.

22. Ἐρ.: Πῶς μπορεῖ ὁ νοῦς νὰ θεωρεῖ αὐτό πού ποτέ δέν εἶδε;

Ἀπ.: Ποτέ δέν εἶδες βασιλιά στὸν θρόνο του, ὅπως παρουσιάζεται σὲ πίνακες;

23. Ἐρ.: Καὶ ὀφείλει ὁ νοῦς νὰ ἀναπαριστᾷ τὴ Θεότητα;

Ἀπ.: Δέν εἶναι καλύτερο νὰ τὴν ἀναπαριστᾷ καὶ νὰ μὴν δίνει συγκατάθεση στοὺς ἀκάθαρτους λογισμοὺς;

24. Ἐρ.: Μήπως καὶ θεωρηθεῖ ἁμαρτία;

Ἀπ.: Κράτα τώρα αὐτό, ὅπως τό εἶδαν οἱ προφῆτες “ἱστορικῶς”¹⁵, καὶ τό ἴδιο τό τέλειο ἔπειτα ἔρχεται. Καθὼς καὶ ὁ ἀπόστολος λέει: «Τώρα βλέπουμε θαμπὰ σάν μέσα ἀπὸ καθρέφτη· τότε ὅμως πρόσωπο μὲ πρόσωπο θὰ δοῦμε τὸν Θεό»¹⁶. Τό «τότε», λέει, σημαίνει ὅτι ὅταν ὁ λογισμὸς γίνῃ τέλειος, τότε βλέπει καθαρά.

25. Ἐρ.: Αὐτό δέν προκαλεῖ σάλεμα τοῦ νοῦ;

Ἀπ.: Γενικά καθόλου δέν προκαλεῖ, ἂν κανεὶς ἀγωνίζεται ἀληθινά.

15. Δηλαδή σύμφωνα μὲ τίς διηγήσεις τῆς Π. Διαθήκης καὶ μὲ συμβολικὲς παραστάσεις.

16. Α' Κορ. 13, 12.

Ἐλεγε δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι Ὅλην τὴν ἑβδομάδα ἐποίησα καὶ οὐκ ἐμνημόνευσα ἀνθρωπίνης μνήμης. Ἄλλος ἔφη ὅτι Ἐμείνα περιπατῶν ἐν ὁδῷ ποτε καὶ ἀγγέλους δύο εἶδον ἐνθεν καὶ ἐνθεν περιπατοῦντας μετ' ἐμοῦ καὶ οὐ προσέσχον αὐτοῖς.

26. Ἐρ.: Καὶ διατί οὐ προσέσχεν;

Ἀπ.: Ἐπειδὴ γέγραπται ὅτι οὔτε ἄγγελος οὔτε πνεῦμα δύναται χωρῖσαι ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ.

27. Ἐρ.: Πάντοτε δύναται ὁ νοῦς θεωρεῖν;

Ἀπ.: Εἰ καὶ μὴ πάντοτε, ἀλλ' ὅταν ὁ λογισμὸς καταδυναστεύηται ὑπὸ τῶν παθῶν, μὴ χρονιζέτω τοῦ προσφεύγειν τῷ Θεῷ διὰ θεωρητικῆς προσευχῆς. Λέγω γάρ σοι ὅτι, ἐὰν ὁ λογισμὸς τελειωθῇ εἰς τοῦτο, εὐκοπώτερόν ἐστιν ὅρος κινῆσαι ἢ τὸν λογισμὸν κατελθεῖν ἐκεῖθεν. Ὡσπερ γὰρ κατάδικος ἐν σκότει φυλακισόμενος, ἡνίκα ἀπολυθῇ καὶ τὸ φῶς ἴδῃ, οὐκέτι θέλει μνημονεῦσαι τοῦ σκοτόντος, οὕτω καὶ ὁ λογισμὸς ὅταν ἄρξηται τὸ ἴδιον φέγγος ὁρᾷ.

Ἐλεγε γάρ τις τῶν Πατέρων ὅτι Ποτὲ θέλων δοκιμάσαι τὸν λογισμὸν μου εἰ ῥέμβεται, ἐὰν ἀπολύσω αὐτὸν εἰς τὸν κόσμον, ἀπέλυσά αὐτόν καὶ ἐστάθη ἐπὶ τὸ αὐτὸ μὴ εἰδὼς ποῦ ἀπέλθῃ, ἕως οὗ πάλιν ἦρα αὐτόν ἄνω. Ἦδει γὰρ ὅτι εἰ ἀπέλθῃ ῥέμβεσθαι, δαμάσαι αὐτόν εἶχον. Ταύτην δὲ τὴν ἐργασίαν ἡσυχία μετὰ ταπεινώσεως καὶ εὐχῆς κατορθοῖ· τὸ γὰρ συνεχῶς ἐν ταπεινώσει προσεύχεσθαι ταχὺ εἰς κατόρθωσιν φέρει τὸν νοῦν.

Ἐλεγε ἀκόμη καὶ αὐτό: «Πέρασε ὅλη ἡ ἑβδομάδα καὶ δέν θυμήθηκα ἄνθρωπο». Ἄλλος εἶπε: «Κάποτε περπατοῦσα στὸν δρόμο καὶ εἶδα δύο ἄγγελοι νὰ περπατοῦν μαζί μου ἀπ' τὴ μιά πλευρά καὶ ἀπ' τὴν ἄλλη, καὶ δέν ἔστρεψα τὴν προσοχή μου σ' αὐτούς».

26. Ἐρ.: Γιατί δέν τοὺς πρόσεξε;

Ἀπ.: Ἐπειδὴ ἔχει γραφεῖ ὅτι οὔτε ἄγγελος οὔτε πνεῦμα δέν μπορεί νὰ μᾶς χωρίσει ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ¹⁷.

27. Ἐρ.: Πάντοτε ὁ νοῦς μπορεί νὰ θεωρεῖ;

Ἀπ.: Ἄν καὶ ὄχι πάντοτε, ὅμως ὅταν ὁ λογισμὸς τυραννεῖται ἀπὸ τὰ πάθη, ἅς μὴν καθυστερεῖ νὰ καταφεύγει στὸν Θεὸ διὰ τῆς θεωρίας καὶ προσευχῆς. Σοῦ λέω ὅτι, ἂν ὁ λογισμὸς φθάσει στὴν τελειότητα ὡς πρὸς αὐτό, εἶναι πιὸ εὐκόλο νὰ μετακινήσεις ἓνα βουνό, παρὰ νὰ κατέβει ἀπὸ κεῖ ὁ λογισμὸς. Ὅπως δηλαδή ἓνας κατάδικος φυλακισμένος στό σκοτάδι, ὅταν ἀπολυθεῖ καὶ δεῖ τὸ φῶς, δέν θέλει πιά νὰ θυμᾶται τὸ σκοτάδι, ἔτσι καὶ ὁ λογισμὸς, ὅταν ἀρχίζει νὰ βλέπει τὸ δικό του φῶς.

Ἐλεγε κάποιος ἀπὸ τοὺς Πατέρες: «Κάποτε θέλοντας νὰ δοκιμάσω τὸν λογισμὸ μου, ἄραγε θὰ περιπλανηθεῖ, ἂν τὸν ἐξαπολύσω στὸν κόσμον, τὸν ἄφησα ἐλεύθερο· στάθηκε ἐκεῖ ποῦ ἦταν, μὴ ξέροντας ποῦ νὰ πάει, μέχρις ὅτου πάλι τὸν πῆρα ἐπάνω. Γιατί ἤξερε ὅτι ἂν πῆγαινε νὰ περιτριγυρίζει, ἔπειτα ἐγὼ θὰ τὸν χαλιναγωγοῦσα». Αὐτὴ τὴν ἐργασία τὴν πραγματοποιεῖ μέ ἐπιτυχία ἢ ἡσυχαστικὴ ζωὴ, ὅταν συνοδεύεται μέ ταπείνωση καὶ προσευχή. Διότι ἡ ἀδιάκοπη προσευχή, ποῦ γίνεται μέ ταπείνωση, γρήγορα φέρνει τὸν νοῦ σὲ ἐπιτυχία.

17. Ρωμ. 8, 38-39.

28. Ἐρ.: Πῶς δύναται τις πάντοτε προσεύχεσθαι; Ἀσθενεῖ γὰρ τὸ σῶμα πρὸς λειτουργίαν.

Ἀπ.: Οὐ μόνον τὸ στῆναι ἐν καιρῷ προσευχῆς ἐκείνη λέγεται προσευχή, ἀλλὰ τὸ πάντοτε.

29. Ἐρ.: Πῶς πάντοτε;

Ἀπ.: Εἴτε ἐσθίεις εἴτε πίνεις εἴτε ἐν ὁδῷ περιπατεῖς εἴτε τι ἔργον ποιεῖς, μὴ ἀποστῇς τῆς εὐχῆς.

30. Ἐρ.: Ἐὰν οὖν μετὰ τινος λαλῇ, πῶς δύναται τὸ πάντοτε προσεύχεσθαι πληρῶσαι;

Ἀπ.: Διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ ἀπόστολος διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως. Ὅτε οὖν οὐ σχολάζεις μετὰ ἄλλου ὁμιλῶν προσεύξασθαι, διὰ δεήσεως προσεύχου.

31. Ἐρ.: Ποίαν εὐχὴν ὀφείλει προσεύχεσθαι τις;

Ἀπ.: Τὸ Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐξῆς.

32. Ἐρ.: Πόσον μέτρον ὀφείλει ἔχειν ἡ εὐχή;

Ἀπ.: Μέτρον οὐκ ἐδήλωσε. Τὸ γὰρ εἰπεῖν πάντοτε καὶ ἀδιαλείπτως προσεύχεσθαι μέτρον οὐκ ἔχει. Ἔλεγε δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ὁ θέλων ταῦτα κατορθῶσαι ὀφείλει πάντας ἀνθρώπους ὡς ἓνα ὁρᾶν καὶ καταλαλιᾶς ἀπέχεσθαι.

Τέλος ἡ διάλεξις.

18. Ἐφ. 6, 18.

19. Νά προσεύχεσαι μέ δεήση: Τὸ νόημα ἐδῶ εἶναι μᾶλλον ὅτι ἡ ψυχὴ ἡ κατανενυγμένη ἔχει πάντοτε στάση προσευχῆς, εἴτε ἐργάζεται εἴτε ὁμιλεῖ εἴτε ἀκόμη κι ὅταν κοιμᾶται, κατὰ τό: «Ἐγὼ καθεύδω καὶ ἡ καρδιά μου

28. Ἐρ.: Πῶς μπορεῖ κανεὶς πάντοτε νά προσεύχεται; Γιατί τὸ σῶμα παρουσιάζει ἀδυναμία προκειμένου νά προσευχηθεῖ.

Ἀπ.: Προσευχὴ δέν λέγεται μόνο τό νά στέκεται κανεὶς τήν συγκεκριμένη ὥρα προσευχῆς καί νά προσεύχεται, ἀλλὰ τό νά προσεύχεται πάντοτε.

29. Ἐρ.: Πῶς πάντοτε;

Ἀπ.: Εἴτε τρῶς εἴτε πίνεις εἴτε περπατᾷς σέ δρόμο εἴτε κάποιο ἔργο κάνεις, νά μὴν ἀφήνεις τήν προσευχή.

30. Ἐρ.: Ἄν ἓνας συνομιλεῖ μέ κάποιον, πῶς μπορεῖ νά πραγματοποιήσῃ τό νά προσεύχεται πάντοτε;

Ἀπ.: Γί' αὐτό εἶπε ὁ ἀπόστολος, μέ κάθε προσευχή καὶ δεήση¹⁸. Ἔτσι, ὅταν δέν εἶσαι ἐλεύθερος νά προσευχηθεῖς, καθὼς συναναστρέφεσαι μέ ἄλλον, νά προσεύχεσαι μέ δεήση¹⁹.

31. Ἐρ.: Μέ ποιὰ προσευχή ὀφείλει νά προσεύχεται κανεὶς;

Ἀπ.: Νά λέει τό Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς κλπ.²⁰

32. Ἐρ.: Πόσο μέτρο ὀφείλει νά ἔχει ἡ προσευχή;

Ἀπ.: Δέν ὄρισε μέτρο. Ἐφόσον εἶπε πάντοτε καὶ χωρίς διακοπὴ νά προσεύχεστε²¹, δέν ἔχει μέτρο.

Ἔλεγε ἀκόμη κι αὐτό, ὅτι ἐκεῖνος πού θέλει νά τά κατορθῶσιν αὐτά, ὀφείλει ὅλους τοὺς ἀνθρώπους νά τοὺς βλέπει ὡς ἓναν καὶ νά μὴν καταλαλεῖ.

Τέλος τοῦ διαλόγου.

ἀγρυπνεῖ» (Ἀσμα ἀσμ. 5, 2). Ἔτσι, ὅσο κι ἂν εἶναι ἀπασχολημένος ὁ νοῦς σέ ἄλλο ἀντικείμενο, ἡ ψυχὴ κάνει ἐν σιωπῇ τό ἔργο της.

20. Ματθ. 6, 9-13.

21. Α' Θεα. 5, 17.

Ἀποφθέγματα τῶν ἐν ἀσκήσει γηρασάντων ἐν ἐπιτομῇ
τὴν εἰς ἄκραν αὐτῶν ἀρετὴν δηλοῦντα

33. Ἠρωτήθη ὁ ἅγιος πατὴρ ἡμῶν Ἀθανάσιος, ὁ ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας, πῶς ἴσος ὁ Υἱὸς τῷ Πατρὶ. Καὶ ἀπεκρίθη· Ὡς ἐν δυσὶν ὀφθαλμοῖς τὸ ὄραν.

34. Ἠρωτήθη ὁ ἅγιος πατὴρ ἡμῶν Γρηγόριος ὁ Θεολόγος πῶς ἴσος ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τῷ Πατρὶ. Καὶ ἀπεκρίθη· Οἷον ἐν ἡλίοις τρισὶν ἐχομένοις ἀλλήλοις, μία τοῦ φωτὸς σύγκρασις ἡ θεότης.

35. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἡσαΐας ὅτι ἀρχάριος μεταβαίνων ἀπὸ μοναστηρίου εἰς μοναστήριον ἔοικε ζῶν ὑπὸ φορβειᾶς ἐνταῦθα κάκεισε ἐλάννομένῳ.

36. Ἐλεγε πάλιν ὅτι, ἐὰν θέλῃ ὁ Θεὸς ψυχὴν ἐλεῆσαι, αὐτὴ δὲ ἀφηνιάζει καὶ οὐκ ἀνέχεται, ἀλλὰ τὸ θέλημα αὐτῆς ποιεῖ, συγχωρεῖ αὐτῇ παθεῖν ἅπερ οὐ θέλει, ἵνα οὕτως αὐτὸν ἐπιζητήσῃ.

37. Ἐλεγε πάλιν ὅτι, ἡνίκα τις βούλεται κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδοῦναι, δύναται καὶ διὰ νεύματος μόνον βλάψαι τὴν συνείδησιν τοῦ ἀδελφοῦ.

38. Ὁ αὐτὸς ἠρωτήθη τί ἐστὶ φιλαργυρία καὶ ἀπεκρίθη· Τὸ μὴ πιστεῦσαι τῷ Θεῷ ὅτι ποιεῖταί σου φροντίδα καὶ τὸ ἀπελπίζειν τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ φιλοπλατύνεσθαι.

Ἀποφθέγματα αὐτῶν ποῦ γήρασαν στήν ἄσκησιν·
ἀποφθέγματα ποῦ δηλώνουν σὲ περιληπτικὴ ἔκθεσιν
τὴν τελειότητα τῆς ἀρετῆς τους

33. Ρωτήθηκε ὁ ἅγιος πατέρας μας Ἀθανάσιος, ὁ ἐπίσκοπος τῆς Ἀλεξανδρείας, πῶς εἶναι ἴσος ὁ Υἱὸς μέ τὸν Πατέρα, καὶ ἀποκρίθηκε: «Ὅπως ἡ ὄραση ἐνεργεῖται ἀπὸ δύο μάτια».

34. Ρώτησαν τὸν ἅγιο πατέρα μας Γρηγόριο τὸν Θεολόγο πῶς εἶναι ἴσος ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα μέ τὸν Πατέρα. Καὶ ἀποκρίθηκε: «Ὅπως συμβαίνει μέ τρεῖς συνεχιζόμενους ἡλίους· μία σύγκραση φωτὸς εἶναι ἡ θεότητα».

35. Ὁ ἀββᾶς Ἡσαΐας εἶπε ὅτι ὁ ἀρχάριος, ποῦ πηγαίνει ἀπὸ ἓνα μοναστήρι σὲ ἄλλο, μοιάζει μέ ζῶο ποῦ μετακινεῖται ἐδῶ κι ἐκεῖ μέ χαλινάρι.

36. Ἐλεγε πάλι ὅτι, ἂν θέλει ὁ Θεὸς νὰ δείξει τὸ ἔλεός του σὲ μιὰ ψυχὴ κι αὐτὴ ξεφεύγει ἀπὸ τὴν κανονικὴ πορεία καὶ δὲν δέχεται, ἀλλὰ κάνει τὸ θέλημά της, ἐπιτρέπει ὁ Θεὸς νὰ πάθει ἐκεῖνα ποῦ δὲν θέλει, ὥστε μ' αὐτόν τὸν τρόπο νὰ Τὸν ἐπιζητήσῃ.

37. Ἐλεγε πάλι ὅτι ὅταν κάποιος θέλει νὰ ἀνταποδώσῃ τὸ κακό ποῦ τοῦ ἔκαναν, μπορεῖ καὶ μόνο μ' ἓνα νεῦμα νὰ βλάψῃ τὴ συνείδηση τοῦ ἀδελφοῦ.

38. Τὸν ἴδιο τὸν ρώτησαν τί εἶναι φιλαργυρία καὶ ἀπάντησε: «Τὸ νὰ μὴν ἐμπιστεύεσαι στὸν Θεό ὅτι ἔχει τὴ φροντίδα σου, νὰ μὴν ἐλπίζεις στίς ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ θέλεις νὰ φαίνεσαι σπουδαῖος».

39. Ἠρωτήθη πάλιν τί ἐστὶν καταλαλιά καὶ ἀπεκρίθη· Τὸ μὴ γνῶναι τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ φθόνος πρὸς τὸν πλησίον.

40. Ἠρωτήθη πάλιν τί ἐστὶν ὀργή καὶ ἀπεκρίθη· Ἔρις καὶ ψεῦδος καὶ ἀγνωσία.

41. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Ἡλίας ὁ τῆς διακονίας· Τί ἰσχύει ἁμαρτία, ὅπου ἐστὶ μετάνοια; καὶ τί ὠφελεῖ ἀγάπη, ἔνθα ἐστὶν ὑπερηφανία;

42. Εἶπε πάλιν· Οἱ ἄνθρωποι τὸν νοῦν ἔχουσιν ἢ εἰς τὰς ἁμαρτίας ἢ εἰς τὸν Ἰησοῦν ἢ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους.

43. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Θεόδωρος· Πολλοὶ ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ εἴλοντο τὴν ἀνάπαισιν, πρὶν ὁ Θεὸς αὐτοῖς παράσχω.

44. Ἐλεγεν ἡ ἀμμᾶς Θεοδώρα ὅτι χριστιανὸς τις μετὰ Μανιχαίου διαλεγόμενος περὶ τοῦ σώματος ἔλεγεν· Δὸς τὸν νόμον τῷ σώματι καὶ ὅψει τὸ σῶμα τῷ πλάσαντι.

45. Ἠρώτησέ τις τῶν Γερόντων τὴν ἀμμᾶν Θεοδώραν λέγων· Ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν νεκρῶν πῶς ἐγειρόμεθα; Ἡ δὲ εἶπεν· Ἐχομεν ἐνέχυρον τὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθανόντα καὶ ἐγερθέντα Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν.

22. Μανιχαϊσμός· Δυναρχικὴ θρησκεία πού τὴν ἵδρυσε ὁ Μάνης, Πέρσης θεολόγος, ἀπὸ τῆ Β. Βαβυλώνα κατὰ τὸν 3ο μ.Χ. αἰ. Βλ. Μ. Γερ. τ. Γ', σελ. 438, ὑποσημ. 44. Γενικῶς ἡ θεωρία τοῦ Μάνη ἐντάσσεται στὶς γραμμές τοῦ χριστιανικοῦ Γνωστικισμοῦ. Διακρίνονται σέ δύο παρατάξεις ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μία ἐπιδιώκει τὴν ἐγκράτεια καὶ ἡ ἄλλη τὴν ἀκολασία. Ἡ κάθε μία μέ τὸν τρόπο

39. Ρωτήθηκε πάλι τί εἶναι καταλαλιά καὶ ἀποκρίθηκε· «Τὸ νὰ ἀγνοεῖ κανεὶς τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ φθονεῖ τὸν πλησίον του».

40. Ρωτήθηκε πάλι τί εἶναι ἡ ὀργή καὶ ἀπάντησε· «Φιλονικία, ψέμα καὶ ἔλλειψη γνώσης».

41. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Ἡλίας, ὁ διακονητής· «Τί δύναμη ἔχει ἡ ἁμαρτία, ὅπου ὑπάρχει μετάνοια; Καὶ τί ὠφελεῖ ἡ ἀγάπη ἐκεῖ πού ὑπάρχει ὑπερηφάνεια;»

42. Εἶπε πάλι· «Οἱ ἄνθρωποι ἔχουν τὸν νοῦ τους στραμμένο ἢ στὶς ἁμαρτίες ἢ στὸν Ἰησοῦ ἢ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους».

43. Εἶπε ὁ ἀδβᾶς Θεόδωρος· «Πολλοὶ στὴν ἐποχὴ μας διάλεξαν τὴν ἀνάπαυση, προτοῦ τοὺς τὴν δώσει ὁ Θεός».

44. Ἐλεγε ἡ ἀμμᾶς Θεοδώρα ὅτι ἕνας χριστιανός, καθὼς συζητοῦσε μέ ἕναν Μανιχαῖο²², τοῦ εἶπε· «Δώσε στό σῶμα τὸν νόμο τοῦ Θεοῦ καὶ θά γνωρίσεις τό σῶμα διὰ μέσου τοῦ ἴδιου τοῦ Δημιουργοῦ του».

45. Ἐνας Γέροντας ρώτησε τὴν ἀμμᾶ Θεοδώρα· «Στὴν ἀνάσταση τῶν νεκρῶν πῶς θά ἀναστηθοῦμε;» Ἐκείνη ἀπάντησε· «Ἐχομε ὡς ἐγγύηση τὸν Χριστό, πού πέθανε γιὰ μᾶς καὶ ἀναστήθηκε, τὸν Θεό μας».

πο τῆς ἐπιδιώκει νὰ φθείρει τὴ σάρκα πού εἶναι φορέας τῆς κακῆς ὕλης. Τὸ ἀπόφθ. ἐδῶ ὑπαινίσσεται τίς λαθεμένες καὶ ἀνεδαφικές θέσεις τῆς θεωρίας τοὺς ὡς πρὸς τὸ ἀνθρώπινο σῶμα καὶ συνιστᾷ ὁ χριστιανὸς στὸν Μανιχαῖο νὰ γνωρίσει ἀπὸ τὸν νόμο τοῦ Θεοῦ, τοῦ Πλάστη, ποιά εἶναι ἡ ἀλήθεια γιὰ τὸ ἀνθρώπινο σῶμα.

46. Συνήχθησαν οἱ ἀδελφοί ποτε πρὸς τὸν ἀδβᾶν Ἰωσήφ. Καὶ καθημένων αὐτῶν καὶ ἐπερωτώντων αὐτὸν ἔχαιρε καὶ προθυμούμενος ἔλεγεν αὐτοῖς· Ἐγὼ βασιλεύς εἰμι σήμερον· ἐδασίλευσα γὰρ ἐπὶ τὰ πάθη.

47. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Ἰάκωβος ὅτι· Οὐκ ἠθέλησα ποτὲ κοσμικὸν λόγον ἢ εἰπεῖν ἢ ἀκοῦσαι.

48. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Λογγῖνος τῷ ἀδβᾶ Ἀκακίῳ· Ἡ γυνὴ τότε γινώσκει ὅτι συνέλαβεν, ὅταν σταλῇ τὸ αἷμα αὐτῆς· οὕτως οὖν καὶ ἡ ψυχὴ· τότε γινώσκει ὅτι συνέλαβε Πνεῦμα Ἅγιον, ὅταν σταλῇ τὰ ῥέοντα ἀπ' αὐτῆς κάτωθεν πάθη. Ἐν ὅσῳ δὲ ἐνέχεται ἐν αὐτοῖς, πῶς δύναται κενοδοξεῖν ὡς ἀπαθής; Δὸς αἷμα καὶ λάβε Πνεῦμα.

49. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Ποιμὴν ὅτι τὸ θέλημα καὶ ἡ ἀνάπαυσις καὶ ἡ τούτων συνήθεια καταβάλλει τὸν ἄνθρωπον.

50. Εἶπε πάλιν· Πολλοὶ ἐγένοντο δυνατοί, ὀλίγοι δὲ μὴ παροξύναντες.

51. Εἶπε πάλιν ὅτι τὸ διδάξαι τὸν πλησίον ὁμοῖόν ἐστι τοῦ ἐλέγχει.

52. Εἶπε πάλιν ὅτι ἀπὸ τρίτης γενεᾶς τῆς Σκήτεως καὶ τοῦ ἀδβᾶ Μωυσέως οὐκ ἦλθον ἔτι οἱ ἀδελφοί εἰς προκοπήν.

46. Μαζεύτηκαν κάποτε οἱ ἀδελφοί στό κελί τοῦ ἀδβᾶ Ἰωσήφ. Καθὼς ἦταν καθισμένοι καὶ τοῦ ἔκαμναν ἐρωτήσεις, ἦταν χαρούμενος καὶ πολὺ εὐδιάθετος τούς ἔλεγε· «Ἐγὼ σήμερα εἶμαι βασιλιάς· γιατί βασίλευσα στὰ πάθη».

47. Ὁ ἀδβᾶς Ἰάκωβος εἶπε· «Δέν θέλησα ποτέ νά πῶ ἢ νά ἀκούσω λόγο κόσμικό».

48. Ὁ ἀδβᾶς Λογγῖνος εἶπε στόν ἀδβᾶ Ἀκάκιο· «Ἡ γυναίκα τότε καταλαβαίνει ὅτι ἔχει συλλάβει, ὅταν σταματήσει τό αἷμα της. Ἔτσι καὶ ἡ ψυχὴ τότε ξέρει ὅτι ἔχει συλλάβει Πνεῦμα Ἅγιο, ὅταν σταματήσουν τὰ πάθη τὰ χαμηλά πού ῥέουν ἀπ' αὐτήν. Ὅσο καιρό περιπλέκεται σ' αὐτά, πῶς μπορεῖ νά ὑπερηφανεύεται σάν νά εἶναι τάχα ἀπαθής; Δῶσε αἷμα καὶ πάρε Πνεῦμα».

49. Ὁ ἀδβᾶς Ποιμὴν εἶπε ὅτι τὸ θέλημα καὶ ἡ ἀνάπαυση καί, προπαντός, ἡ συνήθεια σ' αὐτά, ὁδηγοῦν τὸν ἄνθρωπο στήν πτώση.

50. Εἶπε πάλι· «Πολλοὶ ἔγιναν δυνατοί, ἀλλά λίγοι αὐτοὶ πού δέν παρόργισαν²³».

51. Εἶπε ἐπίσης ὅτι τό νά διδάξει κανεῖς τόν πλησίον εἶναι ὁμοιο μέ τό νά τόν ἐλέγξει.

52. Εἶπε πάλι ὅτι μετὰ ἀπό τήν τρίτη γενιά τῆς Σκήτης καὶ τοῦ ἀδβᾶ Μωυσῆ οἱ ἀδελφοί δέν προχώρησαν πιά σέ προκοπή.

23. Δηλαδή πού δέν ἐρέθισαν, πού δέν προκάλεσαν τήν ὀργή τῶν ἄλλων.

53. Εἶπε πάλιν· Εἰ μὴ Μωυσῆς ἤγαγε τὰ πρόβατα εἰς τὴν ἔρημον, οὐκ ἂν εἶδε τὸν ἐπὶ τῆς βάρτου.

54. Εἶπε πάλιν διὰ τοὺς παῖδας τοῦ Σεμεὶ ὅτι ἡ ὕλη ἐστὶ καὶ τὸ ἑαυτὸν δικαιῶσαι ταῦτα γὰρ ἀναιροῦσι τὸν κτώμενον.

55. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Παῦλος· Ἀκολουθήσωμεν τῷ Ἰησοῦ.

56. Εἶπεν ὁ ἀδβᾶς Σισόης· Ὅταν ᾗ ἄνθρωπος τὴν φροντίδα σου ποιούμενος, οὐ δεῖ σε διατάξαι.

57. Ἀδελφὸς ῥώπησε Γέροντα λέγων· Τί ποιήσω, ὅτι θλίβομαι διὰ τὸ ἐργόχειρον; ἀγαπῶ γὰρ τὴν σειρὰν καὶ οὐ δύναμαι αὐτὴν ἐργάσασθαι. Λέγει ὁ Γέρον· ὅτι ὁ ἀδβᾶς Σισόης ἔλεγεν ὡς οὐ χρὴ τὸ ἀναπαῦον ἡμᾶς ἐργον ἐργάζεσθαι.

58. Εἶπε πάλιν ὅτι πολλάκις ἡ μὴ αἰδῶς καὶ ἀφοβία φέρουσι τὴν ἁμαρτίαν.

59. Εἶπε Γέρον· Εἰ θέλεις νόμῳ Θεοῦ ζῆσαι, ὦ ἄνθρωπε, εὐρήσεις ἀντιλήπτορα τὸν νομοθέτην.

60. Εἶπε πάλιν· Εἰ θέλεις παρακοῦσαι τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ ἐκὼν, εὐρήσεις τὸν διάβολον συντρέχοντά σου τῇ πτώσει.

24. Ἐξ. 3, 1-15.

25. Γ' Βασ. 2, 36-46. Ὁ Σεμεὶ βγαίνοντας ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ, ὅπου ἦταν

53. Εἶπε πάλι· «Ἄν ὁ Μωυσῆς δὲν ὀδηγοῦσε τὰ πρόβατα στὴν ἔρημο δὲν θά ἔδλεπε αὐτόν πού ἐμφανίστηκε στὴν βάρτο»²⁴.

54. Εἶπε πάλι γιὰ τοὺς δούλους τοῦ Σεμεὶ²⁵ ὅτι συμβολίζουν τὴν ὕλη καὶ τὴν αὐτοδικαίωση· διότι αὐτὰ εἶναι πού ὀδηγοῦν στὸν θάνατο ἐκείνον πού τὰ ἀπέκτησε.

55. Ὁ ἀδβᾶς Παῦλος εἶπε· «Ἄς πηγαίνουμε πίσω ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ».

56. Ὁ ἀδβᾶς Σισόης εἶπε· «Ὅταν ὑπάρχει ἄνθρωπος πού σέ φροντίζει, δὲν πρέπει νὰ τὸν διατάξεις».

57. Ἕνας ἀδελφὸς ρώπησε κάποιον Γέροντα· «Τί νὰ κάνω, πού ἔχω λύπη μέ τὸ ἐργόχειρο; Μοῦ ἀρέσει τὸ πλέξιμο τοῦ σχοινοῦ, ἀλλὰ δὲν μπορῶ νὰ τὸ δουλεύω». Ὁ Γέροντας ἀπάντησε· «Ὁ ἀδβᾶς Σισόης ἔλεγε ὅτι δὲν πρέπει νὰ κάνουμε τὸ ἔργο πού μᾶς ἀναπαύει».

58. Εἶπε πάλι ὅτι πολλές φορές ἡ ἀπουσία τῆς ντροπῆς καὶ τοῦ φόβου φέρουν τὴν ἁμαρτία.

59. Κάποιος Γέροντας εἶπε· «Ἄνθρωπε, ἂν θέλεις νὰ ζήσεις σύμφωνα μέ τὸν νόμο τοῦ Θεοῦ, θά βρεῖς βοηθὸ τὸν Νομοθέτη».

60. Εἶπε πάλι· «Ἄν ἐκούσια θελήσεις νὰ παρακοῦσεις τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ, θά βρεῖς τὸν διάβολο νὰ σέ βοηθαίει στὴν πώση».

περιορισμένος, γιὰ νὰ πιάσει δύο δούλους τοῦ δραπετέ, τιμωρήθηκε ἀπὸ τὸν βασιλιά Σολομώντα μέ θάνατο.

61. Εἶπε Γέρων· Ἡ ἀμεριμνία καὶ τὸ σιωπᾶν καὶ ἡ κρυπτή μελέτη τίκτουσι τὴν ἀγνείαν.

62. Εἶπε Γέρων· Ἡ μέλισσα ὅπου ὑπάγει μέλι ποιεῖ· οὕτω καὶ ὁ μοναχός, ὅπου ὑπάγει τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ ἐργάζεται.

63. Εἶπε πάλιν ὅτι ὁ Σατανᾶς σχοινοπλόκος ἐστίν· ὅσον παρέχεις αὐτῷ λῶμα καὶ αὐτὸς πλέκει τοῦτο δὲ εἶπε περὶ τῶν λογισμῶν.

64. Εἶπε Γέρων· Ἡνίκα θέλει παραβαλεῖν ἀδελφὸς πρὸς ἀδελφόν, ὁ δαίμων τῆς καταλαλιᾶς ἢ προλαμβάνει αὐτὸν ἐκεῖ ἢ μετ' αὐτοῦ ἔρχεται πρὸς τὸν ἀδελφόν.

65. Εἶπε Γέρων· Τὸν ὀκνηρὸν καὶ τὸν ἀργὸν οὐ θέλει ὁ Θεός.

66. Εἶπε Γέρων· Δὸς πρόθεσιν καὶ λαμβάνεις δύναμιν.

67. Εἶπε Γέρων· Ἡ ἀχαριστία πρεσβεύει ὑπὲρ τῆς ἀδυναμίας ἐναντίον τοῦ Θεοῦ.

68. Εἶπε Γέρων ὅτι· Ὡσπερ ὁ κασσίτηρος μελαινόμενος λαμπρύνεται πάλιν, οὕτω καὶ οἱ πιστεύοντες· ἄν μελαίνονται ἁμαρτάνοντες, λαμπρύνονται πάλιν μετανοοῦντες· δι' ἣν αἰτίαν καὶ κασσιτήρῳ τυχὸν ἡ πίστις παρεικάσθη.

61. Εἶπε Γέροντας· «Ἡ ἀμεριμνησία, ἡ σιωπὴ καὶ ἡ μυστική ἐσωτερικὴ μελέτη γεννοῦν τὴν ἀγνότητα».

62. Εἶπε Γέροντας· «Ἡ μέλισσα ὅπου πηγαίνει, κάνει μέλι. Ἔτσι κι ὁ μοναχός ὅπου πηγαίνει, τὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ ἐργάζεται».

63. Εἶπε πάλι ὅτι ὁ Σατανᾶς πλέκει σχοινιά· ὅσο ἐσύ τοῦ δίνεις λουρίδες αὐτὸς πλέκει. Αὐτὸ τό εἶπε γιὰ τοὺς λογισμούς.

64. Εἶπε Γέροντας· «Ὅταν κάποιος ἀδελφός θέλει νά πάει νά συναντήσῃ ἕναν ἀδελφό, ὁ δαίμονας τῆς κατακρίσεως ἢ πηγαίνει πιὸ μπροστὰ ἀπ' αὐτόν ἐκεῖ ἢ ἔρχεται μαζί του στὸν ἀδελφό».

65. Εἶπε Γέροντας· «Τὸν τεμπέλη καὶ τὸν ἀκαμάτη δὲν τοὺς θέλει ὁ Θεός».

66. Ἄλλος Γέροντας εἶπε· «Δῶσε διάθεση καὶ θά πᾶρεις δύναμη».

67. Ἄλλος εἶπε· «Ἡ ἀχαριστία μεσιτεύει γιὰ χάρη τῆς ἀδυναμίας ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ».

68. Ἕνας Γέροντας εἶπε· «Ὅπως ὁ κασσίτερος ἀφοῦ μαυρίσῃ, πάλι γίνεται λαμπερός, ἔτσι καὶ αὐτοὶ ποὺ πιστεύουν· κι ἂν μαυρίζουν, καθὼς ἁμαρτάνουν, πάλι λαμπρύνονται, ὅταν μετανοοῦν· γι' αὐτόν τὸν λόγο ἴσως ἡ πίστη παρομοιάστηκε μέ κασσίτερο».

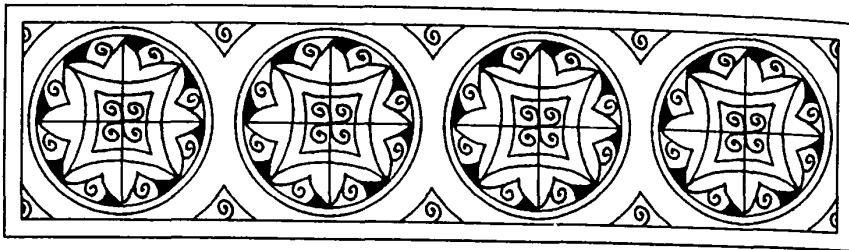

Λαξευτή εκκλησία στή Λαύρα Φαράν

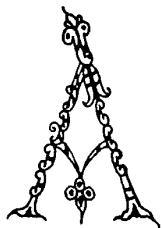
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΒ'

*Ἡ πρὸς Θεὸν εὐχαριστία
πάντα λύει
τὰ μηχανήματα τοῦ ἐχθροῦ.*

(Απόφθ. 15)

Περὶ τῶν ιβ' ἀναχωρητῶν

ναχωρηταὶ ἅγιοι, σοφοὶ καὶ πνευματικοί, τὸν ἀριθμὸν δώδεκα συναχθέντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀπήτησαν ἑαυτοὺς εἰπεῖν ἕκαστος ἃ κατώρθωσεν ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ καὶ ποῖαν ἄσκησιν ἤσκησε πνευματικήν.

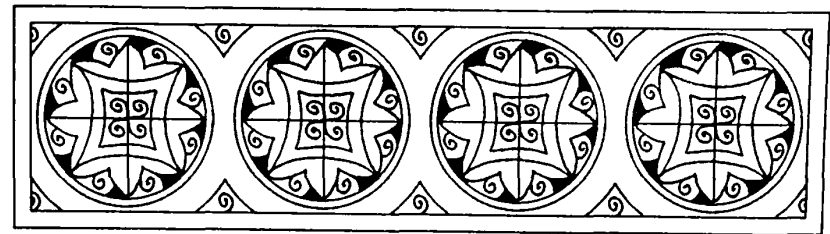
Ὁ πρῶτος, ὁ πρεσβύτερος αὐτῶν, ἔφη· Ἐγώ, ἀδελφοί, ἀφ' οὗ ἡρξάμην ἡσυχάζειν ὅλον ἐσταύρωσα ἑαυτὸν τοῖς ἔξω πράγμασιν ἐννοῶν τὸ γεγραμμένον· Διαρρήξωμεν τοὺς δεσμοὺς αὐτῶν καὶ ἀπορρίψωμεν ἀφ' ἡμῶν τὸν ζυγὸν αὐτῶν. Καὶ τεῖχος ποιήσας ἀναμέσον τῆς ψυχῆς μου καὶ τῶν σωματικῶν πραγμάτων εἶπον ἐν τῇ διανοίᾳ μου ὅτι, ὥσπερ ὁ ἔσω τοῦ τείχους οὐχ ὄρᾳ τὸν ἔξω ἐστῶτα, οὕτω μηδὲ σὺ θελήσης ὄρᾶν τὰ ἔξω πράγματα· ἀλλὰ σεαυτῷ πρόσεχε ἐκδεχόμενος καθ' ἡμέραν τὴν ἐλπίδα τοῦ Θεοῦ. Οὕτω δὲ ἔχω τὰς πονηρὰς ἐπιθυμίας ὡς ὄφεις καὶ γεννήματα ἐχιδνῶν. Καὶ ὅταν αἰσθάνωμαι ἐν τῇ διανοίᾳ μου ταύτας φνομένας, μετὰ ἀπειλῆς καὶ ὀργῆς ξηραίνω αὐτάς. Καὶ οὐκ ἐπαυσάμην ποτὲ ὀργιζόμενος τῷ σώματί μου καὶ τῇ ψυχῇ μου, ἵνα μηδὲν φαῦλον ποιήσωσιν.

Ὁ δεύτερος εἶπεν· Ἐγὼ ἀφ' οὗ ἀπεταξάμην τῷ κόσμῳ,

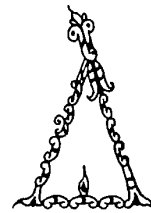
* Σχετικὰ μέ τὸν τίτλο τοῦ κεφ. ΚΒ' βλ. ὑπόσημ. σελ. 510.

1. Δηλαδή στὴν ἡσυχαστικὴ ζωὴ τοῦ κελιοῦ του.

2. Ψαλμ. 2, 3.

Γιὰ τοὺς δώδεκα ἀναχωρητές*

ώδεκα ἀναχωρητές ἅγιοι, σοφοὶ καὶ πνευματικοὶ ἄνθρωποι, συγκεντρώθηκαν κάποτε καὶ ζήτησαν νὰ ὁμολογήσει ὁ καθένας ὅσα κατόρθωσε στὸ κελί του¹ καὶ ποιά ἦταν ἡ πνευματικὴ του ἄσκηση.

Ὁ πρῶτος, ὁ μεγαλύτερος στὴν ἡλικία, εἶπε· «Ἀδελφοί, ἐγὼ ἀπὸ τῆ στιγμῆ πού ἄρχισα νὰ ζῶ ἡσυχαστικὴ ζωὴ σταύρωσα ὅλο τὸν ἑαυτό μου ἀπέναντι στὰ ἔξωτερικὰ πράγματα, ἔχοντας στὸν νοῦ μου αὐτὸ πού εἶναι γραμμένο: Νὰ σπάσουμε τοὺς δεσμοὺς πού μᾶς συνδέουν μαζί τους καὶ νὰ ρίξουμε ἀπὸ πάνω μας τὸν ζυγὸ τους². Ἔτσι, ἔκανα ἕνα τεῖχος ἀνάμεσα στὴν ψυχὴ μου καὶ στὰ σωματικὰ πράγματα καὶ ἀναλογίσθηκα ὅτι, ὅπως αὐτός πού εἶναι μέσα ἀπὸ τὸ τεῖχος δὲν βλέπει αὐτὸν πού στέκεται ἔξω, μέ τὸν ἴδιο τρόπο καὶ σὺ μὴ θελήσεις νὰ βλέπεις τὰ πράγματα πού ἔχουν σχέση μέ τὰ ἔξω. Ἀλλὰ νὰ ἔχεις στραμμένη τὴν προσοχή σου στὸν ἑαυτό σου, ἀναμένοντας κάθε μέρα μέ ἐλπίδα τὸν Θεό.

Ἔτσι θεωρῶ τίς πονηρές ἐπιθυμίες φίδια καὶ ἀπόγονους ἀπὸ ὀχιές, καὶ ὅταν τίς αἰσθάνομαι νὰ ξεφυτρώνουν στὸ νοῦ μου, τίς ξηραίνω μέ φοβέρες καὶ ὀργή. Ἀκόμη, δὲν σταμάτησα ποτέ νὰ τὰ βάζω μέ τὸ σῶμα μου καὶ μέ τὴν ψυχὴ μου, γιὰ νὰ μὴν ἐκτραποῦν σὲ τίποτε ἀνάρμοστο».

Ὁ δεύτερος εἶπε· «Ἐγὼ ἀπὸ τότε πού ἀρνήθηκα τὸν

εἶπον ἐν ἑμαυτῷ· Σήμερον ἀνεγεννήθης· σήμερον ἤρξω δουλεύειν Θεῷ· σήμερον ἐνταῦθα παροικεῖν ἤρξω. Οὕτως ἔσο καθ' ἐκάστην ὡς ξένος καὶ αὐριον ἀπαλλασσόμενος.

Ὁ τρίτος εἶπεν· Ἐγὼ ἀπὸ πρῶι ἀνέρχομαι πρὸς τὸν Κύριόν μου· καὶ προσκυνήσας αὐτὸν ῥίπτω ἑμαυτὸν ἐπὶ πρόσωπον ἐξομολογούμενος τὰ παραπτώματά μου. Καὶ οὕτω καταβαίνων προσκυνῶ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ παρακαλῶν αὐτοὺς δεηθῆναι τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ πάσης τῆς κτίσεως. Καὶ ὅταν τοῦτο ποιήσω, κατέρχομαι ἐν τῇ ἀδύσσω καί, ὅπερ οἱ Ἰουδαῖοι ποιοῦσιν ἐπὶ Ἱεροσολύμων ἀπιόντες περισχιζόμενοι καὶ δακρύοντες καὶ πενθοῦντες ἐπὶ τῇ συμφορᾷ τῶν πατέρων αὐτῶν, τοῦτο καὶ γὰρ ποιῶ· περιέρχομαι τὰς κολάσεις, θεωρῶ τὰ ἴδια μέλη βασανιζόμενα καὶ κλαίω μετὰ κλαιόντων.

Ὁ τέταρτος ἔφη· Ἐγὼ οὕτως εἰμί, ὡς ἐν τῷ ὄρει τῶν Ἐλαιῶν καθήμενος μετὰ τοῦ Κυρίου καὶ τῶν Ἀποστόλων αὐτοῦ. Καὶ εἶπον ἑμαυτῷ· Ἀπὸ τοῦ νῦν μηδένα γίνωσκε κατὰ σάρκα, ἀλλὰ μετὰ τούτων ἔσο διὰ παντὸς ζητῶν αὐτοὺς καὶ τὴν καλὴν αὐτῶν πολιτείαν μιμούμενος ὡς ἡ Μαρία παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Κυρίου καθημένη καὶ τῶν λόγων αὐτοῦ ἀκούουσα λέγοντος· Γίνεσθε ἅγιοι, ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι. Γίνεσθε οἰκτίρμονες καὶ τέλειοι, ὡς ὁ Πατὴρ ὑμῶν τέλειός ἐστι. Καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πρᾶός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ.

Ὁ πέμπτος εἶπεν· Ἐγὼ ἀγγέλους θεωρῶ πᾶσαν ὥραν ἀνερχομένους καὶ κατερχομένους εἰς τὴν κλῆσιν τῶν ψυχῶν. Καὶ διὰ παντὸς τὸ τέλος προσδοκῶ λέγων· Ἐτοιμή ἡ καρδιά μου, ὁ Θεός.

3. Ρωμ. 12, 5 καὶ Ἐφ. 4, 25.

4. Βλ. Α' Κορ. 12, 26 καὶ Ρωμ. 12, 15.

5. Λουκ. 10, 39.

6. Α' Πέτρ. 1, 16.

7. Πρβλ. Λουκ. 6, 36· Ματθ. 5, 48.

κόσμο, εἶπα στὸν ἑαυτό μου· Σήμερα ἀναγεννήθηκες· σήμερα ἄρχισες νὰ δουλεύεις στὸν Θεό· σήμερα ἄρχισες νὰ κατοικεῖς ἐδῶ σάν ξένος. Ἔτσι κάθε μέρα νὰ αἰσθάνεσαι, σάν ἕνας ξένος καὶ ὅτι αὐριο θὰ φύγεις».

Ὁ τρίτος εἶπε· «Ἐγὼ ἀπὸ τό πρῶι ἀνεβαίνω στὸν Κύριό μου· καὶ ἀφοῦ τὸν προσκυνήσω, πέφτω μέ τό πρόσωπο κάτω καὶ ἐξομολογοῦμαι τὰ ἁμαρτήματά μου. Ἐπειτα κατεβαίνοντας προσκυνῶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ καὶ τοὺς παρακαλῶ νὰ ἱκετέψουν τὸν Θεό γιὰ μένα καὶ γιὰ ὁλόκληρη τὴν κτίση. Ἀφοῦ τό κάνω αὐτό, κατεβαίνω στὴν ἀδυσσο καὶ ὅ,τι κάνουν οἱ Ἰουδαῖοι, ὅταν πηγαίνουν στὰ Ἱεροσόλυμα, πού σχίζουν τὰ ἐνδύματά τους καὶ κλαῖνε καὶ πενθοῦν γιὰ τὴ συμφορὰ πού βρῆκε τοὺς πατέρες τους, αὐτό κάνω κι ἐγώ. Περιπλανιέμαι στοὺς τόπους τῆς κόλασης, βλέπω τὰ δικά μου μέλη³ (δηλαδή τοὺς ἐκεῖ ἄλλους χριστιανούς) νὰ βασανίζονται καὶ κλαίω μ' αὐτοὺς πού κλαῖνε⁴».

Ὁ τέταρτος εἶπε· «Ἐγὼ ἔτσι νιώθω, σάν νὰ κάθομαι μέ τὸν Κύριο καὶ τοὺς Ἀποστόλους τοῦ στὸν ὄρος τῶν Ἐλαιῶν. Εἶπα στὸν ἑαυτό μου· ἀπὸ δῶ καὶ πέρα κανέναν συγγενή νὰ μὴν ξέρεις, ἀλλὰ πάντοτε νὰ βρίσκεσαι μ' αὐτούς· νὰ τοὺς ἀναζητᾷς καὶ νὰ μιμεῖσαι τὸν καλὸ τρόπο τῆς ζωῆς τους, ὅπως ἡ Μαρία πού καθόταν κοντὰ στὰ πόδια τοῦ Κυρίου⁵ καὶ ἄκουγε τὰ λόγια του· «Νὰ γίνετε ἅγιοι, γιατί ἐγὼ εἶμαι ἅγιος⁶. Νὰ γίνετε σπλαχνικοὶ καὶ τέλειοι, ὅπως ὁ Πατέρας σας εἶναι τέλειος⁷. Νὰ διδασχεῖτε ἀπὸ μένα ὅτι εἶμαι πρᾶος καὶ ταπεινὸς στὴν καρδιά⁸»».

Ὁ πέμπτος εἶπε· «Ἐγὼ κάθε ὥρα βλέπω ἀγγέλους νὰ ἀνεβαίνουν καὶ νὰ κατεβαίνουν γιὰ τὴν πρόσκληση τῶν ψυχῶν. Καὶ πάντοτε, περιμένοντας τὸ τέλος μου, λέω· Εἶναι ἑτοιμὴ ἡ καρδιά μου, Θεέ μου⁹».

8. Ματθ. 11, 29.

9. Ψαλμ. 56, 8.

Ὁ ἕκτος ἔφη· Ἐγὼ καθήμενος τοὺς λόγους τούτους ἀκούειν νομίζω παρὰ τοῦ Κυρίου· Κάμετε δι' ἐμέ, καὶ γὰρ ἀναπαύσω ὑμᾶς· ἔτι μικρὸν ἀγωνίσασθε καὶ δείξω ὑμῖν τὸ σωτήριόν μου καὶ τὴν δόξαν μου. Εἰ ἀγαπᾶτέ με, εἰ τέκνα μου ἔστε, ὡς Πατέρα παρακαλοῦντα αἰσχύνθητε· εἰ ἀδελφοί μου ἔστε, αἰδέσθητέ με ὡς πολλὰ δι' ὑμᾶς ὑπομείναντα. Εἰ πρόβατά μου ἔστέ, τῆς φωνῆς τοῦ ποιμένου ἀκούσατε· εἰ δοῦλοι μου ἔστε, τοῖς δεσποτικοῖς ἀκολουθήσατε παθήμασιν.

Ὁ ἕβδομος εἶπεν· Ἐγὼ τὰ τρία ταῦτα συνεχῶς μελετῶ καὶ ἀδιαλείπτως ἐπιλέγω ἑμαντῶ· πίστιν, ἐλπίδα, ἀγάπην· ἵνα τῇ μὲν ἐλπίδι χαίρω, τῇ δὲ πίστει στηρίζομαι, τῇ δὲ ἀγάπῃ μηδὲνα λυπήσω ποτέ.

Ὁ ὄγδοος εἶπεν· Ἐγὼ πετόμενον θεωρῶ τὸν διάβολον ζητοῦντα τίνα καταπῆν· καὶ ὅπου δ' ἂν ἀπέλθῃ, θεωρῶ τοῖς ἔσωθεν ὀφθαλμοῖς καὶ τῷ Δεσπότη μου Χριστῷ ἐντυγχάνω κατ' αὐτοῦ, ἵνα ἄπρακτος μείνῃ καὶ πρὸς μηδὲνα ἰσχύσῃ, μάλιστα τῶν φοβουμένων τὸν Θεόν.

Ὁ ἕνατος εἶπεν· Ἐγὼ καθήμενος τὴν ἐκκλησίαν τῶν νοερῶν δυνάμεων θεωρῶ καὶ τὸν Κύριον τῆς δόξης ἐν μέσῳ αὐτῶν ὑπὲρ πάντας λάμποντα. Ὅταν δὲ ἀκηδιάσω, ἀνέρχομαι εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ θεωρῶ τὰ θαυμαστά κάλλη τῶν ἀγγέλων καὶ τοὺς ὕμνους, οὓς ἀναπέμπουσιν ἀπαύστως τῷ Θεῷ καὶ τὰς μελωδίας αὐτῶν. Καὶ μετεωρίζομαι ὑπὸ τῶν φθόγγων καὶ τῆς φωνῆς καὶ τοῦ μέλους αὐτῶν, ὡς ἐννοῆσαι τὸ γεγραμμένον· Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ· καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς πάντα σποδὸν καὶ σκύδαλα ἡγοῦμαι».

10. Ματθ. 11, 28.

11. Ἰω. 10, 3.

12. Α' Κορ. 13, 13.

13. Πρβλ. Α' Πέτρ. 5, 8.

14. Ἀκηδία· Βλ. Μ. Γερ. τ. Α', σελ. 126, ὑποσημ. 109.

Ὁ ἕκτος εἶπε· «Ἐγὼ καθὼς κάνω τὴν πνευματικὴ μου ἐργασία στὸ κελί, νομίζω ὅτι ἀκούω ἀπὸ τὸν Κύριο αὐτὰ τὰ λόγια· Νὰ κοπιᾶστε γιὰ μένα κι ἐγὼ θὰ σᾶς ἀναπαύσω¹⁰. ἀκόμη λίγο νὰ ἀγωνιστεῖτε καὶ θὰ σᾶς δείξω τὴ σωτηρία καὶ τὴ δόξα μου. Ἄν με ἀγαπᾶτε, ἂν εἴσατε παιδιὰ μου, σάν Πατέρα πού παρακαλάει, νὰ αἰσθανθεῖτε γιὰ μένα σεβασμό· ἂν εἴστε ἀδελφοί μου, νὰ με σεβαστεῖτε ὅπως ἐκείνον πού ὑπέμεινε πολλὰ γιὰ σᾶς. Ἄν εἴσατε πρόβατά μου, νὰ ἀκοῦστε τὴ φωνὴ τοῦ ποιμένα¹¹. ἂν εἴστε δοῦλοι μου, νὰ ἀκολουθήσετε τὰ παθήματα τοῦ δεσπότη σας».

Ὁ ἕβδομος εἶπε· «Ἐγὼ αὐτὰ τὰ τρία μελετῶ συνεχῶς καὶ λέω ἀδιάκοπα στὸν ἑαυτό μου· πίστη, ἐλπίδα, ἀγάπη¹², γιὰ νὰ χαίρομαι μὲ τὴν ἐλπίδα, νὰ στηρίζομαι μὲ τὴν πίστη, καὶ μὲ τὴν ἀγάπη νὰ μὴ λυπήσω ποτέ κανένα».

Ὁ ὄγδοος εἶπε· «Ἐγὼ βλέπω τὸν διάβολο νὰ πετάει ζητώντας ποιὸν νὰ καταπιεῖ¹³. Ὅπου κι ἂν πάει, βλέπω μὲ τὰ ἔσωτερικά μάτια, καὶ ἀναφέρομαι ἱκετευτικά στὸν Δεσπότη μου Χριστό ἐναντίον του, ὥστε νὰ μείνῃ ἄπρακτος καὶ νὰ μὴν μπορέσει νὰ κάνει τίποτε σὲ κανέναν, ιδίως σ' αὐτοὺς πού φοβοῦνται τὸν Θεό».

Ὁ ἕνατος εἶπε· «Ἐγὼ ὅταν κάνω τὴν πνευματικὴ μου ἐργασία, βλέπω τὴν ἐκκλησία τῶν νοερῶν δυνάμεων κι ἀνάμεσα τους τὸν Κύριο τῆς δόξης νὰ λάμπει περισσότερο ἀπ' ὅλους. Ὅταν μὲ βρεῖ ἀκηδία¹⁴, ἀνεβαίνω στοὺς οὐρανοὺς καὶ βλέπω τὴν ἔξοχη ὠραιότητα τῶν ἀγγέλων κι ἀκούω τοὺς ὕμνους πού ἀνυψῶνουν ἀκατάπαυστα στὸν Θεό, καθὼς καὶ τὴ μελωδία τους. Ὑψώνομαι μὲ τοὺς ἥχους καὶ τὴ φωνὴ καὶ τὴ μουσικότητά τους, ὥστε νὰ νιώσω αὐτὸ πού εἶναι γραμμένο· «Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ»¹⁵ καὶ ὅλα τὰ ἐπίγεια τὰ θεωρῶ στάχτη καὶ σκουπίδια¹⁶».

15. Ψαλμ. 18, 2.

16. Φιλip. 3, 8.

Ὁ δέκατος εἶπεν· Ἐγὼ διόλου τὸν παραμένοντά μοι ἄγγελον θεωρῶ πλησίον μου καὶ τηρῶ ἑμαυτὸν ἐννοῶν τὸ γεγραμμένον· Προωρῶμην τὸν Κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντός ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἐστίν, ἵνα μὴ σαλευθῶ. Φοβοῦμαι οὖν αὐτὸν θεωροῦντά μου τὰς ὁδοὺς. Καὶ γὰρ θεωρῶ αὐτὸν καθ' ἐκάστην ἀνερχόμενον πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἐμφανίζοντά μου τὰ ἔργα καὶ τοὺς λόγους.

Ὁ ἐνδέκατος εἶπεν· Ἐγὼ πρόσωπον ἐπιθείς ταῖς ἀρεταῖς, οἷον τὴν ἐγκράτειαν, τὴν σωφροσύνην, τὴν μακροθυμίαν, τὴν ἀγάπην καὶ εἰς μέσον ἑμαυτὸν ἔστησα, κυκλώσας μοι αὐτάς. Καὶ ὅπου δ' ἂν ἀπέλθω, λέγω ἑμαυτῷ· Ποῦ εἰσιν αἱ παιδαγωγοί σου; Μὴ ὀλιγορήσης. Μὴ ἀκηδιάσης ἔχων αὐτάς ἐγγὺς σου διὰ παντός· οἷαν θέλεις ἀρετὴν πάρεστί σοι, καὶ πολλὰ μαρτυρήσουσιν ὑπὲρ σοῦ ἐπὶ Θεοῦ, ὡς εὐροῦσαι ἀνάπαιυσιν ἐν σοί.

Ὁ δωδέκατος εἶπεν· Ὑμεῖς μὲν, ὦ Πατέρες, πτέρυγας οὐρανόθεν ἔχοντες πολιτείαν οὐράνιον κέκτησθε, καὶ οὐδὲν θαυμαστόν· ἐπηρμένους γὰρ ὑμᾶς θεωρῶ τοῖς ἔργοις καὶ τὰ ἄνω διώκοντας. Τῇ γὰρ δυνάμει καὶ μετατίθεσθε τῆς γῆς οἱ ἑαυτοὺς παντελῶς ἀπαλλοτριώσαντες ἐξ αὐτῆς. Τί εἶπω ὑμᾶς; ἐπιγείους ἀγγέλους ἢ οὐρανίους ἀνθρώπους; Ἐγὼ δὲ ἑμαυτὸν τοιοῦτον κρίνας ἀνάξιον καὶ τοῦ ζῆν τὰς ἁμαρτίας μου βλέπω ἔμπροσθέν μου. Ὅπου δ' ἂν ἀπέλθω καὶ ὅπου δ' ἂν περιστραφῶ, βλέπω αὐτάς προλαμβάνουσας με.

Ἐν τοῖς καταχθονίοις οὖν ἑμαυτὸν κατεδίκασα λέγων· Ἔσομαι μετὰ τούτων μεθ' ὧν καὶ ἄξιός εἰμι. Ἐν τούτοις γὰρ μικρὸν ὕστερον καταλογισθήσομαι. Θεωρῶ οὖν ἐκεῖ οἰμωγὰς καὶ δάκρυα, ἄπανστα καὶ ἀνεκδιήγητα. Θεωρῶ τινὰς βρύχοντας τοὺς ὁδόντας καὶ ἄλλομένους ὅλῳ τῷ σώματι καὶ

Ὁ δέκατος εἶπε· «Ἐγὼ πάντοτε βλέπω κοντά μου τὸν φύλακα ἄγγελό μου καὶ προσέχω τὸν ἑαυτό μου, ἔχοντας στό μυαλό μου αὐτό πού ἔχει γραφεῖ· “Ἐβλεπα μπροστά μου τὸν Κύριο πάντοτε, ὅτι στέκεται στὰ δεξιά μου, γιὰ νὰ μὴν κλονισθῶ ἀπὸ τὴ θέση μου”. Φοβοῦμαι λοιπὸν αὐτόν πού παρακολουθεῖ τὴν πορεία μου. Διότι τὸν βλέπω κάθε μέρα νὰ ἀνεβαίνει στὸν Θεό καὶ νὰ παρουσιάζει τὰ ἔργα καὶ τὰ λόγια μου».

Ὁ ἐνδέκατος εἶπε· «Ἐγὼ προσωποποίησα τίς ἀρετές, ὅπως π.χ. τὴν ἐγκράτεια, τὴ σωφροσύνη, τὴ μακροθυμία, τὴν ἀγάπη κι ἔστησα τὸν ἑαυτό μου ἀνάμεσά τους ὥστε νὰ μέ περικυκλώσουν αὐτές. Κι ὅπου κι ἂν πάω, λέω στὸν ἑαυτό μου· «Ποῦ εἶναι οἱ παιδαγωγοί σου; Μὴν ἀδιαφορήσεις, μὴν ἀκηδιάσεις, ἀφοῦ παντοτινά αὐτές τίς ἔχεις δίπλα σου· ὅποια ἀρετὴ θέλεις κοντά σου εἶναι, καὶ καλὰ λόγια θὰ ποῦν στὸν Θεό γιὰ σένα, ὅτι δηλαδή βρῆκαν σέ σένα ἀνάπαυση».

Ὁ δωδέκατος εἶπε· «Ἐσεῖς, Πατέρες, ἔχοντας φτεροῦγες ἀπὸ τὸν οὐρανό, ἀποκτήσατε οὐράνια ζωὴ. Κι αὐτό καθόλου παράδοξο δὲν εἶναι· σὰς βλέπω νὰ στέκεστε ψηλά λόγω τῶν ἔργων σας καὶ νὰ ἐπιδιώκετε τὰ οὐράνια. Μὲ δύναμη μάλιστα μετακινεῖστε ἀπ' τὴ γῆ ἐσεῖς πού ἀποξενωθήκατε ἐντελῶς ἀπ' αὐτήν. Πῶς νὰ σὰς ὀνομάσω; Ἐπίγειους ἀγγέλους ἢ οὐρανίους ἀνθρώπους; Ἐγὼ κρίνοντας τὸν ἑαυτό μου τόσο ἀνάξιο ἀκόμη καὶ νὰ ζεῖ, βλέπω μπροστά μου τίς ἁμαρτίες μου. Ὅπου κι ἂν πάω, ὅπου κι ἂν στραφῶ τίς βλέπω νὰ προχωροῦν πρὶν ἀπὸ μένα.

Στὰ καταχθόνια καταδίκασα τὸν ἑαυτό μου. Λέω “Θά εἶμαι μαζί μ' αὐτοὺς πού μοῦ ἀξίζει. Μ' αὐτοὺς ὕστερα ἀπὸ λίγο θὰ μέ κατατάξουν”. Βλέπω ἐκεῖ θρηνητικὲς κραυγὲς καὶ δάκρυα, πού δὲν σταματοῦν ποτέ καὶ εἶναι ἀνεκδιήγητα. Βλέπω κάποιους νὰ τρίζουν τὰ δόντια καὶ νὰ πηδοῦν μ'

τρέμοντας ἀπὸ κεφαλῆς ἕως ποδῶν. Καὶ ῥίψας ἑμᾶντὸν ἐπὶ πρόσωπον καὶ σποδὸν καταπασάμενος ἱκετεύω τὸν Θεὸν τῶν συμφορῶν ἐκείνων πείραν μὴ λαβεῖν. Βλέπω δὲ καὶ θάλασσαν πυρὸς παφλάζουσιν καὶ διαφυσῶσαν καὶ μυκωμένην, ὡς νομίσαι τινὰ μέχρι τοῦ οὐρανοῦ φθάνειν τὰ κύματα τοῦ πυρός· καὶ ἐν τῇ φοβερᾷ θαλάσῃ ἀνθρώπους ἀναριθμήτους ἐρριμμένους ὑπὸ ἀγρίων ἀγγέλων καὶ μιᾷ φωνῇ ἐκείνων πάντας ὁμοῦ ἀλαλάζοντας καὶ βοῶντας οἶους οὐδεὶς ἤκουσεν ὀλολυγμοὺς καὶ φωνάς· καὶ ὥσπερ φρύγανα πάντας καιομένους καὶ τοὺς οἰκτιρμοὺς τοῦ Θεοῦ ἀποστρεφόμενους ἀπ' αὐτῶν διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

Καὶ τότε θρηνῶ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, πῶς τολμᾷ λαλῆσαι λόγον ἢ προσέχειν τινὶ τοσοῦτων ἀποκειμένων κακῶν τῷ κόσμῳ. Ἐν τούτοις τοῖς λογισμοῖς κρατῶ ἐν τῇ διανοίᾳ μου τὸ πένθος ἀνάξιον ἑαυτὸν κρίνας καὶ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, πληρῶν τὸ γεγραμμένον· Ἐγενήθη τὰ δάκρυά μου ἐμοὶ ἄρτος ἡμέρας καὶ νυκτός.

Ταῦτα τῶν σοφῶν καὶ πνευματικῶν Πατέρων τὰ κατορθώματα. Γένοιτο δὲ καὶ ἡμᾶς μνήμης ἀξίαν πολιτείαν ἐνδείξασθαι, ἵνα γενόμενοι τέλειοι καὶ ἀνεπίληπτοι εὐχαριστήσωμεν τῷ Δεσπότη ἡμῶν Χριστῷ.

2. Εἶπε Γέρων ὅτι· Ἦν τις ἐν τῇ ἐσωτέρᾳ ἐρήμῳ οἰκῶν ἀπὸ χρόνων ἱκανῶν καὶ ἐκτήσατο χάρισμα διορατικόν, ὥστε ὁμιλεῖν αὐτὸν μετὰ τῶν ἀγγέλων. Συνέβη δὲ πρᾶγμα τοιοῦτον· Δύο ἀδελφοὶ μοναχοὶ ἤκουσαν τὰ περὶ αὐτοῦ καὶ ἐπεθύμησαν αὐτὸν ἰδεῖν καὶ ὠφελῆθαι παρ' αὐτοῦ. Καὶ ἐξελ-

17. Ψαλμ. 41, 4.

ἄλλο τοὺς τό σῶμα καὶ νὰ τρέμουν ἀπ' τὸ κεφάλι μέχρι τὰ πόδια. Πέφτω μὲ τὸ πρόσωπο κάτω καὶ ρίχνοντας στάχτη στὸ κεφάλι μου ἱκετεύω τὸν Θεό νὰ μὴ δοκιμάσω ἐκεῖνες τίς συμφορές. Βλέπω καὶ μιὰ θάλασσα ἀπὸ φωτιά νὰ παφλάζει καὶ νὰ φυσομανάει ἐδῶ κι ἐκεῖ καὶ νὰ βρυχιέται, σὲ σημεῖο πού νὰ νομίζει κανεὶς ὅτι τὰ κύματα τῆς φωτιᾶς φτάνουν μέχρι τὸν οὐρανό. Καὶ μέσ' στή φοβερή αὐτὴ θάλασσα ἀμέτρητους ἀνθρώπους ριγμένους ἀπὸ ἄγριους ἀγγέλους, καὶ ὅλοι μαζί ἐκεῖνοι οἱ ἄνθρωποι μὲ μιὰ φωνή νὰ βγάζουν δυνατὲς κραυγές καὶ νὰ κράζουν μὲ ἰσχυροὺς θρήνους καὶ φωνές τέτοιες, πού κανεὶς δὲν ἔχει ἀκούσει. Σάν ξερά χόρτα ὅλοι νὰ καίγονται, καὶ οἱ οἰκτιρμοὶ τοῦ Θεοῦ νὰ φεύγουν μακριὰ ἀπ' αὐτοὺς, γιὰ τίς ἁμαρτίες τους.

Τότε θρηνῶ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, πῶς τολμᾷ νὰ μιλήσει ἢ νὰ δίνει τὴν προσοχή του σὲ κάτι ἐφήμερο, ἀφοῦ τόσο μεγάλα κακὰ περιμένουν τὸν κόσμο. Μὲ τέτοιους λογισμοὺς κρατῶ τὸ πένθος στὴν καρδιά μου, κρίνοντας τὸν ἑαυτό μου ἀνάξιο γιὰ τὸν οὐρανὸ καὶ τὴ γῆ, καὶ πραγματοποιεῖται σὲ μένα ὁ λόγος τῆς Γραφῆς· Τὰ δάκρυά μου ἔγιναν γιὰ μένα ψωμί μέρα καὶ νύχτα¹⁷.

Αὐτὰ εἶναι τὰ κατορθώματα τῶν σοφῶν καὶ πνευματικῶν Πατέρων. Μακάρι κι ἐμεῖς νὰ δείξουμε στοὺς ἄλλους μιὰ ζωὴ ἄξια νὰ τὴν θυμῶνται, γιὰ νὰ εὐχαριστήσουμε τὸν Δεσπότη μας Χριστό, ἀφοῦ γίνουμε τέλειοι καὶ ἀψεγάδιαστοι.

2. Ἕνας Γέροντας εἶπε ὅτι ὑπῆρχε κάποιος ἀναχωρητής, πού κατοικοῦσε στὴν πιὸ βαθιὰ ἔρημο ἀπὸ ἀρκετὰ χρόνια κι εἶχε ἀποκτήσει χάρισμα διορατικό, ὥστε νὰ συναναστρέφεται μὲ τοὺς ἀγγέλους. Καὶ συνέβη τὸ ἑξῆς· Δύο ἀδελφοὶ μοναχοὶ ἤκουσαν τὰ σχετικά μ' αὐτὸν καὶ εἶχαν τὴν ἐπιθυμία νὰ τὸν γνωρίσουν καὶ νὰ ὠφελῆθουν. Βγῆκαν

θόντες ἐκ τῶν κελλίων αὐτῶν ἐπορεύοντο πίστει πρὸς αὐτόν. Καὶ ἐξήτουν τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ.

Καὶ μεθ' ἡμέρας τινὰς ἤγγισαν τῷ σπηλαίῳ τοῦ Γέροντος καὶ θεωροῦσιν ἀπὸ μακρόθεν τινὰ ὡς ἄνθρωπον ἀσπροφοροῦντα, ἰστάμενον ἐφ' ἐν τῶν ὁρέων ἐκείνων πλησίον τοῦ ὁσίου ὡς ἀπὸ σημείων τριῶν. Καὶ φωνεῖ αὐτοῖς λέγων· Ἀδελφοί, ἀδελφοί. Οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν λέγοντες· Τίς εἶ καὶ τί θέλεις; Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· Εἴπατε τῷ ἀδβᾶ ἐκείνῳ ᾧ μέλλετε συντυχεῖν ὅτι· Μνήσθητι τῆς παρακλήσεως. Οἱ δὲ ἐλθόντες καὶ εὐρόντες τὸν Γέροντα ἠσπάσαντο αὐτόν καὶ προσεσόντες αὐτῷ ἠρώτων ἀκοῦσαι παρ' αὐτοῦ λόγον σωτηρίας. Καὶ διδαχθέντες ὑπ' αὐτοῦ ἱκανῶς ὠφελήθησαν.

Καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ περὶ τοῦ ἀνθρώπου, ὃν εἶδον ἐρχόμενοι πρὸς αὐτόν, καὶ τὴν δήλωσιν αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἀκούσας ἔγνω τίς ἦν. Καὶ προσεποιεῖτο ἀγνοεῖν περὶ αὐτοῦ. Καὶ ἔλεγεν ὅτι· Οὐδεὶς ἄλλος ἄνθρωπος οἰκεῖ ἐνταῦθα. Οἱ δὲ ἠνάγκαζον αὐτόν εἰπεῖν τίς ἐστὶν ὁ ὄραθεις αὐτοῖς, βάλλοντες αὐτῷ συνεχῶς μετανοίας καὶ κρατοῦντες τοὺς πόδας αὐτοῦ.

Ὁ δὲ ἤγειρεν αὐτοὺς λέγων· Δότε μοι λόγον, ἵνα μηδεὶ περιφημίσῃ με ὡς τινα τῶν ἁγίων, ἄχρῃ ἂν ἀπέλθω πρὸς Κύριον, καὶ ἀναγγελῶ ὑμῖν τὸ πρᾶγμα. Οἱ δὲ ἐποίησαν καθὼς εἶπεν αὐτοῖς. Καὶ λέγει αὐτοῖς· Οὗτος, ὃν ἐωράκατε ἀσπροφοροῦντα, ἄγγελος Κυρίου ἐστίν, ὃς καὶ ἐλθὼν ἐνταῦθα παρακαλεῖ τὴν ἀσθενειάν μου λέγων· Δεήθητι τοῦ Κυρίου περὶ ἐμοῦ, ἵνα ἀποκατασταθῶ εἰς τὸν τόπον μου, ὅτι πεπλήρωται λοιπὸν ὁ χρόνος ὁ ὁρισθεὶς κατ' ἐμοῦ παρὰ τοῦ Θεοῦ. Ἐμοῦ δὲ ἐρωτήσαντος αὐτόν· Τίς ἡ αἰτία τῆς ἐπιτιμῆσεώς σου, λέ-

ἀπὸ τὰς κελιάς τοὺς καὶ πηγαινεν πρὸς αὐτόν με ἐμπιστοσύνην στήν καρδιά. Καὶ ἀναζητοῦσαν τὸν δοῦλο τοῦ Θεοῦ στήν ἔρημο.

Ὑστερα ἀπὸ μερικές μέρες πλησίασαν στὴ σπηλιά τοῦ Γέροντα. Ἀπὸ μακριὰ βλέπουν κάποιον σάν ἄνθρωπο ντυμένο στὰ λευκά νά στέκεται πάνω σέ ἕναν ἀπὸ τοὺς λόφους πού ἦταν κοντά στὸν ὅσιο σέ ἀπόσταση περίπου τριῶν σημείων¹⁸. Τούς φώναξε: «Ἀδελφοί, ἀδελφοί». Αὐτοὶ τὸν ρώτησαν: «Ποιὸς εἶσαι καὶ τί θέλεις;» «Νά πεῖτε, τοὺς ἀποκρίθηκε, στὸν ἀδβᾶ ἐκεῖνον πού θά συναντήσετε: θυμήσου αὐτό πού σέ παρακάλεσα». Οἱ ἀδελφοὶ ἦρθαν, βρῆκαν τὸν Γέροντα, τὸν χαιρέτισαν καὶ πέφτοντας στὰ πόδια του παρακαλοῦσαν νά ἀκούσουν ἀπὸ τὸ στόμα του λόγο σωτηρίας. Πράγματι, διδάχτηκαν ἀπ' αὐτόν καὶ ὠφελήθηκαν πολύ.

Τοῦ μίλησαν καὶ γιὰ τὸν ἄνθρωπο πού εἶδαν καθὼς ἔρχονταν, καὶ τὴν παράκλησή του. Ὁ Γέροντας κατάλαβε ποιὸς ἦταν, ἀλλὰ προσποιοῦνταν ὅτι δέν τὸν ἔξερε. Μάλιστα ἔλεγε: «Κανένας ἄλλος ἄνθρωπος δέν κατοικεῖ ἐδῶ». Οἱ ἀδελφοὶ ὅμως βάζοντας συνέχεια μετάνοιες καὶ ἀγκαλιάζοντας τὰ πόδια του τὸν ὑποχρέωναν νά πεῖ ποιὸς ἦταν αὐτός πού εἶδαν.

Ὁ Γέροντας τοὺς σήκωσε ὀρθίους καὶ τοὺς εἶπε: «Δώστε μου τὸν λόγο σας ὅτι δέν θά μιλήσετε ἐπαινετικά σέ κανέναν γιὰ μένα σάν γιὰ κάποιον ἅγιο, μέχρι νά φύγω στὸν Κύριο, καὶ τότε θά σᾶς μιλήσω καθαρά γιὰ τὴν ὑπόθεση». Ἐκεῖνοι ἔκαναν ὅπως τοὺς ζήτησε. Τούς λέει λοιπὸν: «Αὐτός πού ἔχετε δεῖ ντυμένο στὰ λευκά εἶναι ἄγγελος Κυρίου, πού ἦρθε ἐδῶ καὶ παρακαλεῖ ἐμένα τὸν ἀδύναμο καὶ μοῦ λέει: “Ἰκέτευσε τὸν Κύριο γιὰ μένα, νά ξαναγυρίσω στὸν τόπο μου, γιατί ἔχει πιά συμπληρωθεῖ ἡ προθεσμία πού ὁρίσθηκε σέ θάρος μου ἀπὸ τὸν Θεό”. Στὴν ἐρώτησή μου “ποιὰ εἶναι ἡ αἰτία τῆς ποινῆς σου”, ἀπάντησε: “Συνέβη σέ

18. Σημεῖον: Ἀπόσταση πού ἰσοῦται μ' ἕνα μίλι. Βλ. ὑποσημ. 6, σελ. 436.

Ἡ Ἱερουσαλήμ ἀπό τό ὄρος τῶν Ἐλαιῶν

γει μοι· Συνέβη ἔν τινι κώμῃ πολλοὺς ἀνθρώπους ἐν ἁμαρτίαις ἐπὶ πολὺ παροργίζειν τὸν Θεόν, καὶ ἀπέστειλέ με μετ' ἐλέους παιδεῦσαι αὐτούς. Ἐγὼ δὲ θεασάμενος αὐτοὺς σφόδρα ἀσεβοῦντας, πλείονα τὴν πληγὴν ἐπὴνεγκα αὐτοῖς, ὥστε πολλοὺς ἀναλωθῆναι. Καὶ διὰ τοῦτο ἀπὸ ὄψεως γέγονα τοῦ ἀποστείλαντός με Θεοῦ.

Ἐμοῦ δὲ λέγοντος· Καὶ πῶς εἰμι ἱκανὸς παρακαλέσαι τὸν Θεὸν ὑπὲρ ἀγγέλου, ἔφη ἐκεῖνος· Εἰ μὴ ᾔδειν ὅτι εἰσακούει ὁ Θεὸς τῶν γνησίων δούλων αὐτοῦ, οὐκ ἂν ἤρχομην καὶ ὠχλοῦν σοι. Ἐγὼ δὲ ἐν ἑαυτῷ ἐμνήσθην τοῦ ἀφάτου ἐλέους Κυρίου καὶ τῆς ἀπείρου αὐτοῦ ἀγάπης πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ὅτι κατηξίωσε λαλεῖν καὶ βλέπειν αὐτόν, καὶ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ διακονεῖν αὐτοῖς καὶ ὀμιλεῖν ὡς τοῖς μακαρίοις αὐτοῦ δούλοις πεποίηκε Ζαχαρία καὶ Κορνηλίῳ καὶ Ἡλίου τῷ προφήτῃ καὶ τοῖς λοιποῖς ἁγίοις. Καὶ ἐδόξασα τὴν εὐσπλαχνίαν αὐτοῦ ἐκπλαγεῖς ἐπὶ τούτοις.

Καὶ μετὰ τὸ διηγῆσασθαι ταῦτα τὸν μακαριώτατον ἡμῶν πατέρα ἀνεπαύσατο, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ ἐντίμως μετὰ ὕμνων καὶ προσευχῶν. Οὗ τῶν ἀρετῶν καὶ ἡμεῖς σπουδάζομεν μιμηταὶ γενέσθαι διὰ τῆς ἰσχύος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ θέλοντος πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν.

3. Ποτὲ δύο ἀδελφοὶ συνεφώνησαν καὶ ἐγένοντο μοναχοί. Καὶ ὡς κατώρθωσαν ἔδοξεν αὐτοῖς οἰκοδομῆσαι δύο κελλία ἀπὸ διαστήματος καὶ ἕκαστος αὐτῶν ἀναχωρήσας

μιά ἐπαρχιακὴ πόλιν πολλοὶ ἄνθρωποι νὰ παροργίσουν τὸν Θεὸ μέ τίς ἁμαρτίες τους γιὰ μεγάλο χρονικὸ διάστημα, καὶ μ' ἔστειλε νὰ τοὺς παιδεύσω μέ εὐσπλαχνία. Ἐγὼ ὅμως ὅταν τοὺς εἶδα πολὺ νὰ ἀσεβοῦν, τοὺς ἐπέδαρα μεγαλύτερο παιδεμό, μέ ἀποτέλεσμα πολλοὶ νὰ ἐξοντωθοῦν. Γι' αὐτὸ μοῦ ἐπεβλήθη ἡ ἀπομάκρυνσή μου ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ πού μοῦ εἶχε ἀναθέσει τὴν ἀποστολή·

Ὅταν τοῦ εἶπα “καὶ πῶς εἰμαι ἄξιος νὰ παρακαλέσω τὸν Θεὸ γιὰ ἓναν ἄγγελο”, ἐκεῖνος εἶπε: “Ἄν δέν ᾔξερα ὅτι ὁ Θεὸς δέχεται τὴν προσευχὴ τῶν γνησίων δούλων του, δέν θὰ ἐρχόμουν καὶ δέν θὰ σέ ἐνοχλοῦσα.” Ἐγὼ ἀναλογίσθηκα ἐκείνη τὴ στιγμή τό ἀμέτρητο ἔλεος τοῦ Κυρίου καὶ τὴν ἄπειρη ἀγάπη του πρὸς τὸν ἄνθρωπο, πού τὸν ἔκανε ἄξιο νὰ μιλάει μαζί του καὶ νὰ τὸν βλέπει, ἐπίσης οἱ ἄγγελοί του νὰ ὑπηρετοῦν τοὺς ἀνθρώπους καὶ νὰ ἔχουν ἐπαφὴ μαζί τους, ὅπως ἔχει γίνε μέ τοὺς μακάριους δούλους του Ζαχαρία¹⁹ καὶ Κορνήλιο²⁰ καὶ τὸν προφήτη Ἡλίου²¹ καὶ τοὺς ἄλλους ἁγίους. “Ἐνίωσα κατάπληξη μ' αὐτά καὶ δόξασα τὴν εὐσπλαχνία του».

Μετά ἀπ' τό περιστατικό αὐτό ὁ τρισμακάριστος πατέρας μας ἀναπαύτηκε. Οἱ ἀδελφοὶ τὸν ἔθαψαν τιμητικά μέ ὕμνους καὶ προσευχές. Κι ἐμεῖς ἄς ἐπιδιώξουμε νὰ μιμηθοῦμε τίς ἀρετές αὐτοῦ τοῦ Γέροντα μέ τὴ δύναμη τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, πού θέλει ὅλοι οἱ ἄνθρωποι νὰ σωθοῦν καὶ νὰ φτάσουν στήν ἐπίγνωση τῆς ἀληθείας του²².

3. Κάποτε δύο κατὰ σάρκα ἀδελφοὶ συμφώνησαν νὰ γίνουν μοναχοί. Μόλις πραγματοποιήσαν τὴν ἐπιθυμία τους, ἔκριναν πῶς θὰ ἦταν καλὸ νὰ χτίσουν δύο κελλιά σέ ἀπόσταση τό ἓνα ἀπὸ τό ἄλλο καὶ καθένας τους νὰ φύγει

19. Λουκ. 1, 11 κ.ἐ.

20. Πράξ. 10, 1 κ.ἐ.

21. Γ' Βασ. 19, 5-7· Δ' Βασ. 1, 3. 22. Α' Τιμ. 2, 4.

καθίσαι ἐαυτῷ ἡσυχίας χάριν. Καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη οὐκ εἶδον ἀλλήλους διὰ τὸ μὴ ἐκβαίνειν ἐκ τοῦ κελλίου. Συνέβη δὲ τὸν ἕνα ἀσθενῆσαι, καὶ ἦλθον οἱ Πατέρες ἐπισκέψασθαι αὐτόν. Καὶ συνέβη ἐκλύεσθαι αὐτόν καὶ πάλιν ἀνένηπτε. Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτόν οἱ Πατέρες λέγοντες· Τί ἐώρακας; Ὁ δὲ εἶπεν· Ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἐώρακα ἐλθόντας. Καὶ ἔλαβόν με καὶ τὸν ἀδελφόν μου καὶ ἀπήγαγον ἡμᾶς εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ ἀπῆντησαν ἡμῖν ἀντικείμενοι δυνάμεις καὶ οὐκ ἴσχυσαν καθ' ἡμῶν. Καὶ ἐγένετο ὡς παρήλθομεν αὐτάς καὶ ἤρξαντο λέγειν· Μεγάλη παρρησία ἡ ἀγνεία.

Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη. Καὶ ἰδόντες οἱ Πατέρες ἀπέστειλαν ἀδελφὸν δηλῶσαι τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ὅτι ἐκοιμήθη. Καὶ ἀπελθὼν εὔρε καὶ αὐτὸν κοιμηθέντα. Καὶ ἐθαύμασαν δοξάζοντες τὸν Θεόν.

4. Χώρας τινὸς ἐτελεύτησεν ὁ ἐπίσκοπος. Καὶ ἔρχονται οἱ ἐγγῶριοι πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον αἰτοῦντες, ἵνα χειροτονήσῃ αὐτοῖς ἐπίσκοπον ἀντὶ τοῦ τελευτήσαντος. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἀρχιεπίσκοπος· Δότε μοι ὃν οἶδατε ὅτι δόκιμός ἐστι τοῦ ποιμάνει τὸ ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ γὰρ χειροτονῶ αὐτόν. Οἱ δὲ εἶπον· Οὐκ ἔχομεν, εἰ μὴ ὃν ὁ ἄγγελός σου παρὰσχοιτο ἡμῖν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἀρχιεπίσκοπος· Πάντες ὡδὲ ἐστε; Καὶ εἶπον· Οὕ. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἀπέλθετε καὶ συναθροίσθητε πάντες καὶ ἔλθετε πρὸς με, ἵνα ἐκ συμφώνου πάντων γένηται ὁ ψηφιζόμενος ὑμῖν ἐπίσκοπος.

Οἱ δὲ ἀπελθόντες συνηθροίσθησαν καὶ ἦλθον πάντες δεόμενοι χειροτονηθῆναι αὐτοῖς τὸν ἐπίσκοπον. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Δότε μοι εἰς ὃν πληροφορεῖσθε, καὶ χειροτονῶ αὐτόν. Οἱ δὲ εἶπον· Οὐκ ἔχομεν, εἰ μὴ ὃν ὁ ἄγγελός σου χαρίζεται ἡμῖν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Πάντες ὡδὲ ἐστε; Καὶ εἶπον· Πάντες ὡδὲ ἐσμεν. Καὶ εἶπεν· Οὐδεὶς ὑμῶν παραλείπεται; Καὶ εἶ-

καὶ νὰ μονάσει μόνος του γιὰ νὰ πετύχει τὴν ἡσυχαστικὴ ζωή. Γιὰ πολλὰ χρόνια δὲν εἶδε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, ἐπειδὴ δὲν ἔδβαιναν ἀπὸ τὸ κελί. Συνέβη ὅμως ὁ ἕνας νὰ ἀρρωστήσει καὶ ἦρθαν οἱ Πατέρες νὰ τὸν ἐπισκεφθοῦν. Τὸν βρῆκαν νὰ χάνει τίς αἰσθήσεις του καὶ πάλι νὰ συνέρχεται. Τὸν ρώτησαν: «Τί εἶδες;» «Εἶδα ἀγγέλους –ἀπάντησε– νὰ ἔρχονται. Καὶ πῆραν ἐμένα καὶ τὸν ἀδελφὸ μου καὶ μᾶς πῆγαν στὸν οὐρανό. Μᾶς συνάντησαν ἐχθρικές δυνάμεις, ἀλλὰ δὲν κυριάρχησαν ἐπάνω μας. Ὅταν τίς προσπεράσαμε, ἄρχισαν νὰ λένε: Μεγάλη παρρησία ἔχει ἡ ἀγνότης».

Αὐτό εἶπε καὶ κοιμήθηκε. Οἱ Πατέρες μόλις τὸ εἶδαν αὐτό, ἔστειλαν ἕναν μοναχό νὰ κάνει γνωστό στὸν ἀδελφὸ του ὅτι ἀναπαύτηκε. Καὶ ὅταν πῆγε, βρῆκε καὶ κείνον ἀναπαυμένο. Θαύμασαν καὶ δόξασαν τὸν Θεό.

4. Ὁ ἐπίσκοπος μᾶς περιοχῆς ἔφυγε ἀπὸ τὴ ζωή. Οἱ κάτοικοι ἦρθαν στὸν ἀρχιεπίσκοπο καὶ ζητοῦσαν νὰ τοὺς χειροτονήσῃ ἐπίσκοπο στή θέση αὐτοῦ πού ἔφυγε. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος τοὺς εἶπε: «Φέрте μοι αὐτόν πού ξέρετε ὅτι εἶναι ἱκανὸς νὰ ποιμάνει τὸ ποίμνιο τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐγὼ τὸν χειροτονῶ». Κι ἐκεῖνοι εἶπαν: «Δὲν ἔχομε παρὰ ἐκεῖνον πού ὁ ἄγγελός σου θὰ μᾶς δώσει». «Εἴσαστε ὅλοι ἐδῶ;» τοὺς ρώτησε ὁ ἀρχιεπίσκοπος. Ἀπάντησαν: «Ὅχι». «Πηγαίνετε, τοὺς λείει, συγκεντρωθεῖτε ὅλοι καὶ ἐλᾶτε σέ μένα, ὥστε μέ τὴ συμφωνία ὅλων νὰ γίνει ἐπίσκοπος αὐτός πού θὰ ψηφίσετε».

Πῆγαν, συναθροίστηκαν καὶ γύρισαν ὅλοι, παρακαλῶντας νὰ τοὺς χειροτονηθεῖ ὁ ἐπίσκοπος. Τοὺς εἶπε: «Δεῖξτε μοι ἐκεῖνον γιὰ τὸν ὁποῖον ἔχετε πληροφορία²³ καὶ τὸν χειροτονῶ». «Δὲν ἔχομε, εἶπαν, ἐμεῖς παρὰ αὐτόν πού θὰ μᾶς χαρίσει ὁ ἄγγελός σου». Τοὺς ρώτησε τότε: «Εἴσαστε ὅλοι ἐδῶ;» «Ὅλοι ἐδῶ εἴμαστε» ἀπάντησαν. Ξαναρωτᾷ ὁ ἀρχιεπίσκοπος: «Κανένας σας δὲν ἔχει παραλειφθεῖ;» «Κανένας

23. Πληροφορία: Βλ. Μ. Γερ. τ. Α', σελ. 54, ὑποσημ. 30.

πον· Οὐδείς παραλέλειπται, εἰ μὴ ὁ κατέχων τὸν ὄνον τοῦ πρωτεύοντος ἡμῶν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἀρχιεπίσκοπος· Πληροφορεῖσθε, ἐὰν δώσω ὑμῖν εἰς ὃν ἐγὼ πληροφοροῦμαι· Καὶ εἶπον· Πληροφορούμεθα. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος τὸν κατέχοντα τὸν ὄνον τοῦ πρωτεύοντος καὶ ἐχειροτόνησεν αὐτὸν ἐπίσκοπον. Καὶ λαβόντες αὐτὸν μετὰ χαρᾶς μεγίστης ἀπέπλευσαν εἰς τὴν ἐαυτῶν χώραν.

Ἐγένετο δὲ εἰς τὴν χώραν αὐτῶν ἀβροχία πολλή. Καὶ παρεκάλεσε τὸν Θεὸν ὁ γενόμενος ἐπίσκοπος περὶ αὐτῆς. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεός· Ἀπελθε εἰς τήνδε τὴν πόρταν τῆς πόλεως ἀπὸ τοῦ ὄρθρου. Καὶ ὃν ἂν ἴδῃς ἐρχόμενον πρῶτον, αὐτὸν κάτασχε, καὶ εὗξεται, καὶ ἔρχεται ὁ ὑετός. Ἐποίησε δὲ οὕτω. Καὶ ἀπελθὼν μετὰ τοῦ κλήρου αὐτοῦ ἐκάθισε. Καὶ ἰδοὺ ἤρχετο εἰς Γέρων Αἰθίοψ φορτίον ξύλων βασιτάζων, ἵνα πωλήσῃ εἰς τὴν πόλιν. Καὶ ἀναστὰς ὁ ἐπίσκοπος κατέσχεν αὐτόν. Καὶ εὐθέως ἀπέθετο τὸ φορτίον τῶν ξύλων ὁ Γέρων. Καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸν ὁ ἐπίσκοπος λέγων· Εὗξαι, ἀβδᾶ, ἵνα ἔλθῃ ὁ ὑετός. Ὁ δὲ ἠῦξато. Καὶ ἰδοὺ εὐθέως ὁ ὑετός ὡς ἐκ τῶν καταρρακτῶν τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ εἰ μὴ πάλιν ἠῦξατο, οὐκ ἐπαύετο ὁ ὑετός.

Καὶ παρεκάλεσε τὸν Γέροντα ὁ ἐπίσκοπος λέγων· Ποίησον ἀγάπην, ἀβδᾶ, καὶ ὠφελείας χάριν εἰπὲ ἡμῖν τὸν βίον σου, ἵνα καὶ ἡμεῖς ζηλώσωμεν. Καὶ εἶπεν ὁ Γέρων· Συγχώρησόν μοι, κύρι. Ἰδοὺ, καθὼς βλέπεις με, ἐξέρχομαι καὶ κόπτω ἐμαυτῷ τὸ μικρὸν φορτίον τῶν ξύλων· καὶ εἰσέρχομαι καὶ πωλῶ αὐτό. Καὶ περισσότερον τῶν δύο ψωμίων ὧν ἐσθίω σὺ κατέχω. Καὶ κοιμῶμαι εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Καὶ πάλιν ἐξέρχομαι τῇ ἐξῆς καὶ ὡσαύτως ποιῶ. Ἐὰν δὲ γένηται χειμὼν μίαν ἢ δύο ἡμέρας, μένω νῆστις, ἕως πάλιν γένηται εὐδία, καὶ δυνηθῶ ἐξελθεῖν καὶ κόψαι.

δέν ἔμεινε πίσω –τοῦ εἶπαν– παρὰ αὐτός πού κρατάει τὸ γαῖδουράκι τοῦ ἄρχοντά μας». Τούς ρωτᾷ ὁ ἀρχιεπίσκοπος· «Θά μείνετε εὐχαριστημένοι ἂν σᾶς δώσω ἐκεῖνον πού ἔμένα μέ ἀναπαύει.» Ἀπαντοῦν· «Μένουμε ἱκανοποιημένοι.» Ὁ ἀρχιεπίσκοπος κάλεσε τότε ἐκεῖνον πού εἶχε τὸ γαῖδουράκι τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ αὐτόν χειροτόνησε ἐπίσκοπο. Τὸν πῆραν καὶ μέ πολύ μεγάλη χαρὰ σήκωσαν τίς ἄγκυρες καὶ ἔπλευσαν γιὰ τὴ χώρα τους.

Μετά ἀπὸ λίγο συνέβη στὴ χώρα τους νά γίνεи μεγάλη ἀνομβρία, καὶ αὐτός πού ἔγινε ἐπίσκοπος παρακάλεσε τὸν Θεὸ νά βρέξει. Ὁ Θεός τοῦ εἶπε· «Πήγαινε σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴν πύλη τῆς πόλης πολὺ πρῶι, καὶ ὅποιον δεῖς νά ἔρχεται πρῶτος αὐτόν κράτησέ τον· θά προσευχηθεῖ καὶ ἔρχεται ἡ βροχή.» Ἐκανε ὅπως τοῦ εἶπε. Πῆγε μέ τούς κληρικούς του καὶ κάθισε. Καὶ νά, ἐρχόταν ἓνας Γέροντας Αἰθίοπας κουβαλώντας φορτιό ἀπὸ ξύλα, γιὰ νά τὰ πουλήσῃ στὴν πόλη. Σηκώθηκε ὁ ἐπίσκοπος καὶ τὸν σταμάτησε. Ὁ Γέροντας ἀμέσως ἄφησε κάτω τὸ φορτίο μέ τὰ ξύλα. Ὁ ἐπίσκοπος τὸν παρακάλεσε· «Ἀβδᾶ, εὐχῆσου νά ἔρθῃ βροχή.» Ὁ ἀβδᾶς προσευχήθηκε. Καὶ νά, ἀμέσως ἦρθε ἡ βροχή σάν ἀπὸ τοὺς καταρράκτες τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ ἂν δέν προσευχόταν πάλι, δέν θά σταματοῦσε ἡ βροχή.

Ὁ ἐπίσκοπος τότε τὸν παρακάλεσε· «Δεῖξε ἀγάπην, ἀβδᾶ –τοῦ εἶπε– καὶ γιὰ νά ὠφεληθοῦμε ἐξιστόρησε σέ μᾶς τὴ ζωὴ σου, γιὰ νά πάρουμε καὶ ἐμεῖς παράδειγμα.» Ὁ Γέροντας εἶπε· «Συγχώρεσέ με, δέσποτα. Νά, καθὼς μέ βλέπεις, θγαίνω ἔξω καὶ κόβω γιὰ μένα τὸ μικρὸ φορτίο ἀπὸ ξύλα, καὶ μπαίνω στὴν πόλη καὶ τὸ πουλῶ. Καὶ περισσότερο ἀπὸ τὰ δύο ψωμιά πού τρώω, δέν ἔχω. Κοιμᾶμαι στὴν ἐκκλησία. Τὴν ἄλλη μέρα πάλι θγαίνω καὶ κάνω τὸ ἴδιο. Ἄν ἔχει κακοκαιρία μιά ἢ δύο μέρες, μένω νηστικός, μέχρι νά καλοσυνέψῃ πάλι ὁ καιρός καὶ μπορέσω νά θγῶ καὶ νά κόψω».

Καὶ ὠφεληθεὶς ὁ ἐπίσκοπος σὺν τῷ κλήρῳ αὐτοῦ ἐδόξασε τὸν Θεόν, καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Ὅντως σὺ ἐπλήρωσας τὸ γεγραμμένον· Πάροικος ἐγὼ εἰμι ἐν τῇ γῇ.

5. Παρακάλεσε τὸν Θεόν τις τῶν Πατέρων, ἵνα αὐτὸν πληροφορήσῃ εἰς ποῖον μέτρον ἔφθασε. Καὶ ἀπεκάλυψεν αὐτῷ ὁ Θεὸς ὅτι· Εἰς τόδε τὸ κοινόδιόν ἐστιν ἀδελφὸς σοῦ βελτίων. Καὶ ἀναστὰς ὁ Γέρων ἀπῆλθεν εἰς τὸ κοινόδιον. Καὶ ἀπήντησεν αὐτῷ ὁ ἡγούμενος μετὰ χαρᾶς. Ἦν γὰρ μέγας καὶ ὀνομαστός. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Γέρων· Θέλω ἰδεῖν ὅλους τοὺς ἀδελφούς καὶ ἀσπάσασθαι. Καὶ κελεύσαντος τοῦ ἡγουμένου ἦλθον οἱ ἀδελφοί. Καὶ οὐκ ἦλθε περὶ οὗ ἐπληροφορήθη ὁ Γέρων.

Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ἔστιν ἄλλος ἀδελφός; Λέγουσι· Naί, ἀλλὰ σαλός ἐστι καὶ εἰς τὸν κῆπον ἀσχολεῖται. Λέγει ὁ Γέρων· Καλέσατε αὐτόν. Καὶ ἐκάλεσαν. Καὶ ἐγένετο, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ Γέρων, ἀναστὰς ἡσπάσατο αὐτόν. Καὶ λαβὼν αὐτὸν κατ' ἰδίαν ἠρώτησεν αὐτόν· Τίς ἐστιν ἡ ἐργασία σου ἀνάγκαιόν μοι. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι σαλός. Καὶ πολλὰ παρακληθεὶς ὑπὸ τοῦ Γέροντος, εἶπεν αὐτῷ ὅτι· Τὸν δοῦν τῆς μηχανῆς ὁ ἀβδᾶς εἰς τὸ κελλίον μου θάλλει μετ' ἐμοῦ. Καὶ καθ' ἡμέραν τὰ σχοινία τοῦ ψιαθίου, οὗ ἐργάζομαι, κόπτει. Καὶ ἰδὼν τριάκοντα ἔτη ὑπομένω τοῦτο καὶ οὐδέποτε συνεχώρησα τὸν λογισμόν μου ἔχειν τι κατὰ τοῦ ἀβδᾶ μου, οὐδὲ τὸν δοῦν ἔδειρά ποτε, ἀλλὰ μακροθυμῶν πάλιν ἔπλεκον τὰ σχοινία εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ. Καὶ ἀκούσας ὁ Γέρων ἐθαύμασε· τοῦτο γὰρ ἐδήλωσε καὶ τὴν λοιπὴν ἐργασίαν αὐτοῦ.

Ὁφελημένος ὁ ἐπίσκοπος μέ τοὺς κληρικούς του δόξα-σε τὸν Θεό. Σ' ἐκείνον εἶπαν· «Ἀληθινά, ἐσὺ ἐκτέλεσες τέ-λεια τὸν λόγο τῆς Γραφῆς· Ξένος κάτοικος εἶμαι στή γῇ²⁴».

5. Κάποιος ἀπὸ τοὺς Πατέρες παρακάλεσε τὸν Θεό νά τόν πληροφορήσῃ σέ ποιὰ μέτρα ἔφθασε. Ὁ Θεὸς τοῦ ἀπο-κάλυψε· «Στό τάδε κοινόδιο ὑπάρχει κάποιος ἀδελφός κα-λύτερος ἀπὸ σένα». Ὁ Γέροντας σηκώθηκε καὶ πῆγε στό κοινόδιο. Ὁ ἡγούμενος τόν δέχτηκε μέ χαρά, γιατί ἦταν με-γάλος καὶ ὀνομαστός. Ὁ Γέροντας τοῦ εἶπε· «Θέλω νά δῶ ὅλους τοὺς ἀδελφούς καὶ νά τοὺς χαιρετίσω». Ὁ ἡγούμενος ἔδωσε ἐντολή καὶ ἦρθαν οἱ ἀδελφοί, ἀλλά δέν ἦρθε ἐκεῖνος γιά τόν ὁποῖον εἶχε τήν πληροφορία ὁ Γέροντας.

Ὁ Γέροντας πῆρε τὸν λόγο καὶ ρώτησε· «Ὑπάρχει ἄλ-λος ἀδελφός;» «Naί, ἀπαντοῦν, ἀλλὰ εἶναι σαλός καὶ ἀσχο-λεῖται μέ τὸν κῆπο». Λέει ὁ Γέροντας· «Καλέστε τον» καὶ τόν κάλεσαν. Μόλις τόν εἶδε ὁ Γέροντας, σηκώθηκε καὶ τόν ἀσπάστηκε. Ἐπειτα τόν πῆρε ἰδιαιτέρως καὶ τοῦ εἶπε· «Φα-νέρωσέ μου ποιὰ εἶναι ἡ ἐργασία σου». Ἐκεῖνος ἀποκρίθη-κε· «Ἐγὼ εἶμαι ἓνας σαλός». Ὁ Γέροντας ὅμως τόν παρα-κάλεσε πολύ, καὶ τότε τοῦ εἶπε· «Ὁ ἀβδᾶς θάζει στό κελί μου μαζί μ' ἐμένα τό βόδι πού γυρίζει τό μαγγανοπήγαδο, καὶ κεῖνο κάθε μέρα κόβει τὰ σχοινιά τῆς ψάθας πού ἔχω ὡς ἐργόχειρο. Τριάντα χρόνια τό ὑπομένω αὐτό καὶ ποτέ δέν ἐπέτρεψα στόν λογισμό μου νά ἔχω κάτι ἐναντίον τοῦ ἀβδᾶ μου οὔτε τό βόδι ἔδειρα ποτέ, ἀλλὰ μακροθυμώντας πάλι ἔπλεκα τὰ σχοινιά καὶ εὐχαριστοῦσα τὸν Θεό».

Ἀκούοντάς το ὁ Γέροντας θαύμασε, γιατί αὐτό φανέ-ρωσε καὶ τήν ὑπόλοιπη ἐργασία αὐτοῦ τοῦ ἀδελφοῦ.

24. Ψαλμ. 38, 13.

6. Καθημένον ποτέ τινος τῶν Πατέρων εἰς τὸ ἴδιον κελίον ἦλθε δαίμων. Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ κοιτῶνάριον τοῦ Γέροντος ἀπεστήθισε τοὺς ἀριθμοὺς τῶν διδλίων. Καὶ ὀλιγορήσας ὁ δαίμων μετεσχηματίσθη ἐν σχήματι πτωχοῦ καὶ ἐξῆλθε πρὸς τὸν Γέροντα χωλαίνων μετὰ ῥαβδίου καὶ σπυριδίου. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Οἶδας τί ἀπεστήθισας; Ὁ δὲ εἶπε· Ναί, τὴν Παλαιὰν Διαθήκην. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Οὐκ οἶδατε τὴν Καινὴν; Ὡς δὲ ἤκουσεν ὁ δαίμων τὴν Καινὴν, ἄφαντος ἐγένετο.

7. Διηγείτο τις περὶ τινος ἐπισκόπου, ὅτι παρεγένετο ἐν χωρίῳ τινὶ ἐν τῇ ἀγίᾳ Κυριακῇ. Καὶ λέγει τοῖς διακόνοις αὐτοῦ· Ζητήσατε τὸν πρεσβύτερον τοῦ χωρίου, ἵνα ποιήσῃ ἡμῖν τὴν θεῖαν καὶ ἀγίαν ἀναφορὰν τῶν Θείων Μυστηρίων. Καὶ ζητήσαντες εὗρον τὸν πρεσβύτερον χωρικὸν πάννυ, ὡς εἰπεῖν, ἄπλαστον. Καὶ προτραπέντος αὐτοῦ παρὰ τοῦ ἐπισκόπου προσκομίσαι, θεωρεῖ οὖν ὁ ἐπίσκοπος τὸν πρεσβύτερον, ἅμα τῷ παραστῆναι τῇ θεῇ Τραπεζῇ, ὅλον ἐν τῷ πυρὶ ὄντα καὶ μὴ φλεγόμενον.

Τῆς οὖν ἀναφορᾶς πληρωθείσης ἄγει ὁ ἐπίσκοπος τὸν πρεσβύτερον ἐν τῷ διακονικῷ καὶ φησι πρὸς αὐτόν· Εὐλόγησόν με, ἄξιε τοῦ Θεοῦ δοῦλε. Ὁ δὲ πρεσβύτερος λέγει πρὸς αὐτόν· Καὶ πῶς δύναται τις ἐπίσκοπος ὑπὸ πρεσβυτέρου εὐλογηθῆναι τοῦ ὑπ' αὐτοῦ χειροτονουμένου; ἀλλὰ σύ με εὐλόγησον, πάτερ. Ὁ δὲ ἐπίσκοπος· Οὐ δύναμαι, φησὶν, εὐλογῆσαι τὸν ἐν πυρὶ παριστάμενον καὶ προσκομίζοντα τὰ ἅγια Δῶρα τῷ Θεῷ. Παντὸς γὰρ τρόπου τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται. Καὶ ὁ πρεσβύτερός φησι κατὰ τὸ τῆς χώρας ἰδίωμα· Προσκυνῶ· ὅλως ἐστὶν ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύ-

6. Κάποτε ἐνῷ ἔμενε στό κελί του κάποιος ἀπὸ τούς Πατέρες, ἦρθε ἓνας δαίμονας καὶ μπῆκε στὸν χώρο ποὺ εἶχε γιὰ τὸν ὕπνο του ὁ Γέροντας καὶ ἀποστήθισε τοὺς ἀριθμοὺς τῶν διδλίων. Ἐχασε ὅμως τὴν ὑπομονή του καὶ μετασχηματίστηκε σὲ φτωχό καὶ δγῆκε νὰ πάει στὸν Γέροντα, κουτσαίνοντας καὶ κρατώντας ραβδί καὶ καλαθάκι. Τὸν ρωτᾷ ὁ Γέροντας· «Ξέρεις τί ἀποστήθισες;» «Ναί, εἶπε, τὴν Παλαιὰ Διαθήκη». «Τὴν Καινὴν δὲν τὴν γνωρίζετε;» ρωτᾷ ὁ Γέροντας. Μόλις ὁ δαίμονας ἄκουσε «τὴν Καινὴν», ἔγινε ἄφαντος.

7. Κάποιος διηγοῦνταν γιὰ ἓναν ἐπίσκοπο ὅτι βρέθηκε σ' ἓνα χωριό κατὰ τὴν ἀγία ἡμέρα τῆς Κυριακῆς. Λέει στοὺς διακόνους του· «Ἀναζητήστε τὸν πρεσβύτερο τοῦ χωριοῦ, γιὰ νὰ μᾶς κάνει τὴ θεία καὶ ἀγία ἀναφορὰ τῶν Ἱερῶν Μυστηρίων». Ἐψαξαν καὶ βρῆκαν τὸν πρεσβύτερο, ἓναν χωρικό, μὲ δυὸ λόγια πολὺ ἀπλοϊκό.

Ὁ ἐπίσκοπος τὸν παρότρυνε νὰ προσκομίσει αὐτὸς τὰ τίμια δῶρα. Μόλις ὁ πρεσβύτερος στάθηκε μπροστὰ στὴν ἀγία Τράπεζα, τὸν βλέπει ὁ ἐπίσκοπος νὰ εἶναι ὁλόκληρος στὴ φωτιά καὶ νὰ μὴ φλέγεται.

Ὅταν τελείωσε ἡ Θεία Λειτουργία, ὁ ἐπίσκοπος ὡδηγεῖ τὸν πρεσβύτερο στό διακονικό καὶ τοῦ λέει· «Εὐλόγησέ με, ἄξιε δοῦλε τοῦ Θεοῦ». Καὶ ὁ πρεσβύτερος· «Πῶς μπορεῖ –τοῦ λέει– ἓνας ἐπίσκοπος νὰ εὐλογηθεῖ ἀπὸ πρεσβύτερο ποὺ ἔχει χειροτονηθεῖ ἀπ' αὐτόν; Ἐσύ νὰ μὲ εὐλογήσεις, πάτερ». Ὁ ἐπίσκοπος συμπληρώνει· «Ἀδυνατῶ νὰ εὐλογήσω αὐτόν ποὺ παραστέκεται μέσα σὲ φωτιά καὶ προσκομίζει στὸν Θεό τὰ ἅγια Δῶρα. Γιατί ὅπως καὶ νὰ ᾔχει τὸ πράγμα τὸ κατώτερο εὐλογεῖται ἀπὸ τὸ ἀνώτερο²⁵». Καὶ ὁ πρεσβύτερος σύμφωνα μὲ τὴ συνήθεια τῆς χώρας του λέει· «Προσκυνῶ· εἶναι δυνατόν, γενικά, ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος νὰ

25. Ἐβρ. 7, 7.

τερος τοῖς ἁγίοις παριστάμενος μυστηρίοις καὶ μὴ ἰστάμενος εἰς τὸ θεῖον πῦρ; Καὶ τοῦτο ἀκούσας ὁ ἐπίσκοπος θαύμασε σφόδρα εἰς τε τὸ καθαρὸν τοῦ ἀνδρὸς καὶ εἰς τὸ ἀπλοῦν τῶν τρόπων, καὶ ὠφεληθεὶς ἀνεχώρησεν.

8. Ἐλεγε Γέρων ὅτι· Οὐ δεῖ μεριμνᾶν οὐδὲν εἰ μὴ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ. Ἐλεγε γὰρ ὅτι· Κἂν ἀναγκασθῶ μεριμνῆσαι περὶ χρείας σαρκικῆς, οὐδέποτε πρὸ τοῦ καιροῦ ἐλογισάμην αὐτήν.

9. Ἐλεγον οἱ Γέροντες ὅτι· Ὡσπερ τὸ πῦρ καίει τὰ ξύλα, οὕτω τὸ ἔργον τοῦ μοναχοῦ ὀφείλει καίειν τὰ πάθη.

10. Ἐλεγον περὶ τινος Γέροντος οἰκοῦντος ἐν κοινοδίῳ οἱ τῆς αὐτῆς μονῆς ὅτι τὰ τρία ταῦτα πλεονεκτήματα ἐκτήσατο ὑπὲρ πάντα μοναχὸν τῆς γενεᾶς ταύτης· τὸ νηστεύειν πολλά, τὸ ἀγρυπνεῖν πολλά καὶ τὸ ἐργάζεσθαι πολλά.

11. Ἐλεγον περὶ τινος Γέροντος ὅτι περὶ τὴν Νεκρὰν Θάλασσαν ἐδόσκετο ποιήσας γυμνὸς περὶ τὰ ἐβδομήκοντα ἔτη ἐσθίων δοτάνας.

12. Ἐλεγον περὶ τινος εἰς τὰ Κελλία οἰκοῦντος ὅτι τοιοῦτον εἶχε κανόνα· τέσσαρας ὥρας ἐκοιμᾶτο τῆς νυκτὸς καὶ τέσσαρας ἵστατο εἰς τὴν σύναξιν καὶ εἰργάζετο τέσσαρας. Καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ εἰργάζετο ἕως ἑκτῆς. Καὶ ἀπὸ ἑκτῆς ἀνεγίνωσκεν ἕως ἐνάτης. Καὶ ἔσχιζεν ἑαυτῷ θαλλία. Λοιπὸν ἀπὸ

26. Βλ. Μ. Γερ. τ. Α', Εἰσαγωγή, σελ. 25.

παρευρίσκεται στὰ ἅγια μυστήρια καὶ νὰ μὴ στέκεται μέσα στὴ θεϊκὴ φωτιά;»

Ὅταν τὸ ἄκουσε αὐτὸ ὁ ἐπίσκοπος θαύμασε ἰδιαίτερα καὶ τὴν καθαρότητα τοῦ ἀνδρα καὶ τὴν ἀπλότητα τῶν τρόπων του. Καὶ ἀναχώρησε ὠφελημένος.

8. Ἐνας Γέροντας ἔλεγε ὅτι δέν πρέπει κανεὶς νὰ μεριμνᾷ γιὰ τίποτε παρὰ μόνο γιὰ τὸν φόβο τοῦ Θεοῦ. Καὶ πρόσθετε· «Κι ἂν ἀναγκασθῶ νὰ φροντίσω γιὰ γήινη ἀνάγκη, ποτέ δέν τὴν σκέφτομαι πρὶν ἀπὸ τὴν ὥρα τῆς».

9. Ἐλεγαν οἱ Γέροντες ὅτι ὅπως ἡ φωτιά καίει τὰ ξύλα, ἔτσι καὶ τὸ ἔργο τοῦ μοναχοῦ ὀφείλει νὰ καίει τὰ πάθη.

10. Γιὰ κάποιον Γέροντα πού κατοικοῦσε σέ κοινόβιο ἔλεγαν οἱ ἀδελφοί τῆς ἰδίας μονῆς ὅτι αὐτὰ τὰ τρία πλεονεκτήματα ἀπέκτησε περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο μοναχὸ αὐτῆς τῆς γενιᾶς· τὸ νὰ νηστεύει πολύ, τὸ νὰ ἀγρυπνεῖ πολύ καὶ τὸ νὰ ἐργάζεται πολύ.

11. Ἐλεγαν γιὰ ἓνα Γέροντα ὅτι ζοῦσε ὑπαίθριος κοντὰ στὴ Νεκρὰ Θάλασσα γυμνὸς γύρω στὰ ἐβδομήντα χρόνια τρώγοντας δότανα.

12. Ἐλεγαν γιὰ κάποιον πού κατοικοῦσε στὴν περιοχὴ τῶν Κελλίων²⁶ ὅτι εἶχε τὸν ἑξῆς κανόνα· Κοιμόταν τέσσερις ὥρες τὴ νύχτα, καὶ στεκόταν στὴ σύναξη (προσευχὴ) τέσσερις ὥρες καὶ ἔκαμνε ἐργόχειρο τέσσερις. Κατὰ τὴν ἡμέρα ἔκαμνε ἐργόχειρο μέχρι τὴν ἑκτη²⁷ ὥρα. Ἀπὸ τὴν ἑκτη ὡς τὴν ἐνάτη εἶχε ἀνάγνωση. Ὡς ἐργόχειρο εἶχε τὸ σχίσιμο βλα-

27. Ἐκτὴ Βυζαντινὴ = 12η μεσημβρινή. Βλ. Μ. Γερ. τ. Β', σελ. 20, ὑπόσημ. 3.

ἐνάτης ἐφρόντιζε τῆς τροφῆς καὶ εἶχε τὸ κελλίον πάρεργον. Καὶ οὕτω διετέλει τὴν ἡμέραν.

13. Παῦλός τις ὀνόματι, ἰλλούστριος τὴν ἀξίαν, ἔχων γυναῖκα καὶ τέκνα καὶ πλοῦτον πολὺν ἐδουλήθη γενέσθαι μοναχός· καὶ καλέσας τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰ τέκνα λέγει πρὸς αὐτοὺς ὅτι· Πωλῆσαι ὑμᾶς δούλομαι. Οἱ δὲ εἶπον· Ὅπερ δοκεῖ σοι καὶ κελεύεις ποιήσον.

Καὶ λαβὼν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὸ ἀνῆκον αὐτῇ μέρος τῶν πραγμάτων ἀπέρχεται ἐν μοναστηρίῳ γυναικῶν καὶ λέγει αὐταῖς· Ταύτην δούλομαι πωλῆσαι ὑμῖν. Αἱ δὲ τὸν σκοπὸν ἀγνοήσασαι τοῦ ἀνδρός, ὕστερον δὲ μαθοῦσαι συνέθεντο.

Γενομένων δὲ τῶν χαρτίων παρέδωκεν αὐτὴν καὶ τὰ πράγματα αὐτῆς τῇ ἡγουμένῃ. Ὁμοίως καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ ἀπαγαγὼν ἐν ἐτέρῳ μοναστηρίῳ ἐποίησεν ὁμοιοτρόπως.

Ἐσχατον δὲ καὶ αὐτὸς ἐν ἄλλῳ μοναστηρίῳ ἀπελθὼν, ἐποίησεν ὁμοίως. Καὶ λέγει τῷ ἀδελφῷ ὅτι· Εἰ κελεύεις, δούλομαι μόνος εἰσελθεῖν εἰς τὸ εὐκτήριον. Ὁ δὲ ἐπέτρεψε.

Εἰσελθόντος οὖν αὐτοῦ καὶ τῶν θυρῶν ἀσφαλισθεισῶν διαπετάσας τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ· Ὁ Θεός, σὺ γινώσκεις ὅτι ἀπὸ ὅλης καρδίας προσῆλθόν σοι. Καὶ ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ λέγουσα· Κἀγὼ ἔγνωκα καὶ ὀλοκαρδίως προσεδεξάμην σε.

Διατρίψας οὖν ἐν τῷ κοινοβίῳ καὶ ὡς δοῦλος ὅλα τὰ εὐτελῆ ἔργα ποιῶν καὶ ὑποκάτω πάντων γεγονώς ὑψώθη ὑπὸ

28. Ὅπως φαίνεται στή συνέχεια, ἡ πρόταση αὐτὴ τοῦ Παύλου ἐξηγεῖται ὡς ἑξῆς· Ἡ ὑψηλὴ κοινωνικὴ θέση καὶ ὁ πλοῦτος τους θά συντελοῦσαν πιθανῶς σέ τιμητικὴ τους ἀντιμετώπιση στό μοναστήρι ἀλλὰ καὶ σέ ἐνδεχόμενὴ δική τους ὑπερηφάνεια. Γιά νά τὰ ἀποφύγουν αὐτὰ καὶ γιά νά κάνουν ὅσο τὸ δυνατόν τελειότερα τὴν ἀπάρνηση τοῦ κόσμου, ὁ Παῦλος ἐπινοεῖ τὸ ἀκραῖο αὐτὸ –καὶ ἴσως μοναδικό– στά χρονικά– τέχνασμα νά πουληθεῖ αὐτός

στῶν. Τὸν ὑπόλοιπο χρόνο ἀπὸ τὴν ἐνάτη φρόντιζε γιὰ τὴν τροφή καὶ εἶχε τὸ κελὶ πάρεργο. Ἔτσι περνοῦσε τὴ μέρα.

13. Κάποιος ὀνόματι Παῦλος, ἀπὸ λαμπρὴ κοινωνικὴ τάξη, πού εἶχε γυναῖκα καὶ παιδιὰ καὶ πολλὰ πλοῦτη, θέλησε νά γίνε μοναχός. Κάλεσε τὴν γυναῖκα του καὶ τὰ παιδιὰ του καὶ τοὺς εἶπε, θέλω νά σᾶς πουλήσω²⁸. Καὶ ἐκεῖνοι εἶπαν· Ὅπως ἀκριβῶς σοῦ φαίνεται καλὸ καὶ προστάζεις, κάνε.

Καὶ ἀφοῦ πῆρε τὴ γυναῖκα του καὶ ὅσα πράγματα τῆς ἀνῆκαν, φεύγει καὶ πάει σ' ἓνα μοναστήρι γυναικῶν καὶ λέγει στίς μοναχές· «Αὐτὴν θέλω νά σᾶς τὴν πουλήσω». Αὐτές ὁμως δέν ἤξεραν τί σκόπευε νά κάνει ὁ ἄνθρωπος. Ἀργότερα μόλις κατάλαβαν, συμφώνησαν.

Ὅταν τακτοποίησαν τὰ χαρτιά, παρέδωσε αὐτὴν καὶ τὰ πράγματά της στὴν ἡγουμένη. Κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο ἐνήργησε, ἀφοῦ ἔφερε καὶ τὰ τέκνα του σ' ἓνα ἄλλο μοναστήρι.

Στό τέλος, πῆγε καὶ ὁ ἴδιος σέ ἄλλο μοναστήρι καὶ ἔκανε τὸ ἴδιο. Καὶ λέγει στὸν Γέροντα· «Ἄν δίνεις εὐλογία, θέλω νά μπῶ μόνος μου στὴν ἐκκλησία». Κι ἐκεῖνος τὸν ἄφησε νά μπεῖ.

Μόλις, λοιπόν, μπῆκε καὶ ἔκλεισαν οἱ πόρτες, ὕψωσε τὰ χεῖριά του στὸν οὐρανὸ καὶ κραύγασε μέ φωνὴ μεγάλη· «Θεέ μου, Σὺ γνωρίζεις ὅτι ἦρθα σέ σένα μέ ὅλη μου τὴν καρδιά». Καὶ ἄκουσε φωνὴ νά τοῦ λέει· «Κι ἐγὼ τὸ γνωρίζω καὶ σέ δέχτηκα μ' ὅλη μου τὴν καρδιά».

Ἐξῆσε, λοιπόν, στό κοινόβιο καὶ ἔκανε ὡς δοῦλος ὅλες τίς ταπεινωτικὲς ἐργασίες μένοντας στὴν ἀφάνεια καὶ ὁ

καὶ ἡ οἰκογένειά του ὡς δοῦλοι στά ἀντίστοιχα μοναστήρια, ὥστε νά στερηθοῦν καὶ τὰ περιορισμένα ἔστω δικαιώματα πού θά εἶχαν ἂν προσέρχονταν σ' αὐτὰ ὅπως οἱ ἄλλοι μοναχοί.

τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς ταπεινώσεως. Μετὰ γὰρ τὸν θάνατον αὐτοῦ πολλά σημεῖα ἐγένετο, καὶ τὸ μνῆμα αὐτοῦ μύρον ἔδρυσεν.

14. Ὁ ἐν ἁγίοις ἀδβᾶς Θεόδωρος ὁ Ἀδανεύς διηγήσατο ἡμῖν ὅτι ἐν τῷ διάγειν αὐτὸν ἐν τοῖς μέρεσι τῆς ἁγίας πόλεως εἰς τὸ κοινόδιον τοῦ Πενθουκλᾶ, πλησίον τοῦ ἁγίου Ἰορδάνου, ἦλθέ τις ἐκ τῶν μερῶν Ἀσίας θέλων ἀποτάξασθαι εἰς τὸ μοναστήριον. Καὶ ἐδέχθη ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου. Καὶ ποιήσας χρόνον τινά, οἰκοδομηθεὶς τε ἐπὶ τῇ καταστάσει τοῦ μοναστηρίου, ἔχων χρυσίον ἱκανὸν φέρει τοῦτο καὶ δίδωσι τῷ ἀδβᾶ λέγων· Ἐπειδὴ ὠκοδομήθην, πάτερ, εἰς τὴν κατάστασιν τοῦ κοινοδίου καὶ θέλω εἰ τοῦ Θεοῦ ἐννεύοντος ἀποθρίξῃς με καὶ παρασχεῖς μοι τὸ ἅγιον σχῆμα, λάβε τὴν εὐλογίαν ταύτην καὶ διοίκησον αὐτὴν ὡς ἂν κελεύῃς, ὑποδείξας αὐτῷ τὸ χρυσίον.

Ὁ δὲ ἡγούμενος, ἀνὴρ ὑπάρχων ἐνάρετος καὶ φοβούμενος τὸν Θεόν, οὐκ ἐπέδραμε τῷ πράγματι εἰς τὸ λαβεῖν τὸ χρυσίον, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ· Τούτων, τέκνον, ἐνταῦθα οὐ δεόμεθα· οὔτε γὰρ ὡς οἶδας πολυδάπανοί ἐσμεν εἰς τὰς χρείας, ἀλλ' ὡς ἔτυχεν δι' εὐτελῶν τινων διοικούμεθα ἐν ἐρήμῳ διάγοντες. Ἀλλὰ, κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου, ἄπελθε καὶ δὸς αὐτὰ πτωχοῖς καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανοῖς. Ὁ δὲ ἐπέκειτο παρακαλῶν καὶ λέγων· Ἐταξάμην, πάτερ, ἵνα ὅπου ἀποτάσσομαι, ἐκεῖ παράσχῃς αὐτά.

Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· Ἐγώ, τέκνον, ἐὰν λάβω αὐτά, τοῖς πτωχοῖς αὐτὰ ἔχω παρασχεῖν· οὐ γὰρ θησαυρίζειν ἐπὶ γῆς ἐδιδάχθημεν. Ὁ δὲ ἐπέμενε λέγων· Λάβε αὐτά, πάτερ, καὶ ὡς

29. Πόλη στήν Κιλικία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

30. Ἱερουσαλήμ.

31. Ματθ. 19, 21.

32. Βλ. Ματθ. 6, 19.

Θεός τὸν ὕψωσε γιὰ τὴν ταπείνωσή του. Γιατί μετὰ τὸν θάνατό του ἔγιναν πολλά θαυμαστά καὶ τὸ μνῆμα του ἀνέβλυσε μύρο.

14. Ὁ ἅγιος Γέροντας Θεόδωρος πού καταγόταν ἀπ' τὰ Ἀδανα²⁹, μᾶς διηγήθηκε ὅτι ὅταν ζοῦσε στὰ μέρη τῆς Ἀγίας Πόλεως³⁰, στὸ κοινόδιο τοῦ Πενθουκλᾶ, κοντὰ στὸν ἅγιο ποταμὸ Ἰορδάνη, ἦρθε κάποιος ἀπ' τὰ μέρη τῆς Ἀσίας θέλοντας νὰ γίνεи μοναχὸς στὸ μοναστήρι αὐτό. Καὶ ὁ ἡγούμενος τὸν δέχτηκε.

Ἐμεινε κάποιο χρονικὸ διάστημα καὶ ἐπειδὴ ὠφελήθηκε πνευματικὰ ἀπ' τὴν καλὴν κατάστασιν τοῦ μοναστηριοῦ, μιὰ πού εἶχε ἀρκετὸ χρυσάφι τὸ φέρνει καὶ τὸ δίνει στὸν ἀδβᾶ, λέγοντάς του· «Ἀδβᾶ, ἐπειδὴ ὠφελήθηκα ἀπ' τὴν ζωὴν στὸ κοινόδιο καὶ θέλω ἐὰν καὶ ὁ Θεὸς συγκατανεύει, νὰ κάνεις τὴν κουρὰ μου καὶ νὰ μοῦ δώσεις τὸ ἅγιο σχῆμα, πάρε αὐτὴν τὴν εὐλογία καὶ διαχειρίσου τὴν ὅπως νομίζεις», καὶ τοῦ δείχνει τὸ χρυσάφι.

Ὁ ἡγούμενος ὅμως πού ἦταν ἄνθρωπος ἐνάρετος καὶ εἶχε φόβο Θεοῦ, δὲν ἔσπευσε νὰ πάρει τὸ χρυσάφι, ἀλλὰ τοῦ λέει· «Αὐτά, παιδί μου, ἐδῶ δὲν τὰ χρειάζομαστε. Ὅπως γνωρίζεις δὲν εἴμαστε πολυέσοδοι στίς ἀνάγκες μας, ἀλλ' ὅπως τύχει μέ φτηνὰ πράγματα περνοῦμε, καθὼς ζοῦμε ἐδῶ στὴν ἔρημο. Ἀλλὰ σύμφωνα μέ τὴν ἐντολὴ τοῦ Κυρίου, πῆγαινε καὶ δῶς τα στοὺς φτωχοὺς καὶ θὰ ἔχεις θησαυρὸ στοὺς οὐρανοὺς³¹». Ἐκεῖνος ὅμως ἐπέμενε νὰ παρακαλεῖ καὶ νὰ λέει· «Τὸ ἔταξα, πάτερ, ὅπου ἐγκαταβιώσω, ἐκεῖ νὰ τὰ προσφέρω».

Κι ὁ Γέροντας τοῦ ἀπαντᾷ· «Ἐγώ, παιδί μου, ἐὰν τὰ πάρω, θὰ τὰ δώσω στοὺς φτωχοὺς. Γιατί δὲν μάθαμε νὰ συγκεντρώνουμε θησαυρὸ ἐπάνω στὴ γῆ³²». Ἐκεῖνος πάλι ἐπέμενε λέγοντας· «Πάρε τα, πάτερ, καὶ ὅπως νομίζεις δια-

κελεύεις, διοίκησον αὐτά. Τότε ὁ ἀδβᾶς ἐδέξατο τὸ χρυσίον καὶ ἀπέθριξεν αὐτὸν καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὸ ἅγιον σχῆμα.

Κατ' οἰκονομίαν δὲ Θεοῦ οὐκ ἐδαπάνησεν ὁ ἀδβᾶς τὸ χρῆμα, ἀλλ' ἀνέμεινε θέλων ἰδεῖν τὴν προκοπὴν αὐτοῦ. Οὐδείς μέντοι ἦδει οὔτε αὐτὸς ὁ ἀδελφὸς ὅτι ἐσώζετο τὸ χρυσίον. Ἐν τῇ ἀρχῇ οὖν ἔχων τὴν θέρμην τῆς ἀποταγῆς πᾶσαν ἐπλήρου ὑποταγὴν, καὶ τὴν ἐγχειριζομένην αὐτῷ διακονίαν ἀόκνως ἐξετέλει. Χρόνου δὲ τινος παρελθόντος ἤρξατο χαννοῦσθαι καὶ μηκέτι τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν, ἀλλ' ἡρέμα πῶς καὶ ὑπογογγύζειν λέγων· Ἐγὼ χρυσίον ἱκανὸν δέδωκα εἰς τὸ κοινόδιον. Καὶ δωρεὰν ἄρτον οὐ γεύομαι.

Ταῦτα οὖν ἀκούσαντές τινες τῶν ἀδελφῶν ἐσκανδαλίζοντο, καὶ μάλιστα οἱ τὴν ἕξιν ἀπλούστεροι. Μαθὼν δὲ ταῦτα ὁ ἀδβᾶς, προσκαλεσάμενος αὐτόν, λέγει αὐτῷ· Οὐχὶ σὺ με ἐδιάσω, ἀδελφέ, δέξασθαί σου τὸ χρυσίον; Οὐχὶ πρὸς διάδοσιν τῶν πτωχῶν δέδωκας αὐτό; Μὴ γὰρ ἐπὶ συμφώνῳ τοῦ μὴ διακονῆσαι, ἵνα γογγύζων σκανδαλίζῃς τοὺς ἀδελφούς; Μὴ οὕτω, τέκνον· γέγραπται γάρ· Ὁρᾶτε μὴ σκανδαλίσητε ἓνα τῶν μικρῶν τούτων, καὶ τὰ ἐξῆς.

Πολλὰς δὲ διαφόρους νουθεσίας προσάγοντος αὐτῷ τοῦ ἀδβᾶ οὐκ ἀπέστη τῆς διαβολικῆς ἐνεργείας ἐκ τῆς ἐντεθείσης αὐτῷ τοῦ γογγυσμοῦ πονηρᾶς συνηθείας. Ὡς οὖν εἶδεν ὁ ἀδβᾶς τὸ ἀμετάθετον αὐτοῦ, ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν λέγει αὐτῷ· Δεῦρο, ἀδελφέ, κατέλθωμεν ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην. Παράκειται γάρ, ὥς εἴρηται, τὸ μοναστήριον ἐκ μικροῦ διαστήματος τῷ ποταμῷ. Κατῆλθον οὖν οἱ δύο μονῶτατοι. Καὶ ὥς ἀναπατοῦσιν ἐν ταῖς κρηπίσι τοῦ Ἰορδάνου, ἤρξατο ὁ ἀδβᾶς νουθετεῖν αὐτόν. Καὶ ἐξενέγκας τὸ χρυσίον ἐσφραγισμένον λέγει αὐτῷ·

χειρίσου τα». Τότε ὁ ἀδβᾶς δέχτηκε τὸν χρυσὸ καὶ τοῦ ἔκανε τὴν κουρά καὶ τοῦ ἔδωσε τὸ ἅγιο σχῆμα.

Κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ ὅμως δὲν ξόδεψε ὁ ἀδβᾶς τὰ χρήματα, ἀλλὰ περίμενε θέλοντας νὰ δεῖ τὴν προκοπὴν του. Ὡστόσο κανένας δὲν γνώριζε, οὔτε καὶ ὁ ἴδιος ὁ ἀδελφός, ὅτι ὑπῆρχαν ἀκόμη τὰ χρήματα. Στὴν ἀρχὴ λοιπόν, πού εἶχε ἀκόμη τὴ θέρμη τῆς ἀποταγῆς, ἐκπλήρωνε κάθε ὑποταγὴ καὶ ἔκανε ἀκούραστα καὶ τὸ διακόνημα πού τοῦ ἀνέθεταν. Μετὰ ὅμως ἀπὸ καιρὸ ἄρχισε νὰ χαλαρῶνει καὶ νὰ μὴ δειχνεῖ τὴν ἴδια προθυμίαν, ἀλλὰ σιγὰ-σιγὰ ἄρχισε κάπως καὶ νὰ μουρμουρίζει λέγοντας· «Ἐγὼ ἔχω δώσει πολλά λεφτά στὸ κοινόδιο καὶ δὲν τρώω δωρεὰν τὸ ψωμί».

Ὅταν ἀκουσαν λοιπόν αὐτὰ κάποιοι ἀδελφοί, ἄρχισαν νὰ σκανδαλίζονται καὶ προπαντός οἱ πιὸ ἀπλοῖκοί. Ὅταν τὸ ἔμαθε αὐτό ὁ ἀδβᾶς, τὸν κάλεσε καὶ τοῦ εἶπε· «Δὲν μέ πίεσες, ἀδελφέ, σὺ ὁ ἴδιος, γιὰ νὰ δεχθῷ τὰ χρήματά σου; Δὲν τὰ ἔχεις δώσει γιὰ νὰ τὰ μοιράσουμε στοὺς φτωχοὺς; Ἢ μήπως κάναμε συμφωνία νὰ μὴν ἐργάζεσαι καὶ νὰ σκανδαλίζεις τοὺς ἀδελφούς μέ τοὺς γογγυσμούς σου; Ὅχι ἔτσι, παιδί μου, γιατί ἡ Γραφή λέει· Προσέξτε νὰ μὴν σκανδαλίσετε κανέναν ἀπ' αὐτοὺς τοὺς μικροὺς³³».

Κι ἐνῶ πολλές καὶ διάφορες νουθεσίαι τοῦ ἔκαμε ὁ ἀδβᾶς, δὲν ἀπομακρύνθηκε ἀπ' τὴ διαβολικὴ ἐνέργεια, πού ἐνισχύθηκε μέσα του ἀπ' τὴν πονηρὴ συνηθειὰ τοῦ γογγυσμοῦ. Βλέποντας, λοιπόν, ὁ ἀδβᾶς ὅτι δὲν ἀλλάζει γνώμη, τοῦ λέει κάποια μέρα· «Ἐλα, ἀδελφέ, νὰ πᾶμε κάτω στὸν Ἰορδάνην». Ὅπως εἶπαμε παραπάνω, τὸ μοναστήρι βρίσκεται σὲ κοντινὴ ἀπόσταση ἀπ' τὸ ποτάμι. Κατέβηκαν, λοιπόν, ἐντελῶς μόνοι οἱ δύο τους.

Καὶ καθὼς περπατοῦσαν στίς ὄχθες τοῦ Ἰορδάνη, ἄρχισε ὁ ἀδβᾶς νὰ τὸν νουθετεῖ. Βγάζει κάποια στιγμή τὸ χρυσάφι ἔτσι ὅπως ἦταν σφραγισμένο καὶ τοῦ λέει· «Τό

33. Μάρκ. 9, 42.

Γνωρίζεις τοῦτο; Ὁ δὲ φησι· Ναί, δέσποτα. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ ἄβδᾶς· Λάβε, τέκνον, τὸ χρυσίον. Καὶ θέλεις, ὡς ἐτάξω, δὸς αὐτὰ τοῖς πτωχοῖς, θέλεις τῷ κρίματί σου κράτει αὐτά. Διὰ γὰρ τὰ νομίσματα ταῦτα οὐ παραλύω τὸν κανόνα τοῦ κοινοδίου οὐδὲ τοὺς ἀδελφούς σκανδαλίζω καὶ τὸν Θεὸν παροργίζω· παρὰ γὰρ διακονίαν ἀνένδεκτόν σε ποιῆσαι ὄντα μεθ' ἡμῶν, καθάπερ καὶ οἱ λοιποὶ ἀδελφοὶ ποιοῦσι. Καὶ ἐγὼ δὲ ἐν τῇ νεότητί μου ἐποίησα καὶ μέχρι τοῦ νῦν διάζομαι τὸ κατὰ δύναμιν ποιεῖν, ὡς καὶ αὐτὸς οἶδας.

Ὁ δὲ ἀδελφὸς τὸ χρυσίον θεασάμενος καὶ ταῦτα παρὰ τοῦ ἄβδᾶ ἀκούσας ῥίπτει ἑαυτὸν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ λέγων· Συγχώρησόν μοι, πάτερ, ὅτι τῷ Θεῷ αὐτὰ δέδωκα καὶ ὑμῖν· οὐ λαμβάνω αὐτά. Ὁ δὲ Γέρον φησί· Τούτων, τέκνον, ὁ Θεὸς οὐ χρήζει· αὐτοῦ γὰρ εἰσι πάντα ποιήματα. Χρήζει δὲ τῆς τῶν ψυχῶν ἡμῶν σωτηρίας. Ἀνένδεκτον οὖν ἐστι κρατῆσαι με αὐτὰ τοῦ λοιποῦ. Ὁ δὲ ἐπέμενε προσπίπτων αὐτῷ καὶ λέγων· Οὐκ ἐγείρομαι ἐκ τῶν ποδῶν σου εἰ μὴ δός μοι λόγον ὅτι οὐκ ἀναγκάζεις με λαβεῖν αὐτά.

Ὡς οὖν εἶδεν ὁ Γέρον τὸ ἐπίπονον τῆς αὐτοῦ παρακλήσεως, λέγει αὐτῷ· Πίστευσον, τέκνον, οὔτε σὲ ἀναγκάζω τοῦ λοιποῦ λαβεῖν αὐτά οὔτε δὲ ἐγὼ κατέχω αὐτά. Ὡς οὖν ἀνέστη ὁ ἀδελφός, λύει ὁ ἄβδᾶς τὸ ἀποκόμβιν καὶ λέγει αὐτῷ· Ταῦτά εἰσι, τέκνον, τὰ νομίσματα. Ὁ δὲ λέγει· Καθὼς συντάξασθαί μοι κατηξίωσας, πάτερ, μηκέτι μοι κινήσης λόγον περὶ τούτων. Ὁ δὲ Γέρον μειδιάσας ἡρέμα, ἔφη· Οὐχί, τέκνον.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν κατ' ὀφθαλμούς αὐτοῦ ἀκοντίζει αὐτὰ εἰς τὸ βάθος τοῦ ὕδατος. Καὶ λέγει τῷ ἀδελφῷ· Τούτων πάντων, τέκνον, καταφρονεῖν ἐδιδάχθημεν ὑπὸ τοῦ Κυρίου φή-

γνωρίζεις αὐτό;» «Ναί, δέσποτα», τοῦ ἀπαντᾷ. Τότε τοῦ λέει ὁ ἄβδᾶς· «Πάρε, παιδί μου, τὸν χρυσὸ καὶ εἴτε, ὅπως ἔταξες, δῶσ' τα στοὺς φτωχοὺς, εἴτε κατὰ τὴν κρίση σου κράτα τα. Γιατί δὲν παραβαίνω τὸν κανόνα τοῦ κοινοδίου ἐξαιτίας αὐτῶν τῶν χρημάτων, οὔτε πάλι σκανδαλίζω τοὺς ἀδελφούς, ὥστε νὰ παροργίζω καὶ τὸν Θεό. Εἶναι ἀδύνατο νὰ μένεις μαζί μας χωρὶς νὰ κάνεις διακόνημα, ὅπως ἀκριβῶς κάνουν καὶ οἱ ἄλλοι ἀδελφοί. Καὶ ἐγὼ ὅταν ἤμουν νέος ἔκανα τὸ ἴδιο καὶ μέχρι τώρα πιέζω τὸν ἑαυτό μου νὰ κάνω ὅσο μπορῶ, ὅπως καὶ σύ ὁ ἴδιος τὸ γνωρίζεις».

Ὁ ἀδελφός μόλις εἶδε τὸν χρυσὸ καὶ ἄκουσε αὐτὰ ἀπ' τὸν ἄβδᾶ, πέφτει στὰ πόδια του λέγοντας· «Συγχώρεσέ με, πάτερ, αὐτά τὰ ἔχω δώσει στὸν Θεό καὶ σέ σᾶς καὶ δὲν τὰ παίρνω πίσω». Κι ὁ Γέροντας τοῦ λέει· «Παιδί μου, ὁ Θεός δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπ' αὐτά, διότι ὅλα εἶναι δικά του δημιουργήματα. Ζητάει ὁμως τὴν ψυχική μας σωτηρία. Ἀποκλείεται νὰ τὰ κρατήσω αὐτά ἀπὸ δῶ καὶ πέρα». Ἐκεῖνος πάλι ἐπέμενε πέφτοντας στὰ πόδια του καὶ λέγοντας· «Δέν σηκώνομαι ἀπ' τὰ πόδια σου, ἐὰν δὲν μοῦ δώσεις τὸν λόγο σου ὅτι δὲν θὰ μέ ἀναγκάσεις νὰ τὰ πάρω».

Βλέποντας, λοιπόν, ὁ Γέροντας νὰ τὸν παρακαλεῖ μέ πόνον ψυχῆς, τοῦ λέει· «Σύμφωνοι, παιδί μου, οὔτε κι ἐγὼ στό ἐξῆς σὲ ἀναγκάζω νὰ τὰ πάρεις, ἀλλ' οὔτε κι ἐγὼ τὰ κρατῶ». Καὶ μόλις, λοιπόν, σηκώθηκε ὁ ἀδελφός, λύνει ὁ ἄβδᾶς τὸ κομπόδεμα καὶ τοῦ λέει· «Αὐτά εἶναι, παιδί μου, τὰ νομίσματα» Κι ἐκεῖνος εἶπε· «Ὅπως μοῦ ἔκανες τὴ χάρη νὰ συμφωνήσεις μαζί μου, πάτερ, μὴ μοῦ ξαναμιλήσεις γι' αὐτά». Κι ὁ Γέροντας χαμογέλασε ἡρέμα καὶ εἶπε· «Ὅχι, παιδί μου».

Καὶ μόλις εἶπε αὐτά, μπροστά στὰ μάτια τοῦ ἀδελφοῦ, τὰ ἐκσφενδονίζει στὸν βυθὸ τοῦ ποταμοῦ. Καὶ λέει στὸν ἀδελφό· «Ὅλα αὐτά, παιδί μου, διδαχτήκαμε ἀπὸ τὸν Κύριο

σαντος τί τὸ ὄφελος, ἐάν τις τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ· καί, πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰσελεύσονται εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν. Καὶ Μωυσῆς δέ, ὅταν εἶδε τοὺς Ἰσραηλίτας εἰς εἰδωλολατρίαν ἐξωκείλαντας, αὐτὸ τὸ χρύσεον χώνευμα καταλεπτύνας, ἐν τοῖς ὕδασι διέσπειρε, δεικνὺς ὅτι πάντων τῶν χρημάτων προτιμότερα ἐστὶν ἡ εὐσέβεια.

Δεῦρο οὖν εἰς τὸ κοινόδιον, τέκνον· καὶ ἀγώνισαι μετὰ τῶν ἀδελφῶν εἰς πᾶσαν διακονίαν ἀνεπαισχύντως διὰ τὸν Κύριον μνημονεύων αὐτοῦ τοῦ Κυρίου λέγοντος ὅτι· Οὐκ ἦλθεν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἀνθρώπου διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

Θεωρήσας οὖν ὁ ἀδελφὸς τὴν θεοφιλῇ τοῦ ἀδδᾶ πρόθεσιν καὶ τὴν τῶν χρημάτων ὑπεροψίαν, κατανυγείς ἐν τῷ φόβῳ τοῦ Θεοῦ, ἐπέστρεψε μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ κοινόδιον. Καὶ ἐκτήσατο μεγάλην ταπείνωσιν καὶ ὑποταγὴν πρὸς πάντας. Καὶ τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῇ τῇ μονῇ ἐτελειώθη γενόμενος σκευὸς ἐκλογῆς.

15. Εἶπε Γέρων· Εἰς τὰ προοίμια καὶ εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἀποταγῆς τοῦ μοναχοῦ οὔτε ὁ διάβολος οὔτε οἱ δαίμονες παραχωροῦνται διαίως πειράζειν τὸν ἄνθρωπον, ἵνα μὴ πτοηθεῖς καὶ ξενισθεῖς τὸ πρᾶγμα ταχέως ὑποστρέψῃ εἰς τὸν κόσμον. Ὅταν δὲ τῷ χρόνῳ καὶ τῷ ἔργῳ προκόψῃ ὁ μοναχός, τότε ἐπαφίενται αὐτῷ οἱ πόλεμοι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν καὶ ἡδονῶν, καὶ λυπούμενος ὁ ἄνθρωπος ἀνάγκην ἔχει ταπεινοῦσθαι καὶ πενθεῖν καὶ ἑαυτὸν μόνον κατακρίνειν καὶ μέμφεσθαι, καὶ οὕτω διὰ τῶν πειρασμῶν τούτων διδάσκεται

34. Ματθ. 16, 26.

36. Ἐξ. 32, 20.

35. Μάρκ. 10, 23· Λουκ. 18, 24.

37. Μάρκ. 10, 45.

νά τὰ περιφρονοῦμε, ὁ ὁποῖος εἶπε· “Ποιό τὸ ὄφελος ἂν κάποιος κερδίσει ὅλο τὸν κόσμον, χάσει ὅμως τὴν ψυχὴν του;”³⁴ Καὶ “πόσο δύσκολα θὰ μποῦν στὴ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν αὐτοὶ ποὺ ἔχουν χρήματα!”³⁵ Κι ὁ Μωυσῆς, πάλι, ὅταν εἶδε τοὺς Ἰσραηλίτες νὰ ἔχουν ξεπέσει στὴν εἰδωλολατρία, τὸ ἴδιο τὸ χρυσὸ αὐτὸ εἰδωλό, ἀφοῦ τὸ ἔσπασε σὲ πολὺ μικρὰ κομμάτια, τὸ διασκόρπισε μέσα στὰ νερά³⁶, δείχνοντας πῶς ἀπ' ὅλα τὰ πράγματα προτιμότερη εἶναι ἡ εὐσέβεια.

Ἐλα, λοιπόν, παιδί μου, στό κοινόδιο καὶ μαζί μέ τοὺς ἀδελφούς ἀγωνίσου χωρὶς ντροπὴ σέ κάθε διακόνημα γιὰ τὸν Κύριο, φέροντας στή μνήμη σου τὸν ἴδιο τὸν Κύριο ποὺ ἔλεγε· “Δέν ἦρθε ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ γιὰ νὰ τὸν ὑπηρετήσουν, ἀλλὰ γιὰ νὰ ὑπηρετήσῃ καὶ νὰ δώσει τὴν ψυχὴν του λύτρο γιὰ πολλούς”³⁷.

Βλέποντας ὁ ἀδελφὸς τὴν θεοφιλή πρόθεση τοῦ ἀδδᾶ καὶ τὴν περιφρόνησή του πρὸς τὰ χρήματα, ἔνωσε κατὰ νύξη μέ τὸν φόβο τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπέστρεψε μαζί του στό κοινόδιο. Ἀπέκτησε μεγάλη ταπείνωση καὶ ὑποταγὴ σέ ὅλους. Καὶ μέ τῇ χάρι τοῦ Θεοῦ ἐγίνε σκευὸς ἐκλογῆς καὶ ἐκοιμήθη σ' αὐτὴ τῇ μονῇ.

15. Εἶπε κάποιος Γέροντας· «Κατὰ τὴν προετοιμασία καὶ τὸν πρῶτο καιρὸ τῆς ἀποταγῆς τοῦ μοναχοῦ ἀπὸ τὸν κόσμον, οὔτε ὁ διάβολος οὔτε οἱ δαίμονες ἔχουν τὴν ἄδεια νὰ πειράξουν μέ βίαιο τρόπο τὸν ἄνθρωπο, γιὰ νὰ μὴν τρομάξῃ καὶ παραξενευθεῖ ἀπ' αὐτό, καὶ ἐπιστρέψῃ γρήγορα στὸν κόσμον.

Ὅταν ὅμως μέ τὸν καιρὸ προκόψῃ ὁ μοναχός, τότε τὸν βρίσκουν οἱ πόλεμοι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν καὶ ἡδονῶν καὶ μέ τὴ λύπη ὁ ἄνθρωπος ἀναγκάζεται νὰ ταπεινῶνεται, νὰ πενθεῖ καὶ μόνον τὸν ἑαυτὸ του νὰ κατακρίνει καὶ νὰ κατηγορεῖ. Κι ἔτσι μέ τοὺς πειρασμοὺς αὐτοὺς διδάσκεται

καὶ μανθάνει ὑπομονὴν καὶ ἐμπειρίαν καὶ διάκρισιν καὶ προσφεύγει λοιπὸν τῷ Θεῷ μετὰ δακρύων.

Τινὲς δὲ ξενισθέντες τὸ πρᾶγμα καὶ θορυβηθέντες τὸν νοῦν μαχαιρίῳ ἔσφαξαν ἑαυτούς, ἕτεροι δὲ κατεκρήμνισαν ἑαυτούς λύπη κρατηθέντες ἀφορήτῳ καὶ ἀπογνόντες εἰς τέλος. Τὸ αὐτὸ δὲ διέπραξαν καὶ τινες τῶν ἐνοχλουμένων ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς βλασφημίας. Τινὲς δε τῶν πυρουμένων ἀπέκοψαν τὰ μύρια ἑαυτῶν. Τινὲς δὲ καὶ γυναικας ἔλαβον συναρπασθέντες ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ διὰ τὴν πολλὴν κίνησιν τοῦ πορνικοῦ πάθους.

Ἡμεῖς δὲ συνεθίσωμεν ἑαυτούς μὴ ἀπελπίζειν μηδὲ ὀλιγωρεῖν μηδὲ ἀπογινώσκειν ἐν τοῖς τοιούτοις, ἀλλὰ συνεθίσωμεν ἑαυτούς γενναίως ἐγκαρτερεῖν καὶ μακροθυμεῖν καὶ εὐχαριστεῖν τῷ Θεῷ ἐν παντὶ πειρασμῷ καὶ ἐν πάσῃ ἀνάγκῃ καὶ διὰ τοῦ διαδόλου. Ἡ γὰρ πρὸς Θεὸν εὐχαριστία πάντα λύει τὰ μηχανήματα τοῦ ἐχθροῦ. Ὡς περ γὰρ ὁ τὰς χεῖρας ἔχων πεπισσωμένης οὐκ ἄλλως αὐτὰς ἐκκαθαίρει εἰ μὴ δι' ἐλαίου, οὕτω καὶ ἡμεῖς νοητῶς δι' ἐλέους καὶ φιλανθρωπίας τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ καθαριζόμεθα μολυνθέντες ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας. Καὶ ὥς μὴ ἔχοντες ἁμαρτίαν εὐπροσωποῦμεν καὶ παρρησιαζόμεθα πρὸς τὴν εὐσπλαγχνίαν αὐτοῦ καὶ σωζόμεθα ἐλέει καὶ φιλανθρωπία Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ ἡμῶν Θεοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Τέλος

καὶ τῷ Θεῷ δόξα καὶ αἶνος.

καὶ μαθαίνει ὑπομονή, ἀποκτᾷ πείρα καὶ διάκριση τί πρέπει νὰ κάνει, καὶ καταφεύγει στὸν Θεό με δάκρυα.

Μερικοὶ ὁμως αἰφνιδιάσθηκαν ἀπὸ τὴν κατάσταση αὐτή, ζαλίσθηκαν τὰ μυαλά τους καὶ αὐτοχειριάσθηκαν μέ μαχαίρι, ἄλλοι πέσαν σὲ γκρεμούς, γιατί τοὺς κατέλαβε ὑπερβολικὴ λύπη καὶ ἔφτασαν σὲ τέλεια ἀπόγνωση. Τὸ ἴδιο ἔκαναν καὶ κάποιοι πού ἐνοχλοῦνταν ἀπ' τὸν δαίμονα τῆς βλασφημίας. Κάποιοι ἄλλοι πού καίγονταν ἀπὸ τὸ σαρκικὸ πάθος, αὐτοευνουχίσθηκαν. Κάποιοι μάλιστα παντρεύθηκαν, παρασυρμένοι ἀπ' τὸ Σατανᾶ ἐξαιτίας τῆς μεγάλης πίεσεως ἀπ' τὸ πάθος τῆς πορνείας.

Ἡμεῖς ὥστόσο, ἅς συνηθίσουμε τοὺς ἑαυτοὺς μας νὰ μὴν ἀπελπιζόμεσθε οὔτε ν' ἀποθαρυνόμαστε, οὔτε νὰ τὰ χάνουμε σ' αὐτές τίς περιπτώσεις, ἀλλὰ νὰ συνηθίσουμε τοὺς ἑαυτοὺς μας νὰ ὑπομένουμε καρτερικά καὶ γενναῖα, νὰ ἔχουμε ὑπομονή καὶ νὰ εὐχαριστοῦμε τὸν Θεό σὲ κάθε πειρασμό καὶ σὲ κάθε δύσκολη περίσταση καὶ πίεση τοῦ διαδόλου. Γιατί ἡ εὐχαριστία στὸν Θεό καταστρέφει ὅλες τίς ἐπινοήσεις τοῦ ἐχθροῦ. Ὅπως ἀκριβῶς αὐτός πού ἔχει τὰ χέρια του πασαλειμμένα μέ πίσσα δέν μπορεῖ νὰ τὰ καθαρίσει ἄλλιῶς, παρὰ μόνο μέ λάδι, ἔτσι κι ἡμεῖς ὅταν μολυνθοῦμε ἀπ' τὴν ἁμαρτία, καθαριζόμεσθε νοητὰ μέ τὸ ἔλεος καὶ τὴ φιλανθρωπία τοῦ Σωτῆρα μας Χριστοῦ.

Καὶ πλέον σάν νὰ μὴν ἔχουμε ἁμαρτία, μέ καθαρὸ τὸ πρόσωπο καὶ μέ θάρρος στεκόμαστε μπρὸς στὴν εὐσπλαχνία Του καὶ σωζόμαστε μέ τὸ ἔλεος καὶ τὴ φιλανθρωπία τοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀληθινοῦ μας Θεοῦ, στὸν ὁποῖο ἀνήκει ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμη μαζί μέ τὸν Πατέρα καὶ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, τώρα καὶ πάντοτε καὶ στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν».

Τέλος,

καὶ στὸν Θεό δόξα καὶ ὕμνος.

Βιογραφικά σημειώματα

Ἀβδᾶς Ἀγάθων: Βλ. Μ. Γερ., τ. Β', Βιογρ. σημ. σελ. 517.

Ἀβδᾶς Ἀθανάσιος: Βλ. Μ. Γερ., τ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 441.

Ἀβδᾶς Ἀλώνιος: Βλ. Μ. Γερ., τ. Γ', Βιογρ. σημ. σελ. 491.

Ἀβδᾶς Ἀμμούν: Βλ. Μ. Γερ., τ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 441-2.

Ἀβδᾶς Ἀμμωνᾶς: Βλ. Μ. Γερ., τ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 442-3.

Ἀναστάσιος Σιναΐτης (περί τό 600): Δεινός φιλόσοφος καί θεολόγος, μοναχός τοῦ Σινᾶ, ὁ ὁποῖος κατέβαινε στίς πόλεις τῆς Αἰγύπτου γιά νά πολεμήσει τόν Μονοφυσитισμό.

Ἀβδᾶς Ἀνούδ: Βλ. Μ. Γερ., τ. Γ', Βιογρ. σημ. σελ. 491.

Ἀβδᾶς Ἀντώνιος ὁ Μέγας: Βλ. Μ. Γερ., τ. Α', Εἰσαγ. σελ. 23-4.

Ἀβδᾶς Ἀπολλῶς: Βλ. Μ. Γερ., τ. Β', Βιογρ. σημ. σελ. 518.

Ἀβδᾶς Ἀπφύ: Αἰγύπτιος ἐρημίτης καί ἀργότερα ἐπίσκοπος τῆς Ὁξυρυγχου, 4ος-5ος αἰ.

Ἡ μόνη σίγουρη χρονολογία στή βιογραφία του εἶναι αὐτή τῆς συνομιλίας του μέ τόν Θεόφιλο Ἀλεξανδρείας τό 399. Τότε ἦταν ἤδη γέρον, ἕνας διάσημος ἐρημίτης. Τρία χρόνια ἀργότερα ἐγένε ἐπίσκοπος ἀπό τόν Θεόφιλο, καί ὁ

χρόνος τῆς ἐπισκοπῆς του πρέπει νά ἦταν ἀρκετά μεγάλος. Πέθανε γέρων μέσα στή δεύτερη δεκαετία τοῦ 5ου αἰώνα.

Στά πρῶτα του χρόνια ἔζησε σέ ὑπακοή μαζί μέ ὀρισμένους διαλεκτούς καί πιστούς ἀνθρώπους, δηλαδή σέ μιά μοναστική κοινότητα. Μετά τόν θάνατό τους, ἀργότερα, διάλεξε τήν ἐρημητική ζωή. Πιθανόν ὡστόσο νά ἔζησε πάλι σέ μιά ομάδα ἐρημιτῶν. Ἔχουμε πρόσθετη πληροφορία ἀπό ἄλλη πηγή ὅτι ὁ Ἀπφύ ἐγινε μοναχός ἀπό τόν ἀδβῶ Ἀντώνιο τῆς Σκήτης καί ἔμεινε στήν ἐρημο πενήντα-τέσσερα χρόνια.

Ἦταν ἄνθρωπος ἀπλός καί ἀγροῖκος. Δέν ζοῦσε μέ τούς ἀνθρώπους· ἀπέφευγε αὐστηρά τή συντροφιά τους. Μόνο τήν ἡμέρα τοῦ Πάσχα συνήθιζε νά ἐμφανίζεται στήν πόλη Ὁξύρρυγχο γιά νά ἀκούσει τό κήρυγμα στήν ἐκκλησία. Ζοῦσε ἐρημική ζωή ἀνάμεσα στά θηρία· ἦταν φίλοι. Τά θηρία τόν φρόντιζαν. Τόν χειμῶνα μαζεύονταν γύρω του καί τόν ζέσταιναν μέ τήν ἀναπνοή τους. Ἐπίσης τοῦ ἔφερναν τροφή. Ὅταν ἀργότερα προτάθηκε ἀπό τόν Θεόφιλο γιά τό ἐπισκοπικό ἀξίωμα στήν Ὁξύρρυγχο καί τόν ἀναζήτησαν, δέν μποροῦσαν νά τόν βροῦν, γιατί ἦταν στήν ἐρημο. Ζοῦσε ἀπόλυτα τήν ἀρετή τῆς ξεντείας.

Εἶχε ἐπίσης γνήσια εὐσέβεια, ἀνυποχώρητη θέληση καί ὀξύ μυαλό. Ἐμφανιζόταν ὡς ἓνας συνηθισμένος ἄνθρωπος, ἀλλά ὁ λόγος του ἦταν λόγος σοφοῦ ἀνθρώπου. Πρὸς τά τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του, παρόλο πού ἐγινε ἐπίσκοπος, παρὰ τή θέλησή του, ἔδειξε ἀσυνήθιστη ποιμαντική σοφία καί ζῆλο καί ὑπῆρξε δραστήριος καί ἱκανός ἐπίσκοπος. Ὡστόσο δέν ἔμενε στήν πόλη ἀλλά στό ἐρημητικό του κελί. Μόνο τά Σαββατοκύριακα ἐρχόταν στήν πόλη. Τά Σάββατα συνήθιζε νά μαζεύει τόν κόσμο στήν ἐκκλησία καί νά τοὺς διδάσκει ὅλη τήν ἡμέρα. Τή νύχτα τήν περνοῦσε μέ προσευχή καί ψαλμωδία μέχρι τήν ὥρα τῆς Θ. Λειτουργίας.

Μετά συνέχισε τή διδασκαλία μέχρι τό τέλος τῆς ἡμέρας. Τό βράδυ ἀποσυρόταν στό ἐρημητικό κελί του μέχρι τό ἐπόμενο Σαββατοκύριακο. Ἔτσι κατάφερε νά συνδυάσει τήν ἀναχώρηση μέ τά ἐπισκοπικά καθήκοντα. Ἡ Ὁξύρρυγχος τότε ἦταν –κάτι τό ἀσυνήθιστο– μιά μεγάλη μοναστική πόλη: εἶχε 20.000 μοναχούς καί 10.000 μοναχοὺς.

Ὁ Ἀπφύ φρόντιζε ἰδιαίτερα τοὺς πτωχοὺς καί τοὺς ἀδικημένους. Εἶχε διορίσει ἓναν εἰδικό ὑπάλληλο γι' αὐτό τό ἔργο, καί σχεδόν ἐξάλειψε τή φτώχεια ἀπὸ τό ποίμνιό του. Ἐνδιαφερόταν ὄχι μόνο γιά τά θύματα ἀλλά καί γιά τοὺς ἐνόχους, γιατί παρέδαιναν τόν νόμο τοῦ Θεοῦ καί θά ἔχαναν τίς ψυχές τους. Στήν ἐκκλησία ἐπέβαλε αὐστηρή πειθαρχία. Ἐπίσης ἦταν πολύ αὐστηρὸς σχετικὰ μέ τήν τάξη τῆς Θ. Λειτουργίας. Ὡς ἐπίσκοπος δέν ἀπέκτησε τίποτε, παρέμεινε ἀκτῆμων.

(Βλ. Γ. Φλωρόφσκυ, Ἔργα 4. Θέματα ἐκκλησιαστικῆς ιστορίας, σελ. 115-152. Ἔκδ. Π. Πουρναρᾶ, Θεσ/νίκη 1979).

Ἀδβᾶς Ἀρσένιος: Βλ. Μ. Γερ., τ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 443-4.

Ἀδβᾶς Βησσαρίων: Βλ. Μ. Γερ., τ. Β', Βιογρ. σημ. σελ. 519.

Ἀδβᾶς Γελάσιος: Βλ. Μ. Γερ., τ. Γ', Βιογρ. σημ. σελ. 492.

Ἀδβᾶς Γρηγόριος ὁ Θεολόγος: Βλ. Μ. Γερ., τ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 446.

Ἀδβᾶς Δανιήλ: Βλ. Μ. Γερ., τ. Β', Βιογρ. σημ. σελ. 520.

Ἀδβᾶς Ἐπιφάνιος, ἐπίσκοπος Κύπρου: Βλ. Μ. Γερ., τ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 447.

Ἀδβᾶς Εὐάγριος: Βλ. Μ. Γερ., τ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 447-8.

Ἀβδᾶς **Ζαχαρίας**: Βλ. Μ. Γερ., τ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 448.

Ἀβδᾶς **Ζήνων**: Βλ. Μ. Γερ., τ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 448-9.

Ἀβδᾶς **Ἡσαΐας** (τῆς Σκήτης): Βλ. Μ. Γερ., τ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 449-50.

Ἀβδᾶς **Θεόδωρος** τῆς Φέρμης: Βλ. Μ. Γερ., τ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 450-51.

Ἀβδᾶς **Ἰσίδωρος** τῆς Σκήτης: Βλ. Μ. Γερ., τ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 451.

Ἀβδᾶς **Ἰωάννης** ὁ Ἀναχωρητής: Ἐξῆσε κατά τό α' μισό τοῦ 5ου αἰ. στή Συρία καί στή ὄρια ἴσως τῆς ἐπισκοπῆς Κύρου, τῆς ὁποίας ὁ ἐπίσκοπος Θεοδώρητος ἔγραψε τήν «Φιλόθεο Ἱστορία» στήν ὁποία ἀναφέρει κάποια στοιχεῖα καί γιά τόν μακάριο Ἰωάννη.

Αὐτός "ραχίαν τραχεῖαν καταλαβών, δυσχείμερον καί προσάρκτιον" (βρῆκε δηλαδή ἓνα ἴσιωμα βουνοῦ τραχύ μέ βορεινὸ προσανατολισμό, ἐκτεθειμένο στίς δυσβάστακτες καιρικὲς συνθῆκες τοῦ χειμῶνα), καί ἐπιδόθηκε μόνος του σέ αὐστηρή ἀσκήση τήν ὁποία παραλείπει νά περιγράψει ὁ Θεοδώρητος, ἐπειδὴ συμπίπτει κάπως μ' ἐκείνη πού ἐφάρμοζαν οἱ ἀναχωρηταὶ Θαλάσσιος καί Ἰάκωβος.

Στόν ἔρημο αὐτό τόπο ἀσκήτευσεν ὁ ἀναχωρητής εἰκοσιπέντε χρόνια μέχρι τό ἔτος πού τόν ἐπισκέφθηκε ὁ Θεοδώρητος.

Ἀβδᾶς **Ἰωάννης** ὁ Κασσιανός: Βλ. Μ. Γερ., τ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 451-2.

Ἀβδᾶς **Ἰωάννης** ὁ Κολοβός: Βλ. Μ. Γερ., τ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 452-3.

Ἀβδᾶς **Ἰωάννης** ὁ Πέρσης: Βλ. Μ. Γερ., τ. Β', Βιογρ. σημ. σελ. 524.

Ἀβδᾶς **Καρίων**: Βλ. Μ. Γερ., τ. Β', Βιογρ. σημ. σελ. 524.

Ἅγιος **Κύριλλος** πατριάρχης Ἀλεξανδρείας (370-444). Καταγόμενος ἀπὸ ἐπιφανή οἰκογένεια τῆς Ἀλεξανδρείας καί ἀνεψιὸς τοῦ Θεοφίλου, πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, φέρεται ὅτι ἀσκήτευσεν κατὰ τὴ νεότητά του, γιὰ κάποιο χρονικὸ διάστημα, στή Νιτρία κοντὰ στόν ἀβδᾶ Ἰσίδωρο, τόν ὁποῖο ἐσέβετο βαθύτατα καί τόν ἀποκαλοῦσε καί ἀργότερα πατέρα ὡς πρεσβύτερο (ὡς ἱερέα).

Τό 412 μετὰ τόν θάνατο τοῦ θείου του, κατέλαβε τήν ἔδρα τῆς Ἀλεξανδρείας. Ἡ περίοδος ἀρχιερατείας του 412-428 χαρακτηρίζεται ἀπὸ ἔντονους ἀγῶνες κατὰ τῶν παλαιῶν αἰρετικῶν. Ὁ Κύριλλος ὑπῆρξε γιά τόν Νεστοριανισμό ὅ,τι ὁ Μ. Ἀθανάσιος γιά τόν Ἀρειανισμό. Σημαντικὸ εἶναι καί τό συγγραφικὸ του ἔργο.

Ἀβδᾶς **Μακάριος** ὁ Μέγας: Βλ. Μ. Γερ., τ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 454-5.

Ἀβδᾶς **Μακάριος** ὁ Ἀλεξανδρεὺς: Βλ. Μ. Γερ., τ. Β', Βιογρ. σημ. σελ. 525-6.

Ἀβδᾶς **Μουσῆς** ὁ Αἰθίοπας: Βλ. Μ. Γερ., τ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 456-7.

Ἀβδᾶς **Παῖσιος** ὁ Μέγας: Βλ. Μ. Γερ., τ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 458.

Ἀβδᾶς **Παμδῶ**: Βλ. Μ. Γερ., τ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 459-60.

Ἀβδᾶς **Παφνούτιος**: Βλ. Μ. Γερ., τ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 460.

Ἀβδᾶς **Παχώμιος**: Βλ. Μ. Γερ., τ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 461.

Ὁσιομάρτυς **Πέτρος** ὁ Α' ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας (300-311): Στόν ἐπισκοπικό θρόνο διαδέχθηκε τόν Θεωνᾶ τό 300. Ἴσως νά διετέλεσε προϊστάμενος τῆς Κατηχητικῆς Σχολῆς Ἀλεξανδρείας ὡς διάδοχος τοῦ Σεραπίωνα. Τό 303 ἐξαιτίας τοῦ διωγμοῦ τοῦ Διοκλητιανοῦ ἐγκατέλειψε τήν ἔδρα του χωρίς νά πάψει νά ἐνδιαφέρεται περὶ "τῆς κοινῆς τῶν Ἐκκλησιῶν ὠφελείας". Κατά τόν Εὐσέβιο ὑπῆρξε πρότυπο ἐπισκόπου, ἰδίως γιά τή γνώση τῶν Γραφῶν. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του ἐγίνε τό Μελιτιανό Σχίσμα. Ὁ Πέτρος καθήρσε τόν Μελίτιο στά 307.

Τό 311 ὁ Πέτρος μαρτύρησε κατά τόν διωγμό πού ἐγίνε στά χρόνια τοῦ Μαξιμίνου. Πρὸ τῆς ἐκτελέσεώς του πῆγε στόν τάφο τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου, τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλεξανδρείας, ὅπου εἶχε ὑποστῆ μαρτυρικό θάνατο καί ὁ Εὐαγγελιστής, καί προσευχήθηκε ζητώντας ἀπό τόν ἀπόστολο νά τόν ἐνισχύσει στή δοκιμασία τοῦ μαρτυρίου καί νά λάβει ὑπὸ τήν προστασία του τήν Ἐκκλησία τῆς Ἀλεξανδρείας. Ἐστρεψε στή συνέχεια τή δέησή του στόν Κύριο καί παρεκάλεσε τό αἷμα τοῦ μαρτυρίου του νά σφραγίσαι καί νά σημάνει τό τέλος τῶν διωγμῶν. Τήν ὥρα αὐτή ἀκούσθηκε ἡ φωνή ἄνωθεν: Πέτρος ἦταν ὁ πρῶτος τῶν Ἀποστόλων καί Πέτρος ὁ τελευταῖος τῶν μαρτύρων.

Ἀβδᾶς **Πίωρ**: Βλ. Μ. Γερ., τ. Γ', Βιογρ. σημ. σελ. 495.

Ἀβδᾶς **Ποιμήν**: Βλ. Μ. Γερ., τ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 462-3.

Ἀβδᾶς **Ρωμανός**, ὁ ὅσιος καί θαυματουργός: Γεννήθηκε στό χωριό Ρῶσον τῆς Κιλικίας. Νέος πῆγε στήν Ἀντιό-

χεια ἔξω ἀπό τήν ὁποία ἔκτισε στούς πρόποδες ἑνὸς βουνοῦ ἓνα μικρό κελί καί ζοῦσε μέχρι τὰ γηρατειά του κατά τόν Κύρου Θεοδώρητο χωρίς φωτιά καί φῶς. Τρεφόταν μέ ψωμί, ἀλάτι καί νερό. Τὰ μαλλιά του ἔφταναν ὡς τὰ πόδια. Θεράπευε πολλές ἀρρώστιες. Τελείωσε τή ζωή του ζώντας ἐγκλειστος στό καλύδι του.

Ἀβδᾶς **Σιλουανός**: Βλ. Μ. Γερ., τ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 464.

Ἀβδᾶς **Σισόης**: Βλ. Μ. Γερ., τ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 464-5.

Ἀβδᾶς **Σισόης** ὁ Θηβαῖος: Βλ. Μ. Γερ., τ. Β', Βιογρ. σημ. σελ. 527.

Ἅγιος **Σπυρίδων**: Γεννήθηκε στήν Κύπρο τό 270 μ.Χ. Ἐκ φύσεως πρᾶος ἔκλινε στόν μονήρη βίο, ἐπειδή ὁμως τόν προέτρεψαν οἱ γονεῖς του, νυμφεύθηκε μία ἐνάρετη γυναίκα ἀπ' τήν ὁποία ἀπέκτησε μία τουλάχιστον κόρη, τήν Εἰρήνη.

Ἦταν μᾶλλον εὐπορος μέ χωράφια καί κοπάδι μικρῶν ζώων. Λόγω τῆς ἀγιότητάς του, μετά τόν θάνατο τῆς γυναίκας του τόν κάλεσαν στόν θρόνο τῆς γενέτειράς του Τριμυθούνας πολύ πρὶν ἀπ' τό 325 (σήμερα Τριμυθουσιᾶς ἢ Τρεμετουσιᾶς πού δρίσκεται στήν τουρκοκρατούμενη περιοχή).

Γιά τήν ἀπλότητα καί τήν καθαρότητα τοῦ βίου του δόθηκε ἀπό τόν Θεό στόν ἅγιο πολλή Χάρις καί ἀπό τά πολλά θαύματα πού ἐγίναν πῆρε τήν ἐπωνυμία σημειοφόρος (= θαυματουργός).

Ἐκοιμήθη στήν Κύπρο γύρω στά 348.

Τό ἅγιο λείψανό του ἔμεινε πολλά χρόνια μέσα στή γῆ. Ὅταν ἐγίνε ἀνακομιδή καί δρέθηκε σῶο, τό κράτησαν στήν ἰδιαίτερη πατρίδα του ὡς τόν 7ο αἰώνα. Ἐπειδή ὁμως γίνονταν ἐπιδρομές τῶν βαρβάρων στήν Κύπρο, μεταφέρθηκε

τό σκήνωμά του στήν Κωνσταντινούπολη καί, μετά τήν ἄλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως στά 1453, μεταφέρθηκε στήν Κέρκυρα. Ἡ μνήμη του ἐορτάζεται στίς 12 Δεκεμβρίου.

Ἀμμάς **Συγκλητική**: Βλ. Μ. Γερ., τ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 465.

Ἀδδᾶς **Ωρ**: Βλ. Μ. Γερ., τ. Α', Βιογρ. σημ. σελ. 465.

Ωριγένης: Ὑπῆρξε ὁ σημαντικότερος θεολόγος καί μελετητής τῆς Βίβλου τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς Ἐκκλησίας καθώς καί ὁ πολυγραφότερος ὄλων τῶν αἰώνων. Γεννήθηκε περί τό 185 μ.Χ. στήν Ἀλεξάνδρεια.

Ὅταν τό 202 ὁ πατέρας του μαρτύρησε κατά τόν διωγμό τοῦ Σεπτιμίου Σεβήρου, ἄφησε ἐπτά ὀρφανά, ἀπό τά ὁποῖα μεγαλύτερο ἦταν ὁ Ὁριγένης. Ἄν ἡ μητέρα του δέν εἶχε κρύψει τά ροῦχα τοῦ νεαροῦ Ὁριγένη, θά εἶχε ἀκολουθήσει τόν πατέρα του στό μαρτύριο.

Ὁ ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας Δημήτριος τοῦ ἀνέθεσε τή διεύθυνση τῆς περίφημης Κατηχητικῆς Σχολῆς σέ ἡλικία μόλις 18 ἐτῶν, στήν ὁποία Σχολή δίδαξε ὁ Ὁριγένης περί τά 28 χρόνια πολλές ἐπιστῆμες: διαλεκτική, φυσική, μαθηματικά, ἀστρονομία, Θεολογία κ. ἄ.

Τό 249-50 κατά τόν διωγμό τοῦ Δεκίου ὑπέστη πολλά βασανιστήρια τά ὁποῖα, μαζί μέ τίς ταλαιπωρίες ἀπό τά νεανικά του χρόνια, ἐπέσπευσαν τόν θάνατό του. Πέθανε τό 253-54 στήν Τύρο τῆς Φοινίκης.

Μολονότι ὑπῆρξε μοναδικός ὡς διδάσκαλος καί πολυγραφότατος, ὑπέπεσε σέ κακοδοξίες γιά τίς ὁποῖες πολέμηθηκε καί τελικά, πολύ ἀργότερα, καταδικάστηκε τό ἔργο του καί ὁ ἴδιος ἀπό τήν Ε' Οἰουμενική Σύνοδο, πού συνῆλθε στήν Κωνσταντινούπολη τόν Μάιο τοῦ 553, ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Α'.

Α'. Εὐρετήριο ὀνομάτων καί τοπωνυμίων

Α

Ἀδигаία (Π.Δ.): IE 112

Ἀδραάμ ἀδδᾶς: IE 237

Ἀδραάμ μαθ. ἄδ. Σισόη: IE 151, 154· IO 22

Ἀγάθων ἀδδᾶς: IE 21, 111· IZ 4-10· IO 9

Ἀγία Πόλη: IH 16· KB 14 (σελ. 569)

Ἀδάμ: IH 7, 59· IO 21· K 10

Ἀδανα: K 14

Ἀδης: IH 54· K 26

Ἀθανάσιος Μέγας: IE 154· IH 8· KA 33

Ἀθῆναι: IZ 39

Ἀθρέ ἀδδᾶς: IE 144

Αἰγύπτιος: IE 9, 10, 33· IZ 39· IH 19, 34· K 3

Αἰγυπτος: IE 61, 78, 82, 191· IZ 22, 28, 31, 37, 41· IH 7, 19, 61· IO 17, 21· K 2, 26

Αἰθίοψ: IH 4· KB 4 (σελ. 559)

Ἀκάκιος ἀδδᾶς: KA 48

Ἀλεξάνδρεια: IE 13, 19, 103, 223· IZ 46· IH 9, 12, 37· IO 3, 11· K 1· KA 33

Ἀλέξανδρος ἀδδᾶς: IE 20

Ἀλώνιος ἀδδᾶς: IE 26, 110, 141

Ἀμμούν ἀδδᾶς ὁ Νιτριώτης: IZ 11

Ἀμμώης ἀδδᾶς: IE 24· IZ 10

Ἀμμωναθᾶς ἀδδᾶς: IO 3

Ἀμμωνᾶς ἀδδᾶς: IE 22, 23· IZ 16· IH 5· IO 1, 2

Ἀνδρέου ἁγίου «Μαρτύριον»: IZ 33

Ἀνούδ ἀδδᾶς: IE 25, 119, 123

Ἀντιόχεια: IE 223

Ἀντώνιος ἀδδᾶς: IE 1-6, 71, 85, 129, 148, 149-154 (ὄρος)· IZ 1· IZ 1-3, 11, 18, 19· IH 1, 2, 31· IO 2, 23 (ὄρος Ἀντωνίου)· K 1, 6, 12 (ὄρος), 13

Ἀπάμεια: K 25 (σελ. 487)

Ἀποκρισάριος: IH ὑποσημ. 44 (σελ. 380)

Ἀπολλῶ ἀδδᾶς: IZ 125

Ἀπόστολοι: K 13· KB 1 (σελ. 543)

Ἀπφύ (ἐπίσκοπος Ὁξυρρύχου): IE 27

Ἀρειανοί: IE 154

Ἀρκάδιος (βασιλόπαις): IE 19

Ἀρσένιος ἀδδᾶς: IE 7-20· IZ 20· IH 3, 4, 6· KA 9

Ἀρχιμανδρίτης: IE 192 ὑποσημ. 95 (σελ. 140)

Ἀσία: KB 4

Αὐσόνιοι: IH 8

Β

Βαβυλών: IE 29

Βαβυλών Ἄνω: IE 19

Βαλαάμ (Π.Δ.): IE 257

Βελίαρ (σατανᾶς): ΙΗ 24
 Βησσαρίων ἀδδᾶς: ΙΕ 116· ΙΘ
 4, 7
 Βιτίμιος ἀδδᾶς: Κ 4

Γ

Γαβριήλ ἀρχάγγελος: ΙΕ 197·
 ΙΗ 54
 Γελάσιος ἀδδᾶς: ΙΖ 2· ΙΘ 8
 Γραφή ἁγία: ΙΕ 5, 19, 98, 112,
 140, 144, 155, 201, 234· ΙΖ 1·
 ΙΗ 20, 28· Κ 19· ΚΑ 21· ΚΒ 4
 Γρηγόριος ὁ Θεολόγος: ΙΕ 28·
 ΚΑ 34

Δ

Δαβίδ ὁ προφήτης: ΙΕ 112,
 248· ΙΗ 54
 Δανιήλ ἀδδᾶς: ΙΕ 13, 15, 19,
 20, 29· ΙΗ 4, 6, 7, 12
 Δανιήλ ὁ προφήτης: ΚΑ 21
 Διαθήκη Καινή: ΙΖ 2· ΚΒ 6
 Διαθήκη Παλαιά: ΙΖ 2· ΚΒ 6
 Διολκος: ΙΖ 57
 Διφυσίτες (ἢ Δνοφυσίτες): ΙΗ
 ὑποσημ. 30 (σελ. 352)
 Δουλᾶς ἀδδᾶς: ΙΘ 4

Ε

Εἰρήνη (κόρη ἁγ. Σπυρίδωνος):
 ΙΘ 24
 Ἐλαιῶν Ὅρος: ΚΒ 1 (σελ. 543)
 Ἐλισσαῖος ὁ προφήτης: ΙΗ 44

Ἑλληνες (= εἰδωολάτρες): ΙΕ
 88, 175· ΙΖ 39· ΙΗ 8
 Ἑλος: ΙΕ ὑποσημ. 51 (σελ. 67)·
 ΙΗ 13, 21· Κ 4
 Ἑλος Ἀρσενοῖτου: ΙΖ 20
 Ἑνατο: ΙΘ 11
 Ἐπίμαχος ἀδδᾶς: ΙΕ 145
 Ἐπιφάνιος· ἐπίσκ. Κύπρου: ΙΕ
 30, 223· ΙΗ 8· ΙΘ ὑποσημ. 6
 (σελ. 436-7)
 Ἐρυθρά Θάλασσα: ΙΖ 17
 Εὐάγριος ἀδδᾶς: ΙΕ 31, 32
 Εὐλόγιος ἀδδᾶς: ΙΗ 12
 Εὐπρέπιος ἀδδᾶς: ΙΖ 3
 Εὐσέβιος πάπας Ἀλεξανδρεί-
 ας: ΙΗ 12
 Εὐχάριστος: Κ 2
 Ἐφραίμ ἀδδᾶς: ΙΗ 10, 11

Ζ

Ζαχαρίας: ΚΒ 2 (σελ. 555)
 Ζαχαρίας ἀδδᾶς, γιὸς ἀβ. Κα-
 ρίωνος: ΙΕ 34-37, 78
 Ζαχαρίας (μαθ. ἀβ. Σιλουα-
 νοῦ): ΙΗ 33
 Ζήνων ἀδδᾶς: ΙΕ 33· ΙΖ 4· ΙΗ
 13· ΙΘ 12
 Ζωίλος ἀδδᾶς: ΙΕ 20

Η

Ἡλίας ἀδδᾶς: ΙΘ 9
 Ἡλίας ἀδδᾶς ὁ διάκονος: ΚΑ
 41

Ι

Ἡλίας ὁ προφήτης: ΚΒ 2 (σελ.
 555)
 Ἡράκλειον: ΙΖ 15
 Ἡσαΐας ἀδδᾶς: ΙΕ 38-48· ΙΖ
 13· ΚΑ 35
 Ἡσαΐας ὁ προφήτης: ΙΕ 96· ΙΗ
 31· ΚΑ 21

Θ

Θεόγνιος ἀδδᾶς ὁ α' Ἱεροσο-
 λυμίτης: ΙΗ 34
 Θεοδόσιος Μέγας: ΙΕ 19
 Θεοδόσιος ὁ νέος (ὁ μικρός):
 ΙΕ 191
 Θεοδώρα ἀμμᾶς: ΙΕ 56· ΚΑ
 44, 45
 Θεοδώρητος Κύρου: ΙΗ ὑπο-
 σημ. 18 (σελ. 330)
 Θεόδωρος ἀδδᾶς: ΙΕ 49-53· ΙΖ
 5, 11· Κ 22· ΚΑ 43
 Θεόδωρος ἀδδᾶς τοῦ Ἐνάτου:
 ΙΖ 14
 Θεόδωρος ἀδδᾶς τῆς Φέρμης:
 ΙΕ 73
 Θεόδωρος Γέροντας ὁ Ἀδανί-
 τής: ΚΒ 14 (σελ. 569)
 Θεόπεμπτος μοναχός: ΙΗ 20
 Θεοῦπολις: ΙΖ 46
 Θεόφιλος ἀρχιεπ. Ἀλεξανδρεί-
 ας: ΙΕ 54, 55· ΙΗ 9
 Θεωνᾶς ἀδδᾶς: ΙΕ 51, 132
 Θηβαῖς: ΙΕ 78, 190, 241· ΙΖ 46·
 ΙΗ 28, 61· ΙΘ 21· Κ 26

Ἰακώβ (Π.Δ.): ΙΕ 19
 Ἰάκωβος ἀδδᾶς: ΙΕ 75, 99· ΙΗ
 34· ΚΑ 47
 Ἰαμβρῆς: ΙΗ 24 (Γ' τ. σελ. 253)
 Ἰαννῆς: ΙΗ 24 (Γ' τ. σελ. 253)
 Ἰεζεκιήλ ὁ προφήτης: ΙΗ 31·
 ΚΑ 21
 Ἰερικώ: ΙΕ 248
 Ἱεροσόλυμα: ΙΕ 223· ΚΒ 1 (σελ.
 543)
 Ἱερουσαλήμ (ἐπουράνιος): ΙΗ
 31
 Ἱερώνυμος μοναχός: ΙΗ 61
 Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ: ΙΕ 183· ΙΘ 9
 Ἰλαρίων ἀδδᾶς: ΙΖ 19
 Ἰορδάνης (ποταμός): ΙΕ 222·
 ΚΒ 14 (σελ. 571)
 Ἰουδαῖοι: ΚΒ 1
 Ἰουλιανός ὁ Παραβάτης: ΙΗ 8
 Ἰσαάκ ἀδδᾶς: ΙΕ 73, 74
 Ἰσαάκ ἀδδᾶς (μαθ. ἀβ. Μωτί-
 ου): ΙΖ 15
 Ἰσίδωρος ἀδδᾶς: ΙΕ 37, 70, 71·
 ΙΗ 25
 Ἰσίδωρος ἀδδᾶς (πρεσβύτερος
 Σκήτης): ΙΕ 78· ΙΖ 7, 8, 45
 Ἰσχυρίων ἀδδᾶς: ΙΗ 17
 Ἰωάννης ἀδδᾶς: ΙΕ 25, 99· ΙΗ
 14, 15
 Ἰωάννης ἀδδᾶς ὁ Κολοβός: ΙΕ
 57-68· ΙΖ 6· ΙΖ 15-18, 23
 Ἰωάννης ἀδδᾶς ὁ Πέρσης: ΙΖ
 9

Ἰωάννης ἀδδᾶς ὁ Θηβαῖος: IE 69
 Ἰωάννης ἀναχωρητής: IH 16
 Ἰωάννης Θηβαῖος (μαθ. ἀβ. Ἀμμώη): IZ 10
 Ἰωσήφ (Π.Δ.): IE 61, 108
 Ἰωσήφ ἀδδᾶς: IE 5, 111· IZ 6· KA 46
 Ἰωσήφ ἀδδᾶς τοῦ Πηλουσίου: IE 77

K

Κάνωδος ἢ Κάνωπος: IE 19 (Α' τ. ὑποσημ. 4 σελ. 244)
 Καρίων ἀδδᾶς: IE 34, 36, 78
 Κασσιανός ἀδδᾶς: IΘ 10
 Κελλία: IE 32, 99, 239· IZ 12, 39· IH 34· KB 12
 Κλύσμα: IE 144, 153
 Κόπρης ἀδδᾶς: IE 80
 Κορνήλιος: KB 2 (σελ. 555)
 Κρόνιος ἀδδᾶς: IE 73, 76, 77
 Κύπρος: KCT 23
 Κύριλλος ἀρχιεπ.: IZ 15· IH 7
 Κωνσταντίνος ὁ Μέγας: IH ὑποσημ. 32 (σελ. 359)
 Κωνσταντίνου ἁγίου Ναός: IH 16
 Κωνσταντινούπολις: IE 191

Λ

Λαύρα: IH 34
 Λαύρα ἀδδᾶ Σάββα: IH 16

Λαύρα Δουκᾶ (Σουκᾶ): IE 248
 Λαύρα Ἑπταστόμου: IH 16
 Λιδύη: K3 (σελ. 465)
 Λιδυκός: IZ 24, 34
 Λογγίνος ἀδδᾶς: IE 79, 81· IZ 11· IH 18, 19· IΘ 11-14· KA 48
 Λώτ ἀδδᾶς: IZ 20

M

Μάγδαλα: IE 100
 Μαγιστριανός: IZ ὑποσημ. 14, (σελ. 259)
 Μάξικες (φυλή): IE 25· K 27 (σελ. 499)
 Μακάριος ἀδδᾶς: IE 82-89, 104· IZ 12, 13· IZ 21· IH 20-24 (σελ. 321-33)· IΘ 15-17· K 3-5
 Μανιχαῖος: KA 44
 Μαξέντιος: IH 359 ὑποσημ. 32
 Μαξιμίνος: IH 358-9 ὑποσημ. 32
 Μαρία: K 2
 Μαρία (ἡ ἀδελφή τοῦ Λαζάρου): KB 1 (σελ. 543)
 Μαρκελίνος ἀδδᾶς: IH 28
 Μάρκος (μαθ. ἀβ. Σιλουανού): IH 29
 Ματώης ἀδδᾶς: IE 96-102· K 17
 Μεδιόλανα: IH ὑποσημ. 32 (σελ. 358)
 Μελχισεδέκ: IE 80· IH 7
 Μέμφις: IE 19

Μίλης ἀδδᾶς: IΘ 18
 Μιχαήλ ἀρχάγγελος: IH 54
 Μιώς ἀδδᾶς: IE 103
 Μώτιος ἀδδᾶς: IZ 15
 Μωυσῆς ἀδδᾶς ὁ Αἰθίοψ: IE 35, 37, 90-95· IZ 14· IH 25-27· KA 52
 Μωυσῆς ὁ προφήτης: IE 168· K 10, 26 (σελ. 493)· KA 21, 53

N

Νεῖλος: IE 105
 Νειλούπολις: IH 49
 Νεκρά θάλασσα: KB 11
 Νισθερῶς ἀδδᾶς: IE 106
 Νιτρία: IE 54, 88· K 3
 Νίτρον λίμνη: IE 78

Ξ

Ξάνθιος ἀδδᾶς: IE 107· IΘ 19

O

Ὀνώριος (βασιλόπαις): IE 19
 Ὁξύρρυγχος: IE 27· K 27 (σελ. 497)
 Ὀρσίσιος ἀδδᾶς: IE 108
 Οὐάλης αὐτοκράτορας: IE ὑποσημ. 5 (σελ. 18)

Π

Παῖσια: IZ 17

Παῖσιος (ἀδελφός ἀβ. Ποιμένος): IZ 16· IΘ 29 (ὄρος ἀβ. Παῖσιου)
 Παλαιστίνη: IZ 19
 Παμβώ ἀδδᾶς: IE 55, 71, 143· IZ 28· K 3, 6, 8, 10, 14
 Πανέρημος: IH 20
 Πανεφώ: IZ 24
 Πάπας (τίτλος τοῦ ἀρχιεπισκ. Ἀλεξανδρείας): IE 55
 Παῦλος ἀδδᾶς: IΘ 21· KA 55
 Παῦλος ἀδδᾶς ὁ ἀπλοῦς: IH 31, 32
 Παῦλος ἀδδᾶς ὁ κοσμήτης: IZ 21
 Παῦλος (μαθητ. ἀβ. Ὡρ): K 21
 Παῦλος μοναχός: KB 13
 Παφνούτιος ἀδδᾶς: IE 115, 147· IZ 29
 Παχώμιος ἀδδᾶς: IE 104· IH 30· K 19
 Πενθουκλᾶ κοινόδιο: KB 14
 «Περιδόλι τῆς Παναγίας»: IE ὑποσημ. 90 (σελ. 128)
 Πέρσες: IH 16
 Πέτρος ἀδδᾶς: IE 83, 144-146· IZ 21
 Πέτρος ἀπόστολος: IH 37
 Πέτρος ἀρχιεπ. Ἀλεξανδρείας: IH 37
 Πέτρος ὁ πρεσβύτερος τῶν Δίων: IE 148
 Πέτρον ἁγίου διαβάθρα (γέφυρα): IH 18
 Πηλοῦσιο: IΘ 3

Πίωρ ἀδδᾶς: ΙϚ 20
 Ποιμὴν ἀδδᾶς: ΙΕ 2, 18, 24, 25,
 36, 37, 70-72, 92, 106, 109-
 142, 147, 237· ΙϚ 8, 16-19· ΙΖ
 22-27· ΙΘ 20· Κ 6-9, 16· ΚΑ
 49-54

Ρ

Ραῖθώ: ΙΕ 100, 145, 244· Κ 26
 (σελ. 493)
 Ρωμανός ἀδδᾶς: Κ 11
 Ρώμη: ΙΕ 223

Σ

Σαρακηνοί: ΙΖ 30
 Σάραπις: ΙΗ 8, 9
 Σαρματᾶς ἀδδᾶς: ΙΕ 165· Κ 16
 Σατανᾶς: ΙΕ 174· ΙΖ 17· ΙΗ 20,
 24 (σελ. 331)· ΚΑ 63· ΚΒ 15
 Σεμεῖ: ΚΑ 54
 Σερίνος ἀδδᾶς: ΙΕ 166
 Σιλουανός ἀδδᾶς: ΙϚ 24· ΙΖ 31·
 ΙΗ 29, 33· Κ 10, 15
 Σινᾶ: ΙΕ 77
 Σισόης ἀδδᾶς: ΙΕ 144, 149-
 154, 157-164· ΙϚ 22· ΙΖ 30·
 ΙΘ 15, 22, 23· Κ 9, 10, 12-14·
 ΚΑ 56-57
 Σισόης ἀδδᾶς ὁ Θηβαῖος: ΙΕ
 155, 156
 Σισόης ἀδδᾶς τῆς Πέτρας: ΙΕ
 156
 Σκήτη: ΙΕ 8, 12, 14, 19, 25, 36,

53, 55, 66, 67, 78, 80, 82, 85,
 88, 103, 235, 241· ΙϚ 7, 14, 21,
 36, 45· ΙΖ 15, 17, 22, 27, 37,
 41, 50· ΙΗ 3, 12, 13, 21, 26,
 27, 34, 36, 42· ΙΘ 7, 9, 15, 19,
 25, 30· Κ 3, 4, 28· ΚΑ 16, 20,
 52

Σκητιώτης: ΙΘ 29· Κ 32· ΚΑ 20
 Σοῦρος ἀδδᾶς: Κ 19
 Σπυρίδων ὁ ἅγιος: ΙϚ 23· ΙΘ 24
 Στέφανος πρωτομάρτυς: ΙϚ 42
 Συγκλητικὴ ἀμμᾶς: ΙΕ 167
 Συμεών κύρ: Κ 25 (σελ. 489)
 Συναξαριστῆς Μέγας: ΙΕ ὑπο-
 σημ. 7 (σελ. 20)
 Συρία: ΙΕ 33· ΙΗ 29
 Σύροι: ΙΕ 33
 Σφίγγα Μεγάλη: ΙΕ ὑποσημ. 10
 (σελ. 25)
 Σωμανίτις: ΙΗ 44
 Σώρης ἀδδᾶς: ΙϚ 15

Τ

Ταβεννησιῶτες: ΙΕ 241
 Ταῖσιᾶ: ΙΖ ὑποσημ. 8 (σελ. 245)
 Τελώνης: ΙΕ 30, 168, 242
 Τερενούθη: ΙΕ 25· ΙΘ 19
 Τιθόης ἀδδᾶς: ΙΕ 169· Κ 17
 Τιμόθεος ἀδδᾶς: ΙϚ 21
 Τιμόθεος ἀρχιεπ. Ἀλεξανδρεί-
 ας ὁ ἀκτῆμων: ΙΕ 13
 Τρεῖς Παῖδες: ΚΑ 11
 Τριμυθοῦντοι: ΙϚ 23
 Τρώη: ΙΕ 13, 19

Τύρος: ΙΗ 41

Χ**Υ**

Ὑπερέχιος ἀδδᾶς: ΙΕ 170· ΙΖ 32

Φ

Φαρανίτης: Κ 12
 Φαρισαῖος: ΙΕ 30, 168, 242
 Φιλόπονοι: ΙϚ ὑποσημ. 9 (σελ.
 214)
 Φιλόρωμος ἀδδᾶς: Κ 18
 Φωκᾶς ἀδδᾶς: ΙΗ 34

Χαναναία: ΙΕ 30, 112, 140
 Χρυσορρόας (ποταμός): ΙΘ 5

Ψ

Ψενθαῖσιος ἀδδᾶς: Κ 19
 Ψώιος ἀδδᾶς: Κ 19

Ω

Ὠρ ἀδδᾶς: ΙΕ 144· Κ 20-22
 Ὠριγένης: ΙΖ 20

Β'. Εύρετήριο ἐννοιῶν

Α

- ἀγαθότητα: ΙΖ 29
 ἀγάπη: ΙΕ 15 (ἔργα α-), 23· ΙΖ 38· ΙΖ 1 (ἡ α- διώχνει τὸν φόβο), 9 (ἔστρωσε τραπέζι), 41 (τὸ φρέσκο ψωμί), 42 (πάγωσε ἡ α-), 47 (τὸν ἀπῆλλαξε ἀπὸ τὸ δαιμόνιο), 53 (φιλονικία α-): ΚΑ 11· ΚΒ 1 (σελ. 545)
 ἄγγελος: ΙΕ 197-8, 201, 221· ΙΖ 10 (ἃ- καὶ ὅχι ἄνθρωπος), 11· ΙΖ 10 (ὁ λεπρὸς ἦταν α-), 53· ΙΗ 1, 7, 11, 31, 40.
 ἀδολεσχία: ΙΖ 13
 ἀκηδία: ΙΕ 89, 251· ΙΘ 27· ΚΒ 1 (σελ. 545), (σελ. 547)
 ἁμαρτία: ΙΕ 24, 93, 96, 165, 264· ΙΖ 8 (συγχώρηση): ΙΗ 41, 60 (ἡ κόρη μέ τὴν ἀκόλαστη μάννα), 61 (νὰ μὴ χρονίζει στήν α-)
 ἀνάλαδος: Κ 4 (σελ. 469)
 ἀνάπαυση: ΙΕ 11, 14, 25 (ἀ- ψυχική), 43 (νὰ μισήσουμε τὴν α-), 71, 117, 131, 205, 230· ΙΖ 21· ΙΖ 13, 25, 61· ΙΗ 54, 57, 61· ΚΑ 49· ΚΒ 1 (σελ. 545)
 ἀνάσταση: ΙΘ 8 (ἀ- παιδιοῦ), 18, 23, 24 (ἀγ. Σπυριδ.): ΚΑ 45
 ἀνεξικακία: ΙΕ 83 (Μακάριος)
 ἄξιος: ΙΕ 12 (δὲν ἤμουν ἃ-)· ΙΗ 3 (ἦταν ἃ- νὰ δεῖ)
 ἀπάθεια: ΙΕ 42
 ἀποκαλύψεις γιὰ τὴν ἀνταπόδοση στήν ἄλλη ζωή: ΙΗ 61
 ἀποταγή: Κ 25· ΚΒ 13 (τελεία α-), 14 (σελ. 571), 15 (σελ. 575)
 ἀπώλεια: ΙΕ 248 (πᾶμε στήν ἀπ-)
 ἀργολογία: ΙΕ 43, 85, 160
 Ἄρειος· Ἀρειανοί: ΙΕ 154 ὑποσημ. 84
 ἀρχή: ΙΕ 7 (νὰ βάλω α-), 252 (βάζω α-)· Κ 13 (δὲν ἔχω βάλει α-), 16 (40 ἡμέρες), 22· ΚΒ 1
 ἄσκηση: ΙΕ 36 (πρακτική ἄσκ-), 56, 250, 252· ΙΖ 47, 56· ΙΗ 61 (σελ. 409)
 αὐτογνωσία-ἐσωστρέφεια: ΙΕ 1, 2, 5, 7, 12 (δὲν ἤμουν ἃ- ξιος...), 24, 40, 93, 96-7, 108
 αὐτοδικαίωση: ΙΕ 223 (σελ. 155)· ΚΑ 54
 αὐτομεψία: ΙΕ 31-33, 45, 47, 54, 62, 105 (ἀπόδρασμα), 112, 119, 120· Κ 1, 24
 ἀφιλοσυγγένεια: ΙΘ 20· ΚΒ 1 (σελ. 543)
 ἀφιλοχρηματία: ΙΘ 29· Κ 2, 24· ΚΒ 14

ἀφορίζω: ΙΕ 223
 ἀχαριστία: ΚΒ 3
 ἀψήφιστον: ΙΕ ὑποσημ. 33, 44, 144 ὑποσημ. 80

Β

βασιλόπαις: ΙΕ 19
 βασιλοπάτορας: ΙΕ 14
 βίος: ΙΗ 6 ὑποσημ. 2 (β- πρακτικός)
 βόλεψη: ΙΕ 14
 βοσκός: ΙΕ 192 (μέγας ἀναχωρητής β- γουρουνιῶν)· Κ 2
 βράχος: ΙΕ 168 (β- ἀπότομος)

Γ

γνώση: ΙΕ 47· ΚΑ 1
 γογγυσμός: ΚΒ 14 (ἡ πονηρὴ συνήθεια τοῦ γ-) (σελ. 571)
 γουρούνια: ΙΕ 192· Κ 30 (ἔβασκε γ-)

Δ

δαίμων-διάβολος-δαιμονισμένοι: ΙΕ 3 (παγίδες τοῦ δ-), 29 (ὑπερηφάνεια τοῦ δ-), 56 (νικητὴς τῶν δ-), 81 (ἔχει ἁμαρτήσῃ ὅσο καὶ ὁ δ-), 84, 175, 180, 197 (ἔγινε ἄφαντος ὁ δ-), 199 (ἐγὼ εἶμαι ὁ Χριστός)· ΙΖ 15, 45 (δαιμονίσθηκε ὁ γέροντας)· ΙΖ 44 (δαίμ-

πειρασμός)· ΙΗ 12 (στοὺς δρόμους τῆς Ἀλεξάνδρειας), 20 (Θεόπεμπος), 22-24 (τ' ἄγγεῖα μέ τὰ φάρμακα τῶν πειρασμῶν), 25, 31, 34, 43, 47, 50, 58-9· ΙΘ 7, 12, 14, 19, 30 (ἔδωσε τοὺς δ-)· Κ 3 (μήπως εἶναι ἀπὸ τοὺς δ-), 4 (σελ. 461), 26 (ὁ δ- φθόνησε, σελ. 495), 30· ΚΑ 2, 3, 60
 διάκριση: ΙΕ 103· ΙΗ 23· Κ 1· ΚΒ 15
 δικαιοσύνη-δίκιο-δικαιῶν: ΙΕ 62· ΙΖ 22, 24· ΙΗ 49 (δ- Θεοῦ), 56-7
 διφυσίτες: ΙΗ 34
 δόξα: ΙΕ 38 (ἡ ἀνθρώπινη δ-), 77 (διοικ. ἀνακτόρων), 143 (Παμβώ), 182· Κ 10 (Φῶς Θεοῦ), 13, 15, 27 (σάν φωτιά)

Ε

ἐγκράτεια: ΙΕ 163
 ἐκσταση: ΙΗ 14, 32-3
 ἐξουθ(δ)ένωση: ΙΕ 43, 50, 86, 110, 215, 241
 ἐξουσία: ΙΕ 108, 227 (ἡ ταπείνωση ἰσχυρότερη)
 ἐπαινος: ΙΕ 182, 253· ΙΖ 28
 "ἐργάτης": ΙΕ 241
 ἐρημος: Κ 27 (στή θαθύτερη ἔ-)
 εὐσπλαχνία: ΙΖ 46 (ἐπίσκ. Ἀντιοχείας)

Z

ζωή: IE 28 (ζ- λιτή)· IZ 24 (ζ- για τόν πλησίον), 33

H

ἡδονή: IH 45, 60 (σελ. 403)· K 25 (σελ. 489-491)· KB 15 (σελ. 575)

“ἡσυχάζω”: IE 25 (σελ. 31)· KB 1 (σελ. 541)

Θ

θάνατος-πεθαίνω: IH 54-5· K 26 (ἦταν πεθαμ.), 27-8· KB 1 (σελ. 543)

θέλημα: IE 23 (νά κόδει τά θ-), 127, 133, 260 (ἄφησε τό θ- για νά σέ ἐλέησω)· IZ 29, 62· KA 36, 49

“θεωρία”: IE 36· IH 24 (ἄξιος τῆς θεωρίας)· K 25 (σελ. 491)· KA 20 (ἡ ἐργασία τῆς θ-), 27
θλίψη-θλίβω: IE 258 (θλ- ἄνω-θεν)· IZ 26 (τόν ἀδελφό σου νά μὴν θλ-)

K

καθαρότης: IE 118· IZ 23 (κ- βίου)· IH 61· IΘ 21· K 25 (κ- νοῦς, σελ. 491)· KA 24· KB 7
καταδικάζω: IE 31 (κ- τόν

ἑαυτό σου), 33 (κ- τούς λογι-σμούς του), 223

κατάκριση-κατακρίνω: IE 39, 79, 102, 118, 217· KA 64

κατηγοῶ: IE 82 (ἄδικα κ-), 187, 212, 249, 254

κελαρίτης: IΘ 8

κενοδοξία: IE 236· KA 19

κοινόβιο: IE 25 (σελ. 31)· K 3, 14, 23

Κοινωνία Θ.: IZ 45 (ἐπιτίμιο ἀκοινωνησίας)· IH 6, 34, 38, 58-9 (σφάγιο)· IΘ 25· KB 7

κοράκια: IH 12

κοσμήτης: IZ 21

κρίματα: IE 1 (τοῦ Θεοῦ κρ-)

κρίνω: IE 104

κρίση-κριτήριο: IE 21 (κρ- τοῦ Θεοῦ), 108· IZ 43

Λ

λειτουργία-Λειτουργία Θ.: IE 100, 115 (μικρές λ-) ὑποσημ. 69· IZ 45· IH 23, 28 (ἐτοίμαζε τόν ἑαυτό του), 32 (σελ. 349), 36, 59· KB 7 (ἀπλοϊκός ἱερέ-ας)

λεπρός: IZ 10

λιτότης: IE 28 (Μ. Βασιλείου)

λογισμός: IE 41 (δαιμον. λ-), 212 (σκεπάσματα ρυπαρῶν λ-), 247 (νά ἀνακουφισθεῖ ἀπό τούς λ-), 252, 257 (μὴν κρύψεις τούς λ-)· IH 12· K 3

N

νηστεία: IE 94· IZ 19· IZ 48· IH 30· IΘ 3· K 32· KA 7

Ξ

ξενιτεία: IE 144, 189· IH 48· KB 1 (σελ. 543), 4 (σελ. 561)

ξενοδόχος: IZ 17

ξύλο πλαγιαστό: IH 4

O

οἰκονόμος: IE 25, 233 (δέν φρόν-τιζε ὁ οἶκ-)

ὄνος: IE 106 (ἐσύ καί ὁ ὁ- ἓνα πράγμα), 257 (τό στόμα τῆς ὁ-)

ὀργή-ὀργίζομαι: IE 41, 58, 136, 265· K 11

Π

παιδεία: IE 9, 10

παράδειγμα: IZ 2, 31

παρακαταθήκη: IΘ 15

παρηρησία: IE 101, 216· IZ 37· IΘ 27 (π- στόν Θεό)· K 26· KB 3 (μεγάλη π- ἔχει ἡ ἀγνότητα)

πειρασμός: IE 2 (μέχρι τε-λευταία), 4, 129, 261· IH 17

πένθος: IE 41, 101 (νά δώσει π-)· KB 1 (547-9), 15

(πήγαινε στήν ἔρημο), 7 (λε-πτότης λ-)· KA 15, 16-7 (ἀν-τιρρητικός λ-), 18-20, 63 (ὁ σατανᾶς πλέκει σχοινιά)

λόγος: IE 88, 126 (νά μὴ προ-βάλλεται ὁ λ-)· K 5, 21· KA 47 (λ- κοσμικός)

M

μακροθυμία: IE 233· IZ 7· KB 5
μανάδης: K 24

μανιχαϊσμός: KA 44 ὑποσημ. 22

μαρτύριο: K 4 (τῶν δυό νεαρῶν ξένων)· KA 11

μαφόρι: IE 51

μέμφομαι: IE 119, 120, 130

μετάνοια-μετανοῶ: IE 162 (νά μ' ἀφήσουν λίγο ἀκόμη νά μετανοήσω), 165, 173 (ἐπί-σκοπος - πορνεία), 223 (μ- μέ αὐτοδικαίωση), 235· IZ 2· IZ 17 (μ- μιᾶς ὥρας)· IH 31, 41, 58, 61· K 13 (για νά μ-)· KA 41, 68· KB 1 (σελ. 547)

μίλι: IE 147 ὑποσημ. 81

μιλῶ: IE 17 (μετάνιωσα γιατί μ-), 47 (σοφία εἶναι νά...), 123, 141, 153· K 20-21 (Ωρ)

μισθοφορία: IE 103

μνησικακία: IZ 39

μοναχός: K 3 (δέν ἔχω γίνε ἀκό-μη μ-)· KA 1 (πῶς νά εἶναι στό κελί ὁ μ-), 2, 3, 13-4, 35 (ἀπό μοναστήρι σέ μοναστ.)

πίστη: IE 108 (θεμελιωμένοι στην π-)· KB 1 (σελ. 541)
 Πνεῦμα Ἅγιον: IE 19 (πλήρης Πν- Ἀ-)· IH 11, 39, 44· IO 25· K 5 (ὁ Θ. δίνει σ' ὅλους τὸ Ἅγ. Πν-), 6· KA 19 (δέν σέ δοθᾷει)
 πορνεία: IZ 17· IH 20 (Θεόπεμπτος), 25 (Μωυσῆς), 31· KA 4, 5, 12 (ἡ π- ἀπομακρύνει τὸ Ἅγ. Πνεῦμα), 18, 34, 48 (δῶσε αἷμα καί...)
 προκοπή: IE 208, 229, 240, 263· KB 15 (ὅταν προκόψει)
 προσευχή: IE 163, 191, 248, 252, 256 (πνευματική πρ-)· IZ 4 (πρ- γιά ἐχθρούς)· IZ 47, 58 (μικρές πρ-)· IH 19, 23 (μιά πρ- γιά μένα), 32, 38 (ἀκατάπαυστη), 51, 53, 56-7· IO 2, 5, 7, 12, 16· K 23, 26, 27· KA 28-32· KB 1 (σελ. 545)
 πτωχεία: IE 51, 193 (πτ- ἐν Χριστῷ)· IZ 51· IH 4 (τοῦ Αἰθίοπα μέ τά ξύλα, σελ. 297)· IO 29· K 2· KB 14 (τό χρυσάφι στό ποτάμι)

Σ

σάκκος: K 2, ὑποσημ. 2 (σελ. 462)
 σαλός-ότης: IE 22· KB 5 (τό βόδι πού κόβει τά σχοινιά)
 "σειρά": IE 65
 σιωπή: IE 34, 37, 43, 55, 73, 116,

158, 185 (τακτική τῆς σ-), 188, 205, 211· IZ 17· K 8· KA 61
 σκανδαλίζω-ισμός: IE 14· IZ 2· KA 9· KB 14 (σελ. 571-3)
 σκληραγωγία: IE 27
 στέρηση: IE 14
 συγχώρηση: IZ 24 (τοῦ ἐχθροῦ), 25
 συκοφαντῶ-ία: IE 82 (σ- τόν ἀναχωρητή)· IZ 45· IH 7, 34 (διαβάλλουν τήν ἀλήθεια)· IO 18
 συντριβῶ-ομαι, συντριβή: IE 35
 σωφροσύνη-σώφρων: K 25· KB 1 (σελ. 547)

Τ

ταπείνωση: IE 43 (ἡ ἐργασία τῆς τ-), 56 (ἡ τ- νικητῆς τῶν δαιμόνων), 59 (τ-πόρτα τοῦ οὐρανοῦ), 61 (Ἰωσήφ), 67, 69, 72-3, 81, 84 (Μακάριος), 87, 125, 163, 175 (παραλύει τόν ἐχθρό), 177 (πῶς ἀποκτᾷ τ-), 179 (ἡ τ- δέν ὀργίζεται), 227 (ἡ τ- νικᾷ τήν ἐξουσία)· IH 4 (ἔμειναν ἔξω)· IO 11 (Λογγίνος), 23· K 1, 24, 30· KB 13 (Παῦλος)
 ταραχή-ταράζω-ομαι: IE 25, 32, 66, 134, 194, 202
 τιμωρῶ: IE 13 (τ- τόν ἑαυτό μου)
 τσαγγάρες: K 1

Υ

ὑπακοή, ὑποταγή, ὑποτάσσομαι: IE 36, 144 (Ἀθρόε), 193 (ὑπ- στή χάρη τοῦ Θεοῦ), 202· KB 14 (σελ. 575)
 ὑπερηφάνεια: IE 193 (πνεῦμα ὑ-), 196, 203, 218 (τό ψαθί), 228, 240, 242, 247, 257 (πάσχεις ἀπό ὑ-), 259· KA 41
 ὑπόδειγμα: IE 138 (ὑ- ὅχι νομοθέτης), 140
 ὑπομονή: IZ 32· IZ 22 (ὑ- στόν καύσωνα), 49· K 27· KB 15 (σελ. 577)

Φ

φάντασμα-φαντασία: IH 12 (οἱ δαίμονες μιλοῦν στή φ-), 13 (νομίζοντας ὅτι εἶναι φ-), 61
 φθόνος: IZ 6, 45· KA 39
 φίδια-σκορπιοί: IO 21· KA 3

φιλαργυρία: KA 38 (τί εἶναι φ-)· KB 1
 φιλοξενία: K 2, 24, 26.
 φόβος: IE 76, 202 (φ- Θεοῦ), ὑποσημ. 108 (σελ. 159)· K 6· KA 58· KB 1 (σελ. 545), 8, 14 (σελ. 575)

Χ

χάρη: IZ 34 (γι' αὐτό δέν εἶχα τή χ- τοῦ Θεοῦ)
 χάρισμα: IE 207 (δέν σοῦ συμφέρει)
 χαρτί πλαγιαστό: IZ 57
 χειροτονία-ῶ: IE 100· IZ 45 (δέν ἔκανε χρήση τῆς χ-)· KB 4 (χ- αὐτόν μέ τό γαῖδουράκι)
 χουρμάδες: K 26 (δώδεκα τσαμπιά τόν χρόνο)
 χρυσάφι-χρῆμα: KB 14 (στόν βυθό τοῦ ποταμοῦ)

Γ'. Εὐρετήριο ἀγιογραφικῶν χωρίων*

Γένεσις		Α' Βασιλειῶν	
1, 26-27	300	25, 2-40	98
2, 7	300		
6, 3	515	Γ' Βασιλειῶν	
14, 18-20	303		
37 κ.έ.	56	2, 36-46	534
		19, 5-7	555
*Εξοδος		Δ' Βασιλειῶν	
3, 1-15	534		
15, 27	492	1, 3	555
32, 20	574	4, 12-37	365
34, 29-30	476		
34-35	476	Ψαλμοί	
		2, 3	540
		5, 7	176
		6, 7	176
12, 3	128	18, 2	545
22 κ.έ.	185	15	176
		24, 18	84, 177
		26, 14	172
		38, 13	561
4, 24	516	41, 4	176, 548
		45, 2	84
		47, 8	118
		50, 18-19	109
7, 6	135	56, 8	177, 543
10	135	58, 6	176
10, 12-14	436		

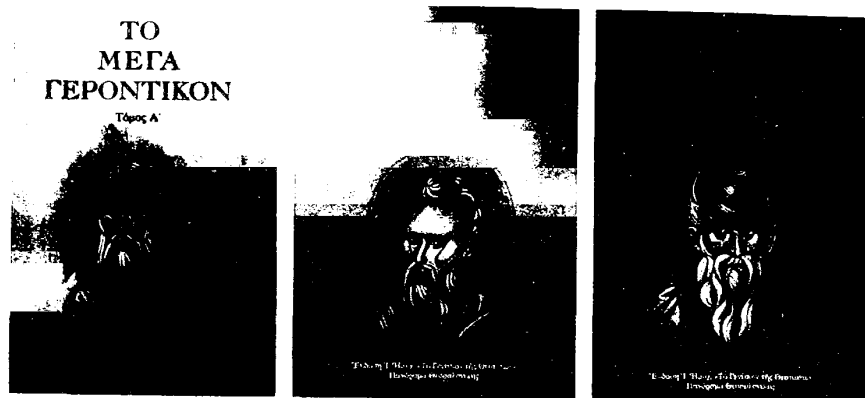
*Οἱ ἔντονοι ἀριθμοὶ ἀριστερά δηλώνουν τὸ κεφάλαιο τοῦ βιβλίου τῆς ἀγ. Γραφῆς. Οἱ ἀριθμοὶ στή συνέχεια δηλώνουν τοὺς στίχους. Οἱ ἀριθμοὶ τῆς τρίτης στήλης δηλώνουν τίς σελίδες τοῦ βιβλίου μας στίς ὁποῖες βρίσκονται οἱ παραπομπές.

72, 22-23	94	23, 38-39	316
91, 13	364	33, 11	348
101, 5	176		
103, 24	346		
108, 24	177		
113, 8	128	3, 12 κ.έ.	514
118, 21	173, 176	7, 13-14	522
62	176		
134, 15-17	127		
144, 18	384		
		Κατὰ Ματθαῖον	
		5, 3	60, 71, 141
		9	42
		23-24	154
		39	36, 193
1, 21	200	41	271
		43-48	87
		45-47	382
		48	542
3, 34	185	6, 9-13	527
5, 22	351	12	176, 223, 258
		14	199
		19	568
1, 9	363	7, 1-5	178
		13-14	284
		14	28, 337
		8, 20	48
1, 16-19	346	9, 20-22	36
3, 12	215	11, 12	288
6, 1 κ.έ.	522	28	482, 544
5	84	29	543
30, 18	124	13, 12	111
		15, 21-28	98
		22-28	36, 109
		16, 26	574
1, 2 κ.έ.	522	18, 12-13	413
5, 11	316	19	376
9, 7	316		

19, 12	156	10, 3	544
21	568	11-15	413
27	28	14, 27	42
22, 11-13	348	15, 13	252, 262
40	245		
23, 12	60, 185	Πράξεις	
24, 12	274		
23	144	4, 32	282
25, 33	137	10, 1 κ.έ.	554
34	390		
26, 52	339	Πρός Ρωμαίους	
		2, 1	178
Κατὰ Μάρκον		5, 6-11	388
9, 42	570	8, 38-39	525
50	42	12, 5	282, 542
10, 23	574	11	58
45	574	15	542
		17	193
Κατὰ Λουκᾶν		14, 4	178
1, 11 κ.έ.	554	Α' πρὸς Κορινθίους	
6, 35	222		
36	542	4, 12	226
9, 29-32	476	13	92
10, 39	542	5, 7	396
12, 15-21	49	12-13	92
14, 26	491	8, 2	46
18, 10-14	36, 127	10, 12	141
24	574	24	278
		31	362
Κατὰ Ἰωάννην		12, 26	542
		13, 4	252
1, 48	87	12	523
3, 16	388	13	544
5, 24	388	15, 58	94

Β' πρὸς Κορινθίους		Πρὸς Τίτον	
12, 7	162	1, 15	101
Πρὸς Ἐφεσίους		Πρὸς Ἑβραίους	
4, 25	542	6, 8	336
6, 18	526	7	303
		7, 7	562
Πρὸς Φιλιππησίους		11, 27	522
3, 8	545	12, 29	516
Πρὸς Κολασσαεῖς		Α' Πέτρου	
4, 6	141	1, 16	542
		5, 5-6	62
Α' πρὸς Θεσσαλονικεῖς		8	544
5, 17	527		
21	49	Β' Πέτρου	
		2, 15-17	185
Α' πρὸς Τιμόθεον		Α' Ἰωάννου	
1, 15	346		
2, 4	344, 555	3, 14	236
5, 13	418	16	252
6, 7	200	4, 18	236
8	513		
Β' πρὸς Τιμόθεον		Ἀποκάλυψις	
3, 8	330	2, 14	185

Άλλες εκδόσεις του Ί. Ήσυχαστηρίου

ΤΟ ΜΕΓΑ ΓΕΡΟΝΤΙΚΟΝ

Τό βιβλίο πού ἀγαπήθηκε καί διαβάζεται ἀπό τούς χριστιανούς ὅλων τῶν αἰώνων προσφέρεται τώρα στήν πλήρη του μορφή (κατά θεματικές ἐνότητες), ἡ ὁποία παρὰ τή σπουδαιότητά της παρέμενε ἀνέκδοτη.

Τό ἔργο ὁλοκληρώνεται μέ τήν κυκλοφορία τοῦ παρόντος τέταρτου τόμου.

Η ΟΣΙΟΜΑΡΤΥΣ ΑΝΥΣΙΑ ἐκ Θεσσαλονίκης

Τήν κρίσιμη ὥρα τῆς ζωῆς της ἀναμετρήθηκε ὁ βαθύς της πόθος γιά τόν Χριστό μέ τόν διπλό πειρασμό· τοῦ πλούτου καί τῆς ὑλιστικῆς εὐδαιμονίας ἀπό τή μιὰ καί ἀπό τήν ἄλλη τοῦ ἐπερχόμενου μαρτυρικοῦ θανάτου, καί νίκησε. Τά περιφρόνησε ὅλα σάν νά 'ταν ἱστός ἀράχνης.

Η ΟΣΙΟΜΑΡΤΥΣ ΑΝΥΣΙΑ
ἐκ Θεσσαλονίκης

Ἀπομαγνητοφωνημένες ὁμιλίες π. Συμεὼν Κραγιοπούλου

ΟΠΩΣ ΦΩΤΙΣΕ Ο ΘΕΟΣ...

Σαρανταμία ὁμιλίες, ἐπὶ τῶν εὐ-αγγελικῶν περικοπῶν τῆς Κυριακῆς κατὰ τήν Θεία Λειτουργία, ἐρμηνεύουν τόν σωτήριο λόγο τοῦ Θεοῦ, ὅπως φώτισε ὁ Θεός.

ΑΘΩΑΓΗΤΟΦΩΝΗΜΕΝΕΣ ΟΜΙΛΙΕΣ
Α. ΣΥΜΕΩΝ ΚΡΑΓΙΟΠΟΥΛΟΥ

Ὅπως φώτισε ὁ Θεός...

ΠΑΝΟΡΑΜΑ ΒΕΣΤΑΛΟΓΕΣΣΕ

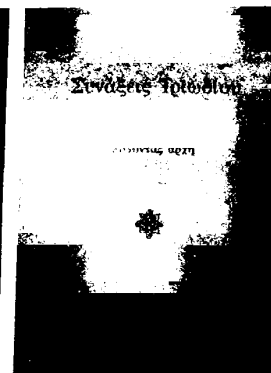
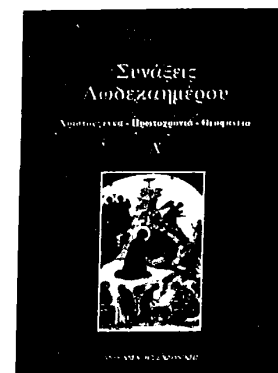
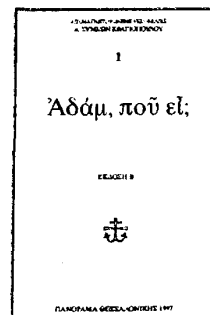
«ΑΔΑΜ, ΠΟΥ ΕΙ;»

Εἰκοσιέξι ὁμιλίες, μονοπάτια πού ὁδηγοῦν στόν σωτήρα Χριστό καί στή συμφιλίωση μέ τόν ἄγνωστο Χ, τόν ἑαυτό μας.

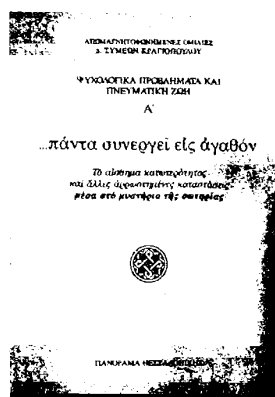
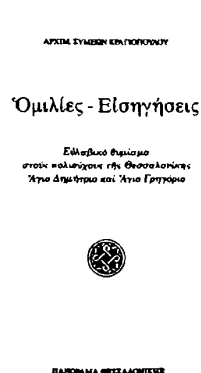
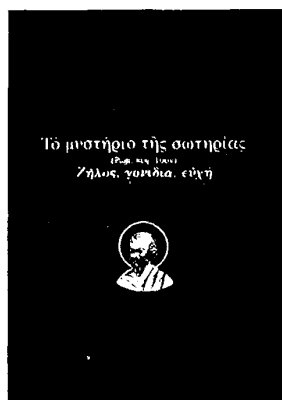
ΣΥΝΑΞΕΙΣ ΔΩΔΕΚΑΗΜΕΡΟΥ Χριστούγεννα - Πρωτοχρονιά - Θεοφάνεια

ΣΥΝΑΞΕΙΣ ΤΡΙΩΔΙΟΥ Α'. Κάνοντας ἀρχή

Τό βαθύτερο καί οὐσιαστικό νόημα τῶν ἡμερῶν αὐτῶν μαζί μέ ἄλλα πνευματικά θέματα, θά βρεῖ ὁ ἀναγνώστης στά βιβλία αὐτά.

Ἀπομαγνητοφωνημένες ὁμιλίες π. Συμεών Κραγιοπούλου

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΣΩΤΗΡΙΑΣ

Δεκαεπτὰ ὁμιλίες ἐρμηνεύουν τὸ 10ο κεφ. τῆς πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῆς. Ἡ ὅλη ἐρμηνεία διακρίνεται στίς ἐπὶ μέρους ἐνότητες: α) *Ζῆλον Θεοῦ ἔχουσιν ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν*. β) *Τὸ σωτηριολογικὸ μυστήριον τῶν γονιδίων*. γ) *Σύντομη ὁδὸς σωτηρίας ἡ εὐχή*.

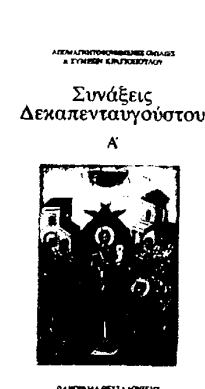
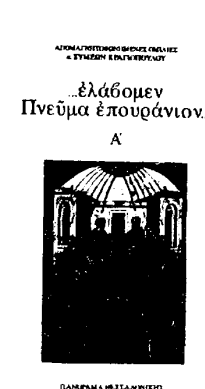
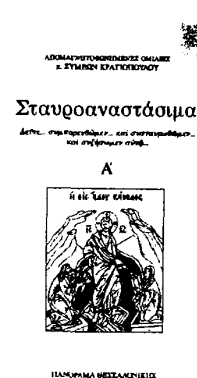
ΟΜΙΛΙΕΣ - ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

Ὅμιλίες σέ ἐόρτιες ἡμέρες καὶ εἰσηγήσεις σέ θεολογικά συνέδρια: Προσφορά ταπεινοῦ εὐλαβικοῦ θυμιάματος στοὺς πολιούχους τῆς Θεσσαλονίκης, ἅγιο μεγαλομάρτυρα Δημήτριο καὶ ἅγιο Γρηγόριο Παλαμᾶ.

...ΠΑΝΤΑ ΣΥΝΕΡΓΕΙ ΕΙΣ ΑΓΑΘΟΝ

Πῶς θὰ μποροῦσαν νά ἀποδοῦν σωτήριες οἱ ἀρρωστημένες ψυχολογικὲς καταστάσεις πού εἶναι τόσο συχνές στήν ἐποχή μας; Ὁ ἀναγνώστης θὰ βρεῖ τήν ἀπάντηση στό βιβλίο αὐτό.

Ἀπομαγνητοφωνημένες ὁμιλίες π. Συμεών Κραγιοπούλου

ΣΤΑΥΡΟΑΝΑΣΤΑΣΙΜΑ

Εἰκοσιπέντε ὁμιλίες, πού ἔγιναν κατὰ τίς ἱερές ἀκολουθίες τῆς Μ. Ἑβδομάδος καὶ τοῦ Πάσχα, δείχνουν πῶς θὰ μπορέσουμε νά βαδίσουμε τόν δρόμο τῶν παθημάτων, γιά νά γίνουμε καὶ κοινωνοί τῆς Ἀναστάσεως.

...ΕΛΑΒΟΜΕΝ ΠΝΕΥΜΑ ΕΠΟΥΡΑΝΙΟΝ...

Τό Ἅγιο Πνεῦμα –πού παραμένει ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ μετὰ τήν Πεντηκοστή καὶ τήν καθοδηγεῖ– εἶναι πού ἀναγεννᾷ καὶ μεταμορφώνει καὶ τόν κάθε χριστιανό προσωπικά.

ΣΥΝΑΞΕΙΣ ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Συνάξεις λατρείας καὶ διδαχῆς στόν Ναό καὶ στόν δρόφοντο περίγυρό του –μέ ἐπίκεντρο τήν Παναγία μας, τήν ταπεινή καὶ πάναγνη κόρη τῆς Ναζαρέτ πού ἐστέφθη μέ τήν ὑψηλότερη οὐράνια δόξα– ἔδωσαν τή δυνατότητα στοὺς μετέχοντες νά ἀπολαύσουν τή δροσιά καὶ τήν ἀνάπαυση τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἐν Χριστῷ ἀδελφικῆς κοινωνίας.

UNIVERSITY STUDIO PRESS

Εκδόσεις Επιστημονικών Βιβλίων & Περιοδικών

τηλ. 209 637 & 209 837 • fax 216 647

Αρμενοπούλου 32 • 546 35 - Θεσσαλονίκη

Βιβλιοδεσία

Αφοι ΒΑΡΟΥΣΙΑΔΗ

13ο χιλ. Θεσ/νίκης-Εδέσσης

Τηλ. 710140 - Fax 710141